

DOCUMENTE

privitoare la

STORIA ROMÂNILOR

culese de

Iudoxiu de Hurmuzaki.

Publicate sub auspiciile Academiei Române și ale Ministeriului Cultelor și Instrucțiunii publice.

VOLUMUL II.

PARTEA 2.

CU PORTRETULĂ LUI ȘTEFANĂ VODĂ CELĂ MARE ȘI BUNĂ.

BUCUREȘCI.

1891.

DOCUMENTE

privitoare la

STORIA ROMÂNILOR

1451—1510

CULESE, ADNOTATE ȘI PUBLICATE

DE

NIC. DENSUȘIANU.

CU UNŨ APENDICE

DOCUMENTE SLAVONE

ÎNȘOȚITE DE TRADUCERI LATINE

1451—1517.

BUCUREȘCI.

1891.

STAB. GRAF. I.V. SOCECĂ BUCUREȘTI.

STEFAN VODĂ CEL MARE ȘI BUN

1457—1504

Portret din Evangelia dela Voroneț.

SERIA DOCUMENTELORU.

1451. *Ionu Corvinul*, guvernătorul Ungariei, confirmă pe nobilii români, *Michaiu de Ciorna*, banul *Severinului*, pe fratele seu *Blașu* și pe *Nicolae de Bizere* în posesiunea castrului *Dranco* din *Bănatu*, pe care l'a fostu dăruitu dênșiloru *Albertu*, regele Ungariei, în semn de recompensă pentru serviciile lor credinciose. În documentu se face totu-o-dată amintire de mai mulți nobili români din *Bănatu*, și anume de *George Stăniluțu*, *Michaiu Bobulu*, *Michaiu Cucăviță*, *Matia de Racoviță* etc. Nr. 1. pag. 1.
1451. *Ionu Corvinul*, guvernătorul Ungariei, ordonă celor șapte «*districte românești*» din *Bănatu*, se cerceteze, dacă întru adevăr regele *Albertu* a fostu dăruitu banului *Michaiu de Ciorna* și nobilului *Nicolae de Bizere* castrul numitu *Dranco* din *Bănatu*, și că documentele dênșiloru de posesiune se au perdut în timpul devastărilor turcesci. Nr. 2. pag. 3.
1451. *George*, Despotul Serbiei, se împacă cu *Ionu Corvinul* în privința tuturor diferențelor, ce le avuse mai înainte între dênșii, și se obligă a da în căsătorie pe nepoța sa, contesa *Elisabeta*, după *Matia*, fiul lui *Ioanu Corvinul*; ér în casu, când dênșulu nu ar împlini promisiunea acêsta, atunci se învoiesce, ca tôte moșiile sale, ce le are în comitatele *Beregü*, *Satmarü*, *Bihorü*, *Zărandü* și *Bănatu* se trecă numai de câtu în posesiunea și proprietatea lui *Ionu Corvinul* și a filorü săi. Nr. 3. pag. 4.
1451. *Ionu Corvinul*, guvernătorul Ungariei, scutesce pe nobilul român *Ionu Cândea* și pe fii sei, *Ladislau* și *Chendrișu*, din comuna *Riu-de-mori* în țera *Hațegului*, de oblegământul, ca se mai plătescă dișma de oi (quingagesima) de pe moșiile sale *Riu-de-mori*, *Unciucü*, *St. Petru* și *Rêa*. Nr. 4. pag. 8.
1451. *Ionu Corvinul*, guvernătorul Ungariei, arêndeză monetariului *Simonu* din *Sibiu* minele sale de aurü din *Baiă-de-Crișu* pentru suma de 4 mărci de aurü pe anu. Nr. 5. pag. 9.
1451. *Senatorii din Cracovia* scriu senatorilor din căpitanatul Rusiei, că dênșii au fostu convo-cați de regele Poloniei la adunare generală în orașul *Bêrzesci* din *Litvania*, spre a delibera asupra măsurilor de apărare în contra *Tătarilor*, și spre a decide totu-o-dată asupra căroru inimi se ridice armele mai întâiu, asupra *Românilor* (*Moldovenilor*) seu asupra *Silesiei*. Nr. 6. pag. 10.
1451. *Senatorii Rusiei* răspund senatorilor din *Polonia mică*, că dênșii nu potü se iée parte la adunarea generală din *Litvania*, din cauză, că atăcați în continuu de tôte părțile, de *Tătari* și de *Români*, au ajunsu la atâta miserie în câtu nu mai au cheltueli, ca se trimită reprezentanți la adunarea acêsta, precum totu din cauza acêsta nu au pututü se trimită nici nuncii la regele Poloniei. Nr. 7. pag. 11.

1452. Adunarea generală a celorlalte *șapte «districte românești»* din *Bănatul* certifică cu jurământ, că într-o adevăr, regele Albert al II-lea a fost dăruit banului *Michail de Ciorna* și soților săi castrul Dranco împreună cu districtul și comunele dependente de acest castru, și că documentele lor de posesiune se au pierdut în timpul invasiunilor turcești. Nr. 8. pag. 11.
1452. Capitulum din Arad introduce de nou pe *Michail de Ciorna*, banul *Severinului* și pe soții săi în posesiunea castrului Dranco din Bănat. Nr. 9. pag. 13.
1452. *Michail de Ciorna și Petru Danciu*, banii *Severinului*, judecă procesul dintre nobilii din Mutnică cu nobilii din Măciș în privința dreptului de posesiune asupra comunei Dobrogea-de-jos. Nr. 10. pag. 14.
1452. *Ion Corvinul*, guvernatorul Ungariei, scrie cetățenilor din Brașov și din țara Băsei, că de o vreme regatul Ungariei a ajuns la mare sărăcie din cauza diferitelor resbe și a diferitelor specii de monedă, care circulă în interiorul regatului, astăzi dăruindu-se în înțelegere cu prelații și cu baronii Ungariei a dispus, să se bată o monedă nouă, care se fie valabilă pentru întreg regatul, și care se aibă același curs în țara Băsei ca în celelalte ținuturi ungurești, și astăzi îi invită, că de aici înainte, afară de moneda aceasta, se nu mai lase a circula între dânsii *nici aspri, nici moneda voievodului din Țara-românească*, sau altă monedă oarecare veche. Nr. 11. pag. 15.
1453. *Papa Nicolae V.* scrie lui Dionisie, arhiepiscopului din Strigoni, că scaunul apostolic al fost concesiune mai înainte, ca *episcopia Milcoviei* se strămută la Brașov din cauză, că biserica Milcoviei a fost ruinată aproape cu totul de Turci, iar orașul Milcoviei, care mai înainte era locuit de catolici, astăzi e împoporat numai cu necredincioși, însă fiindcă dânsul, Dionisie, a protestat în contra acestei decizii, astăzi scaunul apostolic revocă concesiunea, ce o dăduse pentru strămutarea episcopiei din Milcovia la Brașov. Nr. 12. pag. 16.
1453. *Ladislau Posthumul*, regele Ungariei, confirmă pe nobilii români, *Michail, Ion și Băsarab* din Rășor, în posesiunea comunelor Șerel și Rășor din districtul Hațegului, sub aceleași condiții și drepturi, care erau usitate și mai înainte în *districtele Românilor*. Nr. 13. pag. 18.
1453. *Ladislau Posthumul*, regele Ungariei, scrie Capitulum din Alba Julia, că a confirmat pe nobilii români, *Dionisie Saracenul, Ștefan Chendriș, pe Sorbul și pe Grigorie Danciu*, în posesiunea comunelor Merisor, Crivădia, Mălaiești și Bară din districtul Hațegului, și ordonă Capitulum, ca se-i introducă de nou în posesiunea acestor comune. Tot-o dată regele amintește, că această confirmare a făcut-o sub *condițiunile și drepturile de posesiune usitate în districtele Românilor*. Nr. 14. pag. 19.
1453. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă în posesiunile lor pe mai mulți nobili români din Țara Hațegului, anume pe *Ion fiul lui Saracenul, pe Ștefan fiul lui Chendriș, pe Grigorie Balol, pe George fiul lui Balos, pe Nicolae Danciu, pe Petru și pe Dionisie fiul lui Farol, pe Danciu fiul lui Costa, și pe Chendriș fiul lui Dionisie*, și anume sub aceleași condiții și drepturi, care erau usitate în *districtele românești* și pe timpurile altor regi. Nr. 15. pag. 20.
1453. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă pe nobilul român *Chendriș, fiul lui Cândea*, din Rău-de-mori, în posesiunea podului de la Porțile-de-feră în țara Hațegului și în posesiunea veniturilor acestui pod. Nr. 16. pag. 21.
1453. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă pe nobilii români, din țara Hațegului, anume pe *Ion, fiul lui Michail din Ciula și pe Dionisie, fiul lui Andrei Demșuș* în posesiunea comunelor numite Dealu-negru, Valea, Ciulișoara, Groși, și în posesiunea de jumătate a comunelor Hațeg și Demșuș. Regele face această donație sub condițiunile și drepturile usitate în *districtele românești*, și în semn de recompensă pentru serviciile lor militare, în luptele cu Turcii, care năvăliseră în părțile de jos ale Ungariei. Nr. 17. pag. 22.

1453. (Estrasu). *Ladislau Posthumul*, regele Ungariei, dăruiesce lui *Ionu Corvinul* oraşul şi districtul *Bistrişei* din Transilvania, dimpreună cu demnitatea de comite perpetuu ală acestui comitat, şi anume ca recompensă pentru strălucitele sale merite faţă cu regatul Ungariei. Nr. 18. pag. 23.
1453. (Estrasu). Nobilul *Nicolae Bodor* din Petrişu vinde lui *Ionu Corvinul* şi fiilor săi partea sa de moşia din comuna *Buituri* în comitatul Hinedorei. Nr. 19. pag. 24.
1453. *Ladislau*, regele Ungariei, concede lui *Ionu Corvinul* dreptul, ca pe lângă armele sale familiari, corbul cu inelul în gură, se mai pörte ca insemne nobilitari şi un leu ridicat în sus, cu gura deschisă, şi în poziţiune ca şi când s'ar lupta, exprimându prin acesta virtuţile militare ale lui *Ionu Corvinul*, şi serviciile, ce le-a făcut dñsul ca guvernător al Ungariei. Nr. 20. pag. 24.
1453. *Ladislau*, regele Ungariei, dăruiesce lui *Ionu Corvinul* şi fiilor săi districtele românesce *Sudea*, *Fupanu* şi *Ferdü* din comitatul Timişorei în Bănat, în semn de recompensă pentru virtuţile şi faptele sale gloriose. Nr. 21. pag. 26.
1453. *Ladislau*, regele Ungariei, ordonă Capitului din Arad să introducă pe *Ionu Corvinul* în posesiunea districtelor românesce *Sudea*, *Fupanu* şi *Ferdü* din Bănat. Nr. 22. pag. 28.
- 1453—1454. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă de nou pe *Ionu Corvinul* în posesiunea castrelor *Gurghiu* şi *Deva* din Transilvania, precum şi în posesiunea districtelor românesce, *Sudea*, *Mănăsturu*, *Boşaru* şi *Fupanu* din comitatul Timişorei. Nr. 23. pag. 29.
1453. *Ladislau*, fiul lui *Ionu Corvinul*, amintit în calitate de ban al Croaţiei şi Dalmaţiei. Nr. 24. pag. 36.
1453. *Ionu Corvinul*, comitele Bistrişei şi căpitan suprem al armatei unguresce, confirmă vechile libertăţi ale cetăţenilor şi ale Saşilor din oraşul *Bistrişa în Transilvania*, şi anume ca dñşii se pötă lua parte şi pe viitori la adunările districtelor săsesce din Transilvania. Nr. 25. pag. 37.
1453. (Estrasu). Un *Emericu* în calitate de castelan al *Orşovei*. Nr. 26. pag. 39.
1453. *Ionu Corvinul*, comitele Bistrişei şi căpitan general al armatei unguresce, scutesce pe chinezii români, *Iacobu*, *Şerbanu*, *Ladislau* şi *Iancu* din *Măcişul de Jos*, ca se mai plătescă banilor din Severin taxe din veniturile lor chinezesci. Nr. 27. pag. 39.
1453. (Estrasu). Conventul mănăstirii din Cluşu raportează, că cercându se introduce pe Capitulu din Alba-Julia în posesiunea comunelor românesce, *Bunü*, *Sprîngü*, *Draşeu*, *Cacova* şi *Poiana*, au făcut opoziţiune în contra acestei introduceri nobili din Vîngartu şi din Galtiu. Nr. 28. pag. 40.
1453. (Estrasu). *Ionu Corvinul*, căpitanul general al Ungariei, interdice perceptorilor din Transilvania, ca se mai cëră şi se încaseze dişma de oi de la iobagii Capitului din Alba-Julia, şi anume din cauză, că iobagii acestui Capitulu sunt scutiţi din dişma oilor. Nr. 29. pag. 40.
1453. (Estrasu). Capitulu din Alba-Julia introduce pe Saşii din Transilvania în posesiunea castrului *Tălmaciü* de lângă Sibiu. Nr. 30. pag. 41.
1453. *Ladislau*, regele Ungariei, asigură pe Saşii din Transilvania, că nu va separa nici-o dată districtele săsesce unele de altele, nici va despărţi de către teritoriul săsescu *Ńera Bârsci* şi castrul *Tălmaciului*, pe care l'a anexat de curëndü. Nr. 31. pag. 41.
1453. *Alexandru*, voivodul *Moldovei*, prestă omagiul de fidelitate regelui Poloniei. Nr. 32. pag. 42.
1453. *Predboriu*, căpitanul castrelor *Sandomirü* şi *Prenislü*, precum şi *Ionu Knitha*, castelanul *Leopoliei*, promit în numele regelui *Casimirü* din Polonia, că dñsul va plăti lui *Mihulü*, cancelarului *Moldovei*, un venit de 100 mărci pe fie-care an. Nr. 33. pag. 43.

1454. Adunarea generală a nobililor din districtul (Caran)Sebeşului adevăresce, că *Sigismund*, regele Ungariei, scutise pe *nobilii români Iacob*, *Ladislau* şi *Dumitru din Măcişul-de-jos*, ca se mai plătescă alte dări chinezeşti, afară de un vişel gras şi de trei veri etc. pe an, şi că regele le făcuse această uşurare în semn de recompensă pentru bravura lui *Michai* şi a lui *Roman*, a chinezilor din Măciş, care îşi terminase viaţa lor în atacul făcut asupra castrului *Columbaş*. Nr. 34. pag. 43.
1454. *Michai* de *Ciorua* şi *Petru Danci*, banii Severinului, scutesc pe *chinezii din Măcişul-de-jos* de plăţirea taxelor chinezeşti, de cari i scutise mai înainte şi regele *Sigismund* ca recompensă pentru virtuţile militare ale părinţilor săi. Nr. 35. pag. 45.
1454. *Ladislau*, regele Ungariei, numesce pe *Ion* *Corvin* căpitan suprem al armatei ungareşti în contra Turcilor, şi dispune tot-o-dată, că la expediţiunea această se mai iee parte afară de *Români* şi *Cumanii* şi *Tătarii* din Ungaria. Nr. 36. pag. 46.
1454. *Ion* *Corvin*, înscinţeză pe împăratul Germaniei despre învingerea, ce a reportat-o asupra Turcilor în împrejurările dela *Crusolitz*, de unde a trecut apoi la oraşul *Vidin*, pe care l'a ars cu toate comunele din districtul său. Nr. 37. pag. 47.
1454. Capitulu din *Arad* introduce pe *Ion* *Corvin* în posesiunea celor trei «*districte româneşti*» *Sudea*, *Făpănu* şi *Ferd* din *Bănat*, şi cari conţineau 35 de comune româneşti. Nr. 38. pag. 48.
1454. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă de nou pe *Ion* *Corvin*, în posesiunea «*districtelor româneşti*» *Sudea*, *Făpănu* şi *Ferd* din *Bănat*. Nr. 39. pag. 49.
1454. *Iacob* *Pongra*, comitele castrelor *Jidova* şi *Şimleu* din *Bănat*, numesce pe nobilii români *Michai* şi *Stefan* *Sugar* în funcţiunea de *comişi* sau *spani* ai pădurilor din districtul *Jidovei*. Nr. 40. pag. 51.
1454. Oraţiunea lui *Luca* din *Bêrzesci*, trimisă de regele Poloniei ca legat la camera din *Ratisbona*, prin care cere ajutorul Germaniei în contra Turcilor, cari au luat cetatea *Constantinopolului* şi au făcut tributare *Ţara-românească* şi *Moldova*. Nr. 41. pag. 51.
1455. (Estrasă). *Alexandru*, *voivodul Moldovei*, promite înaintea lui *Andrei* *Odrowaz*, că va fi credincios regelui Poloniei, şi-i va da ajutor în contra tuturor inamicilor săi. Nr. 42. pag. 53.
1455. *Grigorie*, arhiepiscopul *Leopolei*, şi *Ion*, *episcopul catolic al Moldovei*, concedu indulgenţe de câte 40 zile tuturor credincioşilor catolici, cari vor visita şi vor duce elemosina pentru capela *St. Mării* din *Leopole*. Nr. 43. pag. 53.
1455. *Papa Calist* III. trimite pe cardinalul *Ion*, ca legat apostolic în Germania şi în Ungaria, şi îl autorisază se predice expediţiune cruciată în contra *Turcilor*, cari au ocupat cetatea *Constantinopolului* şi voiesc se-şi întindă domina lor peste toată lumea. Nr. 44. pag. 54.
1455. Călugărul minorit *Ion* de *Capistrano* scrie *Papei Calist* III. că *Ion* *Corvin* s'a oferit a pune în arme cu cheltuelile sale 10,000 de călăreţi, ér regele Ungariei 20,000, şi în cazul dacă i va succede lui *Ion* *Corvin* se adune o armată de 100,000 ómeni, atunci dânsul va pute în timp de trei luni se scótă pe *Turci* din Europa şi se cucerească *Ierusalimul*. Nr. 45. pag. 56.
1455. Călugărul minorit *Ion* de *Capistrano*, trimis ca inquisitor în contra ereticilor din Ungaria, primesce în confraternitatea călugărilor minoriti pe nobilul român *Iacob* de *Măciş* din *Bănat* şi pe soia sa, şi anume în semn de mulţămire şi de recompensă pentru ajutoarele, ce le-au dat dânsii ordinului minorit. Nr. 46. pag. 57.
1455. (Estrasă). Împăratul turcesc face cunoscut regelui Poloniei, că a încheiat pace cu *Petru*, *voivodul Moldovei*. Nr. 47. pag. 58.
1456. *Ion* *Corvin* scrie lui *Ladislau*, regelui Ungariei, despre învingerea, ce a reportat-o la *Belgrad* asupra sultanului turcesc, unde i-a nimicit toată armata turcescă. Nr. 48. pag. 59.

1456. *Ionu Corvinul* scrie lui Dionisie, arhiepiscopului din Strigonu, ca sultanul turcescu a venit ca se ocupe *Belgradul* cu o putere, pe care n'a mai vedut'o cand-va vre unu ochiu omenescu, insa dupa o lupta continua de doua zile si o noapte, densul i-a nimicitu intraga armata si sultanul a fugitu cu rusine. Nr. 49. pag. 60.
1456. Papa Calistu III. i-si exprima bucuria sa pentru invingerea, ce a reportat'o asupra Turcilor la Belgradu, *Ionu Corvinul*, unicul atletu puternicu alu lui Christosu. Nr. 50. pag. 61.
1456. *Consulul orasului Leopole* se plangu la regele Casimiru alu Poloniei, ca unii din prelatii, militarii si baronii terri impedece pe cetatenii din Leopole, ca se caletoresce cu marfurile lor in *Moldova* pe calele cele vechi si obicnuite. Din acesta cauza regele ordona tuturor palatinilor, castelanilor si vamesilor, ca pe viitoru se nu mai impedece pe cetatenii din Leopole de a caletori cu marfurile lor pe calele cele vechi si obicnuite. Nr. 51. pag. 63.
1456. *Petru, voivodul Moldovei*, promite a da ajutoriu lui Casimiru, regelui Poloniei, in contra tuturor inamicilor sei, si se obligu a observa tractatele, ce au fostu incheiate intre Domnii de mai inainte ai Moldovei cu regii Poloniei, de asemenea promite, ca va presta regelui Poloniei, omagiulu de fidelitate ori in Colomea, ori in Cameniciu, ca in resbelulu cu Prusii i va da pe anu cate 400 boi, si-i va estrada pe fii lui Sydachmet, ai hanului tatarescu. Nr. 52. pag. 64.
1456. *Casimiru*, regele Poloniei, concede lui *Mihulu*, *cancelariului Moldovei*, si fraților sei *Duma* si *Todoru*, precum si nevestelor, copiilor si servitorilor sei, unu salvu-conductu pentru Polonia, ca se pota ori cand veni acolo, se ingrijesc de afacerile densilor, si erași se se departeze cand le va place. Nr. 53. pag. 67.
1456. *Adunarea generala a nobililor si a chinezilor romani din districtulu Carausebesului* adeveresce, ca nobilulu *Serbanu de Macicașu* si frații sei au stapănitu din moși din stramoși a treia parte din comunele *Macicașu*, *Tiușu*, *Tincova*, *Dobrogoste*, *Perlo*, *Ciuta*, *Sasesci*, *Ruginosa*, *Toplița*, *Leurdișu* si *Secașu*. Nr. 54. pag. 68.
1456. *Ladislau*, regele Ungariei, scrie comiților secuiesci din Transilvania, ca dupa cum i raporteza arhiepiscopulu din Strigonu, satele de langa Brașovu numite: *Cernatu*, *Satulungu*, *Turcheșu* si *Bactfaldu* erau mai inainte locuite de *Romani ortodoxi*, insa dupa aceea *Românii* fiindu alungati de acolo, satele aceste au ajunsu se fie locuite de catolici, si fiindu-ca locuitorii acesti noi au se plateasca dișme bisericeii catolice din Cernatu, de aceea comiții Secuilor se nu usurpeze dișmele aceste ca unu dreptu pentru castrulu dela Branu. Nr. 55. pag. 69.
1456. *Ladislau*, regele Ungariei, scrie Sașilor din Transilvania, ca de ore-ce *Vladu*, *voivodulu Trei-romănesci*, a devastatu mai antaiu domeniile lui Ionu Corvinulu din Transilvania, apoi cate-va sate sasesci, de aceea densii se se punu numai decatu in stare de resbelu, si se apere frontierele Transilvaniei, precum si domeniile lui Ionu Corvinulu, de invasiunile voivodului Vladu. Nr. 56. pag. 70.
1456. (Estrasu). *Ladislau*, regele Ungariei, ordona voivodilor din Transilvania, ca se restitue Sașilor din Transilvania moșiile, pe cari le ocupase mai mulți nobili si *chinezii romani*, cu amenințari si cu batăi, dela Sașii din districtele Sibiu, Olțina, Chosdu, Mercurea, Sighisoara si Sebesu. Nr. 57. pag. 71.
1456. (Estrasu). *Ladislau*, regele Ungariei, confirma vechiulu privilegiu alu Sașilor din districtele *Medieșu* si *Seica*, ca densii se fie scutiți de oblegămentulu de a lua parte la resbele si de requisițiuni, avendu se plateasca numai o taxa de rescumpărare pe fie-care anu de cate 400 marci de argintu. Nr. 58. pag. 71.
1456. *Cardinalulu Ionu*, trimesu de Papa Calistu III. ca legatu apostolicu in Ungaria se predice expeditiune cruciata in contra Turcilor, lauda virtuțile militare ale lui *Ionu Corvinul*, si doresce, ca densulu se incepa resbelulu asupra Turcilor inca in vera anului acestuia. Nr. 59. pag. 72.

1456. Călugărul minorit, *Ionu de Capistrano*, scrie legatului apostolic din Ungaria, că nu e de lipsă ca se îndemne pe *Ionu Corvinul* la resbelu asupra Turcilor, fiindu că dânsul e gata cu 7,000 călăreți; însă e posibilu, că Turcii se începă chiar dânsii resbelul mai înainte de luna lui Iulie. Nr. 60. pag. 73.
1456. Călugărul minorit, *Ionu de Capistrano*, aduce la cunoscința Papei Calistă III., că *Ionu Corvinul* neînvinsul luptătoriu și apărătoriu al credinței creștine a reposat în 11 Augustu 1456. Nr. 61. pag. 73.
1456. (Estrasu). *Jobagi ruteni* ai nobilului Nicolae Apa din Transilvania fugu de pe moșia acestuia numită *Crăciuncul*, și se aședă cu locuința în districtul Rodnei din Transilvania. Nr. 62. pag. 74.
1456. (Estrasu). *Petru, voivodul Moldovei*, concede Polonilor liberul comerț cu țările sale. Nr. 63. pag. 75.
1456. (Estrasu). *Stefan, voivodul Moldovei*, la rugarea regelui Poloniei, concede un șalv conduct logofetului Michai și fraților sei Duma și Todoru. Nr. 64. pag. 75.
1456. (Estrasu). *Petru, voivodul Moldovei*, confirmă de nou privilegiul, ce-lu acordase comercianților din Polonia. Nr. 65. pag. 75.
1456. (Estrasu). *Petru, voivodul Moldovei*, dimpreună cu boerii sei se învoiesce, ca se încheie pace cu Turcii plătindu-le un tribut de două mii de galbeni. Nr. 66. pag. 76.
1456. *Papa Calistă III.* în o scrisore către legatului apostolic din Ungaria, i-și exprimă bucuria sa pentru glorioasa învingere, ce a reportat-o asupra Turcilor, *Ionu din Hincdora (Corvinul)*. Nr. 67. pag. 76.
1457. *Papa Calistă III.* scrie legatului apostolic din Ungaria, că flota papală atacă de astă dată ținuturile maritime ale *Turcilor*, și că va sosi în curându o altă flotă numerosă trimisă de regele Portugaliei, și de regele Franciei; din această cauză pontificele invită pe legatului apostolic, ca se îndemne pe Unguri și pe împăratul Germaniei, se se ridice și dânsii asupra Turcilor și se-i atace de pe uscat. Nr. 68. pag. 77.
1457. *Papa Calistă III.* invită pe legatului apostolic din Ungaria se îndemne pe Unguri, ca se părăsescă certele interne și se se ridice asupra *Turcilor*. Nr. 69. pag. 80.
1457. *Papa Calistă III.* autorisază pe *Marianu*, profesorul călugărilor minoriți, ca se predice *expedițiune cruciată asupra Turcilor* prin toate țările Ungariei și prin ținuturile vecine, și se adune colectele de bani, ce se au făcutu în țările aceste în ajutorul resbelului cu Turcii. Nr. 70. pag. 81.
1457. *Papa Calistă III.* invită pe preoții tuturor *bisericilor grecesci*, ca se amintescă în serviciul divin al liturgiei numele pontifului roman, și se se roge pentru bunăstarea bisericei romano-catolice, de ore-ce în conciliul de la Florența biserica grecască s'a unit cu biserica romană; — de asemenea se reciteze în timpul liturgiei simbolul credinței după ritul bisericei romane cu formula: «care de la Tatăl și de la Fiul purcede». Nr. 71. pag. 82.
1457. *Papa Calistă III.* scrie arhiepiscopului din Strigonu, că a convocat la Roma pe ambasadorii regilor, principilor, domnilor și popoarelor creștine, ca se tracteze cu dânsii despre alungarea și exterminarea națiunii turcesci. Nr. 72. pag. 84.
1457. *Andrii Danu*, judele orașului Caransebeșu, vinde pentru totu-dé-una nobilului Stefanu Macio un fânaș alu se cu un preț de 12 fl. în aur. Nr. 73. pag. 85.
1457. *Papa Calistă III.* trimite pe călugărul minorit, *Iacobu de Marchia*, ca inquisitoriu asupra ereticilor din Ungaria și din Bohemia, și-lu autorisază se-i încarcereze și pedepsescă, și érași se-i absolveze, dacă voru depune jurământul, că se lapedă de eresă. Nr. 74. pag. 86.
1457. *Papa Calistă III.* confirmă toate bulele, ce le dase mai înainte Papa Eugeniu IV. în contra

ereticiiilor, și invită pe legatul apostolic din Ungaria se dea mână de ajutoriu călugărului minorit, *Iacobu de Marchia*, ca se pôtă estermiina pe eretici. Nr. 75. pag. 86.

1457. *Ladislau*, regele Ungariei, acasă pe decedatul *Ionu Corvinulu*, că dēnsul până fusese în vieții scosese din domniă pe unii voievozi din *Țera-românească* și din *Moldova*, ér pe alții i tăiasse, cu tôte că dēnșii fusese amici ai Ungariei; și în fine, că fii lui Ionu Corvinulu, *Ladislau* și *Matia* au conspirat în contra vieții regelui, din care causă pe *Ladislau* l'a pedepsit cu tăierea capului, ér pe fratele său *Matia*, l'a agrațiat. Nr. 76. pag. 87.
1457. *Ladislau*, regele Ungariei, se împacă cu văduva lui *Ionu Corvinulu*, ca dēnsa se restituie regelui tôte castelele, ce le ocupase Ionu Corvinulu, afară de castrele și de moșiele familiari, și afară de unele posesiuni, pe cari i le dăruise regele *Albertu*, ér până la restituirea acestor domenii, *Matia*, fiul lui Ionu Corvinulu, se rămână captiv în mâinile arhiepiscopului din *Strigonu*, și ale voivodului din *Transilvania*. Nr. 77. pag. 89.
1457. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă pe nobilii români *Dionisie*, *Urbanu*, *Petru* și *Danciulu*, fii lui *Jarulu* din Țera Hațegului, în posesiunea moșiilor sale *Slivașulu-de-jos*, *Ohaba*, *Mălăiesci*, *Crivadia*, *Merisoru*, *Sălașulu-de-sus* și *Baru* din comitatul *Hinedórei*, și pe cari le au stăpănit dēnșii și părinții lor încă din vechime. Nr. 78. pag. 90.
1457. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă, spre paguba iobagilor, tôte libertățile, drepturile și consuetudinele, de cari s'a bucurat *nobilimea ungurască*, însă fără se specifice nimic în particular. Nr. 79. pag. 91.
1457. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă *vechile privilegii ale Nobililor, Chinezilor și ale celor alalt Români din districtele Lugoșului, (Caran)Sebeșului, Mihadici, Almașului, Crașovci, Berzavei, Comitatului și Hladiei*, și anume în semn de recompensă pentru bravura, cu care au apărât dēnșii totu de-una vadurile Dunărei în contra deselor incursiuni turcesci. În specialu regele confirmă, că cele opt districte românesce amintite mai sus se fie unite în privința politică între dēnșele și se constitue o singură provincie, guvernată de un comite, că regele se nu aibă dreptulu, ca se dăruiescă moșii în Bănat de câtu numai acolo, cari voru fi făcutu servicii în interesul acestor districte, și pe cari Români de acolo i voru judeca a fi demni. Nr. 80. pag. 92.
1457. *Românii din districtul Comitatului în Bănatu*, după ce plătesc lui Ionu Corvinulu suma de bani, pentru care împăratul *Sigismundu* i zălogise districtulu acesta, se rógă de regele *Ladislau*, ca se reincorporeze de nou districtulu acesta la cele lalte șapte districte românesce din Bănatu. Regele le admite cererea în considerare, că dēnșii, dimpreună cu cei alalt nobili și chinezi români din Bănatu au fostu și sunt obligați după vechia lor consvetudine militară, ca se apere frontierele și vadurile de acolo. Nr. 81. pag. 94.
1458. *Papa Calistu III.* își exprimă bucuria sa, fiindu-că *Matia*, fiul neînvinsului atletu *Ionu Corvinulu*, a fostu alesu în unanimitate de rege al Ungariei. Nr. 82. pag. 95.
1458. *Papa Calistu III.* invită pe arhiepiscopulu din *Strigonu* se îndemne pe *Matia Corvinulu*, regele Ungariei, și pe baronii țerei, ca se se ridice cu energie în contra Turcilor. Nr. 83. pag. 98.
1458. *Papa Calistu III.* amintesce regelui *Matia Corvinulu* faptele gloriose ale părintelui său, și-lu invită se se ridice și dēnsulu asupra inamicilor creștinătății, fiindu-că nici-o dată n'a fostu ocasiune mai bună venită pentru a înfrânge puterea Turcilor și a libera din mâinile lor *Constantinopolulu și țera sfântă*. Nr. 84. pag. 100.
1458. *Papa Calistu III.* scrie lui *Michaiu Szilágyi*, guvernatoriulu Ungariei, se îndemne pe regele *Matia Corvinulu*, ca se se unescă cu cei alalt principii creștini, și se plece contra Turcilor, ca se recucerescă *Constantinopolulu și țera sfântă*. Nr. 85. pag. 102.
1458. *Papa Calistu III.* scrie baronilor și magnatilor din Ungaria, se fie uniți între dēnșii, se asculte de regele *Matia Corvinulu*, fiul gloriosului și neînvinsului ostașu, Ionu Corvinulu, și se se ridice cu energie asupra inamicilor creștinătății. Nr. 86. pag. 104.

1458. *Papa Calistă III.* felicită pe regele *Matia Corvinulă*, că este inspirat de aceleași sentimente, pe cari le a avut și părintele său *Ionă Corvinulă*, bărbat, care a fost născut se fie zidul de apărare al creștinătății, și ale cărui fapte vor rămâne ca niște monumente eterne pentru religie, bravură și înțelepciune, etc. Nr. 87. pag. 105.
1458. *Papa Calistă III.* invită pe *Michai Szilágyi*, guvernatorul Ungariei, se îndemne pe regele *Matia Corvinulă*, ca se continue resbelul asupra Turcilor, de orice scaunul apostolic nu încetă să se roge pe cei alți principii creștini, ca se dea ponteficului tot ajutorul pentru apărarea credinței creștine etc. Nr. 88. pag. 107.
1458. *Papa Calistă III.* felicită pe *Elisabeta*, veduva lui *Ionă Corvinulă*, pentru alegerea fiului său ca rege al Ungariei, și o roagă se insiste pe lângă regele *Matia*, ca se continue resbelul asupra inamicilor creștinătății, etc. Nr. 89. pag. 108.
1458. *Michai Szilágyi*, guvernatorul Ungariei, scrie vice-voivodului din Transilvania, se nu permită Capitului din Alba-Julia, ca se iee dișne din oile iobagilor români, fiindcă venitul acesta aparține camerei regale, etc. Nr. 90. pag. 109.
1458. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dojenesce pe Sașii din Transilvania, ca se trăescă în pace cu *Vladă, voivodul Țerei-românești*, etc. Nr. 91. pag. 110.
1458. *Michai Szilágyi*, guvernatorul Ungariei, invită pe Sașii din Sibiu, se se împace cu *Vladă, voivodul Țerei-românești*, pentru injuriile, ce i le au făcut, fiindcă altmintrelea, nu le va acorda nici o protecțiune în contra voivodului, etc. Nr. 92. pag. 110.
1458. *Andrei Odrowansch*, palatinul și căpitanul Rusiei, dispune, că în casă dacă cine-va din locuitorii voivodatului Rusiei va afla vre-un bou sau vre-un cal al său la comercianții din *Moldova* sau din *Leopole*, cări călătoresc prin Rusia, dâșii se nu împedice pe comercianții acestia în drumul lor, ci să-i urmărescă până la orașul *Colomea*, unde se ceră a li se face dreptate de către consuli acestui oraș, etc. Nr. 93. pag. 111.
1458. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă tuturor prelaților, baronilor și castelanilor din Ungaria, ca se permită iobagilor săi a se pute strămuta cu locuința în orașul *Căraului și alii Sebeșului* din Bănat, după ce și vor plăti mai întâi cenzul pământului și alte datorii ale lor, etc. Nr. 94. pag. 112.
1458. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, invită pe Capitulu din Arad, ca se introducă pe nobilul *Michai Cornet* din Bănat și pe soții săi în posesiunea unor moșii zălogite din districtul Comiatului, etc. Nr. 95. pag. 113.
1458. Capitulu din Arad introduce pe nobilul *Michai Cornet* și pe soții săi în posesiunea unor moșii zălogite din districtul Comiatului, etc. Nr. 96. pag. 114.
1458. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce lui *Michai Szilágyi*, guvernatorului Ungariei, castrul și districtul *Bistriței* împreună cu districtul românesc numit *Vala Rodnei* din Transilvania, etc. Nr. 97. pag. 115.
1459. *Papa Piu II.* scrie legatului apostolic din Ungaria, se lucre pentru linișcirea turburărilor de acolo, și se aibă grijă, ca nu cumva *Ungurii* se încheie pace cu *Turcii*, etc. Nr. 98. pag. 116.
1459. *Papa Piu II.* invită pe *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, se rămână neclintit în decisiunile sale și se continue cu energie pregătirile de resbel asupra *Turcilor*. Tot odată promite regelui, că pe anul viitor i va trimite tot ajutorul, de care va avea lipsă, etc. Nr. 99. pag. 117.
1459. Voievozii Transilvaniei ordonă Conventului din Mănăstirea Clușului, se introducă pe Capitulu catolic din Alba Julia în posesiunea comunei românești *Lupșa*, din comitatul Turzii, care a ajuns se fie ocupată de alții, etc. Nr. 100. pag. 118.
1459. Orașul și districtul *Orăștiei* se încorporează de nou la cele șapte districte săsești din Transilvania. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie castelanilor din Transilvania, că de orice părintele său *Ionă Corvinulă* încorporase orașul și districtul *Orăștiei* la cele șapte districte

săsesci, din această cauză dânsul voiesce, ca cetățenii și Sașii din Orăștie se nu mai fie siliți a face servicii la castrul Hinedórei, fără se fie supuși numai jurisdicțiunii districtelor săsesci etc. Nr. 101. pag. 119.

1459. *Ală treilea actă de unire ală Nobililor, Sașilor și Secuilor din Transilvania, îndreptată mai cu sêmă asupra Românilor de acolo.* Nobilii, Sașii și Secuii din Transilvania întrunindu-se în camera de la Mediaș, i-și garantéză reciproc tôte libertățile, prerogativele și privilegiile lor vechi, și se obligă, că în casulă dacă cineva, fie dintre dênșii, fie din cei alalți locuitori ai Transilvaniei (*Români*), ori altă cineva din afară, ar cerca se strice această unire a dênșilor, ori se le facă vre-o opunere, atunci Nobilii, Sașii și Secuii întrunindu-se numai de câtă, se se ridice cu armele asupra unui astă-felă de adversariă și se-lă nîmîcescă, etc. Nr. 102. pag. 120.
1459. *Uzum Assam*, fiulă lui Alli, fiulă lui Othman, scrie lui *Stefană, voivodulă Moldovei*, că trimite la dânsulă pe ună ambasadură ală seu, și-lă rógă se se ridice și dânsulă asupra inîmiculă seu Othman, etc. Nr. 103. pag. 124.
1459. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, numesce pe împărății Bulgariei strămoși ai sei, etc. Nr. 104. pag. 125.
1459. (Estrasă). *Casimiră*, regele Poloniei, concede lui *Mihulă, cancelariulă Moldovei*, ca moșia sa din Lubkowicze se nu fie supusă autorităților de acolo, etc. Nr. 105. pag. 125.
1459. Tractatulă de pace încheiată între *Stefană, voivodulă Moldovei* cu *Casimiră*, regele Poloniei, prin care Stefană voivodulă, ca se pună capătă tuturor resbóielor și devastărilor reciproce, promite a ceda Poloniei castrulă Hotinulă, și concede Poloniloră liberulă comerciă cu țările sale, sub condițiune însă, că rivalulă seu Petru voivodulă se nu aibă dreptulă de a locui în Hotină și nici în apropiere de țera Moldovei, etc. Nr. 106. pag. 126.
- 1459—1470. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce Capitululă din Alba-Julia jumătate din comunele Jidvei și Bălcaciă în sennă de pietate către *biserica catolică din Alba-Julia*, unde este înmormântată părintele seu Ionă Corvinulă, fratele seu Ladislau, precum și alte rude ale sale, etc. Nr. 107. pag. 127.
1460. *Papa Piu II.* invită de nou pe *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ca se continue pregătirile de resbelă asupra Turcilor, și se nu lase a trece ocașiunea favorabilă, ce se presintă acum, ca se libereze regatulă seu de incursiunile acestoră inîmici, etc. Nr. 108. pag. 128.
1460. *Papa Piu II.* promite regelă *Matia Corvinulă*, că-i va trimite în scurtă timpă o sumă de 40,000 galbeni, ca subvențiune de resbelă în contra Turcilor, etc. Nr. 109. pag. 129.
1460. *Papa Piu II.* scrie legatului apostolică din Ungaria cătă de întristată este, că Ungurii facă în continuă dificultăți pontificelă în ce privesce *resbelulă cu Turcii*; din care cauză Papa Piu II. aprobă părerea legatului apostolică, că dacă Ungurii voiesc se încheie pace cu Turcii, atunci se nu se cheltuescă suma de bani, ce a fostă trimisă Ungariei ca subvențiune de resbelă, etc. Nr. 110. pag. 130.
1460. *Casimiră*, regele Poloniei, concede lui *Mihulă cancelariulă Moldovei*, privilegiulă, ca se pótă face comerciă în regatulă Poloniei, cu vite, cu pei, cu mătăsării și cu alte obiecte, fără se fie obligată a plăti vre o vamă óre-care, etc. Nr. 111. pag. 132.
1460. (Estrasă). *Stefană, voivodulă Moldovei*, concede Poloniloră liberulă comerciă în țările sale, etc. Nr. 112. pag. 133.
1460. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce unoră Secui din Transilvania, anume lui Simeonă și lui Nicolae Forro, comunele numite *Bacifalău, Cernată, Turcheșă, Satulă-lungă*, și *Apafa*, de lângă Brașovă etc. Nr. 113. pag. 133.
1461. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce mătușei sale, vėduvei Margareta Szilágyi, castrulă Geoagiulă din Transilvania, dimpreună cu *dîșma de oi* (quingagesima) de la Români dependenți de castrulă acesta, etc. Nr. 114. pag. 134.

1461. *Muzilo de Bucacz*, castelanul castrului Camenețu și căpitanul districtelor Sniatinu și Colomea, recunoște, că a împrumutat de la *Mihulă, cancelariul Moldovei*, o sumă anumită de bani în timpul când dânsul a fost trimis de regele Poloniei ca ambasador în Țera-românească, și promite a plăti cancelariului Mihulă suma acésta îndată ce se va întorce din Țera-românească, etc. Nr. 115. pag. 135.
1461. *Muzilo de Bucacz*, castelanul castrului Camenețu, și căpitanul districtelor Sniatinu și Colomea, recunoște, că în timpul când a fost trimis ca ambasador în Țera-românească, dânsul împrumutase de la *Mihulă, cancelariul Moldovei*, pe lângă suma de 50 de floreni, încă și un cort turcesc, pe care l'a trimis ca dar regelui Poloniei, și se obligă a restitui cancelariului Mihulă, suma împrumutată și a-i plăti cortul, îndată ce se va întorce din Țera-românească, etc. Nr. 116. pag. 136.
1462. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă libertățile, ce le acordase regele Sigismund locuitorilor din districtul Casonu în Secuime, și anume, ca se și potă alege dintre dâșii unu căpitan și unu județ, de-ora-ce fiind dâșii așezați aprópe de Țera *Moldovei*, trebuie se fie cu multă grijă pentru apărarea persónelor și averilor sale, etc. Nr. 117. pag. 137.
1462. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesc nobilului român *Ionă Chendereșu*, (nepotul lui *Câdea* din Riu-de-mori), comuna numită *Sub-cetate*, dimpreună cu turnul de pétră și cu vama de la tîrgul Hațegului, și anume în semn de recompensă pentru serviciile militare, ce le prestase dânsul lui Ionă Corvinulă în lupta cu Turcii de la Pórta-de-feru, și în expedițiunile întreprinse în Serbia și în Bulgaria, etc. Nr. 118. pag. 138.
1462. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, invită pe Capitulum din Alba-Julia se introduce pe nobilul român *Ionă Chendereșu* din Riu-de-mori în posesiunea comunei numite *Sub-cetate*, precum și în posesiunea turnului de pétră și a vămii de la Hațegu, pe cari i le-a dăruit ca recompensă pentru serviciile sale militare. Nr. 119. pag. 140.
1462. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, aflându-se la Brașov, dăruiesc nobilului român *Ionă din Ilia*, două comune în comitatul Hinedórei, anume Cismău și Techerău, în semn de recompensă pentru loialitatea și serviciile militare, ce le făcuse în mai multe expedițiuni. Nr. 120. pag. 141.
1462. *Casimiră*, regele Poloniei, concede lui *Mihulă, cancelariul Moldovei*, unu salvu-conductă pentru dânsul și pentru frații sei Duma și Teodoră, ca se potă călători, locui, și face comerț în țările Poloniei, întogma ca și cei alaiți supuși ai sei. Nr. 121. pag. 143.
1462. Cetățenii din *Camenețu* cer de la regele *Casimiră* al Poloniei, ca se le concedă, pentru comerțul lor, libera trecere pe drumul dela Luczko și Olesko, și anume din cauză, că Țera *Moldovei* și părțile de peste mare fiind în stare de resbel, dâșii nu pot se aibă drum sigur și deschis în părțile aceste. Nr. 122. pag. 143.
1462. (Estrasu). *Stefană, voivodul Moldovei*, promite fidelitate lui *Casimiră*, regelui Poloniei. Nr. 123. pag. 145.
1462. (Estrasu). *Stefană, voivodul Moldovei*, promite regelui din Polonia, că-i va estrada pe captivii luați dela Tătari. Nr. 124. pag. 145.
1462. (Estrasu). *Mitropolitul Moldovei*, dimpreună cu alți boeri ai țerei, prestă jurământul lui *Casimiră*, regelui Poloniei, că *Stefană, voivodul Moldovei*, i va rămâne credincios. Nr. 125. pag. 146.
1463. *Constituțiunile militare* ale comitatelor, Secuilor și Sașilor din Transilvania, aprobate de *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, prin cari se dispune, că toți nobilii și toți ómenii posesionați, capabili de a-purta arme, se fie datori a lua parte la resbel, când se va proclama starea generală de resbel în Transilvania. De asemenea și *iobagii* nobilimei se fiă obligați a lua parte, fie-care personală, la expedițiunile generale, cu deosebire însă, că *iobagii de naționalitate unguri*, se rămân a casă pentru apărarea castelelor și a curților nobilitari, în numărul, ce vor hotări comiții fie-cărui comitat. Nr. 126. pag. 146.

1463. (Estrasu). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă abatelui din mănăstirea Clușului, ca se permită *iobagiloră* de pe moșiile acestei mănăstiri, se se pôtă strămuta cu locuința în orașul Clușului, după ce voră plăti mai ântăiu darea pământului și alte datorii ale loră. Nr. 127. pag. 148.
1463. Tractatulă de alianță, încheiată între regele Ungariei cu Ducele Veneției, ca se începă împreună *resbelulă asupra Turciloră*, pe uscată și pe mare. Nr. 128. pag. 149.
1463. Ună consiliariu ală regelui *Matia Corvinulă* scrie unui nobilă din Franția, că suntă numai simple infamii, ce le spună Germanii despre *onestitatea născerei decedatului Ionă Corvinulă*. Nr. 129. pag. 151.
1463. (Estrasu). *Stefană*, *voivodulă Moldovei*, concede cetățeniloră din Leopole liberulă comerciă cu țările sale. Nr. 130. pag. 152.
1463. (Estrasu). *Nicolae de Carnovia*, ministrulă călugăriloră minoriți din Bohemia, Polonia, Rusia, Lithvania și *Moldova*, confirmă actulă prin care George Strumilo, stegariu ală orașului Leopole, dăruiesce bisericei S-tei-Cruci a călugăriloră minoriți din Leopole, moșia sa numită Cesky, precum și o casă cu grădină din suburbea Leopolei. Nr. 131. pag. 152.
1464. *Nicolae de Conyeczpole*, căpitanulă districtului Premislă, confirmă pe *Ilie Românulă* în chineziatulă coloniei române Macova din Polonia, chineziatulă, pe care numitulă Ilie îlă moscenise dela moșii și strămoșii săi. Nr. 132. pag. 153.
1464. Adunarea generală a districtului Orăștie, compusă din Sași, din Unguri și *Români*, alege pe *românulă Matciă*, fiulă lui Ladislau, ca județulă ală orașului și ală districtului. Nr. 133. pag. 154.
1464. (Estrasu). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce lui Ionă Grebă din Vingardă *districtulă Făgărașului* dimpreună cu orașele și comunele sale, în semnă de recompensă pentru credincioșele servicii, ce le-a făcută părintelăi său. Nr. 134. pag. 155.
1464. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, invită pe banii și vice-banii Severinului, ca se apere pe *cetățenii* din *Caransebeșă* în posesiunea păduriloră sale, în a căroră folosință dênșii sunt turburați de nobilii din Mutnică și din Măcișă. Nr. 135. pag. 155.
1464. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă de nou pe nobilii români *Ionă*, *George*, *Michaiă* și pe ală *doilea George* din Bănată în posesiunea a 6 comune din districtulă Iladiei, și anume în semnă de recompensă pentru serviciile militare ale dênșiloră. Regele adauge totă o-dată, că nobilii amintiți mai susă și următorii loră, se stăpânescă comunele aceste sub aceleași modalități și condițiuni, sub cari își stăpânescă moșiile loră și cei alăți nobili români din districtulă Iladiei. Nr. 136. pag. 156.
1464. Capitululă din Aradă introduce de nou pe *nobilii români Ionă*, *George*, *Michaiă* și pe ală *doilea George* din Bănată, în posesiunea moșiiloră sale din districtulă Iladiei. Nr. 137. pag. 157.
1464. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă pe nobilii români *Iacobă* din *Măcișă*, și pe *Toma*, *fiulă lui Romană* din comuna Perlo în Bănată, în posesiunea moșiiloră sale părintesci, numite Perlo, Valea Sidimirului, Dragotinesci și Tincova din districtulă Lugoșului, și anume în semnă de recompensă pentru serviciile loră militari. Nr. 138. pag. 158.
1464. Capitululă din Aradă introduce de nou pe nobilii români *Iacobă* din *Măcișă*, și pe *Toma*, *fiulă lui Romană*, în posesiunea comuneloră Perlo, Valea Sidimirului, Dragotinesci și Tincova, din districtulă Lugoșului. Nr. 139. pag. 159.
1464. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă de nou pe nobilii români, *Petru Deșă de Temesclă* și pe *Nicolae de Baluta*, în posesiunea districtului Ferdă din comitatulă Timișorei, și care conținea 16 comune românesci. Nr. 140. pag. 161.
1464. (Estrasu). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă pe nobilii români, *Dionisie*, *fiulă lui Vladă*, din Fărcădinulă-de-josă, pe fratele său *Andreiă*, și pe fratele dênșiloră de moșie

- Petru*, în posesiunea comunelor numite Fărcădinul-de-jos și Crăguișu din districtul Hațegului în Transilvania. Nr. 141. pag. 163.
1464. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, invită pe toate autoritățile din Ungaria, și în special pe voivodul din Transilvania, ca se prindă și se trimite înapoi pe *omenii liberi* și pe *iobagii*, cari au fugit din orașul Clușului, ca se așeze cu locuința pe alte moșii. Nr. 142 pag. 163.
1465. Nobilul român *George Vișa* din Bănat, dimpreună cu soția sa, declară înaintea Conventului din mănăstirea Ciorna, că adoptă ca fiu al dărilor pe nobilul Nicolae Himfy din Bănat. În documentul se face totu-o dată amintire, că districtul românesc al Timișului din Bănat era în timpul acesta ocupat de Turci. Nr. 143. pag. 164.
1465. O mulțime de *iobagi* părăsind orașul Clușului, și lipsa lor pentru cultura câmpiilor și a viilor simțindu-se foarte mult, regele *Matia Corvinulă* invită pe abatele din mănăstirea Clușului, ca se nu împedice pe iobagii mănăstirii de a se strămuta cu locuința în orașul Clușului, după ce-și vor plăti mai întâi cenzul pământului și alte datorii ale lor. Nr. 144. pag. 166.
1465. (Estrasu). Capitulum din Alba-Julia raportează regelui *Matia Corvinulă*, că a introdus pe *nobilii români, Dionisie, Andrei și Petru din Țara Hațegului*, în posesiunea comunelor numite Fărcădinul-de-jos și Crăguișu. Nr. 145. pag. 167.
1465. (Estrasu). Conventul din mănăstirea Clușului raportează, că voind se introduce pe anumite persoane în posesiunea comunelor numite *Frata ungurească, Frata românească și Boteni* din comitatul Clușului, nobilul Simeon Mare dimpreună cu alți soți ai sei, au protestat, ca se nu introduce în posesiunea acestor comune pe nobilii *George, Matia, Varnava, Duca, Rado* și alții. Nr. 146. pag. 167.
1466. (Estrasu). *Grigorie*, arhiepiscopul catolic din Leopole, în o scrisoare adresată mai multor episcopi, amintesc și de episcopul catolic al Moldovei ca sufragane al său. Nr. 147. pag. 168.
1466. (Estrasu). Amintire despre nobilul *Stefan Olah (Românul)* din comuna Pazman în Ungaria. Nr. 148. pag. 169.
1466. *Fudeii orașului Orăștie* din Transilvania înscăpătează pe cetățenii din Sibiu, că după scrisorile, ce le au primit dărilor de la nobilul Ladislau Kendefy din Țara Hațegului, *Turcii* stau ascunși în munții Țării românești, și au intențiunea, ca se prădeze Transilvania. Nr. 149. pag. 169.
1466. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scuteste pe nobilii români, *Ladislau, Sandrin, Dan și Ion* din comuna Cincișu, precum și pe frații lor de moșie, pe *Nicolae Supra* din Lingina, pe *Dragotă și Michai* din comuna Slivașu în comitatul Hinedórei, de oblegământul, ca se mai plătescă regelui dișma de oi seă quinquagesima. Regele le acordă această scutire în semn de recompensă pentru serviciile credincioase, ce i le au prestat dărilor la diferite ocașuni. Nr. 150. pag. 170.
1466. *Casimir*, regele Poloniei, concede ună salvă conductă *consulilor și comercianților italieni din Caffa*, ca se potă călători prin toate ținuturile regatului seă, se facă comerț, și se trecă, către Italia, având se plătescă numai vămile legale. Nr. 151. pag. 171.
1466. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, concede comunității săsești din orașul *Agnita* în Transilvania dreptul de paloș, și anume se potă ridica furci, rôte și țepe, și se pedepsesc cu mörte pe toți hoții, tâlharii, aprindătorii de case, omorătorii, precum și pe alți făcători de rele, ce-i va prinde pe teritoriul seă. Nr. 152. pag. 172.
1467. Actul, prin care *Nobilii, Sașii și Secuii din Transilvania* se conjură în contra regelui *Matia Corvinulă*, din cauză, că le-a ruinat privilegiile și libertățile, și i-a adus la ultima miserie. Prin acest document cele trei națiuni privilegiate din Transilvania se obligă reciproc a-și apăra libertățile și drepturile feudale cu armele în mână în contra a ori ce felu de

ómeni, de ori-ce limbă și condițiune, și pentru scopul acesta dênșii i-și alegú de conducători pe voievozii Transilvaniei, anume pe Ionú și pe Sigismundú de Sancto Georgio și pe Perthold Edlerbach, cărora le promitú credință și supunere. Nr. 153. pag. 172.

1467. (Estrasú). *Matia Corvinulú*, regele Ungariei, amintesce, că trecéndú cu oștirea sa în Moldova, acolo într'o nópte óre-care a avutú o luptă cu *Stefanú*, *voivodulú Moldovei*, și în care luptă nobilulú Valentinú Theuke și alți ostași ai curții s'au luptatú, pe câtú le a fostú în putință, curagioși cu Românii. Nr. 154. pag. 175.
1467. Nobilii români, *Lado*, *fiulú lui Michaiú* din Bănatú și *Ladislau Zeicu*, în numele său și în numele frațilorú săi, alú lui *Stefanú*, *banulú Severinului*, și alú lui *Sandrinú*, contractéză între dênșii o frățietate adoptivă, așa că murindú unulú dintre dênșii, fără descendenți, moșiile acestuia se trecă la ceea laltă parte în puterea *dreptului de frățietate*. Nr. 155. pag. 176.
1467. *Matia Corvinulú*, regele Ungariei, aflându-se în Moldova la Têrgulú Trotușului, agrățieză pe nobilulú Michaiú Apafi din Transilvania, care dimpreună cu alți nobili se conjurase în contra regelui. Nr. 156. pag. 177.
1467. (Estrasú). *Matia Corvinulú*, regele Ungariei, reîntorcându-se din expedițiunea întreprinsă în Moldova, confiscă de la nobilii Stefanú și Sigismundú comuna numită Săn-Petru din comitatulú Dobăcei, din cauză, că dênșii trecuseră pe partea lui Ionú Groff, a voivodului din Transilvania, care se resculase asupra regelui, și apoi regele dăruiesce moșia acésta nobilului Petru Huszár din comuna Turneșú. Nr. 157. pag. 177.
1467. *Matia Corvinulú*, regele Ungariei, vinde comunității Sibiului satulú românescú *Reșinari* din Transilvania pentru suma de 250 fl. în aurú. Nr. 158. pag. 178.
1467. *Matia Corvinulú*, regele Ungariei, întorcându-se din expedițiunea întreprinsă asupra *voivodului Stefanú* din Moldova, ține adunare cu prelații, cu baronii și cu nobilii țerei, și declară, că provinciile românesce ale *Făgărașului*, *Amnașului* și *Roduei*, nu vorú puté nici odată se fie instrăinate ori dăruite vre unui particularú, ci au se rămână pentru totú-dé-una în mâna regelui, ca în casú de lipsă se le pótă dărui voievozilorú din Țera-românescă și Moldova. Nr. 159. pag. 179.
- 1467—1468. *Statutele măiestrilorú lăcătuși și potcovari din orașulú Clușului în Transilvania*. După numele primilorú măiestrii, Antonie, Simeonú, Stanú și Ieronimú, amintiți în documentulú acesta, se vede, că acéstă corporațiune era compusă în mare parte din țigani românesce. Nr. 160. pag. 180.
1468. (Estrasú). *Ionú Pongracz*, voivodulú Transilvaniei, scrie Sașilorú din Transilvania, că *Turcii au trecutú Dunărea* cu forțe însemnate și au intențiunea, ca se facă o incursiune în Transilvania; de aceea dênșii se se pregătéscă de resbelú cu infanterie și cavalerie și se plece numai de câtú către Oréștie. Nr. 161. pag. 182.
1468. *Matia Corvinulú*, regele Ungariei, ordónă tuturorú *șismaticilorú* (séqu *Românilorú*) din Transilvania, cari locuiescú pe moșiile catolicilorú, ca se plătéscă dișme Capitulului din Alba Julia, de pe pământurile lorú, ér' la casú din contră regele autorisécă pe voievozii Transilvaniei, ca se constringă cu armele pe românii aceștia, spre a satisface îndatoririi lorú. Nr. 162. pag. 182.
1468. (Estrasú). *Matia Corvinulú*, regele Ungariei, ordónă autoritățilorú din Transilvania, ca se prindă și se trimiță înapoi pe *iobagii*, cari au fugitú din districtele săsesce, ca se se așéde pe moșiile nobililorú, ori în țera Făgărașului. Nr. 163. pag. 183.
1468. *Matia Corvinulú*, regele Ungariei, confirmă pe nobilii din *Măcțașú* în posesiunea moșiilorú sale părințesci din districtulú Caransebeșului. Nr. 164. pag. 183.
1468. *Matia Corvinulú*, regele Ungariei, învită pe Capitululú de Aradú, ca se întroducú de nou pe nobilii din *Măcțașú* în posesiunea moșiilorú sale din districtulú Caransebeșului. Nr. 165. pag. 184.

1468. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă libertățile *comunei românești numite Feléc* de lângă Clușă, și anume, ca dășii se fie scutiți de dișma oiloră (quingagesima) și de alte dări. Regele le acordă această scutire din cauză, că dășii suntă obligați se apere drumulă din pădurea de acolo de hoți și de alți făcători de rele. Nr. 166. pag. 185.
1468. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie voivoșiloră din Transilvania, că cele două districte sășesci Șeica și Mediașulă, s'au plâșă în contra *Româniloră* de acolo, că dășii, după ce comită mai multe fără-de-legi în districtele sășesci fugă în comitate, ori pe moșiile nobililoră, ér' când Sașii i urmărescă și ceră de la nobilime, ca să i pedepsescă, atunci li se refușă ori-ce justiție. Nr. 167. pag. 186.
1468. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scutesce pe Româniă din districtele sășesci ale Transilvaniei, ca se mai plătescă regelui dișma de oi. Nr. 168. pag. 186.
1468. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie voivoșiloră din Transilvania se prindă și se restituie nobilulă Michaiă Apafi pe *iobagii* sei din comuna Malăncrogă, cari luându-și lucrurile și avearea loră, au fugită și s'au stabilită cu locuința pe moșiile altoră nobili. Nr. 169. pag. 186.
1468. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, concede locuitoriloră sași din comuna Ghiertană în Transilvania, că a treia parte din dășii se fie scutiți de a lua parte la cșpedițiunii, avândă se remână a casă, ca se apere cimiterulă fortificată ală comunei. Nr. 170. pag. 187.
1468. *Prelații și baronii Poloniei* protesteză la *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, că dășulă a năvălită asupra părții de josă a Moldovei, pe care a devastat'ă cu feră și cu focă, și după cum sunt informați, dășulă voesce acum de nou se se ridice cu reșbelă asupra lui *Stefană*, *voivodulă Moldovei*. Nr. 171. pag. 188.
1468. (Estrasă). *Stefană*, *voivodulă Moldovei*, promite credință și ajutoriă regelui Poloniei. Nr. 172. pag. 189.
1469. (Estrasă). *Dominiciă Bethlen*, vice-voivodulă Transilvaniei, comunică universității sășesci din Transilvania, că va trimite pe castelanulă sēă din Cetate-de-baltă, ca se asiste, în numele dășului, la introducerea universității sășesci în posesiunea *Făgărașului și Annașului*. Nr. 173. pag. 189.
1469. (Estrasă). *Ionă Grebă* din Vingardă protesteză în contra universității sășesci din Transilvania, care a cerută de la regele *Matia* ca se-î conferescă *districtulă Făgărașului*, pe care regele i-lă dăruise mai înainte dășului. Nr. 174. pag. 190.
1469. Capitululă din Aradă introduce de nou pe *nobilii din Măcșă* în posesiunea moșiiloră sale părințești din districtulă Caransebeșului. Nr. 175. pag. 190.
1469. (Estrasă). Amintire despre nobilii români *Laurențiu Dauciu și Ionă Olah (Românilă)* din comitatulă Bechesă. Nr. 176. pag. 191.
1469. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă dispozițiunile districteloră sășesci din Transilvania în contra *Româniloră* de acolo, și anume, că nici ună nobilă, și nici ună română din Transilvania, și cu deosebire din *districtulă Făgărașului și ală Annașului*, se nu mai trimiță păstori cu turme de oi, ori de porci, pe teritoriulă districteloră sășesci, și în casă dacă în contra voinței comunitățiloră sășesci păstoriă români voră trece cu turmele loră în semănăturile, în pășunile, ori în pădurile Sașiloră, atunci Româniă acestia se fie datori a le rebonifica pagubele cauzate, și dacă Româniă voră fi mai mulți și se voră opune, atunci cei păgubiți, se ceră ajutoriulă comunității sășesci, ori ală districtuluiă sășescă, și dacă nici comunitatea, nici districtulă, nu voră fi în stare se constringă pe Români, ca se le rebonifice pagubele cauzate, atunci dășii se ceră ajutoriulă tuturoră districteloră sășesci, și în fine ajutoriulă voivoduluiă din Transilvania. Nr. 177. pag. 192.
1470. (Estrasă). *Stefană*, *voivodulă Moldovei*, promite a da ajutoriă lui Casimiră, regelui Poloniei, în contra tuturoră inamiciloră sei. Nr. 178. pag. 194.
1470. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă pe nobilulă română *Iacobă din Măcșă* în po-

sesiunea moșiilor sale din districtul (Caran)Sebeșului, pe cari le stăpânise dânsul, și părinții săi, încă din vechime. Nr. 179. pag. 195.

1470. *Matia Corvinul*, regele Ungariei, invită pe Capitulum din Arad, ca se introducă pe nobilul român *Iacob din Măcășu* în posesiunea moșiilor sale părințești din districtul (Caran)Sebeșului. Ca martori, cari se asiste la această introducere, sunt amintiți nobilii români *Ionu Tătaru, Ladislau Gămanu și Ionu Floca*. Nr. 180. pag. 196.
1470. *Iacob Măcășu, Ionu More și Vasa*, castelanii castrului Jidova din Bănat, adevărați, că întemplantându-se se țină dânsii tribunalul cu nobilii din provincia Lugosului, se au prezentat înaintea dânsilor *Iacob Marga și Sandrinu Șişmanu, foștii castelani ai Severinului*, și s'au judecat pentru partea, ce se cuvenia lui *Iacob Marga* din veniturile castrului Severin. Nr. 181. pag. 197.
1470. *Matia Corvinul*, regele Ungariei, dăruiește cetăți Clușului din Transilvania, orașul regal numit *Cojocna*, dimpreună cu toate cătunele și cu toate moșiile sale. De asemenea i mai dăruiește jumătate din satul numit *Feiurdă*, pe care-l confiscase de la nobilul *Stefan din Feiurdă*, care dimpreună cu alți nobili se resculase asupra regelui. Nr. 181. pag. 198.
1470. *Matia Corvinul*, regele Ungariei, invită pe toți prelații, baronii, nobilii, castelanii, deregătorii și județii orașelor și ai comunelor, ca se permită *iobagilor* săi, după ce vor plăti mai întâi darea pământului și alte datorii ale lor, ca se se potă strămuta cu locuința în districtele săsești a le Mediașului și Șeicei. Nr. 183. pag. 200.
1470. (Estrasu). *Matia Corvinul*, regele Ungariei, scrie Conventului din Mănăstirea Clușului, ca se introducă pe nobilul *Petru Oláh (Românul)* din Deșu în posesiunea comunelor Iclod, Păclișa, Căceasa și Cubleşu din comitatul Dobăcei. Nr. 184. pag. 200.
1471. *Matia Corvinul*, regele Ungariei, invită pe Sașii din Transilvania, ca se restituie lui *Ionu Grebu districtul Făgărașului*, pe care l'au luat dela dânsul, și l'au anexat la districtele săsești. Nr. 185. pag. 201.
1471. *Matia Corvinul*, regele Ungariei, ordonă castelanilor din Hinedóra, ca se nu usurpeze pentru dânsii dișmele din comitatul Hinedórei, pe cari are se le primescă Capitulum catolic din Alba-Julia. Nr. 186. pag. 201.
1471. *Papa Paulu II.* trimite regelui *Matia Corvinul*, 18 mii de galbini ca subvențiune de resbelu în contra Boheților și a Turcilor. Nr. 187. pag. 202.
1471. *Papa Sixtu IV.* trimite pe cardinalul Marcu, ca legat apostolic în țările Germaniei, Ungariei și Poloniei, ca se liniscescă neînțelegerile, ce s'au ivit între *Matia*, regele Ungariei, și între *Casimir*, regele Poloniei, și se-i îndemne se se opună în contra *Turcilor* pentru apărarea credinței și a țărilor sale. Nr. 188. pag. 203.
1471. *Matia Corvinul*, regele Ungariei, confirmă pe *Stefan*, fiul lui *Dionisie* din Bănat, în posesiunea pădurei numite Lazna din districtul Caran-Sebeșului, și anume în semn de recompensă pentru serviciile militare, ce le prestase dânsul în mai multe expedițiuni întreprinse de *Ionu Corvinul* în contra Turcilor, și fiindu-că un frate al său, cu numele *Ladă*, căduse într-o luptă cu Turcii aproape de mare. Nr. 189. pag. 207.
1471. *Matia Corvinul*, regele Ungariei, dăruiește lui *Michaiu Orzagă*, palatinului Ungariei, și nobilului român *Ionu Ungor* din Nădăstie, 99 moși în comitatul Timișorei, al Ciongradului, Aradului, Cărașului și Cubinului, și anume în semn de recompensă pentru loialitatea și serviciile, ce i le au prestat. Nr. 190. pag. 208.
1471. *Matia Corvinul*, regele Ungariei, invită pe Capitulum din Arad, ca se introducă pe palatinul *Michaiu Orzagă* și pe nobilul român *Ionu Ungor* din Nădăstie în posesiunea celor 99 comune dăruite în comitatele Timișorei, Ciongradului, Aradului, Cărașului și Cubinului. Nr. 191. pag. 210.
1471. *Privilegiul orașului Cojocna* din Transilvania. Regele *Matia Corvinul* amintesc, că dânsul

sulă dăruise încă înainte cetății Clușului, orașul numit Cojocna din Transilvania, dar în urmă constatându-se, că orașul Cojocna a avut totu de-una o jurisdicțiune proprie separată, și s'a bucurat încă din vechime de anumite libertăți, întocma ca și orașele Buda și Strigomul din Ungaria, așa că nu se cade, ca unu oraș înzestrat cu atâtea libertăți să fie supus altei comune; ér de altă parte constatându-se, că orașul Cojocnei, de când a fost supus cetății Clușului, a ajuns la cea mai mare desolațiune, în câtu abia au mai ramas în Cojocna a treia parte din locuitorii, ce-i avea mai înainte, din aceste cauze regele Matia restitue orașului Cojocna vechile sale libertăți și-lu separéză cu totul de jurisdicțiunea orașului Cluș. Nr. 192. pag. 212.

1471. (Estrasu). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă nobilimei și autorităților din Transilvania, ca se permită *iobagiloră* sei, a se puté strămuta cu locuința pe moșiile regale. Nr. 193. pag. 214.
1471. (Estrasu). *Stefană*, *voivodulă Moldovei*, răspunde regelui Poloniei, că nu-i pôte trimite în ajutoriă pe fiulă seă, ca se ocupe Bohemia. Nr. 194. pag. 214.
1471. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, concede Sașilor din Transilvania *dreptulă de a spăla aură* în ținutulă castrului Hinedóra, precum și alte părți ale Transilvaniei. Nr. 195. pag. 214.
1472. *Casimiră*, regele Poloniei, concede orașului Leopole, în interesulă prosperărei sale, două tîrguri mari pe ană, și dispune totu-o-dată, că *comercianții transmarini din Moldova* se nu pôtă face comerciă cu țările de susă ale Poloniei, de câtu numai după ce voră plăti vamă în orașulă Leopolei. Nr. 196. pag. 215.
1472. Petru de Brancze judele, și Ionă de Wyssokye subjudele districtului Leopole adevărescă, că Ionă de Chodorowstaw a zălogită lui Venceslau din Dworzyska, pentru o sumă de 20 mărci, satulă seă numită *Bolechova românească* din districtulă Leopolei. Nr. 197. pag. 219.
1472. (Estrasu). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Alba-Julia se introducă pe nobilulă română *Ionă Tătară*, și pe fii lui, în posesiunea comuneloră Almașă și Coșia din comitatulă Hinedórei, pe cari i le-a dăruită în semnă de recompensă pentru serviciile, ce i le-a prestată în diferite legațiuni și expedițiuni, precum și pentru mórtea fiului seă Iacobă, ucisă de către inimiții regelui. Nr. 198. pag. 220.
1472. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă perceptoriloră de imposită din comitatulă Dobăcei, că pe *Românii din valea Rodnei* în Transilvania se nu-i înscrie în registrele de contribuțiune ale comitatului Dobăca, fiindă-că dênșii au fostă dăruită orașului Bistrița încă de regii de mai înainte ai Ungariei, și au se remănă și pe viitoră anexați la orașulă Bistrița, bucurându-se de tôte libertățile, pe cari le-au avută și mai înainte. Nr. 199. pag. 221.
1472. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce de nou Sașiloră din Transilvania, *districtulă Făgărașului și domeniulă Amnașului*, și anume din cauza diferiteloră pagube, ce le-au suferită Sașii din partea Româniloră, și în semnă de recompensă pentru multele merite ale districteloră săsesci față de corónă Ungariei. Regele amintescă totu-o-dată, că dênșulă dăruise Sașiloră și mai înainte districtulă Făgărașului și domeniulă Amnașului, însă documentulă acestei donațiuni i-lă furase nisce tâlhari români, dimpreună cu alte lucruri, când Sașii se întorceau de la Buda către Transilvania. Nr. 200. pag. 222.
1473. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă autoritățiloră din Transilvania, ca se nu permită fiiloră lui Ionă Gereb, se ridice vre-ună castelă ori fortificațiune în orașulă *Făgărașului*. Nr. 201. pag. 224.
1474. *Stefană voivodulă*, *Domnulă Țeriloră Moldovei*, scrie Papei Sixtă IV. că principele *Assan Beg* a trimisă la dênșulă ambasadori, ca dimpreună cu alți principi creștini se se ridice asupra lui Othman și a înfricoșatei sale puteri, din care causă dênșulă face cunoscută pontificelui, că a fostă totu-de-una aplecată a se ridica cu tôte puterile sale spre a se lupta în interesulă creștinătății și pentru scopulă acesta a însărcinată pe Paulă, ambasadorulă Veneției, ca se espună Pontificelui și verbală, cele ce a tractată cu dênșulă. Nr. 202. pag. 224.

1474. *Locuitorii sași din districtul Șeicei și ală Mediașului* în Transilvania se plângă la regele Matia Corvinulă, că mai mulți *Români* de pe moșiile nobilimei trecă cu turmele loră pe teritoriulă districteloră săseșci, și aci sub pretextă, că-și pască oile, dănsii comită o mulțime de fără-de-legi, de hoții, de tâlhării și aprinderi, și dacă Sașii ceră de la Români, ca se le rebonifice pagubele cauate, ori dacă voescă se-i alunge de pe teritoriulă districteloră sale, atunci Români aceștia, nu numai că nu ascultă, dar amenință pe Sași cu ucideri și aprinderi. Regele ordonă nobilimei, ca se rebonifice Sașiloră toate pagubele aceste, și se îngrijescă, ca pe viitoră se nu li se mai întemăple astă-felă de neajunsuri. Nr. 203. pag. 225.
1474. (Estrasă). Regele *Matia Corvinulă*, în privința *țeraniloră români*, cari voră voi a se așeă în districtulă Orăștiei. Nr. 204. pag. 226.
1474. *Judele și jurații din Caransebeșă* (între cari sunt amintiți Iacobă dela Severină și Ionă Danciă) adevolescă, că orășanulă George Maraz din Timișora, șă-a vëndută curtea sa din Caransebeșă nobilului Andreiă din Ruginosa. Nr. 205. pag. 227.
- (1474). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie unui Secuiă din Transilvania, cu numele Michaiă Fancsy, că după cum a audită, dănsulă respăndesce între Secui fainia falsă, că regele Matia ar fi murită, că provocă diferite alte turburări între dănsii, și cu deosebire îndemă pe Secui, ca se nu mai facă servicii militari. Din acăstă causă, regele Matia ordonă lui Michaiă Fancsy, că dacă dănsulă doresce, se merite gratia regelui, atunci se mērgă numai de cătă cu 300 de Secui la *Stefană voivodulă Moldovei*, ca se-lă ajute în resbelele sale, ér' altcum se scie de sigură, că are se fie spēndurată. Nr. 206. pag. 228.
1474. (Estrasă). *Michaiă*, vicariulă capitulului din Strigonă, aminită cu titlulă de *episcopă ală Milcoviei*. Nr. 207. pag. 229.
1474. *Papa Sixtă IV.* concede iertarea păcateloră, tuturoră acelora, cari voră ajuta se se termine biserica S-tei Feciore din Brașovă, orașă însemnată, situată la marginile creștinătășii și aprópe de hotarele *necredincioșiloră din Țera-romănescă*, și în care orașă locuescă o mulțime de Români, Armeni, Bulgari și Greci. Nr. 208. pag. 229.
1475. Capitululă din Cinade transcrie în formă autentică împăciuirea încheiată între nobilii români *Nicolae de Bizere* și *Ladislau de Bizere* în privința împărțirei moșilloră sale părințesci, cari se aflau în 15 comune din districtulă Caransebeșului. Nr. 209. pag. 231.
1475. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie primariului Toma Altenberger din Sibiu, ca se plă-tescă lui *Radulă Draculia*, *voivodulă din Țera-romănescă*, pe socotela regelui, suma de două sute florini, fiindă-că la casă din contră va avă se suferă totă indignațiunea regelui. Nr. 210. pag. 232.
1475. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce cetăței Bistrița din Transilvania, orașulă numită *Rodna*, dimpreună cu satele romănesci din Valea-mare séu din Valea-Rodnei, și ordonă Capitulului din Mănăstirea Clușului, ca se introducă pe cetățenii din Bistrița în posesiunea acestui districtă romănescă. Nr. 211. pag. 232.
1475. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie voivodiloră din Transilvania, ca se nu permită perceptoriloră de dare se iée taxe de la locuitorii din orașulă *Dobra* în Transilvania, pe cari regele i-a scutită de ori-ce felă de contribuțiuni. Nr. 212. pag. 234.
1475. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă pe palatinulă Michaiă Orzag și pe nobilulă romănă *Ionă Ungură* în posesiunea celoră 99 de comune din comitatulă Timișorei, Ciongradului, Aradului, Cărașului și Cubinului, pe cari le-a fostă dăruită dănsiloră în a. 1471. Nr. 213. pag. 235.
- 1475 și 1477. (Estrase). Ambasadorii lui *Stefană voivodulă Moldovei*, la senatulă venețiană. Senatulă decide a se comunica Pontificelui propunerile lui Stefană voivodulă, a trimite la dănsulă pe secretariulă seu Gerardo, și a-lă felicita pentru alungarea Turciloră din țeră. Nr. 214. pag. 237.

1476. *Papa Sixtă IV.* concede iertarea păcatelor lui *Stefană, voivodulă Moldovei*, și tuturor locuitorilor, cari voră visita biserica cea mare a Moldovei și voră depune daruri în lada bisericii, ér banii, ce se voră aduna, pontificele autoriséză, ca se-i întrebuințeze *Stefană* voivodulă pentru resbelele sale cu Turcii. Nr. 215. pag. 237.
1476. *Papa Sixtă IV.* concede iertarea păcatelor tuturor aceloră, cari voră visita cele două biserici catedrale din *Moncastru* (Cetatea-albă) și voră da ajutoriul lui *Stefană, voivodulă Moldovei*, în contra Turcilor, fiindă-că dânsulă ca ună adevărată atletă ală credinței creștine este gată a se lupta în contra loră. Totă-o-dată pontificele amintescă, că în casă dacă Turcii voră supune țera lui *Stefană* voivodulă, atunci dânsii ușoră voră puté se trecă de aci în Ungaria și în cele lalte țeri creștine. Nr. 216. pag. 241.
1476. (Estrasă). *Stefană Batori*, aflându-se în tabăra de lângă București, scrie cetățenilor din Sibiu, că *Turcii* au fostă bătuți, și *Băsărabă* alungată din Țera-românească. Nr. 217. pag. 243.
1476. *Casimiră*, regele Poloniei, asiguréză pe cetățenii din Cracovia, că taxa, ce o plătescă dânsii de bună voie pentru apărarea Podoliei și a *Moldovei* de incursiunile Turcilor, nu are s'o mai céră pe viitoră, și că acéstă taxă nu va prejudeca întru nimica drepturile și libertățile loră. Nr. 218. pag. 243.
1476. *Oratorulă lui Matia Corvinulă* se plânce la *Papa Sixtă IV.*, că în părțile Ungariei despre Serbia există mai mulți locuitori de *ritulă grecescă*, cari sunt persecutați și molestați în conștiințele loră de către preoții catolici din părțile de acolo, cari susțină în predicățiunile loră, că dânsii nu ar fi botezați după lege. În urma acestei plângeri *Papa Sixtă IV.* ordonă tuturor prelaților din Ungaria, ca se nu mai persecute pe creștinii botezați în *ritulă grecescă*, fără din contră se-i tracteze cu totă blândéța, și dacă voră cere dânsii, se-i înmormenteze în bisericile și în cimiteriele catolice, ér la casă de necesitate se-i boteze și se le asculte mărturisirile. Nr. 219. pag. 244.
1477. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, desființéză mănăstirea catolică *Cârța din țera Făgărașului*, (amintită încă pe la începutul sec. XIII.), și anume din cauza morăvurilor celoră rele și a vieței decădute a abaților din mănăstirea acéstă. Nr. 220. pag. 245.
1477. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie Capitulului din Orade se facă o investigațiune în contra castelanilor din Jula, din Șoimușă și din Mestă, cari prinsese pe mai mulți *iobagi*. I aruncase în închisori, și-i despoiasă de averile loră. Nr. 221. pag. 246.
1477. (Estrasă). O nouă contribuțiune se institue în Polonia asupra tuturor locuitorilor, precum și asupra *Româniloră* de acolo, pentru apărarea regatului în contra necredincioșiloră. Nr. 222. pag. 247.
1478. *Vice-banii Severinului, Iacobă Marga și Raină voivodulă*, adevărescă, că ținându dânsii tribunală în Caransebeșă, cu nobilii acestui districtă, atunci se au prezentată înaintea dânsiloră nobilulă Copază din Vadă, și a acusată pe nobilulă George, fiulă lui Ladislau Gămană, că ar fi dată focă la o móră a sa de pe apa Bistrei, dar' fiindă-că George Gămană a negată a fi întru ceva culpabilă, de aceea dânsii, vice-banii, au judecată, că George Gămană în conformitate cu «*legea vechiă a districteloră românești*» se depună jurământulă cu 12 persone lângă sine, că dânsulă nu a dată focă la móră nobilului Copază. Nr. 223. pag. 248.
1478. *Stefană de Bathor*, judele Curiei din Ungaria, ordonă capitulului din Aradă, se facă o investigațiune în contra lui *Stefană, a voivodului (românulă) din Zărandă*, și în contra altoră doi nobili de acolo, cari trimițându pe ómenii loră armați, ucisese pe ună *iobagiă* ală mănăstirei Bulciă din Zărandă, ér pe pe alți *iobagi* i prinsese și-i închisese în castrulă Desna din Zărandă. Nr. 224. pag. 249.
1478. Nobilulă *Iacobă Măceășă* din Bănată rescumpără moșiile, pe cari le zălogise mai înainte văduva lui Zacharia Măceășă, ca se rescumpere din captivitatea Turciloră pe o fică a sa. Nr. 225. pag. 251.

1478. *Cetăţenii din oraşul Cluşului* se plângă la regele Matia Corvinulă, că de şi după vechile privilegii ale acestui oraş, ori-ce om liber, şi ori-ce iobagi, plătindu-şi datoriile sale de mai înainte, se poate strămuta cu locuinţa în oraşul Cluşului, dar cu toate acestea voivodul Transilvaniei, spre paguba libertăţilor publice ale acestui oraş, împedecă pe oameni de a se strămuta cu locuinţa lor acolo. În urma acestei plângeri regele Matia ordonă voivodului din Transilvania, ca se respecte vechile libertăţi ale oraşului Cluş. Nr. 226. pag. 252.
1479. *Papa Sixtă IV.* trimite pe cardinalul Ionă de Aragonia în calitate de legat apostolic, ca se liniştescă neînţelegerile, ce există între Matia Corvinulă, regele Ungariei, şi între Casimir, regele Poloniei, şi se îndemne pe amândoi regii a se uni împreună în contra *Turcilor*, cari voiesc se-şi estingă domnia lor peste toată creştinătatea. Nr. 227. pag. 253.
1479. Nobilul *Iacob de Gara* vinde comitelui Nicolae Banfy din Ungaria castelele sale numite Zadia, Văradia şi Saradă din Bănat, împreună cu *go de comune româneşti* dependente de castelele aceste. Nr. 228. pag. 257.
1479. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesc lui *Francisc Harazthy, banul din Severin*, toate moşiile şi averile nobilului român *George Sugară* din Bănat, care decedase fără moştenitori legali. Nr. 229. pag. 259.
1479. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesc fiului său mai multe comune din Transilvania, între cari se află şi moşiile lui *Voicu Sandrină*, care decedase fără moştenitori legali. Nr. 230. pag. 260.
1479. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, zălogesc nobilului român *Ion Ungur* din Nădăstie mai multe moşii din Transilvania, cari fuseseră ale părintelui său Ionă Corvinulă, şi amintescă tot-o dată meritele lui Ionă Ungur, care luase parte în diferite expediţiuni întreprinse asupra *Turcilor*, *Boemilor*, *Polonilor*, *Austriacilor* şi asupra lui *Stefan*, voivodul *Moldovei*, în contra căruia mersese cu oştire puternică, chiar însuşi regele în persoană. Nr. 231. pag. 260.
1479. (Estrasă). *Stefan*, voivodul *Moldovei*, promite credinţă regelui Casimir din Polonia. Nr. 232. pag. 262.
1479. *Papa Sixtă IV.* autorisează pe *episcopul Moldovei*, ca se absolveze pe preotul catolic, *Ladislau Thabias* din Transilvania de culpa uciderei, fiindcă după cum spune dânsul, pe când se afla în cancelaria regelui Matia, scrisese mai multor judecători, ca se osândescă la moarte pe diferiţi făcători de rele, că mai departe numitul Ladislau Thabias împreună cu părintele său, fiind trimişi de regele Matia ca judecători prin ţară, dânsii au tras în ţepă pe un român eretic şi au spânzurat pe un iobagi al său, că în fine tot în timpul acesta, fără de scirea dânsilor, oamenii lor, pedepsiseră cu moarte pe diferite alte persoane. Nr. 233. pag. 262.
1480. *Mihail*, cancelariul *Moldovei*, constituie un reprezentant legal pentru afacerile sale juridice din Polonia. Nr. 234. pag. 264.
1480. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă privilegiul, ce-l acordase părintele său Ionă Corvinulă cetăţenilor din *Hinedora*, şi anume, ca dânsii se fie scutiţi de ori-ce taxe şi impozite, din cauza diferitelor pagube, ce le suferiseră prin incursiunile turcesc. Nr. 235. pag. 265.
1480. (Estrasă). *Stefan*, voivodul *Moldovei*, trimite o legătuie la Casimir, regele Poloniei, prin care i cere ajutor în contra *Turcilor* şi se plânge de pagubele, ce le făcuse *Moldovenilor*, locuitorii castrului *Camenieş*. Nr. 236. pag. 266.
1480. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesc lui *Ladislau Fiat* toate moşiile decedatului *Emeric Măciş* situate în *districtul Severinului* şi ală (Caran) *Sebeşului*, şi anume în semn de recompensă pentru serviciile sale credincioase, ce i le făcuse la diferite ocazii. Nr. 237. pag. 267.

1480. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Arad, ca se introducă pe *Ladislau Fiată* din Bănat în posesiunea moșilor lui Emeric Măcișă, care decedase fără moscenitori. Nr. 238. pag. 268.
1480. (Estrasă). *Nobili români* în comitatul Becheșului, amintiți într'un raport al Capitulului din Buda. Nr. 239. pag. 269.
1481. *Chinezii români din districtul Devei*, adevăresc, că Ion Corvinul, fostul guvernator al Ungariei, dăruise lui *Todoră Chinezul* moșia Bretelină din comitatul Hinedorei, și anume în semn de recompensă, fiindcă în lupta, ce se întâmplase cu Turcii pe Câmpulmerlei, Ion Corvinul căzând de pe calul său, chinezul Todoră i-a oferit calul său propriu și astăfel l'a scăpat din mâinile inamicilor. Nr. 240. pag. 269.
1481. Capitulul din Arad introduce pe nobilul *Ladislau Fiată* și pe soții săi din Bănat, în posesiunea moșilor nobilului Emeric Măcișă, care decedase fără moscenitori legali. Nr. 241. pag. 271.
1481. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confiscă de la nobilul *Blaș Medieș*, mai multe moșii din Transilvania, și anume din cauză, că dânsul trecuse pe partea celor doi voievozi din Țara-românească, a lui *Bășărabă bătrânul* și a lui *Bășărabă cel tineră*, cari erau inimi ai regelui Matia. Nr. 242. pag. 272.
1482. (Estrasă). Nobilii români, *Ion Saracenă și Danciulă* din comuna Sălăș în Țara Hațegului se judecă cu văduva Kenderes pentru părțile lor de moșie din comunele Sălăș-de-jos, Mălăiesci, Ohaba, Bară, Crivădie și Merșor. Nr. 243. pag. 273.
1482. *Chinezii români* din districtul castrului Hinedoră se plâng la regele Matia Corvinul, că perceptorii din districtul Hinedorei i silesc să plătească diferite taxe și contribuțiuni, cu toate că dânsii, după «*vechia lor libertate*», sunt scutiți de ori ce dări și taxe, având să facă numai servicii militare la castrul Hinedorei. În urma acestei plângeri regele Matia ordonă perceptorilor din districtul Hinedorei, ca se respecte vechile libertăți ale chinezilor români de acolo, cari sunt scutiți de ori-ce taxe și contribuțiuni. Nr. 244. pag. 273.
1482. Familia nobilă română *Beșană* din comuna Belinț în Bănat, zălogesc domnei văduve, Fides, 33 de moșii iobăgesci, până i va pute plăti zestrea, ce i se cuvenia din moșile decedatului său bărbat. Aceste 33 de moșii erau ale iobagilor români: Nicolae Négulă, Petru Barta, George Maro, Michail Românul, Bană Miloș, Prodassa, Stanciulă, Sămărină, Radulă, Marco etc., din diferite comune ale Bănatului. Nr. 245. pag. 274.
1482. (Estrasă). *Stefană Bathor*, voivodul Transilvaniei, confirmă de nou împăciuirea, care se încheiase la a. 1479 între mai mulți nobili români din Țara Hațegului pentru diviziunea moșilor decedatului nobil *Dumitru*, fiul lui *Bărbat din Râu-Bărbat*. Nr. 246. pag. 276.
1483. Cardinalii bisericii romane concedă indulgențe de o sută de zile pentru cei ce vor vizita și vor duce elemosina la biserica St. Andrei din comuna Hendorf în Transilvania; *er Paul de Vafa*, episcopul catolic al Argeșului, mai concede încă 40 zile indulgențe în folosul acestei biserici. Nr. 247. pag. 276.
1483. *Papa Sixt IV.* trimite pe călugărul Nicolae de Casovia, din ordinea Predicatorilor, ca inquisitor în contra ereticilor din Ungaria, unde erezia se estinde din ce în ce mai mult, și-l autorizează să începă inquisițiuni și procese în contra tuturor ereticilor și șismaticilor din Ungaria, să-i prindă, să-i încarcereze și să-i pedepsască. Nr. 248. pag. 277.
1484. *Comercianții din Leopole*, se plâng la regele Casimir al Poloniei, că mai mulți nobili și plebei din Polonia, le sequestrăză boii, pe cari dânsii i cumpără în târgurile din Rusia, din Podolia și din Moldova, sub pretext, că acești boi ar fi de furat. Regele ordonă, că pe viitor să nu se facă mai mult nici o împedecare comercianților de vite. Nr. 249. pag. 278.
1484. (Estrasă). O epistolă a Papei Inocențiu VIII. în care episcopul titular al Milcoviei, e

amintit^u ca judecătoriaⁱ în procesul^u Prepositului din Alba-regală cu Capitulu^l de acolo. Nr. 250. pag. 279.

1484. *Michai^u*, Vicariulu^l general^u al^u arhiepiscopiei din Strigon^u, amintit^u cu titlu^l de *episcop^u al^u Milcoviei*. Nr. 251. pag. 280.
1484. *Papa Inocen^țiu VIII.* scrie regelui Matia Corvinulu^l se fie cu precau^țiune, ca Turcii se nu afe, că d^unsulu^l voiesce se i^ee cu asalt^u câte-va orașe de lângă Dunăre din *Ț^{er}a-romănească*. Nr. 252. pag. 280.
1484. Nobilu^l *George Găman^u* din Bănat^u se judecă înaintea vice-banilor^u din Caransebeș^u cu v^uduva lui Ladislau Lățugu^l pentru dreptulu^l feudal^u asupra unui iobagi^u. Ca vice-bani figur^uză nobili^u români *Lazăr^u din Almaș^u și Dragu^l*. Nr. 253. pag. 282.
1484. *Matia Corvinulu^l*, regele Ungariei, confirmă pe nobilu^l român^u *Jacob^u de Ghêrlisce* în posesiunea a opt^u comune romănesci din districtulu^l Almașului în Bănat^u, pe cari le stăpânise părin^ții s^ui încă din vechime, și ordonă capitulu^l din Arad^u, ca se-l^u întroducă în posesiunea acestor^u moșii. Nr. 254. pag. 283.
1484. *Bartolomei^u Patocsy* și *Andrei^u Socol^u* aminti^{ți} ca *ban^u ai Severinului*, în o diplomă a regelui Matia Corvinulu^l, prin care confirmă privilegiulu^l coloniilor^u secuiesci din districtulu^l Aricsului. Nr. 255. pag. 284.
1484. *Nobili^u și Sași^u din Transilvania*, trimitu^l doi delega^{ți} la regele Matia Corvinulu^l și se plâng^u, că *gintea Românilor^u din Transilvania* revoltându-se se au ridicat^u cu armele în mână, «*ca se-și recăștigate libertatea*» și au început^u se arđă și se devasteze posesiunile și comunele lor^u, ér' pe nobili și pe alte pers^one i ucid^u într'unu^l mod^u înfiorătoriu^l. În urma acestei plânger^ui regele Matia ordonă voievođilor^u din Transilvania se supună cu for^{ța} armată pe Românii necredincioși, ér' pe rebeli se-i pedepsescă cu m^orte, și dacă Românii se vor^u ar^uta reniten^ță și mai departe atunci se-i estermineze cu totul. Nr. 256. pag. 285.
1485. *Matia Corvinulu^l*, regele Ungariei, ordonă lui Paul^u Chinezulu^l, comitelui din Timișo^{ra}, și banilor^u din Severin^u, se țină adunare cu nobili^u din districtulu^l Caransebeșului, și se cerce-teze dacă este adev^urat^u, că nobili^u *Nicolae Bizere* a ocupat^u pe nedrept^u moșiile nobilului *Ladislau Racoviș^u*. Nr. 257. pag. 286.
1485. (Estras^u). *Stefan^u*, voivodulu^l *Moldovei*, concede lui Michulu^l, fostului se^u cancelariu^l, dreptulu^l de a se put^u reîntor^{ce} în Moldova și i restitu^e averile confiscate. Nr. 258. pag. 288.
1485. *Stefan^u*, voivodulu^l, și boerii ț^{er}ei Moldovei, prest^uză omagiulu^l de credin^ță lui Casimir^u, regelui Poloniei, urmașilor^u sei, și cor^onei regatului polon^u. Nr. 259. pag. 288.
1485. Regele *Matia Corvinulu^l*, ordonă funcționarilor^u din comitatulu^l Albei și al^u Cetăței-de-baltă, că pe viitoriu^l se nu mai înscri^e în registrele lor^u de contribu^țiune pe comunele romănesci, cari se țin^u de domeniulu^l *Amnașului*, *Tălmaciului*, *Cârței* ș. a., de-ore-ce comunele acestea prin contribu^țiunea lor^u au se ușureze posi^țiunea Sașilor^u, dar nu a nobililor^u din comitate. Nr. 260. pag. 289.
1486. *Matia Corvinulu^l*, regele Ungariei, se plânge la Papa Inocen^țiu VIII., că Casimir^u, regele Poloniei, a subtras^u pe voivodulu^l *Moldovei* de sub protec^țiunea Ungariei, și l'a făcut^u se-i presteze omagiulu^l de fidelitate, cu t^ote că mai înainte voivodulu^l Moldovei i prestase d^unsului, regelui Matia, omagiulu^l și jurăm^untulu^l de credin^ță. Papa Inocen^țiu VIII. respunde regelui Ungariei, că regretă for^{țe} multă ac^ustă împrejurare, dar dacă cestiunea ac^ustă se va supune la decisiunea scaunului apostolic^u, atunci regele Matia se fie sigur^u, că Pontificele i va apăra t^ote drepturile sale precum a făcut^u și la alte ocașiuni. Nr. 261. pag. 291.
1486. *Stefan^u Bathori*, voivodulu^l Transilvaniei, comunică cetățenilor^u din Brașov^u, cătă vamă au se plătescă pentru *vinulu^l* ce-l^u vor^u aduce din *Ț^{er}a-romănească*; de asemenea le permite, se esporteze în *Ț^{er}a-romănească* ori-ce fel^u de lucruri, afară de cai, de arme și de oile, ce au

- se fete, că în fine ori-cine va trece în Țera-românească, pe la pasul Branului, se nu pôtă duce cu sine mai multă de o sabiă, ună arcă, ună scută și 8—9 săgeți. Nr. 262. pag. 293.
1486. *Propagarea catolicismului în Transilvania*. Judele și jurații orașului Clușă concedă călugărilor minoriți ună locă în oraș, ca se pôtă întemeia o mănăstire. Nr. 263. pag. 294.
1486. *Grigore Bethlen* din Transilvania se plânge la substitutul voivodului din Transilvania, că *Nicolae Chinezulă* din comuna Săn-Mărtin, care e moșia sa propriă nobilitară, fără se aibă vre-o permisiune legală, a fugit și s'a aședat cu locuința în comuna numită Chicéga din comitatul Clușului. Substitutul voivodului transilvan, Lazară Koldus, ordonă Comitatului se facă o investigațiune în privința acésta și se trimită pe Nicolae Chinezulă cu totă averea sa la domnulă seu de mai înainte. Nr. 264. pag. 295.
1486. (Estrasă). Regele *Matia Corvinulă*, dăruiesce nobilului român *Jacobă de Gârlișce* trei comune în Bănat. Nr. 265. pag. 296.
1487. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, decide procesulă dintre locuitorii germani din Ofenbaiă cu familia chinezăscă română *Câdea din Lupșa*, declară fără valoare donațiunea pe care regele Ludovică I. o făcuse la a. 1336 familiei *Câdea* în privința comunelor *Lupșa*, le ia din posesiune comunele acéste și le predă locuitorilor germani din Ofenbaiă. Nr. 266. pag. 296.
1487. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă tuturoră autorităților din țeră, ca se nu tragă în judecată pe nobilii și pe Sașii din Transilvania, cari dase focă și distrusesse cu totulă comuna *Satulă-nou*, pe care o întemeiasse Românii, fără nici o autorisare. Nr. 267. pag. 299.
1487. *Matia Corvinulă* separăză comuna *Vulcană*, ce era proprietatea bisericei sășesci din Sighișóra de către comitatul Albei și o încorporăză la districtulă sășescă ală Sighișórei, cu condițiunea espresă, că locuitorii comunei *Vulcană* se se bucură de tôte libertățile și privilegiile, de cari se bucură cetățenii orașului și ai districtului Sighișóra. Nr. 268. pag. 300.
1487. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scutesce pe nobilulă român *Jacobă de Ghêrlisce*, vicebanulă din Iaycza, de tôte dările și serviciile orașenesci în privința unei case a sale din orașulă Caransebeșului. Nr. 269. pag. 300.
1488. *Papa Inocențiu VIII.* trimite pe episcopulă Angelo în calitate de legată apostolică în țările Germaniei, Ungariei, Poloniei și Bohemiei, ca se liniscăscă neînțelegerile, ce există între regii și principii acestoră țeri, și se-i îndemne la resbelă comună asupra *Turciloră*, cari au făcută incursiuni și devastări înfiorătoare în ținuturile creștiniloră, au luată și au dusă în captivitate mai multe mii de ómeni, și acum se pregătescă de nou, ca se atace pe uscată și pe mare și cele lalte țeri creștine. Nr. 270. pag. 302.
1488. *Franciscă de Harazthy* amintită ca bană ală *Severinului*, în o diplomă a regelui *Matia Corvinulă* din anulă acésta. Nr. 271. pag. 304.
1488. Documentă relativă la familiile nobile române din comuna *Pescișă* în Transilvania. Nobilulă Paulă Cenadă mărită pe o soră a sa, cu numele *Caterina*, după nobilulă *Antonie Zerie*, și o înzestrăză cu o casă și o grădină. Nr. 272. pag. 305.
1488. *Casimiră*, regele Poloniei, trimite pe Nicolae Fyrlei de Dambrowycza ca ambasadoră la *Baiazetă*, sultanulă Turciloră, și-lă autorisăză se-i declare, că dânsulă, *Baiazetă*, întrândă în Moldova a luată cu nedreptă câte-va cetăți de la Moldova, pe când tatălă lui *Baiazetă*, de și întrase cu resbelă în Moldova, totuși n'a voită se ocupe Moldova și castrele sale, fiindă-că scia, că Moldova este supusă Poloniei; în fine regele *Casimiră* autorisăză pe legatulă seu, ca se cêră restituirea castreloră Moldovei, ca singura condițiune de bună amicitie între Polonia și Turcia. Nr. 273. pag. 306.
1489. *Episcopulă Angelo*, legatulă apostolică trimisă în Ungaria, raportăză Papei *Inocențiu VIII.*, că *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, voiesce se încheie pace și alianță cu Turcii, din causă,

- că regii Bohemiei și Poloniei se au aliatu în contra dânsului, și au îndemnatu pe Tătari și pe eretici, ca se facă incursiuni în regatulü Ungariei. Nr. 274. pag. 308.
1489. Nobilulü *George Gămanü* din Bănatü chiamă înaintea vice-banilorü de Severinü pe nobilulü *Michailü Măcicașü*, ca se rescumpere de la dânsulü o încingătore femeiescă, pe care o zălogise la unü iobagiü alü seu. Nr. 275. pag. 311.
1489. *Matia Corvinulü*, regele Ungariei confirmă pe nobilulü *Ladislau Fiatü* din Bănatü în posesiunea moșiilorü sale din districtulü Caransebeșului, în semnü de recompensă pentru serviciile credincioșe, ce i le a făcutü. Nr. 276. pag. 312.
1489. *Matia Corvinulü*, regele Ungariei, ordonă capitulului din Aradü. se întroducă pe nobilulü *Ladislau Fiatü* din Bănatü în posesiunea moșiilorü sale părintești din districtulü Caransebeșului, pe cari i le-a conferitü de nou în semnü de recompensă pentru serviciile sale credincioșe. Nr. 277. pag. 313.
1489. *Capitululü din Aradü*, raportcă regelui *Matia Corvinulü*, că a introdusü pe *Ladislau Fiatü* în posesiunea moșiilorü sale din districtulü Caransebeșului, pe cari regele i le-a conferitü de nou. Nr. 278. pag. 314.
1489. (Estrasü). *Matia Corvinulü*, regele Ungariei, în o diplomă din anulü acesta, amintesc de *banulü și de vice-banulü Severinulü*, însă fără de a-i arăta cu numele. Nr. 279. pag. 315.
1489. *Baiazetü*, sultanulü turcescü, declară, că înfățișându-se înaintea sa *Nicolae Firley de Dambrowicza*, ambasadorulü regelui Poloniei, a confirmatü *legăturile de amicitie și pace dintre Polonia și Turcia*, începëndü din 21 Martie 1489 pe timpü de doi ani, în care timpü, din partea Turciei, nu se va face nici o molestare provinciilorü, țărilorü, castrelorü și comune-lorü dependente de regatulü Poloniei etc. Nr. 280. pag. 315.
1489. *Casimirü*, regele Poloniei, se plänge de nedreptatea, ce i a făcut' o Papa *Inocențiu VIII.*, care a însărcinatü pe regele Ungariei cu *protecțiunea Moldovei*, și a separatü astü-felü *Moldova* de către regatulü Poloniei, mai alesü acum, când trei împărați de ai Tătarilorü stau cu oștirile lorü la frontierele Poloniei și ale Moldovei. Nr. 281. pag. 316.
1490. Fratele *Grigorie de Silysio*, profesorulü călugărilorü minoriți din Transilvania, primesce în ordinulü St-lui *Franciscü* pe nobilulü românü *Ionü de Mutnicü*, și pe soția sa *Dorotea* din Bănatü, și anume în semnü de recompensă pentru diferitele acte de caritate, ce le au făcutü acestui ordinü. Nr. 282. pag. 317.
1490. (Estrasü). *Ionü Corvinulü*, uniculü fiü alü regelui *Matia Corvinulü* renunță la coróna Ungariei. Nr. 283. pag. 319.
1490. Ungurii alegändü de rege alü Ungariei pe *Vladislau II.* în loculü decedatului *Matia Corvinulü* i punü între altele condițiunea, că regele së nu pötă conferi altora prefecturile din *Croația, Timișora, Severinü și Transilvania*. de câtü numai Ungurilorü bine meritați Nr. 284. pag. 318.
1491. (Estrasü). *Vladislau*, regele Ungariei ordonă capitulului din Mănăstirea Clușului, ca se întroducă pe *Bartolomeiü Dragfi* în posesiunea a patru moși românesci, și în posesiunea de jumătate a două moși unguresci, dependente de castrulü Chioarului, și pe cari decedatulü *Ionü Corvinulü* le luase fără nici unü dreptü de la *Nicolae Dragfi*, tatălü lui *Bartolomeiü Dragfi*. Nr. 285. pag. 319.
1491. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Aradü se întroducă pe nobilulü *Ambrosie Literatulü* în posesiunea unorü moși din districtulü Caransebeșului, pe cari i le zălogisc nobilulü *Nicolae de Bizere*. Nr. 286. pag. 321.
1491. Capitululü din Aradü raportcă regelui *Vladislau II.*, că voindü se întroducă pe nobilulü *Ambrosie Literatulü* în posesiunea moșiilorü lui *Nicolae Bizere* din Bănatü, fratele acestuia a plătitü întręga suma, pentru care au fostü zălogite moșiile aceste, și le a rescumpăratü Nr. 287. pag. 322.

1491. Nobilul *Andrei Plesca*, din oraşul Comiatului în Bănat, se înfăţişează înaintea Capitulului din Cinade şi protestează în numele familiei lui George Bizere, că Ionu Bizere, care s'a înstrăinat, se nu-şi vîndă, ori zălogescă cui-va, moşiile sale din districtul Caransebeşului. Nr. 288. pag. 323.
1491. *Stefan*, voivodul *Moldovei*, trimite o legătuine la regele Poloniei, ca se cîră drumul liber prin Litvania pentru nuncii sei, cari au se mîrgă la Moscva. Regele Poloniei răspunde legătuinei romînesce, că a primitu scire chiar în timpul acela, că trupele *Moldovei* punîndu-se în stare de resbelu au năvălitu asupra *Podoliei*, au ocupat cinci castre de acolo, pe cari le au ars şi au ucis în *Podolia* o mulţime de locuitori, din care causă a trimis la voivodul *Moldovei* pe Ionu, arhiepiscopul *Leopolei*, şi pe *Jacob* de *Buczacz*, castelanul din *Haliu*, şi pînă la întorcerea acestora, dînsul nu pôte da legătuinii nici unu răspuns definitiv. Nr. 289. pag. 324.
1491. Legătuinea trimisă de *Casimir*, regele Poloniei, la *Stefan*, voivodul *Moldovei*, declară voivodului *Stefan*, că funcţionarii sei (de la frontieră) punîndu-se în stare de resbelu a năvălitu asupra *Pocuţiei*, au ocupat şi au ars mai multe sate, pe cari le ceru dela *Stefan* voivodul, ca se le restituie Poloniei, şi se rebonifice tôte pagubele cauate, ér dacă dînsul crede, că are vre unu dreptu asupra acestor sate, regele Poloniei este gata, ca se i facă dreptate după legile regatului polon. Nr. 290. pag. 325.
1491. *Vladislau*, regele Ungariei, confirmă diploma din a. 1487, prin care regele *Matia* separase comuna *Vulcan* de către comitatul *Albei* şi o anexase la districtul săsesc al *Sighişorei*. Nr. 291. pag. 326.
1492. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă conventului din Mănăstirea *Cluşului* se introducă de nou pe *Stefan*, voivodul *Moldovei*, şi pe fiul seu *Alexandru*, în posesiunea castrelor *Ciceu* şi *Cetate-de-baltă* din *Transilvania*, pe cari i le dăruise mai întăiu regele *Matia* *Corvinul* pentru distinsele sale merite faţă de corónă Ungariei. Nr. 291. pag. 327.
1492. *Vladislau*, regele Ungariei, confirmă diploma din a. 1475, prin care regele *Matia* separase oraşul *Rodnei* de către comitatul *Dobăcei*, şi-l incorporase la districtul *Bistriţei*, cu condiţiunea espresă: că oraşul *Rodnei*, cu satele şi locuitorii din valea *Rodnei*, se se bucure de tôte drepturile, libertăţile, consvetudinile şi privilegiile, de cari se bucură oraşul şi districtul *Bistriţei*. Nr. 293. pag. 328.
1492. *Vice-banii Severinului*, *Michai* *Lazăr* şi *Blaş* din *Plugoviţa*, adeveresc, că *Elena*, vîduva nobilului *Nicolae Bizere*, a zălogit lui *George Găman* jumătate din moşia răposatului seu bărbat, numită *Malu*, situată în districtul *Caransebeşului*. Nr. 294. pag. 330.
1492. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din *Arad* se introducă pe canonicul *Matia* şi pe *Agata*, vîduva lui *Nicolae Păclizar* din *Caransebeş*, în posesiunea moşiei *Măciş*, pe care le a zălogit o dîmna *Alba*, vîduva lui *George Zemen*. Nr. 295. pag. 330.
1492. *Vlad*, Domnul *Ţerei-romănesce*, face cunoscutu *Sibienilor*, că sultanul turcesc a dat voivodatul din *Semendria* lui *Ali-beg*, ér voivodatul *Vidinului* unui așa numit *Malkovich*, şi după cum se vede, sultanul se pregătesce cu resbelu asupra *Transilvănenilor*. Nr. 296. pag. 332.
1492. *Vice-banii Severinului*, *Michai* *Lazăr* şi *Blaş* de *Plugoviţa*, adeveresc, că nobilul *George Găman* a protestat în contra nobilului *Ionu Bizere*, că se nu-şi vîndă ori zălogescă moşiile, ce are în districtul *Caransebeşului*, fiindu-că o parte din moşiile aceste i se cuvin dînsului în puterea dreptului de stingerea nîmului (per defectum seminis). Nr. 297. pag. 332.
1492. *Vice-banii Severinului*, *Michai* *Lazăr* şi *Blaş* de *Plugoviţa*, adeveresc, că nobila dîmnă *Elena*, vîduva lui *Nicolae Bizere* din *Bănat*, judecându-se cu nobilul *George Găman* pentru partea, ce i se cuvenia din averea părinţilor sei, amîndoue părţile au alesu ca arbitri pe nobili, *Petru* din *Tincova*, *Ladislau Floca*, *Michai* din *Măciş*, *Ladislau Pobóră*,

- Sandrinu din Mutnicu și Negotă din Negotesci, și cari au judecatu, că George Gămanu se plătescă domnei nobile Elena suma de 35 fl. în auru, pe cari i-a și primitu. Nr. 298. pag. 333.
1493. *Ladislau Sasii. judele orașului Caransebeșu*, dimpreună cu jurații Michaiu Lazăru, Varnavă Dragomiră, Nicolae Cneșa etc. adevărescu, că Mateiu Păclizaru, canoniculu din Aradu, care era de origine din Caransebeșu, a vëndutu dimpreună cu mama sa, domna Agata, lui Ladislau Fiatu, o curte a dênșiloru din orașulu Caransebeșului. Nr. 299. pag. 334.
1493. *Blașu de Plugovița*. funcționariulu (Caran)Sebeșulu, și Ionu Costa. județulu districtulu, adevărescu, că înfățișându-se înaintea dênșiloru Michaiu Lazăru, funcționariulu orașulu (Caran)Sebeșu, Ladislau Poboră din comuna Zăvoi, Popa Opișa din Glămboca și domna Margareta, vëduva lui Radozlavu din comuna Ciuta, au declaratū, că nobilulu George Gămanu i-a despăgubitū de suma, ce le rămăsese datoriū decedatulu Nicolae Bizere. Nr. 300. pag. 335.
1493. *Vladislau*. regele Ungariei, conferesce demnitățile de voievozi ai Transilvaniei românulu *Bartholomeiu Dragfy* și magistrulu *Ladislau de Losoncz*. Nr. 301. pag. 336.
1493. *Privilegiulu orașului Clușu din Transilvania*, în care se dispune, că cetățenii și Sașii din orașulu Clușulu se plătescă pentru camera regelui numai 52 mărci de argintu pe anu, că mai departe satulu românescu numitu *Felécu*. care a fostu fundatu în pădurea Clușulu pentru siguranța drumulu în părțile de acolo, se rămână și pe viitoru dăruitu și anexatu la orașulu Clușulu, avëndu Românii acestia se plătescă orașulu quinquagesima seu dișma de oi. Nr. 302. pag. 336.
1493. Voievozii Transilvaniei, Ladislau de Losoncz și Bartolomeiu Dragfy, înscințeză pe căpitani Secuiloru, că *Turcii* plecându cu mare oștire și luându cu dênșii și pe *Călugării voivodulu* și pe toți *Românii* (adecă totă armata) *din Țera-românescă*, au ajunsu la pôlele Carpațiloru, și au intențiunea, ca se năvălescă în Transilvania; de aceea dênșii, Secuii, se se ridice numai de cătu, călărași și pedestrași, și se plece în urma voievoziloru către Sibiu. Nr. 303. pag. 341.
1493. *Emigrarea Secuiloru în Moldova și în Țera-românescă*. Cele șapte districte ale Secuiloru din Transilvania se plângu la Vladislau, regele Ungariei, în contra asupririloru voivodulu Transilvaniei Stefanu Bathori, și anume, că din cauza persecuțiuniloru sale o parte din Secui au fostu siliți se părăsescă Transilvania, și se trecă în Moldova și în Țera-românescă, se are și se semene acolo, făcându-se supuși și clăcași ai voievoziloru români. Nr. 304. pag. 342.
1493. (Estrasu). *Vladislau*. regele Ungariei, ordonă voievoziloru din Transilvania se nu împedece pe boerii și pe neguțătorii din *Țera-românescă*. ca se se pôtă retrage cu averile lorū în Sibiu, dinaintea Turciloru, cari au năvălitu în țera, de-ore-ce în modulu acesta cetățenii din Sibiu vorū putē afla mai repede, cari sunt intențiunile Turciloru, și mai ușorū i-și vorū putē pune în siguranță averile lorū. Nr. 305. pag. 347.
1493. *Vladislau*. regele Ungariei, ordonă perceptoriloru însărcinați cu strîngerea dișmei de oi, că se nu iee nici o dișmă din oile *Românilorū*. cari locuiescu în districtulu Bistriței, de-ora-ce comunele aceste au plătitu încă din vechime darea lorū, cu orașulu Bistriței la unu locu. Nr. 306. pag. 347.
1493. Amintire despre *nobilii români* din Bănatu: George Galea, Pătrașcu, Sandrinu Șismanu, George Ciulea, George din Crivina și Petru din Slatina. Nr. 307. pag. 348.
1493. *Vladislau*. regele Ungariei, confirmă de nou pe nobilulu românū *Michaiu Kendefi* din Riu-de-mori în posesiunea moșiloru sale din Valea-Jiului în Transilvania. Nr. 308. pag. 349.
1493. Ladislau de Losoncz și Bartolomeiu Dragfy, voivodii Transilvaniei, ordonă Capitulu din Alba-Julia, ca se întroducă de nou pe nobilulu *Michaiu Kendefi* din Riu-de-mori în posesiunea unorū moșii ale sale din Valea-Jiului în Transilvania. Nr. 309. pag. 350.
1493. *Esportulu de vinu alu Țăriloru românesci*. Ionu Albertu, regele Poloniei, concede cetățeniloru din Cracovia, pentru a-și putē repara zidurile cetății, ca se iec o vamă de 2 fl. ung.

- dela fie care cofă de vin, ce se va importa din Ungaria, Austria, Bohemia, dela Renă și din *Țările românești*. Nr. 310. pag. 352.
1493. (Estrasă). *Alesandru*, marele duce al Litvaniei, trimite o legățiune la *Stefană, voivodulă Moldovei*, pentru a încheia cu dânsul un tractat de alianță în contra Turcilor. Nr. 311. pag. 354.
1493. *Stefană, voivodulă Moldovei*, trimite o legățiune la *Alesandru*, marele duce al Litvaniei, spre a-i exprima durerea dânsului pentru mărtea lui *Casimiră*, a regelui Poloniei. Nr. 312. pag. 354.
1494. *Vladislav*, regele Ungariei, confirmă privilegiul, ce-l dase în a. 1391 *Antonie*, patriarhul Constantinopolului, *mănăstirei românești a St-lui Michailă Archangelulă din Maramureș*. întemeiată de voivodul *Băliță* și de fratele său magistrul *Dragă*, și prin care patriarhul Constantinopolului supune ierarhiei acestei mănăstiri toate bisericile românești din districtul Selagiului, Meseșului, Ugocei, Borzei, Ciceului, Ungurașului și Voivodilor. Nr. 313. pag. 355.
1494. Văduva lui *Turcă Românu* împreună cu fiul său, emigrați din Țara-românească în Transilvania, se judecă înaintea tribunalului din Orăștie cu *Vornic Românu*, servitorul vameșilor, care fără nici un drept le luase 12 porci. Nr. 314. pag. 357.
1494. (Estrasă). Amintire despre *chinezulă Martină*, așezată cu locuința pe moșiile lui Orzag din Bănat. Nr. 315. pag. 358.
1494. *Vladislav*, regele Ungariei, scutesce pe *nobilii și pe Români din districtul Hăgeșului*, ca se mai plătescă regelui sub titlul de quinquagesimă câte 200 oi pe an. Regele le acordă această scutire în considerarea serviciilor, ce le-au făcut dâșii cu apărarea regatului în contra Turcilor. Nr. 316. pag. 358.
1494. *Michailă Lazăr* și *Blaș de Plugovița*, oficialii Caransebeșului, și *Negotă din Negotăci*, județul districtului, adevăresc, că nobilul George Gămană a plătit suma, cu care decedatul Nicolae Bizere rămăsese datoriu nobilului Petru Vâlcașin. Nr. 317. pag. 359.
1494. *Adunarea generală a nobililor din districtul Caransebeșului*, împreună cu Nicolae Lazară, căpitanul și județul Caransebeșului, cu Michailă Lazară și Blaș Plugovița, castelanii (Căran)Sebeșului, judecă procesul lui Ioană Păcălabulă cu cetățenii din Cărană, pentru folosirea pe nedrept a unor câmpuri și păduri. Nr. 318. pag. 360.
1494. *Paulă Chinezulă*, judele Curiei regale din Ungaria, ordonă tuturor comișilor, castelanilor și vameșilor din Ungaria, ca se nu iee nici un fel de vamă de la locuitorii orașului Cărană, când vor călători prin ținuturile dâșilor. Nr. 319. pag. 361.
1494. *Vladislav*, regele Ungariei, confirmă privilegiul, prin care regele Sigismundă scutise pe *Români din districtul Caransebeșului* de ori ce vamă, în ori ce părți ale regatului, și anume în considerarea serviciilor militari, ce le făcuse dâșii în expedițiunile întreprinse asupra Turcilor, și în considerare, că districtul acesta a fost ars și desolat cu totul prin multele incursiuni ale Turcilor. Nr. 320. pag. 362.
1494. Estrasă din socotelile celor șapte districte sășesci din Transilvania, cari se purtau de către primarul Sibielui. Nr. 321. pag. 363.
- 1494—1495. Estrasă din socotelile tezaurului public al Ungariei, și anume cheltuelile făcute în interesul lui *Stefană, voivodulă Moldovei*, și ală ambasadiorilor sei trimiși în Ungaria. Nr. 322. pag. 364.
1495. *Vladislav*, regele Ungariei, scrie lui *Vladă voivodulă, fiulă repozatului Draculă*, că în repetite rânduri l'a rugat se iese din Transilvania, și că nu de multă a aflată ărăși cu neplăcere, că dânsul cauză în Transilvania diferite pagube Sașilor, și că în contra tractatelor existente face incursiuni în Țara-românească, de aceea îl invită de nou, ca se păra-

séscă numai de câtă Transilvania, și se vină la Timisóra, fiindă-că altă cum a autorisat pe Sași, se se apere în contra dânsului cum voră puté. Nr. 323. pag. 365.

1495. *Ianușă Chinezulă*. din comuna Felécă în Transilvania, amintită ca martoră în sentința, pe care au pronunțat-o judecătorii districtelor săsesci în contra lui Ambrosie Zabo, fostulă județă ală Clușului, acusată pentru diferite delicté. Nr. 324. pag. 366.
1495. *Vladislau*, regele Ungariei, scrie Capitulului din Alba-Julia se întroducă de nou pe nobilulă română *Stefană din Riușoră*. și pe frații săi, în posesiunea comunelor Riușoră și Șerelă din țera Hațegului, pe cari le-au stăpânit dâșii și strămoșii loră încă și mai înainte. Nr. 325. pag. 366.
1495. *Alesandru*, marele duce ală Litvaniei, concede lui Ivană, marelui duce din Moscva, ca legații săi, trimiși la *voivodulă Moldovei*, se potă trece prin Litvania. Nr. 326. pag. 367.
1495. (Estrasă). *Vladislau*, regele Ungariei, se consultă cu voivodulă Transilvaniei în privința măsurilor, ce trebuie luate pentru apărarea celor trei națiuni privilegiate din Transilvania, de escesele *Româniloră*. Nr. 327. pag. 367.
1495. Nobilulă *George Gămană* din Bănată se împacă cu Ionă, fiulă lui Ladislau Bizere, înaintea Capitulului din Aradă, despre tôte controverséle, ce le au avută între dâșii pentru moșile sale familiari din districtulă Caransebeșului și ală Berzavei. Nr. 328. pag. 368.
1495. *Nobilulă Ionă Bizere* din Bănată zălogesce lui *George Gămană* și soției sale tôte părțile sale de moșie din districtulă Caransebeșului și ală Berzavei pentru suma de 250 fl. în aură. Nr. 329. pag. 369.
1496. *Papa Alesandru VI.* trimite lui Constantină, regelui din Georgia, ună transumptă de pe bula Papei Eugeniu IV. dată în conciliulă de la Florența, prin care se face cunoscută tuturoră creștiniloră: că *Latinii și Grecii* s'au unită în privința principiului despre purcederea Spiritului sfântă, că pontificele romană este primatulă întregii biserici creștine, succesorulă apostolului Petru, și vicariulă lui Christă pe pământă, și în fine, că ală doilea după pontifice este patriarculă din Constantinopolă. Nr. 330. pag. 370.
1496. *Vladislau*, regele Ungariei, scrie lui Bartolomeiă Dragfy, voivodului din Transilvania, că *Sașii* din districtulă Șeicei și ală Mediașului s'au plânsă la dânsulă, că nobilii și alți *omeni (Români)* din Transilvania i molestăză în diferite moduri și le jăfuescă averile. Regele ordonă voivodului se îngrijescă, ca pe viitoră se nu se mai comită astă-felă de acte de violență asupra Sașiloră. Nr. 331. pag. 373.
1496. Ună documentă relativă la originea familiei *Orzag* din comuna Rudință în Bănată. Nr. 332. pag. 374.
1496. Familia nobilă română *Furcă* din Cristură în comitatulă Hinedórei, perdându-și, în timpulă invasiuniloră turcesci, vechile sale documente de posesiune în privința moșiloră din Cristură și Boșă, cere de la voivodulă Transilvaniei, ca se constate drepturile sale de posesiune asupra acestoră comune, ascultându-se nobilii din comitatulă Hinedórei. Voivodulă Transilvaniei ordonă Capitulului din Alba-Julia, ca se facă acéstă investigațiune, care și ascultă în acéstă privință o lungă serie de *nobilii români* din comitatulă Hinedórei. Nr. 333. pag. 375.
1496. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Alba-Julia, se întroducă de nou pe *nobilii români Michaiă Kendefi* (adecă fiulă lui Cădea) și pe fratele seu *Petru Kenderesi* în posesiunea comunelor numite Riu-de-Mori, Sebeșă, Ostrovelă, Nucșóra, Ohaba, Sibișelă, Valea, etc., din districtulă Hațegului, pe cari le au stăpânit dâșii și părinții loră încă din vechime. Nr. 334. pag. 378.
1496. Nobilulă română *Michaiă Kendefi* din Riu-de-mori se învoiesce cu nobilulă *Michaiă Copază* din Vadă, că cërta ivită între dâșii în privința pădurei numite Balomiră de lângă castrulă Hațegului, se o decidă voivodulă Transilvaniei, Bartolomeiă Dragfy. Nr. 335. pag. 379.
1496. (Estrasă). *Ivană*, marele duce ală Moscoviei, trimite o legațiune la *Alesandru*, marele duce

- alū Litvanici, și cere că pacea se se încheie și cu împăratulū Tătarilorū, și cu *voivodulū Moldovei*. Nr. 336. pag. 380.
- (1496). (Estrasū). *Alesandru*, marele duce alū Litvaniei, trimite o legatiune la *Stefanū, voivodulū Moldovei*, pentru încheierea unui tractatū de alianță. Nr. 337. pag. 380.
- (1496). (Estrasū). *Alesandru*, marele duce alū Litvaniei, trimite o legatiune la *Stefanū, voivodulū Moldovei*, prin care promite unū salvū-conductū pentru ambasadorulū Moldovei trimisū la Moscva, și cere totū-o-dată rebonificarea pagubelorū, ce i le au făcutū ómenii lui *Stefanū voivodulū*, cari au arsū oraşulū Braclavū. Nr. 338. pag. 381.
1496. (Estrasū). *Stefanū, voivodulū Moldovei*, tracteză în diferite rânduri cu *Alesandru*, marele duce alū Litvaniei, pentru încheierea unui tractatū de alianță, și în fine respinge condițiunile propuse. Nr. 339. pag. 381.
1496. *Vladislau*, regele Ungariei, scutesce pe *Toma Bulgarulū, voivodulū unei cete de țigani*, ca se mai facă parte din societatea altorū țigani corturari din Ungaria, și-lū predă episcopului catolicū din Cinci-biserici, spre a-i face glónțe de puscii și alte instrumente necesare de resbelū. Totū-o-dată regele concede lui *Toma Bulgarulū* dreptulū, ca se pótă umbla ori și unde prin țéră cu ceta sa de dóueđeci și cinci de corturi. Nr. 340. pag. 382.
1497. *Oswald de Lasko*, profesorulū călugărilorū minoriți, aședatū cu reședința în Caransebeșū, primesce pe nobilulū românū *Michaiū, banulū (Caran)Sebeșului*, și pe soția sa în confraternitatea călugărilorū minoriți, și anume în semnū de recompensă pentru diferitele lorū acte de caritate, ce le-aū făcutū acestui ordinū. Nr. 341. pag. 383.
1497. *Ioșă Șomū*, comitele Timișórei, decide, că dreptulū de vamă în țéra Hațegului se cuvine familiei nobile române *Michaiū Kendeffi* din Riu-de-mori, er' nu castelanilorū din castrulū Hațegului. Nr. 342. pag. 384.
1497. *Ionū Albertū*, regele Poloniei, dăruiesce cetățenilorū din Leopole cāntariulū regalū de acolo pentru a-și puté repara și fortifica zidurile cetăței. Regele le face acéstă donațiune sub condițiune, că dacă fortărețele *Cafa, Chilia și Cetatea-albă* vorū ajunge éráși sub domnia creștinilorū, atunci cetățenii din Leopole se plătescă regelui pentru cāntariulū dăruitū pe fie care anū câtē o taxă de dóueđeci de mărci. Nr. 343. pag. 385.
1497. *Nicolae de Thanczyn*, palatinulū Rusiei, scutesce pe nobilulū Ieronimū Visoczky de oblegamēntulū, ca se iée parte la *expedițiunea regelui Poloniei asupra Moldovei*. Nr. 344. pag. 386.
1497. *Vladislau*, regele Ungariei, confirmă de nou pe nobilii romāni *Stefanū, Costa, Ilie, Bucurū, Dānila, Stanū, Peleiū, Petru, Ladislau* și pe alū *doilea Ladislau* din țéra Hațegului în posesiunea comunei Slivaşulū-de-susū, pe care au stăpānit'o dēnșii și părinții lorū încă din vechime, și ordónă Capitulului din Alba-Julia, ca se-i introducă în posesiunea acestei moșii. Nr. 345. pag. 387.
1497. (Estrasū). *Vladislau*, regele Ungariei, dispune, că *iobagii*, cari se află de 10 ani stabiliți cu locuința pe teritoriulū districtelorū sāsesci, se nu mai fie obligați a se întórce éráși pe moșiile nobililorū. Nr. 346. pag. 389.
- 1497—1498. Instrucțiunea dată de regele Ungariei oratorilorū sēi, trimiși la împăratulū și la electorii Germaniei, intruniți în dieta de la Freiburg. În acéstă instrucțiune oratorii Ungariei sunt însărcinați se arete periculele, la cari sunt espuse *Țėrile romāne* din partea Turcilorū și pagubele, ce le-a suferitū Moldova luāndu-i-se *Chilia și Cetatea-albă*. Nr. 347. pag. 389.
1498. *Vladislau*, regele Ungariei ordónă judelui și jurațilorū din oraşulū Mediaşului, că de-óre-ce *Romānii și Sėrbii* de acolo nu voiescū se le dée mână de ajutoriū pentru încingerea oraşului cu muri și nici se supórte sarcinele oraşului într'o formă cu Sașii, de aceea dēnșii, pe viitoriū se nu mai primescă în oraşū pe ómenii străini, fie de ori ce limbă sėu națiune, cari nu voiescū se iée parte la sarcinele publice. Nr. 348. pag. 392.

1498. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă tuturor *șismaticilor (Românilor)*, cari locuiesc pe moșiile catolicilor din Transilvania, ca se plătescă dișme Capitulului catolic din Alba-Julia, din toate produsele economiei lor. Nr. 349. pag. 392.
1498. Judele primariu și jurații din orașul Buda, concedu lui *Stefan Stoica, județului și voivodului din Caransebeș* unu transumptu autenticu de pe toate privilegiile orașului Buda, pentru ca dânsul se pôtă apăra drepturile și libertățile cetățenilor din Caransebeș. Nr. 350. pag. 393.
1498. *Vladislau*, regele Ungariei, scrie lui Bartolomei Dragffy, voivodului din Transilvania, că *locuitorii Sași din Transilvania* i s'au plânsu, că dênșii au se suferi daune enorme din partea *Românilor*, cari i fură, le dau focu și se ridică cu armele asupra lor, ér dacă dênșii prindū pe Români aceștia și-i condamnă la mórte, atunci peste câți-va ani se ridică rudele acestor Români și sub titlul de satisfacere (vindicta) cerū, ca dênșii se le rebonifice cu bani vjeța persónelor ucise, și apoi dacă Sașii le denégă acéstă satisfacțiune, atunci Români pe sub ascunsu dau focu la satele și la orașele lor, și comitū asupra dênșilor diferite omoruri. În urma acestei plângeri regele ordonă voivodului din Transilvania, ca se prindă și se pedepsescă pe Români aceștia, și se acórde locuitorilor Sași totă protecțiunea sa. Nr. 351. pag. 395.
1498. *Cetățenii din orașul Bistrița* în Transilvania, se plângū la Vladislau regele Ungariei, că perceptorii din comitatul Solnocului-interioru adună dișma de oi și contribuțiunea de resbelu de la *locuitorii din Valea-Rodnei*, cu toate că regele Matia Corvinul separase orașul și districtul Rodnei de către comitatul Solnocului și le anexase la orașul Bistriței. În urma acestei plângeri regele Vladislau ordonă tuturor perceptorilor săi, că pe viitoru se nu mai înscrie pe iobagii din Valea-Rodnei între locuitorii comitatului Solnocului-interioru. Nr. 352. pag. 396.
1498. *Ionu Albertu*, regele Poloniei, confiscă moșiile nobililor Predboriū și Iacobu Dambyensky, din cauză că dênșii nu aū luatū parte la *espedițiunea regelui asupra Moldovci*, și dăruiesce moșiile aceste nobilului Stanislau de Konyeczpole, care s'a distinsu în *espedițiunea* acéstă. Nr. 353. pag. 397.
1498. Orațiunea lui *Nicolae de Rozemberk*, ambasadorul regelui Poloniei, trimisū la dieta Germaniei întrunită la Freiburg. Cu acéstă ocaziune ambasadorul Poloniei declară, că Turcii luândū din posesiunea Moldovei *Cetatea-albă și Chilia*, regele Poloniei în puterea tractatelor încheiate cu Moldova se simția obligatū și promisese chiar, ca se le iée înapoi, dar pe când regele se pregătia cu armata sa pentru scopul acesta, pe atunci voivodul Moldovei, rumpëndū jurământul, ce-lū făcuse Poloniei, s'a declaratū în publicu de tributariu alū Sultanului, și în modul acesta a atrasū asupra sa resbelul, ce-lū începuse Polonia. Nr. 354. pag. 399.
1498. *Tractatul de pace și de alianță*, încheiatū între ambasadorii regelui Ungariei cu Ionu Albertu regele Poloniei, prin care se dispune: că pe viitoru se fie pace perpetuă între *Ionu Albertu*, regele Poloniei, între Alesandru, marele duce alū Litvaniei, și între *Stefan voivodul Moldovei*; că Stefan voivodul îndată ce va afla, că Turcii voiescū se vină cu resbelu asupra Ungariei ori Poloniei se însciințeze pe regii acestor țeri, și să împedice, pe câtū i va fi în putere, ca Turcii să nu trecă peste țera sa, și nici se le dée ajutoriū ori provisiuni; în fine, că regele Poloniei se fie obligatū a da totū ajutoriul Moldovei, când țera acéstă va fi atacată de Turci. Nr. 355. pag. 402.
1498. *Ionu Albertu*, regele Poloniei, apróbă și ratifică tractatul de pace și de alianță, încheiatū între dânsul și între ambasadorii regelui Vladislau din Ungaria, prin care declară: că dânsul, în urma intervenirei regelui Ungariei, acórdă pace lui *Stefan voivodul, și țerei Moldovci*, și se obligă, a da totū ajutoriul Moldovei, când va fi atacată de Turci. Nr. 356. pag. 406.

1498. *Vladislau*, regele Ungariei, aprobă și ratifică tratatul de pace și de alianță, încheiat între ambasadorii sei cu *Ionu Albertu*, regele Poloniei, în care se cuprinde și pacea cu *Stefanu*, voivodul Moldovei. Nr. 357. pag. 409.
1498. *Vladislau*, regele Ungariei, scrie comitelui din Maramureș, că nu de multu a confirmat privilegiul, ce-lu dase Antonie, patriarhul Constantinopolului, pentru *mănaștirea St-lui Archangelu din Maramureș*, întemeiată acolo de voivodul Balcu și de magistrul Dragu, acum însă de curându egumenul acestei mănăstiri, cu numele Ilarie, i s'a plânsu de nou, că episcopul de ritul grecescu din Muncaci impune taxe ilegale peste toți locuitorii, cari locuescu pe moșiile acestei mănăstiri, și că se pună mâna pe veniturile mănăstirii; din care causă regele ordonă comitelui și judeților din Maramureș, ca se nu constringă pe egumenul Ilarie, se plătescă episcopului din Muncaci taxe și venituri, ce sunt în contra privilegiului acestei mănăstiri. Nr. 358. pag. 414.
- 1498—1499. (Estrasu). *Alesandru*, marele duce alu Litvaniei, trimite pe Buhușu diacul ca ambasadoru la *Stefanu*, voivodul Moldovei, prin care-lu roga se se ridice și densusul cu resbelu asupra lui Ivanu, marele duce alu Moscoviei, și respunsul datu de *Stefanu* voivodul. Nr. 359. pag. 415.
- 1498—1499. (Estrasu). *Stefanu*, voivodul Moldovei, trimite o legatiune la Ivanu, marele duce alu Moscoviei, ca se-lu impace cu *Alesandru*, marele duce alu Litvaniei, și se lu înduplece a încheia unu tratatu de alianță în contra Turcilor. Nr. 360. pag. 416.
1499. Județul și jurații din Orăștie scriu comunității din Sibiu, că boierul *Barbulu din Craiova* a luat 40 fl. ung. de pe țeranul Négul din Romosu, și ceru comunității se intervină prin voivodul transilvanu, ca țeranul se-și capete banii. Nr. 361. pag. 416.
1499. (Estrasu). *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă nobilimei din Transilvania, se restituie numai de câtu Sașilor pe țeranii, cari au fugitu din districtele săsesci. Nr. 362. pag. 417.
1499. *Petru*, voivodul Transilvaniei, ordonă Conventului din Mănăstirea-Clușului se facă o investițiune, dacă este adevăratu, că nobilul Martinu Forro din comuna Hopărta a ucis fără nici o causă legitimă pe *Petru Dobra*, păstoriul de oi alu țeranilor din comuna Hopărta, și nici nu a suferitu ca țeranii se-lu îngrope, ci a lăsatu se-lu mănânce câinii și fierele seltabice. Nr. 362. pag. 417.
1499. *Banii Severinului*, judecă procesul nobililor *George Gămanu* și *Ionu Bizere* din Bănatu cu foștii bani ai Severinului pentru hotarele unei păduri de pe teritoriul comunei Glâmboca. Nr. 364. pag. 418.
1499. *Banii Severinului*, *Iacobu Gherliscu* și *Petru Tarnok* adeveresc, că nobilii români: Nicolae Albulu, Ionu Albulu și Ionu Doganu din Zorlențu, s'au împăcatu cu Dorotea, soția nobilului *George Gămanu*, ca se-i plătescă după «*dreptul consuetudinariu românesc*» (iuxta ritum volachie), zestrea și cheltuelile de nuntă, ce i se cuvin din averea imobilă a părintelui său, și anume din causă, că moșia acăsta, în puterea dreptului de stingerea nemului, are se trecă la dânsii, ca frați de moșie ai tatălui său. Nr. 365. pag. 419.
1499. *Tratatul de pace și de alianță, încheiat între Ionu Albertu, regele Poloniei, și între Stefanu, voivodul Moldovei*, prin care Ionu Albertu, regele Poloniei, promite a da ajutoriu Moldovei în contra tuturor inamicilor sei, de a fi amic amicilor și inamic inamicilor Țerei Moldovei, de a nu primi în Polonia pe nici unu inamic de alu lui *Stefanu* voivodul, care ar' face pretențiuni la tronul Moldovei, și în fine concede neguțătorilor Moldovei dreptul se pôtă face comerț liberu în țările Poloniei, avându să plătescă numai vămile legale. De asemenea promite și *Stefanu*, voivodul Moldovei, de a nu mai face nici o pagubă regelui polon, de a se ridica și densusul asupra Turcilor, când regele Ionu Albertu, și *Vladislau* regele Ungariei, voru pleca cu resbelu asupra sultanului turcescu, dar în casul acesta, regele Poloniei și regele Ungariei, se fie obligați a apăra țera Moldovei de invasiunea oștirilor turcesci. Nr. 366. pag. 421.

1499. *Tratatul de pace și de alianță, încheiat între Ionu Albertu, regele Poloniei, și între Vladislau, regele Ungariei*, prin care se stipulează: că nici una din părțile contractante se nu declare resbelu sultanului turcescu, ori se încheie pace cu densusu, fără de învoirea celei alalte părți; de asemenea se fie obligatu și *Stefanu, voivodulu Moldovei*, a se ridica cu tota puterea sa și a da ajutoriu regiloru Poloniei și Ungariei, cand densii voru merge cu resbelu asupra Turciloru. Nr. 367. pag. 425.
1499. *Același tratat de pace și de alianță*, încheiat între Ionu Albertu, regele Poloniei, și între Vladislavu, regele Ungariei, după exemplariulu datu din partea oratoriloru Ungariei. Nr. 368. pag. 430.
1499. *Oratorii regelui Ungariei*, certifică cum s'a încheiatu tratatul de pace și de alianță între *Stefanu, voivodulu Moldovei*, și Ionu Albertu, regele Poloniei. Nr. 369. pag. 435.
1499. *Oratorii lui Stefanu voivodulu*, Hermanu Părcalabulu și Ivanculu Pitariulu, certifică de asemenea cum s'a încheiatu tratatul de pace și de alianță între Stefanu, voivodulu Moldovei, cu Ionu Albertu, regele Poloniei. Nr. 370. pag. 438.
1499. *Tratatul de pace și de alianță, încheiat între Stefanu, voivodulu Moldovei, cu Ionu Albertu, regele Poloniei, după exemplariulu aprobatu și ratificatu din partea lui Stefanu voivodulu*. Punctele principale ale acestui tratat erau urmatoarele: Ionu Albertu, regele Poloniei, declară, că în urma intervenirei regelui Vladislau din Ungaria, densusu iertă lui Stefanu voivodulu, toate injuriile, toate ofensele și daunele, ce i le a făcutu densusu până aci, astu-felu că o pace perpetuă are se fie pe viitoriu între voievozii Moldovei de o parte, și între regii Poloniei și ducii Litvaniei de altă parte. Stefanu voivodulu promite a da ajutoriu regiloru Poloniei în contra tuturoru inamiciloru sei, de asemenea se obligă și regii Poloniei a apăra Moldova în contra ori căroru agresori, și a nu primi în țările Poloniei pe nici unu adversariu alu voivodului Stefanu, care ar face pretențiuni la domnia Moldovei, precum și Stefanu voivodulu se nu suferă în țera sa pe vre unu inamicu alu regelui Ionu Albertu, care ar cerca se ocupe tronulu Poloniei; că în casulu candu Stefanu voivodulu constrinsu de unu inamicu mai puternicu, ar trebui se părăsescă Moldova, și se se retragă în Ungaria, ori în Polonia, atunci amânduoe țările aceste se fie deschise pentru densusu, pentru familia și pentru boierii sei, și regele Poloniei se fie obligatu a da totu ajutoriulu lui Stefanu voivodulu, ca densusu se pôtă câștiga érași domnia Moldovei; că în casu cand regele Ungariei și alu Poloniei ar pleca împreună cu resbelu asupra sultanului turcescu, atunci se fie obligatu și voivodulu Moldovei, se se ridice asupra Turciloru cu tota puterea sa; comercianții Moldovei se pôtă face comerciu liberu în țările Poloniei, precum și comercianții poloni în Moldova; certele dintre locuitorii dela frontieră se le decidă pentru Moldova căpitanulu din Hotinu și Ciarnovici, și pentru Polonia căpitanulu din Camenețu. La finele acestui documentu se află adausă clausula, prin care George, mitropolitulu Sucevei, și alu Moldovei, Vasile episcopulu Romanului, Ionu episcopulu din Rădăuți, dimpreună cu marii boeri ai țerei, cu căpitani de la frontiere și cu părcalabii cetățiloru, aprobă și ratifică tratatul acesta în toate punctele și în toate articulele sale. Nr. 371. pag. 439.
1499. *Același tratat de pace și de alianță*, încheiat între Vladislavu, regele Ungariei, cu Ionu Albertu, regele Poloniei, după exemplariulu aprobatu și confirmatu de către prelații, baronii și nobilii Ungariei, și care este resumatu astu felu în inventariulu archivei din Cracovia: regele Poloniei se nu atace pe *Stefanu, voivodulu Moldovei*, și în casu cand regele Ungariei și alu Poloniei voru avé resbelu cu Turcii, atunci Stefanu, Domnulu Moldovei, se le deé ajutoriu cu toate puterile sale. Nr. 372. pag. 445.
1499. *Ionu Albertu, regele Poloniei*, concede lui *Stefanu, voivodulu din Moldova*, supușiloru și comercianțiloru sei, liberulu comerciu cu orașulu Leopole, avându se plătescă numai vămile legale, după cum le plătescu și alți comercianți străini. Nr. 373. pag. 446.
1500. (Estrasu). *Vladislau, regele Ungariei*, ordonă de nou tuturoru *Româniloru*, cari locuescu

- pe pământurile catolicilor din Transilvania, ca se plătescă Capitulului catolic din Alba-Julia dişme din toate produsele economiei lor. Nr. 374. pag. 447.
1500. (Estrasu). *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă, că satele, cari se ţineau până aci de *castrul Branului*, anume Purcăreni, Zizin, Satul-lung, Bacifălu, Crisbav, Apaşa, de asemenea şi satele Şercaia, Micu, Satul-nou, Zernesci şi Tohanul se fie anexate pe viitoriu la oraşul Braşovului, în ce privesce plata taxei regale şi participarea la război. Nr. 375. pag. 447.
1500. *Vladislau*, regele Ungariei, confiscă moşiile nobililor *Michailo şi Nicolae* din districtul Mihadiei, din cauză, că dăşii părăsind religia catolică au trecut la *secta şismatică a Românilor*, şi regele dăruiesce apoi moşiile aceste nobililor Ladislau şi Ludovic Fiaţ din Ormeniş. Nr. 376. pag. 448.
1500. *Luca*, episcopul catolic din Cinade, chiamă în judecată înaintea regelui pe *nobilii şi pe locuitorii români din oraşul Sebeşului şi al Căranului din Bănat*, ca se-i plătescă dişme din toate produsele economiei lor. Regele însărcinează pe Dominic, episcopul din Orade, şi pe Ioşa Şom, comitele Timişorei, cu cercetarea şi deciderea acestei cestiuni. La ziua de înfăţişare nobilii Ludovic Sas şi Ladislau Floca declară în numele oraşelor Sebeş şi Căran, că dăşii «*fiind așezaţi şi colonizaţi de către regii Ungariei în părţile de frontieră ale regatului, şi aproape în gura Turcilor*», unde trebuind se se lupte în continuu şi se-şi verse sângele lor, dăşii au avut din această cauză privilegiul, că fie-care familie se plătescă episcopului diecesei sale numai câte patru denari pe an, dar nici de cum vre o dişmă din produsele pământului. Episcopul catolic recunoscând în această privinţă dreptul nobililor şi al locuitorilor din oraşele Sebeş şi Căran, se învoiesce, că dăşii se-i plătescă şi pe viitoriu numai taxa, ce au fost îndatinaţi se o plătescă până aci. Nr. 377. pag. 449.
1500. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Arad se introducă pe nobili Ladislau şi Ludovic Fiaţ în posesiunea moşiilor, ce le confiscase dela nobilii *Michailo şi Nicolae*, din cauză, că dăşii despreţuind religia catolică au trecut la *secta şismatică a Românilor*. Nr. 378. pag. 451.
1500. *Banii Severinului* adevăresc, că *Elena* văduva nobilului Nicolae Bizere din Bănat a chemat în judecată înaintea dăşilor pe nobilul *Nicolae Găman*, ca se-i restituie mai multe maşine de război, pe cari le luase din castelul decedatului său bărbat. În document se face amintire expresă, că procesul acesta s'a tractat după *dreptul consuetudinarii români* (iure volachie requirente). Nr. 379. pag. 453.
1500. *Cristina*, fca decedatului nobil Nicolae Bizere, se judecă după *dreptul românesc* înaintea banilor de la Severin cu nobilul *George Găman* pentru zestrea, ce i se cuvenia din moşiile părintelui seu. Nr. 380. pag. 454.
1500. *Papa Alesandru VI.* trimite pe cardinalul Regino, ca legat apostolic în Ungaria, în Bohemia şi în Polonia, cu însărcinarea, ca se înduplece pe regii acestor ţări a se uni cu scaunul apostolic şi cu republica Veneţiei şi a începe o *expediţiune comună asupra Turcilor* în timp de trei ani. Papa Alesandru este de părere, se se înfiinţeze două armate continentale, una în Germania, în frunte cu regele Germaniei, é alta se fie compusă din *Unguri, din Poloni şi din Români*, în fine o flotă, care se se înfiinţeze din ajutoarele scaunului apostolic, ale Franciei, Spaniei, Veneţiei şi Italiei. Pentru scopul acesta, Papa Alesandru autorisază pe legatul apostolic se promită regelui Ungariei o subvenţiune de război pe fie care an de câte 40 mii galbini din partea scaunului apostolic, şi de câte 100 mii galbini din partea republicii veneţiene. Nr. 381. pag. 456.
1500. *Papa Alesandru VI.* înştiinţază pe toţi credincioşii, că a înduplecat pe regele Ungariei şi pe regele Poloniei se începă o nouă *expediţiune asupra Turcilor*, şi iertă păcatele tuturor acelor, cari vor lua parte în persoană la expediţiunea aceasta, ori vor contribui, pentru scopul acesta, cu victuale şi cu alte lucruri necesare. Nr. 382. pag. 468.
1500. *Papa Alesandru VI.* concede regilor din Ungaria şi din Polonia o subvenţiune de război

în contra *Turcilor*. și anume a ceea parte din toate veniturile bisericesti și mănăstirești din țările acestea. Nr. 383. pag. 472.

1500. *Papa Alesandru VI.* concede iertarea păcatelor tuturor locuitorilor din *Moldova*, cari voru lua parte la noua *espedițiune asupra Turcilor*, ori voru contribui pentru scopul acesta cu alte ajutoare materiale. Nr. 384. pag. 476.
1501. *Banii comitatului Severin* adevăresc, că nobilul *Ladislau Fiatu* din Bănat a rescumpărat moșiile fratelui seu *Ludovicu*, pe cari acesta le înstrăinase pe la diferite persoane, ca se-și pōtă rescumpăra capul, fiind-că ucisese pe nobilul *Petru Cainu*. Nr. 385. pag. 481.
1501. Nobilul *Ladislau Fiatu*, din Bănat, rescumpără moșiile, pe cari le înstrăinase fratele seu *Ludovicu Fiatu*, ca se-și pōtă rescumpăra capul, fiind-că ucisese pe nobilul *Petru Cainu*, apoi dēnsul restitue fratelui seu jumătate din moșiile aceste, ér' jumătate le rezervă pentru copii sei. Regele *Vladislau* aprobă împăciuirea acēsta, și ordōnă capitulului din *Arad*, ca se introducă pe copii lui *Ladislau Fiatu* în posesiunea de jumătate a acestor moșii. Nr. 386. pag. 482.
1501. (Estrasu). *Bartolomeiu Dragfi*, (voivodul Transilvaniei), cedeză preotului *Ionu Popu* și filorū sei moșia numită *Surducu* din comitatul *Solnocului-de mijlocu* primindu în schimb de la dēnsii alte trei moșii din *Maramureșu*. Nr. 387. pag. 485.
1501. Comitele *Petru de Sancto Georgio*, voivodul Transilvaniei, ordōnă Capitulului din *Alba-Julia*, ca se introducă de nou pe nobilul român *Michaiu Kendeffi* din *Riu-de-mori* în posesiunea unor pământuri și fēnațe ale sale din valea *Jiului*. În documentu se face amintire de mai mulți nobili români din țera *Hațegului*, cari au luat parte la introducerea acēsta. Nr. 388. pag. 485.
1501. *Orașuncea ambasadurilor Moldovei*, trimiși la *Alesandru*, regele Poloniei, îndată după încoronarea sa. Oratorii escusă pe voivodul *Moldovei*, că n'a putut trimite reprezentanți la încoronarea regelui polon, din cauză, că diua de încoronare i s'a făcut cunoscută prea târziu. Totu-o-dată dēnsii ceru drumu liberu prin Polonia pentru ambasadurul *Moldovei*, care are se mērgă la ducele *Moscoviei*, și declară că, totă legațiunea acēsta nu are altu scopu, de cātu ca se induplece pe ducele *Moscoviei* se renunțe la resbelul, ce-lu începuse în contra Poloniei, etc. Nr. 389. pag. 488.
1502. (Estrasu). *Vladislau*, regele Ungariei, ordōnă a se termina procesul de hotărnicie dintre comunele *Annașu* și *Apoldulu* din Transilvania. Nr. 390. pag. 491.
1502. Doi locuitori din peninsula balcanică, cu numele *Csōthka* și *Marcu*, părăsesc Turcia și emigrēză cu totă averea lor în *Bănatul Severinului*. *Vladislau*, regele Ungariei, ordōnă, ca dēnsii de aci înainte se facă servicii militari lui *George de Kanisa*, banului din *Belgradul-sērbesc*. Nr. 391. pag. 491.
1502. *Dieta Poloniei* întrunită la *Cracovia* hotăresce, că regele se plece numai decātu în *Litvania*, ca se pōrte resbelul cu ducele *Moscoviei*. Totu-o-dată dieta decide a se trimite ambasadori în *Prusia*, în *Moldova*, în *Ungaria* și în *Turcia*, pentru ca țările aceste, în timpul resbelului, se remănă în relațiuni de bună amicițiă cu Polonia. Nr. 392. pag. 492.
1502. *Sultanul turcescu* invită pe *chanul Tătarilor* din *Zavolia*, se se așede cu ordele sale în câmpurile *Chiliei* și ale *Cetății-albe*, și se domnescă peste *Moldova*, dicându-i: «*Dacă tu vei avē în mână ta Moldova, atunci drumul ne va fi deschis în toate părțile lumii*». Nr. 393. pag. 493.
1502. *Voivodul Moldovei*, trimite unu ambasadur la regele Poloniei, ca se-i esprime părerea sa de reu, că regele Poloniei nu a permis ambasadurului *Moldovei*, ca se trecă prin Polonia la ducele *Moscoviei*. Totu-o-dată voivodul *Moldovei* cere dela regele Poloniei, ca se nu suferē în regatul seu pe *Vasca* și pe alți omeni, cari sunt inimiți declarați ai sei. Nr. 394. pag. 493.

1502. Instrucțiunea dată de regele Ungariei legatului sau trimisă la ducele Moscoviei și prin care escusă pe *voivodul Moldovei*, că nu a putut trimite legați la dânsul și anume din cauză, fiind că regele Poloniei nu le-a permis, ca se trecă peste ținuturile sale. Nr. 395. pag. 494.
1502. Relațiunile politice ale Moldovei cu Polonia în timpul acesta. Nr. 396. pag. 494.
1502. *Polonii*, se consultă cum se se apere în contra *voivodului Moldovei*, care se pregătesce, ca se asedieze câteva castre ale Poloniei, anume Halicz, Buczacz, Cyrvone Iazlowiecz și Camyenez. Totu-o-dată se face amintire aci, că ținuturile din Podolia încep a se supune de bună voie voivodului Moldovei. Nr. 397. pag. 498.
1502. *Stefan*, *voivodul Moldovei*, răspunde legatului polon în privința *Podoliei*, că pământul acela aparține țerei Moldovei încă din timpurile cele mai vechi. Nr. 398. pag. 499.
1502. Instrucțiunile date de *regele Poloniei* oratorilor săi trimiși la regele Ungariei cu rugarea, ca se mijlocască o pace între țera Moldovei și între regatul Poloniei. Prin această legățiune regele Poloniei înculpă pe *Stefan*, *voivodul Moldovei*, că a făcut incursiuni în ținuturile Poloniei, că a luat o mulțime de oameni și i-a colonizat în Moldova, și că dânsul a chemat pe Tătari, le-a dat căpitani români, și i-a trimis se facă incursiuni în Polonia. Nr. 399. pag. 501.
1502. Instrucțiunile date de către prelații Poloniei oratorilor trimiși în Ungaria. Prin legățiunea acesta dânsii înculpă pe *voivodul Moldovei*, că ațîță pe Turci asupra Poloniei. Nr. 400. pag. 502.
1502. *Stefan*, *voivodul Moldovei*, cere de la Poloni, ca se restituie Moldovei ținuturile *Leopolei*, cari fac parte din pământul Moldovei, în care casă *Stefan* voivodul promite de a da ajutoriu Poloniei în contra Turcilor și a Tătarilor. Nr. 401. pag. 503.
1502. *Regele Poloniei* înculpă pe *voivodul Moldovei*, că dânsul atacă regatul Poloniei, ațîțat probabil din partea Ungurilor. Nr. 402. pag. 505.
1503. *Regele Poloniei*, declară în legățiunea sa către adunarea generală din Piotrcovia, că este necesar a se înțelege cu Ungurii pentru ca se pōtă ave pace din partea *Moldovei*, și fiind că voivodul Moldovei a murit, trebuie se îngrijescă, ca Turcii se nu ocupe țera acesta. Nr. 403. pag. 506.
1503. *Regele Poloniei* în legățiunea sa către adunarea generală din Piotrcovia declară, că părțile orientale ale Poloniei fiind cu totul lipsite de locuitori, trebuie se aducă *colonii nouă din alte țeri*, și anume din Germania, din Bohemia, Francia, Ispania și Anglia. Nr. 404. pag. 507.
1503. *Regele Poloniei* acuză pe *Stefan*, *voivodul Moldovei*, la regele Ungariei, fiind că dânsul dimpreună cu ruda sa, cu ducele Moscoviei, a ațîțat pe Tătari asupra Poloniei. Nr. 405. pag. 508.
1503. *Radul*, *voivodul Țerei-românești*, cere de la regele Ungariei, prin mijlocirea regelui Poloniei, ca se-i restituie ducatul *Amnașului*, al *Făgărașului*, și *Valea Rodnei*. Nr. 406. pag. 509.
1503. *Banii Severinului*, *Jacob* *Gârlișce* și *Varnava Belay* adevăresc, că nobilul român Gabre, fiul lui Bogdan din Călugăreni, a făcut cunoscut vecinilor și megiașilor, «în conformitate cu dreptul românesc», că dânsul voiesce se și zălogescă moșiile sale numite Călugăreni, Măgoesci, Rechița și Strămtura din districtul Comiatului. Nr. 407. pag. 510.
1503. *Vladislav*, regele Ungariei, transcrie în formă autentică diplomele regelui Matia Corvinul, prin care dânsul dăruise districtelor săsesci *teritoriul Amnașului și al Făgărașului*, și ordonase Românilor din țera Făgărașului, ca se asculte de Sași. Nr. 408. pag. 511.
1503. *Sașii* din cele șapte districte ale Transilvaniei protesteză în contra actului de donațiune al regelui Vladislav, prin care dânsul dăruise lui *Ion* *Corvinul* castrul Făgărașului. Nr. 409. pag. 511.
1503. Nobilul *Nicolau Macskási* din Bănat se judecă la Caransebeș înaintea banului de Seve-

- rină, «după dreptul românesc», cu doi cetățeni din orașul Caransebeșului pentru diferite ofense. Nr. 410. pag. 511.
1503. *Vladislau*, regele Ungariei, confirmă contractul de schimb încheiat între nobilul *George Marga* și între dâna Ursula din Bănat, în privința moșilor sale, situate în districtul Caransebeșului, în comitatul Hinedórei și al Albei. Nr. 411. pag. 515.
1503. Nobilul *Petru Deșu* din Bănat recomandă banului de Severin pe fratele seu Nicolae cu rugarea, ca se-lu primescă în serviciile sale. Nr. 412. pag. 516.
1503. (Estrasu). *Vladislau*, regele Ungariei, confirmă pe *Stefan*, voivodul Moldovei, și pe fiul seu *Bogdan* în posesiunea castrului *Ciceu* din Transilvania. Regele *Vladislau* trimite, totu în același an, pe *Francisc Balassa* în legățiune la *Stefan* voivodul. Nr. 413. pag. 517.
1503. *Stefan*, voivodul Moldovei, concede unu salvu-conductu pentru 200 de ómeni ai regelui Poloniei, cari voru veni în țără, ca se cerceteze teritoriul dintre Nistru și dintre munți, și anume partea din josu de pădurea de la Halițu. Nr. 414. pag. 518.
1503. *Alesandru*, regele Poloniei, concede unu salvu-conductu pentru 200 de ómeni ai voivodului *Stefan* din Moldova, cari voru veni în Polonia, ca se cerceteze teritoriul dintre Nistru și munți, și anume partea din josu de pădurea Halițu. Nr. 415. pag. 518.
1504. *Sașii din Orăștie* trimitu o deputațiune la regele Ungariei și alta la comunitatea din Sibiu, ca se protesteze în contra numirei lui *Stefan Românul* ca județu alu Orăștiei. (Estrasu din socotelile primariului-substitutu din Sibiu). Nr. 416. pag. 519.
1504. *Sașii din Sibiu* trimitu o deputațiune la regele Ungariei, ca se protesteze în contra numirei lui *Stefan Românul* ca județu alu Orăștiei. Deputațiunea trimisă scrie comunității, că dâșii au declarat regelu, că numirea acêsta este în contra privilegiilor națiunei sâsesci, și regele i-a asigurat, că va respecta întru tôte privilegiile dâșiloru. Nr. 417. pag. 520.
1504. Nobilii din comuna Pescișul-de-josu chiamă în judecată înaintea județului din Orăștie pe *Românii din comuna Pricaz* acusându-i, că au persecutat pe unu frate alu lor cu numele *Albertu*, care de frică a săritu în apa Mureșului și s'a înecat. Nr. 418. pag. 520.
1504. *Vladislau*, regele Ungariei, invită pe *Sașii din Transilvania*, ca se distrugă satul românesc numit *Noul* din districtul Mercurei, pe care l-au reconstruit de nou Românii spre paguba Sașiloru. Nr. 419. pag. 521.
1504. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă funcționarilor din comitatul Albei și alu Cetății-de-baltă, ca se nu mai trimită pe colectorii sei de dare în comunele, cari se țin de domeniul *Anașului* și alu *Tâlmaciului*, fiindu-că comunele aceste au se plătescă darea lor la unu locu cu Sașii, ca în modul acesta se ușureze porțiunea de contribuțiune a Sașiloru. Nr. 420. pag. 522.
1504. Nobilul *Petru Deșu* din Bănat concede nobilului *Nicolae Bizere* dreptul, ca se folosescă nisce pământuri ale sale din comitatul Timișorei. Nr. 421. pag. 523.
1504. Nobilul *Ladislau Racoviță*, numit și *Ladislau Pribégul* din Bănat, chiamă în judecată, înaintea banilor comitatului Severin, pe nobilul *George Marga*, ca se rescumpere de la dânsul moșiile sale părințești, pe cari i le zălogise mama sa, ca se-lu rescumpere din captivitatea Turciloru. Nr. 422. pag. 524.
1504. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă nobilimei din comitatul Maramureșului se se pregătescă de resbelu, ca la celu de ânteu ordinu se plece numai de câtu în Moldova, fiindu-că voivodul de acolo, *Stefan cel mare*, a reposat, și astu-felu trebue se împedece, ca țără acêsta, care e supusă Ungariei, se nu ajungă în mânilor inamiciloru. Nr. 423. pag. 525.
1504. *Vladislau*, regele Ungariei, confiscă tôte moșiile nobilului român *Ion Arca*, din comuna Densuș în Transilvania, fiindu-că scosese ochii la doi țigani din cauza unui furtu, și apoi regele dăruiesce moșiile aceste lui *Varnava de Bela*, banului din Severin. Nr. 424. pag. 526.

1504. (Estrasă). *Sașii din comuna Slăminică* în Transilvania cumpăra cu bani de la nisce posesori nobili *satul românesc* numit *Lămneș*, fiindcă Românii de acolo le făceau prea multe pagube, și apoi cu învoirea regelui dășii anexază satul acesta la comuna lor. Nr. 425. pag. 527.
1505. Castelanul Ionu Bykly restitue lui *Ionu Corvinul*, unicului fiu al regelui Matia Corvinul, *castrul Hinedorei* dimpreună cu castelele dependente de castrul acesta, Hațeg, Marginea și Mănăsture. Nr. 426. pag. 528.
1504. *Ionu Corvinul*, banul Dalmației și al Croației, unicul fiu al reposedatului rege Matia Corvinul, adevărește că dășul a primit de la castelanul seu Ionu Bykly *castrul Hinedorei* dimpreună cu *castelele numite Mănăsture, Marginea și Hațeg*, de asemenea cu toate provisiunile și cu tot materialul de resbel, ce se află în castelele aceste. Nr. 427. pag. 529.
1504. *Vladislau*, regele Ungariei, concede nobilului *Michail Kendeffi* din Riu-de-mori dreptul, ca se potă aduce 12 corturi de *țigani* din Țera-românească și se-i așede ca iobagi pe moșiile sale. Nr. 428. pag. 530.
1504. *Cetățenii din Cracovia* se judecă înaintea regelui Poloniei cu *cetățenii din Leopole* pentru dreptul, ca se potă face comerț liber cu *Românii* și cu Turcii, când vor veni la țărgurile din orașul Leopolei. Nr. 429. pag. 530.
1505. Cetățenii din orașul Mediașului în Transilvania constituie mai mulți procuratori, între cari se amintesc și *Stefanu Românul*, județul regesc al Orăștiei. Nr. 430. pag. 533.
1505. Nobilul român *Gabre Bogdan* din comuna Călugăreni în Bănatul zălogesc înaintea Capitulului din Arad jumătate din moșiile sale părințesci, numite Călugăreni, Măgoesci, Rechiți și Strămtura, nobilului *George Găman* și soției sale Dorotea pentru suma de 300 fl. în aur, cu dreptul, ca se le potă rescumpă ori-când, atât dășul cât și fii, frații și rudele sale, plătind suma împrumutată. Nr. 431. pag. 533.
1505. *Erasmu Vitelliu*, episcopul catolic din Ploca, trimis la Roma din partea regelui Poloniei, se plânge la *Papa Iuliu II.* că este mai mult ca o sută de ani, de când țările Poloniei și ale Litvaniei sunt în continuu atăcate de împărații Scției, de ducele Masageților, de *Domnul Moldovei* și din partea Turcilor, așa că din cauza acesta poporul Poloniei este consternat, și țera în cel mai mare pericol, dacă nu va fi ajutat din partea scaunului apostolic și a principilor vecini. Nr. 432. pag. 534.
1505. *Papa Iuliu II.* concede regelui din Polonia a patra parte din taxele, ce s'au adunat în Danimarca, în Norvegia, în Suedia și în Polonia pentru repararea bisericii St-lui Petru, și anume, ca se potă purta *resbel în contra Turcilor, Tătarilor, Scților, și a altor națiuni necredincioase*, cari fac incursiuni continue în regatul Poloniei. Nr. 433. pag. 538.
1505. (Estrasă). Hotărnicia comunelor *Amnaș și Apoldul-de-jos*, făcută din partea universității sășesci din Transilvania. Nr. 434. pag. 541.
1505. Nobilul român *Stefanu Stoica*, cu titlul de *jude și voivod al orașului Caransebeș*. Nr. 435. pag. 542.
1505. Vice-voivodii Transilvaniei fac cunoscut comitatelor și districtelor sășesci din Transilvania, că *Turcii* se află cu armata lor la Nicopolul-mic și voiesc, ca dimpreună cu *Românii* se facă o incursiune în Transilvania. Nr. 436. pag. 543.
1506. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă posesorilor din domeniul Ibașălăului în Transilvania, ca se depărteze de pe moșiile acele pe *Românii* și pe *Scheii*, cari atacă și păgubesc pe Sașii din ținuturile de acolo. Nr. 437. pag. 543.
1506. *Petru, comite de S. Georgio*, voivodul Transilvaniei, ordonă Conventului din Mănăstirea Clușului, ca se introducă pe reprezentanții orașului Bistrița în posesiunea comunelor, numite *Bărgăul-de-sus* și *Bărgăul-de-jos* (din ținutul Năseudului), pe cari le-a cumpărat orașul Bistriței de la familia Bethlen. În raportul Conventului se face amintire, că la întro-

ducerea acesta au asistat mai mulți iobagi și un *chinezu român*, cari au reprezentat pe posesorii nobili din vecinătate. Nr. 438. pag. 543.

1506. *Alți patru acti de unire alți celor trei națiuni privilegiate din Transilvania*. Nobilii, Sașii și Secuii se întrunesc la a. 1505 în adunare generală la Turda, și aici aleg dînsii o comisiune, care în 10 Febr. 1506 stabilește și redactează următorul act de unire, și anume: că de orice «regatul» Transilvaniei este încunjurat de toate părțile de Turci, de Tătari și de alți inimiți, cîr de altă parte, fiindcă în Transilvania sunt o mulțime furi, lotrii, tâlhari, ucigași și alți făcători de rele (aici dînsii înțeleg pe Români), cari cauzează diferite pagube celor trei națiuni, astă-fel pentru a pute apăra mai bine Transilvania în contra inimicilor, și pentru a pute stîrpi din rădăcină pe făcătorii de rele, Nobilii, Sașii și Secuii se au înțeles și unit în dînsii, ca se constituie un tribunal comun din 43 de membrii, care se cerceteze și se fac dreptate despre toate cestiunile din controversă, ce s'au ivit între cele trei națiuni privilegiate de 32 ani încôce. Nr. 439. pag. 545.
1506. (Estrasu). Contractul de căsătorie încheiat între *Bogdanu, voivodul Moldovei*, cu Elisabeta, sora regelui Alesandru din Polonia. Nr. 440. pag. 548.
1506. *Consiliarii regatului Poloniei* trimit o legățiune la *voivodul Moldovei*, prin care i fac cunoscut mórtea lui Alesandru, a regelui Poloniei, și rógă totă o-dată pe voivodul Moldovei, că în timpul întregului dînsul se remănă cu Polonia în aceleași relațiuni de pace și de buna vecinătate, pe cari le observase și tatăl seu Stefanu voivodul în timpul întregului de mai înainte. Cu această ocaziune consiliarii Poloniei autorisază pe legatul lor se declare verbal lui Bogdanu voivodul, că după mórtea tatălui seu, a lui Stefanu voivodul, se întemplant, că Domnul Țerei-românesci trimisese un ambasadur la Alesandru, regele Poloniei, cu rugarea, ca se-i de ajutoriu se ocupe Moldova, dar consiliarii Poloniei n'au suferit, ca regele se ajute pe un inimiț al lui Bogdanu voivodul, și astă-fel se-l lipsesc de domnia Moldovei. Nr. 441. pag. 548.
1506. *Consiliarii regatului polon* notifică regelui Ungariei mórtea lui Alesandru, a regelui Poloniei, și totă o dată i fac cunoscut, că dînsii se temă forțe multă, că pacea, de care au lipsă în timpul întregului se nu fie turburată din partea Turcilor ori a *Românilor*, din care causă dînsii rógă pe regele Ungariei, ca se intervină prin nunții sei atăt la sultanul turcesc, căt și la *voivodul Moldovei*, ca dînsii se conserve în timpul întregului relațiunile de bună amicițiă cu Polonia. Nr. 442. pag. 550.
1506. *Consiliarii regatului polon* scriu lui Vladislau, regelui Ungariei, că nu de mult dînsii i-l rugaseră, ca se intervină în favorea Poloniei la sultanul turcesc și la voivodul Moldovei, ca se nu turbure liniscea țerei în timpul întregului, și cu deosebire dînsii se temeau de *voivodul Moldovei*, care în esecutarea planurilor sale în contra Poloniei se ajută cu Tătarii și cu Turcii, și intru adevăr că nu mai mult, ca de 8 zile, voivodul Moldovei adunându-și armata sa, fără se declare resbel Polonilor, și fără ca Polonii se presupună ceva, a năvălit asupra țerei lor, *le-au luat finutul, pe care i-l restituise în anul trecut Poloniei*, și au aședat acolo trupele și căpitani sei. Din această causă consiliarii Poloniei rógă pe regele Ungariei, ca prin auctoritatea sa se pună capăt acestui început de resbel, și se trimită un orator la voivodul Moldovei, ca se-l înduplece se restituie Poloniei teritoriul ocupat. Nr. 443. pag. 551.
1506. *Consiliarii regatului polon* scriu magnaților din Ungaria, că *voivodul Moldovei făcând o invasiune în Polonia, le-au luat ărași din posesiune teritoriul, ce-l restituise mai înainte Poloniei*, și cu toate că dînsii ar fi putut forțe ușor se amâne alegerea noului rege, și se-și resbune asupra voivodului Moldovei, însă au fost reținuți dela actul acesta prin respectul, ce-l dătoresc regelui și magnaților din Ungaria, și au creșut, că e mai bine se roge pe regele și pe magnații Ungariei, ca dînsii se intervină la voivodul din Moldova, spre a da deplină satisfacțiune Poloniei. Nr. 444. pag. 552.
1507. *Radul, voivodul Țerei-românesci*, încheie o convențiune de pace perpetuă cu *cetățenii din*

Sibiu și cu cele șapte districte săsesci din Transilvania. Punctele principale ale acestei convențiuni erau, că în casu când Turcii voru face vre-o incursiune în Transilvania séu în Țera-românescă, atunci voivodul Țerei-românesci, cu boerii sei, luându și pe Sași în ajutoriū se resiste Turciloru cu tôte puterile sale, și se nu le permită a face vre-o pagubă Sașiloru; că întâmplându-se mai departe, ca voivodul Țerei-românesci se fie constrinsu de unū inimicu mai puternicu, ca se părăsescă țera, atunci tôte orașele, tôte castrele și satele districtelorū săsesci se fie deschise pentru voivodu și pentru familia sa, pentru boeri și familiile lorū, și în fine, că Sașii se nu suferă în districtele lorū pe nici unū rivalū alū voivodului din Țera-românescă. Nr. 445. pag. 553.

1507. (Estrasu). *Vladislau*, regele Ungariei, scrie Sașiloru din Transilvania, că de ore-ce în țera acésta *făcătorii de rele* s'au înmulțitu așa de tare, în câtu nime nu mai pôte să trăiescă acolo în singuranță, din acéstă causă a trimisu pe curténulū seu, Andreiū Kenderesi, cu deplină putere, ca se facă o investigațiune și se pedepsescă pe făcătorii de rele, ori pe ce moșii se voru afla. Nr. 446. pag. 556.

1507. Palatinulū Ungariei *Emericū Perényi*, chiamă în judecată înaintea sa pe *Bogdanū*, voivodulū *Moldovei*, ca se restituie Caterinei Pongracz castrulū *Cetății-de-baltă* din Transilvania, care în timpulū acesta se afla în posesiunea sa. Voivodulū *Moldovei*, se înțelege, neînfațișându-se nici în persônă, nici prin reprezentantū, Palatinulū Ungariei îl-lu condamnă, ca se restituie Caterinei Pongracz castrulū *Cetății-de-baltă*, se mai plătescă acusatōrei dreptū amendă omagiulū de 400 fl. (séu taxa de rescumpărarea capului pentru baroni) fiindū-că dēnsulū luase în posesiune, fără nici unū dreptū, castrulū *Cetății-de-baltă*, de asemenea îl-lu condamnă se-și pérđă tôte averile și posesiunile sale din Transilvania, din cari a treia parte au se fie ale acusatōrei, ér cele alalte două terțialități ale judecătorilorū. Nr. 447. pag. 556.

1507. *Polonii*, îndată după încoronarea lui Sigismundū ca rege alū Poloniei, trimetū cea de ântăiū legațiune la *Români*, ca în numele Ungariei și alū Poloniei se propună Românilorū condițiuni de pace și de alianță. Nr. 448. pag. 557.

1507. *Tractatulū de pace și de alianță încheiatū între Vladislau, regele Ungarici, cu Sigismundū regele Poloniei*, care conține următōrele puncte principale, și anume: 1) În ce privesce *Moldova*, se nu esiste nici o neînțelegere, nici o cértă séu discordie între regii Ungariei și ai Poloniei; că țera *Moldovei* se remănă pe viitoriū alăturată pe lângă Ungaria, voivodulū *Moldovei* se recunoscă pe regele Ungariei de Domnū alū seu, și se-i presteze omagiulū de fidelitate; că în casu când amēdoi regii voru începe o expedițiune generală asupra Turcilorū séu asupra Tătarilorū, atunci voivodulū *Moldovei* se le dēe ajutoriū cu tôte puterile sale, ér dacă dēnsulū nu ar voi, atunci regele Poloniei se dēe ajutoriū regelui Ungariei, ca se-lu scôtă din domnie; că voivodulū *Moldovei* se nu mai începă nici unū resbelū cu Polonia pentru țările, cari nu sunt ale sale, și nici se mai aște, ori se conducă pe Turci și pe Tătari cu resbelū asupra Poloniei; în fine că în casulū, cândū Turcii ori Tătarii se arū ridica cu resbelū asupra *Moldovei*, atunci regele Poloniei se fie obligatū a da ajutoriū regelui Ungariei, ca se pôta apăra *Moldova*. 2) În privința *Țerei-românesci* se stipuleză în tractatulū de față, că dacă Turcii se ar ridica cu resbelū asupra acestei țeri, și ar voi se împărțescă Țera-românescă în districte turcesci, ori s'o ușurpeze cu totulū pentru dēnșii, atunci regele Poloniei se fie datoriū a da ajutoriū regelui Ungariei, ca se apere Țera-românescă în contra Turcilorū, și Țera-românescă după ce va fi liberată de Turci se remănă alăturată pe lângă Ungaria. Nr. 449. pag. 557.

1507. *Același tractatū* după exemplariulū oratorilorū poloni. Nr. 450. pag. 564.

1507. *Același tractatū de alianță*, încheiatū între Vladislavū, regele Ungariei, și între Sigismundū, regele Poloniei, și care e resumatū astū-felū în inventariulū archivei din Cracovia de la a. 1682: *Moldova* se se țină de regatulū Ungariei, ér voivodulū *Țerei-românesci* se dēe ajutoriū regilorū din Ungaria și Polonia, cândū vorū fi atacați din partea Turcilorū ori a Tătarilorū. Nr. 451. pag. 571.

1508. (Estrasă). *Vladislau*, regele Ungariei, dăruiesce voivodului *Radulă din Țera-românească* domeniul Geoagiului-de-jos din Transilvania. Nr. 452. pag. 572.
1508. (Estrasă). *Vladislau*, regele Ungariei, invită pe *Sașii* din Transilvania se fie gata, că în casul, când va muri *Radulă, voivodul Țerei-românești*, dânsii îndată ce vor primi înștiințarea comitelui din Timișoara, se plece asupra Turcilor. Nr. 455. pag. 572.
1508. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă lui Ioșă Șom, căpitanului din Timișoara, că îndată ce va muri *Radulă, voivodul Țerei-românești*, dânsul se între cu oștirea sa în Țera-românească, ca se prevină pe Turci. Nr. 454. pag. 572.
1508. *Vladislau*, regele Ungariei, scrie lui Emerică Czobor, nunțului seu din Țera-românească, că de oră-ce voivodul de acolo a reposat, ér boierii voiesc se alégă de Domn în locul său pe fiul lui *Țepeș*, astă-fel a dat ordin căpitanului Ioșă Șom, ca se între cu trupele sale în Țera-românească și se deé ajutorii Românilor de acolo, ca se alégă Domn pe fiul lui Țepeș. Nr. 455. pag. 573.
1508. *Vladislau*, regele Ungariei, face cunoscut lui *Sigismund*, regelui Poloniei, că a scris voivodului *Moldovei*, ca se trăiesc în pace și în relațiuni de bună vecinătate cu funcționarii și cu armata de la frontiera Poloniei, ér în ce privesc afacerile *Țerei-românești*, voivodul de acolo a murit și Turcii au adus și au pus ca voivod pe *Michnea, fiul lui Draculea*, cu tôte că după drept nime nu pôte se fie voivod acolo, dacă nu e ales cu învoirea regelui Ungariei, însă fiind-că Michnea i-a scris pe sub ascuns, că dânsul va îndeplini tôte câte le cere regele Ungariei numai se nu-l scôfă din domnie, astă-fel fără se mai întrebuișteze armele, dânsul este pe deplin sigur de serviciile voivodului din Țera-românească. Nr. 456. pag. 574.
1508. *Sigismund*, regele Poloniei, scrie lui *Vladislau*, regelui Ungariei, se nu se încredă prea mult în promisiunile de amicitie și de credință ale voivodului din Țera-românească, de oră-ce după cum i-au reportat spionii sei, voivodul actual al Țerei-românești voiesc se întroducă în țără armată turcască, legi turcesci și religiune turcască. Nr. 457. pag. 575.
1508. *Papa Iuliu II.* invită pe regele Ungariei se continue cu energie pregătirile de resbel asupra Turcilor, și se îndemne și pe *voivodii cei fôrte bravi ai Moldovei și Țerei-românești*, ca se se ridice și dânsii asupra Turcilor, cari de astă dată se află implicați într'un resbel mare cu regele Persiei. Nr. 458. pag. 576.
1508. *Papa Iuliu II.* autoriséză pe vicariul general al călugărilor minoriți din Ungaria, ca se predée regelui *Vladislau* o parte din colectele făcute pentru restaurarea bisericii S-tului Petru, astă-fel ca regele Ungariei se pôtă alunga pe Turci, cari au năvălit asupra *Țerei-românești*. Nr. 459. pag. 577.
1508. *Papa Iuliu II.* scrie regelui din Ungaria cât de întristat este, că *noul tiran din Țera-românească* ajutat de Turci a usurpat domnia acestei țări, și a comis o mulțime de atrocități asupra creștinilor de acolo. Din această cauză pontificele concede regelui *Vladislau* două părți din colectele, ce s'au făcut în Ungaria pentru restaurarea bisericii S-tului Petru, astă-fel că dânsul se pôtă alunga pe Turci departe de frontierele Țerei-românești. Nr. 460. pag. 578.
1508. *Papa Iuliu II.* scrie din nou regelui din Ungaria cât de întristat este, că *voivodul din Țera-românească* face tôte după placul și după voința Turcilor, ér *Românii credincioși* au trebuit se și părăsesc patria și se emigreze în țări străine. Din această cauză pontificele invită pe regele Ungariei se continue cu energie pregătirile de resbel în contra Turcilor, așa ca se nu apară numai dânsul singur neinteresat în cestiunea acăsta, fiind-că toți cei alaiți principi creștini și-au îndeplinit cu pietate datoria lor față de credința creștină. Nr. 461. pag. 580.
1508. *Banii comitatului Severin* cercetéză și judecă procesul dintre *nobilii români Ion Feneș*

- cu *Nicolae Novcia* și cu *Ladislau Fiatu* în privința unor moși din districtul Mihadiei. Nr. 462. pag. 581.
1508. *Petru, comitele de Sancto Georgio și de Bozin*, Judele Curiei și voivodul Transilvaniei, scrie capitulului din Alba-Julia, că regele Ungariei Matia a dăruit în anul 1476 voivodului *Stefan din Moldova* castrul Cetății-de-baltă din Transilvania. Nr. 463. pag. 582.
1508. *Nobilii* din Transilvania cer de la regele Vladislau se le permită, ca se potă prinde și duce înapoi pe *iobagii*, cari fugind de pe moșiile dênșilor, se au aședat în districtele săsesori pe moșiile statului. Regele Vladislau le răspunde, că de ore-ce dênșii au luat și dus înapoi pe o parte din iobagii aceștia, astu-fel se fie mulțamiți cu acestia, ér pe cei alalți se nu-i mai ducă înapoi, fiindu-că sunt necesari pentru apărarea cetăților întărite ale Transilvaniei. Nr. 464. pag. 582.
1509. *Bogdan, voivodul Moldovei*, trimite *Papei Iuliu II.* tractatul de bună înțelegere și de amicitie încheiat cu Alesandru, regele Poloniei, și se plânge, că Sigismund, regele Poloniei, nu voiesce se-i dee în căsătorie pe sora sa Elisabeta, pe care i-o promisese decedatul rege Alesandru, cu tôte că dênșul a restituit Poloniei tôte orașele și ținuturile, ce le ocupase în puterea dreptului de resbel. În urma acestei plângeri Papa Iuliu II. invită pe regele Poloniei, ca se împlinescă oblegamentele, ce rezultă pentru dênșul din tractatul încheiat cu regele Alesandru, și se trăescă în bună înțelegere cu Bogdan voivodul, fiindu-că ar fi un mare pericol pentru creștinătate, dacă Bogdan voivodul se ar ridica cu armele, ca se-i iee înapoi orașele și ținuturile, ce le cedase Poloniei, ori s'ar alia cu Turcii. Nr. 465. pag. 583.
1509. *Sigismund, regele Poloniei*, scrie lui *Vladislau*, regelui Ungariei, că după informațiunile primite de la căpitanii sei de la frontiere, *Bogdan, voivodul Moldovei*, și-a adunat o mare oștire, ca se năvălescă în regatul Poloniei și se-i prădeze fortărețele și orașele. Nr. 466. pag. 584.
1509. *Sigismund, regele Poloniei*, scrie lui *Vladislau*, regelui Ungariei, că după nóuele rapórt, ce i au sosit de la căpitanii de frontiere, este adevărat că *voivodul Moldovei*, și a concentrat tótă armata sa spre a face o invasiune în regatul Poloniei. Causa acestei inimiții, după cum a aflat dênșul dela Roma este, că voivodul Moldovei s'a plânsu la scaunul apostolic, că dênșul Sigismund, regele Poloniei, nu voiesce se-i dee în căsătorie pe sora sa, cu tôte că i-o promisese Alesandru, decedatul rege al Poloniei, că pentru scopul acesta voivodul Moldovei a obținut o brevă dela Papa Iuliu II. și este fôrte probabil, că dacă nu-i va împlini dorința, voivodul se apeleze la arme. Regele Poloniei amintescă totu-o-dată regelui Ungariei, că, în privința acestei căsătorii dênșul dase un răspuns negativ voivodului Moldovei, fiindu-că așa ceruse însuși regele Ungariei, și rógă pe regele Vladislau se trimită un nunciu la voivodul Moldovei, ca se-lu înspăimânteze și se renunțe la resbelul, ce voiesce se-lu începă cu Polonia. Nr. 467. pag. 585.
1509. *Sigismund, regele Poloniei*, scrie lui *Vladislau*, regelui Ungariei, că nu de mult i făcuse cunoscut, că *voivodul Moldovei*, adunându-și armata are de gându se atace Polonia, însu fiindu-că voivodul Moldovei respândise faima, că dênșul i-și adună armata fiindu-că se teme de Tătari, și de altă parte fiindu-că însuși regele Ungariei i-lu asigurase, că se nu pórtă nici o frică din partea voivodului Moldovei, astu-fel dênșul a lăsat ținuturile despre Moldova, fără nici o apărare, însă voivodul după datina sa cea vechiă, în contra tractatelor încheiate cu regii Poloniei, luându trupe auxiliari dela Turci și dela Tătari, a năvălit asupra Poloniei, a impresurat orașul Camenețului și a devastat satele și domeniile din vecinătate. Nr. 468. pag. 587.
1509. *Sigismund, regele Poloniei*, trimite pe secretariul seu Stanislau Goreczki ca ambasador în Ungaria, ca se ceră dela camera Ungariei ajutorii în contra *voivodului din Moldova*, care a năvălit asupra Poloniei. Camera Ungariei răspunde ambasadorului polon, că regretă fôrte multu invasiunea voivodului, și că este gata în conformitate cu tractatele încheiate, ca

se dee Poloniei totu ajutoriul de care are trebuință, însă crede, că înainte de toate e mai bine, ca Ungaria se trinită unu ambasadoru la voivodul Moldovei, ca se-lu dojenescă și se-lu invite se dee satisfacere Poloniei pentru toate pagubele, ce i-le a făcutu, ér' până atunci Polonia se nu începă nici unu resbelu cu voivodul Moldovei. Ungaria crede, că procedura acésta este cea mai bună, ca nu cumva voivodul Moldovei se chieame în ajutoriul seu și pe Turci și pe Tătari, cari apoi voru ataca Polonia din toate părțile. Nr. 469. pag. 588.

1509. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie episcopului *Luca* din Varmia, că dēnsul a ajuns într'unu resbelu foarte greu cu *voivodul Moldovei*, care asediéză Cameneșul și a devastat cu feru și cu focu mai multe orașe și sate ale Poloniei. Regele rógă pe episcopu se facă rugăciuni lui Dumnezeu pentru succesul fericit al acestui resbelu în contra Românului, care a luat în ajutoriul seu pe Turci și pe Tătari. Nr. 470. pag. 593.

1509. *Osvaldă de Korlathkeiv*, comitele din Comarom și *Varnava Belay*, banul Severinului, adevăresc, că fiindu dēnșii trimiși și însărcinați de către regele și magnații Ungariei, ca se mijlocescă încetarea resbelului dintre regele Poloniei și *voivodul Moldovei*, au mersu mai întâiu la regele Poloniei, care ca se împlinescă voința regelui Ungariei a și datu ordinu căpitanilor de la frontieră, ca se înceteze ori-ce acțiune de resbelu până se voru întorce dēnșii (ambasadorii Ungariei) dela Bogdanu voivodul Moldovei. Nr. 471. pag. 594.

1509—1510. Cronologia resbelului *Moldovei* cu Poloniei, Nr. 472. pag. 595.

1509. Nobilul român *Ionă Becuș*, castelanul castrului Hinedórei, adevăresce, că George marchisul de Brandenburg și soția dēnsului Beatrice Frangepană, i-au predat în mânele sale castrul lor propriu numit *Hinedóra* din Transilvania dimpreună cu castelele dependente de castrul acesta, Hașegă, Marginea și Mănăsturu, și se obligă a restitui castelele aceste dimpreună cu toate aparatele și mașinele de resbelu ori-cându i se voru cere. Nr. 473. pag. 596.

1509. *Sigismundă*, regele Poloniei, apróbă și ratifică tractatul de pace și de alianță încheiat cu *Vladislau*, regele Ungariei, la a. 1507, și care se rapórtă în specialu la *Moldova* și la *Țera-românescă*. Nr. 474. pag. 597.

1510. Orațiunea *episcopului Achile*, a legatului apostolic, prin care îndemnă pe regii și pe magnații Ungariei și ai Poloniei se se ridice cu *resbelu asupra Turcilor*. Amēndoi regii răspund, că dēnșii voru pleca la resbelu când voru merge și cei alaiți principi creștini, de-óră-ce numai singuri nu sunt în stare, ca se atace pe unu inamicu atât de înfricoșat. Totu o-dată dēnșii ceru subvențiuni materiale din partea scaunului apostolic. Nr. 475. pag. 603.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie lui Luca, episcopului din Varmia, că Turcii au alungat din Țera-românescă pe voivodul *Michnea*, și este de temut, că Ungaria se nu fie silită a începe resbelul cu Turcii mai înainte de ce scaunul apostolic va fi făcutu toate pregătirile necesare. Nr. 476. pag. 608.

1510. Fragmentu din inscripțiunea pusă pe mormēntul voivodului *Michnea* din Țera-românescă, asasinat în Sibiu de către sērbul Dumitru Iaksich. Nr. 477. pag. 608.

1510. *Vladislau*, regele Ungariei, primesce sub protecțiunea sa pe *vēduva voivodului Michnea* și pe Mircea fiulul seu, și invită pe comunitatea Sibiului, ca se le permită a locui acolo, se-i tracteze cu totă onórea, și se-i apere în contra ori și cui. Nr. 478. pag. 609.

1510. *Comitele Petru*, Judele Curiei și voivodul al Transilvaniei, adevăresce, că s'a prezentat înaintea sa *Ionă Agotha*, ca reprezentant al comunității Sibiului, și a declarat în numele întregului oraș, că *Michnea*, voivodul *Țerei-românești*, a fostu asasinat de Dumitru Iaksich pe când eșia din biserica orașului, și că în urma acestei crime scelerate mai mulți ómeni din orașu înfuriindu-se s'au dusu la cartierul lui Iaksich, unde l'au omorít pe dēnsul și și pe complicitii sei. Nr. 479. pag. 610.

1510. Sultanul *Tătarilor* din peninsula taurică face o invasiune în *Moldova*, răpesc și duce în captivitate mai multu de 70,000 de ómeni. Românii i urmăresc, ér' Tătarii de frică se aruncă

- cu grămada în Nistru, unde pierе fiul împăratului tătărescū și se înecă mai multe mii de captivi. Nr. 480. pag. 612.
1510. *Tratatul de pace și de alianță, încheiat între Bogdan, voivodul Moldovei, cu Sigismund, regele Poloniei.* (După esemplariul regelui Poloniei). Nr. 481. pag. 613.
1510. (Estrasu). *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă Sașilor din Transilvania se ridice și se plece, ca se deе ajutoriū *voivodului din Moldova* în contra Tătarilor. Nr. 482. pag. 618.
1510. *Petru Tomiczki*, archidiaconul Cracoviei și secretariul regelui Poloniei, trimisū ca ambasadorū la *Vladislau*, regele Ungariei, amintescе în orașunea sa, că unele puncte din tratatul de pace încheiat cu *voivodul Moldovei* (anume cestiunea Pocuției) rămânendū se fie decise din partea regelui Ungariei, regele Poloniei rōgă pe regele Ungariei se amâne decisiunea acestorū cestiuni până la venirea legașilor speciali ai regelui Poloniei, ér' până atunci se rețină la dēnsul pe oratorii voivodului din Moldova, seū se fixeze unū nou terminū pe cândū voivodul Moldovei se trimită pe oratorii sei. Nr. 483. pag. 618.
1510. *Petru Tomiczki*, ambasadorul Poloniei trimisū la regele Ungariei, scrie regelui Sigismundū, că *voivodul Moldovei*, a trimisū unū nunciu specialū la regele Ungariei, prin care se plānge de nedreptățile, ce le suferе din partea Poloniei, în contra tratatelor de pace; că Polonia facū incursiuni în ținuturile Moldovei, i iau ómenii, vitele, și-i devastă satele. Nr. 484. pag. 619.
1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, autorisăză pe *Petru Tomiczki* ambasadorul seu din Ungaria, ca se tracteze cu regele *Vladislau* despre cestiunile, ce suntū de controversă între *Moldova* și *Polonia*, și cari au rămasū, ca se le decidă regele Ungariei. Regele Sigismundū invită pe ambasadorul seu se fie cu atențiune, ca prin decisiunea acēsta se nu se facă vre unū prejudiciu drepturilor Poloniei asupra țerei Moldovei. Nr. 485. pag. 620.
1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, trimete anumite instrucțiuni lui *Petru Tomiczki* ambasadorului seu din Ungaria, în privința cestiunilor de controversă dintre *Moldova* și *Polonia*; ce au rămasū se le decidă regele Ungariei. Regele Poloniei insistă, că *districtul Pocuției* se rămână anexatū la Polonia; că voivodul Moldovei, ca autorū alū resbelului, se rebonifice Poloniei tóte pagubele cauate, și se-i restitue mai multe mii de ómeni, pe care i-a luatū din Polonia și i-a colonisatū în Moldova. Totū o-dată regele Poloniei însărcinăză pe *Petru Tomiczki* se cēră de la regele Ungariei unū documentū secretū, prin care regele Ungariei se declare, că deși dēnsul a decisū și regulatū cestiunile de pace dintre Polonia și Moldova prin unū documentū anume, dar cu tóte acestea după sfatulū prelașilor și alū baronilor sei dēnsul declară, că actulū acela nu are se prejudece întru nimicū drepturile Poloniei asupra Moldovei. Nr. 486. pag. 621.
1510. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă nobilimei unguresci se se ridice, ca se deе ajutoriū *voivodului din Moldova* în contra Tătarilor. Nr. 487. pag. 624.
1510. *Tratatul de pace, încheiat între Bogdan voivodul Moldovei, cu Sigismund, regele Poloniei*, după esemplariul datū din partea regelui Ungariei. Conținutulū acestui tratatū este următorulū: *Vladislau*, regele Ungariei, trimite pe oratorii sei, *Osvald de Korlathkew* și pe *Varnava Belay*, banulū Severinului, ca se mijlocescă încetarea resbelului și încheierea unei păci durabile între *Bogdan, voivodul Moldovei*, și între *Sigismund, regele Poloniei*. Oratorii Ungariei se întrunescū la orașulū *Cameneș* cu oratorii Poloniei și ai Moldovei, și aici după multe desbateri și după multe greutăți se încheie în fine următorulū tratatū de pace: că *Bogdan*, voivodul Moldovei, se predē regelui *Vladislau* din Ungaria, tóte scrisorile, ce le are de la decedatulū rege *Alesandru* în privința căsătoriei sale cu *Elisabeta*, sora regelui, și pe viitorū se nu mai facă nici o amintire despre căsătoria acēsta; că *Bogdan* voivodul se libereze și se restitue Poloniei pe toți cetățenii și pe toți țeranii, pe cari i-a luatū din Polonia și i-a dusū în Moldova, de asemenea și regele Poloniei se restitue Moldovei pe toți ómenii, ce-i a luatū din Moldova și i-a dusū în Polonia și în Litvania; că mai departe în ce privesce teritoriulū de controversă dintre Moldova și Polonia, cestiunea acēsta

s'o decidă regele Ungariei, care se trimită la unu terminu anumitu pe consiliarii sei, și aceștia împreună cu patru consiliari ai Poloniei și cu patru boieri ai Moldovei se cerceteze și se decidă diferențele în privința acestui teritoriu, așa după cum a fostu starea lucrurilor din vechime; că Bogdanu voivodulu Moldovei îndată ce va afla, că Turcii seu alți inimici aru voi se prădeze țările Poloniei se înscințeze numai de câtu pe regele Poloniei, seu pe căpitanii dela frontiere; Sigismundu regele Poloniei se nu primescă în țera sa pe nici unu inimicu seu rivalu alu lui Bogdanu voivodulu și nici Bogdanu voivodulu se nu suferă în Moldova pe vre unu inimicu alu regelui Poloniei; că întemplantu-se, ca Bogdanu, voivodulu Moldovei, silitu de unu inimicu mai puternicu, se fie constrinsu a părăsi Moldova, atunci țările Poloniei cu orașele și castrele sale se fie deschise pentru densusu, pentru mama sa, pentru soția și surorile sale, pentru boierii și pentru familiile boierilor sei, și regele Poloniei se fie obligatu a-i da totu ajutoriulu, ca se potă recuceri érași tronulu Moldovei. Comercianții Poloniei se potă face comerciu liberu în Moldova, în Turcia și în țera Băsărabiloru, de asemenea și comercianții Moldovei se potă face comerciu liberu în țările Poloniei și Litvaniei, avându fie-care parte se plătescă vămile după legile vechi. La finele acestui tractatu Vladislau, regele Ungariei, decide punctele de controversă dintre Moldova și Polonia, ce au fostu rezervate decisiunei sale, și aprobă întru toate dispozițiunile acestui tractatu «întru câtu acelea nu prejudică întru nimicu drepturile Ungariei asupra Moldovei». Nr. 488. pag. 624—625.

1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, cere ajutoriū dela *Bogdanū*, voivodulū Moldovei, în contra Tătariloru din peninsula taurică, cari au intențiune se năvălescă asupra Poloniei. Nr. 489. pag. 631.
1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie arhiepiscopulu catolicu din Gnesna, că Tătarii din Crimă dimpreună cu o trupă de Tătari turcesci au intențiunea, ca se năvălescă asupra Poloniei, și se teme că pe Tătarii aceștia i-a ațîțatu asupra Poloniei voivodulū Moldovei. Totu o-dată regele face cunoscutu arhiepiscopulu din Gnesna, că solulu Poloniei, care a fostu trimisū în Moldova, ca se ceră înapoierea ómeniloru, ce au fostu luați din Polonia și duși în Moldova, s'a întorsū fără nici unu rezultatū, și în fine că ambasadorulu Poloniei trimisū în Ungaria n'a pututu se obțină dela regele Ungariei unu actū separatū, prin care regele se declare, că decisiunea sa în privința punctelor de controversă dintre Polonia și Moldova n'are se prejudece întru nimicu drepturile Poloniei asupra Moldovei. Nr. 490. pag. 632.
1510. *Sigismundū*, regele Poloniei scrie lui *Ionū Lubranski*, episcopulu catolicu din Posnania, că regele Ungariei nu voesce se reguleze cestiunile de frontieră dintre Polonia și Moldova. Nr. 491. pag. 633.
1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie nunciulu seu din Ungaria, că nu pricepe de locū, de ce regele Ungariei nu voiesce, se se decidă odată cestiunile de frontieră dintre Moldova și Polonia. Regele Poloniei autoriséză pe ambasadorulu seu se insiste din nou pe lângă regele Ungariei, ca se trimită consiliari la fața loculu, cari se decidă controversese de frontieră dintre Moldova și Polonia. Nr. 492. pag. 634.
1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie lui *Bogdanū*, voivodulū Moldovei, că după informațiunile, ce le-a primitu dela exploratorii sei, Tătarii au încălecatū cu intențiunea, ca să facă incursiuni. Din acéstă causă regele Sigismundū rógă pe voivodulu Moldovei, ca se dée ajutoriū căpitaniloru dela frontieră, dacă Tătarii vorū năvăli asupra Poloniei, etc. Nr. 493. pag. 634.
1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie lui Stanislau Lanczkoronski, căpitanulu din Camenețu, că după informațiunile, ce le-a primitu dela *Bogdanū*, voivodulū Moldovei, și dela căpitanii din Litvania, fii sultanulu din Precopu, voiescu se facū o incursiune în Litvania cu órdele lorū tătăresci. Din acéstă causă regele invită pe căpitanulu din Camenețu, că pentru apărarea frontierelorū, densusu se se înțelégă cu Bogdanu voivodulu Moldovei. Totu o-dată Sigismundū, regele Poloniei, scrie căpitanulu seu din Camenețu, că voivodulu Moldovei, i s'a plânsū, că ómenii dela frontierele Poloniei facū invitări publice către locuitorii Moldovei, ca se emi-

greze în Polonia. Regele se miră de îndrăsnela acestor oameni, cari de abia au scăpat de urgia unui resbel și acum aștă altul asupra capului lor, și astă-fel ordonă căpitanului seu din Camenețu, ca se restituie voivodului Bogdanu pe oamenii, cari au trecut din Moldova în Polonia. Nr. 494. pag. 636.

1510. *Sigismund*, regele Poloniei, scrie palatinului seu din Podolia, că *Bogdan*, voivodul Moldovei, s'a plâns că supușii poloni așezați pe lângă frontiere fac proclamățiuni publice către țărani din Moldova, ca se emigreze în Polonia, și violă în modul acesta noul tractat de pace, ce s'a încheiat între aceste țări. Regele ordonă palatinului din Podolia, ca se restituie lui Bogdan numai de cât pe locuitorii fugiți, ér pe cei ce vor veni de aci înainte se nu-i mai primescă. Nr. 495. pag. 637.
1510. *Sigismund*, regele Poloniei, scrie căpitanului seu din Camenețu, că a sosit la dânsul nunciul voivodului din Moldova, spunându-i că Tătarii au încunjurat pe voivodul Moldovei, și cere ca regele Poloniei se-i mérgă în ajutoriu. Nr. 496. pag. 638.
1510. Scrisoarea regelui Poloniei către voivodul Moldovei în privința Tătarilor, cari au făcut incursiuni în Moldova. Nr. 497. pag. 638.
1510. *Sigismund*, regele Poloniei, scrie episcopului din Varmia, că în scurt timp are se vină la dânsul un orator din partea Turciei; că de asemenea vor veni oratori «distingiți» și din partea Moldovenilor, ca se tracteze despre începerea unei expedițiuni comune asupra Tătarilor. Nr. 498. pag. 639.
1510. *Sigismund*, regele Poloniei, scrie palatinului seu din Podolia, că *Bogdan*, voivodul Moldovei, i s'a plâns, că dânsul — palatinul Podoliei, — în contra tractatului de pace de curând încheiat nu voiesce se pună capet diferitelor prădări și incursiuni, ce le fac locuitorii Podoliei pe pământul Moldovei, și nici nu voiesce se pună frâu locuitorilor sei, ca se nu mai amăgescă pe locuitorii Moldovei se emigreze în Podolia, promițându-le diferite libertăți. Din această cauză regele Sigismund ordonă palatinului din Podolia se fac dreptate voivodului din Moldova și supușilor sei, se interdică prin edicte publice în căpitănatul seu, că locuitorii Podoliei se nu mai fac incursiuni în Moldova, și nici se mai amăgescă pe locuitorii Moldovei, ca se emigreze în Polonia. Nr. 499. pag. 640.
1510. *Sigismund*, regele Poloniei, scrie castelanului seu din Cracovia, că voivodul Moldovei voiesce se-și resbune asupra Tătarilor, pentru incursiunile, ce le au făcut în Moldova, și astă fel cere, ca regele Poloniei cu armata sa se-i vină în ajutoriu până la Leopole, dar fiindcă trebuie a se distinge bine, dacă e mai favorabil pentru Polonia de a primi pacea, ce o îmbiă Tătarii, séu de a merge împreună cu Românii asupra lor, de aceea dânsul, castelanul, se-și dee părerea, care cale este mai bine s'o urmeze Polonia. Nr. 500. pag. 641.
1510. *Sigismund*, regele Poloniei, scrie episcopilor poloni întruniți în sinod, că *Bogdan*, voivodul Moldovei, a trimis la dânsul pe Isac vistierul ca orator, însoțit de interpretul Dracea, și conținutul legațiunii voivodului este următorul: că în timpul când domnia în Polonia reposatul rege Casimir, atunci era o deplină înțelegere între Polonia și Moldova, și ambele țări prosperau, dar după mórtea regelui Casimir dușmanii ambelor state semănând discordie între Moldova și între Polonia amândouă țările au început se suferi, și cutezanța inamicilor a crescut așa de mult, în cât ei atacă acum în continuu Moldova și Polonia. Oratorul Moldovei amintescă regelui Poloniei despre incursiunea Tătarilor, și-lu rógă se delibereze cum ar trebui înfrénat cu puteri comune acest inamic, care nu respectă nici un jurământ, și căruia nu trebuie se i se încrédă nimene. Nr. 501. pag. 641.
1510. *Sigismund*, regele Poloniei, scrie lui Stanislaw Lanczkoronski, căpitanului seu din Camenețu, că voivodul Moldovei, i s'a plâns de nou, că locuitorii din ținutul Camenețului amăgesc pe supușii Moldovei, ca se emigreze în Polonia. Regele ordonă căpitanului seu, se aibă grijă, ca se respecte dispozițiunile tractatului de pace, și se pedepsescă pe cei, cari vor lucra în contră. Nr. 502. pag. 643.

1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, răspunde la legătuirea regelui *Vladislau* din Ungaria, prin care acesta i face cunoscutū, că va da ajutoriū *voivodului din Moldova*, ca se pună capetū incursiunilorū și prădărilorū, ce le facū Tătarii în țera Moldovei. Nr. 503. pag. 643
1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, se ie palatinului seu din Rusia, că *voivodulū Moldovei* s'a plânsū de noū, că dēnsulū, palatinulū Rusiei, i turburā supușii, și nu respectēză pacea încheiată cu Polonia; că *voivodulū Moldovei* a făcutū plângerea acēsta prin mijlocirea regelui Ungariei, care a și intervenitū, ca se nu i se mai facă nici o neplăcere. Astū-felū regele Poloniei ordonā palatinului seu, ca se pună numai de cātū capetū incursiunilorū, ce le facū ómenii sei în Moldova, fiindū-că altū cunū tractatulū de pace are se se considere ca violatū, Nr. 504. pag. 646.
1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie episcopului din Camenețū, că plenipotențiarii sei au stabilitū astū-felū condițiunile de pace cu *Bogdanū* *voivodulū*: că *Pocuția* se remănā sub *administrațiunea Logofetului din Moldova*. Nr. 505. pag. 646.
1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie lui *Bogdanū*, *voivodului Moldovei*, că nunciulū sultanului tătărescū din Precopū a sositū la dēnsulū și i a declaratū, că voința nestrămutată a sultanului tătărescū este, ca se năvălescā asupra Moldovei și armata sa s'o punā în castrele de la Suciava. Nr. 506. pag. 647.

A P E N D I C E.

1451. *Ladislau*s, Stephani, ducis sancti Sabbae et voyevodae Bosnensis, filius, pacta perscribit, quae cum Ragusinis contra patrem suum confecit et quibus praeter multa alia id quoque promittit se potestate impetrata Ragusinis Conavlias redditurum subditisque suis, tam *Vlachis* quam *Serbis*. liberam mercaturam cum Ragusinis concessurum. Nr. 507. pag. 651.
1452. *Alexander*, *Moldaviae voyevoda*, a legatis Casimiri, Poloniae regis, invitatus, una cum proceribus Moldavicis promittit se die destinato Camenecium vel Sniatynum vel Colomeam venturum ibique dicto Poloniae regi sacramentum fidei praestaturum, si quidem dictus Poloniae rex adventum suum decem hebdomadis ante nuntiaverit quattuorque dignitarios suos miserit, qui Alexandro voyevodae et proficiscentibus secum proceribus Moldavicis comites se darent. Nr. 508. pag. 656.
1454. *Idem Alexander* una cum proceribus suis profitetur invitavisse se nonnullos dominos de provincia Rossica iisque praesentibus spopondisse fore, ut, sicut rex ipsi, ita ipse regi et coronae Poloniae contra Tataros aliosque hostes, qui terram Rossicam vel Podolicam invaserint, assistet et certum Andream Truscovicium nec non alios legis violatores, qui in terram suam migraverint, reddat. Nr. 509. pag. 659.
- 1451—1454. *Ioannes Buciacensis* de Litvinov in gratiam redit cum *cancellario Moldavico Michaeli* promittitque ei se unam partem, quas ei debet, 50 marcarum quinque hebdomadis post festum deiparae, alteram partem quattuor hebdomadis post festum nativitatis Christi redditurum. Nr. 510. pag. 660.
1454. *Stephanus*, sancti Sabbae dux et Bosnae magnus banus, in gratiam redit cum Ragusinis hacque occasione promittit se ipsis quae ex utraque parte adhuc fuerint iniurias et inimicitias non exprobraturum, sed potius antiqua constituta culturum, ad quae constituta id quoque pertinet ne Ragusinis, qui baiulorum munus obierint, in limitibus dicti Stephani a subditis eius, tam *Vlachis* quam *Serbis*, impedimentum aliquod fiat. Nr. 511. pag. 662.

1454. *Petrus. Moldaviae voyevoda*, in concione cum voyevoda Rossico Ondrovosio sub Chotino habita in praestandum fidei sacramentum iisdem condicionibus atque decessores eius se obstringit profiteturque se regis Poloniae amitae, principissae Moldavicae Mariae, oppidum Sereth Olchoveciumque cum omnibus horum oppidorum redditibus ratione compensationis pro Chotino oppido dedisse et confirmavisse. Nr. 512. pag. 666.
1456. *Idem Petrus* profitetur mandavisse se ex unanima metropolitae et consiliariorum suorum sententia Michaëli logothetae, ut ad Turcos iret ipsisque, si meliores condiciones assequi non potuisset, pro pace componenda annuum tributum duorum millium ducatorum offerret. Nr. 513. pag. 669.
1456. *Mechmed. Turcorum imperator*, testatur promisisse sibi *Moldaviae voyevodam Petrum* per Michaëlem logothetam annuum tributum duorum millium ducatorum, quod tributum si tempore praescripto exegerit, pacem habebit. Nr. 514. pag. 671.
1456. *Petrus Moldaviae voyevoda*, Leopoli et ceterarum, quae sunt Poloniae regis, urbium mercatoribus saluum dat conductum potestatem concedens in terris suis libere neque ullo impedimento a magistratibus aut a privatis obiecto negotiandi ac se paratum esse adfirmat privilegia, quae a suis decessoribus habeant, in universum eodem atque illo more confirmare. Nr. 515. pag. 672.
1457. *Idem Moldaviae voyevoda* petitioni Muzilonis Buciaczii et Bartosii Iazloveczii satisfactorius tradit ipsis prōditorem Levum et socios eius pactaque perscribit, quae cum dictis dignitariis confecit. Nr. 516. pag. 673.
1456. *Idem Moldaviae voyevoda* mercatoribus Leopoliensis eadem dat commercii iura et libertates atque decessores eius, sed paulo accuratius definita, inprimis quod ad merces attinet, quae institoriae vocantur, atque statuit, ut portorium, quod ad id tempus Teginae solutum fuerit, inde ab eo tempore Lopusnae solvatur. Nr. 517. pag. 677.
- 1457–1504. *Stephanus, Moldaviae voyevoda*. Michaëlem cancellarium in gratiam recipit et potestatem ei dat libere in patriam revertendi. Nr. 518. pag. 583.
1460. *Idem Stephanus* cancellarium Michaëlem in gratiam recipit, villas ei et facultates omnes restituit permititque, ut patriam libere et sponte et sine mora petat. Nr. 519. pag. 685.
1460. *Idem Stephanus* mercatoribus Leopoliensibus iura ac privilegia ab decessore ipsius, Petro voyevoda, impetrata exceptis paucis modificatisve confirmat statuitque, ut telonium Teginense, quod dictus Petrus Lapusnam transtulit, restituatur. Nr. 520. pag. 686.
1462. *Idem Stephanus* condiciones perscribit, quibus se in obsequium regis Casimiri et coronae Poloniae obstrinxit. Nr. 521. pag. 692.
1462. *Idem Stephanus* pacta perscribit, quae mediantibus dignitariis Poloniae, et quidem Stanislaō de Leopoli et Muzilone de Cameneczio et cneso Lanca, cum rege Casimiro et corona Poloniae confecit, promittitque se certos Sadi Achmedi filios, qui sibi in manus inciderunt, neque liberaturum neque alii cuidam nisi regi ipsi vel dignitariis Polonis traditurum. Nr. 522. pag. 695.
1462. *Metropolita Moldaviae Theoctistes* cum omnibus consiliariis Stephani voyevodae in obsequium regis Casimiri et coronae Poloniae iurat. Nr. 523. pag. 697.
1463. *Stephanus, Moldaviae voyevoda*, mercatoribus Leopoliensibus saluum dat conductum polliceturque se ipsis antiquas litteras, inprimis autem litteras proprias ex anno 1460, si eas adportaverint, confirmaturum adimpleturumque. Nr. 524. pag. 699.
1466. *Gregorius, archiepiscopus Leopoliensis*, et proceres Polonorum Moldavorumque, qui communi concilio ad Chotinum die sancti Francisci anni 1466 interfuerunt, profitentur, nisi *Casimirus*, rex Poloniae, et *Stephanus*, Moldaviae voyevoda, aliter decreverint, placuisse sibi, ut ad componendas res in hoc concilio nondum confectas hebdomade post diem sancti Georgii praeterita anno sequenti commune concilium haberetur. Nr. 505. pag. 700.

1468. *Stephanus. Moldaviae voyevoda*, suo totiusque populi sui nomine in obsequium Casimiri regis et coronae Poloniae iisdem condicionibus, quibus antecessores ipsius, praecipue autem grandis Alexander voyevoda, se obstringit. Nr. 526. pag. 702.
1468. Idem *Stephanus. Moldaviae voyevoda*, ad preces Polonorum regis Michaëli logothetae, eius fratribus, officialibus saluum dat conductum atque praeter domum in Sereto partem quoque bonorum restituit. Nr. 527. pag. 705.
1470. Idem *Stephanus* eidem cancellario honores et villas omnes restituit permittitque, ut patriam libere et sponte et sine mora petat. Nr. 528. pag. 707.
1478. Idem *Stephanus*, a rege Polonorum Casimiro per legatum Dobconem Bielscium monitus, promittit se fidei sacramentum, in quod se iam litteris obstrinxit, etiam praesenti regi praestaturum, si dictus rex Colomeam venerit ipsique adventum suum sex mensibus ante nuntiaverit. Nr. 529. pag. 709.
1484. Idem *Stephanus* fidei sacramentum, regi et coronae Poloniae praestitum cum toto populo suo reficit. Nr. 530. pag. 710.
1498. *Alexander*, magnus Lituaniae dux, notum facit omnibus officialibus suis se legatis Stephani, Moldaviae voyevodae, saluum conductum dedisse statuisseque, ut dicti legati tantummodo 40 comites, terrigenas Valachicos, secum habeant atque iter suum, versus et retro, per Braslavium, Vinniczam, Corecium, Dubroviczam, Pinscium faciant. Nr. 531. pag. 713.
1499. Idem *Stephanus* pacta perscribit, quae mediante Hungariae et Bohemiae rege Ladislao cum rege Poloniae Ioanne Albrechto eiusque fratribus, Alexandro et Sigismundo, confecit. Nr. 532. pag. 714.
- 1504—1506. Proceres Moldaviae: *Ioannes Tautul, Isaacus, Ivanco*, quibus mandatum erat, ut cum rege Polonorum Alexandro agerent de sorore eius Elisabetha, Bohdano, Moldaviae voyevodae, uxore danda, ea, quae de hac re placuerunt, conscribunt. Nr. 533. pag. 724.
- 1504—1517. *Bohdannus. Moldaviae voyevoda*, certiolem facit praefectum patresque Leopoltanos pecuniam, quam aerario Moldaviae Antonius quidam, respective praes eius Cosnar debuerit, vi ex Bartosio quodam, Martini Leopoltani filio, exactam esse oratque, ut magistratus Leopoltanus curet, ne quod detrimentum ille Bartosius ex ea re capiat. 534. pag. 728.

T A B E L E.

- *Stefan Vodă cel mare și bun. 1457—1504.* (Portret din evangelia dela Voroneț).
- Tabela genealogică a familiei Dragă din Maramureșu (în textu). pag. 320—321.

DOCUMENTE.

I.

1451. *Ionă Corvinul*, guvernătorul Ungariei, confirmă pe nobilii români, *Michaii de Ciorna*, *banul Severinului*, pe fratele său *Blașu* și pe *Nicolae de Bizere* în posesiunea castrului *Dranko* din *Bănatu*, pe care l'a fost dăruit dărilor *Albertu*, regele Ungariei, în semn de recompensă pentru serviciile lor credincioase. În document se face totu-o dată amintire de mai mulți nobili români din *Bănatu*, și anume de *George Stăniluțu*, *Michaiu Bobul*, *Michaiu Cucăviță*, *Matia de Racoviță* etc.

1451.

Johannes de Hunyad Regni Hungarie Gubernator. Honorabili Capitulo Ecclesie Orodienensis. Salutem cum honore. Quod Egregy Michael de Chorna Banus Zeueriensis et Nicolaus de Bizere nostram veniendo in presenciam personaliter nobis et dominis Prelatis et Baronibus Regni per modum protestacionis significare curarunt in hunc modum. Quomodo pie memorie condam Serenissimus princeps dominus Albertus huius Regni Hungarie Rex tempore sue coronacionis ad nostram petitionem de qua nostra petitione et nos bene recordamur. Castrum Dranko vocatum cis danubium existens simulcum Comitatu ac villis ad Idem pertinente ipsi Michaeli de Chorna Bano Zeueriensi, ac Blasio fratri carnali, necnon Nicolao filio dicti Michaelis de Chorna quo ad directas tres partes. Ad quartam vero directam partem dicto Nicolao de Bizere ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis pro fidelibus seruicys eorundem in perpetuum dedisset, quam donacionem ipsius domini Alberti Regis et nos scimus a certo. Sed prout omni hominum in hoc Regno existencium notum est, qualiter hoc Regnum indiuersis suis partibus et signanter in illis partibus inferioribus videlicet Themesiensibus per Seuissimos Turcos Crucis christi persecutores deuastatum, sew depredatum existit, de quibus plures homines diuerse condicionis et vtriusque sexus per eosdem Turcos in perpetuam seruitutem sunt deducti ipsorum Jura seu Literalia Instrumenta pro parte ipsorum ab ipso domino Alberto Rege confecta et emanata ipsum Castrum Dranko Comitatumque necnon villas ad Id pertinentes tangencia et concernencia in ipsa Guerra per ipsos Turcos ab eisdem forent deperdita et alienata, Et quia in generali decreto huius Regni preteritis diebus in pesth edito Id conclusum est, vt quicunque Regnicole huius Regni in ipsis Guerris sua Jura amisissent, aut deperdita forent se suis vicinis et commetaneis, ac Nobilibus talismodi Comitatus in quo tale Castrum aut possessio existeret suum fuisse et in eiusdem dominio perseuerasse, et taliter sua Jura amisisse posset comprobare, talismodi (sic) homo possessionatus In ipsius Castri sew possessionis

pacífico dominio deberet permanere. Sed quia tam nos quam ipsorum Michaelis Blasy et Nicolai ac alterius Nicolai de Byzere vicini commetaneique et Nobiles ipsius Comitatus a certo scimus quia eisdem per Serenissimum Dominum Albertum Regem Ipsum Castrum cum Comitatu et villis ad Id pertinentibus datum est et donatum. Ideo Nos consideratis multimodis fidelitatibus et fidelium seruiciorum Laudedignis meritis sincerisque complacencys prenominatorum Michaelis de Chorna Bani nostri Zeueriensis et Nicolai de Bizere quibus ydem Sacre huius Regni corone et ex post nobis non parcendo personis et rebus ipsorum quibusuis cum ipsorum sanguinis effusionibus carorumque familiarum ipsorum manibus inimicorum huius Regni videlicet Turcorum Crucis christi persecutorum amissionibus et interempcionibus se gratos et acceptos reddiderunt, que non tamen nobis, sed pluribus Regnicolis noticiam ipsorum gerentibus patent, memoratum Castrum Dranko simulcum Comitatu villisque ad Id pertinentibus ipsorumque vtilitatibus et pertinencys quibuslibet serie aliarum literarum nostrarum donacionalium exinde confectarum sub clausulis et articulis in eisdem literis nostris donacionalibus expressatis et specificatis eisdem Michaeli de Chorna Bano Zeueriensi, ac Blasio fratri carnali et Nicolao filio eiusdem Michaelis quo ad tres partes directas, memoratoque Nicolao de Byzere quo ad quartam partem directam ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis In perpetuum duximus conferendas et possidendas. Velimusque ipsos in dominium eorundem per nostrum et vestrum homines legitime facere Introduci. Super quo honorabilitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus, vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Ladislaus de Nagfalw, aut Georgius de Mochoros vel Michael Babol, sin Georgius de stanylowcz seu Petrus fodor siue Dyonisius de Muthnuk neue Michael Kwkwawicza an Mathias de Rakawicza, alys absentibus homo noster ad facies prescripti Castri consequenterque Comitatus necnon possessionum, ad Id pertinencium vicinis et commetaneis eorundem vniuersis Inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo Introducat prefatos Michaellem de Chorna Banum Zeueriensem necnon Blasium fratrem suum carnalem ac Nicolaum filium eiusdem, necnon Nicolaum de Byzere In dominium dicti Castri et Comitatus ac possessionum ad ipsum Castrum pertinencium. Statuatque eadem eisdem premisse nostre donacionis titulo sibi Incumbente perpetuo possidenda si non fuerit contradictum, Contradictores vero si qui fuerint Euocet ipsos contra annotatos Michaellem de Chorna ac Blasium et Nicolaum filium eiusdem, necnon Nicolaum de Byzere Palatinalem in presenciam ad terminum competentem rationem contradiccionis eorum reddituros. Et posthec huiusmodi vestre Introduccionis et Statucionis seriem cum Contradictorum et Euocatorum si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum qui premisse Statucioni intererunt nominibus terminoque assignato eidem domino Palatino suomodo rescribatis. Datum in Themeswar feria secunda proxima ante festum penthecostes. Anno domini Millessimo quadringentesimo Quinquagesimo primo.

II.

1451. *Ionu Corvinulă, guvernătorul Ungariei, ordonă celor șapte «districte românești» din Bănăț, se cerceteze, dacă într adevăr regele Albertu a fostu dăruitu banului Michaiu de Ciorna și nobilului Nicolae de Bizere castrul numit Dranco din Bănăț, și că documentele dênșilor de posesiune se au perdut în timpul devastărilor turcesci.*

1451.

Johannes de Hunyad regni Hungarie Gubernator etc. Nobilibus viris Judicibus Nobilium Septemsedium volachicalium (sic). Salutem cum dilectione. Exponitur nobis in personis Egregiorum Michaelis de Chorna Bani Zeweriensis et Nicolai de Byzere per modum grauis conquerele, Quomodo pie memorie quondam Serenissimus princeps dominus Albertus Hungarie etc. Rex, quoddam Castrum Dranko vocatum cis danubium existens simulcum Comitatu ac villis ad Idem pertinentibus ipsi Michaeli de Chorna Bano Zeweriensi ac Blasio fratri carnali necnon Nicolao filio dicti Michaelis de Chorna, et Nicolao de Byzere ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis pro fidelibus seruicys eorum exponencium in perpetuum dedisset et donasset, litereque donacionales ab ipso domino Alberto Rege confecte et emanate per Seuissimos Turcos dictas partes Inferiores tempore vastacionis dictarum parcium ab ipsis deperdite forent et alienate quod in ipsorum preiudicium cederet et dampnum valdemagnum, Et quia per dominos prelatos Barones Nobiles et proceres Regni Hungarie vniuersos in congregacione generali ipsorum prope Pesth in Rakusmezew celebrata Id conclusum est vt quicumque Regnicole huius Regni in preteritis disturbiorum temporibus deo volente Jam sedatis Castrum aut alias possessiones eorum tangencia Jura sua amisissent, aut deperdita forent, talismodi Comitatus et Id cum vicinis et commetaneis ac Nobilibus comprouincialibus suis comprobare possent, Extunc talismodi homo possessionatus in ipsius Castri seu possessionis pacifico domynio deberet permanere. Ideo vobis serie presencium committimus et mandamus, quatenus vniuersis vicinis et commetaneis prescripti Castri ceterisque Nobilibus comprouincialibus prescriptarum Septemsedium wolachicalium ad vnum certum et breuem terminum Sedis vestre Judiciarie per vos prefigendum in eandem Sedem vestram Judiciariam per modum proclamate congregacionis generalis vestri in presenciam insimul conuocatis ab eisdem ad fidem eorum deo debitam fidelitatemque Sacre Regni Hungarie Coronam observandam, tacto dominice Crucis signo per eos coram vobis ac Ladislao de Nagfalw vel Georgio Machorsy aut Michaeli Bobal sin Georgio desew petro fodor siue Stephano Sisman. Neue Dyonisio de Muthnok an Mathya Rakowicza alys absentibus homine nostro et testimonio Capituli ecclesie Orodensis quod per ipsum Capitulum ad Id harum serie transmitti Jubemus per vnum ex vobis illac legitime vocatis et presentibus prestandum de premissis meram plenam et omnimodam sciatis Inquiratis experiamini certitudinis veritatem, Et posthec huiusmodi rescite veritatis premissorum ac attestacionis seriem cum proprijs attestancium nominibus terminoque assignato per vos et dictum Capitulum prout fuerit expedienda nobis suomodo rescribi volumus et mandamus, aliud non facturi nec sitis ausi

modo aliquali, presentibus perlectis exhibenti restitutis, datum in Themeswar feria tertia proxima ante festum penthecostes. Anno eiusdem Millesimo CCCC-mo L-o primo.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. 61—62. După transumptul Capitulului din Arad din a. 1452 în archiva camerei fiscale din Buda.

III.

1451.

1451. *George*, Despotul Serbiei, se împacă cu *Ionu Corvinul* în privința tuturor diferențelor, ce le avuse mai înainte între dênșii, și se obligă a o da în căsătorie pe nepoța sa, contesa Elisabeta, după Matia, fiul lui Ioan Corvinul; ér în casu, când dênșul nu ar împlini promisiunea acêsta, atunci se învoiesce, ca tôte moșiile sale, ce le are în comitatele Beregu, Satmaru, Bihoru, Zărându și Bănatu se trecă numai de câtu în posesiunea și proprietatea lui Ionu Corvinul și a fiiloru săi.

Nos Georgius, Dei gratia regni Rasciae despotus et Albaniae Dominus etc. Memoriae commendamus significantes tenore praesentium, quibus expedit, universis, quod, quamvis a tribus citra vel paulo ultra annis inter nos ex una et magnificum Joannem de Hunyad, regni Hungar. Gubernatorem etc., parte ex altera, nonnullae dissensiones, disturbia et differentiae subortae sint, pluraque gravamina hinc inde procreata fuerint et commissa, super quorum complanatione, rectificatione et submotione diebus superioribus transactis per medium nonnullorum Dominorum Praelatorum et Baronum dicti regni Hungariae pro parte utriusque partis laborantium certae dispositiones intervenerunt. Quia tamen nunc ratione nonnullorum negotiorum inter nos ex una et praetactum Dominum Joannem Gubernatorem ex altera partibus iterato gravis dissensionis, guerrae et odii materia suborta fuerat; idcirco ne huiusmodi nova dissensionis causa, in maiorem discriminis flammam succresceret, Reverendus in Christo Pater, D. Joannes, Episcopus Ecclesiae Varadiensis, ac magnifici Domini Ladislaus de Gara, dicti regni Hungariae Palatinus, Nicolaus de Ujlak, Vaivoda Transilvanus, ac Comes Ladislaus de Palócz, Judex curiae regiae, ex nostri ac eiusdem Domini Joannis Gubernatoris pari consensu et voluntate, nec non ex deputatione aliorum Dominorum Praelatorum et Baronum dicti regni Hungariae, sese inter nos et eundem Dominum Gubernatorem pro concordia et pace partium interposuerant. Qui quidem in huius pacis et concordiae facto his diebus pluribus laborantes et mediantes novissime inter alias vias et media, quae pro ipsa pace et concordia conficienda deducta fuere, cupientes ipsi domini mediatores non solum ea, quae in alterum commissa sunt, reformare, verum etiam omnem fomitem et materiam rancoris vel odii, ac etiam totius malivolentiae de cordibus partium omnino evellere et extirpare, infrascriptum vinculum ac foedus matrimonii et affinitatis atque perpetuae et sacramentalis unionis inter nos et eundem Dominum Gubernatorem, dominamque nostram

et suam iniecerunt et composuerunt, componique debere arbitrati extiterunt. Nos etiam ad consensendum huic compositioni foederis, matrimonii et affinitatis, ac ad ipsam perficiendam plurimum suis consiliis induxerunt, quo scilicet singulari foedere crediderunt ipsi domini mediatores, sicut semper in talibus rebus credi solitum est, tum ob sacramenti matrimonialis gratiam ac meritum, tum vero ob sanguinis uniendi et affinitatis inde secuturae affectum dissidentes, purgatis cordibus, eductisque odiis et rancoribus, ad caram et veram magis posse concordiam pervenire. Huiusmodi igitur occasione et hoc ipso respectu permoti et dictorum Dominorum mediatorum inductioni acquiescentes, volentes etiam nos et dominam nostram ad ipsius Domini Gubernatoris amicitiam, perpetuo obligare et obligatam efficere, praesertim vero propter bonum pacis et concordiae, nostra spontanea et beneplacita voluntate, illustrem et generosam puellam Elisabeth neptem nostram, nunc in decimo anno constitutam, filiam videlicet illustris Principis Domini Vlrici, Dei gratia Ciliae, Ortemburgae et Zagoriae Comitis, et Dominae Catherinae, filiae nostrae progenitam, qua scilicet puella, ex annuentia et concessione eorumdem parentum ipsius puellae, sub conservatione, procuratione, dispositione et potestate nostra existit, eam egregio Mathiae, filio annotati Dom. Joannis Gubernatoris ritu sanctae christianae Ecclesiae sacri matrimonii foedere dare assumimus et disposuimus in consortem, imo exnunc damus, ipsamque puellam Elisabeth ad tempus copulandi legitimum in die scilicet festi beati Nicolai Episcopi et Confessoris, in anno Domini Milesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio venturo antefato Mathiae, filio ipsius Domini Gubernatoris, peracta prius solemnitate sponsaliorum et nuptiarum ad traducendam reddemus, aut quod Deus avertat, nobis interim e seculo migrantibus, illustres Domina Jerina consors, nec non Georgius, Stephanus et Lazarus, filii nostri seu alter eorum, qui ex iis superstes manebit, quorum videlicet dominae consortis et filiorum nostrorum, nec non etiam inclitarum et generosarum Dominarum Catherinae praedictae consortis dicti Comitis Vlrici, et Margarethae, filiarum nostrarum, sed et puellarum Elisabeth praedictae et Margarethae, filiae dicti Lazari, filii nostri ac aliorum quorumlibet — — — quos praesens negocium et ea, quae subnotantur, quomodolibet concernerent, super nos et haereditates nostras universas in dicto regno Hungariae habitas et existentes, recipimus, puellam ipsam dicto Mathiae, filio Domini Gubernatoris reddent, et nuptias ipsas perficient termino in praefixo. Volumus tamen, ut dum et quando volente Domino praefata puella Elisabeth neptis nostra in domum dicti domini Gubernatoris traducetur, ipsa in ritu fidei Graecorum permaneat et semper cum ea, et in eius obsequiis stent presbiteri ex Graecorum ritu, ac nobiles et etiam dominae et puellae, quos nos et filii nostri adhoc eligere maluerimus et voluerint. Et ut ipse Dominus Johannes Gubernator ac egregii Ladislaus et praefatus Mathias, filii eiusdem, in huiusmodi nuptiarum perfectione et affinitate, futura certiores efficiantur, confisque de eadem et amicitia exinde secutura voluntati ac votis nostris eo diligentius aut studiosius se coaptare et conformare valeant, tale vinculum pro promisso adiecimus, ut ubi nos et nobis interim decentibus domina consors ac filii nostri seu alii, quorum intererit, eorum propria voluntate aut cuiuscunque consan-

guinei praescriptae puellae Elisabeth impedimentum et contradictionem allegantes, seu id iudicio ecclesiastico aut saeculari immiscendo, aut etiam ipsa puella Elisabeth eo tunc fortasse dissaciente, cuius voluntatem per hoc vinculum co-gere non intendimus, et generaliter qualicumque de causa aut cuiuscunque vel quorumcumque impedimento interveniente, ipsam puellam Elisabeth antefato Matthiae ad praefixum terminum ad traducendam non redderemus, seu non redderent, aut reddere non possemus vel non possent; praescriptasque nuptias non perficeremus aut non perficerent; extunc castra, civitates, oppida, possessiones et villae nostrae ac filiorum nostrorum praedictorum, videlicet Munkacz in Beregh, Nempti, Zathmar et Azzonpataka in Zathmariensi, Debreczen et Bezermen in Bihoriensi Comitatibus adiacentes, nunc erga manus praefati Dom. Joannis Gubernatoris et filiorum suorum certa et rationabili ex causa habitae et existentes, praeterea Kwlpum, Zavazentdemeter, Zalankemen et Zemlen in Sirmiensi, Beche et Bechekereky in de Thoronthal, Erdsomlya in de Krassó, nec non Wilágoswár in de Zarand Comitatibus adiacentes et habitae, cum omnibus possessionibus, portionibus possessionariis et praediis ad ipsa et easdem spectantia, et pertinere debentia, nec non tributis vbilibet in eisdem exigi consuetis, et generaliter cunctis earum utilitatibus, qualitercunque appellatis, in ius et proprietatem perpetuam antefati Domini Joannis de Hunyad dicti regni Hungariae Gubernatoris, ac filiorum eiusdem praedictorum, ipsorumque haeredes universos propter dedecus, quod per non adimplectionem praemissarum nuptiarum seu per hoc, quod ea, quae superius in facto dictorum sponsalium et matrimonii condita sunt, ad effectum quocunque casu non deducerentur, eisdem et dominio ipsorum inferri et evenire posset, nec non etiam pro laboribus, expensis et damnis et interesse remaneant et remanere debeant eo iure, quo nos et dicti filii nostri ipsas et easdem usque modo tenuimus et possedimus, in sempiternum possidendae et habendae. Nihilque iuris, dominii et proprietatis in eisdem nobis et dictis dominae consorti ac filiis, filiabus et nepotibus nostris, vel eorundem posteritatibus in hoc casu remaneat, seu reservetur, sed omne ius nostrum ac eorundem dominae consortis, filiorumque et prolium nostrorum, quod in eisdem habemus et habent, in ipsum Dominum Joannem Gubernatorem et filios suos perpetue transferatur et devolvatur eo facto, castellanique et officiales nostri, ac consortis, filiorumque et prolium nostrorum in praescriptis nostris castris, civitatibus, oppidis, possessionibus et tenutis, videlicet Kwpwn, Zavazentdemeter, Zalankemen, Zemlen, Beche, Bechekereky, Erdsomlya et Wilágoswár ac earum pertinentiis constituti et constituendi, ac etiam in dicto castro Munkaz, comitatibusque et oppidis ac possessionibus Nemty, Zathmár, Azzonpataka, Dubruczen et Bezermen, earumque pertinentiis, si interim ipsas et eadem a manibus dicti Dom. Gubernatoris et filiorum suorum pro nobis recuperemus et reapplicaremus, similiter constituendi, nobiles scilicet et possessionati Hungari homines, quos videlicet Hungaros et non alios nos et dicti domina consors et filii et proles nostri in eiusdem castris, civitatibus, oppidis ac possessionibus et tenutis, interim in castellanos et officiales sub praetacto vínculo constituere promissimus, et tenebuntur nobis et eisdem, domina consorte, filiisque et prolibus nostris irrequisitis, quibus exnunc hoc ipsum faci-

endi facultatem et expeditionem de consensu et voluntate praedictorum consortis et filiorum nostrorum damus et tribuimus, dicta castra, civitates, oppida, possessiones, portionesque possessionarias, praedia et tributa, ac tenutas nostras ipsi Domino Joanni Gubernatori et filiis eiusdem, aut eorum hominibus, per ipsos ad id deputatos, dare et assignare debeant et teneantur, per eundem Dominum Gubernatorem et filios suos ipso iure perpetuo possidendas et habenda. Promittimus insuper, similiter sub vinculo praetacto nos et dictam dominam consortem ac filios et proles nostros obligamus, ut dictos nostros castellanos et officiales nunc constitutos et in futurum constituendos ad sancta Dei evangelia iurare faciemus, ac ipsi domina consors et filii nostri facient, ut ipsi in hoc casu, quo nos et iidem praescriptas nuptias modo praenarrato non perficeremus, seu non perficerent, praetactaque puella, si ei vita comes fuerit, in domum praefati Domini Gubernatoris et filii sui praetacti non daretur vel dari non posset, extunc iidem castellani et officiales castra, civitates, oppida, possessiones, portionesque possessionarias, praedia, tributa et tenutas nostras antedictas, mox praescripto festo beati Nicolai Confessoris elapso ipsi Domino Johanni Gubernatori et filiis eiusdem dare, assignare debeat et teneantur. Qui quidem castellani et officiales super redditione et assignatione eorumdem in manus ipsius Domini Gubernatoris et filiorum suorum fienda, vigore praesentium expediti sint et habeantur. Nec iidem castellani et officiales propterea per nos ac dominam consortem, filios et proles nostros coram iudice saeculari aut ecclesiastico in iudicio debeant seu possint impediri, hoc expresse declarato, ut si infra praescriptum terminum, diem scilicet festi beati Nicolai Episcopi et Confessoris, iam fati Mathias, filius dicti Joannis Gubernatoris, et puella Elisabeth neptis nostra ex saeculo, quod Deus avehat, migraverint, vel alter vel altera ex iis migraverit, extunc praetacta obligamina ratione ipsarum nuptiarum tam scilicet in facto dictorum castrorum, civitatum, oppidorum, possessionum et portionum possessionariarum, tributorum, pertinentiarum, quam in aliis superius specificatis modo praenarrato, adiecta et imposita mox cassentur, annullentur, invalidaque et nullius vigoris habeantur, obligamina tamen in facto infrascriptae amicitiae, unionisque et benevolentiae, stabilitatem semper ac perpetue in earum vigoribus permaneant et robur habeant perpetuae firmitatis. Praeterea in ampliorem benevolentiam et dilectionem praefato Domino Johanni Gubernatori et domui suae ostendere et observare intendimus, similiter promittimus, etiam coram Deo coeli et beatissima virgine matre, omnibus sanctis eius, quod a modo in posterum praefato Domino Joanni Gubernatori et filiis eiusdem in hac vita durante ac in ipsa pollicita nobis benevolentia, unione et dilectione permanentes abiecto, prorsus semoto omni rancore, omni odio, omni dissensione, omni denique malevolentiae radice et fomite, quae hactenus ex quacunque causa vel quocunque gravamine, instigante aut exigente, in animo et corde nostro, vel conceptae fuissent vel durassent seu permansissent, sinceram, veram, stabilem, cordialem et perpetuam amicitiam, unionem, benevolentiam ipsi Domino Joanni Gubernatori ac filiis eiusdem, nec non omnibus nobilibus et aliis, familiaribus scilicet suis, cuiuscunque conditionis existant, nisi aliquis ex eisdem nobilibus et familiaribus suis praeter

voluntatem eiusdem Domini Gubernatoris et filiorum suorum contra nos notabiliter excederet, vel nobis adversaretur, recto et purificato corde observabimus. Nosque imo etiam praefatos dominam consortem et filios nostros, eisdemque nunc praesentibus et consentientibus, quanto efficacius, strictius et melius possumus, ad huiusmodi amicitiam et benevolentiam modo quo supra, observandam obligamus sine omni dolo et fraude. Ad quae omnia promissa et quaevis promissorum singula per nos et filios nostros, modo supra specificato, inviolabiliter observanda, ad tollendam omnem suspicionem — — — — — ultra ei supra iam dicta obligamina inscriptiones coram dictis Dominis Johanne Episcopo et Ladislao de Gara Palatino, praesentibus etiam et audientibus egregiisque Ladislao de Orbowa et Joanne Buk de Berend, familiaribus dicti Dom. Gubernatoris etc. in hoc loco nostrae personalis habitationis, videlicet in castro Zendrew, in nostra mera libertate, compotesque rationis nostrae, pura et ultranea voluntate, ad sancta Dei evangelia corporale iuramentum praestitimus, ut in casu, quo ex nostro proprio motu ac studio nos vel dominam consortem aut filios et proles nostros seu alios quoscunque promissa, quod absit et deus avertat, violare contingeret, nec coram Dom. Deo neque coram hominibus excusationem habere valeamus, sed palam et ubique periuri fidefragi et infames reperiremur, in ipsorumque periurii, fedifragii et infamiae poenis convicti et totius humani honoris et bonorum hominum consortii expertes habeamur, teneamur et nominemur. — Renunciantes omnibus exceptionibus, defensionibus et auxilio tam legum, quam sacrorum canonum sive canonici et civilis iuris, quae nobis in contrarium promissorum vel in absolutiorem a praetacto iuramento quomodocunque vel apud quemcunque principem ecclesiasticum aut saecularem incumbere et suffragari possent, harumstrarum litterarum, quibus sigillum nostrum, quo utimur, ac etiam sigillum reverendissimi patris, Domini Athanasii, metropolitani de dicta Zendrew, pro maiori certitudine sunt appensa, vigore et testimonio mediante. Datum in eadem Zendrew, Sabatho proximo ante festum B. Laurentii Martyris Anno Domini MCDLI.

Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 149. — Spiess, Archivische Nebenarbeiten. I. Halle. 1783. pag. 173.

IV.

1451.

1451. *Ionu Corvinulă*, guvernătorulă Ungariei, scutesce pe nobilulă română *Ionă Cădea* și pe fii sei, Ladislau și Chendrișă, din comuna Rîu-de-mori în țera Hațegului, de oblegământulă, ca se mai plătescă dișma de oi (quingagesima) de pe moșiile sale Rîu-de-mori, Unciucă, St. Petru și Răa.

Nos Johannes de Hwnyad Regni Hungarie Gubernator Memoriae commendamus tenore presencium Significantes quibus expedit universis Quod nos

consideratis et in memoriam nostri reuocatis multimodis fidelitatibus et fidelium seruiciorum gratuitis meritis et sinceris complacencys Egregiorum Johannis filij Kende necnon Ladislai et Kenderes filiorum pretacti Johannis de Malomwyz quibus ipsi sub locorum et temporum varietate Sacre Regni Hungarie Corone et ex post nobis studuerunt complacere vniuersos prouentus Quinquagesimales tam Regie maiestati et Wayuode Transsiluanensi, quam eciam Archiepiscopo Strigoniensi de possessionibus et porcionibus possessionarys ipsorum puta Malomwyz auditam cum pertinencys eiusdem necnon Wanchoukfalwa, Zenthpeterfalwa Galacz et Rey vocatarum eorundem Johannis filij Kende necnon Ladislai et Kenderes filiorum prefati Johannis pertinencium debentes, eisdem Johanni filij Kende necnon Ladislao et Kenderes filiorum eiusdem Johannis Ipsorumque Heredibus et posteritatibus vniuersis inperpetuum duximus relaxandos et remittendos ymmo relaxamus et remittimus presencium per vigorem Quocirca vobis vniuersis dicatoribus et exactoribus huiusmodi prouentuum Quinquagesimalium presentibus et futuris presencium noticiam habituris firmissime precipimus et mandamus quatenus presentibus prefatos Johannem filium Kende ac Ladislaium et Kenderes filios eiusdem Johannis ipsorumque Heredes et posteritates vniuersos ad dandos et Soluendos de supradictis eorum possessionibus et porcionibus possessionarys huiusmodi prouentus Quinquagesimales arctare et compellere rationeque non solucionis, eorundem, in prefatis possessionibus porcionibusque possessionarys, necnon rebus et bonis eorundem quibusuis impedire molestare seu quoque dampnificare nullatenus presumatis nec sitis ausi modo aliquali Aliud non facturi presentes post earum lecturas reddi Jubemus presentanti Datum in Warhel die dominico proximo post festum beati Stanislai martiris Anno domini Mcccc^o lmo primo.

A Hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat Evkönyve. II. (1884). p. 35—36.

V.

1451. *Ionu Corvinulă*, guvernătorulă Ungariei, arêndeză monetariului Simonă din Sibiu minele sale de aură din Baiă-de-Crişă pentru suma de 4 mărci de aură pe ană.

1451.

Nos Johannes de Hwnyad Regni Hungarie Gubernator etc. Memorie commendamus perpresentes Quod nos vrburas Opidi nostri Keresbanya a festo purificationis Beate Marie virginis proxime preterito, incipiendo vsque alterum festum eundem purificationis marie virginis pro quatuor Marcis Auri Simoni de Cibinio Cussori florenorum auri in arendam conduximus presencium mediante. Datum in Zazsebes Sabatho proximo post festum pasce dominice Anno domini

Millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo marcam quamlibet florenorum auri vigintiocto computando.

A Hunyadnegyei tört. és régész. társ. Évkönyve. IV. p. 23. Originalulă pe chârtie în archiva universităţii săsesci din Sibiu. II. 131.

VI.

1451.

1451. *Senatorii din Cracovia* scriu senatorilor din Căpitanatul Rusiei, că dânsii au fostă convocați de regele Poloniei la adunare generală în orașul Bêrzesci din Litvania, spre a delibera asupra măsurilor de apărare în contra Tătarilor, și spre a decide totu-o-dată asupra căroră inimi se ridice armele mai întâi, asupra *Românilor* (Moldovenilor) său asupra Silesiei.

Rev. in Christo patribus dominis Appo Leopol. nec non Przemysl. Camencen. et Chelmensi Epis. magnif. et strenuis et nobilibus dominis palatinis castellanis capitaneis et dignitariis Terrarum Russiae fratribus et amicis carissimis. Reverendissimi in Christo patres et magnifici et nobiles domini fratres et amici nostri carissimi. Colloquium nobis generale pro festo Purificationis agentibus in hoc loco ven. et nob. dni Nicolaus Custos Crac. et Crzeslaus nuntii Ser. Pr. et dni nostri gratiosissimi Casimiri RPol. et MDLith. advenrunt cum hac legatione et mandatis, ut conventio generalis in Brzescye Ruthenicali pro tempore nobis beneplacito in tempore graminum fieret, ad quam ex utroque statu nostri Regni viginti personae cum pleno mitterentur mandato, quae cum aliis in aequali mitterentur numero personis ex parte ducatus MLithwaniae deputandis super singulis differentiis inter Regnum et Duc. M. quomodolibet subortis transigerent et de rebus singulis, praesertim, quae defensionem utriusque domini a Tartaris contingunt, decernerent et deffinirent simulque providerent, quibus perprius Valachis, an Sleziae hostibus arma movenda essent. Item ut differentiam inter Rev. patres dominos Sbigneum Card. et Eppum Crac. ab una et Wladislaum Appum et Primatem Gnezn. ab altera partibus per aliqua honesta summo veretur media, addebant his plura quoque alia, quae negotia haec promovent et qualificant, de quibus litteris agere volumus per singula. Nos super rebus tot et tantae importantiae deliberatione habita eam, quae et domino regi optima visa est conclusionem captavimus, ut particularis conventio terrarum Cracoviensis et Russiae fieret, quam iam pro dominica proxima Reminiscere et in loco Novae Civitatis posuimus ad illamque V. Caritates invitamus, ut illic, qui locus, quod tempus conventioni praedictae congrueret qualique ordine rebus nostris publicis et his praesertim, propter quae praefata conventio instituta est consuli, providerique deberet sigillatim deliberaremus. Placeat igitur V. Caritatibus aliquos viros ex vobis praestantiores ingenio et affectione in rempublicam deligere et eis plena potestate tradita in praefatam Novae Civitatis conventionem destinare. Attento quae maxime res

ipse terrarum vestrarum provisionem tangant et figurent, ut unanimi consilio et consensu rebus publicis et nonnullis vestris privatis possit provideri. Dat. Crac.

Monumenta medii aevi historica res gestas Poloniae illustrantia. Tom. II. (Cracoviae, 1876). pag. 114.

VII.

1451. *Senatorii Rusiei* răspundă senatorilor din Polonia mică, că dînșii nu pot să se iee parte la adunarea generală din Litvania, din cauză, că atăcați în continuu de toate părțile, de Tătari și de *Români*, au ajuns la atâta miserie în cât nu mai au cheltueli, ca se trimită reprezentanți la adunarea acésta, precum totu din cauza acésta nu au putut să se trimită nici nuncii la regele Poloniei.

1451.

Rev. in Chr. Patri et dno Sbigneo Mis. divina tr. S. Prisce Presb. Card. et Epo Crac. Magnificis et generosis dnis dignitariis et proceribus in conv. Novae Civ. proxima congregatis, dnis fratribus et amicis nostris singularissimis. Nosque prout iam profecto edocemur, quia tempore graminum instante invasiones et depopulationes Tartarorum in terris Russiae nobis imminere speramus, quae iam tam ab insultibus Tartarorum, quam perfidorum a molestiis et gravaminibus Walachorum eiulanter afflictae nequiunt respirare, et adeo oppressionibus undequaque sunt affectae et nos universi paupertate oppressi et tam summus collapsi, quod nedum ad praefatam conventionem generalem fiendam dignitarios aliquos ex nostris dirigere, sed et sumptus et expensas nuntiis nostris ad V. D. et M. mittendis nuper non valuimus ministrare. Petrus Dei gr. Epus Premisl. Johannes Kmitha Leop. Petrus de Prochnik Przemysl. Castellani, Capitaneus, Iudex, Stiborius caeterique dignitarii hic in conventionem congregati.

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. II. pag. 116.

VIII.

1452. Adunarea generală a celor *șapte «districte românești»* din Bănatul certifică cu jurământu, că într-o adevăr regele Albertu a fostu dăruitu banului *Michaiu de Ciorna* și soților săi castrul Dranco dimpreună cu districtul și comunele dependente de acestu castru, și că documentele lor de posesiune se au perdutu în timpul invasiunilor turcesci.

1452.

Capitulum ecclesie Orodensis. Omnibus christifidelibus presentibus pariter et futuris presencium noticiam habituris. Salutem in omnium saluatore,

Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire Quod Nos literas viri Magnifici domini Johannis de Hunyad regni Hungarie Gubernatoris etc. per modum et formam proclamate congregacionis generalis emanatas Iudicibus Nobilium Septemsedium wolachicalium et tandem nobis loquentes directas sumpmacum reuerencia recepimus in hec verba.

(Urméz documentele de mai susű Nri. I. II.)

Nos igitur mandatis prefati domini Gubernatoris obedientes vt tenemur vnacum Ladislao de Nagfalw homine suo predicto vnum ex nobis videlicet honorabilem Magistrum Johannem de Gyula socium et concanicum nostrum ad contenta dictarum literarum fideliter exequenda nostro pro testimonio missimus fidedignum, Qui tandem exinde ad nos reuersi, vobis concorditer retulerunt eomodo, Quod ipsi feria quinta proxima post festum Epiphaniarum domini proxime preteritum ad Opidum Sebes vocatum Sedem scilicet Judiciariam principalem Septem Sedium Nobilium Walachicalium accedendo vbi vniuersis vicinis et commetaneis prefati Castri ac possessionum ad ipsum Castrum spectancium ad dictam Judiciariam Sedem vt prefertur more proclamate congregacionis generalis per vnum ex Nobilibus puta petrum de ffeyerwiz legitime accersitis et promulgatis presentibus eciam prefatis Michael de Chorna et Nicolao de Byzere ad fidem eorum deo debitam fidelitatemque Sacre Regni Hungarie Coronam obseruandam Tacto prius dominice Crucis signo Coram dictis domini Gubernatoris et nostro hominibus de et super factis in dictis literis expressatis talem certitudinis sciissent et Inquisiissent veritatem. Quod primo, de pertinencys Halmos Johannes de Sylisthe commetaneus fassus est ex scitu veraciter quod quondam dominus Álberty Rex Hungarie predictum Castrum dranko cis Danubium existens cum Comitatu ac villis ad ipsum Castrum spectantibus Egregys Michaeli de Charna Blasio fratri ac Nicolao filio eiusdem Michaeli carnalibus, pro ipsorum seruicys in perpetuum contulerit, litereque donacionales et Statutorie super ipsis Castro Comitatu et villis confecte et emanate tempore deuastacionis Seuissimorum Turcorum forent deperdite, Sed nunc Idem Michael de Charna et aly predicti in pacifico dominio dictorum Castri Comitatus et villarum forent et essent, Item Blasius de Gerlestha Johannes filius Dragomer commetanei ex scitu fassi sunt similiter. Item de pertinencys Karansebes Andreas daan de eadem Karansebes, Dyonisius de Muthnok et Johannes de eadem ffyath de Ermenes comprouinciales fassi sunt ex scitu sicut prefatus Johannes de Sylisthe Item de pertinencys Lugas Petrus Fodor de Serked, Petrus dobrotá de Zepmezew, Stephanus Susman de Bozas, Nicolaus Vizes de Zaldobagh comprouinciales fassi sunt scire veraciter, sicut prelibatus Johannes, Item de pertinencys Michald Johannes Waydafy dictus de eadem Michald, Michael dees de Themessel Olchwl de Bugulthin. Ladislaus deze de Damasnay similiter comprouinciales fassi sunt ex scitu similiter. Item de pertinencys Crassofew Lucas de Luky, Georgius filius Maro de Krasso comprouinciales ex scitu fassi sunt ex scitu similiter, Item de pertinencys Borzafew philippus Bachi, Egidius Castellanus de Borza comprouinciales ex scitu fassi fuissent similiter. Item de pertinencys Komyath, Ladislaus Mozka, Johannes

literatus de pertinencys eiusdem Komyath similiter comprouinciales fassi fuissent similiter scire sicut prefatus Johannes et sicut tenor literarum dicti domini Gubernatoris contineret predictarum, et quemadmodum per prefatos exponentes dictum extitisset domino Gubernatori. In cuius rei memoriam presentes literas nostras priuilegiales pendentis sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas. Datum per manus Magistri Georgy lectoris et concanonici nostri decimo die diei Inquisicionis actostacionis affirmacionis et tocius Execucionis prenotatorum anno domini Millesimo CCCC^{mo} L^o secundo. Cantore absente, presentibus ibidem honorabilibus dominis et Magistris Blasio Custode, Stephano de Machala (sic) Ladislao de Basarag Martino et Nicolao de pankotha ceterisque Canonicis fratribus nostris in ecclesia dei regi sempiterno Jugiter famulantibus.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 62—64. Originalulă pe chârtie în camera fiscală din Buda.

IX.

1452. Capitulum din Arad introduce de nou pe *Michaii de Ciorna, banul Severinului* și pe soții săi în posesiunea castrului Dranco din Bănat.

1452.

Capitulum ecclesie Orodensis, Omnibus christi fidelibus presentibus pariter et futuris presencium noticiam habituris. Salutem in salutis Largitore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire. Quod nos literas Introductorias et Statutorias Viri Magnifici domini Johannis de Huniad Regni Hungarie Gubernatoris nobis preceptorie directas honore quo decuit recepisse in hec verba.

(Urmăz documentul Nr. I.)

Nos igitur preceptis et mandatis dicti domini Gubernatoris obediētes vt tenemur vnacum Mathia de Ragovicza homine suo predicto vnum ex nobis videlicet honorabilem Magistrum Johannem de Gywla socium et concanonicum nostrum ad premissas Introduccionem et Statucionem faciendam nostro pro testimonio misimus fidedignum. Qui tandem exinde ad nos reuersi nobis uniformiter retulerunt eomodo Quomodo ipsi in festo Conuersionis beati pauli Apostoli proxime preterito et alys diebus ad id aptis et sufficientibus, ad facies prescripti Castri Dranco vocati cis danubium constituti consequenterque Comitatus et villarum seu possessionum ad ipsum Castrum spectancium, vicinis et commetaneis eiusdem vniuersis Inibi legitime conuocatis signanter Wochina de Orośya ac Petro et Georgio de Zlathnicza et presentibus accedendo, Introduxissent prelibatos Michaelē de Chorna Banum Zeueriensem necnon Blasium fratrem suum carnalem, ac Nicolaum filium suum carnalem quo ad tres partes, necnon alterum Nicolaum de Byzere quo ad quartam partem

equalem in domynium eorundem, Statuissentque eundem et easdem eisdem et ipsorum heredibus vniuersis Simulcum cunctis vtilitatibus et pertinencys quibuslibet premisse domini Gubernatoris donacionis titulo ipsos Incumbenti perpetuo possidendum nullo penitus contradictore apparente tam in facie eorundem Castri Comitatus et possessionum quam nostri in presencia legitimis diebus et horis Ibidem perseuerando. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras privilegiales pendentis Sigilli nostri appensione munimine roboratas duximus emanandas, Datum per manus Magistri Georgy Lectoris et concanonici nostri quintodecimo die diei Introduccionis et Statucionis prenotatarum, anno domini Millesimo CCCC° L^{mo} secundo, Cantore absente, presentibus Ibidem dominis et Magistris Blasio Custode, Stephano de Machalaka. Ladislao de Basarag, Martino et Nicolao de Pankotha ceterisque Canonicis fratribus nostris In dei ecclesia Regi sempiterno Iugiter famulantibus.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 64. Originalulă pe chărtie în archiva camerei fiscale din Buda.

X.

1452.

1452. *Michaii de Ciorna și Petru Danciū, banii Severinului*, judecă procesul dintre nobilii din Mutnică cu nobilii din Măcișu în privința dreptului de posesiune asupra comunei Dobrogostii-de-jos.

Nos Michael de Csarna, et Petrus Dants de Sebes, Bani Zewrinienes. Memorie commendantes, tenore presencium significamus quibus expedit vniuersis. Quod coram nobis exurgentes Nobiles de Muthnok, Interdixerunt Nobiles de Matskas, videlicet de Possessione ipsorum perpetua nomine Also Dobrogoszth, In quibus ita inuenerant, Quod ipsi Nobiles de Matskas in Dominio ipsius possessionis Also Dobrogoszt, ab Annis Domini Millenis permansissent, vt vlla motio et Controuersia fuisset mota, Nos uero ipsis Nobilibus de Mothnok posuimus Terminum et diem, vt ipsi Jura, et literalia instrumenta importare deberent, et ad diem prefixum Jura ipsorum importarent, pro qua videlicet ratione Interdicebant Nobiles de Matskas de possessione ipsorum Also Dobrogoszt. Vnus cum alterius voluntate posuerunt coram Nobis Jura ipsorum. In quibus Juris erant dis-conformati (sic). Circa que videlicet Jura vidimus vt Nobiles de Mothnok contra Nobiles de Matskas vllam Justiciam habebant. Exurgentes autem Nobiles de Matskas dixerunt: Ecce, submisimus nos pro maiore Justicia ad Districtum, et liberas Ciuitates, videlicet Sebes et Kárán, vt ipsi inter nos antiquam metam inuenire valeant. Ibique Nobiles de Muthnok, Justicie se non submiserunt, nec obediuerunt. Nos autem exurgentem Nobilem Jacobum, Cum fratribus suis, videlicet Ladislao et Demetrio de sepefata Mats-

kas, in iam sepefata possessione perpetua ipsorum permisimus tenendum possidendum pariter et habendum presencium per vigorem. Datum in Sebes post octauas Penthecostes Anno Domini M^o CCCC^{mo} Quinquagesimo Secundo.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 392—393. Copie făcută de Andrei Huszti in archiva familiei Macskásy de Tincova.

XI.

1452. *Ionu Corvinulă*, guvernătoriul Ungariei, scrie cetățenilor din Brașov și din țera Bârsei, că de ore-ce regatul Ungariei a ajuns la mare serăcie din cauza diferitelor resbele și a diferitelor specii de monetă, cari circulă în interiorul regatului, astă-fel dănsul în înțelegere cu prelații și cu baronii Ungariei a dispus, se se bată o monetă nouă, care se fie valabilă pentru întregul regatul, și care se aibă același curs în țera Bârsei ca in cele-lalte ținuturi unguresci, și astă-fel i invită, că de aci înainte, afară de moneta acăsta, se nu mai lase a circula între dănsii *nici aspri, nici moneta vodului din Țera-românească*, séu altă monetă ore-care vechiă.

1452.

Johannes de Hwnyad Regni Hungarie Gubernator. Prudentibus ac Circumspectis viris judici, juratisque Ciuibus Brasouiensibus, ac toti Communitati terre Bwrcie, presentium notitiam habituris, Salutem cum omnis boni incremento. Nolentes vos ignorare, Quomodo hoc Regnum, sicuti ex diuersarum guerrarum motibus, sic nihilominus ex replicata et multiplicata variatione monetarum existit depauperatum, cuius dissensionibus, sicuti in aliis sic et in hys providere et occurrere volentes, matura deliberatione prehabita, consilioque et consensu vniuersorum Prelatorum et Baronum Regni Hungarie ad Id accedentium, vnam nouam et stabilem per totum hoc Regnum currentem monetam fieri instituimus, quam sicuti in ceteris Ciuitatibus Regni Hungarie, sic et in medio vestrum cursum debitum habere, quem nunc Bwde habet sortire uolentes, Vestras dilectiones harum serie requirimus et hortamur, nihilominusque committimus et mandamus, quatenus prescriptam nouam monetam per Camerarios nostros de Coloswar in medium vestri deferri, et nullam aliam videlicet nec Asparas, neque monetam Waywode Transalpinarum aut aliam aliquam antiquam monetam, in contrarium huiusmodi presentis monete acceptare et cursum habere permittatis et permitti faciatis, volumus etiam, vt nullus omnino in medio uestri aurum, argentum aut aliquam antiquam monetam cambire et permutare ac ad aliena Regna deportare presumat modo aliquali, harum autem in contrarium si fecerint quidpiam, et in tali crimine cepti fuerint, commisimus et harum serie committimus vniuersis Vice Vayuodis Comitibus Sicularum, Ciuitatensibus, Oppidanis ac alterius cuiusuis Status hominibus, vt ipsi tales captiuare captumque tamdiu conseruare, donec a nobis superinde aliud haberint in mandatis, omniumque rerum et bonorum talium, duas directas partes

nostris Camerariis Cusionis monetarum Regalium de Coloswar, aut eorundem hominibus ad id deputatis assignare, terciam uero partem sibi ipsis retinere debeant et teneantur, Secus igitur non facturi in premissis Presentibus perfectis exhibenti restitutis. Datum in Ewsy feria tertia proxima ante festum beatorum Symonis et Jude Apostolorum Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo.

Commissio propria domini gubernatoris.

Jakab, Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez. I. p. 184—185. Din archiva oraşului Braşov.

XII.

1453.

1453. *Papa Nicolae V.* scrie lui Dionisie, arhiepiscopului din Strigonü, că scaunul apostolică a fostă concesă mai înainte, ca *episcopia Milcoviei* să se strămute la Braşovă din cauză, că biserica Milcoviei a fostă ruinată apröpe cu totulă de Turci, ér oraşulă Milcoviei, care mai înainte era locuită de catolici, astădi e împoporată numai cu necredincioşi, însă fiindă-că dēnsulă, Dionisie, a protestată în contra acestei decisiuni, astă-felă scaunulă apostolică revócă concessiunea, ce o dase pentru strămutarea episcopiei din Milcovia la Braşovă.

NICOLAUS EPISCOPUS etc. Dilecto filio Dionisio tituli sancti Ciriaci in Termis presbitero Cardinali, salutem etc. Ex salubri sedis apostolici debet provenire subsidio, ut Romanus Pontifex concessa seu gesta per eum, cum illa in alterius preiudicium comperit processisse, revocet, annullet et irritet, ac in pristinum statum providendo reducat, prout rerum circumstantiis ponderatis id conspicit in Domino salubriter expedire. Dudum siquidem pro parte Venerabilis fratris nostri Georgii Episcopi Milchoviensis nobis exposito, quod licet olim ecclesia Milchoviensis, que in partibus Transilvanis sita est, et inter alias Regni Ungarie Cathedrales ecclesias sufficienter dotata, et civitas Milchoviensis a catholicis hominibus inhabitata fuisset, tamen propter insultus et pericula perfidissimorum Turchorum ibidem circumstantium ipsa ecclesia penitus desolata eiusque bona occupata extiterant, et civitas predicta ab infidelibus, qui Christifideles ibidem cum eis cohabitare non patiuntur, tantum inhabitabatur. Itaque Episcopi Milchovienses, qui dudum antea fuerant, propter desolationem huiusmodi ac pericula Turchorum apud dictam ecclesiam a tanto tempore citra, cuius contrarii hominum memoria non habebatur, personalem residentiam non fecerant, nec ullo modo facere potuerant, prefatusque Gregorius episcopus per varia et diversa loca sibi necessaria vite querere cogeatur et si sedes Cathedralis Milchoviensis ad locum Brassoviensem in diocesi Milchoviensi situm, ut idem Episcopus asserebat, qui insignis, muratus et contra infideles munitus, ac ad hoc aptus et multitudine catholicorum hominum habi-

tatus existit, transferretur, tam predictus Gregorius, quam pro tempore existens Milchoviensis Episcopus iuxta Episcopalis dignitatis decenciam honestius ac commodius se sustentare, et ad regimen ac informationem catholici gregis sibi commissi, prout suo incumbit officio, melius intendere posset, nos eiusdem Gregorii Episcopi asserentis etiam tunc, quod locus, in quo tu, qui etiam ecclesie Strigoniensi ex commissione apostolica presides, tuam faciebas residentiam, ab eodem loco Brassoviensi per viginti duas dietas distabat, in ea parte supplicationibus inclinati, Venerabili fratri nostro Episcopo Colocensi, eius proprio nomine non expresso, aliis nostris litteris dedimus in mandatis, ut vocatis Christifidelibus et populo civitatis et diocesis predictarum, et aliis, qui fuerint evocandi, de premissis omnibus et singulis, ac eorum circumstantiis universis per se ipsum auctoritate nostra se diligenter informaret, et si per eandem informationem sibi de assertis eisdem, ac quod locus Brassoviensis ad id aptus et ydoneus esset, legitime constaret, dignitatem episcopalem ac sedem Cathedralem Milchoviensem cum omnibus et singulis privilegiis, preeminentiis, libertatibus, immunitatibus, indultis, iuribus, et aliis pertinentiis supradictis ad locum ipsum Brassoviensem auctoritate nostra transferret, et ibidem Cathedralem ecclesiam Milchoviensem erigeret, statuendo ac decernendo prefatum Gregorium et pro tempore existentem Milchoviensem Episcopum, non Milchoviensem, sed Brassoviensem Episcopum inantea nominari debere, prout in dictis litteris, quarum tenorem presentibus litteris volumus pro expresso, plenius continetur. Cum autem sicut pro parte tua nobis nuper fuit expositum, tu, qui etiam legatus natus et primas in regno Ungarie existis ratione dicte ecclesie Strigoniensis aliqua loca, non pauca etiam remota, sub iurisdictione tua habere noscaris, inter que ipse locus Brassoviensis cum aliis in Transilvanis partibus consistentibus, in quibus tuos officiales hactenus deputasti, eosque illis etiam prefecisti, ac ea tenuisti, prout etiam tui predecessores antea tenuerunt existit, pro quo nec non erectione dicte noue sedis in illo ab eodem Episcopo fuisti sepius requisitus, tuque ex certis rationabilibus causis tuum ad id nolueris prestare assensum: quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut pro eiusdem ecclesie Strigoniensis iurium ac tue iurisdictionis tuitione et conservatione super hoc opportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur, qui nostra et apostolice sedis privilegia, indulta et litteras ea modificatione intelligi volumus, ut in unius favorem concessa in alterius preiudicium non redundant, huiusmodi supplicationibus inclinati, litteras predictas et omnia et singula in illis contenta et inde secuta auctoritate apostolica tenore presentium ex certa scientia revocamus, cassamus, et irritamus, ac pro nullis et infectis habere, et de regeis nostris, in quibus registrata sunt, cassari et cancellari volumus et mandamus; et nichilominus prefato Archiepiscopo harum serie iniungimus, quatenus ad executionem priorum litterarum predictarum et contentorum in eis nullatenus procedere, sive, illis obtentis, aliquid innovare presumat, quin ymo quicquid illarum pretextu per ipsum factum fuerit, sive quomodolibet attemptatum, in irritum revocet et anullet, ac in pristinum statum reducat, non obstantibus prioribus litteris antedictis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo etc. Si quis etc. Datum Rome apud

Sanctum Petrum anno etc. millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio, decimo Kal. Octobris. Pontificatus nostri Anno septimo.

Ex Reg. orig. An. VII. de Curia lib. XLIII. fol. 70.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 267.

XIII.

1453.

1453. *Ladislau Posthumulū*, regele Ungarici, confirmă pe *nobilii români, Michaiū, Ionū și Basarabū* din Rîșorū, în posesiunea comunelor Șerelū și Rîșorū din districtul Hațegului, sub aceleași condițiuni și drepturi, cari erau usitate și mai înainte în *districtele Românilor* 1).

Ladislaus Dei Gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex Austriaeque et Stiriae Dux, nec non Marchio moraviae etc. Fidelibus nostris Capitulo Albensi ecclesiae partium nostrarum Transilvanarum salutem et gratiam. Cum nos pro fidelitatibus, et fidelium servitiorum meritis, fidelium nostrorum Michaelis, Joannis, et Bazarab de Ryusor, per ipsos Sacrae Regni nostri Hungariae Coronae exhibitis, et impensis, possessiones Ryusor praedictam, ac Serel vocatas in Districtu Haczogh et Comitatu de Hunyad partium nostrarum Transilvanarum existentes habitas, in quarum pacifico Dominio iidem Michael, Joannes, et Bazarab ad instar ceterorum virorum nobilium, se a dudum perstitisse, persistereque asserunt etiam de praesenti, simul cum cunctis earundem utilitatibus, et pertinentiis quibuscumque, praemissis sic stantibus, et dummodo dictae possessiones ad aliquod castrum nostrum Regale, vel ad aliqualem officiolatum illarum Partium Transilvanarum non pertineant, sub eisdem conditionibus, servitutibus, et consuetudinibus, quibus per praedecessores nostros Reges Hungariae, in Districtibus Valachorum possessiones, et vilae donari consueverant, vigore aliarum literarum nostrarum donationalium exinde confectarum, novae nostrae donationis titulo in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem, in dominium earundem per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci. — Fidelitatibus igitur vestris firmiter praecipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo praesente Lada de Csula, vel Stephanus de Ostro, aut Bakocs de Clopotiva, seu Demetrius de Pullya aliis absentibus homo noster ad facies praescriptarum possessionum, e. c. t. (reliqua juxta stilum mandati statutorii). Datum

1) Confer annos 1398 — et 1435, in hac collect. Dipl.

Mandatum hoc anno 1671 transumptum fuit per Requisite Albenses pro parte Petri Kenderesi, et Joannis Vajda de Serél, et Transumptum hoc inscriptum est Protoc. Arch. Capit. Alb. Tran. II. 92.

Mandatum hoc statutorium continetur in Literis super pura statutione in substrato per Capit. Alb.

a. 1455 expeditis.

Relatoriae exstant in Transmissionalibus causae Catharinae Rusori Michaelis Kenderesianiae de anno 1785.

Mandatum vero statutorium isthoc originaliter exstat in Arch. Capit. Alb. Transilvaniae. (*Nota c. Jos. Kemény*).

Pragae feria quinta proxima post festum beati Martini Episcopi et Confessoris an. Dni Millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio. Regnorum autem nostrorum Hungariae etc. quarto decimo, Bohemiae vero primo.

Transilvania, fôia Asociațiunei trans. pentru cultura pop. rom. An. 1873, pag. 115—116. Colecțiunea c. Ios. Kemény.

XIV.

1453. *Ladislau Posthumulü*, regele Ungariei, scrie Capitulului din Alba Julia, că a confirmatü pe *nobilii români*, *Dionisie Saracenü*, *Stefanü Chendrişü*, *pe Sorbulü și pe Grigorie Danciulü*, în posesiunea comunelor Merişorü, Crivădia, Malăiesci și Barü din districtulü Hașegului, și ordonă Capitulului, ca se-i introducă de nou în posesiunea acestorü comune. Totü-o-dată regele amintescce, că acêsta confirmare a făcut'o sub *condițiunile și drepturile de posesiune usitate în districtele Românilorü*.

1453.

Ladislaus Dei Gratia, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex, Austriaeque et Stiriae Dux, nec non Marchio moraviae etc. fidelibus nostris Capitulo Alben. partium Transsylv. salutem et gratiam. Cum nos pro fidelitate, fideliumque servitorum gratuitis meritis fidelium nostrorum Dionisii Zerechen, Stephani Kendris minoris, Sorbul filii . . . dris filii praefati Dyonisii, Gregorii Danchul filii Koszta, nec non Petri . . . et Dyonisii filiorum . . . patak per eos Regno nostro Hungariae, Sacraeque Coronae, ac nobis exhibitis et impensis, possessionem Merisor, Kirvadia, et Malajesd vocatas, ac tertiam partem possessionis Baar . . . de Hattzagh . . . Hunyad existent: habitas, in quarum pacifico dominio, se iidem Dyonisius Zerechen, nec non Stephanus, et Sorbul . . . praescripti, se ad instar caeterorum verorum nobilium a dudum perstitisse, et persistere asserunt etiam de praesenti, simul cum cunctis ipsarum utilitatibus, et pertinentiis quibilibet, praemissis sic stantibus . . . antedictae ad aliquod Castrum nostrum Regale, vel ad aliquem officiolatum illarum partium nostrarum Transylvanarum non pertineant, sub eisdem conditionibus, servitutibus, et consuetudinibus, quibus per praedecessores nostros Reges Hungariae in Districtibus Valachorum possessiones et vilae donari consueverunt, memoratis Dyonisio Zerechen, Sztanchul filio Kendris, nec non Gregorio Danchul, item Petro alio Danchul, et Dyonisio filio Iarul, ipsorumque haeredibus, et posteritatibus universis, novae nostrae Donationis titulo, vigore aliarum litterarum nostrarum donationalium exinde confectarum, in perpetuum contulerimus, velimusque ipsos in dominium earundem per nostrum, et vestrum homines legitime facere introduci; fidelitati igitur vestrae firmiter praecipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo praesente Vlad de Csula, vel Ioannes filius Simonis de Gonczháza aut Demetrius filius Dyonisii de Pullya sin Benedictus de Vágh, alii

absentibus homo noster e. c. t. (reliqua juxta stilum mandati statutorii). Datum Pragae feria quinta proxima . . . anno Domini 1453° Regnorum autem nostrorum an Bohemiae vero primo.

L. S.

appressi.

In dorso harum literarum super peracta statutione haec leguntur consignata :
«Homo Regius Demetrius de Szentgyörgy Capituli Dominus Dominicus de Zentmárton Plebanus de Dewa, socius et concanonicus noster, statutio facta fuit secunda, tertia et quarta feriis immediate se se sequentibus post festum B. Luciae Virg. nullo contradictore apparente.»

Originale in papiro expeditum exstat in Arch. Capit. Albensis Transilvaniae.

Transilvania, fôia Asociațiunei trans. pentru cultura pop. rom. An. 1873. pag. 116. Colecțiunea c. Ios. Kemény,

XV.

1453.

1453. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă în posesiunile lor pe mai mulți nobili români din Țera Hațegului, anume *pe Ionu fiul lui Saracenu, pe Stefanu fiul lui Chendrișu, pe Grigorie Balolu, pe George fiul lui Balosu, pe Nicolae Danciulu, pe Petru și pe Dionisie fiu lui Jarolu, pe Danciulu fiul lui Costa, și pe Chendrișu fiul lui Dionisie*, și anume sub aceleași condițiuni și drepturi, cari erau usitate în districtele românesce și pe timpurile altor regi.

Ladislaus Dei Gratia Hungar . . . fidelibus . . . alben . . . salutem et gratiam. Cum nos pro fidelibus servitiis fidelium nostrorum Vlachorum Joannis filii Zerechen, Stephani filii Kendris, Gregorii Balol, Georgii filii Balos, Nicolai Dancsul, Petri et Dyonisii filiorum Jarol, Danchul filii Kosztha, et Kendris filii Dyonisii de Zálláspataka quartam partem possessionis Felső Szálláspataka vocatae, in Districtu Hattzag, et Comitatu de Hunyad partium Transilvanarum existen. quae etiam a quodam Stroja progenitore et praedecessore dictorum Vlachorum jure successorio ad eosdem devoluta fore perhibetur, et in cujus pacifico Dominio iidem Vlachi progenitores eorum instar ceterorum verorum nobilium a dudum perstitisse, seque persistere asserunt etiam de praesenti, praemissis sicut praedicitur stantibus, et dum modo praescripta quarta pars possessionis praetactae ad aliquod castrum nostrum Regale, vel ad aliquem officiolatum illarum partium Transilvanarum non pertineat, sub eisdem conditionibus, servitutibus, et consuetudinibus, quibus per praedecessores nostros Reges Hungariae, in Districtibus Valachorum possessiones et villae donari consueverunt, memoratis Valachis Joanni filio Zerechen, Stephano filio Kendris, Gregorio Balol, Georgio filio Bálos, Nicolao Danchul, Petro et Dyonisio filiis Jarol, Danchul filio Kosztha, et Kendris filio Dyonisii de Zálláspa-

taka, ipsorumque haeredibus, et posteritatibus universis cum omnibus utilitatibus, et pertinentiis ejusdem, vigore aliarum literarum nostrarum Donationarium exinde confectarum, in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem in Dominium praelibatae quartae partis possessionis praetactae, per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci; ideo fidelitati vestrae firmiter praecipimus, et mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum, quo praesente Joannes de Chulah, vel Uladol, aut Lado de eadem Chuhla aliis absentibus homo noster e. c. t. (reliqua juxta stilum solitum mandati statutorii). Datum Pragae in festo B. Britij Confes. a. D. 1453. Regnorum autem nostrorum Hungariae etc. 14. Bohemiae vero primo.

L. S.

ab extra appressi.

Dorso hujus mandati haec sunt scripta: «Statutio facta fuit secunda, tertia, quarta . . . Beatae Luciae Virginis nemine contradictore apparente.»

Originale exstat in Arch. Capit. Alb. Tran.—

Transilvania, fôia Asociațiunei transilvane pentru cultura pop. rom. An. 1873. pag. 126. Din colecțiunea contelui Iosif Kemény,

XVI.

1453. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă pe nobilul român *Chendrișu*, *fiul lui Căndea*, din Rîu-de-mori în posesiunea podului de la Porțile-de-feru în țera Hațegului și în posesiunea veniturilor acestui pod.

1453.

Ladislaus Dei Gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, etc. Rex, ac Austriae, et Stiriae Dux, nec non Marchio Moraviae etc. fidelibus nostris Capitulo Ecclesiae Albensis Transylvaniae Salutem et Gratiā. Cum nos pro fidelibus servitiis fidelis nostri Egregii Kenderes filii Kende de Malomviz, primum sacrae Regni Nostri Hungariae Coronae exhibitis, pontem in loco Vaskapu appellato, in Comitatu de Hunyad, et metis seu confiniis partium Nostrarum Transylvanarum existen. habit. in cujus pacifico dominio iidem Kenderes se, ac Ladislaum fratrem suum carnalem, ex legitima donatione quondam Serenissimi Principis Domini Sigismundi Romanorum Imperatoris, et Hungariae Regis, ac tandem etiam fidelis nostri spectabilis ac magnifici Joannis de Hunyad Generalis Capitanei, in ipso Regno Nostro Hungariae, pridem ejusdem Regni Gubernatoris actualem suae Gubernationis sibi factae a dudum perstitisse, et persistere asserit etiam de praesenti, simul cum omnibus suis solitis proventibus, quibus eundem hactenus vigore donationum praedictarum ipsi tenuerunt, et possederunt, praemissis sic stantibus, memorato Kenderes de praefata Malomviz, et per eum praelibato Ladislao fratri suo,

ipsorumque heredibus, et posteritatibus universis, novae nostrae donationis titulo, vigore aliarum literarum nostrarum donationalium exinde confectarum, in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem in dominium ejusdem, per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci; ideo fidelitati vestrae firmissime committimus et mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo praesente Sandrinus Mosova de Dempsus¹⁾, aut Joannes vel Ladislaus, seu Lado de Csula, seu Petrus sive alter Petrus de Pestés, neve Ladislaus de Bakuth de Clopotiva, aut Bazarab, vel Michael de Rusor, aliis absentibus homo noster, ad faciem dicti pontis, loco, et comitatu in praescripto habiti, vicinis, et commetaneis ejusdem universis inibi legitime convocatis e. c. t. (reliqua juxta stilum solitum mandati statutorii). Datum Pragae in festo B. Ceciliae Virg. et Martiris a. D. 1453 Regnorum Nostrorum anno Hungariae etc. 14. Bohemiae vero primo.

L. S.

Lecta.

appensi.

Originale exstat in Arch. Capit. Alb. Transilvaniae.

In Transumto vero capitulari anni 1756. possidet D. Franc. Kenderesi de Felső Szálláspataka.

Transilvania, 1873. pag. 127. Colecțiunea c. Ios. Kemény.

XVII.

1453.

1453. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă pe nobilii români, din țera Hațegului, anume pe *Ionț*, *fiul lui Michaiț din Ciula* și pe *Dionisie*, *fiul lui Andreiț Demșuș* în posesiunea comunelor numite Dealu-negru, Valea, Ciulișóra, Groși, și în posesiunea de jumătate a comunelor Hațeg și Demșus. Regele face această donațiune sub condițiunile și drepturile usitate în *districtele românești*, și în semn de recompensă pentru serviciile lor militare, în luptele cu Turcii, cari năvălise în părțile de jos ale Ungariei.

Ladislaus Dei Gratia Hung., Boh., Dalm., Croat., Ramae Serviae, Galiciae., Lodomeriae etc. Rex, ac Silesiae et Luxemburg. Dux, nec non Moraviae ac Lusatiae Marchio. Omnibus nostris fidelibus praesentibus, et futuris, praesentium notitiam habituris salutem in omnium Salvatore, quod nos consideratis fidelitatibus, et fidelium servitiorum gratis meritis fidelium nostrorum Joannis filii quondam Michaelis de Chula, et Dionisii filii Andreae Demsus de eadem, quibus ipsi, uti didicimus, contra perfidos Turcas Christiani nominis crudelissimos persecutores, qui inferiores partes praetacti Regni Nostri Hungariae hostiliter invadere, et praedare, incolasque earundem in diram servitutem ipsorum abducere consueverunt, plerisque vicibus viriliter se opponendo,

1) Cf. documentul din 1443 (Vol. I. 2. pag. 685): Item *Mosyna* et *Sandor* de dampnos.

ac cum eisdem bellando, cum copiosa sui sanguinis effusione, plurimorum etiam charorum fratrum et consanguineorum, ac familiarium suorum . . . , praefato Regno Nostro Hungariae, Sacraeque Coronae Nostrae Regiae, et etiam nobis, juxta eorum possibilitatis exigentiam se gratos reddere studuerunt, et acceptos, possessiones Feketehegy, Válya, Kis Chula praedictam ac Gros vocatas, nec non medietates possessionum Hacsadsel, et Demsus praedictae appellatarum, in Districtu Háczeg Cottu, Hunyad partium Transylvanarum exist. habitas, quas ad instar caeterorum verorum nobilium, se a dudum pertin., et persistere asserunt etiam de praesenti, simul cum omnibus earundem utilitatibus et pertinentiis, terris scilicet arabilibus, cultis et incultis etc. sub eisdem conditionibus, quibus per praedecessores nostros Reges Hungariae in Districtibus Valachorum possessiones, et villae donari consueverunt, memoratis Joanni filio Michaelis, nec non Dionysio Andreae filio, ipsorumque haeredibus, et posteritatibus universis dedimus, donavimus, et contulimus, imo damus, donamus, et conferimus jure perpetuo, et irrevocabiliter tenen. possiden. pariter et haben. harum vigore et testimonio Litterarum mediante. Datum Pragae feria quinta proxima post festum . . . et confessoris, anno Domini Millesimo

Originale possidebat 1760. 20 febr. Alexius Csulai, qui ejus copiam Petro Bod transmisit.

Transilvania, 1873. pag. 127. Colecțiunea c. Ios. Kemény.

XVIII.

1453. (Estrasü). *Ladislau Posthumulü*, regele Ungariei, dăruiesce lui *Ionü Corvinulü oraşulü şi districtulü Bistrişei* din Transilvania, dimpreună cu demnitatea de comite perpetuu alü acestui comitatü, şi anume ca recompensă pentru strălucitele sale merite faţă cu regatulü Ungariei.

1453.

Diploma, et respective Donatio Regis Ladislai posthumi quibus Joannes de Hunyad hactenus Regni Gubernator, filiique et haeredes ipsius universi ob singularia, eaque prorsus eximia in Regem, et Regnum merita solemnii, ac in similibus consueto Ritu in perpetuos Maiores Comites Bistriczienses creantur, simul etiam a iudicatu Vaivodarum aliorumque Transylvaniae Judicum perpetuo eximuntur et solius personalis praesentiae Regiae, item Palatini, et Judicis Curiae iudicatu reservantur, praefatus nihilominus Comes Joannes ad fidelitatem Regibus Regni Hungariae constanter exhibendam iuramento, quod istic verbotenus insertum est, obstringitur, ac una Districtus Bisztriciensis simul cum Civitate Bistriczia oppidis item et Villis ad eundem Districtum spectantibus, utpote Lekentze, Nemeti, Bessenyew Also-Waldorf, Schepner, Therpen, Nagh-Demeter, Penthek, Jáad, Azyw-Beztricie, Felse-Waldorf, Vinda, Wyfalw, Peterfalwa, Kys-Demeter, Zolna, Brodak, Molnark, Felegház, et Naghfalw

in Comitatu Dobokensi existen. sub titulo Comitatus Bisztriciensis antelato C. Joanni de Hunyad et eius haeredibus perpetuo confertur, Anno autem 1456. per praeclaudatum Regem simul cum serie purae statutionis in praemissis omnibus e Capitulo Albensi Transylvaniae legitime peractae ad Instantiam repetiti Donatarii confirmata, et corroboratum.

Fejér, Cod. dipl. XI. pag. 487. — Transilvania, 1873. pag. 128 și 141.

XIX.

1453. (Estrasă). Nobilulă *Nicolae Bodoră* din Petrișă vinde lui Ionă Corvinulă și filoră săi partea sa de moșă din comuna *Buituri* în comitatulă Hinedorei.

Fassio perennalis Nicolai Bodor de Pestes oneribus etiam Blasii et Joannis filiorum, nec non Blasii fratris suorum, ac Thomae filii Blasii in se assumptis, cum clausula nullum ius, et sub expeditoria Cautione in Conuentu Colosmonostren. celebrata. Vi cuius totalem suam, et aliorum praedictorum Portionem in Possessione Boythor Comitatu Hunyadiensi adjacent. habitam puta tertialitatem quartae partis eiusdem pro certa quantitate fl. auri Joanni de Hunyad Comiti Bisztriciensi, ac Ladislao et Mathiae filiis, ipsorumque haeredibus et posteritatibus universis vendidit.

Fejér, Cod. dipl. XI. pag. 498. Regesta Transilvana.

XX.

1453. *Ladislau*, regele Ungariei, concede lui *Ionă Corvinulă* dreptulă, ca pe lângă armele sale familiari, corbulă cu inelulă în gură, se mai pörte ca insemne nobilitari și ună leă ridicată în susă, cu gura deschisă și în pozițiune ca și când s'ar lupta, esprimândă prin acăsta virtușile militari ale lui Ionă Corvinulă, și serviciile, ce le-a făcută dănsulă ca guvernătoră ală Ungariei.

Ladislau, Dei gratia Rex Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Austriaeque et Stiriae Dux, nec non Marchio Moraviae etc. Ad perpetuam rei memoriam, Libet comitari mores Principum nobilitari splendore instructos. Libet equidem munificentiae pariter iura sequi, quibus regiae dignitatis ministeria innato lumine decorata, veluti quidem fulgentes radii in subditorum merita profunduntur. — Cum enim inter virtutes caeteras munificentiae decus

summae sit laudis in principe, iuvat magnopere, in hoc exordio regiminis summo studio ipsam amplecti, ut per eam in nobis pariter cum aetate crescentem, subiectorum conciliemus animos, et obsequii cursum in eis quasi quodam bravio praeparemus. Solet namque hoc proprium velut pro lege habere regum nobilitas, ut debere se, quod sponte tribuit, existimet et nisi in suis beneficiis creverit, nihil sese unquam praestitisse putet. Haec igitur occasio, haec denique fuit nobis consideratio, ut fidelem nostrum grate, sincereque dilectum, Spectabilem ac magnificum Joannem de Hunyad, pridem huius regni nostri Hungariae Gubernatorem, utpote magnificis virtutibus multorum illustrium operum nervo ac magnis meritis plenum ac praestantem, in honorem et dignitatem perpetui Comitum in et super civitate nostra et districtu Bistriensi partiumstrarum Transilvanarum sublevaremus et praeficeremus, prout in aliis nostris litteris superinde confectis latius hoc ipsum et clarius et ordinacius est expressum. Restat, ut ceptum erga eum emeritum amorem nostrum, pluribus ac maioribus indiciis continuantes, aucto honori suo auctiora decoris insignia atque ornamenta adiciamus. Hactenus siquidem ex gratia praecessorum nostrorum divorum Hungariae regum praefatus Comes Joannes pro armis seu nobilitatis insigniis, progenitoribus suis et domui benefico munere collatis, corvum in campo flaveo seu coelestino alas paululum elevantem, sub colore naturali depictum, ac formam anuli aurei in ore gestantem habuit, et in omni usu palam prae se tulit; Nos vero ex nunc in signum novi decoris et magnificate dignitatis suae de consilio Praelatorum ac Baronum nostrorum damus eidem et superaddimus prioribus suis armis supratactis, leonem integrum coloris rubri in campo albo sursum erectum, sparsisque post sese pedibus et ore aperto, pugnantem ac tremantem et animoso similem, atque in altero anteriori pede veluti manu quadam auream coronam tenentem, vel quasi offerentem, ita quod utraque arma ipsa cum suis supra distinctis coloribus per crucem transversam duplicata in uno, eodemque clypeo collocentur et deferantur, ipsi autem et ipso superponatur galea aurea coronata cum suis solitis ornamentis, hinc inde diffusis, pro crista vero inseratur forma alae similiter aureae desuper proeminens. Quae profecto armorum additamenta ne abs re per nos facta aut sine virtuoso typo praestita videantur, significationem eorum et causam exprimere non negleximus. Quod enim forma leonis rubri in campo albo in statu et modo supra expresso addita conspicitur, significat, antefatum C. Joannem superioribus nostrae absentiae temporibus, quibus videlicet post sedatum huius regni nostri disturbium ipse C. Joannes officium gubernationis gener. cum suo honore et onere sustulit, nostro nomine et supportavit ea omnia, quae pro defensione regni nostri, et nostro iure tuendo, opportuna fuere, in sincera fide et sollicitudine, quae sinceritas per colorem album designatur, egit, exercuit et operatus est. In quibus, quoniam virtuosa bella plurima suo et suorum sanguine respersa magno animo et leonina, uti dicere solent, audacia plerumque confecit, pugnantem leoni et cruento non indigne assimulatus est, quod autem additum est, leonem ipsum altero suorum anteriorum pede coronam auream tenere et conferre, aperte designat, quod Comes Johannes supradictus coronae nostrae iura et possessionem eorundem suis labo-

ribus suisque sudoribus ab impugnantium manibus erepta et fideliter conservata devota promptitudine, Maiestati nostrae obtulit et restituit, suaeque praecipue assistentia nos ad eorum regimen feliciter introduxit. — Haec igitur arma seu nobilitatis insignia, quae superius expressimus, et quae in principio seu capite praesentium litterarum nostrarum suis appropriatis coloribus figurata sunt et distincta, utpote virtutibus eximiis, operibus magnificis et illustribus meritis praefati Comitis Joannis apta, uti praediximus, et congrua, eidem Comiti Joanni et per eum suis haeredibus et posteritatibus universis utriusque sexus animo deliberato et ex certa nostra scientia, Praelatorum etiam et Baronum nostrorum ad id accedente consilio ad usum et decorem novae suae dignitatis supratractae dedimus, donavimus et contulimus atque ex mera plenitudine nostrae specialis gratiae praesentibus elargimur, ut ipse ac sui haeredes et posteritates universae praetacta arma seu nobilitatis ac dignitatis insignia, more aliorum Comitum perpetuorum, armis utentium, ubique in praeliis, hastiludiis, duellis, torneamentis et bellis, ac aliis omnibus exercitiis militaribus et nobilibus, nec non sigillis, anulis, velis, cortinis et vexillis, et generaliter in quibuslibet rerum et expeditionum generibus sub mero et pleno Comitis perpetui titulo, quali eos ab omnibus et singulis cuiuscunque conditionis, praeeminentiae, status, gradus vel dignitatis homines existant, insignitos dici, nominari et teneri volumus, ac etiam reputari, gestare et ferre, nec non omnibus gratiis honoribus et libertatibus, quibus caeteri Comites perpetui, quanto sese largiori favore regio decoratos conspiciant et munere gratiarum. In quorum omnium memoriam, firmitatemque perpetuam praesentes litteras nostras secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur, impendenti communitas eidem duximus concedendas. Datum Posonii feria quinta proxima ante festum Purificationis Beatae Mariae Virginis gloriosae. Anno Domini Millesimo quadringentesimo LIII., regni autem nostri Hungariae anno tredecimo.

Fejér, Genus Joann. Corvini. p. 176. — Spiess, Archivische Nebenarbeiten. Halle. 1783. I. p. 177.

XXI.

1453.

1453. *Ladislau*, regele Ungariei, dăruiesce lui *Ionu Corvinul* și *fiilor* săi *districtele românesce Sudia, Jușan* și *Ferd* din comitatul Timișorei în Bănat, în semn de recompensă pentru virtuțile și faptele sale glorioase.

Nos Ladislaus dei gracia Rex hungarie Bohemie Dalmacie Croacie etc. Austrieque et Stirie dux, necnon Marchio Moraue etc. Memorie commendantes tenore presencium significamus quibus expedit vniuersis. Quod cum Regnum stabile nichil magis quam amor subditorum perficiat expedit semper principibus grata munificencia suis se reddere liberales vt dum seruiencium animos continuis beneficijs sibi conciliant eos amore potius quam timore prom-

ptos suis obsequiis alliciant, firmosque in fide faciant et constantes. Considerauimus itaque hoc respectu clarissimam fidem virtutes magnificas multimoda obsequiorum genera et fortissima gesta fidelis nostri sincere dilecti Spectabilis et Magnifici Joannis de Hunyad pridem Regni nostri hungarie gubernatoris, nunc vero Comitis Bistriciensis, qui sicuti integritate fidei ceteris clarior, ita potenti virtute vsque ad hec nostre etatis tempora Regij status et honoris nostris et huius Regni conseruator magnanimus fuit et columpna. Que quidem Egregia et magnifica gesta tum propter sui magnitudinem, tum vero quia ea alia conscripta superinde Priuilegia nostra latiori sermone futuris commendarentur seculis ad presens quantum ad eorum specificacionem preterire constitui-mus, hoc tamen superinde in genere prout fidedigno testimonio docemur referre possumus et confiteri. Quod hoc idem Regnum nostrum hungarie quod preteritis annis nobis eotunc apud Incunabula et alienam educacionem etatem agentibus foris Teucrorum grassante tyrannide et intus grauissimis dissensionibus et paricidijs fluctuans in pendentem ferme ruina positum extiterat, Ipsius Comitis Johannis vel sola vel maxime industria magnanimitate, Illustribus actibus et bellis maxima virtute confectis, crebrisque reportatis victorijs tam externis malis, quam ciuilibus bellis ereptum atque non solum seruatum est, sed et dilatatis confinibus magnifice augmentatum, nobisque et sub nostro nomine tentum, tutatum, gubernatum et postremo hijs diebus nouissimis eiusdem Regni possessio pacifica fideliter nobis est restituta, Cupientes igitur ad comoda et honorem huius viri benemeriti qui in tot actibus Regnique negocijs non solum carissimos plures et amicos ac fratres et familiares belli sibi calamitate raptos amisit, sed et eciam proprij sanguinis plurimum effudit nostre liberalitatis ne continuare solum sed eciam accumulare beneficia *districtus nostros Walahales Swggya, Swpan et Thwerd vocatos* in Comitatu Themessiensi existentes, simulcum eorundem pertinencijs ac Thelonijs Tributis Jurepatronatus ecclesiarum, alijsque cunctis vtilitatibus et pertinencijs eorundem vniuersis, Terris scilicet arabilibus cultis et incultis agris, pratis pascuis siluis nemoribus, alpibus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promontorijs, aquis, fluuijs, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis et locis molendinorum Et generaliter quarumlibet utilitatum et pertinenciarum eorundem integritatibus, quouis nominis uocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis prefato Comiti Johanni suisque filijs ac heredibus et posteritatibus vniuersis ex certa nostre maiestatis sciencia et animo deliberato, prelatorumque et Baronum nostrorum ad id accedente consilio prematuro dedimus, donauimus et contulimus, ijmo damus donamus et conferimus Jure perpetuo et irreuocabiliter possidendos, tenendos pariter et habendos saluo Jure alieno harum nostrarum uigore et testimonio literarum mediante. Quas in formam nostri priuilegij redigi faciemus dum nobis in specie fuerint reportate. Datum posonij in festo exaltacionis sancte crucis anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tercio. Regni autem nostri anno quarto decimo.

XXII.

1453. 1453. *Ladislau*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Arad să introducă pe *Ionu Corvinul* în posesiunea *districtelor românești Sudia, Jupanu și Ferdă* din Bănat.

Ladislaus dei gracia hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. Rex Austrieque et Stirie dux necnon Marchio Morauie etc. Fidelibus nostris Capitulo ecclesie Orodienensis salutem et gratiam. Cum nos pro fidelitatibus et fidelium seruiciorum meritis fidelis nostri Spectabilis et Magnifici Johannis de Hwnyad Comitis perpetui Bistriciensis per eum maiestati nostre sub locorum et temporum varietate cum omni fidelitatis constancia exhibitis et impensis *districtus nostros Wolahales Swggya, Swpan, et Thwerd appellatos* omnino in Comitatu Themesiensi existentes simul cum eorundem pertinencijs ac Thelonijs Tributis et Jure patronatus ecclesiarum, alijsque cunctis vtilitatibus et pertinencijs eorundem prefato Comiti Johanni suisque heredibus vniuersis serie aliarum literarum nostrarum donacionalium exinde confectarum imperpetuum duxerimus conferendos, velimusque ipsum per nostrum et vestrum homines in dominium eorundem legitime facere introduci. Igitur fidelitati vestre firmiter precipientes mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Johannes vel Nicolaus de Bagd aut Ladislaus de Nempthij sin Johannes literatus sew Valentinus de Feijereghaz siue Valentinus neue Nicolaus Pathoch de Irwgd, an Johannes filius Wayuode de Gyarmath cew alter Johannes Waskij de Zarwasthelek, alijs absentibus homo noster ad facies prescriptorum districtuum ac pertinenciarum eorundem vicinis et commetaneis suis vniuersis inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo introducat prefatum Johannem in dominium eorundem statuaturque easdem eidem premissis nostre donacionis titulo sibi incumbente perpetue possidendas si non fuerit contradictum, Contradictores vero si qui fuerint euocet ipsos contra prefatum Comitem Johannem nostram personalem in presenciam ad terminum competentem, racionem contradiccionis eorundem reddituros. Et post hec huiusmodi Introduccionis et statucionis seriem cum contradictorum et euocatorum si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum qui premissis Statucioni intererunt nominibus terminoque assignato eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis. Datum Posonij in festo exaltacionis sancte crucis Anno domini Millesimo Quadringentesimo quinquagesimo tercio. Regni autem nostri anno quarto decimo.

Teleki, Hunyadiak Kora, Tom. X. pag. 409—410. După diploma de confirmare a regelui Ladislau din a. 1454 în archiva camerei fiscale din Buda.

XXIII.

1453—1454. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă de nou pe *Ionu Corvinul* în posesiunea castrelor *Gurghiu* și *Deva* din Transilvania, precum și în posesiunea *districtelor românesci*, *Sudia*, *Mănăstură*, *Boșaru* și *Jupanu* din comitatul Timișorei. 1453-54.

Nos Ladislaus, Dei gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex, Austriaeque et Stiriae Dux, nec non Marchio Moraviae etc. Ad futuram rei memoriam significamus tenore praesentium universis, quod pro parte et in persona fidelis nostri, spectabilis et magnifici Joannis Comitis perpetui Bystricensis exhibite et praesentate sunt nobis quaedam duae litterae, una nostra super perennali donatione et collatione castrorum *Gergen* in Comit. de Thorda et *Dewa* appellatorum in Comitatu de Hwnyad, partium nostrarum Transilvaniensium existentium, item *Districtuum walachalium Swggia*, *Bosar*, *Monostor* et *Swpan* vocatorum in Comitatu Themesiensi existentium ac oppidorum, villarum, praediorum, tributorum et iuris patronatus ecclesiarum ad eadem et ipsos pertinentium privilegialiter emanata, et alia Capituli Ecclesiae Transilvaniensis super legitima statutione dicti castri Dewa ac oppidorum, villarum, praediorum, tributorum et iuris patronatus ad idem pertinentium, privilegialiter confecta tenoris infrascripti; supplicatum itaque extitit Maiestati nostrae in persona praefati Comitis Joannis, humiliter et devote, ut easdem litteras ratas, gratas et acceptas, habentes, nostrisque literis verbotenus inseri facientes, pro praefato Comite Joanne, suisque haeredibus universis, innovantes, perpetuo valituras confirmare dignaremur, quarum primae litterae nostrae videlicet privilegialis tenor talis est:

Nos Ladislaus, Dei gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex, Austriaeque et Stiriae Dux, nec non Marchio Moraviae etc. Ad perpetuam rei memoriam. Potestas regnantium ad hoc divinitus in terris erecta est, ut, quemadmodum ad vindictam malorum, ita et ad laudem sit bonorum et ut subiectum sibi promiscui, populi fidelem cetum, regat benevolentia, liberalitate attrahat et uniuscuiusque merita condignis retributionibus prosequatur. Quod etsi quasi ex debito publici officii et quadam generali Principum regula fieri soleat: hi tamen clarioribus ornandi sunt titulis et altioribus magnificandi honoribus, quos sincerior fides, magnanimes actus et excellentiora merita caeteris anteponunt. Hac itaque contemplacione clarissimam fidem, virtutes magnificas, fortissima gesta, multipliciaque obsequiorum genera, fidelis nostri, sincere dilecti, spectabilis et magnifici viri Joannis de Hunyad, totius regni nostri Hungariae usque ad haec nostrae aetatis tempora Gubernatoris magnanimis et Vaivodae Transilvani etc. qui sicut integritate caeteris clarior, ita potenti virtute ab incunabulis aetatis nostrae, regni, status et honoris nostri conservator et columna fuit, non solum debita recognitionis gratitudine prosequi, sed et posterorum memoriae his scriptis et si non per omnia, saltem in parte transmittere nobis in animo est, ne sua gesta insignia ulla aetate concidant,

sed potius late sui spargant splendorem et sempiterna apud futura saecula laude praedicentur, caeterisque exemplo sint; aequum est enim, eos suis non fraudare praeconiis, qui actus illustres et praeclara facinora ediderunt. Imprimis itaque id nobis, prout fide dignorum hominum contestatio prodit, referendum occurrit, quod ipse Joannes regnante condam gloriosissimo Principe Domino Sigismundo, tunc rege avo nostro beatæ memoriae, annos iuveniles laudabili indole exegit, in quibus praematurum sensum et adultam semper gravitatem prae se ferens studuit, ut quò plurimi aliena ope et suorum maiorum titulis irrumpunt, eo sudoribus, virtute, ingenio et vigiliis suis ascenderet, pulchrum gloriae genus exist. praelucere posteris et nascentibus nominis decus ac dignitatis initium adferre. Adolescentia vero egregie traducta, corpus ad tolerandos labores et militarium exercitiorum actus asuefaciens et habile reddens, futurorum inclitorum operum suorum fundamenta certis praesagiis iecit et ingenuis moribus, quasi quibusdam gradibus ad dignitates, honores et gloriosam nominis famam liberos sibi ascensus comparavit; praeclare enim indolis miles et imperiali obsequio dignus tunc primum regiis militibus commatriculatus et successive consiliis admissus, integra fide, devotisque obsequiis praefato avo nostro, sive pro susceptione imperialium infularum, seu pro reparandis ruinis regni sui Bohemiae procedenti, sed et in aliis cunctis negociis gerendis et rebus bellicis ad tempora vitae suae fideli semper sollicitudinis diligentia inseparabiliter adhaesit; pro cuius etiam honoris amplitudine saepius capitis periculum bello et armis adiit, adeoque se ei in omnibus reddidit acceptum, ut singulari quodam regio amore dignus habitus et fatus, ac per eum prima haereditate in hoc regno nostro donatus fuerit, altioribus adhuc eo tunc sublimandus honoribus, nisi ipse avus noster e vita excessisset. Succedente tandem excellentissimo Principe, Domino Alberto, similiter Romanorum et Hungariae rege etc., genitore nostro felicitis recordationis praefatus Johannes, certe dudum fidelitatis opera continuo clemente augens, et in ipsius genitoris nostri obsequiis ac expeditionibus bellicis, quas idem sive adversus nonnullos rebelles regni sui Bohemiae, seu contra Teucros laudabili semper exitu confecit, nunc prudentis consilarii, nunc vero strenuissimi militis agens officium, adeo fuit continuus et utilis, ut ab eodem genitore nostro primum de milite ad nostrum Baronatum regni, Bani videlicet Zeuriniensis, qui clarus Baroniae titulus est, insignibus meritis creatus sit, ubi et gloriosa tandem adversus Teucros eotunc illis partibus oppido infestos, praelia ipse et egregius quondam alter Joannes de ipsa Hunyad miles, sibi sanguine frater, fortissimaque strenuitate par et socius, victorioso semper fine saepius confecerunt; ipso etiam divo genitore nostro, licet satis praemature, ut tamen Domino placuit, vita functo, dum regnum nostrum Hungariae nobis eotunc apud incunabula et alienam educationem aetatem agentibus, idoneo tutore orbatum, et intus gravissimis odiis exortis, fluctuaret, et foris grassante dictorum Teucrorum tyrannide, innumeris affligeretur malis, utpote cum iam ipsi Teucri vastare agros, diripere villas, homines sine discretionem sexus et aetatis vel trucidare, vel abducere, impune consueverant, et pene totas inferioris ipsius regni nostri Hungariae partes usque ad fluvium Ticie et item ex altera usque ad interiora loca regni nostri Sclavoniae vel

miserabiliter vastaverunt vel occupaverunt, adeoque gravissimo metu iam totum regnum concusserant, ut illud in pendenti ferne ruina positum miseram sub blasphemorum Christi manibus solam restare putaret occupationem, praefatus Joannes de Hunyad, medio tempore Waivoda Transilvanus et Comes Theme-siensis, factus etiam Capitaneus Nandoralbensis et aliarum inferiorum partium, eis titulis non minus, quam acceperat, dignitatis et gloriae restituit; illiusque suae sublimationis primordia pulcherrimis quibusdam victoriae generibus consecravit, fudit enim imprimis victrici bello, in terra Serviae prope castrum Nandoralbensi, Izac, Vaivodam Teucrorum, qui eotunc castrum Zenderew, cum tota ipsa terra Serviae occupatam tenebat; consequenter vero, dum paucis post diebus alter Teucrorum exercitus nonnullas iam pridem de nostris adeptus victorias, amplo milite superbus et gloria vividus, partes nostras Transilvanas solita flagitia ac hominum et rerum praedam acturus subintrasset, memoratus Joannes Waivoda, cum illarum partium gentibus, pro fortissimi Ducis officio strenuo illi occurrit congressu, ubi dum collatis signis et consertis manibus Mars utrinque crudesceret, adeo laudabiliter hostem conflixit, ut ipse quoque adversi exercitus Dux, qui Mezythbeg vocabatur, una cum filio suo, vice-capitaneo, occisus refusam praedam proprio et filii casu suppleverit, suis omnibus complicitibus vel fuis vel captis, et paucissimis fuga salvatis. Ex quo opere huic regno accessit utilitas, ut partium Transalpin. et Moldaviae Waivodae, qui adhuc progenitorum nostrorum temporibus sacrae huius regni coronae rebellando Teucris se subiecerant, ipsius Joannis Waivodae cum consilio inducti, tum metu concussi, rursum huic regno cum tota sua terra se restituerunt, pristina fidelitatis obsequia nobis usque in diem hunc exhibere obligati. Quibus peractis extante adhuc satis recenti huiusmodi felicitum rerum fama, huic vero meritissimo ex his illustribus principiis illustrior et longe excellentior digna laude per omne aevum celebrandus alterius victoriae titulus accessit; dein enim Teucrorum Dominus hunc supratactum suorum interitum indigne ferens et totis viribus ulcisci desiderans, magnum suae potentiae undique coactum robur, nec non octuaginta millia hominum, prout de hoc certa relatione edocti sumus, sub conductu Base, sui videlicet principalis vices gerentis, armis et numero instruxisset, ipseque Base huiusmodi atrocem et acerbe ulcionis minacem exercitum imprimis per partes transalpinas ductaret, ea quoque fere tota vastata, amplissimam hominum et rerum praedam referret, intendens dehinc e vestigio in praedictas partes nostras Transilvanas vastator succedere, praetactus Joannes Waivoda aggregatis, quibus potuit, gentibus inimicam multitudinem longe et impar numero, ad usque illarum partium extrema persecutus, vel vincendum, vel moriendum statuit; hic vero suas artes, fortitudinem et bellicam industriam cernere erat, invadere enim hostem, quam invadi sacius ducens, arduum et magnum ac suorum viribus longe impar bellum fortiter suscepit, quo prudenter administrato, felicissimeque gesto et confecto, aeterna laude memorabilem victoriam reportavit, in qua re et antiqua gentis Hungaricae gloria, famaue reddita est, et suum nomen omnibus in locis eo facto maxime celebratum eximii cuiusdam triumphi speciem exhibuit; fusa enim innumerabilis multitudo hostium, moribundis longe lateque cadaveribus,

amplissimum certaminis campum thabe fecit, indelebilem cunctis miserandae suae cladis historiam derelinquens, innumerabilibus ibidem hostium maioribus in captivitatem redactis amplissimisque thesauris et omni praecioso exercitus suppellectili in praedam nostrorum deventis et devotis. Tot felicibus autem vir magnificus animatus victoriis alios aliis insignes actus accumulans, grandem et sumptuosissimam tandem egregiorum militum expeditionem coegit, cum qua regnum Serviae, seu Rasciae et Bulgariae transgressus, et usque ad oras Romaniae penetrans, quae omnia Teucrorum Dominus antiquis ab annis occupata tenebat, civitatem Sophiam et quam plures alias civitates, oppida, castra, totasque pene terras illas infidae gentis domicilia, igne et gladio vastavit. In quo quidem progressu crebris, praecipue vero sex praeliis, continuas adeptus victorias, ingenti hostium hominum et rerum praeda onustum, salvum reduxit exercitum, infinitis hostium captis banderiis, quae in Ecclesia B. Mariae Virginis Budensi, in sui aeternam laudem per futura saecula pendebunt, utpote tot triumphorum illustrium pulcherrima et praeclara monumenta. Ex quibus saecutum est, ut ipse Teucrorum Princeps tremefactus, totum regnum Rasciae cum eiusdem terrae castris, quae antiquitus occupata quasi huius regni claves tenebat, manibus illustris principis Georgii Despoti Rasciae, huius regni membri fidelis, nomine et ex mandato regni Hungariae recipienti restituit, quae per eum usque ad haec nostrae aetatis tempora pacifice et fideliter possidentur. Rex etiam Bosnae eo perspectu ad pristinae obedientiae, quam negaverat, rediit gremium, in qua hucusque constanter perseverat. Quid multa, horum gloria meritorum, harum fama virtutum cum praefatus Joannes Waivoda non solum regnicolis gratissimus, verum etiam remotis et exteris notus esset, brevi altioris dignitatis sedem ascendit, et quod laudum suarum cumulus est, unanimi omnium praelatorum, baronum et procerum regni consensu et singulari amore, in nostra absentia et sub nostro nomine totius regni Hungariae praeses factus exitit et Gubernator, in quo quidem officio quam iuste, integre, fortiterque regnum illud nostro nomine administraverit, tenuerit, quantaque diligentia in tutando regno usus fuerit, fidem faciunt fortia sua acta, tam advers. Teucros quam intrinsece guerre sopitos autores, et praesertim duo alia quaedam fortissima proelia, quae tandem grandi gentium numero, sumtuosissima impensa, coactorum ipsius Teucrorum principis persona et tota sua potentia, in propriaque ipsius terra media, magnanimi strenuitate peregit. In quibus etsi occulto Dei iudicio, qui solus novit, cur per saepe fideles suos in conculcationem Blasphemorum sancti nominis sui exponat, fortuna suae parti novercata fuerit, et plures egregii milites occubuerint, dupplum tamen damni semper refudit hostibus, cruenta eis in omni actu victoria derelicta, nec cesi nostri hoc loco periclitandas sortiti sunt exequias, quae etsi optabilius fuissent in patria, speciosius tamen pro patria factae extiterunt. Laudibus etiam huius viri non immerito adiici potest, quod in his adversorum casuum vicibus inter ipsa quoque discrimina, in quibus non solum carissimos plures et fratres et amicos et familiares sibi belli calamitate raptos amisit, sed etiam proprii sanguinis multum effudit, sibi animum defuisse, aut fortitudinem lassatam esse nunquam potuit visum iri; quin imo vir fortissimus, magnanimum excelsumque maximae mentis

conservans vigorem, sua prudentia de captivitate, quam in ultimo dictorum duorum proeliorum inciderat, libertati restitutus, patriae secum salutem restituit, nec solum exteris malis hoc regnum eripuit, sed et interna quiete composita effecit, ut tota natio et respublica regni nostri Hungariae, submotis, sublatisque civilibus bellis et internis turbinibus, qui paulo ante et voluntates et mentes eius generis a sese distraxerant, unione invicem iurata, nos Dominum suum naturalem, genitoris et avi regum suorum successorem et haeredem, regem declaraverit, suscepit et recognoverit, sique praefatus Johannes Gubernator regnum illud nobis et sub nomine nostro constanti fidelitate tenuit, atque in hac constantia etiam innumeris bellorum morbis adversantibus perseveravit. Postremo regnum ipsum Hungariae confinibus suis dudum amissis, recuperatis magis auctum, magisque a parte infidelium Teucrorum, quam temporibus, dictorum avi et patris nostri regum tenebatur, dilatatum, Maiestati nostrae fideliter restituit, votiva pacis tranquillitate gubernandum, quod quidem, ut apertius confiteamur vel sola vel maxima eius industria, sollicitudine et bellicis artibus servatum est. Vt igitur vir tot inclitorum operum numero praestantissimus, cui nullus honos nisi meritis referri potest, et qui in tot praeclaris actibus multum sanguinis sui et suorum effudit, gratam sibi Maiestatem nostram praesentiat, extunc aliquas benevolentiae nostrae videat primicias, in futurum maiores experturus, castra nostra Gergen, in Comitatu Thorda et Dewa vocata, in Comitatu de Hwnyad, partium nostrarum Transilvanarum habita, simul cum cunctis districtibus, oppidis, possessionibus, villis et praediis, ad eadem pertinentibus: item districtus Valachales Swdya, Monostor, Bosar et Swpan vocatos, in Comitatu Themesiensi existentes, simul cum cunctis huiusmodi castrorum, districtuum, oppidorum, villarum et praediorum utilitatibus et pertinentiis, videlicet tributis, terris arabilibus, cultis et incultis, vineis et vinearum promontoriis, pratis, silvis, nemoribus, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, molendinis et locis molendinorum, ac iure patronatus ecclesiarum, et generaliter quarumlibet utilitatum et pertinentiarum dictorum castrorum, districtuum, oppidorum, villarum et praediorum integritatibus, quovis nomine vocitatis sub suis veris metis et metarum antiquis limitibus, de omnium Praelatorum, Baronum et Nobilium regni nostri, in hac congregatione generali eorundem, hic nobiscum existentium, totum scilicet regnum nostrum Hungariae repraesentantium, consilio et assensu et collaudatione, imo eis omnibus petentibus et instantibus, praefato Comiti Joanni, suisque filiis et haeredibus ac posteritatibus universis de manibus nostris regiis, cum omni eo pleno iure, quo nostrae regiae incumbunt collationi dedimus, donavimus et contulimus, damus donamus et conferimus, iure perpetuo et irrevocabiliter possidendam, tenendam et habendam, salvo iure pleno. In quorum omnium memoriam, firmitatemque perpetuam, praesentes concessimus literas nostras authentici sigilli nostri secreti, quo ut rex Hungariae utimur, appensione roboratas, quas in formam privilegii redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Posonii feria tertia proxima ante festum Purificationis Beatae Mariae V. Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio, regni autem nostri

anno tredecimo. — Alterius vero, scilicet Capituli Transilvaniensis, tenor sequitur in haec verba:

Capitulum Ecclesiae Transilvaniensis, omnibus Christi fidelibus, tam praesentibus quam futuris praesens scriptum inspecturis, salutem in omnium Salvatore. Ad universorum notitiam, harum serie volumus pervenire: quod nos litteras introductorias pariter et statutoriales serenissimi Principis Domini D. Ladislai, Dei gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Regis, ac Austriae et Stiriae Ducis, Marchionisque Moraviae etc. Domini nostri naturalis atque gratiosissimi, nobis directas summa cum reverentia recepimus, in haec verba: Ladislaus, Dei gratia Hungariae (ut supra) Fidelibus nostris Capitulo Ecclesiae Albensis, partium Transilvanarum salutem et gratiam. Cum nos pro fidelitatibus et fidelium servitiorum meritis, sincerisque complacentiis fidelis nostri, sincere dilecti spectabilis et magnifici Joannis de Hunyad, pridem dicti regni nostri Hungariae Gubernatoris, nunc vero Comitis perpetui Bistricensis, per eum Maiestati nostrae ac sacrae coronae regni nostri Hungariae sub locorum et temporum varietate cum omni fidelitatis constantia exhibitis et impensis, castra nostra Gergen, in Comitatu de Thorda, ac Dewa, in Comitatu de Hwnyad, partium nostrarum Transilvanarum, habita simul cum cunctis districtibus, oppidis, possessionibus, villis et praediis ad eadem pertinentibus, ac tributis et iure patronatus, ecclesiarum earundem, nec non cunctis utilitatibus et pertinentiis eorumdem quibuscumque, serie aliarum nostrarum litterarum donationalium, exinde confectarum, de manibus nostris regiis praefato Comiti Johanni, suisque filiis et haeredibus ac posteritatibus universis in perpetuum conferendum duxerimus, velimusque per nostrum et vestrum homines in dominium eorumdem et earundem legitime facere introduci; igitur fidelitati vestrae praecipientes mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum, quo praesente Elias de Sdaach, aut Johannes de Bathyzfalva, vel Stephanus de Losard, sive Michael de Wayonkereszth, sive alter Michael de Lengyel, seu Nicolaus de eadem — — Thomas de Tholdaleg, aut Laurentius de Jara, vel Georgius Menhar de eadem — — Bartholomaeus de Chan, sive Blasius de Rakosd, aliis absentibus homo noster ad facies dictorum castrorum, oppidorum, districtuum, villarum et praediorum ac easdem spectantium et pertinere debentium, vicinis et commetaneis eorumdem universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedendo introducat, praefatum Joannem in dominium eorumdem, statuaturque eadem et easdem eidem simul cum iure patronatus, ecclesiarum earundem praemissae nostrae donationis titulo ipsis incumbente, perpetue possidenda, si non fuerit contradictum, contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem contra praefatum Comitem Johannem in praesentiam Waivodarum nostrarum partium Transilvanarum ad terminum competentem, rationem contradictionis eorum reddituros. Et post hec huiusmodi introductionis et statutionis seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererunt, ac oppidorum, possessionum, villarum, praediorum et locorum, tributorum, eidem Comiti Johanni statuendorum et ad praefata castra pertinentium

nominiſ et termino assignato, eiſdem Waivodiſ more ſolito reſcribatſ. — Datum Viennae tertia die feſti Paſcae. Anno Domini Milieſimo quadringenteſimo quinquageſimo tertio, regni autem noſtri anno tredecimo. Noſ itaque mandatiſ praetacti ſereniſſimi Domini noſtri regis obtemperare cupienteſ, prout tenemur, unacum praedicto Michaele de dicto Wayonkereszthe, homine ſuo regio, unum ex nobiſ, videlicet honorabilem virum, Dominum Dominicum, Archidiaconum de Doboka, ſocium et concanonicum noſtrum, ad praemiſſam introductionem et ſtatutionem faciendam, noſtro pro teſtimonio tranſmiſiſ fide dignum, qui demum exinde ad noſ reverſi uniformiter retulerunt, quod ipſi feria ſecunda proxima poſt feſtum ſacraſſimi corporiſ Chriſti, proxime praeteritum ad facieſ antedicti caſtri Dewa vocati, conſequenterque diſtrictum, oppidorum, poſſeſſionum et villarum immediate inſcriptarum, utputa Dewa Zentandrás, Zanthohalom, Wamhel, Arky-Almaſ, Kereſzt, Tythewaſ, Aranyoſ, Kawa, Theſek, Leſnik, Dombrawezya, Denczaſty, Boya, Item Joffy, pertinentiarumque eiſdem Solmoſ, Berekyoſ Nyavaláſ, Bwryanfalva, Boſſaſ, Karachonfalva, Keczkedeg, Fiſeſd, Topolcha, Alſokalantelke, Feſewkalantelke, Tothy, Zeczéſ, Zenthgywrgh, Rachaler, Jopatak, Gonozpatak, Berekye, Kwred, Oroſzfalu, Strigfalva, Alſonadaſd, Feſewnadaſd, Lenczyňa, Tonokoſ, Waralya, Thopol, Zenthpeter, Waad, Nalazſ, Reya, Bodogazonfalva, Karwlywaſ, Fejerwyz, Bayoſd, Thata, uterque Lywald, Ponor, Poroſ et Maczeſd vocatarum ad praerſcriptum caſtrum Dewa pertinentium, omnino in Comitatu de Hunyad praedicto exiſtentium habitarum, nec non locorum, tributorum, viciniſ et commetaneis eiſdem earundem uniſverſiſ, inibi legitime convocatiſ et praerſentibuſ accedendo introduxiſſent, praelibatum Comitem Johannem in dominium eiſdem et earundem, ſtatuſſentque idem et eaſdem eidem ſimul cum iure patronatuſ eccleſiarum earundem cum cunctiſ eiſdem et earundem utilitatiſ et pertinentiſ quibuſlibet, praemiſſae donationiſ titulo ipſi incumbenti perpetuo poſſidendum. Nemine penituſ contradicte apparente tribuſ continuiſ diebuſ in faciebuſ eiſdem et earundem, iuxta regni conſuetudinem moram facienteſ. In cuiuſ rei teſtimonium, perpetuamque firmitatem praerſentéſ literaſ noſtraſ privilegiaſ ſigillo noſtro pendentí munimine roborataſ eidem duximúſ concedendaſ. Datum decimo octavo die introductioniſ et ſtatutioniſ praenotatarum anno Domini ſupradicto. Honorabiliſ et diſcretiſ viriſ Domino Andrea, Praepoſito, Antonio decretorum doctore, Cantore, Michaele Cuſtode, Gregorio de Lippa Decano, caeteriſque Canoniciſ dictae Eccleſiae noſtrae, ſalubriter exiſtentibuſ et devote.

Noſ igitur huiuſmodi ſupplicationibuſ pro parte et in perſona praefati Comitiſ Johanniſ nobiſ modo quo ſupra porrectiſ, regia benignitate exaudiviſ, clementer et admiſſiſ, praetactaſ utraſque litteraſ non abraſaſ, non cancellataſ, nec in aliqua ſui parte ſuſpectaſ, imo mera et ſincera integritate praepollenteſ, praerſentibuſque litteriſ noſtriſ de verbo ad verbum ſine diminutione et augmento aliquali inſertaſ, quoad omneſ earundem continentiaſ, clauſulaſ et articuloſ eatenuſ quatenuſ eaedem rite et rationabiliter ſunt emanatae, viribuſque earum veritaſ ſufragatur, acceptamuſ, approbamuſ et ratificamuſ,

easque nihilominus consideratis de novo et ad memoriam reductis multiplicibus servitiis et pluribus obsequiosis ac virtuosis operibus antefati Comitis Joannis ex abundantiori favoris gratia, pro eodem Com. Joanne, ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis, simul cum donatione et statutione suprascriptis, ac nominibus possessionum ac pertinentiarum in ipsis litteris statutorijs consignatarum innovantes, perpetuo valituras confirmamus salvo iure alieno. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam praesentes concessimus litteras nostras pendentis secreti sigilli nostri, quo ut rex Hungariae utimur, munimine de novo roboratas. Datum Pragae, per manus venerabilis viri, Domini Nicolai Izarius, Praepositi Ecclesiae Agriensis, Vicecancellarii nostri dilecti et fidelis, feria tertia proxima post festum Pentecostes. Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto, Regnorum autem nostrorum anno Hungariae decimo quinto, Bohemiae vero primo.

Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 180.—Idem, Cod. dipl. XI. 496.

XXIV.

1453.

1453. *Ladislau, fiulul lui Ionu Corvinulă*, amintit în calitate de banu alu Croației și Dalmației.

Ladislaus, Dei gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex, Austriaeque et Stiriae Dux, nec non Marchio Moraviae etc. Fidelibus nostris Judici, Juratis, caeterisque civibus et toti communitati civitatis nostrae Kesmark salutem et gratiam. Certa relatione didicimus, quomodo nonnulli latrunculi sumta occasione nostrae absentiae, sub nomine et ductu cuiusdam Axameth, congregati in terra nostra Scepus, et partibus illis vicinis, erectis fortalitiis, plurimas hominum et rerum praedas faciunt et incolis illarum partium multa ingerunt mala et nocumenta; et quod adeo iam eorum praesumptio invaluit, ut novissimis diebus plures nostros fideles ad eos compescendos congregatos, in campestri bello conflixerint. Cupientes igitur tempestive eorum malitiae resistere, fidelem nostrum, spectabilem et magnificum Ladislaum de Hunyad, Comitem Bistricensem, et regnorum nostrorum Dalmatiae et Croatiae praedictorum Banum, contra praefatos malefactores in subsidium illius terrae duximus deputandum. . . . Datum Viennae, feria sexta proxima ante festum Pentecostes. Anno Dom. MCDLIII. regni autem nostri anno XIII. L. S.

Fejér, Genus Joannis Corvini. p. 194. Din archiva oraşului Kesmarkt.

XXV.

1453. *Ionu Corvinul*, comitele Bistriței și căpitanu supremu alu armatei unguresci, confirmă vechile libertăți ale cetățenilor și ale Sașilor din orașul *Bistriței în Transilvania*, și anume că dênșii se pôtă lua parte și pe viitoriū la adunările districtelor săsesci din Transilvania.

1453.

Nos Joannes de Hunyad, pridem regni Hungariae Gubernator, nunc vero perpetuus Comes Bistricensis et supremus Capitaneus regiae Maiestatis, in regno Hungariae constitutus, ad sempiternam rei memoriam tenore praesentium volumus pervenire, quod postquam nos, divina favente clementia, dominium Comitatus et civitatis nostrae Bistriciensis adepti sumus, mox dignam et gratissimam meditationem praecipue in eo habuimus, ut iidem divitiis opulenti, sic non minus numero et multitudine civium, hospitum, populorumque, inhabitatorumque augerentur, atque multiplicarentur, in omnibus successibus et votivum susciperent incrementum. Supplicationibus igitur fidelium nostrorum dilectorum, iudicis, iuratorum, caeterorumque civium et hospitum dictae civitatis nostrae Bistriciensis, ac pertinentiarum eiusdem in ipsorum et totius communitatis eiusdem civitatis nostrae et suarum pertinentiarum nominibus et personis, nobis propterea porrectis, favorabiliter inclinati, eidem civitati nostrae Bistricensi et suis pertinentiis sana et matura deliberatione nostra praehabita, infrascriptam perpetuam libertatem duximus dandam, donandam et conferendam; primo: quod dictam civitatem nostram cum suis pertinentiis, quae semper libera civitas fuit, in omnibus istis libertatibus et gratiarum praerogativis, quibus ipsi temporibus divorum regum Hung. usque modo usi, freti ac gavisii fuerant, sine aliqua divisione et sequestratione tenebimus, fovebimus et conservabimus; annuentes eisdem, ut ipsi seu eorum posteritates, pro factis et rebus, necessario incumbentibus et successivis temporibus expedire debendis, quae tamen libero comitatu nostro et iurisdictionibus nostris non praeiudicant, in colloquium, tractatus et congregationes septem sedium saxonicalium et nobilium — partium nostrarum Transilvanarum ire et accedere valeant, atque possint, causasque ipsorum aut alteram eorundem pro tempore emergentis interrogationis septem sedium saxonicalium, prout antiqua laudabilis consuetudo eorum hactenus observata fuit conducere habeant facultatem. Praeterea eosdem sub eisdem sigillo et signeto vexilli seu banderii, quibus ab olim per divos reges sunt condonati roboramus et confirmamus; et quaelibet domus seu curia singulis annis pro census nobi circa festum B. Martini Confessoris, tam in ipsa civitate nostra Bistricensi, quam in dictis suis pertinentiis, duos lothones argenti, inquilini quilibet unum lothonom argenti, a 10 iugeribus terrae arabilis, in territorio eiusdem civitatis nostrae existentibus, quilibet civitatis seu villanus eandem terram possidens, unum lothonem argenti, villani vero per se a servitio, aratra vocato, a tribus aratris, unam marcam argenti; a quolibet molendino, cuius rota subtus volvitur, mediam marcam argenti; a molendino vero cuius rota superius volvitur, quatuor lothones arg., sicuti temporibus quondam D. Sigismundi Imp. Regis

et aliorum divorum regum Hungariae consuetudo laudabilis extiterat, nobis et haeredibus nostris solvere teneantur. Et ut ipsa civitas nostra simul cum suis pertinentiis in ipsa solutione remaneant, neque nos, neque successores nostri huiusmodi meliorarent, nec augmentarent, spopondimus modo aliquali et sine omni immutatione. Dum autem necessariae expensae pro diversis factis eiusdem civitatis nostrae et suarum pertinentiarum expeditione de medio ipsorum dictae civitatis et suarum pertinentiarum recolligantur, hoc modo videlicet: quod XV. villae superiores ad dictam civitatem nostram pertinentes, duas partes florenorum seu denariorum persolvant; inferiores vero villae videlicet — quartam partem, ipsaque civitas nostra Bistriciensis quartam partem florenorum seu denariorum modo simili persolvere teneantur, quemadmodum antiqua laudabilis consuetudo hactenus fuit observata. Item ipsa civitas nostra simul cum suis pertinentiis, nobis LX. marcas argenti singulis annis videlicet provinciae superiores circa festum nativitatis B. Joannis Baptistae XXXV. marcas et IV. lothones argenti; ipsae vero inferiores provinciae circa festum B. Martini Conf. XXIV. marcas et tres lothones argenteos; pro censu eorum, quem ipsi alias Comitibus Siculorum dedissent, dare teneantur, ut extitit temporibus Comitum Siculorum observatum. Exercituationis autem temporibus ipsa civitas nostra, simul cum suis pertinentiis, tum tantis personis et numero, quo et quantis tempore dicti quondam Domini Sigismundi Imp. et Regis exercituaverunt cum eorum banderio exercituare teneantur. Insuper etiam nullus officialis seu iudex Hungarus in sede iudiciaria tam dictae civitatis nostrae, quam villarum, ad eam pertinentium, ultra alias consuetum habeat potestatem accedendi, aut ad faciendas expensas quascunque, velut ab antiquo fuit observatum. Castellani etiam in castro nostro Bistriciensi constituendi, praesentes et futuri, nullam potestatem supra dictam civitatem nostram et pertinentias suas habeant, nec ipsos seu eorum alterum ad aliqua servitia cogere, arctare et compellere possint quoquo modo: neque ipsi castellani nostri in silvis, pratis, fenetis, vineis libris, mensuris, ulnis, velut ab antiquo observatum est, quicquam habeant vigoris aut potestatem; nec ultiores labores castri nostri et eiusmodi similia onera ipsi civitati nostrae et suis pertinentiis imponemus. Tributum vero, in possessione nostra Radna exigi solitum, prout tempore annotati D. Sigismundi Imp. et Regis usque ad tempora quondam D. Adalberti regis exactum fuit, ab iisdem civibus et inhabitatoribus dictae nostrae civitatis Bistriciensis, et suarum pertinentiarum, ita et eodem modo exigi, recipere et extorquere faciemus. Insuper ex nostra liberalitate annuimus et concedimus, praefatis iudici, iuratis, caeterisque civibus et toti communitati dictae civitatis nostrae Bistriciensis, ut ipsi et eorundem successores universi, plebaniam parochialem Ecclesiae S. Nicolai Conf. in eadem civitate nostra Bistriciensi constituere, dum et quando eadem legitime vacaverit, idoneis et bene meritis personis, quibus maluerint, perpetuis universis temporibus conferendi habeant facultatem. Quas quidem supradictas libertates, indulta et concessionem nos Joannes de Hunyad Comes videlicet praefatus, nostro ac haeredum et successorum nostrorum nominibus et in personis annotatae civitati nostrae Bistriciensi et suis pertinentiis, quemadmodum temporibus divorum regum Hungar. praefuerunt, cum declarationibus

et conditionibus suprascriptis dedimus, donavimus et contulimus. — — In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam praesentes litteras nostras sigillo nostro impediti communitas dictae civitati nostrae Bistriciensi et suis pertinentiis duximus concedendas. Datum in civitate nostra praefata Bistriciensi in festo B. Mariae Magdal. Anno Dom. MCDLIII.

Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 196—200. — E MSS. Cornidesianis. Tom. IX. Per annos VII. quibus gubernio regni functus est, iure etiam monetae cudendae usus est, cuius aureae aversa pars usitatam S. Ladislai regis effigiem continet, adversa vero corvum gentilitium cum insignibus Hungariae, sic inscripta: Johannes D. Hw. Hungariae gu—, Habuit etiam numos argenteos. — Alias quoque litteras, qua Com. perp. de Bistricia edidit.

XXVI.

1453. (Estrasü). Unü Emericü în calitate de *castelanü alü Orşovei*.

1453.

. . . Emericus castellanus de orsua¹⁾.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. p. 66.

XXVII.

1453. *Ionü Corvinulü*, comitele Bistriței și căpitanü generalü alü armatei unguresci, scutesce pe *chinezii români, Iacobü, Șerbanü, Ladislau și Ianciulü din Măcicașulü-de-josü*, ca se mai plătescă banilorü din Severinü taxe din veniturile lorü chinezesci.

1453.

Johannes de Hunyad, perpetuus Comes Bistriciensis, et Supremus Capitaneus Regie Maiestatis in Regno Hungarie constitutus. Egregys viris Michaeli de Csorna, et Petro Dants Banis Zeriniensibus, Salutem cum fauore. Quia nos, pro fidelitatibus et seruiciorum meritis, Nobilium Jacobi, Sarbani, Ladislai et Jantsul de Also Matskas, vniuersos prouentus Keneziales, de predicta Also Matskas, Banis prouenire debentes, generose duximus remittendos et Relaxandos, ideo vestris dileccionibus harum serie firmiter committimus et mandamus, quatenus prefatos Nobiles, sed nec eorum Jobbagiones, in prescripta Also Matskas, et Also Tövish, ratione non solucionis dictorum prouentuum Kenezialium, in nullo impedire, molestare seu quouismodo damnificare, nullatenus presumatis, nec sitis ausi modo aliquali. Presentibus perlectis exhi-

1) Pesty crede, că acestü Emericü, era probabilü din familia bănățenă Hemü (Himfy) de Remetea.

benti restitutis. Datum in Káran Sebes tercio die festi post Sancte et Indiuidue Trinitatis. Anno domini Millesimo Quadringentesimo Quinquagesimo tercio.
(L. S.)

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 395. Copie făcută de Andrei Huszti, în archiva familiei Macskási de Tincova.

XXVIII.

1453. 1453. (Estrasă). Conventul mănăstirii din Clușă raportază, că cercându se introduce pe Capitulu din Alba-Iulia în posesiunea comunelor românesi, *Bună, Springu, Drașeu, Căcova și Poiana*, au făcut opozițiune în contra acestei introduceri nobilii din Vingartu și din Galtiu.

Conventus B. M. V. de Colosmonostra refert, Egregiis Viris Georgio Filio Rikalf de Tharkeu Branislao de Stybo, Vice Vajvodis Transilvanis, quod statutionem Capituli Alb. Eccl. Transil. in Dominium Possessionum Bun, ac Spring, Drasso, Nagy-falu, Kákova, et Kis-Sebes vocatarum alias per Michaellem Filium Salamonis de Fejer Egyház, ipsi Capitulo, ex legitimo consensu Regio Testamentaliter Legatarum, per illius Conventus Religiosum Fratrem Dominicum Sacerdotem Socium conventualem, una cum Elia Sülyei de Gáltö, et Petro de Szantsal, tentatam, Thomas de Fahid, in personis Egregiorum Joannis Gereb de Vingárth, et Filiorum ejus, item Demetrii de Gáthi, Dominorum suorum, nec non Mysner de Monyoros, in personis Magnifici Deseu de Losoncz, ejusque Filiorum suorum scilicet Dominorum, Contradictione impediverint. A. D. 1453. Fasc. 1. n. 37.

Szeredai, Notitia veteris et novi capituli Ecclesiae Albensis trans. 1791. p. 96.

XXIX.

1453. 1453. (Estrasă). *Ionu Corvinulă*, căpitanul general al Ungariei, interdice perceptorilor din Transilvania, ca se mai ceară și se încaseze dișma de oi de la iobagii Capitulu din Alba Iulia, și anume din cauză, că iobagii acestui Capitulu sunt scutiți de dișma oilor.

Eodem Anno, Joannes de Hunyad, Comes perpetuus Bisztriciensis, supremus Capitaneus Regiae Majestatis in Regno Hungariae Constitutus, Nobilibus Viris Nicolao Bala, Antonio de Bázna ac Thomae, — — — Dicatoribus, et Exactoribus proventuum quinquagesimalium, in partibus Transil-

vanis, praecipit severe, et Committit, ne a Jobbagionibus Capituli Ecclesiae Transilvaniae, quinquagesimas exigant, quod illi tali gaudeant praerogativa, ut ad nullam solutionem, proventuum quinquagesimalium obligentur. Datum in Kolosvár. A. D. 1453.

Szeredai, Notitia veteris, et novi Capituli Eccl. Alb. transilv. pag. 97.

XXX.

1453. (Estrasii). Capituluľ din Alba Julia introduce pe *Saűii* din Transilvania în posesiunea castrului *Tălmaciű* de lângă Sibiu. 1453

Capituli Alb. Transilvaniae Relatoriae super peracta in rationem Saxonum septem sedium statutione in Dominium Castri Talmács et pertinentiarum.

Originale in Tabul. nat. sax. sub Nr. 502.

Edidit eas per extensum Gierend «Notitia Castellanus Talmács. Cibiinii 1832. in 8º, p. 32—34.

Transilvania, An. 1873. p. 128.

XXXI.

1453. *Ladislau*, regele Ungariei, asigură pe *Saűii din Transilvania*, că nu va separa nici-o dată districtele săsesci unele de altele, nici va despărţi de către teritoriul săsescă *Ńra Bărsei şi castrul Tălmaciului*, pe care l'a anexat de curând. 1453.

Commissio D. Regis per D. Comitem et
Ulricum [Eytzinger] Consiliarium.

Ladislaus Dei gracia Rex Hungarie Bohemie Dalmacie Croacie etc. ac Austrie et Stirie Dux nec non Marchio Moravie fidelibus nostris sincere dilectis nobilibus et egregiis, ac circumspectis, comitibus, magistris ciuium, iudicibus, iuratis senioribus, ciuibus, ac ceteris Saxonibus 7 sedium Saxonicalium, item aliarum duarum sedium, videlicet Selk et Megjes ac Terre Barcensis, ciuitatisque Clusvar et oppidi Vintz vocatarum parcium nostrarum Transilvanarum salutem graciámque nostram regiam et omne bonum Vestra laudanda meritorum et fidelitatum obsequia strenuaque gesta et opera quibus a retro-

actis temporibus sicuti a certo didicimus sacre regni nostri Hungarie corone avoque et genitori nostris in variis exercitibus expeditionibus contra sevos Teucros Christi fidei emulos cum complurimorum fratrum et consanguineorum vestrorum nece et sanguinis effusione studuistis complacere nos alliciunt et inducunt ut Vos, qui semper unum fuistis esseque debetis indivisi regiis amplecti fauoribus et specialibus graciaram prerogatiuis et ad omnia que utilitatis et vestre manutenende libertatis sunt, nos vestris fidelitatibus reddere promptos et paratos gracie: De quibus ut vestra fidelitas certa soliditate confirmetur sicuti predecessores nostri diui reges Hungarie vobis septem sedibus vigore authenticarum literarum ipsorum promittentes polliciti sunt et assecurarunt, sic et nos pollicentes Assecuramus vestras fidelitates, quod de manibus nostris regiis, et a sacra regni nostri Vngrie corona vos ac predictas 7 sedes, necnon alias duas sedes Selk et Megjes ac terram Barcensem, ciuitatemque Clusvar et oppidum Vintz aliasque ciuitates, oppida, villas et territoria ad easdem spectancia, nequaquam alienabimus, neque alicui hominum cuiuscunque Status condicionis aut preeminencie existat, conferendo donabimus aliquo modo; sed in omnibus vestris iuribus iurisdictionibus libertatibus consuetudinibus et graciaram prerogatiuis, quibus a diuis regibus Vngrie, nostris videlicet predecessoribus, insigniti vsi fuistis et gauisi, sed et in castro Tollmach vocato ac eiusdem pertinenciis, quemadmodum per nostram Majestatem ad prefatas 7 sedes annexum et appropriate existunt, perpetue et irreuocabiliter tenere volumus et conseruare atque facere conseruari: decernentes per expressum, vt litere nostre aut aliorum quorumcunque, contra vestrorum iurium libertates ac priuilegia consuetudines ac graciaram prerogatiuas qualitercunque emanate seu emanande, nullius sint vigoris seu firmitatis, et per earundem non obseruacionem vobis non imputabimus modo aliquali. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes concessimus literas nostras pendentis secreti sigilli nostri munimine roboratas. Datum Vienne secundo die festi beati Gregorii pape. Anno Domini 1453 regni autem nostri anno 13.

Jakab, Oklevéltár Kolozsvár történetéhez I. pag. 185.

XXXII.

1453.

1453. *Alexandru, voivodulă Moldovei*, prestéză omagiulă de fidelitate regelui Poloniei.

Alexander Palatinus Moldaviae coram Oratoribus Regiis, Magnifico de Koniecpole Castellano Sandecensi, et Ioanne de Wisnicz Kmita Sandomiriensi, et Premisliensi Capitano Homagium praestat, promittitque se more

Maiorum suorum Regi in Terras Russiae venienti idem Homagium praestitutum, in loco, ad quem vocatus fuerit, praesertim vero Cameneci et Sniatini.

Dogiel, Codex dipl. Regni Poloniae. I. 2. p. 601.

XXXIII.

1453. *Predboriu*, căpitanulă castreloră Sandomiră și Premislă, precum și Ionă Kmitha, castelanulă Leopolei, promită în numele regelui Casimiră din Polonia, că dănsulă va plăti lui *Mihulă*, cancelariulă *Moldovei*, ună venită de 100 mărci pe fie care ană.

1453.

Nos Predborius de Conyeczpole sandomiriensis premisliensis capitaneus et Johannes Kmitha de Wyszynycze leopoliensis castellanī recognoscimus presencium cum tenore quibus expedit uniuersis quare pro Serenissimo principe ac domino d-no Kazimiro D. gr. Rege Poloniae ac M. D. Lythwaniae promissimus promittimusque per presentes quia magnifico d-no Mihul cancellario terre Moldauiensis annuatim redditum centum marcarum pecuniae communis in regno currentis ex ruppis Crac. siue Russie aut de alys proventibus Ser-mus d-nus Rex dabit et persolvat realiter... Dat. in Sereth die dominica proxima post festum S. Mathei Apostoli A. D. 1453.

Улишники, Матеріалы. pag. 82.

XXXIV.

1454. Adunarea generală a nobililoră din districtulă (Caran)Sebeșului adevăresce, că *Sigismundă*, regele Ungariei, scutise pe *nobilii români Iacobă*, *Ladislau* și *Dumitru* din *Măcășulă-de-josă*, ca se mai plătescă alte dări chinezesci, afară de ună vițelă grasă și de trei veri etc. pe ană, și că regele le facuse acăstă ușurare în semnă de recompensă pentru bravura lui *Michaiă* și a lui *Romană*, a chineziloră din *Măcășă*, cari i-și terminase viēța loră în ataculă făcută asupra castrului *Columbașă*.

1454.

Nos vniuersi nobiles de districtu Sebes, Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis, Quod coram nobis Egregy Michael de Charna, et petrus danch de Sebes Bani Zewerinenses Contra et aduersus nobiles Jacobum, Ladislaum, et demetrium de Alsomachkas proposuerunt istomodo, Quod ipsi Censum et munera annualya vt moris kenazyatus est, exsoluencia, non exsoluissent, neque autem exsoluerent, Exaduerso autem prefatus Jacobus in sua et suorum fratrum respondit personis, Quod

ipsi cum quibus munerum tenerentur exsolucione Semper annuatim exsoluissent, et exsoluerent, et hoc de duabus possessionibus videlicet de alsomachkas et alsothewis Sedquia Juxta fauorabilem remissionem Serenissimi Imperatoris Sigismundi pye memorie Regis Hungarie vt teneimur exsoluimus et exsoluemus, Tenemur enim Singulis annis exsoluere Circa festum Penthecostense vnum vitulum saginatum et Tres verres, et Tres cerculos Cum vna asatura circa festum natalis domini, nec non duodecim oua cum tribus cerculis circa festum Resurrectionis domini, Per has enim exsoluciones ordinum, Sepefati Bani non contenti, Sed dictorum Censuum ac munerum exsolucionem, Sepefati Bani Juridice exigent, Simul cum prefatis nobilibus Sex nobiles videlicet Johannem de Mothnok, et Michaellem de eadem, ladislaum de Bizere, Stephanum de Machowa et Michaellem Bobwl de Wladesth, et vallenthinum de mogora, vti ipsi Secundum fidem eorum deodebitam, dictorum Censuum et munerum exsoluciones, de predictis duabus possessionibus exsoluendas per dictos nobiles exhibendas, discuciant et in veniant, Et post eorundem discussionem et inuencionem, in vno termino per ipsos de putato Coram nobis fateantur ut tenentur, Sicque prefati Bani eorundem discussionibus et inuencionibus contententur, Igitur Sepefati nobiles veniente termino per nos s de putato Coram nobis ut debebant comparuerunt Ipsique secundum fidem eorum deodebitam Sicuti in venerunt Coram nobis pari recitauerunt voluntate, Istomodo, Quod prefati Jacobus ladislaus et demetrius licet de predictis duabus possessionibus videlicet alsomachkas et alsothewis, Antea Cum pluribus Censuum et munerum tenebantur exsolucionibus, quam cum vno vitulo Saginato tribus verribus, Sex cerculis duodecim ouis et vna asatura, Tamen cum Jam prefatus Serenissimus Imperator, Sigismundus Rex pye memorie Rex Hungarie, Cum suo banderio ac maximis viribus christianis more exercituandi Sub castro galamboch perrexerant, Extunc ibi nobiles Roman et Michael de dicta alsomachkas, dictum castrum fortiter Impugnando, In expugnatione predicti castri fines eorum determinauerunt temporales Expost autem, quo ad suplicationem predictorum nobilium, propter mortem Roman prefati et Michaelis de alsomachkas Omnimodas eorum de dictis duabus possessionibus videlicet alsomachkas et alsothewis per modum kenezatus exsoluciones exsoluendas, Cum sua littera priuilegyali remisit, preterquam vti superius dictum est, vno vitulo Saginato, tribus verribus, Sex cerculis, vna asatura et XII. ouis, Quasquidem litteras ipsius Serenissimi Imperatoris, per dictos Census emanatas, Simul cum alys litteris priuilegialibus, patre et matre, et ceteris fratribus et prolibus, dum Ipse Seuissimus Imperator Hwmorad fil(ius . . .)eles et paterne Iniquitatis Alumnus, Cum suis Turcis, et totis viribus, Ac ceteris christi prosecu(toribus), personaliter exiuerat terram Istam deuastare, Sicque Opidum Sebes cum sua provincia depreda(uerat) et deuastauerat, Ac dictas litteras et parentes di(ctorum) nobilium deportarunt eo tempore, Obhoc Sepefati Bani, prefatos iam memoratos nobiles videlicet Jacobum, ladislaum, et demetrium, ac Ipsorum proles, In ratione dictarum solucionum, vti ante claruit, Juxta fassionem dictorum Nobilium, Remiserunt eosdem quietos et expeditos, Coram nobis, In cuius Rei memoriam firmitatemque perpetuam, presentes lit-

teras nostras, licet proprio caremus Sigillo, Tamen fecimus cum Sigillis nobilium videlicet Fyath de Ermenes, et bogdan de mothnok munimine roborari Datum in Sebes feria quinta proxima post festum Beati Mathye Apostoli, In anno domini M^{mo} CCCC^{mo} l. III^{ta}.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. p. 66.—Originalul pe chârtie în archiva familiei Macskásy de Tincova.

XXXV.

1454. *Michailii de Ciorna și Petru Danciū*, banii Severinului, scutesc pe *chinezii din Măcițașul de Jos* de plățirea taxelor chinezești, de cari i scutise mai înainte și regele Sigismund ca recompensă pentru virtuțile militare ale părinților săi.

1454.

Nos Michael de Chorn(a) et Petrus Danch de Sebes Bani Zewri-nienses Memorie commendamus per presentes, Quod nos pro Inueniendo Cens(u)um et munerum Annualium nobis de possessionibus Jacobi Ladislai et Demetry, de Alsomachkas et Alsothys more keneziat(us) prouenire debencium Sex Nobiles scilicet Johannem de Mothnok, Michaelen de eadem Ladislaum de Byzere Stephanum de Machowa, Michaelen (B)obwl et Valentinum de Magwra elegeramus deputandos, qui, ad nos reuersi, fide eorum deo debita fassi sunt per hunc modum, Quomodo prefati Jacobus Ladislaus et Demetrius licet de predictis duabus possessionibus videlicet Alsomachkas et Alsothys antea cum pluribus Censuum et munerum tenebantur exsolucionibus, quam cum vno vitulo saginato, tribus verribus, Sex Cerculis Duodecim Ouis et vna Asatura, Tamenquia Serenissimus Imperator Sigismundus Rex Hungarie etc. cum suo banderio more exercituandi sub castro Galambocz perrexerant, tunc Ibi Nobiles Romaan et Michael de dicta Alsomachkas, dictum Castrum expugnando fines eorum determinarunt temporales, Expost autem quo ad supplicationem predictorum Nobilium propter mortem Roman prefati et Michaelis omnimodas eorum de dictis duabus possessionibus per modum keneziatus resoluciones resoluendas, cum sua littera priuilegiali remansit, preter quam superius dictum existit, vno vitulo saginato, tribus verribus, sex cerculis, vna asatura et XII Ouis Quasquidem litteras ipsius Sigismundi Imperatoris super dictos Censuum emanatas, simulcum alyis litteris priuilegialibus, patre et matre et ceteris fratribus dum ipse Seuissimus Imperator Omoradbeg, cum suis Turcis exierat Terram istam deuastare, Sicque Opidum Sebes cum sua prouincia depredauerunt et deuastauerunt, ac dictas litteras et parentes dictorum Nobilium deportauerunt, eo tempore, obhoc nos prefatos Jacobum Ladislaum et demetrium ac ipsorum proles In racione dictarum solucionum vti antea claruit. Juxta fassionem dictorum Nobilium remisimus quitos et expeditos ymmo con-

mīttimus eciam per presentes, In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras sub Sigillo nostro emanatas (sic), Datum in Karansebes feria Sexta proxima post festum beati Gregory pape Anno domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto Quocirca rogamus Comites districtus Sebes vt ipsos in Juribus eorum conseruare et tenere velitis.

(L. S.) (L. S.)

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 68. — Originalulă pe chărtie în archiva familiei Macskási.

XXXVI.

1454.

1454. *Ladislau*, regele Ungariei, numesce pe *Ionu Corvinulă* căpitană supremă ală armatei unguresci în contra Turciloră, și dispune totă-o dată, că la expedițiunea a cēsta se mai iee parte afară de *Români* și Cumanii și Tătarii din Ungaria.

Ladislau, Dei gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galiciae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariaeque Rex, Austriaeque, Silesiae et Stiriae Dux, nec non Marchio Moraviae, Lusatiae etc. — Fidelibus nostris universis, Praelatis, Baronibus, Nobilibus et alterius cuiusvis status et conditionis hominibus possessionatis, in Comitatu constitutis et existentibus salutem et gratiam. Crebrarum et invalescentium novitatum, notabilium omnium fide dignorum huius regni nostri Hungariae pericula formidantium patefactione edocti sumus luculenter: quomodo perfidissimus Imperator Turcarum potentissima paganorum coadunatione, solito multiplicata magis, in finale exterminium firma intentione machinetur, hoc regnum nostrum Hungariae subintrare. — Proinde nos vigili advertentia in animo revolventes, ne, velut olim hoc regnum Hungariae ex Tartarorum invasione improvisa, inaninadvertentia regnicolarum in flebilem ruinam fuerat positum, et in praesentiarum in evitabili cursu dicti Imperatoris Turcarum et campestri conflictu indispositos, quod Deus avertat, nos contingant periclitari, et totius huius regni machina, sacra religione christiana imbuta, penitus diruatur, quemadmodum etiam in proximis diebus evolutis exemplari intuitu civitati Constantinopolitanae per eundem imperatorem Turcorum illatum fore, iam experti sumus manifeste; ea propter praedicti fideles nostri Praelati, Barones, Nobiles et Proceres dicti regni nostri Hungariae, unacum certis electis nobilibus hominibus singulorum comitatum eiusdem regni nostri, quibus per alias litteras nostras superinde dederamus in mandatis, in hac civitate nostra Budensi undecim his diebus congregati, super eo, qualiter huiusmodi ipsius imperatoris Turcarum invasio praestolanda, valeret tutius evitari; uniformem habentes tractatum, et deliberationem nos cum eisdem validam exercitualem ad natalem patriam nostram, Altissimo propitio, defendendam adversus paganorum insultus exercitum decre-

vimus instaurandum, quod praesentibus litteris nostris sub certorum articulorum inclusionibus subnotandis, vestris fidelitatibus notificandum duximus, videlicet: Quod primum spectabilem et magnificum Joannem de Hunyad, perpetuum Comitum Bistriciensem infra praesentis integri revolutionem anni Capitaneum generalem instituimus huius exercitus nostri instaurandi. Item (insurrectio nobilitatis indicitur). Item omnes liberae civitates, tam nostrae regales et reginales, quam Dominorum Despotis et Comiti Ciliae aut aliorum Magnatum, nec non totum regnum nostrum Slavoniae, de quibus lucrum camerae nostrae solvi non consuevisset, modo praemisso connumerari debeant, et similiter Philistaei, Cumani Valachi et Tartari connumerari debeant exercituare. — Praeterea — Quocirca — Datum Budae in festo conversionis B. Pauli Apostoli. Anno Domini MCDLIV.

Fejér, Genus Ioannis Corvini. p. 200.

XXXVII.

1454. *Ionă Corvinulă*, însciințeză pe împăratul Germaniei despre învingerea, ce a reportat-o asupra Turcilor în împreșuirile dela Crusolicz, de unde a trecut apoi la orașul *Vidinului*, pe care l'a ars cu toate comunele din districtul său.

1454.

Serenissime Princeps et Domine nobis semper gratiosissime! Cum omni reverentia recepimus litteras vestrae Serenitatis et eorum contenta intelleximus. Ex parte igitur saevissimorum Turcorum crucis Christi persecutorum, ac de eorumdem Turcorum gestis, potentia, habitudine, progressu, infestatione et perversa intentione vestr. Serenitatem possumus certitudinaliter avisare et certificare, quod saevus ille Mahumed-beg Chalappya, Dominus et Imperator Turcorum, violata fide paganissima, ruptaque treuga et pace, quam cum ipso eo tempore, quo Serenissimus Princeps et Dominus noster naturalis et gratiosissimus dominus Ladislaus, Dei gratia rex Hungariae et Bohemiae, patruus vestrae Serenitatis, sub educatione eiusdem vestrae Serenitatis confovebatur et tenebatur, pro parte regni et ducatus Domini regis Ladislai, per terminum Hungariae et Rasciae feceramus et firmaveramus, cum infinita nationum suarum barbaricarum, coadunataque potentia Tartarorum, Saracenorum et Carimanorum, et aliarum diversarum mixtarum nationum, de orientalibus partibus hostiliter irruit et intravit in regnum Rasciae praefati Domini nostri Ladislai, de quo illustrem Dominum Georgium, eiusdem Rasciae Despotum eiecit et expulit, et plusquam quinquaginta millia hominum seu animarum absportavit, ipsum regnum vero omnino conquassavit et concremavit; captaque exteriori civitate Zendero obsidens circumvallavit. Nos autem quantum cum Dei auxilio in moderna absentia ipsius Domini nostri regis Ladislai, pro suorum regni et ducatus defensione facere potuimus, personaliter cum gentibus

nostris transivimus, contra ipsos Turcos et Mahumed-Beg, qui postquam adventum nostrum illuc persensit, ab ipsa obsidione se removit, et retro cessit in Bulgariam, in civitatem suam Sophia appellatam, dimisitque in ipso regno Rasciae quemdam Waivodam nomine Friczbeg principaliorem suum Capitaneum cum triginta duobus millibus paganorum infidelium circa partes Krusolicz, cum quibus conflictum habuimus, et Deo nobis auxilium ferente, ac per bonam fortunam dicti Domini nostri gratiosissimi Ladislai, ipsos debellavimus, ipsumque Friczbeg Capitaneum captivavimus, cum aliis pluribus nobilibus Turcis, quos de presenti nostra tenemus captivitate, dominia ipsius imperatoris turcici usque ad civitatem Pirotha concremavimus et combussimus. Inde venimus ad civitatem suam Budinum, eandem consimiliter cum omnibus districtibus et pertinentiis suis concremavimus, nuncque ipse Imperator Turcarum in vindictam huius de civitate sua Adrianopoli exeundo cum sua tota potentia et exercitu validissimo iacet in campo, inter dictas civitates Sophia et Pirotha, intenditque invadere regnum Hungariae, idemque regnum continuo impetit, infestat et damnificat; nos etiam hic stamus, et si contra nos venerit — pugnabimus cum eodem (succursum imperatoris iteratim poscit). Offerimus nos ad omnia servitia non minus serenitati vestrae, quam Domino nostro regi Ladislao, Domino nostro naturali servivimus prompte et parate. Datum in Castro Nandoralbensi. Anno Dom. Millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto.

Fejér, Genus Joannis Corvini, p. 202.

XXXVIII.

1454. 1454. Capitulu' din Aradü introduce pe *Ionü Corvinulü* în posesiunea celorü trei «*districte românesci*» *Sudia*, *Fuþanulü-de-josü* şi *Ferdü* din Bănatü, şi cari conþineau 35 de comune românesci.

Capitulum Ecclesie Orodienſis, Omnibus christifidelibus, presentibus pariter et futuris presencium noticiam habituris. Salutem in salutis Largitore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire. Quod nos literas Introductorias et Statutorias. Serenissimi principis domini Ladislai dei gracia hungarie Bohemie Dalmacie Croacie etc. Regis, Austrieque et Stirie ducis necnon Marchionis Morauie etc. nobis directas sumpma cum reuerencia recepimus in hec verba. Ladislaus dei gracia etc.

(Urmăzi documentulü de sub Nr. XXII.)

Nos igitur mandatis ipsius domini nostri Regis obediētes vt tenemur vnacum Johanne literato de feyereghaz homine suo Regio predicto vnum ex nobis videlicet honorabilem Magistrum demetrium de Pankotha socium et conca-

nonicum nostrum ad premissas Introduccionem et Statucionem faciendam nostro pro testimonio misimus fidedignum. Qui tandem exinde ad nos reuersi nobis concorditer retulerunt eomodo. Quod Ipsi in festo beatj Ambrosy Episcopi et confessoris proxime preterito et alys diebus ad Id aptis et sufficientibus ad facies predictorum districtuum Wolachicalium videlicet Suggia, Alsosupan et Thewrd appellatorum omnino in Comitatu Themesiensi existencium ac pertineniarum earundem scilicet Lewkwsfalua, Pomesthienfalwa, Radfalwa, Ztharnik, Thamadia, Otheefalwa, felsew Jerczenik, also Jerczenyk, kezepsew Jerczenik, Cladwa, Grwn, Rekethyew, Otheefalwa, Iswarecz, ad dictam Suggya pertinenrium. Item Also Supan, farkasesthe, Paganfalwa, Clewchowa, districtuum prefati Supan, necnon Banya, felsew Glanda, also Glanda, Prodanfalwa, Zolthur, Cheremyda, Draxinfalwa, Puryl, Mothnok, Boglyafalwa, Also Igazfalwa, felsew Igazfalwa, Kosthanesth, Gladnya, et Stanfalwa vocatarum, districtus antefati Thewrd, ac Theloniorum et Jure patronatus Ecclesiarum aliarumque vtilitatum et pertineniarum eorundem districtuum vicinis et cometaneis suis vniuersis Inibi legitime conuocatis Et presentibus accedendo, Introduxissent prefatum Comitem Johannem in dominium eorundem Statuisentque eosdem eidem suisque heredibus vniuersis, premisse Regie donacionis titulo perpetuo possidendos, nullo penitus contradictore apparente, tam in faciebus dictorum districtuum quam nostri in presencia legitimis diebus et horis Ibidem perseuerando. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes literas nostras Priuilegiales pendentis et autenticj Sigilli nostri munimine roboratas duximus emanandas. Datum per Manus Magistri Johannis Lectoris et concanonij nostri, Quintodecimo die diei Introduccionis et Statucionis prenotatorum Anno domini Millesimo quadringentesimo Quinquagesimo Quarto. Cantore absente Presentibus Ibidem Honorabilibus viris dominis et Magistris Blasio Custode, Stephano de Machalaka, Ladislao de Basarag, Nicolao de Therwar et Elya Orodiensi Ceterisque Canonicis fratribus nostris in dei Ecclesia Regi Sempiterno Jugiter famulantibus.

Pesty, Krassó vármegye története. III. p. 396. Originalulü pe pergamenü la archiva de statü a Ungariei.

XXXIX.

1454. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă de nou pe *Ionü Corvinulü*, în posesiunea «*districtelorü românesci*» *Sudia*, *Jupanü* și *Ferdü* din Bănatü.

1454.

Nos Ladislaus dei gracia Hungarie Bohemie Dalmacie Croacie etc. Rex ac Austrie et Stirie dux necnon Marchio Moraue etc. Ad futuram rei memoriam significamus tenore presencium quibus expedit vniuersis. Quod pro parte et in persona fidelis nostri Spectabilis et Magnifici Johannis Comitis

Bystriciensis, Generalisque Capitanei in Regno nostro Hungarie exhibite et presentate sunt nobis quedam due litere vna nostra super perhempnali donacione et collacione districtuum nostrorum Wolahalium Swggya, Swpan et Thwerd vocatorum in Comitatu Themesiensi existencium necnon aliarum cunctarum pertinenciarum et tributorum eorundem Ipsi Comiti Johanni et suis heredibus vniuersis facta, et alia Capituli ecclesie Orodiensis super legitima Statucione eorundem priuilegialiter confecta, tenorum subsequencium, Supplicatum itaque extitit in persona prefati Comitis Johannis Maiestati nostre humiliter et deuote vt easdem literas ratas gratas et acceptas habendo nostrisque literis verbotenus inserifaciendo pro ipso Comite Johanne suisque heredibus vniuersis Innouando perpetue valituras confirmare dignaremur, Quarum prime videlicet nostre litere tenor talis est. Nos Iadislaus etc.

(Urmézá documentulü sub Nr. XXI.)

Alterius veri scilicet dicti Capituli Orodiensis tenor sequitur in hec verba.

(Urmézá documentulü sub Nr. XXXVIII.)

Nos igitur huiusmodi supplicacionibus pro parte et in persona prefati Comitis Johannis nobis modo quo supra porrectis Regia benignitate exauditis et clementer admissis pretactas vtrasque literas non abrasas non cancellatas nec in aliqua sui parte suspecta ymmo mera ac sincera integritate prepollentes presentibus literis nostris de verbo ad verbum sine diminucione et augmento aliquali insertas quo ad omnes earundem continencias clausulas et articulos eatenus quatenus eodem rite et racionabiliter existunt emanate viribusque earum veritas suffragatur acceptamus approbamus et ratificamus. Easque consideratis de nouo et ad memoriam reductis multiplicibus seruicys et pluribus obsequiosis ac virtuosis operibus antefati Comitis Johannis et habundanciori fauoris gracia pro eodem Comite Johanne Ipsiusque heredibus et posteritatibus vniuersis simulcum donacione ac statucione suprascriptis ac nominibus pertinenciarum pretactarum in ipsis literis Statutorys designatarum Innouando perpetue valituras confirmamus Saluo Jure alieno In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes concessimus litteras nostras pendentis Secreti Sigilli nostri quo vt Rex Hungarie vtimur munimine de nouo roboratas. Datum Prage per manus venerabilis viri domini Nicolai Barius prepositi ecclesie Agriensis vicecancellary nostri dilecti et fidelis feria tertia proxima post festum Penthecostes Anno domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto Regno- rum autem nostrorum Anno Hungarie etc. quintodecimo Bohemie vero primo.

XL.

1454. *Iacobu Pongrațu*, comitele castrelorū Jidova și Șimleu din Bănatū, numesce pe nobiliū romānū *Michaiū și Stefanū Sugarū* în funcțiunea de *comiși sēu spani ai pădurilorū* din districtulū Jidovei.

1454.

Nos Jacobus pangracz, de sancto Nicolao etc. Comes Zidovariensis et de Sumlow Significamus tenore presencium vniuersis et singulis Quod nos dedimus et ymo donamus Erdyoysspanssagoth ad Castrum videlicet Zidowar pertinens et ad lugas Nobilibus viris Michaeli et Stephano filiorum Szugar dyurd nostris que fidelibus cum propria nostra bona woluptate, et in persona magnifici domini pangracy fratris nostri eadem de sancto nicolao Juredice cum plenarys vtilitatibus Juris ipsos pertinentes vti abalys regibus antiqui consuetudinis parentes seu ipsorum seniores servaverunt Ita et Nos ipsis michaely sugar vna cum fratri suo Stephano prenotatum Ispanssagoth in Siluis supra-scriptis dedimus ad seruandum et donauimus ipsosque in prenotatis vtilitatibus in eodem Ispansago silwarum plenarie recte weraciter serware volumus et promittimus perpetualiter servare pro testimoniorumque melioris Sigillum nostrum hanc literam presentem apensare misimus anno domini Millesimo quatuor CCCC° (sic) LIII.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 400. — Originalulū pe chârtie în archiva camerei fiscale din Buda.

XLI.

1454. Orațiunea lui *Luca din Bêrăesci*, trimisă de regele Poloniei ca legatū la camera din Ratisbona, prin care cere ajutoriulū Germaniei în contra Turcilorū, cari aū luatū cetatea Constantinopolului și aū făcutū tributare *Țera-românescă și Moldova*.

1454.

Demonstraturus zelum et fervorem Illustrissimus p. d. Casimirus Poloniae Rex et m. d. Lithuaniae dominus meus gratiosissimus, quos pro dilata-tione defensioneque sanctae fidei et recuperatione orbis Constantinopolitanae depellendoque vituperio in occupatione orbis eiusdem acceptae gessit geritque, ad huius celeberrimi coetus conventum per vos Invictissimum p. dominum Fredericum Romanorum imperatorem et ducem Austriae indictum me oratorem suum voluit transmittere, simul ut in rebus fidei hic tractandis nullus possit ex parte suae Sertis defectus interponi, simul ut eiusdem domini imperatoris desiderii specialibus sibi significatis litteris morem gerat. Summe quidem necessarium, summe fructuosum iudicat opus, quod praefatus dnus. Fredericus Im-

perator aggrediendum decrevit, ad cuius perfectionem continuationemque non solum catholicos orbis reges, sed quemlibet christiano insignitum nomine convenit concurrere. Neque enim iam res fidei tantummodo in periculo versatur, quantum occidentis totius Regna, quorum sibi subiectionem dominiumque Turcus caeterique Agarenorum tyranni in animo destinant et victa captaque Constantinopoli caeteras regiones occidentis iuxta ac si debellatum esset sub iugum missuri portendunt, videturque nobis tali casu talis imposita necessitas, ut etsi de rebus fidei terrarumque defensione parvam annis transactis reputationem fecerimus, nunc vel saltem mucronem impendentem veriti pro parentibus, coniugibus, focis et paenatibus nostris, antequam extremum discrimen experiri contingat, consurgemus. Facilius defensio ipsa parari armaque capesci per nos poterant, si Serenissimo clarissimoque illo principe domino Wladislao Ungariae et Poloniae regi bellis cum ipsis Turcis tractanti, principes catholici paululum adiuti ferreque petitum praesidium dignati fuissent. Neque enim clade illa tunc accepta, neque satis animi Turco ad potiendum urbe Constantinopolis incolumi Wladislao rege fuisset. Illo itaque vulnere concidimus, illa clade muri Bizantini diruti prostratique sunt. Ne itaque ex oriente in occidentem huiusmodi malum serpere contingat, vos invictissime Caesar, vosque clarissimi et celeberrimi viri iam saltem nunc providete. Excidio Bizantina non Graecorum solum imperio attulit, quantum Ungariae ac Poloniae Regnis, nisi provideritis, maximam perniciem est allatura. Jam Valachiam Moldaviamque terras Regni Poloniae(?) Turcus iuris sui fecit. Jam vectigal illi annum praestatur et capite census omnes illarum regionum accolae constituit. Nullum iam freto, ut ante, inter nos et illos est discrimen. Nullae gentes mediae. Olim Tartaris Regno nostro confrontatis supra vires nostras erat resistentia. Nunc minus virium, minus animi credite esse utrique nos populo et hosti duplicato resistere. Oratum itaque ad excelentissimam Maiestatem Tuam, Caesar inclite et ad hos clarissimos celeberrimosque principes veni ex parte Illustrissimi d. Regis Poloniae, ut in hoc sacro vestro conventu, cura vobis praecipua sit tam de Ungariae quam Poloniae Regnis, ne in potestatem ditionemque Barbarorum deveniant providendi. Animus licet ipsi domino meo Poloniae Regi suisque omnibus vastus et ferox est, sed pensatis viribus, tum suis, tum hostibus, multo se illis numero praesertim geminato sentit videtque inferiorem. Proinde aut Vobis Illustrissime Caesar Regno illi Poloniae magnopere succurrendum est, aut deterior, quod Deus bonus, coelicolaeque omnes avertant prohibeantque spectanda fortuna et cum Turci superato mari pontico iam in continente habeant imperium, non procul abest, ut illos Almaniae vicinos hostes habitura sit, si Regnum Poloniae quoquomodo dissimulantibus vobis fuerit afflictum. In vestra situm est manu aut succursum facere aut eandem fortunam, quae ibi acciderit expectare.

XLII.

1455. (Estrasă). *Alexandru, voivodul Moldovei*, promite înaintea lui Andrei Odrowaz, că va fi credincios regelui Poloniei, și-i va da ajutori în contra tuturor inamicilor săi.

1455.

Alexander palatinus Moldaviae cum consiliariis suis coram Andrea Odrowaz et aliis proceribus Casimiro regi fidem spondet promittitque eandem coram ipso rege praestitutum, spondet item auxilia contra omnes hostes, matri suae Mariae, amitae regis, de Siroczo, et targovisco confirmat literas.

Rykaczewski, Inventarium privilegiorum etc. quaecumque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur. 1862. pag. 138. — Dogiel, Codex diplomaticus Regni Poloniae. I. 2. 602. — Monumenta medii aevi hist. Pol. XI. pag. 359.

XLIII.

1455. Grigorie, arhiepiscopul Leopolei, și Ionu, episcopul catolic al Moldovei, concedu indulgențe de câte 40 zile tuturor credincioșilor catolici, cari voru visita și voru duce elemosina pentru capela St. Mării din Leopole.

1455.

Gregorius, Dei gratia sancte ecclesie Leopoliensis archiepiscopus omnibus et singulis utriusque sexus, contritis et confessis, qui ad missarum solemnitas sive alia solita officia . . . ad dictam capellam confluerint, et oblaciones suas aut cereos pro uberiori veneratione sive oraciones suas inibi devote exhibuerint sive obtulerint, vel alias manus suas quomodo porrexerint, de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum, eius auctoritate confisi, quadraginta dies indulgentiarum in domino misericorditer relaxamus Datum Leopoli die lune vicesima sexta mensis Ianuarii anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto.

Nos Johannes, Dei et apostolice sedis gratia episcopus terre Moldaviensis similiter XXXX. dierum indulgentias misericorditer in domino relaxamus.

Akta Grodzkie i Ziemske. Tom. V. pag. 180—181.

XLIV.

1455.

1455. *Papa Calistū III.* trimite pe cardinalulū Ionū, ca legatū apostolicū în Germania și în Ungaria, și-lū autoriséză să predice espedițiune cruciată în contra *Turcilorū*, cari aū ocupatū *cetatea Constantinopolului* și voiescū se-și întinďă domnia lorū peste tōtă lumea.

CALISTUS EPISCOPUS etc. Dilecto filio nostro Iohanni sancti Angeli diacono Cardinali, per Germaniam, Hungariam, regna et terras Turchis subiectas et illis finitimas nostro et apostolice sedis legato de latere, salutem etc. Excelsus Dominus, qui humilia respicit et alta a longe cognoscit, ad superbiorum reprimendum conterendumque colla nonnunquam Angelorum, nonnunquam hominum est usus ministerio, ut sacrarum litterarum exempla admonent, opera sancti Michaelis Archangeli, quem animalibus iustis preposuit, draconem ex celo deiecit, ad fundendas perdendasque peccatrices Amorreorum gentes Moysen Iosueque delegavit, Angelo denique excelso suo habitaculo emisso, elatam Senacherib superbiam humiliavit, humiliatasque Iudeorum gentes erexit. Cum itaque Machomet, Turcorum pestiferum caput, divinarum humanarum naturaliumque legum oblitus atque transgressor, illis non contentus preesse, quos ut se antiqui Mahometi dogma tenet deceptos, cultrices nominis Christi civitates fero igneque vastaverit, aut sue superbie servire coegerit, ac postremo nobilissimam illam Constantinopolitanam urbem cum magna Christianorum cede sue ditioni subiecerit, et in tantam elationem ascenderit, ut imperium orbis usurpare, Machometi sectam propagare, et nomen Ihesu, in quo salus est, delere contendat, ad quod certe omnis ipsius Machomet cogitatio, studium apparatusque exercituum sedulo incumbit: predecessor noster fel. rec. Nicolaus PP. V. paterna meditatione ad obviandum intentus, ne hic filius perditionis christianum sanguinem sitiens suas perversas cupiditates expleret, cunctos christianos populos requisivit et admonuit, ut ad defensionem christiane religionis et fidei cum bonis et personis assurgerent, et tamquam ad incendium commune extinguendum occurrerent, ut in suis desuper datis litteris plenissime continetur. Ipso vero predecesore nostro, ut Deo placuit, vita functo, et nobis ad summi apostolatus apicem assumptis, qui ferventioribus desideriis ad ipsum Machometum perdendum vota nostra convertimus, ad exequendum, que contra eundem eiusque impiam gentem tota mente optamus, volentes exemplo altissimi tuo uti ministerio, de venerabilium fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie Cardinalium, de quorum numero existis, consilio et assensu per Germaniam, Hungariam, regna et terras Turchis subiectas et illis finitimas te nostrum et apostolice sedis legatum de latere cum pleno legationis officio creamus et facimus, dantes tibi, cuius humero signum mirifice crucis manibus nostris imprimimus in memoriam eius, qui nos admonens ad sui sectanda vestigia, ait: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam et sequatur me; auctoritate apostolica plenam potestatem non solum predicandi et predicari faciendi ipsam prefatam crucem contra Turcum predictum, aliosque

infideles damnate secte perfidi Mahometi sectatores, sed cunctis quoque fidelibus huic sancte operi se devoventibus illius signum imprimendi, et imprimi faciendi, in primis per viscera misericordie Dei nostri, in quibus visitare nos ex alto dignatus est, rogandi, monendi et requirendi Carissimos in Christo filios nostros Fridericum Romanorum Imperatorem semper Augustum, ac Ladislaum Hungarie Regem Illustrem, et alios quoscunque reges, principes, prelatos, duces, comites et barones, ac cunctos populos christianos, ut contra ipsum immanissimum Turchum aliosque infideles damnate secte perfidi Mahometi, ut predicitur, sectatores cum omnibus potentiis suis assurgant, eisque bellum inferant et gerant; preterea quoque auctoritate nostra districtius inhibendi sub censuris et penis, de quibus circumspectioni tue videbitur, ne cum eo amicitiam, fedus seu treugas perpetuo vel ad tempus quomodolibet faciant; postquam vero divino auxilio exercitum catholicum congregaveris sufficientem ad supradictam feritatem illius predicti hostis christiani nominis, erecto ad eius terrorem et nostrorum spem crucis vexillo; ipsi exercitui pia ac paterna cura adherebis, illum primo admonebis, ut quandoquidem timentibus Deum omnia prospera eveniunt, spernentibus autem adversa, ipsum in penitentia cordis placent, ipsum venerentur, ipsi tanquam turri fortitudinis adhereant, hortans et precans, ut iugum hoc divina dispositione impositum animose suscipiant ad sui nominis exaltationem, ac ne multitudinem de se gloriantium expaveant, ad memoriam reducens, quam magnus sit dominus exercituum, et quam magna eius potentia, qui in paucis vernaculis Abrahe fidenti de potentibus regibus victoriam dedit, et impiorum gladios in illosmetipsos convertit, memor enim testamenti sui, piissimus Deus non relinquet virgam peccatorum super sortem iustorum, demum quoque ostendens quemadmodum, qui in hac publica fidei et totius christianitatis causa legitime certaverint, vite coronam accipient, ac in premium perpassi laboris celestem illam patriam consequentur, in qua cum sanctis Dei evo sempiterno fruuntur, dantes insuper tibi auctoritate apostolica plenam et liberam facultatem omnia et singula faciendi, gerendi, statuendi, percipiendi, que ad consumationem tibi commissorum vel quorumlibet eorum necessaria iudicaveris seu etiam oportuna, mandantes omnibus et singulis quacunque dignitate, privilegio et exemptione prefulgeant, ut tibi vices nostras gerenti tanquam nobis ipsis pareant et obediant. Nos enim quecunque circa premissa, aut quodlibet premissorum mandaveris, et sententias quascunque, censuras et penas, quas in rebelles iuste tuleris, statuerisque, auctore Domino, faciemus inviolabiliter observari. Tu ergo hoc idem ministerium et onus tibi impositum prompta devotione suscipiens pro honore Dei, et nostra ac apostolice sedis reverentia, necnon pro salute populi christiani, sic ipsum in tam salutari opere ad optatum finem deducendo magnanime, prudenter et laboriose studeas exercere, ut sperati et diu concupiti ceptorum operum nostrorum fructus fide, diligentia ac vigilantia circumspectionis tue, quibus confidimus, feliciter proveniant, tuque cum omnibus huic sancte rei auxilium prestantibus summam apud nos commendationem, et veram apud omnes christianos laudem, apud omnipotentem vero Deum sempiternam gloriam consequi merearis. Da-

tum Rome apud Sanctum Petrum anno etc. millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto, xv. Kal. Octobris. Pontificatus nostri Anno Primo.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. p. 278.

Ex Reg. orig. An. I. de Curia lib. III. fol. 213.

XLV.

1455.

1455. Călugărul minorit *Ionu de Capistrano* scrie Papei Calistă III. că *Ionu Corvinul* s'a oferit a pune în arme cu cheltuelile sale 10,000 de călăreți, ér regele Ungariei 20,000, și în casulă dacă i va succede lui Ionu Corvinulă se adune o armată de 100,000 ómeni, atunci dēnsulă va putē în timpū de trei luni se scótă pe Turci din Europa și se cuceréscă Ierusalimulă.

Sanctissimo Domino Callisto III. Joannes a Capistrano. Beatissime Pater! — — — Scripseram pridie Tuae Sanctitati, quod serenissimum regem Arragonum spiritualibus et corporalibus armis ornare, et quamvis excellenter potens existat, adhuc Tua Sanctitas potentiolem efficeret. Opus quidem esse, puto, ac nimis opportunum, ut ne tum per mare, sed etiam per terram, huic perfido Christi hosti (Mahomedi) et resistatur viriliter et fortius configatur. Cum enim hac die colloquium cum dominis praelatis et Baronibus Hungariae habuissem, magnificus et excellens dominus Joannes hactenus Gubernator, Comes Bistricensis, se primum obtulit suis sumtibus et expensis positurum in armis et in exercitu decem millia equitum, suo arbitrio electorum, dixit insuper, quod serenissimus Dominus rex Ladislaus pro toto residuo regni Hungariae parabat viginti millia. Despotus autem Rasciae, quamvis valde damnificatus sit, obtulit se paraturum decem millia, licet in sua fide perduret, incumbit tamen nobis, periculis nostris salubrius consulere et de opportuno remedio providere. Processit magnificus Dominus Johannes ad ulteriora colloquia, dicens: quod si santissimus Dominus noster Papa mitteret sibi viginti millia equitum et serenissimus Rex Aragonum decem millia et aliae civitates Italiae decem millia, cum Dux Burgundiae se offerat, venturum cum decem millibus equitum et decem millibus peditum et sic omnibus computatis essent centum millia, confidit ipse Joannes intra tres menses tantum conflictum contra Turcos inferre, quod in Europa locus non erit, ubi reclinare valeat caput, maxime cum ipse ad unguem cognoscat potentiam Turcorum, caeterorumque infidelium ac medullitus intelligat cum huiusmodi rationem bellandi. Proinde in praesentia omnium istorum dominorum et baronum haec asseruit hodie, quod cum tanto numero armatorum speraret etiam recuperare Hierosolimam, nec peteret stipendia nisi pro tribus mensibus. Expediret equidem, quod sanctitas tua aliquem cardinalem destinaret ad partes istas; tanquam praesidentem tali exercitui cum sufficienti pecuniarum summa, vel si tuae Sanct. rem hanc commit-

tere videatur, reverendissimo Domino Cardinali Strigoniensi, cum virtute providentia et consilio plurimum valeat, bene, ut reor, consultum esse; obtulit insuper se ipse Joannes, si omnino bellatores sint, non pueri, sed viri strenui et in armis experti, ad persequendum Christi hostes, idonei per annum et annos, si opus esset, cum tali exercitu perseverare, nec alia stipendia requirere confidens, quod de bonis et dominiis ipsius Turcae conquireret, quod talem exercitum etiam eiusdem Turcae stipendiis abundantius communiret. Tali igitur modo serenissimum regem Aragonum per mare decertando, et ipsum Joannem per terram, firma spes esse posset, et recuperandi dominium debitum principibus christianis, nec non et possidendi divitias infidelium cum ampla dilatione sanctae catholicae fidei orthodoxae, ad aeternam gloriam et immortalam sanctitatis tuae nominis laudem et memoriam sempiternam. Tua igitur Sanctitas beatissime pater, quid in his agendum sit, decernat, quam conservet Altissimus Ecclesiae suae sanctae et populo christiano per tempora longiora, cui me et ordinem nostrum supplex commendo. — Ex Jaurino oppido regni Hungariae, XXI. Junii MCDLV.

Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 216.

XLVI.

1455. Călugărul minorit *Ionu de Capistrano*, trimis ca inquisitoriu în contra ereticilor din Ungaria, primesce în confraternitatea călugărilor minoriți pe nobilul român *Iacobu de Mățeășu* din Bănatu și pe soția sa, și anume în semn de mulțămire și de recompensă pentru ajutoarele, ce le au datu dênșii ordinului minorit.

1455.

Honesto viro Jacobo de Macskas una cum Anna conjuge sua, a quibuscunque intendit ordinis Seraphicis Patris nostri S. Francisci Benefactoribus devotis, Frater Joannes de Capistrano ordinis ejusdem minimus et indignus, Haereticae Pravitatis Generalis Inquisitor, Salutem et quietem in Domino sempiternam, Cum omnium virtutum incremento. Quamvis ex charitatis debito omnibus teneamur, illis tamen longe amplius obligamur, quorum Dilectionem certis beneficiorum indicys sufficienter experimur, proinde vestrae Devotionis sinceritatem, quam ad nostram et prefati St. Francisci Patris nostri geritis Ordinem veluti certa relatione cognovi dignum putavi, et Divinae acceptabile voluntati, ut ab ipso Ordine praerogativam sentiat spirituum gratiarum. Verum quam multiplicibus bonis charitatis Vestrae subsidys digne rependere vicem teneremur nequaquam valeamus: Spiritualibus nihilominus Beneficys prout nostris apud Dominum Deum nostrum servamus Desiderys compensare specialiter affectamus, eapropter ego qui specialem Authoritatem habeo recipiendi quoscunque devotos nostri Ordinis ad Confraternitatem Fratrum minorum de

observantia nuncupatorum, et Sororum Minorissarum, et Sanctae Clarae, seu Sancti Damiani de observantia nuncupatarum, et eorum Relligiosorum de poenitentia Ordinum in partibus Cis Montanis, Vos honestas supradictas personas, nec non veteres Vestros defunctos, et omnes pro quibus intendatis ad Confraternitatem nostram ad Vniversa et singula nostrae Religionis suffragia in vita recipio, pariter et in Morte plenam vobis participationem omnium charismatum, et spiritualium Bonorum, videlicet Missarum, Orationum, Suffragiorum, Officiorum divinorum Jejuniorum, abstinentiarum, disciplinarum, Poenitentiarum, Peregrinationum, Inspirationum, Praedicationum, Concionum, Meditationum, Devotionum, et omnium aliorum spiritualium Bonorum, tenore praesentium gratiose conferendo, quae per fratres nostros dictorum ordinum, Sororum, nec non aliorum de Poenitentia, sive 3-tio Ordine Beati Francisci in Partibus Cis Montanis degentium operari et acceptare dignabitur omnipotentia Salvatoris; Addens insuper de Dono et gratia singulari, Quod cum placuerit Divinae voluntati de Exilio instantis Militiae Vos vocare, vesterque obitus multo annuente Domino tempore differendus in nostro fuerit Capitulo nunciatus, idem volo, ut pro vobis fiat effectum, quod pro fratribus nostris defunctis ibidem recitatis annuatim ex more per totum Ordinem fieri consuevit. Valeat feliciter vestra devota et feruens charitas in Christo Jesu Domino nostro in aeternum Amen. Datum in Loco nostro de Sebes die 30-a octobris 1455. (L. S.)

Pesty, A Szörényi Bánság. III. 70. — Copie simplă în archiva familiei Macskásy de Tincova.

XLVII.

1455.

1455. (Estrasă). Impăratul turcesc face cunoscut regelui Poloniei, că a încheiat pace cu *Petru, voivodul Moldovei*.

Imperator Turcarum regi Poloniae significat se pacem fecisse cum Petro Palatino Walachiae et mandasse suis subditis, ne negotiationem mari et terra impediant.

Monumenta medii aevi hist. Pol. Tom. XI. pag. 362. — Rykaczewski, Inventarium. p. 143.

XLVIII.

1456. *Ionu Corvinulă scrie lui Ladislau, regelui Ungariei, despre învingerea, ce a reportat-o la Belgradă asupra Sultanului turcesc, unde i-a nimicită totă armata turcescă.*

1456.

Serenissimo Principi et Domino, Domino Ladislao, Dei Gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Regi, Austriae quoque et Stiriae Duci, nec non Marchioni Moraviae, Domino nostro gratiosissimo, eximiae vestrae Serenitatis fidelis procurator, Joannes de Hunyad, Comes Bistricensis. Serenissime Princeps! Domine noster gratiosissime! post servitorum meorum humilimam recommendationem. Per prius etiam scripsisse recolimus, quomodo et qualiter Imperator Turcarum, cum qualibus ingeniis hoc castrum Nandoralbense obsederit, ut nunquam talia ingenia oculi hominis viderint, nec animus hominum cogitare potuisset. In tantum enim ipsum castrum vestrae Serenitatis cum bombardis destruere fecit, usque ad terram, simul cum fossato, quod ipsum castrum non possum dicere castrum, sed campum. Nos enim cum nostro proprio capite fuimus in ipso castro ab initio et etiam tempore expugnationis et nunc sumus. Tandem fracto et destructo ipso castro, ipse Imperator Turcorum post horam vespertinam feria quarta incipiens circa ipsum castrum pugnam manualementem, vulgo Sturmam, incepit in tantum, ut per totam noctem et feria quinta usque ad horam prandii duraverit, ita ut duabus vicibus cum ipsis Turcis in ipso castro interius facie ad faciem pugnaverimus, sicut in uno campo propter fractionem et destructionem muri, quos semper vicimus Deo concedente. Tandem contra ipsos Turcos, Deo auxiliante, extra irruimus et insurreximus, quod ipsum Imperatorem Turcorum de sub castro praedicto et campo eiecerimus tamquam debellatum etiam, quod bombardas suas Deo concedente obtinuerimus, cum ipso quoque feria quinta ante sero pugnam habuimus. Tandem ipse Imperator Turcarum de nocte confuse et cum magna verecundia, abinde in fugam se convertit. Itaque nunquam alias Imperator Turcorum in tanta destructione fuit, sicut nunc est, et in tanta verecundia, quod in chronicis non legitur. Sciat etiam vestra Serenitas, quod maior pars peditum suorum est debellata; alii etiam capitales et principales homines sui manserunt sub hoc castro interfecti. In hominibus et familiaribus magnum damnum habemus per ipsos inimicos. Pro eo ita sciat vestra Serenitas, quod ad praesens ipse Imperator Turcorum tam maxime est destructus et confusus, ut si contra ipsum insurgerent Christiani, prout motum erat, extunc Deo concedente totum regnum Turciae obtinere possent, valde leviter: quia omnem suam potentiam ipse amisit sub hoc castro. Perprius enim ante praedictam pugnam, cum galeis pugnam habuimus, in aqua; ex quibus galeis cum plures obtinuimus, quae enim ex ipsis remanserunt, dum contra ipsas praedicta feria quinta pugnaturi videbamur, mox sese in fugam converterunt, et de eisdem salientes, igne comburi fecerunt. Licet etiam vestra Serenitas omnibus scripserit, exercitualmente penes nos pro defensione regni vestrae Serenitatis venire, sciat tamen vestra Serenitas, quatenus penes nos solum fuerunt homines cruce signati, et

Johannes de Korogh. Proinde petimus vestram Serenitatem diligenter, quatenus velit mittere unum servum fidelem et certum hominem Teutonem, qui videat destructionem et fractionem castrî prædicti vestrae Serenitatis, deque ipso quoque castro vestra Serenitas nos informet, quid sumus de eo facturi, quia non possumus dicere esse castrum. Nos quoque prompti et parati sumus illam fidelitatem vestrae Serenitatis observare, quam promisimus et nunc promittimus. Datum in Nandoralba, sabbatho proximo ante festum beati Jacobi Apostoli. Anno Domini MCDLVI.

Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 223—225. Ex Codice MS. Mellicen. Nr. LXXVIII.

XLIX.

1456.

1456. *Ionu Corvinu* scrie lui Dionisie, arhiepiscopului din Strigonu, cã Sultanul turcescu a venitã ca sã ocupe *Belgradul* cu o putere, pe care n'a mai vãdu't o cãnd-va vre unã ochiã omenescu, însã dupã o luptã continuã de douã zile și o nopte, dẽnsulã i-a nimicitã întrãgã armata și Sultanulã a fugitã cu rușine.

Novitates has vestrae Dominationi scribere possumus, quomodo Imperator Turcorum cum sua valida potentia et cum nonnullis ad expugnandum castrum Nandoralbense venerat. Cum quali enim potentia et ingeniis venerat, nunquam oculus hominis talia vidit, nec mente cogitare potuit. — In tantum enim castrum per ictus bombardarum destruxit, quod ipsum castrum non est castrum, sed campum; quia usque ad terram murus est destructus. Tandem feria quarta proxime præterita (XXI. Julii) post horam vesperarum circa ipsum castrum sturmoniam mirabilem fecerunt, in tantum, quod per totam noctem et die crastina usque ad prandium duravit, ita ut in medio castrî duabus vicibus cum ipsis pugnam habuimus, tanquam in uno campo. Tandem extra campum ad ipsos irruimus, cum quibus usque ad sero pugnam habuimus, ipsumque Imperatorem Turcorum de supra dicto castro, Deo auxiliante, eiecimus, omnesque bombardas et ingenia sua obtinuimus, ipseque solus, cum quibus remansit, feria VI. proxima de nocte confusus et destructus, se in fugam convertit. Pro eo, si aliqui ad præsens contra ipsum imperatorem se moverent exercitualmente; extunc nunquam levius regnum suum obtinere possent, sicut ad præsens. Ex quo principales et capitales gentes suae, et signanter pedites ipsius imperatoris, qui alias gentes suas praevalebant, quasi omnino sunt annihilati, nosque cum proprio capite nostro in ipso castro fuimus tempore expugnationis, et ab illo die, quo ipsum castrum obsessum fuit, in eodem fuimus. Multi enim etiam ex familiaribus nostris et hominibus vulnerati et aliqui mortui sunt. Sed tamen, deo auxiliante, nunquam Imperator Turcorum cum tanta verecundia de campo se in fugam, sicut ipse convertit, tanquam debel-

latus. Prius enim in aqua conflictum habuimus, ex quibus nonnullas galeas eorum obtinuimus. Quae enim ex eisdem remanserant, dum praedicta feria V. contra ipsas galeas ire volebamus, illae se mox in fugam converterunt, ac eisdem homines salientes ipsas igne combusserunt. Pro eo nunc ignoramus, quid simus facturi castro praedicto: quia non possumus dicere id castrum esse, sed campum, propter fractionem et nimiam ipsius destructionem. Datum in loco praefato feria VI. proxima ante festum Sancti Jacobi Apostoli. Anno Domini MCDLVI. Joannes de Hunyad, Comes Bistriceensis.

Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 225—227.

L.

1456. Papa Calistū III. î-și exprimă bucuria sa pentru învingerea, ce a reportat-o asupra Turcilor la Belgradă, *Ionă Corvinul*, uniculă atletă puternică ală lui Christosă.

1456.

Venerabili fratri Archiepiscopo Atrebatensi.

CALISTUS PP. III. Venerabilis frater, salutem etc. Accepimus nuper litteras tuas, quae nobis grate fuerunt, qui bonam nobis dant spem eorum, quae a nobis habes in commissis. Sed quoniam ea et presertim factum ecclesiae Traiectensis nobis est valde cordi, fraternitatem tuam hortamur, ut omni cura et studio cum tuo principe enitaris, ut ea res cum omni quiete, pace et concordia quietetur et pacificetur quemadmodum promissum nobis fuit; ita ut ea pro re molestiis, quas quotidie pene sustinemus, liberemur: non dubitamus, quin consilio et auctoritate apud tuum principem valeas plurimum, et pro tua erga nos et sedem apostolicam reverentia et devocione te grata nobis velle facere. Iterum igitur te hortamur, ut in premissis opereris, quod de te confidimus et speramus. Circa commissionem vero monachorum ceterorumque religiosorum per nos tibi factam, quid egeris, scire optamus, et quid auxilii ex ea re sperare possumus in hoc sancto negotio cruciate, cuius quotidiana cura animum nostrum vehementer angit, nunc presertim, quando omnipotens deus celesti potencia ita pessimorum Turcorum vires attrivit, ut aperta sit via non solum ad eos extirpandos, sed ad universum infidelium genus a stirpe eradicandum. O admirabile imperium Salvatoris nostri! Venerat insanus Turchus furiis accensus, et cum validissimo exercitu, qui plana et montes occupabat, Castrum Monteralbense (?), clavem Regni Hungariae, dura expugnatione premens, disiectis iam muris et defensaculis, castro potiri se credebat: in cuius amissione suprema fortuna universe republice christiane versabatur; eo namque amisso, Turco aditus patebat sine obstaculo in Hungariam: unde mox opportunitatem vexande totius christianitatis nactus videbatur. Sed non est passus dominus summus tantis tenebris implicari suam religionem, nec tantam igno-

miniam fidei orthodoxe irrogari, fecit potenciam in brachio suo, et vires sensumque eripuit barbaris, qui ab unico Christi fortissimo athleta Johanne Vayvoda, et a parva manu plebeiorum et inermium militum cruce signatorum profligati navali terrestrique pugna, et in fugam cum maxima eorum strage, amissis etiam admirabilibus eorum machinis et instrumentis bellicis, conversi sunt. Turchus autem ipse furoris princeps vix nostrorum manus effugiens saucius, ut plerique aiunt, equo salutem quesivit. Hac autem memoriali victoria nos, ut par est, in tanto cordis gaudio, omisso veteri languore quem ex Christianorum potentatum tarditate conceperamus, mirabiliter exultavimus, et immortali deo gratias et honores dignos reddidimus, et ubique, ut redderentur, ordinavimus. Fraternitatem igitur tuam hortamur, ut des operam, quod itidem in partibus illis fiat: mittimus enim ad te bullam orationum, quam dudum de Venerabilium fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie Cardinalium consilio ordinavimus, et per universum orbem christianum fecimus publicari: quibus orationibus non dubitamus omnipotentem deum inclinatam hanc inopinatam victoriam concessisse. Tu igitur bullas ipsas cum omni devocione et reverencia publicari per universam illam provinciam et executioni mandari procurabis, autenticas earum copias, quocunque opus fuerit, mittendo. Nec minus invigiles omni cura et principem tuum excites, ut nobiscum personaliter conveniat ad hoc dignum opus extirpandorum infidelium: certa enim spes nobis iniecta est ex inviolata fide, quam tenemus, quod non solum Constantinopolim recuperabimus, sed Europam, Asiam ac Terram sanctam liberabimus. Sequantur modo nos catholici principes, et se aliquando excitent pro fide Christi, ut teneantur. Et quoniam interim ad fortificandam augendamque classem nostram, que iam diu in orientem navigavit, et pro aliis oportunis rebus ad tantum opus aggrediendum insupportabilibus gravamur expensis, ut iam nichil nobis reliquum sit etiam auri, argenti, localium et domesticarum suppellectilium, que omnia in monetas excudi et fabricari iussimus, easque iam omnes insumpsimus: hortamur fraternitatem tuam, ut apud principem tuum et apud quoscunque opus fuerit, adnitaris, ut pecunie tam vigore tue commissionis, quam ex cruciata et oblationibus Christifidelium collecte, ad nos quamprimum transferantur: non possumus enim tanto operi sufficere, nisi Christifideles nobis subveniant. Ceterum mittimus ad partes illas dilectum filium Petrum Clerici, ad quas iam etiam miseramus, quem bene fecisti iuvare. Itaque iuva hec negotia, qui dei sunt: et omnino sine scandalo transeat factum ecclesie Traiectensis, ut omnibus quies detur, cultuque diuino et bono regimine minime defraudetur. Datum Rome apud S. Petrum sub anulo piscatoris die XXIV. Augusti MCCCCLVI. Pontificatus nostri Anno Secundo.

Ex Reg. orig. An. II. brev. lib. VII. fol. 29.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 280—281.

LI.

1456. *Consulii oraşului Leopole* se plângă la regele Casimir al Poloniei, că unii din prelaţi, militari şi baronii ţării împedecă pe cetăţenii din Leopole, ca se călătorască cu mărfurile lor în *Moldova* pe căile cele vechi şi obicnuite. Din această cauză regele ordonă tuturor palatinilor, castelanilor şi vameşilor, că pe viitor se nu mai împedecă pe cetăţenii din Leopole de a călători cu mărfurile lor pe căile cele vechi şi obicnuite.

1456.

Kazimirus Dei gracia Rex Polonie, magnus dux Lithwanie, Russie Prussieque dominus et heres etc. universis et singulis palatinis, castellanis, burgrabiis, procuratoribus, viceprocuratoribus, tenutariis, magistris civium, consulibus, theloneatoribus necnon eorum exactoribus seu vicesgerentibus ac communitatibus eorundem castrorum, civitatum, opidorum et villarum, per et infra regnum nostrum et dominia quevis nostra ubilibet constitutis, sincere et fidelibus nostris dilectis, graciam regiam et favorem. Magnifici, generosi, strenui, nobiles, famosi et providi, sincere et fideles nostri dilecti. Ad nostre magestatis in hac convencione generali impresenciarum in Pyotrkow celebrata famosi et circumspecti civitatis Leopoliensis consules, ex parte tocus communitatis, venientes presenciam, deduxerunt gravi in querela: quomodo quamvis consuetudo et libertas ipsis per vias antiquas solitas et consuetas, per et infra regnum et dominia nostra cum mercibus ipsorum cuiuslibet maneriei et ponderis proficiscendi et gradiendi per dive memorie Polonie Reges, predecessores nostros carissimos, concessa fuerit, indita et imposita, ea tamen non obstante nonnulli prelati, milites, barones, terrigene et regnicole nostri ipsos, signanter autem in Moldaviam euntes viis huiusmodi solitis ac consuetis, ac proficiscendi impediunt, vexant, retrahunt et turbant, eosdem per dominia, bona civitates, opida, hereditates et villas ipsorum ire et transire astringentes, compellentes, revocantes et inducentes, consuetudinem sibi in subsidium ascribere, assumere et in relevamen suum ac prescripcionem facere et statuere volentes, quod nobis cedit in displicenciam non modicam, quod subditi nostri sic se audent et presumunt de talibus nogociis impedire et ingerere; sed cum nos unumquemque circa iura ipsorum et consuetudines antiquas et privilegiatas conservare consuevimus, eosdem cives Leopolienses pari modo iuxta morem antiquum et consuetudinem duximus conservandos et conservamus per presentes. Quocirca vobis serius precipimus et mandamus, habere volentes, quatinus ipsos incolas Leopolienses cum mercibus ipsorum per regnum Polonie et dominia nostra viis solitis, antiquis et consuetis, ire, transire et proficisci admittatis et permittatis, quovis impedimento cessante et arresto; ac ubi per aliquempyam subditum aut terrigenam nostrum illicite et indebite impedirentur, ipsos et quemlibet ipsorum ab omni talium impeticione et molestia tueamini, protegatis et defendatis, et aliud pro gracia nostra facere non ausuri. Datum in Pyotrkow in convencione generali feria sexta quatuor temporum Sancte Crucis

Anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto, sigillo nostro presentibus subappenso in fidem et testimonium premissorum.

Relacio reverendi patris domini Johannis
Episcopi Wladislaviensis, regni Polonie
Cancellarii.

Akta Grodzkie i Ziemske. Tom. V. pag. 194.

LII.

1456.

1456. *Petru, voivodulă Moldovei*, promite a da ajutoriū lui Casimirū, regelui Poloniei, în contra tuturoră inamiciloră săi, și se obligă a observa tractatele, ce au fostă încheiate între Domnii de mai înainte ai Moldovei cu regii Poloniei, de asemenea promite, că va presta regelui Poloniei, omagiulă de fidelitate ori în Colomea, ori în Cameniciū, că în resbelulă cu Prușii i va da pe anū câte 400 boi, și-î va estrada pe fi lui Sydachmet, ai hanului tătărescū.

In nomine domini amen, ad perpetuam rei memoriam. Cum omnis nature condicio suos videatur imitare productores, nos qui cetera animancia et ratione et intellectu antecellimus moribus et virtutibus et nobilitate oberrare non debemus. Proinde nos Petrus Woeuoda et dominus Moldawiensis significamus tenore presentium quibus expedit vniuersis et singulis presentibus et futuris presentium noticiam habituris quod volentes felicitis memorie Magnificorum dominorum predecessorum nostrorum woeuodorum Moldawie et presertim Alexandri patris nostri ac Elie atque Stephani fratrum nostrorum woeuodorum Moldawie sequi vestigia et fidei ipsorum studiosa merita erga diue memorie serenissimos principes dominos reges Poloniae et signanter erga excellentissimum principem dominum Wladislaum patrem et alterum dominum Wladislaum natum ipsius, reges Polonie facta et exhibita vere et fidedigna ymitacioni ac approbare vt quemadmodum ipsi antecessores nostri prefatis dominis regibus Polonie ac corone eorum ad continuam et perpetuam fidelitatis prestanciam et alia cetera promissa et debita se rite et successores suos obligauerunt et inscripserunt. Ita et nos qui altissimo duce ipsorum legitima successione gaudemus votis eorum fidei obsecundacione semper parere tenemur, Cum igitur serenissimus princeps et dominus dominus Kazimirus Dei gracia rex Polonie dominus noster gratiosissimus nos nuper sibi et corone Polonie ad fidem puram et perfectam servandam requisierit et ad vestigia patris et fratrum nostrorum predictorum sequenda ortatus fuerit Quam ob rem nos cupientes ipsius serenitatem et coronam suam predictam de fidelitatis nostre studio reddere cerciorem, Profitemur tenore presencium nos sue Serenitati et corone sue Polonie predictae sincere fidei seruare integritatem ac serviciorum et subsidiorum continuam assistenciam per votum iuramenti ligno crucis viuifice per

nos tacto corporaliter et osculato prestiti esse obligatos et astrictos cum conditionibus clausulis et articulis subsequentibus. Primo quod neminem alium pro domino nostro preterquam prefatum dominum Kazimirum regem Polonie et coronam suam habere debemus et spondemus aut ei seruire. Item exnunc et in antea promittimus eidem d. Kazimiro regi et corone Polonie puram et sinceram fidem seruare, bonum status eorum et honorem procurare, comoda et profectus eorum ubilicet ordinare, nec unquam esse in consilio vel tractatu per se vel per alium seu alios ubi prefati domini regis aut corone sue Polonie malum, incomodum seu detractio tractaretur sed ipsos de omnibus adversis quecunque ad nostra venerint nocionem continuo auisare et premunire et ipsis contra quemlibet inimicum seu hostem aut hostes adherere et subsidia in persona propria cum tota nostra potencia, quociens et ubi opus fuerit ministrare. Item non debemus neque volumus aliquas terras an dominia terrarum Moldavie sine speciali consensu et voluntate prefati domini regis et corone sue quoquomodo alienare et si aliqua vel aliquae alienate vel alienata essent, illas recuperare debemus et volumus. Item omnes et singulas inscriptiones, obligationes et munimenta prefatorum dominorum praedecessorum nostrorum woeuodarum Moldawiae et presertim Alexandri et Elie fratrum nostrorum quibus se memorato domino Wladislao regi et alteri domino Wladislao nato suo inscripserunt et obligauerunt sine dolo et fraude obseruabimus ut attendemus. Item promittimus et spondemus quod si aliquas inscriptiones vel obligationes cum quibuscunque personis facere nos contigisset que aliquomodo contra prefatum d. regem an coronam suam Polonie essent vel in futuris esse aliquomodo possent, eas cassatas et anulatas atque mortificatas esse volumus ac tenore presencium cassas anulatas reddimus et mortificamus decernentes eas exnunc et in antea nullius esse roboris an firmitatis. Item promittimus et omnino debemus in die et loco, hoc est in Colomya vel in Camenecz vbi ex hys per prefatum dominum nostrum regem Polonie et coronam suam nobis deputabitur sibi et corone sue predictae Polonie cum dominis consiliariis et boyaris nostris more predecessorum nostrorum woeuodarum Moldauie fidelitatis prestare omagium, ubi ipse dominus noster rex nos sue Maiestatis literis confirmare tenebitur et debet, verum tum si illo die sic deputato nobis et terris Moldavie aliqua insignis necessitas, puta bellum gwerra cum Tartaris an ceteris emulis an persone nostre aliqua gravis infirmitas, et id serenissimo domino regi et corone sue nuncys nostris propriis esset manifestum, extunc ad aliud competens tempus Sua serenitas diem nobis differre debet litteris nostris praesentibus et iuramento praestito nihilominus in suo vigore permansuris, hoc tum expresso quod prf. d. rex et corona sua tenebuntur nos ante deputationem diei dicti decem ebdomadis auisare. Item spondemus ac pollicemur ipsi domino regi Kazimiro et corone sue Polonie si bellica expedicio versus Prussiam an ad alias partes anno presenti inineret, dare in subsidium et mittere quadringenta hastas seu quadringentos cum hastis equites decenter ac bellicose armatos alias bronnych, quod si vero bellica expedicio non fieret. . . . hoc est si dictus Serenissimus dominus rex cum cruciferis componeret et fortalicia per ipsos tenta vellet exemere extunc pro dictorum fortaliciorum exemptionem in Prussia

Sue Maiestati quadringentos boves in subsidium dare debemus et spondemus. Item si unquam an quandocunque bellum erga prophanam gentilitatem imineret et dominus pretactus rex noster Kazimirus an corona sua cum suis exercitibus erga dictam tartaricam traheret seu propriam suam mitteret gentilitatem, extunc nos eciam promittimus et obligamur cum ipso nostro rege Kazimiro an cum suis capitaneis seu cum sua gente propria nostra in persona ire et equitare cum nostra tota potencia. Item promittimus et spondemus filios quos habemus an habere potuerimus Sidachmath olym Cesaris Tartarorum dare et extradere ipsi domino regi Kazimiro an corone sue dum et quum per nuncium an nuncios et literas suas de premissis avisati fuerimus, et eosdem filios dicti Sydachmath cesaris usque in Camenecz conducere debebimus Item eciam d. rex patrem eorum filiorum videlicet Cesarem Sydachmath mittere non debet absque consilio et voluntate nostra et dominorum consiliariorum nostrorum Moldaue. Item promittimus obligamur et spondemus exnunc et quibuslibet annis subsequentibus nuncios nostros speciales ad ipsum serenissimum dominum regem nostrum Kazimirum cum muneribus seu donis alias upomynky bonis et valetibus regiam maiestatem concernentibus mittere ratione pense omagialis. Item spondemus et obligamur preclare principi domine duci Marie relicte Elie olym ducis Moldaviae racione ipsius dotis et dotalicii oppidum Serath cum suburbio et villis ad ipsum pertinentibus et villam Olchowiecz cum ceteris villis ad ipsam ex antiquo spectantibus cum omnibus et singulis theoloneis molendinis thabernis agris areis pratis campis siluis nemoribus fluviis piscinis censibus proventibus utilitatibus et coherenciis que hic causa breuitatis specificare obmittimus quibuscunque nominibus censeantur ad ipsos oppidum Serath et villam Olchowiecz ab antiquo spectantibus nichil juris et domini pro nobis excipientes in manus dicte domine ducis Marie an ipsius nuncij vel in manus cui magnificus dominus Predburius de Conyeczpole castellanus Sandomiriensis et capitaneus premisliensis fecerit seu monstraverit feria quarta proxima post datam praesencium ventura realiter et cum effectu resignare et condescendere. Quantum vero de Chotinense et Ceczonense et ceteris bonis super que ipsa dux Maria usus dote et dotalicio habet literas et privilegia et munimenta, illa differimus ad mutuam cum domino nostro rege Kazimiro visionem dum Sue Serenitati omagium prestare debuerimus et tunc queque Sua Serenitas cum dominis suis consiliariis invenerit nos faciendum in premissis, id tenere volumus et spondemus. Item promittimus et spondemus preclare principi virgini Anastasie filiae memorate ducis Marie sorori et consanguinee nostre carissime dum ipsam dictus dominus rex noster Kazimirus sacro matrimoniali federe contulerit s., racione..... ipsius satisfacere et eam dotaliciare alyas wyposazycz taliter prout Ser-mus dominus rex noster Kazimirus tunc dum s. omagium faciemus cum suis consiliariis et nostris invenerint. Item promittimus et spondemus duos ex dominis de parte nostra ad methas seu granicies mittere, generosus vero dominus Andreas Ffrydrowicz tenutarius Snyatinensis modo simili de parte sua dominos duos et queque hy quatuor taliter missi ratione horum bonorum regie maiestatis et domini Andree Ffrydrowicz et nostrorum vastatorum et... ac depopulatorum invenerint et edixerint illud tanquam ratum gratum

atque firmum in eternum tenere volumus et pollicemur. Quantum autem de alys legacionibus videlicet de castro et oppido Byelograd necnon staminibus, sericeis, bobus, agnis, ambulatoribus et equis malmasia et vino ac alijs que prelibatus dominus noster rex Kazimirus per magnificum dominum Predborium de Conyeczpole castellanum sandomiriensem capitaneum, premisliensem nuncium seu ambasiatorem sue maiestatis postulat, id tanquam ad visionem cum sua serenitate mutuam differimus dum s. omagium prestabimus et queque sue Serenitatis et dominorum suorum consiliariorum edictum extiterit arbitro, id pollicemur pro rato habere sub honore et fide nostra christianica. Datum Soczawie, feria tertia ipsa die sanctorum Petri et Pauli apostolorum. Anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto. In cuius rei testimonium sigillum nostrum et dominorum consiliariorum nostrorum sigilla vt omnia premissa maioris existant roboris presentibus sunt subappensa.

Ad relacionem nobilis et generosi domini Petri Cancellarii Terre Moldawie.

Originalul pe pergamenă în arhivele generale din Moscva. O copie fotografică procurată de D-lă N. Kretzulescu în colecțiunile Bibliotecii Academiei române. La mijlocul sigilului celă mare pendentă ală Moldovei cu însemnele îndatinate: bourulă, avândă de asupra capului o stea cu cinci rațe, în partea stângă o rosetă și în dreapta semiluna, ăr' în jură inscripțiunea: ✠ ПЕТРЪ БОГЕБѢДѢ ГОСПОДАРЪ ЗЕМАН МОЛДАВЕ... De ambele laturi câte trei sigile pendente mai mici. S'a publicat în estrasă la Dogiel, Cod. dipl. R. Pol. I. pag. 602. — Уланички, Матеріалы, pag. 89—92.

LIII.

1456. *Casimiră*, regele Poloniei, concede lui *Mihulă*, *cancellariului Moldovei*, și fraților săi *Duma* și *Todoră*, precum și nevesteloră, copiiloră și servitoriloră săi, ună salvă-conductă pentru Polonia, ca se pôtă ori când veni acolo, se îngrijescă de afacerile dăniloră, și ărași să se depărteze când le va plăcē.

1456.

Kazimirus Dei gratia Rex Polonie Magnus Dux Lithwanie Russie Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit vniversis quod licet Nobiles et generosi Mihul Cancellarius Moldaue, Dvma et Chodor fratres eius terrigene boyari et subditi nostri de terris Moldaue prout et ceteri fideles beniuoli ac adherentes nobis in Regno et dominijs nostris plena gaudeant securitate, volentes tamen ne illos aliqua in Regni nostri dominiis manendi insecuritatis detineat ambiguitas, Eisdem coniuctim uel diuisim cum uxoribus pueris familia bonis rebusque omnibus quibuscunque nominibus nuncuparentur ubique in Regno nostro signanter antem in terris ciuitatibusque Russie videlicet Camyenyecz, Colomia, Drohobuz et ceteris ciuitatibus ac opidis Regni nostri, ubi et quocienscunque placuerit illis aut alicui ipsorum standi, morandi, pausandi, veniendi, accedendi, negocia disponendi, abeundi redeundique nostrum regium securitatis saluumconductum, plenamque et omnimodam damus et concedimus tenore praesencium facultatem. Quo circa vobis prelati ecclesiasticis et secularibus nec non palatinis et castellanis capitaneis

tenutariis Burgrabiis procuratoribus magistris civium consulibus castrorum civitatum opidorum que communitatibus et aliis subditis et fidelibus nostris ad quos presentes pervenerint hec notificantes districte precipientes mandamus omnino hec volentes quatenus prefatos Mihul Cancellarium, Duma et Chodor cum uxoribus pueris familia rebus bonis que omnibus quibuscunque nominibus censeantur ubique in regno nostro et presertim in terris Russie ac civitatibus prememoratis et aliis quibuscunque ubi voluerint stare morari manere pausare et ad ea venire accedere abire recedere negotiaque sua queque disponere libere et secure sine quovis impedimento molestia turbacione offensa et arresto permittatis et permitti faciat et debeatis presentem nostrum saluum conductum ipsis et cuilibet ipsorum inviolabiliter et inconcusse in omnibus suis condicionibus articulis atque punctis observantes pro gratia nostra aliud facere non ausuri harum quibus sigillum presentibus est sub appensum testimonio literarum. Datum Cracovie die dominico Conductus Pachae anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto.

Relacio venerabilis Iohannis Lutkonis de Brzesze utriusque Juris Doctoris, Archidiaconi Gneznensis Regni Poloniae vicecancelarii.

Originalul pe pergamenă în arhivele generale de la Moscva. O copie fotografică procurată de D-nul N. Kretzulescu în biblioteca Academiei române. S'a publicat în estrasul la Улннннннн, Матеріалы, pag. 92.

LIV.

1456.

1456. *Adunarea generală a nobililor și a chinezilor români din districtul Caransebeșului* adevărase, că nobilul Șerbanu de Matcaș și frații sei au stăpânit din moși din strămoși a treia parte din comunele Măcișu, Tiușu, Tincova, Dobrogoște, Perlo, Ciuta, Săsesci, Ruginosa, Toplița, Leurdișu și Săcașu.

Nos Vniuersitas Nobilium et Keneziorum de Districtu Karansebes, Damus pro memoria Quod venientes nostri in presenciam, in sede nostra Judiciaria, Nobilis Surban de Matskas, et fratres sui Carnales, dixerunt, quod ipsi a Serenissimo Principe Wladislao Hungarie, Polonie etc. Rege super vniuersas ipsorum possessiones Literalia Instrumenta de nouo extraxissent, quas ipsi preuidere postularent, si essent positi vel scripti in Tercia vel equali porcione ipsarum possessionum, vti Aui et Protai, sed et ipsi vsque hec tempora fuerunt, vel essent. Ipsi vero prefati fratres ipsorum Condiuisionales, ad creberimas ipsorum Surbani et fratrum suorum petitiones, nusquam et nequaquam exhibere curauerunt. Quo viso, idem Surban, et fratres sui, in prefatis Literis Regalibus hesitantes et suspecti, a nobis pro ipsorum maiorem cautelam, nostras Literas postularunt. Quorum iustis petitionibus aduertentes, super hoc

Literas nostras duximus concedendas. Quod ipse Surban et fratres sui carnales, cum directa et equali tertia parte possessionum Matskas, Towish, Tinkova, Dobrogozthe, Perlew, Csutha, Zazest, Rugsinocz, Toplicza, Leurdis et Zekas vocatarum, semper et ab antiquo, ab Auis et Prothauis fuerunt et extiterunt, vsque nunc, nullo Contradicente, Fide nostra Deo debita, vt tenemur facere curare. In cuius rei memoriam, perpetuamque firmitatem, Literas nostras patentes, sub sigillis Egregiorum et Nobilium Nicolai de Byzere, Fiath de Eor-menyes, Dionisy de Muthnok, Nicolai de Norocza, munimine roboratas, duximus concedendas. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in Karansebes in festo visitacionis Marie Virginis, Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Quinquagesimo Sexto.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 402. Copie în archiva familiei Macskási de Tincova.

LV.

1456. *Ladislau*, regele Ungariei, scrie comiților secuiesci din Transilvania, că după cum i raportază arhiepiscopul din Strigonă, satele de lângă Brașov numite: *Cernatū, Satulū-lungū, Turchesū și Bactfalău* erau mai înainte locuite de *Români ortodoxi*, însă după aceea Românii fiindu alungați de acolo, satele aceste au ajuns se fie locuite de catolici, și fiindu-că locuitorii acești noi au se plătescă dișme bisericeii catolice din Cernatū, de aceea comiții Secuilor se nu usurpeze dișmele aceste ca unū dreptū pentru castrulū de la Branū.

1456.

Ladislaus dei Gracia Hungarie, Bohemie, Dalmatie, Croacie, Rex, etc. Austrieque, et Styrie dux, necnon Marchio Moraue etc. Fidelibus nostris Magnificis Comitibus Siculorum, vel eorum Vice Comitibus, presentibus et futuris, presencium noticiam habituris Salutem et gratiam. Exponit nobis fidelis noster Reuerendissimus in Christo pater dominus Dyonisius Cardinalis Archi Episcopus Strygoniensis, Supremus Cancellarius noster, quod licet alias, villas Zent Mihali¹⁾ Nagyfalw²⁾ Turkester³⁾ et Bachfalw quidam Valachi schismatici inhabitassent, tamen postea pulsīs eisdem Valachis ipse ville ad manus Christianorum deuenissent, qui quidem Christiani decimas suas prediales parochiali ecclesie Sancti Michaelis in prefata possessione Zent Mihaly fundate iure soluere deberent, quas nunc decimas vos occupassetis, occupatasque Castro nostro Thurch⁴⁾ vocato appropriassetis, et appropriatis Castellani vestri in dicto Castro commorantes vterentur eciam de presenti, in preiudicium ipsius ecclesie parochialis, ac damnum. Et quia decime iure diuino non secularibus sed ecclesiasticis dari debent, ideo fidelitati vestre et cuilibet vestrum firmiter precipi-

1) Astăzi Cernatū.

2) Satulū-lungū.

3) Turcheșū.

4) Castrulū Branului.

entes mandamus, quatenus receptis presentibus, rebusque sic stantibus, a modo deinceps de huiusmodi decimis, ad ipsam parochialem ecclesiam Zent Mihali vt dicitur spectantibus, vos nequaquam intromittatis, sed ipsas plane et integre prefate ecclesie administrari faciatis. Secus facere non ausuri in premissis. Presentibus perlectis exhibenti restituis. Datum Bude in festo Ascensionis domini Anno eiusdem Millesimo Quadringentesimo Quinquagesimo Sexto, Regno- rum autem nostrorum Anno Hungarie decimosesto, Bohemie vero tercio.

Szabó, Székely Oklevéltár. I. pag. 172. După o copie din secolulă trecută publicată de Benkő în Milkovia. pag. 268. — Transilvania. An. 1873. pag. 151.

LVI.

1456.

1456. *Ladislau*, regele Ungariei, scrie Saşiloră din Transilvania, că de ore-ce *Vladă*, voivodulă *Ţerei-româneşti*, a devastată mai atâtău domeniile lui Ionă Corvinulă din Transilvania, apoi câte-va sate săseşti, de aceea dênşii se se pună numai decătă în stare de resbelă, şi se apere frontierele Transilvaniei, precum şi domeniile lui Ionă Corvinulă, de invasiunile voivodulă *Vladă*.

Ladislaus Dei Gracia, hungariae, bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex, ac Austriae et Stiriae Dux, nec non marchio moraviae etc. fidelibus nostris universis et singulis saxonibus partiumstrarum Transsylvanarum salutem et gratiam. Referente nobis fidei nostro, spectabili ac magnifico Johanne de Hwnyad comite perpetuo Bistriciensi intelleximus, qualiter Illustris Wladislaus Wayvoda Transalpinus dominia prius comitis Joannis, ac etiam certas villas nostras saxonicales invaden. nonnullas ex eisdem villis concremasset, et combussisset, ac eidem ulteriores gverras, inimicitias, dampna, et injurias inferre et irrogare niteretur, atque vellet. Et cum idem Comes Johannes, se in cunctis, que idem Wladislaus Wayvoda contra eum pretenderet, iudicio et iudicatu nostris parere, sicut tenetur, se offert, nosque ex parte ipsius comitis Joannis dicto Wladislao iudicium et justiciam facere intendamus, scripsimus igitur per alias litteras nostras dicto Wladislao Woywode, ut ipse ab ulterioribus gverris, injuriis wastationibus, nocumentis, et dampnificationibus bonorum et possessionumstrarum, et ipsius comitis Joannis cessare, et supersedere debeat, qui si id facere recusaverit, fidelitati vestre firmiter precipien. mandamus, quatenus visis presentibus, non obstantibus prioribus commissionibus, et mandatis nostris in favorem ipsius Wladislai Woywode alias vobis superinde factis, juxta informationem ipsius Comitis Joannis, cum viribus, et potentia vestra insurgere, et confinia dicti regni nostri, nec non bona et possessiones dicti Comitis Joannis contra quoscunque invasores, et impetitores, et presertim adversus ipsum Wladislaum Waywodam, protegere, tueri, et defendere velitis, et debeat.

tis. Secus pro nostra gracia non ausuri facere in premissis. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude feria tertia proxima post dominicam quasi modo. anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto. Regnorum autem nostrorum anno hung. sexto decimo. bohemie vero tercio.

Autographum in Arch. Cib. nat. Saxonicae.

Transilvania. An. 1873. pag. 150.

LVII.

1456. (Estrasü). *Ladislau*, regele Ungariei, ordonă voievoziloră din Transilvania, ca se restituie Saşiloră din Transilvania moşile, pe cari le ocupase mai mulţi nobili şi *chinezi români*, cu ameninţări şi cu bătai, dela Saşii din districtele Sibiü, Olţina, Chisdü, Mercurea, Sighişóra şi Sebeşü.

1456.

In festo B. Georgii Mart. — Ladislai Regis mandatum ad Vajvodas, et Vice-Vajvodas Transilvaniae, ut Saxones in possessiones, quae a nonnullis Nobilibus, et Keneziis in Sedibus Cibiniensi, de Olzna, de Kozd, de Ruzmark, de Segesvár, et de Szászsebes, per impositiones minarum, verberationes, et vulnerationes statim post obitum Patris sui Regis potentiose occupatae existerent restituere, in eorumque dominium collocare debeat.

Originale in Tabulario Nation. Saxon.

Fragment. edidit Eder in Felmer. p. 119. 120.

Transilvania. An. 1873. pag. 152.

LVIII.

1456. (Estrasü). *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă vechiulă privilegiü ală Saşiloră din districtele *Medieşü* şi *Şeica*, ca dênşii se fie scutiţi de obligămintulă de a lua parte la resbele şi de requisitiuni, avëndü se plătescă numai o taxă de rescumpărare pe fiecare ană de câte 400 mărci de argintü.

1456.

In festo B. Georgii Mart. Ladislai Regis Confirmatio Privilegii Caroli Regis de anno 1318, quo Saxones de Medgyes, Selyk, et Szászselek, ab oneribus exercituandi cum Rege, donationis victualium, et descensuum Regalium sub conditione, ut iidem annuatim 400 marcas fini argenti, circa festum S. Martini Regi solvere debeant eximuntur.

Copia in Tabulario Nationis Saxonicae.

Fragmentum edidit Ladislaus Gál in «Értekeződés az Erdélyi nemes Szász nemzet eredetéről» p. 82.

Transilvania. An. 1873. pag. 152.

LIX.

1456.

1456. *Cardinalulă Ionă*, trimesă de Papa Calistă III. ca legată apostolică în Ungaria se predice expedițiune cruciată în contra Turcilor, laudă virtuțile militare ale lui *Ionă Corvinulă*, și dorește, ca dănsul se începă resbelulă asupra Turcilor încă în vâra anului acestuia.

Reverendo Patri, Domino Fratri Joanni de Capistrano ¹⁾ patri nostro optimo, Johannes Cardinalis S. Angeli, apostolicae sedis Legatus — — — notificamus, vestrae paternitati, quod serenissimus D. rex Hungariae, ut hodie nobis dixit, intendit ista septimana cum adiutorio Dei versus Hungariam iter suum suscipere. Speramus per accessum suum ad illud regnum res fidei bene componi, quia ipse Serenissimus Dominus rex fervorem non parvum religionis habet, et isti domini, qui cum eo sunt. — Quantum sumus laetati, consolatione in his, quae dicta sunt nobis ex parte illustris Domini Gubernatoris, non possumus verbis, nec literis exprimere, quando audivimus sponsionem septem millium pugnatorum. — Itaque speramus in domino, quod exercitus ille VII millium, si omnia alia auxilia humana deficerent, sub dicto nostri temporis Machabeo, Domino Gubernatore, vincet et dabit Deus populo suo victoriam. Cuperemus, ut idem illustris Dom. Gubernator scriberet illis principibus, cum quibus habet commercium in isto negotio; sicut est Imperator, Rex Arragonum, Dux Burgundiae et aliis, quod exercitus mittendi in Hungariam debent esse in mense Junii, et ad tardius in Julio; et quod ipse Gubernator erit paratus illo tempore, nec est petendum quod habeant tot et tot millia, quia postquam plane intellexerint, quod illo tempore Dom. Gubernator debeat esse paratus, in cuius nomine magnam fiduciam ponunt, et dicitur, quod est ibi legatus apostolicus cum cruce. — — — venient tanto numero, ut speremus in Deo, quod potius timebimus victualia deficere, quam homines. Itaque vestra paternitas in hoc versetur, ut scribat Dominus Gubernator se paratum futurum pro tempore praedicto, quia Deus providebit de victima et necessariis ad victimam — — — faciat paternitas vestra, quod non sit defectus in provincia vobis a Deo decreta — — — Ex Vienna XVI. Januarii, Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto.

Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 219.

1) Fuit Joannes a Capistrano antea in Valachia missionis officio occupatus. Fejér, Ibid. pag. 321.

LX.

1456. Călugărul minorit, *Ionu de Capistrano*, scrie legatului apostolic din Ungaria, că nu e de lipsă ca se îndemne pe *Ionu Corvinul* la resbelu asupra Turcilor, fiindu-că dânsul e gata cu 7,000 călăreți; însă e posibil, că Turcii se începă chiar dânsii resbelul mai înainte de luna lui Iulie.

1456.

Joanni Cardinali Sancti Angeli — — Ea qua applicui die datae mihi sunt vestrae reverendissimae dominationis litterae, quae ad suscitandum animum Domini Johannis de Hunyad, Comitis Bistricensis, plurimum valebant. Possum hoc unum significare, vestrae reverendissimae Dominationi, ipsum nulla indigere persuasione vel adhortatione. Nam cum ipse mihi ore proprio pollicitus sit, septem millia equitum armatorum, omnibus necessariis ornamentis munitorum, et in dies magis confirmet, ac sanctissimo Domino nostro, invictissimo Romanorum Imperatori serenissimo regi Arragonum, illustrissimo Duci Burgundiae, aliisque Dominis scripserit, se cum decem millibus paratum fore, quandocunque opus sit, ad obviandum perfidissimo hosti Christi, non dubitet vestra reverendissima dominatio ipsum ullo pacto a proposito deficere, nam in armis continue accinctus est. Sed vereor, ne tanta procrastinatio periculum Christianis pariat, spondent enim caeteri ad futurum mensem Julium se expeditos fore. Turcae non dormiunt, nam fere quotidie invadunt partes inferiores, et depopulantur satis miserabiliter, adeoque fortificantur, ut nobis maxime sit timendum ante etiam resurrectionem Domini. Quamobrem maturiori obstaculo peropus est, ad resistendum saevienti hosti, qui nullas nisi sanguine fuso habere vires gaudet, praesertim contra Christianos, quos perdere, obsequium se putat praestare Deo. Quare quid agendum sit, iudicet reverendissima dominatio vestra, quam Christus Jesus largissimo aevo tueri dignetur ad defensionem suae sanctae fidei. Ex loco nostro Bestren (Bistrița) XIX Febr. MCDLVI.

Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 221.

LXI.

1456. Călugărul minorit, *Ionu de Capistrano*, aduce la cunoscința Papei Calistă III., că *Ionu Corvinul* neinvinsulă luptătoriu și apărătoriu al credinței creștine a reposat în 11 Augustă 1456.

1456.

Beatissimo Patri et Domino etc. Calixto III. etc. Joannes Capistranus etc. Beatissime Pater! Ad pedum oscula beatorum obedientiam humillimam et devotam usque ad mortem etc. Etsi vero ita placuerit Altissimo, quod de medio sustulerit a nobis illum illustrissimae memoriae Pugilem invictum, sanctae

fidei catholicae hostibus formidabilem defensorem, Dominum Joannem de Hunyad, ex hac vita iam delapsam XI. mensis huius ex peste; substituit tamen nobis non imparem sibi virum, Nicolaum de Vjlak, sub cuius dominatu valido et potenti, ipse idem Johannes illustris in magnificentia suam militiam inchoavit. Est namque idem ipse Nicolaus Princeps illustris, in magnificentia excellens, in consilio providus, in gerendis cautus, virilis animi, in fide fervens, in vestrae Serenitatis obedientia humilis, sui honoris aemulator, et magni zeli, potens in opere et sermone, qui inter alios Principes, Praelatos et Barones huius regni de principalioribus reputatur, et de eo gerunt magnam expectationem et famam laudabilem sibi attribuunt universi, secundum quod officium in hoc regno haereditarie possidet in Banatu. Nunc ergo Pater beatissime! sollicitandi sunt de novo reges et principes christiani. Dum fornax ebullit, coagulandum est aurum; dum debilis hostis est et fervor viget in populo christiano, excitanda sunt arma bellica contra perfidos infideles. Vestra igitur Sanctitas iam ad beneplacitum imperet, quid agendum? Quam dignetur Altissimus conservare Ecclesiae suae sanctae per tempora longiora. Ex Salankemen MCDLVI. die XVII. Augusti.

Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 227—228.

LXII.

1456.

1456. (Estrasü). *Jobagii ruteni* ai nobilului Nicolae Apa din Transilvania fugü de pe moşia acestuia numită *Crăciunelü*, şi se aşedă cu locuinţa în districtul Rodnei din Transilvania.

Posonii in festo B. Gregorii Papae. Ladislai Regis mandatum ad Michaellem Jaakch de Kusal Comitem siculorum, et Ladislaum Jaakch de eadem Kusal, quibus mandat, ut Ruthenos Jobbagiones Nicolai filii Apa de Almakerék, qui ex possessione ejusdem Karácsontelke non habita licentia, neque justis terragiis depositis, debitisque minime persolutis, semet ad Districtum eorumdem Dominorum Jaakch Radna weulge moraturi se contulerunt, cum universis bonis dicto Nicolao filio Apa restituant.

NB. Conditiones liberae migrationis Jobbagionum vide art. 6, comitior, anni 1405.

Transilvania. An. 1873. pag. 150.

LXIII.

1456. (Estrasă). *Petru, voivodulă Moldovei*, concede Poloniloră liberulă comerăii cu țările sale.

1456.

Petrus palatinus Moldaviae mercatoribus Polonis liberam mercaturam in terris suis concedit.

Monumenta medii aevi hist. Pol. Tom. XI. pag. 363. — Originalulă acestui documentă în limba slavă s'a publicată de d-lă prof. Dr. E. Kałuzniacki în Akta Grodzkie i Ziemskie. Tom. VII. pag. 236.

LXIV.

1456. (Estrasă). *Stefană, voivodulă Moldovei*, la rugarea regelui Poloniei, concede ună salvă-conductă logofătului Michaiă și frațiloră săi Duma și Todoră.

1456.

Suczava, 28 Iunii.

Stefanus Palatinus Moldaviae ad instantiam regis dat salvum conductum Michaeli Logopheto et fratribus eius Duma et Theodoro.

Rykaczewski, Inventarium privilegiorum etc., quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur. pag. 138. — Monumenta medii aevi hist. Pol. Tom. XI. pag. 368.

LXV.

1456. (Estrasă). *Petru, voivodulă Moldovei*, confirmă de nou privilegiulă, ce-lă acordase comercianțiloră din Polonia.

1456.

Petrus Palatinus Moldaviae mercatoribus Polonis privilegium concessum accuratius describit.

Monumenta medii aevi hist. Pol. Tom. XI. pag. 368. — Originalulă acestui documentă în limba slavă s'a publicată dimpreună cu ună facsimile în Akta Grodzkie i Ziemskie, Tom. VII. pag. 228—231 de către D-lă E. Kałuzniacki, profesoră la universitatea din Cernăuți.

LXVI.

1456. 1456. (Estrasă). *Petru, voivodulă Moldovei*, dimpreună cu boerii săi se învoiesce, ca se încheie pace cu Turcii plătindu-le ună tribută de două mii de galbeni.

Petrus Palatinus Moldaviae, cum proceribus suis consentit super redimendam pacem a Turcis tributo duorum millium ducatorum.

Rykaczewski, Inventarium. pag. 139. — Monumenta medii aevi hist. Pol. Tom. XI. pag. 367.

LXVII.

1456. 1456. *Papa Calistă III.* în o scrisore către legatulă apostolică din Ungaria, î-și exprimă bucuria sa pentru glorioasă învingere, ce a reportat-o asupra Turcilor, *Ionă din Hînedóra (Corvinulă)*.

CALISTUS EPISCOPUS etc. Dilecto filio Iohanni sancti Angeli diacono Cardinali, apostolice sedis legato, salutem etc. Misit ad nos nuper dilectus filius noster Dionisius sancti Ciriaci in Termis presbiter Cardinalis Strigonien-sis, apostolice sedis legatus, litteras ad se missas dilecti filii nobilis viri Iohannis de Hunyad, comitis Bistricensis, ex quibus intelleximus gloriosam victoriam partam de impiis fidei hostibus, qualem maxime presentia tempora postulabant. Quo nuncio quantum exultaverat cor nostrum, novit omnipotens deus, cui in hoc opus etiam sanguinem nostrum, si ita sit opus, pridem devovimus: nil certe optacius aut magis a nobis expectatum poterat nunciari. Agimus itaque redemptori nostro gratias infinitas, qui peccatorum nostrorum oblitus, memor misericordie sue sancte ab impendenti peste liberavit populum suum, frangens superbos spiritus hostis formidolosi, in omne nephas parati. Deinde laboribus tuis paterne congratulamur, qui fructus hos salutare plebi dei haud dubie pepererunt: scimus enim opera circumspectionis tue, potissimum omnia que hanc victoriam precesserunt, mediata consiliis et parata studio fuisse, ut certe tanta populorum commotio et crucis susceptio, conventusque Regis, prelatorum, baronum et nobilium in Hungaria habiti zelo et fervori tuo sint ascribenda. Letare igitur succesu operis tibi iniuncti, gratiasque deo debitas redde, quod te legationem gerente tanta victoria tam necessario tempore sit reportata. Simul enitere, dilecte fili, ut ex quo deus omnia oportuna ad complementum operis prestat, hostisque ex recenti clade perturbatus est atque confusus, non detur ei locus ad se colligendum parandosque novos exercitus. Nos autem iam ab ultima die Maii proxime elapsi, ut ante obtulimus, classem instructam cum legato nostro ad partes orientales misimus, que

navigationem prosequitur, brevique hostes lacessere incipiet, daturus terrestri exercitui summam bene gerendarum rerum occasionem. Expendimus autem in ea paranda atque mittenda usque in praesentem diem, deo teste, supra centum et quinquaginta millia ducatorum, nec grave nobis erit, cum opus exposcet, sanguinem insuper nostrum adicere. Et nunc quoque hac nuntiata victoria per litteras nostras, quanto vehementius potuimus, hortati sumus, et hortari non cessabimus Carissimos in Christo filios nostros Imperatorem regesque christianos, ac dilectos filios nobiles viros duces potentatusque fideles, qui ubique aliquid posse videntur, ut ex quo initium victoriae iam prestitit deus, ipsi ad conterendum penitus infidele genus et prosequendum presentem successum velint tandem exurgere. Ad quod etiam tu, ut hucusque indefessa fecisti, toto studio incumbere, et nos cura de successibus continuis omnium rerum quam sepe et diligenter facere certiores. Necessitatibus autem tuis, ut alias tibi scripsimus, providimus, et providere non cessabimus oportune: sis igitur boni animi, nam quicquid habere possumus, die noctuque in prosecutione huius sancte amprius expendimus, et expendere intendimus non solum ad expulsionem damnate secte Machometice Europe, sed terre sancte et Asie, quod celitus a Christo hoc tempore nostro datum esse firmiter credimus et tenemus. Et qui experti iam sumus, omnipotentem deum orationibus Christifidelium inclinatum populo suo contra innumerabilem exercitum infidelium concessisse, ratique sumus, ipsum omnipotentem totaliter barbarorum conatus ad nichilum redacturum, si populus idem suis devocione, qua cepit, orationes et alios divinos honores illi eterne maiestati obtulerit, licet bullas nostras orationum per Venerabilem fratrem nostrum Episcopum Papiensem ad partes illas miserimus, easque iam publicatas etiam arbitremur, tamen ipsas bullas ad tuam circumspectionem mittimus, quas cum omni devocione publicari et executioni mandari curabis. Datum Rome etc. die VIII. Novembris MCCCCLVI. Pontificatus nostri Anno Secundo.

Ex Reg. orig. An. II. brev. lib. VII. fol. 40.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 282.

LXVIII.

1457. *Papa Calistū III.* scrie legatului apostolicū din Ungaria, că flota papală atacă de astă dată ținuturile maritime ale *Turcilor*, și că va sosi în curând o altă flotă numeroasă trimisă de regele Portugaliei, și de regele Franciei; din această cauză pontificele invită pe legatul apostolic, ca se îndemne pe Unguri și pe împăratul Germaniei, se se ridice și dășii asupra *Turcilor* și se-i atace de pe uscat.

1457.

Iohanni Cardinali Sancti Angeli.

CALISTUS PP. III. Dilecti fili, salutem etc. Cum litteris Carissimi in Christo filii nostri Ladislai Hungarie etc. Regis illustris et tuis respondere pa-

raremus, quas de suspicione, que de adventu sevissimi Turchi istic habebatur, scripsistis: ecce ad nos venit nuntius cum aliis litteris tuis et copiis, quas una cum illis misisti, et quibus tum de novitatibus, que in Regno illo facte sunt, tum de certiori adventu Turchi valde turbatum est cor nostrum. Dolemus ad animam de turbulentis illius Regni, in quo cum maxima spes nostra expugnandi inimicos fidei collocata sit, egerime ferimus, quod domesticis dissensionibus a tam necessario succursu fidei retrahatur. Tu vero, quantum in te est, omnem adhibeas diligentiam, ut pax et unio stabiliatur in Regno illo: vides enim quam sit necessarium. Nos deum continue precamur, ut christifidelium cordibus gratiam infundat, eosque suscitet ad exterminium infidelium: que res tanto nos desiderio tenet, ut incredibili quadam cura urat animum nostrum. Etsi tamen facultates nostre ad tantum negotium non sufficiant, cum vix necessaria nobis vite remaneant, intelligit tamen mundus ineffabile desiderium nostrum verbis, litteris ac nuntiis in universum declaratum: et cum tantam molem nequeant nostri sufferre humeri, effusa omni potentia nostra, non cessamus sedulis hortationibus christianorum potentatuum auxilia implorare. Classis nostra, cuius augende et corroborande continue rationem habemus, iam maritimas Turcorum terras infestat, multisque non mediocribus terris insulis potita est, et galeatia nostra cum nonnullis aliis navibus et navigiis iam ad ipsam classem cum victualibus, pecuniis, grano et aliis necessariis enavigavit; ceteras vero galeas, quas hic fabricari facimus, quam celerrime absolutas mittere curamus, et de hic, Sicilia et terris nostris ac sancte Romane ecclesie et etiam de Marchia Anconitana mittere non cessamus, ut valide vexetur perfidus Turchus, et recuperetur Constantinopolis, ad cuius recuperationem viscera nostra quam plurimum vulnerantur. Advenient insuper cum valida et numerosa classe sua Carissimus in Christo filius noster Rex Portugallie Illustris, qui, ut certiores facti fuimus, prima huius mensis Aprilis omnino classem suam versus nos solvere decreverat; cuius classe cum nostra unita, firmior erit potentia ad divertendum vires hostis, qui cum pluribus locis uno tempore lacesitus erit, necessario cogetur exercitum suum distrahere; et de Francia ad minus XXX. galeas, ut ex concordatis super decima levanda omni anno nobiscum cum Rege Francie plenius est videre; et de Anglia in brevi scies, et Britania, ac Burgundia, et de Rege Aragonum, si singula scriberemus, non sufficeret papyrus; etiam ex Castella, et si contra Granatam Carissimus in Christo filius noster Castelle et Legionis Rex Illustris nobiscum certo modo assistit; utinam Veneti, qui tam frigidi sunt, comminationibus nostris obauditis nobiscum essent. Dux Mediolani bene optat, et si vicariatum Lombardie sibi concederet Imperator, ut instamus, anno preterito et presenti armigeros misisset in numero competenti, sed mittere et non honorari per Imperatorem, vel ut a Duce Mediolani consideret quisque: si tu proficere posses, ad hoc obtinendum ad minus tria vel quatuor milia armatorum ab eo nobis instante missi fuissent in subsidium Hungarorum contra Turchum: deo non deficiunt ministri per mare et terram, et videbis gloriam dei uti in illa gloriosa victoria miraculosum visum extitit toto mundo. Tua igitur circumspectio curet solita diligentia, prudentia et industria, ut Hungari ad terrestre certamen se accingant, et in occursum

hostium pergant: nam victoria in illorum manibus est; Deus enim non deseret plebem suam, sed mirabili virtuti et potentia insolentiam et crudelitatem hostium sue sancte religionis confringet: et excita Imperatorem et Alamannos ac alios ipsarum partium ad tantum incendium extinguendum. Subventionem, quam tibi deputavimus, statutis terminis eam facere non omittemus, prout hactenus non omisimus, et proximis diebus per banchum de Medicis tibi missimus tria milia ducatorum pro tempore, quo sumus, usque ad mensem Septembris proxime futurum, quam quantitatem ante receptionem harum litterarum firmiter tenemus te haberi, et ita se obligavit Robertus, et ita deinceps semper faciemus. Et utinam sanguinem proprium nostrum simul cum Hungaris et aliis cruce signatis expandere possemus: scimus enim non mereri martirem esse. Et volumus quod corpus illius servi dei fratris Iohannis de Capistrano sepellatur: forsitan in brevi erit apud te ille fidelis servus dei frater Iacobus de Marchia, qui ibi esse sitit abunde. Et quis catholicus ad tam laudabilem pugnam currere et interesse non debet? sis forti animo et dei athleta, quoniam tute, si fas est dicere, in te nomine nostro et sedis apostolice quiescit tota religio christiana. Ad te enim etiam remittimus quotidie istos de Rege Dacie, despota Servie et aliorum, die noctuque indefesse intendimus, et habitis tuis litteris ultimis, qui de prioribus non curamus, ad te ut alterum nos semper tenuimus, et responsione non egent. Ad Regem Portugallie, ut in copia interclusa videre poteris, et sic ubique, et ad Ianuam et alibi nichil de contingentibus omitiendo. Et si quadam desperatione perfidus Turchus utatur, visis litteris tuis, quod non curat de Turchia, sed habere Hungariam, quod alienum est a re militari, doleamus multo magis de captura seu detentione illorum, quos Rex Hungarie fecit de suis; tempus non patitur talibus uti, quod omne regnum divisum est. Labora ad unionem, predica crucem, cruce signa, quia deus et nobiscum, si viriliter per Regem et suos, te mediante, crucis inimico viriliter obvietur: quod, ut ita fiat, precipimus et mandamus, et qui aliter sentit, membrum est diaboli, et ira dei super eum. Regi scribimus ac Cardinali Strigoniensi, ut videre poteris in copiis inclusis. Ad tuas enim litteras et per te dicenda eos remittimus paucis verbis utendo, ut non verificetur dictum Salamonis: Ve regno, cui Rex puer est, mulier, aut furiosus; et de hoc satis, et avisa continue, uti nos faciemus. Datum Rome apud S. Petrum sub anulo piscatoris die X. Aprilis MCCCCLVI. Pontificatus nostri Anno Secundo.

Ex Reg. orig. An. II. brev. lib. VII. fol. 80.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 287.

LXIX.

1457.

1457. *Papa Calisti III.* invită pe legatul apostolic din Ungaria se îndemne pe Unguri, ca se părăsască certele interne și se ridice asupra *Turcilor*.

Cardinali Sancti Angeli Legato.

CALISTUS PP. III. Dilecti fili, salutem etc. Gravi dolore atque molestia animus noster afficitur ex discordiis ac turbulentis, que, bonorum omnium turbatore cooperante, in partibus illis vigere nunciantur, et de periculo, in quod nuper incidit Carissimus in Christo filius noster Fridericus Romanorum Imperator semper Augustus, nec possumus satis explicare litteris conceptum dolorem et mestitiam ex hac calamitate. Videmus enim eas partes intestinis incendiis lacessiri, ac principes in domesticam perniciem arma cepisse, quorum auctore firmamenta fidei et propugnacula christiani nominis habiti sunt. Omnis attamen hec contencio pro hoste est, qui longe acrior ad oppugnationem Christianifidelium insurget, ubi viderit illos inter se manum conserere, qui soli sibi obstabant, ne suum malignum propositum conculcandi fidei exequi posset, ex quo hoc etiam malum redundat, quod omnes nostri et reliquorum christianorum conatus ad nihilum recidunt. Nam quid prodest nos in tantis difficultatibus omnium rerum classem incredibili celeritate, et innumerabili sumptu uno quasi tempore et construxisse et in orientem misisse? Quid contulerunt obnixae implorationes, quid abhortationes, quid denique lacrimae nostre profuerunt, quibus universum iam christianum orbem commovimus, si Hungaria, que aditus et porta est barbaris ad occupandam christianitatem, et Germania, in cuius opibus firmissimum subsidium fidei est, domesticis vexationibus quatiuntur? Profecto hec mala excruciant animam nostram, et eis aliqua ratione occurrere ac mederi vellemus. Scribimus super hoc eidem Imperatori, Archiduci et Duci Austrie nec non Regni Hungarie illustri, eosque, quantum obnixae possumus, ad pacem hortamur, mittimusque ad eos dilectum filium Georgium de Lapide notarium nostrum, qui pro concordia et unione eorundem omnia experiatur; nec minus circumspectionem tuam hortamur, ut diligentissime studeas tanta scandala prohibere, teque his dissensionibus sedandis viriliter interponas, ex quo maximum honorem et gloriam consequeris. Intelleximus te in regnum Bosnie parare proficisci, credimusque circumspectionem tuam optimo consilio id facere; sed cum tanteurbationes in Hungaria et Alania sint, vide et circumspice, quid optimum factu sit, nos enim in tua singulari prudentia plurimum confidimus. In facto es et vides, quid qua ratione providendum sit. Superest, ut quod melius est, exequaris, et nos continue de occurrentibus certiores reddas: semper enim est in suspensio mens nostra, et in horas satagit audire, que feceris. Datum Rome etc. die XXIV. Maii 1457.

Ex Reg. orig. An. III. brev. lib. VII. fol. 94.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 296.

LXX.

1457. *Papa Calistă III.* autorisază pe *Mariană*, profesorul călugărilor minoriți, ca se predice *expedițiune cruciată asupra Turcilor* prin toate ținuturile Ungariei și prin ținuturile vecine, și se adune colectele de bani, ce se au făcut în ținuturile aceste în ajutorul resbelului cu Turcii.

1457.

Fratri Mariano de Senis ordinis minorum professori, nuntio et collectori apostolico.

CALISTUS PP. III. Dilecte fili, salutem etc. Devotionis tue fervor in causis fidei et religionis christiane hactenus multipliciter ostensus, prudentia quoque tua per longam experientiam nobis nota exigit, ut ea tibi confidenter committamus, que in arduis fidei catholice pertractandis negotiis per diversas regiones et provincias his temporibus occurrunt. Cum igitur in nosra felici expeditione, quam domino inspirante, contra immanes barbaros dei et nominis christiani hostes Turchos suscepimus, per regna, regiones et loca Hungarie, Bosne, Servie et partium aliarum ipsis barbaris vicinarum multa fieri oporteat, ad que idoneus iudicaris, devotioni tue infrascriptas facultates duximus concedendas. Primum enim, ut per loca omnia regnorum Hungarie, et Bosne, ac Seruie in quibuscumque aliis terris et locis christianorum Turchis vicinorum cruciatam predicare, et gratias concedere, quas de nostra commissione per Dalmatiam concessisti, prius tamen super hoc a dilecto filio Io. sancti Angeli diacono Cardinali Legato nostro quo ad terras sue legationis impetrato consensu, et in omnibus predictis regnis et locis de consensu legati, ut premititur, elemosinas pro cruciata congregatas ac imposterum congregandas colligere per te ipsum aut alios a te substituendos, constringendo ac omnimodo compellendo collegia, communitates, civitates, terras et personas quascumque, tam seculares quam ecclesiasticas privilegiatas, sive exemptas et non exemptas, et maxime illos, qui elemosinas acceperunt, ut ad cruciatam irent, et nondum iverunt, per censuras ecclesiasticas, invocato, si opus fuerit auxilio brachii secularis. Cumque omnibus in locis personaliter esse non possis, ut alios predicatorum in supradictis regnis et locis ad predicta in tuum locum substituere cum gratiis et facultatibus tibi concessis, vel minoribus, ut tibi videbitur, quodque ad tue persone et agendorum auxilium ac pro predictis a te substituendis et deputandis, quoscumque tui ordinis fratres et alios clericos sive laicos semel et pluries, prout necessarium fuerit et opportunum videbitur, et maxime fratrem Paulum de Ragusio sacerdotem, et fratrem Nicolaum de Sibenico capere et retinere, finitaque hac cruciate commissione, ut ex dictis fratribus tres tecum retinere, quotiens opus fuerit permutandos, itemque pro colligendis et capiendis cruciate pecuniis in predictis omnibus regnis, terris et locis instituere et deputare. Et quando acciderit, ut in exercitu nostro presens sis, ut ecclesiastica sacramenta ministrare, ac confitentes a quibuscumque peccatis et delictis, etiam sedi apostolice reservatis, per te ipsum ac substituendos a te ordinis tui fratres et alios sacerdotes absolvere possis et valeas, facultatem potestatemque auctoritate apostolica

concedimus per presentes usque ad nostrum beneplacitum valituras, salva tamen in et super premissis voluntate legati nostri de latere supradicti, ad quem te remittimus, ut eius pareas iussioni. Quia vero Carissimus in Christo filius noster Rex Bosne illustris pro fide catholica adversus predictos Turcos viriliter pugnat, ut id audentius commodisque facere possit, volumus et tibi committimus, ut omnes predictas elemosinas cruciate hactenus collectas et in futurum colligendas eidem Regi consignes, ac facias a tuis substitutis consignari iuxta formam et seriem litterarum a nobis concessarum. Datum Rome etc. die XXVIII. Iulii 1457. Anno Tertio.

Ex Reg. orig. An. III. brev. lib. VII. fol. 111.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 298.

LXXI.

1457.

1457. *Papa Calistū III.* invită pe preoții tuturor *bisericilor grecesci*, ca se amintescă în serviciul divin al liturghiei numele pontificelui roman, și se se roge pentru bunăstarea bisericii romano-catolice, de-ore-ce în conciliul de la Florența biserica grecească s'a unit cu biserica română; — de asemenea se reciteze în timpul liturghiei simbolul credinței după ritul bisericii romane cu formula: «care de la Tatăl și de la Fiul purcede».

CALISTUS EPISCOPUS etc. Ad futuram rei memoriam. Redditi de commisso nostre sollicitudini grege fidelium illi, qui nobis licet immeritis eundem sua bonitate commisit, in extremo iudicio rationem, summis, ut tenemur, studiis illos, quos plerumque a fidei catholice saluberrimis institutis tortuosus coluber, humani generis emulus venenosis suggestionibus divertere et deviare molitur, Salvatori nostro, qui non mortem, sed conversionem et vitam desiderat peccatorum, restituere, et ad viam veritatis, que Christus est, reducere procuramus, atque toto nisu exquirimus id pro eorum salute et reductione efficere, per quod animarum suarum profectibus consulatur, nosque in ratione reddenda divine iustitie possimus evadere ultionem. Sane licet nostris temporibus, dum minori fungeremur officio, orientalis Grecorum ecclesia in Concilio generali per Latinos et Grecos Florentie celebrato sacrosancte Romane ecclesie coniuncta fuerit et unita, quia tamen inter cetera ex his, que in ipso Concilio sancita et salubriter decreta fuerunt, aliqua per ipsos Grecos, quemadmodum fieri decebat, minime observantur: cupientes pro salute animarum decreta predicta ad cunctorum notitiam deduci, et ea ubilibet inviolabiliter observari, ne oblivione incuriaque causantibus successu temporis a memoria excidant, et neglectui data vilescant, ac periculum pariant animarum, auctoritate apostolica tenore presentium statuimus et ordinamus, quod ex nunc in antea omnes et singuli presbiteri et sacerdotes Greci ubilibet existentes infra missarum solemniam nomen Romani pontificis in loco deputato alta et intelligibili voce expri-

mere, ac pro ipsius et sancte Romane ecclesie incolumitate statuque pacifico orare teneantur et debeant iuxta doctrinam Salvatoris nostri, qui in Petri et Apostolorum personis figurate nos instruit, dicens: qui vos recipit, me recipit: et qui recipit me, recipit patrem meum; ex quo recte elicitur, Petrum et successores suos recipientes beatitudinem adepturos. De Petro enim super alios dixit: quia post Apostolos cephas et caput in ecclesia universali mansurus erat; cuius oppositum ipsa veritas in eodem loco disseruit, cum ait: qui non recipit vos, non recipit me: et qui non recipit me, non recipit patrem meum; ex quo pariformiter infertur, tales incurrere damnationem eternam, de quo iterum Salvator pulcre in Evangelio clarius exprimit dicens: Oves mee vocem meam audiunt et ego cognosco eas, et mee cognoscunt me, et ego do eis vitam eternam. Vox enim Christi a fidelibus auditur, cum in ore sacerdotum nomen Vicarii Iesu Christi, qui ipsius vices gerit in terris, et cui pascendarum ovium cura commissa est, publice nunciatur. Omnes namque per obedientiam pastorem agnoscunt, pastor vero summus pontifex, claviger et ostiarius regni celestis et ostium paradisi aperit, et ad perpetue beatitudinis pascua fideles per mandatorum semitas incedentes salubriter introducit; divino namque iure sancitum est, ac omnium sacrosancte ecclesie catholice doctorum sententia comprobatum, ut singula membra capiti, id est Romano Pontifici apostolico se debeant per omnia reconfirmare, a quo nostrum est querere quid credere, quid tenere debeamus, quoniam ipsius solius est statuere, disponere, solvere et ligare, qui vice Christi fungitur, et ab eo vobis in pastorem dedicatus existit, cui omnes Primates, Archiepiscopi et Episcopi ceterique Christicole tanquam indubitato vicario Iesu Christi obtemperant. Demum ut illa vetustissima periculosaque et damnanda opinio in eodem et aliis conciliis continuo reprobata, qua nonnulli minus veraciter affirmare presumebant, Spiritum sanctum a Patre solo procedere, penitus eradicari valeat, et quod sacrosancta Romana ecclesia profitetur, tenet pariter et affirmat, eundem videlicet Spiritum sanctum ab eodem Patre et Filio taliter procedere, sicuti beatus Athanasius, lumine eiusdem Spiritus illustratus, edocuit dicens: eundem spiritum sanctum non factum, non creatum, non genitum, sed ex patre et Filio eternaliter procedere, pectoribus singulorum fidelium pro eorum salute et directione inseratur: similiter statuimus ac etiam ordinamus, quod iidem presbiteri et sacerdotes, dum infra earundem sacra missarum sollempnia symbolum ex ordinatione ecclesie canunt aut dicunt, illud integre secundum ritum eiusdem Romane ecclesie intelligibiliter dicere teneantur et debeant, videlicet: qui ex Patre Filioque procedit; alioquin omnes et singulos, qui huic articulo orthodoxe fidei, ad nostram profecto salutem necessario et in tot sanctorum patrum conciliis iteratis vicibus approbato, contradicere presumpserint, aut eiusdem catholice ecclesie institutionem observare recusaverint vel malitiose neglexerint, sententias, censuras et penas in eiusdem et precipue Florentino Conciliis antedictis in tales generaliter latas, inflictas et promulgatas, et anathema trecentorum decem et octo patrum, nisi a premissis erroribus resipiscere et unitati eiusdem ecclesie se per omnia illico conformare studuerint, incurrere volumus ipso facto. Quapropter, ne per taciturnitatem posterioris temporis

mentes fidelium ab istius credulitate articuli fiant dampnabiliter longiores, districte precipimus et mandamus, quatenus processio Spiritus sancti a sacerdotibus Grecis explicite et manifeste ponatur in simbolo, ut fides ad iustitiam teneatur in corde et ad salutem omnium eius fiat oris confessio, se tanquam filii obedientie semper sacrosancte ecclesie Romane matri sue per omnia conformantes, ut fiat unum ovile et unus pastor iuxta ipsius sententiam Salvatoris. Nulli ergo etc. nostrorum statuti, ordinationis, voluntatis, precepti et mandati infringere etc. Si quis autem etc. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno etc. MCCCCLVII. tertio Nonas Septemb. Pontificatus nostri Anno Tertio.

Ex Reg. orig. An. III. de Curia lib. XIV. fol. 130.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 300.

LXXII.

1457. *Papa Calistū III.* scrie arhiepiscopului din Strigoniū, că a convocatū la Roma pe ambasadorii regilorū, principilorū, domnilorū și popórelorū creștine, ca se tracteze cu dênșii despre alungarea și estermnarea națiunei turcesci.

Cardinali Strigoniensi.

CALISTUS PP. III. Dilecte fili, salutem etc. Quamvis de tua erga nos et sedem apostolicam devotione minime dubitemus, tamen vehementer nos delectavit, quod certiores facti sumus per litteras dilecti filii Io. sancti Angeli apostolice sedis Legati et familiarem eius presentium exhibitorum, quem ad nos novissime miserat, de egregia et diligenti cura, qua usus es et continue uteris in negotiis et rebus tangentibus nostram et apostolice sedis auctoritatem et fidei orthodoxe exaltationem, negotiorumque sanctissime cruciate prosecutionem: ex quibus rebus maximam animo capimus delectationem, tuamque fraternitatem plurimum in domino commendamus, hortantes eandem, ut quemadmodum cepit, laudabiliter continuet. Nulla enim maior laus Prelati esse potest, quam usque ad sanguinis effusionem honorem et auctoritatem sedis apostolice tueri, et ita vigilet fraternitas tua pro defensione auctoritatis nostre et sedis apostolice, occurratque malignitatibus volentium nos et sedem eandem lacerare, ut de te confidimus et speramus, super quo etiam pluribus verbis scribimus prefato Legato nostro, a quo tua fraternitas de omnibus erit informata. Ceterum iam nuper tue Circumspectioni scripsimus, quod Imperatoris universorumque Regum, principum, dominorum et potentum, populorum, communitatum christianitatis oratores ad nos convocamus, ut cum eis tractemus, et conclusionem capiamus super prosecutione amprisie contra perfidos Turchos: que res, quod secundum cordis nostri ardorem non prosequitur, incredibiliter nos angit. Itaque si Imperator, Reges et alii ipsarum partium, quibus super hoc scripsimus, nondum miserunt oratores, quos petimus, laborabis, ut eos ad nos omnino statuto termino mittant: speramus enim in deo

talem cum eis conclusionem facere et ita negotium hoc divinum dirigere, ut quod ante omnia nobis cordi est, christianorum auxiliis et opibus nobiscum collatis, perfidam nationem Turcorum et ceterorum infidelium perdere et exterminare possimus. Pro virili igitur tua operare super hoc, quod poteris in partibus istis: nam victoria in manibus est, cuius in dies certiora videmus signa ab omnipotenti deo ostendi, quod videre licet ex turpi fuga ingentissime classis apud insulam nostram Mitileni Turcorum a paucis christianis facta, ut ex dicto Legato plenius intelliges. Datum Rome etc. die penultima Novembris 1457. Pontificatus nostri Anno Tertio.

Ex Reg. orig. An. III. brev. lib. VII. fol. 131.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 305.

LXXIII.

1457. *Andreiü Danü*, judele oraşului Caransebeş, vinde pentru totu-dé-una nobilului Stefanü Macio unü fënaţu alü seü cu unü preţu de 12 fl. în aurü.

1457.

Nos Stephanus sartor Judex de Karansebes, Petrus bonus, Andro, dya, Emericus, Iutifugulus, Dominicus, ac Thomas Nerew, Jurati Ceterique Ciues de eadem, Damus promemoria tenore presencium quibus incumbit vniuersis, Quod veniendo in nostram presenciam, Circumspectus vir Andreas dan alias Judex de predicta Karansebes, ab vna, parte altera vero Nobilis vir Stephanus Macho nostri concives, per eundem Andream dan viuauoce extitit fassum in hunc modum, Quod ipse quoddam fenetum suum, inter feneta seu terras prouidorum virorum, a parte Occidentali terra Stephani sartoris, ac Thome fili Pauli, a parte vero orientali cum pede ad fenetum fabri Elegies, a parte vero septentrionali terra dya cum pede ad fenetum Ipsius Stephani Macho, a parte autem meridionali platea Ciuitatis habitum et Jacens Ipsum Andream dan titulo empcionis tangens, cum omnibus vtilitatibus et pertinencys eiusdem prefato Stephano Macho pro duodecim florenis auri plene et integre ab eodem rehabitis, dedisset et vendidisset, Imo dedit et vendidit, coram nobis in filios filiorum suorum heredumque per heredes Jure perpetuo et irreuocabiliter tenendum possidendum vtendum in ewn, nullo penitus contradictore existente, In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes litteras nostras, Sigillo nostre ciuitatis antiquo munimine roboratas, eidem concessimus emanari. Datum in Karansebes feria tertia In festo conuersionis sancti pauli, Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Quinquagesimo septimo.

(L. S.)

LXXIV.

1457.

1457. *Papa Calistă III.* trimite pe călugărul minorită, *Iacobă de Marchia*, ca inquisitoriu asupra ereticilor din Ungaria și din Bohemia, și-l autorizează se-i încarceze și pedepsască, și ărași se-i absolveze, dacă voră depune jurământulă, că se la-pădă de eresă.

Dilecto filio fratri Iacobo de Marchia ordinis Minorum professori.

CALISTUS PP. III. Dilecte fili, salutem etc. Cum pro nonnullis nostris et religionis christiane arduis negotiis, et presertim sancte Cruciate ad partes Ungarie et Bohemie et alias impresentiarum mandato nostro te conferas, ut ea, que ad honorem et exaltationem ipsius religionis cedunt, eo efficacius facere et exequi possis, quo ampliori a nobis et sede apostolica fueris facultate suffultus, tenore presentium concedimus tibi facultatem et potestatem tam in dictis regnis, quam alibi, ubi tibi necessarium esse videbitur, in quoscunque hereticos inquirendi, et contra eos procedendi incarcerationisque, ac penis et sententiis condignis afficiendi, eosque, si ad cor redire voluerint et ad veram cognitionem fidei converti, abiurata heresi absolvendi, et etiam cum eis super irregularitatibus inde contractis dispensandi auctoritate apostolica concedimus per presentes. Et quia propter huiusmodi commissiones nostras varios te oportebit subire labores, ad eos levandum concedimus tibi, ut de ordine tuo eligere possis eum numerum fratrum, qui tibi necessarii fore videbuntur, te ad partes, ad quas proficisceris, sequantur, mandatisque tuis in omnibus pareant et obtemperent, Mandantes harum tenore eis et eorum cuilibet in virtute sancte obedientie et sub excommunicationis pena, ut cum primum a te fuerint requisiti, sine dilatione se ad iter tuum accingant, et tuas ordinationes ac mandata obediant et in cunctis exequantur. Datum (Rome) etc. die XVII. Maii M.CCCC.LVII. (Pontificatus nostri Anno Tertio.)

Reg. An. III. Brev. fol. 91.

Theiner, Mon. Slav. merid. I. pag. 423.

LXXV.

1457.

1457. *Papa Calistă III.* confirmă toate bulele, ce le dase mai înainte Papa Eugeniu IV. în contra ereticilor, și invită pe legatulă apostolică din Ungaria se dee mână de ajutoriu călugărulă minorită, *Iacobă de Marchia*, ca se pôtă esterma pe eretici.

Dilecto filio Iohanni Cardinali Sancti Angeli.

CALISTUS PP. III. Dilecte fili, salutem etc. Ad recreandum animos Christi fidelium et cruciferorum mittimus ad eas partes dilectum filium fratrem

Iacobum de Marchia ordinis Minorum, virum singulari devotione et zelo fidei christiane, et prestanti sanctimonia vite preeditum, qui paratus est, et cum maximo animi fervore advenit, ut divinis admonitionibus et predicationibus populum dei cohortetur ad invadendum hostes crucis. Ut autem possit efficacius exequi, que sibi commisimus, et ad que agredienda ipse ultro paratus advenit, omnes bullas, quas contra hereticos et alios olim a fel. rec. Eugenio papa III. habuerat, quatenus honorem dei, augmentum fidei, honorem nostrum et apostolice sedis animarumque salutem concernunt, confirmamus. Non autem dubitamus huius adventum circumspectioni tue fore gratissimum: scis enim, quantum adiumentum in similibus conferant tales viri, quorum vita bonorum operum exemplis decora, et evangelizatione divini verbi illustrata mirum in modum commoverit animos populorum. Quare studeas diligenter, ut ipse fratri Iacobo a Carissimo in Christo filio nostro Rege Hungarie et aliis principibus et prelatiis oportuni favores in cunctis exhibeantur. Tuque eum benigne recipias et ei assistas, quemadmodum opus erit, et de tua circumspectione confidimus et speramus. Datum (Rome) etc, die XVII. Maii M.CCCC.LVII. (Pontificatus nostri Anno Tertio.)

Reg. An. III. Brev. fol. 92.

Theiner, Mon. Slav. merid. I. pag. 423—424.

LXXVI.

1457. *Ladislau*, regele Ungariei, acasă pe decedatulă *Ionă Corvinulă*, că dănsul până fusese în viață scosese din domniă pe unii voievozi din *Țara-românească* și din *Moldova*, ăr pe alții i tăiasă, cu toate că dănsii fusese amici ai Ungariei; și în fine, că fiul lui *Ionă Corvinulă*, *Ladislau* și *Matia* au conspirat în contra vieții regelui, din care cauză pe *Ladislau* l'a pedepsit cu tăierea capului, ăr pe fratele său, *Matia*; l'a agrățiat.

1457.

Ladislaus, Dei gratia Rex Hungariae, Bohem. Archidux Austriae etc. — — *Ladislai* de Hunyad Pater, *Joannes*, *Vaivodas* nostros *Transalpinensem* et *Moldaviensem* nobis et regno nostro fideles alios occidi, alios expelli fecit, et eorum loco alios, quos sibi obligatos fieri putavit, superinduxit. — Civitates ac proventus regios missis nunciis repetitos, reddere moratus. — Inductis *Turcis* regnum nostrum *Rasciae* fere totum, per eosdem depopulari, depraedari et comburi, illustrem Principem *Georgium*, Despotum *Rasciae*, Maestati nostrae fidelissimum, per *Michaelem Zylagha*, quem Castellanum in castro nostro *Nandoralbensi* deputaverat, amputatis digitis dextrae manus, captivari fecit, et tamdiu tenuit, quousque magnam ab eo pecuniae summam per eundem *Michaelem* extorqueret. — (Transit ad *Ladislaum Corvinum* insimulandum.) — Dum nos ad vota et instantiam *Praelatorum*, *Baronum* etc. de ducatu nostro *Austriae* movissemus, civitatemque nostram *Budensem* appli-

cuissemus, indixeramus de consilio ipsorum Praelatorum et congregationem in Futhak, in facto Turcarum celebrandam, vocavimusque inter alios praefatum Ladislaum adolescentiorem praefati Joannis Gubernatoris, — ut veniret, proponentes ipsum lateri nostro habere continuum, sed — ipse suum nobis denegabat accessum, nisi prius eum ac praefatum Mathiam germanum suum de suis, ac eundem condam Joannem de Hunyad, genitorem suum, qui regni nostri Hungariae Gubernator, collectorque generalis proventuum nostrorum regalium per plures annos extiterat, de huiusmodi proventibus — non data ratione redderemus expeditos. Et quamquam in eo voluntati suae satisfacere, graviter tulerimus etc. — Dum cum praefato avunculo (Cileensi) nostro, caeterisque aliis Baronibus Hungariae et Bohemiae, paucaque familia nobis immediate a tergo haerente, castrum nostrum Nandoralbense ingrederemur, portae castrî ad nutum suum impetuose post nos clausae fuere etc. — Postremo nos — ad castrum Temesvar deductos, a nobis promissiones iuratas, etiam et litterales obligationes super eo, quod de caetero sibi et Mathiae fratri suo huiusmodi eorum maleficia non imputaremus, ipse et idem Mathias frater suas exegerunt. Et quamquam inviti illas fecerimus, nihilominus tamen, nisi ad ultimum cupiditate regni ductis, praefatis filiis dicti Johannis Gubernatoris, in necem et periculum vitae Maiestatis nostrae et consiliariorum nostrorum conspiratos fuisse, palam deprehendissemus in tantum, ut nisi providere potuissemus, infra triduum aliter scelus in sanguine nostro — complevisset. — — Ipsos vitae nostrae insidiatores, ut puta, praefatos Ladislaum et Mathiam — captivari fecimus, et tandem servata iuris forma, et post latam sententiam ipsum Ladislaum iuxta sua demerita et suos excessus, in publico capite plecti, iussimus, cunctis aliis, similia machinantibus in terrorem, praefato Mathiae et aliis complicibus eorum ex benignitate regia, in vita conservatis. — — Ne igitur erga praefatos Ladislaum Palatinum, Nicolaum (de Vjlak) Waivodam, Paulum de Lindva Janitorum, Ladislaum de Beczla Pincernarum, Henning Czerin, Agazonum nostrorum Magistros, Conradum Holzler, Magistrum hubarum, Wolfgangum Pukendar, Jodocum Capitaneum de Vegles, de tanta fidelitate ingrati videamur, promisimus eis verbo nostro regio et sub fide nostra christiana promittimus per praesentes nostro et successorum nostrorum regum nominibus, ut si eos — sive haeredes ipsorum, quispiam praemissorum ratione, qualitercunque et quomodocunque inquietare, publicas inimicitias contra eos gerere, sive eis adversari, guerram movere aut eos quovis modo gravare et impedire, seu quomodo cunque damnum inferre vellet, nos eis et cuilibet eorum praesidio fore, eos manutenere, protegereque et defensare, damna quoque — eis generose recompensare volumus et tenemur realiter et cum effectu. Ad quae omnia — nos et — successores nostros reges sub praescripta fide nostra obligamus et obligatos haberi volumus, praesentis scripti nostri patrocinio mediante. — — Datum XII. kal. Aprilis Anno MCCCCLVII.

LXXVII.

1457. *Ladislau*, regele Ungariei, se împacă cu văduva lui *Ionu Corvinulă*, ca dânsa se restituie regelui toate castelele, ce le ocupase Ionu Corvinulă, afară de castelele și de moșiele familiari, și afară de unele posesiuni, pe cari i le dăruise regele Albertu, ér până la restituirea acestor domenii, *Matia*, fiul lui Ionu Corvinulă, să rămână captiv în mâinile arhiepiscopului din Strigonu, și ale voivodului din Transilvania.

1457.

Sapientes viri, amici nobis grati! — Noveritis, huius regni notabilem Nobilem, Georgium de Balay, cuius notitiam vestrae amicitiae patere credimus, hodie a magnificis Dominis, Nicolao Vaivoda et Ladislao de Palocz, ad nos in legationibus advenisse, et nobis ab eisdem has novitates attulisse: quod inter Dominum nostrum regem et Michaellem de Zilagy, ac Gubernatricem, omni inter partes rancore deposito, firma pax ordinata sit, et subsequuta tali modo: quia ipsa Domina Gubernatrix universa castra regia in Transilvania primum, puta: Besztrecze, Dewa, Gergen, Kralkw, Haczeg, Mihold; sed et in parte Danubii existentia, scilicet: Nandoralba, Zentlaszló, Peeth, Tranko, Seryn, Orswa et Gewren; — item Trenchen, Bestrecze, Sucha, Oroslinkw, Lewa, Solno, Strechen, Domino nostro regi plenarie remittere habet; salvis castris et possessionibus suis haereditariis, et aliis certis per condam Dominum nostrum Albertum sibi datis, videlicet: Hunyad, Dyod, Solymos et emticiis, solummodo a Baronibus et huiusmodi regni Proceribus, perpetuo comparatis, quae et quos Dominus noster rex praefatae Gubernatrici et filio suo Mathiae nunc capto suae donationis titulo dimittet, perpetuo possidenda et tenenda, et iam Dominus Nicolaus Vaivoda Transilvanus, per se personaliter profecturus est Viennam, praedictum Mathiam captum ad Strigonium reducturus, qui Mathias captus interim pro obside in manibus Dominorum, Dionysii Archiepiscopi Strigoniensis et eiusdem Nicolai Vaivodae Transilvani debet permanere, quousque praedicta castra regia Domino nostro regi restituentur; quibus restitutis mox praefatus Mathias, filius quondam Johannis de Hunyad Gubernatoris, captus et alii universi captivi, suis ex vinculis emittentur. Omnes etiam nota infidelitatis irretiti reddentur gratiae regiae, atque libertati pristinae. Rogamus igitur amicitias vestras perobnixae, quatenus, quantum in vobis est: quatenus insolencias et guerras, per latrunculos novissime exortas sopire velitis, ut hoc inclitum regnum, iam ex maiori sua parte desolatum, saltem in sua residua parte minori sentiat ab ulterioribus desolationibus, et praedationibus se se fore libertatum. — Item castra Berench et Owar praefata Domina Gubernatrix iuxta testamentariam legationem quondam magnifici Johannis de Hunyad Gubernatoris, Pancratio de Berench reddere habet et restituere. Ladislaus omnibus civitatibus etc. — Anno MCDLVII.

Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 231. — Idem, Cod. dipl. XI. pag. 260.

LXXVIII.

1457. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă pe nobilii români *Dionisie*, *Urbanu*, *Petru* și *Danciulă*, fiu lui *Jarulă* din țera Hațegului, în posesiunea moșiilor sale Slivășulă-de-josă, Ohaba, Mălăiesci, Crivadia, Merișoră, Sălășulă-de-susă și Bară din comitatulă Hinedorei, și pe cari le au stăpănită dănsii și părinții loră încă din vechime.

Ladislaus Dei Gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex ac Austriae et Stiriae Dux, nec non Marchio Moraviae etc. Fidelibus nostris Capitulo Ecclesiae Albensis partiumstrarum Transylvanarum Salutem et Gratiam. Cum ad humillimae supplicationis Instantiam fidelium Nostrorum Dyonisii, Urbani, Petri et Dancsul, per ipsos nobis exhibitis et impensis, possessiones Also-Szilvas, Ohaba, Malaesth, Kryvagye, et Merisor vocatas, ac medietatem Possessionis Felső-Szállás, nec non tertiam partem alterius possessionis Baar nuncupatarum omnino in Comitatu Hunyad partiumstrarum Transylvanarum exist. habit. in quarum pacifico dominio, iidem Dyonisius, Urbanus, Petrus, et Dancsul suos, ac Dyonisii filii Kenderes de Szent György, ac Szerecsen filii Szerecsen, et Dancsul filii Koszta, nec non Stephani filii alterius Kenderes de dicta Szálláspatak fratrum suorum patruelium progenitores ab antiquo perstitisse, seque et eosdem fratres suos persistere asserunt etiam de praesenti . . . Imo totum et omne Jus nostrum Regium, si quod in eis possessionibus, ac medietate, ac tertia parte possessionum qualitercumque haberemus, aut nostram ex quibuscumque causis, et rationibus concerneret majestatem, simul cum cunctis suis utilitatibus, et pertinentiis quibuslibet, praemissis sicuti praefertur stantibus et se habentibus, et dummodo dictae possessiones, ac medietates, ac tertia pars possessionum ad aliquod Castrum nostrum Regale, vel officiolatum illarumstrarum partium non pertineat, memoratis Dyonisii, Urbano, Petro, et Dancsul, filiis Jarul de Szálláspatak, et per eos praefatis Dyonisio filio Kenderes de Szent-György, nec non Szerecsen filio Szerecsen, ac Dancsul filio Koszta, et Stephano filio alterius Kenderes de dicta Szálláspatak fratribus eorum patruelibus, ipsorumque haeredibus et posteritatibus universis vigore aliarum literarumstrarum Donationalium exinde confectarum, in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem in dominium earundem, et ipsius juris nostri Regii in eisdem habiti per nostrum et Vestrum homines legitime facere introduci, super quo fidelitati vestrae firmiter praecipientes mandamus, quatenus Vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum quo praesente, Demetrius de Szent-György, aut Wlado sive Vlădul de Csula, neve Joannes de Fejérviz, sin Stephanus de Osztröh aliis absentibus homo noster de Curia nostra per nos ad id specialiter deputatus ad facies praedictarum possessionum e. c. t. (reliqua juxta stilum solitum mandati Statutor.) Datum Budae feria quarta proxima post festum B. Pauli primi Heremitaie a. d. millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo. Regnorum autem nostrorum anno Hungariae etc. 17-o Bohemiae vero 4-to.

L. S.

ab extra appensi.

In dorso harum literarum haec leguntur: «Executio facta est feria quarta secundo scilicet die festi Cathedrae B. Petri Apostoli. Homo Regius Demetrius de Szent-György . . . Capituli Blasius Clericus Ecclesiae Transylvaniae, nullo penitus contradictore apparente.»

Originale exstat in Arch. Capit. alb. Transylvaniae.

Transilvania, An. 1873. pag. 162—163. Din colecțiunea c. Ios. Kemény.

LXXIX.

1457. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă, spre paguba iobagiloră, toate libertățile, drepturile și consuetudinele, de cari s'a bucurat *nobilimea ungurască*, însă fără se specifică nimic în particulară.

1457.

Nos Ladislaus Dei Gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex, ac Austriae et Styriae Dux, nec non marchio Moraviae etc. Significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quod nos consideratis fidelitatibus, et fidelium servitiorum meritis fidelium nostrorum universorum nobilium, ac alterius status possessionatorum hominum partium nostrarum Transylvanarum, quibus iidem non solum Praedecessoribus nostris Regibus Hungariae, sed et nobis gratos reddiderunt, et acceptos, et praesertim eo respectu, quod ipsi pro nostri honoris augmento personas, et bona sua fortunae casibus submittere, damnaque et incommoda suscipere non formidant, volentes eisdem gratitudinis vicem rependere, promittimus, eosdem nobiles, et unumquemque eorum, sicut maiorem, sic et minorem, in omnibus illis eorum libertatibus, juribus, et consuetudinibus, quibus scilicet ipsi temporibus Divorum Regum Hungariae, nostrorum scilicet Praedecessorum usi sunt et gavis, etiam nostris temporibus inviolabiliter tenere et conservare. Harum nostrarum litterarum, quibus secretum sigillum nostrum, quo ut Rex Hungariae utimur est appensum, vigore et testimonio mediante. Datum Viennae feria tertia proxima ante festum nativitatis B. M. Virginis. an. D. 1457. Regnorum nostrorum Hungariae 18. Bohemiae vero 4.

L. S.

pendentis.

Ex originali exscripserat Carolus Koppi.

Copia in Collect. Ms. Diplomatum et Privilegiorum per Josephum Dobo de Alba Julia anno 1792. collectorum in Biblioteca Colleg. Eniediensi.

Transilvania, An. 1873. pag. 163. Colecțiunea c. Ios. Kemény.

LXXX.

1457.

1457. *Ladislau*, regele Ungariei, confirmă *vechile privilegii ale Nobililor, Chinezilor și ale celorlalți Români din districtele Lugoșului, (Caran)Sebeșului, Mihădiei, Almașului, Crașovei, Berzavei, Comiatului și Ilădiei*, și anume în semn de recompensă pentru bravura, cu care au apărât densesi totu-de-una vadurile Dunărei în contra deselor incursiuni turcesci. În specialu regele confirmă, că cele optu districte românesce amintite mai susu se fie unite în privința politică între densesle și se constitue o singură provincie, guvernată de unu comite, că regele se nu aibă dreptulu, ca se dăruiescă moșii în Bănatu de câtu numai acelora, cari voru fi făcutu servicii în interesul acestor districte, și pe cari Românii de acolo i voru judeca a fi demui.

Nos Ladislaus Dei gracia Hungarie Bohemie Dalmatie Croacie etc. Rex, Austrie et Styrie Dux, nec non Marchio Moravie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit Vniuersis. Quod nos tum ad humillimam supplicationis instanciam fidelium nostrorum Michaelis Dees dicti de Thomoshel et Stephani filij Sysman de Bozyas, per eos in ipsorum, ac ceterorum *Vniuersorum Nobilium et Keniziorum nec non aliorum Walachorum de Districtibus Lugas, Sebes, Mihald, Halmas, Krassofw, Borzafw, Komiaty et Illyed vocatis* nominibus et in personis nostre propterea porrecte Maiestati, tum vero consideratis fidelitatibus et fidelium servitorum meritis eorundem Vniuersorum Nobilium et Keniziorum ac ceterorum Walachorum, quibus ydem non solum predecessores nostris Regibus Hungarie, sed et nobis se gratos reddiderunt, et acceptos, et presertim eo respectu, quod ipsi in confinys Regni nostri locati, in custodia et tuitione Vadorum Danuby contra crebros incursus Turcorum, utpote qui ipsum Regnum nostrum in illa parte vel depredare, vel homines eiusdem Regni nostri sine discrecione sexus et etatis impune abducere in servitutem consueverunt, personas, resque et bona sua fortune casibus summittere, damnaque et incommoda ac vulnera dira suscipere non formidant. Volentes eisdem gratitudinis vicem rependere, omnia et singula eorundem Walachorum et Keniziorum privilegia, super quibuscunque eorum libertatibus, prerogativis et Juribus confecta, ac si presentibus literis nostris de verbo ad verbum inserta essent, sub illis tamen condicionibus, oneribus et servitutibus, quibus eadem emanata et per predecessores nostros Reges Hungarie ipsis concessa sunt; Authoritate Regia pro eisdem nobilibus Valachis et Kenezys ceterisque Valachis presentibus scilicet et futuris perpetuo valitura, roboramus et confirmamus, eosque in unum quemque eorum sicuti maiorem, sic et minorem in omnibus huiusmodi eorum libertatibus prerogativis et Juribus manutenere conservare promittimus. Et nichilominus ut ipsi Nobiles Walachy et Kenezy firmata inter se Vnione dicta servicia nostra et Regni nostri in tuendo Vado Danuby eo melius continuare possint, decrevimus a modo in posterum in prefatis octo Districtibus nullo unquam tempore alicui extraneo possessiones et Villas donare, nisi illis qui bene meriti propter eorundem servicia videbuntur. Et quod huiusmodi octo Districtus ab invicem non separabimus, nec aliquem ex eis alicui donabimus, sed sacre Regni nostre Corone

sicuti predecessores nostri Reges, sic et nos quasi simul iunctos tenebimus. Imo prefatum districtum Komyathy, qui per quondam Serenissimum Principem dominum Sigismundum Romanorum Imperatorem ac Hungarie etc. Regem Avum nostrum charissimum quondam Joanni de Hunyad alias eiusdem Regni nostri Hungarie Gubernatori impignoratus, ac per Incolas eiusdem Districtus ab eodem redemptus esse perhibetur, prefatis septem Districtibus iterum anectimus, decernendo a modo deinceps, sicuti aliquem alium ex ipsis Districtibus, ita et ipsum districtum Komiathy de corpore illorum districtuum esse, atque uno et eodem privilegio cum illis gaudere. Preterea annuimus eisdem Nobilibus Valachis et Kenezys ut nullus eos iudicet preter Comitem eorum pro tempore constitutum, cuius Iudicio si contenti non fuerint, ad Iudicem Curie nostre, et dehinc in nostre Maiestatis personalem presenciam possint et valeant causas eorum provocare. Volumus insuper quod Comites eorum vel Vicecomites pro tempore existentes in exigendis Byrsagys et Iudiciorum grauaminibus Equum leporarium, Arma et Aues convictorum vel convincendorum auferre non presumant, nec aliter pro exactione huiusmodi Birsagiorum, nisi sumpto secum Iudice Nobilium eorundem Valachorum exire valeant modo aliquali. Postremo eosdem Nobiles Walachos instar Verorum Nobilium Regni nostri, Item Kenezios eorundem Valachorum ex omni solucione tributi tam nostri quam aliorum quorumcunque exemptos esse Volumus et supportatos, et quod nullus omnino hominum res et bona eorum et Jobbagionum ipsorum in quibusvis locis arrestare seu prohiberi facere, aut eosdem vel dictos eorum Jobbagiones ad cuiusvis Instanciam iudicare vel eorum astare Iudicatu compellere presumant, sed si aliqui quidquam actionis vel questionis contra eosdem Nobiles Valachos et Kenezios, aut annotatos ipsorum Jobbagiones vel alterum eorum haberent, vel habere sperarent, hi id contra prefatos ipsorum Nobilium Valachorum Jobbagiones in presencys eorundem Nobilium, adversus autem eosdem Nobiles Valachos et Kenezios coram prefatis Comitibus eorum pro tempore existentibus prosequantur qui si in reddenda iusticia tepidi fuerint, in presenciam Iudicis Curie nostre, et si ibi iterum iusticia eis deerit, in presenciam nostre Maiestatis iuridice prosequantur, ex parte quorum omni contra eos querulanti iudicium et iusticia impendetur, prout dictabit ordo Juris. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras secreto Sigillo nostro quo ut Rex Hungarie Vtimur impendenti communitas duximus concedendas. Datum Vienne in festo decollacionis Beati Joannis Baptiste Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo Regnorum autem nostrorum anno Hungarie etc. decimo octavo, Bohemie vero quarto.

Pesty, A Szörény vármegyei hajdani oláh kerületek. pag. 73—75. După transumptulii principelui Gabrielului Báthory din Transilvania de la a. 1609 în archiva familiei Macskási. — Idem, Krassó vármegye története. III. pag. 401—406.

LXXXI.

1457.

1457. *Românii din districtul Comitatului în Bănat*, după ce plătescui lui Ionu Corvinul suma de bani, pentru care împăratul Sigismund i zălogise districtul acesta, se rîgă de regele Ladislau, ca se reîncorporeze de nou districtul acesta la cele alte şapte districte romănesci din Bănat. Regele le admite cererea în considerare, că dînşii, dimpreună cu cei alafţi nobili şi chinezi români din Bănat au fost şi sunt obligaţi după vechia loră consvetudine militară, ca se apere frontierele şi vadurile de acolo.

Commissio propria domini Regis.

Ladislau, Dei gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex, Austriaeque et Stiriae Dux, nec non Marchio Moraviae etc. Fidelibus nostris vniuersis et singulis volahis Nobilibus et Kenezys districtus Komyathi Salutem et graciam. Grato animo accepimus fidelitatem et seruicia vestra, ex parte vestre vniuersitatis per hunc vasa de Ganza, nuncium vestrum, nobis oblata, et eciam intimata, in facto predicti districtus Komyathy nobis summe placita fuerunt, Intimatis enim, quod quamquam, ipse districtus dudum per condam dominum Sigismundum, imperatorem, ac Hungariae etc. Regem, auum nostrum, condam magnifico, Johanni de Hwnyad in certa summa pecuniarum obligatus fuerat, Tamen vos, huiusmodi summam pecunie eidem condam Johanni de Hwnyad, et suis filys e vestri medio, iam in toto, soluissetis et expediissetis, obhocque petebatis nostram maiestatem, vt ipsum *districtum Komyathi, alys septem districtibus volahicalibus* a quibus vtpremittitur, per ipsum dominum Sigismundum regem, abstractus fuit, iterato reannectaremus et reincorporaremus Super quo fidelitati vestre taliter respondemus, quod nos maxime ex consideracione, vt vos, vnacum ceteris *volahis Nobilibus et kenezys* prescriptorum septem districtuum ad seruicia nostra ad que pro conseruacione, et defensione, confiniorum, et vadorum illarum parcium inferiorum *ex consuetudine obligamini*, insimul pariter intendere, et inuigilare, atque nostre maiestati ac Sacre Corone illius Regni nostri melius et comodius seruire valeatis, prefatum districtum komyathi, pretactis alys septem districtibus volahicalibus readiunximus et reincorporauimus, prout hoc ex litteris nostris priuilegialibus videbitis clarius contineri, Volumusque omnino efficere, eciam in casu, quo, summa predicta pro qua idem districtus fuit obligatus per vos, nondum plene esset soluta, vt districtus ipse, ab huiusmodi obligacione liber prescriptis alys septem districtibus sit per nos incorporatus perm(an)eat, Quamobrem fidelitati vestre vniuersitatis, presentibus firmiter precipientes mandamus sic omnino habere volentes, quatenus a modo deinceps semper successiuis temporibus ad omnia facta negocia et seruicia nostre maiestati et sacre Corone Regni nostri, necnon circa defensionem et custodiam confiniorum, ac vadorum, cum volahis Nobilibus kenezys ac alys illorum septem districtuum hominibus vnanimiter totis vestris viribus attendere et inuigilare debeatis, et quilibet vestrum debeat omnibus modis, Et aliud nullatenus facere ausuri in premissis. Datum Wyenne, in festo decolacionis beati Johannis baptiste Anno domini Millesimo

quadringentesimo quinquagesimo Septimo, Regnorum autem nostrorum Anno Hungarie etc. decimo octauo Bohemie vero quarto.

(L. S)

Pesty, A Szörény vármegyei hajdani oláh kerületek. pag. 75.—Originalulă pe chârtie în archiva familiei Macskási.

LXXXII.

1458. *Papa Calistū III.*, își exprimă bucuria sa, fiindcă *Matia*, fiul neînvinsului atletu *Ionii Corvinulă*, a fostu alesu în unanimitate de rege alu Ungariei.

1458.

Cardinali Sancti Angeli.

CALISTUS PP. III. Dilecte fili, salutem etc. Quo maiori expectatione novi Regis Hungariae rerumque pacandarum animus noster detinebatur, eo maius et ferme incomparabile nunc fuit gaudium, quod ex litteris tue circumspeditionis concepimus: ex quibus intelleximus, reconciliatos inter se esse primates istius Regni, et graves damnosasque dissensiones, quibus hactenus afflictati sunt, impensa opera et singulari industria Venerabilis fratris nostri Cardinalis Strigoniensis, et tua ad pacem concordiamque traductas esse, simulque electum esse Regem Mathiam filium memorandi illius et invicti militis Christi Johannis de Hunyad; quod bonum felixque sit ad Regni ipsius pacem et tranquillitatem perpetuamque totius Christianitatis felicitatem. Te itaque, dilecte fili, cuius haud dubie intentissimam in his salubriter conficiendis curam et diligentiam fuisse existimamus, plurimum in domino commendamus, qui pacem primatum premissorum benedicere, eamque per dexterarum coniunctionem, adhibitis solemnitatibus divinorum, stabilire ac sancire studuisti. Que res cum uniuerse christiane reipublice intersit, cuius in Regno illo semper adversus impetus Turcorum stabile et constans presidium fuit, existimare debes, quantam inde gloriam tibi comparaveris, quod, te auctore, vicesque nostras gerente, eas res egeris, ex quibus cum laus memorabilis in hac vita, tum excellens meritum in altera tibi constitutum est. De novi autem Regis electione est, quod dicamus, non sine diuino nutu ac misterio hoc factum esse: nam immortalis deus miseratus populum suum non est passus regnum illud, in quo tot certatim turbulentiis obortis, sol prope modum lucere desivisse videbatur, in tantis iacere et caligare tenebris; sed sua clementia et inenarrabili pietate afflictis rebus eum restituit Regem, quo neque commodior quisquam propulsandis periculis fidei orthodoxe, neque in quem omnium Hungarorum studia magis accensa esse potuissent. Illi quidem, ut cetera omittamus, que multa sunt, que ad capessendam fidei defensionem eum non solum animare, sed acriter excitare debent, propositus est stimulus paterne glorie et veneratio genti Hungarorum ingenta ex tot rebus, quas ductu illius Clarissimi Ducis felicissime pro

fidei tutela gesserunt. Itaque credibile est animam ipsius invicti athlete, quam in eternam sedem pro suis meritis haud dubie receptam esse confidimus, exorasse immortalem deum, ut patriam et regnum illud, pro quibus ipse tot annos indefesse pugnasset, et a quibus tot insignibus cladibus Turcorum avertisset furorem, non pateretur domesticis dissensionibus lacerari, sed suis eximiis factis eum daret successorem, qui ab ipso non degeneraret, tutelamque christiani nominis ea constantia susciperet, qua ipse cum summa gloria antea ab ineunte etate suscepisset, et susceptam nunquam nisi cum vita simul amisisset. Quapropter ex tanto beneficio merito divine clementie gratias agimus, confidimusque et pro certo speramus, electionem hanc felicissimam esse futuram ad excidium execrabilis et abhominande secte Mahomecti, fideique et religionis christiane perennem exaltationem. Tu vero, quando quidem tam felix illuxit dies, et gubernacula eius regni ei concessa sunt, quo nobis nullus exoptatior esse potuisset, solita industria et diligencia tua Regem ipsum, eiusque avunculum Michaelen, qui, ut ex tuis litteris accepimus, gubernator regni factus est, quod etiam optimum et salutare fore confidimus, ad insurgendum contra infideles totis viribus adhorteris et excites, ipsisque nostro nomine de eorum electione congratuleris, animumque nostrum explices, qui nunquam fuit accensior ad expugnationem infidelium. Solebamus enim dicere dolenter, audiendo de infortuniis procuratis ab invidis et emulis, ne dicamus ad delendum, maculandum et offuscandum inclitam domum illius dicti militis Christi, eius filium ultimo supplicio damnando, alium capiendo, matre et progenie gravibus persecutionibus prostratis, ut evulsis vepribus exaltaret, et in quiete poneret, cum deus misericors pro suis sit, faciens mirabilia solus, et hoc publice et privatim a diu prediximus, ut hic et alibi est notum. Quid enim mirabilius, quam eius filium ab Hungaris in Regem unanimiter esse electum, quod admirabile est in oculis cunctis: nemo tamen divine voluntati resistere valet, nec dubitet aliquis, quin anima prefati genitoris sui cum aliis concomitantibus a piissimo deo omnium bonorum remuneratore hoc de filio suo obtinuerit, et sit exaudita, et ita addendo prius per nos dictis hec vera et multa alia hic et ubique ad animandum cunctos dicimus et predicamus. Attulit etiam nobis gaudium immensum, cum ex literis tuis cognoscimus te ardentem fore in prosecutione contra Turcos et perfidos infideles, periculis quibusvis evitatis. Et verum dicis, demones multa contra nos procurasse et procurare, ut diminueretur fervor noster nostri incommutabilis sancti propositi contra Turchos et infideles; sed ut loquamur cum beato Bernardo, nec pro eis incepimus demonibus, nisi pro eis dimitemus, quia pro deo incepimus, et nunquam pro ipso dimitemus, etiam, si opus fuerit, morti aut captivitati nos subiciendo, marique et terra ultra vires providendo, vix nobis necessaria vite remanendo: hec diffuse scribimus, ut scias nos esse conformes littere tue confortatorie lecte in sacro collegio et alibi, prout etiam lecta est copia optime littere dicti Cardinalis Strigoniensis Electoribus Alamannie catholice et salubriter directe; tantum enim ipse et tu alligastis viscera nostra ex per vos scriptis, quod etiam de sanguine proprio nostro, si libet dicere, ordinare utrique vestrum fas est. Nec cum deo timemus versucias demonis. In Alamannia vel alibi magnus est deus,

catholicus est Imperator, quem cordialiter amamus, et eius statum diligimus, et dei gratia opera nostra talia sunt, quod patefieri cunctis non pudet, et qui in tam necessariis sacri Evangelii dogmatibus ac fidei catholice nobiscum non est, profanus est, et iudicium portabit, quicumque sit ille. Ego autem non cessabo inter quasvis pressuras meum officium canonicum exercere, tibi enim et eidem Cardinali Strigoniensi, ac deum timentibus et timoratis impavide committendo, Turchum exterminando, necnon totam sectam Machometicam in Oriente et Occidente. Hierosolimam et terram sanctam vi vel sponte Christo domino nostris temporibus subiciendo. Et credas, fili Carissime, quod non per fabulas loquimur, sed flante Spiritu sancto, et non deficient ministri; suscitabit enim omnipotens deus puerum Danielem, et nos cum ipso obtinebimus triumphum, ve! ve! ve! aliter sentientibus. Classem autem nostram orientalem cum legato nostro Candario, que non mediocriter his negotiis utilis existit, omni ratione sustentare, fortificare et augmentare studemus, nuncque ad eam mittimus nonnullas galeas, ut decet, armatas et in ordine cum pecuniis, victualibus et aliis rebus, continueque eidem succurrere curabimus, nec eam ullo tempore patiemur dissolvi: et ut alias tuam Circumspectionem non latet, convocavimus oratores Imperatoris, et universorum Regum et principum christianorum ad nos, ut super prosecutione huiusmodi sancte ambrisie cordi nostro affixe consilia et auxilia capiamus pro necessitate negotii oportuna. Venerunt iam aliqui, et iam de rebus cum eis tractare incepimus. Oratores Imperatoris et Electorum pro huiusmodi re affuturos in dies expectamus; ita enim nobis nunciatum fuit. Rex vero ipse, ut suos etiam ad nos mittat, omni studio cura, et litteras, quas ad predecessorem eius super hoc dabamus, quasque ad hunc dirigi volumus nostro nomine, ei presentari facias, et insta ut, que scribimus, exequatur, et super omnia toto posse detestare, ne Rex idem et Hungari non solum aliquod genus pacis seu treugarum cum Turchis, qui eas fraudulenter et dolo perdende christianitatis poscunt, non inhiant, sed nec de eis verbum fieri permittant: nolit enim deus, quod talis cogitatio in eorum animos subeat, esset quidem non parve iacture christianitati, ipsisque etiam perpetue ignominie et infamie, qui cum hostibus dei nostri condiciones aliquas pacis acciperent. Itaque, ut diximus, si hec sentiret, modis omnibus execrare, ne fiat; nam nos, ut diximus, toto posse et incredibili ardore, quamdiu vita nobis erit, hoc negotium constantissime et pertinaciter prosequemur; excitaque eundem Regem ad accingendum se cum tota sua potencia adversus eundem Turchum. Castra vero et terras, que post mortem despoti tibi pro nobis et sede apostolica sunt oblata, si nondum accepisti, accipias, illaque cum relictis uxore, fratre et subditis omnibus sub nostra et beati Petri protectione plenissime ponas, super quo etsi plenam potestatem habes et habere volumus, nichilominus tibi specialem super hoc facultatem per bullam nostram mittimus, faciasque, quod a prefato Rege Hungarie et Hungaris omni humanitate et caritate prosequantur. Regi, Gubernatori et Regno Hungarie prefatis ac Cardinali Strigoniensi pro occurrentia rerum scribimus, ut videbis in copiis litterarum, quas singulis scribimus, et hic iussimus introcludi. Tu itaque de successibus negotiorum in dominiis Hungarie despoti, et aliis tue maxime legationi

subiectis crebro nos facias certiores: mirum enim in modum tuis litteris delectamur ac recreamur. Familiari autem tuo, qui hic tua negocia agit, dari fecimus tria milia ducatorum, ut more solito eos ad tuam Circumspectionem mittat, et ut tu scribis, beneficia conferenda tuis, ut optamus, tibi dirigemus. Datum Rome etc. XIV. Marcii (anno nativitatis dominice) 1458. Anno Tertio.

Ex Reg. orig. An. III. brev. lib. VII. fol. 163.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 309—311. — Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 236—237.

LXXXIII.

1458.

1458. *Papa Calistū III.* invită pe arhiepiscopulū din Strigonū se îndemne pe *Matia Corvinulū*, regele Ungariei, și pe baronii țerei, ca se se ridice cu energie în contra Turcilorū.

Cardinali Strigoniensi.

CALISTUS PP. III. Venerabilis frater, salutem etc. Facile poterit fraternitas tua intelligere, quanto gaudio et leticia elati sumus ex optimis nuntiis istinc proxime ad nos perlatis de pace et concordia primatum illius Regni, deque electione Carissimi Regis, cum abunde notam tibi existimemus maximam mestitiam et intollerabilem dolorem, quibus ob dissensiones et scandala in regno ipso suborta affecti fuimus. Certe ineffabilis est iocunditas cordis nostri quam nuper ex litteris dilecti filii Cardinalis sancti Angeli legati sedis apostolice concepimus, et copia litterarum, quas ad electores dedisti, etiam intelleximus. Certiores enim nos fecit idem Cardinalis de tua singulari erga nos et sanctam sedem apostolicam devotione, et de summa constancia, quam habuisti resistendo illis, qui sue dignitatis immemores honorem libertatemque nostram et dicte sedis impugnare et pessundare moliti sunt: ex quo tuam fraternitatem plurimum in domino commendamus, que non ignara obligationis et vinculi, quibus ecclesie Romane summoque pontifici devincta est, ut verum prelatum decet, malignitatibus obstitit, nec passa est illos libertati honorique ecclesiastico tam insolenter insultare. Ceterum immortalis deo gratias agimus, qui solita pietate saluti populi christiani providit, tandemque regnum illud, quod satis hactenus intestinīs discordiis agitatum est, paci tranquillitatieque reddidit, et Regem illi largitus est talem, qualem respublica christiana pro ulciscendis ignominiis, quibus a perfidis Turcis affecta est, maxime exoptabat. Intelleximus enim ex litteris prefati Cardinalis legati nostri, Mathiam filium incliti illius militis et Christi athlete invicti Iohannis de Hunyad, cuius domum, cum tot afflictionibus afficeretur, exaltatum iri pro suis meritis prediximus, Regem Hungarie electum extitisse, et Michaelē ipsius Mathie avunculum gubernatorem ipsius Regni esse deputatum: quod divino consilio pro certo factum esse arbitramur, ut ex tam felici repentinaque rerum immutatione ad eos defferentur governa-

cula ipsius potentissimi Regni, quorum fides et devotio in fidem orthodoxam magnum in universam christianitatem presidium allature essent, et perfidus hostis tyrannus Turcorum malignum propositum suum occupande Hungarie frustratum cerneret: pro quibus haud dubie intueri licet, futurum esse, ut omnipotens deus animum viresque populo suo subministret ad totalem infidelium perditionem. Tu vero, Venerabilis frater, quandoquidem summam assecutus es laudem ex his, que diligentissime pro componendis rebus illius Regni, sedandisque discordiis magnatum inter se dissentientium operatus es, perge ut cepisti, tuumque nomen immortalis et sempiternae glorie commenda. Et quoniam deus tot operatur miranda pro populi sui tutela, excita Regem ipsum, universosque principes et barones illius regni, ut dum salutare tempus instat, omniaque occasionem prebeant bene gerende rei, deo presertim adiutore, qui harum rerum auctor et dux est, viriliter insurgant contra sevissimos Turcos, de quibus et de ceteris infidelibus certi sumus victoriam nobis esse reservatam. Nos vero inter alia sustentationi, fortificationi et augmento classis nostre orientalis, que non mediocriter rebus christianorum utilis existit, vacamus, nuncque ad eam mittimus nonnullas galeas, quas hic fecimus et continue facimus fabricari, cum pecuniis, victualibus et rebus aliis oportunis non parve existimationis, fecimusque convocari oratores Imperatoris, Regum et Principum christianorum ad nos, ut super prosecutione anprisie contra Turchum consilia et auxilia capiamus oportuna, quorum aliqui iam apud nos sunt, et incipimus de materia tractari. Scribimus Regi Hungarie novo, ut suos etiam ad nos mittat, in quo etiam tu partes tuas interponas, litterasque per legatum nostrum ei presentandas, quas predecessori suo mittebamus, pro suis accipiat. Et cura omni studio et industria, ne aliquid genus pacis ineatur cum Turchis, quod ignominiosum et perpetue infamie esset ipsi Regno; sed insurgat in eos potenter, et conciliet sibi Imperatorem et ceteros principes Alamanie, ut rebus fidei omni ex parte consulatur. Det insuper operam Circumspectio tua, ut serenissimus Rex omni humanitate et gracia tractet, et a suis tractari faciat relictam despoti, quem nuper vita functum intelleximus, fratremque eius et omnes de dominio ipsius, quos una cum terris sub nostra et beati Petri protectione per eundem legatum nostrum recipi mandamus. De his et aliis plenius scribimus prefato legato nostro, ut videbis in copia introclusa. Datum Rome etc. die XIV. Marcii MCCCCLVIII. Pontificatus nostri Anno Tertio.

Ex Reg. orig. An. II. brev. lib. VII. fol. 165.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 311—312.

LXXXIV.

1458.

1458. *Papa Calistă III.* amintesce regelui *Matia Corvinulii* faptele glorioase ale părintelui său, și-lu învătă să se ridice și dănsulă asupra inamicilor creștinătății, fiindcă nici-o-dată n'a fostă ocașune mai bună venită pentru a înfrânge puterea Turciloră și a libera din mâniloră *Constantinopolulă și țera sfântă*.

Mathie Regi Hungarie.

CALISTUS PP. III. Carissime in Christo fili, salutem etc. Cum gravissime cure, quibus iam a principio assumptionis nostre affecti fuimus, acrius in dies urerent sensus nostros propter pericula, que populo christiano instare ex nefariis conatibus pessimi Turcorum tyranni videbamus, eoque vehementior esset anxietas nostra, quod re in extremum discrimen adducta summam christi-fidelium potentatum negligenciam cernebamur: illuxit tandem felicissimus dies, quo te divina pietate Regem Hungarie electum esse percepimus, domumque tuam exaltatam, quod futurum et predixeramus et credebamus, deumque, pro quo totaque christianitate bone memorie genitor tuus tam gloriose strenueque decertavit, minime passurum, ut domus tua calamitatibus offuscaretur. Nuntio igitur huius tue electionis tanto gaudio elatum est cor nostrum, tantaque letitia repleti sumus, ut vixdum constituere mente potuerimus, unde Serenitati tue potissimum scriberemus, aut quibus verbis digne conceptam leticiam significaremus: que quoniam tanta est, ut nullius lingua exprimi merito possit, immortalis deo gratias agimus, qui huius gaudii compotes nos fecit, teque ineffabili potentia ad illius incliti et memorandi Regni culmen evexit, ut esses, qui lassis rebus succurreres, et ut tua excellens indoles iam a puero omnibus pollicita est singulare specimen probitatis et virtutum, ita succedens felicitas expectationem hominum votaue compleret, in quo animi nostri gaudia tanto aliorum leticiam antecellunt, quanto acriores erant stimuli sollicitudinum, quibus propemodum soli pro omnibus pungebamur, et quanto hoc ipsum divina fiducia repleti, expectabamus prenuntiacionem quandam pectoris nostri impletum iri, et fore, ut omnipotens brachium extenderet super plebem suam. Et enim de tua Serenitate, ut debemus, cogitantes, tuamque felicem promotionem iocunda consideratione animo resolventes, credimus haud dubie ex hoc iam fructum orationum et lachrymarum nostrarum percepisse, teque celesti munere quasi divinum aliquem hominem non solum isti regno, sed universo orbi christiano missum esse, qui regni ipsius florida etate gubernacula exorsus, sublatis intestinis seditionibus, animum adhibeas ad gloriosum certamen machometice secte exterminande: in quo cum ineffabilis fuerit et sit ardor mentis nostre, nullaue alia acrior pectori cura insideat, omnes existimare possunt, quanta sit nostra letitia, cum te tali tantaue indole et expectatione opportunissimo tempore rebus christianis celitus accommodatum esse videamus. Equidem cum patris tui invictissimi militis et athlete Christi nobis memoria in mentem venit, cuius eterna sunt in universam christianitatem felicium gestorum monumenta, eterna laus et preconium, existimamus post illius lugendam mor-

tem te alterum illius regni firmum columen et presidium esse futurum, et eo firmitus, quo ante oculos patris ipsius, cui gloria proposita est, quam non dubitamus, Serenitatem tuam esse non adequaturam solum, sed omni conatu superaturam: quod eo facilius tibi erit, quo maior est tua, quam illius fuerit facilitas, et tu Rex, ille minister regni fuit. Quare Serenitati tue, nobis univarseque christianitati congratulantes, hortamur eandem, ut tantum animi concipiat pro fidei orthodoxe defensione et infidelium extirpatione, quantum eum Regem concipere decet, in quem quasi divino nutu creatum omnium christianorum et precipue nostra fides collocata est. Non enim dubitamus immortalem deum pari pietate Serenitatem tuam directurum, ut eadem felicitate, qua iuveni tibi tantum regnum administrandum dedit, hostes fidei conteras, et eternam gloriam consequaris: debellandi autem Turchi, et Constantinopolis non solum, sed terre sancte recuperande et secte Machometice exterminande nunquam tanta occasio aut oportunitas oblata est, cum post inclitam illam victoriam ductu patris tui christianis concessam, aliasque tam per classem, quam in Orientem cum legato continue tenuimus et tenemus, quam per dilectum filium nobilem virum Scandarbechum in Albania contra eundem Turchum habitas maxime attenuate sint eorumdem hostium vires, in quos si Serenitas tua vires regni istius concitabit, proculdubio victoria in manibus est. Oblationes vero et petitiones federis sive pacis, quam Turchi postulare dicuntur, omnino sunt non modo spernende et reiiciende, sed nec audiende: absitque, ut tam pernicioso exemplo Serenitas tua animum inducat, ut apud se de pace aut federe cum hostibus dei verbum fieri patiatur, quod absque maxima offensa dei tuaque ac Regni tui perpetua infamia et ignominia fieri non possit; sed stabilitis regni ipsius rebus, in illos viriliter insurgat, eosque omni conatu exterminet. Nos vero pro hoc sancto opere, ad quod continue admodum accensi sumus, parati sumus non modo facultates nostras et quicquid habemus, sicut hactenus consumere, sed etiam proprium sanguinem effundere, nec unquam nisi cum vita hanc divinam amprisiam dimitemus, pro cuius prosecutione continue maiores facimus apparatus, classem eandem nostram orientalem, que non mediocriter huic amprisie utilis est, continuis subsidiis sustentando, roborando et augendo: convocavimusque Imperatoris et universorum Regum, Principum et potentum christianorum oratores ad nos, ut consilia et auxilia oportuna de prosecutione amprisie prefate contra Turchum capiamus, quorum aliqui ad nos iam venerunt; tuaque Serenitas non differat suos ad nos etiam mittere, quemadmodum tuo predecessori, quas tibi presentari precipimus, per nostras litteras mandabamus: studeatque tua Serenitas maxime pro his fidei et christianitatis negotiis taliter sibi Imperatorem et alios principes Alamanie conciliare, ut eisdem fidei negotiis omni ex parte consulatur. Postremo quamvis necessarium non putemus, tamen ex corde et animo commendamus Serenitati tue dilectam in Christo filiam relictam Despoti, eiusque fratrem et totum dominium illud, ut tua gratia et humanitate eos foveas, et in cunctis tuearis et defendas, quos nos simul cum dicto dominio sub nostra et beati Petri protectione suscipi per legatum nostrum mandamus. Ipsi autem legato nostro, quem scimus status tui fore amatissimum, pro tua erga nos et sedem apostolicam devotione

et reverencia, ac pro fidei negotiis, que ardentissime prosequitur, propitium et benignum te in omnibus prebeas, et in referendis nostro nomine fidem ei habeas tanquam nobis. Scribimus eidem, quemadmodum tua Serenitas videbit in copia introclusa. Datum Rome etc. die XIV. Marcii 1458. Pontificatus nostri Anno Tercio.

Ex Reg. orig. An. III. brev. lib. VII. fol. 166.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 312—313. — Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 238—239.

LXXXV.

1458. 1458. *Papa Calistū III*, serie lui Michaiū Szilágyi, guvernătorului Ungariei, se îndemne pe regele *Matia Corvinulū*, ca se unescă cu cei alaiți principi creștini, și se plece contra Turcilorū, ca se recucerescă *Constantinopolulū* și *țera sfântă*.

Michaeli gubernatori Regni Hungarie.

CALISTUS PP. III. Dilecte fili, salutem etc. Maximum et incomparable gaudium animo percepimus, dilecte fili, cum novissime nobis iocundissimum nuncium allatum est. quo Mathiam nepotem tuum Regem istius incliti regni, te vero Gubernatorem electum esse intelleximus; quod bonum faustumque sit ad sempiternam gloriam nominis nostri et fidei orthodoxe totiusque christianitatis felicitatem: et quoniam de tam felici et admiranda electione per litteras congratulati sumus novo Regi, quem non sine divino nutu tam necessario fidei tempore rebus humanis celitus accommodatum existimamus, restat ut etiam Nobilitati tue congratulemur: cuius ut preclara et prestans fama est virtutis et scientie rei militaris, ita apud omnes firmissime creditur, optime istius regni administrationi ex tua electione consultum esse, omnesque fatentur alterum regno Hungarie restitutum esse Iohannem, cuius inclita facta perpetuam in terris famam reliquerunt. Equidem, dilecte fili, cum hec animo agitamus, que tam repente in regno isto divino consilio acta sunt, ut ex tantis turbationibus tam inopinata felicitas succederet, vehementer confirmatur sententia nostra, quam non sine divina prenuntiatione a principio assumptionis nostre tenuimus fore scilicet, ut tempore nostro immanissima secta machometica exterminaretur, cuius rei prope adesse tempus arbitramur: nam ad reliqua signa, que mirifice pro exaltatione fidei plurifariam nobis divinitus ostendunt: haud parvum esse ducimus, uno tempore Regem et Gubernatorem in Hungaria electos esse eos, quorum unanimi consilio et viribus non modo reprimi Turcorum audacia, sed eorum natio cum reliquis infidelibus penitus excindi et extirpari posse existimatur. Quapropter hoc ex deo recognoscat nobilitas tua, seque ad divinum hoc certamen missum putet, unde non minor gloria tibi parata est, quam fuerit Iohanni, quem supradiximus, affini tuo, crucis inmemorabilia gesta non

imitaturum modo, sed equaturum te arbitramur. Excita igitur te ipsum, eumque animum indue, qui tantis actionibus par sit, et que ad eternam laudem viam sibi apertam esse intelligat. Age apud Regiam Serenitatem, ut tanta occasio et opportunitas non negligatur, et ut eisdem fidei et christianitati omni ex parte consulatur, studeat, sibi in hac re presertim Imperatorem et ceteros Alamanie principes conciliare: cuius premium non Constantinopolis solum, que facillime recuperabitur, futurum est, sed tota terra Turcorum, ipsaque Hierosolima et terra sancta; Deus enim, crede nobis, haud amplius passurus est, ut per tantam crudelitatem barbari insultent populo suo, impietas exterminanda proculdubio est, et terra sancta recuperanda. Pro quibus rebus, quoniam hec ante oculos continue nobis versantur et cordi affixa herent, non cessamus omnia preparare ad hanc amprisiam necessaria ac christianorum potentatum suffragia imploramus, in diesque ferventior fit animus noster. Etenim omni ratione et cura sustentationi et corroborationi classis nostre intendimus orientalis, que non mediocri presidio est omnibus christianis, nuncque ad eam mittimus nonnullas galeas, quas hic fecimus fabricari: fecimus etiam convocari oratores Imperatoris, Regum et principum christianorum, ut super prosecutione huius sancte amprisie opportunam deliberationem et auxilium capere possimus, prout de his plenius intelliges ex litteris, quas ad dilectum filium Cardinalem Sancti Angeli legatum nostrum scribimus, et quarum copiam presentibus mittimus introclusam. Te igitur in domino hortamur et per crucem Christi salvatoris requirimus, ut omni ratione studeas accelerare et pergere in hostes, et non solum curare, ut eorum postulationes pacis et federis omnino reiiciantur, sed etiam ne de eis, quod ignominiosum et infamie esset, verbum fiat; nulla enim pax cum christifidelibus esse debet filiis Sathane, qui sanguinem christianum sitiunt, et obtentu pacis fallacias intendunt, ut per occasionem expleant immanissimum furorem et rabiem opprimende christianitatis: hec non dubitamus pro tua prudentia tibi cognita et persuasa esse, que memori animo tenere debes, et non pacem aut inducias cum Turchis admittere, quam illi pre insita animis servicia non peterent, nisi insidiosa et fallax esset eorum postulatio. Postremo commendamus Nobilitati tue dilectam in Christo filiam relictam despoti, eiusque fratrem et totum dominium illud, quod sub nostra et beati Petri protectione suscipi mandamus, ut ab iniuria defendantur, prout te facturum proculdubio speramus et confidimus. Datum Rome etc. XIV. Marcii MCCCCLVIII. Anno Tertio.

Ex Reg. orig. An. III. brev. lib. VII. fol. 168.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 313—314.

LXXXVI.

1458.

1458. *Papa Calistii III.* scrie baroniloră și magnațiloră din Ungaria, se fie uniți între dênșii, se asculte de regele *Matia Corvinulă*, fiulă gloriosului și neînvișului ostașă, Ionă Corvinulă, și se se ridice cu energie asupra inimiiloră creștinățăii.

Baronibus et Primatibus Regni Hungarie.

CALISTUS PP. III. Dilecti filii, salutem etc. Quanto magis magisque desideramus, dilecti filii, tanto perspectius et clarius videmus immortalis dei in populum suum maxima esse beneficia, ipsiusque infinitam pietatem merita hominum exuperare, adducimurque in spem certissimam, nisi ipsi omnino defuerint homines, fore, ut christianitas de illatis ignominiiis penas sumat ex scelerato sanguine Turcorum, quorum impii conatus virtute dei nostri adnichilabuntur. Satis superque multa nobis suppetunt et miranda divine potentie exempla, que Christifideles animare et excitare debent, ut totis viribus propriam causam fidei orthodoxe prosequantur, et deum sequantur ducem ad excidium nefande stirpis et generis barbarorum. Quis enim non fuerat timore consternatus, cum anno ab hinc secundo tam numeroso et formidabili exercitu, tantisque et inexcogitatis apparatibus et instrumentis bellicis nefarius Turcorum tyrannus in aditus Hungarie tanquam in ianuam christianitatis impetum fecit? quis credidit illi resisti posse, qui terras et maria formidine sui compleverat? at ille divino nutu apud castrum Nandoralbense in ipso impetus sui furore, consilio simul et animo destitutus, amissis omnibus belli apparatibus et instrumentis, profligatoque robore copiarum suarum, salutem turpissima fuga querere coactus est, adeoque attrite eius vires fuerunt, ut qui vix sustineri posse putabatur, deinde ex latebris regnorum suorum caput exerere non fuerit ausus. Dei opus illud fuit; nam christiane vires haud quaquam tanto furori pares sine divino auxilio fuissent. Sed cum magna fuerint, que omnipotens populo suo contulit, maiora adhuc restant, que sua pietate largietur. Novissime vero cum regnum istuc prohdolor intestinis discordiis et turbationibus dissideret, misertus est deus et subita serenitate tenebras discusit, pacemque et tranquillitatem necessario tempore restituit, et Regem omnibus optabilem largitus est. Audivimus enim, et cum voluptate ineffabili intelleximus Mathiam, filium illius gloriosi et invicti militis Io. de Hunyad olim ipsius Regni gubernatoris, Regem Hungarie fuisse electum: que electio ita nobis iocunda et accepta fuit, ut nihil impresentiarum iocundius accidere potuisset. Speramus enim illum, quem proculdubio arbitramur divino consilio isti regno additum, ita gubernaculum ipsius Regni gesturum, ut paternis vestigiis inherendo, regno ipsi totique christianitati optime consulatur: in quo pietate divina evenisse videmus, quod semper prediximus, deum non permissurum, ut domus dicti Iohannis, cuius tot sunt merita in fidem christianam, ita obscuraretur. Vos vero, qui ex tali Rege haud parvam assecuti estis felicitatem, hortamur in domino, ut pacem et unionem inter vos firmiter amplectamini, et Regi vestro obsequentes vires vestras contra infideles nunc, cum occasio et oportunitas prebetur excitetis,

et viriliter insurgatis in hostes crucis, de quibus facilis est victoria, deo suffragante. Vestris autem animis nunquam illa insideat cogitatio, ut cum Turchis pacem, fedus aut treugas inire presumatis, quia id in dei et nostram ac sedis apostolice offensam cederet, nobisque et regno isti labem et ignominiam eterne infamiae afferret: quin ymo viritum, ut diximus, insurgatis ad hoc divinum certamen, pro quo nos dies ac noctes sine intermissione excogitamus necessaria, et apparatus maximos non desinimus facere, ad eiusque prosecutionem Cristifidelium potentatuum vires et subsidia exposcere non cessamus. Longe autem fallitur opinione, si quis putat ab hac sancta amprisia nos posse divelli, quam ita amplexati sumus, ut pro ea non solum vires omnes et facultates, ut hactenus fecimus, sed etiam proprium sanguinem non dubitemus effundere. Etenim omni ratione et cura substantationi et augmento intendimus classis nostre orientalis, que non parvum christianis presidium prestat, nuncque ad eam mittimus nonnullas galeas, quas hic fecimus et continue faciemus fabricari: fecimus etiam convocari oratores Imperatoris, Regum et principum christianorum, ut super prosecutione huius sancte amprisie oportunam deliberationem capere possimus, prout de his plenius intelligetis ex litteris quas ad dilectum filium Cardinalem sancti Angeli legatum nostrum, quarum copiam presentibus mittimus introclusam. Vos itaque, quorum virtus sepe numero maximas furias immanium Turcorum repressit, nunc propensius incumbite, ad hoc dominum sequimini ducem, qui nobis victoriam et triumphum ac totius christianitatis exaltacionem concedet. Datum Rome etc. XIV. Marcii 1458. Anno Tertio.

Ex Reg. orig. An. III. brev. lib. VII, fol. 167.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 314—315.

LXXXVII.

1458. *Papa Calistă III.* felicită pe regele *Matia Corvinulă*, că este inspirat de aceleași sentimente, pe cari le a avut și părintele său *Ionă Corvinulă*, bărbat, care a fost născut se fie zidul de apărare al creștinătății, și ale cărui fapte vor rămâne ca nise monumente eterne pentru religiune, bravură și înțelepciune.

1458.

Mathie Regi Hungarie.

CALISTUS PP. III. Carissime in Christo fili, salutem etc. Cum inenarrabile gaudium nostrum susceptum ex felici et admiranda electione tua ad illud inclitum Regnum nos, post duplicatas iam nuper ad tuam Serenitatem gratulacionis nostre de electione tua missas litteras, ad scribendum etiam impelleret, iamque scripsissemus, ipseque tabellarius in procinctu proficiscendi esset, allate fuerunt ad nos tue suavissime et exoptatissime littere, que tanta consolacione et recreacione affecere cor nostrum, ut mirum in modum ex longis

angustiis recreati sumus, ita ut confiteamur post assumptionem nostram ad apicem apostolatus gratius aut acceptius nihil perlegisse. Vidimus enim et quasi presenti fide palpavimus, tuam Serenitatem talem gerere in hoc divino opere exequendo, qualem nos maxime exoptavimus, animum, et qualem te gerere decet, qui ex eo parente digna progenies existis, qui ad id solum natus fuisse videri potest, ut firmum quoddam presidium et propugnaculum fidei christiane esset, et cuius eterna extabunt in religione dei et fortitudinis et prudentie munimenta. Nunc, Carissime fili, quoniam quod potissimum tue excellencie facere decebat, ut pro exaltatione domus tue ex summis, ut scribis, angustiis regia fastigia facta, deo omnipotenti te gratum reddere studeres, illiusque negocia contra immanem et perfidum Turchum potenter susciperes, te facere et intelligimus et videmus, non putamus necessarium maioribus tecum agere adhortationibus; cum ex tuis litteris non hortatum, sed prope modum divino ardore, ut semper confisi fuimus, te ad hoc inflammatum videamus. Fuitque nobis admodum gratum, quod dilectus filius noster Io. Cardinalis Sancti Angeli legatus noster et sedis apostolice curam harum rerum ita flagranti animo habuerit et habeat, facit, quod suo maxime officio et honori convenit, et quod nobis scit ante omnia cordi esse. Quod vero tu eundem Legatum tanto honore et reverencia prosequeris, summe nobis acceptum est, scimus eum pro viribus ad omnem tuum et tui status honorem, pacem et augmentum, quemadmodum nos cupere et velle scit, fore promptissimum. Quare nil aliud superest, carissime fili, nisi hac optima tua etate gloriose ingrediaris divinum hoc certamen, et tota tua potentia pergas in hostes christiani nominis, cum quibus, ut nullas pacis seu treugarum condiciones acceptes, sub indignatione omnipotentis dei, qui te ad eum statum provexit, et anathematis ac maledictionis eterne prohibemus: quin immo omni ratione conciliare studeas Carissimos in Christo filios nostros Imperatorem, Polonie et Bosne Reges illustres, aliosque christianos principatus et eorum viribus in tuis unitis pergere in exterminium infidelium. De nobis vero firmissimam habeas opinionem, quod donec spiritus hec membra reget, nunquam discessuri sumus de immutabili sententia nostra: quin immo neque facultatibus ullis parcere et proprium sanguinem effundere parati sumus pro dei defensione et eradicatione infidelium, contra quos terra marique opportuna studemus comparare auxilia, excitando christifideles potentatus ad sumenda nobiscum felicia arma ad excidium nefandi generis Machometi. Datum Rome etc. XXVI. Maii 1458. Anno Quarto.

Ex Reg. orig. An. IV. brev. lib. VII. fol. 175.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 315—316.

LXXXVIII.

1458. *Papa Calistū III.* invită pe Michaiū Szilágyi, guvernătorulū Ungariei, se îndemne pe regele *Matia Corvinulū*, ca se continue resbelulū asupra Turcilorū, de óră-ce scaunulū apostolicū nu încetéză se róge pe cei alalți principi creștini, ca se dée ponteficelui totū ajutoriulū pentru apărarea credinței creștine.

1458.

Michaeli Gubernatori Regni Hungarie.

CALISTUS PP. III. Dilecte fili, salutem etc. Etsi minime dubium apud nos esset, Nobilitatis tue animum in hoc sanctissimo opere contra infideles fore ferventissimum, ut duplicatis iam litteris tibi declaravimus, summum tamen solatium et incomparabile gaudium cepimus receptis litteris tuis, que ardorem quendam, ne dicamus cupiditatem, defendende fidei pre se ferre videntur, et nobis ita grate et iocunde fuerunt, ut eas cum magna voluptate semel et iterum perlegerimus. Iam erat in procintu recedendi tabellarius, quem cum tertiis litteris mittere decreveramus, retinuimus eum tantisper, dum pauca ad Carissimum in Christo filium Regem nepotem tuum Illustrem eiusque genitricem et te scriberemus: ac ne longioribus adhortationibus insistamus, cum te divina fiducia et spe plenum optime animatum et dispositum videamus, hoc Nobilitati tue persuasum sit, tantum esse impetum animi nostri ad prosequendum hanc sanctam expeditionem, ut nulla tanta possit esse festinatio, que pre ardore mentis nostre non tarda esse videatur. Animo autem tanto sumus, ut divinis presagiis confirmati etiam proprio sanguini parcere non intendamus, si necessarium fuerit eum pro fide sacrosancta effundere. Apparatus facimus, quam maximos possumus, christianos potentatus indefessis implorationibus excitare ad capessendam fidei defensionem non cessamus, speramusque, omnipotentem deum ingentes sollicitudinum nostrarum fructus concessurum, animisque Christifidelium inspiraturum, ut terra marique oportuna nobis prebeant auxilia. Tu modo forti animo et constanti sis et Carissimum in Christo filium Regem prefatum omni ratione adhorteris, ut in sancto proposito suo permaneat; nam sibi tibi que eterne corone premium paratum est. Dilectum vero filium nostrum Cardinalem sancti Angeli legatum sedis apostolice solita reverentia et amore prosequaris; ipse enim, quem haud dubie scimus dicti Regis et tui amantissimum, in omnibus vigilabit, que status premissi pacem et stabilimentum concernent, et que ad prosecutionem huius sancti negotii pertinebunt. Illud vero pro efficacissime reiterato habeas, ut de federibus aut treugis cum Turchis ineundis nullum omnino verbum fieri patiaris, et ita tibi sub indignatione omnipotentis dei, anathematis ac maledictionis eterne prohibemus, sed toto impetu in eos, deo duce, insurgas et victorie, que celitus concedetur, tempus accelera, curesque ante omnia, quantum in te est, idque omni ratione prefato Regi persuadere studeas, ut sibi conciliet Carissimos in Christo filios nostros Imperatorem, et Polonie et Bosne Reges Illustres, aliosque christianos potentatus partium ipsarum, ut eorum viribus cum nostris unitis et firmata concordia fa-

cilius et expeditius in hostes Crucis eorumque exterminationem progredi possitis. Datum Rome etc. XXVI. Maii 1458. Anno Quarto.

Ex Reg. orig. An. IV. brev. lib. VII. fol. 175.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 316.

LXXXIX.

1458. *Papa Calistū III.* felicită pe *Elisabeta*, veduva lui Ionu Corvinulă, pentru alegerea fiului său ca rege al Ungariei, și o rōga se insiste pe lângă regele Matia, ca se continue resbelulă asupra inamicilor creștinătății.

Relicte Iohannis de Hunyad Comitis Bistriciensis.

CALISTUS PP. III. Dilecta in Christo filia, salutem etc. Deum testamur, dilecta in Christo filia, gravissimum fuisse dolorem nostrum, cum propter dissensiones et turbationes in Regno isto subortas filios tuos et domum illius gloriose memorie et athlete Christi Iohannis, consortis tui, in tantas erumnas et calamitates fuisse coniectam. Sed quamvis magno impetu subitorum malorum splendor ipsius domus obfuscatus videretur, tamen certissimam spem semper habuimus, predicavimusque palam, quod deus omnipotens, iustus iudex et miserator non pateretur domum prefati Iohannis in tantis tenebris iacere; sed eam erigeret, et propter merita illius, que orbī nota sunt, ad lucem claritatemque reduceret. Rata fuit predicatio nostra, et vidimus repentinam rerum mutationem divino misterio factam, cum uno eodemque tempore filium tuum Illustrem Mathiam in regem, et Michaellem fratrem in gubernatorem Regni istius electos fuisse vidimus: ex quo nemini dubium esse potest, immortalem deum suam in hoc admirabilem potentiam ostendisse. Certe ineffabilis est leticia nostra inde suscepta tum propter commune bonum, quod respublica christiana ex talibus electionibus manifeste consecuta est, cum duo propugnacula fidei tam necessario tempore receperit, tum propter privatam nostram affectionem, qua dies et noctes angebamur, solliciti pro religione christiana, quam in maximum adductam esse discrimen videbamus. Nunc excessus est stimulus omnis, et exorta serenitas lucem caliganti mundo reddidisse videtur: ex qua re deo nostro auctori tanti boni gratias agimus. Et quoniam ad ipsos Regem et gubernatorem iam scripsimus, congratulantes eisdem de felicissima electione, exhortantesque ad prosecutionem sanctissime Cruciate, ut devotioni tue credimus esse notum, hoc etiam tibi scribenda duximus pro nostra et tua consolatione; nam te singulari caritate complectimur. Multa enim de laudabili zelo et ferventi devotione tua erga nos et sedem apostolicam, et hoc sanctum negotium fidei nobis scripsit dilectus filius Cardinalis sancti Angeli, sedis apostolice legatus. Propterea congratulantes primo tibi, quod talem procreasti filium,

talemque nacta fueris fratrem, in quibus potissima spes christianorum collocata sit, tuam devotionem et fervorem in domino commendamus, hortamurque, ut ipsos filium et fratrem tuum, apud quos pro tua prudentia non dubitamus te plurimum valere, efficaciter excites ad hoc clarissimum fidei christiane opus, et ad prosecutionem sancte Cruciate, ut viriliter progrediantur in hostes Crucis, et tamquam veri successores glorie memorati Iohannis constanti animo omnes oblationes seivissimi Turchi reiciant, nec cum eo de pace aut treugis verbum fieri patiantur, quod etiam sub indignatione omnipotentis dei, anathemate ac maledictione eterna prohibemus; sed toto posse vires illius Regni ad excidium illius exterminationemque convertant: in quo adhortationes tuas valituras plurimum scimus, et pro tua prestanti prudentia et devotione non dubitamus te impense daturam operam, ut fiant, que scribimus. Precipuum etiam studium et curam adhibeas, ut prefati filius et frater Rex et gubernator Regni istius efficaciter procurent sibi conciliare Carissimos in Christo filios nostros Imperatorem, Polonie et Bosne Reges Illustres, et alios principes, et potentatus partium ipsarum, eorumque vires sibi adiungere, et maioribus adiecti subsidiiis firmiter progredi possint ad excidium infidelium. Datum Rome etc. XXVI. Maii MCCCLVIII. Anno Quarto.

Ex Reg. orig. An. IV. brev. lib. VII. fol. 176.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 316—317. — Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 237.

XC.

1458. *Michail Szilágyi* guvernătoriulă Ungariei, scrie vice-voivodului din Transilvania, se nu permită Capitulului din Alba Julia, ca se iée *dişme din oile iobagiloră români*, fiindcă venitulă acesta aparţine camerei regale.

1458.

Michael Szilágyi de Horogszeg, Regni Hungariae Gubernator, Egregio Joanni Geréb de Vingárth Vice-Vajvodae Transilv. salutem et Honorem. Quemadmodum aliis nostris litteris mediantibus Vobis scripsisse recolimus in eo, ut proventus quinquagesimales Fisco Regio provenire debentes, juxta indulta Dominorum Regum, et Spectabilis ac magnifici Domini Joannis de Hunyad, Gubernatoris Regni Hung. a populis, et Jobbagionibus valachalibus Honorabilis Capituli Eccl. Alb. Transilv. exigere, et exigi facere, nequaquam praesumeret, sic et praesentibus in persona Regiae Maiestatis, et autoritate Gubernatoratus, strictius mandantes Committimus, aliud habere nolentes, quatenus huiusmodi proventus quinquagesimales Fisco Regio provenire debentes, memorato Capitulo exigere, extorquere, exigique facere, aut eosdem

. . . impedire, molestare, perturbare nusquam, et nunquam praesumatis, . . .
Datum in Lippha Sabbat . . . A. D. 1458.

Szeredai, Notitia veteris, et novi Capituli Ecclesiae Albensis Trans. 1791. pag. 97.

XCI.

1458. 1458. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dojenesce pe Saşii din Transilvania, ca se trăescă în pace cu *Vladă, voivodulă Țerei-romănesce*.

1458. FERIA sexta proxima ante Dominicam Oculi, Mathiae Regis Hortatoria, ut Saxones cum Principe Vlad Transalpinensi pacifice vivant.

Kemény, Notitia hist. dipl. Capituli Albensis Trans. I. p. 177. — Transilvania. An. 1873. pag. 16.

XCII.

1458. 1458. *Michail Szilagy*, guvernatoriul Ungariei, invită pe *Saşii* din Sibiu, se se împace cu *Vladă, voivodulă Țerei-romănesce*, pentru injuriile, ce i le au făcut, fiindcă altminterlea, nu le va acorda nici o protecţiune în contra voivodului.

Michael Zylagy de Hurogzeg, Gubernator ad Cibinienses. Intelleximus quomodo vos pluribus jam incitationibus caussam movendi injuriam contra vos Illustri Principi Wlad Voyvodae partium Transalpinarum dedissetis, unde vobis plurima mala et dampna evenissent, de quibus vobis non mediocriter imputamus. Sed quia nos et ipsi Voyvodae per alias litteras nostras superinde scripsimus, ut ipse vos in quiete et pace permittat: ideo et vobis harum serie firmiter committimus et mandamus, quatenus, si quae injuriae et nocumenta hominibus aut subditis suis intulistis, reformare et eum reconciliare ac deinceps cum eodem Voyvoda et ad eum pertinentibus pace et bona tranquillitate uti et frui debeatis, quum sciatis, quod si quid novitatis contra eum atentaveritis, vos non juvabimus, et nec eius rei sedationi et vestrae in hac parte tutationi partes nostras interponemus. Dat. Budae. fer. sec. prox. post. Dominic. Oculi a. dom. 1458.

Ex authentico exemplo egomet transscripsi (Eder).

Engel, Geschichte der Moldau und Walachey. Tom. I. pag. 174. — Kemény, Notitia hist. dipl. Capituli Alb. Trans. I. pag. 177. — Transilvania, An. 1873. pag. 164.

XCIII.

1458. *Andreiŭ Odrowansch*, palatinulŭ și căpitanulŭ Rusiei, dispune, că în casŭ dacă cine-va din locuitorii voivodatului Rusiei va afla vre-unŭ bou sŕu vre-unŭ calŭ alŭ sŕu la *comercianții din Moldova* sŕu din Leopole, cari călătorescŭ prin Rusia, dŕnșii se nu împedice pe comercianții acestia în drumulŭ lorŭ, ci sŕ-i urmărescă până la orașulŭ Colomea, unde se cŕră a li se face dreptate de către consuli acestui orașŭ.

1458.

Nos Andreas Odrowansch de Sprowa, palatinus et capitaneus terre Russie generalis, et Michael alias Muszyło, capitaneus Snathinensis et Colomyensis, una cum dominis infrascriptis, videlicet Iohanne de Chnychynycze castellano Halicensi, Hynathkone de Kothyszcza iudice Halicensi, Sigismundo Kyerdey Camyenecensi, Iohanne Cola Halicensi succamerariis, Petro Godowsky vexillifero Halicensi, Iohanne Cola Martinowsky, Iohanne Prokowycz de Strilcze, Romano de Knyeszywdor et aliis quam pluribus existentibus circa premissa tenore presencium significamus, quibus expedit universis, quomodo cupientes meliorem ordinem pro evitando errore, communis boni harum terrarum ponere pro iniustis arestationibus equorum vel bovum et aliorum peccorum, que hic sepiissime contingunt per homines extraneos, de alienis partibus venientes et etiam vicinos, tali conditione et fine perpetue conclusimus, decernentes robur perpetue firmitatis obtineri, ita tamen sub hys, interpositis conditionibus, quod in viis benivolis regalibus in villis et oppidis inter Colarzyn et Zukow hic adiacentibus, vel per kmethones etc. Quod si quis homo cuiuscumque status vel conditionis aut eminentie vel constitutionis existat ex decreto nostro adinvento, specialiter sentenciamus: Quod si quis illorum bovem vel equum sive aliquod aliud pecus, huiusmodi in via benivola et regali aput (sic) hospites de Walachia vel de Leopoli proficiscentes iniuste sive etiam iuste arestaverit, tunc actor sive arestans debet arrestare, sed non debet institores sive emptores etiam cuiuscumque peccoris in viis ipsorum, quo transeunt cum ipsorum mercantiis, inquietare sive etiam aliquo modo tardare; sed debet ipse actor sive arestans post bovem insequi vestigia in civitatem seu ad civitatem Colomya, (sic) pro eodem peccore siue bove lucrando; et super eo bove sive peccore arrestato comissimus consulibus civitatis Colomyensis, et omnimode concessimus utramque partem iudicare. Et quicquid ipsi consules civitatis Colomyensis iudicaverint, hoc debet utraque pars firmum et ratum tenere. Et sive villanus bovem aut equum aut alius aliquis homo arestaverit, ille tenetur docere, duobus vicinis viris honestis, circum se iacentibus, alias obapolnymy, ville eiusdem, sub iuramento corporali, prestito more solito, Ruthenus circa ecclesiam suam et Christianus more consueto Deum pre oculis habendo, si bos est sue conservationis vel emptionis et aput (sic) quem ipsum emit. Et quecunque pars sufficientiori testimonio probaverit, huiusmodi pecus esse ipsius, iure superlucrato, obtinebit. Et hoc discretioni consulum civitatis Colomyensis comissimus et comittimus, et super hys eorum conscientias oneramus, superans vero in lucro pro memoriali octo grossiculis vos consules civitates Colo-

myensis subornare debet, medietatem (sic) consulibus et medietate (sic) officiali regali. Et reus taxam, pro qua peccus fuerit taxatum solvere tenetur, alias polyanye, heredi illius hereditatis, ubi est pecus arestatum; et solutio huiusmodi fieri debet in Colomya coram consulibus civitatis Colomiensis sub bona caucione fideiussoria. Et si contingat, quod idem prius arestans aliquod pecus, vel aliquis ex ipsius testibus secundario arestaverit, tunc idem cum sex honestes viris debet docere, quod suus verus bos vel equus esset cum iuramento corporali more solito, et si terciario, idem cercius ex hys testibus debet pena castigari secundum decretum vestrum. In cuius rei evidentius testimonium sigilla nostra sunt presentibus est (sic) appensum (sic). Datum in Colomya feria sexta proxima post festum Purificationis Sancte Marie anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo octavo.

Akta Grodzkie i Ziemskie. Tom. VI. pag. 39—40.

XCIV.

1458.

1458. *Matia Corvinulū*, regele Ungariei, ordónă tuturor prelaților, baronilor și castelanilor din Ungaria, ca se permită iobagilorū sei a se puté strămuta cu locuința în orașulū Căranului și alū Sebeșului din Bănatū, după ce-și vorū plăti mai întâiū censulū pământului și alte datorii ale lorū.

Commissio propria domini Regis.

Mathias dei gracia Rex Hungarie Dalmacie Croacie etc. Fidelibus nostris Vniuersis et singulis Prelatis Baronibus Comitibus Castellanis Nobilibus ipsorumque Officialibus item Ciuitatibus Opidis et liberis villis earumque Rectoribus Iudicibus et villicis quibus presentes ostenduntur, Salutem et gratiam, Exponunt maiestati nostre fideles nostri Thomas Nyrew ac Gregorius Iudices, necnon Sandrinus et Georgius Juraticiues. Opidorum nostrorum Karan et Sebes vocatorum, in ipsorum, ac ceterorum vniuersorum Ciuium, hospitum, Inhabitorum et populorum, eorundem Opidorum nostrorum nominibus et in personis, Quomodo nonnulli forent Nobiles in districtu Sebes, et alys districtibus, ac certis Comitibus Regni nostri, qui Jobagiones eorum, ad dicta Opida nostra Karan et Sebes habita licencia, iustoque terragio deposito et alys debitis solitis persolutis, causa commorandi, secundum ipsius Regni nostri consuetudinem, cum eorum rebus et bonis pacifice abire non permitterent, diuersas calumpnias imponendo contra Statuta condamnati domini Sigismundi Regis, precessoris nostri et decretum nostrum Pestiense, nouissime superinde editum et stabilitum Supplicarunt itaque prefatus Thomas Nyrew, ac Gregorius, Iudices, necnon Sandrinus et Georgius Juraticiues dictorum Opidorum nostrorum Karan et Sebes, in ipsorum ac dictorum vniuersorum Ciuium, hospitum Inhabitorum et populorum eorundem Opidorum nostrorum, personis nostre ma-

iestati humiliter, vt ipsis circa premissa de opportuno remedio prouidere dignemur. Et cum nos huiusmodi decretis in nullo obuiare, sed eadem ab omnibus inuolabiliter obseruare velimus, fidelitati vestre harum serie firmiter precipiendo mandamus, quatenus, receptis presentibus, omnes tales populos et Jobagiones vestros, qui vtprefertur habita licencia, iustoque terragio deposito et alys debitis suis solitis persolutis, ad dicta Opida nostra Karan et Sebes, more et consuetudine ipsius Regni nostri Hungarie, causa commorandi de vestris possessionibus transire et recedere vellent, libere et pacifice et absque vlllo impedimento, simulcum eorum Rebus et bonis ad dicta Opida nostra Karan et Sebes abire proficiscique et recedere permittatis et permitti faciatis. Nam aliter commisimus et serie presencium strictius committimus fidelibus nostris Banis nostris Zewreniensibus, Item Comitibus, vel vicecomitibus et Iudicibus nobilium illorum Comitatum, in quibus forsitan huiusmodi nostra mandata non obseruarentur, vt ipsi omnes tales huiusmodi mandatorum nostrorum transgressores, cum penis et grauaminibus vestris in talibus fieri solitis, ad huiusmodi mandatorum nostrorum plenariam obseruacionem arcius compellant et astringant Auctoritate nostra presentibus eis in hac parte attributa et iusticia mediante Secus ergo non facturi Presentesque perlectas semper reddatis presentanti. Datum in Themeswaar in Vigilia festi beati Andree Apostoli Anno domini Millessimo quadringentesimo quinquagesimo octauo.

(L. S.)

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 73—74.—Originalulă pe pergament în archiva familiei Macskási.

XCV.

1458. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, invită pe Capitululă din Aradă, ca se introducă pe nobilulă *Michaiă Cornetă* din Bănată și pe soșii sei în posesiunea unoră moșii zălogite din districtulă Comiatulă.

1458.

Mathias dei gracia Rex Hungarie dalmacie Croacie etc. fidelibus nostris Capitulo ecclesie Orodensis Salutem et gratiam Dicitur nobis inper-sonis fidelium nostrorum Michaelis Korneth dicti de ea(dem Korneth ac J)o-hannis fily et puellarum Magdalene et Katharine filiorum eiusdem Michaelis, necnon Stephani paap dicti de Stremthwra, Quomodo ipsi Michael et Joannes ac puelle M(agdalen)a, et katharina, in dominium possessionum Mezewhath, et Mezewallya ac quarte partis possessionis Stremthwra, Item annotatus Ste-phanus paap similiter in dominium alterius quarte partis pretacte possessionis Stremthwra omnino in districtu de Komyathy existencium Ipsos pignoris titulo concernentes (sic, în locă de concernencium) legitime vellent Introire Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus, vestrum mittatis ho-

minem protestimonio fidedignum quopresente Johannes literatus de Mihalencz, aut Andreas de nermigh, vel Nicolaus thihemer de Gamza, sin Georgius thoth de pokolfalw, Alys absentibus homo noster, ad facies predictarum possessionum, necnon quartarum parcium, vicinis et conmetaneis earundem vniuersis inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo Introducat prefatos Michaellem et alios suprascriptos in dominium dictarum possessionum, ac quartarum parcium Statuatque easdem eisdem cum omnibus earum vtilitatibus et pertinencys Jure ipsis in cumbente perpetue possidendas si non fuerit contradictum Contradictores si qui fuerint, Euocet eosdem contra annotatos exponentes nostram personalem in presenciam ad terminum competentem rationem contradiccionis eorum reddituros, Et posthec huiusmodi Introduccionis et Statucionis seriem cum contradictorum et Euocatorum si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum qui premissis Statucioni intererint nominibus terminoque assignato, eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis, Datum in Nandor Alba secundo die festi beati Galli confessoris Anno domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo Octauo.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 74—75. După transumptulă capitulului din Aradă din a. 1458. în colecțiunea lui Papp Miklos din Clușă.

XCVI.

1458.

1458. Capitulum din Aradă introduce pe nobilulă *Michail Cornetă* și pe soții sei în posesiunea unoră moșii zălogite din districtulă Comiatului.

Capitulum ecclesie Orodiensis Omnibus christifidelibus presentibus pariter et futuris presencium noticiam habituris Salutem in salutis largitore ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire Quod nos literas Introductorias et Statutorias Serenissimi Principis et domini, domini Mathie dei gracia Hungarie, dalmacie, Croacie, etc. Regis Sumpmacum reuerencia recepimus in hec verba.

(Urmăză documentulă de sub Nr. XCV.)

Nos igitur mandatis prefati domini nostri regis obedire cupientes vt tenemur vna cum Georgio thot de Pokolfalw homine suo regio predicto vnum ex nobis videlicet honorabilem magistrum Martinum de Zombor socium et concanonicum nostrum ad premissas Introduccionem et Statucionem faciendas nostro pro testimonio misimus fidedignum, Qui tandem exinde ad nos reuersi nobis concorditer retulerunt, Quod ipsi in festo beati Martini Episcopi et confessoris proxime preterito ad facies dictarum possessionum Mezewhat et Mezewallya ac quartarum parcium possessionis Stremthwra omnino. In districtu de Komyathy existencium, vicinis et commetaneis suis vniuersis inibi legitime

conuocatis, et signanter Thome de remethe Michaelē de kalgerfalwa Stanislaō de rogoz Johanne litteratto de Mihalincz luce similiter de kalagerfalwa et presentibus accedendo Introduxissent memoratos Michaelē Korneth et Johannem filium et puellas Magdalenam et Katherinam filias eiusdem Michaelis in dominium earundem possessionum ac prefate quarte partis Stremthwra, necnon Stephanum de Stremthwra in dominium alterius quarte partis eiusdem possessionis Statuissentque easdem eisdem simulcum cunctis earum vtilitatibus et pertinencys quibuscumque titulo pignoris ipsis incumbenti possidendas nullo penitus contradictore apparente tam in facie dictarum possessionum quam nostri in presencia legitimis diebus et horis ibidem commorando In cuius rei memoriam presentes litteras nostras priuilegiales pendenti (sic) et autentici Sigilli nostri appensionis munimine roboratas duximus concedendas, Datum per manus magistri Johannis lectoris socy et concanonici nostri quinto decimo die diei Introductionis et Statucionis prenotatarum Anno domini supradicto Presentibus ibidem Honorabilibus dominis Iadislao Cantore Martino Custode Stephano de Machalaka Nicolao de Therwar Elya et Demetrio de pankatha Ceterisque Canonicis fratribus nostris indei ecclesia saluis existentibus.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 76. — Originalul pe pergamenă în colecțiunea lui Papp Miklos din Clușă. — Történelmi lapok. An. I. pag. 207—208.

XCVII.

1458. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiește lui Michaiă Szilágyi, guvernatorului Ungariei, castrul și districtul Bistriței dimpreună cu districtul românesc numit *Valea Rodnei* din Transilvania.

1458.

Mathias Dei Gratia Rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae e. c. t. fidelibus nostris Capitulo Ecclesiae alben, Trans. salutem et gratiam. Cum nos pro fidelibus seruitiis fidelis nostri spectabilis ac magnifici Michaelis Szilágyi de Horogszeg, hujus Regni nostri Hungariae Gubernatoris fratris nostri per eum nobis fideliter exhibitis, et impensis, Castrum nostrum Bistricien: in Comitatu de Doboka existens, simul cum Civitate similiter Bistriciensi, ac perpetuo Comitatu ejusdem, item Districtus Bistricza, Radna-völgye in dicto de Doboka, ac Teke et Sajo in de Kolos, nec non Sárpaták in Thordensi comitatibus partiumstrarum Transylvanarum habitis, ad idem Castrum et Comitatum pertinentibus, cunctisque aliis utilitatibus, et pertinentiis ejusdem, et earundem quibuscumque, quovis nominis vocabulo vocitatis praefato Michaeli Szilágyi ejusque haeredibus, et posteritatibus universis, vigore aliarum litterarumstrarum donationalium exinde confectarum, de manibus nostris Regiis in perpetuum contulerimus, velimusque eundem in dominium ejusdem, et earundem

per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci, ideo fidelitati vestrae harum serie firmiter commitimus, et mandamus, quatenus vestrum mitatis hominem pro testimonio fidedignum, quo praesente Andreas de Tholdalag, vel alter Andreas de Poka, sin Georgius de Belen], seu Blasius de eadem, sive Georgius de Keresztur aliis absentibus e. c. t. (reliqua juxta stilum mandati statutorii.) Datum Budae feria V. prox. ante fest. b. Georgii Papae. an. D. 1458.

Originale in Arch. Capit. Alb. Transylvaniae per extensum edidit Eder in Schaeser p. 242. 243.

Transilvania. An. 1873. pag. 164.

XCVIII.

1459.

1459. *Papa Piu II.* scrie legatului apostolicu din Ungaria, se lucre pentru liniscirea turburărilor de acolo, și se aibă grijă, ca nu cumva *Ungurii* se încheie pace cu *Turcii*.

P IUS EPISCOPUS etc. Dilecto filio Johanni sancti Angeli Diacono Cardinali apostolice sedis Legato, salutem etc. A principio, cum dietam principum christianorum Mantue indiximus, cupientes personam tuam videre et sapienti tuo consilio actiones nostras dirigere, maxime ut de omni statu Regni Hungarie, et provisionibus ad conservationem eius fiendis plenius ac fidelius informari possemus, Circumspectioni tue iniunximus, ut ad illam personaliter convenire, et Carissimum in Christo filium nostrum Hungarie Regem Illustrem, vel saltem principes aliquos de latere suo tecum illuc conareris perducere; illud quoque intendentes, ut Imperatoriam Serenitatem, quam ob nonnulla impedimenta minus voluntariam ad conveniendum intellexeramus, tua opera in desiderium nostrum traduceres, quod ipsum per plures nostras litteras successives iteravimus. Cum autem postmodum oratores Regis eiusdem ad nos venientes propter graves dissensiones in eodem Regno exortas in prestanda obedientia, magnopere a nobis poposcerint, ut propter communioem patrie illius salutem te inde advocare nollemus, maxime cum presentia tua ad omnia bene agenda in primis sit necessaria: nos communicato cum Venerabilibus fratribus nostris sancte Romane ecclesie Cardinalibus consilio, ac considerantes dissensiones eiusmodi posse ex discessu tuo calamitosum incrementum suscipere, inque ea rerum conditione Turcis ad perniciem nostram intentis liberum aditum dare, satius putavimus esse presenti necessitati quam desiderio nostro consulere. Et propterea ne, te absente et nullo adveniente presidio, Hungari molestiis continuis fatigati in pace vel treuga indemnitati sue cum Turchis prospiciant, volumus et eidem Circumspectioni tue expresse mandamus, ut mandatis quibuscumque nostris preteritis non obstantibus, ex ipsa Hungaria nullo

modo discedas, sed in ea legationem tuam, sicut hactenus cum laude fecisti, deinceps continues, singula meditans, que et ad pacem Regni predicti et reprimendos hostium impetus spectent. Nos autem cum profectionem nostram ad ipsam dietam sedulo maturemus, hec duo a Circumspectione tua instanter requirimus: primum, ut si Regem ipsum tempora venire non sinunt, efficaci opera cures, vel dilectum filium nostrum Cardinalem Strigoniensem vel aliquos alios magne in ipso regno auctoritatis Regio nomine illuc celeriter mitti, cum quibus de summa rerum agi una cum ceteris possit; deinde sicut per alias nostras poposcimus, nos de toto Regni statu et provisionibus, quas necessarias tua prudentia iudicat, plene facias certiores. Cum enim iudicium tuum magni semper fecerimus, rem nobis gratissimam, susceptis laboribus, admodum utilem Deo et fidelibus suis prestabis. Adveniente autem tempore, cum minori periculo id posse fieri videbitur, eandem Circumspectionem tuam, quam videre et nobiscum habere in desiderio gerimus, hoc suo gravi et diuturno onere omnino levabimus, tibi que et nobis commodius consulemus. Regios vero oratores, quos nobis tantopere commendasti, honorifice accepimus atque audivimus, neque nostra unquam intentio fuit, nisi pro talibus eos habere, cum et opera presentis Regis et voluntas sua sint talia, ut a nobis et ab apostolica sede omnem veri patris caritatem mereantur accipere. Eius Celsitudini pro talibus meritis nostro nomine benedices, et omnia, que cum Deo possumus, pro honore et statu suo amplissime offeres. Datum Senis etc. X. Kal. Aprilis. Pontificatus nostri Anno Primo.

Ex Reg. orig. An. I. brev. lib. IX. fol. 24.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 322.

XCIX.

1459. *Papa Piu II.* invită pe *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, se rămână neclintit în decisiunile sale și se continue cu energie pregătirile de resbelă asupra *Turcilor*. Totu-o-dată promite regelui, că pe anul viitoriu i va trimite totu ajutoriul de care va avea lipsă.

1459.

Regi Ungarie.

PIUS PP. II. Carissime in Christo fili, salutem etc. Testis est Deus, quanto dolore nos conturbarent, que inter Serenitatem tuam et Celsitudinem Imperialem proxime evenerunt, testes etiam, qui nos de hac re audierunt loquentes. Certo ex illo tempore nulla fuit nobis hora iocunda, vidimus continuo, quantum impedimentum ad executionem pii desiderii nostri esset oppositum, quantaque facilitas per hunc modum daretur ad eversionem christianam: simul doluimus non esse talem huiusmodi controversiam, ut in hoc articulo temporis, in quo conatus omnes nostros ad causam fidei christiane attulimus, pos-

set sedari. Innotuerat nobis egregia voluntas tua ad sanctam hanc expeditionem, et quotidianis litteris legati apud te nostri certificati erant continuari apparatus, ad quos te fortiter accingebas. Non igitur his supervenientibus malis tu magis doles, quam nos doleamus, neque omnis nostra dissensio minus flenda est nobis, quam tibi in eadem. Ambo sumus mentis et animi anxietate, teque licet absentem cogitatione continua comitamur, deum orantes, ut fortem tibi animum prebeat, et contra hostes nominis sui manum misericorditer porrigat. Quamvis, carissime fili, hec ita evenerint, uno quoque tempore tot te difficultates circumstent, nolit tamen mens tua deficere, murum istum totius Christianitatis deserere, quo cadente, ad miserabilem ruinam dominici gregis pateat aditus, si ut in domino confidimus, perferre hac sola estate has ingruentes molestias poteris. Speramus venturo anno non defutura Serenitati tue debita adiumenta: nos enim hac una ex causa hic sumus, et non desumus, dies ac noctes cogitatus omnes nostros atque consilia ad hunc cursum dirigere, persone et rerumstrarum nullam rationem habentes. Multis iam ex locis oratores ad nos convenire ceperunt, et brevi plures affuturos certum habemus, cum quibus et omnium subventionem fidelium totis conatibus nostris agetur. Quod si tales nostre et sancte Romane ecclesie vires essent, que tanto oneri sufficere per se possent, sentire in primis, Carissime fili, animum nostrum, nec tantam moram interponi oporteret: verum cum omnium rerum egeni preter voluntatem egregiam, parum ad hoc opus possumus affere, cogimur principes catholicos nostris precibus fatigare, quibus alias libentissime parceremus. Honor tuus Regius, et salus Regni, quod regis, cum memoria paterna, que etiam exemplo suo fidelibus prodest, Serenitatem tuam ad fortiter et gloriose agendum invitent. Redemptor quoque noster Iesus Christus, in cuius manu corda sunt Regum, oculo misericordie te hoc tempore aspiciat, et gratiam largiatur, ut ad gloriam nominis sui sancti victoriam de impia Turchorum gente capias. Nos etiam, Carissime fili, tibi ut caritatis et devotionis nostre filio toto corde nostro benedicimus. Datum Mantue VI. Iulii. Pontificatus nostri Anno Primo.

Ex Reg. orig. An. I. brev. lib. IX. fol. 52.

Theiner, Monumenta hist. Hung. II. pag. 329.

C.

1459.

1459. Voivodii Transilvaniei ordonă Conventului din Mănăstirea Clușului, se introduce pe Capitulum catholicum din Alba Julia în posesiunea *communei românesce Lupșa*, din comitatul Turzii, care a ajunsă se fie ocupată de alții.

Amicis eorum reverendis Conventui ecclesie de Clusmonstra Sigismundus de Sarthwan, et Johannes Ffarkas de Zerdehel Waywode Transsylvany amicitiam paratam cum honore. Dicitur nobis in personis venerabilis capituli ec-

clesiae albensis quomodo quedam possessio Walachalis eorum Lupsa vocata ejusdem pertinentiis intra veras metas possessionum ejusdem Capituli Abrugbanya, et Byzere vocatarum adiacen: in comitatu de Thorda existen. nunc apud manus alienas habita legitima recaptivatione, et sibi ipsis statui factione plurimum indigerent, super quo (reliqua juxta stilum solitum mandati statutorii.) Presentes vero propter Sigilli nostri carentiam Sigillo precedentium Vice-Waiwodarum Transylvan. ex deliberatione Regnicolarum fecimus consignari. Datum in Kapolna feria secunda proxima post festum sacratissimi corporis X-ti anno domini. Millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono.

Originale in Arch. K. Monastorien.

Copia in Arch. Gubern. Tomo IV. Transumtorum Conventualium p. 175.

Transilvania, An. 1873. pag. 175. Din colecțiunea c. Ios. Kemény.

CI.

1459. *Orașul și districtul Orăștiei* se încorporează de nou la cele șapte districte săsesci din Transilvania. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie castelanilor din Transilvania, că de-ora-ace părintele seu Ionu Corvinulă încorporase *orașul și districtul Orăștiei* la cele șapte districte săsesci, din această cauză dânsul voiesce, ca cetățenii și Sașii din Orăștie se nu mai fie siliți a face servicii la castrul Hinedórei, fără se fie supuși numai jurisdicțiunii districtelor săsesci.

1459.

Commissio propria domini regis.

Nos Mathias dei gratia rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae ect., memoriae commendamus per praesentes, quod quia nos circumspectos et providos judicem, juratos ceterosque cives et hospites nostros in Zazwaras¹⁾ et ejus pertinentiis commorantes, ex certis literis quondam illustris domini Johannis de Hwnyad, gubernatoris et genitoris nostri carissimi, coram nobis in specie exhibitis, in omnibus jurisdictioni septem sedium Saxonicalium, et praesertim judicio et judicatu comitis Cibiniensis subjacere, cognovimus perexpresse, pro eo nos eosdem cives et hospites a servitio quorumlibet castrorum nostrorum, quibus ipsi forsitan antecedentes indebite compulsi et artati fuerunt, penitus sequestrando pristinae eatenus jurisdictioni duximus committendos et annectendos. Quocirca vobis fidelibus nostris castellanis Hwnyadiensium castrorum nostrorum praesentibus et futuris praesentium notitiam hujusmodi firmiter committimus et mandamus, quatenus visis praesentibus a modo imposterum antefatos judicem et juratos ceterosque cives nostros de Zazwaras et ejus pertinentiis commorantes ad nulla servitia circa praedicta castra nostra facienda artare et compellere, ipsosque ratione praevia in personis rebusque et bonis eorundem quibusvis impedire, dampnificare praesumatis, nec sitis ausi modo aliquali.

1) Orăștie.

Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Zegedini feria sexta proxima post festum beatae Prisce virginis et martyris anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono.

Amlacher, Urkundenbuch zur Geschichte der Stadt und des Stuhles Broos. (Hermanstadt. 1879). pag. 25—26. — Transilvania An. 1873. pag. 175.

CII.

1459.

1459. *Ală treilea actă de unire ală Nobililoră, Sașiloră și Securiloră din Transilvania, îndreptată mai cu seamă asupra Româniloră de acolo.* Nobilii, Sașii și Secuii din Transilvania întrunindu-se în camera de la Mediașu, î-și garantéză reciprocă tôte libertățile, prerogativele și privilegiile loră vechi, și se obligă, că în casulă dacă cineva, fie dintre dênșii, fie din cei alalți locuitori ai Transilvaniei (*Români*), ori altă cineva din afară, ar cerca se strice acéstă unire a dênșiloră, ori se le facă vre-o opunere, atunci Nobilii, Sașii și Secuii întrunindu-se numai de câtă, se se ridice cu armele asupra unui astă-felă de adversariă și se-lă nimicéscă.

Capitulum Ecclesie Transilvane omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris. presens Scriptum inspecturis Salutem in omnium Salvatore. Ad uniuersorum noticiam Harum serie volumus peruenire. Quod dum hys superioribus diebus proximis. In Dominica, puta qua Inclite Virginis Katharine annum celebratur festum. Nuncio Magnifico Regie Maiestatis, Johanne de Labathlan; Themesiensi et Siculorum, Comite, In de et super varys pluribusque, et magne importancie rebus et negotyspaulo ante superueniente, credenciali duntaxat facultate suffultus; quorum occasione et pretexto propter rerum ipsarum sew legacionum, sed et nuncy prefati Maiestatis Regie celebriorem, prout res ipse et legaciones ac Magnificencia ipsius Nuncy expetebant expedicionem. Egregia Spectabilisque nec non Strennu et Agilis, atque circumspectissima vniuersitas tota. Nobilium ac procerum, Siculorum quoque omnium generum, nec non Saxonum Sedium singularum septem tocius partis huius seu Regni Transsiluanensis in seu ad Opjdum Megyes in Vnum pariter conuenientes, et generalem facientes congregacionem. Reuerendo eciam in Christo patre et Domino Dno Matheo Episcopo Transilvano, Domino et prelato nostro dignissimo personaliter Ibidem existente. ac Statutis Fassionibus, et disposicionibus ut infra nominibus et in personis tocius Vniuersitatis Nobilium. Siculorum et Saxonum tocius partis Transsilvane, factos, quo ad omnes earundem, sensus, clausulas et Articulos, consensum et assensum sponte et libere prebente, Presentibus eciam Ibidem. Venerabilibus Dominis Gothardo preposito nostro. nec non Nicolao de Kykellew, et Dominico de Doboka, Archidiaconis fratribus et concanonice nostris, nostra Capitulari Autoritate, per nos pleno cum mandato. Illac (sic) deputatis, et Transmissis. Egregy, Spectabiles ac Strennu et Agiles, nec non Circumspectissimi

viri, Johannes filius Dyonisy de Illye Ladislaus de Folth. Item Martinus de Naglak et Andras (sic) Chyko de Weresmarth. nec non Jacobus Magister Ciuium, ac Johannes Zweld, et alter Johannes Bogathy Jurati Ciues Ciuitatis Cybieniensis pro se in personis proprijs, ac uniuersitate tocius communitatis singulorum Nobilium, pro totaque communitate omnium trium generum singularum Sedium Sicularum nec non Saxonum omnium Regalium, In et sub septem, ac duabus sedibus, Saxonicalibus, Nichilominusque Ciuitatibus Brassouiensi et Cluswar earundemque contratis districtibus et pertinencys ubilibet constitutis et commorantibus, nominibus et in personis cum litteris procuratorys Nobilium Sigillo Vice Wayuodarum precedenti sigillatis. In nostri personaliter uenientes presenciam et eisdem coram nobis comparentibus fassum extitit per eosdem conformiter et relatum, In primo articulo in hunc modum: Quod ipsa tota, ac universalis Cominunitas dictorum Nobilium Sicularumque ac Saxonum omnium suas subinsertas ordinaciones, disposiciones et Statuta que Cominus firma perpetuitate fixasque stabilitate cui plene Irreuocabiliter perdurarent. Ea omnia et singula, qui ipsa universitas tota, deliberacione matura, in prenotata Congregacione. sew conuencione generali, sub firma sincere fidelitatis Corone sacre Regni Hungarie semper obseruande. confidencia ordinassent, statuissent, egissent et decreuissent, et ut infra fixo proposito et perseuerante animo conclusissent, secundum suas modificationes et distinciones infrascriptas fide ipsorum christiana, Deo et dicte Corone sancte debita mediante tenerent, obseruarent, et Inuiolabiliter prosequerentur et constanter persisterent in eisdem. Secundus Articulus fassionis per eosdem facte Is est. Quod ipsi omnes et singuli Nobiles, Siculi et Saxones, totaque eorum Uniuersitas et communitas adunata, uolentes omnino et Intendentes, prout uelle decet eorum et prolium et posteritatum suarum tranquiliiori Statu ac Comodo vberiori paceque prosperiore et nichilominus Rerum et bonorum suorum preservacione pacifica, omni qua possunt efficacia perspicacius prouidere. In eorum obhoc omnibus et singulis, prerogatiuis, libertatibus, et priuilegijs antiquis; olim per eorum predecessores, non sine laboriosissimis servicys acquisitis et obtentis, quoad omnes ipsarum libertatum et priuilegiorum suorum, articulos, clausulas, et modificationes uoto parili ac voluntate vnanimi libere persistere perseuerareque ut permanere promisissent, atque assumpsissent, Ymmo assumpserunt et polliciti sunt coram nobis, fide eorum ut supra deo debita mediante. Hoc tercio Articulo notanter adiecto, Quod si qui, vel quis ex ipsis et alys quipiam accolarum Incolarumque siue forensium, contra hoc fedus Vnionis pari uoto consensuque et assensu vnanimi fidei pacto, ut prefertur firmate, infringere et se insidiosae, ac alias quocunque exquisito colore opponere, et hec ipsa superius inferiusque facta niterentur et attemptarent infringere, in toto uel in parte, extunc pronominate Nobilium, Sicularum, et Saxonum vniuersitates, se coadunantes, simul et semel, nullo discrepantes contra talem contrariantem, seu Vnionis concordieque et dispositionis. huiusmodi confederate, pactum rumpere et infringere presummerent, seu presumentes consurgere cuiusque uersucias brachio forti conterere ac deinde in defensionem et subleuamen oppressi seu oppressorum Intendere teneantur et accellerare. Quartus iste fassionis est articulus. Quod cum regnum hoc totum,

Transsiluanense nedum parcialiter sed ne vniversaliter importunitatibus non-nunquam Vexacionibus agitetur, varysque rebus aduersis inopinatisque Vastacionum impeticionibus undique conquassatur, et casibus atteritur impretermisse asperrimis. Statuissent pro eo ac disposuissent pari et vnanimi singulorum voto, Quod si aduersa aliqua oppressionesue aut nociua impedimenta quavis predistinctis partibus Nobilibus scilicet aut Siculis uel Saxonibus seorsim seu particulariter siue communiter emergi contingant et eueniant imposterum, per quoscunque, extunc partes ipse, in alterutrum, puta, Nobiles, Siculis et Siculi. Saxonibus, necnon wayuodis ipsorum ac Comitibus Sicularum, et eorum Vices gerentibus Item Capitaneis per Vniuersitates prefatas, ad hoc constitutis et deputatis, suas quasuis Impeticiones, Iniurias, aduersiones ac quorumcunque nocumentorum tunc ingruencium casus. innotescere (sic) — significare, intimare et notificare teneantur et debeant. Quibus sua serie, si ut prefertur reintimatis et significatis, statim die octaua notificacionis huiusmodi, mora protelacione que ac dissimulacione et occasione omni postergata, in oppressi seu oppressorum qui tunc forent, adiutorium et succursum secundum rei exigenciam potenti virtute uenire perproperent ac adesse debeat celeriter et teneantur, Fassio Quinta articulata, hec est. Quod dum et quando seu quociuscunque lapsu temporum. Regalis excellentissima Serenitas, Nuncios sew legatos suos, prout supra opportunitate quauis Ingruente ex suis Baronibus seu Magnatibus, partes ad istas seu Regnum hoc Transilvanie transmitteret et extiterit transmissurus, tunc huic tali Nuncio Regio potenti, et eius cetui, nullus omnino ex nobilibus, sed neque ex Siculis aut Saxonibus. tocus partis seu regni huius cuiuscunque condicionis et Status sit, se adiungere debeat, seu quauis racione aut adinuento colore inherere eidem et dolose admiscere, Ipsum quoque nuncium Regium sew Baronem, ad descensus Inconsuetos siue victualia Inwositata neue alias inusitatas quascunque seu Inconsuetas exacciones, nouitate quauis Inducta faciendum, petendum, et extorquendum, Inducere, Informare ac suum reddere, seu securum facere presummat et attemptet. Articulus Is Sextus fassionis subsequenter insertus est. Quod quia demeritis, ut uerosimile est, eorum exigentibus Jam Jam Impretermisse, Immanium Turcorum, crebrescentibus Insidys, Spolys predisque ac Vastacionibus varys et alys peruastacionibus undique exicialibus eciam per abducciones crebras, parentum, liberum, coniugum, fratrum, proximorumque eorum, in captiuitatem perpetuam et execrabilem, proh dolor seruitutem, nichilominusque rerum omnium et bonorum ipsorum depredaciones Innumeros, ad vltimum Imminuti, Preterea nempe quod deterius afflictiusque sufferrent et peterentur internis eciam guerrarum bellis dissensionibusque et acerrimis simultatibus, nec non Inimicicys intestinis precedenter attriti sepenumero extitissent et affligerentur in presenciarum. Horum omnium consideracione perspicua Volentes per omnia et accuracius Intendentes, prout et uelle congruit, eorum Reipublice et communi utilitati, opportune efficacius prouidere. et Viam tanti mali inopinati forti vallacione precludere, universali decreto Statuissent, ymmo statuerunt et disposuerunt Irrefragabiliter pro semper observando, Quod Nobiles et Siculi, tam eorum proprys in personis, quam conthoralibus, prolibus, Orphanis, et viduis, rebusque cunctis ipsorum

et bonis, ad Ciuitates Saxonicales, ac alias quascunque mallent Municiones, patulum semper obtineant Ingressum accedendique Inrandi, confugiendi et Ingrediendi, tutele et defensionis causa securam semper absolutamque et pacificam facultatem habeant et Auctoritatem libertatis. Tali pacto et condicione expressius subinsertis, Quod Nobiles ipsi atque Siculi Universi, vna cum Saxonibus Ciuitatensibus, sed et comprouincialibus singulis, omnium aduersitatum, guerrarum, Insidiarum et Inimicorum quorumcunque insultancium temporibus. Secundum quod res ipsa exiget, belligerancium more, Armis resistencie precincti simul et pariter Campum egrediendo, rabidis ipsorum Inimicorum insultibus obuiare atque resistere seque eisdem Strenue opponere debeant et obligentur. Mutuisque auxilijs se se protegere sint constanter asstricti, Tali adiecta in hoc ultimo Articulo pena, Quod si quis, seu quispiam partibus ex ipsis scilicet Nobilibus, Siculis et Saxonibus Status dignitatis condicionis Priuilegy et preeminencie cuiscunque sit, hys premissis omnibus superius articulatis aut singulis premissorum, in toto vel in aliqua ipsorum parte, exquisito quouis colore aut fictis adinventionibus, presumptioneque seu dolo siue temeritate quibus motus vel moti, contrauenire attemptarent, prescripto modo quo supra articulatim connotata aut preannotatorum alterum in sui parte tota uel singulari infringere molliretur (sic) tunc, talis seu tales refragatores ruptores contrauenientes atque de facto contrariantes, sententia capitali rerumque omnium ac bonorum suorum et possessionum amissione eo facto sint plectendi. Ipsorumque talium heredes et posteritates exhereditati perpetui habeantur et exilio relegati. Pretereaque homagium talis seu talium refragatorum et insultancium, trium tantum modo denariorum simplicium valore exoluatur, Quibus quidem fassionibus articulatis et suis modificatis vt supra Clausulis per predictos Nobiles Siculos et Saxones, in eorum et tocius uniuersitatis Nobilium Sicularumque et Saxonum huius Regni, personis et nominibus ut prefertur factis, Ydem literas nostras priuilegiales Sigillo nostro communitas sibi ipsis summe necessarias, per nos dari instantissime postularunt. Quas eisdem Juxta ipsorum petitionem rationi consonas, Sigilli nostri pendentis et autentici munimine vallatas dandas duximus et concedendas. In fidem et testimonium omnium premissorum. Datum feria secunda proxima ante festum beate Barbare Virginis (Dec. 3.) Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo, Quinquagesimo nono, Venerabilibus honorabilibusque et Discretis Viris Dominis Gothardo Preposito nostro prenominato, Anthonio Decretorum Doctore Cantore, Matheo similiter Decretorum Doctore Custode, Emerico, Archidiacono de Thorda, Decano. ceterisque canonicis dicte Ecclesie nostre salubriter existentibus et deuote.

CIII.

1459. 1459. *Uzum Assam*, fiulă lui *Alli*, fiulă lui *Othman*, scrie lui *Stefană*, *voivodului Moldovei*, că trimite la dănsulă pe ună ambasadoră ală seu, și-lă rōgă se se ridice și dănsulă asupra inamiculă sēu *Othman*.

MCCCCLVIII in civitate Caffē.

Hec est quedam traductio quarundam litterarum serenissimi Domini Domini Uzum Assam dirrectarum potenti Domino Steffano vaivode scriptarum in lingua persica. Ad requisicionem Isachech magni oratoris Illustrissimi Domini Domini Uzum Assam que traductio facta fuit per me Constantium de Sarra artium magistrum in hac parte notarium publicum de verbo ad verbum, verbum pro verbo, nihil addito vel mutato quod mutet sensum vel variet intellectum nisi forte forent aliquę dictiones in illa lingua persica, que per propriam dictionem latinam non possint traduci, quas dictiones traduxi per proximorem dictionem latinam que potuerit conformari talli persica dictione. Interpretante Ana Colli armeno perito in dicta lingua persica de me traducente in lingua latina. Quarum litterarum tenor sequitur, et est tallis.

In quarta linea videlicet in parte dextera dicte littere persice sunt verba mixta verbis aureis.

In nomine Domini misericordis et qui Deus infinitis nominibus nominatur,

Assam filius Alli filij Othmani.

Magno Domino Misericordi et Domino Magno in sua regione Steffano Vayvodae potens super tota Valachia salutes infinitas puro corde. Scitote quod Izachech pro parte nostra mittimus ad Excellentissimos Dominos Franchorum ipse enim Izac secreta nostra optime pernovit ideo tamquam nobis proprijs fidem prebeatis in omnibus per eum exponendis parte nostra. Scitis enim ea que anno elapso contingerunt cum veniremus de partibus Sami nam tempore meus major filius cum exercitu et magnis dominis erat in partibus de soras et ofras. et vnus alius ex filiis meis etiam erat cum exercitu infinito in partibus Babilonie ubi est locus precipuus sarracenorum, et quatuor nepotes mei ex maiore fratre meo erant in partibus de Cermam, et alij quatuor nepotes mei ex minore fratre meo erant in Reyi iuxta Corusam et Masudram et preter exercitus supradictos, maximus exercitus meus et populus residenciam faciebant in suis locis propriis. Item preter supradictos exercitus multa milia hominum erant in circumstanciis Sami quibus omnibus exercitibus dimissis in locis ut supra annotatis, ego cum paucis hominibus visitavi partes Othmani et cum voluntate omnipotentis Dei, qui nobis bona tribuit, primum homines Othmani rupi, qui homines fuerunt esca gladiatorum et sagitarum nostrarum. Verumquidem post ille Othmanus parvam particulam nostrarum fregit, sed vbi fuit interemptus vnus ex nostris, ex suis fuerunt interempti decem. Et predicta notificamus vobis, quia nulla causa mala erat inter ipsum Othmanum et me. Isto primo tempore congregabo omnes homines belicosos fortes armigeros et totam meam

potenciam cohadunabo me dirrigendo ad partes Othmani. Ideo necesse est quod huiusmodi causas vos nottificatis magnis Dominis Xristianis et illos certificetis de voluntate nostra, Illos ortando ut se parent et disponant exercitus congregent et se ipsos uniant et veniant super Othmano tamquam boni amici nostri ex illa parte de Europa. Rogo pariter super illum ibo ex parte ista et sic virum istum debemus deponere de sede illa. Spero enim quod cogitationes nostre gracia et misericordia dei perficiantur, prout desideramus et volumus. Et in hoc simul rogamus Deum qui has res nostras ipse omnipotens Deus ad bonam finem perducatur et omnia mala perdantur.

Ego Constancius de Sarra arcium liberalium magister in hac parte publicus Imperiali auctoritate notarius supradictam traductionem feci de dicta lingua persica in latinam in omnibus et per omnia prout superius continetur et ad robur me subscripsi signumque meum appossui consuetum.

Originalul în biblioteca Marciană din Veneția, Intre Epistolae principum et illustrium virorum ad Sixtum IV. etc. Lat. Cl. X. Cod. CLXXIV, fol. 8. — O copie fotografică în Biblioteca Academiei române.

CIV.

1459. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, numesce pe împărații Bulgariei strămoși ai săi. 1459.

Mathiae Hunyadi literae in quibus Bulgariae Reges atavos suos nominat.

Edidit Kerchelich not. Prelimin. p. 282.

Transilvania. An. 1873. pag. 202.

CV.

1459. (Estrasă). *Casimiră*, regele Poloniei, concede lui *Mihulă*, cancelariului *Moldovei*, ca moșia sa din Lubkowice se nu fie supusă autorităților de acolo. 1459.

Radsziejów, sine die.

Cassimirus Rex Michaeli, cancelario Moldavie, concedit super exemptionem bonorum Lubkowice.

Rykaczewski, Inventarium. pag. 259.

CVI.

1459.

1459. Tractatulă de pace încheiată între *Stefană, voivodulă Moldovei* cu *Casimiră, regele Poloniei*, prin care Stefană voivodulă, ca se pună capătă tuturor resbóieloră și devastărilor reciproce, promite a ceda Poloniei castrulă Hotinului, și concede Polonilor liberulă comerciū cu țările sale, sub condițiune însă, că rivalulă său Petru voivodulă să nu aibă dreptulă de a locui în Hotină și nici în apropiere de țera Moldovei.

Nos Stephanus Woiewoda Dei gratia Dominus Terrarum Moldaviae recognoscimus tenore praesentium, quibus expedit universis, praesentibus et futuris. Quomodo magnifici Domini Andreas Odrowasz Palatinus et Capitaneus Russiae generalis, et Hryczko de Pomorzany Podoliae, et Capitaneus Trembovliensis, cum plena et omnimoda facultate et potestate missi, cum literis credentialibus et pergameneis, cum sigillo appenso serenissimi Regis Poloniae Domini nostri gloriosissimi Ambassiatores, Nobiscum omnia et singula bella, discordias, praedationes, combustiones et sanguinis effusiones, inter terras Podoliae, Russiae, et Moldaviae hactenus factas tractarunt, et concordaverunt modo tali: Quod omnes discordiae, bella, praedationes, furta, incendia et effusiones sanguinis cessare omnino debent et amplius non committi. Si quis autem praefatae terrae Moldaviae nostrae, Dominorum aut incolarum, aliquid mali in terris Russiae et Podoliae fecerit, furto, praedatione, et alio quoque malo facto commiserit, per hoc bellum non debet instaurari, sed in metis debet iustitia fieri more solito et a diu tenta consuetudine, cum tali pacis fractore. Illa autem quae in tali discordia et bello moderno facta et commissa sunt, ad Domini Nostri gratiosissimi Regis adventum in Terras Russiae debent suspendi, et in praesentia Domini nostri Regis, aut Dominorum per suam serenitatem ad hoc specialiter deputatorum, nobiscum facta conventionem iudicabunt, et unicuique parti iustitia ministrabitur copiosa. Caeterum promittimus castrum Cuthin in possessione et pace intacta dimittere, et nullo modo excogitato vexare per violentiam, cum teloneo Cuthinensi ad ipsum ab antiquo spectante, cum oppido, et libera piscatura in flumine Niestr, poterintque de castro laboratores convenire pro ipsorum necessitate et necessaria ligna, fenum et alia ipsis opportuna in oppidum ad forum adducta, nullas violentias faciendo, nec alicui aliquid violenter recipiendo, mercatores, terrigenas homines et nuntios quoscumque circa navigium non arestando, sed recepto teloneo et naulo, alias Przewoz iusto libere permittere, iuxta antiquam consuetudinem. Si vero cuipiam aliquam iniuriam, seu violentiam de Terra nostra Moldaviae alicui subdito de castro fecerint, illud debemus Domino Hriczkoni Palatino praefato per nostrum nuntium nuntiare, seu intimare, ut Nobis pro eo iustitia fiat, prout sibi haec iustitia facienda iam commissa est, usque ad nostri gloriosissimi regis informationem. Et interea, vel his sic stantibus, Petrus Woiewoda non debeat in Cuthino morari, nec illuc equitare, seu visitare persona propria, nec propius Terras Moldaviae morari, quam in Smotricz, ad praefatam Domini nostri Regis informationem. Promittimus insuper Dominis

Valachis, qui ex consensu regiae Maiestatis Petro Woiwodae serviunt, bona ipsorum paterna et iusta restituere et ipsos honorare iuxta merita ipsorum. Denique promittimus et pollicemur, quod omnes et singuli mercatores, et institores, per terras Moldaviae, ire, transire, morari et negotia sua disponere poterint, salvis, seu solutis teloneis iustis. Promittimus demum quod nullas Nobis alias partes quaerere, nec aliquem pro Domino nostro habere cum Terra Moldaviae, sed solum Domino Regi et Regno Poloniae servire et contra paganos, dum, quod Deus auferat, necesse fuerit, in auxilium transire tenebimur, et adveniente Domino nostro Rege in Terras Russiae, iuxta quod Nobiscum Sua Serenitas concluderit, omnia tenere et inviolabiliter servare promittimus sub fide, et honore et iuramento nostris, et Dominus Rex debet nos favore prosequi et defensare, prout subditum suum, iuxta consuetudinem antiquam. Harum quibus sigillum nostrum, et Baronum et consiliariorum nostrorum, Domini Valachi, Domini Dobroch Cancellarii nostri, Domini Albi Spatarii, Domini Lasari Magni, Domini Thomae Lochindae, Domini Cusmae, Domini Bochteae, Domini Saches Spatarii nostri, Domini Stolnici, Domini Boerani Commissi, Domini Luscho Godicki, et Domini Olonethae, sunt appensa, testimonio literarum. Dat. in rippa fluminis Niestr, prope villam Owerkielowicze, anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono. Feria quarta post conductum Pachae.

Dogiel. Codex dipl. Regni Poloniae. I. 2. pag. 602.

CVII.

1459—1470. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce Capitulului din Alba Julia jumătate din comunele Jidvei și Bălcaci în semn de pietate către *biserica catolică din Alba Julia*, unde este înmormântat părintele său Ionu Corvinulă, fratele său Ladislau, precum și alte rude ale sale.

Matthias Dei gratia Rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, etc. Fidelibus. . . . conventui ecclesiae de Colosmonostra, salutem et gratiam. Quia nos ob spem et devotionem nostram, quam ad beatum Michaellem Archangelum gerimus, in cujus nomine ecclesia cathedralis in civitate albensi Transilvana fundata extitit, in qua ecclesia corpora quondam Illustrissimorum Dominorum Joannis de Hunyad, Comitis Bistriciensis Genitoris; et Ladislai fratris, ac aliorum consangvineorum nostrorum charissimorum felicium recordationum, terrae gremio commendata in pace requiescunt, quasdam duas medias possessiones nostras Sythye et Bolgach vocatas, in Comitatu de Kikelleö habitas, paterno jure nos concernentes, simul cum cunctis earum utilitatibus, et pertinentiis quibuscumque, mediantibus aliis literis nostris exinde confectis, de manibus no-

stris Regiis, fideli nostro venerabili Gothardo Praeposito dictae Ecclesiae albensis, suisque successoribus universis praefatae Ecclesiae Praepositis, inperpetuum dedimus, et contulimus, ita tamen, ut ipse Gothardus Praepositus, et successores universi, pro salute dictorum Genitoris, et fratris, ac aliorum consanguineorum nostrorum perpetuis semper successivis temporibus singulis diebus in altari, ante quod corpora eorundem tumulata existunt, duas missas unam decantando, alteram vero legendo peragere debeant, et teneantur, hoc etiam expresso, quod si nos praefatum Gothardum Praepositum, ac suos successores in dominio hujusmodi possessionum mediarum conservare non vellemus, aut non possemus, ex tunc ad per am hujusmodi missarum idem Gothardus Praepositus, aut sui successores non teneantur, nec sint adstricti etc.

Introductio et statutio facta in Sabb. prox. ante inventionis sanctae Crucis.

Exstat admodum etate detritum in arch K. Monost. XVI. 614.

Transilvania. An. 1873. pag. 202. Colecțiunea c. Jos. Kemény.

CVIII.

1460.

1460. *Papa Piu II.* invită de nou pe *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ca se continue pregătirile de resbelă asupra Turcilor, și se nu lase a trece ocasiunea favorabilă, ce se presintă acum, ca se libereze regatulă seu de incursiunile acestorū inimici.

P IUS EPISCOPUS etc. Carissimo in Christo filio Mathie Regi Hungarie Illustri, salutem etc. Si oratores tui ad te redeunt fideles relatores esse voverint, sicut eos futuros confidimus, inveniet Serenitas tua a nobis nichil diligencie et studii in hoc sancto Religionis nostre opere defuisse, laboravimus supra vires et pene totum orbem desiderio nostro implevimus, octavum prope mensem in hoc conventu Mantuano sedentes et quotidianis litteris principes christianos ad nos evocantes: non invenimus, fatemur, eum zelum, quem sperabamus, nec opinioni nostre officia fidelium responderunt; conclusa tamen, operante altissimo, multa sunt, atque preclara, neque adventus huc noster fuit inanis. Seriem vero omnium ex eisdem oratoribus plene intelliges, quorum virtus et assiduitas atque adeo singularis in te fides plurimum est commendata: sunt tamen, que principes potentatusque obtulerunt eiusmodi, ut si in eis permanserint, sicut confidimus, explorata pene sit spes omnia ad honorem dei feliciter successura. Mittimus ad nationem Germanicam in executionem sue pollicitationis Venerabilem fratrem nostrum Bessarionem Episcopum Tusculanum, sancte Romane ecclesie Cardinalem Nicenum, nostrum et apostolice sedis legatum. Curabit Circumspectio sua pacem vel treugas inter dissidentes illic

stabilire, curabit promissum exercitum fieri, et in primis tuam et imperialis Celsitudinis dissensionem, in qua tota vis rei consistit, accedente sapiente opera legati apud te nostri, opportunis modis componere. Cum itaque, Carissime fili, opportunitatem precipuam habeas non solum ad liberandum Regnum Hungarie ex quotidianis hostium incursibus, sed ad parandam tibi et posteris commendationem perpetuam, hortamur pro deo, et requirimus, ac toto corde optestamur eandem Celsitudinem tuam, ut occasionem hanc divinitus datam non pretermittas, sed ad omnia hec peragenda mentem atque animum accommodes; precipue autem in tractatu concordie ita te reddas, ut per Serenitatem tuam non stetisse appareat, quominus tam salutare bonum locum habuerit. Erit debitum tibi, erit beneplacitum deo aliquid in honorem suum de iure tuo remittere, ad quod etiam cum Imperialem Celsitudinem simus semper hortati, etiam nunc exhortemur. Velit bonitas tua, quod ad se attinet, cum laude amplecti. Nos ex iis, que contrahere in presidium fidei studio nostro poterimus, tibi tuisque non minus libenter quam largiter subveniemus, videbisque omnibus in rebus sedem apostolicam et Romanam ecclesiam tibi non defuturam, certiora, cum ex alieno pendeant arbitrio, promittere non valentes; unum tamen hoc volumus, Serenitas tua firmissimum habeat, nos totis viribus nostris daturus sedulo operam, ut sperata auxilia mittere tibi in hoc opus possimus, et ita esse recenter promittimus. Excitet ergo te ad hanc sanctam expeditionem recordatio Genitoris tui defuncti, qui hac una ex re plus quam ex ceteris eternum nomen sibi adinvenit, cuius operibus non respondere non satis esset tibi laudabile, presertim cum ad illius vires regiam insuper dignitatem addideris. Super conditionibus autem ab oratoribus tuis in securitatem traducendi exercitus postulatis et aliis, que oportuna fuerunt visa, idem Legatus ad Alemaniam missus plenum mandatum apportat, atque utinam sic pax vel tregua statui in vestris dissensionibus possit, ut cetera, que ad commode et secure conducendos exercitus pertinent, feliciter et facile dirigantur. Ipsos oratores tuos tanquam de te optime meritos, et nobis propterea caros eidem tue Serenitati etiam atque etiam commendamus. Datum Mantue XVIII. Ianuarii 1460. Anno Secundo.

Ex Reg. orig. An. II. brev. lib. IX. fol. 96.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 350—351.

CIX.

1460. *Papa Piu II.* promite regelui *Matia Corvinulü*, că-i va trimite în scurtü timpü o sumă de 40,000 galbeni, ca subvențiune de resbelü în contra Turcilorü.

1460.

Regi Hungarie.

PIUS PP. II. Carissime in Christo fili, salutem etc. Venit ad nos

dilectus filius Georgius Policarpus cum credentialibus litteris, et circa factum Turcorum nonnulla nomine Celsitudinis tue exposuit, in quibus diligenter et cum fide se habuit, nichil ommittens, quod ad officium boni servitoris pertineat. Respondimus ei ad singula, prout tua Serenitas ex sua et legati nostri, cui plenius scribimus, relatione poterit intelligere, rogantes, ut post tot labores usque in presentem diem susceptos, post constantem etiam animum diu cum laude retentum, nunc cum de successu rerum melius sperare licet quam antea, nolit deficere. Nos enim casu, quo ventura estate provisiones maiores non possint fieri, de quibus tamen non desperamus, curabimus, deo volente, et ita promittimus, ut sint brevi in manibus prefati legati nostri XL. milia ducatorum, quorum auxilio, si que difficultates a Turcis urgebunt, possit pro nunc instanti periculo obviari. Non dubitamus, quin dietim grandiora presidia sint affutura, et Serenitas tua ex constanti proposito suo gaudium susceptura: ad que nos peragenda vires nostras omnes et animam denique, si ita necesse erit, pro salute omnium animarum parati sumus conferre. Datum Senis XX. Februarii 1460. Pontificatus nostri Anno Secundo.

Ex Reg. orig. An. II. brev. lib. IX. fol. 176.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 351.

CX.

1460.

1460. *Papa Piu II.* scrie legatului apostolică din Ungaria cătă de întristată este, că Ungurii facă în continuă dificultăți pontificelui în ce privesce *resbelul cu Turcii*; din care cauză Papa Piu II. aprobă părerea legatului apostolică, că dacă Ungurii voiesc să se încheie pace cu Turcii, atunci se nu se cheltuiescă suma de bani, ce a fost trimisă Ungariei ca subvențiune de resbel.

Cardinali Sancti Angeli.

Pius PP. II. Dilecte fili, salutem etc. Reddite sunt nobis proximis diebus quam plures littere tue, ex quibus de statu Regni Ungarie et his, que timeri verisimiliter possunt, plene intelleximus. Non est, dilecte fili, quid ultra dicamus, nisi ut doleamus peccata hominum: quotidie nos difficultatibus novis involvere continuat Ungaria, que hucusque pro fide catholica murus permansit, hinc anxietur, illinc ab infidelibus armis appetitur: opem, quam his malis possit afferi, subtrahit nobis principum christianorum negligentissima tarditas. Ex nobis ipsis, cum egeni omnium simus, remedium invenire non possumus, quanto in diem magis executioni promissorum in dieta Mantuana intendimus, tanto leviores mentes horum ad bonum opus aspicimus. Non tamen propterea deficimus animo, nec spes nostra a deo evertitur; laboramus quotidie, quantum in nobis est, non deficientes legatis nostris et nuntiis, non solum eos atten-

dere, qui prodesse huic negotio possunt, sed impedimenta etiam tollere, quibus, si quid bone voluntatis inest, cessare quomodolibet possit, quod nostrum institutum usque in finem, volente deo, continuabit. Tibi autem in his rerum angustiis quid demus consilii non satis dignoscimus: res ipsa et temporum conditio ammonere te prudencius quam nostre littere possunt. Cum imperatore si quid boni perficere tuis suasionibus posses, hoc nobis vehementer placeret. Nescimus tamen propterea, que ad te alias scripsimus, quantum intercessio tua successum sit habitura, perseveramusque in ea sententia, ut iudicemus non expedire Celsitudini sue nos parciales ostendere: quodcumque tamen remedium potes inductionibus bonis apponere, id, quesumus, pro deo non pretermittas. De treugis autem cum Turcho ineundis idem dubitamus, quod Circumspectio tua, nec quomodo impediri tractatus huiusmodi possint, satis videmus: occulte enim aguntur omnia, ut scribis, et nos plus spei dare Ungaris in hac eorum mutatione non possumus, quam nobis a christianis principibus porrigatur. Que enim de conducendis stipendio nostro XII. milibus equitum ipsi regi polliciti sumus, ea semper conditione sumus polliciti, si per eos, qui contribuere habent, id nobis licebit, quorum nunc cum miram tarditatem intueamur, nescimus, quo pacto presenti anno dari id auxilium possit. Tua Circumspectio, que prudentissima est, in his difficultatibus id amplectetur, quod nunquam malum esse cognoverit. Nos etenim ad cuncta, que scribis, aliud rescribere non habemus, quam ut, quod usque in presentem diem fecisti facere in futurum non desinas, et invalescentibus cum Turcho tractatibus, vel Imperatore in Ungariam transeunte, de discessu et mansione tua id agas, quod presenti rerum statui et honori nostro ac tuo videbitur convenire. Consilium vero de armandis navibus X. et transportando Constantinopolim milite nobis non displiceret, si unde fieri hoc posset, facultates adessent: verum utrobique ea est difficultas, quod cogitationibus nostris modus non adest. Probamus iudicium tue Circumspectionis in non expendenda pecunia ad te missa, si Ungari in facienda pace vel treugis cum Turcho perseverabunt; quinimo volumus et mandamus, ut illam ex manibus Comitis Stephani ad te ipsum recipias et diligenter custodias, donec quem exitum tractatus huiusmodi habebunt, plane perspexeris: neque in hoc attendas, quod camera nostra apostolica nil super hoc ad te scripserit; in eo enim, quod nos fieri mandamus, expectari non debet camere iussio. Diligentiam itaque talem in hoc studeas adhibere, ut eandem pecuniam ad te pervenisse et servatam in utiles usus opera tua fuisse noscamus, in quo publicis commodis et nobis admodum servies. Nescimus, quod ad te aliud impresentiarum scribamus, nisi ut rogemus omnipotentem deum, quod nos et Circumspectionem tuam sua gratia consoletur, teque in his anxietatibus et continuis, quos fers pro communi salute, laboribus manu misericordie sustentet. De prebenda autem tituli tui sancti Angeli, de qua nobis ita liberaliter complacuisti, gratias tue Circumspectioni habemus, atque eo maiores, quo per proprium nuncium gratificandum nobis putasti. Datum Senis XXV. Aprilis 1460. Pontificatus nostri Anno Secundo.

Ex Reg. orig. An. II. Brev. lib. IX. fol. 182.

CXI.

1460.

1460. *Casimir*, regele Poloniei, concede lui *Mihul*, cancelariului *Moldovei*, privilegiul, ca se p  t   face comer  u   n regatul   Poloniei, cu vite, cu pei, cu m  t  s  r  i   i cu alte obiecte, f  r   se fie obligat   a pl  ti vre o vam     re care.

Kazimirus Dei gracia rex Polonie magnus dux Lithwanie Russie Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis. Quod attendentes fidelia servicia et constantis fidelitatis obsequia quibus generosus Michael Cancellarius Moldawie fidelis noster grates dilectus nostre meruit complacere mayestati sibi et factori suo theolonia in regno nostro ubilibet solvi solita duximus indulgeri et presentibus indulsumus. Ipsumque et factorem suum, quem a se cum mercibus viuis et mortuis alias cum pecoribus et quibusuis alys mercancys pellium et sericeorum pannorum et aliarum rerum duxerit videlicet Hrynyecz Rutenum a solutione ipsorum theolonorum nostrorum quorumcumque et nauigiorum eximimus absolvimus et relaxamus tenore presencium mediante Ita ut per Leopolim versus Cracouiam, de Cracouia versus Leopolim aut Lithwaniam, et ubicunque per dominya regni nostri idem factor suus Hrynyecz Rutenus libere et secure sine ipsorum theoloneorum et nauigiorum solutione transire permittatur. Quocirca vobis vniuersis et singulis Pallatinis Castellanis Baronibus Militibus Proceribus Capitaneis Tenutariis Burgrabiis Procuratoribus Magistriscivium Consulibus Juratis Civitatum et Opidorum, castrorum fortalicionum Gubernatoribus ac viarum Custodibus et Theoloneorum ac navigiorum exactoribus et universis officialibus et subditis Regni nostrj mandamus seriose omnino hec volentes quatenus dictum Michaellem et suum factorem prefatum Hrynyecz quem a se duxerit cum mercibus suis superius descriptis quocunque nomine appellatis videlicet pecoribus pannis sericis simplicibus que et pellibus ac vniversarum . . . mercantiis per civitates opida . . . navigia et queuis loca dominiorum nostrorum morari stare negociari et mercari libere et secure salvis rebus suis et personis permittatis et permitti faciatis sine quavis theoloniorum solutione et absque omni impedimento detencione vel aresto . . . in rebus suis . . . dampnum aliquot perpetiat vel quomodocunque nostro sub obtentu aliud non facturi, presentibus infra huic . . . dumtaxat beneplacitum voluntatis valituris. Harum quibus sigillum nostrum presentibus est subappensum testimonio litterarum. Datum in Leopole feria sexta post dominicam Iudica proxima. Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo.

Relacio venerabilis Johannis de Brzezys
Doctoris utriusque iuris Archidiaconi
Gneznensis et Regni Poloniae vice-cancellary.

Originalul   pe pergamen   cu un   sigil   pendent     n arhivele generale de la Moscva. O copie fotografică procurată de D-l   N. Kretzulescu   n Biblioteca Academiei rom  ne. S'a publicat   în estras   la Улицни, Марепаалы, pag. 97.

CXII.

1460. (Estrasu). *Stefană, voivodulă Moldovei*, concede Polonilor liberul comerț în țările sale.

1460.

Originalul în limba slavă s'a publicat de D-lă Dr. E. Kałuzniacki în *Akta Grodzkie i Ziemske*, Tom. VII. pag. 237.

CXIII.

1460. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiește unor Secui din Transilvania, anume lui Simeon și lui Nicolae Forro, comunele numite *Bacifalău, Cernat, Turcheș, Satul-lung* și *Apața*, de lângă Brașov.

1460.

Commissio propria domini Regis.

Nos Mathias dei Gracia Rex Hungarie Dalmacie Croacie etc. Memoriae commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit vniuersis Quod cum nos ad humilime supplicationis instanciam fidelis nostri sincere græteque dilecti. Venerabilis et Magnifici Thome prioris Aurane per eum pro parte fidelium nostrorum Egregiorum Symonis filij condam petri forro dicti de Belen¹⁾ et Nicolai filij Michaelis similiter forro dicti de Zenthgergh²⁾ nostre propterea porrecte maiestati, Tum eciam attentis et consideratis multimodis fidelitibus et fidelium seruiciorum gratuitis meritis eorundem symonis et Nicolai per eos vti propria experientia agnouimus, primum condam Illustribus quondam principibus Johanni de Hwnyad alias Gubernatori dicti Regni nostri Hungarie Genitori ac Iadislao de eadem Hwnyad Comitibus perpetuis Bistriensibus fratri nostris carissimis felicium recordacionum tandemque maiestati nostre et ex post, Sacre dicti Regni nostri Corone sub locorum et temporum varietate iuxta eorum possibilitatis exigenciam fideliter et constanter exhibitis et impensis, possessiones Bachfalwa Zenthmihalfalwa alio nomine Tharnathfalwa³⁾ Therkes⁴⁾ alio nomine Temes, Hozzijwfalw⁵⁾ et Apaczija⁶⁾ vocatas in Comitatu Albensi parcium nostrarum Transsiluanarum, et districtu Barcza habitas in quarum pacifico dominio ydem Symon et Nicolaus se a dudum legitime perstitisse asserunt. Item totum et omne Jus nostrum regium si quod in dictis possessionibus Bachfalwa Zenthmihalfalwa alio nomine Tharnathfalwa Therkes

1) Belin.

2) Sân Georgi.

3) Cernat.

4) Turcheș.

5) Satul-lung.

6) Apața.

alio nomine Themes Hozzijwfalw et Apaczia eciam alias qualitercumque haberemus aut nostram ex quibuscunque vijs modis et rationibus concerneret maiestatem Simulcum cunctis earundem vtilitatibus et pertinencijs quibuslibet Terris scilicet Arabilibus cultis et incultis Agris pratis pascuis Campis fenetis Siluis Nemoribus Rubetis virgultis Montibus alpibus vallibus vineis vinearum promotonrijs aquis fluuijs piscinis piscaturis aquarumque decursibus Molendinis et locis Molendinorum ac generaliter quarumlibet vtilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus quouis nominis vocabulo vocitatis ad easdem de lure spectantibus et pertinere debentibus sub earum veris metis et terminis premisis sic vtprefertur stantibus et se habentibus Memorato Symoni (filio) condam petri forro de dicta Befen et per eum Georgio Nicolao, Michaeli Ladislao et Johanni filijs suis, quo ad vnam Item (Nicolao) filio prefati Michaelis similiter forro de dicta Zenthgeorg, et per eum Ladislao Osualdo et Michaeli fratribus suis carnalibus quo ad alia(m dire)ctas et equales medietates earundem possessionum ipsorumque heredibus et posteritatibus suis vniuersis noue nostre donacionis titu(lo dedi)mus donauimus et contulimus ymmo damus donamus et conferimus lure perpetuo et irreuocabiliter possidendas tenendas pariter et (habendas) Saluo lure alieno harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Quas in formam nostri priuilegij redigifacie(mus du)m nobis in specie fuerint reportate Datum in Dyosgywr in festo Assumpcionis beate Marie virginis Anno domini M(illesimo) Quadringentesimo Sexagesimo.

Szabó, Székely Oklevéltár. I. pag. 185—186. Originalulü pe pergamenü In archiva capitulului din Alba Julia.

CXIV.

1461.

1461. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce mătușei sale, văduvei Margareta Szilágyi, castrulü Geoagiului din Transilvania, dimpreună cu *dişma de oi* (quinquagesima) de la Românii dependenţi de castrulü acesta.

Nos Mathias, Dei gratia Rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: quod quia spectabilis ac magnifica Domina Magaretha, relictā condā Domina Michaelis Zilagyī de Horogzegh, perpetui Comitis Bistriciensis, fratris nostri charissimi, felicis memoriae, omnia castra, castella, civitates, oppida, villas et quae et quas dictus condā Comes Michael, frater noster et Dominus atque maritus suus, tenebat et possidebat, praeter castra Dyod et Világosvár, ac oppida Thur et Varsán vocata, Maiestati nostrae reddere et resignare promisit, et se superinde litteris suis mediantibus, fide et iuramento suo firmatis, nobis obligavit; igitur nos tum ex eo respectu, tum vero ex eo, ut

ipsa orbata suo viro honestam et dignitati suae congruentem et competentem vitam ducere possit, castrum nostrum Dyod, simul cum omnibus eius pertinentiis, quibus condam Comes Michael, frater noster, tenuit et proventibus nostris quinquagesimalibus de huiusmodi pertinentiis eiusdem castri nostri, provenire debentibus, eidem Dominae Margarethae vita sibi comite dedimus et commisimus, imo damus et committimus, et nihilominus pro omnibus impignorantibus, debitisque ac dote et rebus paraphernalibus, et pro omnibus aliis iuribus eiusdem Dominae Margarethae, quae eadem ex bonis et castris praefatis, mortuo dicto condam Comite Michael, Domino et marito suo, a nobis quomodocunque habere potuisset, vel habituram se praetendere posset; castrum nostrum Világosvár praefatum, simul cum omnibus pertinentiis illis, quibus condam Despotus Rasciae tenuisset, ac oppida nostra iam dicta Thur et Varsán pro septem millibus florenorum auri annotatae Dominae Margarethae inscripsimus et impignoravimus, imo inscribimus et impignoramus tali modo etc. Datum Budae feria tertia proxima ante festum Beati Georgii Martyris Anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo primo.

Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 241—242.

CXV.

1461. *Muzilo de Buczacz*, castelanulă castrului Camenețu și căpitanulă districte-lorŭ Sniatină și Colomea, recunósce, că a împrumutată dela *Mihulă*, *cancelariulă Moldovei*, o sumă anumită de bani în timpulă când dănsulă a fostă trimisă de regele Poloniei ca ambasadoră în Țera-romănescă, și promite a plăti cancelariului Mihulă suma acăsta îndată ce se va întórce din Țera-romănescă.

1461.

Nos Muzilo de Buczacz castellanus Cameneczensis nec non Snathi-niensis et Colomiensis capitaneus significamus tenore presencium vniuersis et singulis presentibus et futuris quibus opus nosse fuerit. Quia nostra necessitate exposcente comodauimus apud generosum dominum Michaellem Cancellarium Moldauiae fratrem et amicum nostrum triginta florenos, decem ungaricales et viginti turczenses tunc temporis dum in Bessarabiam equitauius in legacione. Et ante apud eundem comodauimus ad nostram necessitatem duodecim marcas pecunie minute credidit que et fecit nostrorum causa uti bonus homo in quo eidem humanitatem nostram et honorem nostrum proposuimus. Hanc itaque pecuniam quam cito de Bessarabia feliciter regrediemur dicto domino Michaeli cum ingentissimis gratiarum actionibus reponemus et realiter solvemus nullo modo prolongando. Si autem ad diem pretactum ipsam pecuniam dicto domino Michaeli non solueremus nichilominus utique ab eodem termino competenti captato dictam pecuniam soluere curabimus et omnino soluere volumus. Hec

sub fide et honore et sigilli nostrorum (sic) appensione complere promittimus. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum Snathin post festum Pache una septimana Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo primo. Presentibus nobilibus dominis Czyran et Francisco servitore nostro.

Originalul pe pergament cu un sigil mic pendent în arhivele generale din Moscva. O copie fotografică procurată de D-lă N. Kretzulescu în Biblioteca Academiei române.

CXVI.

1461.

1461. *Muzilo de Buczacz*, castelanul castrului Camenețu, și căpitanul districtelor Sniatin și Colomea, recunoște, că în timpul când a fost trimis ca ambasador în Țera-românească, dânsul împrumutase dela *Mihulă*, *cancelariul Moldovei*, pe lângă suma de 50 de floreni, încă și un cort turcesc, pe care l'a trimis ca dar regelui Poloniei, și se obligă a restitui cancelariului Mihulă, suma împrumutată și a plăti cortul, îndată ce se va întorce din Țera-românească.

Nos Muzilo de Buczacz Castellanus Cameneczensis nec non Snyatinensis et Colomiensis Capitaneus Significamus tenore presencium vniuersis et singulis presentibus et futuris quibus opus nosse fuerit. Quia nostra neccessitate exposcente comodavimus apud generosum dominum Michaellem Cancellarium Moldavie fratrem et amicum nostrum quinquaginta florenos triginta vngaricales et viginti Turczenses, tunc temporis dum in Bassarabiam equitavimus in legacione, et ante apud eundem comodavimus ad nostram necessitatem duodecim Marcas pecunie minute credidit que et fecit nostri causa vti bonus homo in quo eidem humanitatem nostram et honorem nostrum proposuimus. Hanc itaque pecuniam quam cito de Bassarabia feliciter regrediemur dicto domino Michaeli cum ingentissimis gratiarum actionibus reponemus et realiter solvemus nullo modo prolongando. Postmodum vero prefatus dominus Michael dedit pro neccessitate nostra tentorium novum turczensem alias namyoth quod tentorium misimus causa honoris nostri Serenissimo domino Regi domino nostro gratiosissimo pro quo tentorio promisimus satisfactionem facere sicut fratri nostri vt sibi iniuria non esset. Si autem ad diem pretactum ipsos florenos et pecuniam et tentorium dicto domino Michaeli non solveremus nichilominus vtique ab eodem termino competenti captato dictam pecuniam solvere curabimus et omnino solvere volumus. Hec sub fide et honore et sigilli nostrorum appensione complere promittimus in cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum Snyathin post festum pasche una septimana Anno domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo primo. Presentibus Nobilibus dominis Czyran et francisco seruitore nostro.

Originalul pe pergament cu un sigil mic pendent în arhivele generale de la Moscva. O copie fotografică procurată de D-lă N. Kretzulescu în Biblioteca Academiei române. — S'a publicat în estras la Улиники, Материалы, pag. 98.

CXVII.

1462. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă libertățile, ce le acordase regele Sigismundă locuitorilor din districtul Casonă în Secuime, și anume, ca se-și pōtă alege dintre dēnșii ună căpitană și ună județă, de-ōră-ce fiindă dēnșii aședăți aprōpe de țera Moldovei, trebuie se fie cu multă grijă pentru apărarea persōneloră și averiloră sale.

1462.

Nos Mathias Dei gracia Rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis. Quod cum nos fideles nostros Venerabilem ac Magnificum et Egregios viros dominum Nicolaum Bodo prepositum ecclesie Albensis Cancellarium Secretarium nostrum, Casparum Bodo de Gijewrgij alias magistrum Agazonum nostrorum regaliū, et magistrum Gregorium de Dersenowcz protonotarium presencie nostre, ex deliberacione prelatorum et Baronum nostrorum in medium Siculorum parcium nostrarum Transiluanarum pro iudicandis et reuidentis causis ipsorum more alias consueto duxissemus destinandos et ijdem inter alias Sedes venissent ad Sedem Kazon vocatam, tunc vniuersi Siculi nostri ad eandem Sedem Kazon pertinentes, contra et aduersus vniuersos Siculos nostros ad Sedem Chijk pertinentes querulose proposuissent eo modo. Quod licet alias quondam Serenissimus dominus Sigismundus Romanorum Imperator pie memorie predecessor noster tum pro fidelium eorum seruicijs, tum uero ex eo quia ipsa Sedes Kazon prope terram nostram Moldauiensem sita est, ipsique Siculi nostri non paruas vigilancias pro defensione personarum rerumque bonorum suorum facere haberent litteris suis mediantibus eisdem id annuerit, et concesserit, vt ipsi Siculi nostri de dicta Kazon per se sedem belliductoremque et Iudicem inter ipsos eligere et deputare habereque valerent, tamen nunc nescitur quibus respectibus ducti Siculi nostri de pretacta Sede Chijk pretactam Sedem Kazon, non curantes litteras dicti domini Sigismundi Imperatoris, ad ipsam Sedem Chijk contra ipsorum voluntatem annectere conati fuissent, belliductoremque et Iudicem inter ipsos eligere non permisissent, pro euidenciōrique documento et approbacione ambe partes, videlicet tam de dicta Sede Kazon quam eciam de Chijk se ad certos idoneos et probos viros in re premissa submisissent, ijdemque probi viri conscienciose fassi extitissent, vt ipsi sciuisent certitudinaliter, quod dictus dominus Sigismundus Imperator ipsis Siculis de dicta Sede Kazon libertates premissas concessisset, et eisdem secundum easdem libertates vti et frui graciose annuisset, et supplicatum extitit maiestati nostre in personis dictorum Siculorum de pretacta Sede Kazon humiliter et deuote, vt nos huiusmodi litteras dicti domini Sigismundi Imperatoris ratas, gratas, et acceptas habentes, eisdem id de nouo graciose, vt ijdem per se inter ipsos belliductorem et Iudicem eligere, Sedemque habere possent, et valerent, annuere et concedere dignaremur. Nos itaque tum humillimis supplicationibus in personis Siculorum nostrorum de dicta Sede Kazon nobis factis, tum vero fassionibus dictorum certorum proborum virorum per ambas partes electorum fauorabiliter eisdem Siculis nostris de sepefata Sede Kazon de nouo et ex nouo id annuimus et concessimus, vt ipsi iuxta antiquas libertates ipsorum

per predictum dominum Sigismundum Imperatorem eisdem vt dicitur alias concessas, vti et frui, inter ipsosque belliductorem et Iudicem per se eligere sedemque habere possint et valeant. Nihilominusque eosdem Sículos nostros in huiusmodi ipsorum libertatibus ex certa sciencia confirmamus, harum nostrarum, quibus secretum Sigillum nostrum, quo vt Rex Hungarie vtimur, est appensum, vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in Oppido nostro Megyes feria quinta proxima post festum conceptionis beate Marie virginis, Anno domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo Secundo.

Szabó, Székely Oklevéltár. I. pag. 194. Originalulă în archiva comunei Imperă din districtul Căsonului.

CXVIII.

1462.

1462. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce nobilului român *Ionă Chendereshă*, (nepotulă lui *Căndea* din Riu-de mori), comuna numită *Sub-cetate*, dimpreună cu turnulă de pētră și cu vama de la tērgulă Hațegului, și anume în semnă de recompensă pentru serviciile militare, ce le prestase dēnsulă lui Ionă Corvinulă în lupta cu Turcii de la Pōrta-de-feră, și în expedițiunile întreprinse în Serbia și în Bulgaria.

Relacio Emerici de Zapolya Supremi Thesaurary Regis.

Nos Mathias dei gracia Rex Hungarie, Dalmacie, Croatie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit vniversis. Quod licet Regale sit officium cunctorum fidelium suorum merita, condignis retribucionibus prosequi eorumque animos fauoribus incēdere illectiuis meritorumque qualitate pensata, munificencia regia illis liberalius debet se diffundere, qui maioribus virtutibus amplioribusque obsequiorum laboribus excellenciora premia meruerunt, hoc modo enim et Regum laudabitur discrecio et subdītorum animus ad exhibenda opera virtutum feruencius accendetur, Hoc ergo ducti respectu considerauimus preclaram fidem inclitas virtutes multimodaque obsequiorum genera fidelis nostri dilecti Egregy Johannis Kenderes, fily Johannis fily Kende de Malomwyz qui tam condam Illustri domino Johanni de Hwnyad, Gubernatori huius Regni nostri hungarie Genitori nostro carissimo quam expost eciam nobis indefessa sollicitudine fidelis obsequy se reddidit sumpme gratum, Ex quibus pauca pro futura suorum operum laude presentibus duximus inserenda. Et in primis referendum occurrit quanta diligentia et sollicitudine prefatus Johannes, Sacre huius Regni nostri hungarie Corone seruiuit, specialiter vero, memorato condam Genitori nostro, vsque ad vite sue tempora, in multis expeditionibus exercitualibus, quas idem in tutando Regno nostro hungarie, siue contra Turcos, siue alios eiusdem Regni nostri emulos et impugnatores fecit, iugiter adhesit, et vitam exponere casibus fortune non formidauit, sepe eciam capitis periculum bello et armis adyt, et hysquoque

temporibus, dum prefatus condam dominus Genitor noster Turcis seuissimis, qui partes Transsiluanas Regni nostri solita flagicia ac hominum et rerum predam acturi subintrarant, in loco Waskapw vocato, strennuo congressu occurrisset, Consequenterque dum Turcorum dominus magnum sue potencie vndique coactum robur sub conductu Base sui videlicet principalis vicegerentis armis et numero instruxisset, Ipseque Basa huiusmodi atrocem exercitum In primis In partes Transalpinas ductaret vt eo vastata de hinc Rursum In partes Transiluanas, vastator succederet, Illiquoque memoratus condam dominus Genitor noster similiter occurrens vtraque vice eterna laude memorabiles victorias reportasset. Similiter in bello quo ipse condam dominus Genitor noster Regnum Rascie et Bwlgarie transgressus in Turcos vsque ad oras Romanie penetrasset, in quoquidem congressu crebris precipuis vero factis prelys, continuas adeptus victorias, ingenti hostilium hominum et rerum preda honustum Exercitum saluum reduxisset, in alys eciam binis prelys quorum vnum dictus condam dominus Genitor noster prope mare, Reliquum vero in campo Rigo appellato, cum ipsius Turcorum principis persona et tota sua potencia peregit Ipse Johannes Kenderes semper pro strennui militis officio, cum eodem domino Genitore nostro personaliter interfuit. In quibus complures familiares caros, sibi bello calamitate raptos amisit; propriyque sanguinis multum effudit Nec pretermittimus, qualiter duo fratres eiusdem Johannis, Kende vtpote et Nicolaus, pro Sacra Corona huius Regni nostri, vitam ponentes virtutes suas fuso sanguine eterne laudi commendarunt. Ipse enim Kende in conflictu sub fortalicio Somos principali tunc domicilio latronum qui hoc Regnum vastare consueuerant, cum huiusmodi latronibus et turbatoribus Regni nostri habito, cum nonnullos militares actus peregisset, post interyt.

Et ipseque Nicolaus in Alpibus Walkan, dum se viribus Turcorum opponeret, per hostium arma occubuit.

Sed et in alys cunctis negocys gerendis et rebus bellicis; Antelatus Johannes Kenderes, cepte dudum fidelitatis opera, continuo cremento augens a primordio sue etatis vsque ad hec tempora pro Sacra Corona Regni nostri continuus atque vtilis fuit, et nunc prudentis consiliary, nunc vero strenuissimi militis egit officium. Cuius laboribus hacuice alique premia rependere volentes, possessionem nostram Waralya vocatam in districtu de haczag et Comitatu de hwnyad habitam, necnon Turrin lapideam in territorio eiusdem possessionis Waralya appellate, existentem: Simulcum tributo in Opido nostro haczag exigi solito ac cum cunctis eiusdem possessionis vtilitatibus, et pertinencys quibilibet, Terris scilicet arabilibus cultis et incultis, Agris, pratis, pascuis, campis, siluis, Rubetis, Nemoribus, Montibus, vallibus, vineis vinearum promontorys, aquis fluuys piscinis piscaturis Aquarum decursibus, Molendinis et Mollendinorum locis: Ac generaliter quarumlibet vtilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus, quouis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis, Memorato Johanni Kenderes et per eum Egregio Iadislao filio dicti Johannis filij Kende fratri suo carnali, eorumque heredibus et posteritatibus vniuersis, de manibus nostris Regys dedimus donauimus et contulimus, jmmo damus donamus et conferimus. Jure perpetuo et irreuocabiliter possidendas, te-

riendas, pariter et habendas, Saluo Jure alieno. Harum literarum nostrarum vigore et testimonio mediante, quas quidem literas nostras in formam nostri priuilegy redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate. Datum in Keresbanya. Sabbato proximo Ante festum beati Tome Apostoli, Anno domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo secundo.

A Hunyadmegyi tört. és régész. társ. Évkönyve. IV. pag. 92—94. Originalul pe pergament în archiva familiei Kendeffy.

CXIX.

1462.

1462. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, invită pe Capitulu din Alba Julia se introducă pe nobilul român *Ionă Chendereșu* din Rău-de-mori în posesiunea comunei numite Sub-cetate, precum și în posesiunea turnului de piatră și a vămii de la Hațegă, pe cari i le-a dăruit ca recompensă pentru serviciile sale militare.

Mathias Dei Gratia Hungarie, Dalmatiae, Croatiae, fidelibus nostris Capitulo Ecclesiae albensis Transilvaniae salutem et gratiam. Quia nos consideratis fidelibus servitiis fidelis nostri egregii Joannis Kenderes, filii Joannis filii Kende de Malomviz, per eum Sacrae hujus Regni nostri Hungariae coronae, ac quondam Illustri Domino Joanni de Hunyad Gubernatori ejusdem Regni nostri, nostraeque majestati constanter exhibitis et impensis, Possessionem nostram Várallya vocatam, in Districtu Hattczag et in Comitatu de Hunyad habitam, ad nostram Turrim lapideam, in territorio ejusdem Possessionis Várallya apellatae existentem, simul cum tributo in oppido nostro Hattczag exigi solito, ac cum cunctis ejusdem possessionis utilitatibus et pertinentiis quibuscumque, memorato Joanni Kenderes, et per eum egregio Ladislao filio dicti Joannis filii Kende fratri suo carnali, ipsorumque haeredibus et posteritatibus universis, mediantibus aliis litteris nostris Donationalibus super inde confectis de manibus nostris Regiis in perpetuum dedimus, et contulimus, volumusque eosdem in dominium hujusmodi possessionis ac Turris, et Tributi, per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci. Ideo fidelitati vestrae mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum, quo praesente Georgius de Szentgyörgy, aut Dionisius de eadem, vel Ladislaus de Foth, sin Mathias de Hosdath, seu Petrus de Pestés, sive Michael Rusori, aut Lado de Chula, vel Joannes de eadem Csula, aliis absentibus homo noster ad facies e. c. t. (reliqua juxta stilum solitum mandati statutorii). Datum in Körösbánya Sabbato prox. ante festum B. Thomae apost. a. D. 1462.

L. S.

appensi.

Dorso harum literarum haec sunt inscripta: «Homo Regius Joannes de

Csula, Capituli Albertus de Bonczida statutio facta fuit Sabbato in festo B. Bonifacii P. nullo contradictore inibi apparente. Praesentibus ibidem vicinis Kupacz et Benedictus de Vagh, Stephanus de Hattzag, Dionisius de Authagfalva, Joannes de Brete, et Providus Joannes Petö Judex de Hattczag, in persona totius communitatis de oppido Hattczag.»

Originale exstat in arch. Capit. alb. Transilvaniae.

In transumto Capitulari a. 1754. possidet D. Franc. Kenderesi de Felső Szálláspataka.

Transilvania. An. 1873. pag. 202. Din colecțiunea contelui Ios. Kemény.

CXX.

1462. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, aflându-se la Braşov, dăruiesce nobilului român *Ionu din Ilia*, două comune în comitatul Hinedórei, anume Cicmău şi Techerău, în semn de recompensă pentru loialitatea şi serviciile militare, ce le făcuse în mai multe expediţiuni.

1462.

. . . . (Tran) siluane . Omnibus Chr. et futuris Presens scriptum Insp. salutem in salutis Largitore Quod nos litteras Introductor. toriales Serenissimi principis et do. ie dei gracia Regis Hungariae is allatas, Sumacum Reuerencia et obediencia Recepimus, in hec verba. M. Rex hungarie, Dalmacie, Croacie etc. Fid. Salutem et graciā, Cum nos consideratis fidelitatibus et fidelium seruiciorum gratui. sque complacencys fidelis nostri Egregy Joh. sy nostri dam Illustri principi domino Johanni de Hwnyad alias Gubernatori huius incliti e Genitori nostro carrissimo, et expost S. Regni nostri ne, Tandemque Maiestati nostre, in nonnullis Exercituacionibus, tam contra Thurcos et a nostri, non parcendo persone ac sumptibus et expensis fideliter et constanter exhibitis et impensis, Totales porciones nostras possessionarias, in possessionibus Thewrek et Chokmo vo. tatu de Hwnyad existentibus habitas, simulcum cunctis earundem vtilitatibus et pertinencys quibuslibet, memorato Johanni filio dionisy, et per eum Andree, Georgio, Johanny, Blas. lao flys suisque heredibus et posteritatibus vniuersis, vigore aliarum litterarum nostrarum donacionalium exinde confectarum, de manibus nostris Regys imperpetuum contulerimus, velimusque ipsos in dominium earundem, per nostrum et vestrum homines, legitime facere introduci. Igitur fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, Quo presente, Kozmas de Gyalmar, sin Benedictus de Haro, siue Georgius de Kemend, Alys absentibus homo noster, ad facies dictarum por-

cionum possessionariarum, vicinis et commetaneis earundem vniuersis Inibi legitime convocatis et presentibus accedendo Introducat memoratum Johannem filium Dionisy, ac Andream, Georgium, Johannem Blasium et Nicolaum in dominium earundem, statuaturque easdem, eisdem, simulcum cunctis Ipsarum vtilitatibus et pertinencys quibuslibet, premissis nostre donacionis titulo, ipsis in cumbente perpetuo possidendas. Si non fuerit contradictum. Contradictores vero si qui fuerint Ewocet eosdem contra Annotatum Johannem filium Dionisy, et dictos filios suos, nostram personalem in presenciam ad terminum competentem, Racionem contradictionis eorum reddituros, Et post hec huiusmodi Introductionis et Statucionis seriem, cum Contradictorum et ewocatorum si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premissis Statucioni intererunt, nominibus terminoque assignato nre personali presencie fideliter rescribatis. Datum Brassouie Sabatto proximo (post) festum beate Elyzabeth vidue. Anno domini Millesimo Quadringentesimo (Sexagesimo) secundo. Nos igitur mandatis eiusdem domini nostri regis, in omnibus obtemperare ut tenemur, vnacum prefato Kozma de dicta Gyalmar homine suo Regio, vnum ex n honorabilem virum Magistrum Thomam de Agria, socium et conCanonicum nostrum ad premissam Introductionem et Statucionem faciendam nostro pro testimonio transmisimus fidedignum, Qui tandem exinde ad nos reuersi, nobis concorditer retulerunt, quod ipsi Sabbato proximo ante festum beati valentini martiris nouissime preteritum, ad facies prescriptarum portionum possessionariarum, in dictis possessionibus Thewrek et Chokmo vocatis, in dicto Comitatu de Hwnyad existentibus habitarum, vicinis et commetaneis eorundem vniuersis Inibi legitime conuocatis, et presentibus, Prouidis Stephano Kenezio de dicta Chokmo, in persona, Nobilium Gregory dealsy de Sakfalwa, ac Nicolao Magno de folth, in persona Ladislai de dicta (Folt)h, alyisque quampluribus accedentes, introduxissent memoratum Johannem filium Dionisy de Ilye, ac Andream, Georgium, Johannem, Blasium et Nicolaum filios eiusdem supradictos in dominium earundem, Statuissentque easdem, eisdem, simulcum cunctis earum vtilitatibus et pertinencys quibuslibet, premissis Regie donacionis titulo ipsis. Incumbente, perpetuo possidendas, Nullo prorsus contradictore apparente, legitimis et sufficientibus diebus, in faciebus earundem iuxta Regni consuetudinem moram facientes, In cuius rei testimonium firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras priuilegiales Pendentis et autentici Sigilli nostri munimine roboratas eisdem duximus concedendas. Datum decimo Nono die, diei Introductionis et Statucionis pre nominatarum. Anno domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo tercio Venerabilibus et Honorabilibus viris dominis Gothardo preposito Anthonio Canthore Matheo decretorum doctoribus, Custode, Thoma de Bodok decano Ceterisque Canonicis dicte Ecclesie nostre salubriter existentibus et deuote.

CXXI.

1462. *Casimiră*, regele Poloniei, concede lui *Mihulă*, *cancelarinului Moldovei*, ună salvă-conductă pentru dânsul și pentru frații sei Duma și Teodoră, ca se pôtă călători, locui, și face comerciū în țările Poloniei întogma ca și cei alalți supuși ai sei.

1462.

Kazimirus dei gracia Rex Polonie Magnus dux Lithwanie Russie Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presentium quibus expedit vniversis, quomodo generoso Michaeli Cancellario de Moldauia cum fratribus Duma et Cheodora ac tota comitiva suis in regno nostro in ciuitatibus et opidis aut villis sive quibuscunque locis regni nostri presertim in terris Russie et Podolijs manendi, morandi inhabitandi, negociandi, et more aliorum terrigenarum civium, opidanorum et vniversorum subditorum nostrorum, queuis sua negocia libere et secure disponendi nostrum regium et xristianicum saluumconductum et omnem securitatem dedimus et contulimus, damusque et conferimus tenore presencium mediante. Pro tanto vobis palatinis, castellanis, capitaneis, burgrabiis, civitatum consulibus civitatensibus, opidanis et universis dignitariis et officialibus ac subditis nostris cuiuscunque status, condicionis, officiive existant per et infra regnum nostrum presertim terras Russie et Podolijs ubilibet constitutis fidelibus nostris dilectis districte precipiendo mandamus omnino habere volentes quatenus ipsum saluumconductum nostrum taliter ut premissum est prefato Michaeli Cancellario et fratribus ac comitive suis ad inhabitandum terras nostras concessimus in omnibus suis articulis et punctis clausulisque inviolabiliter et inconcusse tenere et observare debeatis ac per universos subditos vestros observandum faciatis gracie nostre sub obtentu aliter facere non ausuri. Datum Cracovie feria quarta festi sanctorum fabiani et Sebastiani martyrum anno domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo.

Relacio venerabilis patris Johannis de
Brzesze Ecclesie Cracoviensis Electi Re-
gni Polonie vice cancelarii.

Originalulă pe pergamenă în arhivele gennrele din Moscva. O copie fotografică procurată de D-ful N. Kretzulescu în Biblioteca Academiei române. — S'a publicat în estrasul de Улници, Материалы, pag. 98. — Rykaczewski, Inventarium, pag. 109.

CXXII.

1462. Cetățenii din *Cameneș* ceră de la regele Casimiră ală Poloniei, ca se le concedă, pentru comerciul lor, libera trecere pe drumulă dela Luczko și Olesko, și anume din causă, că țera *Moldovei* și părțile de peste mare fiindă în stare de resbelă, dâșii nu potă se aibă drumă sigură și deschisă în părțile aceste.

1462.

Kazimirus Dei gracia Rex Polonie, magnus dux Lithwanie, Russie Prussieque dominus et heres etc. significamus tenore presencium, quibus ex-

pedit universis, quod cum in generali convencionem Noueciuitatis alias Korczin pro festo sancti Nicolai proxime transacto et diebus sequentibus celebrata consules et cives ciuitatis Cameneczensis maiestati nostre, prelati et consiliarii regni nostri instanter supplicarent, ut eis cum mercibus eorum in regnum nostrum negociandi causa libera daretur via et transitus, videlicet per Luczko et Olesko, non tangendo depositum generale civitatis Leopoliensis neque districtum ciuitatis eiusdem, quam viam temporibus antiquis asserebant esse eis expositam, allegantes, quia modo in partes ultramarinas Valachiam et alia loca propter bellorum stridorem nullas securas et liberas vias haberent, constituti consules civitatis Leopoliensis petiverunt, se circa iura et emunitates eorum conservari affirmabantque dictam causam inter cives Cameneczenses et alias ciuitates ab una et civitatem nostram Leopoliensem partibus ab altera de consiliariorum nostrorum consilio in Leopoli per maiestatem nostram visis et auscultatis privilegiis et litteris eorum fuisse diffinitam, cognitam et sententiatam, cuius diffinitionis et sentenciacionis maiestatis nostre patentes litteras tunc produxerunt continentesque, quod civitas Cameneczensis et ceterae Podolie et Russie ac aliarum parcium civitates alias nullos transitus negociandi causa habent preterquam in generale depositum civitatis Leopoliensis. Nos vero super his cercius volentes experiri maturamque habere investigacionem, dictis partibus pro festo sancte Agnetis in Cracoviam terminum parendi assignavimus, ubi partibus constitutis de consiliariorum nostrorum consilio et maxime ex iuribus civium Leopoliensium cognovimus prefatam viam et transitum per Luczsko et Olesko nunquam fuisse tentam. Sed ut ipsos cives Cameneczenses, quatenus se munire et fortificare valeant pro securiori terre Podolie conservacione, nunc redderemus aliquo modo consolatos, dictos consules Leopolienses rogavimus, ut iuribus eorum non derogando dictis civibus Cameneczensibus per depositum Leopoliense ad certum tempus liberum pertransitum indulgerent. Qui ad vota maiestatis nostre cum difficultate magna talem eis concesserunt indultum, iuribus eorum per omnia semper salvis, infra hinc et duorum annorum decursum duntaxat valiture, quod duntaxat cives Cameneczenses, exclusis ceteris omnibus et singulis civitatibus et opidis ibi adiacentibus cum mercibus eorum nullibi preterquam in depositum Leopoliense veniant ibique ipsas merces deponant et iuxta consuetudinem antiquam Leopoliensem omnem eorum ceram crudam sive frixatam alias smelczowany, in pecies alias w kupy pro examine puritatis frixent et disponant. Que pecies sic examinate non educantur de Leopoliensi civitate, donec signeto civitatis Leopoliensis in signum iusti examinis fuerint signate, omnesque species aromaticas ut piper, zinziber, cariofolos etc. per civitatis Leopoliensis officiales ad id deputatos cribrent, pausantesque duabus septimanis cum mercibus eorum in regnum nostrum, ubi placuerit, per Leopolum transeant, soluto iusto Leopoliensi theloneo, comparatisque aliis mercibus viceversa in Leopolum redeant et alios obliquos transitus non faciant, pausatoque unius septimane spacio in predicto Leopoliensi deposito solutoque ab eisdem reductis mercibus iterum Leopoliensi theloneo in Podoliam libere transeant. Tali tamen condicionem, quod si ipsi cives Cameneczenses aliis mercatoribus intraneis sive extraneis merces sub nomine civium Cameneczensium

perdlexerint, quod ipsi cives Leopolienses nostra regia et iurium eorum facultate tales merces recipiant in pertransitu depositi Leopoliensis. Qua libertate sive indulto duorum annorum sic defluente, volumus, ut ipsi cives Cameneczenses eorum transitum et traductionem rerum et mercanciarum deinceps observent et teneant iuxta continenciam iurium et privilegiorum, que consules et cives ipsi Leopolienses super depositum eorum generale habent et obtinent. Harum quibus sigillum nostrum presentibus est subappensum testimonio litterarum. Datum Cracouie feria tertia in crastino Conversionis beati Pauli anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo.

Relacio reverendi patris domini Iohannis
de Brzesze, utriusque Iuris Doctoris,
Electi Ecclesie Cracouiensis, Regni Po-
lonie Vicecancellarii.

CXXIII.

1462. (Estrasă). *Stefană, voivodulă Moldovei*, promite fidelitate lui Casimiră, regelui Poloniei. 1462.

Stephani Palatini Moldaviae promissio fidelitatis Casimiro Regi et Regno Poloniae, et quod eo inscio nihil de Moldavia alienabit.

Dogiel, Codex dipl. Regni Poloniae. I. 2. 603. Estrasă din registrulă archivei dela Cracovia. — Rykaczewski, Inventarium. pag. 139.

CXXIV.

1462. (Estrasă). *Stefană, voivodulă Moldovei*, promite regelui din Polonia, că-i va estrada pe captivii luați dela Tătari. 1462.

Idem eidem promittit fidelitatem, et quod Tartaros captivos non dimittet, neque cuiquam tradet, praeterquam ipsi regi, si voluerit.

Dogiel, Codex dipl. Regni Poloniae. I. 2. p. 603. — Estrasă din registrulă archivei dela Cracovia. — Rykaczewski, Inventarium. pag. 140.

CXXV.

1462. 1462. (Estrasă). *Mitropolitul Moldovei*, dimpreună cu alți boeri ai țerei, prezintă jurământul lui Casimir, regelui Poloniei, că *Stefan*, *voivodul Moldovei*, i va rămâne credincios.

Juramentum fidelitatis Casimiro Regi et Regno Poloniae a Metropoli, et aliis commissariis Moldaviae cum Stefano Palatino praestitum, quem illi in fide et officio permansurum pollicentur.

Dogiel, Codex dipl. R. Pol. I. 2. pag. 603. Estrasă din registrul arhivei dela Cracovia. — Rykaczewski, Inventarium. pag. 139.

CXXVI.

1463. 1463. *Constituțiunile militare* ale comitatelor, Secuilor și Sașilor din Transilvania, aprobate de *Matia Corvinul*, regele Ungariei, prin cari se dispune, că toți *nobilii* și toți oamenii posesionați, capabili de a purta arme, se fie datori a lua parte la resbel, când se va proclama starea generală de resbel în Transilvania. De asemenea și *iobagii* nobilimei se fiă obligați a lua parte, fie-care personal, la expedițiunile generali, cu deosebire însă, că *iobagii de naționalitate unguri*, se rămână acasă pentru apărarea castelelor și a curților nobilitari, în numărul, ce vor hotări comiții fie-cărui comitat.

Constitutiones exercitiales Universitatis trium Nationum Transylvanicarum, Nobilium videlicet, Siculorum, atque Saxonum a Serenissimo Domino Mathia Rege approbatae. Budae Anno 1463. feria III. post Dominicam Reminiscere.

I. Nobiles universi, et ceteri possessionati homines, dum in extrema necessitate exercitus generalis proclamatur, per singula capita insurgere tenentur, nisi gravi morbo aut senio impediuntur; ita tamen, ut in Comitatu de Hunyad, tanquam praedatorum incursionibus magis exposito, tertia, in ceteris vero Comitatibus Transylvaniae quarta eorundem Nobilium pars domi relinquatur.

II. Iobagiones Nobilium similiter capitatim ire ad generales expeditiones obstringuntur, equis et armis instructi, quibus facultas suppetit, reliqui autem rustici pauperiores pedites pixedarii, vel saltem armis rusticis induti; quinta nihilominus parte eorum, more antiquo ad custodienda Confinia et Castella atque alia loca domi retenta.

III. Nobiles unius Sessionis, sive nullos Iobagiones habentes, pariter viritim insurgere obligantur, quartus quisque tamen horum intra fines Tran-

sylvaniae reservatur; locupletiores eorum inter equites, pauperes inter pedites militare debebunt.

IV. Proceres et Nobiles quoque senio adfecti, qui nonnisi curru ad exercitum venire valerent, sed alioquin bene possessionati reperiuntur, uti etiam talium viduae, hominem Nobilem et rei bellicae peritum loco sui ad exercitum mittere tenentur, ut qui publico bono fruuntur, publice junctis viribus etiam pro eo desudent.

V. Comites Parochiales obligati sint cum probis viris Nobilibus adminus quinque, illis ab Universitate Nobilium cujuslibet Comitatus ad hoc negotium ordinatis, tam ipsorum nomina et numerum quolibet anno in Regestrum consuetum conferre, et juxta illud Gentem Comitatus, cui praesunt, ad exercitationem adsumere, ut requirente tempore coram Universitate rationem reddere queant, quam recte hoc officio suo defuncti fuerint.

VI. Dum hujusmodi Regestrum conscribitur, debent iidem Comites et delecti Nobiles perlustrare equos, arcus, pharetras, hastas, clypeos et reliquos apparatus bellicos hominum registratorum, ut si necessitate ingruente generalis Insurrectio sive literis Domini Wajuode Transylvaniensis, sive ense cruento, aut alio quolibet modo velociter promulgetur, ad locum denominandum protinus convenire, et parati esse possint, indeque sub Ducatum Domini Wajvodae procedere, altero Comite cujuslibet Comitatus cum signo publico illis praeunte.

VII. Item in hujusmodi Registro haec limitatio habeatur, ut etiam tunc, quando belli generalis tempore per singula capita Insurrectio demandatur, ubi pater cum filio uno pane vescitur, pariter si duo fratres indivisi fuerint, talium unus tantum ad exercituandum ire adigatur, et si is in illo bello cadat, alter loco ejus mitti non debeat. Et haec Constitutio ad tres Nationes aequaliter extendatur.

VIII. Item pro custodia Castellorum ad publicam securitatem facientium Castellani, pro Curiis vero praecipuorum Dominorum Magistri Curiae, cum illisve Nobiles impossessionati, et Jobbagiones Hungarici sangvinis, eo numero quem Comites et Nobiles ad hoc ordonati definiunt, domi relinquantur. Sed horum quoque nomina cum nominibus quartae partis Nobilium in Regestrum inferantur, veluti ceterorum exercituantium.

IX. Tandem universum exercitum Nobilium alter Dominorum Wajvodarum, tanquam Generalis Capitaneus Transylvaniae ductabit, alter vero, si ambo fuerint simul constituti, sin vero minus, Vice Wajvoda, in his partibus Transylvanicis pro tutiori rerum statu permanebit, Wajvoda vero casu quo non existente, Dominus Vice Wajvoda Capitanei munus obibit. Sed neuter Dominorum Wajvodarum exercitum generalem Nobilium ultra metas Regni Hungariae educet, nisi casu poscente, sponte Nobilesipsi contra infideles et

aemulos Sacrae Coronae exire voluerint. Intra limites vero Regni de cibatu Regali nobilium et suarum Gentium provideri curabit.

X. Siculi, juxta suum modum antiquum, ad exercitum generalem mittere obligantur duas Gentis suae partes, tertia ad omnes eventus domi redicta. Eorum vero convocatio ad insurgendum fiat vel gladio sanguine tincto, vel literis Comitum eorundem Siculorum, vel Domini Wajvodae, si is simul Comes fuerit. Dum tamen necessitas tumultum excitare cogit, Capitanei Sedium cunctarum tympanis et Zaldobonibus, atque accensis struibus lignorum in sciundis locis Tüzhalom vocatis conclamationem faciant, et qui ad haec non concurrat, caput amittat.

XI. Ne tamen defectus vel in motione vel in bello contingat, singularum Sedium Capitanei tenentur pacis tempore, neque admodum raro, lustrationem armorum et reliquorum apparatusum peragere, quod si neglexerint, vel non obederint mandati quisque luat teneatur

XII. Si aliqui temporis successu his declaratis constitutionibus se contumaciter opponerent, et rebellionem concitarent, non tantum bona sua amittant, sed capita etiam eorum amputentur, vel de ligno suspendantur, excitator vero, si reperietur, qui ceteros seduceret contra Serenissimum Dominum Regem et charam Patriam, is ferro candente ad mortem ustuletur, ne gratia quidem Domini Regis in contrarium vires habente.

Praeter has, Constitutiones, quas pridem Anno 1435. in Decreto suo Serenissimus Dominus Sigismundus quondam Imperator et Rex cum Regni Ordinibus edidit, nunc quoque fideliter acceptamus.

Szabó, Székely Oklevéltár. I. pag. 196—199. — Archiv des Vereines für sieb. Landeskunde. N. F. XII. pag. 96—99. — Kovachich, Scriptores minores. II. pag. 384—387.

CXXVII.

1463.

1463. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă abatelui din mănăstirea Clușului, ca se permită *iobagiloră* de pe moșiile acestei mănăstiri, se se pótă strămuta cu locuința în orașul Clușului, după ce voră plăti mai întâi darea pământului și alte datorii ale loră.

Budae feria 6. prox. post fest. Bartholomaei apost. Mathiae Regis mandatum ad Petrum abbatem de Kolosmonostra, cui sub gravissimis poenis imperat, ut Jobbagiones possessionum suarum obtentis licentiis, depositisque eorum justis terragiis, et debitis persolutis libere ad Civitatem Koložsvár transmigra permittat.

Originale in arch. Kolosváriensi.

Fragment. edidit Eder in Felm.: p. 242. innuitur ibidem p. 75. 76.
item edidit Eder in Schaeseo p. 218. 219.

Transilvania. An. 1873. pag. 203. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CXXVIII.

1463. Tractatulă de alianță, încheiată între regele Ungariei cu Ducele Veneției,
ca se începă împreună *resbelulă asupra Turciloră*, pe uscată și pe mare.

1463.

In nomine dei eterni, Amen. Postquam perfidus Turcus perpetuus Christiani nominis hostis victoriarum cursum vehementius elatus in dies factus insolentior, modo hos, modo illos potius quadam eius sevicia, quam rei militaris pericia domuit, et ditioni sue Greciam, Bulgariam, Serviam, Constantinopolim Urbem olim opulentissimam, Peloponnesum, Trapesundam, Monda-viam, et alia marittima loca, postremoque Bossynam, provincias omnes christianum nomen profitentes, nullo propemodum repugnante, subegit, et etiam in christiane religionis cultores, de quorum excidio iamdudum molitus est, sternere non desinit; est sperandum in divina clementia summi creatoris nostri, qui pro redemptione nostra tormentum crucis subire dignatus est, quod ab huiusmodi persecutionibus Turcorum hostium crucis fidelem populum suum christianum liberabit, iamque ipse pater omnipotens assiduīs deprecationibus fidelium suorum diu auxilium implorantium placatus, et quorum everse sunt domus, dissipate fortune, liberi in servitutem tracti, parentes crudeliter interempti, misericordia motus victoriis illis tot Christianorum cruore pollutis finem imposuit, et ut victoriarum cursus adversum Turcos citius dirigatur, Illustrissimum Ducale Dominium Venetiarum, cui Turcorum nomen infestum fuit, ad hoc bellum adversus Turcos suscipiendum una cum Serenissimo domino Rege Hungarie in hanc hodiernam diem excitavit, simulque societate et federe iunxit, ut effrenata Turcorum audacia, que ulterius ferenda non est, cum falsa Mahometana fide tam ex mari, quam ex terra penitus deleatur, et ipsi sevissimi Turci sceleratissimi facinoris meritas penas luant. Itaque divino nomine adducti Serenissimus et Excellentissimus dominus dominus Mathias dei gratia Rex Hungariae etc. ex una, et ex altera parte Illustrissimus dominus Christophorus Mauro dei gratia Dux et inclitum Dominium Venetiarum, etiam in dei nomine ad hanc compositionem, unionem, intelligentiam et ligam contra infidum Turcum optimo animo, et sincerrima mente unanimiter et simul conveniunt cum his modo infrascriptis, pactis, capitulis, conventionibus, promissionibus et obligationibus pro conservatione sanctissime Christiane religionis, et amplificatione nominis Christi summi Creatoris nostri.

Illustrissimus dominus Dux et inclitum Dominium Venetiarum, cuius vice et nomine Magnificus et clarissimus Miles dominus Johannes eius honoratus Orator presens, qui circa hec publicam auctoritatem, libertatem et potestatem habet, sicut clare patet per quoddam publicum instrumentum et sindacatum per me Stephanum Bontempo, notarium infrascriptum, coram Serenissima Regia Maiestate visum et lectum se offert, et promittit illos perfidos Turcos et communes hostes habere, et tenere una cum prefata Regia Serenissima Maiestate, et devenire ad apertum bellum cum Turco, et contra eum viribus suis guerram gerere, donec ipse Serenissimus dominus Rex in guerra erit, et hoc facere pro communi securitate ambarum partium.

Preterea Illustrissimus dominus Dux et inclitum Dominium Venetiarum, ac eius vice et nomine dominus Orator se offert, et promittit devenire ad hoc bellum contra Turcum ex parte maris cum triremibus quadraginta optime instructis hominibus, armis et instrumentis bellicis necessariis, et pro communi bono et securitate utriusque partis.

Item Illustrissimus dominus Dux et inclitum Dominium Venetiarum, et eius nomine et vice dominus Orator se offert, et promittit devenire ad hoc bellum contra loca et statum huius Turci, communis hostis, cum omnibus gentibus suis et armigeris equestribus et pedestribus, quas habet in Peloponneso, et aliis hominibus et subditis suis, quos habet per loca et maritimas et terrestres terras suas et Dalmacie finitimas Turcis, et cum omnibus hiis bellum gerere, ut ipsi Turci a diversis partibus propulsati cogantur per diversa loca divertere vires suas, ita quod exercitus suus minuatur, et hoc pro communi bono regni Serenissime Regie Maiestatis et status Illustrissimi Ducalis Domini.

Et hoc teneatur et debeat facere Serenissimus dominus Rex sepedictus hoc bellum gerere contra loca et statum huius Turci, communis hostis, a parte terre omni suo conatu pro communi bono, utilitate et favore regni sue Maiestatis Serenissime et status prefati Illustrissimi Ducalis Domini.

Intelligendo in hoc, quod contra statum Serenissime Regie Maiestatis Illustrissimus dominus Dux et inclitum Dominium Venetiarum nihil debeat innovare, nec operari, et similiter Serenissimus dominus Rex contra statum Illustrissimi domini Ducis et incliti Domini Venetiarum nihil debeat innovare, nec operari, pro conservatione presentis lige.

Item una pars sine altera non possit devenire ad pacem, concordiam aut treugam cum Turco, et hoc pro communi bono. Item detur et servetur locus in hac presenti liga omnibus Regibus, Ducibus, Principibus, Comitibus et Dominis cum suis coherentibus, vasallis et subditis possendi ingredi in hanc presentem ligam et unionem contra hunc Turcum communem hostem.

Pro quorum omnium et singulorum observatione Serenissimus dominus Rex et dominus Orator nomine Illustrissimi Ducalis Domini Venetiarum iusserunt, hec omnia predicta et singula per me notarium publicari iuxta mores et consuetudines solitas cum omnibus promissionibus, stipulationibus, obligationibus, clausulis et cautelis necessariis et opportunis, ac cum omnibus solemnitatibus convenientibus, promittentes ipse Serenissimus dominus Rex et dominus Orator nomine et vice Illustrissimi Ducalis Domini mihi notario infra-

scripto, uti publice persone stipulanti et recipienti nomine et vice omnium singulorumque, quorum interest, seu quomodolibet interesse poterit, se perpetuo firma, rata et grata habituros quecumque tractata et conclusa in hac presenti intelligentia et liga, et omnia in predictis et circa predicta, et contra ea vel eorum aliquod ullo unquam tempore non facere, dicere vel venire per se vel alium aliqua ratione vel causa de iure vel de facto sub pena dupli totius eius, de quo vel in quo contrafieret, aut non servaretur, ratis et firmis nihilominus manentibus omnibus predictis et singulis predictorum sub ypotheca et obligatione omnium et singulorum bonorum suorum presentium et futurorum: et ad premissorum autem fidem et evidentiam pleniorum predicti mandaverunt fieri publicum instrumentum huius presentis intelligentie et lige, et quo ad maiorem efficaciam iusserunt bulla pendenti muniri.

Actum in Sirimio in Varadinopeta in aula Serenissimi et Excellentissimi domini Regis predicti Anno MCCCCLXIII. Indictione XI. die XII. Septembris, presentibus Reverendissimis et dignissimis dominis Stephano Archiepiscopo Colocensi et Johanne Episcopo Waradiensi, ac magnificis et potentibus dominis Michaelae dignissimo Comite Palatino Regni Hungarie, Nicolao Waywoda bano Sclavonie, Comite Stephano de Frangipanibus bano Croatie, Pamano Comite Zagorie bano Sclavonie, ac magnifico domino Emerico Zapol Regio Thesaurario dignissimo, et aliis dominis presentibus et astantibus testibus ad hec vocatis et specialiter rogatis.

Et ego Stephanus Bontempo, quondam domini Bartholomei de Venetiis imperiali auctoritate notarius et Iudex ordinarius, ac prefati Illustrissimi Ducalis Domini secretarius, predictis omnibus et singulis, dum sicut premittitur, agerentur et fierent, una cum prenominationis testibus presens fui, eaque iussu ipsius Serenissimi domini Regis et magnifici domini Oratoris nomine Illustrissimi Ducalis Domini Venetiarum ac rogatus scripsi et publicavi, signumque mei apposui consuetum.

Ex Bibl. Vallicellana Cod. Lit. B. Nro. 19 fol. 87. et 177.

Theiner, Mon. hist. Hung. II, pag. 380—382.

CXXIX.

1463. Unŭ consiliariŭ alŭ regelui *Matia Corvinulŭ* scrie unui nobilŭ din Francia, cŃ suntŭ numai simple infamii, ce le spunŭ Germanii despre *onestitatea nasterii decedatului Ionŭ Corvinulŭ*.

1463.

. Caeterum quoad ea, quae secretius retulistis, regia Serenitas ita respondit: primum

Secundum erat, quod christianissimus Francorum rex ex multis, potis-

simum Alemannis, de Serenissimo Dom. rege obloquentibus, dicentibusque non ad regiam Maiestatem, sed ad alios quoddam regnum hoc pertinere, notabilesque infamias contra Suum et Genitoris sui nomen¹⁾, aliosque suos iniqua diffundentibus aures nullo modo adhibuerit; praesertim eo, quod talia non ad pacem publicam, cui studet, sed ad maiorem Christianorum perturbationem spectare iudicavit. Fecit in hoc christianissimus rex, ut in aliis optime et proposito suo convenientissime, meritoque debuit tantus Princeps huiusmodi malignae invidiae figmenta non modo non credere, sed nec audire.

Fejér, Genus Joannis Corvini. pag. 247—248.

CXXX.

1463. 1463. (Estrasă). *Stefană, voivodulă Moldovei*, concede cetăteniloră din Leopole liberulă comeră cu țările sale.

Originalulă în limba slavă s'a publicată de D-lă Dr. Em. Kałuzniacki în Akta Grodzkie i Ziemskie. Tom. VII. pag. 242—243.

CXXXI.

1463. 1463. (Estrasă). *Nicolae de Carnovia*, ministrulă călugăriloră minoriți din Bohemia, Polonia, Rusia, Lithvania și *Moldova*, confirmă actulă prin care George Strumilo, stegariă ală orașului Leopole, dăruiesce bisericei Stei-Cruci a călugăriloră minoriți din Leopole, moșia sa numită Cesky, precum și o casă cu grădină din suburbia Leopolei.

In nomine Domini amen. Nos frater Nicolaus de Carnovia ordinis Minorum provinciarum Bohemie et Poloniae regnorum, necnon terrarum Russie,

1) Cuvintele aceste se repărtă la fabula, care se respândise încă pe timpulă lui Matia Corvinulă, și a nume, că părintele său Ionă Corvinulă, ar fi fostă fiulă naturală ală împăratului Sigismundă și ală unei fete nobile române din țera Hașegului. Despre fabula acăsta Bonfiniă (Dec. III. lib. IX.) scrie următorele: «Alemanni suapte natura Vngaris infensi, ne Corvino sanguine Mathias ac pater, quemadmodum gentilitia corvi insignia testabantur, natus esse videretur, authore Ciliae olim Comite, fabulam haud quaquam insulsam commentati sunt: Sigismundum, aiunt, in Transilvanis agentem, cum ingenua, venustissimaque Valachi cuiusdam nobilis puella concubuisse; hanc tertio a se mense repetitam, gravidam deprehendisse, donasse magnifice ac symboli loco annulum reliquisse, mandasse, ut quidquid pareret, diligerent aleret, educaretque, educatumque ad se cum symbolo mitteret. Hanc deinde ample dotatam, Valacho haud quaquam ignobili, mox detecto facinore nupsisse, qui ob dotis amplitudinem et ingenui stupri gloriam, oblatam a puella conditionem minime recusavit. Scitum et elegantem hinc puerum in tempore fuisse editum, quem mater Johannem appellavit. Cum infans in matris gremio iaceret, advolasse corvum et annulum symboli loco datum abstulisse; parentem ingenti dolore correptam, virum subito exorasse, ut corvum insectaretur, et annulum recuperaret, ne pueri spes magna inauspicatae avis rapina perderetur. Virum tandem confosso sagitta corvo, annulum continuo recepisse. Johannem eximiae deinde pulchritudinis adolescentem, materno iussu, ad Sigismundum venisse et ostendisse annulum; recognito regem annulo praediis ac villis eum ample donasse».

Littphanie, *Walachie* etc. minister, attendentes devotionem ac desiderium magnifici Domini Georgi Strumilo de Dimossino eandem. . . litteram dotacionis, donacionis et fundacionis . . . per presentes ratificamus confirmamus etc. . . . Actum et datum in Sandecz vicesima octava die mensis Augusti de anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo tercio.

Akta Grodzkie i Ziemske. Tom. V. p. 190—191.

CXXXII.

1464. *Nicolae de Conyeczpole*, căpitanul districtului Premislă, confirmă pe *Ilie Românul* în chineziatul coloniei române Macova din Polonia, chineziat, pe care numitulă Ilie îl-lă moscenise dela moșii și strămoșii săi.

1464.

Nicolaus de Conyeczpole, succamerarius et capitaneus Premisliensis, significamus tenore presencium universis, quibus expedit, tam presentibus quam futuris, harum noticiam habituris, quomodo olim magnificus Predborius de Conyeczpole, castellanus Sandomiriensis et capitaneus Premisliensis, dive reminiscencie, dum vixit in humanis, pater noster carissimus, attenta et considerata industria famosi Elie Valachi, que ipsum ex eius fidelitate et valencia pro incolacione ville regalis dicte Macowa et pro tuicione granicierum eiusdem comendavit, ipsum Eliam super sculteciam alias knyasztwo antefate ville vocavit, eamque sibi exemere et possidere admisit, prout in actis castrensibus exempcio ipsa est inserta, ductus eo, quia incole et villani ville eiusdem Macowa directore seu knyasza valenti pro tuicione eorum et incolatu more Valachico caruerunt; sed demum, dum idem Elias knyasz de villa eadem Macowa recedere (nit)ebatur, nos attendentes ville predicte per suum recessum detrimentum iminere et causari, ipsum in eadem scultecia continuimus et presentibus continemus, possessionem dicte scultecie per ipsum emptam et per patrem nostrum bone recordie admissam sibi Elie et suis heredibus et legitimis successoribus annuendo, admittendo et consenciendo vigore nostri capitaneatus cum omnibus dicte scultecie iuribus, honoribus, proventibus, quibuscunque nominibus vocitentur, prout eandem sculteciam ipsius predecessores et alii knyaszowye ex antiquo tenuerunt. Pro eo acclinati in eum eciam, quia kmethones et incole ac tota comunitas ville Macowa, coram nobis constituti, sponte et libere recognoverunt sub eorum conscienciis profitendo, eandem sculteciam in Macowa eiusdem Elie de awis et preavis fuisse et esse et ad eum iure propinquitatis devolutam. Actum et datum in Premisl feria quarta proxima post festum sanctorum Philippi et Iacobi Apostolorum anno domini millesimo qua-

dringentesimo sexagesimo quarto, sigillo nostro presentibus subappenso in fidem et testimonium omnium premissorum.

Akta Grodzkie i Ziemskie. VI. pag. 86—87.

CXXXIII.

1464.

1464. Adunarea generală a districtului Orăstie, compusă din Sași, din Unguri și *Români*, alege pe *românul* Mateiș, fiul lui Ladislau, ca județ al orașului și al districtului.

Salutem omni cum humilitate, honorisque reverentiae exhibitione. Honorabiles, sapientesque viri domini nostri praeferendi. Noveritis, quod auri-
bus nostris incubuit, quomodo rex noster gratiosissimus his diebus proxime
elapsis suae nos oculo pietatis respexit, suos munere speciali remunerando
plebisanos videlicet, quod quaelibet sedes omnimodam libertatem ac volunta-
tem regium eligendi iudicem habere deberet, uti litera in regali apud nos re-
tentata continetur de quo omnipotenti deo laudes, regiae celsitati et vobis gra-
tes infinitas referimus. Quamobrem magistrum Matheum, filium prudentis viri
Ladislai iudicis, voluntate cum totius sedis, signanter Saxonum, Hwngarorum
ac Walachorum decrevimus eligendo nostrum in iudicem, petentes vos et
quemlibet vestrum, nos in libertatibus literis in regalibus retentis conservare,
sicut et alias sedes conservastis, ac praenotatum magistrum Matheum vobis
dignemini habere recommissum, scientes, si eundem vestri e medio rejicitis,
pro tunc alium nostra de sede eligemus indilate, quia per nullum adventum
aliquem nobilem virum nostri in medio fovere possumus, sicut nec volumus
habere. Quare humillime obnixequae petimus in libertatibus nostris in literis re-
galibus contentis nos conservari. Quod si secus feceritis, flagitemus nobis non
imputari, quia arripiendo iterum regiam celsitudinem adire accelerabimus ean-
dem flendo vociferationibus rogantes supplicantesque, quatenus eadem sua
magnificentia nos miseros hic in acie contra Turcismum constitutos, munere
cum aliquali dignetur intueri ac remunerari, sicut et alias sedes remuneratur.
Ex Zazwaras, feria tertia infra octavam visitationis gloriosissimae virginis Ma-
rie, anno domini MCCCCLXIV°.

Judices, villicus, juratique cives oppidi
Zazwaras, totaque sedes vestri humil-
limi servi.

In dosu: Egregiis honorabilibus discretisque solertiae viris magistro ci-
vium, iudicibus juratisque consulibus civitatis Cibiniensis, dominis ac praece-
ptoribus nostris plurimum honorandis.

CXXXIV.

1464. (Estrasu). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiește lui Ionu Grebă din Vingardă *districtul Făgărașului* împreună cu orașele și comunele sale, în semn de recompensă pentru credincioșele servicii, ce le-a făcut părintelui său.

1464.

1464. Donatio Mathiae Regis super Districtu suo regio Fogaras, in Comitatu Albensi existen. simul cum Oppidis Possessionibus, Villis, Praediis, ac cunctis aliis appertinentiis, quae tamen non specificantur, pro fidelibus servitiis sibi, Patrique, et Matri, nec non Ladislao fratri olim suis exhibitis Joanni Gereb de Wingarth ad haeredes, et posteritates eiusdem iure perpetuo concessa.

Fejér, Cod. dipl. XI. pag. 499.

CXXXV.

1464. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, invită pe banii și vice-banii Severinului, ca se apere pe *cetățenii din Caransebeș* în posesiunea pădurilor sale, în a căroră folosință dășii sunt turburați de nobilii din Mutnică și din Măcișu.

1464.

Mathias Dei gratia Rex Hungariae, Dalmatiae, Croaciae, etc. Fidelibus nostris Magnificis Banis, eorumque Vice Banis, Praesentibus et futuris patentes (sic in locū de praesentes) visuris, Salutem et gratiam. Fideles nostri Circumspecti Gaspar magnus Judex, ac Egidius Somlyai, et Gregorius Rhott, Ciues oppidi nostri Karansebes nostrum Regium accedentes in conspectum, in eorum ac Caeterorum Dominorum Civium, et Populorum ejusdem Oppidi nostri nominibus, Maiestati nostrae exposuerunt, per hunc modum: Quomodo Nobiles de Mwthnok, et de Macskás ipsos, si non nunc, tamen ut percepissent in futurum, in illis Silvis, quibus iidem semper, et ab antiquo usi fuissent, et frui deberent manifeste impedire niterentur; Cum tamen silvae omnes ibi existentes praeter Silvas Gothligestye, et Saldobos praefatorum Nobilium de Mwthnok, Item Rad Pataka vocatas, Nobilium de Macskás, quae prohibita fuissent, et essent, permissoriae ipsis ad utendum juxta eorum necessitatem pertinent, prout alias haec omnia, quae sunt silvae usui eorum pertineant, Quondam Serenissimus Princeps Dominus Sigismundus Romanorum et Hungarorum etc. Rex quarundam Literarum Sigismundi de Losoncz, alias Castrorum suorum Orsova, Sebes et Sidóvár vocatorum Castella(ni) de suo Regio Literario mandato certitudinem superinde recipientis emanatarum cognoscentes Literis suis mediantibus, coram nobis in

specie productis per Magnificum virum Piponem de Ozora Comitem
 . . . Item Castellatum et Vice Castellatum in Castro Sebesiensi tunc constitutum, et in futurum constituendum ipsos Cives nostros in dictis silvis, exceptis praefatis silvis prohibitis contra dictos Nobiles protegendos, et tutandos commississet, Vnde supplicarunt subinde per nos remedium adhiberi, et quia nos, sicut alios Regnicolas, ita et praefatos Cives nostros, eorum justis juribus priuari noluimus. Igitur fidelitati vestrae mandamus, quatenus a modo
 praefatos Cives et Populos nostros de Karansebes in praetactis Silvis, quas sibi ipsis ad utendum, rite et legitime, ut praemittitur pertinere exponunt, in quantum eiusmodi expositio obtinent rei veritatem, ab illicitis impetitionibus et molestiis memoratorum Nobilium de Mwthnok et de Macskás protegere, tueri et defendere debeatis, nostrae maiestatis in persona, et auctoritate Praesentibus in hac parte attributa, et iustitia mediante, secus sub optentu gratiae nostrae facere non praesumatis, praesentibus perlectis exhibentibus restitutis. Datum Budae feria quarta proxima post festum Visitationis Beatae Mariae Virginis, Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo quarto, Regni nostri Anno septimo, Coronationis vero primo.

Pesty, Krassó vármegye története. III. p. 413. Copie simplă în archiva familiei Macskási de Tincova.

CXXXVI.

1464

1464. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă de nou pe nobilii români *Ionă, George, Michailă și pe alii doilea George* din Bănat în posesiunea a 6 comune din districtul Iladiei, și anume în semn de recompensă pentru serviciile militare ale dășilor. Regele adaugă totu-o dată, că nobilii amintiți mai sus și următorii lor, se stăpânescă comunele aceste sub aceleași modalități și condițiuni, sub cari își stăpânesc moșiile lor și cei alții nobili români din districtul Iladiei.

Mathias dei gracia Rex Hungariae, Dalmaciae, Croaciae etc. fidelibus nostris Capitulo ecclesie Orodienis Salutem et gratiam Cum nos attentis et consideratis fidelitatibus et fidelium seruiciorum gratuitis meritis fidelium nostrorum Johannis Georgy, Michaelis et alterius Georgy de Wran per eos primum ut didicimus sacre huius Regni nostrj Hungarie Corone Tandem vero mayestatj nostre sub locorum et temporum varietate cum summa fidelitatis constancia exhibitis et impensis, possessiones Werbolcz, Marinkolcz, Dichyn, Thiwko, Iwgoth et Cheglo vocatas in Comitatu de Crasso et indistrictu de Illyed existentes habitas, Inquarum pacifico dominio Idem Iohannes Georgius Michael et alter Georgius progenitores suos ab antiquo perstitisse seque persistere asserunt eciam de presentj, simulcum cunctis ipsarum vtilitatibus et pertinencys quibuscumque premissis sic ut prefertur stantibus et se habentibus Memoratis Johanni Georgio Michaelj et alterj Georgio ipsorumque heredibus et

posteritatibus vniuersis sub illis modis et condicionibus quibus ceteri Nobiles prefati districtus possessiones tenere solent vigore aliarum literarumstrarum donacionalium exinde confectarum inperpetuum contulerimus velimusque eosdem in dominium earundem per nostrum et vestrum homines legitime facere Introducj Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum quo presente petrus Bogdo vel Ladislaus de Brayan siue Georgius filius Maro ac Johannes de patak Alys absentibus homo noster Ad facies dictarum possessionum vicinis et commetaneis earundem vniuersis inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo Introducat prefatos Johannem Georgium Michaellem et alterum Georgium indominium earundem statuaturque easdem eisdem simulcum cunctis vtilitatibus suis et pertinencys quibuslibet premissis nostre noue donacionis titulo perpetue possidendas si non fuerit contradictum contradictores vero si qui fuerint euocet eosdem contra annotatos Johannem Georgium Michaellem et alterum Georgium nostram impresenciam ad terminum competentem rationem contradictorum (sic) eorum reddituros Et posthec huiusmodi introduccionis et Statucionis seriem cum contradictorum et euocatorum si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum qui premissis Statucioni intererunt nominibus terminoque assignato nobis fideliter rescribatis Datum Bude feria quarta proxima post festum beatorum Thiburcy et Valerianj martirum Anno domini Millesimo quadringentesimo Sexagesimo quarto Regni nostrj Anno septimo Coronacionis vero primo.

Pesty, A Szörény vármegyei hajdani oláh kertületek. pag. 77. După transumptulü capitulului din Aradü de la a. 1464 în museulü transilvanü din Cluşü.

CXXXVII.

1464. Capituluü din Aradü introduce de nou pe *nobilii români Ionü, George, Michaiü şi pe alü doilea George* din Bănatü, în posesiunea moşilorü. sale din districtulü Iladiei.

1464.

Capitulum Ecclesie Orodienſis Omnibus Christifidelibus presentibus pariter et futuris presencium noticiam habituris Salutem in salutis largitore Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire Quod nos literas Introductorias pariter et Statutorias Serenissimi principis domini Mathie dei gracia Regis Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. domini nostrj naturalis nobis preceptorie directas sumpmacum reuerencia recepimus in hec verba, Mathias dei gracia Rex. (Veđi documentulü Nr. CXXXVI.) Nos igitur mandatis Regie serenitatis in omnibus obedire cupientes vt tenemur vnacum Georgio filio Maro de Pathak homine suo regio predicto vnum exnobis videlicet honorabilem Magistrum ladislaum de Pankotha socium et concanonicum nostrum ad premissas Introduccionem et Statucionem faciendas nostro protestimonio transmisimus fidedignum qui tandem exinde ad

nos reuersi nobis concorditer retulerunt Quod ipsi in festo natiuitatis virginis gloriose proxime preterito et alys diebus ad Id aptis et sufficientibus ad facies dictarum possessionum Werbolcz Marinkolcz Dychin Thywko Iwgoth et Chelgo vocatarum in Comitatu de Crasso et districtu de Illyed existencium habitatum vicinis et commetaneis earundem vniuersis inibi legitime conuocatis Signanter Johanne de Pribinipathak et Petro Bogdosy de Bussicze et presentibus accedendo Introduxisset prefatos Johannem Georgium Mihaelem et alterum Georgium de Wran in dominium earundem Statuissentque easdem eisdem simulcum cunctis earundem vtilitatibus et pertinencys quibusbet premisse Regie noue donacionis Titulo perpetue possidendas nullo penitus contradictore apparente tam in facie dictarum possessionum quam exposit coram nobis Incuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras priuilegiales pendentis et autentici Sigilli nostri munimine roboratas duximus emmanandas Datum per Manus Magistrj Johannis lectoris socy et concanonicej nostri Anno domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto quinto decimo die diej Introduccionis et Statucionis prenotatarum, presentibus ibidem Honorabilibus dominis Demetrio Cantore Martino Custode altero Martino de Zombor et Stephano de Gyanthe Ceterisque Canonicis fratribus nostris indej ecclesia Regj sempiterno iugiter famulantibus.

Pesty, A Szörény vármégyei hajdani oláh kerületek. pag. 78. După transumptul capitulului din Arad din a. 1464 în museul transilvan din Cluș.

CXXXVIII.

1464.

1464. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă pe nobilii români *Jacobă din Măcișău*, și pe *Toma*, fiul lui *Romană* din comuna *Perlo* în Bănat, în posesiunea moșilor sale părințești, numite *Perlo*, *Valea Sidimirului*, *Dragotinesci* și *Tincova* din districtul *Lugoșului*, și anume în semn de recompensă pentru serviciile lor militare.

Co propria domini Regis.

Nos Mathias Dei Gratia Rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis. Quodnos attentis et consideratis fidelitatibus et fidelibus servitys fidelium nostrorum Jacobi de Macskas, ac Thomae filij Romani de Perlo per eos primum Sacrae hujus Regni nostri Hungariae Coronae tandemque nostrae Majestati sub Locorum et Temporum varietate cum constantia fidei et sollicitudini indeffessa exhibitis et impensis, Praedium Perlo vocatum in Districtu de Lugas habitum, in cuius pacifico dominio ydem ab antiquo perstitisse, seque persistere asserunt, etiam ad praesens, item totum et omne Jus nostrum Regium, siquod in eodem Praedio Perlo ac in alys quibusdam praedys, Sidimir Pataka, Dragotenest et Tynko vocatis, in dicto districtu de Lugas habitis qua-

literumque haberemus, aut nostrum ex quibuscunque causis, vys, modis, et Rationibus concerneret Maiestatem, simul cum cunctis eorundem utilitatibus et pertinentys quiblibet, Terris scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis pascuis, foenetis, sylvis, campis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearum que promontorys aquis, fluuys, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis ac Molendinorum locis, et generaliter quarumlibet utilitatum et pertinentiarum eorundem integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis, et antiquis ad eadem Praedia de iure spectantibus et pertinere debentibus, praemissis sic ut praefertur Stantibus et se habentibus Memoratis Jacobo, et Thomae filio Romani, ipsorum haeredibus et posteritatibus vniuersis dedimus donavimus, et contulimus; imo damus, donamus et conferimus jure perpetuo et irrevocabiliter tenendum possidendum pariter et habendum; salvo Jure alieno harum nostrarum vigore et testimonio Literarum mediante, quas in formam Privilegy nostri redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportatae. Datum Budae feria secunda proxima ante festum Ascensionis Domini Anno ejusdem Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo quarto, Regni nostri Anno septimo, Coronacionis vero primo.

Pesty, A Szörény vármegyei hajdani oláh kerületek. pag. 79. După transumptulă capitulului din Alba Julia din a. 1689. Copie simplă în archiva familiei Macskási de Tincova.

CXXXIX.

1464. Capitulum din Aradü introduce de nou pe nobilii români *Jacobü din Măcișău, și pe Toma, fiul lui Romanü*, în posesiunea comunelor Perlo, Valea Sidimirului, Dragotinesci și Tincova, din districtul Lugoșului.

1464.

Capitulum Ecclesie Orodiensis Omnibus Christi fidelibus praesentibus pariter et futuris, presentium notitiam habituris, salutem in salutis largitore. Ad vniversorum Notitiam harum serie volumus pervenire. Quod nos Literas Introductorias et Statutorias Serenissimi Principis, Domini Mathiae, Dei gratia Regis Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. Domini nostri naturalis, nobis preceptorie directas summa cum reverentia recepimus in haec verba. Mathias Dei gratia Rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. Fidelibus nostris Capitulo Ecclesiae Orodiensis, salutem et gratiam, cum nos attentis et consideratis fidelitatis et fidelibus servitys, fidelium nostrorum Jacobi de Macskas, ac Thomae filij Romani de Perlo per eos primum Sacrae hujus Regni nostri Hungariae Coronae, tandemque nostrae Majestati sub locorum et temporum varietate, cum constantia fidei, et sollicitudine indefessa exhibitis et impensis, Praedium Perlo vocatum in Districtu de Lugas habitum, in cujus pacifico Dominio ydem ab antiquo perstitisse, seque persistere asserunt, etiam ad praesens, Item totum et omne Jus Regium nostrum, si quod in eodem Praedio

Perlo, ac in alys quibusdam Praedys Sidimir Pataka, Dragotenesch, et Tinko vocatis in dicto Districtu de Lugas habitis, qualitercunque haberemus, aut nostram ex quibuscunque causis, vys, modis et rationibus concernerent Majestatem, simul cum cunctis eorundem utilitatibus et pertinentys quibuslibet, praemissis sicut praefertur, stantibus et se habentibus, memoratis Jacobo, et Thomae filio Romani, ipsorumque haeredibus et posteritatibus universis, vigore aliarum Literarumstrarum Donationalium superinde confectarum in perpetuum contulerimus et dedimus, velimusque eosdem in Dominium eorundem per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci. Igitur fidelitati vestrae harum serie firmiter mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro Testimonio fidedignum, quo praesente Sandrinus Sisman, vel Ladislaus de Zlatina, aut Oprisa de Sarga, alys absentibus homo noster ad facies praediorum Perlo, Sidimir Pataka, Dragotenesch, et Tynko in dicto districtu de Lugas habitorum, vicinisque et commetaneis eorundem universis inibi legitime convocatis, et praesentibus accedentes introducat praefatos Jacobum et Thomam in Dominium eorundem et ejusdem, Statuatque eadem et idem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentys quibuslibet, praemisso Jure perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum. Contradictores vero si qui fuerint evocet ipsos Contra antelatos exponentes, nostram personalem in praesentiam ad diem competentem, Rationem Contradictionis eorum reddituros, Et post haec hujusmodi Introductionis et Statutionis seriem, cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererunt nominibus, (remasü aforá: terminoque assignato) terminum ad praedictum Eidem nostrae personali Praesentiae fideliter rescribatis. Datum Budae feria tertia proxima ante Festum Ascensionis Domini, Anno ejusdem Millesimo quadingentesimo sexagesimo quarto. Regni nostri anno septimo, Coronationis vero primo. Nos igitur Mandatis ejusdem Domini nostri Regis in omnibus obedire cupientes, ut tenemur, una cum Sandrino Sisman, homine ejusdem Domini Regis praedicto, unum ex nobis videlicet honorabilem Magistrum Michaelem de Kovacs Socium et Concanonicum nostrum ad praemissas Introductionem et Statutionem faciendas, nostro pro Testimonio misimus fidedignum, Qui exinde ad nos reversi, nobis pariformiter retulerunt: quod ipsi feria quinta proxima post Festum Pentecostes, ad facies praedictorum Perlo, Sidimir Pataka et Dragotenesch in Districtu de Lugas existentium et habitorum, vicinis et commetaneis eorundem universis, signanter Stephano Sisman, de Bozzas, et Michael Macskásy inibi legitime Convocatis et praesentibus accedentes introduxissent praefatos Jacobum et Thomam in Dominium eorundem et ejusdem, Statuissentque eadem, et idem eisdem, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentys quibuslibet praemisso jure perpetuo possidenda, nullo Contradictore apparente, tam in faciebus praedictorum Praediorum: continenciam (sic, in transumptu in locu de: quam etiam) exposit coram nobis legitimis diebus et horis ibidem perseverantes. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes Literas nostras Privilegiales pendentis et authentici Sigilli nostri munimine roboratas duximus emanari. Datum per manus Magistri Joannis de Gyula Lectoris Socy et Concanonici nostri, quartodecimo die diei Introdu-

ctionis et Statutionis praenotatarum. Anno Domini Millesimo quadringentesimo Sexagesimo quarto, praesentibus ibidem honorabilibus Dominis Demetrio Cantore, Martino Custode Magistris, Martino de Zombor, Mathia de Buda, Stephano de Gyante et Michaelae de Kovacsi, caeterisque Canonicis et fratribus nostris in Dei Ecclesia Regi sempiterno jugiter famulantibus.

Pesty, Krassó vármegye története. III. p. 411. După transumptul capitulului din Alba Julia, din a. 1689. Copie simplă în archiva familiei Macskási.

CXL.

1464. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă de nou pe nobilii români, *Petru Deșu de Temeșelă* și pe *Nicolae de Baluta*, în posesiunea districtului Ferdő din comitatul Timișorei, și care conținea 16 comune românești.

1464.

Capitulum Ecclesie Orodensis, Omnibus Christifidelibus tam presentibus quam futuris Noticiam presencium habituris Salutem in domino sempiternam, ad vniuersorum noticiam harum serie volumus pervenire. Quod nos literas Introductorias et Statutorias Nobis preceptorie directas su(m)m(a) cum reuerencia recepimus Inhec verba. Mathias dei Gracia Rex Hungarie Dalmacie Croacie etc. fidelibus nostris Capitulo Ecclesie Orodensis Salutem et gratiam eratis fidelibus seruicys nostrorum Egregiorum petri desy de Temeșhely ac Ni(col)ay de Balwtha per eos nobis exhibitis possessionem Thwrd vocatam in Comitatu Th(en)esiensi habitam, ac alias villas et porciones possessionarias ad eandem pertinentes. In quarum pacifico dominio Idem petrus et Nicolaus per certa tempora pacifice perstitisse et persistere ipsum asserunt eciam de presenti Simulcum cunctis earundem vtilitatibus et pertinencys quibuslibet premissis sic ut perfertur stantibus ac se habentibus Memorato petro desy et N(icolao) de Balwtha Ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis vigore aliarum literarum nostrarum donacionalium exinde confectarum Imperpetuum contulerimus, velimusque ipsos in dominium earundem per nostrum et per vestrum homines legitime facere Introduci. Ideo fidelitati vestre harum serie firmiter precipiendo mandamus quatenus vestrum mittatis hominem (pro test)imonio fidedignum, quo presentibus Johannes vel Georgius aut Michael wrani dictus de (Crassom)egye sew Emericus de farkad siue Georgius de Bekws. Alys absentibus homo noster ad faciem dicte possessionis Therd ac villarum et porcionum possessionariarum ad eandem p(ertinencium vicin)is et commetaneis earundem vniuersis Inibi legitime conuocatis et presentibus acc(edendo introducat) prefatos petrum et Nicolaum in dominium earundem Statuatque easdem eidem cum c(unctis earundem vtilitatibus et pertinencys quibuslibet premissis nostre donacionis (titulo) possidendam, si non

(fuerit, remasū afară) contradictum. Contradictores vero si qui fuerint Euocet eosdem (Petrum) et Nicolaum nostram personalem Inpresenciam ad terminum competentem rationem (contradiccionis eorum)dem reddituros. Et post hec huiusmodi Introduccionis et statucionis seriem (cum nominibus) Euocatorum si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum qui p(remisse statucioni) intererunt ac possessionum porcionumque possessionariarum per vos eisdem statuendis terminoque assignato eidem nostre personali presencie fideliter re(scribatis, Datum) Bude die dominico proximo post festum Inuencionis Sancte Crucis A(nno domini) Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo quarto Regni nostri anno septimo primo. Nos igitur mandatis vestre serenitatis in omnibus obedire cupientes (vt tenemur) vnacum Michaelē wrani de Crassomegie homine vestre Serenitatis (vnum) ex nobis videlicet honorabilem magistrum Stephanum de Gyanthe socium et concanonicum ad premissas Introductorias et Statutorias faciendas nostro pro testimonio (misimus fi)dedignum. Qui tandem exinde ad nos reuersi nobis concorditer retulerunt. Quod dominico proximo post festum Assumpcionis Beate marie virginis pro(xime preteritum) ad facies dicte possessionis Therd, ac villarum Charamida Zolth prodanesth Thorfalwa Gladna alterius gladna Banya Igazfalwa Romanesth Hewg(est) Begyesth Mothnik pwr felsewpwr et Dragzenesth vocatarum omnino in Comitatu Themesensi existencium habitas vicinis et commetaneis earundem Inibi (legittime convocatis) signanter Benedicto et Georgio Bekes de Endred ac Gregorio de Bethlem Castellani castri Zidowar nominati nec non ladizlao de Zlatina et presentibus accedendo Introdux(issent prefato)s petrum desy de Themesel ac Nicolaum de Balwtha Indominium earundem Statuissentque easdem eisdem simulcum cunctis ipsarum vtilitatibus et pertinencys quibuslibet donacionis Titulo perpetuo possidendas nullo penitus contradictore apparente infaciebus possessionum quam ex post coram nobis legitimis diebus et horys Ibidem (moram) faciendo. In cuius Rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras priuilegiales pendentis et autenticy Sigillj nostri munimine roboratas duximus (conced)endas. Datum per manus magistri Johannis de Gywla Lectoris Socy et concanonici nostri quinto decimo die diej Introduccionis et Statucionis prenot(ati). Anno domini Supradicto: praesentibus ibidem honorabilibus dominis demetrio Cantore Mar(tino) Custode Magistris Martino de Zombor Mathia de Buda Stephano de (Gyantha) ceterisque Canonicis fratribus nostris in dei Ecclesia saluis existentibus.

CXLI.

1464. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă pe nobilii români, *Dionisie, fiul lui Vladă*, din Fărcădinul-de-jos, pe fratele său *Andreă*, și pe fratele dâșilor de moșie *Petru*, în posesiunea comunelor numite Fărcădinul-de-jos și Crăgușă din districtul Hațegului în Transilvania.

1464.

1464. Budae tertio die festi Pentecostes. «Mathiae Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. Regis novae donationales pro Dionisio filio quondam Vlad de alsó Farkadin, ac per eum pro Andrea fratre ejusdem Dionisii carnali, et Petro ejusdem fratre condicionali, super possessionibus alsó Farkadin et Kragulus in Districtu de Haczegh, et Cttu. Hunyad existentibus, in quarum pacifico dominio idem Dionisius se, Andream carnalem, et Petrum condicionalem fratres suos ex donatione nostra a dudum legitime persistere asserunt».

Confirmationales Mathiae Regis sunt de anno 1467. 17. cal. martii, i. e. 16. Martii.

Transilvania. An. 1873. pag. 203.

CXLII.

1464. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, invită pe toate autoritățile din Ungaria, și în special pe voivodul din Transilvania, ca se prință și se trimiță înapoi pe *omenii liberi* și pe *iobagii*, cari au fugit din orașul Clușului, ca se așeze cu locuința pe alte moșii.

1464.

C^o propria Domini Regis.

Mathias dei gracia Rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. Fidelibus nostris vniuersis et singulis, Prelatis, Baronibus, Comitibus, Castellanis, Nobilibus ipsorumque Officialibus. Item Ciuitatibus, Opidis et Villis, eorumque Rectoribus, Iudicibus et Villicis, alterius eciam, cuiuscunque status, et conditionis hominibus, presencium noticiam habituris, Salutem et Graciam. Intelleximus qualiter nonnulli essent ex Vobis qui populos et Jobagiones nostros, qui hys diebus proxime elapsis, de Ciuitate nostra Koloswar ad earum possessiones aufugissent, moraturi, in ipsorum possessionibus detinerent, et ad pristina sua habitacula remittere nollent. In displicenciam nostre Maiestatis, Et quia nos volumus, vt omnes tales Jobagiones nostri, qui vt prefertur ad aliorum quorumcunque bona et possessiones, de dicta Ciuitate nostra, aufugissent moraturi, rursus et iterum, ad pristina eorum habitacula remittantur, Ideo fidelitati Vniuersitatis Vestre et cuiuslibet uestrum harum serie firmiter precipiendo

mandamus, quatenus receptis presentibus, huiusmodi populos et Jobagiones nostros, de dictis uestris possessionibus, ad pristina eorum habitacula remittere debeatis, et teneamini, Alioquin commisimus, et presentibus striccius committimus fidei nostro Magnifico Johanni pangracz de Dengelegh, Woyuode Transylvano, ac Comiti Sicularum nostrorum, ut ipse vos, et quemlibet Vestrum, ad premissa facienda, cum uestris grauaminibus, in talibus fieri consuetis, arcus compellat et astringat, auctoritate nostra presentibus sibi in hac parte attributa, et Justicia mediante Secus ergo non facturi, presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in festo beati Adalberti Episcopi, [Aprile 23.] Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo Quarto, Regni nostri Anno Septimo, Coronacionis vero primo.

Jakab, Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez. I. pag. 211. Originalulă în archiva oraşului Clușă.

CXLIII.

1465.

1465. Nobilulă română *George Vița* din Bănată, dimpreună cu soția sa, declară înaintea Conventului din mănăstirea Ciorna, că adopteză ca fiu ală dênșiloră pe nobilulă Nicolae Hymfy din Bănată. În documentă se face totă-o-dată amintire, că districtulă românescă ală Timișului din Bănată era în timpulă acesta ocupată de Turci.

Omnibus christifidelibus presentibus pariter et futuris presencium noticiam habituris Conuentus Monastery Beati Michaelis Archangelī de Chorna Salutem in omnium saluatore proinde aduuiuersorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie volumus peruenire Quod Georgius de Wycza et nobilis domina Elena vocata consors eiusdem pro se personaliter ac pro Stephano Michaele et Johanne filys ipsarum ab vna quorum onera et grauamina si in infrascriptis persistere nollent super se assumptendo parte vero ab altera Nicolaus Hymfy de Remethe similiter personaliter Coram nobis constituti per easdem partes in alterutrum confessum extitit viueuocis oraculo in hunc modum, Quod quia ipse Georgius nutu diuino disponente graui infirmitate parilitica vsque ad contractum quarumlibet venarum et neruorum a diuturnis temporibus in lecto egritudinis decubuisset, decumberetque de presenti occasione cuius ac plurimorum spoliolum et depredacionum indisturbio iam sedato vsque ad extremam deuenisset paupertatem, quandam filiam suam Margaretha vocatam cui in sponsalibus clenodys vestimentis et ornamentis sponsalibus Juxta decenciam sui generis Nobilitate prout debuisset prouidere non valuisset. Sed Ipse Nicolaus Hymfy sponsus suus, ea omnia proprys suis sumptibus et expensis disposuisset, In alys suis eciam agendis prosperis et aduersis sibi ac ipsorum prolibus pluribus grauibus beneficiorum habundanter et liberaliter subuenisset Subueneretque eciam de presenti Ideo ipsi scilicet Georgius de Wycza

et domina consors eiusdem eundem Nicolaum in filium adoptiuum recepissent et assumpsissent ymmo receperunt et assumpserunt nostri in presencia Tali- modo, Quod ipsi premissorum beneficiorum in recompensam quarumlibet possessionum porcionum et Jurium possessionariarum ipsorum, intra ambitum huius regni Hungarie, vbilibet et in quibuslibet Comitatibus habitarum et existen- cium, sexum Masculinum concernencium quocunque nominis vocabulo vocita- tarum integram quartam partem Exceptis alys possessionibus porcionibus et Juribus possessionarijs Empticijs et impignoraticijs sexum femineum concernen- tibus vbilibet et in quibuslibet locis sew Comitatibus adiacentibus E quibus eadem domina Margaretha porciones iuxta regni consuetudinem potuit obtinere. Cum omnibus vtilitatibus terris scilicet arabilibus cultis et incultis pratis fenili- bus Siluis, nemoribus, rubetis; aquis aquarumque decursibus piscinis, retibus piscaturis, Molendinis et locis Molendinorum, montibus vallibus ac Juribus et promontorijs vinearum prouentibus earundem et aliarum quarumlibet vtilitatum integritatibus quouis nominis vocabulo vocitatis, ad ipsam quartam partem to- talium possessionum et porcionum ac Jurium possessionariarum spectantibus et pertinere debentibus pro Jure quartalicio Memorate nobilis domine Margaretha vocate, filie ipsarum consorti scilicet eiusdem Nicolai et per consequens eidem Nicolao ac pro expensis et sumptibus eiusdem Nicolai vt prefertur, super ipsis et celebracionibus nupciarum et sponsalium predicte domine Margarethe filie eorum expositarum vsque vitam ipsarum duntaxat dedissent donassent, tradi- dissent et contulissent ymo dederunt donauerunt tradiderunt et contulerunt co- ram nobis Econuerso vero Idem Nicolaus promississet et assumpsisset Quod si volente deo Jura sua possessionaria in districtu Themeskez existencia, nunc per crucis christi inimicos Turcarum gentes occupata et desolata manibus suis et sub suo vero dominio deuenire potuerint Extunc prefatam quartam partem pretactorum vniuersorum Jurium possessionariorum et porcionum quartalicio- rum puellarum modo premissis per eosdem Georgium et dominam consortem eius- dem ipsis datarum et limitatarum, pacifice et quiete ipsis Georgio de Wycza domine veronice consorti eiusdem ac suis prolibus et heredibus remitterent et resignarent in perpetuum vtendam, tenendam pariter et habendam hoc eciam non pretermisso Quod siue ipso Nicolao ante ipsam dominam Margaretham consortem suam, aut ipsa domina Margaretha ante eundem Nicolaum domi- num et Maritum suum ab hac luce decederent, Extunc mox et incontinenti premissa quarta puellaris et Jus quartalicium vt prefertur ipsis extradate in ipsos Georgium de Wycza et dominam consortem necnon soboles et heredes ipsorum, pure et simpliciter absque strepitu Judiciario qualicumque conde- scendi declinari et deuolui debeat et teneatur Assumpmendo eciam ydem Geor- gius de Wycza et domina consors sua eosdem Nicolaum dictum Hymfy et do- minam Margaretham consortem eiusdem filiam scilicet ipsarum medio tempore contra quosuis impetitores intra et extra Iudicium in dominio dictorum Jurium quartalicio- rum ipsis datorum suis proprijs laboribus et expensis conseruare tueri et defensare Incuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras pruiliegiales pendentis sigilli nostri munimine roboratas eisdem duximus concedendas communi iusticia et lege regni requirente, datum Sab-

bato proximo post festum Ascensionis domini Anno eiusdem Millesimo quadringentesimo sexagesimo Quinto.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 77—79. Originalul pe pergament în archiva conților Viczay.

CXLIV.

1465.

1465. O mulțime de *iobagi* părăsindă orașul Clușului, și lipsa loră pentru cultura câmpiilor și a viilor simțindu-se foarte multă, regele *Matia Corvinulă* invită pe abatele din mănăstirea Clușului, ca se nu împedice pe iobagii mănăstirei de a se strămuta cu locuința în orașul Clușului, după ce-și vor plăti mai întâi cenzul pământului și alte datorii ale loră.

Cº ppa Dni Regis.

Mathias dei gracia Rex Hungarie Dalmacie, Croacie etc. Fideli nostro Religioso fratri Petro Abbati de Colwsmonstra Salutem et gratiam, Referunt nobis fideles nostri Circumspecti Judex et Jurati ceterique Ciues Ciuitatis nostre Coluswariensis, Quomodo vos Jobagiones de vestris possessionibus habita licencia Justoque terragio deposito, et alys omnino debitis persolutis, ad Ciuitatem nostram Coluswar, cum eorum rebus et bonis libere recedere et abire non permetteretis, In preiudicium eorundem exponencium et dampnum valde magnum Et quia iuxta consuetudinem et legem Regni nostri Hungarie, hactenus observatam quilibet Jobagio et Jobagionalis condicionis homines, tam de nostris, quam aliorum quorumcunque possessionibus nec non Ciuitatibus opidis et villis receptis iuxta Regni nostri consuetudinem licencys. Justisque depositis terragys et alys eorum debitis solitis persolutis, ad quorumcunque possessiones sew Ciuitates se transferre voluerint moraturos libere recedere et abire permitti debent, personis Rebusque et bonis eorum per omnia semper saluis, Ideo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus, habita presencium noticia, omnes tales vestros Jobagiones et Jobagionalis condicionis homines, qui ut prefertur obtentis licencys depositisque eorum iustis terragys et alys debitis legitime persolutis, de vestris possessionibus ad prefatam Ciuitatem nostram Coluswar, qui se transferre voluerint moraturos, simul cum eorum universis rebus et bonis libere recedere et abire permittatis contradiccione atque difficultate absque omni, Alioquin commisimus et harum serie presencium firmiter committimus fidelibus nostris wayuodis transiluanis tam presentibus quam in futurum constituendis, ut ipsi quibus horum contrarium per vos attemptum (sic) fuerit, scita prius premissorum mera veritate, vos per penas in talibus fieri solitas compellant et astringant auctoritate nostra Regia presentibus ipsis in hac parte attributa et iusticia mediante. Secus igitur in premissis nulla tenus facere presumatis. Datum Bude feria sexta proxima post

festum Beati Bartholomei Apostoli, (aug. 29.) Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo Quinto, Regni nostri anno Octauo Coronacionis vero Secundo.

În dosă: Litere ut Abbas de Colosmonostra teneatur libere et pacifice permittere Jobagiones ad Ciuitatem Coluswariensem venire volentes.

Jakab, Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez. I. pag. 211—212. Originalul în archiva oraşului Cluşă.

CXLV.

1465. (Estrasă). Capitulu din Alba Julia raportază regelui Matia Corvinulă, că a introdus pe *nobilii români, Dionisie, Andrei şi Petru din Țera Hațegului*, în posesiunea comunelor numite Farcadinul-de-jos şi Crăguişă.

1465.

1465. Feria. E. p. p. festum apparitionis b. Michaelis arch. Capituli alb. Transilvaniae relatoriae phibentes, quod erga mandatum statutorium Mathiae Regis de dato: «Budae tertio die festi Pentec. 1464. exaratum, Dionisius Andreas, et Petrus de alsó Farkadin titulo novae donationis Regiae per Kopatz de Vad. hominem Regium, et Georgium Csovu ecclesiae praedictae (sed cujus?) Plebanum statuti fuerint in dominium possess. suarum alsó Farkadin et Kragulus in Distt. Haczeg, Cttuque Hunyad existentium presentibus vicinis nobilibus Stephano Porkolab de Felső-Farkadin item altero Stephano, et Dionisio de eadem Felső-Farkadin ac Stephano de Sztetzel, contradicentibus tamen huic statuti, quoad tertialitatem dictarum posses. Stanculyo filio Plen de Alsó-Farkadin, et Tivadaro de Szilvás.

Transilvania. An. 1873. pag. 203. Din colecţiunea contelui Jos. Kemény.

CXLVI.

1465. (Estrasă). Conventul din mănăstirea Cluşului raportază, că voindă se introduce pe anumite persoane în posesiunea comunelor numite *Frata ungurească, Frata românească şi Boteni* din comitatul Cluşului, nobilul Simeon Mare dimpreună cu alţi soţi ai sei, au protestat, ca se nu introducă în posesiunea acestor comune pe nobilii *George, Matia, Varnava, Duca, Rado* şi alţii.

1465.

Nos conventus monasterii beatae Virginis de Kolos Monostra, significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quod Mathaeus Hoz-

zuaszo de Chan Vajvodalis, et frater Ladislaus noster, homines, qui litteris mediantibus viri Magnifici, Domini Joannis Pongratz de Dengeleg Vajvodae Transilvani, Siculorum, et Zolnok mediocris Comititis, ac Bani Zeurenien. introductorias, et statutorias pro factis in eisdem exequendi, ad facies possessionum Magyar Fratha, Oláh Fratha, et Bothaza vocatarum, in Cottu de Kolos existentium, habitatum fuerant transmissi, in nostram redeunt prae-sentiam inter caetera retulerunt, quod Simon Magnus de Bothaza, Georgium Zenthies, ac Mathiam, Barnabam, et Philippum filios, ac puellam Elisabeth filiam ejusdem, item Ducam, et Nicolaum filios, nec non nobilem dominam Sophia vocatam, relictam Pauli Chorai de Popsalva, filiam quondam Andreae Zenthies de eadem Fratha, et puellam Martham filiam ejusdem Andreae Zenthies in facie praescriptarum possessionum, facie ad faciem repertos, item Benedictum Veres de Farnas, Bartholomaeum de Mocs, Michaellem Thompa de Szent-Mihálytelke, et nobilem Dominam consortem suam, filiam quondam Ladislaí Rado de Gerö-Monostra, et alios quoslibet tanquam absentes, ab utensione, et usifactione praescriptarum possessionum, Magyar-Fratha, Oláh-Fratha, et Botháza fructumque et quarumlibet utilitatum earundem perceptione, et se in eisdem perpetuatione, seque quovis colore, et titulo in easdem intromissione prohibuisset contradicendo, et contradixisset inhibendo coram ipsis. Datum feria quinta proxima post festum beati Gregorii Papae, anno Domini: Millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto.

Simplex copia, manu Josephi Dobo de Alba-Julia scripta habetur in Biblioth. Colleg. N.-Enyedien. inter Ms. Jos. Benkö sub titulo: «Coll. Benk. Docum. varia ab anno 1082. vol. V. p. 300 in folio.

Transilvania. An. 1873. pag. 203. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CXLVII.

1466.

1466. (Estrasă). *Grigorie*, arhiepiscopul catolică din Leopole, în o scrisoare adresată mai multor episcopi, amintesc și de episcopul catolică al Moldovei ca sufragani alii sau.

Gregorius rei gratia sancte ecclesie Leopoliensis archiepiscopus reverendis in Christo patribus et dominis dominis Gneznensi archiepiscopo, Cracoviensi, Poznaniensi, Wladislaiensi, Ploczensi, Wilnensi, Gneznensi, et Chelmiensi, Cameneczensi, Lucioresi Moldaviensi nostrae prouinciarum eadem gratia episcopis Actum et datum Dunayow in fortalio nostro anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto . . . die vero lune duodecima mensis Augusti.

Akta Grodzkie i Ziemskie. Tom. VIII. pag. 174.

CXLVIII.

1466. (Estrasă). Amintire despre nobilul *Stefană Oldh (Românulă)* din comuna Pazmană în Ungaria.

1466

. . . nobilium Dominarum Elene relicte quondam Stephani Olah dicti de Pazmantheleke, et Agnetis similiter relicte quondam Pauli filii Johannis de eadem Pazmantheleke.

Gyárfás, A Jász-Kúnok története. III. pag. 653.

CXLIX.

1466. *Județii orașului Orăștie* din Transilvania înștiințază pe cetățenii din Sibiu, că după scirile, ce le au primită dînșii de la nobilul Ladislau Kendefy din țera Hațegului, *Turcii* stau ascunși în munții Țerei-romănesci, și au intențiunea, ca se prădeze Transilvania.

1466.

Judices juratique cives oppidi Zazwaras notificamus per praesentes, quomodo nobilis ac agilis Ladislaus Kendefy in die sancti Wenczeslai circa horam vespertinam ad nos nuntio mediante novitates minus bonas transmisit, quod saevissimi Turci crucis Christi inimici in alpibus latitassent et adhuc latitarent, et intensio ipsorum circa aliud non versaretur, quam quod per viam quae ducit ad Kelnyngk aut per aliam exire intenderent, terram nostram praedare ac defastare (sic!). Quare requirimus vos obnixius, quatinus omnes cum equitibus ac peditibus statim visis praesentibus prompti ac parati sitis ad vos praecustodiendos. Nam secus non est, ut veniant percepimus. Item literam ad Cibinium celeriter transmittatis. Ex Zazwaras celeri manu in die et hora notatis, anno domini M^oCCCC^oIX sexto.

Amlacher, Urkundenbuch. pag. 27. Originalul pe chârtie în archiva națiunei săsesci din Sibiu U. II. 253.

CL.

1466.

1466. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scutesce pe nobilii români, *Ladislau*, *Sandrină*, *Dan* și *Ion* din comuna Cincișu, precum și pe frații lor de moșie, pe *Nicolae Supra* din Lingina, pe *Dragotă* și *Michai* din comuna Slivașu în comitatul Hinedórei, de oblegământul, ca să mai plătească regelui dișma de oi său quinquagesima. Regele le acórdă această scutire în semn de recompensă pentru serviciile credincioase, ce i le au prestat dênșii la diferite ocașii.

Manus propria Domini Regis.

Nos Matthias Dei gratia Rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. memoriae Commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit Universis, quod nos consideratis fidelitate, et fidelibus serviis fidelium nostrorum nobilium Ladislai et Sandrini de Cholnok, ac Dan et Johannis similiter de Cholnok, nec non Nicolai Supra de Lengene; Dragota, Michaelis et Demetrii de Zylvasi fratrum condivisionalium dictorum Ladislai, et Sandrini, per eos nobis, sub locorum et temporum varietate, cum summa fidelitate exhibitis et impensis possessiones eorundem Cholnok predictam, ac Felső-Zylvás, nec non portiones possessionarias in possessione Lengene praedicta in Comitatu de Hunyad et Districtu de Hatzak existentes, habitas, consequenterque populos, et jobbagionis in eisdem commorantes ab omni solutione quinquagesimali nobis in fisco nostro Regio singulis annis provenire debente, in perpetuum ex speciali nostra gratia, et autoritate nostra Regia eximendas duximus, et supportandas, imo eximimus, et supportamus praesentium per vigorem, quocirca vobis fidelibus nostris universis Dicatoribus, et exactoribus hujusmodi proventus nostri quinquagesimalis in praefato Comitatu Hunyad pro tempore constitutis praesentibus et futuris, praesentes visuris, firmissime praecipientes mandamus, quatenus praefatos proventus quinquagesimales super praefatas possessiones praefatorum Ladislai, et Sandrini, nec non Dan, Joannis, Michaelis, et Demetrii, Cholnok et Felső-Zylvás vocatas, ac portiones possessionarias in jam dicta possessione Lengene habitas populosque et jobbagiones in eisdem pro tempore commorantes dicare, vel ad solutionem hujusmodi proventus quinquagesimalis contra formam praemissae nostrae exemptionis adstringere, et compellere nullatenus praesumatis, nec sitis ausi modo aliquali. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Budae in vigilia nativitatis B. Joannis Baptistae anno 1466. Regni nostri anno 9. Coronationis vero 3.

Inseruit has Literas Jos. Benkö Transilvaniae suae specialis msto, ubi de possessione Csolnakos scribit.

CLI.

1466. *Casimir*, regele Poloniei, concede unŭ salvŭ-conductŭ *consulilorŭ* și *comercianților italieni din Caffa*, ca să pŭtă călători prin tŭte ținuturile regatului seŭ, se facă comerciŭ, și se trcă către Italia, avndŭ se plătescă numai vămile legale.

1466.

Kazimirus Dei gratia Rex Polonie, magnus dux Lithuanie, Russie Prussieque dominus et heres universis et singulis palatinis, castellanis, capitaneis, burgrabiis, preconsulibus, consulibus, advocatis, theloneatoribus et eorum vices gerentibus, per et infra civitates, castra, opida et villas regni nostri ubilibet constitutis, et qui presentibus fuerint requisiti, sincere fidelibusque nostris dilectis, gratiam Regiam cum favore. Magnifici, generosi, nobiles et circumspecti, sincere fidelesque nostri dilecti. Quia habito respectu singulari ad benivolentiam et affectum, quos per famosos consulem, provisores et cives Caffenses erga nostram celsitudinem gerere, certis indicis experti sumus, volentes ob id eos nostre munificencie favoribus et graciis prevenire, ipsis et dicte civitatis mercatoribus et incolis universis, grate nobis dilectis, nostrum Regium salvum conductum plenamque et omnimodam securitatem, libertatem quoque et indultum dedimus, concessimus damusque et concedimus per presentes, dominia regni nostri totiens, quotiens placuit, accedendi negociacionisque gratia adveniendi et in eisdem standi, morandi, negociandi negociacionesque suas exercendi, necnon per eadem dominia regni nostri cum rebus, mercibus, familiis obnoxiiis, equis, curribus et aliis bonis quibuscunque pro libito transeundi versus Januam aut alibi eundi, theloneis tamen nostris Regalibus per omnia persolutis ultraque a quolibet capite hominis obnoxii, quem secum deduxerint, nobis per florenum dumtaxat dare et in civitate Leopoliensi in manus nostri theloneatoris reponere et consignare debeant et tenebuntur. Quocirca vobis omnibus prescriptis hoc notificantes, mandamus, quatinus prefatos consulem, provisores, mercatores et incolas Caffenses, ubique grate et honorifice exceptos, cum predictis eorum bonis, rebus mercibus et familiis libere et secure ire, transire, morari negociari et pausare permittatis et permitti faciatis, eisdem securo et salvo conductu ac hys, que celeritatem et securitatem eorum promovent itineris, providentes, pro gratia nostra Regia secus non facturi. Datum in Grodno feria quinta post festum Circumcisionis Domini proxima anno eiusdem millesimo CCCC^{mo} sexagesimo sexto.

Relacio venerabilis Alberti de Zichlino
Prepositi Calisiensis et Regni Polonie
Vicecancellarii.

CLII.

1466.

1466. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, concede comunității săsești din orașul *Agnita* în Transilvania dreptul de paloș, și anume se p^otă ridica furci, r^ote și țepe, și se pedepsescă cu m^orte pe toți hoții, tâlharii, aprind^otorii de case, omoritorii, precum^u și pe alți făc^otori de rele, ce-i va prinde pe teritoriul^u său.

Nos Mathias . . . ut ipsi in territorio dicti oppidi nostri Zent Agatha patibulum, rotas, palos, et aliorum tormentorum genera erigere, universosque fures, latrones, vespiliones, domorum incensores, homicidas, intoxicatores aliosque quoscunque malefactores ubicunque in territorio ipsius oppidi nostri Zent Agatha publice et manifeste locis sceleratis et maleficiis deprehensos in persona detinere et detentos, prout iuris videbitur expedire laqueis suspendere, rotare, decollare et incinerare et iuxta eorum excessis, et demerita aliis condignis poenis feriri et necare . . . Datum Posonii 19 Nov. 1466.

Archiv des Vereines f. siebenb. Landeskunde. N. F. XVII. pag. 536. Copie în arhiva orașului Agnita.

CLIII.

1467.

1467. Actul^u, prin care *Nobilii, Sașii și Secuții din Transilvania* se conjură în contra regelui Matia Corvinul^u, din cauză, că le-a ruinat^u privilegiile și libertățile, și i-a adus^u la ultima miserie. Prin acest^u document^u cele trei națiuni privilegiate din Transilvania se obligă reciproc^u a-și apăra libertățile și drepturile feudale cu armele în mână în contra a ori-ce fel^u de om^ueni, de ori-ce limbă și condițiune, și pentru scopul^u acesta d^ond^uși î-și aleg^u de conducători pe voievozii Transilvaniei, anume pe Ion^u și pe Sigismund^u de Sancto Georgio și pe Perthold Edlerbach, cărora le promit^u credință și supunere.

Conuentus Monasterij beate Marie virginis de Clusmonostra. Omnibus christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis Salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum tam presencium quam futurorum harum serie noticiam volumus peruenire. Quod egregij Nobiles viri Ladislaus senior Desewfi de Losoncz, Michael de Swk Benedictus weres de farnas Michael de gerend Martinus de Iklod Stephanus Erdelij de Somkerek et Petrus de Hoziwazo. Item Nobiles ac Prudentes et Circumspecti viri Nicolaus de vizakna nec non Ladislaus Iudex de Zazwaras, Gaspar Dor de Megyes Laurencius pereczswthew Iudex de Brassouia Anthonius paruus de eadem Petrus Thewrek de Bystricia similiter in ipsorum ac singulorum Saxonum quarumlibet Sedium Saxonicalium nominibus et in personis ab vna parte siquidem ab altera Agiles viri Ladislaus Alard de Megyesfalwa Martinus de Naghlak, Elyws de Thoroczko Georgius de haranglab Petrus de Borosnyo de Sede

Sepsy Valentinus de Tharkan de Sede Chyk alter Valentinus Zwerdi et Matheus Zekel de Sede Maros nostram personaliter venientes in presenciam per eosdem spontanea eorum voluntate confessum extitit in huncmodum pariter et relatum. Quod ipsi visis et perceptis ipsorum ac totius Regni Hungarie oppressionibus Molestijs et erumpnijs quibus ex diruicione et abolicione priuilegiorum per diuos Reges Regni Hungarie consequenterque Serenissimum Regem dei gracia eiusdem Regni Hungarie concessorum per ipsum dominum Mathiam Regem pene oppressi existerent et vsque ad vltimam deuenissent desolacionem concordii voto parique consensu et voluntate, propiciacione diuina fauente libertates et prerogatiua ipsorum et totius Regni Hungarie contra quoslibet cuiuscunque generis Lingwagii status condicionis et preeminencie homines volentes manutenere defendere et conseruare et contra hos qui contra premissa obstare contradicere et operare machinarentur in manu forti iuxta eorum possibilitatis exigenciam procedere, tamdiu donec auxilio diuino huiusmodi prerogatiua et libertates ipsorum ac totius Regni hungarie in suum bonum et felicem statum coadunare et restaurare possent. Spectabiles et Magnificos dominos Johannem et Sigismundum Comites de Sancto Georgio et Bozin nec non Pertholdum Elderbach de Monyorokerek Wayuodas Transsiluanos Siculorumque Comites ac Emericum et Stephanum terre Scepusiensis similiter Comites in eorum directores et antecessores elegissent speciales, certa obligamina infra declaranda, eisdem inuiolabiliter et inconcusse obseruare promittentes. ymo promiserunt et obligarunt se coram nobis Primo Quod ipsi Regnicole ipsarum parcium Transsiluanarum fient obedientes et consencientes voluntati pretactorum dominorum directorum et antecessorum, fratrum atque amicorum ad eos in presenti negotio adherencium contradiccione absque aliquali adinuenta, ad conseruandum ipsorum necnon totius Regni Hungarie ac prelibatorum dominorum antecessorum, ad eosque pertinencium libertates. Et quod vnicuique Regnicolarum ijdem domini directores, secundum consuetudines et Jura dictarum parcium Transsiluanarum iusticiam administrandi habeant potestatis facultatem. Eciam habeant auctoritatem leuandi ipsos Regnicolas prefatarum parcium Transsiluanarum iuxta necessitatem contra quosunque inimicos in hoc negotio contingentes ad quasunque partes secundum libertates eorum. Et iterum Quod si contra potenciam Regis fieret conflictus in campo cum dictis antecessoribus et directoribus fratribusque suis ac in hoc negotio ipsis adherentibus si fuerit opportunum in eorum auxilium prout forcius et melius poterunt aduenire, promiserunt se pugnatuos pro conseruandis prefatarum parcium Transsiluanarum ac totius Regni Hungarie libertatibus. Item Quod fumales florenos sicuti dicarum disposerint ad manus ipsorum antecessorum et directorum assignare spoponderunt. Item Quod treugam pacis fedus et pactum quodcunque sub quocumque colore absque consensu et voluntate prelibatorum dominorum antecessorum seu qualiscumque modi concordiam cum quocumque homine inire nolunt nisi parcium concurrat assensus Item Quod si contingeret tempore medio racione presentis negocij aliquem dictorum dominorum antecessorum fratrum aut in hoc negotio eis auxiliantium Castrum vel castra Ciuitates Opida et villas ac quasunque hereditates perdere et amittere, interim quousque omnia illa redderentur et

restaurarentur, cum nemine pacem facient donec omnia illa effectualiter recuperentur. Interim si contingeret aliquem vel aliquos predictarum parcium Transsiluanarum in captiuitatem inimici labi vel quocumque periculo preueniri, pactum per talem vel per tales infringi minime queant, Et quod nemo Regnicolarum ipsorum ad cuiuscumque Iudicis siue spiritualis siue Secularis mandatum, ab ipso negotio se eximere possit nisi vsque finem perseuerare. Item quod nullam innouacionem pacis vel guerre, absque voluntate et consensu pretitulatorum dominorum antecessorum seu directorum suorum ipso motu excitare volunt, preter consensum eorundem. Item quod si contigerit ad finalem decisionem et conseruacionem presentis negocij, ut ipsi antecessores et directores ipsorum cum presenti pecunia, quam nunc dant et prouentibus Regalibus in partibus Transsiluanis manibus dictorum antecessorum assignatis, in effectum producere nequirent, extunc ipsis congregatis in vnum tam nobiles Saxones et Sicali parcium Transsiluanarum, vnanimi inito consilio maturo et deliberato, teneantur eis antecessoribus secundum arduam necessitatem Regni auxilium prout rei extunc arduitas requireret prebere cum sumptibus et pecunijs. Si uero aliqua parcium recusaret alie due partes arceant ad exequendum eam partem, recusantem, pro libertatis pacifica conseruacione, et rectificacione. Item insuper Quod vsque ad finalem et effectualem determinacionem presentis incepti negocij pro libertatibus Regni ab ipsis dominis antecessoribus suis necnon fratribus eisque in presenti negotio adherentibus seu partem tenentibus per nullam viam, quam humanus intellectus posset capere nec timore amicicia dolo fraude vel dono atque amore quoque declinabunt sed cum omnibus viribus conatibus Capitibus et rebus, cum eis firmiter stabunt, et ipsis adherebunt, quod absit eciam cum amissione omnium premissorum factum presens exequentur, cum cunctis laboribus fatigijs et expensis atque sumptibus, et si contigerit, aliquem iam dictorum antecessorum suorum in conflictu aut alias quod deus auertat morte preocupari propter hoc negotium presens continuitur, et ex eo ab alijs fratribus antecessorum non se auertent, sed cum eis finaliter perseuerabunt. Et quod hec omnia premissa et queuis premissorum singula per ipsos Regnicolas nominatos, prelibatarum parcium Transsiluanarum obseruentur et obseruari debeant, fide ipsorum bona christiana mediante iuxta vim et formam Registri Juramentalis pro prenarratis dominis antecessoribus et directoribus suis fratribusque ipsorum obligarunt coram nobis Cuius quidem Registri Juramentalis tenor Is est, Sic nos deus gloriosus ac intemerata virgo Maria eius beatissima genitrix et omnes electi dei adiuuent conseruent viuificent et auxilientur, et vt dominus noster yesus christus intercessione beatissime virginis Marie et omnium sanctorum Sacratissimum dominicum corpus in mortis articulo prestet nobis et finem bonum tribuat, Subitaneaue et improuisa morte nos et heredes nostros pariter non deserat ac fides nostra christiana qua baptismum suscepimus nobis ita auxilietur, vt omnia premissa sine dolo et fraude qualitercumque excogitata et adinuenta astucia firmiter fideliterque mutuo obseruabimus vsque ad determinationem huius rei et facti suprascripti quod si autem nos huiusmodi contractum mutuum in toto vel in parte infringere attemperemus vel ipsum non obseruaremus quoquomodo extunc nos propter non ipsius contractus ob-

seruacionem in fidei nostre christiane confraccionem ac honorum et humanitatum amissionem conuincamur et convinci debeamus eo facto nosque de talismodi contractus obseruacione et promissionis reintegracione a duabus personis ecclesiasticis publice requiramus et amoneamur, et si obseruare, reintegrare, reformare et lesum contentare noluerimus extunc absque omnis litis et vltioris requisicionis strepitu Sentenciam maiorem excommunicacionis agrauacionis reagruacionis et brachij Secularis incurramus et a dominis Archiepiscopis episcopis prepositis Abbatibus presbiteris aut quibuscumque ecclesiasticis personis, excommunicemur et singulis locis excommunicati denunciemur. Superindeque nec a Sede apostolica neque alia quacumque dignitate gratiam et releuamen absolucionis optinere possimus nec valeamus Et si optinuerimus vel optineremus nichil nobis suffragetur: sed perpetue infamie nigridine corrumpamur. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras priuilegiales appensione Sigilli nostri autentici munitas duximus concedendas. Datum feria tertia proxima post festum Assumpcionis beatissime Virginis Marie Anno domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo Septimo.

Szabó, Székely Oklevéltár I. pag. 207—211. — Archiv des Vereines für siebenb. Landeskunde. N. F. XII Band. pag. 93—96. — Firnhaber, Notizblatt de k. Akademie der Wissenschaften in Wien. 1852. pag. 197—199. Originalul pe pergament în archiva imperială din Viena.

CLIV.

1467. (Estrasă). *Matia Corvinulă, regele Ungariei*, amintesc, că trecându cu oștirea sa în Moldova, acolo într'o noapte ore-care a avut o luptă cu *Stefană, voivodulă Moldovei*, și în care luptă nobilul Valentină Theuke și alți ostași ai curții s'au luptat, pe câtă le a fost în putință, curagioși cu Românii.

1467.

1467. Datum in Szent-Miklós in festo nativitatis Domini. — Matthiae Regis mandatum ad Conuentum de K. Monostor, ut Valentinus Theuke de Theuk, ac per eum frater ejus carnalis Ladislaus Theuke statuantur in Dominium possessionis Lona in Comitatu Doboka existentis deficientis condan Georgii de Lona. — Margini hujus mandati inscripta est signatura, quod huic statutioni contradixerit vidua dicti Georgii de Lona, ejusque filia.

Originale exstat in Arch. K. Monost. V. 270.

Aliud Originale hujus mandati sub eodem dato expediti exstat itidem in eodem Archivo, in hoc posteriori mandato merita dicti Valentini Theuke sic recensentur: «Is quippe Valentinus dum superioribus diebus partes Moldaviae cum exercitu nostro intrassemus, ibique quadam nocte cum Stephano Vayvoda Moldaviensi confictum habuissemus, tunc in eodem conflictu inter

caeteros aulae nostrae milites, et familiares pro posse suo, cum hostibus, ut audax vir certavit.» Haec in anteriori exemplari originali hujus mandati non recitantur.

Ibidem. V. 329.

Transilvania. An. 1873. pag. 212. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CLV.

1467.

1467. Nobilii români, *Lado*, *fiul lui Michaiu* din Bănatu și *Ladislau Zeicu*, în numele său și în numele fraților săi, alu lui *Stefanu*, *banulu Severinului*, și alu lui *Sandrinu*, contractează între dênșii o frățietate adoptivă, așa că murindu unul dintre dênșii, fără descendenți, moșile acestuia se trecă la ceea-laltă parte în puterea *dreptului de frățietate*.

Capitulum Ecclesie Orodensis omnibus christifidelibus, tam presentibus quam futuris presencium noticiam habituris Salutem in omnium saluatore ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire Quod lado filius Michaelis de Ermenes pro se personaliter ab vna, ac Ladislaus Zayk dictus de Mothnok similiter pro se personaliter ac pro Egregio Stephano bano Zewreniensi et Sandrino fratribus suis Carnalibus, partibus ab altera coram nobis constituti, oraculo viue uocis sponte confessi extiterunt eomodo Quod ipsi matura inter se deliberacione prehabita in possessionibus et porcionibus possessionariys ipsorum infrascriptis, talem adoptatiuam fraternitatem celebrassent et disposuissent duraturam, Quod primo possessiones prefati Lado puta Ermenes predicta Gywrow, Zadwa, Masthakon Zekas, et directa medietas possessionis Zlatina cum omnibus earundem vtilitatibus et pertinencys quibuslibet terris scilicet arabilibus Siluis alpibus fluuys et predys, item porciones possessionarias prefatorum Ladislai Zayk, Stephani et Sandrini fratrum suorum in possessionibus Mothnok predicta Malomfalw, Osesthya, Zederyes, Magwra, Radwlencz, Chernotha, almafa, et cuiusdam Turris Lapidei modo simili cum omnibus earundem vtilitatibus pertinencys et fructuositatibus omnino, in districtu Karansebes existentes taliter adunierunt coram nobis Quod si qua parcium predictarum absque heredum solacio ab hac luce nutu diuino decesserit, extunc possessiones et porciones possessionarie prefate, In partem superuiuentem vel in superstites eiusdem vel eorundem Jure fraternali deuoluantur et redundare debeant cum earundem vtilitatibus vniuersis ad quod se partes premisse spontanea obligarunt voluntate Incuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes Literas nostras priuilegiales pendentis et autentici Sigilli nostri muni mine roboratas duximus emanandas, Datum per manus Magistri Johannis Lectoris socy et conCanonici nostri, In festo beati Jacobi apostoli, Anno domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo septimo, presentibus ibidem honora-

bilibus dominis, Ambrosio Cantore, Martino Custode, Magistris altero Martino de Zombor, Stephano de Gyante et Michaelae de Kowazy Ceterisque Canonis fratribus nostris in dei ecclesia regi sempiterno iugiter famulantibus.

Pesty, A Szörényi Bánság, III. pag. 80—81. Originalul pe pergamenă în arhiva familială a baronilor Fiath.

CLVI.

1467. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, aflându-se în *Moldova* la Târgul Tro-
tuşului, agraţiază pe nobilul Michaiă Apafi din Transilvania, care dimpreună cu alţi no-
bili se conjurase în contra regelui.

1467.

Nos Mathias etc. etc. . . . ex benignitate nostra Regia, qua delin-
quentibus veniam, et lapsis sublevamen solemus impertiri, jurisque rigorem le-
nitate misericordiae solemus temperare, Nobili Michaeli Apaffi de Almakerek
Capiti. quoque possessionibus etc. . . super eo, quod cum novissime Nobiles
et Incolae partium Transilvanarum Regni Nostri disci. . . . salutisque et ho-
noris eorum obliti, a fidelitate, quam nobis, et sacrae Coronae dicti Regni
nostri Jurejurando promiserant, defecissent, et contra nos easdem partes in-
gressos, exercitualmente insurrexissent, ipse etiam Michael Apaffi postposita fi-
delitate, qua nobis tenebatur, quantum in eo fecit, inter Incolas praedictos
se nobis emulum praebuit, et propterea notam perpetuae infidelitatis de Jure
et consuetudine Regni nostri manifesti incurrerit, gratiam et misericordiam du-
ximus faciendas speciales, imo facimus praesentium per vigorem. Dat. Mol-
daviae in Oppido Tatus Die Dom. prox. p. festum B. Elisabethae V. anno
Domini 1467.

Transilvania. An. 1873. pag. 211. Din colecţiunea c. Jos. Kemény.

CLVII.

1467. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, reîntorcându-se din espedi-
ţiunea întreprinsă în *Moldova*, confiscă de la nobilii Stefană şi Sigismundă comuna nu-
mită Săn-Petru din comitatul Dobăcei, din cauză, că dăşii trecuseră pe partea lui Ionă
Groff, a voivodului din Transilvania, care se resculase asupra regelui, şi apoi regele dă-
ruiesce moşia acăsta nobilului Petru Huszár din comuna Turneşă.

1467.

1467. Datum in Baroth Sabbato p. p. festum Emerici Ducis. Matthiae
Regis Mandatum ad Conventum ecclesiae de Monostor, ut Petrus Huszár de

Thornös ob merita «per eum nobis, et sacrae dicti Regni nostri Hungariae coronae in nonnullis exercitibus nostris, cum maxima sui sanguinis effusione constanter exhibita» ejusque posteri universi statuuntur titulo donationis, et juris Regii in Dominium possessionis Szentpéter in Cttu Doboka existentis, quam Stephanus et Sigismundus de Drag, per notam ex eo amiserant, quod rebelli Joanni Grof alias Vayvodae Transilvani adhaeserent. Homines Regii ad hanc statutionem designantur: Joannes R ch, et Simon Therek.

Exstat in Arch. k. Monostoriensi XIV. 159.

Transilvania. An. 1873. pag. 212. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CLVIII.

1467. 1467. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, vinde comunității Sibiului satul românesc *Reșinari* din Transilvania pentru suma de 250 fl. în aur.

Nos Mathias Dei Gratia Rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. Memoriae commendamus tenore praesentium, significantes, quibus expedit universis, quod licet quaedam villa Walahikalis Rosenara (hod. Resinar) vocata in territorio Civitatis nostrae Cibiniensis sita, et habita, ad eandem Civitatem nostram omni jure pertinuerit, tamen tempore ingressus quondam magnifici Michaelis Zilágy de Horogzeg piae memoriae ad has partes Transilvanas per magistrum civium, juratosque cives, et totam communitatem ejusdem civitatis nostrae propter urgentem ipsius necessitatem, sicuti veridicis relatibus informati sumus, quondam Petro Geréb de Weresmarth pro tricentis florenis auri pignori extitisset obligata, nunc vero eodem Petro Geréb propter infidelitatem suam quam contra nostram Majestatem et sacram coronam dicti Regni nostri Hungariae graviter excedendo et rebellando moverit, in Capite truncato, nos ad devotam, et diligentem instantiam Universorum Civium, et totius communitatis praedictae Civitatis nostrae praedictam villam Walahikalem Rosenara, quae ad manus nostras Regias propter notam infidelitatis annotati quondam Petri Geréb, rite et legitime devoluta esse perhibetur, cum omnibus et singulis pertinentiis utilitatibus et juribus ejusdem ad eandem ab antiquo spectantibus, et pertinere debentibus ex Regia nostra liberalitate, pro ducentis et quinquaginta florenis auri nobis per eosdem Cives, et totam Communitatem plenarie exsolutis, et expeditis, eisdem civibus et toti Communitati saepe fatae Civitatis nostrae praesentibus et futuris remisimus, et relaxavimus, manusque nostras penitus de eadem excipientes perpetuo possidendum, imo remittimus relaxamus, et excipimus harum nostrarum vigore, et testimonio literarum mediante. Datum in dicta Civitate nostra Cibiniensi secundo die festi Undecim Millia Virginum.

Anno Domini Millesimo quadringentesimo Sexagesimo Septimo. Regni nostri anno decimo, Coronationis vero quarto.

Ad relationem Johannis Ernesth et cetera.

În dosă: Super donatione possessionis Roschonayr 1467.

Transilvania. An. 1873. pag. 222. Din colecțiunea c. Jos. Kemény. — Archiv des Vereines f. siebenb. Landeskunde. N. F. XXI. pag. 357—358. Originalul în archiva națiunii săsesci din Sibiu, II. 653.

CLIX.

1467. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, întorcându-se din expedițiunea întreprinsă asupra *voivodului Ștefan* din Moldova, făcând adunare cu prelații, cu baronii și cu nobilii țerei, și declară, că provinciile românești ale *Făgărașului*, *Amnașului* și *Rodnei*, nu vor putea nici odată se fie înstrăinate ori dăruite vre unui particular, ci au se rămână pentru totu-de-una în mâna regelui, ca în casă de lipsă se le potă dăruia voievozilor din Țera-românească și Moldova.

1467.

Priusquam Mathias in Hungariam reversus fuisset; ut Valachiam et Moldaviam in maiori freno contineret; quaedam oppida Transilvaniae regii iuris esse quae nunquam abalienari possint, hac epistola declaravit:

«Inter cetera, quae in hac proxime praefata generali praelatorum, baronum et nobilium nostrorum congregatione pro meliori statu regni circa bona regalia et prouentus fisci nostri prouide et utiliter reformata et disposita sunt; id etiam statutum exstitit, ne vnquam nos vel successores nostri reges *prouincias Fogaras, Omlas, et Redna*, cum pertinentiis eorundem, quoquo modo a se alienare seu abstrahere possimus vel valeant; sed semper praefati districtus in manibus regiis prompti et parati ad hoc teneantur, vt, siquando opportunum fuerit, vaivodae alicui Transalpino vel Moldaviensi, ad partium scilicet illarum terrorem seu recuperationem assignari possint pro descensu. Quia uero et haec, et alia per dictos praelatos et barones nostros disposita de nostra fuerunt voluntate; et manifestissime ad nostrum et totius regni nostri commodum pertinere dignoscuntur; ideo fidelitati V. firmiter praecipientes mandamus aliud omnino habere nolentes, quatenus memorata territoria *Fogaras, Omlas et Radna* cum pertinentiis eorundem, apud quoscumque et qualitercumque habita, quamprimum, visis praesentibus, ad manus vestras occupare, et in eisdem, durante beneplacito nostro, conseruare, ac, sicut quaelibet alia bona nostra propria tueri et defendere debeatis: secus nullo modo facere ausuri. 1467».

CLX.

1467—68.

1467—1468. *Statutele măiestrilor lăcătuși și potcovari din orașul Clușului în Transilvania.* După numele primilor măiestrii, Antonie, Simeon, Stan și Ieronim, amintiți în documentul acesta, se vede, că această corporațiune era compusă în mare parte din țigani românesi ¹⁾.

Conuetus Monastery beate Marie virginis de Colosmonostra Omibus Christi fidelib tam pntib q futuris psens Scriptu Inspectuis salutem in Salutis largitore, Ad uniuersorum noticiam harum serie volumus puenire, Q prouidi et Circumspecti viri Anthonius fabianus et Mathias fabri Ciues Ciuitatis Coloswar in iporum et vniuersor Magrorum Artis fabrilis, in dicta Ciuitate Coloswar residenciu psonis nram venien preciam exhibuernt et pntauernt nobis quasd lras prudencu et Circumspector, Judicis et Jurator Ciuiu dicte Ciuitatis Coloswarien cu pendent eorund Sigillo priuilegialit emanatas, tenoris infrascripti, peten nos debitacu instan vt tenorem earund de uerbo ad uerbum in Transcripto lrarum nrarum, ipis mgris dare dignaremur Juris eorum uberiozem ad cautelam, Quarum tenor Is est, Nos Nicolaus Zeesth dictus Judex ceteriq Juati Ciues Ciuitatis Coloswarien, Memorie comendam tenor pncium significan quib expedit vniuers Q nri uenien in pnciam Circumspecti et honesti viri Anthonius Symon Schanus et Jeronim fabri nucupati, ac laudabilis artis fabrilis mgri in suis, ac aliorum mgror eiusdem artis, psonis nobis p modu grauis querele significare curaerut in hunc modu. Quo nonuli aly ptacte artis magri extra iporum Zecam et cfrnitatem essent, qui et iporum antiquas et laudabiles csuetudines, more als ab antiquo obseruatas, diuersa dampna incomoda et piudicia quotidie ipis intulissent et inferrent incessant, In iporum mgrorum prudiciu, ac ipius Zeche dampnu manifestum, Annotati vero magri allegan, ut ob puetuu ac diuersor alior defectus ipor magror et cfrnitatis altare in honore seti Regis Ladislai in ecclia prohiali bti michaelis Archangli fundatu, dictumq altare in diuinis vt als more xtianorum csueto cultib, ob iamptactor magror aliorum extordinar existenciu oppressiones modo antelato fctas, A modo et imposter fructuose er comode seruare no possent. Supplicatu itaq extitit nobis p eosdem magros deuote et attente magna pcum instan vt eis supinde de opportuno remedio puide dignaremur, Vnde nos pfator magror supplicaonibus, vtpote uere iustis et legitimis nobis in hac pte porectis et exauditis, nolenq vt diuia dicti altaris opa p iamdictos magros iporq Zecham seu cfrnitate quoquo frustrentur, sed pocius ipa ad laudem dei eiusq gliose Genitricis virginis Marie ac bti Ladislai Regis nnon vtilitate ac honoris incremeto Ciuitatis commodosius augmentent, dignisq et congruis honorib frequentetur Igitur sepetactos magros artis fabrilis in zecha et cfrnitate existen in cunctis eorum antiquis libertatib et consuetudinib more aliarum Ciuitatum Regalium laudabilit obseruatis, sic

1) D-lă Jakab Elek publică documentul acesta ca specimen paleografic cu abreviațiunile sale. Noi l-lă reproducem întogmai.

et ptactos magros nri in medio tene et csuare volumus Ideo eisdem magris pntib et futuris id annuim et ccedim et obsuand stabilimq vt nullus magro de ipor medio extra zecham eorum aliquid laborae. aut laborando exerce valeat neq possit Item nullus honu fabror extra zecham existenciu ignem suu vltra spaciū qndecim dierum ad laborand aptum tene et succende valeat neq audeat Sed interim frnitati et zeche iporum satisfaciē complacueit Item nullus psciptor Infamator siue fidefragoru in ipam frnitatem et zecham recipi possit aut debeat, nisi Idoneus honestus et famosus Item nullus honu extneor labores ferreos qualescunq pticlatim hic inter ipos magros vendere possit neq audeat nisi in imo quartalis aut alia notabili qntitate. Item q nullus Serator de iporum laborib, vicz Secures aut alia qualiacunq reforman quoquo se intromitte audeat neq possit ad eos ptinem Salvis tamen semp libertatib et iurib alienis Ite si ex negligē aut ignoran aliquis famulor fabror equu cuiuscunque sufferando destruxerit, aut claudum effecerit, Ita q idem equus restaurari aut resanari no possit extuc medietate pcy ipius equi idem famulus aliam vero medietate mgr suus exoluere teneatur, et idem magr equu lesum curare et sanare homo aut cuius equus lesum existit Auena et fenu dare et ammistrar teneatur, Item si aliquis famulor fabror aliquem equu ex corrigiar aut aliar attenenciar sui magri sufferando, aut qualituq destruē offenderit extuc ipe magr pro huiusmodi dampno responde teneatur. Si vero idem famulus ex sui incuria seu negligē equu alicuius no debitomodo ligauit et puiderit et ipm equu ledendo offenderit extuc pfatus famulus pro huiusmodi dampno responde sit astrictus put moris est Item ipi magri centu Babata pro tri flor. auri annecte teneant Item omes causas et eor famulor excessus ad ipos magros et zecham de Jure ptinen discute et diffinire facultate heant. demptis alys causis ad Judicem et Juratos ciues de Jure spectan et ccernen se totalit extrahant. Item quicq ad ad zecham ingredi volueit et ad hanc sufficiens et Idoneus fuerit, Ille p ipa zecha tenetur dare duos flor. Auri Ideo ne aliquis se ppter ipius paupertate excusare valeat, Item vnam vrnam vini et quatuor libras cere Cetera ad ipius honestatem remitten. In cuius rei memoiam firmitatemq ppetuam pntes lras nras priuilegiales Sigilli nri maioris at autentici sub appensione roboratas sepetactis magris duximq ccedend, Datum feria secunda pxima ante festum bte Marie Magdalene. Anno dni Millimo Quadringentesimo Sexagesimo septimo, Nos itaq iustis et condignis peticonibus pnomiator magrorum artis fabrilis Annuen psciptas lras Annotator Judicis ac Jurator Ciuium de verbo ad verbum sine diminucione et augmeto aliquali pntibus lris nris similiter priuilegialib Transscribi et tnssumi facien Transscriptumq et transsumtum earund eisdem vniuersis magris fabris duximus concedend Juris eorum ad cautelam. In cuius rei memoia firmitatemq ppetuam pntes lras nras priuilegiales appensione Sigilli nri fecimq muniri. Datum feria sexta viczt in festo bti vicency iuris. Anno dni Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo octauo.

CLXI.

1468. 1468. (Estrasü). *Ionu Pongracz*, voivodul Transilvaniei, scrie Saşilor din Transilvania, că *Turcii au trecut Dunărea* cu forţe însemnate şi au intenţiunea, ca se facă o incursiune în Transilvania; de aceea dânsii se se pregătescă de resbelu cu infanterie şi cavalerie şi se plece numai de câtu către Orăstie.

Datum in Monoros Sabato in pro festo sanctae trinitatis, a. D. millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo.

Amlacher, Urkundenbuch. pag. 28. Originalul pe chârtie în archiva naţiunii săsesci din Sibiu. U. II. 277.

CLXII.

1468. 1468. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă tuturor *şismaticilor* (său *Românilor*) din Transilvania, cari locuiesc pe moşiile catolicilor, ca se plătescă dişme Capitulului din Alba Julia, de pe pământurile lor, ér' la casă din contră regele autorisează pe voievozii Transilvaniei, ca se constrângă cu armele pe românii aceştia, spre a satisface îndatoririi lor.

Mathias Dei Gratia Rex Hungariae etc. Fidelibus Nostris, Universis, et Singulis Schismaticis, ubivis in Terris Christianorum in Partibus Transilvanis Regni nostri, commorantibus, salutem et Gratiam. Exponitur Nobis in persona honorabilis Capituli Eccl. Alben: Transilvan. quomodo Vos Decimas, e medio Vestri, ipsi Capitulo, more alias Consveto provenire debentes eidem persolvere recusassetis, recusaretisque etiam nunc in praejudicium ipsius Capituli, et damnum. Et quia Nos volumus, ut hujusmodi Decimae. quae in Patrimonium Christi Ecclesiis dedicatae sunt, per Vos ipsi Capitulo effective persolvantur. Ideo Fidelitati Vestrae firmiter Committimus, et Mandamus, quatenus visis praesentibus, praefatas Decimas e medio Vestri, ut praefertur, annotato Capitulo provenire debentes, eidem, aut hominibus ejus ad id deputatis, plene, et integre reddere, et persolvere debeatis, alioquin commisimus et praesentibus firmiter commitimus Fidelibus Nostris Magnificis Vajvodis, et Vice Vajvodis dictarum Partium Transilvanarum regni nostri, ut ipsi Vos, et quemlibet Vestrum, ad praemissa omnia facienda, etiam cum gravaminibus Vestris in talibus fieri solitis, Armis compellant, et adstringant, auctoritate nostra ipsis in hoc concessa mediande secus non facturi praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Posonii. Sabbatho. Proximo post Festum S. Francisci Confess. A. 1468. Regni nostri undecimo, Coronationis vero 5.

Szeredai, Notitia veteris et novi Capituli ecclesiae Albensis Trans. 1791. pag. 103—104. — Kurz, Magazin für Geschichte Siebenbürgens. II. pag. 386.

CLXIII.

1468. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă autorităților din Transilvania, ca se prindă și se trimite înapoi pe *iobagii*, cari au fugit din districtele săsești, ca se așeze pe moștile nobililor, ori în țera Făgărașului.

1468.

In festo inventionis S. Crucis. Mathiae Regis mandatum ut Jobbagiones, qui de Civitatibus et villis saxonum, ut et septem sedibus ad possessiones nobilium et terram Fogaras confugissent, cum omnibus suis rebus reduncantur. — Orig. in Tab Nat. Saxonicae.

Kemény, Notitia hist. dipl. Capituli Albensis Trans. I. pag. 181.— Transilvania. An. 1873. pag. 223.

CLXIV.

1468. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă pe *nobilii din Mărcășii* în posesiunea moșilor sale părințești din districtul Caransebeșului.

1468.

Commissio propria domini Regis.

Nos Mathias dei gracia Rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis, Quod nos consideratis fidelitate, et servicys fidelium nostrorum Nobilium Ladislai et Lodovici de Ermenyes, ac Jacobi de Machkas per eos nobis et sacre dicti Regni nostri Hungarie Corone exhibitis et impensis possessiones Golyecz, padwrencz, Myraya, pethrosnicza, Bokosthycza, Walyswara, et Chernelcz vocatas in districtu Karansebes existentes, et habitas, in quarum pacifico domynio ydem Ladislaus, Lodovicus et Jacobus, progenitores suos ab antiquo perstitisse, seque persistere asserunt eciam de presenti, Simulcum cunctis ipsarum vtilitatibus, et pertinencys quibuslibet Terris scilicet arabilibus, cultis et incultis, Agris, pratis, pascuis, fenetis, Campis, Siluis, Nemoribus, virgultis, Rubetis, Montibus vallibus, vineis, vinearumque promonthorys, Aquis, fluys, piscinis, piscaturis, Aquarumque decursibus, Molendinis, Molendinorumque locis, ac generaliter quarumlibet vtilitatum et pertinenciarum earundem integritatibus quouis nominis vocabulo vocitatis sub ipsarum veris metis et antiquis, premissis sic vtprefertur stantibus et se habentibus, Memoratis Ladislao Lodouico et Jacobo ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis, nove nostre donacionis titulo, dedimus, donauimus, et contulimus ymmo damus, donamus et conferimus Jure perpetuo, et Irrevocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas Salvo Jure alieno, harum nostrarum vigore et

testimonio litterarum mediante, Quas in formam nostri privilege redigi faciemus, dum nobis inspecie fuerint reportate, Datum Bude in festo beati Thome martiris Anno domini Millesimo, quadringentesimo sexagesimo octauo. Regni nostri Anno vndecimo, Coronacionis vero quinto.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 81. Originalulă pe pergamenă în archiva familiară a baronilor Fiáth

CLXV.

1468.

1468. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, invită pe Capitululă din Aradă, ca se introducă de nou pe *nobilii din Mălteaşă* în posesiunea moşiloră sale din districtulă Caransebeşului.

Mathias dei gracia Rex Hungarie, Dalmacie, Croacie, etc. fidelibus nostris Capitulo Ecclesie Orodensis Salutem et graciam. Cum nos consideratis fidelitate, et seruicys fidelium nostrorum Nobilium Ladislai et Lodouici de Ermenes, ac Jacobi de Machkas per eos nobis et sacre dicti Regni nostri Hungarie Corone exhibitis et impensis possessiones Golyecz, padwrencz, Myraya, petrosnycha Bokosthycha, Valyssora, et Cherneck uocatas, in districtu Karansebes existentes habitas, in quarum pacifico dominyo ydem Ladislaus, Lodouicus, et Jacobus ac progenitores suos ab antiquo perstitisse seque persistere asserunt, eciam de presenti, simulcum cunctis ipsarum vtilitatibus, et pertinencys quibushibet premissis sicut prefertur stantibus et se habentibus, Memoratis Ladislao Lodouico, et Jacobo ipsorumque heredibus et posteritatibus vniversis vigore aliarum literarum nostrarum donacionalium exinde confectarum in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem in domynium earundem per nostrum et vestrum Homines legitime facere Introduci. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum quo presente dyonisius de pathak vel petrus Herka aut Johannes Thathar de Byzere, sin paulus de Wlpar, alys absentibus homo noster ad facies dictarum possessionum Golyecz, padwrencz, Myraya, petrosnycha, Bokosthycha, Valyssora, et Cherneck, vicinis et commetaneis earundem vniversis inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo Introducat prefatos Ladislaum Lodouicum et Jacobum in dominium earundem, Statuatque easdem eisdem, simulcum cunctis earundem vtilitatibus, et pertinencys quibushibet permissis nostre noue donacionis titulo perpetuo possidendas, Si non fuerit contradictum, contradictiones uero si qui fuerint, euocet ipsos Contra annotatos Ladislaum, Lodouicum, et Jacobum nostram personalem in presenciam ad terminum competentem rationem contradiccionis eorum reddituros, Est post hec huiusmodi Introduccionis et statucionis seriem cum contradictorum et euocatorum si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum, qui premissis statucioni intererunt nominibus, ter-

minoque assignato eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis. Datum Bude in festo beati Thome martyris, Anno domini Millesimo, quadringentesimo Sexagesimo octauo, Regni nostri Anno vndecimo, Coronacionis vero quinto.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 82. După raportul Capitulului din Arad din a. 1469.

CLXVI.

1468. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă libertățile *comunei românești numite Feléc* de lângă Clușă, și anume, ca dâșii se fie scutiți de dișma oilor (quinquagesima) și de alte dări. Regele le acordă această scutire din cauză, că dâșii sunt obligați se apere drumul din pădurea de acolo de hoși și de alți făcători de rele.

Mathias Dei Gratia Rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae Fidelibus nostris Universis et singulis Dicatoribus et Exactoribus Tributi fisci nostri Regalis ac proventuum Quinquagesimalium ac alterius cujuscunque Solutionis nunc constitutis, et in futurum pro tempore constituendis Salutem et Gratiam! Cum Villa Felek in Sylva Civitatis nostrae Colosvár existens, ac Universi Volachi in eadem commorantes, juxta Continentias Literarum Serenissimorum Principum Dominorum Ludovici, et Sigismundi Regum Hungariae coram nobis in specie productarum eidem civitati nostrae Colosvar cum omnibus suis Juribus applicata, Jurisdictionique et Potestati ejusdem Civitatis nostrae et Civium ejus Plene commissa ac propter custodiam Viae, quam in Sylva ipsa contra latrones et alios malefactores facere et continue exercere habent, ob ipsorum proventuum Quinquagesimalium, et alterius cujusvis Solutionis onere et exactione exempta et emancipata esse cognoscatur. Igitur nos volentes ipsam Villam et Valachos in eadem commorantes in hujusmodi eorum Libertatibus conservare Fidelitati vestrae mandamus, quatenus a modo deinceps contra Praefatorum Regum indultum, et hoc prorsus nostrum Mandatum cum dictis Volachis occasione praemissorum Proventuum Quinquagesimalium et alterius cujuscunque Solutionis nihil penitus agentes, eosdem ac res et bona eorum pacifice et quiete absque omni impedimento, in eorum Libertatibus, tanquam eos, qui de membro praefatae Civitatis nostrae Colosvar esse dignoscuntur relinquere debeatis Secus non facturi praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in loco nostro Exercituali prope Lavo in Festo Beati Georgii Martyris [aprilie 23.] Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo Octavo Regni nostri Anno Undecimo, coronacionis vero quinto.

Jakab, Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez. I. pag. 229. După copia din colecțiunea lui Mike Sándor: Egyveleg 10. Claudiopolis, pag. 449—512.

CLXVII.

1468. 1468. (Estrasü). *Matia Corvinulü*, regele Ungariei, scrie voievozilorü din Transilvania, că cele două districte săsesci Șeica și Mediașulü, s'au plânsü în contra *Românilorü* de acolo, că dênșii, după ce comitü mai multe fărădelegi în districtele săsesci fugü în comitate, ori pe moșiile nobililorü, ér' când Sașii i urmărescü și cerü de la nobilime, ca să-i pedepsescă, atunci li se refusă ori-ce justiție.

Mathias quod dum ipsi wolachos et alios fures et malefactores homines in bonis vestris seu investrum medio investigarent, investigatos reperirent, et a vobis iuxta eorum excessis iudicium postularent, vos ex parte huiusmodi furium wolachorum et aliorum malefactorum iudicium et iustitiam recusaretis Dat. Posonnii sab. pr. v. f. b. Mich. Archang. Anno 1468.

Archiv des Vereines f. siebenb. Landeskunde. N. F. XI Band. pag. 67—68. Originalulü în archiva din Mediașü. Nr. 43.

CLXVIII.

1468. 1468. (Estrasü). *Matia Corvinulü*, regele Ungariei, scutesce pe Românii din districtele săsesci ale Transilvaniei, ca se mai plătescă regelui dișma de oi.

Mathiae R. Literae, vi quarum Valachos in fundis Saxonum degentes a Quinquagesima Regia immunes declarat.

Originale in Tabul. Nat. Saxonicae sub Nr. 285. juxta Eder de Initiis Saxonum p. 163.

Transilvania. An. 1873. pag. 223. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CLXIX.

1468. 1468. *Matia Corvinulü*, regele Ungariei, scrie voievozilorü din Transilvania se prindă și se restitue nobilului Michaiü Apafi pe *iobagii* sei din comuna Malăncrogü, cari luându-și lucrurile și averea lorü, au fugitü și s'au stabilitü cu locuința pe moșiile altorü nobili.

Nos Ambrosius Magnus, et Franciscus Teurek de Viske, Comites, et Petrus de Zylkerek, et Elias de Girolth Iudices nobilium Cttus de Zolnok

Interiori memoriae commendamus per praesentes, quod cum nobis feria IV. p. p. fest. assumpt. V. Mariae, una cum nobilibus comprovincialibus in Oppido Des sede nostra pro tribunali nobiscum existentibus, Joannes Balam de Fel Demeter e medio in nostram exurgens praesentiam, quasdam Literas Serenissimi Dni nostri Regis coram nobis praesentaret, mox Andreas de Zylkerek Procurator Egregii Antonii de Bethlen paria earundem literar. per nos sibi dari postulavit, quarum tenor is est.

Mathias Dei Gracia Rex Hung. Croat. Dalmat. e. c. t. fidelibus nostris magnificis Joanni Pongratz de Dengeleg, et Nicolao Thupor de Monozlo Vajvodis nostris Transilvanis, vel ipsorum Vice-Vajvodis salutem et gratiam. Exponit nobis fidelis Nr. nobilis Michael alias de Almakerik, quomodo his diebus, quibus bona sua de nostra voluntate . . . Nonnulli Jobbagiones sui cum eorum rebus, et bonis praeter consuetudinem Transilvaniensem, ad bona aliorum aufugissent moraturi, in desolationem bonorum suorum, et damnum non modicum, supplicatum per nostram majestatem sibi superinde oportune provideri. Et quia nolumus, ut per consuetudinem Transilvaniesem bona ipsius Michaelis Apaffi sic desolentur, mandamus igitur fidelitatibus vestris firmiter, quatenus receptis praesentibus, et rebus praemisse se habentibus, ubicunque, et quorumcunque in bonis tales fugitivos Jobbagiones ipsius Michaelis Apafi reperire poteritis, vel si qui ex iisdem in futurum moraturi similiter recederent, scita superinde prius mera veritate, iuxta consuetudinem Transilvaniensem ad pristinam eor. habitationem reducere, debeatis autoritate nostra praesentibus, vobis in hac parte adtribuente, et justitia mediante. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhib. rest. Datae in descensu nostro exercituali prope Opidum Leva in Fest. B. B. Philippi et Jacobi Apost. anno Dni 1468. Regni nostri 11. Coron. v. 5.

Originale hujus Transumti, cujus stilus hic cessat in papyro patenter confectum, et tribus sigillis communitum produxere CC. Bethlen in causa Apafiana Transuntum p. 1282.

Transilvania, An. 1873. pag. 224. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CLXX.

1468. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, concede locuitorilor săși din comuna Ghiertană în Transilvania, că a treia parte din dârșii se fie scutiți de a lua parte la expedițiuni, avându se remână a casă, ca se aperc cimiterul fortificat ală comunei.

1468.

Nos Mathias eisdem (adecă locuitorilor din Ghiertană) id de plenitudine nostrae regiae potestatis et gratia nostra speciali duximus annuendum et concedendum, ut tertia pars eorundem civium, hospitem et inhabi-

tatorum dicti oppidi ab ingressione quorumcunque exercituum, tam per nos, quam per wayuodas vel vice-wayuodas . . . imponendorum exempta habeatur, ita ut cimiterium, quod per ipsos in eodem oppido munitum est, ab inimicis huiusmodi tertia pars in absentia aliorum civium, dum iidem in aliquibus exercitiis constituerentur, in bona custodia tenere debeat . . . Dat. posonij in festo b. Mich. archang. Anno dom. 1468.

Archiv des Vereines f. siebenb. Landeskunde. N. F. XI Band. pag. 67. Originalul în archiva din Ghiertană Nr. 5.

CLXXI.

1468.

1468. *Prelații și baronii Poloniei protesteză la Matia Corvinulă, regele Ungariei, că dânsul a năvălit asupra părții de jos a Moldovei, pe care a devastat-o cu feră și cu foc, și după cum sunt informați, dânsul voesce acum de nou se se ridice cu resbelă asupra lui Ștefană, voivodulă Moldovei.*

Serme Pcps et domine nobis gratiose. Secedente ex Polonia illustr. Pcpce Dno Kazimiro DG. R. Pol. etc. Dno nro. gratiosis. et in oram Lythwanicam tandem quoque in minorem divertente Russiam, rumor a veritate non abhorrens et qui nobis molestiam causavit singularem frequenti denuntiatione allatus est, quod Sertas Vra cum forti et numeroso exercitu ad instigationem Berenden terram Valachiae inferiorem hostiliter ingressa, ipsam igne, spoliis et caedibus multifarie afflixit, quae ab annis longinquis in ditione Poloniae Regni consistens, etiam hactenus cum suo Voyevoda Stephano obediens Dni Regis ditioni et imperio subiacebat, super quo habentur notoria iura et inscriptiones. Verum, quum a vetustissimo tempore duo regna haec, hungaricum et polonicum, velut duo totius Christianitatis contra barbaras nationes scuta, fideli et sincero caritatis et unionis coniuncta funiculo, singulos etiam sive laetos, sive adversos illis accedentes vicaria communione participabant aut propellebant eventus, nec armis aut odiis sed placitationibus et communibus colloquiis suas differentias de finibus aut iniuriis transigebant: satis itaque miramur, quid intercessit, quod S. V. veteri regnorum consuetudine obmissa, armis rem exequi porrexit, quae iure communi consiliariorum utriusque Regni arbitrio solita erat expediri, non attendens nostrae patientiae diuturnam tolerantiam, quam et vastationem terrae Scepusiensis et in regnicolis nostris ecclesiasticis et saecularibus clandestinam in castrum Regni vestri Hungariae deportationem atque pactationem, caeteraque dampna Regno nostro a V. S. et vestris illata pertulimus, et quorum reformationem per Barones utriusque Regni fiendam praestolabamur. Et quoniam fama vulgari accepimus, quod S. V. novo iterum bello eandem Valachiam destinavit lacessere, quod nobis cedit in amaritudinem altiore, qui et Regnorum praedictorum amicitias et foedera hactenus a nobis

sincere custodita male libenter videremus disreptum iri et arma communia non in propriam perniciem sed in barbarorum exterminium satius iudicamus convertere: quocirca rogamus Srtem Vram, quatenus a bello et armis praefato Stephano Voyevoda et terrae suae Valachiae movendis, velit se continere et regnorum foedus atque amicitiam non minuere sed nutrire et tam super Valachiae negotio, quam terrae Scepusiensis dampno, castri Lyednicza hostilitate et aliis quibuscunque quaestionibus, iniuriis et differentiis comitum et baronum stare arbitrio. Haec enim cura nobis praecipua fuit et erit, ut Regna ipsa, quantum ex nobis fuerit, mutuis dissidiis non sinamus collidi, sed in veteri foedere et amicitia absque cuiuslibet hostilitatis respectu, quo in barbarorum resistantiam Turcorum videlicet a Tartarorum potentiora sint servari pacem, ut speramus vicissitudinem, a Serenitate Vestra et Regno vestro experturi.

Monumenta medii aevi historica Poloniae. II. Pars post. pag. 241.

CLXXII.

1468. (Estrasă). *Stefană, voivodulă Moldovei*, promite credință și ajutoriū regelui Poloniei.

1468.

Stephanus palatinus Moldaviae Casimiro regi fidem obsequiumque spondet.

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. XI. pag. 452. — Rykaczewski, Inventarium. pag. 140.

CLXXIII.

1469. (Estrasă). *Dominică Bethlen*, vice-voivodulă Transilvaniei, comunică universității săsesci din Transilvania, că va trimite pe castelanulă său din Cetate-de-baltă, ca se asiste, în numele dănsului, la introducerea universității săsesci în posesiunea *Făgărașului și Amnașului*.

1469.

1469. Sabbatto in die crastino conceptionis Virginis Mariae. Dominici Bethlen Vice-Vajvodae Notificatoriae, quod Joannem Bornemisza Castellatum Castri Küküllö loco sui ad Universitatem Saxonum juxta collata D. Regis in Fogaras, Omlás et pertinentiis earundem statuendam mittat.

Kemény, Notitia hist. dipl. capituli Albensis Trans. I. pag. 183.

CLXXIV.

1469. 1469. (Estrasu). *Ionu Grebă* din Vingardă protesteză în contra universității săsesci din Transilvania, care a cerut de la regele Matia ca se-i conferască *districtul Făgărașului*, pe care regele i-l dăruise mai înainte dănsului.

Alia Protestatio eiusdem Joannis Gereb de Wyngarth et filiorum eius contra communitatem septem sedium saxonicalium eo : quod Districtum Fogaras sibi alias a Mathia Rege collatum, una cum Oppido similiter Fogaras Possessionibus item Swps Kwthkwalth¹⁾, Kwanna²⁾, utraque Venetia³⁾ et Porrwum⁴⁾ uti et aliis in Comitatu Albensi existentibus sibi ipsis a praefato Rege conferri procuraverint, coram Albensi Capitulo facta.

Fejér, Cod. dipl. XI. pag. 500.

CLXXV.

1469. 1469. Capitulu din Arad introduce de nou pe *nobilii din Măcișu* în posesiunea moșilor sale părințești din districtul Caransebeșului.

Capitulum Ecclesie Orodensis omnibus Christifidelibus presentibus pariter et futuris presencium noticiam habituris Salutem in omnium saluatore, ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire. Quod nos literas Introductorias et Statutorias serenissimi principis domini Mathie dei gracia Regis Hungarie Dalmacie, Croaciae etc. domini nostri naturalis, sumpmacum reuerencia recepimus in hec verba.

(Urmăză documentul sub Nr. CLXV.)

Nos igitur mandatis Regie Serenitatis in omnibus obedire cupientes vt tenemur, vnam petro Herka de Ermenes homine, suo Regio predicto, vnum ex nobis videlicet honorabilem dominum Johannem de Gywla lectorem socium et conCanonicum nostrum ad premissas Introduccionem, et statucionem faciendam nostro pro testimonio transmisimus fidedignum. Qui tandem exinde ad Nos reuersi, nobis vniformiter retulerunt, Quod ipsi feria quinta proxima post festum Conuersionis beati pauli apostoli proxime preteritum, et alys diebus ad id aptis, et sufficientibus ad facies possessionum Golyecz, Myraya, petrosny-

1) Cuciulata.

2) Comăna.

3) Veneția-de-jos și Veneția-de-sus.

4) Părau.

cha, Wallisora et chernecz, nec non directarum medietatum possessionum Alsobokosthycha, et padwrencz vocatarum in prefato districtu Karansebes existencium habitatum, vicinis et commetaneis earundem vniuersis inibi legitime conuocatis, signanter Thoma Nyerew de Sebes, Joanne Fora de Bokostycha, et Michaelae de eadem et presentibus accedendo Introduxissent memoratos Ladislaum et Lodouicum de Ermenes, ac Jacobum de Maczkas in dominium praefatarum possessionum, et directarum medietatum aliarum prenominarum similiter possessionum, statuissentque easdem, eisdem Ladislao, Lodouico et Jacobo ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis simul cum cunctis earundem vtilitatibus, et pertinencys quibilibet perpetuo possidendas, nullo penitus, contradictore apparente, tam in facie prescriptarum possessionum, et medietatum aliarum similiter possessionum, quam etiam ex post coram nobis legitimis diebus et horis perseverando, et expectando. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes literas nostras priuilegiales pendentis, et autentici Sigilli nostri munimine roboratas duximus emanandas. Datum Quintodecimo die diei introductionis et Statucionis prenotatarum. Anno domini Millesimo quadringentesimo, sexagesimo nono, presentibus ibidem honorabilibus dominis Ambrosio Cantore, Stephano de Gyanthe Custode, Magistris Martino de Zombor altero Martino de Jenew, Michaelae de Kowazy, Ladislao de pankotha et Gregorio de Apathfalwa Ceterisque Canonicis fratribus nostris in dei Ecclesia Regi sempiterno jugiter famulantibus.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 83. Originalul pe pergament în archiva familiară a baronilor Fiath de Ormeniș.

CLXXVI.

1469. (Estrasu). Amintire despre nobilii români *Laurențiu Danciū și Ionu Olah (Românulū)* din comitatul Bechesu.

1469

. . . Laurencium Dancz de Wassan, Johannem Oláh de eadem Wassen . . . officiales et familiares eiusdem Mathius de Maroth Bani (Machoviensis).

Haan et Zsilinsky, Monumenta diplomatica comitatus Bekesiensis. Budapest. 1877. pag. 83. Originalul pe pergament în archiva camerei fiscale din Buda.

CLXXVII.

1469.

1469. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă dispozițiunile districtelor săsesci din Transilvania în contra *Românilor* de acolo, și anume, că nici un nobil, și nici un român din Transilvania, și cu deosebire din *districtul Făgărașului și ală Annașului*, se nu mai trimiță păstori cu turme de oi, ori de porci, pe teritoriul districtelor săsesci, și în casă, dacă în contra voinței comunităților săsesci, păstorii români voră trece cu turmele loră în semănaturile, în pășunile, ori în pădurile Sașiloră, atunci Români aceștia se fie datori a le rebonifica pagubele cauate, și dacă Români voră fi mai mulți și se voră opune, atunci cei păgubiți, se cără ajutoriulă comunității săsesci, ori ală districtului săsescă, și dacă nici comunitatea, nici districtulă, nu voră fi în stare se constringă pe Români, ca se le rebonifice pagubele cauate, atunci dênșii se cără ajutoriulă tuturoră districteloră săsesci, și în fine ajutoriulă Voivodului din Transilvania.

Nos Matthias Dei gratia rex Hungariae etc. memoriae commendamus . . . quod fidelis noster Conradus Monetarius, inhabitator civitatis nostrae Cibiniensis, nuncius universitatis Saxonum septem et duarum sedium Saxonicalium partium Transsilvanarum regni nostri, nostram veniens in praesentiam . . . exhibuit nobis quoddam registrum super certis dispositionibus et ordinationibus magistrorum civium ac iudicum et juratorum seniorum sedium praedictarum pro dictorum Saxonum nostrorum utilitate factis confectum, supplicans idem Conradus in personis eorundum Saxonum nostrorum nobis humiliter, ut easdem dispositiones ratas, gratas et acceptas habendo litterisque nostris patentibus inscribi faciendo pro eisdem Saxonibus nostris approbare et ratificare dignaremur. Quarum quidem dispositionum series haec est: primum, quod, si aliqui nobiles, aut alterius cujusvis status possessionati homines et notanter Valachi dictarum partium Transsilvanarum et signanter in districtibus Fogaras et Omlas vocatis commorantes, pastores suos cum gregibus ovium, porcorum et aliorum pecorum suorum ad terras et territoria dictorum Saxonum nostrorum contra voluntatem ipsorum miserint et in vineis, segetibus, silvis, pascuis et pertinentiis ipsorum damna aliqua eis irrogaverint, extunc prima vice duo castrones vel duae oves et secundaria vice quatuor castrones vel oves, tertiaria autem vice duodecim castrones vel oves pro vadiis recipi debeant, si oves fuerint, si vero porci fuerint, extunc primo unus porcus, secundo duo porci, tertio decimus porcus recipi debeat debitis tamen et consuetis semper inhibitionibus de pastu talium ovium, porcorum et aliorum pecorum praecedentibus. Illo etiam specialiter declarato, quod, si tales homines et Valachi quicumque aliquando signanter nocturnis temporibus in segetibus, sive seminibus ipsorum Saxonum nostrorum per ipsorum animalia praenotata tempore pluviali aut madido talia damna ipsis Saxonibus nostris illata fuerint, extunc 12 oves vel castrones pro vadio recipi debeant et pro veritatis signo unus agnus, vel una ovis, aut porcus occidi et mactari debeat, ne negatio fieri possit propter cruorem talis animalis in tali loco, in quo ipsa damna fuerint perpetrata, remanentem. Et si tam magna damna exstiterint irrogata, quod receptum vadium tanti valoris non fuerit, extunc pro damnis hujusmodi condigna recipi debeat satisfactio. Ubi vero Valachi ipsi, vel alii quicumque

tantae potentiae fuerint, ut ab eis super hujusmodi damnis illatis condigna recipi non posset satisfactio, extunc tales damnificati juratos seniores ac universos inhabitatores illius oppidi aut villae, ubi ipsa damna perpetrata fuerunt, invocent pro auxilio. Si vero tales ad id insufficientes et impotentes exstiterint, extunc iudices et totam communitatem illius sedis, in quo damna perpetrata fuerunt irrogata, invocent. Si autem tales iudices et tota communitas talis sedis tam impotentes fuerint, extunc dictos Saxones nostros et universitatem eorum de dictis VII et II sedibus Saxonicalibus pro succursu invocent et requirant, quibus mutuis et opportunis auxiliis in talibus subvenire teneantur. Ubi autem iidem Saxones nostri ad talem violentiam reprimendam insufficientes et viribus impotentes redderentur aliquo modo, extunc iidem Saxones nostri Wayvodas vel Vicevayvodas nostros Transsilvanienses pro tempore constitutos pro talis modi succursu juxta contenta litterarum nostrarum, si opportunum fuerit, debeant invocare. Praeterea ut nullus omnino hominum praenotata vadia, vulgariter Schwzung (Schatzung) nuncupata per vestium ablationem et educationem recipere audeat. Insuper ut nullus hominum in dictis VII et II sedibus commorantium audeat Valachos pro custodibus nocturnalibus aliquo modo conservare aut eisdem mercedem aliquam dare et solvere sub poena solutionis unius marcae argenti. Ceterum ut si aliqui per latrones aut fures in equis, pecoribus et aliis bonis eorum quibuscunque damnificati ad aliquod territorium aut oppidum vel villam, in quo vel qua Saxones, seu Hungari, aut alii Christiani commorantur, consveta vestigia sequerentur, extunc tales eisdem damnificatis territorium ac domos et curias ad perquirendos talismodi equos, pecora et alia animalia ac bona aperire ac eosdem et eadem libere ubique perquirere permittere teneantur. Ubi vero tales damnificati hujusmodi perquisitione nollent contentari, extunc tales Saxones, Hungari aut alii Christiani ipsis singillatim solita juramenta pro eo praestare teneantur. Quo facto iidem Saxones, Hungari et alii Christiani liberi existunt. Si vero aliqui taliter damnificati consimilia vestigia ad aliquod territorium, seu oppidum, vel villam, in quo vel qua Valachi commorantur, sequerentur, extunc ipsi Valachi vestigia hujusmodi, ut moris est, extradare teneantur, si vero id facere nequiverunt extunc ipsi damnificati super vestigiis septimo e (die?) solita juramenta deponere teneantur lege et consvetudine partium illarum observatis et tandem ipsi Valachi hujusmodi equos, pecora et alia animalia ac bona ipsis damnificatis persolvere teneantur. Ubi autem aliquorum latronum, furum et aliorum malefactorum in quorumcunque nobilium et aliorum cujusvis status, dignitatis et conditionis possessionatorum hominum possessionibus et terris commorantium insultus in medio dictorum Saxonum nostrorum in destructionem et desolationem eorundem et terrae illius alibi orirentur et unus alium ex ipsis Saxonibus nostris quemcunque et quotiescunque contra hujusmodi insultus dictorum latronum, furum et aliorum malefactorum pro faciendo succursu invocaret et requireret, extunc iidem Saxones nostros juxta limitationem et impositionem hominum alicui sedi vel oppido aut villae pro talismodi praebendo succursu sibi ipsis mutuo faciendo mox requisiti insurgere et parti oppressae sub poena solutionis 25 marcarum argenti — quarum 20 ipsi magistris

civium ac iudicibus et juratis senioribus dictarum VII et II sedium Saxonicalium et quinque iudicibus illius sedis, aut oppidi vel villae, in qua contrafactum fuerit, eo facto irremissibiliter cedere debeant, succurrere ac ipsos latrones, fures et alios malefactores, quemcunque, quotiescunque, ubicunque et in quibuscunque terris, possessionibus et bonis quorumcunque reprehensos et apprehensos auctoritate nostra speciali juxta eorum demerita punire teneantur. Ubi vero aliqui iudices alicujus sedis ad succursum hujusmodi requisiti et invocati modo aliquali non insurrexerint, aut negligentes seu remissi fuerint, quinque marcas argenti dictis magistris civium ac iudicibus et juratis senioribus pro poena irremissibiliter solvere teneantur. Si autem aliqua singularis persona ad mandatum et requisitionem alicujus iudicis pro hujusmodi succursu faciendo ad statim non insurrexerit, aut negligens et tepide fuerit, pro poena unum florenum auri ipsis magistris civium ac iudicibus et juratis senioribus solvere teneantur. Demum, quia plerique reperirentur deceptores, qui quam plures homines ab eis pecunias mutuo recipiendo, decipiunt et ex post debitores effecti de talismodi debitis hominibus ipsis satisfacere nolunt, per quod multi debitis eorum defraudari et damnificari consueverunt, ideo ubicunque tales debitores in medio eorundem Saxonum nostrorum reperirentur, captiventur et juxta consuetudinem aliarum civitatum dicti regni nostri Hungariae capti tam diu detineantur, donec ipsis creditoribus suis hujusmodi mutuata pecuniam restituerint effective, aut pro se pro debitis hujusmodi sufficientem praestiterint fidejussoriam cautionem. Postremo ut si ipsis Saxonibus nostris de dictis VII et II sedibus ex hujusmodi dispositionibus ac confederationibus aliqua gravamina, damna, impropria et alia mala quovis modo evenirent, iidem praemissa omnia insimul fecisse assumssissent et se obligassent. — *Matia confirmă aceste: dispositiones, in omnibus earum clausulis et articulis, in quantum rite et legitime atque pro commodo et utilitate dictarum sedium factae sunt.* D. in Olomucz in festo beati Marci evangelistae; anno domini 1469.

Archiv des Vereines für siebenb. Landeskunde. II Band. Hermannstadt. 1846. pag. 317. După manuscrisul intitulat: Tabularium nationis Saxonicae, în Biblioteca Baithyani din Alba Julia.

CLXXVIII.

1470.

1470. (Estrasă). *Stefană, voivodulă Moldovei*, promite a da ajutoriū lui Casimir, regelui Poloniei, în contra tuturor inamicilor sei.

Litterae Stephani Palatini Moldaviae quibus promittit Casimiro Regi fidelitatem et auxilia pro viribus contra quosque hostes, et, quod more maiorum suorum, cum a Rege ad praestandum iuramentum vocatus fuerit, Ca-

meneciam, Colomiam vel Sniatinum, personaliter sit venturus, neque bellum aliquod suscepturus, neque de re aliqua transacturus sit, sine consensu Regis.

Dogiel, Codex Dipl. Regni Poloniae. I. 2. pag. 603. Din registrulă arhivei de la Cracovia — Rykaczewski, Inventarium. pag. 140.

CLXXIX.

1470. *Motia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă pe nobilul român *Iacobu din Măceșu* în posesiunea moșilor săi din districtul (Caran)Sebeșului, pe cari le stăpânise dănsul, și părinții săi, încă din vechime.

1470.

Comissio propria Domini Regis.

Nos Mathias dei gracia Rex Hungarie, Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis, Quod nos consideratis fidelitate, et seruicys fidelibus fidelis nostri Jacobi de Matskás per eum primum Sacre huius Regni nostri Hungarie Corone, Tandemque Maiestati nostre exhibitis, Possessiones Igazo, Kriwina, et Miculest, vocatas in Districtu Sebes existentes habitas, in quorum pacifico Dominio idem Jacobus Matskás Progenitores suos ab antiquo perstitisse, seque persistere asserit eciam de presenti. Item Totum et omne Jus nostrum Regium, si quod in eisdem Possessionibus qualitercunque haberemus, aut nostram ex quibuscunque Causis, vys, modis, et rationibus, concernerent Maiestatem, simul cum Cunctis ipsarum vtilitatibus et pertinencys quibuscunque, Terris scilicet arabilibus, Cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, foenetis, campis, siluis, nemoribus, virgultis, rubetis, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promonthorys, aquis, fluuys, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, Molendinis, molendinorumque locis, et generaliter quarumlibet vtilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus, quouis nominis vocabulo vocitatis, sub ipsarum veris metis et antiquis, premissis sic vt prefertur stantibus et se habentibus, memorato Jacobo de Matskas, et per eum Emerico, Ladislao, et Johanni filys suis, ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis, Noue nostre donacionis titulo dedimus, donauimus, et contulimus. Imo damus, donamus, et conferimus. Jure perpetuo et irreuocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas. Saluo Jure alieno Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Quas in formam Priuilegy redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Budeferia quinta proxima post festum Circumcisionis Domini, Anno eiusdem Millesimo Quadringentesimo Septuagesimo. Regni nostri Anno duodecimo, Coronacionis vero sexto.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 421. Copie în archiva familiei Macskási de Tincova.

CLXXX.

1470.

1470. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, invită pe Capitulul din Arad, ca se introducă pe nobilul român *Iacob din Măcișu* în posesiunea moșilor sale părințesci din districtul (Caran)Sebeșului. Ca martori, cari se asiste la această introducere, sunt amintiți nobilii români *Ion Tătaru*, *Ladislau Gămanu* și *Ion Floca*.

Capitulum Ecclesie Orodienſis, Omnibus Chriſt fidelibus preſentibus pariter et futuris, preſencium noticiam habituris, Salutem in omnium Saluatore, Ad vniuerſorum harum ſerie noticiam volumus peruenire. Quod Nos Literas Introductorias et Statutorias Sereniſſimi Principis Domini Mathie Dei gracia Regis Hungarie, Bohemie etc. Domini noſtri naturalis, Summa cum reuerencia recepimus in hec verba: Mathias Dei gracia Rex Hungarie, Bohemie etc. Fidelibus noſtris Capitulo Orodienſi, Salutem et graciā, cum nos conſideratis fidelitate, et ſeruicys fidelibus, fidelis noſtris Jacobi de Matskas, per eum primum ſacre huius Regni noſtri Hungarie Corone, Tandem quoque Maiestati noſtre exhibitis, Poſſeſſiones Igazo, Kriwina et Mikuleſt vocatas in Districtu Sebes exiſtentes et habitas, in quarum pacifico dominio, idem Jacobus Progenitores ſuos ab antiquo perſitiſſe, ſeque perſiſtere aſſerit eciam de preſenti, Item Totum et omne Jus noſtrum Regium, ſi quod in eiſdem Poſſeſſionibus qualitercunque haberemus, aut noſtram ex quibuſcunque Cauſis, Vys, modis, et Racionibus concerneret Maiestatem, Simul cum cunctis ipſarum vtilitatibus et pertinencys quibuſlibet, premiſſis ſic vt prefertur ſtantibus et ſe habentibus, memorato Jacobo de Matskas, et per eum Emerico, Ladislao et Johanni filys, ſuis, Ipſorumque heredibus et Poſteritatibus vniuerſis, vigore aliarum literarum noſtrarum Donacionalium exinde confectarum in perpetuum contulerimus. Velinusque eoſdem in Dominium earundem et Noui Juris Noſtri Regy, per Noſtrum et veſtrum homines legitime facere Introduci. Ideo fidelitati veſtre firmiter mandamus, quatenus veſtrum mittatis hominem pro teſtimonio fidedignum, quo preſente Johannes Tatar, aut Ladislau Gamath (proprie: Gámán) de Byzere, vel Johannes Floka dictus de Negoteſth, alyſ abſentibus, homo noſter ad facies predictarum poſſeſſionum Igazo, Kriwina, et Mikuleſt, vicinis et commetaneis eorundem vniuerſis inibi legitime conuocatis et preſentibus accedendo, Introducat memoratum Jacobum, et alios preſcriptos in Dominium earundem, Statuatque eaſdem et idem eiſdem, ſimul cum cunctis earundem vtilitatibus et pertinencys quibuſlibet, premiſſe noſtre Donacionis titulo perpetuo poſſidendas, ſi non fuerit contradicturn, Contradictores vero, ſi qui fuerint Euocet ipſos contra annotatos Jacobum Emericum, Ladislau et Johannem noſtram Personalem in preſenciam, ad terminum competentem, racionem contradiccioniſ eorundem reddituros, Et poſthec huiusmodi Introduccionis et Statucionis ſeriem, ſimul cum Contradictorum et Euocatorum, ſi qui fuerint, vicinorumque et Commetaneorum, qui premiſſe Statucioni intererunt Nominibus, Terminumque assignatum, eidem noſtre personali preſencie fideliter reſcribatis, Datum Bude feria quinta proxima poſt feſtum Epiphaniarum Domini,

Anno eiusdem Millesimo Quadringentesimo Septuagesimo. Regni nostri Anno duodecimo, Coronacionis vero sexto. Nos igitur mandatis Regie Serenitatis in omnibus obedire cupientes, vt tenemur, vnacum Johanne Floka de Negotesth, Homine scilicet Regio predicto, unum ex nobis videlicet honorabilem Magistrum Mathiam de Doboka, Socium et Concanonicum nostrum, ad premissas Introduccionem et Statucionem faciendam, Nostro pro testimonio transmisimus fidedignum. Qui tandem exinde ad Nos reuersi, Nobis concorditer retulerunt, Quod ipsi in festo beati Mathie Apostoli proxime preterito et alys diebus ad id aptis ac sufficientibus, ad facies predictarum Possessionum Igazo, Kriwina et Mikulest vocatarum in dicto Districtu Sebes existencium habitatum, vicinis et commetaneis earundem vniuersis inibi legitime conuocatis, signanter Johanne et Nicolao de Muthnok, et Ladislao de Byzere, vt presentibus accedendo, Introduxissent memoratum Jacobum de Matskas, ac Emericum, Ladislaum et Johannem, filios eiusdem, in dominium earundem, Statuissentque easdem eisdem, simul cum cunctis ipsarum vtilitatibus et pertinencys quibuscumque, premissis sue Regie Donationis Titulo, perpetuo possidendas, Nullo penitus Contradictore apparente, Tam in facie prescriptarum Possessionum, quam etiam expost Coram nobis, legitimis diebus et horis expectantibus, in cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam, presentes Literas Nostras Priuilegiales pendentes et authentici Sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas. Datum per manus Magistri Johannis Lectoris, Socy et Concanonici nostri, quinto decimo die diei Introduccionis et Statucionis prenotatarum, Anno domini Millesimo Quadringentesimo Septuagesimo supradicto Presentibus ibidem honorabilibus Dominis, Ambrosio Cantore, Stephano Custode Magistris: Martino de Zsombor, altero Martino de Jenö, et Michaelae de Kovátsi Ceterisque Canonicis fratribus nostris, in dei Ecclesia Regi sempiterno iugiter famulantibus.

Pesty, Krasso vármegye története. III. pag. 422—424. Copie în archiva familiei Macskási de Tincova.

CLXXXI.

1470. Iacobu Măcicașu, Ionu More și Vasa, castelanii castrului Jidova din Bănatu, adeverescu, că întâmplându-se se țină dênșii tribunalu cu nobilii din provincia Lu-goșului, se au prezentatu înaintea dênșiloru *Iacobu Marga și Sandrinu Șișmanu, foștii castelani ai Severinului*, și s'au judecatu pentru partea, ce se cuvinea lui Iacobu Marga din veniturile castrului Severinu.

1470.

Nos Jacobus Maczkas ac Johannes More, et Vasa Castellani Castri Sydowar Memorie commendamus per presentes quod nos in sede nostra Iudiciaria vnacum Nobilibus comprouincialibus Sedis Iugas sedissemus, ab vna parte Jacobus de Marga, parte vero altera Sandrinus Sysman, nostram veni-

ens in presenciam, per eundem Jacobum extitit in hunc modum, quod ipse tempore Michaelis ac Stephani de Mothnok Banis Zewriniensibus, vnacum Sandrino fratre in Castro Zewriniensi fuissent Castellanni, tunc dictus Sandrinus Syman (sic) de porcione sua prouentus eiusdem Castri Triginta duos florenos Auri recepisset et abstulisset, qui quidem Sandrinus, coram nobis extitit in hunc modum, quod ipse de porcione eiusdem Jacobi plus non recepisset nisi viginti duos florenos Auri, hys auditis nos unacum dictorum Nobilibus comprouincialibus, disposuimus et ordinauimus, vt predictus Sandrinus Sysman, predicto Jacobo decem et Nouem florenos Auri soluere teneretur, Id ambe partes ad disposicionem et ordinacionem prefatorum Nobilium comprouincialium contenti extiterunt, Nosque vnacum prenominatorum Nobilium comprouincialium pro solucione dictorum florenorum Sandrino terminum assignamus, terminoque adueniente sepe dictus Sandrinus, prenotatos florenos Jacobo Marga deponere non Poterit, sed in tribus Possessionibus porcionarys videlicet Bozyas, Ohaba, felsew Borzas, vocatas, eidem Jacobo marga, predictos florenos assignabat, hys visis et auditis Martinus Thewrswk frater et cansanguineus eiusdem Sandrini, contradixit, vt sepe nominate porciones possessionarie ipsum similiter concernerent sicuti Sandrinum Sysman, ad manus alienas prefatas porciones possessionarias intromittere non vellet, sed, ipse, prenominationis florenis predictis porcionibus possessionarys videlicet Bozyas, Ohaba, felsew Borzas deponere vellet, ita dum et quando fratres eiusdem Martini Thewrswk redimere vellent extunc Idem Martinus, dictas porciones possessionarias remittere debeat et teneatur, tunc sepedictus Martinus decem et Nouem florenos coram nobis prenominato Jacobo marga plene et integraliter deposuit et soluit testimonio presencium mediante Datum in Sydowar feria tertia post festum penthecostes Anno domini Millesimo CCCC° Septuagesimo.

Pesty, Oláhkerületek. pag. 81. — Idem, Krassó vármegye története. III. pag. 425—426. Originalulü pe chărtie în archiva familiei Macskási de Tincova.

CLXXXII.

1470.

1470. *Matia Corvinulü*, regele Ungariei, dăruiesce cetății Clușului din Transilvania orașulü regalü numitü *Cojocna*, dimpreună cu tôte cătunele și cu tôte moșiile sale. De asemenea i mai dăruiesce jumătate din satulü numitü *Feiurdü*, pe care-lü confiscase de la nobilulü Stefanü din Feiurdü, care dimpreună cu alți nobili se resculase asupra regelui.

Nos Mathias dei gracia Rex Hungarie Bohemie etc. Memorie commendamus Tenore praesencium significantes, quibus expedit uniuersis, Quod cum Ciuitates eo magis fouende sint, quo in eis decor simul et utilitas Regni posita videatur, Expedit igitur illis, quorum ex officio regiminis interest eorum habere curam, ut dum turbaciones aberunt, ab eorum incolis, non solum in

gloriam propriam, sed et utilitatem Regni et incolarum eius comodum opibus crescere contendant, Itaque nos accepta supplicatione fidelium nostrorum Prudentum et Circumspectorum Iudicis Juratorum ciuium et tocius communitatis Ciuitatis nostre Cluswar, Cupientes eandem Ciuitatem nostram, in qua nati sumus, fauoribus nostris extollere. Oppidum nostrum Kolos vocatum in Comitatu de Kolos habitum, Simulcum possessionibus predys et porcionibus possessionarys ad idem ab antiquo spectantibus Nec non medietatem possessionis • Feyerd vocate in eodem Comitatu de Kolos existentis habitam que alias Stephani de eadem Feyerd prefuisset, sed per notam infidelitatis eiusdem, quam ipse ex eo, quod postposita fide et fidelitate qua nobis et Sacre dicti Regni nostri Hungarie tenebatur, nuper cum nobilibus et Incolis Transiluanensibus coniurando et nobis rebellanti Johanni Comiti de Bozyn et de Sancto Georgio, qui pro tunc honore Wayuodatus Transsiluanensis fungebatur, adherendo, contra nos ut infidelis animo nocendi insurrexerat, notabiliter incurrit, iuxta antiquam et approbatam eiusdem Regni nostri consuetudinem, rite et legitime deuoluta esse perhibetur. Preterea totum et omne jus nostrum Regium, quod in totali possessione Feyerd apud manus scilicet nostras existente, qualitercunque haberemus, et nostram ex quibuscunque causis vys modis et rationibus concernerent Maiestatem, Simulcum cunctis suis utilitatibus et pertinencijs quibuslibet, Terris scilicet arabilibus cultis et incultis agris pratis pascuis fenetis. Siluis nemoribus montibus vallibus vineis vinearum promontorys, aquis fluuys piscinis piscaturys aquarumque decursibus nec non molendinis et locis molendinorum, Generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus, quouis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis, de manibus nostris Regys, Memoratis Iudici Juratis Ciuibus et communitati dicte Ciuitatis nostre Cluswar, dedimus donauimus et contulimus, ymmo damus donamus et conferimus Jure perpetuo et irrevocabiliter tenenda, possidenda pariter et habenda, Annuentes eisdem ut Ciues et jobagiones in ipso Oppido Kolos, et possessione Feyerd commorantes in omnibus, eadem libertate utantur, qua ipsi Ciues Annotate Ciuitatis nostre Cluswar consuetudine uel de iure utuntur harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante, Quas in formam nostri priuilegy redigi faciemus dum nobis in specie fuerint reportate, Datum Bude feria secunda proxima post festum Annunciacionis beate Marie virginis, Anno domini Millesimo, Quadringentesimo Septuagesimo, Regnorum nostrorum Anno Hungarie tredecimo Coronacionis sexto Bohemie uero primo.

CLXXXIII.

1470.

1470. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, invită pe toți prelații, baronii, nobilii, castelanii, deregătorii și județii orașelor și ai comunelor, ca se permită *iobagiloră* sei, după ce voră plăti mai întâi darea pământului și alte datorii ale loră, ca se se pătă strămăta cu locuința în districtele săsesci ale Mediașului și Șeicei.

Mathias Dei Gr. Rex Hung. Bohem. ect. Fidelibus nostris Universis et singulis, Praelatis, Baronibus, et Comitibus, Castellanis, nobilibus, ipsorum Castellanis, Officialibus, item Civitatibus, oppidis, villis, earumque Rectoribus, Judicibus, et villicis, quibus praesentes ostendentur salutem et gratiam! Cum antiqua hujus Regni nostri Hungariae consuetudine dictante, quilibet Jobbagio et Jobbagionalis conditionis Homo, in quorumcunque vrum. possessionibus residens, habita licentia, justoque terragio deposito, et aliis debitis suis psolutis de vestris possessionibus, tentatis (tenutis?) honoribus, seu officialibus, vrum. e medio ad duas sedes saxonicas videlicet: Medgyes, et Sellyk vocatas transferre voluerint moraturi, simul cum universis eorum rebus, et bonis libere recedere, et abire pmittatis contradictione atque difficultate absque omni, alioquin commisimus, et serie praesentium committimus firmiter fidelibus nostris Vajvodis, et Vice-Vajvodis nostris Transilvanicis ut primo praemiss. mera veritate omnes et singulos remittentes, ad hoc ipsum efficien. observan. p. poenas in talibus fieri solitas arctius compellant, et adstringant autoritate nostra psentibus in hac parte ipsis ccessa, et justitia mediante. Secus non facturi. Datum Budae die Dom. prox. a. F. Circumcis. Dni anno ejusdem 1470. Regni nostri anno 13. coronationis v. 7.

Privilegiales hae habentur et in Suppl. C. D. T. IV. p. 113, et 214. Copia ltr. in Coll. mstor. Bibl. Colleg. Ref. Claud. T. II. p. 125.

Transilvania. An. 1873. pag. 227. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CLXXXIV.

1470.

1470. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie Conventului din Mănăstirea-Clușului, ca se introducă pe nobilulă *Petru Oláh (Românulă)* din Deșă în posesiunea comunelor Iclodă, Păclișă, Căceasa și Cubleșă din comitatulă Dobăcei.

1470. Budae feria 2. p. p. festum Catharinae V. — Mathiae Regis mandatum ad Conventum de K.-Monostor, ut Petrus Olah de Dés aulicus Regis, ac per eum frater ejus carnalis Joannes Oláh de Dés statuatur in Dominium possessionum: Iklod, Poklostelke, Kecskéhágo, et Köbles in Cottu Doboka, per notam infidelitatis quondam Martini de Iklod rebeli, Joanni Grof Wayvodae Transilvano adhaerentis ad coronam Regni devolutarum.

Exstant in Archivo K. Monostoriensi una cum Statutorio relatoriis perhibentibus, quod huic Statutioni contradixerit Dna Potentiana vidua dicti Martini de Iklod, ejusque proles Thomas, filia . . . , filia . . . V. 34. et 40.

Transilvania. An. 1873. pag. 238. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CLXXXV.

1471. *Matia Corvinulū*, regele Ungariei, invită pe Sașii din Transilvania, ca se restituie lui Ionū Grebū *districtulū Făgărașului*, pe care l'au luatū dela dēnsulū, și l'au anexatū la districtele săsesci.

1471.

1471. Mandatum Mathiae Regis Saxonibus Septem, et duarum sedium saxonicalium in Transylvania existentium de Districtu, et Possessione Fogaras, Joanni Gereb de Wyngarth ac Petro, Ladislao, et Mathiae filiis eiusdem, a quibus videlicet alias ademta, et ad dictas duas sedes adnexa fuerant, simul cum cunctis appertinentiis ulteriore mandato superinde non exspectato confestim remittendis, et resignandis sonant.

Fejér, Cod. dipl. XI. pag. 501.

CLXXXVI.

1471. *Matia Corvinulū*, regele Ungariei, ordonă castelanilorū din Hinedóră, ca se nu usurpeze pentru dēnșii dișmele din comitatulū Hinedórei, pe cari are se le priméscă Capitululū catholicū din Alba Julia.

1471.

Matthias D. G. Rex Hungariae etc. Fidelibus Nostris Castellanis Castri Nostri Hunyad salutem, et Gratiam. Expositum est Nobis in personis Fidelium Nostrorum Honorabilis Capituli Eccles. Alben. Transilvanie querulose, quod Vos Decimas ejusdem, eidem de Comitatu Hunyad provenire debentes, quasi sine pretio minus juste, et indebite occupare consvevissetis, occupareque non cessaretis propterquas ipsum Capitulum in hujusmodi suis Decimis damnum pateretur non modicum, supplicans idem Capitulum, sibi per Nos superinde opportune provideri. Unde Nos nolentes, ut Decimae ipsius Capituli per quempiam sic indebite occupentur, Fidelitati Vestrae firmiter committimus, quatenus a modo deinceps praetactas Decimas annotati Capituli occupare, aut vos in eadem quoquo modo ingerere nullatenus prae-

sumatis. Et hoc idem injungimus futuris Castellanis dicti Castri Nostri firmiter observare . . . Datum Budae . . . A. D. 1471.

Szeredai, Notitia veteris, et novi capituli ecclesiae Albensis Trans. 1791. pag. 105.

CLXXXVII.

1471.

1471. *Papa Paulū II.* trimite regelui *Matia Corvinulū*, 18 mii de galbini, ca subvențiune de resbelū în contra Bohemilorū și a Turcilorū.

Mathiae Hungarie Regi etc.

PAULUS PP. II. Carissime in Christo fili noster, salutem etc. Si nostre apostolice camere facultates animo, quem erga te et expeditionem illam Bohemicam gerimus, responderent, profecto sentiret tua Serenitas, quantum nostro cordi insideat, ut oportunis, sicuti etiam optat, subsidiis fulciatur, et negotia illa quantocius desideratum, finem accipiant. Verum cum et facultates ipse pertenuis sint, et oneribus et expensis maioribus in dies gravemur, condolere possumus, subvenire iuxta desiderium nostrum sufficienter non valemus, hoc presertim tempore quo furori immanissimi Turcorum principis maiori quam nostre vires suppetant, occurrere cogimur. Voluissemus quidem, Carissime fili, ad idque perficiendum multos labores subvimus, ut non solum ad occurrendum infideli illi crudelissimo, quod utinam facere satis possimus, sed etiam ad comprimendum eius rabiem conterendamque superbiam omnes pariter consurrexissemus, et mari terraque obviassemus. At peccatis hominum exigentibus, id obtinere non potuimus, quamquam speremus in clementia divina, quod pro futuro anno, presenti namque tantum, ut diximus, ad resistendum impiis illius conatibus nos disponimus: qua in re quia intelligimus tuam operam tuumque fortunatissimum gladium pernecessarium fore, cuperemus, expeditio illa Bohemica interea conficeretur. Verum etsi multa facere non possimus, quantum tamen valemus, etiam nunc facere conati sumus. Mittimus namque Venerabili fratri L. Episcopo Ferrariensi oratori nostro decem et octo millia ducatos tue Maiestati consignandos, dedimus quoque eidem Episcopo instructiones quasdam, per quas, uti firmiter credimus, etiam aliquid subsidii poterit comparare. Providimus etiam eidem Episcopo Ferrariensi sufficienter: invigilabimus et nos, si forte Altissimus nobis donet, ut et maiora facere in dies possimus, certificantes Maiestatem tuam, quod nichil possibile ommitteremus, donec expeditio illa in manu tua feliciter absolvatur. Quapropter eandem Maiestatem tuam in domino hortamur, ut cepta bono animo prosequatur, et nostrum animum intercedente sola impotentia plusquam aliquem censum penset, certior, quod preter eternum premium, quod ab omnipotenti deo veluti fidelissimus christiane religionis pugil expectare merito debes, ab hac sancta sede favores

continuos et gratias uberiores, et a tota republica christiana immortales laudes consequetur. Datum Rome apud Sanctum Petrum die XIII. Ianuarii. MCCCCLXXI. Pontificatus nostri Anno Septimo.

Ex Reg. orig. An. VII. brev. lib. XII. fol. 76.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 418.

CLXXXVIII.

1471. *Papa Sixtă IV.* trimite pe cardinalulă Marcu, ca legatū apostolicū în țările Germaniei, Ungariei și Poloniei, ca se linișcescă neînțelegerile, ce s'au ivitū între Matia, regele Ungariei, și între Casimirū, regele Poloniei, și se-i îndemne se se opună în contra *Turcilor* pentru apărarea credinței și a țărilor sale.

1471.

SIXTUS EPISCOPUS etc. Dilecto filio Marco tituli sancti Marci presbitero Cardinali in Alamanie ac totius Germanie, necnon universis et singulis provinciis, comitatibus, terris et locis eiusdem Germanie sacro Romano imperio subiectis, ac Hungarie et Polonie regnis apostolice sedis legato, salutem etc. Pro humani generis redemptione de summis celorum ad yma mundi descendens, mortem tandem unigenitus dei filius Ihesus Christus subiens temporalem, ne gregem sui precio sanguinis redemptum, ascensurus post resurrectionem ad patrem, absque pastore desereret, ipsius curam beato Petro apostolo, ut sue stabilitate fidei ceteros in christiana religione firmaret, eorumque mentes ad salutis opera sue accenderet devotionis ardore, commisit. Unde nos licet immeriti eiusdem apostoli, disponente domino, successores effecti et ipsius redemptoris locum, quamquam indigni, gerentes in terris, circa gregis eiusdem custodiam, ne lupo rapax obrepat, illumque sua versutia ac dolo et fraude dissolvat, necnon a rectitudinis tramite deviare comprimat, sollicitis vacare vigiliis et animarum saluti iugis attentione cogitationis intendere, submovendo noxia et agendo profutura, debemus, ut excusso a nobis negligentie somno nostrique cordis oculis sedula diligentia vigilantibus animas deo lucrificare, sua nobis coöperante gratia, valeamus. Cum itaque, sicut prohdolor oculi cunctorum christifidelium possunt luce clarius intueri, immanissimus Turchorum princeps, qui adversus dominicam crucem, in qua salvati et redempti sumus, sathane vexillum reprobo ausu et vasta temeritate erexerit, et fundendi christiani sanguinis ardore nimis extuans, quam plurima et innumerabilia fidelium milia cruentissima strage affligerit, ac proximis defluxis annis insulam Euboyam et civitatem Nigropontis in propria persona invadens, sue tyrannidi subiugavit, omnemque sexum nulla usus humanitate inibi crudelissime extinxit, et incepta elata cervice continuans in dominiis Carissimi in Christo filii nostri Friderici Romanorum imperatoris semper augusti, necnon Foroiulio, quod in

prima Italie provincia eiusque limitibus situm est, et pluribus aliis christianitatis partibus atrocissimas incursiones peregit, pluraque christianorum milia in predam miserabilem turpemque servitutem redegit, ex quibus et pluribus victoriis per eum, christianis in domibus torpentibus, obtentis in tanta superbie et arrogantie flamma elatus est, ut terra marique reliquas fidelium regiones invadere et debellare, sibique, si possit, universe christianitatis imperium tyrannice usurpare presumat in maximam divine maiestatis offensam, nostram et catholicorum regum et principum, aliorumque fidelium ignominiam, dedecus et iacturam: et quod molestissimum nobis est, et maxime sedet cordis amaritudini, nec aliter quam cum lachrimis referre possumus, occasione regni Bohemie inter Carissimos in Christo filios nostros Mathiam Hungarie etc. qui expeditioni adversus ipsos truculentissimos Turchos vacare, ac inimicos, exercitus gentemque belligeram parare, ac ipsorum Turchorum ferocitatem reprimere consuevit, necnon Kazimirum Polonie Reges graves belli moles, dissidiaque et disceptationes suborta sunt, nec facile spes instaurandi exercitus illis in oris pro reprimendis ipsorum nefandorum Turchorum temerariis ausibus polliceri potest, nisi prius discordie ac guerrarum turbines inter eosdem Reges vigentes pacate et sedate, ipsique ad pacis et quietis dulcedinem reducti fuerint. Nos igitur etiam repetentes animo non sine ampliori cordis merore, quot sacratissime patriarchales, metropolitane, cathedrales alieque insignes ecclesie pene innumere, ac utriusque sexus regularium personarum monasteria, cenobia et pia loca prophanata deformi ruine subacta, illorum ornamenta, cruces et calices aliaque divinis deputata misteriis conflata, destructa, ac quod lamentabilius est, sanctorum venerande reliquie conculcate, et innumeri sexus utriusque fideles ad damnatam Machometicam sectam sub dura servitute recipiendam fuisse compulsos, et nisi per catholicos principes tante temeritati tantoque furori celeriter occurratur, maiora semper detrimenta videntur verisimiliter propediem futura. Et cum nos ad huiusmodi necessitates explicandas, regesque, principes, potentatus, communitates et dominia hortandum, requirendum et monendum, ut semotis quibusvis dissidiis huic sancto operi vacent, ac se ad reprimendum ipsius perfide Turchorum gentis elatos conatus accingant, personaliter progredi non valeamus, ad huiusmodi presentes necessitates, quas et maiores in foribus et prope futuras, nisi protinus obvietur, cernimus, declarandas, de Venerabilium fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie Cardinalium consilio nonnullos ex eis legatos de latere ad diversa mundi partes regnaque et dominia transmittendos duximus: igitur ad circumspeditionem tuam, quam in agendis providam et in arduis nostris ac Romane ecclesie negotiis experientia comprobata, ac litterarum et scientiarum doctrinis eminentem cognovimus, direximus oculos nostre mentis, de eadem circumspeditione sumentes in domino fiduciam specialem, quod ea, que tibi duxerimus committenda, ad laudem omnipotentis dei et sedis apostolice ac nostrum honorem, necnon communem christiani populi salutem cura ac diligentia pervigili adimplere curabis, ad Alamanie ac totius Germanie, necnon universas et singulas provincias, civitates, terras et loca eiusdem Germanie sacro Romano imperio subiecta, necnon Hungarie et Polonie regna tamquam pacis angelum nostrum

et apostolice sedis legatum de latere transmittimus. Tu igitur munus hoc pro dei honore et nostro, ac sedis apostolice reverentia prompta devotione suscipiens, iuxta exquisitam tibi a domino datam prudentiam rebus in discrimine positis providere, et oportune consulere, facere et exequi non differas, que necessaria et expedienda cognoveris. Nos autem, ut fructus, quos inde futuros expectamus, quantocius eveniant, tibi omnes et singulas differentias tam inter memoratos reges, quam quosvis alios, quacumque ecclesiastica vel mundana sint predicti dignitate, occasione regni Bohemie huiusmodi et quorumvis aliorum dominiorum subortas, et que forsitan suboriri poterunt, audiendi, illasque sedandi et quietandi, necnon quosvis pacis tractatus et confederationes inter eosdem reges et principes ineundi, et si oportunum tibi visum fuerit, treugas ad tempus vel tempora, de quo vel quibus inter se concordaverint, indicendi, ac huiusmodi pacem, si ad illam tua accurata sollicitudine induci poterint, vel treugas ipsas etiam cum censurarum exaggeratione observari faciendi et mandandi, ac etiam ad hoc unam vel plures dietam seu dietas in loco utrique partium tuto, in quo Reges ipsi ac persone, quas presens potest tangere negotium, per se vel oratores suos legitimos comparere possint, alias prout tibi visum fuerit expedire, similiter indicendi et statuendi, excitandique tam eosdem Reges, quam omnes et singulos catholicos principes et populos, ut adversus eundem nefandissimum Turchorum principem pro deffensione fidei, pro salute patrie et propria, ac aliorum christianorum tuitione se ardentem opponant, ipsiusque reprobos conatus reprimere studeant; insuper cruciatam contra eosdem Turchos predicandi et ab aliis predicari faciendi, et cruce signatis contra eosdem Turchos pugnantibus, vel ad id contribuentibus, non solum semel in vita, sed etiam in mortis articulo iuxta ordinationem tue circumspectionis, ut indulgentiam plenariam consequantur, concedendi, precipiendi quoque in virtute sancte obedientie et sub excommunicationis late sentencie pena quibuscumque ydoneis verbi dei predicatoribus secularibus seu cuiuscumque ordinis regularibus, ut fideles excitare et inflammare debeant ad huiusmodi insolentes ausus vi et armis reprimendos, et ut suis viribus ac facultatibus occurrant ad commune periculum propinquius repellendum; absolvendi insuper sic crucem assumentes, pugnantes vel contribuentes et conferentes ab omnibus ecclesiasticis sententiis, censuris et penis, quibus forsitan qualitercumque ligati sint, preterquam ab homine specialiter latis, nisi prius satisfactum fuerit, aut pars ad hoc suum prestiterit consensum, necnon cum eis dispensandi super irregularitate divinis se immiscendo vel ex apostasia quomodolibet contracta, et super occulte vel male perceptis ac bonis indebite acquisitis, in expugnationem dictorum Turchorum dumtaxat convertendis, concordandi et componendi; preterea super ipsa cruciata et congregando exercitu in ducem belli ac capitaneum unum vel plures conveniendi, ac nostro et ecclesie Romane nomine eligendi, deputandi et confirmandi, ut onus hoc ad laudem et defensionem fidei suscipere et fideliter gerere velit, et ut reliqui omnes ei obediant pariter et intendant, iniungendi ac precipiendi, necnon contra omnes et singulos tam salutaris negotii executionem impediens, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura iudicii, sola facti veritate inspecta, procedendi, et trans-

gressores excommunicationis et alias sententias, censuras et penas tam spirituales, quam temporales in illis contentas incurrisset declarandi, penitentes et reverti volentes ad ecclesie gremium, si id humiliter petierint, in forma ecclesie consueta absolvendi;

Verum cum ad tante rei molem nostre et dicte Romane ecclesie minime suppetant facultates, ut res tam salutifera ad votivos et felices exitus deduci possit, alieno opus est auxilio, Unam integram decimam omnium fructuum, reddituum et proventuum secundum verum valorem annum quarumcunque cathedralium, etiam metropolitanarum, aliarumque ecclesiarum, monasteriorum, prioratum et beneficiorum ecclesiasticorum secularium et quorumcumque ordinum regularium, etiam militarium, infra limites tue legationis existentium, ab omnibus et singulis venerabilibus fratribus nostris archiepiscopis, episcopis et dilectis filiis administratoribus, commendatariis et abbatibus, ceterisque prelatiis et personis ecclesiasticis secularibus et regularibus, ordinum etiam Cartusiensis et militiarum quorumlibet, exemptis et non exemptis, preterquam a dilectis filiis magistro, priore, preceptoribus et fratribus prioratum, preceptoriarum et domorum hospitalis sancti Iohannis Ierosolimitani, qui iugiter adversus infideles et ipsos Turchos bella gerunt, et se suaque exponunt, huiusmodi fructus, redditus et proventus infra metas dicte legationis habentibus, cuiuscumque preeminentie, dignitatis, status, gradus, religionis, ordinis vel conditionis existant, quibus aut eorum alicui nulla privilegia vel indulta sub quacumque verborum forma vel expressione concessa quo ad hoc volumus suffragari, pro defensione eiusdem fidei atque christifidelium exponendam, ut prefertur, solvendam et exigendam, modo, quo tue circumspectioni ac discretioni magis ac convenientius videbitur conducere, bonam in hoc devotionem omnium et singulorum contribuentium conservando, necnon (per) collectores et succollectores, viros utique providos, quos ad id deputandos duxeris, colligendam imponendi, non obstantibus, si archiepiscopis, episcopis, electis, administratoribus et commendatariis, abbatibus, prelatiis et aliis personis ecclesiasticis vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab apostolica sit sede indultum, quod ad solutionem huiusmodi decime minime teneantur, et ad id compelli, aut quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi, eiusque toto tenore ac propriis ipsorum ordinum, locorum et personarum nominibus et cognominibus mentionem, et quibusvis aliis privilegiis, exemptionibus, etiam in corpore iuris clausis, ac litteris apostolicis quibusvis dignitatibus seu ordinibus supradictis generaliter vel specialiter, etiam sub quacumque verborum forma concessis, etiamsi de eis eorumque totis tenoribus ac de verbo ad verbum in presentibus habenda foret mentio specialis, et contentis in eis clausulis specialiter foret derogandum; ceterum omnes et singulos, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, etiamsi pontificali prefulgeant dignitate, qui de huiusmodi exigendis decimis aliquod usurpare vel detrahare, aut in exigendo, colligendo vel conservando illas fraudem vel deceptionem aliquam committere malitiose presumpserint, maioris excommunicationis sententia innodandi, omnibusque et singulis beneficiis ec-

clesiasticis cum cura et sine cura, que obtinent, privandi, et ad obtenta inhabilitandi, illosque tamen debita satisfactione previa absolvendi et rehabilitandi, nec non omnia et singula ad premissum salutare negotium necessaria seu quomodolibet oportuna, etiam si talia essent, que mandatum exigerent magis speciale, et in generali commissione non caderent, gerendi, disponendi, exercendi, faciendi, statuendi, ordinandi, mandandi et exequendi, necnon contradictores quoscunque per censuras ecclesiasticas et alia oportuna iuris remedia, apellatione postposita, compescendi, et si opus fuerit, auxilium brachii secularis invocandi, plenam et liberam tenore presentium facultatem, licentiam et auctoritatem concedimus et impartimur. Tu igitur, dilecte fili, tam acceptum tamque meritorium negotium devota mente suscipiens, te in illius executione sic sollicitum ac verbo, opere et sermone studiosum et diligentem exhibeas, quod ex tuis laboribus, divina tibi favente gratia, sperati fructus adveniant, tuque per sollicitudinem tuam, que pias causas gerentibus pro retributione impenditur, palmam glorie sempiternae consequi merearis. Et cum difficile admodum foret, presentes litteras ad singula, ubi ille necessarie forent, loca transferre, volumus et apostolica auctoritate decernimus, quod earum transumpto manu alicuius publici notarii subscripto fides adhibeatur, et illi stetur firmiter, sicuti originalibus litteris, si forent exhibite vel ostense. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo septuagesimo primo, decimo Kal. Ianuarii. Pontificatus nostri Anno Primo.

Ex Reg. orig. An. I. bul. div. lib. II. fol. 30.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 428—431.

CLXXXIX.

1471. *Matia Corvinulū*, regele Ungariei, confirmă pe *Stefanū*, *fiulū lui Dionisie* din Bănatū, în posesiunea pădurei numite Lazna din districtul Caransebeşului, şi anume în semn de recompensă pentru serviciile militari, ce le prestase dânsul în mai multe expediţiuni întreprinse de Ionū Corvinulū în contra Turcilorū, şi fiindū-că unū frate alū său, cu numele *Ladū*, căduse într'o luptă cu Turcii aprópe de mare.

1471.

C° dni Regis.

Nos Mathias dei gracia Rex Hungarie Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis, Quod nos propter fidelia seruicia, quo nobis fidelis noster Stephanus filius condam Dionisy de Muthnok, et Sacre dicti Regni nostri Hungarie Corone, ac condam Illustri principi domino Johanni de Hunyad Gubernatori eiusdem Regni nostri Genitori nostro carissimo felicis reminiscencie, in nonnullis exercituum contra Seuissimos Thurcos crucis christi persecutores motorum expeditionibus, pervi-

gili cura et sollicitudine indefessa persone et rebus suis fortune casibus submittendo cum suis sanguinis effusione constanter exhibuit, presertim quod condam laad frater eiusdem Stephani carnalis in conflictu cum eisdem Turcis, prope mare habito pugnando interyt, Quandam Siluam lazna vocatam, in districtu Karansebes habitam In cuius pacifico dominyo Idem Stephanus prefatum Dionisium patrem suum ex donacione dicti domini genitoris nostri perstitisse, seque persistere asserit eciam de presenti, Item totum et omne Jus nostrum Regium si quod in eadem Silua, qualitercunque haberemus, aut nostram ex quibuscunque causis vys modis et rationibus concerneret Maiestatem Simul cum aquis et alpiibus ad eandem pertinentibus, sub suis veris metis et antiquis, premissis sic vt prefertur stantibus et se habentibus, Memorato Stephano de Muthnok et per eum Zeyk et Sandrino de eadem fratribus suis carnalibus, Ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis, noue nostre donacionis titulo dedimus, donauimus et contulimus Immo donamus et conferimus, iure perpetuo et irreuocabiliter tenendam possidendam pariter et habendam Saluo Jure alieno harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante, Quas in formam nostri priuilegy redigi faciemus dum nobis in specie fuerint reportate, datum Bude feria tertia proxima ante festum beati Valentini martiris Anno domini Millesimo Quadringentesimo Septuagesimo Regni nostri anno tredecimo, Coronacionis vero Septimo.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 426. Originalulü pe pergamenü în archiva capitulului din Alba Julia.

CXC.

1471.

1471. *Matia Corvinulü*, regele Ungariei, dăruiesce lui Michaiü Orzag, palatinului Ungariei, și nobilului românü *Ionü Ongorü* din Nădăstie, 99 moșii în comitatulü Timișórei, alü Ciongradului, Aradului, Cărașului și Cubinului, și anume în semnü de recompensă pentru loialitatea și serviciile, ce i le au prestatü.

Nos Mathias dei gracia Rex Hungarie, Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis, Quod nos qui diuina nobis suffragante clemencia sceptrum gubernamus regalia, et eorum principatui aspice deo fideliter presedemus, cunctorumque nobis fidelium fidelitates et actus strennuos prouida consideracione, pensari, et ipsis proinde ex innata nobis liberalitate Regia condigno premio solemus elargiry, recensentes et in regalibus precordys reuoluentes, preclaras fidelitates, et laude digna obsequia fidelium nostrorum Magnifici Michaelis Orzag de Gwth, dicti regni nostri Hungarie palatini, et Egregy Johannis Ongor de Nadasd Aulici nostri per eos Sacre dicti Regni nostri Hungarie Corone, nostreque maiestati sub locorum et temporum varietate iuxta ipsorum possibilitatis exigenciam exhibitis,

et impensa, volentes eis propterea Regio occurrere cum fauore Castellum hodos appellatum simulcum Oppido similiter hodos vocato, ac possessionibus Boldor, Thorniafalwa, Balyasfalwa, Kapolna, Kerezthfalwa, Balasfalwa, Koporyas, Monczafalwa, Zthanafalwa, Nandorthelek, Wydafalwa, Wykegh, Romanfalwa, Berendefalwa, Gosthefalwa, Braczafalwa, Salamonfalwa, Wyfalw, Zekes, Zenas-Zeeg, Ibazo, Rwgacz, Kyshodos, Belebwr, Neglanosfalwa, Draganfalwa, vtrisque Chaba, Grwon, Barakerthweles, et Gwnczafalwa, cum pertinencys in Themesiensi, ac medietates oppidj Zeer et possessionum Gew et Zegh, nec non possessiones Themerken, Magacz, Sap, Zenthandras cum pertinencys Zenthos, Zenthgyewrgh, Aynyas, Kertwelies in Chongradiensi, Necnon Geredkwtha, Deregheghaz, Beree et Korhan similiter cum pertinencys in eodem Chongradiensi, Item Castellum Zewdy nuncupatum, cum oppido similiter Zewdy, ac opidum Zenthpal cum possessionibus Haromfywlw, dez, Geleth, Kwlp, Menefyw, Byke, Bodorlaka, et Ethwenablaca, cum pertinencys, Item opidum Machalaka, ac possessiones phyleptheleke, Elsewbethkwtha, Symand, Erdeglyka, Haromolmos, Remethe, Bosthos, halmos et Bykes, similiter cum pertinencys ac Kaza, vtrisque Zabranj, Nyarrew, Cheralya, Kishodos, Cherfalwa, hydegfew, Keer, et Aroky in Orodiansi, ac Kwthos cum pertinencys in Chanadiansi, item opidum Agyagos cum pertinencys, Aliud opidum Mylos cum districtu et eius pertinencys, tertium opidum Zewnyes cum possessionibus Erosmeg, Chythorowcz, alia Chythorowz et Zoplakorowcz, cum pertinencys, Item opidum peterfalwa, ac possessiones Kozmafalwa, Galanfalwa, Warasfalwa, Howalfalwa, Zydanycza, vtrisque Nezebeer, Wegh et Ach cum pertinencys in de Crasso, Item opidum Borlod cum possessionibus prothozyncz, Bozyas, et Zenthgyerg cum pertinencys in de Kewy Comitatus existentes, et habitas, que alias condamn Stephani filij pose de Zeer, prefuisse, sed per defectum seminis eiusdem ad Sacram dicti Regni nostri Hungarie Coronam nostramque maiestatem iuxta antiquam et approbatam eiusdem Regni nostri consuetudinem rite et legitime deuoluta esse perhibentur, Simulcum cunctis suis vtilitatibus et pertinencys quibuslibet, Terris scilicet Arabilibus cultis et incultis Agris pratis pascuis Campis fenetis Siluis Nemoribus Montibus vallibus vineis et vinearum promontorijs Aquis, fluuijs, piscaturis piscinis, aquarumque decursibus, Molendinis et Molendinorum locis, Generaliter vero quarumlibet vtilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus quouis nominis vocabulo vocitatis Ad eadem Castella, Oppida et possessiones de Jure spectantibus et pertinere debentibus, sub suis veris metis et antiquis premissis sic vt prefertur stantibus et se habentibus, Memoratis Michaeli Orzag palatino et Ladislao filio eiusdem, necnon Sigismundo et Emerico condamn Johannis similiter Orzag, filijs nepotibus scilicet ipsius Michaelis palatini, et laurencio filio Johannis Orzag fratris vterinij annotati palatini, quo ad vnam, Item Johanni Ongor de Nadasd, ac Ladislao et Nicolao fratribus eiusdem carnalibus, quo ad aliam, directas et equales medietates, ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis, dedimus, donauimus et contulimus, ymmo damus donamus et conferimus Jure perpetuo et irreuocabiliter tenendas, possidendas, pariter et habendas. Saluo Jure alieno, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, Quas in formam nostri priuilegy

redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate, datum Strigony in festo beati Thome Apostoli Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo primo, Regni nostri Anno quartodecimo, Coronacionis vero octauo.

Pesty, Krassó vármégye története. III. pag. 427—429. După transumptul regelui Matia din a. 1475.

CXCI.

1471.

1471. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, invită pe Capitulu din Arad, ca se introducă pe palatinul Michai Orzag și pe nobilul român *Ion Ungor* din Nădăștie în posesiunea celor 99 comune dăruite în comitatele Timișorei, Ciongradului, Aradului, Cărașului și Cubinului.

Mathias dei gracia Rex Hungariae Bohemie etc. fidelibus nostris Capitulo ecclesie Orodienensis, Salutem et graciam, Cum nos consideratis fidelitate et laudedignis obsequys fidelium nostrorum Magnifici Michaelis Orzag de Gwth dicti Regni nostri Hungarie palatini, et Egregy Johannis Wngor de Nadasd, Aulici nostri, per eos, Sacre dicti Regni nostri Hungarie Corone, nostreque maiestati, sub locorum et temporum varietate, iuxta eorum possibilitatis exigenciam exhibitis et impensis, volentes eis propterea regio occurrere cum fauore, Castellum hodos appellatum simulcum opido similiter hodos vocato, ac possessionibus Boldor, Thornyafalwa, Balyasfalwa, Capolna, Keresthfalwa, Balasfalwa, Koporyas, Monczafalwa, Ztanafalwa, Nandorthelek, Wydafalwa, Wykeegh, Romanfalwa, Berendfalwa, Gosthefalwa, Brachafalwa, Salamonfalwa, Vyfalw, Zekes, Zenaszek, Ibazó, Rugach, Kyshodos, Belebwr, Neghlanosfalwa, draganfalwa, vtrisque Chaba, Grwon, Barakerthwelgh, et Gonczafalwa cum pertinencys in Themesiensi, ac medietates opidi Zeer possessionum Gew et Zeegh necnon possessiones Themerken, Magacz, Sap, Zenthandras cum pertinencys, Zenthes, Zenthgergh, Aynyas, Kerthweles in Chongradiensi, necnon Geredkwtha, deregeghaz, Berche et Korthan similiter cum pertinencys in eodem Chongradiensi, Item Castellum Zewdy nuncupatum cum oppido similiter Zewdy, ac oppidum Zenthpal cum possessionibus haromfylw, deczk, Geled, Kewlp, Menesy, Byke, Bodorlaka et Wthwenablaka cum pertinencys, Item oppidum Machalaka, ac possessiones phileptheleke, Elsewbethkwtha, Symand, Erdeghlyka, haromolmos, Remethe, Bosthos, halmos et Bykes, similiter cum pertinencys, ac Kasa vtrasque Zabran, Nyarrew, Cheralya, Kyshodos, Cherfalwa, hideghfew, Ker et Aroky In Orodienensi, ac Kwthos, cum pertinencys, in Chanadiensi, Item oppidum Agyagos cum pertinencys, Aliud oppidum Milos cum districtu et eius pertinencys, Tercium opidum Zewnes, cum possessionibus Erosmegh, Chitharowcz, Alia Chytharowcz et Zoplakorwcz, cum pertinencys, Item opidum petherfalwa, ac possessiones Kozmafalwa, Galanfalwa, Warasfalwa, Zydanycza, vtrasque Nezebeer, Wegh

et Ach cum pertinencys in de Crasso, Item opidum Borlod cum possessionibus prothosyncz, Bozyas et Zenthgergh cum pertinencys in de Kewy Comitatus existentes et habitas, que alias condam Stephani filij pose de Zeer prefuisse, sed per defectum seminis eiusdem ad Sacram dicti Regni nostri Hungarie Coronam, nostramque maiestatem, Juxta antiquam et approbatam eiusdem Regni nostri consuetudinem rite et legitime deuoluta esse perhibentur, Simulcum cunctis suis vtilitatibus et pertinencys quibuslibet, sub suis veris metis et antiquis premissis sic vt prefertur stantibus et se habentibus, Memoratis Michaeli Orzagh palatino, et ladislao filio eiusdem, necnon Sigismundo et Emerico condam Johannis similiter Orzagh flys Nepotibus videlicet ipsius Michaelis palatini et laurencio filio Johannis Orzagh fratris vterini annotatj palatini quo ad vnam, Item Johanni Wngor de Nadasd ac ladislao et Nicolao fratribus eiusdem carnalibus, quo ad aliam directas et equales medietates, ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis, vigore aliarum litterarum nostrarum donacionalium, exinde confectarum, in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem per nostrum et vestrum homines, in dominium eorundem et earundem legitime facere introduci. Ideo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, Quo presente Georgius paruus de Zanthotelek, aut petrus Mezew, vel Thomas de Zenthlazlo, alys absentibus homo noster, de Curia nostra Regia ad Id specialiter transmissus, Ad facies dictorum Castellorum hodos et Zewdi appellatorum consequenterque prescriptorum opidorum et possessionum ad eadem Castella pertinencium, vicinis et commetaneis eorundem vniuersis inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo, Introducat prefatos Michaellem Orzagh palatinum, et Johannem Wngor ac alios prenomatos, in domynium eorundem et earundem Statuatque eadem et easdem, eisdem, simulcum cunctis ipsorum vtilitatibus et pertinencys quibuslibet premisse nostre donacionis titulo ipsis incumbentibus perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum, Contradictores vero si qui fuerint, Euocet eosdem contra annotatos Michaellem Orzagh palatinum, et Johannem Wngor, ac alios prenotatos nostram personalem in presenciam ad terminum competentem, racionem contradiccionis eorum reddituros, Et posthec huiusmodi Introduccionis et Statucionis seriem cum contradictorum et Euocatorum si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum qui premisse statucioni intererunt nominibus, terminoque assignato eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis, datum Strigony in festo beati Thome Apostoli, Anno Domini Millesimo quadrigentesimo septuagesimo primo Regni nostri Anno quartodecimo, Coronacionis vero octauo.

CXCII.

1471.

1471. *Privilegiul oraşului Cojocna* din Transilvania. Regele Matia Corvinul a-mintesce, că dânsul dăruise încă mai înainte cetăţii Cluşului, oraşul numit Cojocna din Transilvania, dar în urmă constatându-se, că oraşul Cojocna a avut tot-de-una o jurisdicţiune proprie separată, şi s'au bucurat încă din vechime de anumite libertăţi, întocma ca şi oraşele Buda şi Strigonul din Ungaria, aşa că nu se cade, că un oraş înzestrat cu atâtea libertăţi se fie supus altei comune; ér de altă parte constatându-se, că oraşul Cojocnei, de când a fost supus cetăţii Cluşului, a ajuns la cea mai mare desolaţiune, în câtă abia au mai ramas în Cojocna a treia parte din locuitorii, ce-i avea mai înainte, din aceste cauze regele Matia restituie oraşului Cojocna vechile sale libertăţi şi-l separă cu totul de jurisdicţiunea oraşului Cluş.

Nos Mathias Dei Gratia, Rex Hungariae Bohemiae etc. Memoriae Commendamus tenore psentium Significantes Vniuersis, quibus expedit, Regiam decet Maiestatem preces Condignas Subditorum Suorum Clementer exaudire et eos tanto liberalius fauoribus prosequi, quanto ad obsequia Sua agnoscuntur fideliores. Venientes itaque nostrae Matts in Conspectum fideles nostri Circumspecti Thomas Was et Jacobus Boldachy jurati Ciues oppidi nostri Kolos Akna, nobisq. in Suis ac caeterorum Uniuersorum et Singulorum Ciuium et Inhabitantium eiusdem oppidi Kolos Akna nominibus et personis exhibuerunt et psentauerunt quasdam Ltras nostras in pergameni Confectas, Sigillo nostro quo in Judicys utimur, impressiue Consignatas, quibus mediantibus, praefatos Uniuersos et Singulos Ciues et Inhabitantes dicti oppidi nostri Kolos Akna, et si Ciuitati nostrae Koloswar per alias Ltras nostras annectendo Subiecerimus, tamen certis ex Causis inferius in tenore ipsarum literarum enuclacius expressis animum nostrum moventibus a Jurisdictione eiusdem Ciuitatis Koloswar Separasse et Segregasse proprijs duntaxat jurisdictionibus ac libertatibus et Consuetudinibus eorum quibus ante dictam Subjectionem, usi fuere Condonasse aperte dinoscimur, tenoris infra Scripti Supplicantis Maiestati nostrae pfati Thomas et Jacobus, ut pmittitur Suis ac Cunctorum Ciuium et Inhabitantium praedicti oppidi Kolos Akna nominibus et in personis, ut praescriptas Ltras nostras, ratas, gratas, et acceptas habentes, literisque nostris priuilegialibus de Verbo ad Verbum inseri facientes, approbare et ratificare, easque nihilominus et omnia in eis Contenta pro praefatis Ciuibus nostris Uniuersi innovantes perpetuo valitura roborare dignemur. Quarum quidem ltrarum tenor Sequitur in haec Verba : Nos Mathias dei Gratia rex Hungariae, Bohemiae etc. Memoriae Commendamus tenore psentium sgfctes quibus expedit Vniuersis, Quod licet nos alias cum ad nonnullorum fidelium nostrorum Supplicationis instanc. tum vero Judicis et Civium Civitatis nostrae Koloswar propterea factam, oppidum nostrum Kolos Akna vocatum eidem Ciuitati nostrae Koloswar ac Jurisdictioni Judicis et juratorum Ciuium eiusdem Civitatis nostrae annectendo Subiecerimus et donaverimus. Ita ut omnia que nostrae Maiestati debebant, eidem Civitati et incolis eiusdem exhiberent, et Jurisdictioni Suae Subiacerent, Tamen quia ut nunc ex Ltris antiquis Divorum Regum Hungae, nostrorum Selt

pdecessorum Coram nobis productis intelligimus, Idem oppidum nostrum Kolos Akna Semper Sua propria Jurisdictione cum certis libertatibus per eosdem antiquos Reges ipsis gratiose Concessis Sicut Ipsa Koloswar ac Buden et Strigonium Civitates nostrae Regiae usum fuerit et gravisum, nec licuit huiusmodi oppidum ita libertatum alicuius alterius Ciuitatis jurisdictioni Subiici, nec debuit. Igitur Nos tum his respectibus, tum vero quia ut veridice edocemur, idem oppidum nostrum propter pfatam Subiectionem ad talem devenisset desolationem, quod vix tertiam partem incolarum, quos antea habebat, nunc teneret, et nisi occurreretur remedio in proximo ad extremam deveniret desolationis ruinam. Accepta itaq Incolarum eiusdem oppidi Nostri Supplicatione humilima uolentes eosdem in antiquis eorum iuribus ac libertatibus et Consuetudinibus illibate Conseruare, maxime ut Incolae eiusdem potius numero augeantur, quam deficient quod minime fieri posse percipimus, nisi propriae Jurisdictioni Suae dōnaretur. De mera igitur potestatis Nostrae plenitudine et Gratia Speciali a potestate et jurisdictione dictae Civittis nostrae Koloswar et Incolarum eiusdem excipientes et Separantes Suae propriae jurisdictioni et libertatibus ac Consuetudinibus, quibus ante dictam Subiectionem utebantur, condonamus ac eisdem dictum oppidum et Incolas Suas perpetuis Semper futuris temporibus, uti ac frui et gaudere volumus ac decernimus, non obstante dicta Subiectione nostra, et literis exinde confectis, quas per psentes Cassamus et nullius vigoris pronunciamus esse. Imo excipimus et Separamus ac Condonamus et decernimus psentium per vigorem. Quocirca Vobis fidelibus nostris Judici et Juratis Caeterisq Civibus dictae Civittis nostrae Koloswar psentibus et futuris firmiter praecipien mandamus, quatenus a modo in antea praefatos Incolas dicti oppidi nostri Kolos Akna jurisdictioni uestrae, de qua excipimus Subiacere, Compellere, aut in eosdem aliquam jurisdictionem exercere non debeat; Sed liberos Sine omni impedimento Secundum quod ante dictam subiectionem nostram utebantur in omnibus eorum libertatibus et Consuetudinibus, uti, frui, et gaudere permittatis, nec vos defacto eorundem peramplius intrmittere psumatis gratiae nostrae Sub obtentu, psentes autem quas in perpetuam memoriam rei Sigillo nostro in appresso Communiri fecimus, post earum lecturam semper reddatis psentanti. Datum Budae feria Secunda proxima post Festum Nativitatis beatissimae Mariae Virginis. [Sept. 9.] Anno Dni Millesimo, Quadringentesimo primo. Regni nostri Anno quarto decimo, Coronationis vero octavo. [Urméză mai departe confirmarea].

CXCIII.

1471. 1471. (Estrasü). *Matia Corvinulü*, regele Ungariei, ordonă nobilimei și autorităților din Transilvania, ca se permită *iobagilorü* sei, a se puté strămuta cu locuința pe moșile regale.

Feria 3. prox. post Dominicam Ocul. — Mathiae Regis mandatum, ut Jobbagiones de terra nobilium, ad terram Regiam (Saxonum) libere proficisci possint.

Orig. in Tab. Nat. Saxonicae.

Transilvania. An. 1873. pag. 239. Din colecțiunea c. Jos Kemény.

CXCIV.

1471. 1471. (Estrasü). *Stefanü*, *voivodulü Moldovei*, răspunde regelui Poloniei, că nu-i pôte trimite în ajutoriü pe fiulü seü, ca se ocupe Bohemia.

Wazloviae, 13 Julii.

Stephanus palatinus Moldaviae regi Polonie respondet se ei filium suum auxilio ad Bohemiam occupandam mittere non posse, contra Radul wojewodam et Stanislaum de Izchulcze opem ab eo petit, nuntio suo Dankoni fidem suae legationis facit.

Cracoviae, s. a. et die (post 13 Julii).

Casimirus rex Stephano palatino Moldaviae ad litteras supra notatas respondet.

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. XI. pag. 463. — (Jablonowski in) Zródla Dziejowe. X. App. pag. 28 — 29.

CXCV.

1471. 1471. *Matia Corvinulü*, regele Ungariei, concede Sașilorü din Transilvania *dreptulü de a spăla aurü* în ținutulü castrului Hinedóra, precum și în alte părți ale Transilvaniei.

Commissio Domini Regis.

Nos Mathias dei Gratia Rex Hungarie, Bohemie etc. memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis. Quod nos

tum ad humillime supplicacionis instantiam fidelium nostrorum universorum civium civitatis nostrae Cibiniensis ac Saxonum Septem Sedium Saxonicalium nostrae per eosdem porrecte majestati Tum vero pensantes commodum et utilitatem eorundem id eisdem duximus annuendum et concedendum ut ipsi et eorum quilibet, iuxta antiquam eorum libertatem in pertinencia castri nostri Hunyad, ac alias in partibus nostris Transilvanis ubi maluerint aurum lavare et Salnitrum laborare, ac juxta cursum camerarum nostrarum Transilvanarum, et antiquam consuetudinem eorum huiusmodi aurum pro se cambire valeant atque possint, ijmo anuimus et concedimus presentium per vigorem. Quo circa vobis fidelibus nostris Castellanis Castri nostri Hunyad nunc constitutis et in futurum constituendis cunctis etiam aliis cujusvis status et conditionis hominibus, presentes visuris harum serie stricte mandamus, quatenus receptis presentibus amodo deinceps prefatos cives et Saxones nostros aut alterum eorum previa ratione, in personis, rebusque et bonis eorum impedire, molestare aut quovismodo damnificare nullatenus presumatis, sed eisdem huiusmodi cambia auri, et alia premissa, iuxta eorum antiquas libertates libere exercere permittatis, presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude feria tertia proxima post dominicam Oculi anno domini Millesimo Quadringentesimo Septvagesimo primo, regni nostri anno quarto decimo, Coronationis vero Septimo.

Archiv des Vereines für sieb. Landeskunde. N. F. VI. pag. 188—189. Originalul în archiva oraşului Bistriţa.

CXCVI.

1472. *Casimiră*, regele Poloniei, concede oraşului Leopole, în interesul prosperărei sale, două târguri mari pe an, şi dispune totu-o-dată, că *comercianţii transmarini din Moldova* se nu potă face comerţ cu ţările de sus ale Poloniei, de câtă numai după ce voră plăti vamă în oraşul Leopolei.

1472.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Cum inter humane nature comoda nichil dignius memoria habeatur, opportunum igitur existit, ut actus hominum literarum apicibus et testium annotatione perhennentur, ne lapsu temporis simul cum tempore evanescant, proinde nos Kazimirus Dei gracia Rex Polonie, necnon terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyauye, magnus dux Lithwanie, Russie Prussieque ac Culmensis, Elbingensis et Pomeranie dominus et heres etc. significamus tenore presencium, quibus expedit universis, presentibus et futuris, presencium noticiam habituris, quomodo inter alias occupationis nostre curas ad hoc studium mentis nostre extenditur, ut civitates nostre sub felici nostro regimine in suis utilitatibus, proventibus et comodis debite augeantur, volentes itaque civitatis nostre Leopoliensis condicionem facere meliorem, in dicta civitate nostra Leopoliensis

annuale forum singulis annis, primum pro festo quolibet sancte et individue Trinitatis, quod stabit et durabit per duarum septimanarum decursum, aliud vero forum annuale pro quolibet festo sancte Agnetis, per duas septimanas similiter duraturum, ab omnibus mercatoribus cuiuscumque status, condicionis, sexus vel gradus hominibus in omnibus mercanciis et rebus, cuiuscumque generis existant, statuimus exercendum perpetue et in evum; decernentes, ut quicumque homines ad dictam civitatem nostram Leopoliensem cum rebus suis vendendi et emendi gracia accesserint securitate nostra accedendo et recedendo pociantur, nisi tales sint, quos iura non permittunt, et quibus merito fidedignorum consorcia denegantur, sub modis et condicionibus inscriptis et presentibus insertis. Primo quod forum annuale prefatum Leopoliense non preiudicet deposito generali civitatis Leopoliensis, super quo deposito generali civitas est fundata et locata, ita quod mercatores, ab undecunque venientes, depositum generale Leopoliense non pretereant, circumant vel pertranseant, sed merces suas in Leopoli in eodem generali deposito deponant et vendant, secundum iura et consuetudines ab antiquo tentas. Ne itaque ipsi mercatores in civitatibus, opidis et villis minus iustis theloneis, depactacionibus et rapinis graventur, propter quod mercatores aversi sunt a deposito generali Leopoliensi, querentes ipsis alias vias insolitas theloneo et deposito Leopoliensibus in destructionem, volumus, ut strate publice et vie Regales omnibus mercatoribus, ab undecunque venientibus, sint libere, ut erant ab antiquo. Preterea volumus, ut etiam in stratis publicis et viis Regalibus atque in civitatibus, opidis et villis nemo mercatores, ab undecunque venientes et cum mercibus et bonis eorum ad depositum generale aut ad nundinas Leopolienses tendentes, in persona, mercibus, bonis, curribus, equis, bobus, aut in quibuscunque rebus, quovismodo arrestet, nec molestare presumat, sed qui ab eisdem mercatoribus iniuriam habere se pretendunt, mercatores per tales arrestationes non negligentes in transitu in Leopolum sequantur, et ibi in iure civili coram avvocato et iudicio civitatis Leopoliensis in eisdem mercatoribus causas suas iure repetant; similiter ne mercatores, de Leopoli redeuntes cum personis et mercibus eorum versus Camyenyecz vel per Halicz in Walachiam aut alibi tendentes, aliquo in loco modo premissis arestentur, qui mercatores nemini contra eos quomodolibet causanti respondere teneantur, nisi in Camyenyecz, Trebowla, Halycz et Kolomygya civitatibus Regalibus, ad quas civitates eiusmodi arestatores pro experientia iusticie eosdem mercatores sequantur, qui de se querulantibus non aliter quam iure Maydemburyensi respondere teneantur; ut etiam pari modo mercatores versus Cracoviam, Sandomiriam, Lwblyn aut versus alias regni superiores partes de Leopoli cum bonis eorum proficiscentes, in viis aut villis non arestentur, sed ad proximam civitatem libere admittantur, ibi etiam de se querulantibus coram iudicio civitatis eiusdem iure Maydemburyensi tenentur respondere. Admittimus etiam, ut mercatores in sterilibus et incultis locis et campis alias Na plonich polach, ubi non seminatur, nec prata secantur et falcastrantur, similiter et in mericis, in transitibus eorum cum equis, pecoribus et pecudibus seu cum armentis boum, libera, prout ab antiquo, habeant pascua, absque omni impedimento et depactacione, in merica tamen

solum per unum diem et unam noctem; si vero ulterius pausare voluerint, cum domino hereditario eiusdem merice pro pascuis componant; casu vero, quo aliquod dampnum in frumentis aut pratis in pertranseundo et redeundo per homines, pecora et pecudes aut equos pellentes, alicui terrigene illatum foret cum approbacione, extunc eidem heredi pro huiusmodi dampnis in bonis sibi illatis, idem, qui repertus fuerit, tenebitur facere solucionem et satisfacionem iure mediante. Statuimus eciam, ut nullus mercatorum ad depositum aut nundinas Leopolienses veniens, in destructionem censuum Regalium pannum, telam et alias res mensurabiles ulna, quocumque vocabulo censi poterint, cum ulna mensuret, neque vendat, exceptis pannis, sericeis auro textis, aksamitto, adamasco, atlante precioso, cum auro vel sine auro textis, hec omnia quilibet mercator poterit, cum ulna incidere et vendere; porciones staminum sericeorum, alias kytayka dictorum, inceptorum seu incisorum magne aut parve omnibus mercatoribus libere esse debent ad vendendum cum ulna, computando solum, quod cum ulna more institorum emensurando easdem non incidant. Similiter nullus mercatorum veniencium, in destructionem censuum Regalium res ponderabiles cum talento vendat preter crocum, cariofolos, muscatum, cynamonum, zedwarium, zynziber, flores muscati, cubebas et alias res aromaticas, ad apotecam pertinentes, que omnia pretacta hospites mercatores cum talento libere vendere poterint; uve passe et calamus aromaticus et ficus cum pondere aut sine pondere per hospites libere vendantur, secundum beneplacitum eorum; piper vero, cuminum et rysum ad minus cum uno lapide; res eciam mercimoniales parciendo non vendantur, sed cum Twzynys et Tachrisz vendi debebunt. Item omnia pannorum stamina preciosorum et simplicium aut provincialium Polonie, Slezie per unum stamen vendantur, cubileti alias Barchany, tela, Pokoczyn per unum stamen vendantur, durante foro annuali; et calige per unum Twzynum, velamina de lana alias Swogycze per unam porcionem, vel lamina Bohemicalia cum porcione una, papirum cum reza. Expirato vero foro annuali, quilibet mercator, in deposito generali negociaciones exercens, res suas vendat secundum consuetudinem antiquam et statuta in pondere in tabula signata. Ceram eciam crudam et piper non cribratum de civitate non educantur sub ammissione rerum earundem. Nec piper vendi debeat nisi cribratum per officialem civitatis ad id deputatum. Volumus eciam, ut nullus mercatorum adveniens boves aut vaccas emat per unum, tempore nundinarum, sed ad minus per decem, ut carnifices civitatis et cives eciam pro necessitate et usu civitatis pecora poterint comparare. Statuimus eciam, ut mercatores superiorum parcium, qui merces in Walachiam aut alibi post Leopolum ad prestam vendiderint, pro solucionem ad illa loca in offensam depositi non visitent, sed in deposito Leopoliensi sitam solucionem attemptent. Similiter mercatores transmarini Walachie et earum parcium post Leopolum pro solucione mercium ad superiores partes creditarum non visitent partes easdem superiores, sed in deposito Leopoliensi parimodo solucionem eorum attemptent, nam per tales visitaciones occultas in eisdem locis visitatis exercent negociaciones, bona viis insolitis transducentes theloneo et deposito generali Leopoliensi in detrimentum. Volumus eciam, ut nullus mercator merces in

deposito aut tempore nundinarum comparatas in loco vendat, sed de civitate ducat, secundum quod tentum est ab antiquo. Prohibemus eciam, ut nullius mercatoris bona per theloneatorem in pondere arestentur ex aliqua occasione per eundem theloneatorem excogitata, qua arestacione mercatores sepius gravati repelluntur, sed ut theloneator cum mercatoribus super differentiis eorum coram consulibus de iusticia experiatur. Ut igitur tanto maior hominum et mercatorum ad ipsam civitatem Leopoliensem concursus fiat, promittimus litera presenti omnes mercatores, qui ad nundinas festi sancte Trinitatis se ibidem contulerint, liberos fieri ab omni solucione thelonei Leopoliensis, pro festo vero sancte Agnetis, dum in nundinas venerint in Leopolim, tenebuntur theloneum solvere et erunt astricti more solito theloneatori, qui pro tempore fuerit in Leopoli. Statuimus, ut mercatores Slezie, Prussie, Polonie, qui iter suum ab antiquo versus Leopolim habent super Sandomiriam, itinera eorum habeant libera, ut a pristinis temporibus habuerunt. Item ut sub castro maiori extra muros nullus mercator sive hospes aut bona sua arestentur nec iudicentur iure castrensi, non obstante eo, quod ibidem hospicium habuerit, sed ad iurisdictionem civitatis admittatur cum suis bonis; ut eciam ibidem sub castro cervisia non propinetur, nec carnes vendantur, vel forum habeatur, aut nove adinventiones instituantur, contra veterem consuetudinem, in preiudicium civitatis. Item ut super mechanicos Leopolienses labores mechanicorum de aliis civitatibus non ducantur, sed hic articulus observetur secundum morem civitatis Cracouiensis, qui tempore nundinarum ibidem in talibus observatur. Item ut pellifices regni laborem eorum in preiudicium pellificum Leopoliensium non vendant in civitate Leopoliensi, excepto labore Lithwanico, qui cum pelliceis, schubis et blanis aliisque eorum laboribus pellificiariis venire et eosdem libere vendere poterint. Verum quia reverendissimo in Christo patri domino Gregorio, archiepiscopo Leopoliensi, ac magnifico Stanislao de Chotecz, palatino Russie et capitaneo Haliciensi, Trebouliensi et Cameneczensi, commiseramus predictos articulos cum terrigenis dominiorum nostrorum Russie et mercatoribus examinari, adequari et concordari, ne forte in offensam alicuius status visi fuissent articuli ipsi declinasse, qui consiliarii nostri, diligenti omnium hominum premissis scrutinio inquisitioneque prehabita, prefatos articulos, unanimi omnium voluntate concordatos et in scriptum redactos, sigillisque suis in carta papirea obsignatos, nobis direxerunt; et ideo nos fidei eorum et legalitati, ut convenit, se commitentes articulis praedictis volumus robur continere, ut premissum est, perpetue firmitatis. Casu vero, quo ipsius annualis fori iuxta continenciam articulorum pretactorum aut aliquorum ex ipsis institutio in detrimentum et dampnum civitatis Leopoliensis, terrigenarum aut aliorum hominum vergere videretur, dum per ipsos cives Leopolienses causati fuerimus, dictum annuale forum deponere et civitatem Leopoliensem circa iura antiqua conservare vel pro rei exigencia unum vel plures articulos supradictos, qui in dampnum civitatis aut terre tenderent, immutare, moderare et variare aliosque necessarios adiungere promittimus et pollicemur. Que omnia arbitrio nostro et eorundem civium unanimi voluntate statuimus committenda. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio literarum. Actum et datum Cracovie

Sabatto infra Octavas Corporis Christi anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo, presentibus ibidem reverendo in Christo patre domino Iohanne Episcopo Cracouiensi, necnon magnificis, generosis et uenerabili Stanislao de Ostrorog Palatino Calisiensi, Dobeslao Kmytha de Wisz-nycze Lublinensi, Iohanne Amor de Tharnow Woinicziensi, Iohane Felice de eadem Tharnow Wysliciensi, Stanislao Wanthropka de Strzelcze Sandeczensi, Petro de Branycze Byeczensi Castellanis, Iacobo de Dambno Regni Polonie Cancellario et Capitaneo Cracouiensi, Spithkone de Iarozslaw Succamerario, Raphaele de Iarozslaw pretacta Capitaneo Leopoliensibus, Sbigneo de Olesch-nycza Scolastico Cracouiensi, Gneznensis, Cracowiensis, Wladislawiensis, Sandomiriensis Ecclesiarum Canonico et Regie nostre Maiestatis Supremo Secretario, aliisque pluribus fidedignis circa premissa. Datum per manus magnifici Iacobi de Dambno Regni Polonie Cancelarii et Capitanei Cracowiensis, sincere nobis dilecti.

Relacio eiusdem magnifici Iacobi de
Dambno Regni Polonie Cancelarii et
Capitanei Cracowiensis.

Akta Grodzkie i Ziemskie. Tom. VI. pag. 157—161.

CXCVII.

1472. Petru de Brancze judele, și Ionu de Wyssokye sub-judele districtului Leopole adevărească, că Ionu de Chodorowstaw a zălogitu lui Venceslau din Dworzyska, pentru o sumă de 20 mărci, satulă său numită *Bolechova românescă* din districtul Leopolei.

1472.

Nos Petrus de Brancze iudex et Johannes de Wyssokye sub-iudex terrestres Leopolienses generales significamus tenore presentium, quibus expedit generaliter, universis tam presentibus quam futuris, presentium noticiam habituris, quomodo veniens ad nostram et aliorum dominorum nobiscum protunc iudicio terrestri residencium presenciam personaliter generosus dominus Johannes de Chodorowstaw, dapifer Leopoliensis, non compulsus, nec coactus neque aliquo errore devio seductus, menteque corpore existens sanus, coram nobis libere recognovit, se teneri certe ac veri debiti viginti marcas pecunie communis monete et numeri Polonici consueti, marcam in quamlibet quadraginta octo grossos computando, nobili Venceslao de Dworzyska; in quibusquidem viginti marcis prefatus Johannes Chodorowsky fato Venceslao villam suam in districtu Leopoliensi et Territorio Zudaczowyensi sitam, Bolechow Valachorum dictam, post fluvium Szukyl iacentem, cum omni iure, dominio et proprietate, utilitatibus, censibus, fructibus, proventibus, agris, pratis, campis, silvis, mericis, gays, virgultis, quercetis, rubetis, venationibus, aucupacionibus, rivis, torrentibus, fluviis, stagnis, lacubus, aquis, piscinis, ipsarum

demissionibus, molendinis et eorum emolimentis, kmethonibus, tabernis, penis, decimis agnorum et porcorum ac obventionibus generaliter universis, quocumque nomine et vocabulo vocitentur, nichil ibidem pro se suisque successoribus in eadem villa penitus reservando, tenere obligavit et invadiavit, et iam sibi Venceslao intromissionem in eandem villam dedit, quam villam Bolechow ipse Venceslaus tenebit et habebit tandiu, quousque dicte viginti marce per ipsum Johannem aut suos successores sibi Venceslao plenarie fuerint persolute. In quaquidem possessione dicte ville ipse dominus Johannes fatum Venceslaum ab omni persona sexus utriusque iuxta consuetudinem terrestrem, prout ad aliquam personam prescripcio terrestris spectaret, protegere et a bello intercedere est obligatus. Si autem non protegeret vel solus sibi Venceslao in possessione dictarum villarum aliquas iniurias inferre vellet et ob hoc ipse Venceslaus dampnum aliquod pateretur, illud non ipsius Venceslai, sed fati Johannis fieri debet, cum autem pro premissis in ius terrestre Leopoliense ipse Johannes per ipsum Venceslaum citteretur, extunc recedendo a districtu suo Zudaczowyensi in primo termino parere et totam suam causam perdere debet, et iam in eodem primo termino ipse Venceslaus fatum Johannem in toto suo lucro condemnare potens erit, tamquam in termino peremptorio, pro quibus expressis non debet eundem ipsum Venceslaum ullo iure nec literis regalibus, bello, expedicione, legacione, prescripcione, colloquio generali vacant (sic) simplici infirmitate, nec se excipiendo ad districtus alios pro maiori, nec aliqua re excogitata sibi Johanni in facto subsidiaria, sed quibuscunque modis evadere vellet, his omnibus in primo termino parere et totam suam causam perdere debet, super que ipse Venceslaus memoriale posuit, quod nos recepimus. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt subappensa. Actum et datum in Leopoli feria quarta in crastino sancte Agnetis virginis anno domini millesimo quadrigentesimo septuagesimo secundo, presentibus ibidem generosis et nobilibus dominis Johanne de Culykow Subdapifero, Petro Spyklossky Subpincerna Leopoliensibus, Petro Czebrowski, Paulo Chusz de Crosno, Raphaele de Streptow et aliis ad premissa testibus fidedignis quam pluribus.

Akta Grodzkie i Ziemskie. Tom. VII. pag. 127—128.

CXCVIII.

1472. (Estrasü). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Alba Julia se introducă pe nobilul român *Ionă Tătaru*, și pe fii lui, în posesiunea comunelor Almașu și Coșia din comitatul Hinedórei, pe cari i le a dăruit în semn de recompensă pentru serviciile, ce i le a prestat în diferite legațiuni și expedițiuni, precum și pentru mórtea fiului său Iacobu, ucis de către inimicii regelui.

1472. Budae, in vigilia festi pentecostes. Mathiae Regis mandatum ad Capitulum ecclesiae Albensis, ut cum nos cum attenta interemtione fidelis

nostri nobilis Jacobi Mathnok aulae nostrae familiaris, filii Johannis Tatár de Byzere per quosdam aemulos nostros, eidem in servitiis nostris Regalibus facta, tum vero attentis, et consideratis ejusdem praefati Johannis patris sui servitiis, et fidelium servitiorum gratuitis meritis, per eos primum sacrae hujus Regni nostri Hungariae Coronae, tandemque per praefatum Joannem in nonnullis legationum nostrarum, et exercituationum expeditionibus, non sine sanguinis sui effusione, et expensarum consummatione factis, — hinc idem Joannes Tatár, ac Ladislaus, Petrus, Michael, et Joannes filii ejusdem, nec non Michael similiter Tatár frater ipsius patruelis, eorumque posterii universi statuuntur titulo novae donationis in dominium totalium possessionum Almas, et Kozolya in Cttu. Hunyad existentium, Homines Regii ad hanc statutionem designantur: Stephanus Pogan de Berekseu, Emericus de Farcad, Kenderes de Szentgyörgy, v. Keresztény (sic) de Almas.

Dorso hujus mandati adscripta est signatura perhibens, quod statutio haec nemine contradicente peracta fuerit praesentibus vicinis nobilibus Thoma et Joanne de Barcha, Stephano Pogan de Almas, et Gregorio Gálfi de Gálfalva.

Exstat in Arch. K. Monostorien. XIX. 63.

Transilvania. An. 1873. pag. 239.

CXCIX.

1472. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă perceptoriloră de imposite din comitatulă Dobăcei, că pe *Românii din valea Rodnei* în Transilvania se nu-i înscrie în registrele de contribuțiune ale comitatului Dobăca, fiindă-că dênşii au fostă dăruiți oraşului Bistriţa încă de regii de mai înainte ai Ungariei, şi au se rămână şi pe viitoră anexați la oraşulă Bistriţa, bucurându-se de toate libertățile, pe cari le au avută şi mai înainte.

1472.

Mathias Dei Gratia Rex Hungariae, Bohemiae etc. etc. fidelibus nostris Dicatoribus, et Exactoribus, quarumcunque contributionum nostrar. Taxarum, et Collectarum in Cottu de Doboka pro tempore constitutis salutem et Gratiam. Exponitur nobis in personis Prudentum, et Circumspectorum Judicis, Juratorumque Civium, et communitatis Civitatis nostrae Bistriciensis, quod licet alias Universi Valachi in Districtu Radna Völgye commorantes, per Divos Reges Hungariae nostros scilicet praedecessores eidem Civitati in perpetuum donatum fuisset, tamen his praeteritis temporibus Dicator. nostror. ab eadem Civitate ipsos Valachos separasset, et in medium nobilium Cottus. praedicti numerasset, atque dicasset, in praejudicium Libertatum eorum, et damnum non modicum. Unde fidelitati vestrae firmiter mandamus, quatenus perceptis praesentibus, si sic est, ut nobis expositum exstitit, ex tunc peramplius

ipsos Valachos in medium nobilium non dicetis, sed ad ipsam Civitatem secundum Donationes praefatorum Regum pertinere, ac in omnibus libertatibus, quibus alias usi fuerunt uti permittatis, et permitti facere debeatis. Secus non facturi, praesent. perlectis, exhibentibus restitutis. Datum Jaurini in profesto Beati Emerici Ducis anno Domini 1472. Regni nostri anno quintodecimo, Coronationis vero nono.

Originale exstat in Arch. Bistriciensi.

Copia vero sub Nro. aul. 523. 761. apud Kemény.

Transilvania. An. 1873. pag. 239—240. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CC.

1472.

1472. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce de nou Sașiloră din Transilvania, *districtulă Făgărașului și domeniulă Amnașului*, și anume din cauza diferiteloră pagube, ce le au suferitū Sașii din partea Româniloră, și în semnū de recompensă pentru multele merite ale districteloră săsesci față de coróna Ungariei. Régele amintesc totū-o-dată, că dēnsulū dăruise Sașiloră și mai înainte districtulă Făgărașului și domeniulă Amnașului, însă documentulă acestei donațiuni ilū furase nisce tâlhari români, dimpreună cu alte lucruri, când Sașii se întorceau de la Buda către Transilvania.

Mathias Dei Gratia Rex Hungariae, Bohemiae etc. ad perpetuam rei memoriam. Licet cunctorum sub commissio nobis divinitus constitutorum, curam et sollicitudinem habeamus, ipsorumque commoda Regia munificentia prosequi intendamus, illos tamen praerogativa specialis gratiae nunc novarum Donationum titulis, nunc Jurium antiquorum restaurationibus ampleximur, quos in opere fidelitatis fervidos, et exhibitione servitiorum indefessorum sollicitudine sedula comperimus insistentes. Proinde attendentes satis grata, atque magna fidelium servitiorum nostrorum merita circumsectorum Judicis, et Juratorum Civium, et Hospitum Civitatis nostrae Cibiniensis, ac saxonum in septem sedibus commorantium, quae ipsi primum sacrae dicti Regni nostri Hungariae Coronae, et tandem Matti. nostrae, cum omni ferventis animi zelo, et fidelitatis constantia exhibuerunt, considerantes etiam damna, quae ipsi per Valachos plerumque susceperunt, volentes igitur ipsis benevolentiam nostram Regiam ostendere fructuosam, Districtum Fogaras vocatum, et Possessionem Omlasch appellatam, in quorum pacifico dominio, licet, iidem Cives, et Hospites, ac saxonum, se a dudum ex Donatione nostra, ac confirmatione de super facta perstitisse, ac etiam nunc persistere dicant, ex quo tamen novissime dictae Litterae nostrae Donationales, et confirmationales simul cum certis aliis rebus, et bonis ipsorum, per Valachos latrones, cum quidam ex ipsis Civibus, apud quos hujusmodi litterae habebantur, hinc Transilvaniam ingrederentur ablatae essent, et formidarent concessu temporum, exinde juribus eorum periculum

posse evenire, supplicarunt nobis, ut ipsis superinde generose providere dignaremur. Nos igitur, tum praemissorum eorum intuitu servitorum, tum vero, quia casus nocivos cunctorum fidelium nostrorum reformationis beneficio, et per remedia opportuna restaurare consuevimus, ipsum Districtum Fogaras, ac Possessionem Omlasch simul cum villis, et Possessionibus in eodem Districtu habitis, et ad ipsam possessionem Omlasch pertinentibus, ac pariter cum aliis cunctis utilitatibus, et pertinentiis quibuscumque, terris videlicet arabilibus cultis, et incultis, agris, pratis, pascuis, virgultis, silvis, et nemoribus; montibus, valibus, et vineis, vinearum, promontoriis, aquis, fluviis, aquarumque decursibus, piscinis, piscaturis, molendinis, et locis molendinorum, generaliter vero quarumlibet utilitatum, et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocatis, sub suis veris metis, et antiquis, praemissis sic, ut praefertur stantibus, et se habentibus, memoratis Judici, et Juratis Civibus, et Hospitibus, ac toti communitati dictae Civitatis nostrae Cibiniensis ac saxonibus praenotatis de novo, et ex novo, ac novae nostrae donationis titulo dedimus, donavimus, et contulimus, imo damus, donamus, et conferimus jure perpetuo, et irrevocabiler tenendum, possidendum, pariter et habendum, salvo jure alieno. Harum nostrarum, quibus Sigillum nostrum secretum, et appensum vigore, et testimonio Literarum mediante, quas in formam privilegii nostri redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportatae. Datum Budae feria III. prox. post fest. B. Laurentii martyr. a. D. 1472. Regnorum nostrorum Hungariae 15. Coronat. 9. Bohemiae v. 4.

NB. Donationales has transmisit et confirmavit Mathias rex. 1483. 8. Calen. Septem. ad supplicationem Thomae Altemburger, et Michaelis Polner magistrorum Civium Civitatis Cibiniensis et Segesvariensis.

Has dein Confirmationales iterum transmisit Uladisl. Rex. Budae in festo divis. Apstlor. anno 1503. et hae Confirmationales anni 1503. habentur in Archivo Nationali Cibiniensi sub Nr. 25.

NB. Supersunt etiam statutorio Relatoriae Capit. alb. Transilvaniae de anno 1472. perhibentes, quod saxones in Fogaras et Omlasch, nemine contradicente statuti fuerint eodem anno 1472; item in Arch. Nation. sax. sub Nr. Arch. 343.

Fragm. har. Donation. a. 1472. edidit: Schlötzer p. 67.

Edidit: Eder «de Init. Saxonum» p. 160.

» «Grundverfassung» p. 73.

Vide Eder in Felmer, p. 57. et 230.

Transilvania. An. 1873. pag. 240. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCI.

1473. *Matia Corvinulū, regele Ungariei, ordonă autorităților din Transilvania, ca se nu permită fiilor lui Ionū Gereb, se ridice vre-unū castelū ori fortificațiune în orașulū Făgărașulū.*

1473. In festo Cathedrae B. Petri Apostoli. Mathiae Regis Mandatum, ne filiis Johannis Geréb de Vengarth in Fogaras Castellum, seu Fortalitium erigendi facultas permittatur.

Kemény, Notitia hist. dipl. capituli Albensis Trans. I. pag. 184.

CCII.

1474. *Stefanū voivodulū, Domnulū Țerilorū Moldovei, scrie Papei Sixtū IV. că principele Assam Beg a trimisū la dēnsulū ambasadori, ca dimpreună cu alți principi creștini se se ridice asupra lui Othman și a înfricoșatei sale puteri, din care cauză dēnsulū face cunoscutū pontificelui, că a fostū totū-de-una aplecatū a se ridica cu tōte puterile sale spre a se lupta în interesulū creștinătății, și pentru scopulū acesta a însărcinatū pe Paulū, ambasadorulū Veneției, ca se espună Pontificelui și verbalū, cele ce a tractatū cu dēnsulū.*

Stefanus vayvoda, de oblatione Assam Bech erga Christianos.

Sanctissime in Christo Pater et Domine Domine Noster Graciosissime, Notum facimus Sanctitati vestre sicut Assam Beg Princeps serenissimus ad nos suos destinavit Oratores, requirens nobis et una cum alys Principibus Christianitatis viriliter se preparemus contra Othman et eius orribilem potentiam. Quamobrem Sanctitati vestre certificamus quod nos semper omni com (sic) potentia nostra quam nobis omnipotens deus attribuit, omni com affectu paratissimi sumus, Intendentes pro Christianitate totis nostris viribus debellare. Insuper ambasiator serenissime Dominationis Veneciarum, videlicet Egregius Paulus Omnem Bonum preveniendo a predicto Serenissimo Domino Assam Beg ad nos devenit, com quo de factis eiusdem Christianitatis multa tractavimus ac voluntatem pectoris nostri apperimus, nobisque promissit coram sanctitate vestra parte nostra se presentare. Quapropter eidem ambasiatori fidem integram placeat adhibere tanquam si com sanctitate vestra, oretenus loqueremur. Vtique intelligimus omnia in sanctitate vestra consistunt. Ortamur itaque sanctitatem vestram ut com alys potentissimis Regibus et Principibus taliter adoperetur, ne Christianitas a perfidissimis infidelibus suppeditetur. Vt et etiam nos non solli, ymo cum adiutorio eorum principum debellare valleamus.

Ex Opido nostro Vaslui die XXVIII° Novembris MCCCCLXXIII^o.

Eiusdem Sanctitatis vestre fidelissimus Stefanus vaiuoda Dominus Terrarum Moldavie etc.

In dosă: Sanctissimo in Christo Patri et Domino Domino Sixto Pape quarto, Domino Nostro Gratosissimo.

Originalul în Biblioteca Marciană din Veneția. (Epistolae variorum ad Sixtum IV. Innocentium VIII. et Alexandrum VI. Vol. I. Lat. Cl. X. Cod. No. CLXXV. f° 70). — O copie fotografică în Biblioteca Academiei române.

CCIII.

1474. *Locuitorii sași din districtul Șeicei și alii Mediașului* în Transilvania se plângă la regele Matia Corvinulă, că mai mulți *Români* de pe moșiile nobilimei trecă cu turmele lor pe teritoriul districtelor săsesci, și aci sub pretextă, că-și pască oile, dâșii comită o mulțime de fără-de-legi, de hoții, de tâlhării și aprinderi, și dacă Sașii ceră dela Români, ca se le rebonifice pagubele cauate, ori dacă voescă se-i alunge de pe teritoriul districtelor sale, atunci Români acestia, nu numai că nu ascultă, dar amenință pe Sași cu ucideri și cu aprinderi. Regele ordonă nobilimei, ca se rebonifice Sașiloră toate pagubele aceste, și se îngrijescă, ca pe viitoră se nu li se mai întempe astă-felă de neajunsuri.

1474.

Mathias Dei Gratia Rex Hung. Bohem. etc. fidelibus nostris universis, et singulis nobilibus, et alterius cujuscunque status et conditionis hominibus, in partibus nostris Transilvaniae ubilibet constitutis et existentibus, praesentes visuris salutem et gratiam. Expositum est nostrae Matti. in personis fidelium nostrorum universorum Saxonum nostrorum in duabus sedibus saxonicalibus nostris Schelk, et Medgyes commorantium gravi cum querela, quod nonnulli forent ex vobis Valachos habentes, quorum Valachi cum ovium suarum Gregibus in eorundem exponentium territoriis sub colore depascendi oves, hinc inde divagando, per plura malorum genera videlicet furta, spolia, rapinas, et caertas depraedationes, et damna ac incendia committere asveti essent, et dum ipsi valachi per eosdem exponentes, vel eorum homines de Territoriis ipsorum, cum suis ovium gregibus exire cogentur, vel a damnis inferendis inhiherentur, aut juxta consuetudinem Regni, pro damnis illatis ab eisdem vagia exigentur condigna, tunc ipsi Valachi, ne dum a damnis inferendis, ac rapinis committendis cessarent, imo adhuc homines eorundem Exponentium morte, Domos, ac villas, et habitacula eorum combustione minarentur, per hoc praefatis Exponentibus nonnulla damna, et nocumenta intulissent, et nec desisterent committere etiam ad praesens. Vos vero tales vestros Valachos a praemissis committendis cohibere, et compestere minime curaretis, in maximum praejudicium eorundem exponentium atque damnum manifestum. Quare in

personis ipsorum exponentium supplicatum est, per Mattem. nostram super praemissis eisdem opportune providere, et cum nos ejusmodi indebitas vexationes, damnaque, et nocumentorum genera, ut dicitur eisdem Exponentibus illata, per quempiam indebite committi, commissasque et illatas impune non velimus pertransire. Idcirco cuilibet vestrarum fidelitatum harum serie firmissime committimus, et mandamus, taliter per omnia habere volentes, quatenus receptis praesentibus, habita super praemissis ab omnibus, quibus oportunitate fuerit, diligenti inquisitione ex parte talium nostrorum valachorum juxta condignas probationes praefatorum Exponentium, ac evidentia documenta, super praemissis omnibus plenariam satisfactionem impendere, et eosdem de praemissis malis inferendis totaliter coercere debeatis, uti ipsi exponentes ab eorum vexationibus pacifice valeant permanere, alioquin commisimus, et serie praesentium strictius committimus, fidei nostro magnifico Blasio Magyar vajvodae nostro Transilvanico, suasque vices gerentibus, ut ipsi experta super praemissis Inquisitione diligenti, vestrum quemlibet ad praemissa nostra mandata exequenda, cum universis damnis gravaminibus in talibus fieri solitis artare et compellere teneantur nostrae Matti. in persona auctoritate praesentibus eisdem hac in parte attributa, et justitia mediante, secus igitur ne praesumatis. Praesent. perlect. exhib. restit. Datum Budae feria IV prox. post. fest. B. Annae anno D. 1474. Regni nostri 17. Coron. v. 11.

Copia in Biblioth. Zecheniana-Regnicolari in collect. sub titulo «Chartae Transilvaniae» in folio Nr. 107.

Transilvania. An. 1873. pag. 263. Din colecțiunea c. Jos. Kemény. — Estrasă în Archiv des Vereines für siebenb. Landeskunde. N. F. XI Band. pag. 68. Originalul în archiva oraşului Mediaşul.

CCIV.

1474.

1474. (Estrasă). Regele *Matia Corvinulă*, în privința *șeranilor români*, cari voră voi a se așeđa în districtul Orăștiei.

« quia juxta consuetudinem regni nostri quilibet jobbagio et jobbagionalis conditionis homo, quam de nostris, quam aliorum quorumvis bonis et possessionibus habita licentia et justo terragio deposito aliisque debitis persolutis ad quorumcunque possessiones se transfere voluerit moraturus, liberam recedendi habet facultatem libere recedere et abire permittatis ».

Amlacher, Urkundenbuch, p. 31.

CCV.

1474. *Judele și jurații din Caransebeș* (între cari sunt amintiți aici Iacobă dela Severin și Ionă Danciă) adevăresc, că orașanul George Maraz din Timișoara, și-a vândut curtea sa din Caransebeș nobilului Andrei din Ruginosa.

1474.

Nos Blasius Faber Judex, nec non Michael Mezey, Jacobus de Zeverino Martinus de pathak Johannes danch, Georgius Mercator et Lazarus Jurati ceterique Cives de Karansebes, Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit vniuersis et singulis, Quod veniendo nostri in presenciam prudentes viri Georgius Marazy filius videlicet Blasj de eadem Maraz Ciuis Ciuitatis Themeswar ex una parte, ex altera vero Andreas de rvchinoz ac Michael carnifex nostri conCiues, et per eundem Georgium Marazy coram nobis oraculo viuencis spontaneaue voluntate fassum extitit et relatum in hunc modum, Quod ipse pro quadam intollerabili inevitabilique necessitate quendam fondum Curie nostri in medio habitum et existentem, Cui a parte orientali communis platea siue teatrum Ciuitatis Meridionali fondus Curie condam pauli filij pauli occidentali condam Thome pakaaz dicti Septentrionali vero condam Thome filij pauli nostrorum scilicet conCiuium vicinando adiacent eosdem pignoris siue emcionis titulo tangentem prefatis Andree de Ruchinoz et Michaeli Mezarus nostris scilicet conCiuibus viginti quinque florenis auri hvngaricalis veri iustique ponderis dedisset et uendidisset, Quibuscunque vigintiquinque florenis idem Georgius de Maraz aprefatis Andree de Ruchinoz et Michaeli Mezarus nostris videlicet con Ciuibus plene rehabitis et receptis ymo dedit donavit et vendidit ac perpetuauit eisdem Andree et Michaeli in filios filiorum heredumque per heredes Jure perpetuo et irreuocabiliter tenendum possidendum pariter et habendum nullo penitus contradictore apparente, in cuius rey Memoriam firmitatem que perpetuam nos presentes nostras literas easdem sub Sigillo nostre Ciuitatis munimine Roborato duximus concedendas. Ex Karanses (sic) feria tertia proxima post festum visitacionis Beate et gloriose virginis Marie anno domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto.

CCVI.

- (1474). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie unui Secui din Transilvania, cu numele Michaiă Fancsy, că după cum a auzit, dănsul răspândește între Secui faima falsă, că regele Matia ar fi murit, că provocă diferite alte turburări între dănsii, și cu deosebire îndemnă pe Secui, ca să nu mai facă servicii militari. Din această cauză, regele Matia ordonă lui Michaiă Fancsy, că dacă dănsul dorește, se merite gratia regelui, atunci se meargă numai de câtă cu 300 de Secui la *Stefană, voivodulă Moldovei*, ca se-lă ajute în resbelele sale, ăr' altcum se scie de sigur, că are se fie spândurată.

Mathias Rex ad Michaellem Fancsy.

Fidelis nobis dilecte. Iterato accepimus, te inter fideles nostros Siculos certos rumores de obitu nostro spargere, et certas mociones atque tumultuaciones rursum per te inter Siculos incitari, que quam bene respondent fidei tue et expectationi nostre de te, tu ipse bene considerare potes. Scis multas iam enormitates, quas contra nos, fecisti, tibi a nobis fuisse dimissas, et post multa mala per te perpetrata, quibus nostram Maiestatem sepius offendisti, iam aliquociens gratiam per nos tibi factam esse, quod semper idcirco fecimus et ob hoc clemencia in te usi sumus, vt tu aliquando conuersus alios quoque fratres tuos ad fidelitatem nostram, sicuti par esset, dirigeres potius, quam istas nouitates et turbaciones inter ipsos seminare, quod scias nobis vehementer displicere, et eo magis, quod tu conatus es talibus rumoribus et turbacionibus ipsos Siculos, qui ad nostra seruicia proficisci parati erant, a nostris obsequijs reuocare, cum quibus eciam nescimus quas rursum mociones facere diceris. Super quo fidelitati tue mandamus, aliud omnino habere nolentes, idque tibi firmiter iniungimus, quod si vnquam gratiam nostram promereri cupis, in continenti cum trecentis Siculis ad Stephanum Waiuodam Moldauiensem fidelem dilectum nostrum, proficisci, ibique nobis sincere, et hoc tempore, cum ipse auxilijs indigeat assistere et auxiliari debeas, nam si aliter fuerit, certus esto, quod tu suspendium non euades, Si vero iussa nostra executus fueris, et in hoc nobis tuum seruicium ostenderis, non respiciemus adhuc male gesta tua, sed nos te in gratiam nostram recipiemus. Aliud ergo, prout gratiam nostram promereri cupis, facere non presumas. Bude

Szabó, Székely Oklevéltár. I. pag. 221—222. După unii codice contemporani : Epistolae Mathiae Regis. Partea IV. Nr. 75. — Estrasă în Transilvania. An. 1873. pag. 279 sub An. 1476.

CCVII.

1474. (Estrasă). *Michaiu*, vicariul Capitulului din Strigonă, amintit cu titlul de *episcop alii Milcoviei*.

1474.

Sixtus episcopus etc. . . coram venerabili fratri nostro Michaeli Episcopo Milchoviensi, Vicario Capituli ecclesie Strigoniensis, illa tunc pastore carente . . . Datum Romae apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto decimo septimo Kal. Aprilis.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 444—446.

CCVIII.

1474. *Papa Sixtus IV.* concede iertarea păcatelor tuturor acelora, cari voră ajuta să se termine biserica S-tei Feciore din Braşovă, oraşă însemnată, situată la marginile creştinătăţii şi aproape de hotarele *necredincioşilor din Ţera-românească*, şi în care oraşă locuiesc o mulţime de Români, Armeni, Bulgari şi Greci.

1474.

SIXTUS EPISCOPUS etc. Universis Christifidelibus presentes litteras inspecturis, salutem etc. Virgini gloriose etsi nequeamus debitas condignasque reimpendere gratiarum actiones, cum ad eius magnitudinem meritorum vox humana non pertingat, nec etiam angelica suis ineffabilibus meritis equalia laudum referre preconia sufficiat, cupimus tamen eandem Reginam celi super choros angelorum exaltatam, que unigenitum dei filium salvatorem nostrum dominum Iesum Christum concepit, in utero baiulavit atque peperit, omni amplitudine et integritate devotionis venerari atque ad ipsius iugem reverentiam, presertim locis sue commemorationi dedicatis, tanto frequentius et ferventius Christifideles incitare, quanto se noverint uberius spei munimine copiosiorisque gratie prerogativa communitos. Cum itaque, sicut accepimus, in diocesi Strigoniensi sit quoddam insigne et notabile opidum Corona alias Brascho nuncupatum, quod temporali ditioni Carissimi in Christo filii nostri Mathie Ungarie Regis Illustris subditum, ac in confinibus christianitatis et in metis infidelium terre Valachie situatum est, in quo quidem opido tam Valachorum, Armenorum, Bulgarorum et Grecorum, quam aliorum infidelium copia una cum ipsis christianis in ipso opido degentibus morari solet, quorum nonnulli plerunque, prout sepius contingit, gratia divina inspirati, ad Baptismi gratiam ac fidem catholicam, a veteri sorde et macula lavari cupientes, concurrunt, fueritque dictum opidum sepe numero, etiam ab ipsis sevisimis Turchis crucis Christi inimicis, totaliter combustum, desolatum et annihilatum, omnibusque fere bonis temporalibus spoliatum, ac

sit etiam in eodem opido quedam parrochialis ecclesia in honorem et sub vocabulo beate Marie Virginis, opere magnifico et non modicum sumptuoso de lapidibus quadratis construi incepta, que sine magno Christifidelium suffragio nullatenus valet perfici, nec libris, clenodiis, calicibus et paramentis, quibus etiam aliquando per dictos infideles spoliata extitit, condigne fulciri et ornari: Nos cupientes, ut ecclesia ipsa in huiusmodi suis structuris et edificiis debite perficiatur, conservetur et manuteneatur, ac libris, clenodiis, calicibus et paramentis ornetur et fulciatur, et Christifideles ipsi eo libentius devotionis causa ad ipsam ecclesiam confluant, et ad illius conservationem, ornamentum et fulcimentum manus liberalius porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono celestis gratie uberius conspexerint se refectos, de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi omnibus vere penitentibus et confessis utriusque sexus Christifidelibus undecunque venientibus, qui ecclesiam ipsam in festo visitationis eiusdem beate Marie Virginis et duobus precedentibus ac duobus aliis festivitatem ipsam immediate sequentibus diebus devote visitaverint annuatim, et ad eius constructionem, reparationem, manutentionem, ornamentum et fulcimentum huiusmodi manus porrexerint adiutrices, quotiens et pro singulis vicibus, quibus id fecerint, septem annos et totidem quadragenas de iniunctis eis penitentiis misericorditer in domino relaxamus, et nichilominus, ut ipsi fideles ad ecclesiam ipsam confluentes conscientie pacem et animarum salutem, deo propitio, consequantur, necnon indulgentie huiusmodi facilius participes esse valeant, benignius agere volentes, dilecto filio Iohanni Rivdel moderno et successoribus suis dicte ecclesie plebanis pro tempore existentibus quindecim confessores idoneos seculares vel regulares, qui eorundem fidelium ad ecclesiam predictam causa indulgentie huiusmodi consequende diebus predictis, aut altero eorum confluentium confessiones audire, eisque diligenter auditis pro commissis per eos excessibus et peccatis, etiam in singulis casibus episcopalibus, debitam absolutionem eadem auctoritate in forma ecclesie consueta impendere et penitentiam salutarem iniungere valeant, deputandi plenam et liberam concedimus auctoritate presentium facultatem, presentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, quod si alias ecclesiam ipsam visitantibus et ad constructionem, reparationem, manutentionem, ornamentum et fulcimentum huiusmodi manus adiutrices porrigentibus, aut inibi pias elemosinas erogantibus, seu alias aliqua alia indulgentia imperpetuum vel ad certum tempus nondum elapsum duratura per nos concessa fuerit, presentes littere nullius existant roboris vel momenti. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadingentesimo septuagesimo quarto, tertio-decimo Kal. Aprilis. Pontificatus nostri Anno Quarto.

Ex Reg. orig. An. IV. bul. div. lib. VI. fol. 424.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 446—447.

CCIX.

1475. Capitulu din Cinade transcrie în formă autentică împăciuirea încheiată între nobilii români *Nicolae de Bizere* și *Ladislau de Bizere* în privința împărțirii moșilor sale părințesci, cari se aflau în 15 comune din districtul Caransebeșului.

1475.

Capitulum ecclesie Chanadiensis Omnibus christifidelibus presentibus pariter et futuris presencium noticiam habituris, Salutem in salutis largitore, Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus pervenire, Quod Nicolaus de Byzere onera Gasparis filij, ac Georgy, Johannis et petri fratrum suorum in Infrascriptis, ab vna, parte vero exaltera, ladislaus de eadem Byzere, similiter onera Georgy et ladislai filiorum suorum in Infrascriptis inse assumptendo, personaliter coram nobis constituti, sponte confessi sunt eomodo, Quomodo ipsi mutuis inter se tractatibus prehabitis, vniuersas et quaslibet lites Causas controversias et iniurgias Nocumenta dampna et omnia genera malorum, ac quaslibet literas causales sub quacumque verborum forma, contra sese vicissim vsque ad hec tempora, motas ventilatas aggrauatas et emannatas condescendi procurassent et fecissent sopiri et annullari ymmo fecerunt coram nobis condescendi et cassari, Insuper in possessionibus et porcionibus ipsorum possessionarys, in possessionibus Byzere predicta Kalwa Clese (sic) Warthalowa (sic) felsew et alsö Ranina, Glamboka, Zlatina, Ohabycza, Kethmyhelencz, Iaczkan, Apadya, Sachyal, Henserowa, Bolwasnicza vocatis in Comitatu The-mesiensi in districtu Sebes existentibus et habitis, talem inter se fecissent diuisionem disposicionem, ymmo fecerunt coram nobis eomodo, Quod prefatus Nicolaus de Byzere, et sui heredes duas partes, dictus vero Ladislaus de eadem Byzere et sui posteritates, terciam partem pretactarum possessionum et porcionum possessionariarum, cum omnibus earundem vtilitatibus, et pertinencys vtpota terris arabilibus, pratis fenetis, Syluis, Nemoribus, aquis, aquarumque decursibus, et generaliter omnium vtilitatum integritatibus, ad easdem Jure legitimo spectantibus et pertinere debentibus, tenere et imperpetuum possidere possint et valeant, Item dictus ladislaus de Byzere totalem porcionem suam possessionariam in possessione Meel vocata in dicto districtu Sebes habitam, cum omnibus suis utilitatibus, et pertinencys iamfato Nicolao de Byzere, pro suis expensis, quas in rectificacionem dictarum possessionum fecisset in perpetuum possidendam dedisset et appropriasset ymo dedit et appropriauit coram nobis, Tali vinculo interiecto, Quod si aliqua parcium predictarum aliquando temporum improprocessu, premissam disposicionem infringeret, aut occasione premissorum lites moueret, extunc talis pars contra partem alteram, in ducentis florenis auri puri conuinceretur ipso facto, Casu vero si aliqua parcium per defectum seminis, ab hac luce decesserit, extunc dicta porcio possessionaria eiusdem, in aliam partem superuiuentem debeat condescendi, et deuolui, ad quod se partes prefate sponte coram nobis obligarunt, In cuiusrey testimonium, presentes literas nostras priuilegiales fecimus emannari, Datum per manus honorabilis domini Balthasar lectoris socy et conCanonici nostri in do-

minica Jnuocauit, Anno domini Millesimo Quadringentesimo Septuagesimo quinto, presentibus honorabilibus dominis Nicolao preposito, Blasio Cantore, Alberto Custode, Johanne Orodiensi Symone vltramorosyensi, Clemente Thorontaliensi Elya Sebesiensi Ambrosio Crassouiensi Archidiaconis Ceterisque dominis Canonicis et fratribus nostris in dei ecclesya Regi iugiter famulantibus sempiterno.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 86. Originalulă pe pergament în archiva familiei Sombory.

CCX.

1475.

1475. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie primariului Toma Altenberger din Sibiu, ca să plătească lui *Rodulă Draculia*, *voivodului din Țera-românească*, pe socotela Regelui, suma de două sute florini, fiindă-că la casă din contră va ave să sufere totă indignațiunea regelui.

Matthias Rex ad Thomam Magistrum civium Cibiniens.

Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte, mandamus tibi, quatenus statim receptis praesentibus, de pecuniis tricesimalibus, et de proventibus Camerae offenbanya, fidei nostro Drakwlyae ducentos florenos pro subsidio dare debeas, ad rationem nostram, et aliud sub gravissima nostra indignatione facere non praesumas. Praesentes autem, quas etiam pro majori securitate tua, propriae manus nostrae subscriptione signavimus, facta restitutione eorundem ducentorum florenorum pro tua expeditione apud te conserves. Datum Budae in festo B. Mathiae apostoli et Evangelistae anno LXX. quinto, Regnorum nostrorum Ungariae etc. anno XVIII. Bohemiae v. Septimo.

Matthias Rex m. p.

Ex authographo Eder transscript.

Engel, Geschichte der Walachey, pag. 180 — Transilvania. An. 1873. pag. 279.

CCXI.

1475.

1475. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce cetăței Bistrița din Transilvania, orașul numit *Rodna*, dimpreună cu satele românesce din Valea-mare său din Valea Rodnei, și ordonă Capitulului din Mănăstirea Clușului, ca se introducă pe cetățenii din Bistrița în posesiunea acestui district românesc.

Conventus monasterii B. M. V. de Colosmonostra, omnibus Christi fidelibus tam praesentibus quam futuris praesentium notitiam habituris Salutem

in salutis Largitore! ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire. Quod cum nos receptis literis Serenissimi Ppis. Domini Mathiae Dei G. R. Hung. Bohem. etc. Introductoriiis et statutoriis nobis directis, summa cum obedientia recepisse in haec verba :

«Mathias D. G. R. Hung. Bohem. etc. Fidelibus nostris conventui Ecclesiae de Kolosmonostra salutem et gratiam! Cum nos oppidum nostrum Radna vocatum, in partibus Transilvanis in continua vicinitate Civitatis nostrae Bistriciensis habitum, simul cum Magna valle, et omnibus ejus pertinentiis Radna-Völgye vocatis, eidem Civitati nostrae, vigore aliarum literarum nostrarum, exinde confectarum in perpetuum annexerimus, et incorporaverimus, velimusque Cives ipsius Civitatis nostrae in Dominium ejusdem oppidi, et cunctarum ejus pertinentiarum per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci, Fidelitati igitur vestrae harum serie firmiter praecipientes mandamus quatenus vestrum mittatis hunc pro testimonio fide dignum, quo praesente Gregorius v. Joannes de Keresztur, aut Stephanus Cserényi de Balásfalva, sive Andreas Porkolab de Kis Budák, aliis absentibus homo noster ad faciem praefati Oppidi Radna vicinis, et cometaneis ejusdem universis inibi legitime convocatis, et praesentibus acceden. introducat memoratos cives dictae Civitatis nostrae Bistriciensis in dominium ejusdem, statuaturque idem Oppidum simul cum dicta valle, et omnibus suis pertinentiis eisdem Civibus praemissae nostrae Incorporationis titulo perpetuo possiden. si non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatos Cives ipsius civitatis nostrae, nostram personalem in praesentiam, ad terminum competentem rationem contradictionis eorum reddituros, et post haec hujusmodi Introductionis, et statutionis seriem, cum contradictorum, et evocatorum si qui fuerint, vicinorumque et cometaneorum qui praemissae statutioni intererunt nominibus, terminoque assignato, eidem nostrae personali praesentiae fideliter rescribatis. Datum Budae feria VI. prox. post fest. assumpt. B. M. V. anno Domini 1475. Regnorum nostrorum anno Hung. 18. Bohem. v. 7.

Unde nos mandatis dicti Domini nostri Regis in omnibus fideliter obedire cupientes, ut tenemur, una cum praefato Johanne de Keresztur homine ejusdem nostrum hominem videlicet : Religiosum virum Fratrem Ladislaum sacerdotem unum ex nobis ad praemissa peragenda nostro pro testimonio fide dignum duximus destinandum, qui tandem exinde ad nos reversi nobis uniformiter retulerunt isto modo : quod ipsi in festo undecim millium virginum proxime praeterito ad faciem praefati Oppidi Radna, vicinis et cometaneis ejusdem, videlicet Demetrio Magno in persona Nicolai Erdélyi de Somkerék, Georg. Vajda de Felső-Megese, in persona Nicolai Farkas de Harinna praesentibus accessissent, introduxissentque memoratos Cives dictae Civitatis Bistriciensis in dominium ejusdem statuissentque idem Oppidum, simul cum dictis, Valle, et omnibus suis ptinen. eisdem Civibus praemissae vestrae incorporationis titulo perpetuo possiden. In cujus facie legitimis et sufficientibus diebus moram pertraxissent nullo contradictore penitus apparente. In cujus rei memoriam, firmitatenque perpetuam, praesentes Literas nostras Privilegiales pendentis et authentici sigilli nostri munimine roboratas duximus conceden.

Datum sexto decimo die Introductionis, et statutionis praedictarum anno Domini supradicto.

Originale asservatur in Arch. Bistriciensi teste Eder in Not. ad Felmer p. 230. Copia V. sub Nr. aul. 523. 1761. Kemény.

Transilvania. An. 1873. pag. 264. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCXII.

1475. 1475. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie voievozilor din Transilvania, ca se nu permită perceptorilor de dare se iee taxe de la locuitorii din orașul *Dobra* în Transilvania, pe cari regele i-a scutit de ori ce fel de contribuțiuni.

Mathias Dei Gratia Rex Hungariae, Bohemiae etc. Fidelibus nostris magnificis Vajvodis Transylvanis, eorumque vice-vajvodis, nec non exactoribus contributionum, et quarumcunque taxarum nostrarum salutem et gratiam sine intelleximus, quod dicatores, et exactores contributionum et taxarum contra voluntatem nostram, et literas super libertatem civitatis nostrae Zofeo¹⁾ confectas, ad solutionem taxarum praefatos cives, contributionumque compeller Fidelitatibus vestris harum serie firmiter praecipientes committimus, et mandamus, omnino aliud habere nolentes, quatenus praefatos Cives de Zofeo a modo in posterum ad huiusmodi taxarum solutionem angariare non praesummatis proxima ante festum Beati Barnabae apostoli anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto. Regnorum nostrorum anno Hungariae 18. Bohemiae vero 7.

Has privilegiales a. 1475 confirmavit, et transumit Ferdinandus I. anno 1552. et Leopoldus I. anno 1702.

Fragm. har. Liter. edidit in «Magazin für Geschichte e. c. t.» I. Band, 3. Heft. Kronstadt, 1844. p. 209.

Transilvania, An. 1873. pag. 264. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

1) Dobra. In alte documente Jofö.

CCXIII.

1475. *Matia Corvinulū*, regele Ungariei, confirmă pe palatinulū Michaiū Orzag și pe nobilulū românū *Ionū Ungurū* în posesiunea celorū 99 de comune din comitatulū Timișorei, Ciongradului, Aradului, Cărașului și Cubinului, pe cari le-a fostū dăruitū dēnșilorū în a. 1471.

1475.

Commissio propria dni Regis.

Mathias dei gracia Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex Omnibus Christifidelibus presentibus et futuris presencium noticiam habituris Salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, Quod nostrum venientes in conspectum fideles nostri Magnificus Michael Orzag de Gwth predicti nostri Hungarie palatinus, in sua, ac Ladislai fily, necnon laurency Johannis similiter Orzag fratris vterini suorum, personis, et Egregius Johannes Ongor de Nadasd exhibuerunt et presentauerunt nobis quasdam binas litteras vnas nostras Cirograffo proprio, ac secreto Sigillo nostris, quo vt Rex Hungarie vtimur, impressiue consignatas, quibus mediantibus Nos Castellum hodos appellatum simulcum opido similiter hodos vocato ac possessionibus ad eadem pertinentibus in Themesiensi, nec non medietates opidi Zeer ac possessionum Gew et Zeg, ac alias possessiones ad idem et easdem pertinentes in Chongradiensi, Item Castellum Zewdy nuncupatum, cum oppido similiter Zewdy, ac alio opido Zenthpal necnon possessionibus et villis ad eadem spectantibus, ac opidum Machalaka et certas possessiones ad Idem pertinentes in Orodiensi, nec non possessionem Kwthos in Chanadiensi, Item opidum Agyagos cum pertinencys, aliud oppidum Mylos cum districtu et eius pertinencys, Tercium opidum Zewnyes, cum possessionibus ad Idem pertinentibus, Item similiter opidum petherfalwa, ac possessiones ad Idem spectantes, in de Crasso, nec non opidum Borlo cum certis possessionibus ad ipsum opidum pertinentibus, in de Kewy Comitatibus existens et habitas, nonnullas eciam alias possessiones et villas inferius in tenore earundem conscriptas, que alias condam Stephani fily pose de Zeer predicta prefuissent, sed per defectum seminis eiusdem ad nos et Sacram Coronam Regni nostri deuoluta et condescense extitissent, Memoratis Michaeli Orzag palatino, ac ladislao filio eiusdem et laurencio filio Johannis similiter Orzag, quo ad vnam, Item prefato Johanni Ongor de Nadasd, quo ad aliam, directas et equales medietates, ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis In perpetuum dedisse et contulisse dinoscuntur, Alias vero Capituli ecclesie Orodiensis, super legitima statucione prescriptorum Castellorum oppidorum villarum possessionum ac vtilitatum et pertinenciarum eorundem modo simili prefatis Michaeli palatino et laurencio, Nec non Johanni Ongor, eorumque heredibus vniuersis, nullo contradictore apparente facta, cum pendenti Sigillo, emanatas, tenorum infrascriptorum, supplicans nobis humiliter, quatenus easdem litterisque nostris priuilegialibus, de verbo ad verbum inseri faciendo approbare, ipsis, eorumque heredibus et

posteritatibus vniuersis, Innouando perpetuo valituras confirmare dignaremur, Quarumquidem litterarum, prime videlicet nostre donacionalis tenor talis est.

(Urméză documentulă sub Nr. CXC.)

Alterius vero tenor Is est.

(Urméză documentulă publicată la Pesty Nr. 327).

Nos igitur premissis supplicationibus annotatorum Michaelis palatini et Johannis Ongor, per eos in ipsorum ac aliorum quorum supra nominibus, nostre modo premissis porrectis Maiestati, Regia benignitate exauditis et clementer admissis, prescriptas litteras non abrasas non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, presentibus litteris nostris priuilegialibus de verbo ad verbum, Sine diminutione et augmento aliquali insertas, quo ad omnes earum continencias, clausulas et articulos, Eatenus quatenus eodem rite et legitime existunt emanate viribus que earum veritas suffragatur acceptamus approbamus et ratificamus, easque et omnia in eis contenta pro prefatis Michaelis orzag de Gwth predicti Regni nostri Hungarie palatino, ac Iadislao filio eiusdem, laurencio filio Johannis orzag, necnon Johanni Ongor de Nadasd, ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis, Innouando perpetuo valituras confirmamus, presentis scripti patrociniio mediante, Saluis Juribus alienis, In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes concessimus litteras nostras priuilegiales, pendentes autentici dupplicis Sigilli nostri munimine roboratas, datum per manus Reuerendissimi in Christo patris domini Gabrielis ecclesiarum Colocensis et Bachiensis Archiepiscopi, Aule nostre Summi Cancellary, dilecti et fidelis nostri, Anno domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, Tercio Nonas Juny, Regnorum nostrorum Anno Hungarie etc. decimo octauo, Bohemie vero Septimo, Venerabilibus in Christo patribus dominis Johanne Strigoniensi, et prefato Gabriele Colocensi Archiepiscopis, Summis Cancellarys nostris, fratre Gabriele Transiluanensi, Waradiensi sede vacante, Osualdo Zagrabiensi, Sigismundo electo Quinqueecclesiensi, Alberto Wesprimiensi, demetrio Jauriensi, Nicolao de Bathor Waciensi, Thoma Nitriensi, Johanne Chanadiensi, Benedicto Boznensi, Sigismundo de palocz Electo Sirimiensi, Nicolao Electo et confirmato Thininiensi, ecclesiarum Episcopis ecclesias dei feliciter gubernantibus, Item Magnificis prefato Michaelis orzag, predicti Regni nostri Hungarie palatino, Blasio Magyar Wayuoda Transilvano, et Comite Siculorum, Stephano de Bathor Iudice Curie nostre, Mathys de Maroth Machouiensi, Johanne Ernst Regni Sclauonie, Banis, Stephano de peren Thauarnicorum, Georgio de Thwrocz pincernarum, Thoma farkas dapiferorum Emerico de palocz Agazonum nostrorum Regalium Magistris, Nicolao filio Bani de Alsolyndwa, Comite posoniensi, Alysque compluribus regni nostri Comitatus tenentibus et honores.

CCXIV.

1475 și 1477. (Estrase). Ambasadorii lui *Stefană, voivodulă Moldovei*, la Senatul Venețian. Senatul decide a se comunica Pontificelui propunerile lui *Stefană voivodulă*, a trimite la dănsul pe secretariul său Gerardo, și a-l felicită pentru alungarea Turcilor din țera.

1475.

1477.

Ex indicis lib. II. ch. 160.

(XXVII. 1475).

Mittatur ad Pontificem secretarius Omnibonus, qui Pontifici exponat, quae nomine vayvodae Valachiae retulit dominio de bello contra Turcos etc. ch. 3.

Responsum oratoribus d. Vayvodae etc. ch. 69.

Commissio secretario Gerardo ad supradictum vayvodam. ch. 72.

Scriptum eidem secretario Gerardo etc. ch. 100.

Eidem secretario ut gratuletur Vayvodae de Turcis expulsis etc. ch. 123.

(XXVIII. 1477).

Expositio oratoris ducis Moldaviae et subsidium contra Turcos peti-
tum. ch. 13.

Oratori apud pontificem, ut exponat pericula Moldaviae a Turcis. ch. 119.

Schafarik, Elenchus Actorum spectantium ad historiam Serborum et reliquorum Slavorum meridionalium, quae in caes. reg. generali archivo Venetiarum reperiuntur. Belgradi 1858. pag. 117.

CCXV.

1476. *Papa Sixtă IV.* concede iertarea păcateloră lui *Stefană, voivodulă Moldovei*, și tuturor locuitoriloră, cari voră visita biserica cea mare a Moldovei și voră depune daruri în lada bisericii, ér banii, ce se voră aduna, pontificele autoriséză, ca se-i întrebuinteze *Stefană voivodulă* pentru resbelele sale cu Turcii.

1476.

SIXTUS EPISCOPUS etc. Ad futuram rei memoriam. Pastoris eterni, qui pro salute gregis dominici in pretium se immolari non abnuat, vices quamvis immeriti gerentes in terris, circa gregem ipsum nobis commissum, quem indefessa sollicitudine cupimus in loco pascue collocari, extendentes paterne considerationis intuitum, eo celerius singulorum fidelium occurrimus animarum periculis, eosque apostolicis prosequimur indulgentiarum et remissionum favoribus, quo veluti nostros et Romanae ecclesiae filios in visceribus gerimus caritatis. Dudum siquidem Bonifacius pp. VIII. predecessor noster de fratrum suorum consilio etc. prout est registrata quinterno quarto libri XXII. bullarum Sanctissimi domini Sixti pp. IV. usque ibi plenius continetur. Cum autem, sicut fidedigna relatione accepimus, dilectus filius Stephanus Voyvoda, terrarum Moldaviae princeps, et

Venerabilis frater noster Episcopus Moldaviensis, ac dilecti filii Duces, Comites, Barones, Nobiles et quamplures alii utriusque sexus persone incole et habitatores terrarum Moldavie, ecclesiastici etiam religiosi et seculares, devotissimi quidem et affecti, ac cupidi salutis suarum animarum et indulgentiarum huiusmodi, tam qui Anno huiusmodi Iubilei durante Basilicas et alias de Urbe predictas ecclesias pro consequenda indulgentia et confessione huiusmodi ab eodem Paulo prodecessore concessa et a nobis innovata libenter visitarunt, si senio, debilitate corporis, inopia, impotentia divinorum humanorumque obsequiorum vel aliorum negotiorum occupatione non detinerentur, et guerrarum turbines, viarum discrimina, longam itineris distantiam, maris pericula, aeris intemperiem, aliosque sinistros eventus non formidarent, quam etiam qui multo impedimento detenti Basilicas et ecclesias ipsas visitare hactenus non proposuerunt, nec proponere intendunt, cupiant alias indulgentiarum Iubilei huiusmodi fieri participes: Nos, qui cunctorum Christifidelium animarum salutem intensis desideriis affectamus, consideratione etiam prefati Stephani nobis super hoc humiliter supplicantis, ut tam eorundem Episcopi, Ducum, Comitum et Baronum, quam aliorum utriusque sexus personarum, incolarum et habitatorum predictarum terrarum et aliorum ad illas confluentium, quos idem Stephanus Vayvoda caritatis et devotionis fervore prosequitur, ut aliorum Christifidelium animarum saluti salubrius consulatur, providere volentes, prefati Stephani Vayvode consideratione huiusmodi inducti, ipsos Stephanum Vayvodam, Episcopum, Duces, Comites, Barones, Nobiles, incolas et habitatores terrarum huiusmodi, et alios quosunque forenses et extraneos ad dictas terras Moldavie confluentes, quos eorum exigentibus sincere devotionis affectu et integra fide, quibus eandem Romanam ecclesiam revereri ostenderunt, gerimus in visceribus caritatis, favoribus gratiosis ac indulgentiarum remissionibus prosequi cupientes, volumus et auctoritate apostolica presentium tenore statuimus et ordinamus, quod illi ex Stephano Vayvoda, Episcopo, necnon Ducibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, incolis et habitatoribus predictis, et aliis ad dictas terras confluentibus Christifidelibus utriusque sexus tam ecclesiasticis, quam secularibus earundem terrarum et cuiusvis alterius ibidem confluentes, qui vero penitentes et confessi a vigilia festi sanctorum Petri et Pauli apostolorum usque ad annum extunc immediate sequentem, a dicta vigilia proxime futura inchoandum, in eisdem terris et dominiis se reppererint, vel ex quavis causa ad ipsas terras et dominia interim declinaverint, et maiorem ecclesiam Moldaviensem, si cives Civitatis Moldaviensis, per tres continuos vel interpolatos, si vero forenses fuerint, per unum dies saltem devote visitaverint, et ibidem ter septem psalmos penitenciales cum letaniis, aut sexages dominicam orationem cum angelica salutatione devote dixerint, ac in subsidium sancte Cruciate et pro fidei catholice exaltatione iuxta eorundem et singulorum aliorum Christifidelium, etiam utriusque sexus cuiuscunque status, dignitatis, gradus, ordinis, condicionis, nobilitatis, et preminentiae fuerint, qualitates et exigentiam, videlicet quorum bona ad valorem trecentorum florenorum auri hungaricalium, quinque, et quorum ad ducentos, tres, et quorum ad quinquaginta florenos, unum, et quorum non ad quinquaginta ascendunt, medium florenum dent: et qui aliquam summam predictarum solvere

non poterunt, iuxta facultatum suarum possibilitatem et conscientie arbitrium elemosinam, sive certam pecuniarum quantitatem, sive summam in archa sive capsula per Venerabilem fratrem nostrum Petrum Moldaviensem, et alios ad hoc deputandos in eadem ecclesia Moldaviensi ponenda realiter et cum effectu in pecunia numerata pie erogauerint, vel etiam qui adeo pauperes extiterint quod nihil penitus erogare possint, dummodo semel dumtaxat dictam ecclesiam iuxta formam superius datam, ut premittitur, devote visitaverint, eandem prorsus plenariam anni Iubilei predicti indulgentiam et peccatorum remissionem, ac cum altissimo reconciliationem omnimodam consequantur, quam consecuti fuissent, si predicto anno Iubilei proxime preteriti Romam venissent, et statuto quindecim dierum tempore apostolorum basilicas et Lateranensem ac beate Marie Maioris ecclesias Urbis predictas, iuxta Pauli predecessoris prefati et nostram ordinationem predictam visitassent: et ut fideles ipsi huiusmodi indulgentie possint fieri participes, Episcopo predicto Moldaviensi in hac parte plenam et liberam facultatem concedimus deputandi auctoritate nostra in dicta ecclesia Moldaviensi eum numerum presbiterorum secularium vel religiosorum idoneorum, de quo sibi videbitur, ad audiendum eorundem Christifidelium pro indulgentia huiusmodi consequenda ad ecclesiam ipsam Moldaviensem, in qua deputati fuerint, confluentium confessiones, et illos amovendi, ac loco illorum alios ponendi, et numerum primum augendi ac diminuendi, secundum quod ei videbitur expedire, et eisdem presbiteris secularibus et religiosis, qui per eundem Episcopum ad id deputati fuerint, aut quos deputari contigerit, durante dicto anno a dicta apostolorum vigilia inchoando, eorum Christifidelium confessione diligenter audita, pro commissis per ipsos fideles excessibus, criminibus et peccatis quibuslibet, etiam censuris ecclesiasticis tam a iure quam ab homine latis et inflictis, etiam si talia forent, propter que esset sedes apostolica merito consulenda, eis absolutionem iniungendi, necnon vota per eos emissa quecumque in alia opera pietatis, aut in opus sancte Cruciate predictae commutandi plenam et liberam auctoritate predicta tenore presentium concedimus facultatem. Et ut illi, qui peregrinari et ecclesiam predictam Moldaviensem pro assequenda indulgentia huiusmodi commode et honeste visitare non poterunt, utpote infirmi, decrepiti, divinisque et humanis servitiis penitus mancipati, effectu non careant indulgentie memorate, volumus, quod huiusmodi aut aliis quibusvis impedimentis ecclesiam ipsam Moldaviensem visitare impediti, vere tamen penitentes et confessi ubilibet psalmos et orationes predictas dicentes, et elemosinam sive pecuniarum summam et quotam huiusmodi iuxta formam predictam in capsula sive archa predicta, ut prefertur, poni facientes, eandem anni Iubilei huiusmodi indulgentiam consequantur, ac si ecclesiam ipsam Moldaviensem personaliter visitarent; liceatque prefato Episcopo Moldaviensi pro talibus impedimentis in singulis locis, de quibus sibi videbitur, confessores deputare idoneos, qui erga impeditos eosdem eadem, qua alii confessores predicti erga visitantes dictam ecclesiam Moldaviensem, auctoritate fungantur. Rursus quia facile contingere posset, aliquos dubitare, in quo genere personarum, de quibus supra expressum fuit, pro consequenda indulgentia predicta sint, et nonnullos esse dubios et incertos, an eorum impotentia vel infirmitas seu servitii

occupatio sit a deo excusabilis, notabilis et legitima, quod iuxta premissa ad predictam visitationem faciendam astringi non debeant, ut indulgentiam huiusmodi consequantur, sed pro illa consequenda sufficiat eis, quantitatem aliquam ex premissis iuxta eorum conditionem in dicta capsula seu archa poni facere, volumus et auctoritate prefata eidem Episcopo Moldaviensi concedimus per presentes, quod tam ipse, quam cui vices suas super hoc in genere vel specie, duxerit committendas, quam confessor, qui tales dubios et incertos predictos, ut prefertur, audierit, possint eis huiusmodi dubietates, prout eorum statui et indemnitati animarumque saluti, et conscientie quieti ac paci salubrius expedire cognoverint, dilucidare et declarare, ac si super visitanda ecclesia Moldaviensi huiusmodi dubitarent, eosdem ad visitandum huiusmodi ecclesiam penitus impotentes existere etiam declarare; ita quod ipsi dubii et in eorum animis incerti iuxta declarationem huiusmodi certiores effecti quoad effectum consequutionis indulgentie memorate pro vere penitentibus et visitantibus, solvendo tamen prius aliquam ex summis sive taxis predictis modo premissis, habeantur, proviso quod confessor prefatus eisdem impeditis loco visitationis huiusmodi alia iniungat opera pietatis. Et ut oblationes huiusmodi fideliter conserventur in fidei prefate subsidium huiusmodi et non in aliam causam convertende, volumus, quod Episcopus Moldaviensis et alii deputandi per dictum Stephanum Vayvodam predicti capsulam sive archam predictam cum tribus clavibus clausam teneant, quarum quilibet eorundem unam ab alia diversam penes se habeant: et quicquid ex dicta capsula sive archa extrahi continget, illud prefato Stephano Vayvode pro eius exercitu contra immanissimum Turchum Christi nominis inimicum manutenendo, ac in premissam sancte Cruciate causam dumtaxat convertendum, sub pena excommunicationis late sententie, quam quascunque personas ipsas pecunias in alios, quam supradictos usus convertentes ipso facto incurrere volumus, fideliter consignare procurent. Et si forsan super premissorum executione et litterarum presentium interpretatione aliqua dubia exorirentur, eiusdem Episcopi Moldaviensis, qui de mente et intentione nostra in premissis plene informatus existit, declarationi stari debere decernimus. Preterea quia difficile esset, ipsas presentes litteras ad loca quecunque, in quibus expediens foret, deferre, volumus, quod earum litterarum transumpto duorum Notariorum publicorum subscriptione et dicti Episcopi sigillo munito eadem prorsus fides detur, que daretur presentibus litteris, si essent exhibite vel ostense. Presentibus post dictum annum ab Apostolorum vigilia inchoandis, ut prefertur, minime valituris, Nulli ergo etc. Si quis etc. Datum Rome apud S. Petrum Anno etc. MCCCCLXXVI. quinto Id. Aprilis. Pontificatus nostri Anno Quinto.

Ex Reg. orig. An. V. bul. lib. XXVIII. fol. 279.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 449—451.

CCXVI.

1476. *Papa Sixtū IV.* concede iertarea păcatelorū tuturorū acelora, cari vorū visita cele două biserici catedrale din *Moncastru* (Cetatea-albă) și vorū da ajutoriū lui *Stefanū, voivodului Moldovei*, în contra Turcilorū, fiindū-că dēnsulū ca unū adevēratū atletū alū credinței creștine este gata a se lupta în contra lorū. Totū-o-datā pontificele amintesce, că în casū dacă Turcii vorū supune țēra lui Stefanū voivodulū, atunci dēnșii ușorū vorū putē se trecā de aci în Ungaria și în cele lalte țeri creștine.

1476.

SIXTUS EPISCOPUS etc. Universis Christifidelibus presentes litteras inspecturis, salutem etc. Redemptor noster Iesus Christus in excelsis tenens, imperium Romanum, pontificem in terris super univēsum gregem dominicum vicarium suum constituit, qui militanti ecclesie sibi comertio copulate preesset, illamque et catholicam fidem ab omnibus protegere studeret adversis: unde nos, qui huiusmodi pontificatus officio ab eodem Redemptore vocati licet immeriti fungimur, pugiles, coadiutores et propugnatores nostros, ipsius ecclesie ac fidei defensores libenter remissionum prosequimur impendiis et spiritualium, prout conveniens est, gratiarum muneribus decoramus, ut tandem perfidorum sevi cohibeantur impetus, et eis malignandi occasio precludatur. Cum itaque, sicut cunctis palam est orbis nationibus, impia Turchorum gens adversus orthodoxam fidem, et qui tam in sacro regenerationis baptismo devoverunt, et presertim adversus dilectum filium nobilem virum Stephanum Wayvode ducem Moldavie eiusque dominia, que in finitimis ipsorum Turchorum oris sita sunt, ut tandem ipsis sue spurcissime tyrannidi subiectis facilius sibi pateat ad cetera christianorum loca progressus, moliri non desinat, et quamvis prefatus Stephanus tanquam verus christiane fidei athleta proni sit animi ad resistendum ipsorum Turchorum et perfidie et incursionibus, tamen ad tante rei perferendam sarcinam debitoque effectui mandandam proprie ad hoc non suppeterent facultates, sed sunt ad ea christicolarum opes et subsidia non mediocriter necessaria, aut qui de bonis a deo sibi collatis contribuant, aut personaliter pugnaturi ad exercitum per ipsum Stephanum instaurandum proficiscantur, ut tandem ipsorum Turchorum canina rabies reprimi et de christifidelium finibus eiici possit, adimaturque ipsis tam nepharie temeritatis in alios christicolos seviendi audacia: unde nos, cui universalis christianorum cura est credita, animo revolventes, quod si ipsius Stephani dominia ab eisdem Turchis opprimi contingeret, facilis sibi nedum ad Ungarie, verum etiam ad quam plurima alia christianorum regna et dominia pateret descensus, et per amplius sibi inhereret, christianorum sanguinem, quem sitiunt, debaccari presumptio, ut igitur Stephanus ipse gentem armigeram agere ac ipsorum Turchorum furori et dementie resistere, et tandem ipsos profligare valeat, necnon ipsi fideles ad premissa eo libentius confluant aut manus porrigant adiutrices, quo fuerint remissionum impendiis et indulgentiarum muneribus premuniti, igitur de omnipotentis dei, cuius causam et iura Stephanus ipse inter ceteros christifideles tuetur pro viribus, misericordia et eorundem beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, universis cuiuscumque conditionis christifidelibus utriusque sexus, tam de do-

miniis dicti Stephani, quam undecumque originem duxerint, et tam laicis quam ecclesiasticis, etiam religiosis quorumvis ordinum, etiam mendicantium, vere penitentibus et confessis, qui hoc presenti anno dumtaxat in celebritate pentecostes, ac duobus diebus immediate sequentibus Moncastri ac duas ecclesias cathedrales vel saltem insignes ecclesias per venerabilem fratrem nostrum episcopum Moncastri, prout sibi videbitur, deputandas devote visitaverint, et de bonis sibi a deo collatis, prout eis videbitur, quod eorum arbitrio relinquimus, in christiane fidei subsidium et illius immanissimorum hostium expugnationem convertendis erogaverint, aut personaliter una cum ipso Stephano in prefate Turchorum gentis debellationem se contulerint seu aliquam personam ad conterendam ipsorum Turchorum immanitatem militaturam destinaverint, illam eandem prorsus et omnimodam plenariam anni Iubilei indulgentiam et peccatorum remissionem consequantur, quam ad Romanam curiam eo durante Iubileo venientes et ecclesias tunc assignatas visitantes consequerentur, auctoritate apostolica tenore presentium concedimus et elargimur. Et ut Stephanus et alii prefati ad aliquam predictarum ecclesiarum pro consequenda indulgentia predicta confluentes conscientie pacem et animarum salutem deo propitio consequantur, et indulgentiam ac peccatorum remissionem huiusmodi liberius valeant adipisci, presbiteris secularibus vel regularibus ydoneis, quo usque ad sufficientem numerum Episcopus ipse aut eo absente vel ipso impedito, eius locumtenens seu illius in spiritualibus vicarius generalis duxerit assumendos, in altera prefatarum ecclesiarum et illi adiacentibus edificiis fidelium eorundem confessionibus diligenter auditis, pro commissis per eos excessibus et peccatis, etiamsi talia forent, propter que sedes apostolica esset merito consulenda, et quorum absolutio eidem sedi foret specialiter reservata, debitas ipsis absolutionem impendendi et penitentias iniungendi salutare, necnon vota per eos emissa quaecumque, preterquam ultramarina ac sancti Iacobi in Compostella et religionis in alia pietatis opera commutandi, prout animarum suarum saluti viderint expedire, ipsisque Episcopo, et eo absente vel impedito, eius locumtenenti vel eius vicario eosdem presbiteros, cum sibi videbitur, ammovendi, et alios eorum loco surrogandi plenam et liberam eadem auctoritate concedimus facultatem, decernentes auctoritate predicta, quod diocesani et ordinarii locorum ac parochialium ecclesiarum rectores, et quorumcunque mendicantium ordinum fratres, tam per dominia Stephani huiusmodi quam alias ubilibet constituti, presentium litterarum publicationem, notificationem, insinuationem in sermonibus et aliis divinis officiis, que celebrari contigerit, libere et gratiose absque exactione qualibet facere teneantur, quotiens super hoc fuerint requisiti, sub excommunicationis pena eo ipso, si contrafecerint, incurrenda. Volumus autem, quod oblationes huiusmodi et alii proventus, quos indulgentie predictae occasione obvenire continget, per eosdem Episcopum seu ad hoc deputatos ab eo colligantur et fideliter conservantur, prefato Stephano et quibus ipse iusserit in eiusdem fidei et christiane religionis contra eosdem Turchos defensionem, et non aliam causam modis omnibus convertendi ministrentur et exolvantur, quodque prefati episcopus seu Vicarius de pecuniis et proventibus huiusmodi computum per se vel alias personas ydoneas tenere, et sedem apostolicam de

earum quantitate et summa certiore reddere, et quod in aliam quam premissam causam nullatenus exponantur, modis omnibus procurare, et de illis, cum fuerint requisiti, fidelem computum et rationem bonam etiam in Camera apostolica reddere teneantur, districtius inhibentes eidem ac quibusvis aliis quavis ecclesiastica vel mundana dignitate peditis, etiam tali, que in generali inhibitione huiusmodi alias de iure non comprehenderetur, ne in premissis proventibus exponendis dolum seu fraudem quomodolibet committere, aut proventus ipsos in aliam quam premissam causam exponere, seu quod exponantur aliter, quam ut prefertur, aut circa illos fraus aliqua committatur, auxilium, consilium vel favorem directe vel indirecte per se vel alios prestare presumant, sub excommunicationis late sententie pena per eos, qui contrafecerint, incurrenda, a qua preterquam in mortis articulo constituti, nequeant ad alio quam Romano pontifice absolutionis beneficium obtinere, super quo eorundem Stephani et Episcopi conscientiam oneramus. Datum Rome apud sanctum Petrum anno etc. MCCCCLXXVI. Idibus Ianuarii. Pontificatus nostri Anno Sexto.

Ex Reg. orig. An. VI. bul. lib. XXXIII. fol. 91.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 452—453.

CCXVII.

1476. (Estrasă). *Stefană Batori*, aflându-se în tabăra de lângă București, scrie cetățenilor din Sibiu, că *Turcii* au fost bătuti, și *Bășărabă* alungat din Țara-românească.

1476.

Datum ex Castris gentium Regalium prope ipsam Bocerestya in festo B. Martini Eppi. Stephani Batori literae ad Cibinienses, quod Turcis profligatis, Bazarabum e Valachia exegerit.

Ex authographo extractum innuit Eder in Felmer p. 157.

Transilvania. An. 1873. pag. 279. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCXVIII.

1476. *Casimir*, regele Poloniei, asigură pe cetățenii din Cracovia, că taxa, ce o plătesc dășii de bună voie pentru apărarea Podoliei și a *Moldovei* de incursiunile Turcilor, nu are s'o mai ceră pe viitoriu, și că această taxă nu va prejudica întru nimica drepturile și libertățile lor.

1476.

Kazimirus Dei gracia Rex Polonie, magnus dux Lythwanie, Russie Prussieque dominus et heres etc. significamus tenore presencium, quibus expedit universis, tam presentibus quam futuris, harum noticiam habituris quo-

modo spectabiles et famosi consules ac tota communitas civitatis nostre Cracouiensis, fideles dilecti, zelo affectionis erga nos et Rempublicam Regni nostri inducti et acclinati, attendentes eiusdem Regni nostri et Reipublice non mediocrem necessitatem et cupientes eidem pro eorum viribus consulere, in daciā seu exaccionem civilem a qualibet marca per duos grossos taxatis eorum bonis, pro tuicione et defensione terrarum nostrarum Podolie et Moldauię a Thurcorum impetu, hostium Regni nostri et totius Christiane religionis impetu et incursu, non aliquo ex debito iure, consuetudine aut sequela impulsī aut coacti, sed potius de mera, libera et spontanea voluntate nobis dandum consenserunt et annuerunt. Quorumquidem consulum et civium nostrorum Cracouiensium zelum, benivolenciam et affectionem reciproca vicissitudinis gratitudine compensare volentes, prefatam exaccionem duorum grossorum a marcis nobis liberaliter et spontanea (sic) oblatam, non intendimus, nec volumus; ymmo potius promittimus et spondemus, non trahere aut usurpare in consuetudinem aut sequelam, nec per hoc eorum iuribus, privilegiis, libertatibus, emmumentis et graciis, a nobis aut predecessoribus nostris datis quomodolibet vel concessis, in aliquo successu temporum derogabimus seu detrahemus, ymmo verius eadem et quevis alia eorum iura in omnibus eorum punctis, clausulis, capitulis, articulis et condicionibus universis per omnia sana, salva et inviolabilia conservabimus perinde valitura ac si nunquam dicta exaccio seu contribucio duorum grossorum civilis ab eisdem foret exacta et recepta. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum in Belz dominico ante festum sanctorum Simonis et Iude Apostolorum anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto.

Stanislaus Vicecancellarius
manu propria subscripsit.

Relacio Venerabilis Stanisłai de Cwroz-
waky (sic) Canonici Cracouiensis et Regni
Polonie Vicecancellarii.

Akta Grodzkie i Ziemskie. Tom. VI. pag. 186—187.—Monumenta mediæ ævi hist. Poloniae. Tom. V. pag. 263.

CCXIX.

1476.

1476. *Oratorului lui Matia Corvinului* se plânge la Papa Sixtū IV., că în părțile Ungariei despre Serbia există mai mulți locuitori de *ritulul grecesc*, cari sunt persecutați și molestați în conștiințele lor de către preoții catolici din părțile de acolo, cari susțin în predicățiunile lor, că dênșii nu ar fi botezați după lege. În urma acestei plângeri *Papa Sixtū IV.* ordonă tuturor prelaților din Ungaria, ca se nu mai persecute pe creștinii botezați în ritul grecesc, fără din contră se-i tracteze cu totă blândeța, și dacă voru cere dênșii, se-i înmormenteze în bisericile și în cimiteriele catolice, ȃr la casă de necesitate se-i boteze și se le asculte mărturisirile.

SIXTUS EPISCOPUS etc. Universis et singulis Episcopis, prelatiis et ordinariis in Regno Hungarie et alibi constitutis, salutem etc. Relatione dilecti

filii nobilis viri Stephani Iakeyta Carissimi in Christo filii nostri Mathie Ungarie et Bohemie Regis Illustris oratoris, percepimus, quod in ea parte Hungarie, que Servie est contermina, multi christiani ritu Greco baptizati inter catholicos habitant, illisque sunt permixti, quos ipsi catholici evitare, et ut male baptizatos apud populum in predicationibus asserere solent. Quo fit, ut idem christiani affligantur plerumque et scandalum in suis conscientiis patiantur, id quod potius reipublice christiane obsit, quam fidei orthodoxe commodum vel emolumentum importet. Nos ergo paterno affectu considerantes, quod hii, qui christianam fidem sectantur, potius sunt humanitate et mansuetudine ab erroribus, si quibus imbuti sunt, revocandi, quam acerbe affligendi aut reijciendi, quodque sancte recordationis Romani pontifices predecessores nostri alias super hoc providerunt, duximus pro cura pastoralis officii huic rei provide occurrendum, ut quo isti humanius habiti et tractati fuerint, eo libentius, qui teterrimo dominatu Turchorum premuntur, et sub eorum ritu sunt baptizati, ad alios transeant christianos. Quocirca vobis tenore presentium iniungimus, et apostolica auctoritate mandamus, quatenus huiusmodi christianos in vestris diocesibus constitutos non permittatis clam vel palam a predicatoribus, vel aliis quibuscumque prefata occasione vexari, sed eos benigne, mansueteque tolerantes, in vestris cimiteriis et ecclesiis, dum ad hoc fueritis requisiti, humari sepeliri que permittatis, deficienteque ritus eorum sacerdote, in confessionibus audiri, absolvi que facere in forma Romane ecclesie debeatis, nec sacramentum baptismatis ritu Romano, dum requisiti fueritis, denegetis, ut sic presentes et futuri ad amplectendum ritum catholicum alliciantur et incitentur. Datum Rome apud sanctum Petrum Anno Incarnationis dominice millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, Quinto Kal. Februarii. Pontificatus nostri Anno Sexto.

Ex Reg. orig. An. VI. bul. div. lib. VIII. fol. 182.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 454.

CCXX.

1477. (Estrasü). *Matia Corvinulü*, regele Ungariei, desființeză mănăstirea catolică *Cârța din țera Păgărașului*, (amintită încă pe la începutul sec. XIII.), și anume din cauza moravurilor celor rele și a vieței decădute a abaților din mănăstirea acésta.

1477.

Regele *Matia* declară în diploma acésta: «Displicuit etiam vehementer nobis magna desolatio ipsius Abbatiae, quam propter labefactatos mores et vitam reprobam injuriamque Abbatum suorum et eam incolentium tam in structuris et ædificiis, quam in possessionibus et prædiis, nec non rebus ad divinum cultum pertinentibus, suscepit» și dispune: «Abbatiam igitur

praetacti Monasterii de Kertz simul cum omnibus suis possessionibus, juribus, proventibus, emolumentis et utilitatibus cunctarum integritatibus quocunque nominis vocabulo appellatis, ad Praeposituram Ecclesiae B. Mariae Virginis in praetacta nostra civitate Cibiniensi fundatae, in perpetuum duximus annectendam et ajungendam».

Fabritius, Urkundenbuch zur Geschichte des Kister Kapitels. pag. 97.

CCXXI.

1477.

1477. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, scrie Capitulului din Orade se facă o investigațiune în contra castelaniloră din Jula, din Șoimușu și din Mestă, cari prinsese pe mai mulți *iobagi*, i aruncase în închisori, și-i despoiasse de averile loră.

Mathias dei gracia Rex Hungarie Bohemie etc. Fidelibus nostris Capitulo Ecclesie Orodiensis, Salutem et graciam, Dicitur Nobis Inpersonis Egregiorum Ladislai et Stephani de Lossoncz Quodcum circa festum Sancte Lucie virginis proxime transactum, duo Jobbagiones ipsorum exponencium, In pankotha Opido eorum residentes Ad possessionem Bathor pro quibusdam eorum negocys Ire habuissent, Tunc Laurencius de ders Castellanus Castri Gywla, transmissis et destinatis suis familiaribus armatis et potenciarys manibus in ipsos Jobbagiones dictorum exponencium eosdemque de sua libera via Ad possessionem Samolkezy importantes omnibus eorum rebus et Bonis expoliari fecisset, alios vero duo Jobbagiones eorundem In Jenew commorantes, in eadem possessione similiter omnibus rebus priuarifecisset, Item tempore In eodem, Idem Castellanus quendam Johannem de Madaraz familiarem dictorum exponencium, Insua libera via captiuari et ad eandem possessionem, deduci ac omnibus suis Rebus expoliatum diris verberibus affecifecisset Ceterum Iterum alios duos Jobbagiones ipsorum de possessione Aldofalwa, in eorum libera villa euntes captiuari, et captos ad dictam possessionem deduci et spoliari fecisset, et conseruaret captos, vsquemodo potencia mediante, circa festum Concepcionis gloriose virginis Marie proxime elapsum, Nicolaus de Berend, Castellanus Castri Solymos ac Georgius de eadem Berend, Castellanus Castri Mezth, necnon frater Emericus abbas Ecclesie de Bwlch, transmissis et destinatis Ladislao et Nicolao Koczor de Radna, dominico de Wyfalw, ac Ceteris ipsorum familiaribus armatis et potenciarys manibus, Ad possessionem eorundem exponencium Kewed vocatam, In Comitatu de Zarand habitam, Ibique Sex Jobbagiones ipsorum captiuari et cum eorum rebus et bonis vniuersis, captos abducifecissent et conseruarent captos vsque modo, preterea prefatus Laurencius de ders, Missis et destinatis, vtrisque Johanne de Ewlweth, Ceterisque suis familiaribus, Ad possessionem Zederken vocatam, Ibique quendam

petrum lees dictum qui porcos suos ad Symand ad Nondinas tunc ibi celebratas, depellere voluisset, Nullis suis culpis exigentibus, captuari et ad dictam possessionem, Abducifecisset, Ibique vnum bonum porcum, et vnum florenum auri ab eodem auferifecisset, potencia mediante, In prejudicium et dampnum ipsorum exponencium manifestum. Superquo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum Quo presente Johannes et Gregorius de Zylas aut Ladislaus et Symon wadas, dicti de Kemeche sin Matheus de Zylas sew valentinus de Segh, Alys absentibus homo noster, Scita prius premissorum mera veritate, Memoratos Laurencium de ders Nicolaum de Berend, et Alios prenomatos, Contra antefatos exponentes, Ad octauas festi beati Georgy martiris nunc venturi, nostram personaliter Euocet in presenciam, rationem de premissis reddituros, litispendencia si qua foret inter ipsos non obstante, Insinuando Ibidem eisdem ut siue ipsi Octauis in predictis, Coram dicta nostra personali presenciam compareant, siue non, eadem ad partis comparentis Instanciam Id faciet in premissis, quod dictauerit ordo juris, Et posthec huiusmodi Inquisicionis Euocacionis et Insinuacionis seriem, Cum Euocatorum Nominibus Octauas ad predictas ut fuerit expedienda, eidem nostre personali presencie fideliter Rescribatis, Datum Bude In vigilia festi Natiuitatis domini, Anno eiusdem Millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 438. După raportulă Capitulului din Arad, a. 1478.

CCXXII.

1477. (Estrasă). O nouă contribuțiune se institue în Polonia asupra tuturor locuitorilor, precum și asupra *Românilor* de acolo, pentru apărarea regatului în contra necredincioșilor.

1477.

Modus instituendi Tributi, quod omnes ex aequo contribuere deberent, ex omnibus censibus pecuniariis et frumentariis, caeterisque proventibus ad defensionem Regni contra Infideles.

. . . . Scultetorum ac advocatorum mansi taxentur ad tantum censum, quantum cmethones de suis mansi in eisdem villis, et solvantur a marca grossi duo, solidi duo.

Molendinorum proventus taxentur, sicut taxati sunt census frumentarii, aut alio modo, secundum quod provenit ex eis census pecuniarius. Arendata autem molendina ad summas, quae dantur ex eis, vel prout melius videbitur, ut ex eis solvantur a qualibet marca grossi duo, solidi duo.

De Valachis, villis vastatis et poponibus Rutenorum, illorum locorum periti disquirant.

Nobiles non habentes cmethones, etiam solvant hanc contributionem

eorumque praedia in mansos emetiantur et illi mansi taxentur ad tantum census, quantus in viciniore villa per emethones de mansis eorum solvitur. Et quotcunque marcae ex praediis seu agris nobilium huiusmodi provenire possent, solvantur a qualibet marca grossi duo, solidi duo.

Contributio civilis schoss et czopowe solvantur.

Monumenta medii aevi hist. Pol. II. Pars post. pag. 275—276.

CCXXIII.

1478.

1478. *Vice-banii Severinului, Iacobu Marga și Rainu voivodulă*, adevăresc, că ținându dênșii tribunalu în Caransebeșu, cu nobilii acestui districtu, atunci se au prezentat înaintea dênșilor nobilulu Copazu din Vadu, și a acusat pe nobilulu George, fiulu lui Ladislau Gămanu, că ar fi datu focu la o mōră a sa de pe apa Bistrei, dar' fiindu-că George Gămanu a negatū a fi întru ceva culpabilu, de aceea dênșii, vice-banii, au judecatū, că George Gămanu în conformitate cu «*legea veche a districtelorū românesci*» se depună jurământulu cu 12 persōne lângă sine, că dênșulu nu a datu focu la mōra nobilulu Copazu.

Nos Jacobus de Marga et Rayn waywoda vice Bani Zewrinienses Memorie commendamus tenore presencium significantes Quatenus nos feria quinta proxima post festum Beatorum Simonis et Jude proxime nunc preteritum, cum vniuersis nobilibus, et Andrea de Waralia Iudice nobilium districtus Karansebes, ad eundem opidum Sebes pro faciendo Iudicio conuenissemus Tunc nobilis vir Kopaz de wad coram nobis personaliter constitutus, contra et adversus Nobilem virum Georgium filium condam Nobilis Ladislai Gaman de Byzere, per modum accionis proponere curavit in hunc modum Quod ipse Nobilis Georgius, ex amonicione et informacione dicti condam Ladislai Gaman patris sui, ipso adhuc in humanis agente, pristinis temporibus cum quodam Molendinatore suo insurgendo ad quendam Molendinum suum super fluuium Byzere appellatum habitum, et in districtu Sebes existentem, Irruissent, eundemque Molendinum more Turcorum succendissent, et penitus combussissent, unde ipse actor Sexaginta florenorum auri dana (sic) se allegabat patuisse, Quod cum audiendo ipse nobilis Georgius supradicta proposita et allegata ipsius actoris premissis modo contra ipsum facta, coram nobis abnegavit, ac se a tali crimine penitus inculpabilem et immunem fieri affirmabat, Quarum parcium proposita nos audientes et percipientes, tali iudicio duximus determinandum et Judicandum, Quod ipse prefatus Georgius duodecimo se personis sacramentum deponere teneatur Juxta antiquam et aprobatam legem districtuum volahicalium vniuersorum, hoc modo, quod ipse predictum Molendinum ipsius Nobilis Kopaz vna cum Molendinatori suo, ex amonicione consensuque et informacione predicti patris sui videlicet condam Nobilis Ladislai Gaman, non succendit et neque eidem predictorum LX florenorum auri damna contulit,

ad id certo per nos sibi designato termino, tandem ipse Nobilis Kopaz ad intercessionem multorum proborum Nobilium virorum annotato Nobili Georgio attracto (sic) id concessit, quod solum secundus met sacramentum deponere teneatur, et hoc sic vt ipse Nobilis Kopaz vnum eligeret et adoptaret Nobilem quem vellet qui cum predicto Nobili Georgio predictum deponere teneatur sacramentum, quod et factum est, elegitque et adoptauit, Nobilem virum Nicolaum de Byzere ipso Igitur termino adueniente prefatus Georgius racattus vnacum predicto Nobili Nicolao de Byzere sacramentum vti per nos ad Iudicatum extitit deposuit, in quo nobis annotatus Nobilis Georgius, contra prefatum Kopaz quitus expeditus et modis omnibus absolutus remansisse videtur, et neque de cetero est Impediendus, presencium per vigorem, presentes tandem propter carenciam Sigilli propy districtus, cum Sigillis nobilium virorum Jacobi de Marga, vice Bani ac Andree Judicenobilium, nec non Michaelis de Mothnok (ac D)emetri de Machkas fecimus confirmare, Scriptis loco vt supra feria quinta in festo videlicet (Barn)habe. . . . Anno domini Millesimo quadringentesimo LXX-mo octauo.

Pesty, Oláh kertületek. pag. 82. Originalulü pe chărtie în archiva familiei Sombory.

CCXXIV.

1478. *Stefanü de Bathor*, judele Curiei din Ungaria, ordonă Capitulului din Aradü, se facä o investigaþiune în contra lui *Stefanü, a voivodului (românü)* din Zärandü, și în contra altorü doi nobili de acolo, cari trimiþendü pe ömenii lorü armaþi, ucisese pe unü iobagiü alü mănăstirei Bulciü din Zärandü, ér pe alþi iobagi i prinsese și-i închisese în castrulü Desna din Zärandü.

1478.

Serenissimo principi domino Mathie dei gracia Regi Hungarie Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. domino eorum naturali graciousissimo Capitulum Ecclesie Orodienis oracionum suffragia in domino deuotarum perpetua Cum fidelitate vestra nouerit Serenitas nos literas viri Magnifici domini Comitis Stephani de Bathor Judicis Curie vestre Serenitatis Inquisitorias Euocatorias et Insinuatorias nobis Amicabiliter directas cum honore recepissee in hec verba Amicis suis Reuerendis Capitulo ecclesie Orodienis, Comes Stephanus de Bathor Judex Curie Serenissimi principis domini Mathie dei gracia Regis Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. Amiciciam paratam cum honore dicitur nobis in persona venerabilis et religiosi fratris Emerici Abbatis ecclesie de Bwlch Quomodo circa festum beati Andree apostoli proxime preteritum Magnifici Stephanus et Ladislaus de Iossonch missis et destinatis Stephano wayda Oswaldo literato et Nicolao de Pisk Nobilibus alysqe pluribus familiaribus et Jobagionibus ipsorum armatis et potenciarys manibus ad possessionum dicti

exponentis Hwzna vocatam in Comitatu Orodienſi exiſtente, Ibiſque Thomam pernye dictum jobagionem eiſdem exponentis de domo ſuo extrahendo nece miſerabili interfeciſſent Alios vero duos Jobagiones ſimiliter eiſdem exponentis Gregorium Thokocza farbas nuncupatos in poſſeſſione ſua Gyabarſalwa in eodem Comitatu exiſtente residentes eotunc in iamſata poſſeſſione Huzna reſertos, nullis ipſorum cauſis et demeritis exigentibus captuari, captosque vinculatos ad Caſtrum ipſorum dezn̄ye vocatum in Comitatu de Zarand exiſtens abduci et deportari abductosque in eodem Caſtro ipſorum, mancipatos Incarceratos tenerifacerent eciam de preſenti potencia mediante Tempore eciam in predicto prefati Stephanus et Ladislaus de Loſſoncz de territorio dicte poſſeſſionis Hwzna Centum et Quinquaginta porcos graſſatos eiſdem exponentis proprius ad dictum Caſtrum ipſorum dezn̄ye abigi et depelli nonnullos ex eiſdem in vſum ipſorum conuertendo reliquos quo ipſorum placuiſſet voluntati feciſſent potencia mediante In preiudicium dicti exponentis et dampnum valde magnum ſuperquo veſtram amiciciam preſentibus petimus diligenter quatenus veſtrum mittatis hominem pro teſtimonio fidedignum quo preſente Sigismundus aut dominicus vel Ladislaus, ſiue Johannes de Bak, ſin Blasius Zenthmykloſy de Elleffalwa ſew Stephanus de Chalya nam Nicolaus Rawazdy de Azonlaka namque Ladislaus de Beſſenew neue Blasius Symandy de Chenthe, cew Johannes Myko de eadem, quippe Sebastianus de Nag Beſſenew, preterea Ladislaus Orros de Latoryan, Alys abſentibus homo Regius Scita prius premiſſorum mera veritate Annotatos Stephanum et Ladislaum de Loſſoncz ac alios predictos Contra annotatam exponentem ad Octauas feſti beati Jacobi apoſtoli nunc venturi Regiam Euocet in preſenciam Racionem de premiſſis reddituros efficacem litis pendencia ſi qua foret inter ipſos non obſtante Inſinuando ibidem eiſdem vt ſiue ipſi octauis in predictis coram dicto domino noſtro Rege compareant ſiue non Nos ad partis comparentis inſtanciam Id faciemus in premiſſis, quod Juri videbitur expediri Et poſthec huiusmodi Inquiſicionis Euocacionis et Inſinuacionis ſeriem cum nominibus Euocatorum vt fuerit expedienda octauas ad predictas dicto domino noſtro Regi fideliter Reſcribatis, datum Bwde ſeria Sexta proxima poſt feſtum beatorum Thyburcy et valleriany martirum Anno domini Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo octauo. Nos igitur Amicabilibus petitionibus prefati domini Comitſ Stephani de Bathor Judicſcurie veſtre Serenitatis Annuentes vt tenemur vnacum Stephano de Chalya homine veſtre Serenitatis predicto pariter in dictis literis prefati domini Comitſ Stephani de Bathor inter alios nominatim preſcripto vnum ex nobis videlicet honorabilem Magiſtrum paulum Cantorem ſocium et conCanonicum noſtrum ad premiſſa peragenda noſtro pro teſtimonio tranſmiſimus fidedignum Qui tandem exinde ad nos reuerſi nobis concorditer retullerunt Quod ipſi die dominico proximo ante feſtum beati vrbani pape proxime preteritum in Comitatu de Zarand pariter procedendo ab omnibus nobilibus et Ignobilibus dicti Comitatus hominibus A quibus decens et opportunum fuiſſet palam et occulte de omnia premiſſa et omnium premiſſorum ſingula ſic facta fuiſſe reſciuiſſent quemadmodum predicto domino Comitſ Stephano de Bathor dictum extitiſſet, et ſicut tenor literarum eiſdem

Judicis curie vestre Serenitatis per omnia contineret prescriptarum habitaque huiusmodi Inquisicione Idem homo vestre Serenitatis dicto testimonio nostro presente die in eadem Memoratos Stephanum et Ladislaum de Lossoncz de Opido ipsorum pankotha predicto contra annotatum exponentem ad octauas festi beati Jacobi Apostoli nunc venturi vestram Regiam Euocasset in presenciam Racionem de premissis reddituros efficacem litis pendencia si qua foret inter ipsos non obstante Insinuandoque eisdem ibidem vt siue ipsi octauis in predictis coram vestra Regia maiestate compareant siue non eadem ad partis comparentis instanciam Id faciet in premissis quod Juri videbitur expediri Datum septimo die diei Inquisicionis et Insinuacionis prenotatorum Anno domini Supradicto.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 441—443. Originalulü pe chârtie în archiva familiară a conșilorü Erdödy de Gálgocz.

CCXXV.

1478. Nobilulü *Iacobü Măcișășü* din Bănatü rescumpără moșiile, pe cari le zălogise mai înainte văduva lui *Zacharia Măcișășü*, ca se rescumpere din captivitatea Turcilorü pe o fică a sa.

1478.

Nos Johannes Erdö et Dominicus Bethlen Bani Zeurinyenses, Memorie commendamus Tenore presencium significantes, Quod nobilis vir Jacobus de Matskas, nostram veniens personalem in presenciam, Nobis significare curauit in hunc modum: Quodquia pristinis diebus filia cuiusdam Zacharie de Matskas, fratris scilicet sui Condiuisionalis, per seuissimos Turcas, Capta et abducta fuerat. Quam nobilem puellam genitrix eiusdem videlicet, Relicta ipsius quondam Zacharie redimere cupiens, vniuersas porciones suas possessionarias, in possessionibus Matskas predicta, ac Csuta, Tövis, Tinkova, et Perlö vocatis, omnino in Districtu de Karansebes existentes habitas, Egregio quondam Michaeli de Muthnok pro viginti florenis Auri impignorauerat, cum cunctis earum vtilitatibus. Quas quidem porciones possessionarias, Jam quondam egregius Michael de Muthnok, et per eum Domina Angalit Relicta eiusdem, a multis Temporibus tenuisse dinoscebantur, eisdemque vsos fuisse videbantur. Voluitque ipse Nobilis Jacobus de Matskas, quod predictae Porciones possessionarie per exterarum manus de Cetero non teneantur. Ipsam Nobilem Dominam ad Tollendos predictos viginti florenos, et Remittendas predictas Porciones possessionarias Coram nobis ammonuit. Que quidem Domina Angalith, talismodi Ammocionibus in predictum Nobilem Jacobum de Matskas factis, beneuole consensuens, predictos viginti florenos Auri, leuando et tollendo, ipsas Porciones possessionarias, annotato Nobili Jacobo de Matskas plenarie et effectiue remisit, Coram nobis, manus suas ex ipsis penitus

excipiens, harum nostrarum literarum Testimonio mediante. Ex Karansebes feria quinta proxima ante festum beate Margarethe Virginis Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Septuagesimo Octauo.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 443—444. Copie simplă în archiva familiei Macskási de Tincova.

CCXXVI.

1478.

1478. *Cetățenii din orașul Clușului* se plângă la regele Matia Corvinulă, că de și după vechile privilegii ale acestui oraș, ori ce om liber, și ori ce iobagi, plătindu-și datoriile sale de mai înainte, se poate strămuta cu locuința în orașul Clușului, dar cu toate acestea voivodul Transilvaniei, spre paguba libertăților publice ale acestui oraș, împedecă pe oameni de a se strămuta cu locuința lor acolo. În urma acestei plângeri regele Matia ordonă voivodului din Transilvania, ca se respecte vechile libertăți ale orașului Cluș.

Mathias dei gratia Rex Hungarie, Bohemie etc. Fideli nostro Magnifico Petro Gereb de Wingard Vayuode parcium Regni hostri Transiluanarum Salutem et gratiam. Expositum est Maiestati nostre in personis fidelium nostrorum circumspectorum Judicis et Juratorum Ceterorumque Ciuium et inhabitatorum Ciuitatis nostre Coluswar querulose. Quod licet iuxta antiquam libertatem eiusdem ciuitatis nostre eisdem Ciuibus per diuos reges Regni nostri Hungarie nostros scilicet predecessores graciose datam et concessam ac per nos ut dicitur confirmatam. Vniuersi populi et Jobagiones de quorumcunque Nobilium bonis et possessionibus, qui habita licencia, iustoque terragio deposito, ac alys debitis eorum plene persolutis iuxta ueterem consuetudinem earundem parcium Transiluanarum se ad dictam Ciuitatem Coloswar transferre voluerint moraturos, cum omnibus bonis et rebus suis libere ac sine omni impedimento permittj debuerint, Tamen vos ad presens nescitur quibus respectibus, non curata huiusmodi libertate dicte Ciuitatis nostre, prefatos populos et Jobagiones qui ut premittitur modo premissis ad dictam Ciuitatem uenire uellent moraturj pacifice abire non permetteretis. Sed eosdem cum certis oneribus et grauaminibus dictorum exponencium ad querimoniam regnicolarum earundem parcium Transiluanarum ad pristina eorum habitacula remitti facere molireminj prout hec in literis vestris coram nobis in specie productis vidimus contineri, in derogamen libertatis ipsorum exponencium et damnum valde ingens. Et cum nos eosdem Ciues nostros in antiquis eorum libertatibus per vos impediri non velimus. Idcirco fidelitati uestre harum serie firmiter precipiendo mandamus, aliud omnino habere nolentes. quatenus habitis presentibus annotatos exponentes in prescriptis eorum libertatibus per diuos Reges nostros ut puta predecessores ipsis ut prefertur preuia ratione datis et per nos confirma-

tis pacifice et sine omni impedimento tenere et conservari facere modis omnibus debeat et teneamini, nec de cetero Jobagiones quoscunque qui ad pre-tactam Civitatem Coluswar se transtulissent aut transferre uellent moraturos, contra huiusmodi libertates in personis rebusque et bonis eorum quibusvis impedire, molestare aut quouismodo damnificare presummat et sitis ausi modo aliquaj, presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude feria Quinta proxima post festum Sancte Crucis Inventionis. Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Septuagesimo Octavo, regnorum nostrorum Anno Hungarie etc. vigesimo primo, Bohemie uero Decimo.

Jakab, Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez. I. pag. 260. Originalul pe chârtie în archiva oraşului Clușă.

CCXXVII.

1479. *Papa Sixtă IV.* trimite pe cardinalulă Ionă de Aragonia în calitate de legatū apostolicū, ca se linişcescă neînţelegerile, ce există între Matia Corvinulă, regele Ungariei, şi între Casimiră, regele Poloniei, şi se îndemne pe amândoi regii a se uni împreună în contra *Turciloră*, cari voiescă se-şi estingă domnia loră peste totă creştinătatea.

1479.

SIXTUS EPISCOPUS etc. Dilecto filio Iohanni de Aragonia sancti Adriani diacono Cardinali, ad Ungarie, Bohemie et Polonie Regna ac universas et singulas provincias, civitates, terras et loca Carissimis in Christo filiis nostris dictorum Regnorum Regibus subiecta, et illis vicina seu adherencia apostolice sedis legato, salutem etc. Pro humani genere redemptione de summis celorum ad yma mundi descendens, mortem tandem unicus dei filius Iesus Christus subiens temporalem, ne gregem sui precio sanguinis redemptum ascensurus post resurrectionem ad patrem absque pastore desereret, ipsius curam beato Petro Apostolo, ut sue stabilitate fidei ceteros in christiana religione firmaret, eorumque mentes ad salutis opera sue accenderet devotionis ardore, commisit. Unde nos licet immeriti eiusdem apostoli, disponente domino, successores effecti, et ipsius redemptoris locum, quamquam indigni, gerentes in terris, circa gregis eiusdem custodiam, ne lupus rapax obrepat, illumque sua ver-sutia, ac dolo et fraude dissolvat, necnon a rectitudinis tramite deviare comprimat, sollicitis vacare vigiliis et animarum saluti iugis attentione cogitationis intendere, submovendo noxia, et agendo profutura, debemus, ut excusso a nobis negligentie somno nostrique cordis oculis sedula diligentia vigilantibus animas deo lucrificare, sua nobis cooperante, gratia, valeamus. Cum itaque, sicut prohdolor oculi cunctorum Christifidelium possunt luce clarius intueri, immanissimus Turchorum princeps, qui adversus dominicam crucem, in qua salvati et redempti sumus, sathane vexillum reprobo ausu et vasta temeritate

errexit, et fundendi christiani sanguinis ardore nimis extuans, quin plurima et innumerabilia fidelium milia cruentissima strage afflixerit, et proximis defluxis annis insulam Euboyam et civitatem Nigropontis in propria persona invadens, sue tyrannidi subiugavit, omnemque sexum nulla usus humanitate inibi crudelissime extinxit, et incepta elata cervice continuans, in dominiis Carissimi in Christo filii nostri Friderici Romanorum Imperatoris semper Augusti, necnon Foroiulio, quod in prima Italie provincia, eiusque limitibus situm est, et pluribus aliis christianitatis partibus atrocissimas incursiones peregit, plurimumque christianorum milia in predam miserabilem, turpemque servitutem redegit, ex quibus et pluribus victoriis per eum, christianis in domibus, obtentis in tanta superbie et arrogantie flamma elatus est, ut terra marique reliquas fidelium regiones invadere et debellare, sibi, si possit, universe christianitatis imperium tyrannice usurpare presumat, in maximam divine maiestatis offensam, nostram et catholicorum regum et principum, aliorumque fidelium ignominiam, dedecus et iacturam repetentes etiam animo non sine ampliori cordis merore, quot sacratissime patriarchales, metropolitane, cathedrales, alieque insignes ecclesie pene innumere, ac utriusque sexus regularium personarum monasteria, cenobia et pia loca prophanata, deformi ruine subacta, illorum ornamenta, cruces et calices aliaque divinis deputata misteriis conflata, destructa, ac quod lamentabilius est, sanctorum venerande reliquie conculcate, et innumeros sexus utriusque fideles ad damnatam Machometicam sectam sub dura servitute recipiendam fuisse compulsos, et nisi per catholicos principes tante temeritati tantoque furori celeriter occurratur, maiora semper detrimenta videntur verisimiliter propediem futura. Et cum nos ad huiusmodi necessitates explicandas, regesque, principes, potentatus, communitates et dominia hortandum, requirendum et monendum, ut semotis quibusvis dissidiis huic sancto operi vacent, ac se ad reprimendum ipsius perfide Turchorum gentis elatos conatus accingant, personaliter progredi non valeamus, ad huiusmodi presentes necessitates, quas et maiores in foribus et prope futuras, nisi protinus obvietur, cernimus, declarandas, de venerabilium fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie cardinalium consilio nonnullos ex eis legatos de latere ad diversas mundi partes, regnaque et dominia transmittendos duximus. Igitur ad Circumspectionem tuam, quam in agendis providam et in arduis nostris ac Romane ecclesie negotiis experientia comprobata, ac litterarum et scientiarum doctrinis eminentem cognovimus, direximus oculos nostre mentis, de eadem Circumspectione sumentes in domino fiduciam specialem, quod ea, que tibi duxerimus committenda, ad laudem omnipotentis dei et sedis apostolice ac nostrum honorem, necnon communem christiani populi salutem cura ac diligentia pervigili adimplere curabis, ad Ungarie, Polonie et Bohemie Regna, necnon universas et singulas provincias, civitates, terras et loca eisdem Regnis subiecta, circumvicina et adherentia predicta, et precipue ad Carissimos in Christo filios nostros Mathiam Ungarie, qui expeditioni adversus ipsos crudelissimos Turchos vacare, ac invictos exercitus gentemque belligeram parare, ac ipsorum Turchorum ferocitatem reprimere consuevit, necnon Kazimirum Polonie Reges Illustres atque alios prefatarum singularum provinciarum ac civitatum, terrarum et lo-

corum principes, comites, barones ac dominos, tanquam angelum pacis et celestis virtutis ministrum, nostrum et apostolice sedis legatum de latere transmittimus. Tu igitur munus hoc pro dei honore et nostro, ac sedis apostolice reverentia prompta devotione suscipiens, iuxta exquisitam tibi a domino datam prudentiam rebus in discrimine positis providere, et oportune consulere, facere et exequi non diferas, que necessaria et expedientia paci ecclesie et christianorum populorum saluti cognoveris. Nos autem, ut fructus, quos inde futuros expectamus, quantocius eveniant, tibi omnes et singulas differentias, tam si que essent, aut quod absit, exoriri contigerit inter memoratos Reges, quam quosvis alios, quacumque ecclesiastica vel mundana sint pediti dignitate, occasione regni Bohemie huiusmodi et quorumvis aliorum dominiorum subortas, et que forsitan suboriri poterunt, audiendi, illasque sedandi et quietandi, necnon quosvis pacis tractatus et confederationes inter eosdem reges et principes ineundi, et si oportunum tibi visum fuerit, treugas ad tempus vel tempora, de quo vel quibus inter se concordaverint, indicendi, etiam cum censurarum exaggeratione observari faciendi et mandandi, ac etiam ad hoc unam vel plures dietam seu dietas in loco utrique partium tuto, in quo reges ipsi et persone, quas presens potest tangere negotium, per se vel oratores suos legitimos comparere possint, prout tibi visum fuerit expedire; similiter indicendi et statuendi, excitandique tam eosdem reges, quam omnes et singulos catholicos principes et populos, ut adversus eundem nefandissimum Turchorum principem pro defensione fidei, pro salute patrie et propria ac aliorum christianorum tuitione se ardentem opponant, ipsiusque reprobos conatus reprimere studeant, insuper cruciatam contra eosdem Turchos predicandi et ab aliis predicari faciendi, et cruce signatis contra eosdem Turchos pugnantibus vel ad id contribuentibus, non solum semel in vita, sed etiam in mortis articulo iuxta ordinationem tue circumspectionis, ut indulgentiam plenariam consequantur, concedendi, precipiendi quoque in virtute sancte obedientie et sub excommunicationis late sententie pena quibuscumque ydoneis verbi dei predicatoribus secularibus seu cuiuscumque ordinis regularibus, ut fideles excitare et inflammare debeant ad huiusmodi insolentes ausus vi et armis reprimendos, et ut suis viribus ac facultatibus occurrant ad commune periculum propinquius repellendum, absolvendi insuper sic crucem assumentes, pugnantes vel contribuentes et conferentes ab omnibus ecclesiasticis sententiis, censuris et penis, quibus forsitan qualitercumque ligati sint, preterquam ab homine specialiter latis, nisi prius satisfactum fuerit, aut pars ad hoc suum prestiterit consensum, necnon cum eis dispensandi super irregularitate divinis se immiscendo vel ex apostasia quomodolibet contracta, et super occulte vel male perceptis ac bonis indebite acquisitis, in expugnationem dictorum Turchorum dumtaxat convertendis, concordandi et componendi; preterea super ipsa cruciata et congregando exercitu in ducem belli ac capitaneum unum vel plures conveniendi, ac nostro et ecclesie Romane nomine eligendi, deputandi et confirmandi, ut onus hoc ad laudem et defensionem fidei suscipere et fideliter gerere velit, et ut reliqui omnes ei obediant pariter et intendant, iniungendi ac precipiendi, necnon contra omnes et singulos tam salutaris negotii executionem impediennes, sim-

pliciter et de plano, sine strepitu et figura iudicii, sola facti veritate inspecta, procedendi, transgressores excommunicationis et alias sententias, censuras et penas tam spirituales quam temporales in illis contentas incurrisse declarandi, penitentes et reverti volentes ad ecclesie gremium, si id humiliter petierint, in forma ecclesie consueta absolvendi; verum cum ad tante rei molem nostre et dicte Romane ecclesie minime suppetant facultates, ut res tam salutifera ad votivos et felices exitus deduci possit, alieno opus est auxilio, unam integram decimam omnium fructuum, reddituum et proventuum secundum verum valorem annuum quarumcumque cathedralium, etiam metropolitanarum, aliarumque ecclesiarum, monasteriorum, prioratuum et beneficiorum ecclesiasticorum secularium et quorumcumque ordinum regularium, etiam militarium, infra limites tue legationis existentium, ab omnibus et singulis venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis, Episcopis et dilectis filiis administratoribus, commendatariis et abbatibus, ceterisque prelatiis et personis ecclesiasticis secularibus et regularibus, ordinum etiam Carthusiensis et militiarum quorumlibet, exemptis et non exemptis, preterquam a dilectis filiis magistro, prioribus preceptoribus et fratribus prioratuum, preceptoriarum et domorum hospitalis sancti Iohannis Ierosolimitani, qui iugiter adversus infideles et ipsos Turchos bella gerunt, et se suaque exponunt, huiusmodi fructus, redditus et proventus infra metas dicte legationis habentibus, cuiuscumque preeminentie, dignitatis, status, gradus, religionis, ordinis vel conditionis existant, quibus aut eorum alicui nulla privilegia vel indulta sub quacumque verborum forma vel expressione concessa quo ad hoc volumus suffragari, pro defensione eiusdem fidei atque christifidelium exponendam, ut prefertur, solvendam et exigendam modo, quo tue circumspectioni ac discretioni magis ac convenientius videbitur conducere, bonam in hoc devotionem omnium et singulorum contribuentium conservando, necnon collectores et succollectores, viros utique providos, quos ad id deputandos duxeris, colligendam et ut premittitur, in eandem sanctam expeditionem convertendam, imponendi, non obstantibus si Archiepiscopis Episcopis, Electis, administratoribus et commendatariis, abbatibus, prelatiis et aliis personis ecclesiasticis vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab apostolica sede sit indultum, quod ad solutionem huiusmodi decime minime teneantur, et ad id compelli, aut quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi, eiusque toto tenore ac propriis ipsorum ordinum, locorum et personarum nominibus et cognominibus mentionem, et quibusvis aliis privilegiis, exemptionibus, etiam in corpore iuris clausis, ac litteris apostolicis quibusvis dignitatibus seu ordinibus supradictis generaliter vel specialiter, etiam sub quacumque verborum forma concessis, etiam si de eis eorumque totis tenoribus ac de verbo ad verbum in presentibus habenda foret mentio specialis, et contentis in eis clausulis specialiter foret derogandum, ceterum omnes et singulos cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, etiamsi pontificali prefulgeant dignitate, qui de huiusmodi exigendis decimis aliquod usurpare vel detrahere, aut in exigendo, colligendo vel conservando illos, fraudem vel deceptionem aliquam committere malitiose presumpserint,

maioris excommunicationis sententia innodandi, omnibusque et singulis beneficiis ecclesiasticis cum cura et sine cura, que obtinent, privandi, et ad obtinenda inhabilitandi, illosque tamen debita satisfactione previa absolvendi et rehabilitandi, necnon omnia et singula ad premissum salutare negotium necessaria seu quomodolibet oportuna, etiam si talia essent, que mandatum exigent magis speciale, et in generali commissione non caderent, gerendi, disponendi, exercendi, faciendi, statuendi, ordinandi, mandandi et exequendi, necnon contradictores quoslibet per censuras ecclesiasticas et alia oportuna iuris remedia, appellatione postposita compescendi, et si opus sit, auxilium brachii secularis invocandi plenam et liberam tenore presentium facultatem, licentiam et auctoritatem concedimus et impartimur. Tu igitur, dilecte fili, tam acceptum tamque meritorium negotium devota mente suscipiens, te in illius executione sic sollicitum, ac verbo, opere et sermone studiosum et diligentem exhibeas, quod ex tuis laboribus, divina tibi favente gratia, sperati fructus adveniant, tuque per sollicitudinem tuam, que pias causas gerentibus pro retributione impenditur, palmam glorie sempiternae consequi merearis. Et cum difficile admodum foret, presentes litteras ad singula, ubi ille necessarie forent, loca transferre, volumus et apostolica auctoritate decernimus, quod earum transumpto manu alicuius publici notarii subscripto fides adhibeatur, et illi stetur firmiter, sicut originalibus litteris, si forent exhibite vel ostense. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice MCCCCLXXIX. Kalendis Iunii. Pontificatus nostri Anno Octavo.

Ex Reg. orig. An. VIII. bul. div. lib. II. fol. 157.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 466—469.

CCXXVIII.

1479. Nobilulă *Iacobŭ de Gara* vinde comitelui Nicolae Banfy din Ungaria castelele sale numite *Zadia*, *Văradia* și *Saradŭ* din Bănatŭ, dimpreună cu *90 de comune românești* dependente de castelele aceste.

1479.

Nos Mathias dei gracie Rex Hungarie, Bohemie etc. memorie commendamus Tenore presencium quibus expedit vniuersis significantes, quod Magnus fidelis noster Job de Gara Coram nobis personaliter constitutus animo deliberato sponteque ac manifeste est confessus in hunc modum, Quomodo ipse pro quibusdam suis arduis necessitatibus ipsum de presenti cogentibus disponendo presertim vero quia ipse Job de Gara in octauis festi beati Michaelis Archangeli proxime celebratis contra et adversus Reuerendum dominum Nicolaum Episcopum Ecclesie Waciensis in quadam causa contra ipsum Job de Gara adiudicata Juris ordine mediante aggrauatus et vsque ad occupacio-

nem bonorum suorum extitisset convictus ex eoque ipse Job de Gara nostre maiestati quandam summam florenorum in proximo soluere debebit, quedam sua castella Zadya et Waradya in Orodiensi ac Sarad in Themesiensi. Item opidum Zadya ac Totales possessiones Thys felsekapolnas Alsokapolnas Bogorfalwa Zwmarynfalwa Balthanagra Chernee Zabolath Kecze falwa Alsothalmagh felsethalmag Weresmarth Zygethfew Selle et Maryan in dicto Orodiensi ad dictum castelum Zadya pertinentes. Item similiter opidum Waradya nec non possessiones Nagkewesd Kyskewesd Zylas dombawicza Gywlathy Thys Kapolnasgywla Brvkan Megyesth Kakaro Banya Silesthe Mwsa Lwpefalwa Wlma Chaba polyana Zarwassag felsesekas Alsosekas Symanocz Brathasthynathya Sclathyna felsemwsa halalos Wama Werthethke Wylmesth Alsobrwma pernyfalwa Sterkowannya Ryncsor Thysfaza Wlmafalwa Galsa Awas Zombro Czygwł Themesesth Gozewmya Zawasim Ohaba et Kewes vocatas in eodem Orodiensi ad predicum Castellum Waradya, preterea similiter possessiones dorosma Banfalwa Gyekentho et Zenthmyhal in Chongradiensi, Item modosimili Opidum Sarad nec non possessiones Chenew Zephel sywfalwa Iwanfalwa Wyzes Alsobathy felsebathy Leweles Bekatho darwas Chebeth Ethwe pysky Nadasd Kerthwelyes et Kyrwyzassa ad prenomiatum Castellum Sarad in predicto Themesiensi ac possessiones Zentmiklos et Aban in Chanadiensi ceterum opidum Weczel nec non possessiones Weczeltzew hydegfa Balamer Kalemар et herman appellatas et medietatem possessionis Nemethy vocate in de hwnyad parcium scilicet Transilvanarum Comitatus existentes habitas et adiacentes Simulcum cunctis ipsorum Castellorum opidorum possessionumque et porcionum possessionariarum vtilitatibus et pertinencys quibuslibet Terris scilicet arabilibus cultis et incultis Agris pratis campis pascuis fenetis siluis nemoribus virgultis montibus vallibus vineis et vinearum promontoriis Aquis fluuys piscinis piscaturis aquarumque decursibus. Generaliter vero quarumlibet vtilitatum integritatibus quouis nomine vocitatis Adipsa Castella oppida possessiones et porciones possessionarias de Jure spectantium et pertinere debencium, sub eisdem veris metis et antiquis limitibus quibus idem Job de Gara et sui predecessores ab antiquo tenuissent et possedissent pariter cum patronatibus Ecclesiarum et Tributis in eisdem Opidis et possessionibus vel altera earum exigi solitis Magnifico Nicolao Banfy de Lyndwa Comiti nostro posoniensi et Jacobo Banfy fratri suo carnali ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis tum pro fraternali amore et complacencys amicabilibus per ipsum Nicolaum Banfy sibi in plerisque negocyis suis exhibitis et infuturum exhibendis Tum vero pro quatuor Millibus florenorum auri puri veri et iusti ponderis vendidisset ascripsisset et perpetuasset Imo vendidit ascripsit et perpetuavit coram nobis. Jure perpetuo et irreuocabiliter tenendas possidendas pariter et habendas nil Juris nil ve proprietatis et dominy pro se et suis heredibus, castellis oppidis possessionibus et porcionibus possessionariis in predictis reseruando Sed totum Jus omne ve Juris et dominy proprietatem quod et quam ipse et sui predecessores in eisdem qualemcunque hactenus habuissent aut se infuturum habere sperarent in prefatos Nicolaum et Jacobum Banfy ipsorumque posteros vniuersos transtulisset pleno Jure. Tali tamen condicione interposita quod si diuino dis-

ponente Iudicio cuius nutu cuncta Gubernantur, memoratos Nicolaum et Jacobum Banfy ab hac luce absque heredum solacio migrare contigerit extunc pre-nominata bona prefati Job de Gara Castella scilicet oppida possessionesque et porciones possessionarie ad eadem et easdem spectancia solum vigore presencium mediante rursus et iterum in prenomiatum Job de Gara et suos heredes vniuersos condescendi et deuolui deberent eo facto, harum nostrarum quibus sigillum nostrum autenticum est appensum, testimonio et vigore literarum mediante Datum Bude Sabbato proximo infra octauas festi pasce domini Anno eiusdem Millesimo quadringentesimo Septuagesimo nono. Regnorum nostrarum Anno hungarie etc. vigesimo secundo Bohemie vero decimo.

Pesty, Krassó vármégye története. III. pag. 448—450. După transumptul regelui Matia Corvinulii din a. 1483.

CCXXIX.

1479. *Matia Corvinulii*, regele Ungariei, dăruiesce lui *Franciscu Harazthy*, banului de Severin, toate moşile şi averile nobilului român *George Sugaru* din Bănat, care decedase fără moştenitori legali.

1479.

Nos Mathias dei gracia Rex Hungarie Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium Significantes quibus expedit vniuersis Quod nos debitum habentes respectum ad fidelia seruicia fidelis nostri Egregy Francisci de Harazty Bani nostri Zewreniensis per eum Maiestati nostre exhibita et Corone possessiones Serged, Kwlduesth, Bwthyn, Zela, Benedekesth, Hegeres et vtraque Bynys In Comitatu Themesiensi in districtu Lugas, aliaque vniuersa bona et possessiones porcionesque possessionarias Nobilis condam Georgy Swgar in dicta Serged vbiuis et in quibuscunque Comitatibus Regni nostri existentes et habitas, que per defectum seminis eiusdem condam Georgy ad nos, consequenterque collacionem nostram Juxta antiquam et approbatam dicti Regni nostri Hungarie consuetudinem rite et legitime deuoluta esse perhibentur et condescense. Simulcum cunctis earundem utilitatibus et pertinencys quibuslibet Terris scilicet Arabilibus cultis et incultis Agris pratis pascuis fenetis campis Siluis nemoribus, Montibus vallibus vineis vinearumque promontorys Aquis fluuys piscinis piscaturis Aquarumque decursibus Molendinis molendinorumque locis. Generaliter vero quarumlibet vtilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus quouis nominis vocabulo vocitatis sub ipsarum veris metis et antiquis premissis sic vt prefertur stantibus et se habentibus Memorato Francisco de Harazthy suisque heredibus et posteritatibus vniuersis de consensu et beneplacita voluntate Serenissime domine Beatricis Regine consortis nostre carissime dedimus donauimus et contulimus. Immo damus donamus et conferimus iure perpetuo et irreuocabiliter tenendas possidendas pariter et habendas.

Saluo Jure alieno. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Quas in formam nostri priuilegy redigi faciemus dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Bude die dominico proximo post Festum Conceptionis beate Marie virginis Anno domini Millesimo quadringentesimo Septuagesimo Nono Regnorum nostrorum Hungarie etc. Anno vigesimo secundo Bohemie vero vndecimo.

Relacio Urbani prepositi Thesaurary Regy.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 453—454. Originalul pe pergamen în archiva familiei Forgách.

CCXXX.

1479. 1479. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce fiului seu Ionă mai multe comune din Transilvania, între cari se aflau și moșiile lui *Voicu Sandrină*, care decedase fără moștenitori legali.

1479. Budae in festo Undecim milium virginum. Mathias Rex Joanni duci Liptoviensi, et Comiti de Hunyad, unico nato suo, tanquam nato charissimo, qui ex sua propagatione vitae sumsit exordium, de consensu et beneplacita voluntate serenissimae, Dnae Beatricis Reginae consortis suae charissimae, suisque heredibus et posteritatibus unjversis donat portiones possessionarias Nicolai filii Michaelis de Szentpál in Bessenyeö, Szentpál, Ugra, Gyéres, et Laczkod; item total. port. possessionariam Joannis filii Michaelis de Suk in Omboz et omnes poss. Vok Sandrini, quae per defectum seminis eorundem ad regiam devenerunt pottem.

Authographum exstat in Arch. Conv. C. Monost. XVI. 765.

Transilvania. An. 1873. pag. 280. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCXXXI.

1479. 1479. (Estrasă). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, zălogesce nobilului român *Ionă Ungură* din Nădăstie mai multe moși din Transilvania, cari fusese ale părintelui seu Ionă Corvinulă, și amintesc totu-o-dată meritele lui Ionă Ungură, care luase parte în diferite expedițiuni întreprinse asupra Turcilor, Boemilor, Polonilor, Austriacilor și asupra lui *Stefană*, *voivodulă Moldovei*, în contra căruia mersese cu oștire puternică, chiar însuși regele în persónă.

Statutorio Relatoriae Cap. Ecc. alb. Transilvaniae de feria quarta festi concept. B. M. V. pro Joanne Ungor de Nádasd, et Domina ejus Mar-

garetha filia quondam magnifici Pauli filii Bani de Lindva et filio Joanne et Helena, ac Margaritha filiabus, ipsorumque haeredibus universis super possessionibus Solymos, Berekzo, Wyffalu, Kechkedagh, utraque Teplycza, Füzeg, Neuolyas, Burian, item port. poss. in Nádasd, Felsew Kalantheke, et Oklos in Comitatu Hunyad existentibus, quas Joannes de Hunyad ab Alberto Rege, et Ladislaus frater Mathiae Regis pacifice possederunt, quas nunc Mathias Rex, de dato in Oppido Wysko feria 4. p. p. fest. Ascen. B. V. M. anni Domini 1479. pro 12,000 aureis titulo impignoratico inscribit perpetue, propter merita ejus, quae ita enumerantur:

«Cum nos consideratis fidelibus servitiis fidelis nostri egregii Joan Wngor de Nádasd aulae nostrae familiaris, quae idem primum sacrae Regni nostri Hung. Coronae, et csequenter. Matti nostrae ab annis suis teneris cum omni sinceræ devotionis, et animi fervore in diversis exercitiis, distinctisque temporibus, puta primum sub Castro Jaycza et demum sub Castro Zuvanyk contra immanissimos Thurcos fidei christianae, et Regni nostri hostes, postea vero in conflictu gentium nostrarum cum Bohemis inimicis Regni nostri contra Oppidum Kostellau, alio nomine Zenthwyd nominatum habito, item contra Spectabilem ac magnificum Stephanum Wajwodam Moldaviensem in terra sua, tunc hostem nostrum acerrimum, ubi nos personaliter cum valida manu fuimus; praeterea contra Bohemos Hwzytas in expugnatione Castrorum, quae in hoc Regno nostro violenter tenebantur, et expulsionem eorundem de ipso Regno nostro, qui videlicet tunc idem Regnum, paulo minore hostilitate, quam Thurci, igne, ferro, et rapinis, in superiore sui parte vastabant, et in expugnatione Castelli Sabach quae multa hominum strage, magna vi, et certamine, magnisque fatigiis, et impensis a faucibus Thurcorum eripuimus, novissime denique contra Polonos, et Austriacos similiter nobis, et ipsi Regno Hungariae tunc supramodum hostes, et infensos; universis etiam aliis exercitiis etc.»

Homines Regii designantur: Valentinus Barbathwyzy, aut Wad Kopaz, vel Nicolaus Zeyk, Joannes Barchay, v. Nic. Farkadyn, aut Lad. Hozdathy, ... Pesthessy, aut Alb. Thompa, vel Joh. Zekely.

Vicini et commetanei: Petrus Barogka, Stephanus Moga, Thom. Etele, Georg Kemendy, Joan de Haro, Blasius de Keresztur, Emeric. de Farkadyn, et Kende de Zylwas.

Has statutorias, qa. mandatum requisit. anni 1542. ex archivo Capit. Alb. transummi curavit Milicza vidua Petri Olcsárovics, et transum: hoc Capitulare anni 1542. superest in alio transum. ejusdem Capit. de eo itidem anno 1542. in Archivo Camerae Reg. Hung. aul. Budensis.

CCXXXII.

1479. 1479. (Estrasü). *Stefanü, voivodulü Moldovei*, promite credință regelui Casimirü din Polonia.

Litterae homagii Casimiro Regi a Stephano Palatino Moldaviae praestiti cum promissione, quod ipse in persona sua Regi solenniter iurabit post sex menses apud Colomiam, cum vocatus fuerit.

Dogiel, Codex dipl. Regni Poloniae. I. 2. 603. Estrasü din registrulü archivei din Cracovia.

CCXXXIII.

1479. 1479. Papa *Sixtū IV.* autoriséză pe *episcopulü Moldovei*, ca se absolveze pe preotulü catolicü, *Ladislau Thabiasi* din Transilvania de culpa uciderei, fiindü-că după cum spune dënsulü, pe cândü se afla în cancelaria regelui Matia, scrisese mai multorü judecători, ca se osëndescă la mörte pe diferiți făcători de rele, că mai departe numitulü Ladislau Thabiasi dimpreună cu părintele seu, fiindü trimiși de regele Matia ca judecători prin țără, dënșii au trasü în țepă pe unü *românü ereticü* și au spânduratü pe unü iobagiü alü seu, că în fine totü în timpulü acesta, fără de scirea dënșilorü, ömenii lorü, pedepsise cu mörte pe diferite alte persöne.

SIXTUS EPISCOPUS etc. Venerabili fratri Episcopo Moldaviensi, salutem etc. Sedis apostolice copiosa benignitas recurrentium ad eam post excessum cum humilitate filiorum statui libenter consulere, eosque gratioso favore prosequi consuevit, quos ad id alias propria virtutum merita laudabiliter commendant. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Ladislai Thabiasi Rectoris, Plebani nuncupati, parochialis ecclesie, Plebanie nuncupate, sancti Nicolai de Eezeel Albensis, Transilvanensis diocesis, peticio continebat, quod cum olim ipse in Cancellaria Carissimi in Christo filii nostri Mathie Regis Ungarie Illustris ad scribendum deputatus esset nonnullas litteras nomine ipsius Regis diversis dominis et officialibus ad administrandam iustitiam per eundem Regem, etiam in causis criminalibus, deputatis scripsit, quarum vigore nonnulli malefactores, eorum culpis et demeritis exigentibus, iustitia mediante per dictos dominos et officiales ad mortem condemnati et ultimo supplicio traditi fuerunt; cumque etiam ipse Ladislaus una cum dilecto filio Georgio Thabiasi eius patre, per ipsum Regem ad officium Iudicature in dicto Regno deputatus fuisset, quendam hereticum Vallacum iuxta morem patrie palo figi, ac unum ex suis colonis, Iobasionibus nuncupatis, patibulo suspendi, morte subsequuta, eorum demeritis exigentibus, et iustitia etiam mediante, fecit et mandavit; nonnulli etiam alii homines per eiusdem Ladislai officiales, quamvis eo inscio

et non mandante, pro executione iustitie etiam neci traditi fuerunt. Cum autem, sicut eadem peticio subiungebat, prefatus Ladislaus in morte predictorum alias culpabilis non fuerit, ac de premissis ab intimis doleat, cupiatque ex singulari devotionis affectu ad omnes etiam sacros ordines promoveri, pro parte dicti Ladislai nobis fuit humiliter supplicatum, ut eum ab excessibus huiusmodi nec non reatu homicidii, quem propterea incurrit, absolvere, ac secum super irregularitate, quam premissorum occasione contraxit, dispensare, aliasque sibi statuique suo in premissis oportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur illius in terris vices gerentes, cui proprium est misereri semper et parcere, volentes eundem Ladislaum, qui, ut asserit, de nobili genere ex utroque parente procreatus existit, et premissorum occasione ad Romanam Curiam non sine magnis laboribus et expensis personaliter venit, ac parrochiam ecclesiam, Plebaniam nuncupatam, sancti Nicolai de Eezeel Albensis, Transilvanensis diocesis, obtinet, alias apud nos de nobilitate generis, vite ac morum honestate, aliisque probitatis et virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitu favore prosequi gratioso, ipsumque Ladislaum a quibuscumque excommunicationis, suspensionis et interdicti, ac aliis ecclesiasticis sententiis, censuris et penis a iure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum presentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censes, nec non fructuum, reddituum et proventuum dicte ecclesie verum annum valorem presentibus pro expresso habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tue per apostolica scripta committimus et mandamus, quatenus eundem Ladislaum, si hoc humiliter petierit, a reatu homicidii et aliis excessibus predictis auctoritate nostra hac vice dumtaxat absolvere in forma ecclesie consueta, iniunctis inde sibi pro modo culpe penitencia salutari et aliis, que de iure fuerint iniungenda, et nichilominus secum super irregularitate per eum premissorum occasione contracta, quodque ad omnes etiam sacros ordines promoveri, et in illis ac aliis per eum susceptis ordinibus, citra tamen altaris ministerium, ministrare et ecclesiam predictam retinere, nec non quecumque, quotcumque et qualiacumque alia beneficia ecclesiastica, cum cura et sine cura, se invicem et cum eadem ecclesia compatiens, etiam si canonicatus et prebende, dignitates, personatus, administrationes vel officia in cathedralibus, etiam metropolitanis, post pontificales maiores, seu in collegiatis ecclesiis huiusmodi principales fuerint, et ad dignitates, personatus, administrationes vel officia huiusmodi consueverint qui per electionem assumi, eisque cura immineat animarum, si sibi alias canonice conferantur, aut eligatur, presentetur vel assumatur ad illa, recipere et quoad vixerit retinere libere et licite valeat, et ratione ipsius ecclesie ad aliquem ex sacris ordinibus predictis, donec secum, ut in altaris ministerio ministrare possit, dispensatum fuerit, se promoveri, facere minime teneatur, nec ad id a quoquam invitatus coarctari valeat, auctoritate predicta dispenses, omnemque inhabilitatem et infamie maculam sive notam per ipsum Ladislaum premissorum occasione contractam penitus aboleas, Non obstantibus premissis ac apostolicis, nec non in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinatio-

nibus, statutis quoque et consuetudinibus ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi forsitan fuerint, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Rome apud sanctum Petrum Anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo septuagesimo nono, tertio Nonas Februarii, Pontificatus nostri Anno Nono.

Ex Reg. orig. An. IX. bul. div. lib. XIII. fol. 271.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 472-473.

CCXXXIV.

1480.

1480. *Mihulă, cancelariulă Moldovei*, constitue ună reprezentantă legală pentru afacerile sale juridice din Polonia.

Kazimirus dei gracia rex Poloniae magnus dux Lythwaniæ Russie Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis quomodo de consensu et voluntate nostra speciali strenuus et nobilis Myhul Cancellarius Moldaviæ et Dvma germanus suus grate nobis dilecti fecerunt constituerunt et sollemniter ordinauerunt suum verum et legitimum procuratorem hunc videlicet qui (=cui) presens procuratorium ipsorum duxerunt decernendum in omnibus suis causis, quas habent vel habiturj sunt cum quibuscumque personis et quoram quocumque Iudice. Regni nostri promittentes ratum gratum atque firmum tenere et inviolabiliter observare queque per dictum ipsorum procuratorem actum factum gestum ordinatumque fuerit in premissis de dato presencium usque ad decem annorum decursum dumtaxat valitura. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum in Vylna feria tertia. Anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo.

Stanislaus Cancelarius subscripsit.

Relacio Venerabilis Stanislai de Curozwanki Regni Poloniae Cancellarii.

Originalulă pe pergamenă în arhivele generale dela Moscva. O copie fotografică procurată de D-lă N. Kretzulescu în Biblioteca Academiei române.

CCXXXV.

1480. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă privilegiul, ce-lu acordase părintele seü Ionă Corvinulă cetăţeniloră din *Hinedóra*, şi anume, ca dênşii se fie scutiţi de ori-ce taxe şi imposite, din cauza diferiteloră pagube, ce le suferise prin incursiunile turcesci.

1480.

Nos Mathias Dei Gratia Rex Hungariae, Bohemiae etc. memoriae commendamus tenore presentium significantes quibus expedit universis quod nos cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humillimae replicationis instantiam per eos pro parte fidelium nostrorum universorum Civium et incolarum opidi nostri Vajda-Hunyad nostrae majestati factam, tum vero considerantes ipsos Cives, et incolas ejusdem oppidi nostri per crebras sevissimorum Turcorum totius fidei Catholicae, et religionis Christianae hostium immanissimorum incursiones, maxima damna et incommoditates accepisse, eosdem universos Cives a solutione quorumlibet tributorum tam nostrorum, quam aliorum quorumlibet intra ambitum Regni nostri Hungariae, et ejus pertinentiarum ubivis exigi solitorum, prout et quemadmodum etiam per felicitis reminiscendae Illmum. quondam Comitem Joannem de Hunyad Genitorem nostrum charissimum exempti fuisse dicuntur, plenitudine nostrae Regiae potestatis in perpetuum eximendos duximus, et libertandos, imo eximimus, et libertamus praesentium per vigorem. Quocirca vobis fidelibus nostris universis, et singulis Praelatis, Baronibus, Comitibus, Castellanis, nobilibus, et alterius cujuscunque status et conditionis hominibus ubivis intra ambitum dicti Regni praesentium notitiam habituris, firmissime praecipimus, et mandamus, quatenus jam modo dictos Cives, et inhabitatores Oppidi nostri Hunyad, seu eorum alterum, ad solutionem hujusmodi Tributorum, sive scilicet nostrorum, sive aliorum quorumcunque, tam de personis, quam de quibuscunque rebus, et bonis eorum arestare et compellere, aut eos, vel eorum alterum ratione non solutionis hujusmodi tributorum, in personis, rebusque, et bonis ipsorum quibuscunque, contra formam praescriptae nostrae gratiosissimae exemptionis impedire, turbare, aut quovis modo damificare nullo unquam tempore praesumatis, nec sitis ausi Gratiae nostrae sub obtentu. Praesentes autem, quas secreti sigilli nostri, quo ut Rex Hungariae utimur appensione communiri fecimus, post earum lecturam, semper reddi iubemus praesentanti. Datum Budae feria sexta proxima post festum purificationis beatae Mariae virginis, anno Domini millesimo quadringentesimo Octuagesimo. Regnorum nostrorum Hungariae etc. anno Vigesimo secundo: Bohemiae vero Undecimo.

Privilegiales has transumit et confirmavit «Gabriel Dei gratia Princeps Transilvaniae, partium Regni Hung. Dominus, et sicularum Comes» sub dato Albae Juliae 23 Junii 1608.

Confirmationales has anni 1608. coram Requisitoribus Capit. alb. Transilvaniae exhibuerunt et transummi curarunt: Joannes Borbely de Tholna,

inhabitor albensis, et Joannes Makai servitor Stephani Török de Enningh, sub dato: «feria 6 p. p. festum Nativitatis Joannis Bapt. 1608».

Transuntum hoc anni 1608 erga mandatum requisitorium pro parte incolarum Vajda-Hunyadiensium per Requisite albenses iterum transuntum fuit. sub dato «Feria 2. p. p. Dominicam Exaud. 1635.»

Transuntum hoc anni 1635. coram Requisite dicti Capituli exhibuit et transummi curavit nobilis Nicolaus Fekete de Vajda Hunyad sub dato 24. Nov. 1698.

Transuntum hoc anni 1698. in favorem inhabitatorum Vajda-Hunyadiensium transumit et confirmavit Leopoldus I. sub dato «Laxenburg 15. May 1699.»

Litterae hae confirmationales anni 1699. in Comitibus Albam-Juliam ad 9. Januarii 1700. indictis, nemine contradicente publicatae fuere per Joannem Sárosi Prothonotarium et inscriptae habentur Protocollo Arch. Capit. alb. Transilvaniae II. 690. et 696.

NB. Litterae hae editae habentur in Protocollo Diaetali anno 1794 p. 197. Innuit eas Eder in notis ad Felmer. p. 223.

Transilvania. An. 1873. pag. 290. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCXXXVI.

1480.

1480. (Estrasă). *Stefană, voivodulă Moldovei*, trimite o legățiune la Casimiră, regele Poloniei, prin care i cere ajutoriă în contra Turcilor și se plânge de pagubele, ce le făcuse Moldoveniloră, locuitorii castrului Camenieț.

Stephani IV. palatini Moldaviae ad Casimirum regem legatio, qua ipse auxilia contra Turcas et saluum conductum legatis Moscoviam proficiscentibus petit atque de injuriis Moldaviensibus ab incolis Kameniec castri illatis conqueritur.

Monumenta mediæ ævi hist. Poloniae. XI. pag. 499. — Jabłonowski in *Zródła Dziejowe*. X. App. Nr. 4. pag. 59.

CCXXXVII.

1480. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, dăruiesce lui *Ladislau Fiath* toate moșiile decedatului Emerică Măcișășu situate în *districtul Severinului* și ală (Caran)Sebeșului, și anume în semn de recompensă pentru serviciile sale credincioase, ce i le făcuse la diferite ocazii.

1480.

Nos Mathias dei gracia Rex Hungarie, Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniversis, Quod nos tum ad humillime supplicacionis instanciam fidelis nostri Magnifici petri Gereb de Wingarth per eum pro parte fidelis nostri Nobilis Ladislai ffyath de Armenyes nostre propterea porrecte Maiestati. Tum vero attentis et consideratis fidelitate et seruicys eiusdem Ladislai per eum primum Sacre dicti Regni nostri Hungarie Corone tandemque Maiestati nostre sub locorum et temporum varietate, cum omni fidelitatis constancia exhibitis, et impensis, Totales possessiones felseu Boluasnycza, Kezebseu, Boluanycza, Huzarczki, Charzyky, Zepmezeye, et Cryua in Zeurenensi, ac Jaz, Mezfalw, Cherenyes et Keregh vocatas in de Sebes districtibus habitas, que alias condam nobilis Emerici Machkas prefuissent, sed per defectum seminis eiusdem ad Sacram dicti Regni nostri Hungarie coronam consequenterque Maiestatem nostram, iuxta antiquam, et approbatam eiusdem Regni nostri consuetudinem rite et legitime deuolute esse perhibentur, Simulcum cunctis earundem vtilitatibus et pertinencys quibuslibet Terris utputa arabilibus cultis, et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, siluis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, earumque, promontorys Aquis fluuys, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, Molendinis eorundemque Locis, et generaliter quarumlibet vtilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus quouis nominis vocabulo vocitatis sub suis ueris et antiquis metis, premissis sic ut prefertur stantibus et se habentibus, Memorato ladislao ffyath, et per eum Lodovico fratri eiusdem carnali, ac Johanni de Machkas patrueli eiusdem ipsorumque heredibus et posteritatibus vniversis dedimus donavimus et contulimus. Immo damus donamus et conferimus Jure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas. Saluo jure alieno. Harum nostrarum quibus Anulare sigillum nostrum est appresum uigore et testimonio literarum mediante. Quas in formam nostri priuilegy redigi faciemus dum nobis in specie fuerint reportate. Datum in castris exercitus nostri ad vadum Drauj fluminis prope oppidum perlak die Dominico proximo ante festum Natiuitatis beate Marie virginis Anno domini Millesimo Quadringentesimo Octuagesimo, Regnorum nostrorum Anno Hungarie etc. Vigesimo secundo, Bohemie vero duodecimo.

Mathias Rex m. p.
(L. S).

CCXXXVIII.

1480. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Arad, ca se introducă pe *Ladislau Fiatu* din Bănat în posesiunea moșiilor lui Emericu Măcișu, care decedase fără moștenitori.

Mathias dei gracia Rex Hungarie, Bohemie etc. fidelibus nostris Capitulo ecclesie Orodienensis Salutem et gratiam, cum nos attentis et consideratis fidelitate et seruicys fidelis nostri Nobilis Ladislai ffyath de Armenyes per eum primum Sacre dicti Regni nostri hungarie corone, tandemque Maiestati nostre sub locorum et temporum varietate cum omni fidelitatis constancia exhibitis et impensis, Totales possessiones felseu Boluasnycza : Also-Boluasnycza, Kezebseuboluasnycza : hwzarczky : Charzyky Zepmezeye et Cryua in districtu Zeurenienſi, (ac Jaz, Mezfalw, Cherenyes et Keregh vocatas in de Sebes districtibus)¹⁾ habitas, que alias condan Nobilis Emerici Machkas prefuissent, sed per defectum seminis eiusdem, ad Sacram dicti Regni nostri hungarie coronam consequenterque maiestatem nostram iuxta antiquam et approbatam eiusdem Regni nostri consuetudinem rite et legitime deuoluite esse perhibentur, Simulcum cunctis earundem vtilitatibus et pertinencys quibuslibet, premissis sic vt prefertur stantibus et se habentibus Memorato Ladislao fyath, et per eum Lodouico fratri eiusdem cardinali ac Johanni de Machkas patrueli eiusdem, ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis vigore aliarum literarum nostrarum donacionalium exinde confectarum in perpetuum contulerimus velimusque eosdem in dominium earundem per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci fidelitati igitur vestre harum serie firmiter precipimus et mandamus quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum. Quo presente Johannes Floka de Byzere aut Jacobus de Machkas siue dionisius de pothok (in transumptulă Capitulului : Putnok) neue Stephanus de Zenthes (mai înainte era scrisă : «de Nouicha», apoi s'a ștersă numele acesta și s'a scrisă peste elă «Zenthes»), Alys absentibus homo noster ad facies prescriptarum possessionem felseu Boluasnycza, Alsoboluasnycza et Kezebsew-boluasnycza, hwzarczky, Charzyky, Zepmezeye et Cryua in Zeurenienſi (ac Jaz, Mezfalw Cherenyes et Keregh vocatas in dictis Sebes) districtu²⁾ habitas, vicinis et commetaneis earundem in ibi legitime conuocatis et presentibus accedendo Introducat prefatos Ladislaum Fyath et Lodouicum fratrem ac Johannem patruelem eiusdem in dominium earundem. Statuatque easdem eisdem, ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis t. . . predictis . . . bus et pertinencys quibuslibet premisso nostre donacionis titulo ipsis incumbenti perpetuo possidendas si non fuerit contradictum, Contradictores vero si fuerint euocet eosdem contra annotatos Ladislaum Lodouicum et Johannem nostram personalem in presenciam : ad terminum competentem rationem contradiccionis eorum reddituros, Et posthec huiusmodi Introduccionis et statucionis seriem cum nomi-

1) Cuvintele închise în parantese sunt șterse în originală cu o negrăă mai vechiă, ăr' pentru rectificarea frasei s'a adăusă cuvântulă «districtu» înainte de «Zeurenienſi.» P.

2) Aici s'a corectatū «districtu» în locū de «districtibus», P.

nibus Euocatorum si qui fuerint eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis, datum in castris nostris ad vadum fluvij drauj prope oppidum Perlak die dominico proximo ante festum Natiuitatis beate Marie virginis Anno domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo Regnorum nostrorum Anno Hungarie etc. vigesimo tercio, Bohemie vero duodecimo.

(*În dosă* : Fidelibus nostris Capitulo ecclesie Orodienensis pro fideli nostro Nobili Ladislao Fyath de Armenyes et alys introscriptis).

(*Pe partea din afară a documentului se află următoritul raportă despre introducerea în posesiune* : Regius Johannes Floca de Byzere, noster Magister Gregorius de Byzere, Execucio facta fuit feria quinta proxima post festum apparicionis beati Michaelis archangeli, et aliis diebus vicinis et commetaneis Blascko de plugowicza Sandrino de Bagolthin, Nicolao de Wokmeer inibi legitime conuocatis et presentibus, Ladislaum fyath, Lodouicum fratrem eiusdem, et Jacobum¹⁾ de Machkas introduxisset sine contradiccione).

Pesty, A Szörényi Bánsag. III. pag. 89—91. Originalul pe chărtie în archiva Capitulului din Alba-Julia.

CCXXXIX.

1480. (Estrasă). *Nobili români* în comitatul Becheşului, amintiţi într'un raport ală Capitulului din Buda.

1480.

. Thoma Konda de Vruthék Stephano Span de Whyte nobili domina Dorothea relictă quondam prekop de Wlah Gregorio filio Span de Rad

Haan et Zsilinsky, Monumenta dipl. comitatus Bekesiensis. pag. 103.

CCXL.

1481. *Chinezii români din districtul Devei*, adevăresc, că Ionă Corvinulă, fostul guvernător al Ungariei, dăruise lui *Todoră Chinezulă* moşia Bretelină din comitatul Hinedórei, şi anume în semn de recompensă, fiindcă în luptă, ce se întâmplase cu Turcii pe Câmpul-merlei, Ionă Corvinulă căzând de pe calul său, chinezulă Todoră i-a cferit calul său propriu şi astă-fel l'a scăpat din mâinile inamicilor

1481.

Nos Vincentius de Tömösvár, ac Paulus Magnus Castri Hunyadiensis Comites, item Mathaeus de Alpestes, ac Joannes de Haro Judlium Co-

1) În textul : Iohannes.

mitatus Hunyadiensis memoriae commendamus per praesentes, quod Georgius Szabó Kraynicus, ac Universi Kenezii, et incolae pertinentis Castri Deva personaliter nostram venientes in praesentiam, per eosdem fassum extitit coram nobis in hunc modum: quomodo spectabilis ac magnificus quondam Joannes Vajda Gubernator Regni Hungariae etc. felicitis recordationis, nobili, et famoso Theodoro Kenezio possessionem Törsök simul cum quandam particula terrae Kalmárfölde appellata, in pertinentiis dicti Castri Deva adjacen. tempore suae gubernationis, pro fidelibus servitiis ipsius Theodori specialiter dum praefatus quondam Joannes Vajda in Campo Rigomezeje, per serenissimum Imperatorem Thurcorum simul cum gentibus suis prostratus fuisset, et ipse Dominus Joannes Vajda in loco certaminis de equo suo in terram prostratus, et dejectus, annotatus Theodorus equum sub ipso habitum eidem Domino Vajdae contulisset, per quem manus inimicorum, et hostium suorum evasisset, dedisset, donasset, et in perpetuum contulisset praefato Theodoro et suis haeredibus universis, quae quidem praefata possessio Thörsök, et ipsa particula terrae Kalmárfölde vocata, mortuo praefato Theodoro ad progenitores suos videlicet Michaellem Berettin cum fratribus condescensa foret, in quarum pacifico dominio perstitisse ipsos fore scirent de praesenti. Super qua quidem fassione praefatorum praesentes literas nostras horum in testimonium praefato Michaeli, et suis fratribus duximus concedendas. Datum in Barcha feria tertia proxima ante festum beati Valentini martiris anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo primo.

Has literas ad preces Michaelis Thivadar de Törsök transumit Comes Stephanus de Bathor Judex Curiae, Vayvoda Transilvanus, et siculorum Comes, sub dato «in Oppido Szászváros secunda die . . . anno Domini 1486».

Confirmationales vero has anni 1486. transumit et confirmavit ad supplicationem «nobilis Abrahami Lupsa et reliquorum nobilium incolarum possessionis Törsök alio nomine Berthelin in Comitatu Hunyad existentis Christophorus Bathori Vajvoda Transilvaniae sub «dato Colosvár ultima apr. 1578».

Has confirmationales anni 1578. Joannes Nemes de Némethi suo et reliquorum nobilium personis Berthelin nomine coram Requisitoribus Capituli alb. Transilvaniae exhibendo, eas protocollo dicti Capituli inscribi, sibi que transumptum expediri fecit sub dato «in festo Ephiphaniarum Domini 1584, et transumptum hoc insertum est Protocollo I. dicti Capituli. I. 101.»

Literas anni 1481. edidit Fejér C. D. T. XI. p. 505. item Genus, Incunab. et Virtus J. de Hunyad p. 253.

CCXLI.

1481. Capitulu din Arad introduce pe nobilul *Ladislau Fiath* și pe soții săi din Bănat, în posesiunea moșilor nobilului Emeric Măcișău, care decedase fără moștenitori legali.

1481.

Capitulum Ecclesie Orodensis, omnibus Christifidelibus presentibus pariter et futuris presencium, noticiam habituris Salutem in omnium salvatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus pervenire. Quod nos literas Introductoriales et Statutoriales Serenissimi principis domini Mathie dei gracia Regis Hungarie, Bohemie etc. nobis preceptorie directas summa cum Reuerencia recepimus in hec verba.

(Urmăz documentul de sub Nr. CXXXVIII.)

Nos Igitur mandatis ipsius domini nostri Regis in omnibus obedire cupientes vt tenemur, unacum Joanne Floka de Byzere, homine sue Serenitatis prefato, vnum ex nobis videlicet honorabilem Magistrum Gregorium de Apathfalwa fratrem et conCanonicum nostrum ad premissas Introduccionem et Statucionem faciendas nostro pro testimonio transmisimus fidedignum. Qui tandem exinde ad nos reuersi nobis conformiter retulerunt. Quod ipsi feria Quinta proxima post festum Apparicionis beati Michaelis Archangeli proxime preteritum, ac alys diebus ad id aptis et sufficientibus, ad facies prescriptarum possessionum felsew bolwasnycza, also boluasnycza Kewzepsew boluasnycza Hwzarczky Charzykj, Zepmezye, et Kriua vocatarum in districtu Zewreniensi habitatum, uicinis et commetaneis earundem vniuersis, Signanter Blasko de plwgowycza, Sandrino de Bogolthyn, Et Nicolao de Vokmeer inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo Introduxissent prelibatos Ladislaum Fyath, Lodovicum fratrem, necnon Jacobum et Johannem de Machkas in dominium earundem, Statuissentque easdem eisdem ipsorum heredibus et posteritatibus vniuersis. Simul cum cunctis ipsarum vtilitatibus, et pertinencys quibuscumque premissis Regie donacionis titulo ipsis incumbente, perpetuo possidendas. Nullo penitus contradictore apparente, tam in faciebus dictarum possessionum, quam etiam ex post coram nobis legitimis diebus et horis expectando. In cuius Rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras priuilegiales pendentis et Authentici Sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas. Datum per manus Magistri Ladislai Lectoris et concanonici nostri. Quinto decimo die diei Introduccionis et Statucionis prenotatarum. Anno domini Millesimo Quadringentesimo Octuagesimo primo, presentibus ibidem honorabilibus dominis Barnaba Cantore, Stephano Custode, Magistris Martino de Jenew, Ladislao de Pankota et Michaeli de Valpo Ceterisque Canonicis fratribus nostris in dei Ecclesia prefata Regi semipiterno Jugiter famulantibus.

CCXLII.

1481.

1481. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confiscă dela nobilul *Blașu Medieșu*, mai multe moșii din Transilvania, și anume din cauză, că dânsul trecuse pe partea celor doi voievozi din Țera-românească, a lui *Bășărabu bătrânul* și a lui *Bășărabu celă tînăr*, cari erau inimiți ai regelui Matia.

Nos Mathias dei gracia Rex Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis. Quod nos attentis et consideratis meritis fidelis nostri magnifici Comititis Stephani de Bathor Iudicis Curie nostre et Wayuode parcium regni nostri Transsylvanarum, per eum primum Sacre dicti Regni nostri Hungarie Corone, tandemque Maiestati nostre sub locorum et temporum varietate, non parcendo rebus et persone suis, cum omni fidelitatis constancia exhibitis et impensis, totales porciones possessionarias in possessionibus Bozed, Erche, Wray, Soospatak, Gerebenews, Pethee, Kapws, Kemynthelke, Zenthpeter, Thwson in Thordensi in de Kolos, Egresthew, Fijlethelke et Wdwarhely in de Kykellew Comitatus existentibus habitas, alia eciam vniuersa bona et Iura possessionaria vbiuis et in quibuscumque Comitatus dictarum parcium Regni nostri Transsylvanarum existencia, demtis duntaxat illis, qui inter Siculos haberentur, que alias Nobilis Blasij Meggyes de Erdew Zenth Gewrgh prefuerunt, sed ex eo quod idem superiori anno, et eciam hijs nouissimis temporibus, postposita fide et fidelitate qua nobis et Sacro nostro diademati Regio adstrictus fuerat, vtrisque Bazarab, maiori videlicet et minori, partes Regni nostri Transalpinas hostiliter tenentibus, et per consequens ipsi Alijbeeg Wayuode ceterisque Thurcis, hostibus videlicet nostris et Regni nostri infestissimis adhesisset, eisque hoc Regnum nostrum et presertim partes illas Transsylvanas per suas nefandas exploraciones et auizamenta, vna cum nonnullis scelerum suorum complicitibus diucius prodidisset, ad Sacram ipsius Regni nostri Hungarie Coronam, consequenterque ad Nos et collacionem nostram iuxta antiquam et approbatam dicti Regni nostri consuetudinem rite et legitime deuoluta fore perhibentur, simulcum cunctis suis vtilitatibus et pertinencijs quibuslibet, puta terris arabilibus etc. (după stilulă îndatinată), premissis sic vt prefertur stantibus et se habentibus, de bene placita voluntate et consensu Illustrissime domine Beatricis Regine consortis nostre charissime, memorato Comiti Stephano de Bathor, suisque heredibus et posteritatibus vniuersis dedimus donauimus et contulimus, Ymmo damus donamus, et conferimus, Iure perpetuo et irreuocabiliter tenenda, possidenda, pariter et habenda. Saluo Iure alieno. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, Quas in formam priuilegij nostri redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Bude secundo die festi beate Marie Magdalene Anno domini Millesimo Quadringentesimo Octuagesimo primo Regnorum nostrorum Anno Hungarie etc. vigesimo quarto, Bohemie vero decimo tercio.

Ad relacionem Thome de Erdewd
prepositi Tituliensis.

(*Pe margine*): Reuerendissima dominacio vestra dignetur istas facere sigillari, ex commissione Regie Maiestatis.

Thomas.

Szabó, Székely Oklevéltár. I. pag. 238—239. Originalul în archiva Camerei fiscale din Buda.

CCXLIII.

1482. (Estrasu). — Nobilii români, *Ionu Saracenă și Danciulă* din comuna Sălașu în țera Hațegului se judecă cu văduva Kenderes pentru părțile lor de moșie din comunele Sălașul-de-jos, Mălăiesci, Ohaba, Bară, Crivădie și Merisoru.

1482.

Inhibitio coram Capitulo albensi emanata, nobilium Joannis Szerecsen de Szálápataka, et Dancsul de eadem, suis, ac Iacobi, Koszta, Kenderes, et Ladislai nec non item Joannes Szerecsen (sic) Ladislai Erdélyi, et Petri, ac Stephani Oláh personis, contra Dominam relictam quondam Kenderes ratione possessionariae, et possessionibus Alsó et Felső Szálápataka, Malaesd, Ohaba, Bár, Krivagai, et Merisor Comitatuque Hunyad existentis celebrata, quae alias dicti Dyonisii filii Kenderes praefuissent.

Extractus iste harum literarum recitatur in Transumto Judiciali Georgii Rákoczi de anno 1642.

Transumtum vero hoc insertum est Transmissionalibus causae Maraiano-Keresztesianae 1793. per Reg. Gubernium expeditis, et in Arch. Conventuali Kolos-Monostoriensi reperibilibus.

Transilvania. An. 1873. pag. 292. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCXLIV.

1482. *Chinezii români* din districtul castrului Hinedóra se plângă la regele Matia Corvinul, că perceptorii din districtul Hinedórei i silescă se plătescă diferite taxe și contribuțiuni cu toate că dășii, după «*vechia loră libertate*», sunt scutiți de ori-ce dări și taxe, avându se facă numai servicii militare la castrul Hinedórei. In urma acestei plângeri regele Matia ordonă perceptorilor din districtul Hinedórei, ca se respecte vechile libertăți ale chinezilor români de acolo, cari sunt scutiți de ori-ce taxe și contribuțiuni.

1482.

Mathias Dei Gratia Rex Hungariae, Bohemiae etc. Fidelibus nostris Universis, et singulis Dicatoribus, et Exactoribus quarumlibet Taxarum, Cen-

suum, et Contributionum in Districtu de Hunyad constitutis salutem et gratiam. Expositum est nostrae Majestati in personis Universorum Keneziorum nostrorum in pertinentiis Castri nostri Hunyad commorantium, gravi cum querela in hunc modum: qualiter ipsi antiqua libertatis eorum praerogativa requirente, a solutione quarumlibet Taxarum, censuum, et contributionum exempti fuerint, solummodo ad praefatum Castrum nostrum Hunyad sint obligati; tamen vos ipsos contra libertatem eorum saepius ad solutionem certarum Taxarum, censuum, et contributionum coarctaretis. Supplicatum igitur existit nobis in personis eorundem Keneziorum nostrorum, ut nos huic rei remedium adhibere dignemur. Unde nos praefatos Kenezios nostros, in antiquis eorum libertatibus tenere volentes, et conservare, fidelitati Vestrae firmiter mandamus quatenus a modo deinceps praefatos Kenezios nostros, in pertinentiis dicti Castri nostri Hunyad commorantes, ad solutionem hujusmodi Taxarum, Censuum, et contributionum adtrahere, et compellere, aut ipsos propterea contra formam praemissae libertatis eorum impedire, molestare, aut quovis modo damnificare non praesumatis. Sed eis servitia ad praefatum Castrum nostrum Hunyad, ut prius facere adstricti fuerunt, permittatis. Secus non facturi. Praesent. perlect. exhib. restit. Datum Budae feria secunda prox. post. fest. resur. Domini anno D. 1482.

Editae in «Arpadia Honi történetek Zsebkönyve» II. p. 46.

Productum fuit hoc Documentum in causa familiarum Novák, Munyán etc. in Comitatu Hunyad commorantium, contra Provisoratum fiscalem Vajda-Hunyadiensem libertatem praetendentium.

In Collect. C. Jos. Kemény 3. Lit. O. Comitatus Hunyad.

Kurz, Magazin für Geschichte Siebenbürgens. II. pag. 310—311. — Transilvania. An. 1873. pag. 292.

CCXLV.

1482.

1482. Familia nobilă română *Beșană* din comuna Belințu în Bănatu, zălogesce dōmnei veduve, Fides, 33 de moșii iobăgesci, până i va puté plăti zestrea, ce i se cuvenia din moșiile decedatului său bărbatū. Aceste 33 de moșii erau ale iobagilorū români: Nicolae Négulū, Petru Barta, George Maro, Michaiū Românulū, Banū Miloșū, Prodassa, Stanciulū, Sămărinū, Radulū, Março etc., din diferite comune ale Bănatului.

Nos Capitulum Ecclesie Orodiensis Memoriae commendamus perpresentes Quod Benedictus et Andreas Besaan dicti de Belyncz Coram nobis personaliter constituti Idem Andreas Oneribus prolium condam Stephani similiter Besaan consanguineorum suorum in subscriptis super se assumptis per eosdem sponte confessum extitit in hunc modum Quodlicet ipsi de bonis ac porcionibus et Juribus possessionarys condam Philippi de Hollod, fratris ipsorum con-

diuisionalis, certas dotes et Resparaphernales, Nobili domine Fides vocate, consorti ipsius condam philippi, pro quartalicys legitime extradari debuerint, Tamen infra idem tempus, quousque. eidem domine, de predictis dote et Rebus paraphernalibus eisdem Juxta Regni consuetudinem prouenire debentibus, plenariam et integram solutionem Ac s(atis)faccionem Impendere possent et valerent, directas et equales quartas partes porcionum possessionariorum, In possessionibus infrascriptis Triginta tres scilicet sessiones Jobagionales hoc modo Quod in possessione Zabadfalw sex, in quarum vna Nicolaus vysi in altera Nicolaus Negwl, Petrus Bartha, Georgius Maro, Michael Olah, et in sexta sessione quidam Ignotus Jobagio alias inhabitassent et residenciam fecissent, Item in possessione Belyncz, Baan Mylas prodassa, alter Mylas, lepkyth, Item in possessione Bozas Nicolaus zazthuph, Franciscus Kukyth, Stanchwl Byro, Stephanus Kuryaak, item in possessione Myhalfalwa (Greg)orius Ghew, ywcho Szwmari, Item in possessione Setheththelek Johannes Sysman, Item possessione Hollod Mu kenez, Myza, Gerla, Item in possessione Wyfalw Michael Ztoya Mytho Ilya, Saya, Item in possessione (N)agforgach, Hogwnewyth Sthoyan, Thomas Bathya, Gregorius Jakus, Item in possessione Kysforgach Chwnka duma, Item in possessione fwthfalwa, Radwl, Georgius Marko, Item possessione Brasso Paulus Kechkes, Iwan Sthana pridem inhabitassent et commorati fuissent Simul cum omnibus earundem porcionum vtilitatibus et pertinencys Terris scilicet arabilibus cultis et incultis pratis fenilibus campis pascuis siluis spinetis Nemoribus aquis fluuys aquarumque decursibus ac molendinorum locis, et generaliter omnium vtilitatum Integritatibus quouis nominis vocabulo vocitatis, ad easdem porciones possessionaryas de Jure spectantibus et pertinere debentibus, prefate domine fides extradidissent, ac possidendas, fruendas tenendas et habendas assignassent sequestrassent et commisissent, ymmo extradederunt, assignarunt, sequestrarunt et commiserunt nostro in conspectu, Assummentes Nichilominus prelibati Benedictus et Andreas Besaan, memoratam dominam fides in pacifico dominio dictarum porcionum possessionariarum, contra quoslibet causidicos actores et legitime impetitores conseruare et protegere proprys ipsorum Laboribus et expensis, Casu vero quo ipsi in aliqua predictarum porcionum possessionariarum sew sessionum antefatarum pacifice conseruare nequirent, aut non curarent quoquomodo extunc Antelata domina fides, solum vigore presencium mediante, tot et tantas sessiones in alys ipsorum porcionibus possessionarys habitas occupandi, et prefato Jure tenendi vtendi et possidendi plenariam et omnimodam habeat potestatis facultatem, Datum in festo Beatorum Innocentum martirum Anno domini Millesimo Quadringentesimo Octuagesimo secundo.

CCXLVI.

1482. 1482. (Estrasă). *Stefanü Bathor, voivodulü Transilvaniei*, confirmă de nou împăciuirea, care se încheiase la a. 1479 între mai mulți nobili români din țera Hațegului pentru divisiunea moșiilor decedatului nobilü *Dumitru, fiulü lui Barbatü din Riu-Barbatü*.

Stephani de Bathor Privilegiales.

Vi quarum anno 1482. Transummit Statutorio Relatorias ac in eisdem contentam sententiam suam compositoriam anni 1479, tenore cujus ex bonis denati Demetrii filii Barba de Borbatviz, ut pote, totalis possessio Feder et medietas possessionis Ponor, ac duae partes possessionis Baar (in Comitatu Hunyad) Michaeli filio Ladislai Kendefi, et Andreae filio Joannis Kenderes ejusque fratribus carnalibus, tota vero possessio Urik et Ohabitza cum quarta parte possessionis Borbatviz, Ladislao Oláh, et Valentino, Stephano, Szemin, et Dancso de Borbatviz obveniunt.

Per extensum legenda in Suppl. C. D. T. et paginis praesignatis.

Originale exstat in Arch. Capit. alb. Transilvaniae.

In Transumto Capit. anni 1746. possidet Dominus Franciscus Kenderesi de Felső Szálláspataka.

Transilvania. An. 1873. pag. 292. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCXLVII.

1483. 1483. Cardinalii bisericei romane concedü indulgențe de o sută de zile pentru cei ce vorü visita și vorü duce elemosina la biserica St. Andreiü din comuna Hendorfü în Transilvania; ér *Paulü de Vafa, episcopulü catolicü alü Argeşului*, mai concede încă 40 zile indulgențe în folosulü acestei biserici.

. . . . Et ego Paulus de Wacia Episcopus Argensis et Suffraganeus Transilvanus Damas et concedimus omnibus christi fidelibus vere contritis et confessis qui manus porrexerint adiutrices Ecclesie parochialis sancti Andree Apostoli de villa Hendorff dyocesis Transiluvane. Item qui dictam ecclesiam in Assumcionis beate Marie virginis pentecostes Natiuitatis et omnibus festiuitatibus prout in literis continetur Cardinalium causa deuocionis visitauerint de omnipotentis dei misericordia ac beatorum petri et pauli apostolorum eius auctoritate confisi XL^a dierum indulgen. de iniunctis eorum penitenciis misericor-

diter in domino relaxamus. In cuius fidem et testimonium Sigilli nostri pontificatus munimine roborauimus.

Fabritius, Urkundenbuch zur Geschichte des Kister Kapitels. pag. 99—101. Originalul pe pergamenă în lada bisericeii din Hendorff.

CCXLVIII.

1483. *Papa Sixtus IV.* trimite pe călugărul Nicolae de Casovia, din ordinea Predicatorilor, ca inquisitoriu în contra ereticilor din Ungaria, unde erezia se estinde din ce în ce mai mult, și-l autorizează se începă inquisițiuni și procese *în contra tuturor ereticilor și schismaticilor din Ungaria*, să-i prindă, să-i încarcereze și să-i pedepsască.

1483.

SIXTUS EPISCOPUS etc. Dilecto filio Nicolao Ignacii de Cassovia ordinis fratrum predicatorum et theologie professori, salutem etc. Religionis zelus, litterarum scientia, vite integritas et fidei constantia, aliaque laudabilia probitatis et virtutum merita, quibus personam tuam fidedignorum testimoniis novimus insignitam, merito nos inducunt, ut illa tibi committamus, per que orthodoxe fidei (lumen) et heresum et errorum extirpatio iuxta cordis nostri desiderium valeat provenire. Cum itaque per Regnum Hungarie, in quo prodolor multi errores heresesque occulte vigere et continuo pullulare sepe numero auditi sunt, nullus ibi heretice pravitatis inquisitor existat, nos cupientes, ut errores et hereses huiusmodi penitus extirpentur, ac fidei predictae lumen in illis partibus magis elucescat, te, de cuius sana doctrina, singulari eloquio et fidei constantia, aliisque multiplicum virtutum donis plenam in domino fiduciam obtinemus, huiusmodi heretice pravitatis inquisitorem per totum Regnum et universum dominium Carissimi in Christo filii nostro Regis Hungarie instituimus, ac etiam deputamus, tibi que contra omnes et singulos illarum partium hereticos et schismaticos inquirendi et procedendi, illosque capiendi et incarcerandi ac puniendi, omniaque alia et singula, que ad officium inquisitionis huiusmodi de iure vel de consuetudine seu alias quomodolibet pertinent faciendi, exercendi, exequendi et commitendi plenam et liberam auctoritate apostolica tenore presentium concedimus facultatem. Et insuper te generalem apostolice sedis predicatorem in eisdem Regno atque dominio Hungarie auctoritate et tenore prefatis constituimus et deputamus, tibi verbum dei in et sub Regno et universo dominio dicti Regis Hungarie, etiam contra hereticos, schismaticos et perfidos Turchos, aliosque infidelis predicandi, insinuandi fidem orthodoxam, ac ecclesiasticam libertatem et sedis apostolice dignitatem et honorem defendendi, et illorum inimicos seu eis quovismodo adversantes expugnandi, ac alios idoneos predicatorum loco tui, ubi et quotiens tibi expediens videbitur, substituendi et surrogandi, aliaque omnia et singula, que pro fidei

huiusmodi defensione et exaltatione, ac errorum et heresum profligatione, et infidelium confutatione, ac apostolice sedis defensione necessaria et oportuna cognoveris, faciendi, exercendi et exequendi plenam et liberam auctoritate apostolica tenore presentium concedimus facultatem, districtius inhibentes omnibus et singulis Archiepiscopis, episcopis et aliis locorum ordinariis et quibusvis aliis personis ecclesiasticis et secularibus, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, sub excommunicationis pena, quam quilibet contrafaciens ipso facto incurrat, ne tibi in premissis per se vel alium seu alios, directe vel indirecte quovis quesito colore aliquod impedimentum afferre quomodolibet presumant, sed omnes favores et auxilia tibi ac a te substituendis, quando requisiti fuerint, omni mora et consultatione remota, realiter prestant. Et ut Christifideles ad audiendum verbum dei, quotiens illud seminari contigerit, eo ferventius animentur, quo ex hoc dono celestis gratie conspexerint se refectos, de omnipotentis dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis Christifidelibus vere penitentibus et confessis, qui predicationibus devote interfuerint, quotiens id fecerint, centum dies de iniunctis eis penitentiis misericorditer in domino relaxamus, Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis contrariis quibuscumque. Nulli ergo etc. nostre constitutionis, deputationis, concessionis, inhibitionis et relaxationis infringere etc. Si quis etc. Datum Rome apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis dominice millesimo quadringentesimo octuagesimo tertio, quinto Kal. Novembris. Pontificatus nostri Anno Tertiodecimo.

Ex Reg. orig. An. XIII. bul. div lib. XVIII. fol. 325.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 487.

CCXLIX.

1484.

1484. *Comercianții din Leopole*, se plângă la regele Casimir al Poloniei, că mai mulți nobili și plebei din Polonia, le sequestrază boii, pe cari dâșii i cumpără în târgurile din Rusia, din Podolia și din *Moldova*, sub pretextul, că acești boi ar fi de furat. Regele ordonă, că pe viitoriu se nu se facă mai multă nici o împedecare comercianților de vite.

Kazimirus Dei gracia Rex Polonie, magnus dux Lithwanie, Russie Prussieque dominus et heres etc. significamus tenore presencium, quibus expedit, universis, quod nos crebris famosorum civium nostrorum Leopoliensium querelis impulsati contra nonnullos subditos nostros, nobiles et plebeos, factis, qui pecora eorum empticia (sic) seu boves sive in Russie sive Podolie aut Wachie (sic) terris per eos comparatos inter pellendum arrestare consueverunt

et arrestant furti sub colore, furatos videlicet eos boves seu pecora asserentes, quos habere cupiunt, quotquidem tanquam furatos eisdem civibus recipiunt, nulla solucione impensa, quo eos in mercanciis eorum impediunt et molestant gravantque non mediocriter et dampnificant. Unde volentes eorundem recipiencium hunc impertinentem abolere morem, ut ipsi cives nostri eorum mercaturas intendere bovesque ipsos seu peccora per ipsos emptos sine impedimentis huiusmodi pelleri abigereque valeant securius, de nostrorum consiliariorum consilio nobis hac in convencione assidencium statuimus et decernimus presentibus, quod cives ipsi sive mercatores Leopolienses boves seu peccora per ipsos foris sive annalibus sive communibus in civitatibus et opidis Russie, Podolie sive Walachie emptos et comparatos canteriis alias pyathnem, ut fit, consignare debeant, quosquidem boves seu peccora, postquam eo, ut premititur, modo consignati fuerint, nullus hominum cuiuscunque status vel conditionis fuerit, arrestare recipereque audeat de cetero gravi sub indignacione nostra. In cuius rei fidem sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum in Convencione Lublinensi feria quarta post Valentini anno domini millesimo quadringentesimo octogesimo quarto.

Crzeslaus cancellarius subscripsit.

Relacio venerabilis Creslai de Curozwanki Decani Gnesnensis, Regni Polonie Cancellarii.

Akta Grodzkie i Ziemskie. Tom. VII. pag. 145. Originalul pe pergamenă în archiva oraşului Leopole.

CCL.

1484. (Estrasă). O epistolă a Papei Inocențiu VIII. în care *episcopul titular al Milcoviei*, e amintit ca judecătoriu în procesul Prepositului din Alba-regală cu Capitulu de acolo.

1484.

Innocentius episcopus etc. Venerabilibus fratribus Iauriensi et Wachienensi ac Milcoviensi Episcopis, salutem etc. Fraternitati vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum vocatis Capitulo prefatis et aliis, qui fuerint evocandi, auditis hincinde propositis legitime, quod iustum fuerit, appelacione remota, decernatis Datum Romae apud Sanctum Petrum Anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo Octuagesimo quarto, tertio kal. Novembris Pontificatus nostri Anno Primo.

Ex Reg. orig. An. I. secr. lib. II. fol. 478.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 499—500.

CCLI.

1484. 1484. *Michail*, Vicariul general al arhiepiscopiei din Strigon, amintit cu titlul de *episcop al Milcoviei*.

În anul 1484 s'a tipărit în Norimberga cu aprobarea Capitulului din Strigon și pōte cu cheltuiēla sa: Missale divinorum officiorum ecclesie Strigoniensis. După cum ne spune Kaprinai în «Hungaria Diplom.» I. p. 126. la finele acestui Liturgiariu sēu Missale se află următōria notiță:

Finit Missale divinorum officiorum tam de tempore, quam de sanctis cum certis officiis annexis, ut puta: de Transfiguratione Domini, de pestilentia etc. secundum chorum alme ecclesie Strigoniensis correctum et emendatum, consensu et favore Reverendissimi in Christo Patris ac Domini Michaelis Episcopi Milkoviensis, ac in Pontificalibus Vicarii Generalis prenominate ecclesie Strigoniensis, aliorumque Dominorum de Capitulo, regnante feliciter Serenissimo ac Invictissimo Mathia Hungarie Rege, Domino nostro gratiosissimo Anno incarnate Deitatis MCCCCLXXXIV. die ultima mensis Augusti, in Imperiali Civitate Germanie Nuremberge per Antonium Koburger incolam prefate Civitatis, ad laudem Dei, ejusque Genitricis perpetue Virginis, cui gloria et honor in evum. Amen.

Gr. Kemény József, történelmi és irodalmi Kalászatok. Pest. 1861. p. 25.

CCLII.

1484. 1484. *Papa Inocențiu VIII.* scrie regelui Matia Corvinul se fie cu precauțiune, ca Turcii se nu afe, cā dēnsulū voiesce se iee cu asaltū cāteva orașe de lângă Dunăre din *Țēra-romānēscă*.

Regi Hungarie.

INNOCENTIUS PP. VIII. Carissime in Christo fili noster, salutem etc. Posteaquam altissimo ita disponente ad Pontificale fastigium, licet meritis minus sufficientes, ascendimus, pro veteri institutione nostra, zelo ac religione, paterno denique, quod nobis precipue nunc incumbit, officio nichil magis animo nostro insidet, nichil magis inheret cordi, nichilque aliud potius dies noctesque nobiscum cogitamus, quam ut pro Catholice fidei et reipublice Christiane salute iuxta sancte memorie predecessorum nostrorum instituta, opitulante glorioso deo, nefarium hoc et iampridem ab omnibus deploratum, iamiamque cervicibus nostris, quod sine cordis amaritudine exprimere non possumus, imminens excidii et servitutis Christianorum periculum a sevimis fidei communis ho-

stibus tot per annos maximis Christianorum cladibus intentatum, excutere valeamus. Id autem ut assequi possimus, quantum in hoc Pontificatus nostri primordio licet, nichil intentatum relinquitur, nec in futurum relinquemus unquam, quo minus hoc ignominia et labes a Christiana republica deleatur aliquando. Huius propositi ac desiderii nostri ardentissimi, quo etiam in minoribus constituti, per omnes etatis nostre gradus imbuti fuimus, semper locupletissimi testes nobis esse possunt complures alii, tum precipue ac maxime Excellentie tue oratores plerique, cum quibus Christianorum preteritas calamitates, et nisi mature occurreretur, impendentia pericula, quasi id tibi peculiariter pertineret, sepe numero deflevimus. Ita enim est opinio quedam nostra iampridem inveterata, et rerum usu experientiaque ipsa quodammodo edocti existimavimus semper, inclitum Hungarie Regnum quasi obicem quendam murumque, ut ita loquamur, tutum divina quadam providentia ad crudelissimorum hostium impetus cum ipsorum cedibus et clade retardandos reprimendosque fuisse dispositum. Quod cum ita esse omni tempore usu ipso compertum sit, maxime te principe ac Rege illi presidente, rerum omnium magistra experientia ipsa nos docuit. Nam tum exemplo clarissimi ac singularis memorie parentis tui, etiam preclara animi tui indole ac zelo fidei concitatus, statim a regni tui primordio bellum pro regno, patria et universa fide christiana partim contra fidei hostes hereticos, partim contra infideles magno animo susceptum, maxima usque ad hoc tempora cum hostium calamitate summaque cum gloria tua, et incliti Hungarie regni existimatione gesisti; adeo ut quocunque terrarum Christiane reipublice nomen pervagetur, te quoque pro eius salute tanquam invictum pugilem et excubasse contra, et in presenti excubare omnes intelligant. Quapropter quod semper in minoribus et corde et animo gessimus, impresentiarum pro pastoralis officii nostri debito facere non potuimus, quominus paternam hanc nostram benevolentiam erga te, huiusque sancte sedis tibi sepe alias perspectam et cognitam per litteras huiuscemodi significaremus Excellentie tue, quam hortamur, rogamus, et per viscera misericordie domini nostri Iesu Christi obsecramus et obtestamur in domino, ut quod ab ineunte etate cum summa et immortalis laude in persequendis hostibus, et tutanda religione hactenus fecit Excellentia tua, nunc, cum et gloria et rebus gestis, ac existimatione etatisque maturioris accessione Christiane reipublice iudicio floreat, in religioso ac sancto proposito suo maiore quam unquam antea desiderio perseveret, pluriusque facere velit periclitantis fidei Catholice causam, quam quascunque alias a nequissimo ipsius fidei hoste conditiones forsitan oblatas. Quamquam enim et invictum animi tui robur et constantia singularis, fideique tuende, quo semper flagrasti, ardor ac prudentia Excellentie tue nobis iampridem perspecta sint, tamen propter ea, que de expugnationibus opidorum quorundam Valachie super Danubium nova allata proxime fuerunt, et quod Rhodiani scribunt, se a Turcho litteras recepisse, quibus expresse affirmat se iturum in expeditionem, non tamen ad eorum damna, et Carissimus in Christo filius noster Ferdinandus Rex Sicilie de illius apparatu, qui fit apud Aulonam, significat, atque idem Ragusei affirmant, cogimur etiam in tuto timere atque prospicere, ne perfidissimi hostes re ipsa id, quod omnes iam pridem

sciunt, experti, Excellentiam scilicet tuam ad eorum impetus reprimendos plurimum omnium posse, consuetis artibus et innata calliditate aliquid moliri conentur, quo sanctum istud propositum tuum aliqua ex parte retardari per ipsorum falsas pollicitationes valeat. Confidas autem in Domino et Altissimi dextera, quod quemadmodum ante hoc tempus felici successu et spurcissimorum hostium clade Excellentiam tuam apud omnes nationes claram fecit et gloriosam, ita imposterum omni felicitate auctam, clariorem gloriosioreque quotidie efficiet. Nos autem pro fidei orthodoxe, quod videmus, periculo et officii nostri pastoralis ratione una cum Venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus interea dabimus omnem operam, ut Italie ac finitimarum provinciarum primum, deinde ceterorum potentatuum rebus tranquillioris status dispositis, ante omnia de ratione fidei catholice tutande ac defendende aliqua oportuna media, favente inceptis nostris glorioso deo, inveniri possint, quod ut assequi possimus, quantum erit in nobis, nunquam deerimus. Datum Rome etc. die XXI. Novembris 1484. Anno Primo.

Ex Reg. orig. An. I. brev. lib. XVIII. fol. 57.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 501—502.

CCLIII.

1484.

1484. Nobilulă *George Gămană* din Bănată se judecă înaintea vice-baniloră din Caransebeșă cu văduva lui *Ladislau Lățugă* pentru dreptulă feudală asupra unui iobagiă. Ca vice-bani figurăză nobilii români *Lazără din Almașă și Dragulă*.

Nos Lazarus de Halmas, necnon Dragul vice Bani de Karansebes, necnon Andreas Waralyay, Judex nobilium. Memorie commendamus tenore presencium significantes vniuersis et singulis quibus congruit. Quod prehabita Juridica Citacione, coram nobis comparuerunt Georgius Gaman de Bizere parte ab vna, parte vero ex altera nobilis et honesta domina Relicta condam ladislai laczugh ceperunt que coram nobis causidicare pretextu et racione cuiusdam Jobagionis, videlicet Petri Dusa. Et predictus Georgius Gaman allegat contra predictam dominam Relictam videlicet ipsius ladislai laczuk Quod prefatus Jobagio foret suus, predicta vero domina licet habuit literam dissimulatoriam a Regia maiestate concessam, tamen ipsa in vna Sede sponte et libere ad proposicionem predicti Georgy Gaman respondit. Et ipsa similiter allegauit et fassa extitit predictum Petrum Dusa fore suum Jobagionem. Tandem nos eisdem commisimus vti ambe partes concorditer et voluntarie pari eligerent probos viros qui discernerent, ad quem ipsorum pertinerent prefatus Jobagio ipse itaque ambe partes elegerunt quatuor nobiles et probos viros, vi-

delicet Iadislauum pobora, Nicolaum Orzagh, Stephanum Grozawesth, necnon Nicolaum Bokosniczay, Tandem ex quo nos istis electis viris et predictis causidicis commiseramus, vti ad nostram sedem intrarent, et quicquid veritatis et certitudinis ex inde agnoscere potuissent, mediante fide ipsorum deo debita faterentur, ipsi autem in nostram sedem ad fassionem intrantes prememorata domina ante nos exposuit literam dissimulatoriam et prolongatoriam Regie maiestatis, qua mediante prohibuit prefatos electos viros fateri, videns itaque hoc prefatus Georgius constitit iterum in momento coram nobis, et postulauit a nobis super hoc literam Quod dum et quando vis litere dissimulatorie Regie Maiestatis expirarent. Tunc iterum secundum quod inter ipsas partes causa procedebat, sub eadem forma ipsam predictam Dominam Juridice perquirere posset, coram Vano (sic) et districtus Sebesiensis, Item dum et quando Georgius Gaman allegauit et proposuit contra predictam nobilem dominam videlicet Relictam condan Iadislai Iaczugh. Tunc allegauit danipna viginti florenorum et potenciam presentes autem nostras literas patentes duximus dandas predicto Georgio Gaman. Sigillis vice Banorum et ipsius Andree Craynik consignatas datis in Sede nostra Iudiciaria feria quinta proxima post terciam Dominicam parasceue. Anno domini M. Quadringentesimo Octogesimo Quarto.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 93. Originalulă pe chârtie în archiva familiei Sombory.

CCLIV.

1484. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă pe nobilul român *Jacob de Ghêrlisce* în posesiunea a optă comune românesce din districtul Almaşului în Bănat, pe cari le stăpânise părinţii săi încă din vechime, şi ordonă Capitulului din Arad, ca să-l introducă în posesiunea acestor moşii.

1484.

Mathias dei gracia Rex Hungarie, Bohemie etc. Fidelibus nostris Capitulo Ecclesie Orodienſis Salutem et graciā cum nos consideratis fidelitate et seruicys fidelis nostri Egregy Jacobi Gerlysthey per eum Sacre impriſ dicti Regni nostri Hungarie Corone et deinde Maiestati nostre cum omni fidelitatis constancia exhibitis et impensis, possessiones Gerlysthe Jalsanycza Rwdarya Rwnstnik prlipacz Hernyak Marsyna et Zelyste vocatas omnino in districtu de Halmas existentes habitas In quarum pacifico dominio Idem Jacobus precessores suos ab antiquo perstitisse persistere asserit eciam de presenti Simulcum omni Jure nostro Regio si quod in eisdem qualitercumque habere-mus Aut nostram ex quibuscunque causis vys modis et racionibus concernerent Maiestatem ac pariter cum cunctis earundem vtilitatibus et pertinencys quibuslibet, premissis sic vt prefertur stantibus et se habentibus Memorato Jacobo Gerlysthey suisque heredibus et posteritatibus vniuersis vigore aliarum littera-

rum nostrarum nostre nove donacionis titulo superinde confectarum imperpetuum contulerimus velimusque eundem in dominium earundem per nostrum et vestrum homines legitime facere Introduci Mandamus igitur fidelitati vestre firmiter quatenus uestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum quo presente Lazarus de Bohowyth aut Georgius Thyzouicza vel Stephanus de Machoris Alys absentibus homo noster ad facies predictarum possessionum vicinis et commetaneis earundem inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo Introducat prefatum Jacobum in dominium earundem Statuatque easdem eidem premisse nostre noue donacionis Titulo perpetuo possidendum Si non fuerit contradictum contradictores uero si qui fuerint euocet eos contra annotatum Jacobum nostram personalem in presenciam ad terminum competentem rationem contradiccionis eorum reddituros Et posthec huiusmodi Introduccionis et Statucionis seriem cum contradictorum et Euocatorum si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum qui premisse Statucioni intererunt nominibus terminoque assignato Eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis Datum Bude In festo Beati Mathie Apostoli Anno domini Millesimo quadringentesimo octogesimo quarto Regnorum nostrorum anno Hungarie etc. vigesimo sexto Bohemie vero quinto decimo.

(*In dosŭ* : Fidelibus nostris Capitulo Ecclesie Orodiensis pro Egregio Jacobo Gerlysthey Statutoria et Introductoria.)

(*Pe margine* : Execucio facta fuit feria quarta proxima post festum beati Marci Euangeliste proxime preteritum homo Regius Lazarus de Bohowyth noster vero dominus ladislaus lector vicini et commetanei Georgius Thizawycza Stephanus Machwrysy ladislaus Banyay et Johannes de dicta Machwrysy.)

Pesty, A Szörény vármegyei hajdani oláh kerületek. pag. 83—84. Originalulŭ în archiva Capitulului din Alba-Julia.

CCLV.

1484. 1484. *Bartolomeiŭ Patocsy* ŝi *Andreiŭ Socolŭ* amintiŝi ca *bani ai Severinului*, în o diplomă a regelui Matia Corvinulŭ, prin care confirmă privilegiulŭ coloniilor secuiesci din districtulŭ Arieşului.

. . . . Datum Anno domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto, octauo kalendas february Bartholomeo pathochij et Andrea de Zokol Zewreniensibus Banis . . . Paulo de Kinijs Themesiensis comite . . .

Szabó, Székely Oklevéltár. I. pag. 242. Originalulŭ pe pergamenŭ în archiva Conventului din Mănăstirea Cluşului.

CCLVI.

1484. *Nobilii și Sașii din Transilvania*, trimiți doi delegați la regele Matia Corvinul și se plâng, că *gintea Românilor din Transilvania* revoltându-se se au ridicat cu armele în mână, «*ca se-șă recăștîge libertatea*» și au început se arde și se devasteze posesiunile și comunele lor, ér' pe nobili și pe alte persoane i ucidă într'unu mod înfiorător. În urma acestei plângeri regele Matia ordonă voievozilor din Transilvania se supună cu forța armată pe Românii necredincioși, ér' pe rebeli se-i pedepsească cu mörte, și dacă Românii se voră arăta renitenți și mai departe atunci se-i estermineze cu totul.

1484.

Mathias Dei gracia Rex Hungarie etc. Magnifico viro Joanni Comiti de Sancto Georgio et Bozyn, Valuode Transsilvano et Comiti Siculorum Salutem et gratiam. Intelligimus ex querelis vniversorum Nobilium et Saxonum parcium nostrarum Transsiluanarum, Maiestati nostre per ablegatum eorum Georgium Kemen de Gereu, et Gotofredum fibulum de Cibirio, modo quo decuit demisse expositis, qualiter gens Olachorum in medio eorum constituta, tumultuario insultu, armataque manu, possessiones eorum infestaret, flammis omnia deuastaret, horrendumque in modum ipsos Nobiles plerosque interficeret, et licet Olachi nec ad libertatem vocati, nec ad libertatem nati¹⁾, tamen libertatem contra Regni mandatum vi quasi et facinoribus sibi arrogare audeant, Nos itaque, qui ab inicio suscepti Regiminis nostri vniciuilibet Jura, res, possessiones sartas tectas conseruari facere intendimus, eiusmodi attentata Olachorum nostrorum nullatenus tolerare possumus, sed ne volumus quidem, mandamus tenore presencium fidelitati vestre firmissime, vt infidelissimos Olachos vi eciam armata ad tranquillitatem adigat, adigique faciat, sediciosos capite plectendo, si vero semet porro quoque inobedientes mandatis ostenderent, eos exterminare, nec amplius vivere sinatis. Secus non facturus sub amissione gracie nostre Regie, et indignacione. Datum in Campo ante Egenburgam Anno domini Millesimo Quadringentesimo Octuagesimo quarto, feria quarta proxima post festum beati Martini.

Szabó, Székely Oklevéltár. I. pag. 249—250. — Transilvania. An. 1874, pag. 6. — Documentul acesta a fost publicat mai întâi de c. Jos. Kemény în Tudományos Gyűjtemény. 1830: III. pag. 104—105. Dar unde se află originalul c. Kemény nu amintesc nimic.

1) La cuvintele aceste c. Jos. Kemény observă următoarele: «Vix crediderim haec Mathiam scripsisse, si Valachus origine fuisset». Însă cu toate aceste Matia Corvinul a fost de origine «română», după cum astăzi e pe deplin constatat prin documentele publicate de Fejér, și cari confirmă întru toate cele ce scrisese mai înainte Enea Sylviu, Antoniu Bonfiniu și Nicolae Olahul, Mitropolitul Strigonului, despre originea românească a lui Ion Corvinul. Dacă însă întipănim în actele regelui Matia nise expresii pline de patimă și neindatinate până aci în stilul ordinelor regesci, cauza e mai multă, că în cancelaria regelui Matia se aflau oameni, cari adese-ori trimiteau în provincii ordine, ce treceau peste intențiunile regelui, și după cum această tristă împrejurare ne o arată scrisoarea Papei Sixt IV. din a. 1479 adresată episcopului Moldovei și publicată de noi sub Nr. CCXXXIII.

CCLVII.

1485.

1485. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă lui Paulă Chinezulă, comitelui din Timișoara, și banilor din Severin, se țină adunare cu nobilii din districtul Caransebeșului, și se cerceteze dacă este adevărată, că nobilul *Nicolae Bizere* a ocupat pe nedrept moșiile nobilului *Ladislau Racoviță*.

Nos Paulus de Kynys Comes Themessiensis et Supremus Capitaneus parcium Regni Inferiorum Memoriae commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis, Quod nos literas Serenissimi principis et domini domini Mathie dei gracia Regis Hungarie Bohemie etc. domini scilicet nostri graciosissimi, modum et formam proclamate congregacionis in se denotantes pro parte Nobilis Ladislai filij condam Jacobi de Rakowycza contra et aduersus Nicolaum de Byzyre emanatas honore et reuerencia quibus decuit recepimus in hec verba. Mathias dei gracia Rex Hungarie Bohemie etc. fidelibus nostris Magnifico pauli kynysi Comiti Themensiensi, ac Capitaneo parcium inferiorum, nec non Banis vel vice Banis Zewreniensibus Salutem et Graciam Exponitur nostre Maiestati in persona fidelis nostri Ladislai filij condam Jacobi de Rakowycza Quomodo In anno cuius iam vigesima vel citra instaret reuolucio, dum videlicet ipse Exponens In etate Iuuenili Extitisset et per Seuissimos Turcos dum partes dicti Regni nostri inferiores inuasissent, captus fuisset Nicolaus de Byzere Totales possessiones Rakowycza, Zkroc, vtrasque, Ohaba Kzyn, yaaz, herzesthe et waar, ac porcionem possessionariam in possessione Zlatynyk, habitam (in) districtu Ciuitatis nostre Karansebes existentes et habitas pro se minus iuste et indebite ac preter omnem viam Juris, occupasset occu(patasque) teneret, et eisdem vteretur Eciam de presenti, easdem ad sepissimas repeticiones prefati Exponenti, et allegando, quod idem Exponens (e.....s) prefati quondam Jacobi de Rakowycza, remittere et resignare minime curauisset, Sed nec curaret impresenciarum erga se conseruando po(tencia mediante) in preiudicium et dampnum prefati Exponentis valde Magnum Supplicatum itaque extitit Maiestati nostre, pro parte prefati Exponentis vt eum circa premissa de condigno Juris remedio opportune dignaremur prouidere, et cum nos huiusmodi occupationes per quempiam Regnicolarum nostrorum patrari patratasque et commissas simpliciter et impune ac absque debite vlcionis vindicta pertransire non velimus fidelitati igitur vestre harum serie firmiter precipiendo mandamus, quatenus agnitis presentibus vniuersis vicinis et comitaneis prescriptarum possessionum Ceterisque Nobilibus comprouincialibus districtus dicte Ciuitatis nostre Sebes, quibus decet et licet, ad vnum Certum et Breuem terminum Sedis vestre Iudicarie per vos eisdem prefigendum in eandem Sedem vestram vestre scilicet in presenciam more proclamate congregacionis generalis in simul conuocatis et accersitis ac ab eisdem ad fidem eorum deo debitam fidelitatemque nobis et Sacro nostro Regio dyademati obseruandam, tacto dominice Crucis signo, per eos Coram vobis ac Johanne More Castellano de Sydowar, aut Michaelae de Machkas vel Ladislao de po-

bor, sin Nicolao de Arzagh, siue Jacobo de Marga, Alys absentibus homine nostro, et testimonio Capituli Ecclesie Orodiensis, quod per ipsum Capitulum ad Id serie presencium transmittere Jubemus, partibus eciam predictis vel Earum legitimis procuratoribus ante octo dies diei sew termini Execucionis huiusmodi Inquisicionis et attestacionis, veritatis premissorum partes inter easdem modo premissis fiendis per vnum ex vobis pvta Judicem Nobilium in aliqua possessionariarum parcium Earunden illac legitime conuocatis et accersitis ac ipsis presentibus prestando, super omnibus premissis diligenter inquirendo, Sciatis inquiratis et experiamini meram plenam atque omnimodam certitudinis ueritatem, et si ex huiusmodi attestacione prefatum Exponentem, filium Annotati Jacobi de Rakowycza ac prescriptas possessiones et porciones possessionarias Eiusdem Exponentis, per Annotatum Nicolaum Bezerey Occupatas fore comperitis extunc vlteriori nostro mandato superinde non expectato Excluso prius et eiecto prelibato Nicolao Bezerey de eisdem possessionibus et porcione possessionaria Eundem Exponentem rursus et iterum in dominium earunden reintroducere, et easdem eidem restituere introductumque in eisdem contra quoslibet illegitimos impetitores signanter aduersus prefatum Nicolaum Bizerey protegere tueri et ipsum quoque prefatum Nicolaum Bezerey in occupacione dictarum possessionum ipsi Exponenti Illata fore comperitis Exparte Eiusdem Nicolai Bezerey de Rebus et Bonis, ac si necesse fuerit de iuribus possessionarys eiusdem plenam et omnimodam satisfaccionem impendere et exhibere debeatis nostre Maiestatis in persona et Auctoritate nostra presentibus nobis in hac parte attributa et Justicia mediante. Secus non facturi, presentibus perlectis exhibenti restitutis, Datum Bude feria tertia proxima postfestum beate dorothee virginis et martiris Anno domini Millesimo quadringentesimo Octuagesimo quinto, Nos itaque Mandatis prefati domini nostri Regis in omnibus obedire volentes, vt tenemur. Ad feriam quintam proximam ante festum beati Gregory pape, semel ac similiter ad feriam quintam proximam post festum pasce proxime preteritum, Secundario, ad oppidum Karansebes, diem et locum Sedis Judiciarie nobilium districtus predicti Oppidi Karansebes, vniuersos vicinos et commetaneos possessionum in literis dicti domini nostri Regis nominatim conscriptarum Ceterosque Nobiles comprouinciales districtus oppidi Sebes, quos decuit et licuit, more proclamate congregacionis per Michaellem Zlathna Judicem Nobilium dicti districtus Karansebes, in simul conuocare, et accersiri, ac ab eisdem ad fidem eorum Deo debitam, fidelitatemque dicto domino nostro Regi, et sacro suo Regio dyademati obseruandam Tacto dominice Crucis signo per eos, Coram paliygrad homine nostro, necnon vice Banis Zewreniensibus Lazaro et Dragwl, presentibus eciam Michaelle de Machkas Regio, ac Honorabili domino Iadislao de Somlyo lectore et Canonico, Capituli, ecclesie Orodiensis, Hominibus, diligenter, Inquirere, et experiri ac attestari fecimus, Et quia ex huiusmodi attestacione prefatum Ladislaum, filium quondam Jacobi de Rakowycza, ac prescriptas possessiones et porcionem possessionariam, in literis dicti domini nostri Regis, conscriptas, eiusdem Ladislai, per dominum Nicolaum de Byzyre occupatas fore comperimus, Ideo iuxta mandata predicti domini nostri Regis,

feria secunda proxima post festum beatorum philippi et Jacobi apostolorum proxime (preteritum) ad facies dictorum possessionum et porcionum possessionariarum misimus (exclusimus) prefatum Nicolaum de Byzyre de eisdem possessionibus et porcionibus possessionariis, eiecinus, ac tandem, eundem Ladislaum rursus et iterum in dominium earundem introduximus et easdem eidem restatuimus ipsumque in pacifico dominio earundem reliquimus In cuius Rei Memoriam firmitatemque perpetuam, presentes literas nostras Sigilli nostri Munimine roboratas eidem Ladislao duximus concedendas, Datum in Themewar decimo die Inquisicionis attestacionis ac tocius execucionis prenotatarum, Anno domini quo supra.

(L. S.)

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 94—97. Originalul pe chârtie în archiva familiei Macskási de Tincova.

CCLVIII.

1485. 1485. (Estrasă). *Stefană, voivodulă Moldovei*, concede lui Michulă, fostului său cancelariu, dreptul de a se pute reîntorče în Moldova și i restituie averile confiscate.

Salvus conductus cum venia et restitutione bonorum Michaeli et Logopheto a Stephano palatino Moldaviae. (sic).

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. Tom. XI. pag. 508. — Rykaczewsky, Inventarium. pag. 140.

CCLIX.

1485. 1485. *Stefană, voivodulă*, și boerii țerei Moldovei, prestă omagiul de credință lui Casimiră, regelui Poloniei, urmașilor săi, și coronei regatului polon.

Homagium Casimiro Regi et successoribus eius, regnoque Poloniae a Stephano Palatino Moldaviae Coloniae praestitum d. 15 Sept. 1485.

Gratiosissime Rex, ego Homagium praesto et iuro, ac etiam promitto fideliter sine dolo et fraude, vestrae serenitati, successoribusque serenitatis vestrae, Regibus et sacrae coronae Regni Poloniae, cum omnibus Terris, Baronibus et hominibus meis fidelitatem, esseque fidelis et obediens Serenitati Vestrae, successoribus et coronae Poloniae Regni, sic me Deus adiuvet, et sancta Christi crux.

Verba Regis.

Nos te et terras tuas in nostram protectionem recipimus, et circa omnes dignitates et Jura omnia terrarum tuarum, tanquam Palatinum nostrum relinquimus.

Juramentum incolarum Moldaviae.

Nos Barones, Vasalli et tota Terra Moldaviae praestamus Homagium, nostro et totius Communitatis Terrae Moldaviae nomine, serenissimo principi Domino Kazimiro et successoribus Regibus Poloniae, et coronae Regni Poloniae, promittimusque, et iuramus omnem fidelitatem, subiectionem et obedientiam in perpetuum serenitati tuae, regno, et regibus Poloniae: ita nos Deus adiuvet et sancta Christi crux.

Dogiel, Codex dipl. Regni Poloniae. I. 2. pag. 603.

CCLX.

1485. Regele *Matia Corvinulă*, ordonă funcționarilor din comitatul Albei și ală Cetăței-de-baltă, că pe viitorii se nu mai înscrie în registrele lor de contribuțiune pe comunele romănesci, cari se țin de domeniul *Amnașului*, *Tălmaciului*, *Cârței* ș. a., de-ore-ce comunele acestea prin contribuțiunea lor au se ușureze pozițiunea Sașilor, dar nu a nobililor din comitate.

1485.

Conventus Monasterii Beatae Mariae Virginis de Colosmonostra omnibus Christi fidelibus tam praesentibus quam futuris praesentium notitiam habituris salutem in salutis largitore. Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod prudentes et circumspecti viri Magnif. Thomas Althenberger Magister Civium Cibirien. et Petrus Rebel civis juratus Brassoviensis nominibus et in personis prudentum et circumsectorum Saxonum septem sedium partium Transilvanarum nostram personaliter venientes in praesentiam exhibuerunt et praesentaverunt nobis quasdam litteras Serenissimi Principis Domini Mathiae Dei gratia Hungariae Bohemiae etc. Regis Domini nostri naturalis gratiosissimi praeceptoriales in pargameno (sic) privilegialiter confectas, petens nos (sic) debita cum instantia, ut easdem de verbo ad verbum transcribi et transsumi, transcriptasque et transsumtas ipsis dare dignaremur ad cautelam, quarum tenor is est. Mathias Dei gratia Rex Hungariae, Bohemiae etc. fidelibus nostris egregiis Comitibus vel Vicecomitibus et Judicibus Nobilium Comitatum Albensis et de Kykellew, et item dicatoribus et exactoribus quarumlibet contributionum seu taxarum nostrarum in partibus Regni nostri Transilvanien. pro tempore constituendis praesentium notitiam habituris salutem et gratiam. Pro parte et in personis fidelium nostrorum prudentum et circumsectorum Saxonum nostrorum septem sedium partium illarum Transil-

vanarum nobis expositum existit, quod licet certae villae et possessiones ad abbatias de Egres et Kertz, praeterea ad Ecclesias Cibiñien. et Segesvariē. et civitatem Brasso-viensem ac etiam Ecclesiam ejusdem ab antiquo spectantes et pertinentes, nec non possessiones Onlas et Tholmach cum earundem pertinentiis in censuum nostrorum solutione semper ipsos Saxones adjuvare, et nunquam instar Jobbagionum Nobilium et aliorum possessionatorum hominum¹⁾, taxam seu contributionem solvere consueverint: tamen nihilominus dicatores et hujusmodi taxarum nostrarum connumeratores ipsas possessiones et pertinentias instar possessionum aliorum regnicolarum et nobilium connumerare consuevissent, quae res neque nobis, neque Saxonibus ipsis conducere; nobis namque per hoc ostentationem dumtaxat villicationis ipsorum facerent, nihil enim praeter regestum rationis et dicarum capita afferrent, illis vero Saxonibus labores solummodo et expensas parerent, quandoquidem taxa nostra de villis et possessionibus ac pertinentiis earundem nunquam exigī solita esset. Quare supplicatum existit, quod postquam hujusmodi connumeratio nobis non conducit, dictis vero Saxonibus labores semper et expensas parit, eorundem Saxonum quieti et simul indemnitati consulere dignaremur. Accepta igitur ejusmodi supplicatione decrevimus et decernimus per praesentes, ut a modo nullo unquam tempore hujusmodi possessiones et villae (sic) ad dictas septem sedes ac Saxones atque Ecclesias praedictas pertinentes, instar possessionum et bonorum Nobilium et aliorum possessionatorum hominum partium illarum, dicatores taxarum nostrarum pro tempore in illis partibus constituendi connumerare debeant. Proinde Fidelitati vestrae serie praesentium strictissime mandamus, aliud habere nullo modo volentes, quatenus a modo deinceps nullus omnino vestrum dictas villas praefatorum Saxonum et Ecclesiarum praedictarum contra hujusmodi deliberationem nostram connumerare vel dicare, aut taxam aliquam ad illos imponere audeat. Nam alioquin commisimus, facultatemque et auctoritatem dedimus Magistris civium civitatum nostrarum Cibiñiensis et Segesvariensis, nec non Judici et Juratis Brasso-viensibus pro tempore constituendis, ceterisque Saxonibus, committimusque et damus per praesentes, ut vobis in hac parte nullo modo obtemperent, sed ab ipsa connumeratione libere cohibeant, arceantque et (?) repellant. Aliud igitur facere non praesumatis gratiae nostrae sub obtentu. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in castro nostro Viennensi in festo beati Francisci Confessoris Anno Domini millesimo quadringentesimo octoagesimo quinto, regnorum nostrorum anno Hungariae etc. vigesimo octavo, Bohemiae vero decimo septimo. Nos itaque petitionibus praefatorum Magistri Thomae Althemberger et Petri Rebel inclinati praemissas litteras Domini nostri Regis gratiosissimi tamquam veras, non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte vitiatas, sed prorsus omni vitio et suspitione carentes de verbo ad verbum transcribi et transsumi, transcriptasque et transsumtas sine diminutione et augmento aliquali eisdem Saxonibus septem sedium juris ipsorum ad cautelam duximus concedendas communi iustitia sua-

1) Aici Eder observă următoarele: Ex hoc loco judicari facile potest quo pacto incolae horum locorum, *Valachi potissimum*, Saxonibus septem sedium obnoxii fuerint.

dente. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes litteras nostras privilegiales pendentis et authentici sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas. Datum feria sexta proxima ante Dominicam Ramispalmarum (17 Martii) Anno Domini Millesimo quadringentesimo octoagesimo sexto.

Eder, De Initiiis iuribusque primaevis Saxonum Transsilvanorum commentatio. Viena 1792. pag. 203—209, Autografulu în archiva națiunei sâsești din Sibiu, sub Nr. 431.

CCLXI.

1486. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, se plânge la Papa Inocențiu VIII., că Casimiră, regele Poloniei, a subtrasă pe *voivodulă Moldovei* de sub protecțiunea Ungariei, și l'a făcută se-i presteze omagiul de fidelitate, cu toate că mai înainte voivodulă Moldovei i prestase dănsului, regelui Matia, omagiul și jurământul de credință. Papa Inocențiu VIII. răspunde regelui Ungariei, că regretă foarte multă această împrejurare, dar dacă cestiunea această se va supune la decisiunea scaunului apostolică, atunci regele Matia se fie sigură, că Pontificele i va apăra toate drepturile sale precum a făcută și la alte ocațiuni.

1486.

INNOCENTIUS EPISCOPUS etc. Carissimo in Christo filio nostro Mathie Hungarie et Bohemie Regi Illustri, salutem etc. Retulit nobis hiis proximis diebus ex parte tua Venerabilis frater Iohannes Episcopus Sirmiensis, orator tuus maximaque cum querela exposuit, quam graviter molesteque feras, quod non solum quidam emuli tui gloriantur se procurasse, sed etiam quod ab hiis, qui hinc ad partes illas redeunt, communiter dicitur, nos aliquam in te excommunicationis sententiam fulminare decrevisse, presertim ad instanciam nonnullorum, quos etiam nominabat, hostium tuorum: itaque nos gloriam tuam a teneris annis, ut verbis suis utamur, cum effusione sanguinis, laboribus multis et expensis magnis tam contra hereticos, quam contra paganos partam velle denigrare, et propterea te adeo commotum, ut proposueris talia facere, qualia certe nos pro eo, quo tuam Maiestatem semper complexi fuimus et complectimur, amore cuperemus non modo non dicta aut ad dicendum demandata, sed neque per te cogitata fuisse. Subiungebat etiam, quantum tu provinciam hanc, quam adversus Carissimum in Christo filium nostrum Ferdinandum Sicilie Regem Illustrum, iustitia cogente, suscepimus, detesteris et improbes, variisque assertionibus condemnes, addens ut nobis visum est, audacius quam decuit: ideo te excusatum iri velle, si quid contra nos et hanc sanctam sedem attemptaveris pro tuicione status dicti Regis, cum ad id iure federis et vinculo affinitatis cogeris, etiam si et Regna tua et vitam cum ipsis exponere necesse fuerit, ut taceamus alia, que certe neque religionem tuam, neque bonam de te hactenus habitam opinionem, si in lucem prodirent, confoverent. Addidit tercio loco ut cetera pretermittamus, quantum indignationis tibi attulerit quod Carissimus in Christo filius noster Cazimirus Polonie Rex Illustris Vai-

vodam Moldavum a tua obedientia subtraxerit, ab eoque fidelitatis homagium in non parvum Regni tui preiudicium acceperit, non obstante quod pluries tanquam subditus tuus huiusmodi homagium et fidelitatis iuramentum dictus Vaivoda tue Maiestati prestiterit. Ad hec vero et alia multa, que per ipsum oratorem tuum nobis tuo nomine exarata, licet sufficienter eidem curam responderimus volumus tamen et hiis litteris nostris eidem tue Maiestati mentem nostram clarius aperire, quatinus et de presenti et in futurum, quid de apostolica sede sentire debeas, amplius innotescat. Hortamur itaque in primis Maiestatem tuam, Carissime fili, ut quociens aliquid de nobis vel apostolica sede ad eam perfertur, quod indignum vel minus rationabile videatur, sive per eos, qui tue glorie invident, sive per vulgus ignarum perferatur, graviiori iudicio illud examinare velit, et priusquam in sententiam veniat, quanto consilio et maturitate omnia, que hinc exeunt, digesta egrediantur, considerare. Ita namque si feceris, et animus tuus turbationes indignas non subibit, et apostolici culminis sublimitatem maiori, ut catholicum principem decet, reverentia prosequeris; deinde vero quod magno desiderio optamus, ita gloriam tuam et acquisitum gloriosissimi principis nomen conservabis, ut solius invidie locus emulis et detractoribus tuis relinquatur. Nam cum ea, que per nos tanta mentis tue inflammatione decreta esse significas, neque unquam cogitata extiterint, iudicare nunc poteris, an sine causa et absque ratione tu fueris iratus, et nobis, qui tuam Maiestatem inter christianos Reges precipuo semper amore prosequuti fuimus et prosequimur de presenti, merito subcensueris. Nos enim, ut tuam Maiestatem sicut reliquos principes et precipue dicto Regi Ferdinando confederatos preveniremus, ipsaque Maiestas tua, quot quantèque rationabiles et necessarie cause nos contra ipsum Regem cogerent intelligeret, litteras apostolicas, quas contra ipsum de consilio Venerabilium fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie Cardinalium decreveramus, simul cum aliis litteris nostris in forma brevis, ne tu vel alii dicto Regi subsidia prestarent requirenti, ipsi oratori tuo, quemadmodum et aliis, dari fecimus, mandantes eidem, ut illa ad te quamciculus deferri curaret, quamvis tu simul cum ceteris principibus christianis cognosceretis, nos rite et iuste in cunctis procedere, quas quidem litteras nostras, sicut nec ceteri fecerunt opus non fuerat, ut extra consilium tuum manifestares, cum nichil preter iusti et honesti requisicionem in se continerent. Quod si ex huiusmodi litterarum publicatione aut emuli tui contra te gloriantur, aut quicquam murmuris, et ut verbis dicti oratoris tui utamur, musitacionis ac censurarum suspicionis apud subditos tuos ortum fuerit, certe iam non nobis, sed consilio tuo id merito attribuere debueras, qui ea non tantum universo Regno tuo, sed remotis finitimis nota facere voluisti, que nos ad tuam super nostris processibus instructionem tue Maiestati transmitti demandavimus, sperantes, quod tu pro tua sapientia et consueta devotione, postquam intelligeres ipsos processus nostros omni ex parte iustissimos, id quod salvo honore nostro, salvaque conscientia secus facere non poteramus quanto maiori amore Regem ipsum Ferdinandum complectereris, tanto maiori studio ipsum, cum sit immediatus subditus et vasallus noster et apostolice sedis, ad obedientiam nobis et debitam iustitiam subeundum induceres. Ita

namque et utilitati dicti Regis, et ei, quam debes erga hanc sanctam sedem, devocioni rectius consulisses, quam illum ex tuis promissis subsidiis duriorum in sua pertinacia conservando, attento maxime, quod nos semper parati fuimus et hodie essemus, quando id debita cum humilitate et convenientibus mediis postularet, pro nostro cure pastoralis officio omne iustitie et pietatis genus erga ipsum impendere. Cum autem, quod dolenter referimus, Rex ipse diversis exquisitis modis mansuetudinem apostolice sedis indies magis irritare, et novis iniuriis afficere baculo harundineo innixus, et nos, qui eum semper dileximus, et quantum ex nobis est, diligere in domino cupimus, provocare non cesset, cogimur, quod uti diximus, iusticia ac eciam maximis totius religionis christiane periculis cogentibus, cepimus, prosequi, et adiutore deo, qui ecclesiam sanctam suam nunquam derelinquet, nisi Rex ipse aliter respiscat, ad debitum finem perducere. Quantum vero ad negotium Moldavie attinet, referentes ad eum, quem nos adversus eos, qui de subditis nostris se intromittunt, et illos contra nos erigunt, concepimus, iusto dolori tue Maiestatis compatimur. Verum quia per oratores prefati Regis Polonie, qui hiis diebus, sicut et ceteri christiani Reges et principes fecerunt, debitam reverentiam et obedientiam nobis prestiterunt, nec dum mencio aliqua facta est, aliud impresentiarum respondere non possumus, nisi quod gratum habemus rem illam intellexisse, et si apud nos movebitur, sic iusticiam tuam, quemadmodum et in aliis negociis maioribus, etiam non requisiti, hactenus fecimus, fovebimus, quod tua Maiestas intelliget a nobis non diligi modo, sed eciam vehementer amari: in qua sententia tanto nos firmiter persistemus, quanto Maiestatis tue erga hanc sanctam sedem, adversus quam nemini christiano quavis ex causa, federe seu vinculo insurgere licet, devocionem experiemur. Datum Rome apud sanctum Petrum anno etc. MCCCCLXXXVI. septimo Id. Iunii. Pontificatus nostri Anno Secundo.

Ex Reg. orig. An. II. secr. lib. I. fol. 433.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 510—511.

CCLXII.

1486. *Stefanû Bathori*, voivodulü Transilvaniei, comunică cetăţenilorü din Braşovü, cătä vată au se plătescă pentru *vinulü* ce-lü vorü aduce din *Țera-românescă*; de asemenea le permite, se esporteze în Țera-românescă ori-ce felü de lucruri, afară de cai, de arme şi de oile, ce au se fete, că în fine ori cine va trece în Țera-românescă, pe la pasulü Branului, se nu pôtă duce cu sine mai multü de o sabiă, unü arcü, unü scutü şi 8—9 săgeţi.

1486.

Prudentes ac Circumspecti viri Amici nostri dilecti. Intimata vestra intelleximus. Sciatis igitur, quod nos in cunctis rebus vestris vobis protectione

et auxilio esse cupimus, nec vos in Iuribus vestris turbare, sed potius tueri optamus. En igitur commisimus, vt Castellani nostri Castri Therch ab vno quoque vase vini, quod de partibus Transalpinis deducitur, plus quam octo Azoras, vel quatuor pinta hoc est eijthel exigere non audeant, de alijs vero rebus tam ferreis, quam alijs omnibus talem ipsis Castellanis nostris dedimus informacionem, prout et Regia Maiestas voluit, vt vniuersas et quaslibet res, ferraque et calibes, tam magna quam parua, et cuncta animalia ad illas partes Transalpinas secure inducere et importare permittant, interea donec aliquem ex vobis ad nos transmittere poteritis, demptis equis, armis et ouibus fetantibus, quos quidem equos arma et oues fetantes nullo modo introducere debeant, hoc denique excepto, quod intrantes ad illas partes singuli singulum vnum gladium et vnum arcum, aut vnum clipeum et tela octo vel nouem pro sua persona introducere et importare possint et valeant, Si vero quispiam vltra vnum gladium, aut arcum, vel clipeum importare voluerit, extunc commisimus ipsis Castellanis, vt ipsi talia ipsis non concessa ab importare volentibus auferant equos vero nulluspiam importare et vendere audeat. Si vero aliqui intrantes equos vendiderint, tales precium equi venditi ipsis Castellanis soluere teneantur, et ijdem Castellani recipiendi habeant facultatem. Rogamus itaque vos, vt aut Iudex aut Villicus aut alijs duo ex vobis ad festum Epiphaniarum domini nunc venturum in Vasarhel apud nos constitui debeant, vbi de certis rebus vobiscum tractare volumus. Datum Bistricie in festo Nicolai Episcopi et Confessoris. Anno etc. LXXX sexto.

Comes Stephanus de Bathor
Wayuoda Transsylvanus.

Szabó, Székely Oklevéltár. pag. 261—262. — Kurz, Magazin für Geschichte Siebenbürgens. I. pag. 429. Originalul în archiva oraşului Braşov.

CCLXIII.

1486.

1486. *Propagarea catolicismului în Transilvania.* Judele şi juraţii oraşului Cluşă concedu călugărilor minoriţi un loc în oraş, ca se pôtă întemeia o mănăstire.

Nos Ambrosius Zabo Iudex, Juratique Consules Civitatis Kolosvár, ad universorum notitiam. tam praesentium, quam futurorum, harum serie volumus pervenire: quod Nos, ac tota Communitas praedictae Civitatis, unanimiter cogitantes, quia presentis vitae conditio statum habeat instabilem, et ea, quae habent essentiam, tendunt visibilter ad non esse. Idcirco dignâ et devotâ consideratione vigilantes, nè cum Dominus venerit, nos inveniant dormientes, pro nostrorum Commoditate, et Divini cultûs augmento, terrena in caelestia, et transitoria in aeterna felici volentes Commercio commutare; primo

et principaliter ex Voluntatibus et annuentiis Serenissimi Principis, Domini Mathiae Regis Hungariae, Dalmatiae Croatiae etc. Domini nostri naturalis et gratiosissimi, sed et Magnifici Comitis Domini Stephani de Bathor, Judicis Curiae Regiae, Vajvodaeque Transylvaniensis, quendam locum pro Monasterio in platea Luporum, in annexu Turris nuncupatae, Turris Sartorum, ad plagam Orientalem, tendentem, Fratribus Minoribus in perpetuum duximus, conferendum, imò conferimus et donamus prefatis fratribus inibi tantum locum, et spatium, quantum necessitas Monasterii deprecatur. Ita tamen, quòd Domus ibidem sitae ipsis Possessoribus exolvi pretio debeant, perpetuè et irrevocabiler tenendum et habendum, pariter possidendum contradictorio nullo obstante. In cuius rei evidentiam praesentes Literas nostras sigilli nostri majoris et authenticì sub impressu munimine roboratas, prae specificatis Fratribus Minoribus duximus concedendum. Datum in Kolosvár Feria Tertià, proximà ante Festum S. Martinì, (nov. 9.) Anno Domini Millesimo, quadringentesimo octuagesimò sextò.

Jakab, Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez. I. pag. 272. Originalulă în museul transilvană din Clușă. Jos. c. Kemény, Collectio major manuscriptor. historicor. Tom. VI.

CCLXIV.

1486. Nobilulă *Grigore Bethlen* din Transilvania se plânge la substitutulă voivodului din Transilvania, că *Nicolae Chinezulă* din comuna Sân-Mărtină, care e moșia sa propriă nobilitară, fără se aibă vre-o permisiune legală, a fugit și s'a așezat cu locuința în comuna numită Chicéga din comitatulă Clușului. Substitutulă voivodului transilvană, Lazară Koldus, ordonă Comitatului se facă o investigațiune în privința acésta și se trimită pe Nicolae Chinezulă cu totă averea sa la domnulă seu de mai înainte.

1486.

Lazarus Koldos de Runya, nomine et in persona magnifici Domini Vajvodae Transilvani constitutus, nobilibus viris Comiti vel Vice Comiti et Judici nobilium Comitatus de Kolos salutem cum dilectione. Dicitur nobis in persona Egregii Domini Gregorii de Bethlen, quomodo superiori anno quidam Nicolaus Kenez Jobbagio suus, de possessione Szent-Martoni¹⁾, bonis ut puta ipsius exponentis, non habita ipsius licentia, neque justo suo terragio deposito, contra Regni consuetudinem, ad Kecset, bona videlicet honorabilis Capituli albensis se ipsum transtulisset moraturus, et quia tales Jobbagiones profugi rursus ad pristina eorum habitacula sunt reducendi, pro se requirimus vos, et in persona praefati Domini nostri Vajvodae generosi firmiter committimus vobis presentibus, quatenus agnita praesentium notitia scitaque prius, et ex-

¹⁾ Fuit in Comitatu Colos. Kemény.

perta de praemissis omnimoda veritate, praefatum Nicolaum Kenez, ut praemittitur, de bonis ipsius exponentis, ad bona dicti Capituli indebite profugum, simul cum omnibus rebus, et bonis suis, videlicet cum oneribus, et birsagiis in talibus infligi solitis de praescriptis bonis ipsius Capituli rursus, ad pristina habitacula sua Bona, ut puta ipsius exponentis reddere, reducere, et reduci facere velitis et debeatis, nec aliud facturi. Praes. Perlect. Exhib. Restit. Datum in Kolosvár in festo B. Antonii Martyris a. D. 1486.

Copia in Coll. Ms. Comite Szekellyana Bibl. Colleg. Reform. Claudiop. T. IV. p. 339.

Edidit Benkő Milkovia II. p. 315.

Transilvania. An. 1874. pag. 7. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCLXV.

1486.

1486. (Estrasă). Regele *Matia Corvinulă*, dăruiesce nobilului român *Jacob de Gârlisce* trei comune în Bănat.

Mathiae Regis Donationales super possessionibus Rapolt penes fluvium Bolsavycæ, et Plessiva, et portione in Valisora pro Jacobo de Garlistye, et per eum fratri eius Stephano.

Transilvania. An. 1874. pag. 8. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCLXVI.

1487.

1487. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, decide procesul dintre locuitorii germani din Ofenbaiă cu *familia chinezăscă română Cădea din Lupșa*, declară fără valoare donațiunea pe care regele Ludovic I. o făcuse la a. 1336 familiei Cădea în privința comunelor Lupșa, le ia din posesiune comunele aceste și le predă locuitorilor germani din Ofenbaiă.

În privința acestui document contele Jos. Kemény (Kurz, Magazin. II. 335—339) scrie următoarele: «Documentul din 1487, care conține în sine mai mult de 30 alte documente, parte în estensă, parte în estrasă, este o sentință judecătorească dintr'un proces, ce l-au avut *locuitorii germani*, «*hospites*», din Ofenbaiă cu *chinezii* de mai înainte ai comunei Lupșa (din comitatul Turzii). Acest document, care este de un interes foarte mare și foarte instructiv, eu l-ași fi publicat bucuros în întregul său, dar fiindcă textul complet al acestui document ar cuprinde o fasciculă întrégă, de

aceea am trebuit să mă mulțumesc aici numai cu reproducerea unor fragmente, fiindcă și așa exemplariul original al acestui lung document, care se află în colecțiunea mea, va sta totuși de una liberă la dispozițiunea fiecărui om iubitor de istorie.

«Din sentința acesta dela a. 1487 rezultă, că locuitorii din Ofenbaiă căpătaseră în anul 1325 dela regele Carol Robert un document, a cărui cuprindere în estras este următoarea :

«quod Gothfredus et Hermannus filii et Johannes filius ejusdem Hermannii de civitate Ovvunberg (numele german al orașelului Ofenbaiă), seu Aranyas-Bánya nominata juxta fluvium Aranyas vocatum existente, Magistri scilicet Urburarii aurifodine juxta dictum fluvium Aranyas habite, suis, ac universorum hospitem civitatis regalis Ovvunberg nominibus et vice ad presentiam dicti condam domini Karoli Regis accedentes, ab eodem domino Karolo Rege postulassent, ut eis et eorum successoribus de habundantia regie potestatis eandem libertatem, ac regiam gratiam, qua magistri seu Operarii ceterarum Aurifodinarum suarum regalium perfruerent, concedere dignaretur. Ipse itaque dominus Karolus Rex ad petitionem dictorum Urburariorum seu Magistrorum dicte aurifodine, eisdem hospitibus dicte civitatis, et ipsorum successoribus ex consilio Prelatorum et Baronum regni sui concessisset, ut perpetuo eisdem libertatibus, quibus aliarum aurifodinarum suarum Magistri seu operarii utuntur ipsi, et eorum posteri perfruerentur, similiter Censum, scilicet octavam partem questus dicte aurifodine Regie Majestati persolvere tenerentur, prout Magistri et operarii aliarum aurifodinarum suarum dant, et persolvunt, specialiter autem dicti Magistri seu Urburarii dicte aurifodine sue, et universi incole dicte civitatis sue Ovvunberg seu Aranyas Bánya vocate, ea perpetua gauderent libertate, ut eos, vel aliquem ex ipsis quilibet Judicum regni, scilicet Palatinus, Wayvoda Transilvanus, Comites parochiales, et alii quivis Judices regni hujus nunc, et pro tempore constituti, eorumque vicesgerentes, in quibuslibet causis contra quospiam nullo unquam tempore judicare, sed solum Regie Majestatis vel Judicis Curie regie judicio astare tenerentur; terram quidem ad quantitatem unius et dimidie raste (Rasta = un mil) undique in circuitu ad dictam aurifodinam suam de terra ad suam regiam collationem pertinente cum omnibus juribus, libertatibus et pertinentiis suis universis, consuetudine ceterarum aurifodinarum suarum requirente, commisisset pertinere.»

«Pe teritoriul, de care este vorba în documentul acesta, se aflau atunci și comunele românești Lupșa-de-sus și Lupșa-de-jos, unde un anumit «Nicolaus filius Kendeth» avea funcțiunea de chinez pe la a. 1366, și care iși câștigase atâtea merite, în cât regele Ludovic I. îl făcu nobil, din chinez nenobil, și-i dăru pentru totu de una comunele Lupșa ca posesiune nobilitară pentru dânsul și pentru următorii săi.

«Acest document e resumat astu-fel în sentința dela 1487 :

«dicti condam domini Lodovici donationalis (litera) in Alba Gywle in festo sancti Georgii Martiris anno domini millesimo trecentesimo sexagesimo sexto edita declarabat : quod quia fidelis ejusdem condam domini Ludovici regis Nicolaus filius Kendeth, ville sue (regalis) Lwpsa vocate, prope montanam suam Ovemberg (adecă : Ofenbaiă) in terra sua transilvaniensi ad-

jacente Keneziatus tenens parte sui honorem, sibi, et sacre sue corone famulatus exhibuisset multiplices et fideles, se et fratres suos pro honore suo regio diversis fortune casibus et periculis opponendo, quos quotidie prorsus actibus continuaret, ... igitur idem condam dominus Ludovicus Rex, qui cunctorum sibi fideliter famulantium et fidelitates, et servitia considerare solebat, ... cupiens proinde sibi occurrere bravio regie retributionis, ut ceteri eo exemplati ad fidelitatem devotius excitarentur, in recompensationem premissorum fidelium famulatum et servitiorum, eidem Nicolao, et per eum Johanni uterino, ac Nicolao filio Roman patrui: fratribus suis, ipsorumque filiis, et heredibus universis memoratam villam suam Lwpsa simul cum omnibus ad ipsam pertinentibus utilitatibus, quomodocunque vocitabantur exceptis duntaxat juribus alienis, titulo sue nove donationis dedisset, donasset et contulisset jure hereditario, perpetuo et irrevocabiliter possiden. tenen. et haben. imo ipsam villam Lwpsa cum ejus quibuslibet utilitatibus et pertinentiis, prout sua (adecă a regelui) extitisset eisdem Nicolao et fratribus ipsius eorumque filiis, heredibusque, et successoribus legitimis in perpetuam ascripisset hereditatem, aggregando ipsos, cum eadem per ipsum eis data possessione, in verorum et antiquorum regni sui nobilium catervam.»

«Acum se începu unŭ procesŭ între locuitorii din Ofenbaiă și între următorii chinezului Nicolae în privința dreptului de posesiune asupra comunelor Lupsa, procesŭ, care a duratŭ peste 100 de ani, și care a iritatŭ așa de multŭ pe locuitorii din Ofenbaiă, ce fură trăgăniți în continuŭ cu promisiuni din partea regelui, în câtŭ ei începură se-și face singuri dreptate, prin violență. Despre actele lorŭ de violență sentința de la 1487 amintesce următoarele :

«circa festum beati Bartholomei Apostoli, cujusnam septima instaret revolutio annualis, circumspecti Nicolaus Heder Judex, Christophorus, Stephanus Erkel, Petrus Zabo, Matheus, Stephanus et Johannes Fabry, cives et incolae oppidi Offenbanya, unacum pluribus complicibus ipsorum, armatis et potentiariis manibus ad domum et curiam prefatorum exponentium, (adecă asupra descendenților chinezului numitŭ mai susŭ) in eadem Lwpsa in dicto Comitatu Thordensi habitas irruissent, dissecatis hostiis domorum ipsorum exponentium, destructis scriniis et ladulis eorundem domo in eadem repertis, quamplura argenteria, et, quod deterius est, universas literas, et literalia instrumenta, factum dictarum duarum possessionum ipsorum exponentium, utraque Lwpsa vocatarum tangentes, et concernentia, scriniis et ladulis in eisdem reperta excipiendo, et auferendo, prefatumque Nicolaum (unŭ descendentŭ alŭ chinezului amintitŭ mai susŭ) captivum, et captum tamdiu tenuissent; et diversis tormentis, ac cruciatibus eum ad palum trahere volentes, affecissent, donec et residua jura, et literas, ac literalia instrumenta super facto dictarum possessionum emanatas, quas de dictis scriniis, et ladulis excipere non potuissent, de manibus ejusdem Nicolai excepissent, et eum eas retrahere coegissent.»

«În fine după ce regele Matia I. se convinse, că regele Ludovicŭ I. a fostŭ înșelatŭ și dusŭ în erorŭ de către chinezulŭ de atunci din Lupsa «Nicolaus filius Kendeth», și că regele Ludovicŭ nu putea se-i dăruiescă comunele Lupsa-de-susŭ și Lupsa-de-josŭ,

cari se aflau pe teritoriul oraşului Ofenbaiă, astă-felū regele Matia declară donaţiunea acésta fără de valóre «invigorosa et nullius firmitatis esse», şi restitui pe locuitorii din Ofenbaiă éraşi în posesiunea acestorū comune, ér' pe urmaşii chinezului «Nicolaus filius Kendeth» amintiţi mai susū i transpuse în starea lorū de mai înainte de chinezi».

«easdem utrasque possessiones Lwpsa, (dice regele Matia I. în anulū 1487) in facie dicte terre (Offenbanya) habitas, cum cunctis earum utilitatibus et pertinentiis, prefato honore Keneziatus dumtaxat prefatis Nicolao, Stephano et Mathie modo prenarrato relicto et dimisso, prenarratis civibus, incolis inhabitatoribus prefate civitatis nostre Offenbanya restatuere decrevimus».

Acelaşi documentū e resumatū astă-felū în colecţiunea c. Jos. Kemény publicată în «Transilvania». An. 1874. pag. 8.

1487. Statut. Relatoriae conv. Monost. b. v. de Colos M. de feria 4. p. a. fest. beati Urbani Papae prox. ptr. quod, ex mandato sententionalium Mathiae Regis in conventionem Generali Budae 10. apr. 1487. celebratarum in facie civitatis Offenbanya pro eadem quantitate unius et dimidia Raste seu easdem utrasque possessiones Lwpsa cum cunctis earum utilitatibus et pertinentiis, quae solum modo Keneziatus honore Nicolao, Stephano et Mathiae de Lwpsa pertinebant «eo jure, quo ad ipsos pertinere dinoscitur relicto et dimisso, pro Civibus, incolis, et laboratoribus Civitatis Offen-Banya perpetuo possiden. contradictione quorumvis non obstante statuerit.

Litterae hae insertae sunt confirmationibus Mathiae Regis de anno 1487. 15 Nov.

Et litterae hae p. longum exaratae continentur in Transumto judiciali Wladislai Regis de anno 1504. 20 Nov., quas possidet c. Jos. Kemény.

Kurz, Magazin für Geschichte Siebenbürgens., II. (1846). pag. 335—339.

CCLXVII.

1487. (Estrasū). *Matia Corvinulū*, regele Ungariei, ordónă tuturorū autorităţilor din ţera, ca se nu tragă în judecată pe nobilii şi pe Saşii din Transilvania, cari dase focū şi distrusesse cu totulū comuna *Satulă-nou*, pe care o întemeiasse Românii, fără nici o autorisare.

1487.

1487. Feria secunda proxima post Dominicam Ramis Palmarum. Mathiae Regis salvus conductus de non attrahendis regnicolis, ob novae villae a Valachis propria autoritate extructae combustionem, in jus.

Kemény, Notiţia hist. dipl. Capituli Albensis Trans. I. pag. 191. — Transilvania. An. 1874. pag. 8. Originalulū în archiva naţiunei sâsesci din Sibiu. Nr. 443.

CCLXVIII.

1487.

1487. Regele *Matia Corvinulă* separăză comuna *Vulcană*, ce era proprietatea bisericeii săsesci din Sighișoara de către comitatul Albei și o încorporează la districtul săsesc al Sighișorei, cu condițiunea expresă, că locuitorii comunei Vulcană se bucură de toate libertățile și privilegiile, de cari se bucură cetățenii orașului și ai districtului Sighișoara.

Commissio propria Domini Regis.

Nos Mathias Dei Gracia Hungarie, Bohemie etc. etc. Rex. duxque Austrie Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis. Quod nos cum ad nonnullorum Fidelium nostrorum humillime Supplicationis instanciam, per eos nostre propterea porrecte Maiestati. Tum vero ad Spem et deuotionem, quam erga Beatum Nicolaum Episcopum In cuius glorioso nomine parochialis Ecclesia ciuitatis nostre Segeswariensis fundata existit specialiter gerimus possessionem eiusdem ecclesie Wolcan vocatam in comitatu Albensi Transiluanie habitam, ab eodem scilicet comitatu et Iurisdictione sua sequestrandam eidem ciuitati nostre Segeswariensi ac sedi et pertineniciis suis ex gracia nostra speciali, duximus incorporandam et annectandam Annuentes et concedentes vniuersis populis et Jobbacionibus eiusdem possessionis Wolkan vt ipsi a modo deinceps vniuersis illis libertatibus prerogatiuis immunitatibus et consuetudinibus per omnia vti et gaudere possint et valeant quibus ciues nostri Segeswarienses vnacum dicta sede et pertineniciis suis de Jure et consuetudine gaudent et vtuntur. Immo incorporamus annectimus annuimusque et concedimus, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum in Arce nostra Wienensi in festo beati Martini Episcopi et confessoris Anno Domini Millesimo quadringentesimo octogesimo septimo Regno- rum nostrorum Anno Hungarie etc. etc. Tricesimo Bohemie vero decimo Nono.

Archiv d. Vereines für siebenb. Landeskunde. N. I. Tom. I. pag. 342. Originalul pe chârtie în archiva bisericeii săsesci din Sighișoara.

CCLXIX.

1487.

1487. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei scutesce pe nobilul român *Jacobă de Ghêrlisee*, vice-banul din Iaycza, de toate dările și serviciile orășenesci în privința unei case a sale din orașul Caransebeșului.

Mathias dei gracia Hungarie Bohemie etc. Rex duxque Austrie, Memorie Commendamus Tenore presencium significantes, quibus expedit vniuersis, Quod nos cum ad humillimam supplicationem fidelis nostri Nobilis Jacobi

de Gerlyzthey¹⁾ vice Bani nostri (de) Jaycza per eum nostre propterea porrectam Maiestati Tum vero consideratis fidelitate et seruicys eiusdem, per eum Sacre imprimis Regni nostri Hungarie corone et deinde Maiestati nostre pro locorum et temporum varietate, cum omni fidelitatis perseuerancia exhibitis et impensis, Eundem suosque heredes et posteritates vniuersos, In quadam domo seu fundo Curie sue, quem ipse in ipso oppido nostro Karansebes vocato, proprys suis expensis emisse et reformasse asserit, De gracia nostra speciali, et Regie potestatis plenitudine, A solutione censuum collectarum ac eciam seruiciorum quorumlibet, que ipse ratione huiusmodi domus sue in medium dicti oppidi nostri soluere aut facere deberet, et item ab omni Iudicio et Iudicatu Iudicis et Juratorum ciuium eiusdem oppidi nostri, Imperpetuum duximus gracie eximendum libertandum, et simpliciter supportandum, ac eundem suosque heredes et posteritates vniuersos solius Banorum vel vice Banorum nostrorum Zewriniensium pro tempore constitutorum Iudicio et iudicatu reseruandum, Immo eximimus libertamus, supportamusque et reseruamus, presencium per vigorem, Quocirca vobis fidelibus nostris, Prudentibus et circumspectis Iudici et Juratis ceterisque ciuibus prefati Oppidi nostri Karansebes presentibus et futuris presencium noticiam habituris, Harum serie firmissime committimus et mandamus, Aliud habere nolentes, quatenus, A modo prefatum Jacobum heredesque et posteritates suos, ad solutionem alicuius census seu Taxe, aut ad aliqua seruicia, In medium vestri, ratione dicte domus, seu fundi curie sue qualitercunque debencia, arcare seu eciam ad quorumuis instanciam iudicare vel vestro astare Iudicatu compellere aut ipsum vel heredes suos propterea, in personis rebusque et Bonis suis quibusuis, impedire turbare seu aliter quouismodo contra formam premissae nostre gracie exemptionis et libertacionis dampnificare, nullo vnquam tempore presumatis, Nec sitis ausi modo aliquali, Si qui enim quicumque accionis vel questionis contra prefatum Jacobum aut eciam heredes et posteritates suos habent vel quouismodo habuerint, hy id in presencia prefatorum Banorum vel vice Banorum nostrorum Iuridice prosequantur, vbi eis semper Iudicium et iusticia exparte eorundem administrabitur euident et condigna, Presentes vero quas propter absenciam maioris secreti Sigilli nostri, Anulari secreto Sigillo nostro consignari fecimus, post earundem lecturam semper reddi iubemus presentanti, Datum in Ciuitate nostra Soproniensi, In festo Beati Stanislai Episcopi et martiris, Anno domini Millesimo Quadringentesimo Octogesimo Septimo, Regnorum nostrorum Anno Hungarie etc. Tricesimo Bohemie vero decimo Nono.

(L. S.)

Ad Relacionem Reuerendissimi domini
urbani Electi Agriensis et Thesaurary
Reg. etc. etc.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 98—99. Originalulă pe pergamenă în archiva Capitulului din Alba Julia.

1) Numele Gerlyzthey e scrisă cu altă negră, și în loculă acesta este o rășătură. P.

CCLXX.

1488.

1488. *Papa Inocențiu VIII.* trimite pe episcopul Angelo în calitate de legat apostolic în țările Germaniei, Ungariei, Poloniei și Boemiei, ca se linișcescă neînțelegerile, ce există între regii și principii acestor țări, și se-i îndemne la resbel comună asupra *Turcilor*, cari au făcut incursiuni și devastări înfiorătoare în ținuturile creștinilor, au luat și au dus în captivitate mai multe mii de oameni, și acum se pregătesc de nou, ca se atace pe uscat și pe mare și cele lalte țări creștine.

INNOCENTIUS EPISCOPUS etc. Venerabili fratri Angelo Episcopo Ortano, ad nonnulla Germanie, Ungarie, Polonie et Boemie ac alias partes atque Regna nostro et sedis apostolice cum plena potestate legati de latere nuntio et oratori, salutem etc. Pro humani generis redemptione de summis celorum ad ima mundi descendens unigenitus dei filius Ihesus Christus, ac mortem subiens temporalem, ne gregem sui pretio sanguinis redemptum, ascensurus post resurrectionem eius ad patrem, absque pastore desereret, ipsius curam beato Petro apostolo, ut sue stabilitate fidei ceteros in christiana religione firmaret, eorumque mentes ad salutis opera sue accenderet, devotionis ardore commisit: unde nos licet immeriti eiusdem apostoli, disponente domino, successores effecti et ipsius redemptoris locum quamquam indigne tenentes in terris, circa gregis eiusdem custodiam, ne lupo rapax obrepit, illumque sua versutia ac dolo et fraude dissolvat, nec non a rectitudinis tramite deviare comprimant, sollicitis vacare vigiliis et animarum salutis iugis attentione cogitationis intendere, submovendo noxia et agendo profutura, debemus, ut excusso a nobis negligentie somno, nostrique cordis oculis sedula diligentia vigilantibus, animas deo lucrificare, sua nobis cooperante gratia, valeamus. Cum itaque, sicut prohdolor oculi cunctorum Christifidelium possunt luce clarius intueri, immanissimus Turchorum princeps, qui adversus dominicam crucem, in qua salvati et redempti sumus, sathane vexillum reprobo ausu et vasta temeritate erexit effundendi christiani sanguinis ardore nimio estuans, quam plurima et innumerablem fidelium milia cruentissima strage afflixerit, et maximam etiam partem in predam, etiam miserabilem turpemque servitutem redegerit, nephandoque suo subiugaverit imperio, ac omnem sexum, nulla usus humanitate, qui omni fera crudelior est, seivissime oppresserit, ac suos ferales ausus continuans, in dictarum partium Regnis et dominiis, nec non proximis et finitissimis locis atrocissimas incursiones peregerit, ex quibus et multis aliis victoriis christianis in domibus torpentibus, obtentis, in tanta superbie et arrogantie flamma elatus est, ut terra marique reliquas fidelium regiones invadere, debellare, sibi, si posset, quod reliquum christiani nominis existit, nephando suo subiugare anhelet imperio, in maximam divine maiestatis offensam, nostramque et catholicorum Regum et principum, aliorumque fidelium ignominiam, dedecus et iacturam: et quod molestissimum nobis est, nec aliter quam cum animi dolore referre possumus, tam occasione dominiorum et terrarum, que Reges, duces et principes in illis partibus existentes, mutuo armis alter ab altero occupasse dicuntur, quorum occasione, ni celeriter occurratur, gravissima bel-

lorum incendia exoriri formidantur, nec facile spes instaurandi exercitus illis in oris pro reprimendis ipsorum nephandorum Turchorum copiis polliceri potest, nisi prius discordie ac guerrarum turbines inter eosdem Reges, duces et principes vigentes pacate et sedate, ipsique ad pacis et quietis dulcedinem reducti fuerint. Nos, qui etiam revolvimus animo non sine ampliori cordis dolore, quot patriarchales, metropolitane, cathedrales alieque insignes ecclesie pene innumere, ac utriusque sexus regularium personarum monasteria, cenobia et pia loca prophanata ac deformi ruine subacta, illorum ornamenta, cruces et calices, aliisque divinis deputata ministeriis confluata et destructa, ac quod lamentabilius est, sanctorum venerande reliquie conculcate, et innumeros sexus utriusque fideles ad damnatam Machometicam sectam sub dura servitute recipiendam fuisse compulsos, et nisi per catholicos principes tante temeritati tantoque furori celeriter occurratur, maiora semper detrimenta videntur verisimiliter propediem futura, cum ad huiusmodi necessitates explicandum, Regesque, principes, potestates, communitates et dominia hortandum, requirendum et monendum, ut semotis quibusvis dissidiis, huic sancto operi vacent, ac se ad reprimendum ipsius perfide Turchorum gentis elatos conatus accingant, personaliter progredi non valeamus, te quem experientia in magnis experti sumus, et quem probitate, fidelitate, scientia, nec non gravitate et consilii maturitate, aliisque plurimis virtutum donis invenimus insignitum, pro laude omnipotentis dei et sedis apostolice ac nostro honore, nec non communis christiani populi salute ad huiusmodi presentes necessitates, quas et maiores in foribus prope futuras, nisi protinus obvietur, cernimus, ad prefatas partes, illarumque Reges duces et principes ac adherentes eorumque Regna et dominia, tanquam pacis angelum et concordie, cum plena potestate legati de latere nuntium et oratorem transmittimus: tu igitur munus hoc pro dei honore et nostri ac sedis predictae reverentia prompta devotione suscipiens, iuxta exquisitam tibi a domino datam prudentiam rebus in discrimine positis providere et oportune consulere, ac facere et exequi non deferas, que necessaria fore et expediri cognoveris. Nos autem, ut fructus, quos inde futuros expectamus, quantocius eveniant, tibi omnes et singulas differentias tam inter memoratos Reges, duces et principes, ac adherentes hinc inde, quam quosvis alios quacumque ecclesiastica vel mundana sint prediti dignitate, tam occasione quorumvis dominiorum et terrarum, quam alias subortas, et forsitan que suboriri poterunt, audiendi, illasque sedandi et quietandi, nec non quosvis pacis tractatus et confederationes inter eosdem Reges, duces et principes ac adherentes ineundi, et si opportunum tibi fuerit visum, treugas ad tempus vel ad tempora, de quo vel quibus inter se concordaverint, indicendi, ac huiusmodi pacem, si ad illam tua accurata solitudine induci poterant, vel treugas ipsas etiam cum censurarum appositione, earumque aggravatione observari faciendi et mandandi, et tam eosdem, quam omnes et singulos catholicos principes et populos, ut adversus eundem nephandissimum Turchorum principem pro defensione fidei, pro salute patrie et propria, ac aliorum christianorum tuitione se ardentem opponant, ipsiusque reprobos conatus reprimere studeant, excitandi, omniaque alia et singula circa premissa necessaria quomodolibet et opportuna faciendi, statuendi, disponendi

et ordinandi plenam et liberam harum serie facultatem, licentiam pariter et potestatem concedimus et elargimur. Quocirca fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus iniunctum tibi ministerium oneris et laboris huiusmodi devote suscipiens, pro nostra et sedis predictae reverentia et tam pii operis actione sic illud provide et solerter plenius exequaris affectibus, quod ex tuis laboribus, divina tibi favente gratia, sperati fructus adveniant, tuque nostram et eiusdem sedis benedictionis gratiam exinde uberius consequi merearis. Aut si alicui vel aliquibus, inter quos pacis et concordie huiusmodi tractatus agi et tractari contingeret, quacumque ecclesiastica vel mundana sint predicti dignitate, a sede predicta indultum existat, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali, cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam, vel totaliter non insertam effectus huiusmodi commissionis vel mandati impediri valeat quomodolibet vel differi, et de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in hiis litteris de verbo ad verbum mentio specialis: Nos enim sententias, quas rite tuleris, atque alias penas, quas statueris in rebelles, ratas habebimus et faciemus, auctore domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Datum Rome apud sanctum Petrum Anno etc. millesimo quadringentesimo octuagesimo octavo, Kalendis Septembris. Pontificatus nostri Anno quarto.

Ex Reg. orig. An. IV, bul. lib. XXXVII. fol. 232.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 515—517.

CCLXXI.

1488.

1488. *Franciscu de Harazthy* amintitü ca *banu alu Severinului*, în o diplomă a regelui Mathia Corvinulü din anulü acesta.

Nos Mathias etc. . . . Quod fidelis noster Magnus Franciscus de Harazthy, banus noster Zewreniensis Datum Viennae Civitate nostra australi feria quarta proxima ante festum Nativitatis Beati Joannis Baptistae Anno domini Millesimo quadringentesimo octogesimo octavo.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 463—465. Originalulü pe pergamenu în archiva familiarä a conşilorü Forgach.

CCLXXII.

1488. Documentu relativu la *familiile nobile române din comuna Pescișu* în Transilvania. Nobilulu Paulu Cenadu mărită pe o soră a sa, cu numele Caterina, după nobilulu Antonie Zerie, și o înzestră cu o casă și grădină.

1488.

Nos Andreas de Wyzkez castellanus castri Hwnyad comesque, item Valentinus et Petrus de Haro ac Clemens de Kerezthwr Judlium comitatus Hwnyadiensis. Memoriae commendamus, tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nobiles Paulus Chanad de Alpestes, ac Benedictus frater suus patruelis, personaliter nostram venientes in praesentiam, per eosdem unanimi voluntate, sponte, oraculo vivae vocis confessum extitit, pariter et relatum in hunc modum. Quod ipsi amore nobilis dominae Katherinae sororis scilicet eorum, quam propter certum defectum et privationem unius oculi, ad desponsandam et maritandam propter grandes huiusmodi suos defectus non habuissent facultates; ideo ipsi praemisso defectu annotatae dominae Katharinae quam ex amicabile dispositione certorum Nobilium de dicta Alpestes, nobili Anthonio Zerrye de eadem nuptui in consortem legitimam associassent, erga eosdem gratum figentes respectum, ut ipsi et eorum posteritas successivis temporibus valeant gratulari, in portionibus eorum possessionariis participes effecissent, eisdem dominae Katherinae sorori ac Anthonio Zerrye genero ipsorumque haeredibus unum fundum Curiae simulcum orto, cuius iuxta ortus ex parte dicti Pauli Chanad quoddam vulgariter azalo vocatur contineret, ex alia vero parte, scilicet oriente, quaedam salix et pruna arboris esset procreata; item ad eundem fundum curiae quasdam terras arabiles, quarum prima terra arabilis, quae vadit et tendit ad ewrdeg marthya ex una, cum alia vero fine ad Machkalo; item secundum medium iuger terrae, penes fontem hydegkwth appellatum, et tertium supra kapwfely, quartum in patakzorosa, quintumque et ultimum unum iuger fenile ante Oradwan existentes habitae, aliisque cunctis suis utilitatibus: siluis, nemoribus, vineis locisque vinearum, aquis, fluviis et generaliter quarumlibet utilitatum integritatibus ad dictum fundum Curiae de iure spectantibus, ac eo iure, quo iidem eandem tenuissent et possedissent, dedissent, donassent et contullissent, immo dederunt, donauerunt iure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas in filios filiorum, coram nobis; nullum ius nullamve iuris proprietatem sibipsis reservantes, sed eandem penitus et in toto in dictos dominam Katherinam sororem ac Anthonium Zerrye generum ipsorumque posteritates transferendo, vigore et testimonio praesentium mediantibus. Datum in Barcha feria tertia proxima videlicet in vigilia festi visitationis beatae Mariae virginis, anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo octavo.

A Hunyadmegyei tört. és régész. társulat évkönyve. I. Budapest. 1882. pag. 68. Originalulu pe pergamenü între chărțile familiei Csanád din Cristuru lângă Reteagü.

CCLXXIII.

1488.

1488. *Casimir*, regele Poloniei, trimite pe Nicolae Fyrlei de Dambrowycza ca ambasadoru la *Baiazet*, sultanul Turcilor, și-lu autorisază să-i declare, că dânsul, *Baiazet*, întrându în *Moldova* a luat cu nedreptu câte-va cetăți de la *Moldova*, pe când tatălui *Baiazet*, de și întrase cu resbelu în *Moldova*, totuși n'a voit să ocupe *Moldova* și castrele sale, fiindu-că scia, că *Moldova* este supusă Poloniei; în fine regele *Casimir* autorisază pe legatului seu, ca se cêră restituirea castrelor *Moldovei*, ca singura condițiune de bună amicitie între Polonia și Turcia.

Misit Celsitudo tua nuntium suum ad Srssmum dnum regem Poloniae, dnum meum gratiosissimum commemorando amicitiam inter suam Srtem et Cldnis tuae patrem et alios antecessores diu habitam, volens eam cum dno meo rege innovare, de qua sua Srtas, erat et est grata. Nihilominus tamen dum exquirebat sua Srtas, ab ipso nuntio Cldnis tuae in ea re ulteriorem Cldnis tuae voluntatem et modos, quomodo haec amicitia tanto firmitus servari posset, qui nihil se ulterius habere dicebat in commissis, propter quod misit me Srtas. Regia ad videndam sanitatem Cldinis tuae, atque cum ex nuntio Cldnis tuae, nihil intelligere potuit pro conservatione et affirmatione huius amicitiae ad perquirendum et referendum modos, sub quibus amicitiam eandem Clodo tua cum sua Srte habere vellet, quia sua Srtas habere et observare vult, et in ea amicitia, et vicina intelligentia esse cum Cldine tua, sicut et cum patre Cldnis tuae, atque fratre antecessores suae Srtis cum antecessoribus Cldinis tuae erant.

Item si diceret, quod ego volo esse in ea amicitia cum dno rege, sicut et pater meus erat :

Dicat nuntius, intelligere potest Celsitudo tua, quod quando amici inter se amicitiam conservare volunt, occasiones removent, quae deberent amicitiam eandem offendere, propter quod et hic inter Srtes Vestras necessarium est, quod Cldinis Vestrae occasiones et impedimenta abolerent, quae amicitiam ipsam turbare et impedire debent.

Et hoc est primum impedimentum ad conservandam amicitiam, quod Clodo tua terram Srtis suae invadendo, castra de manibus subditi sui recepit, de quibus iam multa dampna et impedimenta sua Srtas pertulit, sicque interim, qui in terra suae Srtis fuerint homines diversi, facile inter se possunt facere controversias, propter quas intelligere potest Srtas Vra, quod amicitia ipsa inter Srtes Vestras turbabitur propter quod sua Srtas optat, quod castra praefata restitueret Clodo tua, quod dum faceret Clodo tua, ita quod Clodo habebit terram suam integre et R. M. similiter, tunc iam non erit aliqua occasio, quae amicitiam ipsam impediret, sed iam erit amicitia firma et perfecta sicut fuit inter praedecessores Vestrarum Srtum.

Item si arceret, quod ego non recepi aliquid domino Regi, sed corripui subditum meum pro excessu suo, a quo mihi commune omagium solvebatur :

Item dicat nuntius : de solutione omagii nihil scit R. M. solum iustum

hominem habet, qui suae Srtis est subditus et omagialis, et sui praedecessores suae Srti et suae Srtis antecessoribus semper subiiciebantur, prout de super sufficientes ipsorum habet litteras. Quod scientes antecessores et pater Cldinis tuae nunquam se contra suam Srtem et terram istam suae Srtis extendebant.

Si diceret quod pater meus fuit in terra ista, et propter rebellionem istius hominis dum sibi omagium et daciam solvere nolebat, corripuit pro libitu suo.

Dicat nuntius, de dacia iam respondi, sed quod ad ingressum patris Cldinis tuae in terram Valachiae, hoc forte pater Cldinis tuae fecerat propter aliquas displicentias, quae propter mutuas invasiones subditorum Cldinis tuae et istius hominis subortae erant, et nihilominus cum fuissent in terra, non extendebat se ad occupationem et castrorum, circa quae erat, sicut circa Suzavam et alia, sciens quod ista terra fuit et est dni mei, sed faciendo rependium pro displicentiis, quas sibi factas praetendebat, egressus est de terra, volens amicitiam cum dno meo, quae ex antiquo erat, conservare.

Item ad principale si haec praemissa obmiserit et dixerit: Quod istud primum est pro conservatione amicitiae, quod mercatores inter nos mutuo vadant libere et secure:

Dicat nuntius, et si haec etiam potest esse occasio ad conservandam amicitiam, non potest tamen esse talis, sicut aliae, quae recte amicitiam custodiunt et conservant. Nam haec occasio magis profectum et utilitatem subditorum Srtum Vestrarum contigitur, quam paternas Srtum Vestrarum, quia exinde tamen subditi Srtis Vrae crescere possunt, sed quo ad paternas Srtum Vrarum, necessarium est, sicut dixi, ut omnes uniones odiosae, quae amicitiam impedire deberent, removerentur, et in quo unus contra alium excesserit, alter alteri id reformaret, circa hoc reïteret illud de castris.

Sed si diceret, quod hoc mihi facere non licet, quia ego magnas impensas feci et impendi in receptionem istorum castrorum:

Dicat nuntius, verum est, quod contigit multotiens inter principes et dnos potentes, quod unus alteri castra recepit. Tamen fiunt tunc inter eos tales conventiones et intelligentiae, quod super impensis, quas ipsorum aliquis fecerit, fiunt tractatus, et media queruntur, quibus id reformatur. Non tamen ibi usurpatur castrorum possessio, sed recipitur dignum medium in rependium impensarum. Et si tunc amicitia inter eos reintegratur et innovatur, quae diu durat et asservatur, et licet id non habeo in commissis, tamen posset forte istud fieri. Quod dnus meus dum haec res super eum poneretur, propter conservationem amicitiae, non recusaret mittere consiliarios, dum Clido tua suos direxerit ad aliquem locum, in quo super impensis Cldnis tuae tractaretur et forte ibi tum possent inveniri media, quibus istud reformaretur et amplior inter vos amicitia cresceret et fieret.

Item si consentiret in hunc articulum, haec nuntius nomine suo dicat: ex quo nondum est plena amicitia et est occasio, quae ei contravenire videtur, videturque esse interim, quod domini inter Srtes Vestras convenirent, essent treugae prout si commissum est, et de loco et de tempore concludatur.

Item si diceretur, quod nec restitutio castrorum, nec aliqui tractatus pro impensis fieri deberent, nec istud aliquo modo fieri potest et commemoraretur dnus Varsius :

Dicat Nuntius sive hic, sive alias statim post legationem : Audivit et scit de hoc dominus meus, quod aliqui priores nuntii ab eo comminationibus repellebantur, quod non dicerent ea, quae ipsis commissa erant. Ego sum hic missus tanquam nuntius, et oportet me dicere ea, quae mihi commissa sunt, quia istud mihi facere non liceret, nisi quod dicerem ea, quae inserviunt amicitiae inter Srtes Vras et paci, et si quid propter metum et comminationes sublicerem, essem forte inhabilis et Cldini tuae et dno meo, quia obmitterem istud, quod esset bonum utriusque Vestrum, propterea spero de Cldine Vestra.

Ad illum articulum, quod restitutio castrorum non fieri posset, extunc dicat nuntius, ex quo fieri non potest, dicatur utique mihi modus alius, quo haec amicitia, quam dno meo obtulistis, firmaretur, quamvis ego nihil in me invenire possim, cum dnus vester castra dni mei tenet et appropriat sibi istud quod est domini mei. Et non sperat dnus meus, quamdiu dnus imperator apprehenderet castra ista, amicitiam suae Srtis. Ne tamen ego videar esse occasio dissolutionis istius inter dnum meum et dnum Imperatorem amicitiae, vellem libenter dicere, si scirem aliquem modum, qui utique inserviret amicitiae, sed ego invenire non possum aliquem modum alium pro conservatione amicitiae quam castrorum restitutionem, et super impensis tractatum prout prius ect., nisi tunc velletis facere, inter vos quaeri media et forte superveniente tempore, et dnus imperator, et dnus meus posset immutare propositum suum et venire ad eum modum, qui amicitiam perpetuo inter suas Serenitates conservaret.

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. Tom. II. Pars post. pag. 291—293.

CCLXXIV.

1489.

1489. *Episcopulū Angelo*, legatulū apostolicū trimisū în Ungaria, raportéză Papei Inocențiu VIII., că *Matia Corvinulū*, regele Ungariei, voiesce se încheie pace și alianță cu Turcii, din cauză, că regii Bohemiei și Poloniei se au aliatū în contra dēnsului, și au îndemnatū pe Tătari și pe eretici, ca se facă incursiuni în regatulū Ungariei.

Instructio sive relatio per epistolam facta Innocentio VIII. ab Episcopo Hortano nuntio apud Regem Hungarie pro pace inter dictum Regem et Cesarem, de quo Rex plurimum dolet, et narrantur actiones Cesaris contra Regem, et progressus armorum Regis: deinde agitur de Archiepiscopo Colocensi carceri mancipato, de bello in Turchos ferendo, de treuga facta et pace cum

Imperatore concilianda, de fratre Magni Turchi, qui detinetur a Papa, et de pluribus aliis rebus sub datum Bude 25. Iunii 1489.

. Sed ecce dum litteras claudō, venit nuntius, qui Sanctitatis vestre brevia defert: legi illa, ut par est, reverenter, atque alia ipse ego ad manus sue Maiestatis detuli: que etiam, me presente, legi iussit, et mox ea, que continebantur, audivisset, prelatos, qui ibi aderant, iussit abire. Et vere, inquit, Domine Legate, ego intelligo, in quem finem Dnus Sanctissimus hec scribit; sed ista non dico eo animo, quod velim Legato Dni Sanctissimi respondere: sua Sanctitas, vult decimas habere, vere non habebitis. Ego scio, quid loquor. Dicit sua Sanctitas, quod magnam habet cum Soldano intelligentiam, et quod oratores sui venerant ad suam Sanctitatem. Ego habeo maiorem intelligentiam cum Soldano, quam sua Sanctitas habeat, et per istam crucem, quam utroque iudice admoto fecerat, si portabitis illum Turchum per mare, ego portabo fratrem suum Turchorum Imperatorem per terram in Italiam: vos videbitis, inquit. Cui respondi: Nescio, Serenissime Rex, quorsum sua Sanctitas scribat hec, nisi ut communi consilio potentatuum Christianorum bellum in Turchos decernat: sed si decimas vellet habere, non videtur Maiestati vestre necessarium fore; tanta enim res, tanta belli moles sine pecuniis, que bellorum nervi sunt, inchoari vel absolvi non potest. Nec puto, quod Maiestas vestra bella, que gessit, sine pecunia absolvere vel inchoare potuerit: sed pro Deo dignetur, quod non faceret me dicere: Fuit hactenus Maiestas vestra murus et antemurale Christiani nominis, cur tam propere vult de Dno nostro et eius consiliis male sentire, qui nil nisi communi potentatuum Christianorum consilio bellum indicere parat? Et quantum mihi pro ingenii tenuitate licet colligere, bellum hoc, quod sua Sanctitas indicere parat, aut classe vel terrestri exercitu fiet. De alterutro modo legati Christianorum potentatuum, quos ad se vocat Dominus noster, apud suam Sanctitatem discutient: et si classe agendum erit, etiam communi consilio decernetur, quis classis futurus sit prefectus: si terrestri exercitu, etiam mature decernetur, per cuius provinciam et terras, et quid Maiestas vestra forte omnium erit consilium, quod Maiestas vestra tam ratione militie sue, quam regnorum situ ad invadendum Turchum commodissime bellum hoc conficiat. Sed ego puto, Serenissime Rex, quod terrestris exercitus sine classe, aut classis sine terrestri huic negotio non sit satis; sed utrumque requiratur: nam si terra agendum erit, classis est necessaria ad hostium incursiones propulsandas, quas mari forte facerent adversus Christianos, aut aliorum vires diverterent, et e converso.

Et cum in hoc sermone utrinque dicerentur, respondit sua Maiestas: Vere sunt magna ista, que sicut Dnus Sanctissimus commemorat, fecit sedes apostolica; sed ego volo scribere ad suam Sanctitatem, et videbit, quod non sunt inferiora illa, que ego et maiores mei fecimus. Quantum ad deliberandam de isto bello, ego hoc negotium committam oratoribus meis, qui sunt in Curia apud suam Sanctitatem.

De pace et concordia inter me et alios, cum quibus ego haberem differentias, in quibus sua Sanctitas pollicetur concordiam facere, ego habeo

Sanctitati sue gratias: et credatis, Domine Legate, quod ego nunquam alicui damnum intuli vel iniuriam, nisi cum fui provocatus, quia tunc putavi, quod liceret mihi, ut iniurias propulsarem et me defenderem, et tunc male evenit illis, qui mihi iniuriam fecerunt. Et postquam sua Sanctitas scribit de differentiis componendis, sciatis, Domine Legate, quod nunc sum advisatus, quod Rex Polonie et Rex Bohemie nunc fecerunt unam confederationem inter se contra statum et personam meam: et ego, ne sim solus, volo etiam confederationem facere, cum quibus possum, ne isti noceant mihi: et certe non multum mirate, quia est pater et filius; sed quod expresse nominaverint contra personam et statum meum. Hoc facit, ut ego cogitem de confederatione amicorum qui mihi auxilium ferant, nec mora. Instructiones exhibuit, qui in illi-cito stupore fuerant, de quibus, quod copias daret, est pollicitus.

Cui respondi: Serenissime Rex, non possum nisi dolere, quod aliqua emergant, que Maiestatem vestram habeant turbare, hoc presertim tempore, quo Dominus noster bellum hoc in hostes Christiani nominis iustissimis armis parat indicere: puto non ab re esse sue Sanctitati significare, et si quid interea videatur Maiestati vestre, quod opera ad pacem fieri possit, illam polliceor et spondeo Maiestati vestre. Nec a modesto videtur distare, quod Maiestas vestra auxiliares amicos sibi querat associare, quibus illorum Regum vim et iniuriam, si inferre illam vellent, propulsare possit, modo auxilia talia sint et ab illis profiscantur, quorum religionem, si non societatem, non aspernatur aut evitare debeat Maiestas vestra.

Hec, Pater Beatissime, de Turcho loquebar. Subdidit protinus sua Maiestas, et maligno risu leta: Domine legate, Rex Polonie etiam non curat vel aspernatur religionem auxiliariorum suorum, immisit in Regnum meum Tartarorum et hereticorum copias ad predam et populationem faciendam, cur ego non Turchorum petam auxilia? Illorum societatem petere me oportet, qui utiles ad propulsandam vim, quam parant isti pater et filius, esse possunt.

Beatissime Pater, intueor hunc Regem anxium, et qui animo omnino concepisse videtur, quod Sanctitas Vestra bellum hoc classe sit indictura, eamque ad commodum et gloriam Venetorum factura sit: quodque amplius est, si Zizimus Turchus in classe ponatur, Veneti, quos futuros prefectos classis putat, non in bellum contra Turchum proficisci, sed privata aliqua commoda et privatas eorum passiones ulcisci intendunt. Quo fit, ut plurimum verear, ne scandalum aliquod Rex ipse facere cogitet. Dixerat enim mihi, quod oratorem Turchi dudum mittere a se volebat, nec adhuc dimisit, et adhuc moram hic ducit: nec de societate cum Turcho ineunda clam cogitat; sed palam et ingenue se facturum inter loquendum comminatus est. Quare Sanctitati vestre humiliter supplico, pro sua divina prudentia, ut consuevit, optime consulat et disponat.

Agitur (ut audio) de sufficiendo hunc naturalem Dni Regis filium, ut patri in Regnum succedat, ea tamen ex levi nescio qua fama mihi dicta: habet tamen illum in magno honore et statu, quem salutari et revereri pro primogenito et cupit et mandat.

. Optime ac felicissime valeat Sanctitas Vestra, cuius sacratissimis pedibus humillime me commendo. Ex Buda 25. Iunii MCCCCLXXXVIII.

Sanctitatis Vestre

Humillimus servulus

Angelus illius beneficio Episcopus Ortanus.

Orig. exstat Instruct. lib. LV, fol. 160.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 521—530.

CCLXXV.

1489. Nobilulă *George Gămanu* din Bănată chiamă înaintea vice-baniloră de Severină pe nobilulă *Michail Măricașu*, ca se rescumpere dela dănsulă o încingătore femeiească, pe care o zălogise la ună iobagiă ală seu.

1489.

Nos Lazarus de Halmos, necnon Blasius de plugowycza vice Bani Zewrinienses ac Michael de Zalathna Judex nobilium districtus de Karansebes, damus pro Memoria Quod Nobilis vir Georgius gaman de Byzere coram nobis personaliter constitutus: per modum protestacionis nobis significare curavit in hunc modum quod nobilis vir Michael de Machkas et domina genitrix eiusdem vnum Balteum: cuidam Jobagioni suo videlicet condam Michaeli de Maal pro Septem florenis auri Impignorasset: cuius iam vigesima vel citra instare videtur reuolucio annualis: et quia idem Michael de Maal in defectu iam videtur devenisse heredum suorum idem Balteus in ipsum Nobilem Georgium Gaman deuolutus fieri dinoscitur: obhoc ipse Nobilis Georgius Gaman annotatum Nobilem Michaellem de Machkas ipso presente et audiente ac dominam Genitricem eiusdem; coram nobis in tribus Sedibus Judiciarys ammonuit prefatum Balteum redimere; formidando eundem: hoc tempore disturbidinis quoquomodo perdere: tandem ipse annotatus Nobilis Michael de Machkas: in tertia Sede nostra Judiciaryaria: tam in sua: quam eciam domine Genitricis sue personis: prefatum Balteum pro ipsis Septem florenis auri: siue idem Balteus sit Melior: siue vilior, eidem Nobili Georgio relinquit perpetue permansurum: asserens eundem nequaquam redimere velle: Harum nostrarum literarum testimonio mediante; Scriptis in Karansebes feria quinta proxima ante dominicam Letare Jerusalem Anno domini M-o quadringentesimo LXXX-mo nono.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 99—100. Originalulă pe chărtie în archiva familiei Sombory.

CCLXXVI.

1489.

1489. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, confirmă pe nobilul Ladislau Fiath din Bănat în posesiunea moșilor săi din districtul Caransebeșului, în semn de recompensă pentru serviciile credincioase, ce i le a făcut.

Commissio propria domini Regis.

Nos Mathias dei gracia Hungarie Bohemieque Rex nec non Austrie dux etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniversis, Quod nos attentis et consideratis fidelibus seruicys fidelium nostrorum Nobilium Ladislai Fyath de Ermenes et Ludouici fratris eiusdem carnalis per eos primum (Sacr)e dicti Regni nostri Hungarie Corone, deinde Maiestati nostre iuxta ipsorum possibilitatis exigenciam cum omnis fidelitatis constancia exhibitis et impensis Possessiones ipsorum Bewken, polyana et polonicza vocatas in Comitatu de Sebes habitas. In quarum pacifico dominio ydem Ladislaus et Lodovicus progenitores nos ab antiquo perstitisse, seque persistere asserunt eciam de presenti. Item Totum et omne Jus nostrorum Regium si quod in eisdem possessionibus Bewken polyana et polanicza qualitercumque haberemus, aut eedem nostram ex quibuscunque causis vys modis et rationibus concernerent Maiestatem Simulcum cunctis suis vtilitatibus et pertinencys quibuslibet Terris scilicet Arabilibus cultis et incultis Agris pratis pascuis campis fenetis Siluis Nemoribus Montibus vallibus vineis vinearumque promontorys, Aquis fluuys piscinis piscaturis Aquarumque decursibus Molendinis et molendinorum locis Generaliter vero quarumlibet vtilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus quouis nominis vocabulo vocitatis sub ipsarum veris metis et antiquis Premissis sic ut prefertur stantibus et se habentibus Memoratis Ladislao et Lodouico de Ermenes ipsorumque heredibus et posteritatibus vniversis de Consensu et beneplacita voluntate Illustrissime domine Beatricis Regine Consortis nostre carissime Noue nostre donacionis titulo dedimus donauimus et contulimus Immo damus donamus et Conferimus Jure perpetuo et irrevocabiliter tenendans possidendas pariter et habendas Saluo Jure alieno Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante Quas in formam nostri privilegy redigi faciemus dum nobis in specie fuerint reportate Datum Bude in festo beati Barnabe Apostoli Anno domini Millesimo quadringentesimo octogesimo nono. Regnorum nostrorum Hungarie etc. Anno Tricesimo secundo Bohemie vero vigesimo primo.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 100—101. Originalul pe pergamenă în archiva familiară a baronilor Fiath.

CCLXXVII.

1489. *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Arad să introducă pe nobilul *Ladislau Fiath* din Bănat în posesiunea moșilor săi părințesci din districtul Caransebeșului, pe cari i le-a conferit de nou în semn de recompensă pentru serviciile sale credincioase.

1489.

Mathias dei gracia Hungarie Bohemieque Rex necnon Austrie dux etc. fidelibus nostris (Capitulo Ecclesie) Orodensis Salutem et gratiam, Cum nos attentis et consideratis fidelitate et fidelibus seruicys fidelium nostrorum, Nobilium Ladislai Fyath de Er(menes Lodouici) fratris eiusdem carnalis, per eos primum Sacre dicti Regni nostri Hungarie Corone, deinde Maiestati nostre Juxta ipsorum possibilitatis exigenciam C(um omni fidelitatis) constancia exhibitis et impensis, possessiones ipsorum Beken polyana et polyanicza vocatas in Comitatu de Sebes habitas, In quarum pacifico (domynio) ydem ladislaus et lodouicus progenitores suos ab antiquo perstitisse, seque persistere asserunt eciam de presenti, Item totum et omne Jus nostrum Regium Si quod in eisdem possessionibus Bewken polyana et polyanicza qualitercumque haberemus aut eodem nostram ex quibuscunque causis vvs modis et rationibus concernerent Maiestatem Simulcum cunctis suis vtilitatibus et pertinencys quibilibet premissis sic vt prefertur stantibus et se habentibus Memoratis Ladislao et Lodouico Ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis Vigore aliarum literarum nostrarum donacionalium exinde confectarum Noue nostre donacionis titulo Imperpetuum contulerimus velimusque (ipsos) in domynium earundem Consequenterque Juris nostri Regy in eisdem habiti per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci Superquo fidelitati vestre harum serie firmiter (precipiendo) mandamus quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum Quo presente Johannes More aut Michael de Machkas vel Martinus de pathak, Alys absentibus ho(mo noster ad faci)es predictarum possessionum Bewken polyana et polyanicza ac Juris nostri Regy in eisdem habiti vicinis et commetaneis earundem vniuersis inibi legitime conuocatis (et presentibus accedendo Introducat prefatos ladislaum fyath de Ermenes et lodouicum fratrem eiusdem carnalem in domynium earundem Statuatque easdem eisdem premisse noue nostre (donacionis titu)lo ipsis incumbenti perpetuo possidendas. Si non fuerit Contradictum, Contradictores vero si qui fuerint Euocet eosdem contra annotatos Ladislaum et Lodouicum (nostram) in presenciam ad terminum competentem Racionem contradiccionis eorum reddituros et post hec huiusmodi Introduccionis et Statucionis seriem cum Contradictorum et (Euocatorum si qui) fuerint vicinorumque et commetaneorum qui premisse Statucioni intererunt nominibus terminoque assignato ut fuerit expediens eedem nostre personali presencie fideliter res(cribatis Datum) Bude in festo Beati Barnabe Apostoli Anno Domini Milesimo quadringentesimo Octuagesimo Nono, Regnorum nostrorum Hungarie etc. Anno Tricesimo secundo, (Bohemie) vero vigesimo primo.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 102—103. — Teleki, Hunyadiak Kora. XII. pag. 453.

CCLXXVIII.

1489.

1489. *Capitulul din Arad*, raporteză regelui Matia Corvinul, că a introdus pe *Ladislau Fiat* în posesiunea moșiilor sale din districtul Caransebeșului, pe cari regele i le-a conferit de nou.

Capitulum Ecclesie Orodienſis, Omnibus christifidelibus presentibus pariter et futuris presencium noticiam habituris; Salutem in Salutis largitore, ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire. Quod nos literas Introductorias et Statutorias Serenissimi principis domini Mathie dei gracia Hungarie Bohemieque Regis necnon Austrie ducis etc. Domini nostri naturalis graciosissimi nobis preceptorie loquentes, summacum Reuerencia recepimus in hec verba.

(Urmăză documentul de sub Nr. CCLXXVII).

Nos igitur mandatis Ipsius domini nostri Regis in omnibus obedire cupientes ut tenemur vnacum Michaelē de Machkas, tanquam hom(inē regio inter a)lios nominatim conscripto, vnum ex nobis videlicet Magistrum Michaelē de Somlyo socium et concanonicum nostrum ad prescriptas Introduccionem et Statucionem faciendas nostro pro te(stimonio transmisimus) Qui tandem exinde ad nos reuersi nobis concorditer retulerunt requisiti Quod ipsi in festo decem Milia militum et martirum proxime preteritum (sic) ad facies predictarum possessionum (Beken poly)ana et polyanycza ac Juris Regy in eisdem habiti vicinis et commetaneis earundem vniuersis Inibi legitime conuocatis Signanter Jacobo de Marga Martino pathaky Blasio de pl(. . .)¹⁾ Nicolao de Bwkwsticza petro de Bakooch Stephano Kathran et Lazaro Castellano de Sebes, et presentibus accedendo Idem homo Regius Jam dicto testimonio nostro presente Introduxisset Ladislau fyath de Ermenes et Lodouicum fratrem eiusdem carnalem in domynium earundem Statuissetque easdem eisdem Simulcum cunctis earundem vtilitatibus et pertinecijs quibuslibet, premisse Regie donacionis titulo ipsis incumbenti perpetuo possidendas Nullo penitus contradictore apparente tam in faciebus dictarum possessionum quam eciam ex post coram nobis legitimis diebus et horis (expect)ando et in eisdem permanendo, In Cuius Rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras priuilegiales pendentis et autentici Sigilli nostri munimine Roboratas duximus concedendas (Datum) per manus Magistri Ladislai de Somlyo lectoris fratris concanonicus nostri Quintodecimo die diei Introduccionis et Statucionis prenotatarum anno domini supradicto, presentibus honorabilibus dominis Barnabe Cantore Mathia Wakachyn Custode Magistris Martino de Jenew Ladislao de pankatha Michaelē de walpo et Johanne de

1) Polgovicza, la Teleki, XII. 471.

(Thas)nad Ceterisque Canonicis fratribus nostris in dei Ecclesia prefata Regi jugiter famulantibus sempiterno.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 103—104. Originalul pe pergamenă în archiva familiară a baronilor Fyath.

CCLXXIX.

1489. (Estrasu). *Matia Corvinulă*, regele Ungariei, în o diplomă din anul acesta, amintesc de *banulă și de vice-banulă Severinului*, însă fără de a-i arăta cu numele. 1489.

Mathias dei gracia Hungarie Bohemieque Rex necnon Austrie Dux etc. fidelibus nostris Magnificis ac Egregys, Bano et Vice Bano, Castri nostri Zereniensis (nec non Juratis Electis et Judicibus nobilium) districtus de Caransebes. Salutem et graciam Datum Bude feria quinta proxima post festum Natiuitatis beati Johannis Baptiste. Anno domini Millesimo Quadringentesimo Octvagesimo Nono. Regnorum nostrorum Hungarie etc. Anno Tricesimo Secundo, Bohemie vero vigesimo primo.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 466. Originalul pe chărtie în archiva Capitulului din Alba-Julia.

CCLXXX.

1489. *Baiazetă*, sultanul turcesc, declară, că înfățișându-se înaintea sa Nicolae Firley de Dambrowicza, ambasadorul regelui Poloniei, a confirmat *legăturile de amicitie și pace dintre Polonia și Turcia*, începându din 21 Martie 1489 pe timp de doi ani, în care timp, din partea Turciei, nu se va face nici o molestare provinciilor, țărilor, castrelor și comunelor dependente de regatul Poloniei etc. 1489.

Sultan Baiazet Dei gratia Asiae, Graeciae etc. imperator maximus. Impresentiarum misit huc ad Portam nostram Serenissimus et Excell. dnus Casimirus rex Poloniae Spectabilem et Generosum Nicolaum Firley de Dambrowicza suum oratorem ad confirmandam amicitiam et pacem, quae inter nos est. Venit igitur ad potentiam nostram dictus orator et fecit verba super hac causa ac confirmavit praedictam amicitiam, quae confirmatio incepta anno Jesus 1489, 21 die mensis Martii, et est talis confirmatio certificata a modo usque ad annos duos et praesentes litterae scriptae sunt in fidem et certitudinem. Quod a die hodierno usque ad duos annos inter nos et praefatum Serenissimum Regem sit pax firma. Itaque a nobis et a nostris satrapis et ser-

vis ac omnibus subditis nostris nulla molestia nec dampnum inferatur provinciis, terris et castris ac villis pertinentibus ad Regnum Poloniae et magnum ducatum Lithuaniae ac etiam omnibus et singulis hominibus sibi subditis. Similiter, et quod ab ipso Sssimo rege praedicto omnibus et singulis provinciis, terris ac locis magni imperii nostri, nullum damnum sive molestia aliqua inferatur. Sed sit pax et amicitia firma inter utramque partem iurantes per Deum, quod donec praedictus rex observabit dictam fidem suam et pacem, nec ab ipso fiet aliquid contrarium, nos etiam debeamus observare pacem nostram et fidem, nec fiet aliquid a nobis contra fidem et pacem praedictam.

Ex Constantinopoli 23 Martii 1489.

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. II. Pars post. pag. 293.

CCLXXXI.

1489.

1489. *Casimirii*, regele Poloniei, se plânge de nedreptatea, ce i-a făcut'o Papa Inocențiu VIII., care a însărcinat' pe regele Ungariei cu *protecțiunea Moldovei*, și a separat' astă-fel' Moldova de către regatul' Poloniei, mai ales' acum, când trei împărați de ai Tătarilor' sta' cu oștirile lor' la frontierele Poloniei și ale Moldovei.

Beatissime pater et dne dne clementissime. Non mediocri dolore affectus ob iniuriam mihi regnoque meo a Scititate Vra illatam in scribendo Scititati Vrae brevior sum. Frequentius magnas Scti Vrae agebam gratias, quod Scittas Vra litteris suis verbisque, per oratores meos a Scte Vra redeuntes, mihi relatis, filio meo dno Friderico de Ecclesia Warmiensi spem bonam pollicebatur, quod etiam intelligentes Sssmi domini, Imperator Romanorum et Bohemiae reges, consanguinei mei, laudarunt, litterisque suis Sanctitati Vestrae ipsam causam commendarunt, animadvertentes id non parum utile esse Reipublicae cristianae iurique meo conveniens et aequum, prout orator meus apud Sctem Vram et in ea re in aliisque constitutus, exposuit. Id tamen mihi minime profuit. Sctas enim Vra inimicorum meorum persuasionem permota, regnum meum laedere bellumque cruentum concitare, rebus christianis in eo statu, in quo nunc sunt constitutis, rectum et iustum existimavit, quod si bene actum sit, exitus rerum declarabit. Interea etiam intellexi, quomodo Sctas Vra woyewodam Moldaviae, omagialem meum regnique mei, in tuicionem regi Hungariae commendaverit, illum a me regnoque meo removendo in meum regnique mei grave praeiudicium cum regeque Hungariae, ex hac re loco pacis fomitem belli cruenti iniciens, praesertim hoc tempore, dum tres imperatores Tartarorum cum maximis eorum copiis in confinibus regni mei orisque Moldaviae contiguus castrametati sunt, qui regnum iam in parte vastarunt, ad resistendum quibus cum apparatu bellico illustrem filium meum dominum Albertum misi, in hocque auxilium, mihi regnoque, ut ab omagiali debitum, woyewodae Moldaviae invocavi. Quomodo autem illud sperare debeo, postquam illum Sctas Vestra alteri commendaverit et addixerit. Fama etiam per-

crebruit, quomodo nuntii ducis Moschorum, qui pro diademate regis apud Sctem Vram agebant, se iactitant, idque palam cunctis esse cupiunt seque in hospitiis regis Russiae nuntios titulant. Si ita est, quod Sctas Vestra dignitate regali ipsum ducem donaverit vel etiam promiserit, nescio quae ratio laudare id posset, cum venia autem loquendo, non posset Sedes Apostolica in religione catholica maiorem errorem facere, de quo ad praesens subiteo. Intelligo ego bene aliisque principibus regionum istarum perspectum est, quid inde periculi quive tumultusque bellici inter principes inferantur et quae tunc defensio reipublicae cristianae speranda. Scribit mihi interea Sanctitas Vestra in his, quae ad defensionem cristianam ex Turco, quae Sanctitas Vestra pro salute paceque cristiana tenet, spectant, ut nuntius meos in urbem mitterem ad consultandum cum nuntiis aliorum regum et principum. Beatissime pater, aequum est, ut primum rebus propriis quisque consulat et opituletur, quam ad alia se conferat. Regnum meum ita per Sctem Vestram laesum et turbatum, oportet, ut primum statui suo ita perturbato consulat. Institui itaque propterea conventionem generalem omnibus principibus, consiliariis baronibusque regni mei pro festo Sancti Petri ad Vincula proximo, in qua curabo una cum illis intelligere, quid sit, quod Sctas Vestra suam benignitatem a me regnoque meo ammovet et prout descripsi, quid causae sit, cur me regnumque meum bellis implicare velit. Ex qua conventionem notabiles nuntios ad Sctem Vram mittere institui, qui Scti Vrae singula planius exponent, tractabuntque. Rogo tamen dignetur Sctas Vra erga me regnumque benignius se habere, ut mei oratores, qui ad Sctem Vram mittendi sunt priusquam cum Scte Vra de rebus per Sctem Vram pro salute cristiana agendis consultationem actionemque aliquam ineant, intelligant a Scte Vra gratiorem animum. Et praesertim in episcopatu Warmiensi ad filium meum benignitatem animi convertat, sibi gratiose provideat, quia id propter certas et iustas causas moram non patitur. Non movet me etenim utilitas filii ex ecclesia consequenda, sed mihi curae est pax dominiorum meorum, hoc tempore dum adversus paganos bellum gero. Tandem Sctem Vram opto valere feliciter. Ex Cracovia vigesima sexta die mensis Julii. Anno Domini millesimo quadringentesimo octogesimo nono.

Eiusdem Sanctitatis Vestrae devotus filius.

Kazimirus, rex Poloniae.

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. II. Pars post. pag. 293—295.

CCLXXXII.

1490. Fratele *Grigorie de Silysio*, profesorulă călugărilor minoriți din Transilvania, primesce în ordinul St-lui Franciscu pe nobilul român *Ionu de Mutnicu* și pe soția sa Dorotea din Bănatu, și anume în semn de recompensă pentru diferitele acte de caritate, ce le au făcutu acestui ordinu.

1490.

In Cristo sibi carissimo Nobili Johanni de Mothnok Gregorius de Sylisio ordinis minorum Regularis observantie professor C. E. Transilvane licet

indignus Salutem et pacem in domino sempiternam cum oracionum suffragio salutari omnique incremento virtutum. Quamuis ex caritatis delicto omnibus in spiritualibus teneamur, Illis tamen longe amplius obligamur quorum dileccionem certis beneficiorum indicys frequencius experimur deuocionem itaque tuam laudabilem quam ob dei omnipotentis reuerenciam ac Beatissimi Seraphici patris nostri Francisci merita gloriosa ad nostrum geris ordinem affectum sincere caritatis acceptando Christoque non immerito acceptabilem fore credendo suis ipsam beneficiorum spiritualium vicissitudinibus reconpensare cupiendo, Eapropter ego qui licet indignus curam prefate custodie gero Te vnacum generosa domina Dorothea Consorte tua ad nostram confraternitatem et ad vniuersa et singula dicte Custodie fratrum suffragia in vita recipio pariter et in morte plenam vobis carismatum et spiritualium bonorum omnem participacionem que per fratres iamdicte Custodie operari et acceptare dignabitur clemencia Saluatoris tenore presencium generose conferendo. Datum in loco de Karanssebes quintodecimo die Mensis Aprilis Anno domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 104—105. Originalul pe chârtie în archiva familiei Macskási.

CCLXXXIII.

1490.

1490. (Estrasă). *Ionă Corvinulă*, unicul fiu ală regelui Matia Corvinulă renunță la corónă Ungariei.

In congregatione nostra generali Budensi in octava S. S. Corporis Christi. Statuum et ordinum Hungariae conventio cum Joanne Corvino Mathiae Regis filio, qua ille pretensioni ad coronam Hungariae cedit et ideo amplissimos dignitates jura etc. obtinet.

Transilvania. An. 1874. pag. 19.—Spiess, Aufklärungen. pag. 276.—Kovachich, Suppl. Vestig. Comit. Tom. II. pag. 270.

CCLXXXIV.

1490.

1490. Ungurii alegândă de rege ală Ungariei pe *Vladislau II.* în loculă decedatului Matia Corvinulă i pună între altele condițiunea, că regele să nu pôtă conferi altora prefecturile din *Croația*, *Timișóra*, *Severină* și *Transilvania*, de câtă numai Unguriloră bine meritați.

Salve Wladislave, rex inclite, salve moderator et rector noster unice. Si conditiones acceperis, fausta et felix Mti tue, pannonicæque saluti sit ista

salutatio. Quandoquidem te regem nobis non tam haereditario iure, libera nostra eligendi potestate, provinciarumque omnium suffragiis, quam divino consilio et iussu datum arbitramur. Ad te maximam pontificum procerumque manum legatam esse scito, uti ex legationis amplitudine, maximum totius fere Pannoniae ditionis consensum, in te unum oculos, spem, fiduciam et obsequia perpetua convertisse, scias. Ne solum quidem audivimus, verum et vidimus omnes et spectavimus, praecoci ab adolescentia, gravitate ac sapientia tua fluctuantissimum Bohemiae Regnum, numquam a Sigismundo, Alberto et Ladislao avunculo ante pacatum, sub ductu auspiciisque tuis in perpetuam quietem insolentissimumque otium pervenisse. Nos, defuncto divo Mathia regem optaturi, quem praeter te potissimum eligeremus, neminem habuimus, quem tibi anteponeremus. His igitur legibus, iam repulsis caeteris competitoribus, te Hungariae regem declaravimus, nostrique regni nunc habenas potentissimae dexteræ tuæ committimus et sponte damus. Imprimis ut omnibus optimatibus, regulis, antistitibus et nobilibus, item aliis, qui aut sacram, aut prophanam, aut nobilem aut humilem personam gerunt, integra regni decreta, privilegia ac publica denique et privata iura a Maiestate Vestra servantur, quae a divis quondam regibus promanarunt. Nihil novi in cuiusvis personae detrimentum, uti Mathias rex facere plerumque consueverat, illa decernat. Insolita praesertim unius nummi aurei vectigalia, quae is quondam viritum quotannis ter et quater exigebat, antiquet, abrogetque. Quin et omnia illius decreta et donationes, quae praeter morem et regni iura iniuste tulit sanxitque, rescindat et pro irritis habeat. Item provinciarum et urbium regaliū prefecturae, ut puto Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae, praeterea Themesii, Posonii, Severini, Albae Graecae, Layzcae et Savatii, et praesertim Transylvaniae et Scythulorum, nullis aliis nisi Hungaris de republica benemeritis, et summa virtute, prudentia ac fidelitate praeditis a regia maiestate conferri quaeant, imo ne possessiones quidem et earum iura alienigenis dari possint.

Monumenta mediæ aevi hist. Poloniae. Tom. II. Pars. post. pag. 301—304.

CCLXXXV.

1491. (Estrasă). *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Mănăstirea Cluşului, ca se introducă pe *Bartolomei Dragfi* în posesiunea a patru *moşii românesci*, şi în posesiunea de jumătate a două moşii ungureşti, dependente de castrul Chioarului, pe cari decedatul Ionu Corvinul le luase fără nici un drept de la Nicolae Dragfi, tatăl lui Bartolomei Dragfi.

1491.

1491. Budae in festo B. Luciae Virg. Uladislai Regis mandatum statutorium ad conventum de K. Monostra, ut Bartholomaeus Dragfi de Billek Ma-

gister Cubiculariorum¹⁾ statuatur in dominium possessionum Valachalium Sandorfalva, Balkfalva, Suryanfalva, et Oroszfalva, et medietatis possessionum

¹⁾ Familia *Dragfy*, în togma ca și alte familii ilustre din Ungaria, a fost de origine română. Carolul Wagner, unul dintre cei mai însemnați scrutați ai istoriei ungurești de la începutul secolului present, colectase mai multe date importante relative la familia *Dragfy*, pe cari dănsul le a și publicat în însemnata sa operă intitulată *Collectanea genealogico-historica illustrium Hungariae familiarum, quae jam interciderunt*. Posonii, 1802.

Chiar la începutul scrierii sale în privința familiei *Dragfy*, Wagner face următoarea constatare: «Este afară de tot îndoiela, că strămoșii familiei *Dragfy* se trag din Moldova, unde dănsii se distinseră între boerii, sau nobilii de frunte, ai acestei țări. Despre acesta ne încredințăm mai multe documente, cari se păstrează în arhiva Conventului dela Lelesu».

Noi publicăm aici tabela genealogică a acestei ilustre familii, elaborată pe baza documentelor publicate în Volumul I. 2. din această colecțiune, precum și pe baza datelor comunicate de Wagner în *Collectanea genealogico-historica* și de Wenzel în scrierea sa asupra Maramureșului (*Kritikai Fejtegetések Máramaros megye történetéhez*. Pest. 1857).

FAMILIA DRAGŬ.

Sasŭ, voivodulŭ 1365,
(trecutŭ din Moldova în Maramureșu *).

Balcu numitŭ și Băliță, Voivodŭ alŭ Românilorŭ. 1368. „ „ Maramureșului. 1365. 1378. 1383. 1384. 1388. 1391. 1392. 1393. „ „ Maramureșului și Ugo- cei. 1392. Comite alŭ Maramureșului. 1378. 1381. 1390. 1392. 1398. „ „ Satmarului. 1383. 1384. „ „ Ugocei. 1392. „ „ Secuilorŭ. 1388. 1390. Primesce ca donațiune dela regele Ludovicŭ I. domeniulŭ Cunia din Maramureșu, confiscatŭ dela Bogdanŭ, voivodulŭ Moldovei. 1365.		Dragŭ, Voivodŭ alŭ Maramureșului. 1388. 1392. „ „ Maramureșului și Ugo- cei. 1392. Comite alŭ Maramureșului. 1378. 1390. 1392. 1398. „ „ Satmarului. 1378. 1381. „ „ Ugocei. 1392. „ „ Secuilorŭ. 1388. 1390.		Ionŭ, Comite alŭ Secuilorŭ. 1390.	
Balcu Sandrinŭ (său Alesandru) 1402. căs. cu Justina, văduvă la 1434.	Dumitru. 1402.	George (cu numele catolicŭ Emericŭ), numitŭ și Dragfy (filius Drag). 1402. 1409. 1411. 1424**).	Sandrinŭ numitŭ și Dragfy (filius Drag). 1402. 1409. 1411. 1424. 1430. căs. cu Veronica, fica lui Simeonŭ din Sebeșu. † 1432.	Sandrinŭ. Dumitru. Ladislau. 1415. 1415. 1415.	
Ionŭ. 1424. 1434.	Ladislau. 1424.	Ana. 1450.	Nicolae Dragfy. 1436.	Michaiŭ 1470.	
Michaiŭ 1434.	Iuliana, măr, Nicolae de Zokol. Bartolomeiŭ Dragfy, Mare paharnicŭ (Mag. pincer- narum) alŭ regelui Matia. Mare camerierŭ (Mag. cubicu- lariorum) alŭ reg. Vladislau II. Voivodŭ alŭ Transilv. 1493—1498. cuscră cu Stefanŭ celŭ mare voiv, Moldovei. George Dragfy. 1508. Ionŭ Dragfy, Mare păharnicŭ 1511. Mare stolnicŭ (Mag. dapiferorum) circa 1515. Mare vistierŭ (Mag. Tavernicorum). 1518. Comite alŭ Solnocului de mijlocŭ. Comite alŭ Crasnei, Jude alŭ Curiei regale. căs. cu Caterina Drugeth de Homonna. † în lupta dela Mohaciŭ 1526. Sofia, măritată Ionŭ de Peren. Magdalena. Gasparŭ Dragfy. 1545. Comite alŭ Solnocului de mijlocŭ. Comite alŭ Crasnei. căsătoritŭ cu Ana de Bathor. George Dragfy, Comite alŭ Solnocului de mijlocŭ. Comite alŭ Crasnei. Ultimulŭ descendentŭ din familia Dragŭ. † 1555. Ionŭ Dragfy.				

hungaricalium Magyar Kékes et Dambrovitza «quas idem intra veras, justasque, et antiquas metas castrî sui Kôvár vocatî, in Comitatu Szolnok med. habitî fore, et quas per Illum quondam Dominum Joannem de Hunyad alias ejusdem Regni Hungariae Gubernatorem, praeter omnem viam juris a manibus magnifici quondam Nicolai Drágfi Genitoris sui ad Castrum in Rivulo Dominarum habitum violenter occupatas fuisse, quasque idem Dominus Gubernator vigore certarum literarum suarum patentium eidem quondam Nicolao Dragfi reddere, et remittere promississe asserit, quasque nunc idem Rex, una cum jure regio, eidem Bartholomaeo Dragfi, ejusque haeredibus universis contulit.

Mandatum hoc insertum est relatoriis super peracta anno 1492. pura statutione exaratis. Originale in Arch. K. Monostor. IX. 29 et 42.

Transilvania. An. 1874. pag. 19. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCLXXXVI.

1491. *Vladislău*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Arad să se introducă pe nobilul *Ambrosie Literatulă* în posesiunea unor moșii din districtul Caransebeșului, pe cari i le zălogise nobilul Nicolae de Bizere.

1491

Wladislaus dei gracia Rex Hungarie, Bohemie etc. Fidelibus nostris Capitulo ecclesie Orodienensis, Salutem et gratiam, dicitur nobis in persona fidelis nostri Nobilis Ambrosi Literati de Merenye Quomodo ipse in dominium Totalis porcionis possessionarie Nobilis condan Nicolai de Byzere in

F r a g m e n t e

pentru arborele genealogic al familielor Balcu și Dragi.

I.	II.	III.	IV.
Stefană,	Soră anonimă (uterină)	Tatomiră,	Iacobă Dragulă,
frate ală lui Balcă, dela	a lui Balcă.	frate după mamă ală lui	Comite ală comitatului
aceeași mamă, dar din tată	Dragomiră,	Ionă Romănuță.	Zips.
diferită (frater uterinus).	† în lupta dela Vidină 1365.	† în lupta dela Belcz	Jude ală Curiei regale
1365.	Ionă Romănuță (O-	în Polonia 1377.	1376.
	lachus) 1387.		
	Mare comisă (Mag. ag-		
	zonum) ală reginei		
	Maria. 1388.		
	Ladislau 1402.		

*) Fejér. X. 4. 528. 1373. Dicunt nobis Magistri Balk, Drag et Johannes filii quondam Szász Wayvode. Aici se face amintire despre Sasii cu simplul epitet de «reposedulă voivodă», fără de a ne spune, dacă dănsul fusese voivodă în Moldova, ori în Maramureș. — Domnul E. Picot sub titlul «Famille de Dragoș» a publicat în «Revista» de istorie a d-lui Tocilescu un tablou genealogic ală acestei familii. Eroră principală a D-lui Picot este aci, că dănsul confundă pe Dragi, voivodulă Maramureșului dela a. 1388—1392, cu Dragoș, fostulă voivodă ală Moldovei, persoane cu totulă diferite, și cari nici nu au trăit în unulă și același timp. (Drag ou Dragoș, que la tradition considère comme le premier prince de Moldavie était frère de Balc. Picot, la Tocilescu, Revista pentru istorie. An. III. Vol. V. fasc. II. p. 313).

**) Cod. dipl. Károlyi. I. 556. 1409. Georgium alio nomine Emericum et Sandrinum filios Dragh voyvode. — La a. 1408 George și fratele său Sandrină primesc dela regele Sigismundă ca donațiune domeniulă Băltucă (Bélthek) din comitatulă Sătmăruului, de unde derivă predicatulă «de Bélthek» ală familiei Dragfi.

eadem possessione Byzere vocata in districtu Sebes Comitatus Themesiensis existente, ac cunctarum pertinenciarum eiusdem, ipsum exponentem titulo pignoris concernentis legitime vellet introire Superquo fidelitati vestre firmiter precipiendo Mandamus quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum. Quo presente Andreas Besan de Belwydek, aut Stephanus Bethleny de Ikthar, vel alter Stephanus chereych de Zeged, sin Johannes Fodor de Lewrinche alys absentibus homo noster ad faciem prescripte possessionis Byzere consequenterque dicte Totalis porcionis possessionarie annotati condam Nicolai de Byzere in eodem habite ac cunctarum pertinenciarum eiusdem, vicinis et commetaneis eiusdem vniuersis inibi Legittime conuocatis et presentibus accedendo, Introducat prefatum exponentem in dominium eiusdem, Statuatque eandem eidem, simulcum cunctis suis vtilitatibus et pertinencys quibuslibet premissis Jure eidem incumbente possidendam, Si non fuerit contradictum contradictores vero si qui fuerint, euocet eosdem Contra annotatum exponentem ad terminum competentem nostram personalem in presenciam, Racionem contradiccionis eorum reddituros, et posthec huiusmodi Introduccionis et Statucionis seriem, cum contradictorum et euocatorum si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum qui premissis Statucioni intererunt nominibus terminoque assignato, vt fuerit expedienda, dicte nostre personali presencie fideliter rescribatis, Datum Bude feria quarta proxima ante festum Beati Barnabe apostoli Anno domini Millesimo quadringentesimo Nonagesimo primo.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 105 – 106. După transumptulii Capitulului din Arad din a. 1491.

CCLXXXVII.

1491.

1491. Capitulu dîn Arad raporteză regelui Vladislău II., că voindă se introduce pe nobilul *Ambrosie Literatulă* în posesiunea moșilor lui Nicolae Bizere din Bănată, fratele acestuia a plătită întrăga suma, pentru care au fostă zălogite moșiile aceste, și le a rescumpărată.

Nos Capitulum Ecclesie Orodensis Memorie commendamus, Quod Nos literas Introductorias et Statutorias Serenissimi principis domini Wladislai dei gracia Regis Hungarie Bohemie etc. domini nostri naturalis Summa cum Reuerencia recepimus In hec verba.

(Urměză documentulă de sub Nr. CCLXXXVI.)

Nos igitur Mandatis ipsius domini nostri Regis semper obedire cupientes vt tenemur vnacum Andrea Besan de Beleyne homine Regio predicto vnum ex nobis videlicet honorabilem dominum Mathiam Custodiem (sic) socium et concanonicum nostrum ad premissas Introduccionem et Statucionem facendam nostro pro testimonio transmisimus fidedignum Qui tandem exinde ad nos reuersi nobis concorditer retulerunt Quod dum Ipse Andreas Beesan tam-

quam Regius, Ipso nostro testimonio presente, In vigilia festi Natiuitatis Beate marie virginis proxime preterito, prelibatas Totales porciones possessionarias condam dicti Nobilis Nicolai de Byzere cum pertinencys eiusdem Indicta possessione Byzere In districtu et (sic) Sebes et Comitatu Themesiensi existentes memorato Nobili Ambrosio literato de Merenye Titulo pignoris Statuere, et eundem in dominium eiusdem Introducere voluisset, Tunc Nobilis Georgius Wak alio nomine Gaman de dicta Byzere frater et consanguineus prelibati condam Nicolai de eadem Byzere quem videlicet post filios et proles eiusdem Nicolai, Redempcio porcionis possessionarie prefate et pertinenciarum eiusdem quam alienas manus plus et magis competebat et competitit (sic) In facie eiusdem porcionis possessionarie Triginta duos, quibus ipse porciones cum pertinencys eiusdem per prelibatum condam Nocolaum (sic) dicto Ambrosio literato de Merenye fuissent Inpignorate et tandem pro expensis eiusdem Ambrosi literati octo florenos auri hungaricales Coram ipsis Regio et nostro testimonio hominibus, deposuisset et persoluisset, quosquidem Triginta duos et octo florenos, Egregius Gregorius, de Daidhaza Castellanus Castri Themeswar In persona Memorati Nobilis literati de dicta Merenye Leuasset et recepisset, Literas eciam Inpignoraticias Idem Gregorius dauidhazy super premisis emannatas ad Manus supranominati Georgy Wak dedisset et assignasset: eundemque super talismodi solucione et satisfaccione quittum reddidisset et commisissent porcionesque supranominatas cum pertinencys eiusdem remisissent et resignassent presencium testimonio mediante, Datum Sexto die talismodi concordie ac execucionis et satisfaccionis prenotatarum, Anno domini Millesimo quadringentesimo Nonagesimo Primo supradicto.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 106—107, Originalulă pe chârtie în archiva familiei Sombory,

CCLXXXVIII.

1491. Nobilulă *Andreii Plesca*, din oraşul Comiatului în Bănat, se înfăţişază înaintea Capitulului din Cinade şi protestează în numele familiei lui George Bizere, că Ionu Bizere, care s'a înstrăinat, se nu-şl vîndă, ori zălogescă cui-va, moşiile sale din districtul Caransebeşului.

1491.

Nos Capitulum Ecclesie Chanadiensis Memorie commendamus per presentes Quod Andreas pleska de Komyath Camerarius salium regalium Chanadiensium nostram personaliter veniendo inpresenciam Georgy de Bizere ac Johannis Nicolai et Ladislay filiorum predicti Georgy in personis Johannem de dicta Bizere absentem a vendicione inpignoracione et alienacione porcionum suarum possessionariarum in districtu Karansebes habitatum alios vero quoslibet ad se recepcione occupacione ac se in domynium earundem intromissione fructuum et vtilitatum percepcione sew percipifaccione in preiudicium

earundem quoquomodo factis fiendis prohibuit contradicendo et contradixit inhibendo puppice (sic) et manifesto coram nobis testimonio presencium mediante datum in festo sancti Galli confessoris Anno domini Millesimo quadringentesimo Nonagesimo primo.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 108, Originalul pe chărtie în archiva familiei Sombory.

CCLXXXIX.

1491. *Stefan*, *voivodul* *Moldovei*, trimite o legătuie la regele Poloniei, ca se ceară drum liber prin Litvania pentru nuncii sei, cari au se meargă la Moscva. Regele Poloniei respunde legătuiei românesce, că a primit scire chiar în timpul acela, că trupele Moldovei punându-se în stare de resbel au năvălit asupra *Podoliei*, au ocupat cinci castru de acolo, pe cari le au ars, și au ucis în Podolia o mulțime de locuitori, din care causă a trimis la voivodul Moldovei pe Ion, arhiepiscopul Leopolei, și pe Jacob de Buczac, castelanul din Halit, și până la întorcerea acestora, dânsul nu pte da legătuiei nici un răspuns definitiv.

Quemadmodum dominus tuus et per literas suas et per legacionem tuam petit, ut nunciis suis per magnum ducatum nostrum Lithwanie et per cetera dominia nostra euntibus in Moskoviam et viceversa redeuntibus pateret liber et salvus transitus, comisit tibi sua Serenitas referre quod te iam huc presente in officio tuo legacionis, sue Serenitati novitas, quomodo de terra Valachie novissime egressae sunt gentes armatae exercitualmente et irruerunt inopinatae bellicose in sue Serenitatis dominia seu terras Podolie feceruntque impetus violentos in aliqua castra numero quatuor aut quinque, qui recipientes interfecerunt ibi quoscunque invenerunt, et aliquos decolaverunt, castraque eadem et plura alia bona nostra igne cremaverunt, et multas alias crudelitates in via, pariter et occisiones tam terrigenarum mercatorum quam aliorum hominum subditorum nostrorum inhumane patnaverunt, predasque varias equireas, greges hominum, peccorum et pecudum secum, prout edocti sumus pro certo, abduxerunt. Non intelligimus itaque, per quem modum et a quo hec acta patrataque sunt de ipsa terra Valachie. Decrevimus itaque mittendos nuncios nostros notabiles, scilicet reverendum patrem dominum Johannem archiepiscopum Leopoliensem et magnificum Jacobum de Buczac castellanum Haliciensem ad voyevodam, qui negocia prius illis commissa, demum et ista novissima, cum ipso voyevoda tractabunt; quibus redeuntibus, cognita harum rerum positione, quicquid licebit nobis facere gracia domini tui, istud faciemus, tanquam gracia nostri voyevode.

CCXC.

1491. Legațiunea trimisă de Casimir, regele Poloniei, la *Stefan, voivodul Moldovei*, declară voivodului Stefan, că funcționarii sei (dela frontieră) punându-se în stare de resbelu au năvălitu asupra *Pocușiei*, au ocupat și au ars mai multe sate, pe cari le ceru dela Stefan voivodul, ca se le restituie Poloniei, și se rebonifice toate pagubele cauate, ér dacă densusu crede, că are vre unu dreptu asupra acestor sate, regele Poloniei este gata, ca se i facă dreptate după legile regatului polon.

1491.

Serenissimus dominus noster cum consiliariis suis in convencione generali existens audivit, quod officiales Vestre Dominacionis vi et impetu bellico in Pokucie hostiliter irruentes, villas sue Maiestatis possederunt, et aliquas similiter depopulati. Quod si Vestre dominacionis mandato factum est vel ne, pro illo tempore non potuit certo scire Maiestas sua. Et quamvis postea ex aliquorum relacione intellexerit, palam fateri Dominacionem Vestram quod id officialibus suis commiserat, non potuit tamen induci regia Maiestas, quod hijs faciliter de Dominacione Vestra fidem haberet, existimans id, non satis verisimile esse, cum sua regia Celsitudo Dominacionem Vestram ab impetu hostium defenderit, et suscipiens cum Turco propterea bellum, curaverat summo pere, ut possit te et terram Valachiam ad bonum stabilimentum rerum vestrarum reducere. Meminit eciam sua Serenitas omagium et iuramentum fidelitatis ac obediencie sue Majestati, ut iure fieri debuit, et ut semper fiebat a te prestitum, que cum hac nova injuria et bellico impetu convenire non videntur. Itaque quominus ob eas res regia Majestas id ex mandato tuo factum credebatur, eo modestius in hoc negocio se habuit, volens primum hec tibi nunciare et misit me hortando Dominacionem Vestram, quatinus villas hujusmodi capitaneis sue Majestatis dimittere et ea que ablata aut exusta sunt, integre solvere et reformare mandet, et istos officiales, qui ita temerarie contra regiam Majestatem excesserunt, ita castiges, quod et eorum pena alijs exemplo sit: quod si factum non fuerit, comisit regia Majestas dicere Dominacioni Vestre, quod istam injuriam atque ignominiam et levitatem, que et hostibus derisui esset, sua Majestas ullomodo feret. Siquid vero vel Dominacio vestra, vel ejus subditi super ipsas villas juris habere asseverat, quandocunque volent, semper parata erit regia Majestas juxta jus regni, quod infringere non licet, debitam illis ministrare justiciam. Sed non permittet sua Sublimitas, ea sibi vi auferri, que jure a majestate sua peti debent.

CCXCI.

1491.

1491. *Vladislaus*, regele Ungariei, confirmă diploma din a. 1487, prin care regele Matia separase comuna *Vulcanu* de către comitatul Albei și o anexase la districtul săsesc al Sighișorei.

Commissio propria domini Regis.

Nos Wladislaus Dei gracia Rex Hungarie et Bohemie etc. etc. Memorie commendamus Tenore presencium significantes quibus expedit universis, Quod quia nos, ex literis, Serenissimi Principis condam Domini Mathie Regis Hungarie et Bohemie, Austrieque ducis etc. etc. predecessoris nostri, dive memorie, aperte intelleximus, Eundem certis bonis ex causis, Possessionem Ecclesie parochialis Civitatis nostre Segeswariensis, in honore Beati Nicolai Episcopi fundate Wolkan vocatam, in Comitatu Albensi Transilvanie habitam, ab eodem comitatu et Jurisdicione sua sequestrandam eidem Civitati Segeswariensi, ac sedi et pertinentiis eiusdem, incorporasse et annexisse, et Insuper annuisse et concessisse vt populi et Jobagiones eiusdem possessionis, pro tempore in eadem constituti, universis Illis libertatibus, prerogativis, Immunitatibus, et consuetudinibus, quibus Ciues nostri Segeswarienses una cum dicta sede et pertinentiis suis, de jure vel consuetudine, gaudent et utuntur, per omnia vti et gaudere possint et valeant, Igitur nos considerantes ipsum condam Dominum Mathiam Regem, id bonis respectibus fecisse, Volentes vestigijs eiusdem in hac parte inherere, Simul etiam, accepta nonnullorum fidelium nostrorum humillima supplicatione, per eos nobis propterea facta, Eandem Possessionem Wolkan, nos quoque ab ipso Comitatu Albensi et Jurisdicione sequestramus, Eidem Civitati Segeswariensi ac sedi et pertinentiis eiusdem Incorporandam et annectandam duximus, Annuentes etiam et concedentes vniversis Populis et Jobagionibus eiusdem Possessionis Wolkan, ut ipsi, a modo deinceps, Omnibus illis libertatibus prerogativis, Immunitatibus, et consuetudinibus per omnia vti et gaudere possint et valeant, quibus Cives nostri Segeswarienses, vna cum dicta Sede et pertinentiis suis, de Jure, vel consuetudine, gaudent et utuntur, Immo incorporamus, annectimus, anuimusque et concedimus harum nostrarum vigore et Testimonio literarum mediante, Datum in Castris Exercitus nostri sub obsidione civitatis Albe Regalis. In festo Visitacionis beatissime Marie Virginis, Anno Domini Millesimo quadringentesimo Nonagesimo primo, Regnorum nostrum Hungarie etc. etc. Anno primo, Bohemie vero vigesimo.

Archiv des Vereines für sieb. Landeskunde. Neue Folge. I. pag. 344—345. Originalul pe chârtie în archiva bisericii săsești din Sighișoara.

CCXCII.

1492. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă Conventului din Mănăstirea Clușului se introducă de nou pe *Stefan*, *voivodul Moldovei*, și pe fiul său *Alesandru*, în posesiunea castrelor Ciceu și Cetate-de-baltă din Transilvania, pe cari i le dăruise mai întâi regele Matia Corvinul pentru distinsele sale merite față de corónă Ungariei.

1492.

1492. Budae feria 4. p. a. Resurrectionem. Domini Uladislai Regis mandatum ad Conventum de K. Monostra, ut «cum nos debitum, ut decet habentes respectum ad praeclaram illam fidem, et fidelium obsequiorum merita fidelis nostri spectabilis ac magnifici Stephani Vajvodae Moldaviensis, quae ipse primum serenissimo Principi quondam Domino Mathiae Regi Praedecessori nostro felicitis reminiscendae, sacrae hujus Regni nostri Hungariae Coronae, denique etiam nobis in hoc primordio Regiminis nostri, cum summa fide, ac fidelitatis perseverantia, vestigiis praedecessorum suorum Vayvodarum inhaerendo exhibuit, et impedit, hinc idem Stephanus Vayvoda Moldaviensis, ac per eum Magnus Alexander filius ejus, ipsorumque haeredes universi statuatur titulo novae donationis in dominium Castrorum Chicho¹⁾, et Küküllövár²⁾ quae ipse (Stephanus) a manibus ejusdem quondam Domini Mathiae Regis habuit, et hactenus tenuit, eorundemque pacificam et quietam possessionem habet, atque tenet etiam de praesenti.» Homines Regii ad hanc statutionem designantur: Albertus Sylei de Bönye, Andreas Porkolab de Peterfalva, Gregorius de Szentgyörgy, Franciscus de Kis-Devecser.

Mandatum hoc insertum est relatoriis an. 1492. ad Comitem Stephanum de Bathor Judicem Curiae, Vayvodam Transilvaniae, et sicularum Comitem directis perhibentibus, quod dum statutio haec peragi debuisset; «tunc Bartholomaeus de Bethlen tertiae partis Castri Chico, in personis Egregii Michaelis Desöffi de Losoncz, ac Joannis, et Emerici filiorum ejusdem. Item etiam Bartholomaeus pro quarta parte puellaris, et dotis paraphernalis in persona Dominae Annae relictae quondam Egregii Marci de Bethlen. Item Albertus Sylei de Bönye annotati Küküllövár, et pertinentiarum suarum in persona Generosae Dominae Elisabeth vocatae, relictae quondam Joannis Pongracz de Dengeleg alias Vayvodae Transilvani, nec non Matthiae filii, et Dominae Catharinae filiae praefati quondam Joannis Pongratz consortis vero magnifici Laurenti Ducis de Ujlak. Tandem vero Matthias de Musna cuidam promontorio vinearum in monte Velch vocato existen. habito, in personis duarum sedium saxonicalium videlicet Meggyes et Selk vocatarum, Dominorum scilicet suorum hujusmodi statutioni contradictionis velamine obviassent».

Extant in Arch K. Monostoriensi XVI. 552. et 560.

Transilvania. An. 1874. pag. 19—20. Din colecțiunea c. Jos Kemény.

1) Ciceu.

2) Cetate-de-baltă.

CCXCIII.

1492.

1492. *Vladislaus*, regele Ungariei, confirmă diplona din a. 1475, prin care regele Matia separase oraşul *Rodnei* şi districtul românesc numit *Valea Rodnei* de către comitatul Dobăcei, şi le incorporase la districtul Bistriţei, cu condiţiunea expresă: că oraşul Rodnei, cu satele şi locuitorii din valea Rodnei, se se bucure de toate drepturile, libertăţile, consvetudinile şi privilegiile, de cari se bucură oraşul şi districtul Bistriţei.

Wladislaus Dei Gratia Rex Hungariae etc. Omnibus Christi fidelibus praesentibus volumus pervenire: quod fidelis noster Martinus Krechner dictus Juratus Civis Civitatis nostrae Bisztriciensis nostrae Majestatis veniens in conspectum exhibuit nobis, et praesentavit quasdam literas serenissimi Principis condam Domini Mathiae Dei Gratia Hungariae et Bohemiae Regis immediati praedecessoris nostri felicitis memoriae in pergamento privilegialiter confectas, quibus mediantibus idem condam D. Mathias Rex, Oppidum nostrum Radna vocatum, cum suis pertinentiis Radna-Völge vocatis in Comitatu de Doboka existentibus habitis, de eodem Comitatu, sicut etiam prius ad dictam Civitatem nostram Bistriciensem pertinebant eximendo, cum omnibus juribus atque taxis tam ordinariis, quam extraordinariis, ex causis et rationibus, ac modo et ordine inferius in tenore earundem literarum clarius contentis, eidem Civitati nostrae annexisse, et incorporasse dignoscebatur tenoris infrascripti, Supplicans nobis humiliter, ut easdem litteras, et omnia in eisdem contenta, ratas, gratas et acceptas habendo, litterisque nostris privilegialibus de verbo ad verbum inseri faciendo, pro eadem Civitate nostra Bisztriciensi, consequenterque Civibus et inhabitatoribus ejusdem praesentibus, et futuris innovando, perpetuo valituras, confirmare dignaremur, quarum quidem literarum tenor sequitur in haec verba:

«Nos Mathias Dei Gratia Rex Hungariae etc. memoriae commendamus per praesentes, quod nos volentes Oppidum nostrum Radna vocatum, cum suis pertinentiis Radna-Völgye vocatis, in Comitatu de Doboka habitum et existentem, de inopia et paupertate, in quam superioribus disturbiorum temporibus, propter celerrimas hostium invasiones, devenisse perhibentur, ex nostra solita Regia liberalitate, attento maxime, quod fodina nostra argenti in dicto Oppido Radna habita per eorum diligentem provisionem, quae ut intelleximus, a multis temporibus ruinam passa est, facilius restaurari possit, relevare, hospitesque et inhabitatores eorundem favore nostro Regio prosequi gratiose, ipsum Oppidum et pertinentias ejusdem de Comitatu praefato de Doboka eximendo, sicut a certis temporibus ad Civitatem nostram Bisztriciensem ex nostra speciali Gratia erga ipsam Civitatem, et commodiorem statum, et conservationem Oppidi, pertinentiarum suarum adnectere decreveramus, a modo imposterum eidem Civitati nostrae annectimus, et incorporamus, ac ut praefatum Oppidum, cum suis pertinentiis, hospitesque, et incolae earundem, Universis juribus, libertatibus, consvetudinibus, gratiis, et privilegiis, quibus ipsa Civitas nostra Bisztriciensis, Cives, et Communitas ejusdem ab antiquo usa exstitit,

uti perpetuo, et gaudere valeat, atque possit, ita tamen, quod Oppidum ipsum, et pertinentiae ejusdem, dictae Civitati nostrae subjecta semper esse censeantur, et cum Civibus Civitatis nostrae praefatae Bisztriciensis, et suis pertinentiis connumeretur, ac omnibus contributionibus tam ordinariis, quam extraordinariis nostrae Majestati provenire debentibus, taxentur, volumus omnino, et decrevimus praesentium per vigorem; quocirca fidelibus nostris Waivodis et Vice Waivodis partium Regni nostri Transilvanarum, aliis etiam universis, et singulis quorum interest, et intererit praesentibus et futuris praesentium notitiam habituris, harum serie firmissimo mandamus, quatenus a modo deinceps praefatum Oppidum, hospitesque et incolas ejusdem, et pertinentiarum praesentes et futuros, per nos praemisso modo liberatos, in praescriptis universis juribus, libertatibus, consuetudinibus, gratiis et privilegiis defensare, tueri, et conservare, futuris successivis temporibus debeant, et teneantur, ac ipsos contra formam praemissae nostrae Gratiae in aliquo impedire, molestare sive ad alia jura compellere nusquam, et nequaquam praesumant, Gratiae nostrae sub obtentu. Ut autem praesentes nostrae literae perpetuo in suo vigore permaneant, easdem nostri sigilli secreti munimine roboratas, dictis hospitibus duximus concedendas. Datum Budae Sabbatho proximo post Octavas festi sacratissimi Corporis Christi anno Domini 1475.

Nos igitur supplicationibus praefati Martini Krechmer, per eum, nostrae Majestati modo, quo supra, porrectis regia benignitate exauditis, et clementer admissis, praescriptas litteras, praefati condam Domini Mathiae regis non abrasas, non cancellatas, neque in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio, et suspicione carentes, praesentibusque literis nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminutione, et augmento aliquali insertas quoad omnes earum continentias, clausulas, et articulos eatenus, quatenus eadem rite, et legitime existunt emanatae, viribusque earundem veritas suffragatur, reficiamus, aprobamus, et acceptamus, easdemque, et omnia in eisdem contenta, pro praefata Civitate nostra Bisztriciensi, et per consequens Civibus et inhabitatoribus ejusdem praesentibus, et futuris innovando, perpetuo valituras confirmamus harum nostrarum vigore, et testimonio litterarum mediante. Datum Budae anno 1492.

Die Original-Urkunde wurde 1763. bei der Militarisirung von Radna, an die Siebenbürg. Kriegs-Kanzlei Hermanstadt abgegeben. Das Bistrizer Archiv erhielt dagegen eine authentisirte Abschrift.

Aus dem Bistrizer Magistrats-Archiv.

NB. Literae hae anni 1475. praeeexistunt in Archivo Naszodiensi Incltyi Regiminis Valachico-Limitanei.

Eas edidit Marienburg Geographie T. II. p. 387.

Transilvania. An. 1874. pag. 20. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCXCIV.

1492.

1492. *Vice-banii Severinului, Michail Lazăr și Blașu din Plugovița*, adeverescă, că *Elena*, văduva nobilului Nicolae Bizere, a zălogitului lui *George Gămanu* jumătate din moșia răposatului său bărbat, numită Malu, situată în districtul Caransebeșului.

Nos Michael Lazar, necnon Blasius plugowyczay vice-bani Zewrinienses; et Michael de Zalathna Judex nobilium districtus Karansebes: Damus pro Memoria: Quod Nobilis domina Elena Relicta condam Nobilis Nicolai Byzerei: coram nobis personaliter constituta per eandem oraculo viuevocis ac spontanea voluntate: fassum extitit et relatum in hunc modum Quod ipse prefatus condam Nobilis Nicolaus Byzerey: dominus et Maritus eiusdem: adhuc in humanis agens: a quibusdam hominibus florenos auri Triginta acomodaue- rat: et eisdem minime persolutis decessisset: Quosquidem XXX florenos auri Nobilis vir Georgius Gaman de prefata Byzere iam plenarie et efectiue: eisdem hominib is persoluisset: obhoc ipsa domina Elena directam equalem medietatem possessionis Meel vocati in districtu de Karansebes et sub Banatu Zewriniensi habitam existentis, ipsum condam Nobilem Nicolaum Byzerey: Jure hereditario concernentem; cum cunctis eiusdem vtilitatibus et pertinencys quouis nominis vocabulo vocitatis: sub veris et antiquis metis ad eandem medietatem possessionis Meel pertinentibus: eidem annotato Nobili Georgio Gaman, et per eum Johanni Nicolao et Andree filys eiusdem: pignoris titulo contulisset et obligasset pro predictis Triginta florenis auri: ymmo dedit contullit et obligavit: eidem Nobili Georgio et filys eiusdem supranotatis: coram nobis tenendam, vtendam pariter et habendam: tandiw: donec ac quamdiu predicti XXX floreni auri perquempiam fratrum patruelium: sew condiuisionalium: eidem Nobili Georgio Gaman et filys eiusdem plenarie et efectiue persoluantur, vigore et testimonio literarum nostrarum mediante: Datis in Karansebes feria quinta proxima post festum Beati Pauli Heremite anno domini Millesimo quadringentesimo Nonagesimo secundo.

Pesty, A Szörényi Bánság, III. pag. 108—109. Originalul pe chârtie în archiva familiei Sombory.

CCXCV.

1492.

1492. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Arad să se introducă pe canonicul Matia și pe Agata, văduva lui *Nicolae Păclizaru* din Caransebeș, în posesiunea moșiei Măcișu, pe care le a zălogit-o domna Alba, văduva lui George Zemen.

Wladislaus dei gracia Rex Hungarie, Bohemie etc. Fidelibus nostris Capitulo Ecclesie Orodienensis, Salutem et gratiam, dicitur nobis in per-

sonis fidelium nostrorum honorabilis Mathie Custodis eiusdem Ecclesie, ac domine agatha Relicte et Nicolai filij condam Georgy Poklyzar de Karansebes Quomodo quum in dominium cuiusdam porcionis possessionarie Nobilis domine Albe Relicte condam Georgy Zemen de Karansebes in predio Machkas vocata in districtu Karansebes existente habite, ipsos titulo pignoris concernentis, legitime vellent introire super quo fidelitati vestre harum serie firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum. Quo presente Ladislaus Rakouicha de dicta Karansebes, aut Johannes Machowa, vel Ladislaus fiath, sin Michael lazar de eadem sew Jacobus de Marga, alys absentibus homo noster ad faciem prescripti predy Machkas vocati, consequenterque prefate porcionis possessionarie annotate domine Albe in eodem habite, vicinis et commetaneis eiusdem vniuersis inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo Introducat prefatos exponentes in dominium eiusdem. Statuatque eandem eisdem simul cum cunctis suis vtilitatibus et pertinencys quibilibet, premissis titulo pignoris eisdem incumbenti possidendam Si non fuerit contradictum Contradictores vero, si qui fuerint, ewocet eosdem, contra annotatos exponentes, ad terminum competentem nostram personalem in presenciam, Racionem contradiccionis reddituros, et post hec huiusmodi Introduccionis et statucionis seriem cum contradictorum et euocatorum si qui fuerint, vicinorum et commetaneorum qui premisse Statucioni intererunt, nominibus terminoque assignato vt fuerit expedienda eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis, Datum Bude in festo Beatorum fabiani et Sebastiani martirum Anno domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo secundo.

(*In dosă* : Fidelibus nostris Capitulo Ecclesie Orodiensis, pro honorabili Mathia Custode eiusdem Ecclesie et alys intrascriptis Introductoria et Statutoria).

(*Raportulă despre introducerea în posesiune a următorului* : Executio facta est feria quinta in festo Adriani martiris, homo regius ladislaus Rakowicha de Sebes, noster vero Johannes de Kysward presentibus ibidem vicinis et commetaneis nobili Michaeli Farkas de Mothnok Nicolao Bokosthyczay ladislao floka de Kyrzma, Nicolao Orzagh, Contradicentibus Nicolao Charchak et Coniuge eiusdem domine Katherine filie quondam Georgy Sipucar¹⁾ et fabiani Mercze).

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 109—110. Originalul pe chărtie în archiva Capitulului din Alba-Julia. Cista Zarand. Fasc. 2. Nr. 37.

1) În transumptul Capitulului : Symear.

CCXCVI.

1492.

1492. *Vladu, Domnulul Țerei-românești*, face cunoscutu Sibieniloru, că sultanul turcescu a datu voivodatulu din Semendria lui Ali-beg, ér' voivodatulu Vidinului unui așa numitu Malkovich, și după cum se vede, Sultanulu se pregătesce cu resbelu asupra Transilvăneniloru.

Datum in Bwkwresch Domin. prox. a. fest. S. Silvestri Papae. Wlad Valachiae Vajvodae literae ad Cibinienses de bellicis Turcarum motibus, nominatim Caesarem Turcarum Vajvodatum de Zendere familiari suo Alibek; Vajvodatum autem de Bodon cuidam Malkovich contullise, viderique vim belli Transilvanis incubiturum. Petit hoc indicium ab se factum clam haberi, atque unice Stephano de Bathor communicari, ne si Turcae comperissent, molestiae sibi conflarentur.

Originale in Arch. Cibiniensi.

Copia inter Msta. Ederiana.

Innuît Engel «Geschichte der Walachei» p. 183.

Transilvania. An. 1874. pag. 28. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCXCVII.

1492.

1492. *Vice-banii Severinului, Michaiu Lazaru și Blasu de Plugovița*, adeverescu, că nobilulu George Gămanu a protestatu în contra nobilului Ionu Bizere, că se nu-și vëndă ori zălogescu moșiile, ce are în districtulu Caransebesului, fiindu-că o parte din moșiile aceste i se cuvînu densusui în puterea dreptului de stingerea nêmului (per defectum seminis).

Nos Michael Lazar, nec non Blasius de plugovycha vice Bani Zwrinienses et Michael de Zalathna Judex nobilium districtus Karansebes: Damus pro Memoria, Quod Nobilis vir Georgius Gaman de Byzere: pro se: necnon Nobilium Johannis, Nicolai et Andree, filiorum suorum carnalium personis: coram nobis personaliter constitutus per modum protestacionis nobis Significare curavit in huncmodum: Quomodo Nobilis vir Johannes filius condam Nobilis Ladislai de prefata Byzere: provt ipse audiuisset et percepisset: omnes et totales porciones suas possessionarias in possessionibus Byzere predicta: necnon Kalowa: Plesa: Vorchorowa: Ravna: Glomboka et Meel: Zlathina: Mihalyencz: Bolwasnicza: Hanzorowa: Apadya: Laczkan: et Zachel: habitas omnino in districtu de Karansebes et sub Banatu Zwriniensi existentibus: Egregio francisco literato de cicowasarhel: aut pignore: aut perpetue vendicionis titulo obligaret: ymo et obligasset: Quequidem possessiones

et porciones supradicte possessionarie per defectum seminis: interipsum Georgium et prefatum Johannem filium condam Ladislai in alterutrum redundande et descendende dinoscuntur: Qua protestacione facta: idem Nobilis Georgius Gaman eundem Nobilem Johannem filium predicti condam Ladislai de Byzere a vendicione inpignoracione et alienacione porcionum suarum possessionariorum in predictis possessionibus habitatum, ad eundem Egregium Franciscum literatum: et alios quoslibet: ab Impetracione occupacione detencione vsuum fructuum et quarumlibet vtilitatum percepcione: se ipsos in easdem Statuifacione aut quouis exquisito colore adinvento in dominium earundem intromissione iam factis vel fiendis prohibuit et contradixit publice et manifeste coram nobis, harum literarum nostrarum vigore et testimonio mediante, Datis in Sebes feria quinta proxima post festum Beati Pauli heremite anno domini, M-o CCCC-o LXXXX-mo secundo promittendo se idem Georgius Gaman, quod si idem prefatus Nobilis Johannes filius condam Ladislai de Byzere necessitatem haberet sew habuerit pecuniarum: quante ad prefatas porciones possessionarias: congrue sufficere possunt, eidem se daturum.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 110—111. Originalulă pe chârtie în archiva familiei Sombory.

CCXCVIII.

1492. *Vice-banii Severinului, Michaiu Lazăr și Blașu de Plugovița*, adeverescă, că nobila dămnă Elena, văduva lui Nicolae Bizere din Bănatu, judecându-se cu nobilul George Gămanu pentru partea, ce i se cuvinia din averea părinților săi, amândouă părțile au alesu ca arbitri pe nobilii, Petru din Tîncova, Ladislau Floca, Michaiu din Măcișu, Ladislau Pobora, Sandrinu din Mutnicu și Năgotă din Negotesci, și cari au judecatu, că George Gămanu se plătescă dămnei nobile Elena suma de 35 fl. în aură, pe cari i-a și primitu.

1492.

Nos Michael Lazar necnon Blasius plugouiczay vice Bani Zewrinienses, et Michael Zalathnay Judex nobilium Districtus Karansebes: Damus pro Memoria: Quod veniendo nostri in presenciam: Nobilis domina Elena Relicta condam Nobilis Nicolai Byzerei ab vna: partibus vero ab altera Nobilis vir Georgius Gaman: de eadem Byzere et preannotatam Nobilem dominam Elenam: coram nobis oraculo viueuocis et spontanea voluntate: fassum extitit et relatum in hunc modum: Quomodo ipse prefatus Nobilis Georgius Gaman de et super illis Triginta quinque florenis auri, quos certi probi Nobiles videlicet Petrus de Thinkowa: Ladislaus Floka: Michael Machkasy: Ladislaus pobora: Sandrinus de Mothnok: et Nagotha de Negotheſth: per ipsas vtrasque partes electi et optati: pro rebus parafernalibus iuxta eorum condignam extimacionem de prefata possessione Byzere: et pertinenciarum eiusdem omnino in districtu de Karansebes: et sub Banatu Zewriniensi habitis

existencium, cedere et providere debere reinvenerunt : eidem Nobili Domine Elene : omnimodam et plenariam sibi inpendisset solucionem et satisfaccionem : super quorum Triginta quinque florenorum auri restitutionem : eadem Nobilis Domina Elena : pro rebus scilicet parafernalibus suis extimatis, et reinventis eundem annotatum Nobilem Georgium Gaman : coram Nobis in filios filiorum suorum : heredumque per heredes : quitum expeditum : ac modis omnibus absolutum relinquit, vigore et testimonio literarum nostrarum mediante : Datis in Karansebes feria quinta proxima post festum Beati Pauli Heremite Anno domini Millesimo CCCC-o nonagesimo secundo.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 112. Originalulă pe chârtie în arhiva lui Lud. Sombory din Soinborulă mare.

CCXCIX.

1493.

1493. *Ladislau Sasă, judele oraşului Caransebeş, dimpreună cu juraţii Michaiă Lazară, Varnavă Dragomiră, Nicolae Cneşa etc. adevăresc, că Mateiă Păclizară, canonicul din Aradă, care era de origine din Caransebeş, a vândut dimpreună cu mama sa, dăma Agata, lui Ladislau Fiată, o curte a dăşiloră din oraşulă Caransebeşului.*

Nos Ladislaus Zaaz Judex de Karansebes. Item Michael Lazar. Barnabas Dragomer. Nicolaus Knesa. Lodouicus similiter Zaz. Clemens Magnus et Thomas similiter Magnus Jurati Ciues eiusdem Loci Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis. Quod honorabilis et discretus vir Mathias presbiter custos Ecclesie Orodiensis natus condam Georgi Pwklyzar de Karansebes, cum sua genitrice domina Agatha et fratre Nicolao Onera et quelibet grauamina omnium suorum proximorum afinium, pariterque aliorum quorumlibet, racione fundi Curie causidicancium Super se assumendo : nostri venit in presenciam : Necessitateque compulsus : Sponte ac libere confessus extitit in huncmodum Quod ipse quendam fundum Curie sue in dicto oppido Karansebes in vicinitatibus fundorum Curie, ab orientali Theatrum oppidi Meridionali Barnabe Dragomer, Occidentali Relicti condam Georgi Kazdag, Australi similiter Relicte condam Zewmen Radwl, plagis existencium habitum simul cum domo et cunctis vtilitatibus in superficie eiusdem habitis. Egregio et Nobili viro Ladislao Fyath et domine Elene consorti eiusdem nec non heredibus et posteritatibus vniversis, pro ducentis florenorum auri quantitibus : ab eisdem vt dixit plene Leuatis et receptis : dedisset vendidisset et perpetuasset ymo dedit perpetue coram nobis Jure perpetue et irreuocabiliter in filios filiorum ac heredum per heredes possidendum tenendum pariter et habendum, Assumendo Nichilominus antefatus Mathias Custos Orodiensis. Memoratos : In pacifico domynio funduscurie ac domus contra quoslibet causidicos actores protegere tueri ac defensare proprijs suis Laboribus fatigys et

expensis : In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam nostras literas Sigilli nostri munimine roboratas eidem duximus concendendas : Datum feria quinta proxima post festum Beati Luce Ewangeliste Anno domini 1493.

Pesty, A Szörényi Bánság, III. pag. 112—113. Originalul pe pergamenii în archiva familiară a baronilor Fiath.

CCC.

1493. *Blașu de Plugovița*, funcționarul (Caran)Sebeșului, și *Ionu Costa*, județul districtului, adeverescă că înfățișându-se înaintea dărilor Michaiu Lazaru, funcționarul orașului (Caran)Sebeșu, Ladislau Pobora din comuna Zăvoi, Popa Opișă din Glâmboca și dăma Margareta, văduva lui Radozlawu din comuna Ciuta, au declarat, că nobilul George Gămanu i-a despăgubit de suma, ce le rămăsese datoriu decedatului Nicolae Bizere.

1493.

Nos Blasius de plugowycza officialis de Sebes et Johannes Koztha Iudex nobilium districtus eiusdem: damus pro Memoria Quod Nobiles viri Michael Lazar consocius noster ac Ladislaus pobora de Zawoy: Item oprisa presbiter de Glomboka et domina Margaretha Relicta condam Radozlaw de Chwtha: coram nobis personaliter constituti: oraculo viueuocis retullerunt in hunc modum Quod condam Egregius Nicolaus de Byzere ipsis: Item eidem Michaeli Lazar Nouem florenis auri, ac Ladislaus pobora vno floreno: necnon Relicte eiusdem condam Radozlaw duobus, et eidem oprisa presbitero similiter duobus florenis debitor remansisset: quos idem annotatus condam Nicolaus Byzerey in humanis agens eisdem minime restituisset. Sed post mortem eiusdem: Nobilis vir Georgius Gaman frater scilicet patruelis eiusdem condam Nicolai Byzerey: eisdem supradictis debitoribus predictas pecunias plenarie et efectiue restituisset: super quibus pecunys idem supranominati Michael Lazar, Ladislaus pobora: Oprisa presbiter: et domina Margaretha annotatum Nobilem Georgium Gaman expeditum reddiderunt coram nobis in filios filiorum vigore et testimonio literarum nostrarum mediante: Datis in Karansebes feria quinta proxima post festum Beate Elizabeth anno domini M-o CCCC-o LXXXX-o tercio.

Pesty, A Szörényi Bánság, III. pag. 113. Originalul pe chărtie în archiva familiei Sombory.

CCCI.

1493. 1493. *Vladislau*, regele Ungariei, conferesce demnitățile de voievozi ai Transilvaniei românului *Bartholomeii Dragfy* și magistrului *Ladislau de Losoncz*.

Wladislaus Wayuodatum illarum parcium ac Comitatum Sicularum a fidele nostro Magnifico Comite Stephano de Bathor Judice Curie nostre, salua gracia et beniuolencia nostra erga eundem permanente, auferentes, fidelibus nostris Magnificis Ladislao de Losoncz Thauernicorum ac Bartholomeo Dragfy Cubiculariorum nostrorum regalium magistris dedimus et contulimus Datum Bude Sabbato proximo ante festum beatorum Fabiani et Sebastiani martirum Anno domini Milesimo Quadringentesimo Nonagesimo tercio.

Szabó, Székely Oklevéltár. I. pag. 271. Originalul în archiva națiunii sâsesci din Sibiu.

CCCII.

1493. 1493. *Privilegiul orașului Clușă din Transilvania*, în care se dispune, că cetățenii și Sașii din orașul Clușului se plătescă pentru camera regelui numai 52 mărei de argint pe an, că mai departe satul românesc numit *Felécü*, care a fost fundat în pădurea Clușului pentru siguranța drumului în părțile de acolo, se rămână și viitorii dăruit și anexat la orașul Clușului, avându Românii acestia se plătescă orașului quinquagesima său dișma de oi.

Uladislaus, Dei gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriae, Cumaniae Bulgariaeque Rex, nec non Silesiae et Lucemburgensis Dux, Marchioque Moraviae et Lusatiae etc. Omnibus Christi Fidelibus, praesentibus pariter, et futuris praesentium Notitiam habituris Salutem, in omnium Salvatore! Ad Universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod fideles Nostri Circumspecti Nicolaus Petri Matthiae, Judex, ac Joannes Marcus juratus civis civitatis nostrae Colosvariensis nostrae Majestatis venientes in Conspectum, suis, et aliorum universorum civium, et Inhabitorum dictae Civitatis nostrae Colosvariensis nominibus et in Personis exhibuerunt, et praesentarunt nobis quasdam binas Literas, unas Priuilegiales Serenissimi Principis quondam Dni Sigismundi Regis Hungariae etc. Predecessoris nostri bonae memoriae, sub duplici et authentico Sigillo suo confectas, habentes in se confirmative tenores Literarum Serenissimi Principis quondam Domini Ludovici consimiliter Regis Hungariae sub duplici et Authentico suo super certis Libertatibus et Libertatum praerogativis per eundem quondam D-num Ludovicum Regem Dictis Civibus nostris gratiose concessis privilegia-

liter confectarum, alias vero prefati Dni quondam Ludovici Hungariae et Poloniae Regis etc. in pergamento confectas, sigilloque suo impresse consignatas, quibus mediantibus Idem quondam Dnus Ludovicus Rex quandam villam Valachorum, Felek nuncupatam, penes dictam Civitatem Nostram Kolosvariensem habitam ad viginti sessiones se extendentem praefatae Civitati nostrae Kolosvariensi applicasse, et annexisse, ac Valachos in eadem pro tempore residentes a Solutione Quinquagesimae in perpetuum exemisse, et liberasse dignoscitur, tenore infrascriptorum; supplicantes Maiestati nostrae idem Nicolaus Petri Mathiae iudex, et Joannes Marcus juratus civis, suis, et quorum supra nominibus, ut easdem utrasque Literas, et omnia in eis contenta, rata, grata, et accepta habentes, hisque nostris Privilegialibus de verbo ad verbum inseri et inscribi faceremus, ac pro praefatis Iudice et Jurato caeterisque civibus, et tota Communitate dictae Civitatis nostrae Kolosvariensis innovatione perpetuo valitura confirmare dignaremur, quarum Literarum primarum scilicet dicti quondam Sigismundi Regis tenor, et verbalis continentia talis est.

Sigismundus, Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriae, Comaniae Bulgariaeque Rex, ac Marchio Brandenburgensis, Sacri Romani Imperii Archicamerarius, nec non Bohemiae, et Lucemburgensis Haeres. Omnibus Christi fidelibus tam praesentibus, quam futuris praesentium notitiam habituris Salutem in omnium Salvatore. Regalis interest Excellentiae praecipue, et honoris, ut Suorum Fidelium Libertates audiat Subditorum, et confirmet, ut ipsi, sicuti pluralitatis, sic non minus insignitae fidelitatis a Principe Glorioso condecenter praemiati suscipere queant incrementum. proinde ad universorum notitiam, tam praesentium, quam futurorum, harum serie volumus pervenire, quod providi Viri Fideles Nostri, Melchior Iudex, et Hermannus Brenisiol, Civis Civitatis nostrae, Kolosvár nuncupatae, in partibus nostris Transylvanis servatae, suis, et universorum Civium, ac hospitum nostrorum de eadem in personis ad nostrae accedentes praesentiam Majestatis, exhibuerunt nobis quasdam Literas Privilegiales quondam Serenissimi Principis Domini Ludovici felicitis memoriae Illustris dicti Regni Hungariae Regis, praedecessoris et soceri nostri, appensione Sigilli sui majoris postremi duplicis super variis libertatum eisdem per suam Majestatem gratiose concessarum, praerogativis roboratas tenore subnotando; Supplicantes Nostro Culmini prece subjectiva: ut dictas Literas privilegiales Regis acceptare, approbare et ratificare, ac pro ipsis, eorumque Haeredibus et Successoribus innovando nostri dignaremur Privilegii perenniter patrocinio confirmare. Quarum tenor est:

Ludovicus, Dei Gratia Hungariae, Poloniae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriae, Comaniae Bulgariaeque Rex, Princeps Salernitanus et honoris Montis Sancti Angeli Dominus etc. Omnibus Christi fidelibus, praesentibus pariter, ac futuris Praesentium notitiam habituris Salutem in Salutis elargitore. Regalem decet Excellentiam suorum Fidelium preces legitimas favorabiliter exaudire, et eorum fidelitatibus recensitis, justis eorum precibus facilem praebere consensum in his praecipue, quae videntur suorum Subditorum Commodis utiliter convenire. Proinde ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, Quod Discretus Vir Dnus Nicolaus Plebanus,

et alter Nicolaus filius Thomae Judex Civitatis nostrae Kolosvár, in Personis Universorum Civium, et Hospitum nostrorum de eadem Kolosvár, nostrae Serenitatis venientes in praesentiam, nostrae humiliter detexere Majestati, Quod quia ipsi Literas et Instrumenta libertatum eorum, quibus hactenus gavis exstitissent, ab ipsis casualiter forent deperdita, ideo ipsi in eisdem libertatibus et consuetudinibus ipsorum antiquis, signanter in solvendis Collectis, et datis eorum nimium periclitarentur. Supplices exinde Maiestati Nostrae, nominibus quibus supra, ut super hoc eisdem Civibus, et hospitibus nostris de remedio dignaremur providere opportuno. Nos itaque Supplicationibus eorumdem Regia benignitate exauditis, et admissis, volentesque ipsis Civibus, et hospitibus nostris in eorum necessitatibus Regio occurrere cum favore, ut ipsi, in pacis pulchritudine sedeant, et tranquillitate quiescant, matura deliberatione praehabita huiusmodi gratiae et libertatis praerogativam duximus eisdem faciendam, ut iidem Cives et hospites nostri singulis Annis circa festum Beati Martini Confessoris, juxta antiquam eorundem consuetudinem, quinquaginta duas Marcas Argenti fini ponderis Budensis ad Cameram Nostram Regiam nobis dare, et persolvere, Praeterea si pluries quam semel in Anno Exercitum movebimus, tunc iidem Cives et hospites nobis, vel Vajvodae nostro Transylvano, pro Collecta exercituali non pluries nisi semel tantum ducentos Florenos Auri similiter dare et persolvere teneantur, ubi autem Exercitum non habuerimus, tunc a solutione dictorum ducentorum Florenorum Auri iidem Cives nostri, et hospites, exempti habeantur penitus, et absoluti. volumus nihilominus, ut idem Vajvoda noster Transylvanus nunc constitutus, vel alii Vajvodae nostri in futurum constituendi non pluries in Anno, nisi una vice tantum, ab Civibus ipsis, et hospitibus nostris de dicta Kolosvár, ratione descensus Victualia petere, vel exigere valeant, atque possint, Judicia autem et alia quaelibet Jura Vajvodatus iidem Vajvodae nostri, inter eosdem Cives et hospites nostros, facere et exercere debeant, more alias consueto. Et quia fragilem humanae naturae memoriam prolixitas temporum plerumque solet enervare, ne premissae libertates et gratia nostrae praerogativae imposterum valeat retractari, sed perpetua potius firmitate consistat, praesentes concessimus literas Nostras Privilegiales, pendentis et authentici Sigilli nostri duplicis munimine roboratas. Datum per manus Venerabilis in Xto Patris et Dni Dni Demetrii Episcopi Zagrabiensis Aulae nostrae VCancelarii dilecti, et Fidelis nostri. Anno domini Millesimo Trecentesimo Septuagesimo Octavo, Secundo Idus mensis Julij, Regni autem nostri Tricesimo Septimo. Venerabilibus in Christo Patribus, Dominis, Fratre Stephano Colocensi, Sacrae Paginae Magistro, Petro Jadrensi, Ugolino Spalatensi, et Ugone Ragusiensi, Archieppo Emerito Agriensi, eodemque Demetrio Zagrabiensi, Gublino Transylvaniensi, Valentino Quinqueecclesiensi, Decretorum Doctore, Ladislao Varadiensi, Fisco Nostro, Gillernio Jauriensi, Petro Veszprimiensi, Paulo Csanadiensi, Fratre Dominico Boznensi, Petro Vácsiensis, Joanne Szirmiensi, Fratre Dominico Nitriensi, Petro Tinniniensi, Demetrio Noviensi, Chrisogono Traguriensi, Matheo Sibinicensi, Stephano Pharensi, Jacobo Macarensi, Thoma Corbaviensi, Michael Scardonensi, et Rortina Segniensi, Ecclesiarum Episcopis, Ecclesias Dei feliciter gubernantibus.

Strigoniensi Sede vacante. Magnificis Viris Nicolao de Gara, Regni nostri Palatino et Judice Comanorum. Ladislao Vajvoda Transylvano, Comite Jacobo de Zebus, Judice Curiae, et universarum Civitatum nostrarum. Nicolao de Zech, Dalmatiae et Croatiae, Petro Zudar, totius Regni Sclavoniae, et Joanne de Machov, Banis, Georgio Czudar Pincernarum, Stephano similiter Czudar, Janitorum, Paulo de Lizko Dapiferorum, Stephano Agazonum nostrorum magistrorum, honore Comitatus Psoniensis vacante. Nos itaque justis et Juri consonis dictorum Melchioris Judicis, et Hermanni Civis, Fidelium nostrorum supplicationibus antefactis per ipsos, suis et dictorum cunctorum Civium et hospitum de Kolosvár Nominibus, nostrae humiliter, uti antefatum, porrectis Majestati, pie exauditis pariter et admissis, praetaxatas Literas Regales, Privilegiales, non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte vitio caliginis obfuscatas, sed mera Veritatis plenitudine praepollentes, praesentibusque verbotenus sine diminutione et augmento insertas, quoad omnes earum Continentias, Articulos, et Clausulas, plena Authoritate, et potestatis plenitudine nostrae Majestatis acceptamus, approbamus, et ratificamus, requirentibusque nihilominus ipsorum Civium nostrorum fidelitatibus, et fidelibus obsequiis, quibus ipsi, sicuti revera didicimus, jugiter insigniterque Sacro Regio Diademati et per consequens nostrae Serenitati summa cum diligentia solerter serviendo, maluerunt adesse, et sincere complacere, toto posse, interveniente praecipue Praelatorum et Baronum Regni nostri exinde Consilio praematurato, et Sanctione unanimi eorundem, memoratas Literas Regales Privilegiales, simul cum praemissis cunctis Libertatum praerogativis, in tenoribus ipsarum superius latius explicatis pro antefatis Civibus et hospitibus nostris, eorumque haeredibus et universis successoribus, ex nostra certa scientia, perenniter innovando perpetuo valituras confirmamus Praesentis Privilegii nostri Patrocinio mediante. In cujus rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes eisdem concessimus Literas nostras Privilegiales pendentis et Authentici Sigilli nostri duplicis munimine roboratas. Datum per manus Reverendissimi in Christo Patris et Domini Domini Joannis Archieppi Ecclesiae Strigoniensis, Locique ejusdem Comitatus perpetui, ac Aulae nostrae et Reginalis Majestatum eximii Cancellarii, Dilecti nostri et fidelis Anno Dni Millesimo Trecentesimo Nonagesimo primo, Tertio Calendas mensis Aprilis, Regni autem Nostri Anno Quinto. Venerabilibus in Christo Patribus et Dominis Valentino Sanctae Sabinae S. Sanctae Romanae Ecclesiae Presbytero Cardinali, et Almae Ecclesiae Quinqueecclesiensis Gubernatore, ac eodem Domino Joanne ipsius Ecclesiae Strigoniensis. Ludovico Colocensi, Petro Jadrensi, Andrea Spalatensi, et altero Andrea Ragusiensi, Archiepiscopis. Joanne Varadiensi, Petro Transylvaniensi, Demetrio Veszprimiensi, Joanne Jauriensi, Petro Vacziensi, Chrysogono Traguriensi, Francisco Scardonensi, Joanne Noviensi, Mathaeo Sibinicensi, Nicolao Corbaviensi, et Joanne Segniensi, Ecclesiarum Episcopis, Ecclesias feliciter gubernantibus, nec non Magnificis Viris, Stephano Regni nostri Palatino, et Judice Comanorum. Ladislao Vajvoda Transylvano, et Comite de Zonuk. Comite Emerico Bubek. Judice Curiae nostrae Detrico similiter Bubek. Regnorum Dalmatiae, Croatiae, et Sclavoniae, Stephano de Losoncz Malcoviensi, Nicolao de Peren Zeuriniensi,

Banis. Nicolao filio Joannis de Kanissa, Tavernicorum Leustatio de Ilsva, Georgio de Czytnuk, Dapiferorum. Joanne de Peren Pincernarum, ac eodem Dno Stephano Palatino Agazonum nostrorum Magistris, Schiburith Comite Posoniensi, aliisque quam pluribus Regni nostri Comitatus tenentibus et honores.

Alterius vero prefati quondam Domini Ludovici Regis sequitur in haec Verba :

1377. Sept. 30. 1493. Dec. 7.

Nos Ludovicus, Dei gratia Rex Hungariae, Poloniae et Dalmatiae etc. Damus pro memoria, quod nos profectum Civitatis Nostrae Kolosvár, ut tenemur, ampliare volentes, et ut accessus ad eandem tam Mercatorum, quam aliorum hominum et etiam recessus tutior sit, et habeatur, eidem Civitati Villam Valachorum Felek in Sylva Civitatis praedictae sitam, ubi viginti Valachi pro Custodia positi et locati existunt, una cum Quinquagesima Ovium nobis ex parte hujusmodi Valachorum provenire debente duximus applicandam et concedendam. Quapropter Vobis Magnifico Viro Vajvodae Transylvaniensi, nec non exactoribus hujusmodi Quinquagesimae, nunc et in futurum constitutis mandatum damus firmiter et districte, quatenus cum hujusmodi olahis nihil facere debeatis. neque Quinquagesimam, aut alias solutiones ab eisdem recipere praesumatis, sed permittatis ipsos, prout et viam tutam conservant, pacificos permanere et quietos. Datum Budae in Crastino Festi Beati Michaelis Archangeli Anno Dni Millesimo Trecentesimo Septuagesimo Septimo. Nos igitur praemissis Supplicationibus praefatorum Nicolai Petri Mathiae Judicis, et Joannis Marci Jurati Civis dictae Civitatis nostrae Kolosvariensis, suis et aliorum universorum Civium et Inhabitorum dictae totius Communitatis ejusdem Civitatis nostrae Colosvariensis nominibus, et in Personis, nostrae, modo quo supra, porrectis Majestati, Regia benignitate exauditis et clementer admissis, praescriptasque utrasque Literas non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, et omni prorsus vitio et suspicione carentes, praesentibusque Literis nostris Privilegialibus de Verbo ad Verbum sine diminutione et augmento aliquali insertas quoad omnes earum Continentias, Clausulas, et Articulos, eatenus, quatenus eadem rite et legitime existunt emanatae, viribusque earum veritas suffragatur, acceptamus, approbamus, et ratificamus, easque nihilominus, et omnia in eis contenta pro praefatis Judice et Jurato caeterisque universis Civibus et Inhabitoribus, ac tota Communitate dictae Civitatis nostrae Kolosvariensis pro tempore constitutis innovando perpetuo valituras confirmamus, praesentis Scripti Nostri Patrocinio mediante. In cujus rei memoriam, firmitatemque perpetuam praesentes Literas nostras Privilegiales pendentis et Authentici Sigilli nostri duplicis munimine roboratas eisdem duximus concedendas. Datum per manus Reverendissimi in Christo Patris Dni Thomae Episcopi Jauriensis, ac Praelati Agriensis, Ecclesiarum Summi, et Secretarii Aulae nostrae Cancellarii Fidelis nobis Dilecti septima Die mensis Decembris Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo Tertio. Regnorum Nostrorum Anno Hungariae Quarto, Bohemiae vero vigesimo tertio. Venerabilibus in

Xto Dnis Hypolito Esten de Aragonia, Sanctae Rom. Ecclesiae Cardinali Strigoniensi, Petro Colocensi ArchiEppis. Eodem Toma Postulato Agriensi, Osvaldo Zagradiensi, Valentino Varadiensi, Ladislao Transylvaniensi, Sigismundo Quinqueecclesiensi, Nicolao de Báthor Vacziensi, Antonio Nitriensi, Stephano Sirmiensi, Gabriele Electo Bosnensi, Brittio electo et confirmato Tinniensi, Christophoro Modrusiensi, Michaelae Electo Segniensi, Eccliarum Episcopis, Ecclias Dei feliciter gubernantibus. Item Magnificis Stephano de Zápolya Comite Scepusiensi, ac Regni nostri Palatino. honore Judicatus Curiae nostrae vacante, Ladislao de Losoncz, et Bartholomeo Dragffy de Belteng, Vajvodis Nostris Transylvanis, Paulo de Kiniss Comite Themesiensi, ac Generali Supremoque Capitaneo Partium Regni nostris inferiorum, Ladislao de Kanisa Regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae, Georgio More de Chula, et Francisco Balassa de Gyarmath Zeuriniensi, Banis, Petro Geréb de Vingarth, et Nicolao Bánffy de Lindva, Janitorum, Ladislao de Egervari Tavernicorum, Georgio de Kanisa, et Joanne Bebek de Pelsütz Pincernarum, Emerico de Peren Dapiferorum, Joanne Ermysth de Csáktornya Agazonum, Blasio de Ruszka Cubiculariorum nostrorum regalium Magistris, aliisque compluribus Curiae et Regni nostri Officia tenentibus et honores.

Engel, Geschichte des ungr. Reichs und seiner Nebenländer. III Theil. pag. 47—51.

CCCIII.

1493. Voievozii Transilvaniei, Ladislau de Losoncz și Bartolomeiū Dragfy, înscințeză pe căpitanii Secuiloră, că *Turcii* plecândă cu mare oștire și luândă cu dênșii și pe *Călugără voivodulă* și pe toți *Românii* (adecă totă armata) *din Țera românească*, au ajunsă la pôlele Carpaților, și au intențiunea, ca se năvălescă în Transilvania; de aceea dênșii, Secuii, se se ridice numai de cătă, călărași și pedestrași, și se plece în urma voievoziloră către Sibiu.

1493.

Ladislau de Losoncz et Bartholomeus Dragfy de Belthawk Vaiuode Transsyluani et Sicularum Comites etc. Agilibus Capitaneis, Belliductoribus, cunctis eciam alterius cuiusuis status et condicionis hominibus Siculis Sedis Sepsy Salutem et gratiam. Cerciores iam vos facimus, quod perfidissimi Turci cum maxima multitudine ingentique apparatu et manu fortī, assumptis eciam secum Kalagyor Voiuoda ac vniuersis Vallachis Transalpinensibus, Regnum hoc omni procul dubio hostiliter subintrabunt, quoniam in metis nostris inter Alpes latitant. Pro eo committimus et mandamus vobis, et vniciuique vestrum Regia in persona firmissime, quatenus mox habita presencium noticia, alijs litteris nostris superinde minime expectatis, per singula capita vestra exercitua-liter tam equites quam pedites confestim consurgere, et more alias con-

sueto post nos versus Cibinium die nocteque festinanter venire debeat et te-
neamini. Secus sub amissione capitum et bonorum vestrorum, ac perpetue in-
fidelitatis pena non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in
Zeepmezew feria quinta proxima ante festum beati Matthei Apostoli et Euan-
geliste, Anno domini etc. LXXXX tercio.

Szabó, Székely Oklevéltár. I. pag. 271—272. Eder, Observationes criticae. p. 168.—Transilvania, An.
1874. pag. 29.

CCCIV.

1493.

1493. *Emigrarea Secuiloră în Moldova și în Țera-românească.* Cele șapte districte
ale Secuiloră din Transilvania se plângă la Vladislau, regele Ungariei, în contra asupri-
riloră voivodului Transilvaniei Ștefană Bathori, și anume, că din cauza persecuțiuniloră sale
o parte din Secui au fostă siliți se părăsescă Transilvania, și se trecă în Moldova și în Țera-
românească, se are, și se semene acolo, făcându-se supuși și clăcași ai voivođiloră români.

Serenissime Princeps, Domine nobis graciousissime.

Vniuersitas Siculorum septem sedium Siculicalium supplicat Maiestati
Vestre, pro quibusdam certis et arduis negocijs ipsos vrgentibus in articulis
infrascriptis clare declaratis, quatenus dignetur eadem ex innata generositate
benigne exaudire, ac ipsis graciousam relaxationem facere.

Sacra Maiestas, bene constat Vestre Maiestati, quod Vestra Maiestas
statim post felicem coronacionem eiusdem Magnificum dominum Petrum Veres
ac Dominum Episcopum fidelem suum cum litteris suis in nostri medium misit,
cum plenaria potestate Vestre Maiestatis, vt ipsi dominus Petrus et dominus
Episcopus adserebant, et V. M. per ipsos dominos a nobis fidem et fidelita-
tem perpetuam optauit, ita vt nos eadem Vestra Maiestas semper et in per-
petuum in nostris Iurisdictionibus secundum antiquam nostram consuetudinem,
sicuti tempore sanctorum Regum Hungarie obseruatum est, conseruaret. Super
quo prefati domini dominus Petrus Veres et dominus Episcopus in persona
Vestre Maiestatis iurarunt. Et quamuis illo tempore eciam Serenissimus Alber-
tus Rex frater Vestre Maiestatis per certos nuncios suos eciam a nobis fide-
litatem prestari cupiebat, promittens nobis iureiurando, nos in nostris Iuribus
in perpetuum velle conseruare, Tamen ex quo prefati domini in persona Vestre
Maiestatis iurarunt, Nos his uisis voluntati Vestre Maiestatis, nunquam ipsius
domini Alberti Regis obtemperauimus, et vniuersaliter Juramentum deposui-
mus, Vestre Maiestati in perpetuum fidelitatem prestare cum illa condicione,
si Vestra Maiestas nos in Iuribus nostris conseruabit. Et insuper ipsi prefati
domini dominus Petrus et Episcopus in persona Maiestatis Vestre omnibus illis,
qui post obitum Regis Mathie mocionem aliquam fecissent, vel ipsi Domino
Alberto Regi quoquomodo adhesissent, gratiam fecerunt. Tandem nos ab illo

tempore semper Vestre Maiestati fideles fuimus, et eidem in omnibus fideliter seruiimus, et eo melius seruiuissemus, nisi per dominum Waijuodam non impediebamur. Nam Sacra Maiestas, ipse dominus Waijuoda cum promissionibus Vestre Maiestatis nobis per dominos Veres prefatis penitus nihil curauit. In nostri medium tamquam in hostes valida manu venit, et multos ex nobis penitus innoxios occidi fecit, aliquorum oculos erui, aliquorum vero fundos penitus euerti, et vxores eorum et filias expoliari, et omnes res ipsorum et bona asportari, et depredari plusquam in valore decem millium florenorum, et pecora eligi fecit. Et quod peius est, et nunquam auditum, in medio nostri Castellum erexit, de quo nos semper tuto opprimere ac spoliare possit. Insuper gentes suas ad nos misit, et cum ipsis tanquam Turcos depredari fecit. De omnibus iustis Juribus nostris nos exceptit, et aliquos ex nobis penitus innoxios exulauit.

Dominus Wayuoda duxit secum quosdam duos familiares suos ex prioribus Siculorum, videlicet Antonium Kaczaj et Albertum Imrefij, quos vniuersitas Siculorum non ipsorum nuncios, sed regni proditores esse dicunt, cum ipsos Maiestati Vestre referre fecit, vt per certos rebelles Siculos prouentus et seruicia Vestre Maiestati fienda perturbarentur. Tamen sciat eadem Vestra Maiestas, ad omnia mandata eiusdem exequenda proni fuimus, nam cum Vestra Maiestas per dominos Episcopum Transsylvaniensem et Bartholomeum Dragfij boues extradari petebat, eotunc singuli restituere pollicebantur, prout prefatis dominis Episcopo et Bartholomeo Dragfij clare constat. Tamen Vice Wayuoda ipsius Regni, ex commissione domini sui cum aliquibus sibi adherentibus operam dedit, vt ipsa dicacio bouum vsque ad aduentum domini sui differretur, vt exinde plures distribuciones famulis et dissipaciones facere possit. Post recessum vero prefatorum dominorum dictus Vice Wayuoda ipsos, qui Maiestati Vestre boues extradare promittebant, morte minabatur, et eos insequeretur, et vix euaserunt.

Post Castelli erectionem in Sede Vdwarhel a singulis receperunt vnum cubulum tritici, vnum cubulum auene, vnam vaccam, vnum pullum, vnum panem, a qualibet Parochia duos boues, dua vasa cereuisie, duos currus feni, et a qualibet villa vnum laridum extorserunt. Cum vero aliqui ad diem deputatum soluere nequiuissent, eos graui birsagio onerarunt, ita vt pro non solutione vnus pulli vel panis ab vno homine quinquaginta denarios vel plures receperant, singulis diebus post preparacionem Castelli homines rapiebant, ita vt vno die sex vel octo ad Castellum ducebantur, et in strictissimo vinculo in frigore exterius detinebantur, et difficulter eciam per homagium redimi poterant.

In villa Zethelaka, vbi sexaginta Inhabitantes aderant, singuli demptis sex hominibus per homagium ipsorum de Castello se redemerunt, quos vero personaliter apprehendere non poterant, puerum ipsorum capiebant, et veru parato coram vice ipsius ad illud ligabant. Mater vero assari velle videns, per homagium redimebat.

Quandam probam et honestam mulierem capituan penitus innoxiam ad

vnam statuam ligantes, canapam sub eam ponentes combusserunt et semivivam reliquerunt, tandem fratres ipsius per homagium redemerunt.

Quorundam Nobilium domos comburi fecit, quod in Regno Maiestatis Vestre nunquam consuetudo fuit. Familiares domini Wayuode ad domum cuiusdam Nobilis domini venientes, eum baculis ferreis verberarunt, quinquaginta florenos ab eodem auferentes, filiamque suam virginem per crines turpiter trahentes, et nonnulla alia ibidem enormia exercentes, omnia bona sua abstulerunt.

Iterum familiares domini Waijuode ad domum cuiusdam Nobilis domine euntes quasdam duas mulieres servitrices ipsius viros legitimos habentes, violenter de domo sua receperunt, et ad Castrum Therch duxerunt, cum eisdem fornicantes, que etiam in presenciarum ibidem servantur.

Bona duorum Nobilium Sicularum, videlicet Stephani et Andree Veres, iniquissime occupari fecit ipse dominus Wayuoda, quos totum Regnum scit immunes et innoxios. Quorum bona in tantum sunt dissipata et dilapidata, ut plus quam mille florenorum Auri dampna passi sint. Vniusque uxorem indecenter et viliter vituperantes, qui eam ad Castellum ingredi informarent. Bona ei Andree Veres propterea auferri fecit, quia in legacione Sicularum ad Vestram Maiestatem iuerat, et eorum intimata eidem retulerat.

Ex quo familiares dictorum Nobilium bona dominorum suorum ad Castellum deferre et fruges exserere nolebant, a singulis duos florenos receperunt.

Quendam infantulum triennem ad Castellum duxerunt, verumque eidem parantes, ad quod presente matre eundem ligauerunt, dicentes eum assare velle, quem mater audiens plena amaritudine per homagium redemit. In Soosfalwa a quodam homine innoxio absque omni Jure sedecim florenos receperunt.

Sciat Vestra Maiestas, quod cum aliquas oppressiones ac tribulationes passi sumus per dominum Waijuodam, tum non fuimus ausi ire ad Vestram Maiestatem, ut retulissemus eidem nostras oppressiones. Nam asserit se Regem et Waijuodam esse in Transsylvania, dicens eos, qui ad Maiestatem Vestram accersiri volunt, duo capita habere debere, ut si vnum amittere contingat, alterum accipere valeant. Insuper dicit, quod Waijuodatum Vestra Maiestas in perpetuum sibi contulisset, quod non est auditum, cuiusmodi taliter collatum fuisse.

Familiares domini Waijuode ad domum cuiusdam Nobilis domine euntes, eam tribus digitis truncaverunt, insuper crudeliter verberarunt.

Familiares domini Waijuode, scilicet Leonardus Barlabasij et Mathias Sirokij in Sede Sepsij ab hominibus innoxijs iniuste trecentos florenos extorserunt.

Certa sit Vestra Maiestas, quod nunquam temporibus ceterorum duorum Regum Hungarie, predecessorum Vestre Maiestatis tam magnas oppressiones et molestias passi sumus, sicuti tempore Maiestatis Vestre per modicum Waijuodam nostrum, ignoramus tamen, an sit cum scitu Vestre Maiestatis vel ne. Tot enim indicibilibus molestijs turbamur, ut nec valeamus omnia referre. Nam nonnulli ex Incolis terre Maiestatis Vestre in Moldavia et parti-

bus Transalpinis arauerunt et seminauerunt, seque Waijuodis dictorum Regnorum in Jobbagionem dederunt, terram Maiestatis Vestre relinquentes, et in dominium dictorum Waijuodatum fugere propter maximas oppressiones Waijuode multi decreuerunt.

Post exitum domini Wayuode familiares ipsius, quolibet die centum et plures homines ad Castelli laborem pellentes, cum ligonibus et alijs attinentes, et in frigore, congelacionis tempore, cum eis domus liniri fecerunt. Elapsa autem vna septimana, vel plus, cum eos domum miserunt, a singulis vnum obolum extorsere.

Cereuisias fetidas et acetosas, que ad vsum eorum non valuerunt, ad villas Siculicales exposuerunt, et pro illis rudiores ab eis receperunt.

Cum dominus Waijuoda de Transsylvania egrediebatur, quidam familiares sui dicebant, quod paucos fures et latrones inter Siculos inuenissent, qui respondit, quod postquam ingreditur, inuenire sataget, et grauius puniret. Retulit eciam, quod quos Siculos ipse exulauit, si Vestra Maiestas ipsis sepcies gratiam faceret, ipse nunquam tamen obseruare vellet, quos tamen totum Regnum fatetur esse inculpabiles.

In pluribus Sedibus, vbi sexus virilis puerorum Siculorum defecit, dominus Waijuoda filias eorum in tenera et puerili etate sine consensu consanguineorum suorum familiaribus suis nuptui dedit, et hereditates Siculicas eorundem occupauit. Et hoc propterea, vt familiares suos in nostri medium moraturos condescendere faciat, et plures dispersiones et disturbia inter nos facere possit. Nonnullas eciam villas Siculicales cum molendinis, fenetis, et alijs hereditatibus Siculicalibus sine omni Jure, nunquam iuste, pro se occupari fecit. Vbi autem Vestra Maiestas fidem promissorum non abhiberet, dignetur vnum certum et specialem hominem suum, cum plenaria eiusdem informacione et potestate transmittere, qui nostras molestias suo ordine experiatur.

Tempore quo dominus Waijuoda in medio nostri versabatur, dicebat, quod melius et commodius foret Maiestati Vestre, si loco tocius Siculie pessime fetide iacerent, quam ipsi Siculi inhabitarent, quia Maiestati Vestre nullum commodum nec seruicia facimus. Nobis tamen videtur, quod Maiestati Vestre seruiuimus, et in posterum seruire volumus. Nam scire potuit eadem, et a Prelatis et Baronibus clare experiri, quod cetera confinia Regni eiusdem cum multis millibus florenorum conseruantur, et magna pecuniarum copia pro Regni tutela distribuitur, tamen a desolacionibus precauere non potuit. Nosque istud Regnum Maiestatis Vestre absque aliquo eiusdem subsidio, cum multorum fratrum nostrorum intercepcione et copiosa sanguinis effusione, hactenus integrum Maiestati Vestre conseruauimus. Insuper cum per diuos Reges requisiti fuerimus, in singulis expedicionibus et exercitibus adfuimus pro regni tutela, et in diuersis regnis, puta Moldaue, Transalpine, Rascie, Turcie, Croacie, Bulgarie, sanguis nostrorum priorum copiose fluxit, et nonnulli riuuli cum sanguine nostro fluxerunt, de membris vero nostris et ossibus colles fecerunt. Nunc autem tempore Maiestatis Vestre e medio nostri decem millia boum extorserunt, demum Maiestati Vestre octauam partem Siculorum pro exercitacione pecierunt, ad quam preparacionem et exercitacionem singuli vnum flo-

renum solverunt, cuius summa, vt celeriter computauimus, ad 1000¹⁾ millia florenorum se extendit. Cum quibus dum stipendiaros nostros ordinassemus et maiorem partem pecuniarum ad nostram preparacionem exposuissemus, dominus Waijuoda nescio qua motus ratione, nos pociores Siculorum per singula capita ad se vocari fecit, et ipsas pecunias stipendiales a nobis recepit, per cuius pecunie recepcionem non parum sumus damnificati. Optassemus certe, vt nec famam ipsius pecunie audissemus, nam nonnulli ad preparacionem exposuerunt, pro cuius requisicione hereditates ipsorum vendere coacti sunt.

His pretermisissis et non consideratis, idem dominus Wayuoda noster, vt veraciter didicimus, si in medium nostri venerit, intendit omnino nos destruere, et pociores nostros de medio pauperum extirpare, et ipsos pauperes Siculos, tanquam colonos et Jobbagiones Nobilium omnibus libertatibus eorum priuare intendit, que idem facere intendit, nam illos paucos officiorum nostrorum prouentus, de quibus premissa seruicia fecimus, ad Castellum per ipsum inter nos erectum occupauit. Ante eleccionem enim Maiestatis Vestre in Regem idem dominus Waijuoda manifeste dicebat, quod ipse Regem eligere vellet, cuius crines continuo in manu tenere posset.

Supplicamus igitur Maiestati Vestre vniuersaliter, tanquam graciosissimo domino nostro, quod Vestra Maiestas consideret tantas nostras oppressiones, et dignetur ipsum Waijuodam de medio nostri recipere, ne ipse nos amplioribus indebitis ac inauditis vexacionibus perturbare valeat. Pro certo sciat Vestra Maiestas, quod nos ipso nunquam remanebimus, et caput nostrum ad ipsum nunquam confidimus, eciam si nos omnes cum vxoribus et filiis nostris de regno exire ad alias terras oporteat. Sciat enim Vestra Maiestas, (si) ipse dominus Waijuoda iterum intra nos dominatur, cum hoc, vt promisimus, de Regno Maiestatis Vestre exire decreuimus. Certo sciat Vestra Maiestas, quod tempore illo; quo dominus Waijuoda aliquos innoxios penitus de medio nostri exules proclamari fecit, Id non consensu et voluntate omnium statutum est, sed cum quibusdam Siculis, qui tunc presentes cum Waijuoda fuerunt, proclamari fecit. Et illi eciam non sponte sua, sed pro nimio terrore proclamauerunt. Quoniam idem dominus Waijuoda fecerat erigi tempore illo ante Castellum patibulum, ad quod nisi ipsi proclamassent illos exules, ipso suspendi fecisset. Et sciat Vestra Maiestas, quod non modo ipsi Siculi protunc presentes illos fratres nostros exules proclamassent, tanto enim concussi timore erant, verum tanto timore perculsi, dictus dominus Waijuoda si voluisset, potuisset cum ipsis proprium nomen ipsorum denegare.

Sacra Maiestas, Quidam scelerati homines, familiares videlicet domini Waijuode, quendam fratrem nostrum penitus innoxium in ecclesia, tempore videlicet eleuacionis Christi corporis, miserabiliter interemerunt, quos tandem Regnum illud de communi et vnanimi voluntate, propter ipsorum tam malefica opera exulauerunt. Et ipse dominus Waijuoda eciam in hodiernum diem ipsos apud se habet et fouet contra omne Jus et libertates nostras, pro quo eciam antea sepius Maiestati Vestre supplicauimus.

Sacra Maiestas, Familiares domini Waijuode in Castello existentes,

1) Forte Centum. Engel.

omnes mulieres vsque ad quatuor milliaria a Castello distantes, vt ad cribrandum triticum Castellum ingredi debeant, et cum id facere recusarent, extorserunt ab ipsis pro ea ipsa virgines et seruos.

Tempore ereccionis ipsius Castelli dictus dominus Waijuoda ipsos pauperes Siculos tanquam boves ad Juga ordinauerunt, et ita cum ipsis ligna et alia necessaria veluti pecudibus deferri fecerunt, quod nunquam auditum prius fuit.

Sacra Maiestas, Tempore exactionis boum ipsi Exactores Vestre Maiestati quam plurima damna intulerunt, namque plures homines boues ipsorum ab ipsis exactoribus pecunijs redemerunt, quas pecunias tandem non Vestre Maiestati administrauerunt, sed sibi ipsis retinuerunt et vsurparunt.

Szabó, Székely Oklevéltár, I. pag. 272—280. Engel, Geschichte des ungr. Reichs und seiner Nebeländer III, Thl. Halle. 1801, pag. 41—47. După manuscriptul lui Petru Bod «Siculia Hunno-Dacica» în biblioteca Teleki din M. Văşarheiü f. 1028. pag. 58—66.

CCCV.

1493. (Estrasü). *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă voievoziloră din Transilvania se nu împedece pe boerii şi pe neguţătorii din *Ţera-românească*, ca se se pôtă retrage cu averile loră în Sibiu, dinaintea Turciloră, cari aũ năvălită în ȝeră, de-ore-ce în modulă acesta cetăţenii din Sibiu voră puté afla mai repede, cari sunt intenţiunile Turciloră, şi mai uşoră î-şă voră puté pune în siguranţă averile loră.

1493.

Wladislai Regis mandatum ad Vajvodas Transilvaniae, ut Boerones, nobiles, aut mercatores partium Transalpinarum (i. e. Valachiae) Turcis Provinciam eorum invadentibus, Cibinium cum bonis suis intrare non inpediant, quoniam hoc pacto Cibinienses de diversis novitatibus avisati, facilius rebus suis consulere possint.

Copia inter Msta. Ederiana.

Innuit Engel «Geschichte der Walachei» p. 183.

Transilvania. An. 1874. pag. 29. Din colecţiunea c. Jos. Kemény.

CCCVI.

1493. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă perceptoriloră însărcinaţi cu strîngerea dişmei de oi, că se nu iee nici o dişmă din oile *Româniloră*, cari locuiescă în districtulă Bistriţei, de-ora-ce comunele aceste aũ plătită încă din vechime darea loră, cu oraşulă Bistriţei la ună locă.

1493.

Budae in festo S. Caeciliae. Uladislai mandatum ad Exactores quinquagesimarum in Transilvania, quod cum nonnullae possessiones Civitatis Bi-

striciensis omnem solutionem ab antiquo in medium saxonum facientes, ob Turcarum incursiones desolatae, a saxonibusque haud inhabitatae jam sint, verum per Valachos ad inhabitandum condescensae sint, et cum huiusmodi possessiones, et Valachi in iis residentes a solutione quinquagesimae ab antiquo exempti sint, hinc has possessiones, et Valachos a solutione quinquagesimae supportent, ad instar possessionum saxonicalium.

Orig. in Tabul. Nat. saxonicae.

Fragm. edidit (fere totum) Schlötzer p. 80.

Eder «de Initiis saxonum» p. 162.

Transilvania. An. 1874. pag. 29. Din colecțiunea c. Jos. Keinény.

CCCVII.

1493.

1493. Amintire despre *nobilii români* din Bănat: George Galea, Pătrașcu, Sandrinu Șismanu, George Ciulea, George din Crivina și Petru din Slatina.

Wladislaus dei gracia Rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris Capitulo Ecclesie Chanadiensis. Salutem et gratiam. Cum nos attendentes et considerantes fidelitatem et seruicia fidelis nostri Magnifici Mathie pongrach de dengeleg que ipse Sacre imprimis huius Regni nostri Hungarie Corone et deinde Maiestati nostre cum summa fidelitatis constancia pro locorum et temporum varietate exhibuit et impendit possessionem Bankfalwa vocatam In Comitatu Themesiensi habitam, que alias condam Nicolai Bank dicti prefuerat, per mortem et defectum seminis eiusdem condam Nicolai ad Sacram dicti Regni nostri Hungarie Coronam consequenterque Collacionem nostram Regiam iuxta antiquam et approbatam dicti Regni nostri Hungarie consuetudinem et legem deuoluta esse perhibetur et redacta Simulcum cunctis eiusdem vtilitatibus et pertinencys quibilibet premissis sic vt prefertur stantibus et se habentibus Memorato Mathie pongrach suisque heredibus et posteritatibus vniuersis vigore aliarum literarum nostrarum in perpetuum contulerimus velimusque eundem in dominyum eiusdem per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus Quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, Quo presente Georgius Gala de Homoragya vel Petrachko de Ewthalmi, aut Sandrinus Sis-may de lygethews, siue Georgius Chwlya de Kirywyna vel Georgius de eadem, aut Petrus de Zlathyna, alys absentibus homo noster ad facies dicte possessionis Bankfalwa vicinis et commetaneis vniuersis Inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo, Introducat prefatum Mathiam in dominyum eiusdem, Statuatque eandem eidem premisse nostre donacionis titulo sibi incumbenti perpetuo possidendam. Si non fuerit contradictum. Contradi-

ctores vero si qui fuerint Euocet eosdem contra annotatum Mathiam pongrach ad terminum competentem nostram personalem in presenciam, Racionem contradiccionis eorum reddituros, Et posthec huiusmodi Introduccionis et Statucionis Seriem, cum Contradictorum et Euocatorum, si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum qui premisse Statucionī intererunt nominibus, terminoque assignato, vt fuerit expedienda, dicte nostre personali presencie fideliter rescribatis. Datum Bude In festo Concepcionis Beate Marie virginis Anno domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo tercio, Regnorum nostrum Hungarie etc. Anno quarto. Bohemie vero Vigesimo tercio.

Pesty, Krassó vármegye története, III. pag. 468—469. După transumptulă Capitulului din Cinade.

CCCVIII.

1493. *Vladislau*, regele Ungariei, confirmă de nou pe nobilul român *Michai* *Kendefi* din Rîu-de-mori în posesiunea moșilor sale din Valea-Jiului în Transilvania.

1493.

Nos Wladislaus Dei gracia Rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus Tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis, Quod nos tum ad nonnullorum fidelium nostrorum humilem Supplicationem per eos nostre propterea factam Maiestati Tum vero consideratis fidelitate et seruicys fidelis nostri Nobilis Michaelis Kendefy de Malomwyz per eum im primus (sic) Sacre dicti Regni nostri hungarie Corone deindeque maiestati nostre iuxta sue possibilitatis exigenciam exhibitis impensis Agros prata atque feneta et alias terras arabiles Pterela Malee Rathond ac Mwrylowar et Niakmezew vocatas in pertinencys possessionis Malomwyz predictae ac districtu de Haczak et Comitatu de hwnyad existentes habitas, Quequidem prata atque terras quidam duo fluuy Syl appellati interfluunt, in quorum pacifico dominio idem Michael Kendefy progenitores suos ab antiquo perstitisse seque persistere asserit eciam de presenti, simulcum omni Jure nostro Regio si quod in eisdem nos quoque qualitercunque haberemus, aut eedem nostram ex quibuscumque causis vys modis et racionibus concernerent maiestatem ac pariter cum cunctis suis vtilitatibus et pertinencys quibusbet videlicet pascuis Siluis Nemoribus montibus vallibus aquis fluvys piscinis piscaturis et earumdem aquarum decursibus Et generaliter quorumlibet vtilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus quouis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et Antiquis premissis sic vtprefertur stantibus et se habentibus, Memorato Michaeli Kendefy suisque heredibus et posteritatibus vniuersis, Noue nostre donacionis titulo dedimus donauimus et contullimus Immo damus donamus et conferimus Jure perpetuo et irreuocabiliter tenendas et possidendas pariter habendas Saluo Jure alieno harum nostrarum Vigore et testimonio literarum mediante, Quas in formam

nostri priuilegy redigifaciemus dum nobis in specie fuerint reportate, Datum Bude in festo Beate Prisce virginis, Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo Tercio, Regnorum nostrorum hungarie etc. Anno tercio Bohemie vero vigesimo Secundo.

Ad Relationem Reuerendj domini Luce Electi ecclesie Chanadiensis, Thesaurary Regis.

A Hunyadmegyei tört. és régész. társ. Évkönyve. IV. (Budapest 1888). pag. 81—82. Originalulă pe pergamenă în archiva familiei Kendeffy.

CCCIX.

1493.

1493. Ladislau de Losonch și Bartolomei Dragfi, voievozii Transilvaniei, ordonă Capitulului din Alba-Julia, ca se introducă de nou pe nobilul *Michaii Kendefi* din Rlu-de-mori în posesiunea unor moșii ale sale din Valea-Jiului în Transilvania.

Capitulum Ecclesie Albensis Transiluanæ, Omnibus Christifidelibus, Presentibus et futuris, Presens Scriptum Inspecturis Salutem in omnium Salvatore. Ad vniuersorum notitiam harum serie volumus peruenire, Quod nos literas Magnificorum dominorum Ladislai de Lossoncz Thauernicorum Regalium Magistri et Bartholomei Dragfy de Belthewk; Wayuodarum Transiluanorum et Sicularum Comitum, Introductorias et Statutorias, Nobis Amicabiliter loquentes et directas, honore quo decuit recepimus in hec verba. Amicis suis Reuerendis, Capitulo Ecclesie Transiluanæ, Ladislaus de Lossoncz Thauernicorum Regalium Magister et Bartholomeus Dragfy de Belthewk, Wayuode Transilvani, et Sicularum Comites, amiciciam paratam cum honore, Dicitur nobis in persona Nobilis Michaelis Kendefy de Malomvyz, Quomodo ipse in dominium Agrorum, pratorum atque fenetorum et aliarum terrarum Arabilium Pterela Malee Rathond ac Mwrysowar et Nyakmezew vocatarum in pertynentys possessionis Malomvyz predicte ac districtu de Hathzak et Comitatu de Hwnyad existentium habitarum, quequidem prata atque terras, quidam diluxio fluuy Syl apellati interfluit et Juris Regy in eisdem habiti ipsum exponentem Noue Regie donationis titulo concernerent, legittime vellet introire, Super quo vestram Amiciciam presentibus petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, Quo presente, Johannes de Clopothiwa, vel Petrus de eadem, siue Nicolaus de Maczesd aut Martinus de Warhel, Alys absentibus, homo noster, ad facies dictorum Agrorum pratorum fenetorum atque terrarum Arabilium prescriptorum vicinis et commetaneis eorundem et earundem vniuersis inibi legittime conuocatis et presentibus accedendo, Introducat prefatum Michaellem Kendefy, in dominium eorundem et earundem, Statuatque easdem et eadem, Eidem Michaeli Kendefy exponenti, premissis Re-

gie donationis titulo sibi incumbente perpetuo possidenda, Si non fuerit contradictum, Contradictores vero si qui fuerint, Euocet eosdem contra annotatum exponentem ad terminum competentem, nostram in presentiam, Rationem contradictionis eorum reddituros, Et post hec huiusmodi Introductionis et Statutionis seriem vt fuerit expedienda, Nobis suomodo rescribatis, Datum in Coloswar feria quarta proxima post festum Sancti Regis Stephani, Anno domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo tertio, Nos igitur Amicabilibus petitionibus eorundem dominorum Wayuodarum annuentes, vnacum prefato Nicolao de Maczesd, homine ipsorum Wayuodali, nostrum hominem, videlicet discretum Nicolaum presbiterum Capellanum venerabilis domini Martini Archidiaconi Albensis necnon socy et con Canonici fratris nostri, Ad premissam Introductionem et Statutionem faciendam, nostro pro testimonio, transmisimus fidedignum Qui tandem exinde Ad nos reuersi, consona voce nobis retulerunt Eomodo, Quomodo ipsi Sabbato proximo post festum Beate Lucie virginis et martyris nunc preteritum, Ad facies prescriptorum Agrorum pratorum fenetorum et terrarum Arabilium, in pertinentys dicte possessionis Malomwyz, Comitatuque et districtu in predictis existentium et adiacentium, Eorum videlicet et earum, que et quas pretacti fluuy Syl vocati interfluit, vicinis et commetaneis eorundem et earundem puta Johanne de Clopothywa, Rwz de Zallas, Bogdan de eadem et Martino de Warhel, alysqe pluribus Nobilibus et Ignobilibus Comitatus et districtus predictorum, inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo, Idem homo Wayuodalis, presente dicto nostro testimonio, Introduxisset prefatum Michaellem Kendefy de Malomwyz, in dominium eorundem et earundem, ac dicti Juris Regy in eisdem habiti, Statuissetque et comisisset eadem et easdem ac Idem, Eidem, premisso noue Regie donationis titulo, sibi incumbente, perpetuo possidenda, nullo penitus contradictore apparente, diebus legitimis et sufficientibus in faciebus eorundem et earundem moram faciendo, In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam, presentes litteras nostras priuilegiales, pendentis et Autentici Sigilli nostri munimine roboratas, Eidem Michaeli Kendefy, Jurium suorum ad cautelam duximus concedendas, communi Justitia Suadente, Datum Sextodecimo die diei Introductionis et Statucionis prenotatarum, Anno domini supradicto, Venerabilibus dominis Mathia preposito, Johanne Cantore Michaelle Custode ac Johanne Decano alysqe con Canonicis eiusdem Ecclesie nostre salubriter existentibus et deuote.

CCCX.

1493.

1493. *Esportulă de vină ală Teriloră românești.* Ionă Albertă, regele Poloniei, concede cetățenilor din Cracovia, pentru a-și pute repara zidurile cetății, ca se ieă o vamă de 2 fl. ung. dela fie care cofă de vină, ce se va importa din Ungaria, Austria, Bohemia, dela Renă și din *Terile românești*.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quoniam humana natura obliuionis fuscata caligine, nequit actus et ea, que aguntur sub tempore, in memoria retinere, Sagax Regum et Principum decreuit sancchio ea litteris et testium annotatione perhennare. Proinde nos Iohannes albertus dei gracia Rex Polonie, necnon Terrarum Cracouie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyavie, Suppremus dux Lithwanie, Russie, Prussieque ac Culmensis, Elbingensis et Pomeranie dominus et heres etc. Significamus tenore presencium, quibus expedit vniuersis, presentibus et futuris, presencium noticiam habituris, Quomodo attendentes Ciuitatis nostre Cracouiensis Census prouentusque fere omnes, qui pro fisco comvni eiusdem Ciuitatis habebantur, et quibus per predecessores nostros diue memorie Reges Polonie dei gracia, munificenciaque eorundem erat provisa, penitus decreuisse, Sunt enim impignorati et in magnis Summis varijs tam Spiritualibus quam eciam Secularibus personis obligati et inscripti, cogentibus tum necessitatibus tocius Reipublice Regni nostrj aut Regum predecessorum nostrorum, quibus ipsa Ciuitas subvenire facultatibus suis sponte se exhibebat, tum eciam quibusdam infortunijs attrita, que pluries ferre tollerareque oportuit, in tantum, vt Consules eiusdem Ciuitatis in comvni erario ad hunc deffectum venerant, Quod nedum reformare aut munire muros aut structuras necessarias, sed nec ferre onera Ciuitatis comynia, et sine quibus nulla Ciuitas subsistere potest, minime potuerunt et possunt, lamque ruina et desolacio eius proxima fuit: Nos itaque habito pyo respectu ad eiusdem Ciuitatis releuamen et subsidium, Vt sicut ipsa aliquando Reipublice comvni tocius Regni Regibusque facultatibus suis erat subsidio, Sic et nos ruine sue extreme consulamus et opere subveniamus, Et in toto fere kathalico (sic) orbe audimus videmusque, Quod ex ductura propinacioneque vini et aliorum potagiorum Respublica atque Principes singularia habent tributa et subsidia, Quorum exemplo et nos Sollicitati prefatorum Consulum Ciuitatis predictę Cracouiensis precibus, dignum duximus prefate Ciuitati nostre Cracouiensi tale prouidendum donandumque auxilium in eum finem, vt tanto diligencius vberiusque municionibus atque structuris, emendacionibusque murorum suorum insistere et prodesse possit, quod tenore presencium eis damus et concedimus, Vt quicumque ex prefata Ciuitate nostra Cracouiensi Ciuis, Mercator, artifex et Incola, et generaliter quicumque Iure eiusdem Ciuitatis Cracouiensis potiri gaudereque vellet, vel de facto gauderet, vel quomodocumque dictam Ciuitatem inhabitaret, qui per se vel per alium de quibuscumque partibus et vnde-

cumque vina simplicia seu Terrestria, sicut Hungarica, australia, Rinensia, Bochemica, Valachica aut de Moravia vel de quibuscumque partibus vicinis seu remotis, eciam intestinis vel intra limites Regni sitis, in vasis adduceret, et in Cellaria seu in Cellarium, seu in domos aut in domum in Cracouiam immitteret vel in quocumque loco patenti aut clauso eiusdem Ciuitatis prefatum vinum deponeret, extunc a quolibet medio vase seu media Cuffa vini vnum florenum hungaricalem et a quolibet integro vase seu Cuffa duos florenos hungaricales pro fisco eiusdem Ciuitatis Cracouiensis, quocienscumque adduci contigerit, in preconsulis Consulumque eiusdem Ciuitatis manus dare et soluere tenebitur. Et similiter, Si aliquis forensis seu ex alienis partibus siue Regnis vel dominijs Mercator aut Vector huiusmodi vinum in Cracouiam induxerit et voluerit prefatum vinum cuicumque Ciui et Incole Cracouiensi ad propinandum vendere vel per semet in aliquod Cracouiense Cellarium illud imponere et immittere animo vendendi aut propinandi, Extunc ad similem solutionem iuxta vasorum quantitatem superius descriptam tenebitur et erit obligatus. Si vero huiusmodi vinum adductum in Cracouiam fuerit Malmaticum aut Italicum, Riwle et Muscatelle vel cuiuscumque nominis et vocabuli vinum, nobilioris tamen vitis vel artificij et preciosioris taxe, et sicut supra dictum est, impositum et immissum in Cellarium vel in aliquam domum vel in aliquem locum patentem aut clausum ad vendendum aut ad propinandum fuerit repositum pro pecunijs, aut pro quibuscumque mercancijs et rebus, Extunc a Sex Barilibus huiusmodi vini preciosioris vnum florenum hungaricalem a tribus vero Barilibus medium florenum et per consequens a quolibet Barili sextam partem floreni hungaricalis tam Ciuis et Incola Cracouiensis, quam eciam vndecumque veniens forensis Mercator, quicumque huiusmodi suprascripto lucro in ipsa Ciuitate Cracouiensi gaudere et participare voluerit, soluere tenebitur atque tenebuntur et erunt astricti. Quam quidem donationem nostram volumus decernimusque temporibus duraturam perpetuis. Harum quibus Sigillum nostrum presentibus est subappensum testimonio litterarum. Actum in Pyotrkow feria Tercia post dominicam Invocavit, Anno domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo tercio. Presentibus Illustrissimo Principe Reuerendissimoque ac Ruerendis in cristo patribus dominis: Frederico Electo Confirmato Ecclesie Cracouiensis, Germano nostro carissimo, Petro Wladislaviensi, Vriele Poznaniensi, Mathia Chelmensi Episcopis, Nicolao primus premisliensi et Iohanne Camenecensi Electis, necnon Magnificis et Generosis Iohanne amor de Tharnow Castellano, Spithkone de Iaroslav Palatino Cracouiensibus, Iohanne Swidwa de Schamotuli Calissiensi, Iohanne de Opporow Bresthensi, Mathia de Slvzewo Iuniwladislaviensi, Iohanne de Pilcza Russie, Iacobo de Buczac Podolie, Dobeslao de Curozwanky Lublinensi Palatinis, Iohanne de Ostrorog Poznaniensi, Andrea de Schamotuli Calissiensi, Sandiwogio de Czarnkow Gneznensi, Nicolao de Curozwankj Siradiensi, Andrea de Lubyen Bresthensi, Stanislaw de de Schidlowiecz Radomiensi, Ambrosio Pampowskj Rosperiensi, Dobrogostio de Ostrorog Myedzirzecensi Castellanis, Creslao de Curozwankj Regni Polonie Cancellario, Petro de eadem Curozwankj Thezaurario et Capitaneo Cracouiensi, Ceterisque Baronibus, Consiliarijs et Curiaisibus nostris. Datum per manus

Venerabilis Gregorij de Ludbrancz Poznaniensis et Skarbimiriensis Prepositi ac Regni nostrj Polonie Vicecancellarij Sincere nobis dilecti.

G. Vicecancellarius sst.

Relacio ejusdem Venerabilis Gregorij de Lundbrancz, Regni Polonie Vicecancellarij.

Monumenta medij aevi hist. Poloniae. Tom. V. pag. 293.

CCCXI.

1493. 1493. (Estrasü). *Alesandru*, marele duce alü Litvaniei, trimite o legatiune la *Stefanü*, *voivodulü Moldovei*, pentru a încheia cu dñsulü unü tractatü de alianță în contra Turcilorü.

Wilnae in Novembri. Ind. XII.

Alexandri m. ducis Lithuaniae ad Stephanum palatinum Moldaviae legatio missa in qua ipse ad foedus ineundum invitatur.

Monumenta medij aevi hist. Poloniae Tom. XI. pag. 535.—(Jabłonowski in) *Zródła Dziejowe*. X. App. Nr. 8. pag. 63.

CCCXII.

1493. 1493. *Stefanü*, *voivodulü Moldovei*, trimite o legatiune la *Alesandru*, marele duce alü Litvaniei, spre a-i esprima durerea dñsului pentru mórtea lui *Casimirü*, a regelui Poloniei.

S. l. a. et die (Wilnae 5 Februarii).

Stephani palatini Moldaviae ad Alexandrum m. ducem Lithuaniae legatio, in qua dolor ipsius ex Casimirí regis morte declaratur et foedus contra Turcas ineundum petitur.

S. l. a. et die (post 5 Februarii).

Alexandri ad legationem supra notatam responsio.

Monumenta medij aevi hist. Poloniae. Tom. XI. pag. 537.—(Jabłonowski in) *Zródła Dziejowe*. X. App. Nr. 7. p. 62.

CCCXIII.

1494. *Vladislau*, regele Ungariei, confirmă privilegiul, ce-lu dase în a. 1391 Antoniu, patriarchul Constantinoplei, *mănăstirei românești a St-lui Michailu Arhanghelului din Maramureșu*, întemeiată de voivodul *Bălișă* și de fratele său magistrul *Dragu*, și prin care patriarchul Constantinopolului supune ierarhiei acestei mănăstiri toate bisericile românești din districtul Selagiului, Meseșului, Ugocei, Borzei, Ciceului, Ungurașului și Voivodiloru.

1494.

Nos Vladislaus, Dei gratia, Rex Hungarie, et Bohemiae etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis. Quod venerabilis, et Religiosus frater Hilarius Prior Claustris, sive monasterii Ecclesiae Beati Michaelis Archangeli in Maromarus fundati, Graecae fidei Professor, nostrae Maiestatis accedens in praesentiam, exhibuit, et praesentavit nobis quasdam Litteras privilegiales reverendissimi Patris quondam Antonii civitatis Constantinopolitanae, Novae Romae, ac totius orbis Patriarchae, in pergamento graecis litteris exaratas sigilloque suo plumbeo impendenti consignatas. Et cum hoc, etiam earundem Litterarum exemplum verbotenus in latinum traductum, de et super nonnullis Indultis, Juribusque et libertatibus eidem Ecclesiae Sancti Michaelis, per eundem concessis, inferius in tenore eiusdem exempli denotatis, et specificatis. Supplicans Maiestati nostrae, ut Litteras huiusmodi Patriarchales, ac omnia in eisdem contenta, rata, grata, et accepta habere ac pro eodem fratre Hilario suisque successoribus universis, Ecclesiaeque praenotatae innovantes perpetuo valituras gratiose dignaremur confirmare. Quarum quidem Litterarum, et earundem exempli Tenor sequitur in haec verba.

«Antonius Dei gratia civitatis Constantinopolitanae, Novae Romae, ac totius Orbis Patriarcha. Bene, beateque progeniti, et in Deo honorati, bonique Christiani humilitati nostrae, secundum confirmationem Sancti Spiritus, dilecti filii, et generosi Vajvoda Balicza, et Drag Mester, qui habent Ecclesiam, sive monasterium perpetuum in Maromaros in nomine Sancti Michaelis Archangeli fundatum, qui venerunt ad nos, et humilitati nostrae, in felici et urgente Imperii Constantinopolitani statu supplicarunt, ac in beatitudine, obedientia, quam habuerunt pro consuetudine Christianae Religionis praestiterunt humilitatique omne ac Ecclesiae eorum haereditatem de propriis bonis, et bene acquisitis Ecclesiam videlicet in nomine Sancti Michaelis Archangeli fundatam donarunt, ac obtulerunt, ita quod ad Ecclesiam humilitatis nostrae respectum habeat, eidemque obediat. Nos autem videntes justum eorum desiderium, ac integram fidem considerantes, donationem eiusmodi gratam accepimus voluntatique eorum condescendimus, ac Drag Mester, velut humilitatis nostrae filium nostra autoritate, qua fungimur, benediximus patriarchali, itaque quem Deus eligit in dicto monasterio Priorem, quod talis etiam habeat nostram benedictionem, qua valeat omnes Ecclesias, quae sunt in pertinentiis praedicti Monasterii consecrare. Ad haec, siquis nostrorum subditorum Archiepiscopus, aut Episcopus in dicto monasterio, aut pertinentiis eiusdem inveniretur, quod eius-

modi dicto Priori esset in adiutorium velut haec humilitatis nostrae Litterae ostendunt, sigillo nostrae Ecclesiae munitae. Quia nos Ecclesiam istam, ex sincero corde, ac cum magno honore, in nostram protectionem suscepimus, ac pro salute Christianitatis, et concedimus eiusmodi Priori, ac donamus auctoritatem super omnes proventus dicti monasterii, ac pertinentiarum, quae hic infra inseruntur velut: Zilagysag, Megyesalya, Ugotsa, Berzava, Chicho, Bolvanus¹⁾ Almazigy²⁾, et in omnibus his nominatis Pachomius Prior et Abbas plenariam auctoritatem habeat, ac respectum ad omnes sacerdotes, et ad alios omnes homines, in dicto Monasterio, ac eiusdem pertinentiis existentes, ita ut eos, ad bona opera inducet, et erudiat animae, et corporis, et habeat iudicare omnes causas, ad sedem Ecclesiasticam spectantes, in dicto Monasterio, et pertinentiis eiusdem. Et quod omnes Ecclesias, in pertinentiis dicti Monasterii, ac omnes earundem, et dicti Monasterii proventus, ac sacerdotes sub potestate sua habeat, et manibus. Et quod in omnibus divinis officiis, pro suo Patriarcha faciet commemorationem. Quamobrem vobis, has litteras nostras dedi, et quod si Priori mori (ut omnes mortales sumus) contigerit, omnes fratres spirituales tunc, et Balicza, ac Dragmester cum omnibus hominibus parvis, et magnis, in dictis pertinentiis residentibus, ac congregatis aperte ut ita congregati Priorem eligant nostra auctoritate, et benedictione. Qui ita electus omnimodam potestatem super omnes proventus Abbatae praedictae eodem pacto, sicut et praedecessor suus a Nobis ad honorem sancti Michaelis Archangeli habeat concessimus. Et pro maiori fide, et veritate ac confirmatione loci sancti has litteras nostras dedimus. Et haec scripta sunt XIII die mensis Augusti anno, in quo scribebantur millenarii VI et CCCCCCCC ac LXXXX nono».

Nos igitur huiusmodi supplicatione memorati fratris Hilarii exaudita, et clementer admissa, praescriptas litteras dicti Patriarchae, non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte viciatas conspeximus, praesentibusque litteris nostris similiter privilegialibus, earundem exemplum de verbo ad verbum inseri, et inscribi facientes, eas, et omnia in eis contenta, eatenus, quatenus eaedem rite, et legitima existunt emanatae, viribusque earum veritas suffragatur, acceptamus, approbamus, et ratificamus, ac pro eodem claustro sancti Michaelis Archangeli, et consequenter pro fratre Hilario suisque successoribus universis innovantes perpetuo valituras confirmamus. Ita tamen quod ipse Frater Hilarius Prior, et sui successores Episcopo de Munkats sui ordinis reverentiam, Archiepiscopo vero de Transsilvania, modernis et futuris, veluti superioribus suis debitam subjectionem, et obedientiam praestare debeant, et teneantur. Harum nostrarum, quibus secretum sigillum nostrum, quo ut Rex Hungariae utimur, est appensum, vigore, et testimonio litterarum mediante. Datum Cassoviae, per manus Reverendi in Christo Patris Domini Thomae Episcopi Ecclesiae Iaurinensis, et Postulati Agriensis, Aulae nostrae summi et Secretarii Cancellarii, ac Fidelis nostri dilecti, quarta decima die mensis

1) Unguraşu în com. Solnocului interiorii.

2) Voivoşii în com. Bihorului.

Maii, anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto. Regnorum nostrorum Hungariae etc. anno quarto, Bohemiae vero vigesimo quarto.

Laurianu și Bălcescu, Magazinul istoric pentru Dacia. Tom. III. București 1846. pag. 172 — 179. După transumptul Capitulului din Alba Julia din a. 1721.— Báthyan, Leges ecclesiasticae Tom. I. p. 216 și 217.

CCCXIV.

1494. Văduva lui *Turécü Românulü* dimpreună cu fiul său, emigrați din Țeromânească în Transilvania, se judecă înaintea tribunalului din Orăștie cu *Vornicü Românulü*, servitoriul vameșilor, care fără nici un drept le luase 12 porci.

1494.

Obsequiosum animum complacendi. Egregie circumspectique viri noveritis quoniam pridem nobis more solito pro tribunali consedentibus accesserunt nostri in praesentiam relictæ Johannis Toréck Olachi una cum filio suo, praesentium videlicet ostensores, ab una, et Vornick Olachus in jus attractus, parte ab altera, per quam relictam Johannis Toréck una cum filio suo contra et adversus praedictum Vornick Olachum propositum extitit eo modo, quoniam elapsis temporibus praedictus Johannes Toréck, eo adhuc vivente, cum omnibus bonis suis de Transalpinis venisse mansionis causa, ubi et quosdam porcos secum adduxit duodecim vero, quod et vigesimatoribus insinuasset, quod vero vigesimam eis exdare vellet. Non post multum tempus praedictus Vornick ex quo famulus vigesimatorum fuit, dolose adiisset praedictum Iohannem Toréck in Parkas tunc commorantem, dicens quod vigesimatores ei de porcis suis vigesimam eidem Vornick propriassent, et unum porcorum porcum ab eo rogasse pro vigesimis quem eidem praedictus Johannes Toréck dedit, sed Vornick iterum alio excogitato dolo dixit: se non posse pellere unicum illum porcum ad oppidum, sed cum caeteris porcis ut pellantur rogasse, quod cum praedictus Johannes Toréck anuisset et ad oppidum nostrum porcos impulissent, mox decimatores seu vigesimatores eosdem porcos receperunt et mactaverunt, super quibus omnibus et singulis praedicta Johannes Toréck sufficiens testimonium adduxit. Praedictus vero Vornick dixit, se nescivisse, quod vigesimatores praedictos porcos recipere vellent dolo quoque egisse, unde nos intellectis propositionibus, responsionibus et probationibus partium ambarum iterum pro in causa suorum, quod ex quo per machinationes et dolos ejus porci sunt ablati, solutionem praedictos porcos teneatur et solvat. Ipse vero Vornick sententia nostra contentus minime, causam suam pro appellationis remedio ad vestram audientiam duximus provocandam. In cujus rei testimonium praesentes literas sigillo nostro duximus roborandas. Ex Saazwarusch, Sabato ante Thome apostoli anno 1498.

Judices, villicus juratique cives
oppidi Saazwarusch.

Titlul: Egregio circumspectisque viris magistro civium, iudicibus iuratisque civibus civitatis Cibiniensis, dominis et praeceptoribus colendissimis.

Amlacher, Urkundenbuch. pag. 58—59. Originalul pe chârtie în archiva națiunii săsesci din Sibiu.

CCCXV.

1494. 1494. (Estrasü). Amintire despre *chinezul Martinu*, aşezat cu locuința pe moșiile lui Orzag din Bănatü.

Serenissimo principi et domino Wladislao Hungarie etc. Regi Capitulum ecclesie Chanadiensis. Quod cum Idem homo v. S. dicto testimonio nostro presente . . . ad faciem dicte possessionis Bankfalva . . . vicinis et commetaneis universis, et signanter Martino Kenez in Laurency Orzag domini sui et Nobili Jacobo Zekel in sua et nobilium filiorum dees etc. . . personis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo. . . . Datum octauo die diei contradictionis et euocationis prenotatarum. Anno domini Millesimo Quadringentesimo Nouagesimo Quarto.

Pesty, Krassó vármegye. Tom. III. pag. 469—471. Originalul pe chârtie în archiva camerei fiscale din Buda.

CCCXVI.

1494. 1494. *Vladislaw*, regele Ungariei, scutesce pe *nobilii și pe Românii din districtul Hațegului*, ca se mai plătescă regelui sub titlul de quinquagesimă câte 200 oi pe an. Regele le acórdă această scutire în considerarea serviciilor, ce le-au făcut dênșii cu apărarea regatului în contra Turcilorü.

Nos Wladislaus dei gracia Rex Hungarie Bohemie ect. necnon Marchio Morauie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis, Quod nos cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humillime supplicacionis instanciam per eos pro parte vniuersorum Nobilium et Walachorum districtus Haczak nostre propterea porrecte Maiestati, tum vero consideratis fidelitate et servicys eorundem que ydem circa defensionem huius Regni contra Thurcos a plerisque iam annis exhibuerunt et que eciam deinceps continue facere habent eisdem vniuersis Nobilibus et Walachis predicti districtus Haczak, illas ducentas oues quas ipsi nobis et Successoribus nostris Regibus Racione Quinquagesime de medio ipsorum soluere obligantur, si et

in quantum istas tantummodo ducentas et non plures oues nobis, Racione eiusdem Quinquagesime siue ex privilegys ipsorum siue alys euidentissimis documentis soluere debere comperti fuerint, imperpetuum duximus graciose remittendum et relaxandum, Ita tamen et hac condicione, Quod ydem vniuersi Nobiles et Walachi illas Sexaginta Marcas argenti, quas vltra illas ducentas oues, nobis et fisco nostro Regio Racione dicte Quinquagesime more antiquo soluere obligantur, tempore suo plenarie et sine vlla difficultate nobis et hominibus nostris ad id deputandis, deinceps semper soluere debeant et teneantur, Imo Remittimus et relaxamus presencium per vigorem, Quocirca vobis fidelibus nostris Waywodis vel vicewaywodis, necnon dicatoribus, et exactoribus prefate Quinquagesime nostre, pro tempore constitutis, presentes visuris, harum serie firmissime committimus et mandamus, Aliud habere nolentes, quatenus a modo imperpetuum de prefatis Nobilibus et Walachis dicti districtus Haczak, presentibus et futuris, Racione Quinquagesime nostre non amplius quam predictas Sexaginta Marcas Argenti exigere et extorquere presumatis, dictas vero ducentas oues, Si et in quantum vt premisimus ydem Nobiles et Walachi pro huiusmodi Quinquagesima non plures quam ipsas ducentas oues nobis ab antiquo soluere debere comperti fuerint, eisdem modis omnibus relaxare et remittere relaxarique et remittifacere debeatis et teneamini. Nec eosdem propter non solucionem huiusmodi ducentarum ouium in personis rebusque et Bonis ipsorum quibusuis impedire turbare seu aliter quouismodo contra formam premissae nostre graciose Relaxacionis vllo vnquam tempore molestare, audeatis, Gracie nostre sub obtentu. Presentes vero quas Secreto Sigillo nostro quo vt Rex Hungarie vtimur impendenti communiri fecimus post earum lecturam semper reddi iubemus presentanti, Datum in Ciuitate nostra Cibiniensi feria quarta proxima post festum beati Egidy Abbatis, Anno domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo Quarto, Regnorum nostrorum Hungarie etc. Anno quarto, Bohemie vero Vigesimo Quarto.

Ad Relacionem Reuerendissimi domini Sigismundi Episcopi Q. The-saurary.

A Hunyadmegyei tört. és régész. társ. Evkönyve. II. pag. 36—37. Originalulă în posesiunea Dr. lui Solyom-Fekete Ferencz din Deva.

CCCXVII.

1494. *Michaii Lazar și Blașu de Plugovița*, oficialii Caransebeșului, și *Negotă din Negotesci*, județul districtului, adeverescă, că nobilul George Gămanu a plătit suma, cu care decedatul Nicolae Bizere rămăsese datoriu nobilului Petru Vâlcașin.

1494.

Nos Michael Lazar necnon Blasius plugowyczay officiales de Sebes: et Naghotha de Negotesth Judex nobilium districtus eiusdem: Damus pro Me-

moria. Quod veniens nostri in presenciam Egregius vir Ladislaus Fyath nomine et in persona Egregy Petri Walkasyn de Crassofew protector scilicet bonorum eiusdem, personaliter ab vna: partibus vero ab altera Nobilis vir Georgius gaman de Byzere: et per annotatum Egregium Ladislaum Fyath coram nobis oraculo viuueuocis ac spontanea voluntate fassum extitit et relatum in hunc modum: Quod quia condam Egregius Nicolaus Byzerey eidem annotato Petro Walkasyn 31 florenos puri auri debitor remanserat: tamen idem annotatus Georgius Gaman nolens possessiones eiusdem preuia ratione discipari predictos 31 florenos auri eidem plenarie et efectiue restituisset, ipseque eosdem prefato Egregio Petro Walkasyn remisisset: per quorum restitutionem annotatus Egregius Ladislaus Fyath: in persona ipsius Egregy Petri Walkasyn: eundem annotatum Nobilem Georgium gaman quitum expeditum et modis omnibus absolutum relinquit: coram nobis, vigore et testimonio litterarumstrarum mediante. Datis in Karansebes feria quinta in octauis festi Ascensionis domini anno eiusdem M-o CCCC-o LXXX-mo quarto.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 114—115. Originalul pe chârtie în archiva familiei Sombory.

CCCXVIII.

1494.

1494. *Adunarea generală a nobililor din districtul Caransebeşului*, dimpreună cu Nicolae Lazară, căpitanul şi judeţul Caransebeşului, cu Michaiă Lazară şi Blaşu Plugoviţă, castelanii (Caran)Sebeşului, judecă procesul lui Ioană Părcălabulă cu cetăţenii din Cărană, pentru folosirea pe nedreptă a unor câmpuri şi păduri.

Vniuersi nobiles districtus Karansebes: Nicolaus Lazar Capitaneus et Judex. Item Michael similiter Lazar et Blasius plwgoicha Castellani de dicta Sebes: Item Ladislaus Floka Barnabas Dragomer Nicolaus Rucha Clemens Magnus, Mathias Zwppa et Thomas Magnus Jurati Ciues eiusdem Loci. Memorie commendamus per presentes quibus expedit vniuersis Quod nos viso: Magnifici pauli Kenisi Comitis Sigillo: quod nobis: Nobilis Johannes porkolab ostendit: aduersus homines de Karan: Quos homines de Karan: contra Johannem porkolab prefatum: coram nobis: iudicio astarifecimus: contra quos: Johannes porkolab sic respondit: Quod ipsi homines de Karan omnes communiter: piscinam suam piscarent: siluas et campos vterentur: in eisdem feras venando percucientes: a quibus prouentus eidem persoluissent nihil: quibus omnibus invicem computatis ducentorum florenorum dampnum eidem intulissent: Insuper vero quendam familiarem suum: quem pro custodia posuisset piscine Adeo percussissent Quod ex percussione nece miserabili occubisset: quo audito homines de Karan omnia predicta obiecta negauerunt: Quod piscinam non piscauerunt: Campos et siluas non vsi extiterunt: f(am)iliaremque suum

non percusserunt : Nos vero testes : a predicto Johanne porkolab produci postulauimus. Sed testes quos ipse Johannes porkolab producebat : Respectu. nos modico et insuficientes decreuimus. Tandem vero secundam doctrinam nobis a deo datam : nos sic adiudicauimus : Quod omnes homines de Karan per singula capita : super eo iuramentum prestant : Quod ipsi in preallegatis obieccionibus : Johannis porkolab penitus immunes essent : Super quo nostro iudicio pars vtraque contentus extiterit : Cui fidei deposicioni : tempus prefigendo congruum : Quo termino adueniente : Ipsi Iudices de Karan. Michael Zederyes ; Johannes Barb Georgius Wyda Thomas Zeles Nicolaus Frank Donch et philippus nominati : coram nobis ; manus ipsorum per modum crucis ponendo Iuramentum prestiterunt : Quod ipsi piscinam suam non piscaruerunt : Siluas et campos suos non vsi extiterunt : familiaremque suum non percusserunt : Et quod omnes homines in Karan conmorantes ipsi prenotati Iudices de Karan iurari fecerunt modo vt supra : quo facto : sic ipsosmet coram nobis expediverunt. Harum litterarum nostrarum vigore et testimonio presencium mediante Ex Karansebes : feria 3-a proxima ante festum C(orpo)ris Christj Anno Domini Millesimo 1494.

(L. S.)

(L. S.)

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 115—116. Originalulă pe chărtie în archiva familiei Macskási.

CCCXIX.

1494. *Paulū Chinezulă*, judele Curiei regale din Ungaria, ordonă tuturoră comiților, castelanilor și vameșilor din Ungaria, ca se nu iée nici unu felū de vamă dela locuitorii orașului Căranū, când vorū călători prin ținuturile dênșiloră.

1494.

Comes paulus de Kenys Iudex curie R.
vniuersis et singulis dominis pefat.
Comitibus Castellanis officialibus Tri(cesimatoribus)
magistris nec non Ciuitatibus oppidy.
Iudicibus villis et alys quibuslibet
cum amicia, Quia nos.
priuilegia tam moderni domini
diuorum Regum, pro parte oppidorum.
In simul et vnanimiter concessa,—.
Ex eis intuīti sumus quod Inco.
nullibi intra ambitum huius Regni
solucionis quorumvis tributorum et v.
compelli debeant ideo vestras.
. vestrum seorsim requirimus.

et quibus licet Regia in persona committimus, eciam quatenus Incolas et Inhabitadores predicti oppidi Karan vniuersos nullibi in bonis territorys et tenutis

tributisque et vadis vestris ad solucionem tributorum uel aliorum vectigalium appellere aut ad quorumuis instanciam in Rebus uel personis ipsorum arestare et dampnificare copellique aut arestarifacere vlla racione velitis communi Iusticia requirente, Secus ne facturi, presentibus perlectis exhibenti restitutus Datum in Themeswar sabbato proximo ante festum Natiuitatis Johannis Baptiste Anno Domini Millesimo quadringentesimo Nonagesimo quarto.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 116—117. Originalul pe o fâie de chîrtie, din care s'a perdut a patra parte, se află în archiva familiei Macskási. Pe dosul s'a scris mai târziu următoarea notiță în limba ungară: Paulu Chinesul a datu orașului Caransebeșu privilegiul, ca se nu plătescă vamă nicăiri.

CCCXX.

1494.

1494. *Vladislavii*, regele Ungariei, confirmă privilegiul, prin care regele Sigismund scutise pe *Românii din districtul Caransebeșului* de ori ce vamă, în ori ce părți ale regatului, și anume în considerarea serviciilor militari, ce le făcuse dênșii în expedițiunile întreprinse asupra Turcilor, și în considerare, că districtul acesta a fost ars și desolat cu totul prin multele incursiuni ale Turcilor.

Commissia propria domini Regis.

Nos Wladislaus dei gracia Rex Hungarie, et Bohemie etc. Memorie comendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis. Quod pro parte et in personis fidelium nostrorum vniuersorum Wolachorum, et alterius status seu linguagy hominum, in districtu Sebes constitutorum et comorantium, exhibite sunt coram nobis quedam littere Serenissimi principis condam domini Sigismundi Romanorum Imperatoris et Regis Hungarie etc. Quibus mediantibus, idem condam dominus Sigismundus Imperator et Rex, consideratis fidelitatibus et seruicys per eosdem Wolachos, in exercitualibus expeditionibus contra seuissimos Thurcos sepe sepius instauratis, Cum summa fidelitatis constancia, eidem et Sacre Regni Corone exhibitis et impensis Et potissimum attendens et considerans validam et magnam oppressionem, Spoliacionem, domorum combustionem et desolacionem, ac nonnullorum ex eis, diram abductionem, que prefati Wolachi et Incole, A predictis Thurcis partes inferiores Regni sepe numero subintransibus diuersimode, et multipliciter perpassi fuissent, Horum igitur intuitu, et vt etiam aliquo subleuamine consolarentur, et de cetero ad obsequia Regni et Corone promptiores redderentur, et habiliores, Eosdem vniuersos Wolachos et alterius status, seu linguagy homines predicti districtus Sebes, eorumque quemlibet, ab omni solucionem Tributaria, de personis, Rebusque et bonis ipsorum quibuscunque in locis quorumcunque Tributorum, tam Regalium et Reginalium, quam aliorum quorumlibet, vbilibet intra ambitum dicti Regni Hungarie habitis, fieri debenda, suo beneplacito perdurante, prorsus et per omnia exemisse et supportasse

dinoscebatur, Quibus presentatis, Supplicatum extitit nostre Maiestati pro parte eorundem Wolachorum, quatinus, ipsos, nos quoque in huiusmodi exempcionibus et libertatibus suis graciose dignaremur facere conseruari. Nos igitur, qui tametsi omnes subditos et fideles nostros, in suis Juribus et libertatibus equaliter volumus conseruare, Illos tamen precipue conuenit, fauore et gracia ac munificencia nostra prosequi, Qui talia loca Regni finitima incolunt, vbi contra hostes fidei, sine intermissione certare coguntur, Proinde volentes nos quoque vestigia maiorum nostrorum in hac parte sectari, prescriptas litteras dicti condam domini Sigismundi Imperatoris et Regis, Quarum Tenores presentibus pro sufficienter expressis haberi volumus, Ratas et acceptas habentes, eosdem Wolachos et alterius linguagy, et Status homines predicti districtus, nos quoque ab omni solucionem Tributaria vbilibet, per totum Regnum nostrum Hungarie, quemadmodum in superioribus extitit declaratum, ad tempus nostre Maiestatis beneplaciti duximus eximendos et supportandos, eximimusque et supportamus presencium per vigorem, Quocirca vobis fidelibus nostris vniuersis et singulis Nobilibus, et alterius cuiuscunque status et condicionis hominibus, Ubiuis intra ambitum predicti Regni nostri Hungarie Tributa habentibus et tenentibus, necnon eciam Tributarys, tam nostris Regalibus et Reginalibus, quam aliorum quoruncunque, quibus presentes ostenduntur, firmissime precipimus et mandamus quatinus amodo deinceps, a prefatis Wolachis et alys prenominatis, sew eorum altero, Rebusque et bonis eorum, quibuscunque in locis Tributorum predictorum, nullum Tributum, nullam ve Tributariam solucionem petere vel exigere, petique sew exigifacere presumatis, nec sitis ausi modo aliquali, gracie nostre sub obtentu, Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in Themeswar feria secunda proxima (aici lipsescü cuvintele post séu ante festum) beati Francisci Confessoris. Anno domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo quarto, Regnorum nostrorum Hungarie etc. Anno quinto Bohemie vero vigesimo quarto.

(L. S.)

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 117—119. Originalulă pe pergamenă în archiva familiei Macskási.

CCCXXI.

1494. În socotelile celor 7 districte săsești din Transilvania, cari se purtau de către primariul Sibiului, aflăm în anul acesta amintite următoarele cheltueli :

1494.

1494. Item misso cuidam exploratori ad Nicopolim in festo sanctorum Innocentum ff 3.

Item cuidam exploratori misso versus Nycopol in die sancti Anthonii confessoris ff 3 d 24.

Item misso homine ad Lowischa ad familiarem domini vaivodae Transalpinensis Bils vocatum pro sciscitandis novitatibus thurcorum ff o d 75.

Item nuntio misso ad fratrem vaivodam Transalpinensem cum duobus pharetris eidem honore oblatis ff 2 d 50.

Item cuidam exploratori misso versus Bodon¹⁾ feria quarta post dominicam Judica ff 3.

1494. Item cuidam valacho propter certas avisationes nobis factas ex parte thurcorum ff 1.

Item cuidam Bayoroni Transalpinensi missa una sella pro honore propter avisationes nobis factas ff 1 d 25.

Item cuidam vallacho de kynen propter certas avisationes nobis factas ff 1.

Item quibusdam vallachis de kynen propter certas avisationes nobis faciendas ff 2.

Item antiquo Scarban de kynen pro quibusdam avisacionibus faciendis ff 1.

1494. Item cuidam homini misso ad vaivodam Transalpinensem in facto cujusdam exploratoris nostri cujus nasum abscindere fecit ut rationem sciremus ff 3.

1494. Item famulis missis cum quodam vallacho Styrbicz ad insequendos malefactores ff 2.

Item novem stipendariis qui de speciali commissione dominorum provincialium deputati erant ad intendendum super latrones praedones spoliatores qui plurima damna intulerunt ff 27.

Item cuidam vallacho ut malefactores exploraret ff o d 64.

Item alio vallacho similiter ut malefactores exploraret ff o d 40.

Item famulis missis versus kercz ad insequendum et perquirendum quendam furem ff 1 d 50.

Archiv des Vereines für siebenb. Landeskunde. N. F. XIV. pag. 211. 212.

CCCXXII.

1494-1495. 1494—1495. În socotelile tezaurului publică ală Ungariei se află înscrise următoarele cheltueli, făcute în interesul lui *Stefană, voivodulă Moldovei*, și ală ambasadioră sei trimiși în Ungaria.

1494.

Pag. 47. Magnifico D-no Stephano Vayvodae Moldaviensi de contributione Transilvanensi (dati sunt) 1000 fl.

Pag. 48. 30. Aug. ad coquinam et ad equos et pro vino duobus Oratoribus Vayde Moldaviensis, qui venerunt in legatione Chibiniensi ad R^{am} M^{tem} expositi sunt in toto 111 fl.

¹⁾ Vidină.

2. Sept. pelles variolinas emimus pro subductura unius sube Oratoris Vayde Mold. pro. 18 fl.

1495.

Pag. 149. Bona Domini Stephani Vayvodae Moldaviensis in pertinentiis castrorum Chychew et Kykellew (a quibus contributio relaxata est), faciunt 1515 fl.

Pag. 178. 11. Dec. emta sunt iterum duo vasa vini ipsis Oratoribus Vayde Moldaviensis per Blasium Zakachy pro 17 fl.

Eisdem oratoribus emti et missi sunt pisces pro 6 fl. & 33. fenum et avene emte et misse sunt (prorsus sic) pro 12 fl.

Eisdem oratoribus Moldaviensibus missi sunt ad emenda victualia pro coquina eorum de Commiissione Dni Thesaurarii 64 fl.

Engel, Geschichte d. Moldau u. Walachey. Tom. II. pag. 147—148.

CCCXXIII.

1495. *Vladislau*, regele Ungariei, scrie lui *Vladă voivodulă, fiulă reposatului Draculă*, că în repețite rânduri l'a rugat să se ție din Transilvania, și că nu de multă a aflată țieși cu neplăcere, că dănsulă causăză în Transilvania diferite pagube Sașiloră, și că în contra tractateloră esistente face incursiuni în Țera-romănescă, de aceea îlă invită de nou, ca se părăsască numai de câtă Transilvania, și se vină la Timisóra, fiindă că altă cum a autorisată pe Sași, se se apere în contra dănsului cum voră puté.

1495.

Magnifico Vlad, Wayvodae, filio quondam Drakwlya, fideli nobis dilecto. Jam aliquoties ad te scripsisse meminimus, ut de illis partibus Regni nostri Transylvanis exire deberes, nunc autem intelleximus non sine displicentia Te adhuc in illis partibus esse, et plurima damna, atque nocumenta praesertim Saxonibus nostris irrogasse, praeterea etiam partes Transalpinas contra treugas pacis jam aliquoties invasisse, quod certe, et moleste ferimus, et tibi graviter etiam imputamus. Unde volumus, et Fidelitati tuae harum serie districtae committimus, et mandamus, ut statim, et in continenti acceptis praesentibus, sine omni ulteriori mora, et procrastinatione, de illis partibus exire et ad fidelem nostrum magnificum Josa de Som Comitem Themesiensem venire modis omnibus debeas, nam certus esto, quod praefatis Saxonibus nostris omnimodam facultatem dedimus, ut se adversus Te, et tuos, utcunque potuerint defendant. Secus igitur non facturus. Datum Chanadini in festo omnium sanctorum a. Dⁿⁱ 1495.

Engel, Geschichte der Moldau u. Walachey. I. 185. Copiată de Eder din originală. — Transilvania. An. 1874. pag. 30.

CCCXXIV.

1495.

1495. *Ianușu Chinezulă*, din comuna Felécü în Transilvania, amintit ca martor în sentința, pe care au pronunțat-o judecătorii districtelor săsești în contra lui Ambrosie Zabo, fostul județ al Clușului, acusat pentru diferite delict.

. Item de felleck Ianusch Kenes Juramento deposito fassus est quod post presentacionem census ad Consulatam Semel in domo sua dedit ei septem florenos Secunda vice in domo Michaelis Porkolab Junioris iterum dedit Vij florenos, et iterum in domo Ambrosy dedit medium florenum Datum Cibinii in nostra generali Judiciaria sessione feria quarta proxima post festum Beatae Luciae Virginis. Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo Primo.

Jakab, Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez. I. pag. 297. Originalul pe pergament în arhiva orașului Cluș.

CCCXXV.

1495.

1495. *Vladislaw*, regele Ungariei, scrie Capitulului din Alba-Julia se introducă de nou pe nobilul român *Stefan din Rîșor*, și pe frații săi, în posesiunea comunelor Rîșor și Șerel din țera Hațegului, pe cari le-au stăpânit dâșii și strămoșii lor încă și mai înainte.

Uladislaus Dei Gratia Rex Hungarie etc. fidelibus nostris Capitulo Ecclesiae Albensis Transilvaniae salutem et Gratiā nram. Cum nos ad supplicationem nonnullorum fidelium nostrorum Matti. nrae. propterea factam, tum vero attentis, et consideratis fidelitate, et servitiis fidelium nostrorum nobilium Stephani de Rusor, ac Joannis, et Ladislai carnalium, nec non Michaelis, et alterius Ladislai fratrum suorum patruelium Matti. nrae. juxta ipsorum possibilitatis exigentiam exhibitis et impensis possessiones Rusor praedictam, ac Serel vocatas in Districtu de Haczek habitas, in quarum pacifico Dominio iidem progenitores ipsorum ab antiquo perstitisse, seque persistere asserunt etiam de praesenti. Item totum et omne Jus nostrum regium ect. Simul cum cunctis suis utilitatibus, et pertinentiis quibuslibet, praemissis sicut praefertur stantibus, et se habentibus, memoratis Stephano etc. ipsorumque haeredibus, et posteritatibus universis, vigore aliarum literarum nostrarum novae nostrae Donationis titulo exinde confectarum in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem in Dominium earundem per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci, super quo fidelitati vestrae firmiter praecipientes mandamus, quatenus etc. (reliqua juxta stilum mandati statutorii). Datum in Civitate nostra

Cibiniensi, in festo B. Aegidii abbatis anno D. 1495. Regnorum nostrorum anno Hungariae 5. Bohemiae vero 34.

Originale exstat in Archivo Capit. alb. Transilvaniae, cujus dorso series executionis his verbis est superscripta :

•Executio facta est feria 3. in profesto Joannis ante portam Latinam. Homo Regius Demetrius Vádi Capitularis Joannes Capellanus Curiae Episcopalis, commetanei sunt : Jacobus Dancso de Barbatzest, Michael Buda de Galács, Joannes, Demetrius, Stephanus de Bajesd, Stephanus, Michael, Radul, David, Naan, Laczko, et Sztojka de Fejérviz nullo contradictore apparente. •

Transilvania. An. 1874. pag. 30—31. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCXXVI.

1495. *Alesandru*, marele duce ală Litvaniei, concede lui Ivană, marelui duce din Moscva, ca legații săi, trimiși la *voivodulă Moldovei*, se pôtă trece prin Litvania, 1495.

Alexander m. dux Lithuaniae Iwano m. duci Moscoviae ad legationem de ducissa Bielska respondet, ut legati Iwani per terras suas ad palatinum Moldaviae transeant, concedit legatosque suos se ad Iwanum missurum significat.

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. T. XI. pag. 541—542. — Akty Zapadnoj Rossyi. I. Nr. 132. pag. 153. — Reg. Danił. Skarb. II. pag. 242.

CCCXXVII.

1495. (Estrasă). *Vladislau*, regele Ungariei, se consultă cu voivodulă Transilvaniei în privința măsurilor, ce trebuie luate pentru apărarea celor trei națiuni privilegiate din Transilvania, de escesele *Româniloră*. 1495.

Wysegrad sabb. prox. p. fest. BB. Philippi et Jacobi apost. — Uladislai Regis literae, e quibus evenit : Regem cum Vajvoda Transilvaniae de Maleficis coercendis, nominanter de tuendis a licentia Valachorum ceteris Regnicolis Transilvaniae anno superiori (1494) in Transilvania dum esset, consilia agitasse, mandataque edidisse.

Ex autographo innuit Eder in Felmer p. 170—171.

Transilvania. An. 1874. pag. 30. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCXXVIII.

1495.

1495. Nobilulă *George Gămanu* din Bănatu se împacă cu Ionu, fiulă lui Ladislau Bizere, înaintea Capituluului din Aradă, despre tôte controverselle, ce le au avutu între dênşii pentru moşile sale familiari din districtulă Caransebeşului şi ală Berzavei.

Capitulum Ecclesie Orodienſis, Omnibus christifidelibus presentibus pariter et futuris presencium Noticiam habituris, Salutem in omni Salutis largitore, ad vniuersorum Noticiam harum serie volumus peruenire Quod Georgius Gaman de Byzere ab vna et Johannes filius Ladislai de eadem Byzere partibus ab altera Idem etiam Georgius Johannis, Nicolai et Andree filiorum, nec non prefatus Johannes, Ladislaus similiter filij, vniuersorumque prolium ipsorum si quos in futurum eisdem anueret et concederet, oneribus et quelibet grauaminibus super se assumptis Coram nobis personaliter constituti sponte confessi sunt in hunc modum Quodquot ab Avo et prohavo, certe lites et controuersie condescense ac deuolute fuissent Tempus ipsius ordinationis et compositionis proborum Nobilium videlicet concordarunt coram nobis talimodo Quod uniuersas et quaslibet lites ac controuersias in alterutrum sic deuolutas et condescensas . . . bencia et literalia Instrumenta puta Evocatorias Birsagiales Sentencionales quas prescriptas lites approbassent et su . . assent condescendi et in nichilum redigificissent, Memoratas eciam literas cassas vanas friuolas et Exhibenti nocituras reliquissent et commisissent, prout nostri in presencia reliquerunt et commiserunt, Theciam (?) se ipsos ampliori . . . cione finali adamassent, vt ipsorum omnes ac quelibet possessiones et predia, que scilicet possessiones ac predia In ipsos ab Auis et prohauis Jure successorio legitime redacte condescense et deuolute essent: In possessionibus puta Biszere prefata Kalova plesse Alsoworchorowa, Kezeseuorchorowa, felseuorchorowa Rawna Glamboka Meel Zlatena, Ohabycha felseu-Myhelencz, Also-Myhelencz, Hanzarowa, Bolwasnycza, Apadya, Laczkan, Zaccel, Thernowa, Brathowa, Smykolcz, Alsoprysyen, felseoprysyen, et Besne in districtibus Karansebes et Borzaseu existentibus et habite, Ita vt in omnibus prescriptis possessionibus et predys directe et equales medietates ipsum Georgium cum filys et relique similiter totales medietates prefatum Johannem concernerent et seorsum si quem parcium ab hac Luce sine heredum sew prolium solacio decedere contigerit (tunc) vniuerse medietates partis sic decedentis in alteram partem s . . . tem condescenderent et deuoluentur ipso facto. Imo prefati Georgius et memoratus possessiones ipsorum vt prefertur eo ligauerunt isto adiecto Quod si qua parcium hanc pacis tranquillitatem et finalem compositionem temporum in processu Infringere retrahere aut lites et causas hi mouere vel vellet aut contra partem in premissis suomodo persistente ante litis ingressum In Se ac testimonio vniuersorum possessionum prescriptarum vi sic et ad quod se libera ipsorum voluntate obligarunt In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras priuile-

giales pendentis et autentici Sigilli nostri munimine Roboratas duximus concedendas Datum per manus venerabilis et Egregy Clementis de Thoron decretorum doctoris, Lectoris socy et conCanonici nostri, feria quarta proxima post dominicam Letare Anno domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo quinto, presentibus ibidem honorabilibus dominis Barnaba Cantore, Mathia Custode ac Magistris Michaelae de Walpo, Marco de Waradino, Matheo de Chanadino ceterisque Canonicis fratribus nostris in dei ecclesia Regi sempiterno Jugiter famulantibus et deuote.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 119 – 121. Originalul pe pergamenă în archiva familiei Sombory.

CCCXXIX.

1495. *Nobilulă Ionă Bizere* din Bănată zălogesce lui *George Gămană* și soției sale toate părțile sale de moșie din districtul Caransebeșului și ală Berzavei pentru suma de 250 fl. în aur.

1495.

Capitulum Ecclesie Orodensis Omnibus christifidelibus presentibus pariter et futuris presencium Noticiam habituris, Salutem In omnium salutis Largitore, ad vniuersorum noticiam harum serie volumus pervenire: Quod Johannes de Byzere filius condam Ladislaï de eadem Byzere, Coram nobis personaliter constitutus sponte confessus est in hunc modum. Quod ipse ad presens necessitate compulsus, omnes et totales porciones suas possessionarias et prediales que In ipsum a condam Nicolao de iamfata Byzere fratre scilicet suo Jure successorio deuolute et condescense fuissent. In possessionibus, Byzere prescripta, ac Kalowa, plese, Alsoworchorova, Kezepsevvorchorowa, felsevvorchorowa, Rawna, Glamboka, Meel, Zlatena, Ohabycha, felsevmyhelencz, also Myhelencz, Hanzarowa, Bolvasnycza, Apadya, Laczkan, Zacchel, Thernowa, Brathowa, Smykolcz, Alsopryzyen, felsevpryzyen et Besne In districtibus Karansebes et Borzafew existentibus habitas, cum omnibus et singulis ipsarum vtilitatibus et pertinencys quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, aquis, pratis, fenetis, Siluis, Nemoribus, Spinetis, Rubetis, virgultis, Montibus, vallibus, aquis, fluuys, Rivulis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus Molendinis et eorum Locis, ac generaliter quorumlibet vtilitatum integritatibus, quouis nominis vocabulo vocitatis ad easdem de Jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, Georgio Gaman de prefata Byzere, ac Nobili domine Dorothee consorti, necnon Johanni Nicolao Andree filys et puelle Katherine filie suorum, ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis, pro ducentis et quinquaginta florenis auri plene vt dixit ab eisdem iam receptis et leuatis pignori obligasset, Imo obligauit et Impignoravit coram nobis tali modo, vt dum et quando eidem aut heredibus suis facultas redimendi

suppeteret, Exiter jdem Georgius aut fily sui prenominati rehabitis prius huiusmodi ducentis et quinquaginta florenis auri prescriptas porciones cum pretactis vtilitatibus Absque omni litigio et difficultate remittere et resignare debeat et teneantur, Assummendo nichilominus Idem Johannes Memoratum Georgium In pacifico domynio pretactarum porcionum Infra tempus redemptionis contra quoslibet legitimos Impetitores causidicos et actores proprys suis laboribus et expensis protegere tueri et conseruare. In cuius Rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras priuilegiales pendentis et autentici Sigilli nostri munimine Roboratas duximus concedendas, Datum per Manus venerabilis et Egregy Clementis de Thwron decretorum doctoris lectoris socy et concanonici nostri feria sexta proxima ante Dominicam Judica, Anno domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo quinto, presentibus ibidem honorabilibus dominis Barnaba Cantore, Mathia Custode, ac Magistris Michael de Walpo Marco de Waradino Matheo de Chanadino, Ceterisque Canonicis In dei Ecclesia fratribus nostris, Regi sempiterno Jugiter famulantibus et deuote.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 121. Originalulă pe pergamenă în posesiunea lui Benedek Csáplár.

CCCXXX.

1496.

1496. *Papa Alesandru VI.* trimite lui Constantin, regelui din Georgia, ună transumptă de pe bula Papei Eugeniu IV. dată în conciliul de la Florența, prin care se face cunoscută tuturor creștinilor: că *Latinii și Grecii* s'au unită în privința principiului despre purcederea Spiritului sfânt, că pontificele romană este primatul întregii biserici creștine, succesorul apostolului Petru, și vicariul lui Christu pe pământ, și în fine, că ală doilea după pontifice este patriarhul din Constantinopole.

ALEXANDER EPISCOPUS etc. Ad futuram rei memoriam. Provisionis nostre debet provenire subsidio, ut ius suum cuilibet conservetur. Hinc est, quod nos tenorem quarundam litterarum felicitis recordationis Eugenii pape III. predecessoris nostri in registro ipsius predecessoris repertum pro eo, quod sicut exhibita nobis nuper pro parte Carissimi in Christo filii nostri Constantini Georgianorum Regis Illustris petitio continebat, ipse huiusmodi tenore pro implemento orthodoxe fidei in partibus illis se asserit indigere, de registro ipso de verbo ad verbum transcribi et ad ipsius Regis supplicationis instantiam presentibus annotari fecimus: qui talis est. Eugenius Episcopus etc. Ad perpetuam rei memoriam. Consentiente ad infrascripta Carissimo in Christo filio nostro Iohanne Paleologo Romanorum Imperatore Illustri, et loca tenentibus venerabilium fratrum nostrorum patriarcharum, et ceteris orientalem ecclesiam representantibus. Letentur celi et exultet terra: sublatus est enim de medio paries, qui occidentalem orientalemque dividebat ecclesiam, et pax atque concordia rediit, illo angulari lapide Christo, qui fecit utraque unum, vinculo fortissimo

caritatis et pacis utrumque iungente parietem, et perpetue unitatis federe copulante ac continente, postque longam erroris nebulam et dissidii diuturni atram, ingrathamque caliginem serenum omnibus unionis optate iubar illuxit. Gaudet et mater ecclesia, que filios suos hactenus invicem dissidentes iam videt in unitatem pacemque rediisse, et que antea in eorum separatione amarissime flebat, ex ipsorum modo mira concordia cum ineffabili gaudio omnipotenti deo gratias referat. Cuncti gratulentur fideles ubique per orbem, et qui christiano censentur nomine, matri catholice ecclesie colletentur. Ecce enim occidentales orientalesque patres post longissimum dissensionis atque discordie tempus se maris ac terre periculis exponentes, omnibusque superatis laboribus, ad hoc sacrum ecumenicum concilium desiderio sacratissime unionis et antique caritatis reintegrande gratia leti alacresque convenerunt, et intentione sua nequaquam frustrati sunt. Post longam enim laboriosamque indaginem tandem Spiritus sancti clementia ipsam optatissimam, sanctissimamque unionem consecuti sunt. Quis igitur dignas omnipotentis dei beneficiis gratias referre sufficiat? Quis ante divine miserationis divitias non obstupescat? Cuius vel ferreum pectus tante superne pietatis magnitudo non molliat? Sunt ista prorsus divina opera, non humane fragilitatis inventa, atque ideo eximia cum veneratione suscipienda et divinis laudibus proseguenda. Tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio, Christe, fons misericordiarum, qui tantum boni sponse tue catholice ecclesie contulisti, atque in generatione nostra tue pietatis miracula demonstrati, ut ennarent omnes mirabilia tua. Magnum siquidem divinumque munus nobis deus largitus est, oculisque videmus, quod ante nos multi, cum valde cupierint, aspicere nequiverunt. Convenientes enim Latini et Greci in hac sacrosancta ecumenica synodo, magno studio invicem usi sunt, ut inter alia etiam articulus ille de divina Spiritus sancti processione summa cum diligentia et assidua inquisitione discuteretur. Prolatis vero testimoniis ex divinis scripturis, plurimisque auctoritatibus sanctorum doctorum orientalium et occidentalium, aliquibus quidem ex Patre et Filio, quibusdam vero ex Patre per Filium procedere dicentibus Spiritum sanctum, et ad eandem intelligentiam aspicientibus omnibus sub diversis vocabulis, Greci quidem asseruerunt, quod id, quod dicunt Spiritum sanctum ex Patre procedere, non hac mente profuerunt, ut excludant Filium, sed quia eis videbatur, ut aiunt, Latinos asserere Spiritum sanctum ex Patre et Filio procedere tamquam ex duobus principiis et duabus spirationibus, ideo abstinuerunt a dicendo, quod Spiritus sanctus ex Patre procedat et Filio. Latini vero affirmarunt non se hac mente dicere Spiritum sanctum ex Patre Filioque procedere, ut excludant Patrem, quin sit fons et principium totius deitatis, Filii licet ac Spiritus sancti, aut quod id, quod Spiritus sanctus procedit ex Filio, Filius a Patre non habeat, sive quod duo ponant esse principia seu duas spirationes, sed unum tantum asserant esse principium, unicamque spirationem Spiritus sancti, prout hactenus asseruerunt. Et cum ex his omnibus unus et idem eliciatur veritatis sensus, tandem in infrascriptam sanctam et Deo amabilem eodem sensu, eademque mente unionem unanimiter concordarunt et consenserunt.

In nomine igitur sancte Trinitatis Patris et Filii et Spiritus sancti, hoc

sacro universali approbante Florentino concilio, diffinimus, ut hec fidei veritas ab omnibus christianis credatur et suscipiatur, sicque omnes profiteantur, quod Spiritus sanctus ex Patre et Filio eternaliter est, et essentiam suam, suumque esse subsistens habet ex Patre simul et Filio, et ex utroque eternaliter tamquam ab uno principio et unica spiratione procedit, declarantes, quod id, quod sancti doctores et Patres dicunt, ex Patre per Filium procedere Spiritum sanctum, ad hanc intelligentiam tendit, ut per hoc significetur, Filium quoque esse secundum Grecos quidem causam, secundum Latinos vero principium subsistentie Spiritus sancti, sicut et Patrem: et quoniam omnia, que Patris sunt, Pater ipse unigenito Filio suo gignendo dedit, preter esse Patrem, hoc ipsum, quod Spiritus sanctus procedit ex Filio, ipse Filius a Patre eternaliter habet, a quo etiam eternaliter genitus est.

Diffinimus insuper, explicationem verborum illorum, Filioque, veritatis declarande gratia et imminente tunc necessitate, licite ac rationabiliter simbolo fuisse appositam. Item in azimo sive fermentato pane triticeo corpus Christi veraciter confici, sacerdotesque in altero ipsum domini corpus conficere debere unumquemque scilicet iuxta sue ecclesie sive occidentalis sive orientalis consuetudinem. Item si vere penitentes in Dei caritate decesserint, antequam dignis penitentie fructibus de commissis satisfecerint, et ommissis, eorum animas penis purgatoriis post mortem purgari, et ut a penis huiusmodi releventur, prodesse eis fidelium vivorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes, eleemosinas et alia pietatis officia, que a fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt secundum ecclesie instituta. Illorumque animas, qui post baptisma susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam, que post contractam peccati maculam in suis corporibus, vel eisdem exute corporibus, prout superius dictum est, sunt purgate in celum mox recipi et intueri clare ipsum deum trinum et unum, sicuti est, pro meritorum tamen diversitate alium alio perfectius. Illorum aut animas, qui in actuali mortali peccato vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, penis tamen disparibus puniendas.

Item diffinimus, sanctam apostolicam sedem et Romanum pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum pontificem Romanum successorem esse beati Petri principis Apostolorum et verum Christi vicarium, totiusque ecclesie caput, et omnium christianorum patrem et doctorem existere, et ipsi in beato Petro pascendi, regendi et gubernandi universalem ecclesiam a domino nostro Ihesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis ecumenicorum conciliorum et in sacris canonibus continetur, renovantes insuper ordinem traditum in canonibus ceterorum venerabilium patriarcharum, ut patriarcha Constantinopolitanus secundus sit post sanctissimum Romanum pontificem, tertius vero Alexandrinus, quartus vero Antiochenus et quintus Ierosolimitanus, salvis videlicet privilegiis omnibus et iuribus eorum. Datum Florentie in sessione publica sinodali in ecclesia maiori solemniter celebrata Anno Incarnationis dominice MCCCCXXXIX. pridie Nonas Iulii. Anno IX.

Ceterum ut earundem litterarum tenor predictus sic insertus omnimo-

dam rei seu facti certitudinem faciat, auctoritate apostolica decernimus, ut illud idem robur eamque vim, eundemque vigorem dictus tenor per omnia habeat, quem haberent originales littere supradicte, et eadem prorsus huiusmodi tenori fides adhibeatur quandocumque et ubicumque, sive in iudicio vel alibi, ubi fuerit exhibitus vel ostensus, et eidem tenori scienter in omnibus, sicut eisdem originalibus litteris staretur, si forent exhibite vel ostense. Per hoc autem nullum de novo cuiquam ius acquiri volumus, sed antiquum tantummodo conservari. Nulli ergo etc. Datum Rome apud S. Petrum Anno etc. MCCCCXCVI. III. Nonas Iunii. Pontificatus nostri Anno Quarto.

Ex Reg. orig. An. IV. Secret. Tom. VII. fol. 365.

Theiner, Vetera Monumenta Poloniae et Lithuaniae. II. pag. 259—261.

CCCXXXI.

1496. *Vladislaus*, regele Ungariei, scrie lui Bartolomei Dragffy, voivodului din Transilvania, că *Sași* din districtul Șeicei și al Mediașului s'au plânsu la dânsul, că nobilii și *alți oameni (Românii)* din Transilvania i molestăză în diferite moduri și le jăfuescă averile. Regele ordonă voivodului se îngrijescă, ca pe viitoriu se nu se mai comită astu-fel de acte de violență asupra Sașilor.

1496.

Wladislaus, dei gratia Rex Hungarie et Bohemie etc. Fideli nostro magnifico Bartholomeo Dragffy de Beltheuk, waywodae partium regni nostri Transsylvanarum salutem et gratiam. Gravem querelam fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum Jacobi Mosnay iudicis ac juratorum civium duarum sedium nostrarum Saxonicalium, Megyes et Selk vocatarum, coram nobis depositam accepimus continentem, qualiter nonnulli forent nobiles et alterius conditionis homines in partibus illis Transsylvanis, qui Saxones nostros diverso modo turbarent et impedirent atque in personis raptinarent resque et bona ipsorum praeter omnem aequitatem et propria ipsorum auctoritate detinerent et arestarent in praejudicium eorundem exponentium et damnum manifestum. Et quia nos nullo modo pati volumus, ut ipsi exponentes per quempiam propria alicujus auctoritate detineantur resque et bona ipsorum arestentur, sed si . . . resserint, aut aliqui contra eosdem agere habuerint, pro excessu vel casu criminali coram vobis, pro aliis vero rebus et causis coram iudicibus eorundem ordinare juridice requirant, mandamus idcirco fidelitati vestrae harum serie firmissime, quatenus a modo deinceps neque vos eosdem Saxones nostros aut alterum ipsorum ad aliquorum simplicem querelam propria auctoritate, demptis casibus criminalibus, vobis de jure reseruatis, raptinare seu detinere audeatis, sed nec etiam alteri cuiquam raptinari et detineri aut res et bona

ipsorum arrestari facere permittatis, sed si quipiam . . . actionis contra eosdem Saxones nostros vel alterum eorum habent, coram iudicibus ipsorum ordinari eosdem iudice requirant, ubi eisdem iudicium et justitia non deerit. Secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bachie dominico die proximo post festum circumcisionis domini. Anno ejusdem millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto.

Archiv des Vereines f. siebenb. Landeskunde. N. F. XII, pag. 298—299. Originalul pe chârtie în biblioteca Gimnasiului din Medieșu.

CCCXXXII.

1496.

1496. Un document relativ la originea familiei *Orzag* din comuna Rudinți în Bănat.

Amicis suis Reuerendis Capitulo ecclesie Budensis, Stephanus de Zapolya Comes perpetuus terre Scepusiensis Regni Hungarie palatinus et Judex Comanorum, amiciciam paratam cum honore, dicitur nobis in personis Nobilium magistri Michaelis Curie Regie Notary ac Nicolai filiorum Nobilis Nicolai Orzag de Rwdyncz ex condam nobili domina Anna Mathnychana dicta filia utputa condam Johannis Bogdan de Mothnok ac Johannis filij condam dionisy, filij prefati Johannis Bogdan. Necnon Stephani et Petri filiorum condam Michaelis farkas de eadem Mothnok fratris utputa carnalis pretacti Johannis Bogdan Quomodo ipsi in dominium directe et equalis medietatis totalis possessionis Gyepew alio nomine Prezaka dicte, in districtu de Sebes existentis habite, ipsos exponentes certo Juris titulo concernentis, legitime vellent introire. Superquo amiciciam vestram presentibus petimus diligenter Quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum quo presente Andreas plesko, vel Johannes aut Sandrinus de predicta Mothnok, sin alter Sandrinus Sisman, siue Georgius de Margay alys absentibus homo noster, ad faciem predictae possessionis Gyepew alio nomine prezaka consequenterque directe et equalis medietatis eiusdem possessionis vicinis et commetaneis eiusdem vniuersis inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo, Introducat prefatos exponentes Indominium eiusdem medietatis dicte possessionis Statuatque eandem eisdem simulcum cunctis suis vtilitatibus et pertinencijs quibuscumque, premisso iuris titulo eisdem Incumbenti perpetuo possidendo Si non fuerit contradictum, Contradictores vero si qui fuerint euocet eosdem contra annotatos exponentes ad terminum competentem nostram In presenciam Racionem contradiccioni eorum reddituros, et posthec huiusmodi Introduccionis et Statucionis seriem, cum contradictorum et euocatorum si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum Qui premisse statucioni intererunt nominibus, terminoque assignato vt fuerit expediens nobis amicabiliter rescribatis. Datum Bude in profesto deposicionis Beati Regis Ladislai, Anno domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo sexto.

(*In dosă: Amicis suis Reuerendis Capitulo ecclesie Budensis pro nobilibus Magistro Michael de Mothnok Curie regie Notario ac alys intrascriptis Introductoria et Statutoria*).

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 472. Originalul pe chârtie în archiva familiei Maeskási.

CCCXXXIII.

1496. Familia nobilă română *Furcă* din Cristur în comitatul Hinedórei, perdându-și, în timpul invasiunilor turcesci, vechile sale documente de posesiune în pînța moșiilor din Cristur și Boșu, cere de la vovodul Transilvaniei, ca se constată drepturile sale de posesiune asupra acestor comune, ascultându-se nobilii din comitatul Hinedórei. Vovodul Transilvaniei ordonă Capitului din Alba-Julia, ca se facă această investigațiune, care și ascultă în această pînță o lungă serie de *nobili români* din comitatul Hinedórei.

1496.

Capitulum Ecclesie Albensis Transsiluane Omnibus christifidelibus Presentibus et futuris, Presens scriptum inspecturis Salutem in omnium Salvatore, Ad universorum noticiam Harum serie volumus peruenire, quod Nos Literas Egregy Stephani de Thelegd, Vicewayuode Transsiluani Inquisitorias, nobis Amicabiliter Loquentes et directas, Honore quo decuit accepimus in hec verba Stephanus de Thelegd Vicewayuoda Transsiluanus suis Reuerendis Capitulo Ecclesie Albensis Transsiluane, Amiciciam paratam cum honore, dicitur nobis in personis Nobilium Gasparis filij condam Martini Fwrka de Kerezthwr et Blasy ac Laurencij filij condam Nicolai similiter Fwrka de eadem Kerezthwr, quod quia pociores Litere et literalia Instrumenta dictorum exponencium, factum directe medietatis possessionis Kerezthwr et utrarumque Boos in Comitatu Hunyadiensi existencium et habitarum, tangencia et concernencia, tam per incursus infidelium Turcorum, quam alys ex causis, ab ipsis exponentibus deperdite forent et alienate, Hec tamen et Id vt ipse exponentes, ab olim in pacifico dominio medietatum dictarum possessionum Kerezthwr et vtrarumque Boos perstitissent persisterentque eciam modo, fere vniuersis et singulis vicinis et commetaneis Earundem possessionum Kerezthwr et vtrarumque Boos, Nobilibusque comprouincialibus dicti Comitatus Hwnyadiensis constaret euidenter, Quorum fassionibus ipsi exponentes plurimum forent necessary, Super quo vestram Amiciciam presentibus petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, Quo presente petrus de Bach aut Stephanus de eadem vel Emericus de Bathyz sin Jacobus de eadem seu Franciscus Kerek de pesthes siue Johannes magnus de eadem, Alys absentibus, Homo noster Ad facies prescripte possessionis Kerezthwr accedendo, prefatosque vniuersos vicinos et commetaneos eiusdem possessionis Kerezthwr, Nobilesque comprouinciales dicti Comitatus Hwnyadiensis, Illac insimul et Ad

vnum locum Conueniri et congregari facere debeat Quos illac, Ad Id, serie presencium accedere Jubemus Ac eosdem, ad fidem eorum deo debitam Coram nostro Homine et vestro testimonio Tacto dominice Crucis signo prestandam, qualis ipsis de premissis constat sew constare possit veritatis certitudo fateri et attestari facere teneamini, Vosque ad fassionem dictorum nostri hominis et vestri testimony superinde vobis fiendam, ipsis exponentibus, Literas vestras necessarias dare et concedere velitis, communi Justicia suadente, Cauentes tamen ne fraus aut dolus inhacparte oriatur aliqualis, Secus causa communis Justicie non facturi, presentibus perlectis exhibenti restitutis, Datum in Coloswar in festo Beate dorothee Virginis et martyris, Anno domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo Sexto. Nos igitur Amicabilibus petitionibus eiusdem Stephani de Thelegd vicewayuode nostrum gratum prebentes assensum, unacum prefato Stephano de Bachy, homine suo vicewayuodali, nostrum hominem videlicet discretum Michaellem presbyterum Capellandum venerabilis domini Mathei Archidiaconi Wgochensis Socyque, et con Canonici fratris nostri, Ad premissa suomodo peragenda, nostro pro testimonio transmisimus fidedignum. Qui tandem exinde Ad nos reuersi, consona voce Nobis retulerunt Eomodo, Quomodo ipsi feria tertia proxima post festum Sancte et Indiuidue Trinitatis nunc Transactum Ad faciem prescripte possessionis Kerezthwr accedentes, prefatosque universos vicinos et commetaneos eiusdem possessionis Kerezthwr, Nobilesque comprouinciales dicti Comitatus Hwnyadiensis illac insimul et Ad vnum locum comueniri et congregari facientes, Quos illac Ad Id Serie earundem literarumstrarum accedere Jussistis, Eosdem Ad fidem eorum deo debitam Coram se, tacto dominice Crucis signo, prestitam, qualis ipsis de premissis constat sew constare possit veritatis certitudo, fateri et attestari fecissent Quorum primi videlicet prefati vicini et commetanei dicte possessionis Kerezthwr, puta Nobiles Acacius de Barcha et Andreas de eadem confessi fuissent, quod ab eo tempore quo ipsi huma(.)irent semper et scirent prelibatos Gasparem Blasium et Laurencium Fwrka de Kerezthwr perstitisse in pacifico dominio equalium medietatum prescriptarumque possessionis Kerezthwr et vtriusque Boos(.)um octaua parte, Et unquam propterea litem vllam fuisse subortam, nisi postquam quedam litere et literalia Instrumenta in manus quorundam aliorum Nobilium de eadem Kerezthwr deuenissent propterea Gregorius (T)hom(as) et Stephanus de Kysbarcha deposuissent se audisse ab eorum Genitoribus ac scire eciam per se Nobiles . . dam Nicolaum et Martinum Fwrka de Kerezthwr ac eorum heredes Gasparem scilicet necnon Blasium et Laurencium predictos (. . . .) in pacifico dominio dictarum medietatum possessionum predictarum dempta octaua eius parte (. . .)liter perstitisse, Item Andreas pethew Thomas Michael Emericus Daud Johannes similiter Pethew de Rakosd Johannes Mathefy Michael Barla Stephanus dauid Johannes Farkas petrus Barla Georgius similiter Farkas ac Ambrosius de eadem Rakosd, Item Hercz et Balk kenez . . nobilitati de Almas deposuissent post sese singillatim sicuti annotati Acacius et Andreas de Barcha, necnon Johannes Hathzaky, Petrus Kenezius de Also Arkhy, Brathya et Johannes de Felsew Arkhy, petrus de Dedach, Dionisius

Zthrygy, Mauricius de Zenth Imreh, Valentinus, petrus, Benedictus et Emericus de Bachy, Mathias Zabo Demetrius ac Blasius de Zenthgewrgh, Jacobus Bathyz Michael et Georgius de Bathyzfalwa Emericus de Losad fassi fuissent eodemmodo sicut prefati Acacius et Andreas de Barcha. Ceterum Georgius de Boythor Vice Comes dicti Comitatus Hwnyadiensis Ac Valentinus de eadem Johannes de Zalasd Ladislaus de Felpesthes petrus Mathias Lewstathius de eadem Item Zakarias de pesthes similiter Vice Comes Comitatus predicti, Benedictus Chanady, Briccus, Clemens Zeik necnon petrus Therewk Georgius Magnus, Anthonius Boythory, Benedictus Barnabas Bodor, Matheus Byro, Ambrosius, Franciscus, Anthonius Zerye, Benedictus Lewrynczy, Fabianus, Franciscus Fekethe et alter Franciscus Kerek de eadem pesthes deposuissent sicuti Annotati Acacius et Andreas de Barcha. Item Johannes Magnus de dicta pesthes dixisset se et vidisse et nouisse predecessores ipsorum Gasparis Blasy et Laurency Fwrka puta Fabianum Thormas, Lewstathium Byro, Nicolaum Magnum alterum Nicolaum Junioem Georgium et Martinum, progeniem scilicet Fwrka, fortassis bene vsque Ad tres gradus successionis qui semper fuissent in pacifico dominio et possessione earundem medietatum possessionum predictarum, Demum Albertus pethew de Hosdath retulisset Genitorem suum fuisse in etate plusquam Centum Annorum, Ac se replicatis vicibus audiuisse ab ore ipsius, Quod parentes prefatorum Gasparis, Blasy et Laurency Fwrka de Kerezthwr fuerint boni Nobiles obtinentes equalem medietatem dictarum possessionum Kerezthwr et vtriusque Boos, dempta octaua parte prenotata, Anthonius pethew et Johannes de eadem Hosdath similimodo fassi fuissent, Item Demetrius Kopaz Johannes Ac dionisius de Wad retulissent peromnia sicut Acacius et Andreas de Barcha, Item consequenter Nobiles comprouinciales puta Johannes et Nicolaus de Rywsor, Michail de Thompa Blasius filius eius, Stephanus de pwly, Bwnye de Maczesd, dan, Kende ac Lwpsa de Zachchel, Johannes Karol, alter Johannes de pesthyen necnon petrus Ac Johannes de Zentpetherfalwa, Wolk de Boyesd et Stephanus Losady de Zazwaras prestito Juramento post sese examinati confessi fuissent et attestati, tum ab eorum parentibus se audiuisse, tum eciam per se bene scire quod Annotati Gaspar Blasius et Laurencius Fwrka ac eorum progenitores semper et Abantiquo in pacifico dominio et possessione Earundem medietatum prescriptarum possessionum Kerezthwr et vtriusque Boos inuiolabiliter steterunt, dempta tantummodo earum medietatum parte octaua prenotata, quodque nunquam audiissent litem vllam Superinde fore subortam, preterquam Eam, quam nunc ydem Gaspar Blasius et Laurencius Fwrka per quosdam alios Nobiles de dicta Kerezthwr, Inventis quibusdam literis, agitentur, habitaque memoratorum Stephani de Bachy, Hominis vicewayuodalis et Michaelis presbyteri, nostri testimony, fidedigna Relacione, Nos, Ad Amicabilem petitionem prefati Egregy Stephani de Thelegd vicevayuode, Super premissis fassionibus et attestacionibus memoratorum vicinorum et commetaneorum pretacte possessionis Kerezthwr Ac utriusque Boos, Nobiliumque comprouincialium prefatj Comitatus Hwnyadiensis, in perpetuam earundem fassionum et Attestacionum memoriam, presentes literas nostras privilegiales, pendentis et autentici

Sigilli nostri munimine roboratas, Eisdem Gaspar Blasio et Laurencio Fwrka de Kerezthwr, Jurium suorum ad conservacionem, duximus concedendas, communi Justicia suadente, Datum octauo die diei fassionum et Attestacionum prenotatarum, Anno domini superius memorabilibus, Dominis Mats(.) anne Cantore, Michaelae Custode absentibus, et Andrea Decano, Alysque canonicis eiusdem Ecclesie nostre salubriter existentibus et deuote (.).

A Hunyadmegyei tört. és régész. társ. évkönyve. I. pag. 69—73. Originalul pe pergamen între châr-tiele familiei Furci din Cristurul Cicului.

CCCXXXIV.

1496.

1496. *Vladistau*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Alba-Julia, se introduce de nou pe *nobilii români Michaiu Kendefi* (adecă fiul lui Cădea) și pe fratele seu *Petru Kenderesi* în posesiunea comunelor numite Riu-de-Mori, Sebeșu, Ostrovelu, Nucșora, Ohaba, Sibiselu, Valea, etc. din districtul Hațegului, pe cari le au stăpănită dênșii și părinții lor încă din vechime.

Uladislaus Dei Gratia Rex Hungariae et Bohemiae etc. fidelibus nostris capitulo Ecclesiae Albensis Transilvaniae salutem et gratiam. Cum nos, cum ad nonnullorum fidelium nostrorum egregiorum Michaelis Kendefy de Malomviz, ac Petri Kenderesi de eadem fratris ejusdem nostrae propterea factam majestati, tum vero consideratis fidelitate, et servitiis eorundem Michaelis et Petri per eos sacrae imprimis dicti Regni nostri Hungariae Coronae, ac deinde majestati nostrae pro locorum et temporum varietate cum omni fidelitatis constantia exhibitis et impensis, totales possessiones Malomviz praedictam Malomviztorok, Sebestorok, Ostrovel, Noxora, Ohaba, Sibisel, Valya, et Feder vocatas, item directas et aequales possessionum medietates Ponor, Baar, Kernesd, Poklissz, Vonsokfalva, Szent-Peterfalva, et Réja vocatarum, nec non portiones possessionarias in possessionibus Pojen, Galác, Fizesi vocatis omnino in Comitatu Hunyadiensi, et Districtu Haczeg existentes habitas, in quarum pacifico Dominio iidem progenitores suos ab antiquo perstitisse seque persistere asserunt etiam de praesenti simul cum omni Jure nostro Regio, si quod in eisdem totalibus possessionibus, ac medietatibus possessionum, nec non portionibus possessionariis qualitercunque haberemus, aut nostram ex quibuscunque causis, viis, modis, et rationibus concernerent majestatem ac pariter cum cunctis earundem utilitatibus, et pertinentiis quibilibet, praemissis sicut praefertur stantibus, et se habentibus, memoratis Michaeli Kendefy, et Petro Kenderesi de praedicta Malomviz ipsorumque haeredibus et posteritatibus universis, vigore aliarum literarum nostrarum, novae nostrae Donationis, et Juris nostri Regii praedicti titulo in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem in dominium earundem per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci.

Super quo fidelitati vestrae harum serie firmiter praecipientes mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum, quo praesente Johannes de Klopotiva, sive Nicolaus Myresdi, vel Andreas Puj, sive Johannes Pestheny, aut Martinus de Várhely, seu Nicolaus de Szálláspataka, neve Opris de Oszthryva, vel Ladislaus de eadem Klopotiva, sive Petrus de eadem aliis absentibus homo noster ad facies dictarum possessionum e. c. t. (reliqua juxta stilum solitum mandati statutorii). Datum Budae in vigilia visitationis Beatissimae Virg. Mariae a. D. 1496. Regnorum nostrorum Hungariae a. 6. Bohemiae vero 25.

L. S.
appensi.

Dorso hujus mandati statutorii sequentia sunt scripta: «Executio facta est in festo B. Marci Evang. Homo Regius Oprys de Oszthrovu, Capitularis Albertus Capellanus albensis archidiaconus nullo contradictore apparente. Item commetanei fuerunt: Nicolaus Pogány, Janko de Klopotiva, Dominicus de Osztro, Presbyter nobilis de Livad, Michael de Zechel. Item feria 2. in festo Philippi et Jacobi apostolorum Nicolaus de Kernesd sua, ac Demetrii fratris sui carnalis personis comparens, praemissae introductioni contradixerunt, qui propterea vocati sunt ad octavas affuturas. Inhibitio autem facta est solum super portionibus possessionariis in Kernesd, Poklisa, Galács, Fizech, et Poën habitis. Item tandem feria 5. scilicet die 10. Executionis praedictae Johannes Visthes de Galacz in sua, item Dionisii, Jacobi, Valentini carnalium ac Buda de eadem Galacz, item Nicolai filii ejusdem Buda personis comparent, quantum ratione portionum eorundem possessionariarum in eadem Galacs, et Fizech vocatarum partium earundem p contradixit, quorum in Octavis Item de 15. Statutionis praedictae, Sthroya de Ponor sua, item Petri, Johannis, Vonae, Volkul, Daniel, Roman de eadem Ponor in personis ratione medietatis ejusdem Ponor contradixit. cui commissum est, ut compareat in Octavis. Item eodem die 15. Dragumer de Baar contradixit, quibus commissum est, ut in Octavis compareant, et hoc ego Johannes Vythéz.

Originale exstat in Arch. Capit. alb. Tranniae.

In Transumto anni 1746. possidet D. Franc. Kenderesi de Felső-Szálláspataka.

Transilvania. An. 1874. pag. 31. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCXXXV.

1496. Nobilul român *Michaii Kendei* din Rlu-de-mori se învoiesce cu nobilul *Michaii Copaz* din Vadü, că certa ivită între dênşii în privința pădurei numite Balomirü de lângă castrul Hagegului, se o decidă voivodul Transilvaniei, Bartolomeiü Dragfy.

1496.

1496. Datum in Mikafalva die Dominica p. p. festum ascensionis Dni Stephani de Telegd vice-vayvodae Transilvani attestatoriae de super; quod

Michael Kendefi de Malomviz ab una, ac Demetrius de Kopasz de Vád, et Joannes et Dionisius de Vád ab altera, controversiam inter ipsos ratione cuiusdam Sylvae Balomir vocatae, inter Castrum Hachzakvár dicti Michaelis Kendefi, ac possessionem dictorum Demetrii et Dionisii Balomir appellatam, in Comitatu Hunyadiensi existentis iudicio Bartholomaei Dragfy vayvodae Transilvani submiserint, eo usque autem, donec iudicium hoc subsequeretur, stabiliverint, ut eousque etiam dictus Michael Kendefi pecora sua in memorata silva pasci facere valeat, a dissecatione tamen lignorum absteineat.

Literas has inseruit C. Petrus vayvoda Transilvaniae mandato suo statutorio sub dato «Kolosvár die 8 festi Georgii Mart. 1499» exarato.

Transilvania. An. 1874. pag. 41. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCXXXVI.

1496.

1496. (Estrasü). *Ivanü*, marele duce alü Moscoviei, trimite o legățiune la *Alesandru*, marele duce alü Litvaniei, și cere, că pacea se se încheie și cu împăratulü Tătarilorü, și cu *voivodulü Moldovei*.

S. l. et die (post 19 Maii).

Alexandri m. ducis Lithuaniae responsum, legato Jwani m. ducis Moscoviae, Jeropkin, qui 19. Maii Wilnam missus est petiitque ut imperator Tartarorum Mendli Girej et palatinus Walachiae ad pacem admittantur, datum.

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. Tom. XI. pag. 543. — Excerpt. Daniłowicz, Skarbiec. Diplomatóv. Tom. II. pag. 245.

CCCXXXVII.

(1496).

(1496). (Estrasü). *Alesandru*, marele duce alü Litvaniei, trimite o legățiune la *Stefanü*, *voivodulü Moldovei*, pentru închierea unui tractatü de alianță.

Troki, 10 Septembris (a. 1496?) Ind. II.

Alexandri m. ducis Lithuaniae ad Stephanum palatinum Moldaviae de foedere ineundo legatio, per Woytech Kuczakowicz et Fedko Hawrylowicz missa.

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. Tom. XI. pag. 544. Textulü slavü publicatü de Jabłonowski în Zródla Dziejowe. X. App. pag. 68.

CCCXXXVIII.

(1496). (Estrasü). *Alesandru*, marele duce alü Litvaniei, trimite o legatiune la *Stefanü*, voivodulü Moldovei, prin care promite unü salvü-conductü pentru ambasadorulü Moldovei trimisü la Moscva, şi cere totü-o-datä rebonificarea pagubelorü, ce i le au făcutü ómenii lui Stefanü voivodulü, cari au arsä oraşulü Braclavü.

(1496).

S. l. a. et die (a. 1496?)

Alexandri m. ducis Lithuaniae ad Stephanum IV. palatinum Moldaviae legatio, qua salvus conductus nuncio Stephani Moscoviam proficiscenti promittitur et de Bractaw ab hominibus Stephani concremato satisfactio postulatur.

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. XI. pag. 546. — Textulü slavü publicatü de Jablonowski în Zródla Dziejowe Tom. X. App. pag. 63.

CCCXXXIX.

1496. (Estrasü). *Stefanü*, voivodulü Moldovei, tractézä în diferite rênduri cu *Alesandru*, marele duce alü Litvaniei, pentru închierea unui tractatü de alianţă, şi în fine respinge condiţiunile propuse.

1496.

S. l. a. et die.

Stephani IV. Palatini Moldaviae ad Alexandrum m. Ducem Lithuaniae super foedere ineundo legatio, per Dzurza et Michaëlem missa.

S. l. a. et die.

Alexandri m. ducis Lith. ad legationem supra notatam responsio.

S. l. a. et die.

Eiusdem ad eundem legatio, per Fedko Hawrylowicz missa, qua Alexander se foedus cum palatino initurum esse promittit, si ad fines ipsius accessurus sit.

S. l. a. et die (a. 1496?)

Stephani IV. ad Alexandrum m. ducem Lith. legatio, ad legationem Alexandri, per Woytech Kuczukowicz et Fedko Hawrylowicz missam responsura, qua litterae foederis obsignandae allatae sunt.

S. l. a. et die (a. 1496?)

Alexandri m. ducis Lith. ad Legationem supra notatam responsio.

S. l. a. et die (a. 1496?).

Eiusdem ad eundem legatio, per Petrum Olechnowicz et Fedko Hawrylowicz missa, qua eum hortatur, ut litteras foederis iureiurando confirmet.

S. l. a. et die (a. 1496?).

Stephani palatini Moldaviae ad Alexandrum m. ducem Lithuaniae legatio, per Iwanum Isaewicz et Thomam missa, qua condiciones foederis propositae reiiciuntur.

S. l. a. et die (a. 1496?).

Alexandri m. ducis Lith. ad legationem supra notatam responsio.

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. Tom. XI. pag. 546. — Textulă slavă ală documenteloră acestora s'a publicatŭ de Jabłonowski în Zródła Dziejowe. Tom. X. App. pag. 65—74.

CCCXL.

1496.

1496. *Vladislau*, regele Ungariei, scutesce pe *Toma Bulgarulŭ*, *voivodulŭ unei cete de ŭigani*, ca se mai facă parte din societatea altorŭ ŭigani corturari din Ungaria, ŭi-lŭ predă episcopului catolicŭ din Cinci-biserici, spre a-i face glŭnte de puscă ŭi alte instrumente necesare de resbelŭ. Totŭ-o-dată regele concede lui *Toma Bulgarulŭ* dreptulŭ, ca se pŭtă umbla ori ŭi unde prin țără cu ceta sa de dŭuezeci ŭi cinci de corturi.

Uladislaus D. G. Rex Hungariae et Bohemiae &c. Fidelibus nostris universis et singulis, Praelatis et Baronibus, Comitibus, Castellanis, Nobilibus, ipsorumque Officialibus. Item Ciuitatibus, Oppidis et Villis earundemque Rectoribus, Iudicibus scilicet et Villicis; praeterea Tricesimatoribus, Tributariis, ac tricesimarum, tributorum, teloniorumque Exactoribus, et omnibus subditis nostris praesentes litteras visuris, salutem et gratiam.

Quia nos ad supplicationem nonnullorum fidelium nostrorum, Maiestati nostrae nobis propter ea factam, agilem Thomam Bolgar, Vajvodam Pharaonum, una cum aliis Pharaonibus sub viginti quinque tentoriis, et conductu siue comitiua sua vagantibus, ab aliorum Vajvodarum Pharaonum in hoc Regno nostro Hungariae vagantium contubernio et societate segregavimus, atque pro faciendis globulis pixidum, siue aliis instrumentis ad belli usum necessariis, ad seruitia fidelis nostri Reuerendissimi in Christo Patris Domini Sigismundi Episcopi Ecclesiae Quinqueecclesiensis deputauimus; cui etiam simul cum comitiua sua, ubique in terris et dominiis potestati nostrae subiectis, iter tutum et expeditum dare volentes; mandamus Fidelitatibus Vestris, et cuilibet vestrum, harum serie firmissime, vt quandocunque ac quotiescunque idem Thomas Bolgar Vajvoda, cum comitiua viginti quinque tentoriorum, ac rebus et bonis

suis, ad terras, possessiones et oppida, ac vestri in medium, sed et tricesimarum, tributorum, teloniorumque vestrorum loca applicauerit, eundem simul cum comitiua sua, viginti quinque duntaxat tentoriorum, libere stare, morari, et facta sua expedire permittere, et permitti facere debeatis et teneamini. Secus igitur non facturi gratiae nostrae sub obtentu. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Budae, Feria quinta proxima in octaua Festi Sanctissimi Corporis Christi, anno eiusdem 1496. Regnorum nostrorum Hungariae anno 6. Bohemiae vero 26.

Schwartner, Introductio in rem diplomaticam aevi intermedii. Budae 1802. pag. 376. Din apograft.

CCCXLI.

1497. *Oswald de Lasko*, profesorul călugărilor minoriți, așezat cu reședința în Caransebeș, primesce pe nobilul român *Michail, banul (Caran) Sebeșului*, și pe soția sa în confraternitatea călugărilor minoriți, și anune în semn de recompensă pentru diferitele lor acte de caritate, ce le-au făcut acestui ordin.

1497.

In Christo sibi deuote filie Angalete relictæ quondam Michaelis Bani de Sebes, frater Oswaldus de Lasko Ordinis fratrum Minorum Regulariorum obseruantium professor. Reuerendissimi in Christo patris Ministri Generalis. In vicaria Regni Hungarie quo ad fratres dicti ordinis de obseruancia vicarius licet inmeritus. Salutem in domino et pacem sempiternam. Cum orationum deuotarum obsequio salutari Quamuis ex charitatis debito omnibus teneamur in spiritualibus. Illis tamen, longe amplius obligamur quorum dilectionem certis beneficiorum indicys frequencius experimur, deuotionem itaque tuam laudabilem quam ob dei omnipotentis reuerenciam et Beatissimi patris nostri Seraphici Francisci merita gloriosa erga nostrum geris ordinem affectum sincere charitatis acceptando, Christoque domino non immerito acceptabiles fore censendo, pys ipsam beneficiorum spiritualium vicissitudinibus recompensare affectamus Quapropter Ego qui licet indignus Curam fratrum prefate Vicarie gero. Te vnacum filia tua dorothea. cum filiis eisdem. Nicolao et petro natis Ad nostram Confraternitatem ac ad vniuersa et singula dicte vicarie fratrum suffragia. In vita recipio pariter et in morte plenam vobis participacionem omnium charismatum et spiritualium bonorum que per fratres iamdicte vicarie operari et acceptare dignabitur clemencia Salvatoris Tenore presencium generose conferentes. Datum in loco nostro de Karansebes quinto in Mensis Augusti Anno dominice incarnationis Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo Septimo.

CCCXLII.

1497.

1497. *Ioşa Şomă*, comitele Timişorei, decide, că dreptul de vamă în ţera Haţegului se cuvine familiei nobile române *Michail Kendeffy* din Riu-de-Mori, er' nu castellanilor din castrul Haţegului.

Nos Josa de Som Comes Themesiensis et parcium Regni Hungarie Inferiorum generalis Capitaneus etc. Memorie commendamus per presentes, quibus expedit vniuersis, Quod licet superiori Anno in possessione Egregy Michaelis Kendeffy de Malomwyz Bodogazzonfalwa vocata, in Comitatu hwnyadensi existente, et habita, prefatus Michael Kendeffy super quibusdam Iobagionibus Magnifici domini Mathie Pangracz, In oppido Lwgas commorantibus, Tributum seu Telonium exigi fecerit, et propter inde, tandem Castellani de Haczak asserentes, ipsum Telonium, non ad Michaelē Kendeffy sed ad oppidam Haczak, consequenterque dominum ipsorum Illustrem scilicet dominum Johannem Coruinum ducem Oppauie etc. pertinere, certas Res et Bona prefatorum Jobagionum dicti domini Mathie, receperint et abstulerint, Ex eoque ydem Jobagiones domini Mathie Pangracz certos Jobagiones prefati domini ducis, in loco communi arestarifecerint, prefatj vero Castellani de Haczak, et Hwnyad, nobis id ipsum taliter declarauerunt, Quod huiusmodi arestacio, super Jobagiones domini ipsorum minusiuste et Indebite facta esset, Quoniam ipsi prefatas Res Jobagionum domini Mathie pangracz, Ex eo, quod ipsi Telonium illi cui non debuissent et ad quem de Telonio ipse Nichil pertineret, presoluissent, pro Transgressione Telony domini ducis predicti, in predicto oppido Haczak exigj solitj, Juste et legitime recepissent, Nosque ad huiusmodi declaracionem ipsorum predictum Arestum super Jobagionibus domini ducis, factum relaxari, et ipsis Jobagionibus domini Mathie, dampna ipsorum de bonis prefati Michaelis Kendeffy, requirere commiserimus, et tandem hys diebus, ydem Jobagiones domini Mathie, certos Equos et pecudes Jobagionum dicti Michaelis Kendeffy, ad oppidum Karan, propter inde tanquam ad locum communem, pro aresto adduxerint, Tamen habita huiusmodi arestacione annotatus Michael Kendeffy personaliter ad nostram veniens in presenciam, Exhibuit nobis Efficaces literas et literalia Instrumenta optime declarancia, Quod prefatum Telonium, non ad oppidum Haczak, sed ad predictam possessionem suam Bodogazzonfalwa, aliter Warallya nuncupatam, semper et ab antiquo pertinuisset et pertineret de presenti, Sed Serenissimus condā dominus Mathias Rex illud Telonium ab eodem, ad predictum oppidum Haczak occupasset, et tandem Serenissimus princeps, dominus Wladislaus modernus Rex noster graciosissimus, prefatum Telonium eidem Michaeli Kendeffy per Magistros prothonotarios et Justiciarios huius Regni, pleno Jure readiudicari et restitui fecisset, Ideo Nos visa omnj Justicia et Immunitate annotati Michaelis Kendeffy, super ipso Telonio habita, predictum arestum in oppido Karan factum, simpliciter relaxari, et predictis Jobagionibus domini Mathie pangracz pro dan-

pnis ipsorum per predictos Castellanos, illatis, de bonis prefati domini ducis arestare debere commisimus, In quorum testimonium annotato Michaeli Kendeffy, presentes litteras nostras concessimus ad cautelam, Datum in Themeswar feria sexta proxima post festum Sancti Vrbani pape Anno domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo Septimo.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 473—474. Originalul pe chârtie în archiva familiei Kendeffy.

CCCXLIII.

1497. *Ionu Albertu*, regele Poloniei, dăruiesce cetăteniloru din Leopole cântariul regâl de acolo pentru a-și puté repara și fortifica zidurile cetăței. Regele le face acéstă donațiune sub condițiunea, că dacă fortărețele *Cafa*, *Chilia* și *Cetatea-albă* voru ajunge éráși sub domnia creștiniloru, atunci cetățenii din Leopole se plătescă regelui pentru cântariul dăruitu pe fie care anu câte o taxă de douăzeci de mărci.

1497.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam etc. Etsi principum excellencia consueverit se erga subditos suos exhibere liberalem, in eos tamen se magis gratiosam offerre tenetur, qui et fidelitate et in reipublice negotiis sollicitudine ceteros precellunt, proinde nos Iohannes Albertus Dei gratia Rex Polonie necnon terrarum Cracovie, Sanđomirie, Siradie, Lancitie, Cuyavie, supremus dux Lithwanie, Russie Prussieque ac Culmensis, Elbingensis et Pomeranie etc. dominus et heres significamus tenore presencium quibus expedit, universis et singulis, presentibus et futuris, presencium noticiam habituris, quomodo, attentis famosorum consulum civitatis nostre Leopoliensis presentium fidelitate benemeritis, quibus se nobis continue faciunt comendatos, atque de reipublice nostre commodo cura sollicita, quam exhibent in eiusdem civitatis prefate reparacione et munitione, volentesque eosdem ad eadem exhibenda tanto reddere promciores, quanto magis se noverint nostra munificencia refectos et consolatos, ipsis libram nostram in civitate prefata existentem dedimus, donavimus et contulimus damusque, donamus et conferimus, tenore presencium mediante, per ipsos consules et pro tempore existentes libram prefatam sub ea consuetudine et more, sub quo hactenus tenebatur, cum omnique iure, dominio et proprietate nec non censibus, proventibus, obvencionibus et attinenciis omnibus et singulis ad eandem quomodocunque spectantibus tenendam, possidendam, utifruendam pacificeque et quiete temporibus perpetuis gubernandam et in usus necessitatemque civitatis memorate convertendam tali tamen condicione adiecta, quod, postquam favente Domino Capha, Kyla et Byalagrod ad dicionem et potestatem Christianam redierint, extunc ipsi consules de libra prefata ratione census annui viginti marcas pe-

cuniarum monete et numeri in Regno nostro comuniter currentis, in quamlibet marcam per quadraginta octo grossos computando, annis singulis nobis et nostris successoribus dare et solvere cum effectu tenebuntur. Residuum vero, quicquid ultra prefatas viginti marcas remanebit, ipsi consules prefati presentes et pro tempore existentes pro civitate predicta recipere et libere tollere debebunt sine nostra et officialium nostrorum quorumvis renitencia et impedimento, camera cere, in hac ipsa civitate per nos constituta, sub libertate plenaria remanente, taliter, quod cera nostra, que in libra prefata pro nobis ponderabitur, ad solutionem libre predictam non debeat obligari. Harum quibus sigillum nostrum presentibus est subappensum testimonio literarum. Actum Leopoli Sabbato proximo post festum sancti Viti anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo, Regni vero nostri anno quinto, presentibus reverendis in Christo patribus dominis Andrea Archiepiscopo Leopoliensi, Nicolao Primus Premisliensi Mathia Chelmensi Episcopis, necnon magnificis et generosis Iohanne Amor de Tharnow Castellano Cracoviensi, Spithkone de Iaroslaw Cracoviensi Nicolao de Thanczyn Russie, Iohanne de Coszczyelyecz Iunowladislaiensi Palatinis, Petro Kmytha de Vyszyncze Marsalco Regni nostri, Andrea de Schamotuly Calissiensi, Rahpaele de Lyeschno Gneznensi, Nicolao de Sthrzewow Visliciensi, Petro Mischkowski Rosperiensis Castellanis et aliis quam pluribus dignitariis et officialibus curie nostre. Datum per manus venerabilis Vicencii de Przeramb Regni nostri Vicecancellarii, sincere nobis dilecti.

Idem ipse Vincencius de Przeramb
R. P. Vicecancellarius manu propria
subscripsit.

Relacio eiusdem venerabilis Vincencii
de Przeramb R. P. Vicecancellarii.

Akta Grodzkie i Ziemske. Tom. IX. pag. 152—153.

CCCXLIV.

1497.

1497. *Nicolae de Thanczyn*, palatinulă Rusiei, scutesce pe nobilulă Ieronimă Visoczky de oblegământulă, ca se iée parte la *espedițiunea regelui Poloniei asupra Moldovei*.

(*Nicolaus*) de Thanczyn Pallatinus et Capitaneus (*R*)ussie generalis notum facimus (*tenor*)e presencium universis, quibus expedit, quod nobilem Ieronimum (*V*)isoczky heredem de Krznylow ex (*s*)peciali mandato et voluntate Regie Magestatis de omnibus bonis suis hereditariis a presenti bellica expeditione Moldawiensi remisimus tenoreque presencium remittimus, propter eiusdem Ieronimi Vysoczky tum per comunem tuicionem, tum eciam per beligeres bonorum anichilacionem; ita tamen, ut idem Ieronimus Wysoczky pro tuicione et servicio necessario castri Glynyany pro tempore belli eiusdem in-

terfiat iuxta voluntatem et mandatum Regie Magestatis. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subimpressum. Datum in loco campestri circa fluvium Dnyestr feria quarta post festum Asumcionis Marie proxima anno Domini 1497.

Akta Grodzkie i Ziemske. Tom. IX. pag. 157.

CCCXLV.

1497. *Vladislau*, regele Ungariei, confirmă de nou pe nobilii români *Stefan*, *Costa*, *Ilie*, *Bucur*, *Dănila*, *Stan*, *Pelei*, *Petru*, *Ladislau* și pe alii doilea *Ladislau* din țera Hațegului în posesiunea comunei Slivașul-de-sus, pe care au stăpânit-o dășii și părinții lor încă din vechime, și ordonă Capitulului din Alba-Julia, ca se-i introducă în posesiunea acestei moșii.

1497.

. Bohemiae etc. fidelibus nostris capitulo Ecclesiae albensis Transilvaniae salutem et gratiam humillimam supplicationem per eos pro parte, et in personis fidelium nostrorum nobil. agil. dam Danilo et Sztán quondam Michaelis item Peley, Petri, Ladislai, et Andreae olim filiorum de Felső Szilvás nostrae propterea factam matti, tum vero attentis et consideratis imprimis hujus Regni nostri Hungariae coronae, ac dein matti nostrae pro loco tis constantia exhibit. et impens. in possessione Felső-Szilvás habitam, in cujus pacifico dominio iidem progenitores ipsorum ab antiquo perstitisse, seque persistere omne jus nostrum Regium, si quod in eadem portione possessionaria qualitercunque haberemus, aut rationibus concerneret majestatem simul cum cunctis ejusdem utilitatibus, et pertinentiis stantibus, et habentibus, memoratis Stephano, Kosztai, Eliae, Bukur, Danilla, Sztán, Peley dictae de Felső-Szilvás ipsorumque haeredibus et posteritatibus universis vigore exinde confectarum, in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem in Dominium introduci, super quae fidelitati vestrae firmiter praecipientes mandamus, quatenus vestrum mittatis de Borbatviz, Nicolaus Sopra de Lengyina, vel Beke de eadem, aut Kend de Alsó-Szilvás de Borbatviz, neve Stephanus de Csula aliis absentibus homo noster consequenterque dictae portionis possessionarie, vicinis, et commetaneis ejusdem et praesentibus accedendo, introducat eosdem in dominium ejusdem portionis possessionarie novae nostrae donationis, et juris nostri Regii titulo in eodem habiti, si non fuerit qui fuerint, evocet eosdem contra annotatum Step-

num et Koszty, ac alios praenominatos personalem in praesentiam, ad terminum competentem, rationem contradictionis eorundem hujusmodi introductionis, et statutionis seriem, cum contradictorum, et evocatorum, si qui fuerint statutioni intererunt nominibus, terminoque assignato, ut fuerit expe fideliter rescribatis. Datum Budae feria tertia proxima post festum circumcisionis o quadringentesimo nonagesimo septimo. Regnorum nostrorum Hungariae anno vigesimo sexto. — Nos igitur mandatis ejusdem vestrae serenitatis per omnia, ut tenemur obedire cupientes, una cum praefato Kende de Alsó-Szilvás homine vestro Regio, hominem nostrum, videlicet discretum Michaellem presbiterum chori ejusdem ecclesiae nostrae Albensis Transilvaniae, ad praemissam introductionem et statutionem videlicet peragendam nostro pro testimonio transmisimus fidedignum, qui tandem exinde ad nos reversi proximo ante festum beatae Barbarae virginis et martiris proxime transactum ad faciem dictae possessionis Felső-Szilvás, consequenterque portionem possessionariam dictorum Stephani et Kosztae ac aliorum praedictorum possessione in eadem habitam, vicinis, et commetaneis ejusdem universis inibi legitime convocatis, et praesentibus acceden., dum idem homo vester Regius praesente dicto nostro testimonio eosdem Stephanum, Kosztam, Eliam, Bukur, Dánilo, Sztán, Pelej, Petrum, Ladislaum et alterum Ladislaum de Felső-Szilvás in dominium ejusdem portionis possessionariae, et dicti juris vestri Regii in eadem habiti introducere, ac eandem, et idem eisdem dictae novae vestrae regiae donationis titulo ipsis incumben. perpetuo possidendam statuere voluisset, tunc nobiles Joannes Nan et filii Dragotta, nec non Nicolaus quondam Nan Lazarus filius Michaila Sztan Jouvan filii ejusdem praet

Originale hujus fragmenti exstat in Arch. Capit. alben. Transilvaniae.

Fragmentum hoc anno 1748. pro se transumi curavit Comes Ladislaus Gyulafi Cancellarius aulicus, hocque transumptum inscriptum est Protocollo 2. Gabrielis Nagy in eodem arch. reperibili III. 531 et 536.

CCCXLVI.

1497. (Estrasă). *Vladislau*, regele Ungariei, dispune, că *iobagii*, cari se află de 10 ani stabiliți cu locuința pe teritoriul districtelor săsești, se nu mai fie obligați a se întorce éráși pe moșiile nobililor.

1497.

In festo Beati Galli Confess. — Uladislai Regis mandatum, quo prohibetur, ne Jobbagiones 10. annis in fundo Regio (Saxonum) habitantes, ad pristina sua loca reducantur.

Orig. in Tabul. Nat. Saxonicae.

Transilvania. An. 1874. pag. 42. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCXLVII.

1497—1498. Instrucțiunea dată de regele Ungariei oratorilor săi, trimiși la îm-păratul și la electorii Germaniei, întruniți în dieta de la Freiburg. În această instrucțiune oratorii Ungariei sunt însărcinați se arete pericolele, la cari sunt espuse *Țările române* din partea Turcilor și pagubele, ce le-a suferit Moldova luându-i-se *Chilia și Cetatea-albă*.

Commissum est declarari in primis diuturnas Turcorum vexaciones et incursiones quas passum est et patitur continue hoc regnum per paganos. — De cladibus iam pluries in Croacia non solum per Croatos sed et per Hungaros ad Custodiam Croacie deputatos susceptis Nouissime de clade illa quam Croacia suscepit statim post felicem ingressum Regie-tis in hoc regnum... — De nouissima incursione Turcorum in Corinthiam et Carniolam terras Regie-tis Rom. qualiter audita statim incursione deputauit suos capitaneos cum gentibus suis M. R. Hungarie ad pugnandum cum Turcis pro animabus christianis, que de subiectione d-ni Regis Rom. in captiuitatem ducebantur pro quibus et utique depugnassent nisi hoc futurum Turci metuent? celeriter cum illis captiuis regressum maturassent.

De vastitate Regni Bosne et qualiter iam Regnum illud pluribus castris amissis in ultimo consistat periculo breuique perituum sit, nisi per Regiam-tem cum auxilio ceterorum christianorum illius periculo occurratur, Quanto etiam labore et quantis expensis castra illius Regni conseruantur, Que si amittantur, quantum periculum non solum huic Regno, sed et Imperio et omnibus Regnis finitimis immineat.

De periculo Regni Moldaue a tanto tempore per Hungaros defense et quo modo expugnatis per Turcos annis preteritis castris Killie et Nester-alba urbeque Caffensi waywoda Moldauius cum toto illo regno prematur potencia

Turci, jamque ad soluendum Turco tributum astrictus Regnumque illud Moldaue cito perituum sit nisi per R. M-tem Hungarie illi succuratur.

De periculo Regni Transalpini in simili necessitate et periculo positi. Et qualiter sine intermissione tam Moldauiam quam partes Transalpine auxilium et succursum Regum requirunt Quod iam M. R. Hungarie sine ceterorum principum christianorum concursu et succursu facere nequaquam sufficit.

De treugis propter huiusmodi necessitates cum turco confectis et qualiter treugae huiusmodi non sunt fideliter obseruatae multis clandestinis rapinis et damnis sub tempore treugarum in finibus Hungarie per turcos commissis Quod tamen tolerabilibus Regibus utcumque fuisset perpessa, nisi sub tempore treugarum fraterna M. Ser-mi Regis Polonie fuisset per eosdem Turcos vehementer lesa. Et qualiter non contenti Turci una depopulatione domini M-tis Regis Polonie, alterum subsequenter exercitum sub conductu Iahila Basse ad expugnanda dominia fraterne M-tis miserunt cum machinis et alijs bellicis instrumentis (muneribus... animabus) de sub dominio eiusdem M-tis fraterne per Turcos in captiuitatem reductis.

De tanto fraterne Mtis et Regni natiui periculo Quod Regibus id perpeti nullo modo posset, nefariumque et impium estimaret M-tem fraternam in tanto periculo relinquere, optime prouidens de suo.

Regni sui periculo agi cum paries ardeat proximus Idcirco modis omnibus velle in Dei nomine tantum periculum a fraternis ceruicibus propulsare cum uniuersisque regnicolis in hoc conuenisse ut tantis fraterne Mtis necessitatibus succurratur. Sed ad hoc perficienda ex quo utrumque Regnum, tam hoc Hungarie propter diuturnas vexaciones Turcorum, quam regnum Polonie propter hanc recentem cladem exhaustum est auxilio Regie Mtis Rom. et dominorum imperii principum vehementer indigere. Quod nisi mature et quamprimum faciant necessitate ultima cogi M-tem R. uel per unum uel per alium modum de propulsanda tanta calamitate tam a fraternis ceruicibus, quam suis cogitare.

De opinione et assercione nonnullorum qui existimant ex alijs Regnis et dominis christianorum Turcos facilius conteri posse quam per Hungariam. Quod tales homines qui hac asserunt falsa opinione ducantur. Nec nisi concurrentibus Hungaris Turcorum potentiam conteri uel repelli posse a ceruicibus christianis propter plures causas.

De falsis rumoribus in imperio per nonnullos excitatis quod regnicole et domini hungari dissideant a R. M-te et etiam inter se non sint concordēs, ut sciant id Regibus Rom. et principes imperii falsum esse et ut noverint differencias que... suscitatae fuerant, in ultimo regnicolarum conuentu penitus sopitas compositasque esse, neminemque esse ex omni statu et ordine regni, qui Regibus non libenter obediant et dum per R. M-tem in tanto fraterne Mtis et regni illius periculo requisiti fuissent, omnes unanimiter se et capita sua ac facultates suas liberaliter ad repellendam Turcorum rabiem obtulerunt, quamquam et hoc palam declararunt non sufficere unum Regnum ad propulsandam potentiam Turci, nisi a finitimis christianis principibus adiuuentur et quando per eosdem Regibus fuit requisita ut ad petendum auxilium ab imperio mittat suos oratores.

Ultimo de protestacione in imperio facienda per oratores Regios quod si non juuabuntur in tanto utriusque Mtis fraterne necessitatis articulo, cogetur Regia-tas perpetuam pacem inire cum Turcis et fraternam Mtem et Regnum suum utcumque a tanto periculo liberare, hoc attento quod per eosdem Turcos ad hujusmodi pacem perpetuam non semel fuit M. R. requisita, Si quid igitur per hoc relique christianitati continget Ex quo hec duo nobilissima regna, Hungarie videlicet et Polonie, ab omnibus reliquis christianis derelicta sunt in turcorum faucibus Nec est qui misereatur eorum periculis, Non M-ti R. sed sibi ipsis ceteri christiani principes imputent, quia Regia M. nullomodo pati potest ut hec regna ante alia pereant, maxime cum jam sepius et a multo tempore principes impery ad succurrendum publice cladi requisiti, nunquam usque modo de vitando comuni periculo intendere voluerunt.

De modo succurrendi, quod Regie-ti gentes ex imperio non sint necessarie sed peccuniarum subsidium, quia in tanta terrarum distancia equi et homines defatigarentur antequam in hoc regnum peruenirent, et quia Turcus audito hoc apparatu, et ipse ad pugnam sese disponderet et continere posset... Si autem ex alia parte per dominia sua velit R. M. Ro. Turcos eodem tempore adoriri, et hoc R. M. cum fraterna M-te libentissime videbunt, in tantum enim aucta est jam negligenciam christianorum principum potencia Turci ut si ex pluribus locis inuadatur, coercior sit victoria speranda de ipsis.

De proposito Ser-mi Ro. Regis pugnandi cum Turcis et si allegaretur quod M. quoque Sua tali subsidio indigeret, dicent oratores voluntarium esse illud M-tis Sue propositum et libery arbitry non tanta et tali necessitate et extremo periculo M-tem suam constringi sicut nolle et velle constringuntur ambe fraterne M-tes, tantamque esse latitudinem tantam opulenciam inclite nationis Germanice, Quod et his M-tibus fraternis abunde subsidium prestare poterint et M-tem quoque suam cum tempore adiuuare, hoc tantum optare M. R. una cum fraterna M-te, ne in tanto periculo deseratur, Quia velint nolint iste M-tes fraterne necessario debebunt esse in armis, M. autem Regis Ro. poterit tempus sibi magis idoneum ut libuerit expectare. Quod si M-tes fraterne adiuventur, labor quidem erit et omnis periculi tolerancia harum M-tum, victoria vero, si quam Deo concedente assequuntur non minus M-ti Regis Ro. et toto S. Imperio quam his M-tibus ascribetur.

Quod si antea subsidium prestari non posset, saltem ad hanc hyemem subsidium istud petatum prestari non negligatur, cum vero fraterne M-tes de tali subsidio certificabuntur talem cum dei adiutorio facient apparatus ut procul dubio credant non solum subiectis regnis eorum sed eciam uniuerse christianitati profuturum et indubitatum de Turcis victoriam sese relaturas. Qua obtenta facilius erit victoria eciam M-ti Regis Ro. de Turcis expectanda.

Et hec omnia non solum nomine Regie-tis Hungarie sed et nomine Ser-mi d-ni Regis Polonie juxta mutuas inscriptiones in imperio proponantur.

CCCXLVIII.

1498.

1498. *Vladistau*, regele Ungariei ordonă judeului și juraților din orașul Mediașului, că de-ăce *Românii* și *Sârbii* de acolo nu voiesc se le dea mână de ajutoriu pentru încingerea orașului cu muri și nici se suporte sarcinele orașului într'o formă cu Sașii, de aceea dênșii, pe viitoriū, se nu mai primescă în oraș pe ómenii străini, fie de ori ce limbă séu națiune, cari nu voiesc se iee parte la sarcinele publice.

Wladislaus . . . intelleximus qualiter nonnulli essent Wolachi, Serviani et aliarum diversarum nationum homines, qui ad illam civitatem nostram et in ejus medium se moraturos conferrent, Nollentes tamen ad edificationem illius civitatis reformationemque murorum instar aliorum saxonum nostrorum intendere et onera communitatis unanimiter supportare . . . Unde nos, volentes utilitati vestre in primis in hac parte consulere, mandamus Fidelitatibus vestris serie presentium strictissime ut a modo neminem extraneorum hominum cujuscunque linguae sive nationis existant, qui a communibus negotiis rebusque nobis et communitati vestre condecetibus se abstraherent, in vestrum medium acceptatis, Nec admittatis ut occasione talium rixe et contentiones oriantur. Datum Bude, fer. IV prox. p. dominicam Inuocavit. Anno domini 1498.

Archiv des Vereines für sieb. Landeskunde. N. F. I. Band. p. 199. Kronstadt. 1853. — Ibid. XI. Band. p. 83—84. Originalul în archiva Mediașului Nr. 69.

CCCXLIX.

1498.

1498. *Vladistau*, regele Ungariei, ordonă tuturor *șismaticilor* (*Românilor*), cari locuiesc pe moșiile catolicilor din Transilvania, ca se plătescă dișne Capitulului catolic din Alba-Julia, din toate produsele economiei lor.

Commissio ppria Dni Regis.

Uladislaus Dei Gratia Rex Hungariae etc. Universis, et singulis Schismaticis ubivis in Terris Christianorum in partibus Regni nri. Transilvaniae commorantibus salutem et gratiam! Exponitur nobis in personis nobilium fidelium nostrorum canonicorum de Capitulo Ecclesiae albensis Transilvaniae, qualiter vos decimas rerum decimari solitarum e vestri medio dicto Capitulo more alias consveto provenientes, ipsis Exponentibus persolvere recusassetis, et recusaretis etiam modo, in praejudicium ipsius Capituli, et damnum non modicum, quia vero Decimae in patrimonium Christi dedicatae, per vos et alios nostros subditos, et fideles suo tempore extradari, et persolvi debent. Idcirco mandamus vobis, et cuique vestrum serie praesentium strictissime, quatenus visis praesentibus universas decimas et medio vestri debitas, dictis Capitularibus tempore suo, sine aliquali difficultate, et renitentia effective psolvatis. Alioquin commisimus, et presentibus firmiter mandamus fidelibus nris magnificis

Bartholomaeo Dragfi de Beltheuk Vajvodae moderno, futurisque Vajvodis, et Vice Vajvodis partium Regni nri. Transilvan. ut ipsi vos, et vestrum quemlibet ad praemissa facienda, cum omnibus gravaminibus Vestris, in talibus fieri solitis arctius compellant, et adstringant autoritate nostra Regia praesentibus ipsis in hac parte concessa median. secus ergo non facturi. Praesent. plect. exhibent. restit. Datum Budae in festo B. Mathiae Apost. anno Domini 1498.

Originale in papyro confectum, et sigillo super cera rubra ductili in medio harum Litt. ab intra impressivae communit. exstat in Arch. Capit. alb. fasc. 4. Nr. 40.

Transumptum habetur in Arch. fisci Trans. fasc. 20 Libri 2. fundi Regii Litt. J.

Ant. Szeredai in Notit. Vet. et novi Capit. alb. p. 117. mentionem facit har. Litt. eas tamen non produxit.

Edidit. Batthyány Leg. Ecc. III. p. 609.

Kurz, Magazin für Geschichte Siebenbürgens. II. pag. 389—390. Originalul în archiva Capitulului din Alba-Julia, — Transilvania. An. 1874. pag. 43.

CCCL.

1498. Judele primariu și jurații din orașul Buda, concedu lui *Stefană Stoica*, judefului și voivodului din *Caransebeșu* unu transumptu autenticu de pe tote privilegiile orașului Buda, pentru ca densusu se potă apăra drepturile și libertățile cetățenilor din *Caransebeșu*.

1498.

Nos Johannes Kanczler Judex Supremus Johannes Arnolth Judex pecuniarum Georgius Sweg Paulus Polyak, Barnabas yo, Nicolaus Eben-dorffer, Demetrius Kalmar, Thomas Schawe, Johannes pechy, Johannes Harber, Petrus Thetheny Sigismundus Kronffelder et Barnabas thar Jurati Ciues Ciuitatis Castri Novimontis pesthiensis alias Budensis Omnibus Christifidelibus presentibus pariter et futuris presencium noticiam habituris Salutem in eo qui est Salus et redemptor omnium sub cuius manu Superiora scilicet et inferiora in optime regularitatis moderacione viuunt et existunt, propter hoc ipse altissimus deus de summa eius Bonitate in giro huius Inclitissimi Regni Hungarie hanc Ipsam Ciuitatem Budensem (ad quam propter honorificum et Notabilem Situm ac fundacionem Reges Hungarie pro tempore existentes Prelatique et nichilominus Barones et prestanciores dicti Regni Hungarie Nobiles et Magnates convenire et communiter residere consueverunt) adeo preferit, et quemadmodum eadem ipsa Ciuitas Budensis inter ceteras istius Regni Ciuitates Solium Regale Thronusque Regius appellatur Sic etiam eedem Ciuitates dicti Regni Hungarie, ad ipsam recursum habent et confluuntur, Et presertim ex eo quia plurime huius Regni Hungarie Ciuitates, et oppida

ipsa eadem libertatis gracia, qua hac ipsa nostra Ciuitas Budensis a diuis Serenissimis condam dominis Regibus fulcita et decorata existit vti frui et gaudere dinoscuntur. Proinde ad vniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie volumus peruenire Quod cum nos pro nonnullis Negocys Ciuitatis nostre dicte coram Serenissimo principe domino Wladislao Hungarie Bohemie etc. Regi domino nostro graciousissimo essemus constituti, Extunc prudentes et circumspecti . . . S(tephan)us Izthowyka Iudex et Wayuoda ac Thomas Nagh Juratus Ciuis Oppidi Kar(ansebes . .) nec non vniuersorum Ciuium et inhabitatorum dicti oppidi Karansebes perso(nis . . . coram) Serenissimo domino nostro Rege humiliter exposuerunt, quatenus ipsi omnibus eisdem liber(tatibus . .) prout eciam littere serenissimi principis condam domini Mathie Regis confirmacionales . . . norumque et principum condam dominorum ladislai modo simili confirmatorias et Sigismundo . . . donacionalibus dupplici Sigillo dicti condam Mathie Regis, sue littere, confirmacionales dicte, privilegialiter signate tenent et habent, quibus dicta ciuitas nostra Budensis utitur, frui graudere et vti consueuerunt Quia autem ipsi sepe sepius, tum per extraneos tum eciam per emulos eiusdem Oppidi Karansebes in nonnullis libertatibus ipsorum grauius offenduntur et leduntur, propter ea ipsi quibusdam literis Ciuitatis nostre dicte priuilegialibus pro defensione libertatum eorundem plurimum essent necessary, Supplicarunt Sue Maiestati vt eadem sua Maiestas dictas literas Ciuitatis nostre priuilegiales si quas haberemus ipsis necessarias mediantibus literis nostris priuilegialibus protutela et conseruacione libertatum ipsorum incolarum dicti Oppidi Karansebes daremus et concederemus vnde Sua Maiestas nobis statim oretenus commisit, et mandauit quatenus pro conseruacione libertatum dicti Oppidi Karansebes priuilegia et libertates Ciuitatis nostre antedicte vt et ipsum oppidum in pristinum redderet statum, ipsis necessarias modo premissis daremus. Petentes nos nichilominus prefati Stephanus Iudex et Thomas Nagh Juratus dicti Oppidi Karansebes in eorum ac tocius communitatis personis debita cum instancia ac humiliter Implorantes, quatenus tenores et continencias prescriptarum harum Ciuitatis nostre priuilegialium ipsis necessariarum per litteras nostras similiter priuilegiales transcribi et transsumpti facere dignaremur vltioris conseruacionis libertatum eorundem ad Cautelam, quequidem litere ipsis necessarie ordine infrascripto sequuntur. (Urmézâ în transumptu 1) Diploma regelui Sigismundü cu data Poşonü 1404. feria tertia proxima ante dominicam Jubilate. 2) Diploma regelui Sigismundü dată în Buda 1403. die dominico proximo post festum conceptionis Beate Marie Virginis. 3) Câteva puncte estrase din privilegiile vechi ale oraşului. Clausula finala sună astü-felü:) Nos igitur mandatis prefati domini Nostri Regis vt tenemur parere et obedire volentes, Supplicationem insuper et petitionem pretactam Annotatorum Stephani Izthowyka Iudicis et Wayuode ac Thome Nagh Jurati Ciuis dicti Oppidi Karansebes nominibus quo supra Sue Maiestati et nobis porrectas Justam et rationabilem fore attendentes, prescriptarum litterarum nostrarum priuilegialium sed et quorundam articulorum modo premissis de nonnullis literis nostris, exceptorum tenores et continencias eorundem de verbo ad verbum diminucione et augmento sine onni transcribi et transsumpti, presentesque literas nostras transscripcio-

nales pendentis et autentici Sigilli nostri dupplicis munimine roboratas duximus concedendas Datum Bude predicto Sabbato proximo ante festum Visitacionis gloriosissime Virginis Marie. Anno domini Millesimo Quadringentesimo Nongesimo octauo.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 123—125. Originalulă pe pergamenă în archiva familiei Macskási.

CCCLI.

1498. *Vladislau*, regele Ungariei, scrie lui Bartolomei Draghffy, voivodului din Transilvania, că *locuitorii Sași din Transilvania* i s'au plânsă, că dênșii au se suferi daune enorme din partea *Românilor*, cari i fură, le dau foc și se ridică cu armele asupra lor, ér dacă dênșii prindă pe Români aceștia și-i condamnă la mórte, atunci peste câți-va ani se ridică rudele acestor Români și sub titlul de satisfacere (vindicta) ceră, ca dênșii se le rebonifice cu bani viéța persónelor ucise, și apoi dacă Sașii le denégă acéstă satisfacțiune, atunci Români pe sub ascunsă dau foc la satele și la orașele lor, și comită asupra dênșilor diferite omoruri. În urma acestei plângeri regele ordonă voivodului din Transilvania, ca se prindă și se pedepsescă pe Români aceștia, și se acórde locuitorilor Sași totă protecțiunea sa.

1498.

commissio propria domini regis.

Wladislaus, dei gratia Rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris magnifico Bartholomeo Draghffy de Belthewk moderno futurisque wayuodis et vicewayuodis partium regni nostri Transsiluanarum salutem et gratiam. Exponitur majestati nostrae in personis fidelium nostrorum prudentum et circumsectorum magistrorum civium ac iudicum et juratorum civium septem et duarum sedium Saxonicalium, Saxonum terrae Barcza et districtus Bystriciensis partium regni nostri Transsiluanarum, qualiter ipsi per Wolachos magna et indicibilia damna et injurias sustinerent, nunc furto, nunc igne, nunc gladio ipsos exponentes molestantes, quos cum ipsi exponentes propter hujusmodi eorum demerita supplicio afficerent, posteritas sive filii, sive nepotes hujusmodi Wolahorum interfectorum post lapsum aliquot annorum occisos poena sceleribus debita mulctatos parentes ab ipsis Saxonibus nostris repeterent et nomine poenae sive vindictae pecunias ab ipsis extorquerent, quae si eis negarentur, oppida et villas furtim incenderent et homicidia perpetrarent, saepe etiam greges pecorum suorum ipsi Wolahij in territorium majestatis nostrae impellerent ac in silvis et segetibus non minima damna inferrent, a Saxonibus autem ipsis prohibiti et aliqua poena afflicti igne, furto, spolio et homicidio minarentur, nonnulli autem taces et scopas in fine villae alligantes denuncia- rent, ut mortem interemptorum Wolahorum pecunia redimerent, saepe etiam pauperes colonos in silvis repertos adirent et pecunias ab ipsis extorquerent, quae si eis negarentur, villas eorum incendio non semel, sed bis et tertio cre-

marent in praejudicium dictorum exponentium et damnum non modicum. Quia vero nostri interest providere, ut hujusmodi malefactorum et nocivorum hominum temeritati et audaciae occurratur, ut ceteri exinde exemplum summentes a talismodi maleficiis reprimantur, quapropter volumus et fidelitati vestrae serie praesentium strictissime mandamus, ut, postquam cum praesentibus fueritis requisiti, continuo ubique in partibus illis Transilvanis palam faciatis proclamare, ut ubicunque et in quorumcunque bonis hujusmodi Wolahij furto, incendio et homicidio minas imponentes reperti fuerint, tales continuo captivare et juxta eorum demerita et excessus cum omnibus hujusmodi sceleribus eorum participibus jure et justitia mediante convictis poena condigna afficiatis, illos vero, qui facibus alligatis alios deterrent et talibus comminationibus pecunias ab ipsis Saxonibus levarent pro negatisque pecuniis incendia committerent et veraciter in hujusmodi crimine reperti fuerint, similibus poenis afficiatis, auctoritate nostra regia praesentibus vobis in hac parte attributa ac jure et justitia mediante. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude in dominica Inuocavit. Anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo octavo, regnorum nostrorum Hungariae anno etc. octavo, Bohemiae vero vigesimo octavo.

Archiv des Vereines für siebenb. Landeskunde. N. F. XII. pag. 301—302. — Ibid. Tom. II. (1846). pag. 322—324. Originalul pe chârtie în Biblioteca Gimnasiului din Mediaș.

CCCLII.

1498.

1498, *Cetățenii din orașul Bistrița* în Transilvania, se plângă la Vladislau regele Ungariei, că perceptorii din comitatul Solnocului-interioră adună dișma de oi și contribuțiunea de resbelă de la *locuitorii din valea Rodnei*, cu toate că regele Matia Corvinulă separase orașul și districtul Rodnei de către comitatul Solnocului și le anexase la orașul Bistriței. În urma acestei plângeri regele Vladislau ordonă tuturor perceptorilor săi, că pe viitor să se nu mai înscrie pe iobagi din Valea-Rodnei între locuitorii comitatului Solnoculă-interioră.

Wladislaus Dei gratia Rex Hungariae et Bohemiae etc. Fidelibus nostris Venerabili Sigismundo Praeposito de Ecclesia moderno, futurisque nostris thesaurariis universis, egregiis dicatoribus, et exactoribus quorumcunque proventuum nostrorum, tam scilicet quinquagesimalium, quam etiam pecuniarum exercitualium in partibus nostris Transalpinis, et in Comitatu Szolnok interiori, quorumcunque et per quemcunque constituendis praesentes visuris salutem et gratiam; Exponitur majestati nostrae in personis fidelium nostrorum prudentum et circumsectorum judicis, et juratorum, cunctorumque Civium Civitatis nostrae Bisztriciensis, qualiter videlicet Serenissimus Princeps quondam D. Mathias Rex, praedecessor noster felicitis memoriae Oppidum Radna-Völgye vocatum, et certas villas ad idem pertinentes, de Comitatu illo Szolnok-inter-

riori exemerit, et illi Civitati nostrae Bisztriciensi vigore certarum litterarum suarum per majestatem nostram tandem confirmatarum generose applicaverit: Vos tamen, nescitur, quibus moti rationibus ipsos Oppidanos de Radna-Völgye, ex unitate ejusdem Civitatis nostrae Bisztriciensis cui annexi essent, separare, et segregare ad solutionem denique tam praedictarum quinquagesimalium, quam etiam pecuniarum exercitualium velletis compellere, in eorundem exponentium praejudicium, atque damnum non modicum, quia vero nos, ipsos Oppidanos de corpore illius Civitatis nostrae Bisztriciensis, cui annexi sunt, contra libertatem ipsis exponentibus concessam, segregare nolumus; ideo volumus et mandamus ut a modo deinceps de praesentibus Jobbagionibus in praescripta Radna-Völgye commorantibus, eos nullo modo impediatis, (?) neque illos in medium illius Comitatus Szolnok Interioris, pro quocunque negotio debeatis connumerare, sed eos, omnibus libertatibus, consuetudinibus, praerogativis, et juribus, quibus praeattacta Civitas nostra Bisztriciensis gaudet, frui libere semper permittatis, et permitti faciatis. Secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Budae feria 5. proxima post festum b. Barbarae virginis et Martyris anno Domini 1498. Regnorum nostrorum Hungariae etc. anno 9. Bohemiae vero 29.

Aus dem Bistrizer Magistrats-Archiv.

Transilvania. An. 1874. pag. 42. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCLIII.

1498. *Ionu Albertu*, regele Poloniei, confiscă moșiile nobililor Predboriu și Iacobu Dambyensky, din cauză că dênșii nu au luat parte la *espedițiunea regelui asupra Moldovei*, și dăruesce moșiile aceste nobilului Stanislau de Konyeczpole, care s'a distinsu în *espedițiunea acésta*.

1498.

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Consueverunt alta Regum et Principum consilia equo iusticie moderamine emeritos suos et benivolos debitis prosequi favoribus, temerarios vero et inobedientes condignis punire castigacionibus, proinde nos Iohannes Albertus Dei gracia Rex Polonie, supremus dux Lithvanie, Russie Prussieque, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyauie, Mazouie ac Culmensis, Elbingensis et Pomeranie dominus et heres significamus tenore praesencium, quibus expedit universis, presentibus et futuris, presencium noticiam habituris, quomodo attentis fidelibus serviciis et benemeritis generosi Stanislai de Konyeczpolye terrigene nostri, quibus se nobis in hac presenti expeditione bellica Moldaviensi reddidit commendatum, sibi bona nobilium Predborii, que habet in villis Carmiow, Luczycze, Deschno et Vaszlyn, nec non obligacionem Iacobi Dambyensky et uxoris eius, quam habent in villis Lubyczsko, et Carsy in terra

Cracouiensi sitis ac alia, quecunque et ubicunque habent, quibuscunque nominibus vocitentur, propter eorum inobedienciam a belloque nostro Moldauiensi proxime preterito absenciam et ad hoc ipsum non expedicionem ad nos ex statuto Regni nostri legittime devoluta, dedimus, donavimus et contulimus damusque, donamus et conferimus tenore presencium mediante, per ipsum Stanislaum de Konyeczpolye eiusque legitimos successores bona prefata cum omni iure, dominio et proprietate, nec non censibus, fructibus, redditibus, proveniuntibus, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, borris, gaiis, nemoribus, mericis quercetis; indaginibus, fluviis, fluminibus, torrentibus, aquis et earum decursibus, piscinis, piscaturis, molendinis et eorum emolimentis ac omnibus et singulis pertinenciis obvencionibusque universis ab bona prefata pertinentibus, nullis exceptis, ita late, longe et circumferencialiter, prout alias prefati terrigene bona eadem tenuerunt, habuerunt et possederunt, tenendum, habendum, utifruendum, pacifice et quiete temporibus perpetuis et in evum possidendum, obtinendum, dandum, donandum, vendendum comutandum obligandum, alienandum et in suos suorumque successorum usus beneplacitos convertendum, iuribus nostris regalibus semper salvis et eo presentibus expresso, quod, si que bona prefata sint nostra Regalia, illa sub presenti donacione nolumus comprehendere. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subappensum testimonio litterarum. Actum Cracouie feria quinta ante dominicam Oculi proxima anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo octavo, Regni vero nostri anno sexto presentibus reverendis patribus Andrea Roza Archiepiscopo Leopoliensi, Nicolao Primus Episcopo Premisliensi ac magnificis et generosis Petro de Corozwaky (sic) Castellano Sandomiriensi et Regni nostri Thezaurario, Raphaele de Leschno Castellano Gneznensi, Nicolao de Curozwaky Castellano Siradiensi, Nicolao de Kamyenyecz Cracouiensi et Sanocensi Capitaneo, Petro Schidlowyeczky Vexillifero Curie nostre ceterisque dignitariis et officialibus et curiensibus nostris fide dignis sincere et fidelibus dilectis. Datum per manus venerabilis de Przeramb Regni nostri Vicecancellarii, sincere nobis dilecti.

Idem ipse Vincencius Vicecancellarius
subscripsit.

Relacio eiusdem venerabilis Vincen-
cii de Przeramb Regni Polonie Vi-
cecancellarii.

CCCLIV.

1498. Orațiunea lui *Nicolae de Rozenberk*, ambasadorul regelui Poloniei, trimisă la dieta Germaniei întrunită la Freiburg. Cu această ocaziune ambasadorul Poloniei declară, că Turcii luându din posesiunea Moldovei *Cetatea-albă și Chilia*, regele Poloniei în puterea tractatelor încheiate cu Moldova se simția obligat și promisese chiar, ca se le iee înapoi, dar pe când regele se pregătea cu armata sa pentru scopul acesta, pe atunci voivodul Moldovei, rumpându jurământul, ce-l făcuse Poloniei, s'a declarat în public de tributariu al Sultanului, și în modul acesta a atras asupra sa resbelul, ce-l începuse Polonia.

1498.

Ser-me et invictissime Cesar! Postquam coniunctio sanguinis tantaque necessitudo eo benivolencie vinculo S. tuam cum S. d. meo Polonie rege mutuo sibi deiunctos effecit, ut in quibusvis necessitatibus suis periculisque obeundis consilio sibi et auxilio adesse jure debeant Quod semper per diuos Ser-tum vestrarum parentes diue mem. principes inviolabiliter extitit observatum, Nec id quidem et per M. vestras intermissum, verumtamen in presencia mutue charitatis solidande mutueque intelligencie ineunde et habende maior ac urgencior causa subest communem periculum impendens uniiverse Reipublice christiane, Que in dies magis ac magis ab immanissimo nominis christiani hoste Turcorum tiranno laceratur, diripitur et occupatur, Cui nisi communibus christianorum opibus consiliisque maturius succurratur . . . Non incogniti sunt S. tue Mti acerrimi illius ac potentissimi hostis conatus, qui nil aliud potius cogitat curat nilque ardentius sitit, quam ut rem christianam euertat quo sic et prophanam sectam suam et impium propagare posset, utque id facilius aggrederetur et perficiat ingenys utens et astu, threugas sibi sufferenciasque pacis constituere cum ceteris finitimis principibus consuevit, ut impetum potencie sue in unum conuertendo, illum vastet occupet et pedetentim ceteras facilius opprimat dicionique sue subiciat, prout hoc ingenio pridem inimico (inicio?) felicitis sublimacionis Mtis Serr. d. mei ad Polonie regnum usus est, dum pro threugis constituendis atque confirmandis ad quodcunque tempus placuisset arbitrio Sue Ser-tis medio oratoris sui plenarium habentis mandatum detulit, Cuius Maiestati Regie ex certis rationalibus respectibus atque causis diuturnas facere non fuit visum, sed potissimum ne id ipsum regnis ac principatibus clarissimorum germanorum suorum ceterisque quibusvis finitimis fieret incomodum, Tandem quo pro temporum qualitate in triennales consensit, ut ad bellum quod animo contra eundem tyrannum gerendum conceperat, medio tempore sese comodius apparare potuisset, Quequidem treuge tam ad limitum capitaneos siue prefectos Turcy impery quam eciam Thartaros, Thauricam Chersonessum colenses qui tunc in federibus asscripti erant, Non semel antea extitere violate In quos eciam post captas magni momenti urbes, Capham videlicet et Theodosiam, Turcus ipse sibi dicionem comparavit et imperium. Quod dum Mtas S. d. mei cognovisset quorsumque res tendent considerasset treuge quoque ipse expirassent, justis ac necessarys causis premota nil cunctand. rata ne incautam imparatam que hostis domi opprimeret, consulius fore iudicavit fforis cum hoste bellum gerere, quam domi illatum sibi propul-

sare, et maxime instigante ad hoc ipsum crebroque sollicitante Moldaue Woywoda, subdito suo, cui se olim serenissimus parens eterne memorie princeps urbes dudum per Thurcos occupatas Albiopolim videlicet et Licostonium, que alias Kilia dicitur, jure suscepti ab eodem feudi atque federum recuperaturum, se pollicitus et obligatus erat, dumque id ipsum Mtas S. d. mei validissimo instructo exercitu exequi perficereque curaret, Id Ipse Moldaue Woywoda preste fidei immemor atque debiti quo se ante ea more maiorum jurejurando Regno Polonie astrinxerat ab obediencia sue Sertis desciscens repellauit siue timore magnitudinis potencie turcorum tyranni percitus, cuius se tributarium esse palam professus est, Neque alium dominum recognoscens, siue solita imbutus (pro more gentis) perfidia, sic itaque cepta sue Maj-tis impediens atque perturbans, bellum demum necessario in se conuertit. In cuius quidem belli prosecucione qua fortuna usa fuit Mttas sua Regia et quorum quantequae auxiliares copie aduersate sunt actionibus S. sue et quantum in ea re sit delatum postulatis atque desiderio fraterne maiestatis S. d. Ungarie Bohemieque Regis. Quemque eciam, in fine prefatus Woywoda usus sit perfidia in Mtem suam, inducys firmatis per nephas violatis estimat S. Mtem tuam minime latere. Sed neque illata tanta perfidia contentus fuit, nisi nuper maiorem multo periculosioremque adyecisset, concitans ingentes Thurcorum et Thartarorum copias, quibus eciam securum tum situm simulque comeatum per suam prouinciam prebuit, Quiquidem crudelissimi christiani nominis hostes incredibili celeritate usi (qua omne aliud mortale genus superant) anni quidem tempore sibi ad bellandum inconsueto, dominia certa sue M-tis Regie inopinate superuenientes irruerunt, h. e. in terras Russie nobilissimam regni porcionem multarumque vicinarum prouinciarum alitricem, Quam tanta clade affligerunt, quanta ulla unquam alia prouincia tam atrociter ab hoste aut auditur, aut legitur affecta fuisse. Quam in omnem etatem sexus utriusque in omnemque conditionem humanam sine delectu immanissime seuitum est: senes et decrepiti, pueri atque infantes, matrone grauide, sacerdotes et quicquid religionem christi profitebatur per omne genus ludibry prius vexati, tandemque cesi omnes crudeliterque obtruncati sunt. Reliqui vero, quibus vires et etas validior fuit, capti omnes in duramque et miserandam seruitutem abducti sunt. Seuitum eciam est (preter morem humanum) in quevis animancia bruta pecudum omnis generis, ex quibus nihil penitus viui relictum est. Quodque ferro absumi non potuit, ignis consumsit. Vastata deinde pro magna parte nobilissima prouincia. Omissi omnipharia rerum preda Valachiam festinantissime repeciunt, unde aucti maioribus copys reddituri breui sperantur. Ita enim de eo Ser. Hungarie Rex fraterne Mti litteris suis in exitu meo de Polonia significauit, adyciens preterea quomodo gener Thurcorum tyranni ex Slesia seu Anatholia aduentans ingentibus bellatorum copys associat, Danubium iam traicere incepisset, Russiam ingressurus urbes et arces prouincie illius utriusque Valachie Waywodorum, simul eciam et Thartarorum auxiliys expugnaturus. Significauit eciam eodem tempore illustrissimus princeps Alexander, Magnus Dux Lithwanie germanus sue Ser-tis minus auditu gratum atque iucundum quod instigante ac sollicitante Turcorum Cesare bini Tartarorum imperatores e sedibus suis cum in-

numerabilibus copys mouentes contra Russie terras aduentarent jamque ad ripam Boristenis castra metati fuissent, aduersus quos idem illustrissimus princeps cum sua potencia adunata nihil cunctatus consurrexit.

His igitur tantis ac tam periculosis rumoribus Mtas S. d-ni mei permota, cuncta sua suorumque potencia congregata contra huiusmodi hostilitatem campestraliter ad occurrendum profecta est in partes Russie committens se Deo prestolando celerrima fraterne maiestatis pollicita auxilia ex utroque sue Ser-tis Regno ventura, sese que præterea in armis esse paratam necessitatibus quibusvis modis omnibus succurrere.

Regele, creștendū că resbelulū cu Turcii este inevitabilū, consideră ca o datorie a sa:

Causam impendentis communis periculi ad noticiam sacre maiestatis tue tanquam primary ac sublimissimi christiane reipublice principis referre simulque uniuersorum sacri imperii ac tocius Germanie illustrissimorum principum in hoc celeberrimo generali conuentu congregatorum, consilium, opem, fauorem et auxilium S. Mtis tue atque uniuersorum tante sue necessitati exposcens atque implorans, Quo tantorum tanquam validorum hostium conatus atque insultus communibus christianorum presidii et facultatibus reprimi possint, Ne regnum hoc inclitum quod singulare semper christianorum propugnaculum extitit, assiduo attritum bello afferri quouis modo aut euerti contingat, in multorum finitimorum dispendium atque ruinam, Non enim dubitat Ser. Rex meus minime S. M. tuam latere quomodo olim Huni, Gothi, Tartari cetereque pene ignote gentes non prius in Pannonias, in Germaniam ac deinceps alias finitimas regiones irrupere, nisi fractis ac contritis incliti Polonie regis regionibus, non ei enim ad ceteras christianorum prouincias faciliorem sibi additum invadendi videbant.

Oratorulū arată, câtū de necesariū este pentru Polonia ajutoriulū celorū alalte state creștine:

quorum quidem tanta fuit virtus animique magnitudo, ut zelo religionis sancte permoti, gloriosum ac salutiferum subire laborem non dubitassent, quo non Turcorum modo potenciam ac principatum contererent, sed eciam Siriam uniuersam regnumque Ierosolimitanum e manibus Saracenorum eripent. Sic igitur tua Sac. Mtas heres clarissimorum maiorum suorum glorie eorumque decori ne desit, subest enim causa ingens, offert se denique opportunitas minus? contempnenda qualis se vix ulli unquam predecessorum obtulit exercende atque declarande virtutis animique magnitudinis, qua tam necessario ac periculose tempore illustrare maxime poterit hunc amplissime dignitatis principatum suum.

Arată folosulū, ce va urma de aci nu numai pentru întreaga creștinătatea, dar și pentru siguranța Germaniei:

Hec sunt que mihi nomine S. d. mei Polonie regis S. tue Mti exponenda erant cuius Maiestas instancius iterum atque iterum rogat . . tua Ser-tas et necessitudinis mutue et communis imminentis periculi iustam habere dignetur rationem ne Mtas sua eius presidio aliorumque christianorum deserta, aliter quam eius decori dignitatieque conveniat pacem sibi Regnoque suo cum fini-

timorum perniciē procurare cogatur Quid potius communicatis consilyls cum illustrissimis sacri imperii principibus tantis periculis salubriter consulere clementerque ac liberaliter auxiliari dignetur. Quo sic res christiana universaque Germania salute huius incliti Polonie regni conservata eciam salutē sue consulant.

Улишники, Матеріалы. pag. 139—143.

CCCLV.

1498.

1498. *Tractatulul de pace și de alianță*, încheiată între ambasadorii regelui Ungariei cu Ionu Albertu regele Poloniei, prin care se dispune: că pe viitoriu se fie pace perpetuă între *Ionu Albertu*, regele Poloniei, între Alesandru, marele duce alu Litvaniei, și între *Stefanu*, voivodul Moldovei; că Stefanu voivodul îndată ce va afla, că Turcii voiescu se vină cu resbelu asupra Ungariei ori Poloniei se înștiințeze pe regii acestor țeri, și să împedice, pe câtu i va fi în putere, ca Turcii să nu trecă peste țera sa, și nici se le deă ajutoriu ori provisiuni; în fine, că regele Poloniei se fie obligatū a da totu ajutoriul Moldovei, când țera acēsta va fi atacată de Turci.

Nos Joannes Wythez Decretorum Doctor, Episcopus Vesprunnensis ac Viennensis Ecclesiae perpetuus Commendatarius, Nicolaus de Lindwa Magister Curiae Regni Hungariae supremus, Andreas Both de Bayna Comes Comitatus Zaladiensis, et Emericus Czoberzenthmyhal Consiliarii Regii etc. Significamus, quibus expedit, universis. Qualiter Serenissimus Princeps, et Dominus Vladislaus Dei Gratia Hungariae, Bohemiaeque Rex, Dominus Noster gratiosissimus, inhaerendo suorum Praedecessorum Regum vestigiis, cupiensque perpetuis adversus impios Christianae Religionis hostes vires suas extendere potius, quam differentiis cum quibuscumque Christianis incumbere, Nos cum pleno, libero, et sufficienti mandato, ac omnimoda facultate suffultos, habito etiam super hoc Praelatorum, et Baronum suorum consensu, misit Nos ad Serenissimum Dominum Joannem Albertum Dei gratia Regem Poloniae, ad tractandum, disponendum, diffiniendum, concludendum, firmandum, roborandum cum sua Majestate, suisque Praelatis, et Baronibus, quae ad conservationem, continuationem, stabilimentum, et robur mutuae amicitiae, bonae fraternitatis, et perpetuae pacis inter ipsas ambas Majestates, eorumque Regna et possunt, prout in ipso mandato sub appendenti Sigillo praefati Serenissimi facere viderentur Domini Regis, domini nostri clarius continetur. Igitur ad discussionem eorum, quae pacem ipsam conservare, aut perturbare deinceps possent, ipso pacis auctore concedente cum hoc Serenissimo Domino Rege Poloniae, Sisque Praelatis, et Baronibus, in sequentes conclusiones, et Articulos devenimus pro conservatione dietae, pacis, intelligentiae, amicitiae, et bonae fraternitatis, quae jam pridem utrinque perturbatae fuerunt.

In primis itaque diffinitum, et conclusum est, quod, quia Serenissimus Dominus Rex noster Magnifico Stephano Waywode Moldaviensi, eiusque Provinciae ab hac Majestate pacem dari desideravit: ideo illum morem gerere

cupiens suae fraternae Majestati, ipsi Waywodae Moldaviae, Provinciaeque suae, pacem dedit perpetuam, et ipsum in gratiam suam suscepit non obstante excessu in suam Majestatem per eum novissime commisso. Ita, quod inter hanc Majestatem Regis Poloniae, et Illustrissimum Principem Dominum Alexandrum Magnum Ducem, et Ducatum Lithvaniae Germanum suum charissimum ex una, et ipsum Stephanum Woywodam Moldaviae parte ex altera, fiat pax perpetua, sic, quod ipse Waywoda suiue Successores, possint tute, et secure in ipsa Moldavia temporibus futuris stare, vivere, et dominari, sicut antea.

Item a modo, et deinceps fiat Pax perpetua inter Serenissimum Principem nostrum Regem, et hanc Sacram Majestatem Regem Poloniae, ita quod omnis rancor, omnis simultas et odium, omnisque privata offensio deponatur, et ambae Maiestates hinc inde, tanquam fratres Charissimi, earumque posteritates, in charitate atque intelligentia, et sempiterno amore vivant, similiter inter Regna, et dominia earum Faedus, Pax, et tranquillitas perpetua, bonaque vicinitas habeatur. Ita, quod inter ipsa quoque Regna, et dominia deponatur omnis rancor, omne odium, omnis simultas; sed vigeat amor, et omnis charitas, nec sub velamine huiusce modi Pacis, et Concordiae dictarum Maiestatum detur alicui subdito earum aliqua oppressio in persona, vel in rebus.

Item quod neuter ipsorum Regum sine aperta voluntate, et consensu Partis alterius, aliquam Pacem, concordiam cum Turcis facere possit, sed ambo simul semper illam habeant, vel non habeant. Et si alter eorum, altero inscio, Turcos provocaret, aut bellum illis indiceret, in hoc casu alter alteri non teneatur ad bellum sic movendum succurrere, ac subvenire. Quoniam sicut ambo unius cordis Deo volente sunt effecti, ita unanimi voluntate, et concordia omnia debeant peragere. Item non modo Turcis Reges ipsi communes erunt, et esse debebunt hostes, una cum praefato Domino Duce Magno Litvaniae, sed etiam quincunque, et qualescunque eos, et praefatum Dominum Ducem irritaverunt, et provocaverunt.

Item, quod si aliquando contingeret qualicunque ex causa inter subditos hinc inde ipsarum Maiestatum aliqua differentia, vel dissensio, per hoc Pax inter illas, et earum Dominia fracta non intelligatur, sed quam primum per ambas Maiestates eligantur probi homines, qui huiusmodi differentias videant, et solum Deum prae oculis habentes, inter ipsos justitiam faciant debitam.

Item subditi, mercatores utrarumque Maiestatum, et etiam Moldavien-ses, atque ipsius Domini Ducis Litvaniae, liberi sint per dominia hinc inde illarum ire cum suis mercibus, iuxta veterem consuetudinem, solutis tamen tributis, et oneribus consvetis.

Item quia sunt multa inter ipsos Reges tractanda, et pro eorum gloria, et honore concludenda, maxime qualis debeat fieri contra communem hostem expeditio, ideo ad unum certum terminum pro tempore captato convenire debeant, et super his, et aliis tractare, et concludere, sicut honori, et utilitati eorum magis expedire videbitur. Item, quod si a Principibus contra communem hostem videbuntur petenda subsidia, illa per communes Oratores

peti debeant, ut omnia inter ipsas Maiestates communiter agi, et tractari videantur.

Item quia multae sunt occupationes metarum, et bonorum inter Regna, et Dominia hinc inde ipsarum Maiestatum, nec non querelae, et differentiae inter subditos earum; ideo praefigere debeant in confinibus aliquem locum, et terminum, ad quem mittantur oratores earum, qui omnia revidere, et complanare teneantur, sicut alias fuit observatum.

Quantum autem ad modum subveniendi attinet, qualiter videlicet, et quo pacto ambae Maiestates invicem tempore necessario sibi succurrere debeant, si Turci in aliquo mediocri numero, puta decem, vel duodecim millia ad incursandum Regnum Poloniae, vel aliquas Terras vicinas praedicti Domini Ducis Litvaniae venirent, quia difficile foret ad unamquamque incursionem Serenissimum Dominum nostrum Regem se praeparare, seu movere, vel etiam Gentes mittere (nam antequam illae Gentes se illic moverent, et intrarent, Turci retrocedere possent) nihilominus sua Maiestas tempestive avisata, hoc est, saltem per duos Menses, ut citius poterit, et opportunitas deposcet, debet ex Transylvania mittere Gentes huic Maiestati Regis Poloniae. Similiter ipse Dominus Rex Poloniae tempestive, ut supra expressum est, avisatus, si Turci, aut contra Transylvaniam, aut contra Moldaviam venirent, tenebitur pro maiori posse suo subvenire.

Si vero Imperator Turcorum per se veniret, aut Bassam aliquem cum tanta potentia, causa occupandi Regnum Poloniae, vel Terras Magni Ducis Litvaniae mitteret, vel aliquod Castrum notabile obsideret, ita, quod sub illo immorarentur, et quiescerent: in hoc casu ipse Serenissimus Rex noster Hungariae cum suo Universo Regno insurgere, et aut huic Maiestati Poloniae in subsidium proficisci debet, aut prout Parti patienti commodius, et utilius videbitur. Interim donec Turcus illic occupabitur, ipse Serenissimus Rex Hungariae cum Gentibus suis alias partes ipsius Turci aggredietur, aut aliquem locum obsidebit, et in tantum urgebit, ut ipsum Dominum Regem Poloniae, et Terras ipsius deserere cogatur.

Si vero aut Handor Albam, aut aliquod Castrum finitimum obsiderent, aut Caesar in Persona contra Serenissimum Dominum Regem Hungariae, et Regnum suum veniret; in tali casu teneatur etiam ipse Dominus Rex Poloniae in persona cum omnibus viribus suis et cum tota potentia Regni sui, ejus Maiestatem in Regno suo subvenire, sicuti in praecedenti Articulo continetur.

Si Turci non venirent, et ipsae Maiestates pro bono Reipublicae Christianae aliquid agere vellent, ex tunc mutuo se ita intelligant, quod ambae simul, et semel se moveant, et illuc, quo pro temporis conditione necessarium erit, proficiscantur, et omnia unanimi voto, et voluntate peragant.

Item Stephanus Waywoda praescriptus, dum et quam primum Turcorum transitum vel Hungariam versus, vel Poloniam, persenserit, tenebitur statim utramque Maiestatem avisare, Turcosque per suam Terram pro viribus suis prohibere, et ipsis nullum auxilium, et consilium, favoremque dare, nec aliqua victualia praebere, vel ministrare.

Item omnes captivi tam dicti Domini Regis Poloniae, quam Stephani Waywodae Moldaviae, quomodolibet ab utraque parte usque in diem hodiernum capti, detentique, et abducti, quicumque sunt in manibus et potestate, tam praefati Domini Regis Poloniae, quae ipsius Waywodae Moldaviae, suaeque Majestatis, et illorum subditorum quorumcunque hinc inde liberari, dimitti et restitui debeant, quavis excusatione cautelosa cessante. Similiter omnes litterae, vel sponsiones, quibus se ipsi captivi ad aliquid obligassent, omnesque summae pecuniarum, quibus se forte redimere promisissent, ab eisdem ab utraque parte debent relaxari. Et si forte praedictae Litterae per quoscunque retinerentur, et non redderentur, cassae, irritae, et nullius vigoris fore censeantur.

Item ex quo Stephano Waywodae Moldaviae praedicto data est Pax perpetua, debet ipse Stephanus Waywoda subditos quoscunque, et homines ambarum Maiestatum, et Magni ducis Litvaniae in Dominio suo pacifice, secure et libere, sine quovis arresto, et impedimento permittere stare, morari, ire, et redire, quocunque ipsis placuerit, eosque defendere, et tueri ab omnibus, quoties et quamdiu expedierit, sicuti ipsae Maiestates, et praefatus Magnus Dux Litvaniae hominibus suis itidem facient.

Ut autem de omnibus praemissis securus existat ipse Dominus Rex Poloniae, et praefatum Stephanum Waywodam Moldaviae servaturum pacem et Articulos supra scriptos, Nos oratores dicti Serenissimi Domini Regis Hungariae vigore Mandati suae Maiestatis promittimus sub bona fide, honore, et humanitate nostris, praedictam Maiestatem Regis Hungariae, praescriptos Articulos servaturam in omnibus, et per omnia. Et similiter ipsum Waywodam Moldaviae servaturum omnia, et administraturum, facturumque de se, et suis subditis omnem iustitiam, quoties expedierit. Promittimus insuper litteras Reversales sub tenore supra scripto, nihil addendo, minuendo, mutando, sub appendenti suo Regali Sigillo, quo Rex Hungariae utitur, a praesenti die, usque ad festum Sancti Laurentii proxime venturum hic in Castro Cracoviensi suae Maiestati, vel, ea absente, Capitaneo Cracoviensi praesentare.

In quorum omnium fidem, et testimonium praemissorum praesentes litteras nostrorum appensione roboratas suae Maiestati duximus dandas, et concedendas. Dat. Cracoviae feria sexta Festi Sanctae Margarethae Virginis, et Martyris, Anno Domini 1498.

CCCLVI.

1498.

1498. *Ionu Albertu*, regele Poloniei, aprobă și ratifică tractatul de pace și de alianță, încheiat între dânsul și între ambasadorii regelui Vladislau din Ungaria, prin care declară: că dânsul, în urma intervenirei regelui Ungariei, acordă pace lui *Stefanu voivodul*, și *șerei Moldovei*, și se obligă, a da totu ajutoriul Moldovei, când va fi atacată de Turci.

Johannes Albertus Dei gratia Rex Polonie etc. Significamus tenore praesentium Uniuersis quibus expedit praesentibus et futuris Praesentium notitiam habituris: Quomodo prouidens solercia et cura benegerendarum rerum in Republica propensior Hungarie et Polonie Regum animaduertens suorum regnorum illam vicinitatem, coniunctionem existere, ut alterum alterius adiutum presidio, in procurandis commodis propulsandisque incommodis bene administrari queat pro stabilimento saluteque ipsorum Faedera amicitiamque mutuam inibant, pactis, inscripcionibus, concordiam omnemque pacis et aduersus quoslibet hostes defensionis intelligenciam firmantes que et si hucusque non penitus sublata violataque fuere tamen sub varia transactorum temporum condicione varysque modis ipsa pacta et pristina faedera predictorum Regnorum quasi intermissa videbantur, adeo ut iam in dissimulaciones iamque in clandestina et nonnunquam aperta odia Resque et status utrorumque Regnorum cum dispendio et iactura rei christiane processerant. Miseracione tandem divina afflatus est ut una voluntate communi labi christiane consuleretur. Iccirco nos Iohannes Albertus Rex prefatus cum Ser-mo principe d. Wladislao D. gr. Hungarie et Bohemie, Croacie et Dalma-cie etc. Rege Germano nostro charissimo sic instincti diuinitus volentes future ruine ampliori et imminentis cuiuscunque hostilitatis truculencie concorditer occurrere Statuimus nos quidem Iohannes Albertus Rex personaliter prefatus vero dominus Vladislaus Rex per reuerendum in Christo patrem d. Joannem Withesz decreto-rum doctorem episcopum Vesperunnens. ac Viensis ecclesiae perpetuum commenda-tarium, et magnificos viros Nicolaum Bamphys de Lyndwa supremum magistrum curie regni Ungarie, Andream Both comitem comitatus Zaladiensis et Emericum Czobor de Czoborzenthinbal oratores suos cum pleno mandato ad eiusmodi tracta-tus ad nos per suam fraternam maiestatem missos super unione firmanda inovan-disque faederibus ac quibusuis occasionibus defensionum sopiendis et componendis animis ordinationem et determinacionem firmare innovare et perpetuare ad honorem Dei omnipotentis et pro fidei catholice defensione ac regnorum no-strorum augmento, presidio, et tutela sub articulis infrascriptis:

Et quia prefatus Serenissimus Dominus Ungarie Rex ad nos imprimis pro magnifico Stephano Waywoda Moldawie in nos deliquente intercedere dignatus est, Ideo morem gerere cupientes sue fraterne maiestati ad eius inter-cessionem et petitionem, predicto Stephano Waywode et prouincie Moldaui-e damus pacem perpetuam. Itaque inter nos et illustrissimum principem domi-num Alexandrum, Magnum Ducem et ducatus Lythwanie, Germanum no-strum eque charissimum et ipsum Stephanum Woyewodam fiat pax perpetua. Quem quidem Stephanum Woyewodam in gratiam nostram pro excessu in nos

per eum nouissime commissio accepimus, et presentibus accipimus, Ita quod ipse Woyewoda et sui successores possint tute et secure in ipsa Moldauia temporibus futuris stare, viuere, et dominari sicut prius.

Item quod a modo et deinceps fiat pax inter nos, et prefatum Serenissimum dominum Ungarie Regem germanum nostrum charissimum perpetua, Ita quod omnis rancor, omnis simultas, et odium, omnis deinceps priuata offensio deponatur, et nos hincinde, tanquam fratres charissimi, et nostre posteritates in mutua caritate atque intelligencia et sempiterno amore uiuamus, et similiter inter Regna et dominia nostra sit, et habeatur faedus, pax et tranquillitas perpetua, bonaque uicinitas; Ita quod inter nos, Regna et dominia nostra deponatur omnis rancor, omne odium omnisque simultas, sed uigeat amor et omnis charitas nec sub uelamine eiusmodi pacis et concordie nostre, detur alicui subdito alicue oppressio et offensio in persona uel in rebus.

Item quod neuter nostrum Regum sine aperta uoluntate et consensu partis alterius aliquam pacem, et concordiam cum Turcis facere possit, sed ambo simul semper illam habeamus uel non habeamus; Et si alter nostrum altero inscio Turcos prouocaret aut bellum illis indiceret, in hoc casu alter alteri non teneatur bellum sic mouenti succurrere nec subuenire. Nam sicut ambo unius cordis Deo uolente affecti sumus, ita unanimi uoluntate et concordia omnia debemus peragere.

Item quod uterque nostrum Regum una cum prefato domino Magno Duce Lithuanie non modo Turcis communes hostes erimus et esse debemus, sed etiam quicumque et qualescumque nos et prefatum Magnum Ducem irritauerint uel prouocauerint.

Item quod si aliquando contingerent qualicumque ex causa inter subditos hinc inde nostros aliquae differentiae, et dissensio, per hoc pax inter nos et dominia nostra fracta non intelligatur sed quamprimum per ambas M-tes nostras eligantur probi homines qui huiusmodi differentias uideant et solum Deum pre oculis habentes inter partes iusticiam faciant.

Item subditi mercatores utriusque nostrum et etiam Moldauenses et ipsius d-ni Ducis Lithuanie liberi sint per dominia hincinde nostra ire cum suis mercibus iuxta ueterem consuetudinem solutis tamen tributis et oneribus consuetis.

Item quia sunt multa inter nos Reges tractanda et pro honore ac gloria nostra concludenda, maxime qualis debeat fieri contra communem hostem expedicio. Ideo ad unum certum terminum pro tempore captato conuenire debemus, et super his, et alijs tractare et concludere sicuti honori et utilitati nostre magis expedire uidebitur.

Item quod si a principibus contra communem hostem uidebuntur petenda subsidia illa per communes Oratores petere debemus ut omnia inter nos communiter agi et tractari uideantur.

Item quia multae sunt occupationes metarum et bonorum inter Regna et Dominia hinc inde nostra nec non querelae et differentiae inter subditos nostros; ideo praefigere debemus in confinibus aliquem locum, et terminum ad

quem hinc inde mittemus nostros Oratores, qui omnia revidere et complanare teneantur sicut ante fuit observatum.

Quantum autem ad modum subveniendi attinet Qualiter videlicet, et quo pacto nobis invicem tempore necessario subvenire debeamus si Turci in aliquo mediocri numero, puta in decem vel duodecim milibus ad incursandum Regnum nostrum Polonie vel aliquas terras vicinas predicti Domini Ducis Lithvanie venirent, quia difficile foret ad unamquamque incursionem Serenissimum Dominum Regem Hungarie suprascriptum se preparare seu movere uel etiam gentes mittere (nam antequam ille gentes se illic moverent et intrarent, iam Turci retrocedere possent) Nihilominus ipse Serenissimus Dominus Rex Hungarie tempestive hoc per duos menses avizatus ut cicius poterit et opportunitas deposcet, debet ex Transilvania mittere gentes nobis in subsidium. Similiter nos Rex prefatus tempestive, hoc et, per duos menses avizatus si Turci aut contra Transylvaniam aut contra Moldaviam venirent, tenebimur pro maiori posse nostro subuenire. Si vero aut Imperator Turcorum per se in persona veniret aut etiam Bassam cum tanta potencia causa occupandi Regnum nostrum Polonie vel terras Magni Ducatus Lithuanie mitteret, vel aliquod castrum notabile obsideret, Ita quod sub illo immoraretur et quiesceret, in hoc casu ipse Ser. Dominus Rex Hungarie cum suo uniuerso Regno insurgere et aut nobis in subsidium proficisci debet aut prout nobis commodius et utilius videbitur. Interim donec Turcus illic occupabitur, Ipse d. Hungarie Rex cum gentibus suis alias partes domini ipsius Turci agredietur et ut aliquem locum obsidebit aut intantum urgebit, ut postea nos et terras nostras deserere et redire cogatur. Si uero aut Nandoralbam aut aliquod castrum finitimum obsiderent aut Cesar in persona contra ser. d. Hungarie Regem et Regnum suum veniret, in tali casu teneamur nos eciam si in persona cum omnibus nostris et cum tota potencia eius maiestati et Regno suo subuenire sicut in precedenti articulo continetur.

Item si Turci non venirent et nos uterque pro bono reipublice Christiane contra Turcos aliquid agere vellemus, extunc ita se mutuo intelligamus quod ambo simul et semel se moueamus et illuc quo pro tempore et condicione necessarium erit proficiscamur et omnia unanimi voto et voluntate agamus.

Item Stephanus Woiewoda Moldauie suprascriptus dum et quamprimum Turcorum transitum vel versus Hungariam vel Poloniam persenserit, tenebitur statim nos utrumque Regem avisare ac precustodire Turcosque per suam terram pro viribus suis prohibere et ipsis non aliquod auxilium, consiliumque et favorem dabit nec alique victualia prebebit et ministrabit.

Item omnes captiui tam nostri quam Stephani Woiewode predicti quomolibet ab utraque parte usque in diem hodiernum capti, detenti et abducti, quicumque sunt in manibus et potestate tam nostra quam ipsius Woiewode Moldavie, nostrorumque et ipsius subditorum quorumcumque hincinde, liberari, dimitti et restitui debeant quavis excusacione cautelosa cessante; similiter omnes littere uel sponsiones quibus se ad aliquod ipsi captiui obligassent omnesque summe pecuniarum quibus se forte redimere promisissent ab eisdem ab utraque parte debent relaxari; Et si forte predictae littere per quoscumque retinerentur et non redderentur, cassate irritae et nullius prorsus vigoris censeantur.

Item exquo woyewode Stephano predicto per nos data est pax, debet ipse Stephanus woyewoda subditos, seu quoscumque homines tam nostros quam prefati Serenissimi Domini Hungarie Regis et Magni Ducis Lithuanie in dominio suo pacifice, secure et libere sine quouis arresto et impedimento permittere stare morari ire et redire quocumque ipsis placuerit eosque defendere et tutari ab omnibus quociens et quamdiu expedierit Sicuti nos eciam et prefati Dominus Rex Hungarie et Magnus Dux Lithuanie hominibus suis itidem faciemus. Ut autem de omnibus premissis nos Rex suprascriptus securi existamus woyewodam Stephanum prefatum seruaturum pacem et articulos suprascriptos promiserunt et obligauerunt se oratores Serenissimi Domini Hungarie Regis vigore mandati suae Maiestatis fraterne ipsum woyewodam seruaturum omnia suprascripta et administraturum facturumque de se et subditis suis omnem iusticiam quociens expedierit. Promiserunt eciam prefati d. Oratores vigore predicti mandati Regiam Maiestatem Hungariae suprascriptos articulos seruaturum in omnibus et per omnia et facere eciam obseruari ac insuper litteras reversales ab eadem M. R. eorum expedire sub tenore predicto nichil addendo vel minuendo, que omnia et singula suprascripta Nos Ioannes Albertus Rex in omnibus punctis, condicionibus et articulis rata et grata habentes in verbo nostro Regio promittimus et pollicemur firmiter et illese obseruari teneri et adimpleri facere sine omni sortilegio et excusatione cautelosa qualicumque, Harum quibus Sigillum nostrum est subappensum testimonio litterarum. Datum Cracoviae feria sexta festi Sanctae Margarethae, Anno Domini Millesimo quadringentesimo, nonagesimo octavo, Regni nostri sexto. Datum per manus venerabilis Vincentii de Przeramb Regni nostri Vicecancelarii sincere nobis dilecti.

Dogiel, Codex dipl. Regni Poloniae, I. pag. 89—91. Din archiva regatului polonă, Lib. 9. n. 10 sub Litt. I. fol. 8 și fol. 108. De asemenea Lib. Leg. sub Litt. C. fol. 137. Lib. 32. sub Litt. H. H. n. 33 fol. 170. — Уллицки, Матеріалы. pag. 150—154.

CCCLVII.

1498. *Vladislau*, regele Ungariei, aprobă și ratifică tractatul de pace și de alianță, încheiat între ambasadorii săi cu *Ionu Albertu*, regele Poloniei, în care se cuprinde și pacea cu *Stefanu*, voivodul Moldovei.

1498.

Nos Vladislaus Dei Gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex, nec non Marchio Moraviae etc. Significamus tenore Praesentium, quibus expedit Universis, tam Praesentibus, quam futuris, praesentium notitiam habituris. Quomodo Nos animo revolventes, et altiori mentis intuitu considerantes, quanto studio, quantis conatibus Divi Reges Hungariae Praedecessores nostri Regnum hoc inclytum Hungariae nixi sunt, sicuti ab hostium

quorumcunque iniuriis, et vexationibus defendere, ita in bona vicinitate, amicitia et Pace cum Regibus, et Regnis finitimis, his praesertim, qui ab eorum iniuria temperassent, semper permanere, recolentes, et hoc partim ex antiquissimis annalium Monumentis, partim ex declaratione Dominorum Praelatorum, et Baronum huius Regni nostri, Consiliariorum Nostrorum fidelium dilectorum intelligentes, olim inter Reges huius Regni nostri Hungariae, et Reges Poloniae, atque inter haec duo inclyta Regna sibi invicem finitima, et contermina ad conservandam Pacem, amicitiamque mutuam, atque vicinitatem optimam certas etiam inscriptiones, Pacta, seu Faedera firmata extitisse, ut per haec alterum alterius adiutum praesidio, vel provocandis alternatim commodis, vel propulsandis incommodis fortius insurgere posset, quae quidem Inscriptiones, et Faedera, tametsi succedentibus postea variis rerum, temporumque mutationibus non penitus sublata, violataque fuerint, tamen hominum memoria, utrumque intermissa, vel neglecta videbantur, adeo ut vetus horum regnorum amicitia, et benevolentia, bonaeque vicinitatis observantia, iam in dissimilitudinem animorum, iam in simultates, et in aperta interdum odia, non sine iactura totius Reipublicae Christianae, et horum Regnorum evidenti detrimento processerant, quod Deos ab alto prospiciens, rebusque Christianis pia miseratione succurrens, non sine manifesta suae Providentiae dispositione factum esse voluit, ut duo Germani Fratres, ex vetustissima Regum, Caesarumque prosapia iisdem Parentibus editi, Nos Vladislaus antea Rex Bohemiae, nunc vero Dei favente Gratia Hungariae simul, et Bohemiae Rex etc. felicitis memoriae Divi Casimiri Poloniae Regis primogenitus, huic inclyto Regno Hungariae: Et prefatus Serenissimus Princeps Dominus Joannes Albertus eadem gratia Rex Poloniae Germanus Noster Charissimus Regno Poloniae Patrio, et Avito, uno eodemque tempore felici regimine praeessemus, ut videlicet quos arctissimo Sangvinis fraterni vinculo coniunctos esse ipsa Divina misratio voluit, Autores etiam reintegrandae, reformandaeque Pacis, et amicitiae perpetuae inter haec duo Regna non satis bene paulo antea, ut supra dictum est, inter se concordantia, felici auspicio tribueret, nostrisque coeptis, et adoperationibus non solum inter Nos mutuae necessitudinis, et benivolentiae Concordia, verum, et inter haec duo Regna Pax perpetua, et intelligentia certissima, veraque mutuae vicinitatis benivolentia firmaretur, ut videlicet communi auxilio horum Regnorum, et nostro invicem concurrente, truculentissima rabies Turcorum Christianae fidei hostium, longe lateque in fines Christianos excurrans, et nunc potissimum in inclyto Regno Poloniae debachans, a subiectis potissimum utriusque nostrorum Regnis, et Dominiis, et a Christianis cervicibus arceatur, ac per hoc ista duo Regna mutua Pace, et Concordia stabilita, felici quiete, et tranquillitate potiantur. Cum igitur firmandae, vel potius reformandae Pacis, et amicitiae, et optimae vicinitatis renovandae gratia, proque innovandis Faederibus, ac quibusvis dissensionum fomitibus sopiendis, Reverendum in Christo Patrem Dominum Joannem Witez Decretorum Doctorem, Episcopum Vesperunnensem, ac Viennensis Ecclesiae perpetuum Commendatarium, et magnificos Viros Nicolaum Banfii de Lindwa Supremum Magistrum Curiae Nostrae, nec non Egregios Andream Bofh de Bayna Comitem

Comitatus Zeladiensis, et Gvericium Czobor de Czoborzenthnihai Oratores nostros fideles dilectos nuper ad praefatum Serenissimum Principem Dominum Joannem Albertum Regem Poloniae, et consilio praefatorum Dominorum Praelatorum, et Baronum huius Regni Consiliariorum nostrorum, cum pleno Mandato misissemus, iidem Oratores nostri ad Nos reversi Pacem ipsam conclusisse, Faedera etiam, et Inscriptiones amicitiae perpetuae innovasse ad laudem, et gloriam Dei omnipotentis pro totius fidei Christianae defensione, proque Regnorum Nostrorum incremento, praesidio, et tutela retulerunt, prout et Literas Inscriptionis praefatae fraternae amicitiae ad Nos super inde reportatas Nobis praesentaverunt, infrascriptos Articulos in se continentes. Imprimis quod Serenissimus Frater Noster Dominus Rex Poloniae, intervenientibus Nobis, Spectabili, et Magnifico Stephano Woiewodae, et eius Terrae Moldaviae Pacem perpetuam reliquit, omnesque differentias, offensas, et damna, contra Maiestatem suam his praeteritis temporibus per ipsum Woiewodam illata, intuitu nostro condonavit, ita ut inter ipsum Dominum Regem Poloniae et illustrem Principem Dominum Alexandrum Magnum Ducem Litvaniae, similiter Germanum nostrum Charissimum, fiat et teneatur Pax perpetua, ut videlicet a modo, inantea tam ipse Woiewoda, quam sui Haeredes, et Posterī, tute et secure in Terra Moldaviae temporibus futuris stare, vivere, et dominari valeant, ab omni impedimento fraternae Maiestatis, et ipsius Ducis vel Successorum eorundem, ac suorum subditorum semper salvi.

Item quod amodo, et deinceps fiat Pax perpetua inter Nos et praefatum Serenissimum Dominum Regem Poloniae, Germanum Nostrum Charissimum, ita ut omnis rancor, omnis simultas, et odium, omnisque tam publica, quam privata animorum dissensio, vel qualiscunque offensa inter Nos deponatur, et Nos hinc inde tanquam Fratres Charissimi, et nostrae Posteritates, et Successores Reges utriusque Regni, in mutua Charitate, et intelligentia, et sempiterno amore vivamus, et similiter inter Regna et Dominia nostra sit, et habeatur Faedus Pax et Tranquillitas perpetua, bonaque vicinitas, ita ut sicut inter Nos, ita et inter regna, et Dominia nostra deponatur omnis rancor, simultas, et odium, et vigeat omnis amor, et charitas, nec sub velamine huiusmodi Pacis, et Concordiae nostrae detur alicui subditorum nostrorum vel a Nobis vel ab altero nostrum aliqua oppressio, vel offensio in persona, et rebus.

Item quod neuter nostrum Regum sine aperta voluntate, et consensu Partis alterius aliquam Pacem, et Concordiam cum Turcis facere debeat, sed ambo simul illam semper habeamus, vel non habeamus, et si alter Nostrum altero inscio Turcos provocaret, aut bellum illis absque notabili causa indiceret, in hoc casu alter alteri bellum sic moventi, vel indicenti succurrere non teneatur; quoniam sicut ambo unius cordis Deo volente effecti sumus, ita unanimi, et concordi voluntate debemus omnia peragere.

Item quod uterque Nostrum Regum, una cum praefato Magno Duce Litvaniae, Turcis nomini Christiano et Fidei Nostrae hostibus communes hostes erimus et esse debemus. Et etiam si qui hostes alii Nos, vel Dominum Regem Poloniae sive Magnum Ducem Litvaniae irritaverint sive provocaverint, pro posse Nostro bona fide alter alteri invicem auxiliabimur. Ita

tamen, ut in remotos, et a Nobis longe positos hostes, copias Nostras, et subsidia mittere non teneamur.

Item quodsi aliquando contingeret qualicunque ex causa inter subditos hinc inde Nostros aliquam discordiam vel dissensionem, vel litis, et controversiae materiam Suboriri, per hoc Pax perpetua inter Nos, et Dominia Nostra fracta non intelligatur, sed quam primum per ambas Maiestates Nostras eligantur probi homines, qui huiusmodi differentias videant, et solum Deum prae oculis habentes, inter Partes iustitiam faciant.

Item ut subditi Mercatores utriusque Nostrum, et etiam Moldavienses, et ipsius Domini Ducis Litvaniae liberi sint per Dominia utrinque Nostra ire cum suis mercibus, iuxta veterem consuetudinem, solutis tamen tributis, et oneribus consvetis.

Item quia sunt multa inter Nos Reges tractanda, et pro honore, et gloria Nostra concludenda, maxime qualis debeat fieri contra communem hostem expeditio; ideo ad unum certum terminum captato tempore congruo convenire debemus, et super his, et aliis tractare, et concludere, sicuti honori, et utilitati utriusque Nostrum magis videbitur expedire.

Item si a Principibus Catholicis contra communem hostem videbuntur petenda subsidia, illa per communes Oratores petere debemus, ut omnia inter Nos unanimi voluntate agi, et tractari videantur.

Item quia multae fuerunt occupationes Metarum, et Bonorum inter Regna, et Dominia hinc inde Nostra, nec non querelae et differentiae inter Subditos Nostros, ideo praefigere debemus in confinibus aliquem locum, et terminum, ad quem hinc inde mittemus Nostros Oratores, qui omnia revidere, et complanare teneantur, sicuti alias fuit observatum.

Quantum autem ad modum subveniendi attinet, qualiter videlicet, et quo pacto Nobis invicem tempore necessario succurrere debeamus, si Turci in aliquo numero mediocri puta in decem vel duodecem millibus ad incursum Regnum Poloniae, vel aliquas Terras vicinas praedicti Domini Ducis Litvaniae venirent; quia difficile foret ad unamquamque incursionem Nos in tam remota Terrarum distantia praeparare, seu movere, vel etiam Gentes mittere (nam antequam Gentes illuc pervenirent, Turci interim retrocedere possent, et Gentes etiam tanto locorum, et viarum intervallo fatigatae, etiamsi pervenire possent, inutiles essent ad pugnandum) Nos antea debito tempore, hoc est, ad minus per duos menses de hoc certitudinaliter avisati, quo citius poterimus, et opportunitas Nobis aderit, debemus ex Transylvania mittere Gentes praefato Serenissimo Domino Regi Poloniae in subsidium, similiter ipse Dominus Rex Poloniae tempestive, hoc est, per duos antea Menses per Nos avisatus, si Turci, aut in Transylvaniam, aut contra Moldaviam, sive contra partes Transalpinas venirent, tenebitur pro maiori posse suo subvenire, et mittere Gentes in auxilium Nostrum. Si vero aut Imperator Turcorum per se in persona veniret, aut etiam Bassam cum tanta potentia, causa occupandi Regnum Poloniae, vel Terras Magni Ducatus Litvaniae mitteret, vel aliquod Castrum notabile obsideret, ita quod sub illo moraretur, et pausaret, in hoc casu Nos cum Universo Regno Nostro insurgemus, et prout Nobis, et Do-

minis Consiliariis Nostris commodius, et utilius videbitur, interea temporis, dum Turcus illic occupabitur, cum Gentibus nostris alias Partes Domini ipsius Turci hostiliter aggrediemur, aut aliquem locum obsidebimus, et in tantum urgebimus, ut ipse Turcus Regnum Poloniae, et Terras fraternae Maiestati subiectas, deserere, et ad sua tutanda redire compellatur. Si vero hoc servato Ordine, Turci potentiam contra Nos et contra Regnum Nostrum converterent, ita ut ipse Turcus derelicta impugnatione fraternae Maiestatis, vel Terrarum sibi subiectarum Nos subinde invaderet, ipse quoque Dominus Rex Poloniae simul cum Magno Duce Litvaniae similiter Nobis succurrere cum omni sua potentia teneatur. Si vero aut Nandoralbam, aut aliquod Castrum finitimum Turci Nobis obsiderent, ac Caesar in persona contra Nos et Regnum Nostrum veniret, in tali casu teneatur praefatus Dominus Rex Poloniae etiam in persona cum omnibus viribus suis, et cum tota Regni sui potentia Nobis, et Regno Nostro remota omni excusatione subvenire, sicut in praedicto Articulo continetur. Quod si Turci non venirent, sed Nos uterque pro bono Reipublicae Christianae aliquid contra Turcas agere vellemus, ex tunc ita Nos mutuo intelligamus, quod ambo similiter et simul Nos ad arma contra Turcos moveamus, et illuc, quod pro temporis conditione magis necessarium videbitur, proficiscamur, et omnia unanimi voluntate, et parili Consilio agamus, et perficiamus.

Item Stephanus Woiewoda Moldaviae supradictus, quotiescunque Turcorum transitum vel Hungariam, vel Poloniam versus praesenserit, tenebitur statim utrumque Nostrum, tam Nos Regem Hungariae, quam Dominum Regem Poloniae fideliter de hoc avisare, et praecustodire, Turcorumque transitum per Terras suas pro viribus suis bona fide prohibere, nec dabit ipsis aliquod Consilium, auxilium vel favorem, nec aliqua Turcorum Exercitui victualia in suis Terris praebebit, vel ministrabit.

Item omnes captivi tam Domini Regis Poloniae, quam Stephani Woiewodae praedicti quomodolibet ab utraque parte usque in diem hodiernum capti, detenti, et abducti, quicunque sunt in manibus, et potestate tam praefati Domini Regis Poloniae, quam ipsius Woiewodae Moldaviae, vel suorum utrinque subditorum quorumcunque, hinc inde liberari, dimiti, et restitui debeant quavis excusatione cessante. Similiter omnes Literae, et Sponsiones, quibus se ad aliquid ipsi captivi obligassent, omnesque summae pecuniarum, quibus se fortassis redimere promisissent, ab eisdem ex utraque parte debeant relaxari. Quod si forte retinerentur, et non reddentur, cassae, irritae, et nullius prorsus vigoris vel momenti de caetero esse censeantur.

Item etiam quod Stephano Woiewodae Moldaviae a praefato Domino Rege Poloniae data est Pax perpetua, debet ipse Stephanus Woiewoda Subditos quoscunque, et homines pacifice ambulantes tam Nostros quam Serenissimi Domini Regis, et Magni Ducis Litvaniae in Dominio suo libere, quiete, pacifice, et sine quovis aresto, seu impedimento permittere stare, morari ire, et redire, quocunque ipsis placuerit, eosque defendere, et tutari ab omnibus, quoties, et quamdiu expedierit, sic Nos etiam, et praefatus Dominus Rex Poloniae, et Magnus Dux Litvaniae hominibus suis hoc idem faciemus.

Ut autem de omnibus praemissis idem Dominus Rex Poloniae securus

existat, sicuti et in quantum Nostri Oratores supradicti, vigore Mandatī eis dati, iuxta informationem per Nos, et Dominos Consiliarios Nostros Supra nominatos, eisdem oratoribus assignatam promiserunt, ita ut Nos promittimus ipsum Woiewodam servaturum omnia suprascripta, et administraturum, facturumque de se Subditis suis omnem iustitiam, quoties expedierit. In cuius etiam rei testimonium, firmitatemque, et robur perpetuum praesentes Literas Nostras Reversales, Sigillo nostro secreto, quo ut Rex Hungariae utimur impendenti communitas, prout iustum et condecens fraternae charitati, et mutuae benevolentiae visum est, duximus praefatae fraternae Maiestati remittendas. Promittentes in verbo Nostro Regio haec omnia, et singula suprascripta, in omnibus Punctis, Conditionibus, et Articulis rata, et grata habere, et firmiter, et illaese per omnia observare, et adimplere, observarique, et teneri, ac adimpleri facere omni prorsus subterfugio, et excusatione procul motis. Datum Budae in Festo Beati Petri Apostoli ad Vincula. Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo Octavo. Regnorum Nostrorum Hungariae etc. Anno Nono, Bohemiae vero vigesimo Nono.

Dogiel Codex dipl. Regni Poloniae. I. pag. 92—95. Din archiva regatului polonă Lib. sub Litt. HH. fol. 171.

CCCLVIII

1498.

1498. *Vladislan*, regele Ungariei, scrie comitelui din Maramureș, că nu de multă a confirmat privilegiul, ce-lă dase Antonie, patriarchul Constantinoplei, pentru *mănăstirea St-lui Archangelū Michailū din Maramureș*, întemeiată acolo de voivodul Balcă și de magistrul Dragă, acum însă de curând egumenul acestei mănăstiri, cu numele Ilarie, i s'a plănsu de nou, că episcopul de ritalū grecesc din Muncaciū impune taxe ilegale peste toți locuitorii, cari locuesc pe moșiile acestei mănăstiri, și că se pună mână pe veniturile mănăstirei; din care cauză regele ordonă comitelui și judeților din Maramureș, ca se nu constringă pe egumenul Ilarie, se plătescă episcopului din Muncaciū taxe și venituri, ce sunt în contra privilegiului acestei mănăstiri.

Vladislaus, Dei gratia, Rex Hungariae, Bohemiae etc. Fidelibus nostris Comiti, vel Vice-Comiti, et Iudicibus nobilium Comitatus Maromarusiensis, praesentibus et futuris, salutem, et gratiam. Exponitur Maiestati nostrae in persona religiosi fratris Hilarii, Graecae fidei professionis, Prioris Monasterii Beati Michaelis Archangeli in Maromarusio fundati. Quod licet nos certas litteras Reverendissimi in Christo Patris Fratris Antonii Patriarchae Constantinopolitani super certis indultis, et libertatibus ac iuribus praefati monasterii, per eundem Patriarcham concessis, ad supplicationem eiusdem exponentis confirmaverimus. Tamen Venerabilis Frater Ioannes Episcopus de Munkacs Graecae fidei Professor, in aestate proxime praeterita, contra huiusmodi in-

dulta praefati Patriarchae, omnes Populos, in pertinentiis dicti Monasterii comorantes, vigore quarundam litterarum nostrarum, ad sinistram expositionem eiusdem, de Maiestate nostra ut dicitur, impetratarum vellet, et niteretur taxare, et ad illegitimam receptionem proventuum dicti Monasterii inhiare, et licet Nos utrasque Partes, ad praesentiam Maiestatis Nostrae vocari fecerimus, ut inter ipsos, super ipso negotio iudicium faceremus. Tamen quia Praefatus Episcopus de Munkach, pro tempore deputato coram Nobis non comparuit. Ideo Nos, ipsum exponentem in iuribus suis infra revisionem huiusmodi differentiarum turbari nolentes, mandamus fidelitatibus vestris serie praesentium firmiter, ut acceptis praesentibus praefatum Exponentem, contra iura, et privilegia dicti Monasterii, ad solutionem illegitimam aliquorum reddituum, praefato Episcopo de Munkacs arctari non permittatis, sed ipsum interea quousque scilicet per Nos, causa et differentia praetacta revidebitur, Maiestatis nostrae in persona et autoritate, praesentibus, vobis in hac parte concessa, et iustitia mediante, protegere, tueri, et defendere debeatis, secus non facturi. Praesentibus perlectis Exhibenti restitutis. Datum Budae in vigilia festi beati Andreae Apostoli. Anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo octavo. Regnorum nostrorum Hungariae etc. nono anno. Bohemiae vero vigesimo nono. —Venerabilis Georgii — Secretarii Regiae — etc.

Laurianu și Bălcescu, Magazinul istoric pentru Dacia. Tom. III. pag. 180—181. După transumptul Capitulului din Alba Julia a. 1721.

CCCLIX.

1498—1499. (Estrasu). *Alexandru*, marele duce al Litvaniei, trimite pe Buhușu 1498-1499. diacul ca ambasador la *Stefan*, voivodul *Moldovei*, prin care îl roagă să se ridice și dănsul cu reșbelu asupra lui Ivanu, marele duce al Moscoviei, și răspunsul dat de *Stefan* voivodul.

S. I. a. et die (1498—1499).

Alexandri m. ducis Lithuaniae ad Stephanum palatinum Moldaviae legatio per Bohussium «diak» missa qua eum ad bellum contra Iwanum m. ducem una secum suscipiendum hortatur, addito responso Stephani.

Monumenta mediaevi hist. Poloniae. Tom. XI. pag. 555.—Akty Zapadnoj Rossyi. I. Nr. 162 p. 182.—Jablonowsky, in *Zródła Dziejowe*. X. App. NNr. 21 și 22 pag. 76—79.

CCCLX.

1498-1499. 1498—1499. (Estrasă). *Stefană, voivodulă Moldovei*, trimite o legățiune la Ivană, marele duce ală Moscoviei, ca se-lă împace cu Alesandru, marele duce ală Litvaniei, și se-lă înduplece a incheia ună tractatū de alianță în contra Turciloră.

S. l. a. et die (1498—1499).

Stephani palatini Moldaviae ad Iwanum m. ducem Moscoviae legacio, qua eum Alexandro m. duci Lithuaniae reconciliare et ad foedus contra Turcas ineundum adducere conatur.

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. Tom. XI. pag. 555. — Muchanow Sbornik. Nr. 16, p. 16. — Akty Zapadnoj Rossyi. I. Nr. 161 p. 182. — Jabłonowski in Źródła Dziejowe. X. App. Nr. 20 p. 75.

CCCLXI.

1499. Județulă și jurații din Orăstie scriu comunității din Sibiu, că boierulă *Barbulă din Craiova* a luatū 40 fl. ung. de pe țeranulă Négulă din Romosă, și cerū comunității se intervină prin voivodulă transilvană, ca țeranulă se-și capete banii.

Circumspecti domini nobis semper observandi. Notificamus dominationibus vestris tenore praesentium, quod quidem Jobagio regius in possessione Ramaz commorans per quendam bojeronem indigenam Transalpiniae commorantem, Barb de Cralyewa vocato, temporibus nuperime elapsis esset privatus in quadraginta florenis Ungaricalibus puri auri, pro quibus quadraginta florenis puri auri praefatus Nago jobagio regius praesens, territus ab eodem bojero Barb, illuc meare non audet. Quare petimus dominationes vestras uti operam facere dignemini apud dominum nostrum waydam Transsilvanum, quatinus saepefatus Nago jobagio regius in dampno perseverare non valeat. Cetera lator dicet, cui dominationes vestrae fidem indubiam adhibere velit. Ex Zazwarasz feria sexta post Cinerum, anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono.

Judices et jurati oppidi Zazwarasz, fideles v. d. in omnibus.

Titlulă : Circumspectis ac prudentibus magistro civium, ceterisque civibus civitatis Cibiniensis, Dominis nostris semper observandis ect.

Amlacher, Urkundenbuch. pag. 67—68. Originalulă pe chărtie în archiva Națiunei săsesei din Sibiu.

CCCLXII.

1499. (Estrasü). *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă nobilimei din Transilvania, se restituie numai de câtü Saşilorü pe *ţeranii*, cari au fugitü din districtele săsesci. 1499.

1499. Feria sexta proxima post festum Divisionis Apostolorum. Ula-
dislai Regis Mandatum, ut transfugae e fundis saxonicalibus ad fundos nobili-
tares, sine mora a Nobilibus restituantur.

Kemény, Notitia hist. dipl. capituli Albensis Trans. I. pag. 198. — Transilvania. An. 1874. pag. 56—57.

CCCLXIII.

1499. *Petru*, voivodulü Transilvaniei, ordonă Conventului din Mănăstirea-Cluşu-
lui se facă o investigaţiune, dacă este adevăratü, că nobilulü Martinü Forro din comuna
Hopârta a ucisü fără nici o cauză legitimă pe *Petru Dobra*, păstoriulü de oi alü ţeranilorü
din comuna Hopârta, şi nici nu a suferitü ca ţeranii se-lü îngrope, ci a lăsatü se-lü
mănânce câniü şi fierele sălbatece. 1499.

Amicis suis Reverendis conventui Ecclesiae de Kolos-Monostra, Pe-
trus comes de Sancto Georgio, et de Bozyn Wajwoda Transilvanus, et Co-
mes sicularum amicitiam paratam cum honore. Dicitur nobis in persona Re-
verendi Domini Ladislai Gereb Episcopi Alben. Transylvaniae, quod cum circa
festum beati Georgii martyris in anno proxime transacto preteritum, quidam
Petrus Dobra jobagio prefati Domini Episcopi exponentis in possessione ejus-
dem Oláhlapáthy vocatae in comitatu Alben. Transylvaniae existen. habita re-
siden. frater ut puta cujusdam Johannis Dragus dicti, in eadem possessione
Oláhlapáthy comoran. oves quorundam jobagionum nobilis Martini Forro de
Haporthan in possessione Zenthbenedek in campo communi, et usuali custo-
dire, et depasci habuisset, et dum prefatus Martinus Forro quendam equos
equatiales in ipso campo huc et hac depelli, et fugare habuisset, et ipsos
equos ex veloci cursu, et fuga celeri quemdam poledrum inter ipsos equos
proxime existen. in terram calcassent, et calatrassent, tunc prefatus Martinus
dictum Petrum debite requisitum habuisset, ut poledrum calatratum de terra
ipsa levare post preattactos equos haberet ne moreretur, et cum idem Petrus
ea facere recusasset, tunc idem Martinus ira at furore repletus, armatis et
potentiariis manibus in ipsum Petrum de Oláhlapáthy irruen. ibi eundem ca-
ptivasset, et abinde captum in prefata possessione Zenthbenedek duci, ibidem-
que culpa sua sine omni, absque administratione juris eundem nece misera-
bili interimi fecisset, et quod pejus est, cadaver ejusdem interfecti sepelire
non permisisset, sed ibidem in superficie terre cum canibus, et bestiis con-

summi fecisset, e. c. t. (demandatur inquisitio). Datum in civitate Colosvarien, feria quinta proxima post festum sacratissimi corporis Xti anno ejusdem Millesimo quadringentesimo nonagesimo nono.

Ex authographo conventus Kolos-Monostoriensis.

Transilvania. An. 1874. pag. 56. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCLXIV.

1499.

1499. *Banii Severinului*, judecă procesul nobililor *George Gămanu* și *Ionu Bizere* din Bănatu cu foștii bani ai Severinului pentru hotarele unei păduri de pe teritoriul comunei Glâmboca.

Nos Jacobus Gerlysthey, et Petrus Tharnok de Machkas Bani Zewrinienses, Damus pro memoria quibus expedit vniuersis Quatinus nos feria quinta proxima post dominicam Domine in tua missa, cum ceteris Nobilibus districtus de Karansebes in eodem opido Sebes pro tribunali sedissemus, ac vniuersorum causantium causas generaliter discuteremus, tunc de medio aliorum nobiles viri georgius gaman, et Johannes Byzerei, coram nobis personaliter constituti, voce querulosa nobis detegere curarunt in hunc modum quod quedam lis, sew causa inter ipsos exponentes, ab vna, necnon priores Banos Zewrinienses, nostros scilicet predecessores, partibus ab altera ratione et pre-textu, cuiusdam Silue ad possessionem eorundem exponencium Glomboka appellatam pertinentis, omnino in districtu de Karansebes et sub Banatu Zewriniensi existentis, et excepte Silue Regie Maiestatis in descensu fluuy lozna appellati adiacentis, mote et excitate extitissent, c cause nondum finis factus extitisset, vnde idem exponentes allegabant se plurimas oppressiones sustinuisse et damna intollerabilia percepisse, Supplicando nobis idem exponens, humili precum cum instancia, vt nos litis finem faceremus, Nos igitur qui Jura nullorum hominum, sic et eorundem exponencium nullo modo opprimere, sew opprimi facere velimus, Si magis vniuersorum Jura in suo robore conseruare cupimus, Igitur iustis et congruis supplicacionibus dictorum exponencium admissis, mox causam prenotatam, cum nostris Nobilibus, nobiscum protunc in sede Judiciaria existentibus, tali fine duximus concludendam, Quod ex quo idem exponens nullas litteras super reambulacione mete eiusdem Silue, ubi presens causa stat, et lis pendet, coram nobis producere ac presentare potuerunt, vt vnus eorundem exponencium, videlicet prefatus Nobilis Johannes Byzerey, vt moris est iuramentum deponat ad metam prenotatam, et sic suam Siluam, a Regie maiestatis Silua separet, super quo idem exponentes contenti extiterunt et sic nos eidem annotato Nobili Johanni Byzerey, vt Juramentum deponat, certum prefiximus terminum, ac duos probos Nobiles viros, vnum videlicet Georgium de Wlpar Judicem nobilium districtus de Karansebes, et alterum Nagota de

Korchomafalwa, illac accedere deputauimus, vt Juramentum annotati Nobilis Johannis Byzerei audiant, quiquidem Nobiles Georgius de Wlpar et Nagotha demum cum predictis exponentibus ad nos reuersi, retulterunt, concorditer quod annotatus Nobilis Johannes Byzerei in eodem termino, per nos sibi prefixo, ad facies huiusmodi Silue litigiose vnacum ipsis, measset, ac ibidem coram eisdem Juramentum deposuit, et Siluam suam a Regie Maiestatis Silua sequestrauit hoc modo, videlicet ex parte Silue eiusdem Regie Maiestatis primo incipiendo per fluuium lozna maiorem, que tendit sursum in suo meatu, vsque ad illum locum, vbi alter fluuius pades lozna appellatus cadit ad magnum lozna, et per pades lozna iterum tendit sursum insuo meatu per magnum spacium, et transsilit ad illum montem ponía appellatum, et inde tendit ad magnam viam, illam que est per culmen predicti montis ponía, per quam viam sunt quedam magne petre pro meta assignate, et inde per cacumen eiusdem montis ponía vadit sub latus montis, sew Silue pades appellati, et per latus sew gr . . m pades, per longum spacium meando tendit in montem magnum, et tenet cacumen eiusdem magni montis, vbi est meta inter ipsos exponentes et Castrum Sydowar, et sic meta eadem terminatur, sunt eciam in plurimis locis quedam magne arbores pinois(?), et fagus et in eisdem sunt signa posita pro meta, Quibus nos debite perceptis et plene intellectis, ad humiles multimodas que intercessionés ipsorum exponencium videlicet Nobilium Georgy gaman et Johannis Byzerei supranominatorum, presentes literas nostras de omnibus premissis ad robor suum perpetue valituras, sub nostris sigillis emanatas duximus conferendas, Datis in Karansebes die tricesima secunda execucionis premissorum.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 126—127. Originalulă pe chărtie în archiva familiei Sombory.

CCCLXV.

1499. *Banii Severinului, Iacobă Gherlisce și Petru Tharnok* adevăresc, că nobilii români: Nicolae Albulă, Ionă Albulă și Ionă Dogană din Zorlențu, s'au împăcatu cu Dorotea, soția nobilului George Gămanu, ca se-i plătescă după «*dreptulă consuetudinariă românescă*» (iuxta ritum volachie), zestrea și cheltuelile de nuntă, ce i se cuvină din averea imobilă a părintelui său, și anume din cauză, că moșia acésta, în puterea dreptului de stingerea némului, are se trecă la dênșii, ca frați de moșie ai tatălui său.

1499.

Nos Jacobus Gerlysthey et Petrus Tharnok de Machkas Bani Zewrinenses, Damus pro memoria quibus expedit vniuersis, Quod venientes nostri in presenciam Nobiles viri Nicolaus et Johannes alb: et alter Johannes dogaan de Zorilencz: ab vna: necnon Nobilis vir Georgius Gaman de Byzere: nomine et in persona Nobilis domine Dorothee filie condam Nobilis philipi Halgas dicti de prefata Zorilencz: consortis scilicet sue carissime par-

tibus ab altera : et per annotatos Nobiles Nicolaum et Johannem alb : et alterum Johannem dogaan supradictos : coram nobis oraculo viueuocis : spontaneaue voluntate fassum extitit et relatum in hunc modum : Quod quia prefate Nobili domine dorothee filie annotati Nobilis condam philipi Halgas : consorti scilicet prefati Nobilis Georgy gaman tempore sue Maritacionis : nulla dos nulleque nupciales honores de porcione possessionaria eiusdem annotati condam Nobilis philipi Halgas dicti : in possessione Zorilencz habite : extradate et restitute fuissent, omnino in districtu de Comyath : et sub Banatu Zewriensi existentis : tamen certi probi Nobiles viri videlicet Ladislaus Floka : et alter Ladislaus Rakouicza per easdem vtrasque partes : ad id adoptati et electi conferentes sic reinuenissent : Quod eidem Nobile domine Dorothee : omnes dotes et honores nupciales cum viginti florenis auri disponere potuissent iuxta ritum volachie : super quo idem contenti fuissent quia vero ipsi fratres fieri viderentur : annotati condam Nobilis philipi Halgas : et porcio possessionaria eiusdem : in ipsos Nicolaum et Johannem Dogaan supradictos : propter defectum seminis Masculini Sexus annotati philipi in prefatam possessionem Zorilencz appellatam, habitam, descendisse videtur : tamen ipsi nunc propter nimiam paupertatem prefatos viginti florenos vnde persolvere non haberent : et neque possent : obhoc ipsi totalem porcionem possessionariam annotati condam Nobilis philipi Halgas in eadem possessione Zorilencz supradicta habitam, cum cunctis eiusdem porcionis vtilitatibus quouis nominis vocabulo vocitatis : ad eandem de Jure pertinere debentem : eidem annotate Nobili domine dorothee pro predictis XX. florenis auri : infra tempus redemptionis sue : titulo pignoris obligassent : ymmo dederunt et impignorarunt coram nobis tenendam vtendam pariter et habendam : nullo penitus contradictore apparente : vigore et testimonio literarum nostrarum mediante : Datum in Karansebes feria quinta proxima ante festum Beati laurency martiris anno domini M^o quadringentesimo Nonagesimo Nono.

CCCLXVI

1499. *Tractatul de pace și de alianță, încheiat între Ionu Albertu, regele Poloniei, și între Stefanu, voivodul Moldovei*, prin care Ionu Albertu, regele Poloniei, promite a da ajutoriu Moldovei în contra tuturor inamicilor săi, de a fi amic și amicilor și inamic și inamicilor Țerei Moldovei, de a nu primi în Polonia pe nici un inamic de alu lui Stefanu voivodul, care ar' face pretențiuni la tronul Moldovei, și în fine concede neguțătorilor Moldovei dreptul se pôtă face comerciu liberu în țările Polonei, avându să plătescă numai vămile legale. De asemenea promite și *Stefanu, voivodul Moldovei*, de a nu mai face nici o pagubă regatului polon, de a se ridica și densusu asupra Turcilor, când regele Ionu Albertu, și Vladislau regele Ungariei, voru pleca cu resbelu asupra sultanului turcescu, dar în casul acesta, regele Poloniei și regele Ungariei, se fie obligați a apăra țera Moldovei de invasiunea oștirilor turcesci.

1499.

In nomine Domini Amen.

Nos Joannes Albertus Dei gratia Rex Poloniae, supremus Dux Litvaniae, Russiae, Prussiaeque Dominus, et Haeres. Significamus tenore praesentium, universis quibus expedit, easdem inspecturis, et lectas audituris, bonis quibuslibet. Quomodo cum superioribus et praeteritis temporibus, certa inimicitia et notabilis discordia, notoriumque bellum fuit inter Maiestatem Nostram et magnificum Stephanum Woiewodam Dei gratia Dominum Terrae Moldaviae, amicum sincere Nobis dilectum, Nos interventu serenissimi Principis et Domini Vladislai eadem Gratia Hungariae et Bohemiae Regis, Germani nostri charissimi, praefato Stephano Woiewodae amico nostro sincere dilecto, eiusque filiis ac filiorum filiis, Boiaris et subditis ipsorum Terrae Moldaviae, omnes offensas, iniurias et damna, quae nobis his temporibus superioribus fecerat, dimisimus et dimittimus, ipsique pacem et treugam perpetuam concedimus, et relinquimus, pro omnibus praedictis et aliis quibusvis praeteritis damnis, offensis et iniuriis, quae Nobis et nostris subditis in antea usque in hactenus fecit. Et similiter in (in locu de inter) nostram Maiestatem, et illustrissimos principes, Dominos Alexandrum eadem gratia Magnum Ducem Litvaniae, et Ducem Sigismundum, germanos nostros Carissimos, et Stephanum Woiewodam amicum nostrum sincere nobis dilectum, et ex utraque parte nostros successores, debet esse pax perpetua. Itaque a modo, et in antea Stephano Woiewodae et filiis, successoribusque, et subditis ipsius erit integrum et securum, ut viverent et dominarentur in Terra Moldaviae, sine quovis nostro impedimento, et similiter sine impedimento praedictorum principum Alexandri et Sigismundi Ducum, et filiorum, successorum ac subditorum nostrorum. Nos Rex praefatus, cum praefatis Germanis nostris, ac omnibus Archiepiscopis, Episcopis, Praelatis spiritualibus, omnibusque consiliariis et subditis nostris, iuramus et promittimus Stephano Woiewodae amico nostro sincere dilecto, et filiis eius et subditis suis in Terra Moldaviae, per Deum Unum et Genitricem eius, ac sub nostra fide christiana, Germanorumque nostrorum praedictorum, ac omnium Archiepiscoporum, Episcoporum, omniumque Praelatorum et consiliariorum nostrorum, quia a modo et in antea, cum praefato Stephano Woie-

woda amico nostro sincere dilecto, et filiis eius, ac filiorum filiis, et Boiariis, ac omnibus subditis eorum Terrae Moldaviensis, pro praedictis omnibus offensis et damnis, et aliis quibuscumque damnis, iniuriis et offensis sub quocumque tempore factis usque in hunc diem debemus habere, et servare perpetuam, inviolatam et infractam pacem et tranquillitatem; et similiter Stephanum Woiewodam, et filios eius, ac filiorum filios eorum, et subditos suos Terrae ipsius Moldaviae, ab omnibus inimicis eius, ab omni parte, gladio, consilio et hominibus, ac tota potentia nostra semper secundum possibilitatem nostram Nos debemus, et successores nostri debebunt tueri et defendere, et similiter Stephanus Woiewoda, et successores sui, cum tota eius potentia, Nobis Regi et Regno Poloniae et successoribus nostris, contra quemlibet inimicum nostrum semper consilio et auxilio esse debent secundum eorum possibilitatem. Item promittimus etiam nos cum germanis nostris suprascriptis, et omnibus consiliariis, praefato Stephano Woiewodae, filiisque ipsius, ac filiorum filiis, ipsorum Boiariis, et subditis eorum terrae Moldaviae, quod esse debemus amicis ipsorum amici, et inimicis ipsorum inimici. Et simili modo Stephanus Woiewoda, et filii ipsius et filii filiorum eorum, et subditi ipsorum, amicis, nostris et amicis germanorum nostrorum, et subditorum, et amicorum terrarum nostrarum esse debent amici et inimicis nostris, ipsorumque germanorum nostrorum inimici semper. Item nullum inimicum Stephani Woiewodae, quicumque inimicus eius vellet se nominare Dominum Terrae eius Moldaviae, qui veniret ad Nos et terras nostras, aut subditos nostros, aut ad quemcunque alium, qui pertinent ad Regnum nostrum Poloniae, Nos non debemus huiusmodi hominem suscipere, neque locum, neque victum nullibi in terris nostris, neque apud aliquem subditorum nostrorum dare debemus, sed talem hominem, ubicumque audiremus aut inveniremus in terris nostris, aut apud quemcunque subditorum nostrorum, Nos debemus eum licentiarum de terris nostris, ita quod ulterius in eisdem morari non debeat. Item si continget, quod fugeret aliquis Familiarium ex subditis praefati Stephani Woiewodae ad Nos, aut ad quemcunque in terris nostris subditum nostrum, tunc talis apud nos existens quaerere debet gratiam a Domino Suo Stephano Woiewoda per se vel nostram interventionem, ex tunc si sibi dimitteret Stephanus Woiewoda, eidem esse debet tutum et securum redire ad ipsum Stephanum Woiewodam, et si sibi non dimittet offensam Stephanus Woiewoda, tunc nos talem non debemus servare in terris nostris, nec occulte, nec manifeste. Item promittimus Stephano Woiewodae si contigerit ex aliqua permissione divina, quod Deus auferat, quod Stephanus Woiewoda ab aliquo hoste potente, cui resistere non posset, expulsus, exiret de terra sua, sive ad Hungariam, sive ad Regnum nostrum Poloniae, tunc terrae nostrae debent esse apertae Stephano Woiewodae et uxori eius Kniehini (sic! in locū de Kniehinae) et filiis earum et Boiariis eius, et uxoribus, et cum subditis, servis, thesauris ipsorum, ac cum omnibus quae ad eosdem pertinent, et ipsi debent venire ad Nos et Terras nostras, aut ad nostras civitates et castra, ubicumque in praedicto regno nostro manere eis placuerit, tunc Nos ipsum Stephanum Woiewodam, et Kniehinam, ac filios eius, Boiarios, subditos et servos ipsorum diligere, et in gratia ac honore tenere debemus, et erit sibi securum, benevolum et apertum

de terris nostris Terram suam Moldaviensem recuperare. In tali casu Nos Rex suprascriptus debemus eum iuvare cum omnibus potentiis et viribus nostris, et ipsum e contra ad Patriam suam praedictam terram Moldaviae reponere, et locare: et cum sibi Deus concedet, recuperare e contra Patriam suam Terram eandem Moldaviae, tunc eidem amico nostro Stephano Woiewodae e contra esse debet securum, benevolum et apertum sine omni damno exire de terris nostris, cum ipsius Kniehina, cum filiis et omnibus Boiaris ipsius, et uxoribus ac servis, universisque ipsorum thesauris, et aliis omnibus rebus his, quae circa se habebunt, e contra ad suam Patriam Terram Moldaviae. Item promisi et promittimus, quod Stephano Woiewodae, et filiis ipsius, et filiorum filiis ipsorum et Terrae ipsius Moldaviae, nunquam sibi aliquod damnum, neque laesionem aut inimicitiam faciemus, neque opere, neque consilio, neque manifeste, neque occulte. Et si intelligeremus ex aliqua parte, a quibuscumque eius inimicis aliquod malum, aut damnum, aut impedimentum, tunc nos Stephano Woiewodae et filiis eius, et Terrae ipsius Moldaviae, totum hoc debemus significare, detegere et intimare. Et similiter Stephanus Woiewoda Nobis et Nostris terris nullum damnum, nec impedimentum facere debet, neque opere, neque consilio, neque manifeste, neque occulte, et si ipse intelligeret aliquod damnum, malum aut impedimentum a quibuscumque nostris inimicis, tunc ipse Stephanus Woiewoda debet Nobis similiter detegere, manifestare, intimare et significare. Item quandocumque voluerimus una cum serenissimo Principe Domino Vladislao Rege Hungariae, germano nostro, bellum movere et expeditionem bellicam facere, sive Domino favente istud facere deliberaverimus, et ad eandem personaliter proficisceremur, cum totis viribus, et potentiis nostris contra imperatorem Turcorum et terras ipsius, et germanus noster Dominus Vladislaus Rex Hungariae pro tunc temporis etiam proficisceretur, et transiret per terram Bassarabiae, et illic transfretaret et navigaret per Danubium in terram imperatoris Turcorum, tunc etiam eodem tempore debemus navigare et transfretare per Danubium similiter in terram imperatoris Turcorum, sed in porta alias Przewoz, qui vulgariter nuncupatur Obluczicza, aut ubi commodius videbitur intelligendo se cum serenissimo Domino Rege Hungariae et cum Stephano Woiewoda, quomodo melius, et commodius videbitur, et tunc etiam debet Stephanus Woiewoda solus in propria persona et cum tota sua potentia Terrae Moldaviensis, et successores sui tenebuntur proficisci una Nobiscum contra imperatorem Turcorum. Item si, quod Deus auferat, quod pro tunc esset grandi infirmitate detentus, quod non posset solus in propria persona una Nobiscum proficisci, tunc filius suus propria in persona, aut ille quem ipse Stephanus Woiewoda mittet, una Nobiscum proficisci debet, et cum tota sua potentia Terrae Moldaviae. Item ad illud tempus expeditionis Nos supra scripti serenissimi Domini, Vladislaus Hungariae et Bohemiae, et Joannes Albertus Poloniae, Reges promittimus Stephano Woiewodae ipsum defendere semper, et Terram ipsius Moldaviae ab imperatore Turcorum, et semper cum eo et penes eum stare, et auxilium ei dare contra praefatum imperatorem Turcorum. Item ipse Stephanus Woiewoda ad hoc etiam tempus, et per istud tempus, quomodocumque audierit transitum Turcorum,

tunc ipse quantocius poterit ambobus Nobis Regibus debet dare scire, et intimare de ipsis Turcis, quibus contra Nos neque auxilium, neque consilium dare debet. Sed pro posse suo illis erit et esse debet inimicus. Item mercatoribus Stephani Woiewodae a Terra Moldaviae erit et esse debet securum, et apertum per terras (nostras), ire, equitare, et mercari, solutis tamen teloneis debitis, iuxta antiquam legem, et secundum depositoria antiqua. Item similiter Stephanus Woiewoda debet permittere per terram Moldaviae nostros mercatores de terris nostris, ut transirent secure et benevole mercando, solutis tamen theloniis debitis, iuxta antiquam legem et secundum depositoria antiqua. Item quantum contingit limites granicierum ex utraque parte, Nos debemus committere Capitaneo Camenecensi, et pro tempore existentibus capitaneis Camenecensibus, ita videlicet, si aliquando contingeret, alicui ex subditis, aut cuicunque de terra ipsius Stephani Woiewodae Moldaviae quodcunque damnum, aut quaecunque iniuria a subditis nostris, aut quocunque ex terris nostris, et sic ille, cui erit iniuria, debet requirere iustitiam a Capitaneo Camenecen. et Capitaneus Camenecensis debet habere potestatem super quolibet subdito nostro, facere iustitiam et compellere eundem, qui culpabilis fuerit ad satisfaciendum illi, cui iniuria facta fuerit, subdito et homini de Terra Moldaviae. Et similiter quando contingeret aliqua iniuria cuicunque subdito nostro a subditis Stephani Woiewodae Terrae Moldaviensis, tunc ipse, cui facta fuerit iniuria, debet requirere iustitiam a Capitaneo Chocimensi et Czarnovicensi, et Capitaneus pro tempore existens Chocimensis, aut Czarnovicensis, et illi debent habere potestatem super quolibet subdito Stephani Woiewodae facere iustitiam subditis nostris, habendo Deum prae oculis. Item quando contingeret aliqua notabilis iniuria sive discordia inter capitaneos, aut subditos hincinde nostros, tunc de eo Nos debemus significare Stephano Woiewodae per aliquem hominem nostrum. Et similiter Stephanus Woiewoda debet Nobis significare, tunc ex utraque parte debemus mittere et deputare consiliarios, ut istud reviderent, et iustitiam debitam facerent indilatam. Et nihilominus propter huiusmodi discordias et dissensiones praenominatas subditorum nostrorum ex utraque parte quomodolibet exoriundas, pax et concordia praemissa fracta non intelligatur. Quae omnia et singula suprascripta Nos Joannes Albertus Dei Gratia Poloniae Rex, in omnibus punctis, conditionibus, et articulis, rata et grata habere in fidem nostram regiam promittimus, una cum illustrissimis principibus Dominis (? Alexandro?) Magno Duce Litvanjae et Sigismundo similiter Duce, germanis nostris charissimis suprascriptis, et omnibus Archiepiscopis, episcopis et Viris Ecclesiasticis, atque omnibus Baronis subditis nostris, et omnibus ad Nos pertinentibus, eidem Stephano Woiewodae, filiis, filiorumque eorundem filiis, et haeredibus et successoribus suis, firmiter, inviolabiliter et illaese observare, tenere et adimplere, ac observari, teneri ac adimpleri facere sine omni sortilegio et excusatione cautelosa qualicunque. Harumstrarum, quas ad maiorem securitatem et praemissorum omnium firmiorem stabilitatem et fidem, sigillo nostro ac Prelatorum et Baronum nostrorum Nobiscum existentium communiri fecimus, vigore et testimonio literarum mediante. Datum Cracoviae, feria secunda

in Crastino festi Beatorum Tiburtii et Valeriani Martyrum. Anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono.

Et Nos Fridericus miseratione divina sacrasanctae Romanae Ecclesiae, et Sanctae Luciae in septem solis Presbiter Cardinalis, Archiepiscopus Gnesnensis, et Primas ac Episcopus Cracoviensis, Andreas Roza Archiepiscopus Leopoliensis, Creslaus Vladislaviensis, Cancellarius, Vincentius Plocensis, Vice-Cancellarius Regni Poloniae, Joannes Posnaniensis, Lucas Varmiensis et Matthias Chelmensis, Dei Gratia Episcopi, Joannes Amor de Tarnow Castellanus Cracoviensis, Spitek de Jaroslaw Cracoviensis, Nicolaus de Ostrow Sandomiriensis, Sandivigius de Czarnkow Calissiensis, Ambrosius de Pampow Siradiensis, et Capitaneus Maioris Poloniae Generalis, Nicolaus de Bayzen Marienbergensis, Jacobus de Buczacz Russiae Generalis, Petrus Miskowski Belsensis, Palatini, Ioannes de Ostrorog Posnaniensis, Raphael de Leszno Gnesnensis, Nicolaus de Kurozwanki Siradiensis, Zawissius de Kunradziec Plocensis, Stanislaus Kmita de Wisnicze Praemisliensis, Stanislaus de Chodecz Leopoliensis, Castellani, cum praefato serenissimo principe et Domino Ioanne Alberto Dei Gratia Rege Poloniae etc. Domino nostro gratiosissimo hic ad praesens Cracoviae constituti promittimus sub fide nostra Christiana penes praefatum serenissimum D-num nostrum Regem, omnia suprascripta in omnibus punctis, conditionibus et articulis suprascripto Magnifico Domino Woiewodae Moldaviensi et filiis, filiorumque filiis, atque Boiaris et subditis suis, firmiter et inconcusse tenere et observare, sine omni dolo et fraude. In fidem praemissorum sigilla nostra cum sigillis eiusdem Serenissimi Domini nostri Regis praesentibus fecimus subappendi.

Dogiel, Codex dipl. Regni Poloniae. I. 2. pag. 603—606. Din archiva regatului Lib. sub Lit. H. H. fol. 185.—Jabłonowski in Źródła Dziejowe. X. App. pag. 33—39. — Улниники, Матеріалы, pag. 157—163.

CCCLXVII.

1499. *Tratatul de pace și de alianță, încheiat între Ionu Albertu, regele Poloniei, și între Vladislau, regele Ungariei*, prin care se stipulează: că nici una din părțile contractante se nu declare resbelu Sultanului turcescu, ori se încheie pace cu densuslu, fără de învoirea celei alte părți; de asemenea se fie obligatu și *Stefanu, voivodul Moldovei*, a se ridica cu totu puterea sa și a da ajutoriu regilor Poloniei și Ungariei, când dênșii voru merge cu resbelu asupra Turcilor.

1499.

Nos Joannes Albertus Dei gratia Rex Poloniae, Supremus Dux Litvaniae, Russiae, Prussiaeque, etc. Dominus, et Haeres, Significamus tenore Praesentium Universis, quibus expedit, tam praesentibus quam futuris, Praesentium notitiam habituris. Quomodo animo revolventes, et altiori mentis intuitu considerantes, quanto studio, quantis conatibus Divi Reges Poloniae Praedecessores Nostri Regnum hoc inclutum Poloniae nixi sint, sicuti ab hostium quorumcunque iniuriis et vexationibus defendere, ita in bona vicinitate, amicitia, et Pace cum Regibus et Regnis finitimis his praesertim, qui ab eorum iniuria temperassent, semper permanere: recolentes et hoc partim ex antiquissimis

annalium Monumentis, partim ex declaratione Dominorum Praelatorum, et Baronum huius Regni Nostri Consiliariorum Nostrorum fidelium dilectorum intelligentes, olim inter Reges huius Regni Nostri Poloniae, et Reges Hungariae, atque inter haec duo inclyta Regna, sibi invicem finitima, et contermina ad conservandam Pacem, amicitiamque mutuam, ac vicinitatem optimam, certas etiam Inscriptiones, Pacta, seu Faedera firmitata extitisse, ut per haec alterum alterius adiutum praesidio, vel provocandis alternatim commodis, vel propulsandis incommodis fortius insurgere posset. Quae quidem Inscriptiones, et Faedera tametsi succedentibus postea variis rerum temporumque mutationibus non penitus sublata, violataque fuerint, tamen hominum iniuria utrinque intermissa, vel neglecta videbantur, adeo ut vetus horum Regnorum amicitia, et benivolentia, bonaeque vicinitatis observantia, iam in dissimilitudinem animorum, iam in simultates, et in aperta interdum odia non sine iactura totius Reipublicae, Christianae, et horum Regnorum evidenti detrimento processe-
rant, quod Deus ab alto prospiciens non sine manifesta suae Providentiae dispositione factum esse voluit, ut duo germani Fratres, ex vetustissima Regum, Caesarumque prosapia iisdem Parentibus editi, Nos Albertus Rex Poloniae Patrio, et Avito, et Serenissimus Princeps Dominus Vladislaus Dei Gratia Germanus Noster Carissimus antea Regno Bohemiae, nunc vero Dei favente clementia Hungariae, simul et Bohemiae, uno eodemque tempore felici regimine praeessemus, ut videlicet quos arctissimo sangvinis fraterni vinculo coniunctos esse ipsa Divina Miseratio voluit, Authores etiam reintegrandae, reformandaeque Pacis, et amicitiae perpetuae inter haec duo Regna non satis bene paulo antea, ut supra dictum est, inter se concordantia felici auspicio tribueret, Nostrisque coeptis, et adoperationibus non solum inter Nos mutuae necessitudinis, et benivolentiae concordia, verum et inter haec duo Regna Pax perpetua, et intelligentia certissima, veraque mutua vicinitatis benivolentia firmaretur, ut videlicet communi auxilio horum Regnorum, et Nostro invicem concurrente truculentissima rabies Turcorum Christianae Fidei hostium longe lateque in fines Christianos excurrens a subiectis potissimum utriusque Nostrum Regnis, et Dominiis, ac a Christianis cervicibus arceatur, ac per hoc ista duo Regna mutua Pace, et Concordia stabilita felici quiete, et tranquillitate potiantur. Cum igitur firmandae, vel potius reformandae Pacis, et amicitiae, ac optimae vicinitatis renovandae gratia, proque innovandis Faederibus, ac quibusvis dissensionum fomitibus sopiendis, praefatus Serenissimus Dominus Vladislaus Hungariae, et Bohemiae Rex, Reverendum in Christo Patrem Dominum Dominum Episcopum Ecclesiae Varadiensis, Generosumque, et Egregium Balthazarum de Bathian, alias Banum, et Capitaneum Castrorum Regni Bosnae, nec non Venerabilem Nicolaum de Barhka Praepositum Sancti Petri in Castro Agriensi, Oratores suos nuper ad Nos de Consilio Dominorum Praelatorum, et Baronum, Regni sui Hungariae Consiliariorum, cum pleno Mandato misisset; iidem Oratores fraternae Maiestatis ad laudem, et gloriam Dei omnipotentis pro totius Fidei Christianae defensione, proque Regnorum huiusmodi Nostrorum incremento, praesidio, et tutela, Pacem vetusto observatam, Faedera etiam, et Inscriptiones amicitiae perpetuae innovantes, ad Articulos

infrascriptos Nobiscum devenerunt, quorum tenor de verbo ad verbum sequitur, et est talis.

Inprimis quod Nos Joannes Albertus Rex praefatus interveniente ipso Serenissimo Domino, Domino Hungariae Rege, Fratrem Nostro carissimo, Magnifico Stephano Waywodae, et Terrae Moldaviae Pacem relinquimus perpetuam, omnesque differentias, offensas, et dampna contra Nos his praeteritis temporibus per ipsum Waywodam qualitercunque illata, intuitu eiusdem Domini Hungariae Regis Fratris Nostri ipsi Stephano Waywodae condonavimus, ita ut inter Nos Regem Poloniae, et Illustrissimum Principem Dominum Alexandrum Magnum Ducem Litvaniae, similiter Germanum Nostrum Charissimum, ac ipsum Waywodam Moldaviae et successores eorum fiat, et teneatur Pax, et condonatio perpetua, ut videlicet a modo, in antea tam ipse Waywoda, quam sui haeredes, et Posterī tute, et secure in Terra Moldaviae temporibus futuris, stare, morari, vivere, et durare valeant, ab omni prorsus impedimento, occasione dictorum damnorum, et quarumcunque offensionum Nostrarum, et ipsius Domini Magni Ducis Litvaniae, vel Successorum, et subditorum Nostrorum semper salvi. Eveniente vero casu quandocunque Nos et ipsum Fratrem Nostrum Dominum Regem Hungariae pari, et concordī voluntate, expeditionem sive apparatus contra Turcos facere continget, prout Deo auxiliante facere intendimus, eo casu debebit, et tenebitur, etiam ipse Waywoda Moldaviae cum omni potentia omnibusque suis, et Provinciae Moldaviae viribus concurrere, et ad eam expeditionem personaliter, nisi gravi aegritudine detineatur, penes Maiestates Nostras venire, Nobisque fideliter, assistere, et hoc usque ad finem huiusmodi expeditionis, et belli constanter perseverare. Casu vero quo gravi aegritudine occupatus venire in persona non posset, Filium suum Bogdan vel alium, quem ipse Waywoda maluerit, simul cum omni potentia sua omnibusque suis, et totius Moldaviae viribus personaliter mittere tenebitur, et ad hoc omnes eiusdem Stephani Waywodae Haeredes, et Successores Waywodae obligati esse debebunt, et exmunc obligati sint et habeantur. Amicis vero Nostris idem ipse Waywoda amicus, et inimicis inimicus erit, Nostris interim Regnorum hinc inde Nostrorum Juribus, Privilegiis, et Faederibus, cum ipso Waywoda habitis, semper salvis. Item Stephanus Waywoda Moldaviae suprascriptus, dum, et quamprimum Turcorum transitum, vel versus Poloniam, vel Hungariam persenserit, statim Nos utrumque Regem avizare, et praecustodire, Turcosque per suam Terram pro posse suo, et quantum in eo erit, prohibere curet et ipsis non aliquod auxilium, Consilium, et favorem dabit, nec aliqua victualia praebebit, et ministrabit.

Item quod a modo, et deinceps inter Nos et praefatos Dominum Vladislaum Hungariae Regem, nec non Dominum Alexandrum Magnum Ducem Litvaniae Pax eadem fiat perpetua ita quod omnis rancor, omnis simultas, et odium, omnis denique tam publica, quam privata animorum dissensio vel qualiscunque offensa deponatur. Et Nos hincinde tanquam Fratres Charissimi, et Nostrae Posteritates in mutua caritate, atque intelligentia, et sempiterno amore uniamus. Et similiter inter Regna, et Dominia Nostra videlicet Hungariae, et Poloniae ac Magni Ducatus Litvaniae sit, et habeatur Faedus, Pax,

et tranquillitas perpetua; bonaque, et perfecta vicinitas, ita quod sicuti inter Nos, ita et Regna, et Dominia Nostra deponatur omnis rancor, omnis similitas, sed vigeat amor, et omnis caritas, nec sub velamine eiusmodi Pacis, et Concórdiae Nostrae detur alicui subdito aliqua oppressio, et offensio in persona. Item quod Neuter Nostrorum Regum sine aperta voluntate, et consensu Partis alterius aliquam Pacem, et Concordiam cum Turcis facere debeat, sed omnes simul illam semper habeamus, vel non habeamus. Et si alter Nostrorum altero inscio Turcos provocaret, aut bellum illis absque rationabili causa indiceret, in hoc casu alter alteri bellum moventi, et indicenti succurrere non teneatur. Quoniam sicut ambo unius cordis Deo volente effecti sumus, ita unanimi, et concordi voluntate debemus omnia peragere. Item quod uterq; Nostrorum Regum una cum praefato Illustrissimo Domino Magno Duce Litvaniae Turcis, Christi et Fidei Nostrae hostibus communes hostes erimus, esse debemus; contra vero alios hostes, si qui forte aut Nos aut Serenissimum Dominum Hungariae Regem, vel Illustrissimum Dominum Magnum Ducem Litvaniae praefatos provocaverint, vel irritaverint, aequaliter hostes esse debemus. Quibus vero Conditionibus, Nos Rex Poloniae in Conventione praesenti Cracoviensi cum Nostris Consiliariis, ipse vero Serenissimus Dominus Hungariae Rex in Conventione Budae, vel Lesoth pro Festo S. Georgii proximo similiter cum suis Consiliariis, et Regnicolis habenda deliberabimus, et quicquid in huiusmodi Dietis, seu Conventionibus utriusque Partis per Dominos Consiliarios, atque Regnicolas deliberatum fuerit, in hac parte utraque Pars, altera scilicet alteram avizare debet. Quae quidem Partes tandem inter se quid facto opus sit, et quid rebus suis magis expediât, concludere inter se debeant. Item si aliquando contigerit qualicunque ex causa inter subditos hincinde Nostros aliquam iram, vel dissensionem vel litis, et controversiae aliquid suboriri, per hoc Pax perpetua inter Nos, et Dominia Nostra fracta non intelligatur, sed quam primum per ambas Maiestates eligantur probi homines, qui huiusmodi iras videant, et solum Deum prae oculis habeant, et inter Partes iustitiam facere debeant. Item ut subditi Mercatores utriusque Nostrorum, et etiam Moldavienses, et ipsius Domini Magni Ducis Litvaniae liberi sint per Dominia Nostra ire cum suis mercibus iuxta veterem consuetudinem, solutis tamen tributis, et oneribus consvetis. Item quia sunt inter Nos Reges tractanda, et pro honore, et gloria Nostra concludenda, maxime qualiter fieri debet contra communem hostem expeditio, ideo ad unum certum terminum captato termino congruo convenire debeamus, et super his et aliis tractare, et concludere sicuti honori, et utilitati utriusque nostrorum magis videbitur expedire. Item quia multae sunt occupationes Metarum et Bonorum inter Regna, et Dominia hinc inde nostra, nec non querelae, et irae inter subditos nostros, ideo praefigere debemus in confinibus aliquem locum, et terminum ad quem hinc inde mittemus nostros Oratores, qui omnia revidere, et complanare teneantur, sicuti alias fuit observatum. Item si a Principibus Catholicis contra communem hostem videbuntur petenda Nobis subsidia, illa per Communes Oratores petere debemus, ut omnia inter Nos unanimi voluntate agi, et tractari videantur. Quantum vero ad modum subveniendi

attinet, quomodo videlicet, et quo pacto Nobis in unum tempore necessitatis succurrere debeamus: Si Turci in aliquo numero mediocri, puta in decem, vel in duodecem millibus ad incursandum Regnum Hungariae, vel in Transylvaniam, vel Moldaviam venirent, quia difficile foret ad unamquamque incursionem, Nos in tam remota Terrarum distantia praeparare, movere, vel etiam Gentes mittere, et in tanto locorum, vel viarum intervallo eas fatigare (nam antequam pervenire possent, inutiles essent ad pugnandum) Nos et antea debito tempore, id est, ad minus per duos Menses de hoc certitudinaliter avisati, quoties poterimus, et necessitas exposcet, debeamus mittere Gentes pro maiori posse nostro praefato Serenissimo Domino Hungariae Regi in subsidium. Similiter ipse Serenissimus Dominus Hungariae Rex tempestive, hoc est, ad minus duos Menses antea per Nos avisatus, si Turci ad incursandum Regnum Nostrum Poloniae, aut terras vicinas praefati Domini Magni Ducis Litvaniae venirent, tenebatur citius, quo poterit, et necessitas exposcet, pro maiori posse suo Gentes mittere in auxilium nostrum. Si vero aut Imperator Turcorum per se propria in Persona veniret, aut etiam Bassam aliquem cum potentia causa occupandi Regnum Hungariae, vel Terras Trunsylvaniae, aut Moldaviae mitteret, aut Nandoralbam, vel aliquod Castrum finitimum notabili obsideret, ita quod sub illo moraretur, et pausaret, in hoc casu, Nos cum praefato Illustrissimo Domino Magno Duce Litvaniae, cum Universo Regno nostro Poloniae, et Universa ipsius Illustrissimi Domini Magni Ducis Litvaniae potentia, semota omni excusatione insurgentes, in auxilium praefato Serenissimo Domino Hungariae Regi veniemus, aut suae fraternae Maiestati, et Consiliariis suis commodius, et utilius videbitur. Interea temporis dum ipse Turcus illic occupabitur, cum Gentibus nostris alias Partes Dominiorum ipsius Turci hostiliter aggrediemur, aut aliquem locum obsidebimus, et in tantum urgebimus, ut ipse Turcus Regnum suae Fraternae Maiestatis deserere, et ad sua tutanda redire compellatur. Similiter etiam si Imperator Turcorum per se propria in Persona veniret, aut etiam Bassam aliquem cum potentia causa occupandi Regnum nostrum Poloniae, vel Terras vicinas Litvaniae, prout suprascriptum est, mitteret, vel aliquod Castrum finitimum obsideret, ita quod sub illo moraretur, et pausaret, in hoc casu praefatus Serenissimus Dominus Hungariae Rex, cum Universo Regno suo Hungariae, totaque potentia et viribus suis, semota omni excusatione insurgendo, in auxilium nostrum venire debet, prout Nobis, et Dominis Consiliariis nostris commodius, et utilius videbitur. Interea temporis dum videlicet Turcus, illic occupabitur, cum Gentibus suis alias Partes Dominiorum ipsius Turci hostiliter aggrediatur, aut aliquem locum obsideat, et in tantum urgeat, ut ipse Turcus, Regnum nostrum et Dominia nostra deserere, et ad sua tutanda redire compellatur. Item si contingeret contra Transalpinum Woiewodam Turcum insurgere, ex tunc Nos cum praefato Serenissimo Domino Hungariae Rege, Illustrissimo Principe Domino Magno Duce Lithvaniae Woiewodae praefato subvenire debemus, modis, et conditionibus inter Nos de huiusmodi auxilio sibi ferendo post hac inveniendis. Quod si Turci non venirent sed Nos uterque pro bono Reipublicae Christianae aliquid contra Turcos agere vellemus, ex tunc ita Nos mutuo intelligamus, quod ambo similiter et simul

Nos ad arma moveamus contra Turcos, et illuc, ut pro temporis conditione magis necessarium videbitur, proficiscamur, et omnia unanimi voluntate, et pari consilio agamus, et perficiamus, Quae omnia, et singula suprascripta Nos Joannes Albertus Rex suprascriptus in omnibus Punctis Conditionibus, et Articulis rata, et grata habentes in Verbo nostro Regio promittimus, et pollicemur, firmiter, et illaese observare, tenere, et adimplere, observarique, teneri, et adimpleri facere sine omni sortilegio, et excusatione cautelosa qualicunque. Harum quibus Sigillum nostrum est subappensum, testimonio Literarum. Dat. Cracoviae feria secunda in Crastino Festi Sanctorum Tiburtii, et Valeriani Martyrum. Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo Nono. Regni vero nostri Anno Septimo.

Dogiel, Codex diplomaticus Regni Poloniae. I. pag. 96—99. Din archiva regatului polonü Lib. 9. sub Lit. J. n. 10. fol. 139, De asemenea Lib. sub Lit. H. H. fol. 187.

CCCLXVIII.

1499.

1499. *Același tractatū de pace și de alianță*, încheiatū între Ionū Albertū, regele Poloniei, și între Vladislavū, regele Ungariei, după exemplariul datū din partea oratorilorū Ungariei

Nos Dominicus Dei, et Apostolicae sedis gratia Episcopus Ecclesiae Varadiensis, ac Balthasar de Bathian alias Banus, et Capitaneus Castrorum Regni Boznae, et Nicolaus de Bachka Praepositus Sancti Petri de Castro Agriensi, Oratores Serenissimi Principis et Domini Vladislai Dei gratia Hungariae et Bohemiae Regis etc. Domini nostri gratiosissimi. Significamus tenore Praesentium quibus expedit Universis: quod dum venissemus huc ad Serenissimum Principem Dominum Joannem Albertum eadem gratia Poloniae etc. Regem, super mediis Pacis inter ipsorum Maiestates, Regna, et Dominia eorundem tractaturi, tandem post multos cum sua Maiestate Tractatus devenimus ad Conclusiones, Articulos infrascriptos, quorum tenor de verbo ad verbum sequitur, et est talis. Nos Vladislaus Dei gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmaciae, Croatiae, etc. Rex, nec non Marchio Moraviae etc. Significamus tenore Praesentium, quibus expedit Universis, tam praesentibus quam futuris Praesentium notitiam habituris, quomodo Nos animo revolventes, et altiori mentis intuitu Considerantes quanto studio, quantis conatibus Divi Reges Hungariae, Praedecessores nostri Regnum hoc inclytum Hungariae nixi sint, sicuti ab hostium quorumcunque iniuriis, et vexationibus defendere, ita in bona vicinitate, amicitia, et Pace cum Regibus et Regnis finitimis his praesertim, qui ab eorum iniuria temperassent semper permanere, recolentes, et hoc partim ex antiquissimis Annalium Monumentis, partim ex declaratione Dominorum Praelatorum, et Baronum huius Regni nostri Consiliariorum nostrorum fidelium dilectorum intelligentes olim inter Reges Hungariae huius Regni nostri Hun-

gariae, et Reges Poloniae, atque inter haec duo inclyta Regna sibi invicem finitima, et contermina ad conservandam Pacem, amicitiamque mutuam, atque vicinitatem optimam, certas etiam Inscriptiones, Pacta, seu Faedera firmata extitisse, ut per hoc alterum alterius adiutum praesidio, vel provocandis alternatim commodis, vel propulsandis incommodis fortior insurgere posset. Quae quidem Inscriptiones, et Faedera tametsi succedentibus postea variis rerum, temporumque mutationibus non penitus sublata, violataque fuerint, tamen huiusmodi incuria utcunque intermissa, vel neglecta videbantur, adeo, ut vetus horum Regnorum amicitia, et benevolentia, bonaque vicinitatis observantia, iam in dissimilitudinem animorum, iam in simultates, et in aperta interdum odia non sine iactura totius Reipublicae Christianae, et horum Regnorum evidenti detrimento processerat, quod Deus ab alto prospiciens, rebusque Christianis pia miseratione succurrens non sine manifesta suae Providentiae dispositione factum esse voluit, ut duo germani fratres ex vetustissima Regum Caesarumque Prosapia iisdem Parentibus editi, Nos Vladislaus antea Rex Bohemiae, nunc vero Christi Domini favente gratia Hungariae similiter et Bohemiae Rex etc. felicitis memoriae Divi Casimiri Poloniae Regis Primogenitus, huic inclyto Regno Hungariae, et praefatus Serenissimus Princeps Dominus Joannes Albertus eadem gratia Poloniae Rex, germanus noster Carissimus Regno Poloniae Patrio, et avito, uno eodemque tempore felici regimine praeessemus, ut videlicet quos arctissimo sanguinis fraterni vinculo coniunctos esse ipsa Divina misratio voluit, Auctores etiam reintegrandae, reformandaeque Pacis, et amicitiae perpetuae inter haec duo Regna non satis bene paulo ante, ut supra dictum est, inter se concordantia, felici auspicio tribueret, nostrisque coeptis et adoperationibus non solum inter nos mutuae necessitudinis et benevolentiae concordia, verum et inter haec duo Regna Pax perpetua, et intelligentia certissima, vera quoque mutuae vicinitatis benevolentia firmaretur, ut videlicet communi auxilio horum Regnorum, et nostro invicem concurrente, truculentissima rabies Turcorum Christianae fidei hostium longe, lateque in fines Christianos excurrrens, et nunc potissimum in inclyto Regno Poloniae debachans, a subiectis potissimum utriusque nostrum Regnis, Dominis, et a Christianis populis arceatur, ac per haec ista duo Regna mutua Pace, et concordia stabilita, felici quiete et tranquillitate potiantur. Cum igitur firmandae, vel potius reformandae Pacis, et amicitiae, optimaeque vicinitatis renovandae gratia, proque renovandis Faederibus, ac quibusvis dissensionum fomitibus sopiendis, Reverendum in Christo Patrem Dominum Dominicum Episcopum Ecclesiae Varadiensis, ac Generosum et Eggregium Balthasarum de Bathyan, alias Banum, et Capitaneum Castrorum Regni nostri Bosnensis, nec non Venerabilem Nicolaum de Bachka Praepositum Sancti Petri in Castro Agriensi Oratores nostros fideles dilectos nuper ad praefatum Serenissimum Principem Dominum Joannem Albertum Regem Poloniae, de Consilio praefatorum Dominorum Praelatorum, et Baronum huius Regni, Consiliariorum nostrorum cum pleno Mandato misissemus, iidem Oratores nostri ad Nos reversi Pacem ipsam conclusisse, Faedera etiam, et Inscriptiones amicitiae perpetuae innovasse, ad laudem et gloriam Dei om-

nipotentis pro totius fidei Christianae defensione, proque Regnorum nostrorum incremento, praesidio, et tutela retulerunt, prout et Literas Inscriptionis praefatae fraternae Maiestatis ad Nos superinde reportatas Nobis repraesentaverunt, infrascriptos, Articulos similiter in se continentes. Inprimis: quod Serenissimus Dominus Frater noster Rex Poloniae intervenientibus Nobis, spectabili ac Magnifico Stephano Waywodae et Terrae Moldaviae Pacem perpetuam reliquit, omnesque differentias, offensas, et damna contra Maiestatem suam his praeteritis temporibus per ipsum Waywodam qualitercunque illata, intuitu nostro condonat, ita ut inter ipsum Dominum Regem Poloniae et Illustrissimum Principem Dominum Alexandrum Magnum Ducem Litvaniae similiter Germanum nostrum Carissimum, ac ipsum Waywodam Moldaviae, et Successores eorum fiat et teneatur Pax, et concordia perpetua, ut videlicet a modo in antea tam ipse Waywoda, quam sui Haeredes, et posteritute, et secure in Terra Moldaviae temporibus futuris stare, morari, vivere, et dominari valeant, ab omni prorsus impedimento, occasione dictorum damnorum, et quarumlibet offensionum fraternae Maiestatis, et ipsius Magni Ducis Litvaniae, vel Successorum eorundem ac suorum subditorum semper salvi. E converso vero quandocunque Nos, et ipsum Fratrem nostrum Dominum Regem Poloniae pari, et concordii voluntate expeditionem, sive apparatus contra Turcos facere contingat, prout Deo auxiliante facere intendimus, eo casu debebit, et tenebitur etiam ipse Waywoda Moldaviae cum omni potentia, omnibusque suis, et Provinciae Moldaviae viribus concurrere, et ad eam expeditionem personaliter, nisi gravi aegritudine detineatur, penes Maiestates nostras venire, Nobisque fideliter assistere, et usque ad finem huiusmodi expeditionis, et belli constanter perseverare. Casu vero quo gravi aegritudine occupatus venire in Persona non posset, filium suum Bogdan, vel alium, quem ipse Waywoda voluerit, similiter cum potentia sua omnibusque suis, et totius Moldaviae viribus personaliter mittere tenebitur, et ad hoc omnes eiusdem Stephani Waywodae Haeredes, et Successores obligati esse debebunt, et ex nunc obligati sint, et habeantur. Amicis vero nostris idem ipse Waywoda amicus, et inimicis inimicus erit, remanentibus hinc inde Regnorum nostrorum Juribus, Privilegiis, et Faederibus cum ipso Waywoda habitis, semper salvis. Item Stephanus Waywoda Moldaviae suprascriptus, dum, et quam primum Turcarum transitum, vel versus Hungariam, vel Poloniam persenserit, statim Nos utrumque Regem avisare, et praecustodire, Turcosque per suam Terram pro posse suo, et quantum in eo erit prohibere curet, et ipsis non aliquo auxilium, consilium, et favorem dabit, neque aliqua victualia praebebit, et ministrabit. Item quod a modo, et deinceps inter Nos, et praefatum Dominum Joannem Albertum Poloniae Regem, nec non Illustrissimum Dominum Alexandrum Magnum Ducem Litvaniae Pax eadem fiat perpetua, ita, quod omnis rancor, omnis simultas, et odium, omnis denique tam publica, quam privata animorum dissensio, vel qualiscunque offensa deponatur, et Nos hinc inde tanquam Fratres Charissimi, et nostrae Posteritates in multa charitate, atque intelligentia, et fraterno amore vivamus, et similiter inter Regna, et Dominia nostra, videlicet Hungariae, et Poloniae, ac Magni Ducatus Litvaniae sit, et habeatur Faedus et Pax et Tranquillitas

perpetua, bonaque et perfecta vicinitas, ita quod sicuti inter Nos, ita et Regna, et Dominia nostra deponatur omnis rancor, omnis simultas, sed vigeat amor, et omnis caritas, nec sub velamine eiuscemodi Pacis, et Concordiae nostrae, detur alicui subdito aliqua oppressio, et offensio in persona. Item quod neuter nostrum Regum sine aperta voluntate, et consensu Partis alterius aliquam Pacem, et Concordiam cum Turcis facere debeat, sed omnes simul illam semper habeamus, vel non habeamus. Et si alter nostrum altero inscio Turcos provocaret, aut bellum illis, absque ulla causa indiceret, in hoc casu alter alteri bellum moventi, et indicienti, succurrere non teneatur; quoniam sicut ambo unius cordis Deo volente effecti sumus, ita unanimi et concordi voluntate debemus omnia peragere, ita, quod uterque nostrum Regum, una cum praefato Illustrissimo Domino Magno Duce Litvaniae, Turcis nominis Christi et Fidei nostrae hostibus communes hostes erimus, et esse debemus: contra vero alios hostes, si qui forte, aut Nos, aut Serenissimum Dominum Regem Poloniae, vel Illustrissimum Ducem Litvaniae praefatos provocaverint, vel irritaverint, generaliter hostes esse debemus, de quibus conditionibus Nos Rex Hungariae in futura conventione Sancti Georgii Martyris proxime ventura Budae, vel in Pesth, cum nostris Consiliariis, ipse vero Dominus Rex Poloniae in praesenti Conventione Cracoviensi similiter cum suis Consiliariis deliberabimus, et quidquid in huiusmodi Dietis, seu Conventionibus utriusque Partis, per Dominos Consiliarios, ac per Regnicolas deliberatum fuerit in hac parte, utraque Pars alteram scilicet alternatim avizare debebit. Quae quidem Partes tandem inter se quid facto opus sit, et quid rebus suis magis expediat, concludere inter se debeant. Item si aliquando contingeret qualicunque ex causa inter subditos hinc inde nostros aliquam differentiam, vel dissensionem, vel litis, et controversiae materiam suboriri, per hoc Pax perpetua inter Nos, et Dominia nostra fracta non intelligatur, sed quam primum per ambas Maiestates eligantur probi homines, qui huiusmodi differentias videant, et solum Deum prae oculis habeant, et partibus iustitiam facere debeant. Item ut subditi Mercatores utriusque nostrum, ita etiam Moldavienses et ipsius Domini Ducis Litvaniae liberi sint per Dominia nostra ire cum suis mercibus iuxta veterem consuetudinem, solutis tamen tributis, et oneribus consvetis. Item quia sunt inter Nos Reges tractanda, et pro honore, et gloria nostra concludenda, maxime qualiter debebit fieri contra communem hostem expeditio, ideo ad unum certum terminum captato termino congruo convenire debemus, et super his, et aliis tractare, et concludere, sicuti honori et utilitati utriusque nostrum magis videbitur expedire. Item quia multae sunt occupationes Metarum, et Bonorum inter Regna, et Dominia hinc inde nostra nec non querelae, et differentiae inter subditos nostros, ideo praefigere debemus in confinibus aliquem locum et terminum, ad quem mitemus hinc inde Oratores nostros, qui omnia revidere, et complanare teneantur, sicuti alias fuit observatum. Item si a Principibus Catholicis contra communem hostem videbuntur Nobis petenda subsidia, illa per communes Oratores petere debemus, ut omnia inter Nos unanimi voluntate agi, et tractari videantur. Item quantum ad modum subveniendi attinet, quomodo videlicet et quo Pacto Nobis invicem tempore necessitatis

succurrere debeamus; si Turci in aliquo numero mediocri puta in decem, vel duodecem millibus ad incursandum Regnum Poloniae, vel aliquas Terras vicinas praefati Domini Magni Ducis Litvaniae venirent, quia difficile foret ad unamquamque incursionem Nos in tam remota Terrarum distantia praeparare, seu movere, vel etiam Gentes mittere et in tanto locorum, et viarum intervallo eas fatigare (nam etiam si pervenire possent, inutiles essent ad pugnandum) Nos antea debito tempore, hoc est ad minus per duos Menses de hoc certitudinaliter avizati, quantocius poterimus, et necessitas exposcet, debemus mittere Gentes pro maiori posse nostro praefato Serenissimo Domino Regi Poloniae, et Illustrissimo Domino Magno Duci Litvaniae in subsidium, similiter ipse Poloniae Rex una cum eodem magno Duce Litvaniae tempestive, hoc est ad minus per duos antea Menses per Nos avizati, si Turci ad incursandum Regnum nostrum Hungariae, aut Transylvaniam, et Moldaviam venirent, tenebuntur citius quo poterint, et necessitas exposcet pro maiori rerum posse mittere Gentes in auxilium nostrum. Si vero Imperator Turcorum per se in propria Persona veniret, aut etiam aliquam Bassam cum potentia causa occupandi Regnum Poloniae, vel vicinas Terras Magni Ducatus Litvaniae mitteret, et aliquod Castrum finitimum obsideret, ita, quod sub ipso moraretur, et pausaret, in hoc casu Nos semota omni excusatione in Persona nostra cum Universo Regno nostro Hungariae insurgemus, et praefatis Domino Poloniae Regi, et Magno Duci Litvaniae cum potentiis et viribus nostris in auxilium veniemus, aut prout suae fraternae Maiestati, et Dominis Consiliariis suis commodius, et utilius videbitur. Interea temporis, dum videlicet Turcus illic occupabitur, cum Gentibus nostris alias Partes Domini ipsius Turci hostiliter aggrediemur, aut aliquem locum obsidebimus, et in tantum urgebimus, ut ipse Turcus Regnum suae Maiestatis fraternae deserere, et ad sua tutanda redire compellatur. Similiter etiam, si Imperator Turcorum per se propria in Persona veniret, aut etiam Bassam aliquem cum potentia causa occupandi Regnum nostrum Hungariae, vel Transylvaniam, aut Moldaviam mitteret, vel Nandor Albam, aut aliquod Castrum finitimum notabile obsideret, ita, quod sub illo moraretur, et pausaret, in hoc casu praefatus Serenissimus Poloniae Rex, et Magnus Dux Litvaniae cum Universo Regno Poloniae, et universa ipsius Illustrissimi Domini Magni Ducis Litvaniae Potentia, semota omni excusatione insurgere, et in auxilium nostrum venire debebunt, aut prout Nobis, et Dominis Consiliariis nostris commodius, et utilius videbitur. Interea temporis, dum videlicet illic occupabitur, cum Gentibus eorum alias partes Domini ipsius Turci hostiliter aggrediantur, aut aliquem locum obsideant, et in tantum urgeant, ut ipse Turcus Regnum nostrum, et Dominia nostra deserere, et ad sua tutanda redire compellatur. Item si contingeret contra Transalpinum Woiewodam Turcum insurgere, extunc Nos cum Serenissimo Domino Poloniae Rege, et Domino Magno Duce Litvaniae, Waywodae praefato subvenire debemus, modis et conditionibus inter Nos de huiusmodi auxilio sibi faciendo post hac inveniendum. Quod si Turci non venirent, Nos vero uterque pro bono Reipublicae Christianae aliquid contra Turcos agere vellemus, ex tunc ita Nos mutuo intelligamus, quod ambo simul, et semel Nos ad arma contra Turcos

moveamus, et illuc quo pro temporis conditione magis necessarium videbitur, proficiscamur, et omnia unanimi voluntate, et parili consilio agamus, et perficiamus. Ut autem de omnibus et singulis praemissis certus et securus existat praefatus Dominus Poloniae Rex, Nos Oratores praefati Serenissimi Domini Regis Hungariae vigore Mandati suae Maiestatis promittimus praedictam Maiestatem Regis nostri Hungariae praescriptos Articulos in omnibus, et per omnia firmiter, et illaese servaturam et Literis Rerversalibus sub Sigillo suae Maiestatis appendente de verbo ad verbum nihil mutando, vel minuendo firmaturam, omni subterfugio, et excusatione procul mota. Pro quorum omnium firmiori effectui, et stabilitate, Nos iidem ipsi Oratores praesentes nostras Literas Sigillis nostris consignatas communimus in fidem et testimonium praemissorum. Datum Cracoviae Feria Tertia proxima post Festum Beatorum Tiburtii, et Valeriani Martyrum, Anno Domini millesimo Quadringentesimo Nonagesimo Nono. Lecta, approbata, et cum Literis principalibus Serenissimi Domini nostri Regis Poloniae concordata, per me Vincentium Episcopum Ploicensem, una cum Reverendissimo Domino Archiepiscopo Leopoliensi et Domino Palatino Belzensi ad hoc deputatis.

Dogiel, Codex dipl. Regni Poloniae. I. 99—103.

CCCLXIX.

1499. *Oratorii regelui Ungariei*, certifică cum s'a încheiată tractatulă de pace și de alianță între *Stefană, voivodulă Moldovei*, și *Ionă Albertă, regele Poloniei*.

1499.

Nos Dominicus Dei et Ap-lice Sedis gratia E-pus Ecclesie Waradiensis ac Balthazar de Bathian alias Banus et Capitaneus castrorum regni Bozne ac Nicolaus de Bachka prepositus S. Petri de castro Agriensi, oratores S-mi principis et d. d. Wladislai D. gr. Hungarie et Bohemie regis etc.... Significamus... Quod dum venissemus huc ad Ser-mum principem d-um d-um Johannem Albertum eadem gratia Polonie etc. regem super medys pacis inter ipsorum M-tes ac regna et dominia eorundem ac spectabilem et Magnificum d. Stephanum Way-dam Moldaue pro hostilitatibus bellicis et differencys que inter M. prefatam Ser-mi Polonie etc. regis ac ipsum Stephanum Waywodam preteritis temporibus intercesserant tractare, Tandem post multos cum Sua M-te tractatus deuenimus ad conclusiones et articulos infrascriptos, quorum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

In n. D-ni amen. Nos Stephanus D. gr. Way-da terre Moldauiensis recognoscimus et tenore presencium significamus quibus expedit uniuersis. Quod dum superiori anno certa hostilitas et bellica notabilis discordia inter nos et Ser-mum principem d-m d. Johannem Albertum D. gr. Polonie etc. regem

emersissent, S. M-tas intervencione Ser-mi principis et d. d. Wladislai eadem gracia Hungarie et Bohemie regis, fratris S. M-tis charissimi nobis, filys nostris et filiorum filys, boyarys et subditis nostris terre Moldawie omnes offensas, damna et iniurias his preteritis temporibus per nos Sue M-ti illatas dimisit et indulxit, pacemque nobis unacum eisdem filys nostris, boyaris filiorumque eorundem ac terris et subditis nostris perpetuam reliquit pro premissis omnibus et alys quibuscumque damnis, offensis iniurys per nos et nostros S. M-ti et subditis S. M-tis antea usque in hunc diem factis, Ita ut inter nos et prefatum Ser. d. Polonie regem et illustr. principes dd. Alexandrum M. Ducem Litwanie et Sigismundum similiter ducem fratres suos charissimos ex una et nos, Stephanum Way-dam, successores hincinde nostros fiat et teneatur pax perpetua talis ut a modo et in antea tam nos, quam nostri heredes et posteritute et secure temporibus futuris in terra Moldawie stare, viuere et dominari valeamus ab omni impedimento prefati Ser-mi d. Polonie regis et d. Alexandri ac Sigismundi ducum ac etiam successorum et subditorum eorundem pro premissis offensis, iniurys dampnis semper salui, Et nos cum filio nostro Bogdan omnibusque Metropolitibus, Wladicis, boyaris et subditis nostris tam spiritualibus quam secularibus juramus et promittimus eidem Ser-mo d. regi et regno Polonie et prefato M. D. Lithwanie per Deum vivum et Genitricem eius ac sub fide nostra cristiana omniumque boyarum et subditorum nostrorum a modo deinceps cum eisdem Ser-mo d. rege et regno Polonie, dominoque Alexandro M. Duce Lithwanie et successoribus necnon prelatis baronibus et subditis ipsorum omnibus perpetuam infractam et inviolatam pacem, unionem et concordiam seruabimus, ipsisque et eorum successoribus contra quoslibet hostes cum omnia potencia et viribus nostris et terre Moldawie secundum possibilitatem nostram semper consilio, auxilio esse debemus tocians quociens expedierit. Promittimus etiam vigore presencium quod amicis praefati Ser-mi d. Polonie regis et illustrissimi principis M. D. Lithwanie amicus, inimicus vero hostis et inimicus erimus talis, quod nunquam ipsis Ser-mo d. regi Polonie et M. Duci Lithvanie predictis autem terris et dominys eorum aliquod damnum seu nocumentum faciemus aut iniuriam inferemus neque opere, neque consilio, neque occulte, neque manifeste. Et si intelligemus ex aliqua parte periculum ipsi d. regi et M. Duci Lithvanie aut terris et dominys ipsorum imminere, id ipsis intimare et significare tenebimur, et quamcunque ipsum Ser-mum d. Polonie regem et Ser-mum d. fratrem suum Hungarie et Bohemie similiter regem uel alterum eorum pari concordia et voluntate expeditionem siue apparatus bellicum contra turcos facere contingat, ad eandem expeditionem personaliter proficiscerentur aut alter eorum proficisceretur, Ita sicut Maiestatum Suarum in litteris nobis datis lacius expressum est, Eo casu debemus et tenebimur etiam nos Stephanus Way-da et cum omni potencia omnibusque nostris et prouincie nostre viribus occurrere et ad eam expeditionem personaliter, nisi gravi egritudine detineamur, penes Maiestates eorum aut alteram ipsarum venire illisque fideliter assistere et usque ad finem huiusmodi expeditionis et belli perseuerare. Casu vero quo gravi egritudine occupati venire in persona propria non poterimus, extunc filium nostrum uel vo-

luerimus similiter cum omni potencia nostra omnibusque nostris et tocius Moldawie viribus mittere tenebimur et ad hoc omnes nostri heredes et successores Woyde obligati esse debebunt et exnunc obligati sint et habeantur. Item promittimus quod quamprimum et quocienscumque presenserimus famam Turcorum aduentus, quantocius poterimus totis viribus conabimur prefatis serenissimis d-nis Hungarie et Polonie regibus significare aduentum illorum, quibus nec victum nec consilium, neque favorem, neque auxilium aliquod prebebimus sed quantum poterimus ipsis potius impedimento erimus, neque eos paciemur transire per terram nostram pro nostra possibilitate, illisque erimus et esse debemus inimicus. Consilium et auxilium prefatis Ser-mis d-nis regibus et eorum gentibus contra hostes eosdem dantur pro nostra possibilitate. Item mercatoribus pref. d-norum Ser-mi Polonie Regis et M. Ducis Lithvanie per terras nostras Moldawie ire, equitare et mercari securum, apertum et liberum erit et esse debet, solutis tamen theloneis debitis secundum antiquam legem et secundum vetusta depositoria, et similiter prefati Ser-mus d. Polonie Rex et Illustr. d. M. Dux nostros mercatores de terris nostris Moldawie per dominia et terras suas permittere debent ut transirent secure et beniuole mercando solutis tamen theloneis debitis iuxta antiquam consuetudinem et iuxta antiqua depositoria. Item quantum contingit limites granicierum ex utraque parte, nos debemus committere capitaneis nostris Choczimiensi et Czarnoviensi ad presens et in futurum existentibus, Ita videlicet si aliquando contingeret ex subditis aut cuicumque de regno et dominys prefati Ser-mi d-ni Polonie Regis quodcumque damnum aut quecumque iniuria in subditis nostris aut quocumque ex terris nostris et sic ille cui iniuria fuerit debet requirere iusticiam a prepositis capitaneis nostris qui habebunt plenam facultatem super quolibet subdito nostro facere iusticiam et compellere eundem qui culpabilis fuerit ad satisfaciendum illi cui iniuria facta foret subdito et homini prefati S. d-ni Pol. Regis. Et similiter quando contingeret aliqua iniuria cuicumque subdito nostro a prefati S-mi d-ni Regis Pol. subditis, tunc ipse cui facta fuerit iniuria, debet requirere iusticiam a capitaneis pro tempore existentibus et illi debent habere potestatem super quolibet subdito ipsius d-ni Regis facere iusticiam subditis nostris, habens Deum pre oculis. Item quando contingeret aliqua notabilis iniuria siue discordia inter capitaneos et subditos hincinde nostros, tunc de eo nos debemus significare prefato Ser-mo d-no Polonie regi. Et similiter nobis prefatus Ser-mus d. Polonie Rex debet significare, extunc ex utraque debemus mittere et deputare consiliarios ut istud reuiderent et iusticiam facerent indilatam. Et nichilominus propter huiusmodi discordias et dissensiones priuatas subditorum nostrorum ex utraque parte quolibet exoriendas pax et concordia premisse fracta non intelligatur. Que omnia et singula suprascripta nos Stephanus Waywoda Moldawiensis eodem Juramento quo superius in omnibus punctis, condicionibus et articulis rata et grata habere in fidem christianam promittimus una cum prefato Bogdan filio nostro, nec non omnibus metropolitibus, wladicis, boiaris et subditis nostris, tam spiritualibus quam secularibus et omnibus ad nos pertinentiis prefato Ser-mo principi et d-no d-no Regi Polonie et illustr-mo principi d-no M. Duce Litvanie suprascripto atque heredibus et

successoribus eorundem firmiter et inviolabiliter ac illese observare, tenere et adimplere ac observari et adimpleri facere sine omni sortilegio et excusacione cautelosa qualicumque. Harumstrarum quas ad maiorem securitatem et premissorum omnium firmitatem, stabilitatem et fidem sigilla nostra ac filij nostri prefati Bogdan, necnon Metropolitum, Wladicarum, Boyarum et subditorum nostrorum tam spiritualium quam secularium communiri fecimus vigore et testimonio litterarum mediante, ut autem Ser-mus prefatus d. Polonie Rex de omnibus et singulis premissis a prefato d-no Stephano Way-da certus et securus existat, nos Dominicus Dei et Apostolice sedis gracie Ep-us ecclesie Waradiensis ac Baltazar de Bathian alias Banus et capitaneus castrorum regni Bozne ac Nicolaus de Bachka prepositus S. Petri de castro Agriensi oratores suprascripti promittimus vigore commissionis et mandati prefati Ser-mi d-ni nostri Regis Hungarie, quod ipse Steph. W-da omnes et singulos articulos suprascriptos acceptabit atque cum filijs, Metropolitibus, Wladicis, Boiaris et consiliarijs suis omnibus iuramento corporale in manibus oratorum prefati Sr-mi d-ni Pol. Regis prestando secundum articulum de iuramento superius contento firmabit et litteras desuper tam latinas quam ruthenicas in pargameno scriptas, iuxta vim, effectum et continenciam articulorum et conclusionum suprascriptarum nihil mutando uel minuendo in forma ut supra descriptum est, suo filiorumque Metropolitum, Wladicarum, Boyarum et omnium consiliariorum suorum predictorum sigillis subappendentibus communitas eidem Ser-mo d-no Pol. Regi dabit in effectum tenendi et observandi omnia premissa sine omni dolo et fraude; pro quorum omnium firmiori effectu et stabiliiori, nos idem ipsi oratores litteras presentes sigillis nostris consignatas communivimus in fidem et testimonium premissorum. Dat. Cracovie feria III proxima post festum beatorum Tiburty et Valeriani, a. D. 1499.

Уляницки, Матеріалы. pag. 166—169. Din Lib. Leg. III. C. f. 78. v.

CCCLXX.

1499.

1499. *Oratorii lui Ștefanu voivodulu*, Hermanu Păcălabulu și Ivanculu Pitarulu, certifică de asemenea cum s'a încheiatu tractatulu de pace și de alianță între Ștefanu, voivodulu Moldovei, cu Ionu Albertu, regele Poloniei.

Nos Herman porkolas et Iwanko Pythar oratores spectabilis et magnifici Stephani D. gr. Waywode Moldawie d-ni nostri graciosi Significamus... Quod dum venissemus huc ad Ser-mum principem et d-num Joh. Albertum eadem gracia Pol. Regem super medys pacis inter ipsius M-tem ac prefatum d-m Stephanum Waywodam d. nostrum pro hostilitatibus bellicis et differentys que inter M-tem prefati Ser-mi Polonie etc. Regis ac ipsum d-m Stephanum Waydam preteritis temporibus intercesserant tractantur, tandem post

multos cum S. M-te tractaturus (sic) deuenimus ad conclusiones et articulos infrascriptos, quorum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis. Nos Stephanus D. gr. Wayda terre Moldawiensis etc. ut in precedenti continetur. Ut autem Ser-mus prefatus d. Rex Polonie de omnibus et singulis premissis a prefato domino Stephano Wayda Moldawie d-no nostro certus et securus existat, nos Herman et Iwanco suprascripti promittimus vigore litterarum credencionalium in fidem personarum nostrarum et in fidem nostram christianam quod ipse d. Stephanus Way-da, d. noster, omnes et singulos articulos suprascriptos acceptabit atque cum filio suo Bogdan, nec non Metropolit, Wladicis, Boyaris et consiliariys suis omnibus iuramentum corporale in manibus oratorum prefati Ser-mi d-ni Polonie Regis prestando secundum articulum de iuramento superius contento firmabit et litteras desuper tam latinas, quam ruthenicas in pargameno scriptas iuxta vim, effectum et continenciam articulo- rum et conclusionum suprascriptarum nichil mutando vel minuendo in forma ut supra descriptum est, suo flyque Metropolitum, Wladicarum, Boyarorum et omnium consiliariorum suorum predictorum sigillis subappen. munitas eidem S. d. Pol. Regi dabit in effectum tenendi et obseruandum omnia premissa sine omni fraude et dolo, pro quorum omnium firmiori effectum et stabilitate, nos idem oratores litteras presentes sigillis nostris consignatas communivimus. Dat. Crac. feria tertia proxima post festum beatorum Tiburty et Valeria- ni, a. 1499.

Уагннннн, Матеріалы. pag. 169—170. Дін Ліб. Лег. III. С. f. 81.

CCCLXXI.

1499. *Tratatul de pace și de alianță, încheiat între Ștefan, voivodul Moldovei, cu Ion Albert, regele Poloniei, după exemplariul aprobat și ratificat din partea lui Ștefan voivodul.* Punctele principale ale acestui tratat erau următoarele: Ion Albert, regele Poloniei, declară, că în urma intervenirei regelui Vladislau din Ungaria, dănsul iertă lui Ștefan voivodul, toate injuriile, toate ofensele și daunele, ce i le a făcut dănsul până aci, astă-fel că o pace perpetuă are se fie pe viitor între voievozii Moldovei de o parte, și între regii Poloniei și ducii Litvaniei de altă parte. Ștefan voivodul promite a da ajutoriu regilor Poloniei în contra tuturor inamicilor sei, de asemenea se obligă și regii Poloniei a apăra Moldova în contra ori căroră agre-sori, și a nu primi în țările Poloniei pe nici un adversariu al voivodului Ștefan, care ar face pretențiuni la domnia Moldovei, precum și Ștefan voivodul se nu suferă în țera sa pe vre un inamic al regelui Ion Albert, care ar cerca se ocupe tronul Poloniei; că în casul când Ștefan voivodul constrins de un inamic mai puternic, ar trebui se părăsască Moldova, și se se retragă în Ungaria, ori în Polonia, atunci amândouă țările aceste se fie deschise pentru dănsul, pentru familia și pentru boierii sei, și regele Poloniei se fie obligat a da tot ajutoriul lui Ștefan voivodul, ca dănsul se potă câștiga érași domnia Moldovei; că în casul când regele Ungariei și alii Poloniei ar pleca împreună cu resbelu asupra Sultanului turcescu, atunci se fie obligat și voivodul Moldovei, se se ridice asupra Turcilor cu totă puterea sa; comercianții

1499.

Moldovei se p^otă face comer^{ci}u liber^u în ț^{er}ile Poloniei, precum și comercianții poloni în Moldova; certele dintre locuitorii dela frontieră se le decidă pentru Moldova căpitanul^u din Hotin^u și Ciarnovici, și pentru Polonia căpitanul^u din Cameneț^u. La finele acestui document^u se află adausă clausula, prin care George, mitropolitul^u Sucevei, și al^u Moldovei, Vasile episcopul^u Romanului, Ion^u episcopul^u din Rădăuți, dimpreună cu marii boieri ai ț^{er}ei, cu căpitanii dela frontiere și cu p^{ar}călabii cetăților^u, apr^obă și ratifică tractatul^u acesta în t^ote punctele și în t^ote articulele sale.

In nomine Domini amen Nos Johannes Stephanus Waywoda dei gracia Dominus Terre Moldaviensis. Significamus et notum facimus tenore presentium vniuersis quibus expedit easdem lecturis, et lectas audituris, omnibus quibuslibet. Quod cum superioribus et preteritis temporibus certa inimicia, et notabilis discordia, notoriumque Bellum fuit inter nos et Serenissimum principem Dominum, et Dominum Johannem Albertum dei gracia Regem Polonie Supremum ducem Littuanie Russie Prussieque etc. Dominum et heredem pro tunc temporis sua Maiestas supradictus Rex interuentu Serenissimi principis Domini Wladislai eadem gracia Regis Hungarie Bohemieque etc. germani sui carissimi nobis omnes iniurias, offensas et dampna que sue Maiestati nos temporibus superioribus fecimus, dimisit et reliquit, nobisque pacem perpetuam et filijs nostris et omnibus Boyeris nostris et filijs filiorum nostrorum, et Terre nostre Moldaviensi subditisque nostris dimisit et reliquit pro omnibus predictis et alijs quibusvis preteritis dampnis et offensis, per nos et subditos nostros sue Maiestati et subditis eiusdem temporibus preteritis in antea et usque in hactenus factis Et similiter inter nos et prefatum Serenissimum Principem Dominum Johannem Albertum Regem Polonie etc. et Illustrissimos Principes Dominos Allexandrum magnum ducem Littuanie, et Sigismundum similiter ducem germanos sue Maiestatis charissimos, et nostris successoribus ex utraque parte, debet esse pax perpetua. Ita quod a modo et inantea, tam nos quam nostri heredes et successores in terra nostra Moldaviensi debemus viuere et dominari futuris temporibus integre et secure, sine quouis impedimento predictorum principum, Regis Polonie et magni ducis Littuanie et Sigismundj similiter ducis et filiorum successorumque ac subditorum eorundem. Item Nos prefatus Johannes Stephanus Waywoda cum filio nostro Bogdano Waywoda, et cum omnibus nostris Archiepiscopis Episcopis et Consiliarijs ac subditis nostris juramus et promittimus Serenissimo Principi Domino et Domino Johanne Alberto Regi Polonie etc. ac predictis Principibus Allexandro et Sigismundo etc. germanis eiusdem charissimis ac subditis eorundem per Deum viuum et genitricem eius, ac sub fide nostra christiana et filij nostri Bogdani Waywode et omnium Archiepiscoporum Episcoporum omniumque consiliariorum et subditorum nostrorum Quia a modo et in antea cum prefato Serenissimo domino et domino Johanne Alberto Rege Polonie etc. et germanis sue Maiestatis Allexandro et Sigismundo etc. dominis et consiliarijs ac subditis et Regnis eorundem, pro predictis omnibus offensis et dampnis ac alijs quibuscunque dampnis, iniurijs et offensis sub quocunque tempore usque in hunc diem factis, debemus habere et seruare perpetuam inuiolatam et infractam pacem et tranquillitatem. Et similiter ipsis

et successoribus ipsorum contra quoslibet inimicos cum omnibus viribus et potencia nostra et terra nostra Moldauiensi, consilio et auxilio debemus semper esse secundum possibilitatem nostram. Ita eciam supradictus Serenissimus Johannes Albertus Rex Polonie et germani sue Maiestatis, Allexander Magnus dux Littuanie et Sigismundus etc. et filij eorum et heredes, Nos Stephanum Waywodam filiosque nostros ac filios filiorum nostrorum et subditos ac terram nostram Moldaue ab omnibus inimicis nostris ab omni parte gladio, consilio, et hominibus cum omnipotencia ipsorum semper secundum possibilitatem eorum nos debent et tenentur tuerj et deffendere et heredes nostros. Item promittimus Nos Stephanus Waywoda et filij nostri ac subditj nostri supradicto Serenissimo Regi polonie et supradictis germanis sue Maiestatis ac subditis eorum, quod esse debemus amicis ipsorum amici et inimicis ipsorum inimici semper et simili modo supradictus Rex et supradicti germani sue Maiestatis cum consilio ipsorum et subditorum nobis Stephano Waywodae et filijs nostris et filijs filiorum nostrorum et Boyeris nostris ac omnibus subditis nostris et terre nostre Moldaue debent esse amicis nostris amici et inimicis nostris semper inimici. Item nullum inimicum nostrum quicumque inimicus vellet se nominare dominum terre nostre Moldauiensis et veniret ad suam Maiestatem aut ad predictos germanos sue Maiestatis, siue ad subditos ipsorum aut quemcumque alium qui pertinet ad Regnum Polonie, tunc supradictus Rex polonie etc. et germani sue Maiestatis, ac heredes non debent huiusmodj hominem suscipere nec locum, aut aliquem victum, nec granum nullibi in terris ipsorum, neque aput aliquem subditorum eorum debent dare, Sed talem hominem ubicumque audierint aut inuenerint in terris ipsorum aut aput quemcumque subditorum eorum, ex tunc Sua Maiestas et germani eiusdem debent eum licentiare et dimittere de terris ipsorum. Ita quod vltius in eisdem morari non debeat, nec perpetuis temporibus pausare in dominiis eorum nec oculte necque manifeste. Item Nos supradictus Stephanus Waywoda nullum inimicum Regie Maiestatis quicumque inimicus vellet se nominare dominum regni sue Maiestatis corone Polonie et veniret ad nos aut ad subditos nostros aut quemcumque alium qui pertineret ad terram nostram Nos non debemus huiusmodj hominem suscipere, neque locum, neque victum nullibi in terris nostris ipsi dare nec apud quemcumque subditorum nostrorum. Sed talem hominem vbicumque audiuerimus aut invenerimus in terra nostra aut aput quemcumque subditorum nostrorum, nos debemus licenciare et foras dimittere de terra nostra. Ita quod ulterius non debeat manere sub dominio nostro nec oculte nec manifeste. Item si contingeret quod fugeret aliquis nobilis sive seruitor Regie Maiestatis ad nos vel ad quemcumque subditum nostrum aut in nostram terram, tunc talis debet querere gratiam a domino suo Rege Polonie etc. per se vel per nostram interuencionem, ex tunc si sibi dimitteret regia Maiestas eidem esse debet tutum et securum redire ad ipsum dominum suum Regem Polonie et si non dimittetur sibi offensa tunc nos talem non debemus seruare nec aput nos nec in terra nostra nec oculte nec manifeste. Item si contingeret quod fugeret aliquis nobilis noster siue seruitor ad Regiam Maiestatem aut ad predictos Germanos eiusdem sue Maiestatis aut ubicumque in terras

ipsorum vel ad subditos eorum tunc talis debet querere gratiam a nobis, postulando per se aut per interuencionem regie Maiestatis, ex tunc si dimitteremus sibi offensam, eidem esse debet tutum et securum redire ad nos. Et si sibi non dimitteremus offensam tunc Regia Maiestas non debet eum seruare nec apud se nec in terris suis, nec ipsum permittere amplius morari nec occulte nec manifeste. Item promisit nobis Serenissimus Johannes Albertus Rex Polonie et prefati germani sue Maiestatis ac heredes ipsorum, si contingeret ex aliqua permissione divina quod Deus auferat quod nos ab aliquo hoste potente cui resistere non possemus, exiremus de terra nostra siue ad Hungariam siue ad Regnum Polonie tunc terre ambarum Maiestatum debent esse aperte nobis Stephano Waywode et uxori nostre et filijs nostris et Boyeris nostris ac uxoribus Boyerorum nostrorum unacum subditis et seruis nostris et thesauris nostris ac cum omnibus ad nos pertinentibus venire ad Maiestates ipsorum, nec non et ad Regna eorundem aut ad ciuitates vel ad castra, ubicumque in predictis regnis suarum Maiestatum debemus ambulare et manere, Tunc prefatus Serenissimus Rex et germani sue Maiestatis predicti debent nos Stephanum Waywodam et uxorem nostram, filios nostros ac Boyerones unacum dominabus eorum et cum omnibus seruatoribus nostris, ac subditis quibuscumque, diligere et in gracia ac honore tenere et erit nobis secure et beniuolum de terris suarum Maiestatum iterum recuperare patriam nostram Moldauiam. In tali casu supradictus rex cum germanis sue Maiestatis ac heredibus eorum cum omnibus potencijs debent nobis auxiliari cum omni potencia eorum, quatinus possemus recuperare et locari iterum ad predictum regnum nostrum Moldauiense. Et cum nobis deus concedet recuperare e contra regnum nostrum Moldauiense tunc nobis Stephano Waywode e contra esse debet securum et beniuolum ac apertum siue omni dampno exire de terris suarum Maiestatum cum uxore nostra et cum filijs nostris vniuersoque thesauro et cum omnibus Boyeris nostris ac cum omnibus seruatoribus nostris ac alijs omnibus rebus, hijs quas nobiscum habuerimus e contra ad patriam nostram Moldauiam. Item nos Stephanus Waywoda promissimus et promittimus supradicto Regi Polonie et supradictis Germanis sue Maiestatis ac heredibus ipsorum et terris eorundem nunquam sue Maiestati aliquod dampnum neque lesionem aut inimiciam, facere debemus, neque opere neque consilio neque occulte nec manifeste. Et si intelligeremus ex aliqua parte aliquod malum dampnum aut impedimentum a quibuscumque inimicis suarum Maiestatum, tunc nos eisdem hoc totum debemus significare et similiter prefatus rex ac prefati germani sue Maiestatis promiserunt nobis Stephano Waywode et filijs nostris ac filijs filiorum nostrorum et terre nostre Moldauiensi quod nunquam nobis aliquod malum dampnum aut impedimentum aut inimiciam facere debent, neque opere neque consilio neque occulte nec manifeste. Et si intelligerent ex aliqua parte a quibuscumque nostris inimicis aliquod malum aut dampnum aut impedimentum, tunc Maiestates eorum nobis et filijs et terre nostre Moldauiensi, hoc totum debent nobis significare et intimare. Item quandocumque voluerit Serenissimus Dominus Wladislaus dei gracia rex Hungariae Bohemieque etc. Dominus noster graciosus ac predictus Serenissimus Johannes Albertus rex Polonie et predicti germani

suarum Maiestatum, bellum mouere et expeditionem bellicam facere domino fauente personaliter proficiscerentur cum totis viribus et potencijs suis contra imperatorem Thurcorum et terras ipsius, tunc Serenissimus Dominus Wladislaus rex Hungarie Bohemieque etc. Dominus noster graciosus proficisceretur et transsibit per terram Bazarabie et illic transsibit Danubium in terram imperatoris Thurcorum. Item eciam eodem tempore serenissimus Johannes Albertus rex Polonie unacum Germanis sue Maiestatis debet nauigare et transsfretare per Danubium similiter in terram imperatoris Thurcorum sed in portu qui vulgariter nuncupatur Oblosijcza aut ubi comodius videbitur, intelligendo se mutuo ambo reges predicti et cum predictis Germanis eorundem, unaque nobiscum predicto Stephano Waywoda quomodo melius et comodius ipsis et nobis videbitur, et tunc eciam nos Stephanus Waywoda solus in propria persona et cum tota potencia nostra et terra Moldauiensi ac successores nostri tenebuntur unacum Maiestatibus eorum in persona nostra proficiscemur contra imperatorem Thurcorum. Item quod deus auferat quod protunc essemus grandi infirmitate detentus quod non possemus solus in propria persona unacum ipsorum (sic) Maiestatibus proficisci, tunc filius noster Bogdanus Waywoda unacum ipsis in propria persona cum omni potencia sua et viribus nostris aut ille quem nos cum Maiestatibus mittemus proficisci debet. Item ad illud tempus expeditionis Serenissimi predicti regis, Wladislaus rex Hungarie Bohemieque etc. et Johannes Albertus rex Polonie, nec non et Alexander Magnus dux Lituaniae una cum Germano suo Sigismundo duce etc. promiserunt nos Stephanum Waywodam semper deffendere, et terram nostram Moldauiensem ab imperatore Thurcorum, et ab ipsius exercitibus, semperque penes nos et unanobiscum stare ac nobis dare auxilium contra prefatum imperatorem Thurcorum et exercitum eius. Item nos Stephanus Waywoda ad hoc eciam tempus quandocumque audierimus de transsitu Thurcorum ad terras et ad dominia Serenissimorum predictorum dominorum regum Hungarie et Polonie et predictorum germanorum eorundem, tunc quantocius potuerimus ambobus regibus et germanis ipsorum debemus scitum dare et intimare, et nullum consilium neque auxilium ipsis Thurcis debemus dare excepto quod in quantum vis vel potencia imperatoris Thurcorum aut Sanczagorum aut quorumcumque subditorum eiusdem superuenerit, nosque astringeret et coartaret ad dandum auxilium eis, essemusque ipsis in auxilium sine voluntate nostra tunc propterea fides nostra et filij nostri Bogdani Waywode, ac fides Boyerorum nostrorum in opere ipso pace bene ordinata, fracta et violata nullatenus fore intelligatur. Neque nos causa huius facti culpabiles videamur, sed Thurcis in quantum potuerimus eis inimicus erimus. Item mercatoribus de terris regis Polonie et magni ducis Lituaniae ubique in regno nostro Moldaue, erit et esse debet eis securum et apertum ire, equitare et mercari solutis tamen theolonijs debitis juxta antiquam legem et secundum depositoria antiqua. Item similiter regia Maiestas et illustris princeps magnus dux Lituaniae debet permittere mercatores nostros per terras et dominija ipsorum ire equitare et mercari libere et pacifice solutis tamen theolonijs debitis juxta antiquam legem et secundum antiqua depositoria. Item similiter de limitibus graniciarum ex utraque parte Nos debemus com-

mittere capitaneis Hwtiniensi et Charnawociensi tunc vero et pro tempore existentibus ita videlicet quod si aliquando contingeret alicui ex subditis aut cuicumque de terris sue Maiestatis ac supradictorum germanorum eiusdem quodcumque dampnum aut quecumque iniuria a subditis nostris aut quocunque alio ex terris nostris, et sic ille cui erit iniuria debet requirere iusticiam a capitaneo Chotiniensi et Charnovociensi, et capitanei Chotiniensis et Charnovociensis debent habere potestatem super quolibet subdito nostro habendo deum pre oculis debent facere iusticiam cui iniuria facta fuerit hominibus de terra regie Maiestatis ac predictorum germanorum eiusdem. Et similiter subditis nostris quando contingerit aliqua iniuria cuicumque a subditis regie Maiestatis siue de terris eiusdem tunc ipse similiter debet requirere iusticiam a capitaneo Camenecensi et capitaneus Camenecensis similiter debet habere potestatem a suo domino rege Polonie super quemlibet subditum regie Maiestatis et debet facere iusticiam hominibus et subditis nostris habendo deum pre oculis. Item quando contingeret aliqua notabilis iniuria siue discordia inter capitaneos aut subditos hinc inde nostros tunc de eo nos debemus significare Regie Maiestati et similiter Regia Maiestas debet nobis significare, Tunc ex vtraque parte debemus mittere et deputare consiliarios nostros vt istud reuiderent iusticiamque debitam et indilatam facerent, et nihilominus propter huiusmodi discordias et dissensiones prenominate subditorum nostrorum ex vtraque parte quomodolibet exoriundas, pax et concordia premissa, fracta non intelligatur. Que omnia et singula suprascripta nos supradictus Johannes Stephanus Waywoda dei gracia Dominus terre Moldauiensis in omnibus punctis condicionibus et articulis rata et grata habere, in fidem nostram Christianam promittimus unacum filio nostro Bogdano Waywoda, et omnibus archiepiscopis et episcopis ac cum omnibus Boyaris consiliarijs et subditis et omnibus ad nos pertinentibus serenissimo principi Domino et Domino Johanni Alberto dei gracia regi Polonie etc. et germanis sue Maiestatis Alexandro et Sigismundo etc. et omnibus heredibus eorum et subditis quibuslibet, firmiter, inviolabiliter, et illese observare, tenere, et adimplere debemus nos et similiter omnes subditi nostri ita adimplere et tenere debent sine omni sortilegio, et excusatione cautelosa qualicumque. Harum nostrarum quas ad maiorem securitatem et premissorum omnium firmiorem stabilitatem et fidem sigillum nostrum majus et sigillum filij nostri Bogdani Waywode sigillaque archiepiscoporum episcoporum et Boyerorum nostrorum consiliariorum nobiscum existentium fecimus appendi vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in Herlow feria quinta proxima ante festum sancte Margarethe virginis anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono.

Et nos Georgius archiepiscopus Szoczauiensis et terre Moldauiensis, Vassilius episcopus de Romano foro, Ioanisius episcopus Radowociensis, Johannes Tewtwl logoffet, Doma Wlaicowycz porcolab, Boldor supremus iudex curie, Herman porkolab, Sthepthul porkolab, Doma Brvdvl porkolab, Theodorus et Negrile capitanei Chotinienses, Ieremias et Dragoscha Nemczienses, Sandro porkolab de Novo Castro, Lucas Arbur Szoczauiensis, Johannes Brwmacz capitaneus Czarnoviciensis, Ivanko et Alexius de Oshcow, Constantinus alias Coztha

porkolab Sorociensis, Kalno Spatharius, Izac Wysthernik, Domsa Cubicularius, Kozma Mohila fer Fronthysth Dapiffer, Petrica Agazonum magister alias comiss domini consiliarii terre Moldauiensis cum prefato magnifico domino Johanne Stephano dei gracia Domino Terre Moldauiensis domino nostro graciousissimo, hic ad presens in Herlow constituti promissimus et promittimus sub fide nostra Kristiana simul cum prefato domino nostro graciousissimo, omnia supra scripta in omnibus punctis articulis et condicionibus supradicto serenissimo domino Johanni Alberto dei gracia regi Polonie et predictis germanis sue Maiestatis videlicet Illustrissimo principi domino Alexandro magno duci Littuanie et domino Sigismundo similiter duci etc. Omnibusque prelati et Baronibus et subditis eorum omnia firmiter et inviolabiliter tenere et observare sine omni dolo et fraude in fidem premissorum sigilla nostra cum sigillo pendentis Magnifici domini nostrj Johannis Stephani Wayewode domini terre Moldauiensis, presentibus fecimus sub appendj. Datum in Herlow anno die quibus supra etc.

Originalul pe pergamenă în arhivele generale din Moscva. O copie fotografică procurată de D-lă N. Kretzulescu în biblioteca Academiei române. Documentul e investit cu mai multe sigile pendente. La mijloc se află sigilul celui mare pendent al lui Ștefană voivodulă cu vechile arme ale Moldovei, scutulă, și bourulă avândă de asupra capului o stea cu cinci rađe, în stânga o rosetă și în dreapta semiluna. În jură inscripțiunea: **† ПЕЧАТЬ ІО ШТЕФАНЪ КОБЕГДА ГЕОПОДАР ЗЕМЛИ МОЛДАВ-ГРОН.** De ambele laturi se află 12 sigile pendente mai mici, ală lui Bogdană voivodulă fiulă lui Ștefană, ală Mitropolitului, episcopiloră și ale mariloră boieri, tôte în formă orbiculară, dar inscripțiunile și insemnele acestoră sigile nu se potă distinge în copia fotografică.

CCCLXXII.

1499. *Același tractatū de pace și de alianță*, încheiată între Vladislavă, regele Ungariei, cu Ionă Albertă, regele Poloniei, după esemplariulă aprobată și confirmată de către prelații, baronii și nobilii Ungariei, și care este resumată astă-felă în înventariulă arhivei din Cracovia: regele Poloniei se nu atace pe Ștefană, voivodulă Moldovei, și în casă când regele Ungariei și ală Poloniei voră avă resbelă cu Turcii, atunci Ștefană, Domnulă Moldovei, se le dee ajutoriă cu tôte puterile sale.

1499

Inter Vladislaum Hungariae et Ioannem Albertum Poloniae Reges foedus interventu mutuorum Oratorum ictum his conditionibus: Rex Poloniae Stephanum Palatinum Moldaviae armis non infestet, iniurias condonet, Regibus praefatis bellum contra Turcam moventibus, in propria persona Stephanus cum omni potentia iisdem assistet, vel si aegritudine detentus fuerit, filium Bohdam mittet, et ad idem successores eius teneantur; Turcis transitum per eius terras habere volentibus prohibebit, et de eo Reges praefatos certiores reddet, inter Reges fratres et Alexandrum Ducem Lithuaniae foedus perpetuum sit, quo regna et dominia illis subiecta contineantur; neuter sine alterius voluntate pacem cum Turcis faciat; de subsidiis sibi mutuo ferendis in Comitibus futuris statuent; iniuriae subditorum per Commissarios decidentur; de modo

belli Turcis inferendi tractetur, Reges in personis suis convenire debeant, de finibus Commissarii statuent, a Principibus Christianis per Communes Oratores subsidia petenda. Si Turcae cum decem vel duodecim millibus exercitus vel Poloniam vel Hungariam invadent, Rex alteri subsidia mittere tenebitur; quod si ipsemet Imperator Turcarum in persona vel Bassa aliquis cum potenti exercitu veniret, Reges ipsimet in personis suis fere sibi subsidia debeant; quod si communibus viribus Turca aggrediendus erit, id consilio mutuo peragetur. Deinde pro Palatino Moldaviae Rex Hungariae fide iubet. Datum Budae feria tertia ante festum Pentecostes anno MCCCCXCIX.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 806.

CCCLXXIII.

1499. 1499. *Ionu Albertu*, regele Poloniei, concede lui *Stefanu*, *voivodului din Moldova*, supuşilor şi comercianţilor săi, liberul comerţ cu oraşul Leopole, avându se plătescă numai vămile legale, după cum le plătesc şi alţi comercianţi străini.

Iohannes Albertus Dei gracia Rex Polonie, supremus
dux Litwanie, Russie Prussieque dominus et heres etc.

significamus tenore presencium, quibus expedit universis, quia de certa scientia nostra magnifico Iohanni Stephano Pallatino Moldauie subditisque suis mercatoribus cum mercibus generis et maneriei cuiuslibet ad civitatem nostram Leopoliensem mercature gracia veniendi seu mittendi in eademque civitate nostra Leopoliensi mercandi et merces quaslibet, quas secum adduxerint seu illuc duxerint, exponendi, vendendi, res pro rebus commutandi et cambiendi et tandem in eadem civitate nostra standi, morandi et pausandi, quamdiu res et merces ipsorum vendiderint vel pro rebus aliis commutaverint, exindeque ad propria cum rebus et mercibus eorum, si illas habuerint, redeundi tute, libere, secure et pacifice sub tutela et protectione nostra, personis et rebus universis ipsorum salvis, nostrum presentem saluum conductum Christianicum, Regium dedimus et concessimus damusque et concedimus. Quem quidem saluum conductum nostrum in omnibus punctis inviolabiliter tenere promittimus et ab universis subditis nostris teneri precipimus presentibus sic tamen, quod theloneis introitusque consuetis nostris more mercatorum aliorum satisfacere teneantur. Harum quibus sigillum nostrum est subappressum testimonio literarum. Datum Cracoviae feria sexta in vigilia vigilie Epiphanie Domini anno Eiusdem millesimo quadringentesimo nonagesimo nono, Regni vero nostri septimo. Creslaus Episcopus et Regni Polonie Ad mandatum Maiestatis Regie. Cancellarius subscripsit.

CCCLXXIV.

1500. (Estrasü). *Vladislavü*, regele Ungariei, ordónă de nou tuturor *Românilorü*, cari locuiesc pe pământurile catolicilor din Transilvania, ca se plătescă Capitulului catolic din Alba Julia dișme din toate produsele economiei lorü.

1500.

Uladislaus Rex novo mandat edicto Universis Schismaticis, seu Valachis, ubivis in Terris Christianorum in Partibus Transilvanis commorantibus ut Decimas frugum, Bladorum, et aliarum rerum decimari solitarum, ex illis scilicet Terris, et Vineis, quae prius a Christianis cultae sunt, et quas nunc illi colerent, et inhabitarent: (discernere illos videtur Rex a christianis, nisi per hos intelligat Romano-Catholicos) honorabili Capitulo Eccles. Alb. Tran. praestare debeant per omnia sua gravamina, committens Fideli suo Spectabili, ac Magnifico Petro Comiti de Bozin, et de S. Georgio Vajvodae, eosdem ad id ipsum praestandum compelli. Dat. Budae . . . A. D. 1500.

Szeredai, Notitia veteris et novi Capituli ecclesiae Albensis Trans. 1791. pag. 120.

CCCLXXV.

1500. (Estrasü). *Vladislau*, regele Ungariei, ordónă, că satele, cari se ținea până aci de *castrulü Branului*, anume Purcăreni, Zizinü, Satulü-lungü, Bacifălău, Crisbavü, Apața, de asemenea și satele Șercaia, Micu, Satulü-nou, Zernesci și Tohanulü se fie anexate pe viitoriü la orașulü Brașovului, în ce privesce plata taxei regale și participarea la resbelü.

1500.

Datum Budae, Uladislai Regis Privilegiales, vi quarum Jobbagiones Civitatis Brassoviensis in villis Purkerez, Zaizon, Tetrang, Hoszszufalva, Sz.-Mihályfalva, Türkös, Bácsfalu, Krizba, Apácza, ad Castrum Terch spectantes, Sárkány, Mikefalva, Ujfalu, ad Civitatem Brassoviensem spectantes; Zernest et Tohan ad Ecclesiam parochialem B. M. V. Brassoviensem pertinentes, de medio regnicolarum partium Transilvanarum (e fundo nobilitari) eximit, et quoad solutionem Taxae Regiae, et exercituationem in medium saxonum connumerari jubet.

Originale in Tabulario Coronensi.

Innuit Eder in Felmer p. 231, 232.

Habentur per extensum in «Joannis Albrich Pallatio Coronensi» sub Nr. 8 p. 116.

Fragm. editum in «Siebenbürg. Quartalschrift» VII. p. 251.

Transilvania. An. 1874. pag. 58. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCLXXVI.

1500.

1500. *Vladislaw*, regele Ungariei, confiscă moșiile nobililor *Michailo și Nicolae* din districtul Mihadiei, din cauză, că dâșii părăsind religionea catolică au trecut la *secta șismatică a Românilor*, și regele dăruiesce apoi moșiile aceste nobililor *Ladislaw și Ludovic* Fiatu din Ormenișu.

Co propria domini Regis.

Nos Wladislaus dei gracia Rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus Tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis, Quod nos attentis et consideratis fidelitate et seruicys fidelium nostrorum Egregiorum *ladislai et Iodouici Fyath* de Ermenes per eos Sacre imprimis huius Regni nostri Hungarie Corone, deindeque Maiestati nostre, pro locorum et temporum varietate, cum omni fidelitatis constancia, non sine magna et copiosa sanguinis ipsorum effusione, exhibitis et impensis, Totales porciones possessionarias Nobilium *condam Nicolai et Michaelis Kwkawycza* de *Porecha* In *predys felsewporecha* ac *Alsoporecha* et *Symonowcz* vocatis, In districtu de *Myhald* existentibus habitas, Que per mortem et defectum seminis eorundem *Nicolai et Michaelis*, Item similiter Totales porciones possessionarias Nobilium *Myhaylo* et alterius *Nicolai* de dicta *Porecha*, modosimili in dictis *predys* habitas, Que ex eo quod ydem *Myhaylo* et *Nicolaus*. contempta Religione fidei Christiane, dampnabili secte scismatice *Wolachorum* siue *Rascianorum* adhe-sisse dicuntur, Ad nos consequenterque collacionem nostram Regiam, Juxta antiquam et approbatam eiusdem Regni nostri Hungarie legem et consuetudinem rite et legitime deuolute esse prehibentur, et redacte, Simul cum Jure nostro Regio, si quod in eisdem porcionibus possessionarijs, tam ipsorum *condam Nicolai et Michaelis*, quam eciam dictorum *Myhaylo* et alterius *Nicolai*, In dictis *predys* habitis, eciam alias qualitercunque haberemus, aut eedem nostram ex quibuscunque causis vjs modis et racionibus concernerent Maiestatem, ac pariter cum cunctis suis vtilitatibus et pertinencys quiblibet, puta Terris arabilibus, cultis et incultis, Agris, pratis pascuis Campis fenetis Siluis Nemoribus Montibus valibus, vineis, vinearumque promontorys, aquis fluuys, piscinis piscaturis, aquarumque decursibus, Molendinis et Molendinorum locis, Generaliter vero quarumlibet vtilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus quouis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis existentibus, premissis sic vt prefertur stantibus et habentibus, Memoratis *ladislao* et *Iodouico Fyath*. Ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis, dedimus donauimus et contulimus, Immo damus donamus et conferimus, Jure perpetuo et irreuocabiliter tenendas possidendas pariter et habendas, Saluo Jure alieno, Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante, Quas in formam nostri priuilegy redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate, Datum Bude in festo beati Pauli primi Heremite Anno Domini Millesimo

Quingentesimo, Regnorum nostrorum Hungariae etc. Anno decimo, Bohemie vero Tricesimo.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 128—129. Originalul pe chîrtie în archiva familiară a baronilor Fiáth.

CCCLXXVII.

1500. *Luca*, episcopul catolic din Cinade, chiamă în judecată înaintea regelui pe *nobilii și pe locuitorii români din orașul Sebeșului și alii Caranului din Banat*, ca se-i plătescă dișme din toate produsele economiei lor. Regele însărcinează pe Dominic, episcopul din Orade, și pe Ioșă Șomă, comitele Timișorei, cu cercetarea și decidera acestei cestiuni. La ziua de înfățișare nobilii Ludovic Sasu și Ladislau Floca declară în numele orașelor Sebeș și Căran, că dînșii «*fiind așezați și colonizați de către regii Ungariei în părțile de frontieră ale regatului, și aproape în gura Turcilor*», unde trebuind să se lupte în continuu și se-și verse sângele lor, dînșii au avut din această cauză privilegiul, că fie-care familie se plătescă episcopului diecesei sale numai câte patru denari pe an, dar nici de cum vre-o dișmă din produsele pământului. Episcopul catolic recunoscând în această privință dreptul nobililor și alii locuitorilor din orașele Sebeș și Căran, se învoiesce, că dînșii se-i plătescă și pe viitor numai taxa, ce au fost îndatinați să o plătescă până aci.

1500.

Nos Wladislaus Dei gratia Rex Hungarie, Bohemie etc. Memorie commendamus, Quod cum nos causam illam et differentiam, quae inter fidelem nostrum Reverendum in Christo Patrem, Dominum Lucam Episcopum Ecclesiae Chanadiensis ab una ac Universos Nobiles et Inhabitantes oppidorum nostrorum Sebes et Káran vocatorum ab altera partibus, ratione solutionis decimarum, per eosdem nobiles fiendae, mota fuisset et exorta; volentibus eisdem partibus, nobisque in certis et quidem arduis negotiis regni nostri praeoccupatis, revisioni, discussionique et finali deliberationi, fidelium nostrorum Reverendi in Christo Patris Domini Dominici Episcopi Ecclesiae Varadiensis, et personalis praesentiae nostrae Locum tenentis, ac Magnifici Jose de Som Comititis Themesiensis partiumque regni nostri inferiorum Capitanei generalis, submissemus eandem iidem ad nos reversi, nobis uniformiter retulerunt eo modo: Quomodo in festo beatae Prisca virginis et martiris proxime preterito, Nobiles Ludovicus Zaz et Ladislaus Floka, in praefato oppido Sebes residentes in eorum ac caeterorum universorum nobilium et Inhabitatorum, eorundem oppidorum, nominibus et in personis, ac praelibatus Dominus Lucas Episcopus personaliter in ipsorum praesentia constituti, iidem Ludovicus Záz, et Ladislaus Floka in eorum et aliorum quorum supra nominibus et in personis, contra eundem Dominum Lucam Episcopum proposuissent eo modo: Quod quamvis ipsi et omnes eorum posteritates, a divis Regibus Hungariae, praedecessoribus scilicet nostris, ex eo, quod ipsi in Confinibus huius regni nostri Hungariae

et ferme in faucibus Turcorum, Christiani nominis atrocissimorum hostium et inimicorum siti, locatique et positi sunt: ac cum eisdem saepe numero certare, crebroque pugnare, et interdum non sine maxima caede fratrum suorum, Insultibus eorum sese opponere, et illis resistere coguntur, in eo privilegiati fuissent, idque eisdem concessum extitisset gratiose: Quod ipsi pro eorum decimis non magis quam quilibet eorum, singulos Quatuor denarios Episcopo ipsorum dioecesano annuatim dare et solvere tenerentur: tamen nunc antefatus Dominus Lucas Episcopus easdem non juxta consuetudinem alias observatam, sed eo modo, quo terra fructus suos produceret, ab eisdem exigere, eosdemque ad solutionem ipsarum, per Censuras ecclesiasticas compellere et coarctare niteretur: in eorundem Actorum praejudicium et damnum manifestum. Quò audito praelibatus Dominus Lucas Episcopus, in ipsorum exurgens praesentiam, respondisset ex adverso; Quod licet hoc bene verum foret, ut praescripti nobiles et Inhabitatores dictorum oppidorum Sebes et Kárán hactenus pro eorum Decimis, non plus, quam quilibet eorum singulos quatuor denarios annuatim solvere soliti fuerint, quia tamen juxta contenta generalis novissimi decreti nostri, jam Decimae ipsae non auro, nec argento redimi, sed sicuti terra protulerit, recipi jubentur Ideo ipse Constitutione hac observata, Decimas hujusmodi de cetero per eosdem nobiles exigere et exigi facere vellet: eadem Constitutione, pace et lege dicti regni nostri requirente. Quibus sic habitis, cum ipsi partes inter easdem in praemissis iudicium et finalem deliberationem facere voluissent, tunc memoratus dominus Lucas Episcopus, tum ad praefatorum Dominorum Episcopi Varadiensis, ac Comitís Themesiensis, ceterorumque proborum et nobilium virorum superinde laborantium intercessionem, tum vero ut ipsi nobiles et Inhabitatores praetactorum oppidorum Sebes et Kárán, eo feruentius et sedulius defensionem hujus Regni incumbere, insistereque, et turcorum insultibus sese opponere valeant, id eisdem favorabiliter duxisset annuendum et concedendum, annuissetque et concessisset, ipsorum in praesentiis, ut ipsi Nobiles in praetactis oppidis Sebes et Kárán, sed et in circuitu duntaxat eorum oppidorum, sub plebania ipsorum oppidorum residentes, Decimas hujusmodi non aliter, nisi more alias consueto videlicet quilibet eorum singulos quatuor denarios praelibato domino Lucae Episcopo et Ecclesiae suae antedictae, durante vita ipsius domini Episcopi, annuatim dare, solvereque debeant et teneantur. Datum Budae, sexto die termini praenotati, Anno Domini Millesimo Quingentesimo.

CCCLXXVIII.

1500. *Vladislaus*, regele Ungariei, ordonă Capitulului din Arad să se introducă pe nobilii *Ladislau* și *Ludovic* Fiatu în posesiunea moșilor lor, ce le confiscase dela nobilii *Michailo* și *Nicolae*, din cauză, că dâșii desprețuind religiunea catolică au trecut la secta *șismatică a Românilor*.

1500.

Capitulum Ecclesie Orodensis, omnibus cristifidelibus presentibus pariter et futuris presencium Noticiam habituris Salutem in omnium Salvatore, ad vniuersorum Noticiam harum serie volumus peruenire Quod nos Literas Introductorias pariter et Statutorias Serenissimi principis domini Wladislai dei gracia Regis Hungarie et Bohemie etc. domini nostri graciousissimi sumpmo cum honore recepinus in hec verba, Wladislaus dei gracia Rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris Capitulo Ecclesie Orodensis, Salutem et graciam, Cum nos attentis et consideratis fidelitate et seruicys fidelium nostrorum Egregiorum Ladislai et Lodouici Fyath de Ermenes per eos Sacre imprimis huius Regni nostri Hungarie Corone, deindeque Maiestati nostre pro locorum et temporum varietate, cum omni fidelitatis constancia non sine magna et copiosa sanguinis ipsorum effusione exhibitis et Impensis. Totales porciones possessionarias Nobilium condam Nicolai et Michaelis Kwkawycza de porecha, in predys felsewporecha et alsoporecha et Symonowcz vocatis in districtu de Myhald existentibus habitas Que per mortem et defectum seminis eorundem Nicolai et Michaelis, Item similiter totales porciones possessionarias Nobilium Myhaylo et alterius Nicolai de dicta porecha modo simili in dictis predys habitas Que ex eo quod ydem Myhaylo et Nicolaus, contempta Religione fidei christiane, damnabili secte scismatice Walachorum siue Rascianorum adhesisse dicuntur ad nos consequenterque collacionem nostram Regiam Juxta antiquam et aprobatam eiusdem Regni nostri Hungarie Legem et consuetudinem rite et legitime deuoluta esse perhibentur, et redacta Simulcum omni Jure nostro Regio si quod in eisdem porcionibus possessionarys tam ipsorum condam Nicolai et Michaelis quam eciam dictorum Myhaylo et alterius Nicolai in dictis predys habitis, eciam alias qualitercunque haberemus, aut eedem nostram ex quibuscunque Causis vys modis et racionibus concernerent Maiestatem, ac pariter cum cunctis suis vtilitatibus et pertinencys quibuslibet, premissis, sic vt prefertur stantibus et se habentibus, Memoratis Ladislao et Lodouico Fyath ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis vigore aliarum literarum nostrarum donacionalium exinde confectarum imperpetuum contulerimus, velimusque eosdem in dominium earundem et consequenter dicti Juris nostri Regy in eisdem habito per nostrum et vestrum homines legitime facere Introduci, superquo fidelitati vestre serie presencium firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, Que presente Ladislaus Floka de felsew Byzere, vel Stephanus Zenthesy de Jablonowa aut Sandrinus Myhaldy de Bogalthyn seu Michael olah de Zlathyna, seu alter Sandrinus de Mathnoky, aut petrus de eadem, alys absentibus homo noster

ad facies prescriptarum porcionum possessionariarum prefatorum Nobilium condam Nicolai et Michaelis Kwkawycza de porecha in dictis predys felsewporecha ac alsoporecha et Symonowcz existentibus habitarum, ac Nobilium Myhaylo et alterius Nicolai de dicta porecha modo simili in eisdem predys habitas, vicinis et commetaneis earundem vniuersis inibi legittime conuocatis et presentibus accedendo Introducat prefatos Ladislaum et Ludouicum Fyath in domynium earundem et dicti Juris nostri Regy in eisdem habiti, Stauatque easdem et idem eisdem simulcum cunctis earundem vtilitatibus et pertinencys quibuslibet, premissis titulo ipsis Incumbenti, perpetuo possidendas si non fuerit contradictum Contradictores vero si qui fuerint euocet eosdem contra annotatos exponentes (sic) Ladislaum et Lodouicum nostram personalem in presenciam ad terminum competentem, Racionem contradiccionis eorundem redditturos, et posthec huiusmodi Introduccionis et Statucionis seriem cum contradictorum et Euocatorum si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum qui premisse Statucioni intererunt Nominibus, terminoque assignato, ut fuerit expediens, dicte nostre personali presencie fideliter rescribatis, datum Bude In festo beati pauli primi heremite Anno domini Millesimo Quingentesimo, Regnorum nostrorum Hungarie etc. Anno decimo, Bohemie vero Tricesimo, Nos igitur Mandatis ipsius domini Regis in omnibus parere et obedire volentes vt tenemur vnacum prefato Stephano Zenthesy de Jablanowa homine Regio in dictis literis ipsius inter alios nominatim conscripto vnum ex nobis videlicet honorabilem Magistrum Benedictum de pankotha socium et concanonicum nostrum ad premissa nostro pro testimonio transmisimus fidedignum Qui tandem ad Nos exinde reuersi nobis retulerunt Quomodo ipsi in festo beatorum viti et Modesti martirum proxime preterito et alys diebus ad Id aptis et sufficientibus ad facies totalium porcionum Nobilium condam Nicolai et Michaelis Kwkawycza de porecha Id predys felsewporecha ac alsoporecha et Symonowcz vocatis in districtu de Myhald habitorum, Item Similiter totalium porcionum Nobilium Myhaylo et alterius Nicolai de dicta porecha modo simili in dictis predys habitarum vicinis et commetaneis earundem, et Signanter Sandrino de Bogolthyn Michaele de Zlatyna, Jacobo pesty In dominy sui Jacobi Gerlysthe Bani Zewreniensis inibi conuocatis et presentibus accessissent, vbi idem homo Regius dicto nostro testimonio presente Memoratos Ladislaum et Lodouicum fyath Introduxisset In dominium earundem, et dicti Juris Regi in eisdem habiti, Statuissetque easdem et idem eisdem simulcum cunctis earundem vtilitatibus et pertinencys quibuslibet, premissis titulo ipsis Incumbenti perpetuo possidendas, In faciebusque earundem ac nostri in presenciam legitimis diebus et horis congruis Juxta Regni consuetudinem commorando. Nullo penitus contradictore apparente, in cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras priuilegiales pendentis Sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas, datum per Manus venerabilis Mathie lectoris et concanonicus nostri decimo quinto die diei Introduccionis et Statucionis prenotate Anno domini supradicto, presentibus ibidem honorabilibus viris Martino Chapo Cantore, Thoma Custode, ac Magistris Matheo de Chanadino Michaele de Somlyo,

Johanne de pankotha et paulo de Kenderes Ceterisque (fratribus) concanonicis nostris in dei Ecclesia Jugiter famulantibus et deuote.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 131—134. Originalulă pe pergament în archiva familiară a baronilor Fyáth.

CCCLXXIX.

1500. *Banii Severiului* adevăresc, că *Elena* văduva nobilului Nicolae Bizere din Bănată a chemat în judecată înaintea dășilor pe nobilul *Nicolae Găman*, ca se-i restituie mai multe mașine de resbel, pe cari le luase din castelul decedatului său bărbat. În documentul se face amintire espresă, că procesul acesta s'a tractat după *dreptul consvetudinarii români* (iure volachie requirente).

1500.

Nos Jacobus Gerlysthey et Petrus Tharnok de Machkas Bani Zwrinienses Damus pro memoria quibus expedit vniuersis. Quod venientes nostri in presenciam Nobilis vir Johannes Tewrek, necnon Nobiles domine Elena Relicta et Cristina filia: Nobilis condam Nicolai Byzerey, consors videlicet annotati Nobilis Johannis Thewrek, ab vna: ac Nobilis Georgius gaman de eadem Byzere, partibus ab altera: et per annotatum Nobilem Johannem Thewrek in sua, ac predictarum Nobilium dominarum personis, coram nobis contra et adversus prefatum Nobilem Georgium gaman ipso presente et audiente: propositum extitit in hunc modum: quod ipse annotatus Nobilis Georgius gaman: quasdam pixides videlicet Barbatos annotati condam Nobilis Nicolai Byzerey: de suo Castello recepisset: et ad sepissimas requisiciones annotatorum exponencium minime reddere voluisset, prout nollet etiam in presenciarum, sed teneret easdem pixides potencia mediante: in damnum predictorum exponencium manifestum: quo auditu idem Nobilis Georgius gaman respondit exaduerso: Quod ipse predictas pixides: a prefata Nobili domina Elena Relicta annotati Nobilis condam Nicolai Byzerei precio comparasset: precia earundem plene et effectiue: eidem domine Elene persoluendo: quo auditu eadem Nobilis domina Elena: iterum respondit: quod ipsa non pluries sed tantummodo duas pixides eidem Nobili Georgio gaman vendidisset: residuas vero teneret potencia mediante: sed quod nullo ampliori documento edem partes sua allegata: Jure volachie requirente coram nobis probare potuerunt: nos Judicando decreuimus: quod prefata Nobilis domina Elena Relicta annotati Nobilis condam Nicolay Byzerey super hoc: quod ipsa solummodo duas pixides et non plures vendidit: eidem annotato Nobili Georgio gaman coram nobis propria in persona iuramentum deponat: que si deposuerit suum iuramentum: extunc nos sibi ex parte annotati Nobilis Georgy gaman, de residuis pixidibus omnimodam impendi faceremus satisfaccionem: quod prefata Nobilis domina Elena admittere et acceptare noluit: sed propria sua voluntate misit vt idem Nobili-

lis Georgius gaman iuramentum deponat : super hoc quod ipsa omnes pixides eidem annotato Nobili Georgio gaman vendidit : qui si deposuerit iuramentum maneat absolutus : quod idem Georgius gaman acceptauit beneuole, et sic nos eidem ad deponendum iuramentum certum prefiximus terminum : quo adueniente termino idem Nobilis Georgius gaman suum iuramentum deposuit vt debebat : coram nobis testimonio literarum nostrarum mediante Datis in Karansebes feria quinta post Jeronimi doctoris anno domini M-o quingentesimo.

Pesty, A Szürényi Bánság. III. pag. 134—135. Originalulü pe chârtie în archiva familiei Sombory.

CCCLXXX.

1500.

1500. *Cristina*, fica decedatului nobilü Nicolae Bizere, se judecă după *dreptulü românescü* înaintea banilorü de la Severinü cu nobilulü *George Gămanü* pentru zestrea, ce i se cuvenia din moșiile părintelui seu.

Nos Jacobus Gerlysthey necnon Petrus Tharnok de Machkas Bani Zewrinienses : Damus pro Memoria quibus expedit vniuersis : Quod venientes nostri in presenciam : Nobilis vir Johannes Thevrek : et domina Cristina ; filia Nobilis condam Nicolai Byzerey : consors lectima (sic) eiusdem annotati Nobilis Johannis ab vna : necnon Nobiles Georgius gaman de Byzere : ac Johannes, Nicolaus et Andreas de eadem : filij eiusdem partibus ab altera : et per annotatum Nobilem Johannem Thewrek supradictum in persona annotate Nobilis domine Cristine consortis scilicet sue : contra annotatos Nobiles Georgium gaman de Byzere : necnon Johannem ac Nicolaum et Andream filios eiusdem propositum extitit in hunc modum ; Quod de porcionibus possessionarys annotati Nobilis condam Nicolai Byzerei Genitoris scilicet annotate Nobilis domine Cristine consortis sue : in possessionibus Byzere supradicte : nec non Kalowa : ac plese : Item superiori ac mediocri et inferiori Worchorowa : necnon Rawna : Glomboka : Meel : Zlathina : Mihalyencz : Bolwasnicza : Herzorowa : apadya : Laczkan : et Zachel : omnino in districtu de Karansebes : Item Thernowa : ac Brathowa et Mykolcz vocatis : omnino in districtu de Borzafew : et sub Banatu Zewriniensi existentibus habitis : tempore nupciarum suarum : et neque post : nulle dotes : nullique honores nupciales : neque per annotatum Nobilem condam Nicolaum Byzerey Genitorem suum carissimum : et neque per alium quempian date et restitute fuissent sew extitissent : quia vero omnes et totales porciones possessionarie annotati Nobilis condam Nicolai Byzerey Genitoris scilicet sui in supradictis possessionibus habite : in ipsum Nobilem Georgium Gaman et filios eiusdem supradictos : ceterosque fratres eorundem descendisse : ac devolute fieri dinoscuntur : ob hoc ipsa Nobilis domina Cristina omnes dotes et honores nupciales ab eodem Nobili Georgio Gaman : et a

filys eiusdem supranotatis, ceterisque fratribus eorundem Jure wolachie requirere: rehabere et recipere sperarent et niterentur: Quo auditu idem Nobilis Georgius gaman in sua: ac filiorum suorum supranominatorum personis: ea sic fieri non negauit: Sed ad nostras Amoniciones certos probos Nobiles viros videlicet Ladislaum floka: Stephanum literatum: Georgium Margay Blasium Mothnokky: et Petrum Farkas pari voluntate elegerunt et adoptarunt: vt omnia premissa conscienciose reinuenire et extradare debeant: ad id certum eisdem prefigendo terminum: Quo adueniente termino: annotatus Nobilis Johannes Thewrek et domina Cristina consors eiusdem coram nobis, ac idem Nobilis Georgius gaman: cum suis filys supranominatis personaliter constituti: idem Nobilis Johannes Thewrek et domina Cristina consors eiusdem: non coacti, sed spontanea eorum voluntate nobis retullerunt, quod ipsi per dispositionem predictorum proborum Nobilium: aliorumque plurimorum: ad talem pacis et concordie devenissent vnionem, uidelicet quod prefatus Nobilis Georgius gaman: et fily sui supradicti eidem Nobili domine Cristine Sexaginta florenos auri pro omnibus dotis honoribusque nupcialibus suis ex predictis portionibus possessionarys paternis supranotatis dare et persolvere debeat et teneatur, quibus persolutis idem Nobilis Georgius gaman, et s(ui fil)y supradicti maneant absoluti, et quieti perpetue: tandem idem Nobiles Georgius gaman: necnon Johannes, ac Nicolaus: et Andreas fily eiusdem predictos Sexaginta florenos auri coram nobis plenarie et effectiue deponentes et persoluentes: eidem Nobili domine Cristine: quibus Sexaginta florenis auri eadem Nobilis domina Cristina leuatis et receptis: annotatos Nobiles Georgium gaman: necnon Johannem ac Nicolaum et Andream filios eiusdem: quitos expeditos ac modis omnibus absolutos relinquit coram nobis in filios filiorum suorum heredumque per heredes perpetuum eadem domina Cristina silentium super se ipsum et posteros suos vniuersos de premissis recipiendo, vigore et testimonio literarum nostrarum mediante Datum in Karansebes feria quinta ante Beati dionisi martiris anno domini 1500.

CCCLXXXI.

1500.

1500. *Papa Alesandru VI.* trimite pe cardinalul Regino, ca legat apostolic în Ungaria, în Bohemia și în Polonia, cu însărcinarea, ca se înduplece pe regii acestor țări a se uni cu scaunul apostolic și cu republica Veneției și a începe o *expedițiune comună asupra Turcilor* în timp de trei ani. Papa Alesandru este de părere, se se înființeze două armate continentale, una în Germania, în frunte cu regele Germaniei, ér alta se fie compusă *din Unguri, din Poloni și din Români*, în fine o flotă, care se se înființeze din ajutórele scaunului apostolic, ale Franciei, Spaniei, Veneției și Italiei. Pentru scopul acesta, Papa Alesandru autoriséză pe legatul apostolic se promită regelui Ungariei o subvențiune de resbelu pe fie care anu de câte 40 mii galbini din partea scaunului apostolic, și de câte 100 mii galbini din partea republicei venețiene.

Instructiones P. tit. S. Ciriaci presbitero Cardinali Regino ad Reges Hungarie, Boemie ac Polonie, eorumque Regna et adjacentes partes Legato.

ALEXANDER PP. VI. Dilecte fili noster, salutem etc. Cum res impiissimorum Turcorum, sicut omnibus palam est, cum aperto totius christianitatis periculo in dies fortius invalescant, cogitamus, quod semper hactenus fecimus, remedia oportuna adhibere, et quod potissimum iudicamus catholicorum principum animos ad eam rem movere, ut presto sint, ne propter temporis intervalla penitudo moram sequatur, neve posterior diligentia priorum negligentiam emendare possit.

Cumque noverimus, quantum circumspectio tua et prudentia et rerum usu valeat, quantumque etiam conservationi catholice fidei sit affecta, cum maximo animi ad hanc precipue expeditionem ardore elegimus personam tuam, tamquam huic muneri valde idoneam atque accommodam, quam ad Hungarie, Bohemie et Polonie regna ac alias adjacentes provincias in legatum, et velut angelum pacis mitteremus, sperantes operam tue circumspectionis cum omnium christianorum pace et quiete fideique exaltatione et laude tua futuram esse fructuosam.

Igitur circumspectioni tue in dei nomine ad legationem tuam proficiscenti iniungimus, ut per Romandiolam Venetias te conferas, ibique ducem et senatum illum nostro nomine visites, cui, apostolica benedictione denunciata, significes, quod cum adversus atrocissimos fidei nostre hostes pro nostro pastoralis officio saluti ac defensionis christianorum toto cordis affectu intendentes, compatiētes etiam calamitatibus istius domini et cladibus sibi nuper illatis, necessariam expeditionem in eosdem hostes a nobis pridem institutam, actore domino, suscipere proposuerimus, eaque de causa Cardinales Legatos de nostro latere ad catholicos reges et principes destinemus, nos etiam sequuti consilia ipsius domini, hoc ipsum instanter suadentis, ad reges Hungarie et Polonie et partes illas te legatum transmittamus, quod per Anconam ad civitatem Signie, et inde in Hungariam breviori itinere proficisci posses. Tamen dicis pro nostra in dominum peculiari charitate, et id mutue necessitudini eo nostre conveniret, nos voluisse, ut ad eos prius visitandos accederes, et summam et causam legationis tue instructionemque tibi per nos super agendis da-

tam cum illis communicares, et insuper ipsos peteres, si quid aliud circa negotium hoc per te agendum et procurandum eis videretur, illud tibi declarare velint, quoniam magni facientes eorum consilia plena prudentia tibi commisimus, ut illa sequaris.

Declaratis itaque summo studio et ardore nostro circa ipsam expeditionem communicatisque secum quibuscumque, que cogitavimus de provisionibus faciendis, de tribus exercitibus, duobus scilicet terrestribus et uno navali, ac de tempore huiusmodi belli ad minus triennalis incipiendi per totum mensem Aprilis proximi futuri, et usque ad finem dicti triennii continuandi, deque deliberatione nostra cum Venerabilibus fratribus nostris sancte Romane ecclesie Cardinalibus personaliter proficiscendis cum classe, si Serenissimi Francorum et Hispaniarum Reges, vel alter eorum personaliter veniet cum dicta classe, ut in instructionibus tuis plenius continetur.

Demum dices, quoniam ex multis causis eidem dominio notis ipse Rex Hungarie est precipuum et necessarium fundamentum totius expeditionis, sine quo nihil, aut parum contra dictos hostes sperare possumus. Ideoque eundem Regem cum tam per nos quam per ipsum dominium per litteras et nuncios nostros ad hoc bellum sollicitare et animare curaverimus, ipse responderit se satis inflammatum, et reiectis omnibus concordie conditionibus per Turcum sibi oblatis, ad arma in eum movenda paratum, dummodo ei promissa oportuna subsidia durante bello subministrentur, ex quibus hactenus nihil preter verba habuerit, et insuper quod non modo de dictis subsidiis sibi prestandis sit certus, sed et quod ab aliis non deseratur, ne ipso bellum irrumpente postea, si desereretur, omnem belli Turcorum furorem in se solum convertat. Quapropter videntes omnem dilationem periculi plenam, ne interim prefatus Rex videns nihil preter verba sibi afferri acceptaret, quod deus avertat, aliquas pacis vel induciarum condiciones a Turco oblatas, ut cum re certa de huiusmodi subsidiis, sicut innotescit tue circumspectioni et oratori Veneto apud nos agenti sepius diximus, ultra subsidia ex Iubileo proventura et Crucia in illis partibus per nos in eum tantum usum integre et gratiose concessa, etiam pro nobis et sedes apostolica ex omnibus introitibus nostris spiritualibus et temporalibus, qui in totum non ascendunt annuatim ad summam CC. millium, ducatorum, deliberavimus singulis annis mittere eidem Regi in dicto bello continuanti ducatos XL. millia, orator vero predictus a nobis sepius requisitus quantam pecunie summam ipsi Regi mitteret, dixit se nullam habere de hoc commissionem, sed credere, quod pro rata sua mitteret CC. millia, quia plures alias habet et graves huius belli impensas.

Nos vero videntes rem tanti momenti cum nostro, ipsiusque domini ac totius christianitatis periculo in longum protrahi, ut aliquando tam necessarium fundamentum cum Hungarie Rege firmare, et cum eo pedem figere possimus, tue circumspectioni dicimus et committimus, ut accommodatis verbis ipsum dominium roges atque requiras, quod postquam supra vires nostras ex dictis introitibus nostris hinc mittere ipsi Regi deliberaverimus singulis annis dictos ducatos XL. millia, velint et ipsi consideratis eorum introitibus resoluti respondere et declarare, quantam summam in predictum subsidium Re-

gis annuatim persolvere, et ad saltem C. millia ducatorum, ut credere dixit etiam orator, promittant.

Et insuper eos requiras, ut assecurent dictum Regem, ei promittendo, quod ipsum durante dicto triennio non deserant, sed subsidia promissa prestabunt, et nullam interim pacem, inducias vel concordiam cum Turco tractabunt, practicabunt vel facient sine nostro et ipsius Regis consensu et aliorum, qui etiam in hac contributione actualiter pro rata sua concurrent, instando etiam, quod tecum ad Regem mittant oratorem suum in Hungariam, cum pleno mandato instructum ad promissa eorum nomine promittendum, et se obligandum in efficaci forma, et ad recipiendum similiter etiam obligationem Regis de irrumpendo et continuando bello contra Turcos etc. et similiter ad oratorem suum apud nos agentem mittant simile mandatum, per quod pro tutela nostra ac status nostri, et ipsius ecclesie promittunt contra Turcos nos et dictum statum nostrum defendere, et quod interim, ut prefertur, nullam pacem, inducias vel concordiam tractare, vel inire possint sine nostro et predicti Regis consensu, quemadmodum et nos promitemus, et exequemur, ut eos pro sua prudentia facturos non dubitamus.

Si responderint, quod non credimus, predictam summam C. millium ducatorum persolvere non posse, cum multas alias graves et innumeras expensas in classe instruenda, et aliis huius belli rebus subierint, et subire continue oporteat, quibus non sufficiant: respondere poteris nos non dubitare de huiusmodi eorum aliis sumptibus, sed tamen, consideratis publicis eorum introitibus ordinariis, ac decimis ecclesiarum per eos exactis et per nos in usum huius belli concessis, cum nos ex omnibus introitibus nostris ordinariis et extraordinariis ac decimis ecclesiarum non ascendentibus, ut prefertur, ad summam CC. millium ducatorum obtulerimus ipsi Regi Hungarie singulis annis dictos XL. millia ducatos, certe miramur fieri difficultatem aliquam in dictis C. millia ducatis per eos persolvendis, presertim in tanta rei necessitate, et cum de eorum precipue status preiudicio agatur, et ex causis predictis nullibi in hac expeditione alia impensa magis necessaria et oportunior ac utilior fieri possit aut debeat.

Quod autem dicunt de aliis magnis sumptibus per eos faciendis in hoc bello, dicas etiam nos preter predicta XL. millia et alios sumptus, quos subire oportet, non solum in muniendis civitatibus et locis maritimis, sed et in classe ac exercitu navali, ut in instructionibus tuis continetur, cum Regibus Francorum et Hispaniarum et isto dominio et aliis Italicis instruendo.

Quod si dixerint ad subsidia ipsi Regi Hungarie alios reges et principes esse requirendos, respondebis nos non cessare ad hoc etiam ceteros adhortari et requirere, quos speramus etiam eadem prestituros, sed instante urgenti necessitate dicimus non esse longinqua et aliena subsidia expectanda, sed pro eorum interesse propere providendum et subveniendum esse, ut Rex Hungarie firmetur, antequam aliquas capiat pacis condiciones cum dictis Turcis.

Quoniam etsi pro dei et christiane religionis causa bellum hoc commune videatur, tamen ad eos, quos Turcus precipue invasit, et de quorum statu, ut dictum est, nunc precipue agitur ne maior eis et successive reliquis

christianis clades subsequatur, ut postea provideri non possit, largiter ad remedia omnis pecunia effundenda est, que servata periclitantibus prodesse non possit, sicut superioris temporis multorum exempla nos admonere possunt.

Si vero dixerint super predictis petitionibus et requisitionibus per te factis, vel antequam resoluti respondeant, in eorum consiliis deliberare, respondebis hanc eorum dilationem nobis molestam futuram, precipue cum iam pridem et sepius ipsorum oratorem de summa Regi Hungarie persolvenda, et promissione dictum Regem non deserendi, ut dictum est, alloquuti fuerimus, que non dubitamus ad eos omnia diligenter perscripsisse, itaque deliberasse iam potuerunt, quod videbatur faciendam.

Si dixerint velle consulere Regem Francie, cuius sunt confederati, respondere poteris huiusmodi dilationem esse etiam omnino supervacaneam, quoniam non dubitamus Christianissimum Regem in quibuscunque dictum bellum concernentibus nunquam defuturum, sed in huiusmodi subsidio Regis Hungarie, si aliquid mittat, vel non mittat, nescimus, tamen per nos et ipsum dominium satisfaciendum est debito nostro, et pro dicta rata nostra et ipsius domini non videntur exspectande aliorum consultationes, quas imminens necessitas non patitur; imo exemplo nostro ceteri principes invitati ad huiusmodi subsidia prestanda facilius adducentur.

Preterea quanta pötes aut scies efficacia et diligentia insistas, ut de omnibus predictis etc. de predictis C. millibus seu de alia certa pecunia per eos Regi Hungarie persolvenda, et de eo Rege assicurando, ut prefertur, quod sine nostro et illius, ac aliorum contribuentium consensu treguam vel pacem cum Turcis faciendam, et de eorum oratore tecum in Hungariam mittendo eum sufficienti mandatum ad premissa, et de simili mandato ad oratorem suum apud nos agentem transmittendo pro tuitione ac defensione nostra et status nostri, ut dictum est, contra Turcos tibi resolute et conclusive respondeant, eis declarando tibi commissum esse, sicut etiam committimus et mandamus, donec conclusivum ac resolutum super premissis responsum, et executionem effectualiter habueris, inde non discedas, dicens te velle nos consulere, quoniam sine premissis legatio tua esset frustratoria et nichil proficeres apud istum Regem et nationem Hungaricam.

Quod si nec super dictis C. millibus ducatorum, vel alia certa summa responderint, neque de oratore suo cum dicto mandato tecum in Hungariam mittendo ad promittendum ipsi Regi etc. et alio ad nos se non resolverint, de omnibus ad nos scribas, et ibi subsistas litteras et responsum nostrum expectando.

Si vero promittant se velle solvere LXXX. millia tantum, et quod mittant predicta mandata in efficaci forma de non deserendo Rege, et non tractanda vel ineunda aliqua tregua vel pace, sicut prefertur, cum Turco, scriptis ad nos litteris tuis, inde progredi et iter ad provinciam tibi decretam continuare poteris.

Ex hinc cum adiutorio altissimi conferes te ad ipsum Carissimum in Christo filium nostrum Wladislaum Hungarie Regem Illust. eique exhibito brevi nostro creditio nostro nomine salutem dices cum dono apostolice benedi-

ctionis, sibi que amplissimis verbis declarabis, quantum sue Maiestati afficiamur, et quantum sumus et fuerimus studiosi honoris ac rerum suarum ob singularem eius in nos et apostolicam sedem observantiam, qua de causa plurimi existimantes Maiestatem suam, et nationem ac Regnum illud quoddam quasi antemurale et firmissimum vallum Italie et totius christianitatis, quecunque de imminentibus periculis christianorum, et de illorum salute seu provisionibus necessariis in eorum defensionem faciendis nobis occurrunt, per te legatum a latere nostro istuc propterea destinatum eidem communicanda duximus.

Quia vero preter predictum breve credititium tecum etiam afferes aliud breve directum ipsi Regi, et Prelatis ac Baronibus Regni sui, si placuerit Regie Maiestati, et circumspeditioni tue videbitur magis expedire, post exhibitum primum breve credititium poteris Regem requirere, ut velit circumspeditionem tuam audire, presentibus eiusdem consiliariis, prelati et baronibus, coram quibus, ut sequitur omnia declarabis, presentato et perlecto brevi nostro ad eos directo.

Quare vel ipsi Regi simul et consiliariis, prelati et baronibus predictis, vel sine illis, ut placuerit, diligentissime expones, quemadmodum nos statim ab initio nostre ad Apostolatus apicem assumptionis semper cogitatus omnes nostros eo direximus potissimum, ut res christiana, quantum per nos fieri posset, ab infanda Turcorum rabie defensaretur, pro qua re misimus sepius etiam nondum exacto biennio tum litteras, tum nuncios, et demum hac de causa Maiestatem suam et alios christianos principes monuimus, ut ad nos oratores suos cum sufficienti mandato bene instructos mitterent, non tamen profecimus, ut desiderabamus, propter scilicet discordantium christianorum animos, et eorum frigescentem desidiam, et peccatis etiam nostris causantibus. Ecce, sicut iam Maiestati sue notum est, nunc tyrannus ille Turcorum crudelissimus christiani sanguinis sitibundus, ex christianorum negligencia pariter et similitate animos assumens, quod dolenter referimus, capta superiori anno Naupacto, et nuper expugnatis direptisque duabus aliis Venetorum in Peloponensi lictore urbibus, Methone et Corona, ad res bellicas opportunissimis, magnaue edita clade ferocius in christianos assurgit, et per tota illa litoralia loca liber debacchatur, nulli sexui, nulli etati, nulli ordini parcendo, et sacra omnia pariter prophanando et polluendo, fitque victoria quotidie insolentior, et ad interiora iam Italie penetrare omni conatu meditatur, cuius furori nisi opportuno tempore obviam eatur, obsessam, immo oppressam Italiam inspicimus cum universe christianitatis, quod deus avertat, desolatione et calamitate.

Et cum res tanta nullam vel minimam moram patiatur, hortaberis Maiestatem suam accommodatis verbis, velit pro sua Regia generositate communem hanc causam amplecti et ostendere, quatenus dei et christiane religionis fideique orthodoxe zelus in eius catholico et pientissimo animo situs sit, prout etiam ex suis litteris sepe intelleximus, quibus se promptissimum ad hoc semper fore declaravit, facile alios inducet ad opportuna auxilia afferenda, si ipse in primis, in quem tanquam optimum christiane religionis athletam omnium oculi sunt coniecti, adiumento erit, et profecto Maiestas sua in nulla alia re ma-

iolem sibi gloriam vindicare potest, quam in hac fidei causa in tanta nunc rerum angustia constituta tantoque et tam imminente periculo, a quo etiam Maiestas sua, si bene considerat, non longe abest, maxime propter dominia prefatis insolentissimis et potentissimis hostibus vicina et confinia.

Sciat insuper Maiestas sua nos totis conatibus ad hanc saluberimam et necessariam expeditionem intendere, nichilque a nobis possibile pretermitti, et misisse quoque alios legatos ad ceteros christianos principes, quos promptissimos futuros esse non diffidimus, et nos una cum Venerabilibus fratribus nostris sancte Romane ecclesie Cardinalibus, adhibitis spiritualibus et temporalibus sedis apostolice presidiis, in nulla parte deerimus, profecturi, ut infra dicemus, personaliter cum eisdem Cardinalibus, modo Maiestas sua alacri animo negotium aggrediatur. Ex quo quidem immortalem laudem apud homines, apud deum vero perenne meritum, et a nobis atque hac sede uberrimam commendationem reportabit. Verum ut ad premissa celsitudo sua cum aliis principibus christianis possit quietius et liberius vacare, significabis ei, nos circumspectioni tue specialiter commisisse, ut omnem operam et diligentiam tuam interponere studeas, ut predicto Regi nostram et tuam offerre operam atque industriam ad sedandas et componendas discordias, si que forsitan inter Maiestatem suam et Cesaream celsitudinem vel aliquem Regem, aut alias prelatos et barones Regni sui vigerent. Ad quarum quidem discordiarum compositionem summo studio hortaberis Maiestatem suam, ut animum suum, quantum in se est, disponat, ne propterea tam necessarium opus interrumpatur, et privata causa publicam impediat. In qua re volumus, ut vice nostra apud prefatos prelatos et barones, et quosunque tue legationis opus esse videris, opportune opereris, quo, sicuti diximus, omnis discordie materia vel tollatur, vel ex toto, si fieri possit, vel saltem ad aliquod longum tempus et adminus per triennium sopiatur et quietetur. Non enim ignorat sua Maiestas, et ipsi prelati et barones, quantum mutua charitas, et pax inter christianos Reges et principes ad hoc negotium fidei catholice conducatur, quantumque necessaria sit, et e converso quantum detrimenti discordia afferat, cum sicut diximus et palam est, illa Turcorum vires magna ex parte auxerit, et animos ei addiderit, cum maximo et pene irreparabili christiane reipublice detrimento. Quare omne studium, diligentiam et operam interponere non cessamus, ut omnes christiani Reges et principes exhortationibus et monitis nostris adducti hanc pacem concorditer amplectantur, quos etiam inclinatos et ad eam ineundam propediem deventuros esse non dubitamus.

Quantum autem ad subsidia ministranda pertinet, de quibus alias Maiestas sua scripsit, pro certo iam teneat, quod cum effectu bona et opportuna provisio fiet, ita ut optimo animo esse possit. Ad id enim et Veneti bene dispositi reperiuntur, et nos pro virili nostra in nullo deerimus, super quibus, ut cum effectu provideatur, plenam facultatem promittendi tibi per nos datam, et similiter per Venetos oratori suo affirmabis, sicut Venetiis tecum conclusum fuerit.

Significabis etiam Maiestati sue, quod, sicut nobis videtur, tempus huiusmodi expeditionis et belli non potest, nec debet esse minus triennio in-

choando cum dei adiutorio per totum mensem Aprilis proxime futuri, et ut sequitur finiendo, ut infra declarabitur.

Preterea perquirendum erit per circumspectionem tuam, et ipse etiam diligenter examinare debebis, cum quibus et quot gentium armigerarum et equestrium et pedestrium copiis, et pro quanto tempore velit bellum istud aggredi et continuare: nam exercitus sue Maiestatis et numero et robore militum, considerata hostis potentia, validus esse debebit. Et insuper iterrogandum erit, que stipendia sibi a nobis, et a sede apostolica ac Venetis persolvi velit, que omnia tibi aperiatur, quoniam re ipsa intellecta pro viribus necessitati sue providere curabimus.

Sciendum preterea erit, quantum de suo cum natione Regni sui eadem Maiestas sit expositura ultra pecuniam ex decima, cruciata et iubileo proveniaturam: que cum nostra et ecclesie sit, et ad nos spectet, in dictum tamen usum eis concessimus. Certe etiam Regie Maiestati sue conveniret, et ipsis prelati et baronibus, ut preter dictam pecuniam etiam ex propria, quantum possunt, in tam urgenti necessitate exponant, quod erit necessarium pro dicto suo exercitu, presertim cum ad communem fidei causam, cui per omnes subveniendum est, accedat etiam securitas statuum et dominiorum suorum, que propter vicinitatem subiacent continuis devastationibus, vexationibus et periculis Turcorum.

Hanc autem ob causam non ignoscat sua Maiestas, nos eidem decimas in regnis suis, cruciatam et iubileum gratiose concessisse, persuadeatque sibi, nos circa defensionem regni sui contra Turcos non minori cura quam sedis apostolice invigilare, et propterea nos et domini Veneti convenimus in hac expeditione velle cum Maiestate sua consociari ad minus per dictum triennium, qua volente ex nunc forti manu et iusto exercitu suo contra Turcos irrupere, ac promittente et se obligante bellum per dictum triennium continuare, et interim cum Turcis nullam pacem, inducias vel concordiam tractare vel inire, nos ac dominium Venetorum efficaciter promitemus, quod Maiestatem suam non deseremus, sed annuatim per dictum triennium nos pro nobis et sede apostolica in subsidium suum ei dabimus ducatorum XL. millia, et dominium Venetorum ducat. C. millia vel circa, promittentes etiam, quod per aliquem ex nobis non devenietur triennio durante, et ipso Rege in hoc bello contra Turcas continuante cum Turcis ad aliquam treguam, pacem vel aliam concordiam sine consensu suo, nec cum eisdem Turcis aliquos tractatus concordie contrahetur, dummodo sua Maiestas idem ex latere suo promittat exsequatur, intervenientibus hinc inde obligationibus, confidentes etiam, quod reliqui catholici Principes ad huiusmodi expeditionem prompte concurrent, ut prefertur.

Quoniam vero circumspectioni tue satis innotescit summum et ardens desiderium nostrum parande huius tam necessarie et salutifere expeditionis in Turcos, in qua dies noctesque versamur, ac studia et curas omnes nostras convertimus, cum hactenus et litteris et Nunciis ac Legatis nostris continuo transmissis apud Reges et principes christianorum, peccatis nostris facientibus, parum profecerimus: ut eos saltem exemplo nostro ad huiusmodi expeditionem

optatam ineundam et prosequendam excitemus, volumus ac tibi committimus, predicto Regi ac omnibus Prelatis et Baronibus illius Regni significes et affirmes deliberationem nostram omnimodam, per quam decrevimus cum sacro Collegio nostro ad hanc sanctam expeditionem non solum nostras, et ecclesie facultates omnes verbo et opera prestare, sed personam etiam nostram tanquam hostiam deo placentem omnino offerre, et quod reliquum est etatis nostre in dei atque ecclesie sue huiusmodi obsequium exponere. In quo proposito etiam sunt, ut nosti, venerabiles fratres sancte Romane ecclesie Cardinales apud nos agentes, qui nobis in secreto Consistorio nostro, habita super hoc matura deliberatione, unanimiter concluderunt et promiserunt, ad huiusmodi expeditionem se cum classe ad id instruenda nobiscum personaliter profecturos. Quare Maiestatem suam, Prelatos et Barones nomine nostro certificabis, nos et ipsos fratres nostros Cardinales eandem deliberationem cum dei adiutorio modo infra dicendo effectualiter executioni demandaturos.

Quia diximus nos personaliter cum Cardinalibus profecturos, licet paucam rerum bellicarum peritiam habeamus, qui sacra, et non castra sequuti sumus, tamen volumus, cum Maiestate sua et Prelatis ac Baronibus communices quicumque pro huiusmodi negotio bene absolvendo consideravimus, que nobis valde oportuna, et ad propositum fore videntur.

Nam attenta hostis potentia, et amplitudine dominii sui, existimamus ad hanc expeditionem tres exercitus, et illos quidem validos esse necessarios, duos videlicet terrestres, tertium vero navalem, qui omnes uno eodemque mense, et si fieri potuerit, eadem die in terras hostiles irrumpant.

Sed quoniam Maximilianus Rex et natio Germanica non habent eandem commoditatem et oportunitatem pro instruenda classe, quam habent pro exercitu terrestri parando, et Serenissimi Francorum et Hispaniarum Reges et dominium Venetorum cum reliquis Italicis propter loca maritima, portus, et copiam navium ac triremium et hominum ad huiusmodi classem necessariorum habeant maiorem facilitatem, ideo nobis videtur, quod unus exercitus terrestris per Regem Romanorum et totam Germaniam, cui presit dictus Rex cum Legato sedis apostolice, instruatur, secundus vero exercitus instruatur per ipsum Regem Hungarie cum fratre suo Charissimo in Christo filio nostro Alberto Polonie Rege illustri, et Valachis atque fidelibus aliis in illis partibus adiacentibus, cui quidem secundo exercitui terrestri presit Regia Maiestas Hungarie et Bohemie etiam cum Legato nostro; et tertius navalis per nos et ipsos Francorum et Hispaniarum Reges, ac dominium Venetorum et reliquos Italicos dominos instruendus, quia ex causis predictis facilius et commodius possunt preparare classem ad hoc necessariam. Ad quam etiam requirenda erunt subsidia saltem pecuniaria a Regibus Anglie et Scotie, et in eadem classe ducendus etiam erit aliquis bonus exercitus gentium pedestrium et equestrium, qui descendant, ubi opus fuerit, in terram ad oppugnationem et damna Turcorum.

Et quia nos cum prefatis Cardinalibus tum propter etatem et alia incommoda exercitus terrestres sequi non possumus, cum eadem classe proficiscemur, dummodo prefati Reges Francorum et Hispaniarum vel alter eorum, sicut speramus, personaliter venerint.

Significabis etiam ipsi Regi, ac Cardinali Strigoniensi aliisque Prelatis et Baronibus, nos in huiusmodi deliberacionem, inspirante domino, devenisse propter urgentem et instantem christiane religionis necessitatem et pressuram, cui nisi celeriter occurratur, actum esse videmus de rebus christianis: quoniam si nos cum ipsis venerabilibus fratribus nostris Cardinalibus omnia bona nostra, et personam nostram, nullis dispendiis et incommodis, nullis vite periculis parcendo, in hanc expeditionem tam sanctam, tam necessariam exponamus, speramus etiam catholicos Reges et principes promptius exemplum nostrum, auctore domino, secuturos, et privatis odiis atque affectibus suis causam dei et proprium honorem preposituros. Qua de causa presentialem interessentiam nostram huic necessitati admodum oportunam iudicamus, idque, adiuvante domino, prospere eventurum ex eo nobis suademus, quod ad id non solum Cesaream Maiestatem, sed etiam Francorum, Hispaniarum atque Maiestatem suam et fratrem Polonie et alios christianos Reges optime dispositos et admodum propensos et sua sponte inflammatos videmus, etiam Hispaniarum Reges exhortationibus nostris inducti classem eorum satis validam et optime instructam in auxilium Venetorum contra Turcum miserunt, et iam cum Veneta classe coniuncta est.

Si Maiestas sua interrogabit, quid facturi sumus, si neque Rex Francorum, neque Hispaniarum venerint personaliter, sicut optamus, respondebis, quod in tali casu, nemine ex dictis Regibus personaliter veniente, nos etiam ab Urbe et terris ecclesie non discederemus, sed cum dicta classe legatum Cardinalem mitteremus, qui eidem classi preesset, quoniam persistimus omnino in proposito sollicitandi [dictum exercitum navalem et] dictam classem armandam per ipsos Christianissimum et Hispaniarum Reges, et per ipsum dominium Venetorum, ad quam nos etiam simul cum aliis principibus, dominis et communitatibus Italicis ad hoc concurrentibus ultra XL. millia predicta sue Maiestati mittenda, et ultra decimas et cruciatam ad nos spectantes propterea eis concessas, et alios graves et continuos sumptus, quos pro tuitione status nostri subire oportet, pro rata introituum nostrorum contribuemus. Nam si pro desiderio nostro expedicio generalis per omnes principes christianos, peccatis nostris facientibus, fieri non possit, nos tamen et Maiestas sua, si volet, ut optamus, et Christianissimus et Hispaniarum Reges cum Rege Polonie fratre suo, et dominium Venetorum simul cum aliis dominis Italicis contra Turcos consociati dictam expeditionem, auxiliante domino, suscipiemus pro rata nostra contributuri.

Preterea volumus simili studio circa premissa omnia alloquaris seorsim Prelatos omnes et Barones illius regni, et quemlibet eorum, quibus singulis declaratis premissis necessitatibus, desiderio nostro et resoluta predicta deliberacione nostra eundi personaliter cum ipsis fratribus nostris Cardinalibus in eandem expeditionem, ut prefertur, exhibitisque brevibus nostris ad eos scriptis, ipsos et operam suam quanta poteris efficacia requiras, ut non desint in tot angustiis ecclesie et christianitatis, sed apud ipsum Regem et ubi opus fuerit, partes suas et auctoritatem cum effectum interponant, ut ex habitis aliisque respectibus omnibus omnes discordie sedentur, et pax sequatur, ut con-

corditer hec tam necessaria expedicio a nobis tantopere concupita sine dilatione totis viribus suscipiatur ab eodem Rege, et ipsis Prelatis ac Baronibus Regni Hungarie modo predicto, instando etiam apud quemlibet eorum perquires et eos hortaberis, velint non solum iuxta facultates eis a domino concessas prompte et liberaliter exponere, sed etiam exemplo nostro personas suas prestare et sue Maiestatis castra sequi, et dicto Regi deo militanti continuo verbo et opera assistere: requirendus insuper quilibet ex eis per circumspeditionem tuam erit, quantam summam pecunie ex propriis introitibus velit exponere ad expensas predicti Regii exercitus terrestris, cui sua Maiestas preerit, ad eandem contributionem non solum prefati Prelati, sed etiam Barones et alii domini requirendi erunt pro qualitate introituum et domini cuiuslibet.

Hec vero omnia volumus etiam seorsum communices cum venerabili fratre Archiepiscopo Strigoniensi, quem nuper Cardinalem creavimus, qui cum plurimum gratia et auctoritate apud illum Regem possit, et eius consilio idem Rex agat omnia, exhibito ei brevi nostro et declarato precipuo in eum affectu nostro, quantique circumspeditionem suam facimus, et quam confidentiam de eo habeamus, ipsum propterea ad Cardinalatus honorem promovimus: quare cum ipse sit egregia et excellens manuumstrarum factura, commissionem nostram causamque legationis tue aperies, et in omnibus, que per te agenda erunt, fidenter operam, consilium et auxilium eius, ut te dirigat, requires, et hortaberis eum propterea et rogabis, ut in omnibus tibi assistat et faveat tam apud Regiam Maiestatem, quam apud alios quoscunque, ubi opus fuerit, ut sublatis omnibus discordiis, si que istic vigerent, soli expeditioni in Turcos in tanta christianitatis necessitate atque periculo constitute pro desiderio nostro intendatur, ceteris omnibus posthabitis, quod eo magis et summo cum ardore et celeritate a circumspeditione sua procurari debet, quo ipsa nuper per nos hoc honore et ampla dignitate Cardinalatus aucta et purpureo pileo insignita est: oportet enim eum, ut novit sua circumspectio, qui illa sit insignitus, non solum labores et pericula fortiter subire, sed etiam inflammatus fervore caritatis sanguinem effundere, et vitam pro fidei catholice amplitudine et ecclesia dei, ac nostra et apostolice sedis defensione exponere. Speramus circumspeditionem tuam pro eius prudentia, virtute et auctoritate, nostroque intuitu in hoc negotio minime sibi defuturam, sed expectationi de se nostre omni ope, auxilio et consilio, prout optamus, satisfacturam.

Preterea cum per litteras suas et venerabilem fratrem Episcopum Calliensem nuncium nostrum nobis significaverit et affirmaverit, si eum Cardinalem crearem, ipse ad nos illico veniret, ad prestandam nobis obedienciam et pileum rubrum nostra manu hic suscipiendum, circumspeditionem suam hortaberis, ut quantocius potest, ad nos veniat, quoniam eum avide expectamus, eius adventus nobis erit pergratus, ipsumque in honore habebimus, et in nos fidem ac deditissimam mentem suam amplectemur, quin etiam a nobis in partibus illis legatus apostolice sedis creatus in patriam brevi cum honore redire et ibi remanere poterit, et tu ad nos regredi.

Requires postea seorsum operam et favorem venerabilium fratrum nostrorum Archiepiscopi Colocensis, et Episcopi... circa predicta agenda, quibus etiam

brevia nostra dirigimus, et cuilibet ex eis nostram in eos paternam caritatem expones: quos deinde hortaberis, rogabis et monebis, ut in tantis fidei angustiis et periculis, in quibus universa christiana religio versatur, velint tibi assistere, et partes suas apud Regem et quoscumque opus fuerit interponere, ut huiusmodi expedicio tam sancta et necessaria, et Regi et eius Regno gloriosa sine dilatione suscipiatur, et bellum tam iustum aggrediatur. In quo quilibet ex eis, si opem auxiliumque in hoc negotio tibi prestiterit, deo in primis, nobis christianeque reipublice, ac sedi apostolice et honori ac officio suo plurimum satisfaciet.

Similiter apud alios Prelatos et Barones Regni enixe instabis, quibus declarato summo desiderio nostro et rei necessitate, eos hortaberis, ut tibi assistant, et ut bellum hoc tam iustum tanque necessarium cum Rege concordibus animis in dei nomine sine dilatione animose aggrediantur, instanter requires: res enim amplius nullam patitur dilationem.

Ad extremum ostendes verbis amplissimis, quantum nos Maiestati sue afficiamur, quantaque ipsum et Regnum eius totum benivolentia prosequamur, et merito quidem, cum precipuam sue Maiestatis observantiam ac reverentiam in hac sanctam sedem, et sedentem in ea quotidie experiamur, propter quod et nos et ipsam sedem erga se omni tempore bene dispositos futuros esse potest sibi non immerito persuadere. Preterea ne quid in locis illis et proximis nutriatur aut excitetur, quod eandem sanctam expeditionem aliquo modo vel interrompat vel turbet, et maxime propter heresim in aliquibus locis illarum partium suscitatum advertes quam diligentissime ad res illas Boemas, Valachorum et Olmucensium, et ea omnia, ubi et apud quos necessarium esse videris, solerti cura operaberis, que huic rei conducere possint circa res Boemas, que sicut periculi plene, cum magna dexteritate et advertentia procedendum est, nec aliquid pro nunc innovandum nobis inconsultis.

Exinde simili modo adibis Carissimum in Christo filium nostrum Albertum Polonie Regem Illustrem eique exhibito brevi nostro, et enunciata salute cum apostolica benedictione, sibi declarata christianitatis necessitate, ac desiderio nostro et deliberatione per nos cum venerabilibus fratribus nostris sancte Romane ecclesie Cardinalibus, et omnibus premissis similibus exhortationibus erga eum uteris, ut super hoc bello ineundo velit adversus communem hostem cum fratre suo Rege Hungarie concorditer convenire, et illud totis viris aggredi et continuare, presertim cum Regnum suum Polonie undique ab infidelibus vexetur, quorum potentia non sine maximo rerum suarum periculo et preiudicio augeri potest: cui etiam significabis hanc ob causam decimas, cruciatam et iubileum per nos similiter gratiose sibi fuisse concessas, et similiter per circumspeditionem tuam perquirendum erit diligenter, cum quot copiis gentium armigerarum equestrium et pedestrium sua Maiestas pro parte sua velit hoc bellum aggredi continuandum ad minus per dictum triennium.

De stipendiis tamen nichil ei offeras.

Similiter cum quanto poteris studio exhortaberis et requires, ut securius et liberius huic expeditioni in Turcos intendat, curet omnino inire pacem et concordiam saltem ad aliquod longum tempus cum omnibus aliis inimicis

et emulis suis, si quos habet, presertim cum finitimis et aliis etiam scismaticis, et in primis concordet et conveniat cum Rege Dacie et Svecie, ac etiam cum Magistris Prussie et Livonie ordinis beate Marie Teutonicorum, pro qua concordia et pace volumus omnem operam et studium, interposita etiam auctoritate nostra, adhibeas.

Similiter omnia premissa communicabis cum Cardinale fratre suo, eum nomine nostro rogando et requirendo, ut velit apud Regem, et quoscumque opus fuerit, partes suas ex animo et cum affectu interponere, et verbo ac opere, sicut officio convenit, in hoc tibi assistere, et exemplo nostro, qui ad hanc expeditionem personam nostram cum aliis fratribus nostris Cardinalibus offerimus, et ipse ex bonis sibi ad deo et ecclesia sua collatis nullis parcere, sumptibus quandoquidem cum ad hoc ex Cardinalatus dignitate per nos sibi collata sit obligator, et non solum facultates, sed proprium sanguinem pro defensione fidei catholice et ecclesie dei effundere tenetur.

Ceteros etiam Prelatos et Barones eiusdem Regni Polonie similiter adhortari et ad premissam expeditionem requirere et excitare cures.

Si apud aliquem ex prefatis Regibus Hungarie et Polonie intelligeres esse aliquem nuncium vel oratorem tyranni Turcorum, curabis diligenter, ut ab eisdem Regibus dimittantur et licentiantur et omnis contactus seu practica pacis, tregue vel cuiusvis concordie penitus abscindatur et tollatur, et ab eisdem Regibus et quolibet eorum requiras, ut in valida forma promittant, quod bellum predictum continuabunt, ut prefertur, et eadem expeditione contra Turcos durante, pro qua eis gratiose concessa est cruciata et iubileus cum decimis, nullam possint, nec debeant cum Turcis inire seu tractare et praticare pacem, concordiam seu treguam sine nostro et apostolice sedis consensu, quoniam eosdem Reges eorumque Prelatos et Barones certificabis, nos similiter facturos et curaturos, ut etiam domini Veneti idem promittant. Speramus dictos Reges Hungarie et Polonie, et eorum fratrem Cardinalem Strigoniensem ac alios prelatos et principes dictorum Regnorum exhortationibus tuis aures benignas prestituros, et considerata undique rei necessitate a catholico animo et innate virtutis bonitate non dissensuros, quibus nos et hanc sanctam sedem amplissime offeres.

Cetera ad hunc effectum suplebit circumspectio tua iuxta gratiam tibi a deo datam. Datum Rome apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die XVIII. Novembris, Millesimo quingentesimo. Pontificatus nostri Anno Nono (sic).

L. Cardinalis Caputaquensis.

Ex lib. Instructionum Tom. LV. fol. 467.

CCCLXXXII.

1500.

1500. *Papa Alesandru VI.* înscințeză pe toți credincioșii, că a înduplecată pe regele Ungariei și pe regele Poloniei se începă o nouă *espedițiune asupra Turcilor*, și iertă păcatele tuturoră acelora, cari voră lua parte în persônă la espedițiunea acésta, ori voră contribui, pentru scopulă acesta, cu victuale și cu alte lucruri necesare.

ALEXANDER EPISCOPUS etc. Ad futuram rei memoriam. Gradiante domino super aquas, Petrus humane conditionis oblitus, sibi dari viam in fluctibus et poposcit et meruit, tantaque fuit confidentia mentis eius, ut crederet se posse per fidem, quod impossibile fiebat homini per naturam, unde propter constantiam sue fidei, qui pisces capiebat in undis, piscator hominum in terris, clavigerque Regni celestis ac gregis dominici custos a domino est constitutus, ut oves, que perierant, ad ovile perduceret, et a luporum vexationibus preservaret et tueretur, ac singulos sue cure commissos in vere fidei confessione a culpis ablueret, et potestate sibi tradita ad ianuam Regni celestis elevaret. Unde nos eiusdem beati Petri meritis licet imparibus successores, et domini nostri Iesu Christi in terris Vicarius effecti, audito sepius et intellecto validissimo exercitu, quem perfidi Turchi Christi nominis hostes adversus christianos terra marique paraverant, ac mente revolventes, quot Regna, quot provincie, quot dominia et principatus, ac civitates, ville et oppida ac alia loca christi-fidelium, qui in sortem et hereditatem eiusdem domini nostri Iesu Christi vocati fuerant, numero repleta, non solum predecessorum et antecessorum nostrorum, sed etiam nostris temporibus ab ipsis impiissimis et crudelissimis, ac damnate secte Machometane defensoribus et christiane religionis inimicis, Turchis capta et obsessa fuerunt, quodque ipsi post habitam victoriam, sicuti sibi a natura crudelitas innata est, ab huiusmodi crudelitate et sevitia abstinere nescientes, Regna provincias, dominia, civitates et loca predicta, et in illis consistentia dei templa (proh dolor) everterunt, incendio concremarunt, virgines deflorarunt, et tam illas, quam alias mulieres et viros cum eorum filiis et parvulis adhuc lactantibus secum adduxerunt, et in perpetuam servitutem constituerunt, ac quod dolenter referimus, quandoque eos ad abnegandam fidem christianam tum polcitationibus, quas tamen postmodum non observant, tum etiam diversis penarum generibus induxerunt et coegerunt, senesque tanquam inutiles, o crudelitas immensa! interfecerunt, iuvenes vero tanquam boves iugo aratri constituerunt, aliaque quam plura insupportabilia tormentorum genera in ignominiam et dedecus ac vilipendium christiane religionis et dei excelsi contemptum inflixerunt et imposuerunt, et in dies excogitare non cessant, quomodo possint christianum nomen subiugare; quodque adeo illorum potentia et effrenata audacia crevit et in dies crescit, ut sancta mater ecclesia, que domina gentium a domino constituta fuerat, quodammodo ancilla eiusdem secte Machometane facta, et eiusdem ecclesie filii tanquam servi sub tributo constituti sint, et quod nisi dictorum Turchorum rabies et conatus reprimerentur, periculum non parvum imminebit, quin brevi tempore reliquum chri-

stianitatis suo imperio et subiectioni subiugarent, de eodem domino nostro Iesu Christo exemplo beati Petri confidentes, quod suos non deseret in tempore necessitatis, non cessavimus catholicos Reges et principes sepius exhortari et requirere, ut pro reverentia ipsius domini nostri Iesu Christi, cuius causa agitur, semotis quibusvis discordiis et emulationibus, pacem inter se componentes, ad subversionem et exterminationem prefatorum Turchorum et eorum principis Machometi, qui eius oculis veneno plenis non cessat lustrare, qua parte venenum diffundat et christianos offendat, insurgerent. Et anno mox elapso ad obviandum furori dictorum Turchorum, qui magnum exercitum terra et mari adversus eosdem christianos preparaverant, hac precipue de causa bone memorie Iohannem sancte Marie in Vialata diaconum Cardinalem, tunc in humanis agentem, Legatum nostrum de latere ad dilectos filios Nobilem virum Augustinum Barbadico ducem, et dominium Venetorum destinavimus, qui nostro nomine eisdem duci et dominio per nos possibilia in tam pio et necessario opere expeditionis contra prefatos Turchos subsidia offerret, et quamvis dux et dominium prefati in eodem tam necessario et celeritatem exigente opere, etiam voluntarie ac etiam nostris monitionibus et exhortationibus exhortati, ingentem classem et exercitum adversus dictos Turchos parassent et misissent, carissimusque in Christo filius noster Ludovicus Francorum Rex christianissimus et dilectus filius noster Petrus sancti Adriani diaconus Cardinalis, qui magistratum hospitalis sancti Iohannis Hierosolimitani ex dispensatione apostolica obtinet, ac dilecti filii Conventus Rhodi hospitalis eiusdem, etiam ipsis nostris exhortationibus excitati, magnam navium copiam cum armatorum multitudine in subsidium ducis et domini predictorum et ipsius christiane fidei misissent, tamen forsitan domino propter christifidelium delicta, et ut singuli principes et christifideles quodammodo a somno excitati et ad sancta dei opera intenti, vehementius adversus dictos Turchos insurgant, permittente, dicti Turci multitudine prevalentes, magnam partem classis christianorum devastarunt, et ex huiusmodi victoria in superbiam et elationem adducti, et cognoscentes etiam christifidelium debilitatem et impotentiam, in suaque potentia et ferocitate confidentes, ad civitatem Naupactensem munitissimam se contulerunt, et illam vi et armis occuparunt, ac alia quam plurima mala et damna partibus illis intulerunt. Nos vero desiderantes, quantum cum deo possumus, huic morbo tantum invalescenti et virus suum dilatanti et diffundenti congruum antidotum necessariamque medicinam exhiberi, et ipsius beati Petri exemplo de eodem domino nostro Iesu Christo spem indubiam tenentes, quod non solum ceteros suos fideles a dictorum Turchorum oppressionibus tueretur, sed etiam eis de ipsis immmanissimis Turcis victoriae triumphum preberet, ut ab ipsis occupata loca recuperarentur, eum adiuvante domino possit unus mille ex eis fugare, non cessavimus apud Carissimos in Christo filios nostros Vladislaum Hungarie et Iohannem Albertum Polonie Reges Illustres nostris exhortationibus instare, et in nostram sententiam inducere, ut ipsi tanquam validissima fidei christiane et hoc tempore tanto imminenti periculo oportuna propugnacula, expeditionem contra prefatos Turchos, qui validissimum exercitum terra et mari et in diversis locis adversus ipsos christianos preparave-

runt, susciperent: Nosque eosdem Hungarie et Polonie Reges tam aptos, quam etiam pro devotione et sinceritate, quam semper erga sanctam sedem apostolicam gesserunt et gerunt, voluntarios invenimus, ordinavimusque iuxta possibilitatem nostram eisdem Regibus pro premissa expeditione subsidium preberi et dari, et etiam prebebimus ac ab aliis preberi facimus pro nostris viribus iuxta temporibus et rei qualitatem et necessitatem. Verum cupientes etiam providere, ut christifideles regnorum et dominiorum predictorum Regum, et in illis residentes seu quomodolibet habitantes, huic expeditioni una cum prefatis Regibus et eorum exercitibus vehementius contra dictos Turchos et eorum sevitiam et rabiem exardescant et insurgant, quo maioribus muneribus et gratiis pro consequendis premiis felicitatis eterne cognoverint se communitos, de omnipotentis dei misericordia, qui omnes ipsum in eorum necessitatibus invocantes sublevat, et eiusdem Petri ac beati Pauli etiam apostoli eius auctoritate confisi, omnibus et singulis christifidelibus vere penitentibus et confessis, Regnorum et dominiorum Regum predictorum, et in eisdem Regnis et dominiis quomodolibet habitantibus et aliis quibuscumque, qui in expeditione huiusmodi contra prefatos Turcos cum prefatis Regibus, seu eorum vel alterius ipsorum exercituum capitaneis et ductoribus per annum interfuerint, seu in castris dictorum exercituum aliquod opus ad huiusmodi expeditionem necessarium vel oportunum fecerint, aut victualia et alia necessaria pro subventionem pugnantium in dictis castris, aut inibi pro opere expeditionis huiusmodi quomodolibet commorantium detulerint, et premissa seu aliquod eorum durante huiusmodi expeditione fecerint, plenissimam omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti et ore confessi fuerint, veniam et remissionem etiam huius sacri anni iubilaei centesimi, et que proficiscentibus in subsidium terre sancte concedi consuevit et concessa est, ac ipsum iubileum per presentes elargimur. Ac volumus et apostolica auctoritate decernimus ac concedimus, ut tam predicti, quam qui commode ad huiusmodi expeditionem accedere non valentes, etiam utriusque sexus christifideles tam laici quam ecclesiastici, etiam religiosi, dictorum tamen Regnorum et dominiorum, alium vel alios suis expensis secundum suas facultates transmiserint vice sua ad pugnandum, seu alias huiusmodi expeditionem iuxta necessitatem et oportunitatem adiuvandum, per annum seu ad minus per sex menses in dictis castris militaverint, aut aliquod ex dictis operibus peregerint, seu pecuniam propter ea necessariam in locis deputandis ad hec erogaverint, tam mittentes, etiam si duo, tres, seu si eorum facultates non sufficerent, etiam decem unum solum miserint, quam missi huiusmodi indulgentie et remissionis participes existant, quodque si post iter acceptum in via seu etiam in castris infra annum seu sex menses predictos decesserint, nichilominus huiusmodi plenissimam indulgentiam et remissionem ac Iubileum consequantur, ac quod omnes et singuli tam seculares quam ecclesiastici, etiam religiosi, et in quibuscumque ordinibus etiam presbiteratus constituti, absque alicuius irregularitatis incursu in subsidium huius tam sancte et pernecessarie expeditionis, et pro ipsius fidei catholice defensione interesse possint. Et quia forsitan incole et habitatores Regnorum et dominiorum predictorum ad Urbem pro huiusmodi iubilaeo anno presenti, per

nos etiam iuxta morem et consuetudinem predecessorum nostrorum Romanorum pontificum visitantibus ecclesias dicte Urbis et extra eam ad hoc deputatas concessio, personaliter accedere commode non poterunt, volentes eorum commoditatibus et animarum saluti, ac etiam ut dicte expeditioni liberius vacare possint providere, omnibus et singulis utriusque sexus tam secularibus quam ecclesiasticis, etiam religiosis, dictorum Regnorum et dominiorum, qui quartam partem de bonis et facultatibus suis eius, quod in veniendo ad Urbem predictam pro huiusmodi iubileo consequendo, et inibi per quindecim dies iuxta tenorem litterarum apostolicarum desuper confectarum permanendo, ac in redeundo ad eorum domos iuxta ipsorum condiciones verisimiliter exponerent, eidem expeditioni miserint, eadem auctoritate etiam presentium tenore iubileum et plenariam omnium peccatorum suorum remissionem elargimur, perinde ac si ecclesias predictas statuto tempore personaliter visitarent. Et ut Christifideles huiusmodi plenissime indulgentie facilius capaces efficiantur, ipsis et eorum cuilibet, ut confessorem ydoneum secularem vel religiosum eligere possint, qui eorum confessionibus diligenter auditis, eos et eorum quemlibet ab omnibus et singulis eorum peccatis, criminibus et delictis, etiam quantumcumque gravibus et enormibus, et ex quavis causa specialiter vel generaliter nobis et dicte sedi reservatis, etiam in litteris, que in die Cene domini publicari consueverunt, contentis, et etiam talibus, de quibus presentibus specialem oporteret fieri mentionem, conspirationis in personam vel statum Romani pontificis seu sedem predictam, falsitatis litterarum, supplicationum et commissionum apostolicarum, delationis armorum et aliorum prohibitorum ad partes infidelium, invectionis manuum violentarum in Episcopos vel alios prelatos superiores casibus dumtaxat exceptis, ad effectum ipsam plenissimam indulgentiam consequendi in foro conscientie absolvere et penitentiam salutarem iniungere possit, auctoritate prefata de specialis dono gratie indulgemus. Et quoniam magna est vis orationis, que pie et iugiter ad deum funditur, in tantum ut orante Moyse, populus Israeliticus victoriam de inimicis reportaret, cessante vero oratione, inimici superiores fierent, omnibus et singulis Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Prepositis et aliis ecclesiarum et monasteriorum Prelatis, Conventibus et Capitulis in virtute sancte obedientie mandamus, quatenus cantata in eorum ecclesiis missa solemniter Spiritus sancti et convocato populo has nostras litteras publicent, et in circuitu ecclesiarum processiones faciant solennes, ac clerum et populum Regnorum et dominiorum predictorum moneant et requirant, ut per misericordiam dei, quam sperant se suscepturos, orationibus instant, quantum possunt, ut dominus noster Iesus Christus populo suo periclitanti subveniat, et eum a faucibus draconis satagentis eum devorare eripiat. Nos enim omnibus Christifidelibus, qui predictis piis operibus institerint, in omnibus operibus et artibus in domino benedicimus, non obstantibus quibuscumque suspensionibus indulgentiarum, etiam plenariarum et iubilei per nos quomodolibet, etiam in subsidium terre sancte presenti anno iubilei durante tunc concessarum et concedendarum factis, quas illarumque tenores, etiam si de verbo ad verbum exprimi deberent, pro expressis habentes, nulli predictorum, quominus remissionis, venie et iubilei predictorum

participes fiant, volumus aliquatenus impedimentum affere posse, ceterisque contrariis quibuscumque. Et ut oblationes et suffragia, que per ipsos Christi-fideles ad effectum premissæ expeditionis mittentur, bene et diligenter et fideliter conserventur, ac ad alios quam premissos usus non convertantur, volumus, quod Venerabilis frater Gaspar Episcopus Calliensis, noster ad Reges prefatos Hungarie et Polonie nuntius et commissarius destinatus, debite cum consilio Regum predictorum ac aliorum dictorum Regnorum prelatorum curet providere, quo oblationes et suffragia predicta sine ulla prorsus fraude, prout melius expedire cognoverit, ad huiusmodi effectum recipi, conservari et exponi possint, super quo sibi plenam, liberam et omnimodam harum serie concedimus facultatem, conscientiam suam super hoc plurimum onerantes. Ceterum, quia difficile foret presentes litteras ad singula loca, ubi necesse fuerit, deferre, volumus, et eadem apostolica autoritate decernimus, quod transumpto presentium litterarum sigillo alicuius prelati ecclesiastici munito, et manu notarii publici subscripto eadem fides tam in iudicio quam extra et alias ubilibet adhibeatur, que ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibite vel ostense. Nulli ergo etc. nostre voluntatis, decreti, concessionis, indulti et mandati infringere etc. Si quis autem etc. Datum Rome apud Sanctum Petrum Anno etc. millesimo quingentesimo, undecimo Kal. Iunii. Pontificatus nostri Anno Octavo.

Ex. Reg. orig. An. VIII. secr. lib. VI. fol. 127.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. p. 547—550.

CCCLXXXIII.

1500.

1500. *Papa Alesandru VI.* concede regiloră din Ungaria și din Polonia o subvențiune de *resbelă* în contra *Turciloră*, și anume a Țecea parte din toate veniturile bisericesci și mănăstiresci din țările acestea.

ALEXANDER EPISCOPUS etc. Ad futuram rei memoriam. Universo pene orbi notissimos Turcorum conatus nepharios atque multiplices, et quantas ipsi nephandissimi fidei catholice hostes christianis populis strages, cruentissimas iacturas et damna intulerint, quodque Croaciam illiusque incolas invaserint, et illorum aliquos in numero copioso, diris cruciatibus et diversis penarum et tormentorum generibus affectos, ultimo supplicio crudelissime tradiderint, ac intra Polonie et Ungarie Regnorum fines hostiliter ingressi fuerint, et christianos exinde in diram eorum servitutem adduxerint retroactis temporibus, et novissime superiori anno Naupactum civitatem munitissimam dilectorum filiorum nobilium virorum Augustini Barbadico ducis et domini Venetiarum vi et armis ceperint, diversasque incursiones etiam usque ad portas nonnullarum aliarum

ducis et domini predictorum civitatum fecerint, ac multa millia animarum abduxerint, et in miserabilem servitutem redegerint, villasque et loca plurima igne ferroque vastaverint, non sine gemitu et cordis amaritudine animo sepe numero revolventes, et attente non minus considerantes, quod ipsorum Turchorum tyranni nephanda crudelitas sparsi sanguinis fidelium multitudine non satiata, copiosam in dies classem maritimam munit et auget, ac maximum terrestre parat exercitum, ut eadem Polonie et Ungarie Regna, aliaque ducis et domini predictorum dominia, reliquasve christianorum regiones terra marique invadat, et in huiusmodi miserabilem, quod deus avertat, redigat servitutem, ipsumque salutifere crucis vexillum ac Christi nomen sanctissimum una cum illius cultoribus toto delet orbe terrarum, templa dei uni sacratissima et sanctorum venerandas reliquias, figuras et imagines, nisi quantocius eius occurratur furori, exterminare penitus moliat in maximam divine maiestatis offensam, et cunctorum catholicorum Regum et principum, quibus precipue status et potencia dati sunt a glorioso deo, ut christianam rempublicam tueantur, aliorumque fidelium ignominiam, dedecus et iacturam, nos vices salvatoris domini nostri Ihesu Christi, qui pro redemptione humani generis a miserabili sathane servitute in precium immolari non abnuit, ut nos sui Regni celestis efficeret possessores, licet immeriti gerentes in terris, vigilis more pastoris, quibus possumus mediis, Regum, principum et fidelium eorundem mentes pro instantis temporis necessitatibus ad eiusdem catholice fidei defensionem inducere, ac omnia nobis possibilia remedia ad resistendum eisdem Turchis parare continuo non cessamus, ne christiane fidei dignitas, peccatis id facientibus, ad miseram deveniat servitutem eandem, parati pro defensione huiusmodi si opus fuerit, illius exemplo, cuius Vicarii sumus, proprium effundere sanguinem, et incommoda quecumque subire, presertim cum Carissimi in Christo filii nostri Wladislaus Ungarie et Bohemie, ac Iohannes Albertus Polonie Reges Illustres, germani fratres, qui scientia rei militaris et viribus admodum pollent, ac gentibus ad bellandum contra ipsos perfidos Turchos aptissimis muniti existunt, quibusque animi et audacia ad res amplissimas peragendas non deficiunt, inter alios catholicos Reges et principes huic nostro desiderio promotores, adiutores et cooperatores accedant, qui etsi tante expeditionis molem in se ipsis suscipere, et hostis eiusdem infestissimi atroces iniurias cum eorum exercitibus ulcisci una nobiscum tota mente affectent, ad tantam rei molem perferendam nostre et regum eorundem facultates nullatenus sufficere possunt, expeditque, ut nos, quorum intentio ad amplianda ecclesiarum omnium commoda et universorum Christifidelium, quos precipue clericalis ordo includit, profectus semper aspirat, contra morem et propositum nostrum subditos et filios nostros, quos ab oneribus hactenus relevare, quorumque utilitatem et commoda procurare studuimus, cogente necessitate et calamitosa moderni temporis conditione, gravare oporteat, confidentes et indubie credentes quod sicut eisdem filiis et subditis in omnem casum omnemque eventum tota cordis affectione consulimus, ac oportunis auxiliis et favoribus providemus, ita ipsi pro defensione vere fidei, quam sacri susceptione baptismatis sponte professi sunt, ac suis et reipublice christiane necessitatibus sublevandis non modo

libenter, sed prono et ardenti animo eorum impendant subsidia, suasque extendant dexterās liberales. Matura igitur super hoc cum Venerabilibus fratribus nostris sancte Romane ecclesie Cardinalibus deliberatione prehabita, attentis premissis pro defensione fidei, subsistente grandi necessitate huiusmodi, unam veram et integram decimam omnium fructuum, reddituum et proventuum ecclesiasticorum secundum valorem annum quarumcumque cathedralium, etiam metropolitanarum, aliarumque ecclesiarum, monasteriorum, prioratuum et beneficiorum ecclesiasticorum secularium et quorumvis ordinum regularium tam virorum quam mulierum, etiam mendicantium, ex privilegio vel alias certos redditus habentium, et militiarum, etiam quarum redditus ad hospitalitatem deputati forent in civitatibus, terris et locis aliis temporali dominio Wladislai et Iohannis Alberti Regum predictorum subiectis et consistentibus, ab omnibus et singulis Venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis, Episcopis ac dilectis filiis Electis, Administratoribus, Commendatariis et Abbatibus, ceterisque prelatis et personis ecclesiasticis secularibus et regularibus ordinum et militiarum quorumlibet, exemptis et non exemptis, Cardinalibus prefatis, quibus iam decimam eis contingentem hic ad huiusmodi effectum persolvendam imposuimus, et dilectis filiis magistro, prioribus, preceptoribus et fratribus prioratuum, perceptoriarum et domorum hospitalis sancti Iohannis Ierosolomitani, qui contra eosdem hostes fidei christiane exponunt iugiter se et sua, ac nullis aliis exceptis, huiusmodi fructus, redditus et proventus in civitatibus, terris et locis predictis habentibus, et infra annum proxime futurum habituris, cuiuscumque preeminentie, dignitatis, gradus, status, religionis, ordinis vel conditionis existant, quibus aut eorum alicui nulla privilegia vel indulgentias, sub quacumque verborum forma vel expressione concessa, quo ad hoc volumus suffragari, pro eiusdem fidei ac reipublice christiane defensione exponendam, ut prefertur, solvendam et exigendam, ac per Venerabilem fratrem Gasparem Episcopum Calliensem, ad Wladislaum et Iohannem Albertum Reges predictos nostrum et dicte sedis nuncium et commissarium ad hoc specialiter destinatum, nec non collectores et subcollectores, viros utique providos, et fide atque facultatibus locupletes et solertes, per eundem Episcopum deputandos et ordinandos, colligendam, et in una in Polonia ac alia in Ungarie Regnis capsis ad hoc ordinandis, quarum singule tribus diversis claudantur clavibus, quarum unam, videlicet in Polonia, Iohannes Albertus Rex seu deputandus ab eo, et aliam nuncius predictus, tertiam vero Gneznensis, in Ungarie autem Regnis unam Wladislaus Rex vel ab eo deputandus, et aliam nuncius predictus, reliquam vero claves Strigoniensis Archiepiscopi, Venerabiles fratres nostri, teneant, et capse ipse apud aliquas edes sacras in sacrariis, vel aliis tutissimis locis edium earundem collocentur, reponendam, et de communi Regum et nuncii, ac Gneznensis et Strigoniensis Archiepiscoporum predictorum respective consensu in huiusmodi sanctum opus defensionis fidei dumtaxat, et non aliam prorsus causam quocumque necessitatis colore quesito convertendam et exponendam, de fratrum predictorum consilio apostolica auctoritate tenore presentium imponimus, ita quod ab eisdem Archiepiscopis, Episcopis, Administratoribus, Electis, Commendatariis, Abbatibus et prelatis, ac personis aliis

ecclesiasticis secularibus et regularibus, exemptis et non exemptis, in eisdem civitatibus, terris et locis fructus, redditus et proventus huiusmodi, ut preferatur, habentibus et infra annum predictum habituris, in terminis et locis congruis per ipsum nuncium, aut ab eo facultatem habentem seu habentes statuendis et declarandis, huiusmodi integra decima secundum verum valorem predictum, ut premittitur, colligatur et etiam exigatur, volentes, quod iuxta ordinationem super hoc in Viennensi concilio editam, calices, libri et alia ornamenta ecclesiastica divinis officiis deputata ex causa pignoris vel alias occasione dicte exactionis nullatenus capiantur, distrahantur, vel etiam occupentur, non obstantibus si Archiepiscopis, Episcopis, Electis, Administratoribus, Abbatibus prelatibus et aliis personis ecclesiasticis secularibus vel regularibus, eorumque ordinibus vel quibusvis aliis communiter vel divisim a sede predicta indultum existat, quod ad alicuius decime solutionem minime teneantur, et ad id compelli, aut quod interdicti, suspendi vel excommunicari, aut extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi, eiusque toto tenore ac propriis ipsorum ordinum, locorum et personarum nominibus et cognominibus mentionem, et quibuslibet aliis privilegiis, exemptionibus etiam in corpore iuris clausis, ac litteris apostolicis quibusvis dignitatibus sive ordinibus supradictis generaliter vel specialiter sub quacumque forma vel expressione verborum ab eadem sede concessis, etiam si de eis eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum presentibus habenda foret mentio specialis, et contentis in eis derogatoriis derogatoriis clausulis specialiter derogandum, que quoad hoc cuiquam nolumus ullatenus suffragari. Ceterum volentes illos, quos dei timor a malo non revocat, saltem pene formidine et publica disciplina compescere, omnes et singulos, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, etiamsi pontificali et alia ecclesiastica aut quantumcumque maxima mundana dignitate fungantur, qui de huiusmodi exigendis decimis aliquid usurpare vel subtrahere, aut in exigendo, colligendo vel conservando illas fraudem aut deceptionem aliquam committere, seu quod in aliam, quam premissam, quovis alio quesito colore causam defensionis fidei exponantur, procurare et operari, seu quomodolibet verbo aut facto consentire, vel ne solvantur, persuadere maliciose directe vel indirecte presumpserint, maioris excommunicationis, ac etiam privationis beneficiorum suorum, que obtinent, nec non inhabilitatis ad illa et alia obtinenda sententias, censuras et penas incurrere volumus ipso facto, a qua excommunicatione ab alio quam Romano pontifice, preterquam in mortis articulo, absolutionis beneficium, dum tamen prius satisfecerint, aut de satisfaciendo idoneas cautiones dederint, nequeant obtinere. Et nichilominus eidem nuncio et commissario nostro, ac deputandis per eum collectoribus et subcollectoribus supradictis, unicuique eorundem, decimam huiusmodi ab obligatis ad illius solutionem petendi, exigendi et recipiendi, et de receptis quietandi, et non solventes ac generaliter contradictores quoslibet et rebelles per privationis ac alias sententias, censuras et penas ecclesiasticas cum illarum aggravatione et reaggravatione, et alia iuris remedia, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, appellatione

postposita, compescendi, ac eidem nuncio et commissario, et collectoribus et subcollectoribus per eum pro tempore deputatis omnes existentes de provinciis, civitatibus et diocesibus, in quibus deputati fuerint, ex defectu non facte solutionis huiusmodi dumtaxat excommunicationis, suspensionis et interdicti sententiis quomodolibet pro tempore ligatos ab eisdem sententiis post satisfactionem debitam, facta prius fide ipsi collectori de satisfactione predicta, absolvendi, et cum eis super irregularitate, si quam forte sic ligati, non tamen in contemptum clavium, celebrando divina vel illis se immiscendo contraxerint, dispensandi, ipsique nuncio et commissario collectores et subcollectores predictos, qui in huiusmodi collectorie et subcollectorie officiis negligentes vel remissi, aut alias inutiles fuerint vel suspecti, absque processu aliquo ab huiusmodi officiis, quotiens opus fuerit, pro suo nutu amovendi et prout qualitas negotiorum exegerit, corrigendi et puniendi, ac alium vel alios eorum loco surrogandi et deputandi, terminos et dilationes ad huiusmodi decimam solvendam assignandi, et assignatos prorogandi, et generaliter omnia et singula in premissis et circa ea necessaria seu quomodolibet oportuna faciendi, gerendi, mandandi et exequendi plenam, liberam et omnimodam auctoritate et tenore predictis concedimus facultatem, non obstantibus omnibus supradictis. Preterea volumus et eadem auctoritate decernimus, quod transumpto presentium litterarum sub sigillo eiusdem nuncii aut cuiusvis prelati ecclesiastici confecto, et manu publici notarii subscripto plena fides adhibeatur ubique in iudicio et extra, prout presentibus adhiberetur, si forent exhibite vel ostense. Nulli ergo etc. nostre impositionis, voluntatis, concessionis et constitutionis infringere etc. Si quis etc. Datum Rome apud sanctum Petrum Anno etc. millesimo quingentesimo, undecimo Kalendas Iunii. Anno Octavo.

Ex Reg. orig. An. VIII. secr. lib. VI. fol. 133.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 550—552.

CCCLXXXIV.

1500.

1500. *Papa Alexandru VI.* concede iertarea păcateloră tuturor locuitoriloră din *Moldova*, cari voră lua parte la nouă *expedițiune asupra Turciloră*, ori voră contribui pentru scopulă acesta cu alte ajutóre materiale.

ALEXANDER EPISCOPUS etc. Ad futuram rei memoriam. Gradiante domino super aquas, Petrus humane conditionis oblitus sibi dari viam in fluctibus et poposcit et meruit, tantaque fuit confidentia mentis eius, ut crederet se posse per fidem, quod impossibile fiebat homini per naturam. Unde per constantiam sue fidei, qui pisces capiebat in undis, piscator hominum in terris clavigerque Regni celestis ac gregis dominici custos a domino est constitutus, ut oves, que perierant, ad ovile perduceret, et a luporum vexationibus pre-

servaret et tueretur, ac singulos sue cure commissos in vere fidei confessione a culpis ablueret, et potestate sibi tradita ad ianuam Regni celestis elevarer. Unde eiusdem beati Petri meritis licet imparibus successores, et domini nostri Ihesu Christi in terris Vicarius effecti, audito sepius et intellecto validissimo exercitu, quem perfidi Turchi Christiani nominis hostes adversus Christianos terra marique paraverant, ac mente revolventes, quot Regna, quot provincie, quot dominia et Principatus, ac Civitates, Ville et Oppida ac alia loca Christi fidelium, qui in sortem et hereditatem eiusdem domini nostri Ihesu Christi vocati fuerant, numero repleta, non solum predecessorum et antecessorum nostrorum, sed etiam nostris temporibus ab ipsis impiissimis et crudelissimis ac damnate secte Machometane defensoribus, et Christiane religionis inimicis Turchis capta et obsessa fuerunt; quodque ipsi post habitam victoriam, sicuti sibi a natura crudelitas innata est, ab huiusmodi crudelitate et sevitia abstinere nescientes, Regna, provincias, dominia, civitates et loca predicta et in illis consistentia dei templa prothdolor! everterunt, incendio concremarunt, virgines deflorarunt, et tam illas quam alias mulieres et viros cum eorum filiis et parvulis adhuc lactantibus secum abduxerunt, et in perpetuam servitutem constituerunt, ac quod dolenter referimus, quandoque eos ad abnegandam fidem Christianam tum pollicitationibus, quas tamen postmodum non observant, tum etiam diversis penarum generibus induxerunt et coegerunt, senesque tanquam inutiles, o crudelitas immensa! interfecerunt; iuvenes vero tanquam boves iugo aratri constituerunt, aliaque quamplurima insupportabilia tormentorum genera in ignominiam et dedecus ac vilipendium Christiane religionis, et dei excelsi contemptum inflixerunt et imposuerunt, et in dies excogitare non cessant, quomodo possint Christianum nomen subiugare; quodque adeo illorum potentia et effrenata audacia crevit et in dies crescit, ut sancta mater ecclesia, que domina gentium a deo constituta fuerat, quodammodo ancilla eiusdem sancte Machometane facta, et eiusdem ecclesie filii tanquam servi sub tributo constituti sint, et quod nisi dictorum Turchorum rabies et conatus reprimerentur, periculum non parvum imminet, quin brevi tempore reliquum Christianitatis suo Imperio et subiectioni subiugarent. De eodem dno nostro Ihesu Christo exemplo eiusdem b. Petri confidentes, quod suos non deseret in tempore necessitatis, non cessavimus Christianos Reges et Principes sepius exhortari et requirere, ut pro reverentia ipsius domini nostri Ihesu Christi, cuius causa agitur, semotis quibusvis discordiis et emulationibus, pacem inter se componentes, ad subversionem et exterminationem prefatorum Turchorum et eorum Principis Machometi, qui eius oculis veneno plenis non cessat lustrare, qua parte venenum diffundat et Christianos offendat, insurgerent. Et anno nondum elapso ad obviandum furori dictorum Turchorum, qui magnum exercitum terra et mari adversus eosdem Christianos preparaverant, hac precipua de causa bone memorie Iohannem sancte Marie in Vialata diaconum Cardinalem, tunc in humanis agentem, Legatum nostrum de latere ad dilectos filios Nobilem virum Augustinum Barbadico Ducem et Dominum Venetorum destinavimus, qui nostro nomine eidem Duci et dominio per nos possibilia in tam pio et necessario opere expeditionis contra prefatos Turchos subsidia of-

ferret : et quamvis Dux et dominium prefati in eodem tam necessario et celeritatem exigente opere etiam voluntarii, ac etiam nostris monitionibus et exhortationibus excitati, ingentem classem et exercitum adversus dictos Turchos preparassent et misissent, Carissimusque in Christo filius noster Ludovicus Francorum Rex Christianissimus, et dilectus filius noster Petrus sancti Adriani diaconus Cardinalis, qui Magistratum Hospitalis sancti Iohannis Ierosolimitani ex dispensatione apostolica obtinet, ac dilecti filii Conventus Rhodi Hospitalis eiusdem, etiam ipsis nostris exhortationibus excitati, magnam navium copiam cum armatorum multitudine in subsidium Ducis et dominii predictorum et ipsius Christiane fidei misissent: tamen, fors domino propter Christi fidelium delicta, et ut singuli Principes et Christi fideles quodammodo a somno excitati, et ad sancta dei opera intenti vehementius adversus dictos Turchos insurgant, permittente, dicti Turchi multitudine prevalentes magnam partem classis Christianorum devastarunt, et ex huiusmodi victoria in superbiam et elationem adducti, et cognoscentes etiam Christi fidelium debilitatem et impotentiam, in suaque potentia et ferocitate confidentes, ad Neopactensem primo et deinde Motonensem Civitates munitissimas se contulerunt, et illas et alia loca illis vicina vi et armis occuparunt, ac alia quamplurima mala et damna partibus illis intulerunt, et in dies magis atque magis inferre non cessant. Nos vero desiderantes, quantum cum deo possumus, huic morbo tantum invalescenti et virus suum dilatanti et diffundenti congruum antidotum necessariamque medicinam exhiberi, et ipsius beati Petri exemplo de eodem domino nostro Ihesu Christo, quem indubium tenentes, quod non solum ceteros suos fideles a dictorum Turchorum oppressionibus tueretur, sed etiam eis de ipsis immanissimis Turchis victorie triumphum preberet, ut ab ipsis occupata loca recuperarentur, cum, adiuvante domino, possit unus mille ex eis fugare, non cessamus apud Carissimos in Christo filios nostros Vladislaum Hungarie et Iohannem Albertum Polonie Reges Illustres nostris exhortationibus instare, et in nostram sententiam inducere, ut ipsi tanquam validissima fidei Christiane, et hoc tempore tanto imminenti periculo opportuna propugnacula expeditionem contra prefatos Turchos, qui validissimum exercitum terra et mari, et in diversis locis adversus ipsos Christianos prepararunt, susci-perent: Nosque eosdem Hungarie et Polonie Reges tam aptos, quam etiam pro devotione et sinceritate, quam semper erga sanctam sedem apostolicam gesserunt et gerunt, voluntarios invenimus, ordinavimusque iuxta possibilitatem nostram Regibus pro premissa expeditione subsidium preberi, et etiam prebe-bimus, ac ab aliis preberi faciemus pro nostris viribus iuxta temporis ac rei qualitatem et necessitatem. Verum cupientes etiam providere, ut Christi fideles incole et habitatores in partibus et provincia Vallachie commorantes, seu quomodolibet habitantes, huic expeditioni una cum prefatis Regibus et earum exercitibus vehementius contra dictos Turchos et eorum seviti-am et rabi-em exardescant et insurgant, quo maioribus muneribus et gratiis pro consequendis premiis felicitatis eterne cognoverint se communitos, de omnipotentis dei misericordia, qui omnes ipsum in eorum necessitatibus invocantes suble-vat, et eiusdem Petri ac beati Pauli etiam Apostoli eius auctoritate confisi, om-

nibus et singulis Christi fidelibus vero penitentibus et confessis partium et provincie Vallachie predictarum, et in eisdem partibus et provincia Vallachie habitantibus, et aliis quibuscumque, qui in expeditione huiusmodi contra Turchos prefatos interfuerint, seu castris per dictos Valachos ordinandis et destinandis aliquod opus ad huiusmodi expeditionem necessarium vel opportunum fecerint, aut victualia et alia necessaria pro sustentatione pugnantium in dictis castris, aut inibi pro opere expeditionis huiusmodi quomodolibet commorantium detulerint, et premissa seu aliquod eorum durante huiusmodi expeditione fecerint, plenissimam omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti et ore confessi fuerint, veniam et remissionem, etiam huius sacri anni Iubilei centesimi, et que proficiscentibus in subsidium terre sancte concedi consuevit et concessa est, ac ipsum Iubileum per presentes elargimur. Ac volumus et apostolica auctoritate decernimus et concedimus, ut tam predicti, quam qui commode ad huiusmodi expeditionem accedere non valentes, seu etiam non volentes, etiam utriusque sexus Christi fideles, tam layci quam ecclesiastici etiam religiosi, dictarum tamen partium et provincie Vallachie, alium vel alios suis expensis secundum suas facultates transmiserint vice sua ad pugnandum, seu alias huiusmodi expeditionem iuxta necessitatem et opportunitatem adiuverint, per annum, seu ad minus per sex menses in dictis castris militaverint, aut aliquod ex dictis operibus peregerint, seu pecuniam propterea necessariam in locis deputandis ad hoc erogaverint, tam mittentes, etiam si duo, tres, seu si eorum facultates non sufficerent, etiam decem unum solum miserint, quam missi huiusmodi indulgentie et remissionis participes existant: quodque si post iter arreptum in via seu etiam in castris infra annum seu sex menses predictos decesserint, nichilominus huiusmodi plenissimam indulgentiam et remissionem ac Iubileum consequantur: ac quod omnes et singuli, tam seculares quam ecclesiastici etiam religiosi, et in quibuscumque ordinibus etiam presbyteratus constituti absque alterius irregularitatis incursu in subsidium huiusmodi tam sancte et pernecessarie expeditionis, et pro ipsius fidei Catholice defensione interesse possint. Et quia forsitan incole et habitatores partium et provincie Vallachie predictarum ad Urbem pro huiusmodi Iubileo anno presenti, per nos etiam iuxta morem et consuetudinem predecessorum nostrorum Romanorum Pontificum visitantibus basilicas, et ecclesias alme Urbis et extra eam ad hoc deputatas concessio, personaliter accedere commode non poterunt, volentes eorum commoditatibus et animarum saluti, ac ut dicte expeditioni libentius vacare possint, providere, omnibus et singulis utriusque sexus, tam secularibus quam ecclesiasticis etiam religiosis partium et provincie Vallachie huiusmodi, qui quartam partem de bonis et facultatibus suis eius, quod in veniendo ad Urbem predictam pro huiusmodi Iubileo consequendo, et huiusmodi per quindecim dies iuxta tenorem litterarum apostolicarum desuper confectarum permanendo, ac in redeundo ad eorum domos iuxta ipsorum conditiones verisimiliter exponerent, eidem expeditioni miserint, eadem auctoritate etiam presentium tenore Iubileum et plenariam omnium peccatorum suorum remissionem elargimur, perinde ac si basilicas et ecclesias predictas statuto tempore personaliter visitarent. Et ut Christi fideles incole et habitatores huius-

modi plenissime indulgentie capaces efficiantur, ipsis et eorum cuilibet, ut confessorem ydoneum secularem vel religiosum eligere possint, qui eorum confessionibus diligenter auditis eos et eorum quemlibet ab omnibus et singulis eorum peccatis, criminibus et delictis quantumcumque gravibus et enormibus, et ex quavis causa specialiter et generaliter nobis et dicte sedi reservatis, etiam in litteris, que in die Cene domini publicari consueverunt contentis, et etiam talibus, de quibus presentibus specialem oporteret facere mentionem, conspirationis in personam vel statum Romani Pontificis seu sedem predictam, falsitatis litterarum, supplicationum et commissionum apostolicarum, delationis armorum et aliorum prohibitorum ad partes infidelium, iniectionis manuum violentarum in Episcopos vel alios Prelatos superiores casibus dumtaxat exceptis, ad effectum ipsam plenissimam indulgentiam consequendi in foro conscientie absolvere, et eis penitentiam salutarem iniungere possit, auctoritate prefata de specialis dono gratie indulgemus. Et quoniam magna est vis orationis, que pie et iugiter ad deum funditur, in tantum ut orante Moyse populus Israeliticus victoriam de inimicis reportaret, cessante vero oratione inimici superiores fierent: omnibus et singulis Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Prepositis et aliis ecclesiarum ac Monasteriorum Prelatis, Conventibus et Capitulis in virtute sancte obedientie mandamus, quatenus cantata in eorum ecclesiis missa solemnem spiritus sancti, et convocato populo has nostras litteras publicent, et in circuitu ecclesiarum processiones faciant solennes, ac clerum et populum partium et provincie Vallachie predictarum moneant et requirant, ut per misericordiam dei, quam sperant se suscepturos, orationibus instent quantum possunt, ut dnus noster Ihesus Christus populo suo periclitanti subveniat, et eum a faucibus draconis satagentis eum devorare eripiat. Nos enim omnibus Christi fidelibus, incolis et habitatoris, qui predictis piis operibus institerint, in omnibus eorum operibus et artibus in domino benedicimus, Non obstantibus quibuscumque suspensionibus indulgentiarum, etiam plenariarum et Iubilei per nos quomodolibet etiam in subsidium terre sancte presenti anno Iubilei durante tunc concessarum et concedendarum factis, quas illorumque tenores, etiam si de verbo ad verbum exprimi deberent, pro expressis habentes, nulli predictorum, quominus remissionis, venie et Iubilei predictorum participes fiant, volumus aliquatenus impedimentum affere posse, ceterisque contrariis quibuscumque. Et ut oblationes et suffragia, que per ipsos fideles, incolas et habitatores ad effectum premisse expeditionis mittentur, bene et diligenter ac fideliter conserventur, et ad alios quam premisos usus non convertantur, volumus, quod Venerabilis frater noster Gaspar Episcopus Calliensis, ad Reges prefatos ac provinciam et partes Vallachie huiusmodi Nuntius et Commissarius per nos destinatus, per se vel alium seu alios debite curet providere, quo oblationes et suffragia predicta sine ulla prorsus fraude, prout melius expedire cognoverit, ad huiusmodi effectum recipi, conservari et exponi possint, super quo sibi plenam et omnimodam harum serie concedimus facultatem, conscientiam suam etiam super hoc plurimum onerantes. Ceterum quia difficile foret presentes litteras ad singula loca, ubi necesse fuerit, deferre, volumus et eadem apostolica auctoritate decernimus,

quod transumpto presentium sigillo prefati Episcopi vel alicuius alterius Prelati ecclesiastici munito, et manu notarii publici subscripto eadem prorsus indubia fides adhibeatur, que eisdem presentibus adhiberetur, si essent exhibite vel ostense. Nulli ergo etc. nostre elargitionis, constitutionis, concessionis, indulti, mandati, benedictionis, voluntatis et decreti infringere etc. Si quis autem etc. Datum Rome apud S. Petrum Anno etc. Millesimo quingentesimo, VI. Kal. Octobris, Pontificatus nostri Anno Nono.

Theiner, Mon. Slav. merid. I. pag. 542—545.

CCCLXXXV.

1501. *Banii comitatului Severin* adevăresc, că nobilul *Ladislau Fiatth* din Bănat a rescumpărat moșiile fratelui său Ludovic, pe cari acesta le înstrăinase pe la diferite persoane, ca se-și potă rescumpăra capul, fiindcă ucisese pe nobilul Petru Cain.

1501.

Nos Jacobus de Gerlisthe et Barnabas Bellaj de Bella Bani Comitatus Zevriniensis. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes universis quibus expedit. Quod nostram venientes in praesentiam Nobiles Ladislaus, et Ludovicus Fiatth de Jarmenes ex libera ipsorum voluntate talem fecerunt inter se deliberationem, Quod quoniam idem Ludovicus Fiatth propter interemptionem Nobilis quondam Petri Kain incidisset in Iram Regis atque possessiones, mediasque Portiones suas Possessionarias in possessionibus Bukin, Poliana, Polyanicza, Petrosnicza, Valisora, Gelacz (adecă Golecz), Zlatina, Zarazpatak, Zekas, Valemareh, Nyres, Fölsö et Alsó Zadova, Fölsö et Also Jarmenes, Gyuro, Fölsö et Alsó Fenes, Gino, Kriua, Fölsö et Also Baluasnicza, Huszarczky, Fölsö Porecha, Alsó Porecha, et Simonowcz vocatas in Comitatu Zevriniensi et districtu Karansebesiensi ac Nagy Mihald existentibus habitas pro defensione, conservacioneque vitae, et redemptione Capitis partim fratribus, et cognatis praedicti Petri Kain, adversariis videlicet et persecutoribus suis abalienasset, partim vero intercesso(ribus suis) apud Regiam Maiestatem, et suos aduersarios pro eadem (causa de)disset. Quas quidem portiones possessionarias Nobilis Ladislaus Fiatth frater suus Carnalis maximo tandem labore propriisque Pecunys abysdem recuperasset, et ad se redemisset, et nihilominus tamen idem Ladislaus Fiatth pietate fraternitatis, et Consanguineitatis motus, praedicto Ludovico Fratri suo easdem restituisset, tali modo. Ut praefatus etiam Ludovicus Haeredes et successores sui fratris Ladislai nominatim uero Joannem Filium, ac Nobiles Puellas Catharinam, Elisabetham et Annam claudicantem haeredesque et posteritates ipsarum utriusque sexus universas in altera medietate dictarum portionum possessionariarum in eisdem

possessionibus existentium tanquam legitimos successores esse permetteret. Quibus omnibus etiam dictus Ludovicus esset assensus, et sic ex beneplacito Amborum coram nobis decretum et conclusum est ut predicti Ladislai Fiatth haeredes, et posteritates utriusque sexus universae, nominatim uero Joannes filius, ac Catharina, Elisabetha, et Anna filiae eiusdem Ladislai Fiatth praedictarum possessionum alteram medietatem Jure perpetuo ac haereditario simul atque vna possideant. In cuius Rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras sigillis nostris obsignatas eisdem Ladislao, et Ludovico Fiatth haeredibusque, et posteritatibus eorumdem utriusque sexus universis dandas duximus et concedendas. Datum ex Orsova feria quinta proxima post festum Heliae Prophetae Anno Millesimo Quingentesimo Primo.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 137—139. După transumptul Capitulului din Arad din a. 1539 și după transumptul lui Petru Petrovics, comitele Timișorei, amândouă în archiva familiei Fiáth.

CCCLXXXVI.

1501.

1501. Nobilulă *Ladislau Fiată*, din Bănată, rescumpără moșiile, pe cari le înstrăinase fratele său *Ludovică Fiată*, ca se-și potă rescumpăra capulă, fiindă-că ucisese pe nobilulă Petru Caină, apoi dănsulă restituie fratelui său jumătate din moșiile aceste, ér' jumătate le rezervă pentru copii sei. Regele Vladislau aprobă împăciuirea acésta, și ordonă Capitulului din Aradă, ca să întroducă pe copii lui Ladislau Fiată în posesiunea de jumătate a acestoră moșii.

Capitulum Ecclesiae Orodienſis, Omnibus Christi fidelibus praesentibus pariter et futuris praesentium notitiam habituris salutem in omnium salvatore Ad vniuersorum tam praesentium quam futurorum noti(tiam praesentiu)m serie volumus pervenire. Quod nos literas (serenissim)i Principis ac Domini Domini Uladislai Dei gratia Hungariae Bohemiae etc. Regis, Domini nostri naturaliter gratiosissimi Introductorias et statutorias pro parte Joannis filij, et nobilium puellarum Catherinae, Elisabethae et Annae, Liberorum scilicet nobilis Ladislai Fiath de Jarmenes confectas, et emanatas, nobisque preceptorie loquentes et directas summo cum honore recepimus in haec verba. Wladislaus Dei gratia Rex Hungariae, Bohemiae etc. Fidelibus nostris Capitulo Ecclesiae Orodienſis salutem et gratiam. Cum nos illi fassioni, et mytuae transactioni nobilium Ludovici et Ladislai Fiatth de Jarmenes, super medietate Bonorum, et Jurium possessionariorum eiusdem Ladislai Fiatth in possessionibus Bukin, Poliana, Polianicza, Petrosnicza, Valisora, Galacz, Zlatina, Zarazpatak, Zekas, Valemareh, Nires, Fölsö et Also Jarmenes, Gyuro, Fölsö et Also Fenes, Głino, Kriua, Fölsö et Also Bolvasnicza, Huszarczky, Fölsö Porecha, Also Porecha et Simonut vocatis, omnino in Comitatu Zoriniensis districtu Karansebes et Nagy Mihald existentibus habitorum, simul cum cunctis utilita-

tibus et pertinentys eorundem quibilibet Joanni filio, ac Catherinae, Elisabethae et Annae claudicantis filiabus praedicti Ladislai Fiatth communicare et participare modo et ordine ac ex causis et rationibus in tenore Literarum fassionalium fidelium nostrorum Jacobi de Gerlisthe, et Barnabae Bellaj de Bela Banorum Comitatus Zeoriniensis super mutua fassione praescriptorum(. . . .) ilium confectarum, sigillisque eorundem in parte inferiori mu(. . . .) communitarum clare expressis, et denotatis nostrum Reg(ium cons)ensum praebuerimus pariter et assensum. Et nihilominus (atten)tis, et consideratis fidelitate, fideliumque seruitiorum g(ratisque m)eritis praedicti Ladislai Fiatth per eum inprimis sacrae hujus Regni Coronae, et deinde Maiestati nostrae pro locorum et temporum diuersitate cum omni fidelitatis constantia exhibitis et impensis, Totum et omne Jus nostrum Regium si quod in praenarrata medietate, portionibusque possessionarys qualitercunque haberemus, aut eadem nostram ex quibuscunque causis, vys, modis, et rationibus concernerent Maiestatem cum cunctis earundem vtilitatibus et pertinentys quibilibet memoratis Joanni filio, ac nobilibus puellis Catherinae, Elisabethae et Annae claudicanti, filiabus praefati Ladislai Fiatth de Jarmenes vigore aliarum literarum nostrarum consensualium superinde confectarum in perpetuum contulerimus, velimusque eundem, et easdem in Dominium earundem, dictique Juris nostri Regy per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci, superquo fidelitati vestrae harum serie firmiter praecipientes mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum quo praesente Volphangus Zenthe de Jablanicza, vel sandor de Bogeltin, sive Sebastianus Vukmer de Fejermezö, aut Stephanus Kastrucz de Kuptor, neve Nicolaus Nowcha de Zlatina sive alter Nicolaus Fenes de Fölsö Fenes sive Michael Orzagh de Eadem, alys absentibus homo noster ad id specialiter transmissus ad facies praescriptarum medietatum portionumque possessionariarum memorati Ladislai Fiatth in possessionibus Bukin, Poliana, Polianicza, Petrosnicza, Valisora, Golacz, Zlatina, Zaraspatak, Zekas, Valemareh, Nyres, Fölsö et Also Zadova, Fölsö et Also Jarmenes, Gyuro, Fölsö et Also Fenes, Glinö, Kriua, Fölsö et Also Bolvasnicza, Huszarszky, Fölsö Porecha Also Porecha et Simonuth (vicinis) et commetaneis earundem universis inibi legitime (convocatis et) praesentibus accedendo introducat praefatos Joannem fili(um Ladislai et) Chatarinam, Elisabetham, et Annam filias eiusdem Ladislai Fiatth de Jarmenes, in dominium medietatis earundem possessionum, et dicti Juris nostri Regy statuaturque Easdem et idem eisdem, ipsorumque haeredibus, et posteritatibus vtriusque sexus universis, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentys quibilibet praemisso Jure fassionis, et dicti Juris nostri Regy titulo ipsis incumbente perpetuo possidendas si non fuerit contradictum. Contradictores autem siqui fuerint, Evocet eosdem ibidem contra annotatos Joannem, Catharinam, Elisabetham et Annam Fiatth in Curiam nostram Regiam nostram personalem scilicet in praesentiam, ad terminum competentem, rationem contradictionis eorum reddituros, Et post haec hujusmodi Introductionis et statutionis seriem cum Contradictorum, et Evocatorum si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum qui praemissae sta-

tutioni intererunt nominibus et cognominibus terminoque assignato ut fuerit expediens eidem personali nostrae praesentiae fideliter rescribatis Datum Budae, Sabbatho Octavarum festi assumptionis Beatae virginis Mariae, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Primo, Regnorum nostrorum Hungariae Anno undecimo, Bohemiae vero Tricesimo primo. Nos igitur mandatis praefati domini nostri Regis, in omnibus ut tenemur obedire et satisfacere cupientes, unacum Nobili Sandro de Bogelthin homine eiusdem domini Regis in dictis literis eiusdem, inter alios nominatim conscriptos expresso, hominem nostrum, videlicet honorabilem magistrum Georgium de Felak, socium et concanonicum nostrum ad praemissa suo modo debite, et fideliter exequenda nostro pro testimonio fidedignum duximus esse transmittendum. Qui tandem exinde ad nos reversi nobis concorditer retulerunt eo modo, Quomodo ipsi feria quin(ta proxima post) festum Beati Michaelis Archangeli novissime praeteritum (.) ad facies praescriptae medietatis, portionumque possessionariorum dicti Ladislai Fiath in possessionibus Bukin, Poliana, Polianicza, Petrosnicza, Valisora, Golacz, Zlatina, Zaraspatak, Zekas, Valemareh, Nyres, Fölsö et also Zado-va, Fölsö et Also Jarmenes, Gyuro, Fölsö et Also Fenes, Glinó, Kriua, Fölsö et Also Bolvasnicza, Huszarczky, Fölsö Porecha, Also Porecha, et Simonuth vocatarum in dicto Comitatu Zöriniensis districtu Nagy Mihald et Karansebes existentibus habitatum vicinis et commetaneis earundem inibi legitime convocatis signanter vero Nobilibus Stephano Bakosnitza et Ladislao Baco-vicezaj de eadem Bakovicza in proprijs ipsorum, item providis Stephano Serbuly in Plugovicza, Jacobo Malis Petri Hidegh in eadem Hidegh, et Voin Rakoviczaj in eadem Rakovicza Nobilium Jobagionibus et in praeallegatis possessionibus commorantibus antelatorum dominorum suorum nominibus et in personis, ac alyis quam pluribus ibidem praesentibus accessisset, ibique idem homo praescripti domini Regis dicto nostro testimonio praesente introduxisset memoratum Joannem filium, nec non praedictas puellas Catharinam, Elisabetham, et Annam filias praedicti Ladislai Fiath ipsorumque haeredes et posteritates utriusque sexus universos in dominium medietatis praescriptarum possessionum praefati Ladislai Fiath omnino in praenotato Comitatu Zeoriniensis districtu Karansebesiensi et Nagy Mihald existentium, statuissetque easdem, et idem, eisdem ipsorum haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis (simul) cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentijs quibuscumque, praemisso jure praetactae fassionis, et dicti Juris Regis ipsis incumbente, perpetuo possidendas, in faciebus ear(undem et t)andem nostri in presentia, legitimis diebus et horis (.) idem juxta Regni consuetudinem commorando nullo penitus Contradictore apparente. In cuius Rei memoriam, firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras privilegiales, pendentis et authentici sigilli nostri munimine roboratas eisdem duximus concedendas. Datum per manus honorabilis Mathiae Lectoris, et Concanonici nostri. Decimo sexto die diei Introductionis et statutionis praenotatarum Anno supradicto, praesentibus ibidem honorabilibus dominis Martino Csapo Cantore, Thoma Custode, ac Magistris Mathaeo de Chanadino, Michaelae

Somljo, Joanne et Benedicto de Pankotha, Paulo de Kenderes, caeterisque fratribus Concanonicis nostris in Dei Ecclesia iugiter famulantibus et deuote.

Pesty, A Szörényi Belső. III. pag. 139—143. După sentința lui Petru Petrovics, comitele Timișorei, din a. 1548. Copie în archiva familiei Fiath.

CCCLXXXVII.

1501. (Estrasă). *Bartolomeii Dragfi*, (voivodul Transilvaniei) cedeză preotului *Ion Popu* și fiilor săi moșia numită Surducă din comitatul Solnocului-de-mijloc prindă în schimb de la dășii alte trei moșii din Maraniureșu.

1501.

Datum in Castro Kővár die festi decolationis B. Bapt. — Bartholomaei Dragfi literae, vi quarum pro tribus possessionibus in Comitatu Marmaros habitis perennaliter eidem concessis, et datis, in Cambium possessionem suam Szurdok-Kapolnok in Comitatu Szolnok mediocri Joanni Presbitero, Eliae Pap, et Petro Pap, filiis scilicet Georgii Pap dat.

Originale apud familiam Pap de Szurdok-Kapolnok.

Transilvania. An. 1874. pag. 58. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCLXXXVIII.

1501. Comitele *Petru de Sancto Georgio*, voivodul Transilvaniei, ordonă Capitului din Alba-Julia, ca se introducă de nou pe nobilul român *Michail Kendeffi* din Riu-de-mori în posesiunea unor pământuri și fânețe ale sale din valea Jiului. În document se face amintire de mai mulți nobili români din țara Hațegului, cari au luat parte la introducerea acesta.

1501.

Capitulum Ecclesie Albensis Transilvane, Omnibus christifidelibus, Presentibus et Futuris, Presens Scriptum inspecturis, Salutem in omnium saluatore, Ad vniuersorum noticiam Harum serie volumus peruenire, Quod Nos litteras Magnifici domini Comitis Petri, Comitis de Sancto Georgio et de Bozyn, Judicis curie Serenissimi principis domini Wladislai dei gracia Regis Hungarie et Bohemie etc. necnon Wayuode Transilvani et Comitis Siculorum Introductorias et Statutorias, Nobis, Amicabiliter loquentes et directas, Ea, qua decuit Reuerencia, Recepimus in hec verba, Amicis suis Reuerendis, Capitulo Ecclesie Albensis Transilvane, Comes Petrus, Comes de Sancto Georgio

et de Bozyn Iudex Curie Serenissimi principis domini Wladislai, dei gracia Regis Hungarie et Bohemie etc. necnon Wayuoda Transsiluanus et Comes Siculorum, Amiciciam paratam cum Honore, Dicitur Nobis in persona Egregy Michaelis Kendeffy de Malomwyz, Quomodo ipse, In dominium Agrorum Pratorum atque Fenetorum et aliarum terrarum Arabilium Pterela Malee, Ratond ac Mwrysowar et Nyakmezew vocatorum, in pertinencys possessionis Malomwyz predictae Ac districtu de Haczak et Comitatu Hwnyadiensi existencium habitarum, ipsum exponentem, noue Regie donacionis ac Juris Regy, in Eisdem, habiti, titulo, concernencium, legitime vellet introire, Super quo vestram Amiciciam, presentibus petimus diligenter, quatenus, vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, Quo presente, Ladislaus de Boyesd, Aut Valentinus Gewse de Losad, vel Barnabas, sin Elias de eadem, seu Bartholomeus de Iklod, sin Stephanus de prefata Losad, siue Franciscus de Alpesthes neve Georgius filius eiusdem, Alys absentibus, homo noster, Ad facies dictorum Agrorum pratorum ac fenetorum et aliarum terrarum Arabilium Pterela Malee Ratond ac Mwrysowar et Nyakmezew, vicinis et commetaneis eorundem et earundem vniuersis inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo, Introducat prefatum exponentem, in dominium eorundem et earundem, Statuatque eosdem et easdem Eidem exponenti, Simulcum cunctis eorundem et earundem vtilitatibus et pertinencys quibuscumque, premisse noue donacionis Regie ac Juris Regy titulo, perpetuo possidendos, Si non fuerit contradictum. Contradictores vero si qui fuerint, Euocet eosdem, contra annotatum exponentem, ad terminum competentem, nostram in presenciam, Racionem contradictionis eorum reddituros Et posthec huiusmodi Introductionis et Statucionis seriem, cum contradictorum et Euocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premisse Statucioni intererunt nominibus, terminoque assignato, vt fuerit expedienda, Nobis, suomodo rescribatis, Datum in opido Zekelwasarhel in festo Beate Dorothee virginis et martiris Anno Domini Millesimo Quingentesimo primo, Vnde Nos, Amicabilibus petitionibus eiusdem domini Wayuode, gratum prebentes assensum, vnacum prefato Ladislao de Boyesd, homine suo Wayuodali, nostrum hominem videlicet discretum Michaelem presbiterum, Capellanum Venerabilis domini Johannis Archidiaconi de Zolnok, Ad premissam Introductionem et Statucionem suomodo peragendam, nostro pro testimonio transmisimus fidedignum, Qui tandem exinde ad Nos reuersi, Consona voce, Nobis, retulerunt, Eomodo, Quomodo ipsi, feria sexta proxima post festum Resurrectionis domini nunc transactum, Ad Pterela, die vero sequenti ad Nyakmezew, Agrorum pratorum atque fenetorum et aliarum terrarum Arabilium, vocatarum, facies, vicinis et commetaneis eorundem et earundem vniuersis, puta Nandra de Pwy, Zthanchwl de Maczesd, Daan et Michael de eadem, Demetrius Kopaz de Wad, Kende de Wnchok et Michael Roman de Pesthyen, ac nonnullis quoque alys nobilibus prefati districtus Haczak, inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo, Idem homo wayuodalis, presente dicto nostro testimonio, Introduxisset prefatum Michaelem Kendeffy exponentem, in dominium eorundem et earundem, Statuissetque eadem et easdem, Eidem, Simulcum cunctis eorundem et ea-

rundem vtilitatibus et pertinencys quibuslibet, premisse noue donacionis Regie ac Jurys Regy titulo, perpetuo possidendas, nullo penitus contradictore appa-
rente, Interea vero cum die ipsa sequenti, memorati homo Wayuodalis et
nostrum testimonium, Super pretactis quoque alys Agris, pratis, ac fenetis et
alys terris Arabilibus, Malee Rotond ac Mwrysowar nuncupatis, debitam Sta-
tucionem facere et exequi voluissent, Tunc annotati Nandra de pwy, Zthanchwl
de Maczesd, Daan et Michael de eadem, demetrius Kopaz de Wad, Kende
de Wnchok et Michael Roman de Pesthyen, in eorum ac vniuersorum No-
bilibum et hominum possessionatorum prefati districtus Haczak, sicuti retule-
rant, ad eosdem Agros prata feneta et terras Arabiles, Malee Ratond et
Mwrysowar, certa Jura habentium, personis et nominibus Executionem huius-
modi Statucionis intercipiendo, cum eodem Michaeli Kendeffy exponente, fere
permodum Amicabilis composicionis et subsecute metalis reambulacionis sepa-
racionis et distinctionis, talem fecissent vnionem perpetuo duraturam, Quod
ydem Nobiles superiusnominatj, Consensu etiam ac beneplacita voluntate me-
moratj Michaelis Kendeffy, in eosdem, ac earum ordinacionem et metalem
reambulacionem, pure ac simpliciter transfusis, necnon dictis homine wywo-
dali et nostro testimonio presentibus, primo Ad partem meridionalem, vsque
Marysowarpathaka, ac deinde versus plagam occidentalem, vsque Kaprysowar-
pathaka fluuios suis vocabulis nominatos necnon dehinc ad plagam septentrio-
nalem vsque ad quendam portum, parumper a fluuio Sylpathaka distantem,
et rursum ad eandem partem meridionalem ad quendam Alpem Wolkanhawasa
vocatam, procedendo ac per eundem vsque ad terminos metales parcium
Transalpinarum prospiciendo et demonstrando cunctos Agros, prata feneta et
terras Arabiles, intra huiusmodj metales circuitus, Adiacentes, et Alpes pre-
dictos, vsque ad huiusmodj terminos metales parcium Transalpinarum ex-
tensiue demonstratos, Saluis uniuersis Agris pratis fenetis et cunctis terris
Arabilibus atque Alpibus, extra prefatos metales circuitus et Alpes demon-
stratos, adiacentibus, que totaliter et exintegro prefatis vniuersis Nobilibus et
hominibus possessionatis antefati districtus Haczak ac eorum Juribus imperpe-
tuum remansissent Eidem Michaeli Kendeffy, suisque heredibus et posteritati-
bus vniuersis, pure simpliciter ac perpetuo possidenda commisissent, In quorum
premissorum faciebus, ydem homo wayuodalis et nostrum testimonium, tribus
diebus legitimis, iuxta Regni consuetudinem, moram facientes, similiter con-
tradictore vllo non apparente, In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam,
presentes litteras nostras priuilegiales, pendentis et Autenticj sigilli nostri mu-
nimine roboratas Eidem Michaeli Kendeffy, Juris sui ad cautelam duximus
concedendas, Justicia suadente, Datum decima octaua die, dicte sequentis diej
Execucionis pretacte Anno domini supradicto, Venerabilibus dominis, Mathia
preposito, Bartholomeo Cantore, Michaeli Custode et Simone Jankaffy decano
alysque conCanonicis eiusdem Ecclesie nostre salubriter existentibus et deuote.

CCCLXXXIX.

1501.

1501. *Orațiunea ambasadurilor Moldovei*, trimiși la Alesandru, regele Poloniei, îndată după încoronarea sa. Oratorii escusă pe voivodul Moldovei, că n'a putut trimite reprezentanți la încoronarea regelui polon, din cauză, că ziua de încoronare i s'a făcut cunoscută prea târziu. Totu-o dată dășii ceru drum liber prin Polonia pentru ambasadorul Moldovei, care are se meargă la ducele Moscoviei, și declară că, totă legațiunea acăsta nu are alt scop, de cât ca se înduplece pe ducele Moscoviei se renunțe la resbelul, ce-l începuse în contra Poloniei, etc.

Oratio seu peticio oratorum Walachiae Cracoviae perorata immediate post coronationem: Et imprimis congratulatum Regni de ipsius sublimatione in avitum et paternum solium, denique facta commemoratio pristinae et mutuae benivolentiae et amicitiae inter Maj-tem R. dum erat in ducatu et inter ipsum quis integre et sincere sit servata Unde presumebat et nunc duraturam et quod federa et inscriptiones inter ipsum et Regnum tanto integrius et solidius permanebunt et utrinque custodientur. Item facta fuit excusatio non missorum oratorum pro coronatione quod tardius dies coronationis fuerat sibi intimata. Item petitum tandem ut Schandro nuncius suus quem destinant in Moskoviam, permetteretur libere et quod non aliud legacio sua contineret nisi quod vellet persuadere Moskovitum ut inceptum bellum cum Maj-te Sua deponeret et se coniungeret principibus christianis contra infideles. Et si obtemperare nollet, vellet Valachus juvare Mtem Regiam contra ipsum. Item ut diceret pro nepote suo quem cum post se prefecerat ducem, deiceret tandem ex ea spe. Item ut Moskoviensis orator permetteretur redire. Item si Mtas R. non crederet premissis, voluit voyevoda ut legatio sua in Moskoviam exhiberetur Mti Suae scripto per dictum ipsius nuncium. Continebat etiam eadem petitio ut redeuntem suum nuncium etiam cum nuntio Moskovienſe permetteret R. M. libere. Item quod in Regno profugi ipsius non servarentur et quod vel restituerentur vel pellerentur extra. Item comemorati sunt de finibus inter Regnum et dominium ipsius a Bucovina et mencio facta legacionis domini Roze archiepi et quod promiserat quod in illa parte terrae non debebant locari homines usque ad limitationis perfectionem et quod tempus huius limitationis fuit positum pro festo sancti Michaelis preterito. Item alius nuncius d. Iordan idem confirmaverat quia tamen hactenus nichil de limitatione factum sit. Saltem petebant aliud tempus vel scilicet pro festo S. Petri et Pauli ap-lorum vel pro die Natiuitatis Mariae. Item aviserunt Regem dicti oratores quomodo Turcus per suos internuncios laborat reducere Tartaros przecopenses et zawolhenses ad concordiam et quod concordia eorum utrique dominio deberet... dampna. Item obtulerunt voieuodam premissurum oratorem Regium ad Turcum libere si dictos suos nuncios permetteret Moskoviam solum quod aliis verbis uterentur quam dominus Lanczkorunsky. Intimavit etiam pro novitate quod Turcus parat validum et talem qualemcunque exercitum terra et mari pro anno veniente et quod nunc miserit unum Basscham cum exercitu ad fines Hungarie

ut prelium posset cum hungaris conserere et quod ipsum speraret futurum in proximo.

Ad respondendum premissis decreti sunt oratores dominus Nicolaus de Camyenicz cast-nus Sandomiriensis et capit-neus Cracoviensis Iohannes de Bochothnycza et Joannes Cromzky decanus Leopoliensis :

Eorundem Walachica legacio :

Comemorati sunt nuncii tui legationem quam habuit Mtas R. apud te per dominum Petrum capitaneum haliciensem nunciando tibi electionem de se factam et diem sue coronationis et congratulabantur de assumptione R. in solium paternum De quo Mtas R. prout per oratores tuos habuit tibi gracias et nunc per nos agit vult omni gratitudine et benivolentiae rependere.

Ibidem fuerunt comemorati amiciciam que erat inter Mtem R. ad te dum adhuc Mtas R. fuerat duntaxat dux Lithuanie, quod etiam Mtas Regia libenter audiuit et recognoscit ita fuisse, crediditque Mtas R. quod multo firmiter fieri debuerat huiusmodi mutua benivolentia inter ipsius Mtem et te postquam intellexit te huic sue sublimacioni favisse et non solum votum suum per nuncios suos pro Mte sua dedisse sed etiam consiliariis Regni ibidem persuasisse; Sed longe aliter persuadere videntur Mti suae ea que mox post electionem (huius) in dampnum Regni et contemptum Mtis sue per te facta sunt, qui submissis gentibus tuis in Regnum longe lateque predatus, non solum peccora et peccudes et cetera bona subditorum Mtis ipsius, sed ipsos etiam subditos in terram tuam abegisti, impulsisti et induxisti more non solum hostili sed etiam paganico, non modo contra officium benivolentiae mutuae, verumeciam contra pacta et inscriptiones inter Regnum et te factas ac iurejurando firmatas. Quod quia merito cogere debuit et cogit Mtem Regiam dubitare de pristina illa et mutua benivolentia tum etiam propter multos alios respectus visum est Mti sue non debere neque licere, ut nuncium tuum in Moskouiam permisisset et presertim quod et cum duce Moskoviae aperte bellum gerat et per hoc incitia de te dubitare cogeatur. Itaque ut Mtas R. de tua erga se voluntate cercior fieri posset, misit nos ad te ut certo informati et Mtem suam informare possemus quid certo apud se constituere posset de tua erga se voluntate que suspecta esse cepit Mti sue per ea facta tua que diximus, que neque amiciciam pristinam continere neque benivolenciam nutrire possunt et que non modo amicus amico, sed neque frater fratri indulgere vel saltem equo animo ferre deberet aut posset.

Item quia intimasti nobis quomodo infideles solliciti sunt de reconciliatione inter se discordantium et de reductione Tartarorum in mutuam amiciciam ut vires suas consolidarent et eo forcius christianos opprimerent, censebat Mtas R. id ipsum christianis faciendum fore et quidem necessario ut depositis similitudinibus intestinis, concordibus animis mutua que et firma intelligentia habita et huiusmodi hostibus se tutius opponere et rebus suis vicissim salubrius consulere et subvenire possent, Quod precipue pernecessarium esse arbitratur Mtas R. et Sue Mti et tibi tanquam vicinis et fere in infidelium faucibus positis quibus sicut (multe) periculosius discordia, ita (multe) salubrius concordia esse potest, de qua ubi certo Mtas experiri posset non solum parata est nun-

cios permittere quo volueris, verum totis viribus mutuis necessitatibus subvenire et adesse. Quapropter si cupis R. Mtem de tua erga se benivolentia certam fore et omnem dubietatem ex animo tollere, opus est ut quod de ter-
ris Mtis sue per tuos homines receptum est inprimis restituas et reintegres cum effectu. Quod ubi Mtas Regia cognoverit et pristinam illam benivolentiam erga te prosequitur et mutuis actionibus se utiliter accomodabit, et si quae difficultates suborte inter Regnum et te essent, prout justitia et Regni et tua exiget, complanare studebit.

Ad partem dicenda post orationem.

Intimabitur Voievode quod Tartari Zawolhenses venerunt pro auxilio R. Mtis et suorum amicorum et quod si cupit in amicitia Regia conservari, non permittat eos molestari et impedire quoquomodo.—Item persuadendum erit voievode in colloquiis specialibus ut curaret reconciliare sibi polonos et relinquere eos amicos filio suo quorum amicitia fuit sibi semper tuta et segura et contra omnes inimicos utilis et pernecessaria. — Item postquam faciet mentionem de limitibus inter terras faciendis, referat se dominus orator ad limites antiquos et secundum quos possidebatur ab utraque parte, de quibus etiam inscriptiones intelliguntur et si petet illos, quos et per oratores suos solet, dicatur sibi quod id indebite petit et contra omnem rei evidenciam et ipsius et omnium hominum sciencia quo non bene convenit amicitie mutue conservande (immo) est querere occasionem recedendi ab amicitia et facere se inimicum. Et sciat dominus orator quod limites antiqui et veri fuerunt et sunt circa Colaczino. Item ubi opus esset mittere ad revidendos limites (huiusmodi) et de termino esset questio, recipiatur dies Natiuitatis Marie quem hic solus obtulit per suos oratores.

Item dubitavit dominus orator si woievoda debet assecurrari statim de permissione ipsius nuncii in Moskowiam postquam restituet recepta et promittet nobis assistere et favere. Responsum—quod non prius quam promissa inscriptionibus confirmabit novis.

Item debet fieri minuta apud d-num oratorem secundum quam facere deberet woyevoda inscriptionem et confirmationem regni et promitterentur sibi similes a R. Mte que secundum tempus deputandum poni debebunt ab utraque parte in Halicz aut Leopoli.

Item commemoretur de Helia et promissa woyevode facta propterea, quibus quomodo satisfecerit ipse diiudicet, et dicatur quod per R. Mtem nil unquam factum est contra inscriptiones et quod premissa et alia plura fecit R. Mtas custodiens inscriptiones suas et iuramentum.

Item de Wassko et Iwana rudeantur quod isti homines sunt in regno adhuc ante inscriptiones ultime factas et postea semper fuerunt continue et nichil unquam intimabatur de eis per Woyevodam. Item quod sunt homines liberi et possessionati quos Mtas non prohibet ire quo vellent, neque eos ar-
cere potest ut irent.

Quod autem de oratore qui fuit nuper in Turcia d. Lanczkor-ski commemoratum est per woyevode oratores, dicatur quod R. Mtas non potest intelligere que essent verba que ipse illis dixisset que non placerent woyevode

et propterea cupit Mtas R. Informari per ipsum de verbis huius modi, quia alias nihil commissum habuit quod esset in displicenciam ipsius.

Item dicendum cum woievoda de theloneis quibus grauat homines Regni et suis hominibus prohibet theloneum in terris Regietatis et quod non permittit mercatores Regni ire libere ultra terram suam sicut prius solebant transire etiam in Turciam et quod istud est contra inscriptiones nouissimas.

Numerum hominum de Regno nouissime per voyevodam receptorum: in Thissmyenycza CXXXX hospites et de villis ibidem XXX.

in Czesthibyessy CXXXXXIII capita hospitum.

Item de aliis curet se orator informare transeundo illic ut sciret eciam certo nunciare, restitutionem petere ultimo nunc et post electionem domini nostri receptorum.

Item admoneantur consiliarii voievode de iuramento prestito super observandis inscriptionibus inter Regnum et Regem ac Valachiam et woyevodam confectis, et ut studerent persuadere voyevode de fide observanda.

Улянниця, Матеріалы. pag. 185—189. Lib. Legat. Nr. 1. A. f. 8. In documentele publicate în opera acésta de d-lă Ulianițchi întîmpinăm peste totu loculă o mulțime de erori tipografice și de pasage lipsite de înțeles. Unele din erorile evidente de tipografie le amă îndreptatî noi înșine, toate cele-lalte obscurități însă rămân în esclusiva D-sale respundere.

CCCXC.

1502. (Estrasă). *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă a se termina procesul de hotărnicie dintre comunele *Amnașă și Apoldulă* din Transilvania.

1502.

1502. Feria quinta proxima post festum Visitationis B. Mariæ Virginis. Uladislai Regis commissionales de terminanda lite, ratione cuiusdam Portionis terrae inter Hámlás et Apoldinum exorta in foro seculari.

Kemény, Notitia hist. dipl. Capituli Albensis Trans. I. pag. 199.

CCCXCI.

1502. Doi locuitori din peninsula balcanică, cu numele *Csöthko și Marcu*, părăsesc Turcia și emigrăză cu totă averea loră în *Bănatul Severinului*. Vladislau, regele Ungariei, ordonă, ca dênșii de aci înainte se facă servicii militari lui George de Kanisa, banului din Belgradulă-sêrbescă.

1502.

C-o propria dni Regis.

Wladislaus dei gracia Rex Hungarie et Bohemie etc.

Egregy fideles nobis dilecti, Quoniam nos illos duos Transfugas, wlgo prybek. Czewthkonem vtputa et Marcum qui his diebus, derelicta sordi-

dissima secta Thurcorum. ad dominia nostra confugisse, et nunc istie apud vos. esse dicuntur. fidei nostro Magnifico Georgio de Kanysa. Bano nostro Nandoralbensi pro defensione et custodia earundem parcium inferiorum, dedimus et commendauimus, atque sub Banatum et potestatem eiusdem deputauimus, volumusque vt ydem nobis et huic Regno sub eodem Georgio Bano seruiant, Quare fidelitati vestre harum serie firmiter committimus et mandamus. quatenus statim acceptis presentibus. prefatos Czewthkonem et Marcum simulcum equis. ac alys quibusuis rebus et Bonis eorum, ad manus prefati Georgy Kanysay, Bani nostri, aut hominis sui presencium scilicet ostensoris absque vlla renittencia dare et assignare debeatis, volumus namque vt premisimus vt ipsi in partibus illis inferioribus, sub potestate ipsius Georgy Bani, nobis et huic Regno nostro seruiant, Aliud ergo nullo modo facere presumatis, Datum Bude feria secunda proxima Ante festum Viti et Modesti martirum, Anno domini Millesimo Quingentesimo secundo.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. 143. Originalulă pe chărtie în colecțiunea lui Lad. Kail din Harkocz în com. Zips.

CCCXCII.

1502.

1502. *Dieta Poloniei* întrunită la Cracovia hotăresce, că regele se plece numai decătă în Litvania, ca se pörte resbelulă cu ducele Moscoviei. Totă-o-dată dieta decide a se trimite ambasadori în Prusia, în *Moldova*, în Ungaria și în Turcia, pentru ca țările aceste, în timpulă resbelului, se remănă în relațiuni de bună amicițiă cu Polonia.

Conclusiones et decreta dominorum in conventu publico Cracoviensi statim post coronacionem felicem Ser-mi Alexandri Regis.

. . . . Item quod R. Mtas iret tanto celerius in Lithuaniam bello Moskovitico provisura et provisura quod posset continere in amicitia et societate istius belli Tartaros Zawolhenses et magistrum Liunionie. Item quod teneret exercitum suum non prope Tartaros neque multum elongaretur ut et ipsos auxilio habere facile et eis auxilia ferre commode posset. Item quod in Prussia, Valachia, Ungaria, Turcia ageret per modum oratorum et studeret alios in fide, alios in amicitia utrumque hoc tempore conseruare. Item et ad regem Romanorum ut orator mitteretur. Item quod ad Turcum iret celerius et mitteret ad regem Hungarie.

Ульяники, Матеріалы. pag. 195. Lib. Leg. I. A. f. 15.

CCCXCIII.

1502. *Sultanul turcesc* invită pe *chanul* *Tătarilor* din *Zavolia*, se se așe cu ordine sale în câmpurile *Chiliei* și ale *Cetății-albe*, și se domnescă peste *Moldova*, dicându-i: «*Dacă tu vei ave în mâna ta Moldova, atunci drumul ne va fi deschis în toate părțile lumii*».

1502.

Anno 1502 feria V post S. Stanislaum. Tartarica relacio.

Turcus vult quod Zavolhensis veniret ad campos Kilie et Byalogrod et dominaretur Walachie, quodque Turcus quatuormilia cum Malcoz et quatuordecim basschas et duo milia equorum imperatori dare vellet: Si tu Walachiam tenebis, nobis liberum erit progredi ad omnes partes mundi. Theloneum byalogrodensem imperatori Turcus dedit. Item offert ei personale theloneum, que persone venduntur.

Nuncius zawolhensis referebat constantem societatem et fidem. Item petit informari si et quibus locis quicunque hostis R. Mtis aggrediendus esset. Imperator paratum se offert ad omnia facienda contra quemlibet hostem. Item specialiter petit ut simul conueniant eciam in aliquot equis venire vellet imperator ad R. Mtem.

Ульяницки, Матеріалы, pag. 195. Lib. Leg. I. A. f. 15.

CCCXCIV.

1502. *Voivodul* *Moldovei*, trimite un ambador la regele *Poloniei*, ca se-i exprime părerea sa de reu, că regele *Poloniei* nu a permis ambadorului *Moldovei*, ca se trecă prin *Polonia* la ducele *Moscoviei*. Totu-o-dată *voivodul* *Moldovei* cere dela regele *Poloniei*, ca se nu sufere în regatulă seu pe *Vasca* și pe alți oameni, cari sunt inimici declarați ai sei.

1502.

Legatio ad illustrissimum d-m Cardinalem ac ad prelatos et barones regni ex parte Maiestatis Regie de Mynsko d. Jacobo Syckliczky capitaneo Byeczensi et Gottficz notario commissa.

. . . . Walachie palatinus iterum nuncium habuit apud Mtem Suam cuius ille legacionis effectus erat: Significauit quia Turcus versus hec Regna suas conuertit potencias et intendit, negocio belli Italici suspenso, hec Regna inuadere debellareque, Tandem inter alia petyt ut nuncius suus notabilis fuisset missus Moskowiam, qui non est permissus, propterea quod nunc cum illo duce bellum gerat Mtas R., ideoque non esset conueniens eam hosti consultationem fauere dum ille Mtem R. nichil faueat Et item dictum, quia istud

M. R. modo facit non (ratione) domini palatini propter quem libenter faceret istud, sed (ratione) illius hostis. Petiit insuper ut Mtas R. Walachos Was-sko et alios non seruaret. Responsum est, quia in M. Ducatu Lithvaniae non sunt cum Serenitate sua, ad quod nuncius non replicavit.

Уляницки, Матеріалы. pag. 200—201. Lib. Leg. I. A. fol. 32.

CCCXCV.

1502. 1502. Instrucțiunea dată de regele Ungariei legatului său trimisă la ducele Mosco-viei și prin care escusă pe *voivodulă Moldovei*, că nu a putut trimite legați la dânsul și anume din cauză, fiindcă regele Poloniei nu le-a permis, ca se trecă peste țările sale.

Instructio d-ni Hungarie Regis ad ducem Moskovie in favorem Magni Ducis Lithvanie de qua legatio faciunda esset per Mtem R. Polonie sic ut expedit reipublice Lithvane.

. . . Item si dicetur quare vaivoda Moldaviensis etiam suos oratores non misit ad ducem Moskovie, dicat, quod propterea non misit, quia causabatur et conquestus est nobis, quod libenter misisset Sed ipse d. Rex Polonie non permisit eos ire per terras et dominia sua sed ipsos repulisset, quod illi vaivode et etiam duci Moskovie multum displicuit. Et dato etiam quod ibi de hoc non interrogaretur tamen ipse Sigismundus Zantai nichilominus hoc introducat.

Уляницки, Матеріалы. pag. 208—209. Lib. Leg. III. f. 47.

CCCXCVI.

1502. 1502. Relațiunile politice ale Moldovei cu Polonia în timpulă acesta.

Legacio Ser-mi et glorios-mi principis ac d-ni Wladislaŭ Ungarie Bohemie etc. Regis ad vota Sedis Apostolice commissa per egregium Sigism. Zanthai dicenda Illustr-mo Magno duci Moskovie.

Instructiones ad respondendum :

Si dicetur cur post Mathiam Czieŝielski non direxerat Rex nuncium ad procurandam eam pacem.

Si interrogabit, cur Vayvoda Moldaviensis oratores suos non miserit :

vel si dicetur, an cum Vayvoda Moldaviense negocium illud eciam practican-
dum erit; aut si est practicum vel dictum qui vicinus est Turcis etc.

Ad utrunque illud una fit responsio: Quia Sedes Apostolica negocia
maxima prout illud est expeditionis generalis, primum cum regibus qui pro-
tectores sunt, fidei et universalis Ecclesie agit et expedit, postea super eisdem
cum alys principibus fit consultacio. Itaque dum Ser-mi isti Reges ad expedi-
cionem consencient prout vellent, dummodo paternum illud dominium pacifi-
carent, Tandem et cum vayvoda Moldaviense et cum alys concludetur quid
finaliter et (generaliter) faciendum erit. Exinde demum oratores vayvode ubi-
cunque necesse erit et vocabuntur, et venient et similiter vestre d. illustrissime.

Item si interrogabit quis consultat pro expeditione sancta, dicatur:
Reges et principes christiani, primum tamen summus pontifex ordinat nego-
cium illud sanctum et pium.

Item, quando futura, dicatur: Quando v-ra d. Illustr. componet cum
Ser-mo d. Polonie rege Ipsa quoque Maiestas cum Maite fraterna Regis Un-
garie ad expeditionem sanctam consencient, tunc primum de tempore delibe-
rabitur et Vra d. I. pro consilio et auxilio requiretur.

Item, quomodo bellum Lithvanie et nostrum esset christianitati pericu-
losum, dicatur: Quia isti reges fratres aliter consentire ad communem expe-
ditionem nolunt nisi primum pacificato paterno avito que illo Magnoducatu ab
hys bellis...

Si dicetur quid papa facere vult istis qui expeditionem impediunt vel
consilia et auxilia non prestabunt: Vetus est constitucio sacrorum canonum
tales haberi pro hereticis et fidei christiane inimicis contra quos et interdicta
deberetur mitti excommunicationes.

Si dicetur an jam cruciata data est vel excommunicationes vel interdicta
missa contra tales. . . .

Legacio commissa Cazanowski notario ad d. Cardinalem et ad consi-
liarios regni cum d. Cardinali exeuntes.

Quamvis vestris d-nacionibus dicendum primum esset de adventu nuncy
Ser-mi Hungarie regis et ipsius expeditione, Tamen quia pertinencius dicetur
de eo alys primum absolutis negocys, Itaque hoc principaliter Mtas R. com-
memorat v-ris d. Quia licet in novacivitate Corczyn deputacio erat facta do-
minorum qui ad justiciam finium inter Regnum et Walachiam pro festo S.
Michaelis ituri erant quam deputationem etiam Mtas Sua ratam habuisset, Ta-
men in omnem eventum aliam fecerat Sua Stas deputationem per generosum
d. Jacobum Syckliczki et per Cothwycz notarium qui d-ni Syckliczki precede-
bat, Sic que licet non dubitat Mtas Sua profectos d-nos illos aut de prima
aut de secunda vice nominacionis deputationisque sue, tamen quia propter de-
fectum irremediabiles committuntur apud nos errores et negligencie, qui de-
fectus saltem particular. non in toto sublatus fuisset, si tempestive cussio mo-
nete decreta fuisset talis qualem feret eris et auri inopia, propterea si in ea
re commissa est negligencia, Mtas R. veretur ne palatinus Walachie invadat
Russiam et dampnum committat Verum licet v-re d. sciant melius quam Mtas

R. posicionem et Regni et istius rei. Tamen in omnem eventum videretur S-ti sue ut ad ser-mum d-num Hungarie nuncius iret.

Rex hungarie. Walachus: Unde sive domini inerint Walachiam sive non, ad granicies, quam non solum ex parte Walachi, sed etiam ex parte pre-copensis Tartari non est cui confidendum iccirco forsitan consulto faciendum erit, ut sub occasione agendarum graciaram pro invitatione ad nupcias et pro nuncio Moskoviam misso induceretur dnus Rex Hungarie quotiens palatino Stephano notificaret suam quam habet cum fratre domino Rege Polonie intelligenciam, Et quia deberent ipsi fratres reges ipsi (contra) inimicum assistere et Regna tueri mutuis viribus a quolibet hoste, iccirco Mtis R. Hungarie nomine hortandus esset Stephanus palatinus quotiens quicquid sentiret adversitatis Regno Polonie imminere a Tartaris vel Turcis, studeret avisare Regem Polonie capitaneos que suos et per se hostem repelleret. Per illam clausulam a quolibet hoste ut supra dictam posset palatinus Valachie revocari a machinatione sua, si quam habet contra Regnum, saltem propter id si ad granicies non tempestive venerunt domini.

Et ideo vestras d. rogat ut si pro graniciebus Valachie neglexerunt comissarii venire tempestive, d-naciones vestre providere velint aut consilio, aut re ipsa ut terre Russie non invadantur per Walachum.

Smolensko-Hungaria-Walachia: Item dicatur quod sicut domini ex convencione Colense suaserunt, Mtas R. sola non iuit cum exercitu, tamen exercitus utrinque hac ebdomada congressuri et pugnaturi sunt, omni eo tempore feliciter succedebat S-tis sue gentibus et circa Smolensko multa milia hostium sunt trucidata, cum quibus iam generaliter confligendum est, aut fugient, quicquid tamen dextera Dei optimi concedet futurum, Mtas R. timet quia Walachus eas cedes eas quoque congressiones sentiens molietur inuadere terras Regni animo impediendi Mtem R. in actione contra Moskos, Unde non ab re esset quod etiam Rex Hungarie innotesceret hoc illi, quia et Sanctissimus dominus noster papa per legatum et Mtas R. per se media pacis querant belli illius sedandi, ut ille etiam spe conficiende pacis quiesceret et se postea connecteret condicionibus equis ad expeditionem contra paganos nam tanquam amore expeditionis sancte contra paganos studiosi pacis sumus.

Turcus. Walachus: In presencia Piczkonis comes de Temeswar Jossze dicebat domino Firley, quia obtenturus esset a Turco quicquid volet, nam capitaneus de Sandirio sanzac id illi notificauerit Sperat Firley se redditurum pro carnispriuo, Itaque istud auisamentum necessario sciendum putat Mtas R. propter tractatus cum Stephano Valacho, qui non adeo deberet superbire audito eo quod Turcus nihil moliturus esset contra Regnum. Forsan non a proposito esset (communi) Si tamen id fieri posset commode ut auisaretur Firley quia isti Turci qui in Kilia et Byalogrod fiunt sepius ingrediuntur terras Regni. Et licet non mandato imperatoris, aut capitaneorum suorum tamen per illorum incuriam, prout nuper venerant cum Tartaris quingenti, qui per Volhinens. sunt profligati victoriosissime et unus hic in Mynsko captus portatus erat, dampnatus tandem atroci nece pali, idem confessus erat non missos illos fuisse,

sed furtim exiuisse lucrorum privatorum gracia, nesciente Bassza, nichilominus providendum esset quod de cetero illud non fient rem. . . .

Sept. 1502. Legatio de Mynsko ad Conradum ducem Mazovie et ad marszalcum Lassoczki per notarium Cottficz.

Intelligens Mtas R. ex litteris V-re d-cionis nuper scriptis Palatinum Walachie in Hannuschowcze constitui et ita agere prout R. M. scripsit, Intelligens etiam alia que V-re d-cioni dicturus sum, sine mora me huc destinavit cum legacionibus ad V. d-cionem ad d-nos et ad alios prout V. d-cioni dicam.

Inprimis dum ita est quod palatinus Walachie adeo prope venit, Mtas R. auisat V-ram D. et mandavit, sic provideat et castra et civitates Camenecensem et Leopoliensem quod proditores non proderent illa et illas palatino. Item S. S-tas mandavit ut V. D-cionem hortarer quotinus provideret et scutaretur, si non essent proditores in castris et civitatibus ipsis...

Si dicet: suspicor hic Leopoli de aliquibus, aut si dicet: timeo ne essent Leopoli, dicas: sic etiam Mtas R. intelligit quia Leopoli sunt proditores, Nam V. D-cione in Camyenyecz existente dicebant aliqui ciues Walachos per turres et alias secretas municiones civitatis. Intellexit etiam S. Mtas inter notabiles consules aliquos esse qui proderent libenter si possent civitatem palatino si ille veniret.

Si ad unum concordabitis, dicatur: Quamobrem Mtas R. vult, quod rem ipsam secretissime teneatis. Ego ibo ubi (me) mandaveritis ad d-nos et ad nobiles, ut veniant et inferant se civitati quod prevaleant civibus, ita tamen si palatinus Walachie aut eius exercitus erit ibi.

Si non erit palatinus aut eius exercitus, Nichilominus si potero reperire in his locis Russie et presertim prope Leopolim capitaneum Cracoviensem et Belzensensem Russie que palatinos, debeo Mtis R. nomine persuadere eos ut constituerent qualemcunque exercitum aliquanto tempore prope Leopolim, Saltem usque ad Mtis R. aliam informacionem, nam timentur Tartari iterum venire...

Palatino Russie siue in Szebrzessyn siue prope Leopolim agenti, palatino Belzensi, capitaneo Cracoviensi et nobilibus: Quamuis Mtas R. decreverat eundo Lituaniam quia debuit esse more terrarum generalis ne fuissent hi Tartarorum incursus qui sunt facti et ut tute nuncy iuissent ad palatinum Walachie, sed cum id non est factum, delet quam maxime R. Mtas de hoc et de dampnis commissis. Et quia timetur ne iterum Tartari incurrant, ac ne palatinus Walachie suam exercere contendat voluntatem in terris Mtis Sue, Iccirco Mtas R. rogat, velitis exercitum constituere prope Leopolim et perseuerare ad aliam informacionem Mtis R. quam Mtas R. scribet aut intimabit (quum) d. Cardinalis eum informabit quid palatinus respondit Walachus...

Specialis capitaneo Premisliensi: Mtas R. grata erat quando intellexit V-ram D. esse in campo. Rogat eam ut cum consilio capitanei Leopoliensis et aliorum d-norum, Etiam si V. D. deberet kmethones suos walachos cogere ad exercitum, velit exercitum constituere cum cap. Leopoliensi et alys dominis

. . . . aut ne palatinus Walachie procederet per terras omagiando terras et depopulando illas.

Si capitaneus Leopoliensis senciet de proditoribus Leopoli, Sit tibi commissum ut si capitaneo videretur, fieret tanquam conuencio in ciuitate et tandem faceret sic ut dominis qui ibi sunt consuleius videretur contra proditores illos. Item dicatur capitaneo quod provideat ne Walachi tanquam propter mercatum venientes prevaleant civili (p-tati) nam uti dicitur, consueuerunt in multitudine Leopolim venire mercatum.

Dicitur Moschus esse mortuus. Exinde factum ut fertur, Quia exercitus a Smolensko subito ymmo etiam fugiendo retrocessit. Item dicitur Quia filij Moskovie contendunt inuicem et primum ipsi interimerunt pro nepotem palatini Walachie alias Wunka. Item ipsi filij inter se certant pro dominio. Alter alterum cultello transfigere tentauit et in pectore vulnus intulit. Regius exercitus missus est versus illa territoria que olim dux ille si mortuus est de ducatu Lithuanie occuparat et ibi hibernare debebunt. Magister Liuonie ex suis locis uadet etiam Moskoviam. Nuncius Hungarie regis mediat pro concordia. Sic siue mortuus est, siue non Moskovita, spes est quia cogetur ad concordiam et pacem firmandam que Magno ducatu utilis et honesta esset, quod Deus optimus prestare dignetur.

Уляницки, Матеріалы. pag. 210—216.

CCCXCVII.

1502.

1502. *Polonii*, se consultă cum se se apere în contra *voivodului Moldovei*, care se pregătesce, ca se asedieze câteva castre ale Poloniei, anume Halicz, Buczacz, Cyrvone Iazlowiecz și Camyenecz. Totu odată se face amintire aci, că ținuturile din Podolia începă a se supune de bună voie voivodului Moldovei.

Novembr, 1502. D-nus Krzyczky, decanus Cracoviensis cum legatione Rev-mi d. Cardinalis Wilnam venit Sabbato infra (octavam) Omnium Sanctorum, die dominico perorat, feria secunda legacio publicata fuit tenoris infrascripti.

Venientibus deinde nobis Cracoviam. . . accidit lugubris. . . casus incursionis hostium in Regnum, qui nec prevederi potuit propterea quod furtim et silenter non per loca consueta sed preter consuetudinem per siluas venerunt sub ducibus illis quos putamus eis a Walacho datos, ut et is incursus eorum eo instigatore et cooperatore factus certo creditur. . . Aliquot deinde diebus in novacivitate (Corczyn) cum ipsis dominis consiliarys et aliqua parte nobilium aliorum deliberavimus et consultavimus, quomodo stabilius et cercius obviare possemus malis imminetibus ab eisdem hostibus, quorum recens mul-

titudo aduentare dicitur in Regnum, Tum etiam audacie et perfidie ipsius Walachi resistere possemus, Qui congregato suo populo et asscitis etiam sibi Turcis et Raczis cum apparatu omni bellico nunciantur velle oppugnare castra Regni et presertim Halicz, Buczacz, Czyrvone Jazłowyecz et Camyenyecz (*Se decide*: ut in campo nobilitas congregaretur, in Poloniam quoque missum est ut et illius Regionis nobiles in auxilium accelerarent...) Eapropter egimus inter nos domini considerantes an propter necessitates prefatas et tam grande et ultimum fere periculum quod imminet ab ipsis hostibus, potissimum tamen a Walacho, vocare V. Mtem conveniret... Visum est maxime necessarium ymmo si retinere vult V. Mtas terras Podolie que necessitate coacte incipiunt laborare et deficere ad Walachum, sine omni mora opus est vt V. Mtas aduolet huc in Regnum atque in aliquo loco medio et commodiori ad providendum occurrentibus et Regno, et Magnoducatu consistat.

Удѣлици, Матеріалы. pag. 216—217.

CCCXCVIII.

1502. *Stefanŭ, voivodulŭ Moldovei*, responde legatului polonŭ în privința *Podolici*, că pământulŭ acela aparține țerei Moldovei încă din timpurile cele mai vechi.

1502.

W a(la)chi Responsio facta ad legacionem nobilis Iwan capitanei de Lypowycz per Rev. d. Cardinalem, Mte R. a regno absente, tanquam Gubernatoris nomine ad eundem palatinum Walachum destinati, ipsi palatino perorata, Que quidem responsio data... Mti R. per d-num (Kryczky) nomine R. d-ni Cardinalis sic ut sequitur.

Tanquam referret sic Iwanek: Dum veni in Halicz ipso festo S. Marci, extunc d-ni legati ex parte Ungarie ante adventum meum uno die me anticipaverunt et postmodum miserant litteras binas versus d-nos Regni Polonie... Et postmodum me interrogaverunt, an aly nuncy post me equitant aut nondum; dixi illis quod non, extunc michi litteras illas dabant, quas ego nolui suscipere, sed die eo velocius de Halicz equitavi ad palatinum Moldavie. Post adventum meum in crastino dedit audienciam, ubi totum consilium palatini interfuit et palatino eidem dixi legationem, quod ei non videbatur esse possibile et verum. Et sic dixit: Quamvis d. Cardinalis infirmaretur, tamen omnes sumus sub potestate Dei (ac tamen) aly domini in Regno interfuerunt, qui huic condictamini satisfacere potuerunt. Ex terra Regni Hungarie legati venerunt secundum condictamen, sed poloni me opinantur pro puero esse. Iam aliquociens mecum condictamen faciunt et utique finem ab eis habere non possum, asserens et firmans pro certo habere quod d. Cardinalis illic in Moldaviam equitasset. Postmodum dixit: Dum domini Regni Polonie aut Hungarie in hunc

locum venissent et me non veniente, excusando me infirmitate, quid mihi ipsi dicerent. Sed ego suo verbo satisfacio. Hoc michi super legacionem responsum dedit.

Dum michi intelligere dedit austere, quod super hanc legacionem nichil facere voluit, extunc eidem dixi istam aliam legacionem, Qua exaudita aduc fuit multo magis austerus, dicens sic: Volo jure tenere litteras prescripcionis alias zapisow et juramento suo satisfacere, cum suis d-nis consiliarys melius quam d-ni poloni. Volens se dare super dominos tocius christianitatis, et aduc sic dixit: Quod istam terram in quam ego veni (quidem) nunquam fuit nec modo est nominata in aliquibus prescripcionibus, nec in aliquibus condictaminibus et est mea terra ex antiquis temporibus ad terram Moldavie spectans, super quam habeo certam et debitam justiciam ex antiquo, Ob hoc in eandem veni uti ad propriam suam terram. Et si aliquid poloni erga me velint facere vel incipere, extunc illi suo juramento et michi ipso violenciam facerent prout ipsi sunt asueti, ut michi ante violenciam fecerent et minus juste. Sed si mecum volunt esse ut decet super veros et iustos vicinos, extunc michi dent pacem in hac mea terra et in alys rebus secundum prescripcionem ut michi iusticiam faciant. Extunc invicem nos erimus iuvare contra Tartaros et alios paganos, quia nobis istud est necesse. Postquam eundem palatinum domini ex Ungaria affectabant, quod tempus condictaminis ultra proponeret, is sic dixit: Gratis michi ultra anteponere quia michi poloni nunquam iusticiam facerent. Et nichil voluit facere super postulacionem d-norum hungarorum. Et dixi ei: Ad hoc tempus manebo hic met sedens apud vos, Si d-nus meus gr-ssimus non teneret quod per me significavit extunc sim perpetuo in tuo carcere aut me des decollare Quia d-nus meus grac-ssimus alte sedis ecclesie sancte romane ubicunque dirigit nuncios suos aut litteras illic semper in verissima veritate uti princeps multum alte stirpis tenet. Ipse michi sic dixit: Quid michi esset pro tuo capite aut pro tua remansione, Et ego ante se periculum haberem, quod semper habui quod michi ullam iusticiam fecerunt Quia d. capitaneus Cracoviensis fideiussit michi sublata fide pro Rege Regni Polonie, et pro omnibus consiliarys Regni eiusdem Et michi id non tenuerunt; ob hoc iam nolo credere. Sed nunc iam volo meum proprium tenere usque ad meum gutur alias do gardla Et cui legacio fiet necessaria, extunc me inueniet in hac terra, h. e. in terra Russie.

CCCXCIX.

1502. Instrucțiunile date de *regele Poloniei* oratorilorū sei trimiși la regele Ungariei cu rugarea, ca se mijlocescă o pace între țera Moldovei și între regatulū Poloniei. Prin acestă legățiune regele Poloniei înculpă pe *Stefanū, voivodulū Moldovei*, că a făcutū incursiuni în țările Poloniei, că a luatū o mulțime de ómeni și i-a colonisatū în Moldova, și că dēnsulū a chieimatū pe Tătari, le-a datū căpitani români, și i-a trimisū se facă incursiuni în Polonia.

1502.

Ad Sacram Mtem R. d-ni Hungarie Regi (f. 68 v.) puncta ad legacionem notanda.

Sacra Mtas inter alia que nomine Ser-ni d. nostri Regis gracssimi dicturi sumus insolencia palatini Walachie preripuit prius dicendarum materiam. Acta non diu res est quod idem palatinus sub inducys pacis Ser-mum olim d-num Iohannem Alb. regem aggressus erat. Dum quoque Ser. olim Albertus Rex iniquum facinus in eo commissum animaduertere cogitarat, Tandem ad vota fraterne Mtis V-re rancorem contra palatinum temperavit et tales secum condiciones scripsit perpetuas, quales nunquam illi vi et armis adactis obtinuisse in Regno Polonie, nisi fraterna dignitas V-ra se mediam posuisset ad olim Mtem illam fraternam R. cuius ob intuitum Mtis Vre et olim Rex Albertus et prelati Regni Pol. consenserunt illud ita fieri, non sicut debuit sed sicut Mti Vre placuit. Firmate condiciones erant privilegys et juramentis, firmate etiam auctoritate maxime potentissimi que principis mediantis V-re scilicet Mtis R. Attamen Stephanus palatinus contra phas et jusiurandum multociens invadere ausus erat terras Regni Polonie, multas abegit gentes et Walachie intulit, Tartaros vocavit, et ductores Walachos eis dedit et vicibus preteritis et nuperrime clanculum venien. (irrepciones) fecere dampnatissimas ad terras Regni Polonie Nactus erat sibi et Tartaris commoditatem palatinus dum Mtas R. abesset a Regno, fretus non minus erat juramentis de Regno Polonie sibi prestitis sub quibus tucius incautos aggrediretur polonos, sic quoque et procurat per Tartaros Regnum depopulari et solus ipse ascitis Turcorum aliquod centenis et de regno ut presumitur Hungarie hussarorum non paucis terras Russie vastat et sue subycit dicioni in presencia certorum V-re Mtis baronum videlicet d-norum — et Czobor tunc secum in terris Russie ex(isten)cium.

Ser. d. noster Rex qui in presenciarum, ut V. Mtas scit, bello se occupat Moskovitano, memor etiam (existens) juramentorum et fraternorum et consiliariorum Regni sui Polonie, non constituit quicquam adversus eam palatini novitatem donec primum defferret ad V-ram M. fraternam R. et dominos regni Hungarie senatores qui auctores pacis et condicionum illarum erant cum Stephano palatino. — Profecto Ser. d. noster Rex graciosissimus nisi primum sic faciendum deliberaret facile cum Moschis bellum sedare posset, facile se ab eo deocuparet, ad insolenciamque palatini illius vires converteret, Nam bellum illud ducis Moskorum consiliary Moskovienses per media Illust-me principis domine Helene magne ducis Lithvanie per medium que consiliariorum Lithvanie optant et swadent sedari.

...Itaque sic indolere dignetur Mti illi fraterne Regno fraterno paternoque nationi illi sibi familieque sue regie fidelissime ut palatinus adeo propensam non reponat in ea regnis que suis fiduciam, utque ceteros barbaros hostes licencia illius non presumat tociens contra illud regnum ducere et solusipse palatinus Regnum vastare, homines rapere, abigere, subycere et territoria de corpore Regni antiquissima occupare postponat, juramenta teneat et condiciones inscriptionum vera fide non peruersa veritate implere studeat.

Dictum fide plenum Ser-me Rex ullum christianitatis regnum tot potentissimis Turcis Tartaris, Scismaticis et alys barbaris hostibus septum esse, et tam diutissime tollerans certamina continua, cedes, iacturas, sanguinis christiani profusiones, sacrorum profanaciones, virginum contaminaciones et tocius sexus ac status hominum predas, semper videns semper perpeti solitum, ad sustinendam vero tanti tamque diuturni belli furiam nullis fortunarum terrestrium accessionibus, que terris auriq;ue copys fiunt, nullis etiam ut alibi reperabilis et lucrosis muneribus neque apostolice sedis patrociny, neque cuiuspiam principis auxilys sublevatum populi duntaxat domestici robore invictissimoque pro fide christiani amore sustentatum. — Defert S. Mtas d-ni n-ri vim summam sibi regnoque suo inferri solitam ad eas sacram tue Mtis et tocius ordinis senatory Hungarie cervices prudentissimas defferet illico ad pyssimas sancte sedis Romane aures, defferet postremo ad christianitatis principes, siquidem nisi primum tua Mtas que ex vicinitate et necessitudine videlicet et denique sedes Romana sanctissima Imperyque dignitas Romani viribus et auxilys promptissimis et realibus non accurrent, Mtas sacra d-ni nostri, nacio que illa semper principibus et Christo fidelis cogetur tandem hoc habere testimonium, ut non per ignaviam non per iniquitatem, non per malicie viam aut scandalum sed per vim et lassitudinem cogitur eam querere pacem, que et apud Mtem S. R. et in Regno suo queritatur diu a paganis, que profecto pax quales habitura erit condiciones, quales vicinis principibus felicitates allatura esset videretur.

Улещики, Матеріалы. pag. 220—222.

CCCC.

1502.

1502. Instrucțiunile date de către prelații Poloniei oratorilor trimiși în Ungaria. Prin legațiunea acésta dênșii înculpă pe *voivodulă Moldovei*, că ațată pe Turci asupra Poloniei.

Ad prelatos Hungarie ex parte Polonie prelatorum. . . puncta ad legacionem faciendam.

. . . Quia d-ni prelati et barones seniores nostri credunt V-ras D. ignorare quantum habeat Turcus desiderium ut per hec regna vestra aperiat contra remociora christianorum principum dominia, Et primum dum ex illis

Transsilvanie et Croacie partibus difficilior illi transitus fieret ad hoc inclitum Hungarie regnum molitur siue per vim siue per condiciones nobiscum faciendas planissimis Regni nostri transitibus votis contra Hungaros potiri. Nobis quidem pax perpetua et felicitates offeruntur infinite, Tamen domini Polonie non adeo deieci sunt animi ut christianis diffidant presidiiis et se paganorum committant pollicitacionibus. Itaque V. D. intelligant quod iam tandem regnum illud laborat in lassitudine et reuera V-ras D. non prout a culpa abesse fateri necesse est qui (existentes) vicinissimi ulla auxilia, ulla quoque consilia fraterna commo- darent hactenus illis ymmo etiam animarunt, seu ut verius loquendum esset, deprimarunt palatinum Walachie ut tandem horum malorum ductor auctorque esse. Quapropter R-mi et R-di in Christo patres magnifici et egregy domini expergiscantur Vre d. et semel hoc saltem tempore quo vel maxime necesse est fratribus vicinis consilijs auxilijsque accurrant Mti R. perswadeant et soliipsi curent prudentissimis consilijs id agere quod illi nunc expedit, quodque in proximo ad hostia Regni istius serpet; palatinus Wallachie minister communis est malorum. Hunc nisi temperabunt communia consilia nostra, non dubitabunt d. vestre d-nos polonos non per maliciam aut impie et scandalose, sed per vim et lassitudinem eas facturos condiciones cum paganis quas optant diu . . .

Уляницки, Матеріалы. pag. 222.

CCCCI.

1502. *Stefanŭ, voivodulŭ Moldovei*, cere de la Poloni, ca se restituie Moldovei *ŭinuturile Leopolei*, cari facŭ parte din pŭmŭntulŭ Moldovei, ŭn care casŭ Stefanŭ voivodulŭ promite de a da ajutoriŭ Poloniei ŭn contra Turcilorŭ ŭi a Tŭtarilorŭ.

1502.

Legatio voievode quam Ilko Wstekli referebat capitaneo Leopoliensi.

Dominus Woyeuoda intimavit ad te (qui) semper amicus patri tuo et domui tue ac tibi et fratribus tuis. Nunc rogo ut se interponeris ad R. Mtem, quod daret Sua Mtas pacem huic terre et dimitteret illam que terra est mea et patrimonium meum quam ego recepi cum consensu domini Regis Hungarie et ex mandato illius, si ista Regia Mtas sinat, volo esse adiutor contra Turcos et Tartaros quod unquam vastabunt terras R. Mtis, miserat ad me R. Mtas dominum capitaneum Cracoviensem assignando diem quod domini debuerunt deequitare a R. Mte pro tempore assignato. Ubi et domini Hungarie debuerunt fieri quos ego conduxi qui dum venerunt monstraverunt (mihi) granicies quas ego feci, confido quod terre mee et patrimonio meo dabit pacem R. Mtas quia illam ad gutur meum defendere volo et te rogo ut non permitteres in terra mea dampna facere, quia mansi duos capitaneos Hrŭnko-

wycz kluszyk et Kyrchahn Myewnyk quibus mandavi ut iusticiam facerent subditis R. Mtis et tu etiam meis, si illis iusticia non erit, mandavi illos defendere, Tamen dominos Woyeuoda wult tenere inscripciones suas et iuramenta et consiliariorum suorum.

Responsum capitanei Leopoliensi super legacionem palatini datum.

Gratus sum de amicitia domini woyauode quod michi eam ostendere wult prout patri meo. Intimavit dominus woyeuoda ut interponerem se ad R. Mtem quod istam terram dimitteret illi. Ista res non est mea quicquid facere in hac re inter R. Mtem D. m. grac-ssimum, Sunt domini seniores consilarii Regni qui magis in hac causa perficere possunt et stabilire ista inter dñm palatinum et Rm. Mtem Dm. m. gr-simum, tamen quod attinet inscripcionibus, que sunt inter R. Mtem Dm. mm. gssimum volo se interponere quod domino palatino tenerentur prout dante Deo iste omnes res que nunc sunt componentur et in fine bono statuentur inter R. Mtem et Woyeuodam. Quod attinet pro iusticia facienda, ego faciam iusticiam Dni Woyewode hominibus nisi q. iusticia etiam faceretur subditis R. Mtis in quo nuncium suum mittam ad woyeuodam. Et misi ad eundem woyeuodam nuncium pro aliquibus iniurijs tamen magis ut aliquid rescire possem quid agitur ibi.

Ceterum V. R. Mtas scire dignetur quod cum sextarys nullum finem fecerunt et sic intelligo quod condicantur cum istis servilibus si cum ipsis finem non faciant omnino conspirabuntur. Ego scripsi sepius et scribo d-no Cardinali et ceteris d-nis consiliarys, tamen ad hoc tempus nullus finis est inter illos, ceterum V. R. Mtas quod pro certo relatum est michi quod Woyeuoda iam conscriptos homines habet p. Bucovinam tria milia qui se sibi subdiderunt et exhinc ad ipsum fugerunt quibus ipse mandavit ut equos, hastas, sopulas, sagittas, clipea alas tarcze haberent, peditibus vero ut haberent lances et clipea qui in duabus septimanis debent se monstrare. Ceterum V. R. Mtas scire dignetur quod navigium in Copyecz destruxit et naues secit Et theloneum recepit et in Nyesnow nauigium fecit et theloneatores constituit in zuppis, Etiam zupparios constituit tam in Colomya quam in zuppis haliciensibus, V. R. Mtas scire dignetur si non erit provisio V. Mtis alia. Hic in istis terris vere omnes Rutheni vadent ad woyeuodam, quia multi ribaldi vadunt ibi et nichil advertunt super suos dominos, Ceterum V. R. Mtem rogo me non tradat V. R. Mtas oblivioni, gracia sua. Deus scit quod non presumo V. R. Mti scribere de defectu meo videndo nunc necessitatem V. R. Mtis prout ille quittance mee non sunt adhuc extradite quas mihi V. Mtas dedit, tamen spes mea in Deo et V. R. Mte.

Seren-mus d. noster Rex gr-ssimus et quilibet intelligit Tartaros ductu palatini fuisse vocatos contra Regnum, quandoquidem palam sua legacio continet, quia (potest) illos et ducere et abducere Itaque res ipsa atque legacio suprascripta deferatur ad consilia d-norum, presertim vero Mtas R. Rogat V-ram D. Illust-man ut cum non ignoramus necessitatem et quidem summam tocius rei benegerende in Russia ut stipendiarii foueantur ad certum aliquod tempus. Rogat Mtas R. qtinus V-ra D. I. vel de erario Regni vel de exactionibus aut smodalibus aut terrestribus aliquid mandet colligere pecuniarum pro

sextarys et alys stipendarys in Russia et ut mitteretur aliquis discretus cum pecunys et pannis et daret illis. Prius vero quam fiet ista preparacio mittendarum pecuniarum, videretur Mti R. quod premitteretur nuncius ad sextarios et stipendarios alios significans afferri afferenda, et qui prerogaret eis seruicia ad futurum quartale anni sic omnia prouidendo quod non recedant de Russia saltem propter Rutenos ne ad palatinum a nobis deficiant.

. . . Ex istis capitanei Leopoliensis auisamentis colligitur auisamentum, quia si vel impediatur in istis occupatis locis vel etiam si non permitterentur mercari Walachi Leopoli, Et si regnicole Walachiam mercatum non mitterentur, intelliget palatinus bellum sibi moveri. Sic timendum ne cum imparati erimus, ille item Tartaros et Turcos mittat contra nos. Iccirco V. D. Jll. consulat apud prelatos consiliariosque Regni quid in ea re faciendum. Scribit capitaneus Leopoliensis quemdam advocatum Soczauiensem venturum cum mercibus aut Leopolim, aut versus Mducatum Lithuanie ut sub specie mercature exploratam haberet posicionem Mtis R. et terrarum, quod verisimillimum est. aliquibus videbatur ut prohiberetur sibi licencia mercandi ymmo etiam veniendi, consulcius tamen erit non faciendum aliquid inconsulte. Iccirco super isto aduentu aduocati. Ac super mercatura ipsa communi qualiter faciendum esset. Et si ipse capitaneus Leopoliensis istud prohibere debeat, dignetur V. D. I-ma receptis super hoc consilyis capitaneo Leopoliensi primum informacionem dirigere quam consulent domini ad premissa tandem etiam id Mti R. consilium illud suum ac dominorum innotescere.

Уляницки, Матеріали. pag. 225—227.

CCCCII.

1502. *Regele Poloniei înculpă pe voivodulă Moldovei, că dănsulă atacă regatulă Poloniei, așțatū probabilū din partea Ungurilor.*

1502.

Legacio ad Noueciuitatis et Colensem conuenciones.

V-re d-ciones intelligunt melius (quam) Mti R. constet cum nouiter solium paterni regni conscendit, que necessitas urget rempublicam regni, que insidie antike queque nouiter struuntur contra Regnum, sciunt eciam quibus remedys quibusque consilyis impensis et celeritate prouidendum est, ne ad extremum destruamur, ac ne regnum istud a paganis occupetur. Nam sicut celeritate et non alienis conducticys sed propriis hostium viribus debellamur, Sic nos quoque sic preparari fortasse necesse est, ut celerius et meliori instituto semper occuramus hosti insidiisque imminetis. Quamobrem Mtas R. conuenciones instituit Pyotrkowie pro dominica Reminiscere hic eciam Vris D. eam pro qua conuenistis et aliis terris alias terrestres. Nam etiam terris Maioris Po-

lonie in Colo pro dominica Inuocavit indicta est. Et quia consulendum erit de nouo defensionis modo et de ordine deque impensis quibus onera belli ferenda erunt, de auxiliis fratribus Lithuanis prestandis, de Prutenis qui forsan aliud cogittant quam deberent et presertim Mgr Prussie. Item de Turco a quo licet treuge habeantur, tamen tantum eis confidendum est, quantum annis preteritis sub illis faciebant. Item de Tartaris quos forsan studiose Turcus treuge non inscripsit cum quibus bellum est commune sicut expertum id habetur. Item de Walacho qui nouas contra Regnum fecit insidias et iacturas. Item de duce Conrado qualiter pacificando sit ne queratur, Ne relinquatur occasio hostibus Prutenis imperiali Mti, Valachis, principibus generis qui omnes facere volen. contra Regnum confiderent in ducis illius assistencia, et timendum est ne offerantur ei contentaciones in Germania pro suis Mazouie terris. Item de castris in Russia Camyenyecz, Halicz et alys muniendis et seruandis, que iam prouentibus carent. Item de Ungaris quorum forsan suggestionem Walachus aggreditur Regnum. Item de deportacione regnicolarum si illud silencio habendum sit. Item de dotibus quarum soluciones habere volunt principes generi. Item de statu Regis cuius Mtas non habet in possessione bona regni sic quod non potest sufficienter consulere defensionem, Immo difficile est ut consulat Mtas Sua unde victum habeat, unde curiam seruet, unde legaciones expediat, que omnia cum magno sumptu fiant.

Et de alys maximis negociis Regni que proponuntur Pyotrkowie deliberandum erit Itaque Mtas R. rogat, hortatur et mandat ut tales et tot nuncios eligatis et mittatis ad conuenciones illas Colensem et tandem Pyotrkouensem ituros qui facultatem haberent vestro nomine omnia faciendi que premissa concernunt queque per se essetis consulturi et decreturi.

Улнинцки, Матеріалы. pag. 230—231.

CCCCIII.

1503.

1503. *Regele Poloniei*, declară în legațiunea sa către adunarea generală din Piotrcovia, că este necesară a se înțelege cu Ungurii pentru ca se pôtă avé pace din partea *Moldovei*, și fiindă-că voivodulă Moldovei a murit, trebuie se îngrijescă, ca Turcii se nu ocupe țera acésta.

1503. (Febr.) Legacio ad convencionem generalem Piotrkowiensem d-nis Iohanni Polak castellano Gneznensi et Nic. Ffirlei vexillifero Cracis commissa.

. . . De Walacho licet tucius consulendum erit dum Mtas R. Huc feliciter veniet et habebuntur pacis Moskouitane seu auisamentorum a nuncys Moskouiā missis certitudines dum que alia per Mtem R. dicentur que ex parte Zawolhensis futura credenda erunt. Tamen videretur non ab re cum d-nis

Ungaris specialiter paciscendum de Walacho saltem conseruando ut finaliter terram illam non possideat Turcus. Exinde veniendum erit ad restitutionem eorum que Walachus adimit Regno. Exinde eciam tractandum pro dampnis per eum illatis. Exinde faciliter omnis consultacio ad defensionem contra Tartaros Precopenses et alios ocultos Regni hostes.

Уляницки, Матеріалы. pag. 233.

CCCCIV.

1503. *Regele Poloniei* în legătuinea sa către adunarea generală din Piotrcovia declară, că părțile orientale ale Poloniei fiindu cu totul lipsite de locuitori, trebue se aducă *colonii noue din alte țeri*, și anume din Germania, din Bohemia, Francia, Ispania și Anglia.

1503.

Legacio d-no Iac. Buczaczky secretario ad conuencionem Piotrkouiensem ex Vilna comissa (1503).

De inferendis ad terras Russie nouis incolis. Propter depopulationem terrarum Russie que non aliter possunt defendi tucius promptius et cum maiori quiete utilitateque tocius Regni quam si ille terre per se sufficerentur ad defensionem non quidem ad inuasionem. Forsan rationabile esset ut queratur modus quo mediante ad terras depopulatas illas introducatur populus novus et ad incolendum et ad deffendendum. Si de Regno istud fieret, Vre d. hic deliberarent quibus modis homines regnicole et de nobilitate et de plebibus mittende illinc essent

Ad idem de extraneis vocandis. Si aliarum nacionum populus vocandus non omnino impossibile esset, ad illud solum pingue et feracissim. venturos homines. Qui steriles incolunt campos. Qui lucrorum gracia sunt inventissimi. Qui glorie cupiditate militiam profitentur. Qui pro Christi nomine libenter certant atque contendunt. Qui aliquantulum consuetudini nacionis nostre proximi essent.

Regiones sunt diuerse quos norunt hy qui unquam orbem lustrarunt, In quibus proculdubio inuenerentur tales qui ad incolendum illa loca venirent. Ut sunt regiones et homines steriles et impeditos habentes campos in partibus Almanie inferioribus, quos sola industria nutrit, vestit et alit. Ut sunt communiter Almani lucrosi, inuentissimi et curiosi qui ad sortem pertentant quicquid offertur quod lucrum afferret. Ut Saxones et Cassubarum incultissimus populus, sed robustus. Ut Bohemi qui scriptores militariores esse affirmant quam alias naciones qui propter mercandi honorem et gloriam cuius semper sunt cupidi non omnino illi novitati adversarentur. Qui et rittus mutant communiter Ad locaque novorum rituum venirent et tanquam locis Slavonicis proueniarentur et tutarentur ea pretendunt (cum) se Slavonie nacionum precipuos

et nobiliores esse. Ut Franci, Hyspani et Angli qui libenter pro Christi nomine certant Et licet sint isti remotissimi et consuetudine et natura differentes a nobis, tamen Angli non omnino differunt a nacionibus istis qui etiam libenter peregrinant et ad honorem Dei impendunt. Ut sunt alii Anglorum vicini pugnatores optimi et inopes Scotti qui leui sumptu persuaderentur primum pro bello contra paganos, tandem pro stipendio temporali qualicunque leuissimo venturi.

Ульяники, Матеріалы. pag. 235—236.

CCCCV.

1503. 1503. *Regele Poloniei* acasă pe *Stefan*, *voivodul* *Moldovei*, la regele Ungariei, fiindu-că dânsulă dimpreună cu ruda sa, cu ducele Moscoviei, a ațitatu pe Tătari asupra Poloniei.

Sacre Mai-ti Regie Hungarie per Erasmum dicenda.

. . . Quia V-re Mtis d-nus Sigismundus Zanthai sue quoque Ser-tis oratores redierunt ex Moskouia, Et licet pax fuerit ad certum tempus confecta, tamen tyrannus ille una cum affine Walacho Tartaros et alios hostes paganos subordinant contra Mtem Suam. — Sic quoque uterque scismaticorum eorundem confederaciones cum paganis eisdem faciunt ut dominia paterna Mtum Vestrarum et presertim Lithuanie ducatum occuparent. — Unde est quod Tartarus omni tempore non cessat vastare regnum illud, Walachus Stephanus quid fecerit et modo faciat Vra Mtas alys intellexit. Moskovie dux per vim auri Tartaros semper dirigit contra Mtem R. Et insuper ipse principibus et regibus inferiorum parcium Germanie se connectit cum quibus Magr Prussie confederaciones habet, Sic negocia inuoluendo ut Magrum Prussie sibi in auxilium asciscat et Mtis V-re vires distrahat a defensione dominy Vre Mtis paterni Lithuanie.

Quapropter licet d. Sigismundus cum redierit referet Mti Vestre qua dux ille feritate innata negocia ducat, ac que spes fuerit pacis ex parte illius hostis, qui directe hostis communis censendus est, Nam auitos paternosque ducatus Lithuanie occupare contendit, Tamen per nos eciam Sua Mtas querimoniam simul quoque necessitatem Mti Vre fraterne Regie exponit eam rogando dignetur fraternis consiliis et auxiliis eam adiuuare.

Ne vero idemipse hostis per Prussiam aut Pruteni per Moskos insidias pararent Mti R. nouas illique Regno difficiles, legauit me eius Ser-tas ad pontificem summum cum obediencia prestanda, Ubi prestito sedisancte catholice professionis debito supplicaturus sum Sanctitati Sue pro confirmanda pace perpetua cum Prutenis scripta et pro alys Sue Ser-ti Regie prestandis commodis.

Ульяники, Матеріалы. pag. 239—240.

CCCCVI.

1503. *Radulū, voivodulū Țerei-românești, cere de la regele Ungariei, prin mijlocirea regelui Poloniei, ca se-i restituie ducatulū Annașului, alū Făgărașului, și Valea Rodnei.*

1503.

Ad idem ut supra.

In altera audientia (Regi Hungarie) dicendum et responsum afferendum Mti Regie Polonie :

Spectabilis Radul waywoda Transalpinus et vestre et illi fraterne Maiestatibus honestas, Scripsit litteras domino nostro Regi graciosissimo, rogando inter alia Mti R. scripta, ut eius serenitas preces suas fraternas ponet pro illo ad Mtem Vram Rgiam pro certis bonis auitis ac paternis in Regno Hungarie ad eum pertinentibus et forsā illa nominavit Amlas fogaras Ronde etc. Vestra tamen Mtas et prelati Hungarie Regni sciunt illorum denominationes Quapropter quoniam palatinus ille offert se Mti Vre R. Regnoque Hungarie servitutum fidelissime, Mti etiam R. domini nostri grac-ssimi Regis se commendat. Iccirco Mtas Sua pro eo petitiones porrigit Mti Vre dignetur palatinum illum in ipsius petitionibus consolatum efficere. Forsan dabit Deus optimus aliquam commoditatem quod ille aut proles sua servata fide Mti Vestre et Regno suo merebitur illud cum gloria et profectu huius incliti Hungarie Regni, quidquid autem facere dignabitur dignetur graciosum prebere responsum ut dominus noster Rex graciosissimus palatino illi respondere sciāt, sic autem responderet libenter, ut ille fauori et munificencie Vre Regie Mtis plurimum confideret.

Salutem cum servitorum promptitudine fideli famulatu Serenissime princeps et domine nobis gratiosissime. ea que per familiarem vestre Stis videt Nicolaum vexilliferum et capitaneum Cracouiensem nobis intimavit simul et scripta eiusdem Vre S. sane sat intelleximus. Nos autem quemadmodum fratri Vre Serenitatis vezt Iohanni Alberto condam Regi Polonie cum fidelitate et serviciis fuimus, sicuti etiam Regi Hungarie domino Wladislao domino nostro grac-ssimo eodem modo Vre serenitati quoadusque Sp(irit)us regit artus nostros. Una cum toto Regno nostro fideliter servire indesinenter volumus Quemadmodum autem idem condam frater Vre Serenitatis nobis graciosus fuit, sic et ab eadem expectamus, serviciā autem nostra si qua placuerint Vre S. in (ullo) nobis indulgere velit. Nos enim sumus parati ad quevis serviciā eiusdem Vestre Ser-tis. Igitur notum sit Vre Ser-ti quod nos quasdam hereditates ab awo et protawo jureque protawico in Regno Hungarie habuimus vezt. Amlas et fogaras ronde nomine ducis vocavit ¹⁾ ut pro nostris fidelibus serviciis idem charissimus frater Vre Serenitatis reddifacere velit et dignetur, ex quo siquidem ducatu Vris Stbus eo fidelius servire possemus ceterum ex latore presencium V. S. lacius intelliget cui eadem fidem dignetur adhibere indubiam.

1) Probabilū: hereditates Amlas et fogaras ronde nomine ducatus vocatas.

valeat Vra S. per tempora longa, Regno que suo supersit felix ad vota. Ex Targauistia feria quarta ante festum S. Elisabeth. An. Dni 1502.

*Radul Dei gracia dux de amlas et
fogoras que transalpinensis.*

Ульяники, Матеріалы. pag. 240—241.

CCCCVII.

1503.

1503. *Banii Severinului, Jacobu Gărlisce și Varnava Belay* adevăresc, că nobilul român Gabre, fiul lui Bogdan din Călugăreni, a făcut cunoscut vecinilor și megișilor, «în conformitate cu dreptul românesc», că dânsul voiesce se-și zălogescă moșiile sale numite Călugăreni, Măgoesci, Rechița și Strântura din districtul Comiatului.

Nos Jacobus Gerlysthey et Barnabas Belay Bani Zewrinienses: Damus pro Memoria quod Nobilis vir Gabre filius Nobilis condam Bogdan de Kalugyren: coram nobis personaliter constitutus: per modum protestacionis significare curavit in huncmodum: Quod quadam ineuitabili compulsus necessitate cogitur ad euitandam talem suam necessitatem: vt omnes suas porciones possessionarias in possessionibus Kalugyren predicta: necnon Magoyesth: Rekycze et Ztremtura appellatis omnino in districtu de Comyath: et sub Banatu Zewriniensi habitas existentibus, quod certa aliqua quantitate pecunie: titulo pignoris obliget: infra tempus redempcionis sue: qua protestacione facta: postmodum in tribus sedibus Judicarys iuxta ritum volachie: Idem Nobilis Gabre vniuersos vicinos et commetaneos suos: signanter vero Nobilem dominam Martham filiam Nobilis condam Thome de remethe: ac vniuersos heredes prefati Nobilis condam Thome de Remethe coram nobis ammonuit ac alexit: vt si volunt ipsi: vel alter eorum porciones possessionarias eiusdem Nobilis Gabre in possessionibus supranotatis habitas: extunc easdem erga se pignoris titulo recipiant, et eos; magisque alios ad recipiendum et tenendum contenunt: testimonio literarum nostrarum mediante. Datis in Karansebes feria quinta proxima post festum beate Elizabeth anno domini Millesimo Quadringentesimo (?) tercio.

Coram ipso Jacobo Gerlysthey.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 476. Originalul pe chărtie în archiva familiei Sombory.

CCCCVIII.

1503. *Vladislaus*, regele Ungariei, transcrie în formă autentică diplomele regelui Matia Corvinulă, prin care dăruise districtelor săsești *teritoriul Amnașului și ală Făgărașului*, și ordonase Românilor din țera Făgărașului, ca se asculte de Sași.

1503.

1503. In festo Divisionis Apostolorum. Uladislai Regis Transsumptum trium Litterarum Mathiae Regis, primarium nempe : Donationis super Omlás, et Fogaras, secundum : Mandati super obedientia ab inhabitatoribus terrae Fogaras Saxonibus praestanda — tertium denique restitutionis ejusdem terrae, Saxonibus Septem Sedium fiendae.

Kemény, Notitia hist. dipl. Capituli Albensis Trans. I. pag. 200.

CCCCIX.

1503. *Sașii* din cele șapte districte ale Transilvaniei protestează în contra actului de donațiune ală regelui Vladislavă, prin care dăruise lui *Ionă Corvinulă* castrolă Făgărașului.

1503.

1503. In festo Divisionis Beatorum Apostolorum. Protestatio et Contradictio publica contra Donationem et Statutionem Uladislai Regis Joanni Corvinio super Castro Fogaras, per Saxones septem Sedium Saxonicalium facta. . . .

Kemény, Notitia hist. dipl. Capituli Albensis Trans. I. pag. 199.

CCCCX.

1503. Nobilulă *Nicolau Macskási* din Bănată se judecă la Caransebeșă înaintea banului de Severină, «după dreptulă românescă», cu doi cetățeni din orașulă Caransebeșului pentru diferite ofense.

1503.

Serenissimo principi et domino Wladislao dei gracia Regi Hungarie et Bohemie etc. domino nostro graciosissimo: Jacobus Gerlysthey Banus Ze-wriniensis Vestre Maiestatis humilimus fidelis, Obsequiorum suorum promptitudinem cum perpetua fidelitate, Nouerit eadem Vestra Maiestas Quod cum nos feria quinta proxima ante dominicam vocem Jocunditatis: proxime nunc pre-

teritam, cum Nobilibus Georgio de wlpāt iudice nobilium: et vniuersis Nobilibus Districtus de Karansebes ad eundem Oppidum: pro faciendo Iudicio conuenissemus: tunc de medio aliorum causancium: Nobilis vir Nicolaus Machkasj: coram nobis personaliter constitutus: contra et aduersus prudentes viros Ladislaum et Johannem Ciues de Karan: ipsis presentibus et audientibus, proposuit hocmodo, Quod in Segetibus in territorijs suis existentibus, sibi dampna intollerabilia, cum pecoribus inferebantur, sine permissione, quo viso idem exponens commisisset Jobagionibus suis: vt vniuersa pecora et porcos, que et quos reperirent in Segetibus impellerent, et includerent: et vt quodam die vnam turmam pecorum, Jobagiones sui de ipsis Segetibus impulissent, et inclusissent, et vt propter hec prefati Ladislaus et Johannes Ciues de prefata Karan, ad possessionem eiusdem exponentis venissent, in qua prefatus exponens facit residenciam ad quoddam convivium invitati: et vt post conuiuium illud: prefati Ladislaus et Johannes de Karan: hoc rescisissent, quod porci forent ibi reclusj, qui Equos suos insedentes, super domum eiusdem exponentis irruissent, et ibi eundem diuersis verbis obprobriosis et verecondie affecissent: quibus idem exponens dixisset cur me vituperatis super domum meam: recedite ame, quia filius meretricis sim ego, si porcos inde excipietis: si tota Ciuitas veniret, nisi cum solucione, quo audito prefatus Ladislaus et Johannes dixerunt: tales filij meretricis sumus nos, sicut et tu es, quo percepto idem exponens, annotatos Ladislaum et Johannem: a se remouere volens: ipsos amplius amonebat non verbis iniurijs: vt vnde recederent: qui paululum abinde recedentes: post ea viceuersa reversi fuissent armis euaginatjs: et iterum ad eundem exponentem irruissent, ac alta voce clamare cepissent: exi ruse wlpis: canes coinquinent matrem tuam: et sic postmodum versus stabulum eiusdem descendissent: vt porcos eosdem potencialiter excipiant: Sed quia porci illi eorum non fuere: prefatus Idem exponens illac cum suis Jobagionibus plurimis advenit, illi annotatj Ladislaus et Johannes porcos ipsos excipere non potuerunt, Sed sic de Curia eiusdem exponentis statim idem recessissent: maximas et multimodas vituperaciones eidem exponenti referentes, post quos ipse exponens measset vsque ad metam possessionis sue: quo viso idem prefati Ladislaus et Johannes: ad eundem Equites fuissent reversi: armis et euaginatjs et cum multis et vārys vituperijs et eundem graui vlnere affecissent et in terram prosternissent semiuium eundem relinquentes, Quo audito prefati Ladislaus et Johannes responderunt exadverso: quod pro vero ipsi transierant ad possessionem annotati Nobilis Nicolai Machkasj: Sed non ob aliquam maliciam nisi ad quoddam conuiuium: et vt ipsi post conuiuium aquodam homine intellexissent, quod porci eorum forent ibi inclusi: et sic ipsi meassent versus domum annotati Nobilis Nicolai: non cum aliqua malicia sew verecundia Sed capite inclinato: blandisque sermonibus: ac ut eundem requisitum habuissent ex parte porcorum premissorum: qui eisdem ex parte porcorum nil respondisset Sed eosdem detestabiliter vituperasset: et sic ipsi Ladislaus et Johannes descendissent versus stabulum eiusdem Nicolai: in quo porci fuere reclusi: vt viderent et cognoscerent, si sui sint aut non, quos vt cognouerunt: quod sui non sunt: statim iter ceperunt versus domos suas:

et dum ad metas Ciuitatis de Karan pervenissent, annotatus Nobilis Nicolaus Machkasj post eos measset: et eosdem ibidem preveniendo, Statim vnum ex eis, cum sua hasta de Equo in terram deiecisset: eundem semimortuo reliquendo; Quibus nos auditis et intellectis: easdem vtrasque partes amonuimus: vt certos probos Nobiles viros ad id sufficientes iuxta ritum volahie eligant et adoptent, qui omnia premissa inter eosdem reinveniant: et coram nobis fateantur: in termino eisdem ad id prefixo: elegerunt que idem Nobiles viros Georgium gaman de Byzere: Ladislaum Floka de Korchmafalwa: Georgium Margay, Stephanum litteratum de Sebes: Michaellem Zgriba de Zederyes et alterum Michaellem de eadem: Blasium Mothnokj: et Michaellem Thynkaway: Quibus Nobilibus electis nos certum terminum: ad id prefiximus: vt de omnibus premissis inJuryis parcium scrutentur: ac que in eisdem invenerint: coram nobis fateantur: et sic idem Nobiles post hec feria quinta proxima ante dominicam vocem Jocunditatis: coram nobis comparentes: ad fidem eorum deo debitam fassi sunt in hunc modum: Quod eodem ambe partes certos testes coram ipsis adduxissent: quos idem electj Nobiles per singula capita Juramentum deponere coegerunt, qui Juramento deposito: talem coram ipsis fecissent fassionem: Quod prefatus Ladislaus et Johannes quodam die inuitati ad quoddam conviuum per quendam probum: ad possessionem eiusdem Nicolai Machkasj venissent: et vt post conviuum: quidam homo narrasset eisdem quod porci eorum forent ibi inclusj de quodam milio: qua audito idem vocassent eundem hominem, ut transiret cum eis: et ostenderet ubi porci sunt inclusj: vt ipsi eosdem viderent si sui sunt: aut non: Sed homo ille ire noluit; Sed dixit vt ad dominum suum cum eo transeant: quia viribus domini sui eosdem porcos inclusisset: vt dominus suus de eodem negocio faciat cum eis (Id quod) voluerit: illi autem ad domum prefati Nicolai equitassent: cum eodem homine: ac statim alta voce clamare cepissent: domine Nicolae veniatis ext(ra ver)sus domum, predictum hominem, orribiliter vituperarunt et eundem cum sui(s) Equis calcari facere voluissent: quibus prefatus exponens dixisset, quid porcos nostros inclusistis, ille autem dixit ad eos, nostri Jobagiones eosdem incluserunt, ob hoc ite cum eisdem et videatis de dampno tis): et eo persoluto porcos vestros liberate: illi vero Ladislaus (et Johann)es dixerunt, nulla dampna intulimus, prefatus autem homo, qui eosdem ad (dominum) suum vocauerat: statim retullit: domine non vt ipsi nostra (dampn)a persolvere vellent: Sed orribiliter me vituperarunt et volebant me, cum su(is) Equis calcari facere, quo audito idem prefatus Nicolaus Machkasj dixisset vituperando se ipsum: quod filius meretricis sit si restituet eos absque solu(cio)nem: Sed et homines wlnere: et pecora que libet, eidem dampna inferencia mactare faciet: eo audito: annotati homines de Karan dixerunt eidem: d(omi)ne Nicolae nobis verecundias inferre nolite: et neque vituperare: quia tales filij meretricis sumus: sicut vos, et eo audito: prefatus Nicolaus respondisset recedite ribaldi de domo (me)a: prefatj vero Ladislaus et Johannes, eidem iterum retulissent tales ribaldi sumus: sicut vos estis: et sic ibidem alter alterum orribiliter vituperassent: ac idem Ladislaus et Johannes manus suas, ad sua arma iniecisset: Sed non euaginassent: quo

viso prefatus Nicolaus iterum dixisset recedite de domo mea, sic que idem cepissent equitare per plateam: Sed postmodum iterum reversi: versus domum eiusdem Nicolai: euaginatiis armis clamassent ad eundem: ruse wlpis exi de domo: canes coinquent matrem tuam: quibus iterum Nicolaus dixisset carissimi recedite de domo mea: qui post multa atque varia vituperia: descendissent versus Stabulum eiusdem Nicolai vbi porcj fuere inclusj: vt videant si sui sint aut non: quos dum intuiti fuissent agnouerunt quod non sint sui: et sic versus domos suas ire cepissent, et in eundo clamassent, o Nicolae Machkasj descende et veni ruse wlpis: quia certe de fouea extrahimus: et morieris: que omnia vt audierunt Jobagiones eiusdem: cucurrerunt ad eundem dicentes ei; domine ecce quomodo vocant vos homines de Karan ad duellum: eamus trans quia si vobis sic faciunt super domum vestram: pro vero nos hic perseuerare et permanere amplius nequibimus: sed oportebit nos abinde recedere: quibus idem Nicolaus dixit: eat vnus ex vobis: dicat que eis vt me expectent; et sic vnus ex Jobagionibus eiusdem measset ad pontem Castelli: ac clamasset post eos: vt dominum suum expectent prefatum Nicolaum: post ea idem Nicolaus surrexit et descendit versus eosdem: et cum idem trans metam suam: ad terram Oppidi Karan venissent: prius familiaris eiusdem Nicolai: eosdem appropinquasset eosdem que vituperare cepisset: et mortis minas eisdem intulisset: et dixisset revertimini hac: quo audito prefatus Ladislaus fuisset reuersus: cuius equum familiaris predictus per nares vno ictu percussisset: interea Nicolaus Machkasj eciam illuc pervenisset, et eundem Ladislaum de equo suo in terram deiecisset: quem cum vidisset in terra iacentem: cucurrit ad eundem et dixit mi frater ne timeas quia non morieris et neque ego tibi vltius quid facere volo: Johannes vero supradictus vt hoc vidisset: clamauit et dixit eidem: Nicolae corrosisti fratrem meum: canes coinquent matrem tuam: Sed vere et tu morieris: et sic equum suum calcaribus vrgere cepit: versus eundem Nicolaum: ac eum vlnerauit in manu dextra: et post hec plurimi Jobagiones eiusdem Nobilis Nicolai advenerunt interim: qui omnes illos homines de Karan occidere potuerant: (Sed) ipse Nobilis Nicolaus eidem hoc facere non permisit: Quorum Nobilium fassiones nos rite perceptis et intellectis: Judicando decreuimus: Quod pefa(ti Ladisla)us et Johannes: ex quo premissomodo supra domum prefati (Nobilis) Nicolai irruerunt et eidem tales verecondias et vituperia orribilia intulerunt: vt supra manifestum est: in homagio uiuo suo: (ess)ent convicti: Sed ex quo idem prefatus Nicolaus ad duellum meauit: vt (vlnera) que ibi optinuit sustineat pacifice: Super quo iudicio nostro annotati Ladislaus et Johannes uoluerunt contentari: Sed Vestre Maiestatis in personalem presenciam appelauerunt: quod et nos fieri permisimus: vt aut eedem ambe partes vel earundem legitimi procuratores compareant: Iudicium recepturi feriam quartam: proximam post festum Penthecostes nunc venturum: pro termino duximus pefigendam testimonio litterarum nostrarum mediante, Datum in Karansebes feria sexta proxima ante dominicam vocem Jocunditatis anno domini Millesimo Quingentesimo tercio.

In dosñ: Regie Maiestatis personali presencie Pro Nobili viro Nicolao

Machkasj contra et adversus Prudentes Viros Ladislaum et Johannem Ciues de Karan, ad feriam quartam proximam post festum Penthecostes : nunc proxime venturum Transmissionalium.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 144—148. Originalul pe chârtie în archiva familiei Macskási de Tincova.

CCCCXI.

1503. *Vladislaum*, regele Ungariei, confirmă contractul de schimb încheiat între nobilul *George Marga* și între dâna Ursula din Bănat, în privința moșilor sale, situate în districtul Caransebeșului, în comitatul Hinedórei și al Albei.

1503.

Wladislaus dei gracia Rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris Capitulo Ecclesie Albensis Transsylvanie salutem et graciam, Cum nos illi concambiali permutacioni nec non perpetuali vendicioni, quam Nobiles Georgius de Marga ab vna ac domina Vrsula Relicta condam Nicolai Horwath de Kolonyth Agazonum nostrorum Magistri ab alia partibus, Ipse siquidem Georgius de Marga de et super totalibus porcionibus possessionarys, in possessionibus Kopach Zlathna Zlospathaka et Waliswara vocatis in districtu de Karansebes existentibus habitis, Econuerso vero prefata domina vrsula de et super Totalibus porcionibus suis possessionarys in possessionibus Ztrygh Marthondenk Naghdenk Kysdenk, lonka Zenth Imreh et Pethren in Hwnyadiensi, ac Waraghya, Zeepmezew et Bewnye vocatis in albensi Transylvanie Comitatus, Item Olah Berethe, Ganczzaga, Korogh, Jowalchal, Pokolwalchal, et Bathalar, nuncupatis in dicto comitatu Hwnyadiensi existentibus habitis, mediantibus literis capituli ecclesie Budensis fecisse dinoscuntur, vigore aliarum literarumstrarum exinde confectarum nostrum Regium consensum preberemus, et nichilominus attentis et consideratis fidelitate et seruicys eiusdem Georgy de Marga per eum sacre imprimis huius Regni nostri Hungarie corone, et deinde Maiestati nostre sub locorum et temporum varietate, quamque non sine sanguinis eciam sui effusione exubera exhibitis et impensis Totum et omne Jus nostrum Regium si quod in prefatis Totalibus porcionibus possessionarys prefate domine vrsule in possessionibus Ztrygh, Marthondenk, Naghdenk, Kysdenk, lonka, Zenth Imreh, et Petthren in Hwnyadiensi ac Waraghya, Zeep Mezew, et Bewnye vocatis in albensi Transylvanie comitatibus, Item Olah Berethe, Ganczzaga, Korogh, Jowalchal, pokolwalchal et Bachalar nuncupatis, in dicto comitatu Hwnyadiensi existentibus habitis, qualitercunque haberemus, aut eedem nostram ex quibuscunque causis vys modis et rationibus concerneret Maiestatem, Simulcum, cunctis earundem vtilitatibus et pertinencys quibuslibet eidem Georgio de Marga suisque heredibus et posteritatibus vniuersis, in perpetuum contulerimus, velimusque eundem Georgium de Marga

in dominium earundem porcionum possessionariarum annotate domine vrsule, et dicti Juris nostri Regy in eisdem habiti, per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci Ideo fidelitati vestre harum serie firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum Quo presente Jacobus (de) wad, vel Jacobus de Barbathwyz sin Johannes Wy...z de Gadacz seu Nicolaus de Zeykan siue Demetrius kopaz Wad predicta Neue Halmagh de dicta Zeykan, Nam petrus de prefata de Barbathwyz, Namque Dionisius de Ztrygh, aut Paulus vel Benedictus, sin Thomas Myske de Chezthew, sew Benedictus de Beeld, siue Ladislaus Neue Paulus de Komyathzeg vel Paulus Horwath de Mykehaz, alys absentibus homo noster ad facies prescriptarum porcionum possessionariarum annotate domine vrsule, in possessionibus Ztrygh, Marthondenk, Naghdenk, Kysdenk, lonka, Zenth Imreh, et Petthren in Hwnyadiensi, ac Waraghya Zep Mezew et Bewnie vocatis in Albensi Transylvanie comitatibus, Item Olah Berethe, Ganczzaga, Korogh, Jowalchal, Pokolwalchal, et Baczalar nuncupatis in dicto Comitatu Hwnyadiensi existentibus habitis vicinis et commetaneis earundem vniuersis inibi legitime conuocatis, et presentibus accedendo, Introducat prefatum Georgium de Marga, in dominium earundem, atque dicti Juris nostri Regy in eisdem habiti, Statuatque easdem et idem Eidem premisse nostre donacionis titulo sibi incumbenti perpetuo possidendas, si non fuerit contractum, Contradictores vero si qui fuerint Euocet eosdem contra Annotatum Georgium de Marga, ad terminum competentem nostram personalem in presenciam, rationem contradictionis eorundem reddituros, Et post hec, huius modi Introduccionis et Statucionis seriem cum contradictorum et Euocatorum si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premisse Statucioni intererunt, porcionumque et Jurium possessionariarum inibi Statuendarum, nominibus, terminoque assignato, vt fuerit expedienda, eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis, Datum Bude in festo beati Mathei Apostoli Anno domini Millesimo Quingentesimo tercio, Regnorum nostrorum Hungarie etc. Anno tredecimo, Bohemie vero Tricesimo tercio.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 149—151. Originalulă pe chărtie în archiva capitulului din Alba-Julia. Diversorum Comitatum Cista I.

CCCCXII.

1503.

1503. Nobilulă *Petru Deșu* din Bănatulă recomandă banului de Severinulă pe fraatele seilă Nicolae cu rugarea, ca se-lă primescă în serviciile sale.

Salutem plurimam et Amiciciam paratam cum omni honore, Magnifice domine et Amice noster honorande In memoriam reducamus eadem vestra

M. quatinus temporibus elapsys, quando constituti fueramus In opido Thorda hunc fratrem nostrum carnalem, Nicolaum de Beszere, vestre commendauimus M. tanquam Seruum fidelem, Imo iterum commendamus, ac vestram rogamus M. vt dignetur pro Ampliori nostre Amicie, Jam notatum famulum per nos vestre commendatum Ad seruicia compelle valeat vestra M. feliciter quam vestram valere optamus. Datis in Iklod feria Secunda proxima Ante festum Sancti Thome Apostoli In Anno domini Millesimo quingentesimo tercio.

Petrus desy de Themestheyl.

(*În dosă*: Magnifico domino Barnabe de Bella Bano Szevereniensi Domino et Amico nostro honorando).

Pesty, A. Szörényi Bánság. III. 151. Originalul în archiva familiei Sombory.

CCCCXIII.

1503. (Etsrasü). *Vladislau*, regele Ungariei, confirmă pe *Stefanü*, *voivodulü Moldovei*, și pe fiulü său *Bogdanü* în posesiunea *castrului Ciceu* din Transilvania. Regele Vladislau trimite, totü în același anü, pe Franciscü Balassa în legățiune la Stefanü voivodulü.

1503.

1) Vayvodae suo Moldaviensi Stephano et filio ejus Bogdan Vajda super fassione, quam in eorum favorem fecerat Nicolaus Bethlen ratione castrü Csicsó, Wladislaus rex consensum et jus regium praebet anno 1503. E registro autentico Tabularii Colos Monostoriensis.

2) Literae Wladislai ad capitulum Albense. «Exponitur Majestati nostrae in persona fidelis nostri egregii Francisci Balassa de Gyurmath, quod dum ipse Exponens his superioribus diebus per Majestatem Nostram ad fidelem nostrum Magnificum Stephanum Voivodam Moldaviensem fuisset in legationem missus etc.» Datum Budae 1503.

Engel, Geschichte der Moldau u. Walachey. II. pag. 156. După estrasele făcute de abatele Eder.

CCCCXIV.

1503. 1503. *Stefană, voivodulă Moldovei*, concede ună salvă-conductă pentru 200 de ómeni ai regelui Poloniei, cari voră veni în țeră, ca se cerceteze teritoriulă dintre Nistru și dintre munți, și anume partea din josă de pădurea de la Halițu.

Salvus conductus per Vaiwodam Moldavie oratoribus Regie Majestatis Polonie datus.

Johannes Stephanus palatinus Dei gratia dominus terrę Moldavie, notum facimus et publice publicamus his nostris literis omnibus, quicunque eas viderint aut lectas audiverint, quia fidejubemus et fidejussimus, damus et dedimus has literas nostras salviconductus veras christianas, quales in toto orbe dari consueve sunt, presertim inter christianos principes, dominis et hominibus Alexandri Dei gratia regis Polonie et magni ducis Lithuanie, amici nostri dilecti, qui debent a sua serenitate venire conspicere terram, que a silva Haliciensi inferius inter fluvium Nyestr et inter montes, ea condicione damus ipsis in numero ducentorum hominum libere ac secure venire cum omnibus quicquid penes se ipsi habuerint usque ad Colacz ad diem Omnium Sanctorum, qui est die mensis Novembris secunda hic in Colaczyn esse, qui dies est prefixus a supremitate regis Hungarie, conspiciendoque suprascriptam terram ipsis similiter libere erit et secure cum toto suo quicquid habuerint penes se ad dominum suum et a nobis nullum dampnum habere. Et super id fides domini nostri suprascripti Stephani waywode et fides filii nostri Bohdani waywode et fides omnium boiarorum nostrorum Moldaviensium majorum et minorum,

Zródła Dziejowe. Tom. X. App. pag. 40.

CCCCXV.

1503. 1503. *Alesandru, regele Poloniei*, concede ună salvă-conductă pentru 200 de ómeni ai voivodului Stefană din Moldova, cari voră veni în Polonia, ca se cerceteze teritoriulă dintre Nistru și munți, și anume partea din josă de pădurea Halițu.

Pro Stephano palatino Valachie faginali silva Haliciensi.

Alexander etc. Significamus tenore presencium, quibus expedit, universis, presentes literas visuris, lecturis et auditoris, quia pollicemur, spondemus, polliciti sumus ac spondimus, damusque et dedimus nostram hanc literam salviconductus veri et christiani, prout in toto orbe stat et ad christianam fidem pertinet, dominis et hominibus a Joanne Stephano waywoda Moldavie, amico nostro dilecto, qui ab ipso venturi sunt conspicere terram,

que est a faginali silva Haliciensī inferius inter fluvium Dnyestr et inter montes, hoc modo, super hoc damus illis in numero ducentorum hominum secure et libere advenire cum omnibus que secum habuerint usque ad Czeschibyessy ad faginalem silvam Haliciensē, ad diem Omnium Sanctorum, que est mensis Novembris secunda dies, que est a maiestate serenissimi domini Wladislai regis Hungarie, germani nostri charissimi, ut essent apud Colaczyn pariter cum hominibus ejusdem subditis fraterne domini regis Hungarie fratris nostri et cum nostris hominibus, et abinde proficisci superius ubique per eam terram usque ad Czessybijessy ad Haliciensē faginam et iterum conspiciere superius scriptam terram, et ipsis similiter damus quiete et libere et cum omnibus his, que circa se habebunt, redire ad suum dominum et a nobis et a nostris subditis nullum dampnum habere. Etsuper hoc est fides regni nostri, superius scripti nostri Alexandri regis Polonie et fides omnium archiepiscoporum et episcoporum dominorumque consiliariorum et non consiliariorum magnorum et minorum nostrorum sub sigillo secreto anulari nostro presentibus, in testimonium et firmitatem horum omnium subimpresso. Datum Grodne die septima mensis Octobris, anno Domini millesimo quingentesimo tercio.

Zródła Dziejowe. Tom. X. App. pag. 40—41.

CCCCXVI.

1504. *Sașii din Orăștie* trimită o deputațiune la regele Ungariei și alta la comunitatea din Sibiu, ca se protesteze în contra numirei lui *Stefanul Românul* ca județ al Orăștiei. (Estrasă din socotelile primariului-substituit din Sibiu).

1504.

Misso iudici regio Thoma videlicet Nemes de Braz in facto Stephani Olach et iudicatus regii ad Budam post dominos in die sanctae Anne (26 Jul.) ff. 8. den. o.

Judici regio, villico certisque civibus de Braz, qui ad contionem dominorum de consulatu hic per aliquot dies usque ad adventum Stephani Olach, contra quem agebant, pausaverunt, expensis eis deficientibus, dominica ante ad vincula Petri (28. Jul.) ff. 2. den. o.

Amlacher, Urkundenbuch, pag. 71. Originalul în archiva Națiunii săsești și a comunității Sibiului.

CCCCXVII.

1504. *Sașii din Sibiu* trimită o deputațiune la regele Ungariei, ca se protesteze în contra numirei lui *Stefană Românulă* ca județu ală Orăștiei. Deputațiunea trimisă scrie comunității, că dênșii au declarată regelui, că numirea acêsta este în contra privilegiilor națiunei săsesci, și regele i-a asigurată, că va respecta întru tôte privilegiile dênșiloră.

Johannes Agotha, magister civium, Laurentius Hann, judex regius Cibiniensis, *raportăză între altele consiliului comunală din Sibiu*: «Praeterea introitum Stephani Olah in judicatum regium sedis Zazwaros percepimus contra privilegia nostra. Regiae majestati declaravimus, sua majestas nobis superinde consensum dedit responsum ita, quod nec ipse, neque alius in aliquo judicatu contra privilegia nostra non sedebit . . . Datum Bude, die dominica ante festum Marie virginis ad nives 1504.»

Amlacher, Urkundenbuch. I. pag. 71. Originalulă pe chărtie în archiva națiunei săsesci din Sibiu.

CCCCXVIII.

1504. Nobilii din comuna Pescișulă-de-josă chiamă în judecată înaintea județului din Orăștie pe *Românii din comuna Fricasă* acusându-i, că au persecutată pe ună frate ală loră cu numele Albertă, care de frică a sărită în apa Mureșului și s'a înecată.

Obedientiam paratam intima cum salute. Egregii ac circumspecti viri domini et praeceptores nobis plurimum honorandi, grateque obsequendi. Praesentibus notificamus egregietatibus vestris, quod cum nos more solito simul pro tribunali consedissemus, accesserunt nostri in praesentiam nobiles de Alpestez, ut Benedictus Ghanath una cum consanguineis et germanis suis parte ab una, ab altera vero parte de possessione Parchas Walachi omnes, quorum pars prima eo modo proponere curavit, quod ipsi Valachi irruissent super Albertum de Alpestes, germanum et fratrem eorum, qui etiam provisor curiae ipsius Petri Tharnog extitit, ipsumque coegissent in fluvium ipsius Marosij saltare, ibique per eosdem morte miserabili fuisset interemptus. Eo tum tempore accesserunt nobiles illi ad judicem regium nostrum, nomine Stephanum Winczi, cui asseruerunt et dixerunt sic, an vellet exstare et respondere pro villa videlicet Perkasz, an non. Quibus tale fecit edictum et responsum, quod vellet stare et respondere pro tota villa, demptis tribus Walachis, qui dedissent saltum et decessissent. Cum autem his proximis diebus waywoda ad nostrum devenissent oppidum, nobiles illi ut supra nominati accesserunt ipsum dominum wayvodam sibi que conquaerebantur mortem germani suorum. Dominus autem noster generosus waywoda nobis commisit et mandavit, ut justitiam et jus ip-

sis facere debeamus. Cum autem partes ambae coram nobis extitissent requisiti, ibi et interrogati sumus nobiles illos, quo modo vel qua via id approbare vellent, quod isti Valachi interfecissent germanum et fratrem eorum, volebant quidem affirmare et probare literis eorum, quod ipsi in jure nobilium habent et utuntur, quod cum nos cognovissemus omnino esse contra jus septem sedium, retulimus sic, quod approbare debeant enim viam et tramitem nostrae provinciae, ubi nullam nobis praebere poterant approbationem. Pars vero adversa videlicet Walachi de Perkasz retulerunt et dixerunt, omnino se esse inculpabiles hujus neci. Nos vero iudices et jurati quaerimoniam praedictorum audientes et intelligentes, jurisque ordine in hac parte debite observato, ex quo cum Walachi asserebant, omnino se esse immunes hujusmodi, tulimus fecimusque sententiam secundum quod nobis cognitum est adeo, ut quivis Valachus metseptimus juramentum praestare debeat et teneatur. Quae pars nostram in sententiam minime contenta est, et causam pro ampliore declarationem per modum appellationis in praesentiam vestrarum sagacitatum duxit provocandam. Quare hortamur vestras sagacitates, quatinus dignemini revidere an bene processerimus nostro in jure, an non, harum literarum nostrarum vigore et testimonio mediante, sigilloque nostro authentico. Datum ex Brasz, feria secunda post festum beati Bartholomei, anno millesimo quingentesimo quarto.

Judex regius et
jurati cives toti consulatus.

Titlulă: Egregio magistro civium juratisque civibus civitatis Cibiniensis, heris ac praeceptoribus nostris honorandis ac semper metuendis.

Amlacher, Urkundenbuch. I. pag. 72—73. Originalul pe chărtie în archiva națiunii sâsesci și a comunității Sibiului.

CCCCXIX.

1504. *Vladislau*, regele Ungariei, invită pe Sași din Transilvania, ca se distrugă *satul românesc numit Noulă* din districtul Mercurei, pe care l'au reconstruit de nou Românii spre paguba Sașilor.

1504.

1504. In festo B. Jacobi Apostoli. Uladislai Regis Mandatum, super destructione villae Valachalis Neudorff in sede Szerdahely existentis, in damnum Saxonum restauratae.

Kemény, Notitia hist. dipl. Capituli Albensis I. pag. 200. — Transilvania. An. 1874. pag. 59.

CCCCXX.

1504.

1504. *Vladislaus*, regele Ungariei, ordonă funcționarilor din comitatul Albei și ală Cetății-de-baltă, ca se nu mai trimită pe colectorii săi de dare în comunele, cari se țin de *domeniul Amnașului și ală Tălmaciului*, fiindcă comunele aceste au se plătescă darea lor la un loc cu Sașii, ca în modul acesta se ușureze porțiunea de contribuțiune a Sașilor.

Wladislaus dei gracia Rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris Egregijs Comitibus uel Vice Comitibus et Iudicibus nobilium Comitatum Alben. et de kykellew. modernis scilicet et futuris, Item dicatoribus. et exactoribus. quarumlibet Contribucionum seu taxarum nostrarum in partibus Regni nostri Transsiluanen. pro tempore constituendis, presencium noticiam habituris, Salutem et graciam: Pro parte et in personis fidelium nostrorum Prudentum et Circumspectorum Saxonum nostrorum Septem Sedium parcium illarum Transsiluanarum, nobis expositum extitit: Quod licet Certe ville et possessiones, ad Abbacias de Egres. et Kercz, preterea ad Ecclesias Cibinien., Segesuarien., et Ciuitatem Brassouien., ac eciam Ecclesiam eiusdem, ab antiquo spectan. et pertinen., nec non possessiones Omlas et Tholmacz, Cum earundem pertinen. in Censuum nostrorum solucione. semper ipsos Saxones adiuuare. et nunquam instar Jobagionum Nobilium. et aliorum possessionatorum hominum Taxam. seu Contribucionem. soluere Consueuerint Tamen nihilominus dicatores. et eiusmodi Taxarum nostrarum Connumeratores, ipsas possessiones. et pertinencias, instar possessionum aliorum Regnicolarum. et Nobilium Connumerare consueuissent, Que res neque nobis, neque Saxonibus ipsis conduceret, Nobis namque per hoc ostentacionum duntaxat quandam facerent, nihil enim preter Registrum rationis. et dicarum Capita afferent, Illis uero Saxonibus, labores solummodo et expensas parerent, quandoquidem taxa ipsa. de villis. et possessionibus, ac pertinencijs earundem, nunquam exigi solita esset: Quare supplicatum nobis extitit: Quod postquam huiusmodi Connumeracio nobis non Conducit, dictis uero Saxonibus. labores semper. et expensas parit, eorundem Saxonum quietj, et simul Indemnitatj Consulere dignaremur, Accepta igitur huiusmodi Supplicatione. decreuimus. et decernimus per presentes: Quod a modo nullo unquam tempore huiusmodi possessiones. et ville ad dictas septem sedes, ac Saxones. atque Ecclesias predictas pertinen. instar possessionum. et bonorum nobilium. et aliorum possessionatorum hominum. parcium illarum. dicatores Taxarum nostrarum. pro tempore in illis partibus Constituen. Connumerare debeant, prout id ipsum, eciam Serenissimum Principem quondam dominum Mathiam Regem, predecessorem nostrum felicis recordacionis. per suas speciales literas, pendenti suo Sigillo Consignatas. quas nos eciam in specie uidimus. rationibus expremissis facien. deliberasse, et decreuisse, et alioquin eciam uniuersos Nobiles earundem parcium nostrarum Transsiluanarum, super eo quod prescripte ville in Connumeracione, et Censuum nostrorum solucione, semper, et ab antiquo, in medium ipsorum nostrorum Saxonum Computati fuerint, et in hac libertate ipsorum Saxonum usi extiterint,

per literas fidelis nostri, Spectabilis, et Magnificij Comitis Petri de Bozyn. et de Sancto Georgio, Judicis curie nostre et Wayuode earundem parcium Transiluanarum Coram Nobis in specie similiter productas, libere testificatos esse Comperimus. proinde fidelitatj vestre. serie presencium strictissime mandamus, aliud habere nullo modo uolentes, quatenus a modo deinceps, nullus omnino vestrum dictas villas prefatorum Saxonum et Ecclesiarum predictarum. Contra huiusmodi deliberacionem nostram, sed et ipsius quondam dominj Mathie Regis. Connumerare uel dicare, aut Taxam aliquam ad illos Inponere audeat, Nam alioqui Commisimus. facultatemque et auctoritatem dedimus, Magistris Ciuium Ciuitatum nostrarum Cibirien. et Segesuarien., nec non Judicj, et Juratis Brasouien. pro tempore Constituendis. ceterisque Saxonibus. Committimusque. et damus per presentes, ut uobis in hac parte nullo modo obtemperarent, Sed ab ipsa Connumeracione, libere uos Cohibeant, arceant atque repellant, aliud igitur facere non presumatis gracie nostre sub obtentu. Presentes uero. quas pendentis Sigilli nostri Secretj, quo ut Rex Hungarie utimur munimine roborari fecimus, semper reddi uolumus presentantj. Datum Bude in festo Beatj Jacobi Apostoli. Anno domini Millesimo Quingentesimo quarto. Regnorum nostrorum Hungarie etc. Quinto decimo. Bohemie uero Tricesimo Quinto.

Fabricius, Urkundenbuch zur Geschichte des Kisder Capitels. pag. 143. După transunptul regelui Ionu din a. 1536. în archiva națiunei săsești din Sibiu.

CCCCXXI.

1504. Nobilulă *Petru Deșu* din Bănată concede nobilului *Nicolae Bizere* dreptulă, ca se folosescă nisce pământuri ale sale din comitatulă Timișorei.

1504.

Nos petrus desy de Themestheyl ac ffranciscus presbiter filius condam Johannis desy de eadem Themestheyl damus pro memorie (sic) quod ad petitionem Egregy domini Georgy Byzerey ac fily sui Nicolai de eadem Byzere dedimus in possessionibus nostris existentibus In Comitatu Themestkeez vbi-cunque existentibus, terras Arabiles ac eciam vt sint liberi porcos eorundem ad pascendum In Siluis nostris Similiter ad quacunque necessaria que eis Incumbent quod ad vsque spacio temporum nos voluerimus, vtant, cum vero nobis fuerit necesse, Iterato restituere Intendant, pro quarum testimonio literas nostras contulimus, ex Iklođ feria Sexta proxima ante festum Marie Magdalene, In anno domini millesimo quingentesimo quarto.

Pesty, A Szörényi Bánság. III. pag. 151. Originalulă în archiva familiei Sombory.

CCCCXXII.

1504. Nobilulă *Ladislau Racoviță*, numitū și Ladislău Pribégulă din Banatū, chiamă în judecată, înaintea baniloră comitatului Severinū, pe nobilulă *George Marga*, ca se rescumpere de la dēnsulū moșiile sale părințești, pe cari i le zălogise mama sa, ca se-lū rescumpere din captivitatea Turcilorū.

Nos Jacobus de Gerliste et Petrus Tarnik de Macskás Bani in Comitatu Szereny Memoriae Commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis Quod nostri venientis in praesentiam Nobiles Georgius de marga et Ladislaus de Rakovicza qui nuncupatur etiam Ladislaus Pribek atque hic nobilis Ladislaus Pribek praesentavit nobis literas domini nostri Ladislaī regis quibus nobis mandat firmissime quatenus inter praefatos nobiles de quibusdam possessionibus impignoratis Akzinij kziny uocatis et var alio nomine mezfalu in comitatu Szerenij existentibus habitis in districtu Karan-Sebes iudicium faceremus causamque eorum discuteremus quas quidem possessiones praefatus Ladislaus Pribek dicit genitricem suam generosam Durutheam relictam Jacobi Rakouicza dum ipse fuisset in captivitate Turcarum Jacobo Margay genitori praefati nobilis Georgj margay pro centum et Sexaginta aureis impignorasse, velletque idem praefatus Ladislaus Pribek eosdem centum et sexaginta aureos pro redemptione possessionum impignoratarum annumerare et deponere. At praefatus nobilis Georgius Margay ex aduerso respondens ait Verum quod sint nobis impignoratae possessiones iam nominatae sed non centum et sexaginta aureis, verum quadringentis aureis sint impignoratae quod tam literis Capituli Aradiensis quam etiam nobilium Banorum olim huius Comitatus videlicet Francisci Haraztj et Andreae Szakolij (quamvis modo propter temporum disturbia absint) probaturus sum. Nos igitur volentes vtriusque nobilium praefatorum iustitiam pro suo modulo retineri duximus eos in concordiam ac pacem Ita ut vnanimiter praedictas possessiones cum omnibus suis emolumentis et utilitatibus possideant donec praefatus nobilis Ladislaus Pribek quadringentos aureos nobili Georgio Margay pro redemptione possessionum supra dictarum deposuerit, Depositis autem dictis quadringentis aureis iam saepefatus Georgius Margay possessiones dictas in manus Ladislaī Pribek remittere debeat et teneatur. Si vero nobilis Georgius Margay quadringentis aureis fuisse impignoratas probare non potuerit depositis centum et Sexaginta aureis Ladislaus Pribek absque omni rixatione possessiones per genitricem suam impignoratas habere debeat. In cuius rei memoriam et roborationem has nostras sygillis nostris obsignatas literas duximus dandas. Datae ex arce Orsoua feria Quinta proxima Ante festum Heliae prophetae Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quarto.

(L. S.).

(L. S.).

CCCCXXIII.

1504. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă nobilimei din comitatul Maramureşului se se pregătescă de resbelu, ca la celu de ânteu ordinu se plece numai de câtu în Moldova, fiindu-că voivodul de acolo, *Stefan cel mare*, a reposat, şi astu-felu trebuie se împedece, ca ţera acêsta, care e supusă Ungariei, se nu ajungă în mânilor inimicilor.

1504.

Commissio propria domini Regis.

Wladislaus Dei gratia Rex Hungarie et Bohemie fidelibus nostris Egregiis et Nobilibus Universitati Nobilium Comitatus Maramarusiensis Salutem et gratiam. Cum pro futuro periculo huius Regni euitando hoc idem Regnum gentibus admodum indigeat, et nunc precipue, cum fama ad nos peruenit, Wayuodam Moldaviensem obiisse; ad quod inuigilandum est, ne Regnum illud Moldavie, quod in iure huius Regni existit, in manus hostium deueniat. Quare quemadmodum in aliis nostris Vobis commisimus, ita et presentibus seriose committimus, ut omni mora posthabita gentes vestras iuxta ordinacionem Regnicolarum paratas habere debeatis, et teneamini, ut quamprimum iusserimus et necessitas exiget, illas movere, atque ad ea loca, ad que necessarium erit mittere possitis. Ut autem id commodius fieri possit, et per hoc negocia Regni non negligantur, vos cum aliis nonnullis Comitatus illarum parcium Regni nostri superiorum sub Capitaneatu fidelis nostri Spētabilis et Magnifici Emerici de Peren perpetui Comitis Abawywariensis et Regni nostri Hungarie Palatini deputandum duximus, deputamusque per presentes. Fidelitati igitur vestre harum serie firmissime committimus et mandamus, quatinus ad prefatum Palatinum tanquam Capitaneum Vestrum audire et attendere, et dum idem nomine nostro iusserit, quocumque necessarium erit pro defensione Regni et parcium eidem subiectarum, absque mora et difficultate predictas gentes vestras mittere modis omnibus debeatis et teneamini. Nam alioquin commisimus et facultatem eidem Palatino nostro dedimus, vt ipse vos ad predicta facienda eciam per omnia onera et grauamina arccius compellat et astringat auctoritate nostra presentibus eidem in hac parte attributa mediante. Aliud igitur nullatenus facere presumatis. Datum Bude in festo beati Jacobi Apostoli anno Domini millesimo quingentesimo quarto.

Magyar Történelmi Tár. II kötet. pag. 211—212. Originalul pe chărtie în biblioteca episcopiei din Cinci-biserici. Totu acolo se află şi ordinul lui Emericiu Perényi către comitatul Maramureşului datu «in castro nostro Therebes in festo transfiguracionis Domini anno eiusdem 1504». În care dēnsul referindu-se la ordinul regelui ordonă comitatului: quatenus acceptis presentibus Capitaneum et gentes in illo Comitatu vestro, posthabita omni occasione ordinare et paratas habere (debeatis) vt dum et quandocumque Regni necessitate imminente ex voluntate et mandato Sue Maiestatis nos vobis scripserimus et requisitos fecerimus, sine omni procrastinatione gentes vestras mouere et pro Regni defensione, quocumque oportunum videbitur, transmittere possitis et valeatis.

CCCCXXIV.

1504.

1504. *Vladislau*, regele Ungariei, confiscă toate moșiile nobilului român *Ionă Arca*, din comuna Densuș în Transilvania, fiindcă scosese ochii la doi țigani din cauza unui furt, și apoi regele dăruiește moșiile aceste lui Varnava de Bela, banului de Severin.

Wladislaus dei gracia Rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris Capitulo Ecclesie Albensis Transsiluane Salutem et graciam, Cum nos attentis et consideratis fidelitate et fidelibus servicys fidelis nostri Egregy Barnabe de Bela Bani nostri Zewriniensis per eum imprimis Sacre huius Regni nostri Hungarie corone et deinde Maiestati nostre pro locorum et temporum diuersitate cum omni fidelitatis constancia exhibitis et impensis, vniuersa bona et possessiones porcionisque et quelibet Jura possessionaria in comitatu Hwnyadensi ac alias vbiuis et in quibuscunque comitatibus parcium Regni nostri Transsiluanarum existencia et habitas. Que Nobilis Johannis Arka de domsos prefuissent. Sed ex eo quod idem Iohannes hys superioribus diebus quosdam duos Egipciacos siue pharahones: quos vlgari sermone czyganos vocant: ratione cuiusdam furtj captuari et cum vno illorum alteri oculos eruere fecisse dicitur, Ad nos consequenterque collacionem nostram Regiam iuxta antiquam et approbatam eiusdem Regni nostri Hungarie consuetudinem rite et legitime deuoluta esse perhibentur et redacta, Simulcum cunctis suis vtilitatibus et pertinencys quibilibet, premissis sic vt prefertur stantibus et se habentibus, Memorato Barnabe de Bela, et per eum Johanni similiter de Bela fratri suo vterino, ac Ladislao de Folth ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis aliarum literarum nostrarum donacionalium superinde confectarum in perpetuum contulerimus: velimusque eosdem in dominium eorundem et earundem per nostrum et vestrum homines legitime facere Introducj: Superquo fidelitati vestre Harum serie firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum: Quo presente Blasius de Kemend, aut Iohannes Bakoch de Klokothywa, siue Demetrius Chazar, vel Georgius Zacharias de Pesthes aut Benedictus pestesy siue Ambrosius similiter pestesy vel Demetrius Kopaz de Wad: aut Dionisius Izthrygy, Alys absentibus homo noster ad facies prescriptorum vniuersorum bonorum possessionum porcionumque et quorumlibet Jurium possessionariorum vbiuis in dictis Comitatus parcium Regni nostri Transsiluanarum habitatum: vicinis et commetaneis eorundem et earundem vniuersis inibi legitime conuocatis et presentibus accedendo: Introducat prefatos Barnabam de Bela et alios predictos in dominium eorundem et earundem, Statuatque eadem et easdem eisdem premisse nostre donacionis titulo ipsis incumbenti perpetuo posidendas. Si non fuerit contradictum: Contradictores vero si qui fuerint euocet eosdem contra annotatos Barnabam de Bela et alios prescriptos ad terminum competentem Wayuode nostri Transsiluani in presenciam rationem contradiccionis eorundem reddituros, Et posthec huiusmodi Introduccionis et Statucionis seriem cum contradictorum et euocatorum si qui fuerint: vicinorumque et commetaneorum qui premisse Statucioni intererunt ac possessionum porcionumque et

quorumlibet Jurium possessionariorum inibi statuendarum nominibus terminoque assignato vt fuerit expediens, eidem Wayuode nostre suomodo rescribatis, Datum Bude in vigilia visitacionis beatissime Marie Virginis Anno domini Millesimo Quingentesimo quarto. Regnorum nostrorum Hungarie etc. Anno quartodecimo, Bohemie vero Tricesimo tercio.

(*În dosă: Fidelibus nostris Capitulo Ecclesie Albensis Transsiluane, pro Egregio Barnaba de Bela Bano nostro Zewriniensi, et alys introscriptis Introductoria et Statutoria.*)

(*Raportulă asupra executiunii e scrisă pe dosă și sună astă-felă: Executio facta est feria tertia in die Transfiguracionis domini in porcione in dampsos habita, Item in possessiones Hosdo Bonyla Ohaba Mwransfalwa vocatas et alia ad eandem dampsos pertinentibus, contradiccio ibidem in dampsos, eodem die per Barnabam Fekethe de Losad in persona Johannis Arka Veronice sororis eiusdem carnalis Anko sororis sue fratruelis. Item Johannis Ongor Nicolai Ongor de Nadasd, Item per Andream Mwrsina in sua et Georgy fratris sui carnalis personis, Item executio non est de bonis Dionisy de Zenthgyergh racione iuris capitularis, Homo Regius Demetrius Kopaz de Wad, Capitularis Michael capellanus de Ozd.*)

Pesty, Krassó vármegye története. III pag. 476—478. Originalulă pe chărtie în archiva Capitulului din Alba Julia.

CCCCXXV.

1504. (Extrasă). *Sașii din comuna Slănnică în Transilvania cumpăra cu bani de la nisce posesori nobili satulă românescă numită Lămneșă, fiindă-că Românii de acolo le făceau prea multe pagube, și apoi cu învoirea regelui dășșii anexăză satulă acesta la comuna loră.*

1504.

Budae in festo B. Jacobi Ap. Uladislai annexio Praedii Ladamos ad Possessionem Nagy-Szelindek, ideo, quod cum saxones de Szelindek multa incommoda a Valachis Ladamosiensibus paterentur, Saxones volente Rege villam Ladamos a nobilibus parata pecunia emerint; simul et revisio metarum ejusdem Praedii de anno 1500.

Copia In Tabul. Nat. Saxonicae.

Innuit Eder in Felmer. p. 229. 230.

Transilvania. An. 1874 pag. 58. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCCXXVI.

1505. Castelanulă Ionă Bykly restitue lui *Ionă Corvinulă*, unicului fiu ală rege-lui Matia Corvinulă, *castrulă Hinedórei* dimpreună cu castelele dependente de castrulă acesta, Hațegă, Marginea și Mănăstură.

Nos Emericus Thewrek de Ennyng et Stephanus Isthwanffy de Kyssazzonfalwa, Recognoscimus per presentes Quod Egregius Johannes Bykly de Bykol, Castrum Illustrissimi et generosi domini nostri, domini Johannis Corvini lypthouie ducis, ac Regnorum Dalmacie Croacie et Sclauonie Bani, Hwnyad vocatum, in partibus Transiluanie habitum, simulcum Castellis Haczak, Morsyna et Monosthor, ac Oppidis, villis et vniuersis pertinencys, et prouentibus, item alpius Pethed, que alias per condam dominum Stephanum de Bathor Wayuodam Transiluanie, a Castro Hwnyad alienate et per Johannem Bykly pretactum, maximis cum laboribus, fatigys et expensis, iterum ad castrum prefatum reapplicate extiterant, ac Auricambio fr Thelonys, honoribus Comittatus, viarum stacionibus versus Transalpinam, generaliter vero vniuersis et quibuslibet pertinencys eiusdem castri, quibus videlicet suas ad manus preoccupauerant, manibus nostris, restituit et resignauit, satisfaciendus fidei, honori et humanitati suis, domino nostro, ac inter nos, Juxta tenores et continencias literarum Spectabilis et Magnifici domini Comitum petri Comitum de Sancto Georgio et de Bozyn, Iudicis Curie Regie maiestatis, necnon Wayuode Transyluani, composicionalium et obligatarum, in oppido Dees, se se mutuo, emanatarum, datis, Vnde nos eundem Johannem Bykly, ac fratres et familiares suos, vigore literarum pretacti domini nostri, super plenaria auctoritate nobis in hac parte attributa, concessarum, Tam super resignacione Castri, Castellorum, Machinarum Bombardarum nec non victualium prouentuum et pertinenciarum quarumlibet quam eciam rerum eiusdem domini nostri restitutione, quittum reddimus et per omnia absolutum, promittentes eidem in fide nostra christiana, ac honore et humanitate nostris mediante, nunquam eundem Johannem Bykly, et ad eum quomodocunque pertinencium pretextu conseruacionis castri et castellorum ac auri camby ferri . . . arum et prouentuum quorumlibet qualitercunque percepcione verbo vel facto in Iudicio vel extra inquietari, ac perturbari facere, quouis quesito colore, addito eciam Quod si causaliter quod deus auertat, prefatus dominus noster dux medio tempore ex hac luce migrasset, et si pretextu conseruacionis prouentuum percepcionis Resignacionis castri et castellorum ac pertinenciarum ipsorum eundem Johannem Bykly in Iudicio vel extra, inquietarent aut perturbarent, vndecunque aut quomodocunque, extunc Nos sub fide, ac honore et humanitate premissis, honorem et Jura eiusdem Johannis Bykly viribus totis et expensis, vbique et coram quouis Iudice, tueri teneamur et defendere, harum nostrarum sigillis et Ciographys nostris, consignatarum, vigore et testimonio literarum mediante, Datum in Castro Hwnyad Sequenti

die festi beatorum vndecim Milium virginum, Anno domini Millesimo Quingentesimo quinto.

Emericus Thewrek de Ennyg propria manu.

Stephanus Isthwanyffy de Kyssazzonfalwa propria manu.

Pesty, Krasso vármegye története. III. pag. 482—483. Conceptul contemporan în archiva camerei fiscale din Buda.

CCCCXXVII.

1504. *Ionu Corvinulu*, banulu Dalmatiei și alu Croației, uniculu fiu alu repostatului rege Matia Corvinulu, adevărește că dănsulu a primitu dela castelanulu seu Ionu Bykly castrulu *Hinedorci* dimpreună cu castelele numite *Mănăsturu*, *Marginea* și *Hațegü*, de asemenea cu toate provisiunile și cu totu materialulu de resbelu, ce se aflau în castelele aceste.

1504.

Nos Joannes Corvinus Liphoviae Dux, nec non Regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae Banus, Memoriae commendamus: quod quia fidelis noster Egregius Joannes Bykly de Bylok Castellanus Castri nostri Hwnyad, ipsum Castrum nostrum Hwnyad simul cum Castellis Monosthor, Mwrsina et Hatzag appellatis, earumdemque pertinentiis ad eosdem Castrum, et Castellis spectantibus, et pertinentiis, quod et quae idem Joannes Bykly hactenus pro officiolatu a nobis tenuit, ac pariter cum cunctis tormentis, machinis, ingeniis, puxidibus, bombartis, et aliorum ingeniorum generibus, eorumque attinentiis, scilicet dictorum Castri et Castellorum nostrorum competen. victualibus de voluntate, et commissione nostris manibus Egregiorum Emerici Thewrek de Ennyng, et Stephani Istvánffy de Kíszazzonfalva familiariorum nostrorum restituit et resignavit. Ideo nos eundem Johannem Bykly de et super hujusmodi dictorum Castri Castellorumque nostrorum, ac pertinentiarum eorundem, nec non ingeniorum et victualium restitutione, et plenaria, omnimodaque resignatione quietum, et expeditum reddimus, et commisimus. Imo reddimus, et commitimus modis omnibus absolutum harumstrarum manu propria, sigilloque nostris consignatarum vigore, et testimonio Literarum mediante. Datum in Kappyna in vigilia festi asumptionis Beatissime Mariae Virginis anno Domini 1504.

Joannes Corvinus Dux manu propria. (L. S.)

Originale in duplici Papyro patenter emanatum, sigilloque annulari ejusdem Ducis super cera rubra, papyro obducta impresse communitum exstat in Arch. Fisci Regi Transilvanici fasc. 28. Lib. I. Tom. I. Lit. B.

Transilvania. An. 1874. pag. 59. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCCXXVIII.

1504.

1504. *Vladislau*, regele Ungariei, concede nobilului *Michaii Kendeffi* din Rîu-de-mori dreptul, ca se p^otă aduce 12 corturi de *figani* din Ț^{er}a-românească și se-i așe^{de} ca iobagi pe moșiile sale.

Nos Wladislaus Dei gratia Rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus, tenore presencium Significantes, quibus expedit Vniuersis : Quod nos cum ad Supplicationem Nonnullorum fidelium nostrorum Maiestati nostre pro parte fidelis nostri, Egregy Michaelis Kendeffi de Malomwyz, propterea factam, tum vero habentes consideracionem, ad fidelitatem et fidelium seruiciorum merita eiusdem Michaelis, Que ipse Sacre imprimis huius Regni nostri Hungarie corone, ac deinde Maiestati nostre, sub locorum et temporum varietate, pro suo posse exhibuit et impendit, Eidem Michaeli Id annuendum duximus et concedendum, vt ipse de partibus Regni nostri transalpinis, pharaones siue cinganos cum duodecim tentorys, seu solitis eorum habitacionibus, ad Bona et possessiones suas, in partibus Regni nostri Transsilvanis, habitas, moraturos adducere, ipsosque vbilibet in eiusdem bonis suis instar aliorum Jobagionum et colonorum suorum, tenere et conseruare, atque ab eisdem prouentus suos solitos, exigere et percipere, libere valeat atque possit, Heredesque et posteritates eiusdem vniuerse, valeant atque possint: Immo annuimus et concedimus, Harum nostrarum, vigore et testimonio literarum mediante, datum Bude in festo Beate Elizabeth Vidue, Anno domini Millesimo, Quingentesimo quarto. Regnorum nostrorum Hungarie etc. Anno decimoquinto, Bohemie vero Tricesimo quinto.

Relatio Magistri Philippi perpetui Bachiensis Secretary Regie Maiestatis.

A Hunyadmegyei tört. és régész. társ. Évkönyve. IV. pag. 89.

CCCCXXIX.

1504.

1504. *Cetățenii din Cracovia* se judecă înaintea regelui Poloniei cu *cetățenii din Leopole* pentru dreptul, ca se p^otă face comer^{ci}u liber^u cu *România* și cu Turcii, când^u vor^u veni la târgurile din orașul Leopolei.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Vetustis obseruatum constat temporibus, vt vniuersa decreta auctoritate Regali promulgata perpetuo duratura apicibus comendentur literarum, quibus ordo reique geste series consuevit declarari et actus preteriti posteritati succurrere In euidentem

accomodari censentur noticiam. Proinde Nos Alexander dei gracia Rex Polonie, Necnon terrarum Cracouie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyauye, Magnus dux Lytwanie, Russie, Prussie, Culmensis, Elbingensis, Pomeranieque etc. dominus et heres, Significamus tenore presencium, quibus expedit vniuersis, presentibus et futuris, harum noticiam habituris, Quomodo postquam diferencia orta fuisset inter Famosos Proconsules, Consules et Ciues seu Mercatores Ciuitatis nostre Cracouiensis ab vna, et Ciuitatis Leopoliensis ab altera partibus, pro libera in Ciuitate ipsa Leopoliensi mercatura rerum et Mercium illuc per extraneos Mercatores adductarum, facienda, quam ipsi Consules et Ciues Leopolienses prefatis Consulibus, Ciuibus seu Mercatoribus Cracouiensibus prohibebant et admittere volebant vigore literarum et prerogatiuarum per nos illis ad biennium concessarum, Istud in effectum continendum, Quod nemini Mercatorum aduenarum licuisset Mercancias resque et Merces Leopoli adductas, apud Mercatores extraneos emere et comparare, Nisi Ciues et Incole Leopolienses eas primum emissent, a quibus tandem ac de ipsorum manibus aduenticij Mercatores Merces si voluissent, empturi et acquisituri fuerant, prout tunc istud in literis illis nostris lausius nos descripsisse meminimus, ad certum breue tempus Ciuitati Leopoliensi nuper datis. Quasquidem literas prefati Consules et Ciues seu Mercatores Cracouienses impugnando allegabant sibi preiudiciales, Iuribusque eorum contrarias, Ea presertim ratione, Quia ex antiquo vigore libertatum et priuilegiorum quorum libere Leopoli Mercari consueuerunt, quociens ad eandem Leopoliensem Ciuitatem Mercatum veniebant. Quibus sic coram certantibus nobis, Nos volentes id quod iustum esset, inter eas partes decernere, Causam difference huius ad conuencionem generalem Pyotrkouiensem tunc proxime futuram, iam vero proxime preteritam Iudicandam remisimus, et terminum partibus certum illuc coram nobis comparendi prefixeramus, Vbi licet comparuerint, Tamen Iura et Priuilegia ad probandas earum Propositiones et allegaciones hincinde pertinencia tunc deducebant se non habuisse Pyotrkouie. Propter quod consencientibus vtrisque partibus Iudicium cause istius huc Cracouiam Transposueramus et Inscripteramus, vtrique parti terminum ad hunc nostrum felicem hic Cracouiam aduentum vna cum Priuilegijs, si que ad probandam cuiuslibet intencionem allegacionemque haberent, Coram nobis Iudicioque nostro comparendi prefigentes, prout prefixeramus, Inscripteramusque per literas vtrique parti datas. Conuencione vero predicta Pyotrkouiensi peracta, cum huc inpresenciarum venissemus feliciter, Proconsule et Consulibus Cracouiensibus coram nobis comparentibus et sua priuilegia exhibentibus, petentibusque id, quod Pyotrkouie eramus decreturi, per nos decerni In contumaciam Ciuium Leopoliensium non comparencium, Nos licet decernere potuissemus Id, quod debuimus, Tamen ex superabundanti alias nostras citacionis literas ad instanciam eorundem Proconsulis, Consulum, Civium ac Mercatorum Cracouiensium contra predictos Proconsulem, Consules et Ciues Leopolienses premiseramus et terminum peremptorium hic cum priuilegijs, si que haberent, coram nobis comparendi prefixeramus. In quo prefati Consules, Ciues et Mercatores Leopolienses per ipsorum legitimum procuratorem Sufficiens mandatum et facul-

tatem habentem, comparuerunt, Seque in presencia Consulum Cracouiensium In prerogatiua literarum nostrarum, Ipsi ad mercandum pro tempore certo concessa datarum, conseruare, Et iterum Leopolim vsque terminum pro nostro in illam Ciuitatem aduentu, vt priuilegia producerent, differri pecierunt; Ex aduerso Proconsule et Consulibus Cracouienses respondentibus, Quod dilacio talis velud preiudicialis Iure non debeat concedi, Sed cum Leopolienses per procuratorem comparentes, nulla producebant priuilegia, Ipsi Proconsul et Consules Cracouienses productis coram nobis et Consiliarijs nostris eorum literis, priuilegijs et Iuribus, per predecessores nostros diuos Polonie Reges Ipsi Ciuitatque Cracouiensi graciose concessis, quibus docebant, quod ipsis Cracouiensibus Ciuibus a centum annis preteritis et vltra In predicta Leopoliensi et alijs Ciuitatibus et locis fuit et est facultas, quociens Leopolim venirent, cum Valachis, Turcis et alijs aduenis Mercatoribus vndecumque cum Mercibus venientibus Mercandi libere, In cuius libertatis ad hoc tempus fuerant semper et sunt possessione et prescripcione pacifica, Pecierunt se per nos in eorum libertate antiqua, cuius prescripcionem Centum annorum Priuilegijs ipsis probarunt coram nobis, conseruari, et ad exercendam pro eorum arbitrio liberam In ciuitate Leopoliensi Mercaturam admitti. Nos cum Consiliarijs nostris tam Spiritualibus quam Secularibus nobiscum hac uice existentibus, Auditis parcium ipsarum propositis et responsis, visisque prefatorum Proconsulis et Consulum Cracouiensium Literis, Priuilegijs et Iuribus coram nobis super hacipsa prescripcione originaliter productis, Prefatos Proconsulem, Consules, Ciues ac Mercatores Cracouienses In libertate hac, cuius ab annis centum prescripcionem probarunt, decreuimus conseruandos, Decernentes Sentenciantesque eos liberam In eadem Leopoliensi Ciuitate cum aduenis Mercatoribus predictis negociandi habuisse et habere facultatem, et perpetuo habendam, prout Sentenciamus et eamipsam libertatem eis adiudicamus et Inscribimus; Prefatis vero Ciuibus seu Mercatoribus Leopoliensibus super impedimentis In ea re prestitis Silencium perpetuum Imponimus Tenore presencium mediante in ewm. In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus est subappensum. Actum Cracouie feria secunda proxima post festum Exaltacionis sancte Crucis, Anno domini Millesimo quingentesimo quarto, Regni vero nostri tercio. Presentibus ibidem Reuerendissimo et Reuerendis in christo patribus: Andrea Archiepiscopo Gneznensis et Primate, Iohanne Cracouiensis et Erasmo Plocensis ecclesiarum Episcopis, ac Magnificis, Venerabilibus et Generosis Spithkone de Iaroslav Castellano Cracouiensi, Petro Mysskowsky de Myrow Lanciensi, Nicolao de Curozwanky Lublinensi Pallatinis, Nicolao de Camyenyecz Castellano Sandomiriensi et Capitaneo Cracouiensi, Iacobo de Szyeklyky Castellano Voynyciensi, Iohanne de Lassko Cancellario, Iacobo de Sydlowyecz Thesaurario et Mathia de Drzeuicza Vicecancellario Regni nostri, Iohanne Iordan de Zaklyczin Castellano Byeczensi et Capitaneo Osswyanczimensi, Iohanne de Thanczin Marschalco curie nostre ac Sandomiriensi et Plocensi Capitaneo, Stanislao Saffranyecz de Pyesskowa skala curie nostre Succamerario, alijsque quampluribus Consiliarijs et curiensibus nostris, Sincere et fidelibus dilectis ad premissa testibus.

Datum per manus prefati Venerabilis Iohannis de Lassko Regni nostri Cancellarij Sincere nobis dilecti.

+ *Iohannès de Lassko qui supra Cancellarius sst.*

Monumenta medii aevi hist. Poloniae. Tom. V. pag. 319—321.

CCCCXXX.

1505. Cetățenii din orașul Mediașului în Transilvania constitue mai mulți procuratori, între cari se amintesc și *Stefanul Românul*, județul regesc al Orăștiei. 1505.

. . . . «Steffanum Olach de Sazwaros jud. reg.» (Actum) anno millesimo quingentesimo quinto . . . die . . . decima octava mensis Iulij in ecclesia parochiali Medies.

Amlacher, Urkundenbuch. pag. 74. Originalul pe pergamene în biblioteca gimnaziului din Mediaș.

CCCCXXXI.

1505. Nobilul român *Gabre Bogdan* din comuna Călugăreni în Bănatul zălogesc înaintea Capitulului din Arad jumătate din moșiile sale părințesci, numite Călugăreni, Măgoesci, Rechiți și Strêmtura, nobilului *George Găman* și soției sale *Dorothea* pentru suma de 300 fl. în aur, cu dreptul, ca se le potă rescumpăra ori când, atât dânsul cât și fi, frații și rudele sale, plătind suma împrumutată. 1505.

Capitulum ecclesie Orodienensis omnibus cristifidelibus presentibus pariter et futuris Harum Noticiam habituris Salutem in salutis largitore ad vniuersorum noticiam uolumus peruenire Quod Nobilis Gabre filius Nobilis condam Bogdan de Kalwgheren personaliter coram nobis constitutus oraculo viuencis ac spontanea sua voluntate fassus est in huncmodum Quod quia Ipse nunc quadam nimia et inuitabili compulsus necessitate directas et equales medietates possessionum Kalwgheren supradicte, Necnon Magoyesth Ac Rekycze et quartam partem possessionis Ztremtura appellatarum omnino in districtu de Komyath sub Banatu Zewriniensi habitas et existentes, Cum cunctis earundem utilitatibus et pertinencys puta terris arabilibus cultis et incultis fenebris pratis Campis pascuis Rubetis Nemoribus Saltis virgultis vineis vinearum.

que promontorys Aquis piscinis fluuys aquarumque decursibus Molendinis ac Molendinorum locis et generaliter omnium utilitatum integritatibus quouis nominis uocabulo uocitatis ad easdem deiure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus eundem Nobilem Gabre iure hereditario concernentibus, in quarum pacifico dominio idem Nobilis Gabre hucusque exstitisset essent que etiam de presenti Nobili Georgio ghaman de Byzere et per eum domine dorothe consorti Necnon Johanni Nicolao et Andre filys et domine Katherine filie prolibus scilicet eiusdem Georgy Gaman pro Trecentis florenis auri plene iam persolutis et leuatis infra tempus redemcionis Titulo pignoris obligasset et impignorasset Talimodo vt dum et quando eidem Nobili Gabre aut filys fratribusque et consanguineis vniuersis facultas redimendi suppeterit, extunc rehabitis primum dictis Trecentis florenis auri ipse Georgius ghaman eidem Gabre uel filys et fratribus suis relagata quauis difficultate omnique via iuris easdem porciones cum earundem vtilitatibus predictis libere et pacifice remittere debeat et teneatur. In cuius memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras pendentis et autentici Sigilli nostri Munimine roboratas duximus concedendas, datum per manus Magistri Martini de Gywla lectoris et concanonici nostri Ad mandatum nostrum feria secunda proxima ante festum Beati Barnabe apostoli Anno domini Millesimo Quingentesimo quinto presentibus ibidem honorabilibus dominis Michaelae Cantore de Somlio: Dyonisio de Symand Custode Magistris Johanne de Pankotha paulo de Kenderes Francisco de Somlyo et Georgio de Belawar, Ceterisque fratribus et Concanonicis nostris in prefata dei ecclesia Regi sempiterno iugiter famulantibus et deuote.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 480. Originalulă pe pergament în archiva familiei Sombory.

CCCCXXXII.

1505.

1505. *Erasmū Vitellii*, episcopulă catholică din Ploca, trimisă la Roma din partea regelui Poloniei, se plânge la Papa *Iuliu II.*, că este mai multă ca o sută de ani, de când țările Poloniei și ale Litvaniei sunt în continuă atăcate de împărații Scîției, de ducele Masageților, de *Domnulă Moldovei* și din partea Turcilor, așa că din cauza acăsta poporul Poloniei este consternat, și țera în celă mai mare pericol, dacă nu va fi ajutată din partea scaunului apostolică și a principiloră vecini.

Si unquam antea summa hominum superumque potestas, Pontifex beatissime, christiane Reipublice opem auxiliumve tulit, hoc profecto tempore potissime eam pene declinantem erexit, dum te supremum omnium pastorem, totius mundi caput, virtutis comite gloria dignissime delegit: quecumque enim optimus maximusque imperator universi Deus efficit, id semper omni ex parte beatum et perfectum esse solet. Sed nichil perfectius (si vera citra omnem

assentandi labem loqui fas est), nichil gracios, iucundius nichil hoc seculo egisse videtur, quam quod te optatissimum equidem navicule Petri rectorem ac vigilantissimum Christi sui vicarium uno omnium ore creavit, qui innata atque solita prudencia tua eius vicem in terris gerens, humana et divina omnia rectissime gubernares. Quis enim et cunctis mortalibus tanta modestia, mansuetudine atque temperancia singula et universa moderando, pari equitate, iusticia, virtute atque consilii altitudine felicem statum plurimorum Pontificum manutenendo, tali fortitudine, providencia atque dexteritate maxima tandem pericula devincendo, ea denique observancia ac sanctimonia vivendo te dignior inveniri aut sanctior excogitari potuisset? Nolebamus gubernatorem, qui aut fluctuante navicula dubitaret, aut dormiret tranquille. Non alium volebat esse rerum experientia, non alium animi magnitudo: immortales ideo vobis debentur gracie, clarissima lumina mundi, ecclesie sancte columne bene firmate, qui, omni dilacione postposita, omni cessante impedimento, pastorem universo gregi christiano tantis virtutibus choruscantem prospexistis: quippe qui non solum ex omnibus eligi, et ab omnibus approbari debuerit, verum etiam omnibus anteponi, et ab omnibus venerari iusto iudicio vestro meruerit. Columba hec privatim educari non poterat, que vos tam sancte inspiravit, patrono illa favisset suo granum sequuta; sed volitans orantibus vobis venit ex alto. Vellem deinde amplissimos laudum tuarum campos ingredi, sed vereor, beatissime Pontifex, ne dum iterum intravero, nunquam detur amplius exeundi facultas. Quis enim oceanum universum circumquaque enavigare, quis singulas celorum stellas connumerare, quis denique fulgentissimi mundi solem apertis oculis intueri, aut humanis facibus adiuvandum contendere presumat? Cum igitur te Deus maximus tempore hoc nostro omnibus ornatum cunctis voluit excellere rebus, neque oracione laudibusve nostris crescere, neque silencio decrescere aut paucitate diminui poteris, cum iam toto orbe terrarum virtus et laudes tue sint, et erunt semper celebratissime. Verum duo sunt michi hac luce brevissime complectenda, alterum, ut mandato iussuque Regis nostri huic sancte sedi obsequentissimi tibi plusquam possimus congratulemur, et devotam prestemus obedienciam, alterum, exactissime admoneamus, ut Rempublicam christianam magna calamitate oppressam, ymmo verius suprema iactura terra marique periclitantem diligenter ac circumspectissime pro dignitate tua provideas. Quam incredibili itaque leticia, quam immenso gaudio Rex et omnis Polonia nostra incesserit, cum tuum illum letissimum gratissimumque nuncium excepisset, qui te apostolice sedis rectorem ac tocius orbis moderatorem insignem litterarum, testimonio declaravit, nullis equidem verbis exprimi potest, subito ingentium campanarum tinnitus, tubarum clangores, timpanorum sonitus, congratulantium voces, festos atque solemnes dies cunctis urbibus et agris resonabant, hinc patrefamilias cum coniuge et liberis exultante, hinc sacerdote cum clericis, totoque ecclesiastico conventu Deo laudes debitas precinente, hinc omnium generum, statuum et ordinum viri ac femine cuiusque loci atque condicionis usque adeo congaudebant, ut menia ipsa et templa viderentur ac tecta letari. Rex vero ipse in medio cetu atque clarissima presulum heroumque corona, quas laudes, quales dotes, quantas denique virtutes Sanctitatis tue palam re-

censebat, longe ante ex aliis fide meritis intellectas, vix multo tempore explicari posset. Sic uno omnique consensu decretum est et iniunctum, ut quam primum Sanctitati tue eius nomine congratulatum veniremus, qui nunc presentem hanc Maiestatem tuam intuentes, quibus quidem verbis mentem et devocionem Regis nostri ostendamus, non se offert satisfaciendi commoditas, temporis angustia prohibente, cui tamen congratulamur, quantum neque potest humanum ingenium comprehendere, neque Romanum vel Atticum eloquium superare. Sanctitatem demum tuam flexis corporis et animi genibus salutamus, atque in verum ac maximum Pontificem nostrum suscipientes veneramur, numen tuum velut presentem Deum adoramus, Alexandrum Regem nostrum omnibus votis tuis obsequentissimum esse et fore pollicemur. Ipse quidem Rex noster, ut brevissime rem percurramus, cum a religiosissima prosapia christianissimisque parentibus ortus (quippe cuius patruus Vladislaus Rex cum Turcis manum conferens pro fide Christi fuso sanguine mori voluit), tum divinis legibus imbutus et auctus nedum Iesum Christum revereri, sed te ipsum, qui unicus eius in terris vicarius existis, observare, venerari et excolere curabit, neque unquam desistet. Hoc ipsum facit Elizabeth mater Regia, omnium, que unquam fuerunt, Reginarum felicissima, excellenti Imperatorum sanguine progenita, filia Regis, soror Regum, olim magni Regis coniux, trium tandem potentissimorum Regum parens gloriosissima, que cum omnibus regni primoribus devocionem suam tue Sanctitati commendat, ut ea gratia, qua te in pastorem suscipiunt, animas et corpora eorum benigne acceptes, plenitudine potestatis tue ianuas regni celorum illis aliquanto oportune patefacturus. Nunc, ut reliqua absolvamus, nutantem christianum statum prosequemur, sic ab hostibus religionis nostre diminutum, dum sue quisque utilitati consulit, communi omnium salute neglecta. At cum bonus princeps id vinculum sit, quo respublica continetur et coheret, cuius eciam vitali quodam spiritu fulcitur atque consistit, publicis christianorum commodis solita virtute prodesse curabis, dum illis Deus optimus te preesse voluit. Tuum est vigilare super gregem commissum, comprimere barbarorum malignitatem, inimicorum Christi arcere potentiam et eorum seviciam a christianis cervicibus amovere. Quisnam imperia tua recusabit, quis scilicet instituta contemnere poterit aut immutare? Est tibi a Deo rerum omnium tributa potestas, instes toto conatu, pulsa negligencia, dum tempus patitur, ut christiani nominis pristinum decus tua opera restituatur. Urgetur Polonia cum amplissimo Lithuanie ducatu (qui iampridem Regno in unam eademque monarchiam perpetuo incorporatus est), lacescitur continue a sex atrocissimis atque potentissimis hostibus ab annis supra centum, tribus Scitarum Imperatoribus ferocissimis plurima hominum milia bellatorum in statione campestri ducentibus, uno Caffé propinquo ad latus Boristenis trans fossam residente, altero circum Tanaim et paludem Meotidem maxima loca tenente, qui nunc presencia sua in manibus Regis est. Tertijs sunt remotiores Asiatici latissimam inhabitantes regionem. Hijs omnes assidujs incursionibus regnum impetere ac defatigare non desistunt, famem atque sitim, estum et algorem, ac omnem miserorum inedia contemnentes, repentino ingressu et fuga celerrima tutati sepius et adiuti. Quartus est Massagetarum dux Russie

maior imperans, quintus Misie seu Moldavie dominus, uterque damnis innumeris et bellorum continuis impensis Regnum turbare solent, ut nunquam quiescere possit. Que omnia Turci nutu et suggestione ab eo potissime tempore ordinantur, quo Bisancium miserabiliter occupavit, et Monocastum cum Licostomo castella munitissima ad rypam Danubii sita abstulit, plurimis solo equatis. Sextus deinde Turcus est hostis omnium communis, qui copias militum numerosissimas sepius ad fines regni depopulandos transmittit, cuius scelestissima facinora in Dei templis prophanatis, in virginibus impeditis, in matronis et senibus stupenda tirannide ferroque necatis, que et quanta relictas sint, ac recentissima appareant, animus meminisse horet, luctuque refugit, suo ista ere, suo milite et maximis laboribus hucusque sustinuit, nemine principum christianorum suffragante, nulla externa presidia adhibita quamvis implorata fuissent et sepius quesita. Spe alebamur continua, et nudis pollicitationibus detinebamur, quarum neque minimus quidem effectus aliquando apparuit, sumptibus nostris et assidua cum infidelibus actione vicina oia fovebamus. Que dum ita regnum hoc amplissimum ab annis plurimis, nullo curante, debilitaverint, maiora propediem nobis et toti christianitati pericula, si provisum non fuerit, metuuntur. Naturaliter quippe malla et nocitura omnia metum incuciant et iustum timorem, quod omnes infantuli palam docent, quos nulla adhuc rerum experientia aut usus movet, sed natura ipsa impellit. Hii enim dormientes et terrentur, et expalescunt, et a somno metu excitantur, et quamvis dominia nostra motu continuo bellorum agitata nunquam in somno fuerint, excitantur tamen suo atque aliorum imminenti casu, et ultimo periculo prevident iacturam, si ab hac sancta sede et a vicinis principibus non succurratur, que utcumque sit, aliis ocio torpentibus, perire nollent, temperatus enim timor cohibet animos, assiduus vero et acer ac extrema admonens, etiam ultima experiri suadet. Habenda siquidem est ratio dignitatis, sed interdum salutis non minor. Tuum est periclitanti patrie subvenire, dum ille, cuius vices geris, Petro naufraganti manum porrigere non neglexit, qui etiam patri superno de sibi creditis et commissis rationem reddens, gloriabundus verbis et animo dicere voluit, non se perdidisse quemquam. Perduntur plurimi in servitutem perpetuam infidelium adducti, clamat iuventus, maiores supplicant, misere contundunt pectora matres, dum prohdolor fidem Christi abnegare diversis penarum generibus inducti coguntur. In tanta itaque christiane reipublice consternacione, periculorumque atrocitate hoc unicum visum est publice salutis remedium, ad te, qui tocius orbis moderator existis, ut opem ferres, confugere. Non est amplius consultandi locus, non verbis, non dictis opus est, facto et viribus agendum erit. Libertatis quidem propugnatori coronam e quercu statuere maiores, illi omnium bonarum arcium ac precipue fortitudinis muneratores: tu, qui virentem quercum ac integram glandibus aureis et clavibus Petri decoratam pro insigni geris, libertatem christianam merito tueri debes, ne ad usque interitum manu perniciose infidelium conculcetur, ex quo immortalem eternitatis gloriam et sempiternum apud Deum meritum consequeris, servus namque servorum dei es.

Papa deinde, quamlibet oracionis partem repetens, ad omnia singillatim respondere curavit, commendans in domino devocionem et singularem

observanciam sacre Maiestatis Regie, quam progenitorum suorum vestigiis innitendo ad sanctam Sedem Apostolicam habere non desistit, pro quo Sanctitas sua nomine eciam Reverendissimorum dnorum Cardinalium lateri suo tunc triginta assidentium ingentes retulit gracias, oblatis, quecumque pro conservatione et felici statu illorum dominiorum ab eadem Sancta Sede et sacro Collegio fieri possent.

Ex Reg. orig. An. II. Arm. XXXII. Tom. XXI. fol. 462.

Theiner, Mon. hist. Pol. II. pag. 300—302.

CCCCXXXIII.

1505.

1505. *Papa Iuliu II.* concede regelui din Polonia a patra parte din taxele, ce s'aũ adunatũ din Danimarca, în Norvegia, în Svedia și în Polonia pentru repararea bisericeii St-lui Petru, și anume, ca se pũtã purta *resbelũ în contra Turcilorũ, Tãtarilorũ, Scitilorũ, și a altorũ națiuni necredincioase*, cari facũ incursiuni continue în regatulũ Poloniei.

IULIUS EPISCOPUS etc. Ad futuram rei memoriam. Pastoris eterni, qui pro salute gregis dominici carnem sumere et crucis patibulum subire dignatus est, vices quamquam insufficientibus meritis gerentes in terris, et gregem ipsum nobis commissum paterne considerationis intuitu conspicientes, ad singulorum Christifidelium credentium populorum salutem, et ne ab immanissimis orthodoxe fidei hostibus opprimantur, solícite cogitamus, utque illorum periculis occurramus, etiam alios Christifideles indulgentiis et remissionibus invitamus, ut per temporalia, que propterea erogaverint, et Christifidelium oppressorum sublevationi succurratur, et ipsi Christifideles pia suffragia erogantes premia felicitatis eterne consequi mereantur. Sane, sicut non sine gravi animi nostri perturbatione ex relatione Venerabilis fratris nostri Erasmi Episcopi Plocensis, et dilectorum filiorum Nobilis viri Victorini de Czyenno militis ac Nicolai Cepel prepositi ecclesie Wratislaviensis, oratorum carissimi in Christo filii nostri Alexandri Polonie Regis Illustris ad nos et sedem apostolicam pro prestanda nobis, et eidem sedi apostolice more chatolici principis debita obedientia destinatorum, intelleximus certioresque factis sumus, quod atrox et perfida crudelisque et detestanda non solum Turchorum semper christiane fidei inimicorum, sed etiam Tartarorum, Scitarum aliorumque sectarum a fide catholica deviantium nationes, gentes et populi Regno Polonie convicini et finitimi, qui iam ducentis annis vel circa eorum incursionibus non cessarunt regnum Polonie invadere et devastare, adeo iam illud et illius regnicolas debilitarunt, et viscera regni predicti sepius penetrantes, et quampluribus christianis in magna multitudine sepius in predam et crudelem servitutem abductis et retentis, quamplures civitates, opida et loca eorum ditioni et tirannidi subiecerunt, aliqua

vero ex eis inhabitata reliquerunt, et indies incursionibus ac incendiis omnia fedare et perturbare, et queque possunt, mala regno et incolis predictis modis et viis omnibus (inferre) non cessant, ita ut quod deus avertat, regno predicto tam potenti et amplissimo non solum occupato, sed debilitato facilem aditum sibi ad ceteras provincias septentrionales eorum ditioni et dominio subiciendas parare possent, ex quo toti reipublice et fidei christiane maximum periculum immineret, dum Turci ferocissimi ab una, et ab aliis aliisque partibus populosissima Scitarum et scismaticorum aliorumque infidelium natio et populus, fidei christiane hostes infensissimi, Regnum et dominia Polonie continue oppugnantes, voti deinde sui, quod summe ad conculcandum et penitus delendum Christianum nomen exoptant, fiant compotes. Et quamvis prefatus Alexander Rex suique predecessores, reges et principes Polonie et duces Lithuanie, cum eius principibus et sequentibus non cessaverunt, neque ipse Alexander Rex cessat iuxta eorum facultates tanto furori Turchorum, Tartarorum et aliorum infidelium predictorum pro viribus resistere, tamen cum eius facultates propterea longa assiduitate supportationis tam gravissimi oneris admodum diminute sint, non potest ex eius facultatibus tante rei molem et pondus ac periculum sustinere, sed sunt aliorum regum, principum et Christifidelium suffragia ad hoc sibi plurimum oportuna. Nos igitur attendentes, quod ex premissis de communi periculo reliquorum regum et Christifidelium agitur, ac cupientes, quantum cum deo possumus, ex commisso nobis pastorali officio congruum et necessarium remedium de spirituali thesauro ecclesie premissis adhibere, ut per tutelam et defensionem Regni Polonie et dominiorum eidem Regi Polonie subiectorum etiam ceterorum regum catholicorum et Christifidelium saluti et defensioni provideatur, de omnipotentis dei misericordia, qui omnes ipsum in eorum necessitatibus invocantes sublevari, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis utriusque sexus vere penitentibus et confessis predictae Polonie ac Datie, Livonie, Norvergie ac Svetie regnorum ac magni ducatus Lithuanie aliorumque dominiorum Polonie, Datie ac Livonie, Norvergie et Svecie Regibus subiectorum et in eis commorantibus, qui in locis et capsis ad hoc per prefatum Alexandrum Regem seu commissarios eius deputandis et exprimendis quartam partem eius, quod in veniendo ad Urbem pro consequenda indulgentia Iubilei et inde redeundo exponerent, secundum eorum qualitatem ac alias plus vel minus, prout dicti commissarii ordinaverint seu limitaverint, pro expeditione per ipsum Regem Polonie contra prefatos Turchos, Tartaros, Scitas et alios populos et nationes fidei catholice hostes preparanda obtulerint et erogaverint infra biennium a die solemnis publicationis presentium in dicto Regno Polonie faciende computandum, seu personaliter accedere non valentes, per eorum nuncium seu nuncios aut alias personas transmiserint, plenariam omnium peccatorum suorum veniam et remissionem, et que profiscientibus in subsidium terre sancte ac generalis anno Iubilei ecclesias dicte Urbis ad hoc specialiter deputatas visitantibus per predecessores nostros Romanos pontifices concedi consuevit et concessa est, per presentes concedimus et elargimur. Et ut Christifideles huiusmodi plenissime indulgentie facilius capaces efficiantur, ipsis et eorum cuilibet,

ut confessorem idoneum secularem vel religiosum sibi eligere possint, qui eorum confessionibus diligenter auditis, eos et eorum quemlibet ab omnibus et singulis eorum peccatis, criminibus et delictis quantumcunque gravibus et enormibus, et ex quavis causa specialiter vel generaliter nobis et dicte sedi reservatis, etiam in litteris, que in Cena domini publicari consueverunt, contentis, et etiam talibus, de quibus presentibus specialem oportet fieri mentionem, conspiracy in personam vel statum Romani pontificis seu sedem predictam, falsitatis litterarum, supplicationum et commissionum apostolicarum, delationis armorum et aliorum prohibitorum ad partes infidelium, iniectionis manuum violentarum in Episcopum et alios prelatos superiores casibus duntaxat exceptis, ad effectum ipsam plenissimam indulgentiam consequendi absolvere, et penitentiam salutarem iniungere, necnon super male ablatis, incertis, vel per usurariam pravitatem quesitis, et etiam bonis, que ad aliquorum manus pervenissent, et illa habentes, quibus restitui debeant, ignorant vel dubitant, quamquam male ablata per eos non existant, sed alias illa ad eos pervenerint, ac super debitis incertis componere ita ut soluta aliqua quantitate pro hac sancta et necessaria expeditione, reliquorum male ablatorum et usuraria pravitate extortorum, seu que ad eos alias pervenerint, et cui ea restitui debeant, ignorant vel dubitant, ut prefertur, absoluti existant ab ulteriori restitutione, nec ad id per locorum ordinarios aut quosvis alios cogi et compelli possint, eis concedere: Symonie in ordinibus vel beneficiis labe pollutos ad ipsum opus contribuentes a symonia huiusmodi ac censuris et penis ecclesiasticis, quas propterea incurrerint, in foro conscientie duntaxat absolvere, pari modo in foro conscientie super irregularitate, si quam sententiis, censuris ac penis eisdem ligati missas et alia divina officia, non tamen in contemptum clavium, celebrando aut alias se illis immiscendo contraxerint, dispensare, omnemque inhabilitatis et infamie maculam sive notam exinde proveniente aboleri, et (ut) in sic susceptis ordinibus ministrare, et sic (quesita beneficia ecclesiastica), que extunc de novo eis collata in foro conscientie censeantur eo ipso, ac ut fructus perceptos ex eis retinere valeant, eis concedere etiam in foro conscientie duntaxat possit et valeat, eadem auctoritate apostolica de specialis dono gratie indulgemus, eisque ac confessori predicto eligendo super premissis facultatem concedimus, suspendimus interim huiusmodi durante biennio quascunque indulgentias, etiam plenarias, quibuscunque ecclesiis, monasteriis, locis et personis in regnis et dominiis predictis, preterquam Magistro et fratribus ordinis beate Marie Theuthonicorum in Livonie et aliis partibus concessas, quas in suo robore permanere, nec per presentes quovismodo illis preiudicium inferri posse volumus, sub quibuscunque tenoribus preterquam in mortis articulo constitutis concessas, ita ut dicto biennio durante huiusmodi alie indulgentie alias quam in expeditione per ipsum Regem Polonie facienda huiusmodi alicui non suffragentur, ut ea, que pro hoc tam pio et necessario opere erogabuntur, in ipsum opus et non aliam causam omnino convertantur. Volumus insuper atque mandamus, quod capse, que in locis predictis ad hoc deputandis constituentur et deputabuntur, et in quibus huiusmodi oblata reponentur, cum tribus clavibus claudi debent, quarum unam Rex prefatus aut ab eo aliquis deputandus, et aliam

commissarius, tertiam vero loci ordinarius teneant, et quidquid oblatum et erogatum fuerit, fideliter prefato Alexandro Regi seu commissariis ab eo ad hoc specialiter deputatis consignetur: alioquin si aliquis in premissis fraudem sive dolum adhibuerit, vel aliquid ex huiusmodi oblatis dolose subtraxerit, sententiam excommunicationis incurrat eo ipso, a qua non nisi a Romano pontifice preterquam in mortis articulo constitutus et cautione sufficiente data nequaquam absolvi poterit. Ceterum quia difficile foret presentes litteras ad singula loca, ubi opus fuerit, deferre, etiam volumus et eadem auctoritate apostolica decernimus, quod transumpto presentium litterarum alicuius prelati sigillo munito, et manu notarii publici subscripto eadem fides in iudicio et extra ubilibet adhibeatur, que ipsis originalibus litteris adhiberetur, si essent exhibite vel ostense. Presentibus post dictum biennium a die publicationis earum, ut prefertur, faciendo computandum minime valituris, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non quibuscumque suspensionibus indulgentiarum plenariarum per nos seu sedem apostolicam quomodolibet imposterum sub quibuscumque tenoribus et clausulis faciendis, etiam si in illis clausule derogatorie, aut quod etiam indulgentie in subsidium terre sancte seu fidei catholice concesse comprehendantur et includantur, de quibus suspensionibus et inclusionibus presentes litteras et in illis contenta quecumque dicto durante biennio exnunc prout extunc, quotiens emanabunt, excipimus et exceptas esse volumus, decernimus, statuimus et declaramus, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo etc. nostre concessionis, elargitionis, indulti, suspensionis, voluntatis, mandati decreti, exceptionis, constitutionis, statuti et declarationis, infringere etc. Si quis autem etc. Datum Rome apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis dominice Millesimo quingentesimo quinto, III. Kal. Septembris. Pontificatus nostri Anno Secundo.

Ex Reg. orig. An. II. Bullar. Tom. XIX. fol. 97.

Theiner, Mon. hist. Pol. II. pag. 320—322.

CCCCXXXIV.

1505. (Estrasă). Hotărnicia comunelor *Amnașă și Apoldulă-de-josă*, făcută din partea universității săsesci din Transilvania.

1505.

1505. Circa festum B. Ambrosii Episcopi. Reambulatio metalis inter possessiones Saxonicales Omlás, es Also Apold per Universitatem Saxonum peracta.

Kemény, Notitia hist. dipl. capituli Albensis Trans. I. 201.

CCCCXXXV.

1505.

1505. Nobilulă română *Stefană Stoica*, cu titlulă de *jude și voivodă ală orașului Caransebeș*.

Nos Stephanus Ztoyka, Judex et vayuoda de Karansebes, necnon Anthonius Gayla, Petrus Simon, Johannes Marosy, Nicolaus Orsagh, Ambrosius dekan et Jana carnifex, Jurati ceterique ciues et vniuersi incole de eadem damus pro memoria, quod nobilis vir ladislaus Rakovicha coram nostram accedens presenciam postulavit, nos debita cum instancia, quatenus, fassiones proborum hominum infrascriptorum, infacto fundi, inquo Idem Nobilis ladislaus Rakowicha residenciam faceret specialem audiri dignaremur. Et literas eidem sub Sigillo nostro superinde emanatas Juris sui ad cautelam dare Nos igitur videntes petitionem ipsius dicti ladislai Justam et Juri consonam fore, Eidem nos, consensemus, primus igitur testis Nobilis ladislaus floka alias Judex de prefa(ta) Karansebes, capitalis, ad fidem suam deo debitam, confessus est quod superioribus annis, dum ipse Judex capitalis fuerit constitutus, circumspectus condam Martinus, pellifex coram ipso accedens sua viuauoce spontaneaue voluntate confessus fuerat, Quod si temporum inprocessu, ipse fundum illum, in quo nunc prefatus Ladislaus Rakowicha residenciam faceret, specialem, et qui ad ipsum pertinere dinoscitur, Juris tramite pro se reoptinere valuerit extunc ipse dictum fundum nulli hominum ipsum fundum (sic) dare valeat nec dare habeat facultatem, sed prefatus ladislaus Rakowicha, Solutis precis precio Juxta estimacionem proborum, sempiternalem Eundem Regere et possidere valeret, et sic ipsum Ladislaum idem martinus ad edificia super annotatum fundum erigendum et construendum deliberasset et expediisset. Praeterea prouidi Raya, et Blasius Nagh dicti Inhabitores nostri similiter fide mediante confessi sunt in hunc modum, Quod providus Balka dictus filius condam Gregory Juga In pegh commorans coram ipsis talem fecisset fassionem, Quod supra memoratus, Nobilis Ladislaus Rakowicha in superficie prefati fundus in quo idem habitaret, Edificia qualiacunque voluerit erigere et construere valeat atque possit, etsi temporum inprocessu ipse Balka fundum supradictum pro se Juris tramite nancisci potuerit, tunc Idem, nullipiam hominum ipsis fundum dandi habeat facultatem, sed Juxta estimacionem proborum pricium empcionis eiusdem vel qualem torzare poterint, prius depositis pecunys perpetue in filios filiorumque successores, regere idem ladislaus valeat et possit Incuius rei memoriam has literas nostras, sigillo nostro munitas prefato nobili Ladislao Rakowicha Juris sui ad cautelam duximus concedendas Datum in Karansebes feria tertia proxima ante festum Beati Gerardi Episcopi Anno domini Millesimo Quingentesimo Quinto.

CCCCXXXVI.

1505. Vice-voievozii Transilvaniei facū cunoscutū comitatelorū și districtelorū săsesci din Transilvania, că *Turcii* se află cu armata lorū la Nicopolulū-micū și voiescū, ca dimpreună cu *Românii* se facă o incursiune în Transilvania.

1505.

Benedictus de Thwr et ladislaus Chertynger Castellanus Castrī dewa vicewayuode Transsylvani . . . Quoniam certorum exploratorum . . . ex re-
latibus Reuera agnovimus qualiter perfidissimi Thwrcj christiani Nominis atro-
cissimj hostes cum magna copia gencium iam ultra danubium penes Castrum
Kysnikapol castra prefixissent atque iacerent ac simulcum alijs gentibus par-
cium Transalpinorum coadunatis more hostilj absque ulla intermissione has ad
partes Transsylvuanas subintrare machinarent etc. etc datum in possessione
Thwr in f. deposicionis s. r. ladislai 1505.

Archiv des Vereines für sieb. Landeskunde. N. F. IV Band. 3 Heft pag. 6. nota 12. Din archiva
magistratului din Bistrița.

CCCCXXXVII.

1506. *Vladislau*, regele Ungariei, ordonă posesorilorū din domeniulū Ibașfălău-
lui în Transilvania, ca se depărteze de pe moșiile acele pe *Românii* și pe *Scheii*, cari
atacă și păgubescū pe Sașii din ținuturile de acolo.

1506.

1506. In vigilia festi B. Mariae Virginis de nive. Vladislai Regis Man-
datoria Possessoribus Dominii de Ebesfalva sonantes, de abducendis Schlavis
et Valachis, Saxonibus injurias inferentibus.

Kemény, Notitia historico-diplomatica Capituli Albensis Trans. 1836. I. pag. 211.

CCCCXXXVIII.

1506. *Petru*, comite de S. Georgio, voivodulū Transilvaniei, ordonă Conventu-
lui din Mănăstirea Clușului, ca se introducă pe reprezentanții orașului Bistrița în po-
sesiunea comunelor, numite *Bărgăulū-de-susū* și *Bărgăulū-de-josū* (din ținutulū Năseudului),
pe cari le a cumpăratū orașulū Bistriței dela familia Bethlen. In raportulū Conventului
se face amintire, că la întroducerea acēsta au asistatū mai mulți iobagi și unū *chinezū*
românū, cari au reprezentatū pe posesorii nobili din vecinătate.

1506.

Amicis suis Rev. Conventui Monasterii B. M. V. de Kolosmonostra
Comes Petrus C. de S. Georgio et de Bozyn, Judex curiae serenissimi Dni.

Dni. Ppis. Vladislai D. G. Regis Hung. Boh. etc. nec non Vajvoda Transilvanus amicitiam paratam cum honore! Dicitur nobis in personis prudentum, et circumsectorum Judicis, juratorum caeterorumque Civium Civitatis Bistricensis, quomodo ipsi in Dominium totalium portionum possessionarum Egregii Nicolai de Bethlen, in Possessionibus Also-Borgo, et Felső-Borgo vocatis, omnino in Comitatu de Doboka exist. habitarum ipsos exponentes perpetuo emtionis titulo ccernen. legitime valeant introire. Super quo vestram amicitiam psentibus petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum, quo psente Emericus Teuky de Lona, aut Michael de eadem, vel Lucas Szylkereky de Also-Teök, sive Blasius, neve Emericus Thekey de Keublös seu Joannes de Szent-Ivány, ni Philippus, aut Emericus de Mikeháza namque Michael vel Ladislaus Cserényi de Balásfalva. aliis absentibus homo noster etc. (reliqua juxta stilum solitum). Datum in Possessione Szucsák 2. die festi SS. Corporis et a. D. 1506.

Dorso harum Litterarum inscripta fuit sequens Relatoria:

«Conventus monasterii B. M. V. de Kolosmonostra etc. etc. quod nos Literas Mgnfici viri Comitis Petri etc. honorifice recepimus in haec verba etc. etc. Unde nos pmissis amicabilibus petitionibus pfati. Dni Vajvodae annuentes, ut tenemur, una cum Michael de Keresztur homine suo Vajvodali hominem nostrum etc. Barnabam sacerdotem etc. duximus transmittendum, qui tandem ad nos reversi exinde voce parili nobis retulerunt in hunc modum: quod ipsi feria V. p. a. fest. B. Margarethae Virg. et marty. noviter pteritum ad facies psriptar. portionum Also et Felső-Borgo vocatarum, in dicto Comitatu de Doboka exist. habit. consequenterque portionum possionariar. pfati. Nicolai de Bethlen in iisdem habitarum vicinis et commetaneis earundem, puta nobilibus Stephano et Ladislao Cserényi de Balásfalva, Joanne Sos de Bongarth, Martino de Benedicto de Simontelke, et Georgio de Keresztur, item Todor, et Morsella Nicolai Apaffi, Ivan, et Todor Leonardi Apaffi, Alberto Kenezio, et Petro Nagotha, Francisci similiter Apaffi de Apanagyfalu, Simone et Stephano Blasii et Alexii de Bethlen Jobbagionibus in pfata Felső-Borgo commorantibus aliis etiam inibi legitime cvocatis, et psentibus. accessissent, ubi idem homo Vajvodalis etc. (juxta stilum purar. Statutoriar. «Nullo contradictore apparente» reliqua etc.) anno Domini 1506.

Transumt. pduxit. Fisc. R. in causa Apafiano-Bethleniana Transmissor. p. 1634.

Orig. exstat in Arch. K. Monostor. XI. 81.

Transilvania. An. 1874. pag. 73. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCCXXXIX.

1506.

1506. *Ală patrulea actă de unire ală celoră trei națiuni privilegiate din Transilvania.* Nobilii, Sașii și Secuții se întrunescă la a. 1505 în adunare generală la Turda, și aici alegă dintre dășșii o comisiune, care în 10 Febr. 1506 stabilește și redactază următorulă actă de unire, și anume: că de oră-ce «regatulă» Transilvaniei este încunjuratū de tôte părțile de Turci, de Tătari și de alți inimiți, ér de altă parte, fiindă-că în Transilvania sunt o mulțime furi, lotrii, tâlhari, ucigași și alți făcători de rele (aici dășșii înțelegă pe Români), cari causéză diferite pagube celoră trei națiuni, astă-felă pentru a puté apăra mai bine Transilvania în contra inimiciloră, și pentru a puté stărpi din rădăcină pe făcătorii de rele, Nobilii, Sașii și Secuții se au înțelesă și unită între dășșii, ca se constituie unū tribunală comună din 43 de membrii, care se cerceteze și se facă dreptate despre tôte cestiunile din controversă, ce s'au ivitū între cele trei națiuni privilegiate de 32 ani încóce.

Quod salva fide et fidelitate, regiae majestati suaeque sacrae coronae observanda, jurisdictioneque et honore officiolatum Vaivodae harum partium Transsilvanarum scilicet et comitum Siculorum remanente, per universitatem capituli ecclesiae albensis Transilvaniae ceterorumque Nobilium Siculorumque ac Saxonum earundem partium Transsilvanarum, in eorum congregatione generali alias Thordae feria quinta proxima post festum beatae Luciae virginis et martiris in anno millesimo quingentesimo quinto, tandemque per certos Nobiles Siculos et Saxones, similiter per universitatem Nobilium Siculorumque et Saxonum plenaria facultate et auctoritate in personis eorum ad id electos, in ipsorum conventionem hic in civitate Segesvar feria tertia proxima post festum beatae Dorotheae virginis et martiris in anno domini millesimo quingentesimo sexto celebratis, haec infra scriptae dispositiones et articuli ordinati sunt et conclusi.

Inprimis quod ipsae tres nationes, Nobiles videlicet, Siculi et Saxones ut fidelitatem regiae et reginali majestati sacraeque coronae, defensionemque huius regni Transilvani similiter suae majestatis consequenterque ipsarum trium nationum unanimiter et concorditer supportare possint, et quod in regno hoc Transilvano regiae majestatis dominus Vaivoda per certa tempora non extitisset, per hocque judicia etiam siue jurium administrationes fieri non potuissent nec possent modo quoque, occasione cuius ipsum regnum Transsilvanum per consequensque ipsae tres nationes quam plurima odia discordiasque et dissensiones, oppressiones nocumentaue et damna passae sunt, praetextu similiter cuius ipsum regnum suae majestatis certis et arduis suae majestatis rebus expediendis occupata (?) exinde circa ipsum regnum suum scilicet et ipsas tres nationes providere nequivissent, et ut per hujusmodi ordinationem et concordiam ipsum regnum suae majestatis consequenterque ipsae tres nationes praesertim interim, donec sua majestas regnum ipsum Transsilvanum de Vaivoda pacifico providere posset, quem videlicet sua majestas in earundem trium nationum medio pacifice statuere et stabilire possit, intereaue ipsae tres nationes vicissim et alternatim pacifici et unanimes fieri, ac regnum ipsum suae majestati in statu tranquillo tenere et conservare possent, quia autem et ipsum

regnum Transsilvanum majestatis suae, in confinibus Turcorum, Tartarorum aliorumve hostium constitutum, illisque hostibus undique circumdatum sit, hostesque per eosdem scilicet et quam plurimos incendiarios, qui inter alia ipsorum nefanda acta jam admodum multiplicati, certas etiam et spectabiles et solennes villas suae majestatis combusserunt et concremaverunt, nec non fures, latrones, praedones, homicidas falsarumque monetarum cutores et eis utentes ac alios quam plurimos malefactores regnum illud Transilvanum majestatis suae consequenterque ipsae tres nationes diversimode plurimumque ac graviter offenduntur, et ut eadem tres nationes ad fidelia servitia regiae et reginalis majestatum ad eorundemque hostium insultus reprimendos ac defensionem ejusdem regni extirpationesque et eradicationes ipsorum malefactorum promptiores et habiliores ac securiores redderentur, magisque ipsae tres nationes se ipsas pari voto unanimiterque voluntate regiae et reginalis majestatum obtemperare et offerre possent, ut etiam, dum easdem tres nationes similiter ad fidelia servitia suarum majestatum, scilicet defensionem ipsius regni contra hostium insultus unanimiter consurgere opus esset, securiores efficerentur, nam et modo usque inter ipsas tres nationes tot et tantae dissensiones odiaque et suspiciones extitissent, quod dum ipsae tres nationes absque praesenti unione et concordia in hujusmodi regni defensionem insimul convenire debuissent, tunc non aliud, nisi ut una natio relicto hoste cum altera natione proeliari excogitasset. Ista etiam malorum genera pro majori parte inter ipsas tres nationes ex eo ortae fuissent, quod hactenus ex parte unius nationis praedictarum alteri similiter earundem nationum iudicium et justitia per neminem administrata seu impensa fuissent. Et ut hujusmodi malorum genera de ipsarum partium medio penitus et per omnia tollantur et eradicentur, ac etiam ut extirpationes praescriptorum malefactorum facilius fieri possent, quod dum et alias hujusmodi malefactores de aliquo ipsarum nationum medio extirpari debuissent, tunc malefactores ipsi se ipsos a facie juris et justitiae absentando in medio alterius praedictarum nationum contulissent et recepissent, sicque malefactores ipsi nunquam extirpari potuissent et deleri, prout absque hujusmodi concordia et unione ipsarum trium nationum deleri non possent etiam exposit, haec subscriptae jurium administrationes ob has et alias salubres causas et rationes ordinatae sunt et conclusae, quod scilicet capitulum Transsilvanum de eorum medio unum iudicem, scilicet decanum ipsorum, Nobiles autem quatuordecim iudices, de singulis videlicet comitatibus singulos duos iudices, Sicuti etiam ipsi similiter quatuordecim iudices, de quibusvis videlicet sedibus duos iudices, Saxones etiam praedicti de ipsorum medio iudices quatuordecim, inter has videlicet tres nationes tanquam iudices arbitros elegerunt et ordinauerunt. Qui quidem iudices electi sive arbitri, praestito prius superinde juramento, quod inter has tres nationes omnibus coram ipsis causantibus (juxta?) posse ipsorum rectum iudicium et justitiam faciant, interim donec necesse esset in duobus terminis infrascriptis; primo octavo utputa die festi beati Georgii martiris in oppido Wasarhel, tandemque similiter octavo die festi beati Martini episcopi et confessoris, nunc post sese nunc (?) ante proxime affuturis, in alio loco inibi pro tunc per ipsos iudices arbitros deputando, semper insimul convenire

et congregari debeant, ubi ipsi iudices electi sive arbitri illos actus potentiarios seu quaevis alia facta et negotia, quae per quamlibet ipsarum trium nationum alteri nationi a triginta duobus annis modo usque commissi sunt, et forte deinceps perpetrantur, modo praescripto adjudicare possunt et finaliter terminare, ita videlicet, quod ipsi iudices arbitri universas lites seu causas per aliquem ipsarum nationum contra aliam nationem earundem motas, in quibus videlicet quispiam contra partem alteram in sententiam capitalem convinceretur, ad appellationem partis convictae ad suam majestatem revisioni scilicet ejusdem transmittere debeant et teneantur deliberandas, quarum deliberationum series partes ad terminos, per ipsos iudices arbitros praefigendos, eisdem iudicibus arbitris reportare teneantur, debitae executioni demandandas. Birsagia autem, in quae aliquae ipsarum trium nationum seu aliqui ex ipsis contra aliam aliquam partem praedictarum trium nationum convincerentur, extunc, si scilicet Nobiles aliqui in birsagiis convincuntur, tunc ex illis birsagiis tanta pars, quanta alias lege et consuetudine regni requirente Vaivodae vel ejus Vicevaivodae ipsarum trium partium Transsilvanarum provenire debuerunt, omni absque diminutione proveniant. Si autem similiter Sículi ipsi in birsagiis convincerentur, tunc modo simili illa pars eorundem birsagiorum, qua similiter alias consuetum fuit, comitibus ipsorum Siculorum cedat. Ubi vero Saxones praedicti seu aliqui ex ipsi in birsagiis convincuntur, similiter tanta pars, quanta videlicet alias provenire debuit iudicibus suis ordinariis proveniat, nil ex ipsis birsagiis dictis iudicibus arbitris proveniente. Hoc tamen ad rem specificato, quod illae lites causaeque et differentiae, quae inter se ipsos Nobiles aut Sículos vel Saxones inter quamlibet scilicet ipsarum trium nationum moveri seu oriri contigissent seu deinceps contingerent, more solito quaelibet pars coram iudice suo ordinario in sedibus propriis judiciariis prosequi valeat atque possit, prout ab olim inter eos observatum fuit. Ceterum quod quaelibet natio penes alteram nationem semper dum opus fuerit pro libertatibus et juribus eorum, ita ut decet fideles regios non parcendo personis ac rebus expensisque et laboribus ipsorum, suae majestati tanquam domino eorum gratioso in quantum valent, humillime supplicent. Ubi autem Vaivoda harum partium Transsilvanarum, seu comites Siculorum, aut alii quipiam sive quarumlibet partium vel nationum praedictarum in suis juribus seu libertatibus opprimerent, seu quovis modo disturbarent, vel opprimere seu disturbare attentarent, extunc omnes ipsae tres nationes regiae majestati in tantum supplicent, ut sua majestas omnes tales de ipsarum nationum medio tollere et remove, aut ab eisdem Vaivoda, comite Siculorum aut aliis quibuspiam protegere seu defensare dignetur gloriose.

CCCCXL.

1506

1506. (Estrasu). Contractul de căsătorie încheiat între *Bogdanu*, *voivodul Moldovei*, cu Elisabeta, sora regelui Alesandru din Polonia.

Textul slav s'a publicat în Acta Tomiciana, Tom. I. App. pag. 19—20.

CCCCXLI.

1506.

1506. *Consiliarii regatului Poloniei* trimit o legățiune la *voivodul Moldovei*, prin care i fac cunoscută mórtea lui Alesandru, a regelui Poloniei, și rógă totu o-dată pe voivodul Moldovei, că în timpul întregului densus se rămână cu Polonia în aceleași relațiuni de pace și de buna vecinătate, pe cari le observase și tatăl său Ștefan voivodul în timpul întregului de mai înainte. Cu această ocaziune consiliarii Poloniei autoriséză pe legatul lor se declare verbal lui Bogdan voivodul, că după mórtea tatălui său, a lui Ștefan voivodul, se întâmplase, că Domnul Țerei-romănesci trimisese un ambasadur la Alesandru, regele Poloniei, cu rugarea, ca se-i deé ajutoriu se ocupe Moldova, dar consilierii Poloniei n'au suferit, ca regele se ajute pe un inamic al lui Bogdan voivodul, și astu-fel se-lu lipsescă de Domnia Moldovei.

Legatio a Consiliariis regni Polonie ad Vojevodam Valachie.

Post mortem regis Alexandri.

Domini consiliarii regni Polonie spirituales et seculares, tametsi persuasum habeant, cognovisse te, Sermum principem dominum Alexandrum regem Polonie vitam cum morte commutasse, atque mortem hanc illius dolenter ferre, tamen ipsi quoque tristem casum hunc et dolorem suum tibi annunciant, affectantes, ut una cum eis indoleas et defunctum amicum pia recordatione prosequare.

Recensent dni consiliarii pacem et bonam amicitiam tam in vita quam post mortem regum sub interregno inter regnum et Valachiam utrimque servatam fuisse, eam etiam nunc servandam volunt pro parte regni, modo ea ex parte tua servetur. Et hortantur te, ut precipias subditis tuis, ut eandem pacem et amicitiam et ipsi observent, a predis et maleficio se contineant et quiete cum regnicolis vivant. Hoc ipsum dni consiliarii suis etiam servare imperabunt.

Consueverat pater tuus, tanquam membrum regni Polonie conservande amicitie mutue et bone vicinitatis causa sub interregno quietem custodire, ne ab hostibus ea turbaretur, ideo dni consiliarii, licet non dubitent, idem te tum sua sponte tum paterno exemplo facturum; rogant tamen te: ut si que essent hostium molimina, ea amoliri et dnis consiliariis notificare cures. Quo facto suo non modo dnorum consiliariorum benevolentiam erga te confirmabis,

verum promptos reddes et dnos ac regem, quem Deo adjuvante una tecum pro more vetusto eligent, benignum atque amicum tibi efficiunt.

Et licet nondum sit de tempore electionis constitutum propter corpus regis mortui adhuc insepultum, quia sepultura ipsa ad adventum Sermi principis Sigismundi dilata fuit, tamen cum dies electionis designabitur, dni consilarii reddent te de eo certiolem, ut una cum eis consulas de eligendo novo rege ad laudem et gloriam dni Dei ac ad utilitatem reipublice christiane et communium dominiorum nostrorum.

Inter tractandum.

Reducendum in memoriam vojevode, quod post mortem Stephani patris ejus, vojevoda Montanie, misso ad Alexandrum regem oratore, cum magnis oblationibus ac promissis, petiit se adjuvari ab ipso rege Alexandro, quo facilius Valachiam obtinere posset et statum moderni vojevode evertere. Sed dni consilarii, volentes amicitiam cum Valachia firmiter tenere, nolentes vojevodam a successione repellere, non passi sunt, regem suum auxilia petita dare inimico ejus, sed nec alios, qui se veros heredes ac successores Valachie asseverabant, permiserunt ipsi dni consilarii vojevodam statum suum noviter firmantem aliquibus impedimentis afficere. Quamobrem do. vojevoda memor existens tante erga se benevolentie atque constantie dnorum consiliorum regni aliter se erga res regni gerere deberet.

Referendum quanta mala, injurie et damna recens patrata sunt per subditos et capitaneos ejus, tam in illa terra Pokucie, quam paulo ante ad regnum restituit, quam etiam circa Skala et Camienecz et quod hec, nisi restituta et resarcita fuerint, non facient bonam amicitiam et vicinitatem. Sed dni nihil in vindictam injuriarum constituere voluerunt, donec eam rem prius ad Serum dnum regem Hungarie deferrent. Credunt quod illa Majestas compatiatur super his injuriis regno suo hereditario illatis, si do. vojevoda ea, que perpetrata sunt, non emendaverit. Quod si que vero injurie a nostris hominibus ejus inferuntur, has dni consilarii jure servato corrigi et resarciri curabunt.

CCCCXLII.

1506.

1506. *Consiliarii regatului polon* notifică regelui Ungariei mórtea lui Alesandru, a regelui Poloniei, și totu-o dată i făcu cunoscutu, că dênșii se temu fôrte multu, că pacea, de care au lipsă în timpul înteregnului se nu fie turburată din partea Turcilor ori a *Românilor*, din care causă dênșii rógă pe regele Ungariei, ca se intervină prin nunții sei atâtu la Sultanul turcescu, câtu și la *voivodul Moldovei*, ca dênșii se conserve în timpul înteregnului relațiunile de bună amicițiă cu Polonia.

Consiliarii regni Polonie Vladislao Regi Hungarie.

Credimus jam vram Mtem s. non latere, quod dolenter recensemus, nos Sermo dno rege, dno nostro et fratre s. vre Mtis charissimo divina permissione orbatos esse, cujus anime sine dubio Deus propitius est, ex quo exitum suum optima et memoranda victoria de hostibus crucis Christi decorare dignatus est. Sed sicut Deo placuit, ita factum est. Nos vero et regnum hoc ob eam rem in orphanitate relictis sumus, et tamen vra Mte vivente et feliciter regnante consolamur, spemque omnem ponentes, quod nos sub hoc interregno proteget et tuebitur, ubi opus esset, quoad Deo favente de preficiendo nobis dno legitime providerimus. Sunt enim erga s. Mtem vram hujus regni ac majorum nostrorum tanta merita et integerrime fidei documenta, ut merito nobis polliceamur magnam vre Mtis gratiam atque erga hujus regni bonum statum singulare desiderium. Et quoniam sub hac vacatione regni, nobis quiete et tranquillitate opus est, curamus majorem in modum, ut ubique omnia pacata faciamus presertim a parte Turcorum et Valachorum. Cum autem sciamus vram Mtem cum Turco pro suis et fraternis regnis treugas pacis superiori tempore pactam esse, rogamus supplices, velit efficere medio nuncii sui, ut ille etiam in hujus regni partem firmiter serventur.

Quantum vero ad vojevodam Valachie attinet, cujus homines his interregni temporibus in finibus dissensiones, rapinas exercere ceperunt, quod jubente ne aut connivente ipso vojevoda fiat, ignoramus. Rogamus itaque, dignetur suo nuncio efficere, ut ejus subditi ipseque, si quid machinari niteretur adversus quietem regni, contineatur, ne ex his initiis levioribus bellum acrius, quod absit, importune incendatur. Facile enim credimus, quod ille vestre s. Majestatis voluntati, ex cujus spe totus pendet, obsequetur, nos autem continebimus nostros homines, ne ipsi quemquam ex suis lacessant. Ita enim nobis pollicemur, quod s. Mtas vra propter fidem, quam erga se totamque domum suam semper gessimus gerimusque, pro bono statu regni hujus omniumque rerum consulet, ut eidem perpetuo obligati reddamur, gratiasque immortales et agamus et habeamus.

CCCCXLIII.

1506. *Consiliarii regatului polon* scriu lui Vladislau, regelui Ungariei, că nu de multu dênșii î-lă rugaseră, ca se intervină în favôrea Poloniei la Sultanulă turcescū și la voivodulă Moldovei, ca se nu turbure liniscea țerei în timpulă înteregnului, și cu deosebire dênșii se temeau de *voivodulă Moldovei*, care în esecutarea planuriloră sale în contra Poloniei se ajută cu Tătarii și cu Turcii, și întru adevărū că nu mai multū, ca de 8 çile, voivodulă Moldovei adunându-și armata sa, fără se declare resbelū Polonilorū, și fără ca Polonii se presupună ceva, a năvălitū asupra țerei lorū, *le-a luatū finutulū, pe care î-lă restituisse în anulū trecutū Poloniei*, și au aședatū acolo trupele și căpitanii sei. Din acestă causă Consiliarii Poloniei rógă pe regele Ungariei, ca prin auctoritatea sa se pună capetū acestui începutū de resbelū, și se trimită unū oratorū la voivodulă Moldovei, ca se-lū înduplece se restitue Poloniei teritoriulū ocupatū.

1506.

Legatio a consiliariis Polonis ad Vladislaum regem Hungarie.

Sacra regia Majestas! Domini consiliarii regni Polonie status utriusque nunc Cracovie congregati existentes in orbitate, defuncto Serenissimo domino Alexandro rege et domino suo, habent refugium ad s. Mtem vram, tanquam ad dominum naturalem, in his que pertinent ad quietum tranquillumque statum regni, sub hoc interregno, spem habentes maximam, quod vtra Mtas s. ita pro eis regnoque isto paterno et avito consulet, sicuti merito debet pro ea fide, qua semper domum vre s. Mtis ipsamque vram Mtem prosecuti sunt.

Nuper scripserant vestre s. Mtī, obnixē rogantes, ut sub hoc interregno prospiceret, provideretque eorum quieti et presertim a Turco et Valacho, ut juxta desiderium vestre Mtis s. atque etiam necessitatem ipsius regni ad electionem novi regis, impedimentis soluti, se prepararent. A Turco quidem non nisi ductu Valachi aliquid inferri solet, sed Valachus, paterne perfidie comes, preter jus et fas Tartaris ac Turcis se adjuvantibus ac spe vestre Mtis protectionis occasionem malefaciendi capere, fines regni oppugnando consuevit, prout tunc, cum domini ad s. Mtem vestram scripserant, jam de facto inceperat.

Ecce ante octo dies, exercitu congregato, nihil nobis tale opinantibus, nec ulla hostilitate denunciata, intercipere fecit idem territorium, quod superiori anno restituerat et iam ibi locavit gentes suas et capitaneos constituit, preterea et versus Camienecz eodem modo, nemine premonito, nec hostilitate denunciata, misit et gregem civitatis et circum jacentium villarum abigere et in predam rapere fecit.

Domini vero consiliarii scientes, eum talia maleficiose ac in spem protectionis s. Mtis vestre audacter facere, noluerunt presertim hoc tempore preparatione sua quoad electionem celebrandam fuerunt occupati, vel potius distracti, in vindictam adversus ipsum faciendam aliquid movere, sed placuit eis prius ad vestram Mtem s. hanc injuriam, quam infert intulitque, deferre. Fortassis Mtas s., cui sine dubio salus hujus regni cordi est, tante injurie, avito paternoque regno per hunc seditiosum hominem presertim sub hac occasione orbitatis constituto, illate compatietur et in utramque partem pacem procurandam ordinabit: ne bellum gravius inde oriatur.

Et ideo dni consilarii regni vestram Mtem s. rogant obnixè: velint auctoritate sua, hoc initium belli quantocius sistere et continere, mittendo suum oratorem ad ipsum et ei precipere, ut ea que recepit restituat, vel s. Mtas vestra equa mente ferat, ut dni electione hac vice ad partem posita, in vindictam vires suas convertant, fortassis Deus omnipotens tandem dñorum intentionem prosperabit, ut eum frenent. Nam si vestra s. Mtas nec eum continere curaverit, neque equa mente ferre vellet, ut cum eo decertetur, coget dnos et totius regni nobilitatem aliorum animos vertere, unde defensionem assequantur, et repellat eos omnino ab ea observantia, quam in ejus domum gerunt, propter istum hominem perfidum, quem adversus equitatem regni nostri gratia sua fovet et tueri semper visa est.

Acta Tomiciana. Tom. I. pag. 6—7. Cod. Opal.

CCCCXLIV.

1506.

1506. *Consilarii regatului polonă scriu magnaților din Ungaria, că voivodul Moldovei făcând o invasiune în Polonia, le au luat ervași din posesiune teritoriul, ce-lu restituise mai înainte Poloniei, și cu toate că dênșii ar fi putut sôrte ușor se amâne alegerea noului rege, și se și resbune asupra voivodului Moldovei, însă au fost reținuți dela actul acesta prin respectul, ce-lu dătorescu regelui și magnaților din Ungaria, și au creșut, că e mai bine se rîge pe regele și pe magnații Ungariei, ca dênșii se intervină la voivodul din Moldova, spre a da deplina satisfacțiune Poloniei.*

Ad Dominos Hungarie.

Tametsi dominis et totius regni incolis in istam s. Majestatem ejusque domum semper fides integra et affectus propensissimis fuit, tamen oratore s. Mtis regie promovente res Serenissimo principis domini Sigismundi germani, ipsius Mtis mandato et voluntate, additus est nobis stimulus non mediocris, ubi nomine vestro eadem commendatio fieret, nam non solum commendatio principis facta est, sed etiam vestra in nos benevolentia oblata liberalissime, que dominis nostris charissima est.

Et ideo vestre Dones nunc audiant injuriam regno Polonie a Valacho cliente vestro illatam. Novissimis enim diebus, dominis nihil tale opinantibus, regni fines ingressus est, et denuo occupavit illam terram, quam superiori tempore restituerat et in ea collocavit gentes suas. Et item circa civitatem Camienecz gregem illius civitatis atque villarum circumjacentium rapere fecit. Tametsi domini sunt occupati circa ea, que paranda sunt ad electionem novi regis, tum etiam electione posthabita, se ad inferendam eidem vindictam converterent, nisi haberent ad id respectum, quod fovetur favore tam M-tis regie istius, quam vestro. Maluimus abstinere et deferre hanc ipsam rem tam ad. S. Mtem regiam, quam ad vestras Dones spe freti, quod eam dissi-

dionem pro ingenta sibi prudentia intercipient, et ea, que ab illo patrata sunt, emendare una cum s. Mte ordinabunt, aut equo animo ferent, ut vim vi repellant.

Confidunt enim domini consiliarii, quod vestre Sinceritates conservande bone vicinitatis et amicitie gratia pluris regni Polonie favorem sibi facient quam illius, cujus perfidiam sine dubio apud vos semper cognovistis et experti estis.

Acta Tomiciana. I. pag. 7—8. Cod. Opal.

CCCCXLV.

1507. *Radulă, voivodulă Țerei-românești*, încheie o convențiune de pace perpetuă cu *cetățenii din Sibiu* și cu cele șapte districte săsesci din Transilvania. Punctele principale ale acestei convențiuni erau, că în casă când Turcii voră face vre o incursiune în Transilvania seă în Țera-românească, atunci voivodulă Țerei-românești, cu boerii sei, luândă și pe Sași în ajutoriă se resiste Turciloră cu tôte puterile sale, și se nu le permită a face vre o pagubă Sașiloră; că întemplantă-se mai departe, ca voivodulă Țerei-românești se fie constrinsă de ună inimică mai puternică, ca se părăsescă țera, atunci tôte orașele, tôte castrele și satele districteloră săsesci se fie deschise pentru voivodă și pentru familia sa, pentru boeri și familiile loră, și în fine, că Sașii se nu suferă în districtele loră pe nici ună rivală ală voivodului din Țera-românească.

1507.

Nos Radul Dei gratia Wayvoda partium regni Transalpinarum etc. recognoscimus per praesentes, quod praedecessores nostri sacrae Coronae, divisque Regibus semper fideles fuerunt, fidelique servitia ubique locorum semper exhibuerunt, et quod etiam regnum nostrum existat de membro regni Hungariae. Igitur volumus nos imitari vestigia divorum praedecessorum nostrorum, praecipue quondam Genitoris nostri piaae memoriae Wlaad Wayvodaee novissime defuncti hujus regni nostri Transalpinienensis domini etc. Quod pacem seu Treugam perpetuam quam cum serenissimo domino Wladislao Dei gratia Hungariae Bohemiaequae Rege etc. Domino videlicet nostro gratioso, Praelatisque et Baronibus regni ejusdem, simul cum Boyaronibus et Nobilibus hujus regni nostri Transalpinensis disposuimus et conclusimus, hanc igitur treugam et pacem cum juramento fidelium nostrorum volumus observare cum Prudentibus et Circumspectis viris, Magistro civium, Judicibus, Juratisque Consulibus atque Senioribus civitatis Cibiniensis, nec non septem Sedium Saxonicalium partium regni Transilvanarum, ita, quod eisdem et provinciae fideles erimus in omnibus rebus sine omni dolo et fraude, grataeque vicinitatis amoenitate pacificeque cum eis uti. Item si aliqui incursiones hostium ut Turcorum vel aliorum ad partes illas Transilvanas, regnum videlicet serenissimi domini nostri gratiosi, vel hunc (sic) regnum nostrum Transalpinense facere vellent, ex tunc nos totis viribus et potentia Boyaronum nostrorum atque toto regno

nostro, (sic) simul etiam cum adiutorio Cibiniensium et septem Sedium Saxonicalium resistere et obstare, et nullo modo eis nocere permitti (sic) teneamur. Casu vero, quo tanti essent hostes, quod eorum viribus resistere nequiremus, aut non possemus, ex tunc nos eosdem Magistros civium, Judices et Juratos Consules Cibinienses atque Prudentes septem Sedium Saxonicalium tempestive de eo aliisque quibuscunque machinationibus Thurcorum aut aliorum hostium, in detrimentum hujus regni Hungariae vergentium avisare et certiores reddere bona fide nostra Christiana teneamur, ut vos quo melius de opportuno cogitetis, (sic) et custodire poteritis. Insuper quod si aliqui aemuli (sic) contra nos insurgere contingerit, (sic) quorum viribus nos impares esse crederemus, aut resistere non valeremus, quod Deus avertat, sed abhinc ad regnum serenissimi domini nostri Regis Cibinien. et septem Sedium Saxonicalium (sic) nos confugere contigerit, extunc omnes civitates, castra et villae vestrae nobis patefiant simul cum domina consorte nostra, liberisque atque omnibus rebus nostris, Boyaronibus uxoribusque, utriusque sexus liberis earundem, rebusque et bonis omnibus atque familia tota intrandi, morandi, perseverandi atque exeundi liberam habeamus facultatem, quocunque maluerimus. Item si aliqui aemuli insurgerent contra nos, cum quibus vestrae Circumspectiones regere nequirent, (sic) aut non valerent, et hi rebus et personis nos molestare atque ad nos pertinen. intenderent, extunc vestrae Circumspectiones de talibus bona fide vestra Christiana tempestive nos avisare teneamini seu obligamini. Item quod etiam aemuli nostri in pertinentiis vestris hospitia seu loca mansionum non habeant, imo neque buccellam panis. Item nullus inimicorum nostrorum causa praedandi cum auxiliostrarum Circumspectionum ad hunc (sic) regnum nostrum fiant liberi intrare, sed tantum nos cum auxilio serenissimi principis domini Regis Hungariae, Bohemiaeque etc. domini nostri gratiosi, Praelatorumque et Baronum regni ejusdem simus liberi intrare causa praedandi. In recuperatione autem domini sui regni nostri semper teneantur domini Saxones auxilio nobis adesse. Item quod nullus ex inimicis nostris valeat seducere familiares seu homines nostros, lateri nostro adhaerentes. Item si qui ex familiaribus nostris excesserint, ex tunc ex parte quorumlibet justitiam et iudicium administrabimus. Casu vero, si qui tales essent, ex parte quorum justitiam administrare nequiremus, ex tunc in talibus nobis coadjutor (sic) adesse velitis, ut eorum contumaciam vestro cum auxilio refraenemus. Item si aliqui ex famulis nostris absque voluntate nostra ad hunc (sic) regnum nostrum et ad aemulum nostrum, qui pro tunc in hoc regno nostro degeret, intrare velent, ex tunc vestrae Circumspectiones debeant obstare et eos intrare non permittant. Item quamdiu moram trahimus in pertinentiis vestris, familiaribus nostris non permittimus pauperibus superflua damna inferre, sed tantum quemadmodum fuit mos antiquitus tempore aliorum dominorum hujus regni nostri praedecessorum in mediostrarum pertinentiarum perambulantium. Dum autem dederit et annuerit Deus, quod regnum nostrum recuperare valebimus seu possemus cum auxilio serenissimi domini nostri Regis, Praelatorumque et Baronum regni Hungariae,strarumque Circumspectionum, ex tunc in reditu nostro omnes civitates, castra et oppida atque villae nobis appertae fiant,

ita, quod nos una cum domina consorte nostra liberisque et bonis omnibus, Boyaronibus, uxoribusque atque utriusque sexus liberis, atque tota familia eorundem ad nos pertinentibus absque omni arrestatione et molestatione aliquali nos ad propria venire libere et pacifice permittatis et permitti faciatis, et usque ad regnum nostrum cum bona comitiva et honesta concomitari et sequi teneamini. Haec autem omnia praescripta ut vera et firma, atque rata sint, promittimus bona fide nostra Christiana mediante, juramusque per Deum vivum, qui coelum et terram creavit, intemeratamque genitricem ejus virginem Mariam, per sanctam Crucem, Sanctosque et Sanctas Dei, et per evangelia sancta, quod haec omnia praescripta sine omni dolo et fraude, quousque regit spiritus artus nostros, inviolabiliter observamus, (sic) et cum nostris subditis et ad nos pertinentibus observari faciemus. In cujus rei memoria firmitatemque perpetuam praesentes litteras nostras pendentis et authenticis sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas. Datum in arce nostra Thargavistya feria sexta proxima ante festum beatae Barbarae virginis et martyris: (id est 3 Decembris) anno domini millesimo quingentesimo septimo etc.

Et Nos Gyrgiva castellanus castri Depoyvar, Barbol hanus cum fratribus suis, Perwol vornik et Danczul voc. Stroya provisor curiae, Kolcza vornik, Bagya vornik, Bagia castellanus, (?) Bagdan supremus cancellarius et secretarius, Perwol Magister agazonum, Ralotha thesaurarius, Iwan Kalinaczki Danczul spatarius, Bagya Pincerna, Alb thesaurarius, Dragicz Kristyan et Stephanus pytar, (Conf. Bauer Mémoires sur la Valachie p. 52 seqq. et Sulzer Gesch. d. transalp. DAC. Hauptst. 3. Absch. 2.) Boyarones praedictae terrae transalpinensis etc. penes eundem Radwl vaivodam, dominum nostrum gratiosum, promittimus fide nostra Christiana mediante, juramusque per Deum vivum, qui creavit coelum et terram, et per beatam virginem Mariam, et per Crucem sanctam, quod Magnificencia sua omnia praedicta Magistro civium, Judicibus, Juratisque Consulibus ceterisque omnibus praefatam civitatem et Septemsedem (sic) incolentibus sine omni dolo et fraude observabit, et etiam nos quoad nostram partem, et quantum ad nos pertinet, pari modo temporibus perpetuis observabimus. In quorum omnium et robur et testimonium penes sigillum domini nostri Vayvodae, domini nostri gratiosi, ad has litteras patentes sui magnifici (sic) sigilla nostra appendi fecimus. Datum die et loco quibus supra etc. (sic).

Litteras has e prothographo exemplo egomet accurate transcripsi. Exaratum id est in pergamena, munitumque sigillis cereis pendulis tredecim. Eorum medium est sigillum Vayvodae diametri quatuor pollicum, orbiculare, monosphragistum, expressum in cera rubra et insertum scutellae e cera olim candida nunc fusca, cetera minora partim orbicularia, partim ovalia, partim octogona, expressa in cera atra, inserta scutellis ovalibus e cera per aetatem fusca; zonae bombycinae scuti medii rubrae et coeruleae, reliquorum rubrae et albae; inscriptiones reales et litterales aetate ita adfectae, ut examussim describi posse desperem.

Jos. Car. Eder m. p.

CCCCXLVI.

1507. 1507. (Estrasu). *Vladislaw*, regele Ungariei, scrie Saşilor din Transilvania, că de oră-ce în ţera acésta *făcătorii de rele* s'au înmulţit aşa de tare, în câtă nime nu mai pôte se trăiescă acolo în singuranţă, din acéstă cauză a trimisă pe curţenulă său, Andreiă Kenderesi, cu deplină putere, ca se facă o investigaţiune şi se pedepsescă pe făcătorii de rele, ori pe ce moşii se voră afla.

Budae in festo B. Elisabethae Viduae. Uladislai Regis literae ad saxones, quibus indicat se, cum in Transilvania tanta invaluerit malefactorum frequentia, ut nemo jam satis tutus degere possit, aulicum curiae suae Andream Kenderesy cum plena perquirendorum in quorumcunque bonis, et puniendorum malefactorum potestate in Transilvaniam misisse.

Ex authographo innuit Eder in Felmer p. 262.

Transilvania. An. 1874. pag. 83. Din colecţiunea c. Ios. Kemény.

CCCCXLVII.

1507. 1507. Palatinulă Ungariei *Emerică Perényi*, chiamă în judecată înaintea sa pe *Bogdană*, *voivodulă Moldovei*, ca se restitue Caterinei Pongracz *castrulă Cetăţii-de-baltă* din Transilvania, care în timpulă acesta se afla în posesiunea sa. Voivodulă Moldovei, se înţelege, neînfaţişându-se nici în persónă, nici prin reprezentantă, Palatinulă Ungariei îl-lă condamnă, ca se restitue Caterinei Pongracz *castrulă Cetăţii-de-baltă*, se mai plătescă acusatōrei dreptă amendă omagiulă de 400 fl. (său taxa de rescumpărarea capului pentru baroni) fiindă-că dēnsulă luase în posesiune, fără nici ună dreptă, *castrulă Cetăţii-de-baltă*, de asemenea îl-lă condamnă se-şi pérdă tōte averile şi posesiunile sale din Transilvania, din cari a treia parte au se fie ale acusatōrei, ér cele lalte două terţialităţi ale judecătōriloră.

.... Ideo memoratus Dominus Bogdan Vajuoda in causam attractus pro premissa, ut prefertur, indebita potenciarique detencione dicti Castri Küküllő ac pertinenciarum eiusdem in emenda capitis suis ex eoque in centum marcis Homagionalibus racione Baronatus sui Quadringen. flor. auri facien. Ipsi solummodo Domine actrici soluen. preterea in amissione Jurium suorum vniversorum possessionariorum rerumque et bonorum quorumlibet intra ambitum harum parcium Transsiluanarum ubilibet existen. et adiacen in duabus nostris Judiciarijs, in tertia vero partibus, dicte domine actrici deuoluen: et applican. conuinci et agruari debere nobis ac nonnullis harum

parcium Transsiluanarum Nobilibus, sedis scilicet nostre Judiciarie Juratisque coassessoribus perspicue dignoscebatur. . .

Archiv des Vereines für sieb. Landeskunde, N. F. VI. Band. pag. 96 nota 83.

CCCCXLVIII.

1507. *Polonii*, îndată după încoronarea lui Sigismundă ca rege ală Poloniei, trimetă cea de ântăiă legăiune la *Români*, ca în numele Ungariei și ală Poloniei se propună Româniloră condițiuni de pace și de alianță. 1507.

. . . . Ex hoc conventu Cracoviensi legationes misse fuerunt ad Valachos primum, Stephanus Telecki orator, qui nomine Vladislai Hungarie et Bohemie regis coronationi Sigismundi interfuit, qui duorum regum nomine, Hungarie et Polonie federis ac pacis conditiones Valachis ferret. . . .

Acta Tomiciana. Tom. I. pag. 14—15.

CCCCXLIX.

1507. *Tractatulă de pace și de alianță încheiată între Vladislau, regele Ungariei, cu Sigismundă regele Poloniei*, care conține următorele puncte principale, și anume: 1) In ce privește *Moldova*, se nu esiste nici o neînțelegere, nici o cértă seă discordie între regii Ungariei și ai Poloniei, că țera Moldovei se rămână pe viitoriă alăturată pe lângă Ungaria, voivodulă Moldovei se recunoscă pe regele Ungariei de Domnă ală seă, și se-i presteze omagiulă de fidelitate; că în casă cândă amândoi regii voră începe o expedițiune generală asupra Turciloră seă asupra Tătariloră, atunci voivodulă Moldovei se le deă ajutoriă cu tôte puterile sale, ér dacă dânsulă nu ar voi, atunci regele Poloniei se deă ajutoriă regelui Ungariei, ca se-lă scótă din domnie; că voivodulă Moldovei se nu mai începă nici ună resbelă cu Polonia pentru țările, cari nu sunt ale sale, și nici se mai aște, ori se conducă pe Turci și pe Tătari cu resbelă asupra Poloniei; în fine că în casulă, cândă Turcii ori Tătarii se ar ridica cu resbelă asupra Moldovei, atunci regele Poloniei se fie obligată a da ajutoriă regelui Ungariei, ca se pótă apăra Moldova. 2) In privința *Țerei-românesci* se stipuleză în tractatulă de față, că dacă Turcii se ar ridica cu resbelă asupra acestei țeri, și ar voi se împărțescă Țera-românescă în districte turcesci, ori s'o usurpeze cu totulă pentru dânsii, atunci regele Poloniei se fie datoriă a da ajutoriă regelui Ungariei, ca se apere Țera-românescă în contra Turciloră, și Țera-românescă după ce va fi liberată de Turci se rămână alăturată pe lângă Ungaria. 1507.

Nos Vladislaus Dei gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmaciae, Croatiae etc. Rex, nec non Silesiae, et Lucemburgensis Dux, Marchioque Mo-

raviae et Lusatiae etc. Memoriae commendamus tenore Praesentium significantes quibus expedit Universis. Cogitantibus Nobis, animoque saepe repetentibus, quatenus elapsis retro temporibus Hungarici pariter, ac Polonici Sceptri in summa Imperii moderanda fuerit institutio, et quo ductu, quibusve Artibus utriusque res domi, forisque concreverint, facile animadvertimus plerosque, imo ferme omnes, qui his potiti sunt Regnis Principes singulari quadam amicitia, mutisque officiis, ultro citroque fuisse devinctos, eamque copulam, et secundis in rebus decori, ornamentoque, et si quid forte adversi (ut res sunt Mortalium) evenerat, praesidio, ac levamento extitisse. Nullae enim stabiliores ad Regna propaganda opes comparari queunt, quam Rectorum eadem sentientium firma, indissolubilisque coniunctio. Quod si illos tam benivole inter se degisse accepimus, quos commodi duntaxat publici ratio, Regionumque vicinitas in fide amoreque continebant, quo Nos tandem Confaederationis nexu cum Serenissimo Principe Domino Sigismundo Poloniae Rege, ac Magno Duce Litvaniae etc. Fratre Germano nostro dilectissimo, vinctos, consociatosque esse decet, ubi ad ea, quae Superiores quoque Principes mirum in modum conciliarunt, tam arctissimum Sangvinis viculum accedit, ut reliquos inter Reges Faedera, rebus urgentibus expostulata accersitaque, Nobis vero propinquitatis iure, Legeque naturae quasi insita, et innata esse videantur. Cum autem per se ipsum satis validum et velut inexplicabile sit Germanitatis vinculum, ex ea tamen asvetudine, qua cum ipso Serenissimo Rege Sigismundo, dum hic praesertim apud Nos in Pannonia degeret, dulcissime, iucundissimeque fruebamur, tenacius quodam modo inhaesit, cum tali nimirum modestia, prudentia, integritate, caeterarumque virtutum agmine fuerit circumseptus, ut Praelatorum quoque omnium Procerumque nostrorum huius Regni animos, charitatemque in se converterit. Cui dum Divina nuper Providentia Poloniae habenas regendas et moderandas tradiderit, operae pretium duximus, utrumque Regnum, et locorum propinquitatem et Principum concordiam, licet ante hac etiam unitum, novis tamen Faederibus magis magisque deinceps coniungere, ac devincire, ut alterum alterius ope, subsidioque munitum, plus indies splendoris, incrementique capescat. Sic enim longe expeditius, et amicis, deque christiano Nomine optime meritis consulere, et hostium eorundemque infidelium vim, insidiasque, quasi in commune propulsare licebit, Christianae denique Reipublicae (qua nil antiquius, nihil carius esse decet) dignitatem amplitudinemque pro virili tueri, ac defensare. Deo itaque ex cuius nutu Reges, Regnaque pendent Universa, ineffabili sua clementia Nobis suffragante, inter Nos praefatos Vladislaum Hungariae, et Bohemiae Regem ab una, ac ipsum Serenissimum Principem Dominum Sigismundum Poloniae Regem ab altera Partibus, nostrosque Haeredes et successores, cum Reverendissimo in Christo Patre, Domino Joanne Lubranski Episcopo Posnaniensi, ac Spectabili, et Magnifico Stanislao de Chodecz Regni Poloniae Marschalco, Leopoliensi, et Camenecensi Capitaneo, nec non Reverendo similiter in Christo Patre Domino Joanne de Lasko Praeposito Posnaniensi, Regni Poloniae Cancellario, nec non Magnifico Christophoro de Szydlowiec Dapifero Cracoviensi, Thesaurario Curiae Regiae Maiestatis, et Capitaneo Siradiensi, Oratoribus, et Consiliariis praefatae fraternae Maiestatis

Poloniae, cum pleno Mandato, plenaque, et omnimoda facultate a sua Maiestate, Universoque Regno, et Statibus Poloniae in infrascriptis negotiis ad Nos missis, ad Laudem, et Gloriam Nominis sui Sancti, ac deinde pro Reipublicae Christianae salute, et defensione, proque Statuum ac Regnorum, Terrarum, et Dominiorum, omniumque subditorum utriusque nostrum conservatione, incremento, et stabilimento, has Confederationis, et Societatis perpetuae Leges, Vestigiis Praedecessorum nostrorum Regum inhaerendo, infrainsertis Articulis inscriptas, eo, qui sequitur tenore sancivimus.

Imprimis conclusum est quod Nos cum praefato Serenissimo Domino Rege Poloniae Fratrem nostro charissimo, quemadmodum antea semper, ita etiam deinceps in mutua, et fraterna charitate, atque intelligentia, et sempiterno amore vivamus, et similiter inter Regna, et Dominia nostra praesertim Hungariae, et Poloniae ac Magni Ducatus Litvaniae sit, et habeatur Faedus, Pax, et tranquillitas perpetua, bonaque, et perfecta vicinitas, et quod Nos contra quemlibet hostem cuiusunque Status, Dignitatis, conditionis, et praeeminentiae, Paganum, Schismaticum, et Christianum nullo excepto, seu excluso, Hungariae, et Poloniae Regna, Principatus, Terras, Dominiaque nostra, quae nunc divina favente clementia uterque nostrum possidet, et possessurus est, ac quae ad Nos, Regnaque nostra nunc pertinent, et in futurum pertinebunt, invadentem, invadereque volentem iuxta conditiones infrascriptas, Nos et Regna nostra se adjuvabimus, et auxilia invicem faciemus, demptis tamen, et reservatis omnibus confaederatis, et cum quibus Pacem pronunc habemus, quousque videlicet iidem in huiusmodi Pace, et Confaederatione Nobiscum permanebunt.

Item quod quotiescunque dabitur opportunitas, et Nos concordii, ac unanimi voluntate, assistente auxilio Divino contra Turcos, aut alter nostrum seorsum contra Turcos, vel Tataros generalem aliquam expeditionem facere voluerimus, seu Voluerit, istud semper fiat cum Consilio, et imploratione auxilii a Sede Apostolica, atque caeteris Principibus Christianis. Itaque tale subsidium dum petendum erit, per communes Oratores petatur, ut omnia inter Nos unanimi voluntate agi, et tractari videantur.

Item quia ex parte Moldaviae, ac Woywodarum eiusdem, variae hucusque, et quidem periculosae interdum differentiae inter Serenissimos Praedecessores nostros Reges Hungariae, ac Poloniae extitere: Postquam igitur Nos duo germani Fratres iisdem Parentibus editi habenas Imperiorum eorundem Regnorum moderamur, utpote Nos Vladislaus Hungariae pariter, et Bohemiae, ipse vero Serenissimus Princeps, et Dominus, Dominus Sigismundus Poloniae, Patrio, et Avito Regnis praesumus, et feliciter gubernamus, id quod non absque Divina dispositione factum esse credimus, quo omnis occasio futurae aliquius alienationis animorum seu discordiae inter Nos, et Regna nostra, vel etiam impedimenti, quod hanc Sanctam expeditionem, quam contra Turcos ac alios infideles, et Crucis Dominicae hostes opitulante ipso Deo facere intendimus, impedire posset, e medio tollatur quoque haec nostra, et Regnorum nostrorum coniunctio, intelligentia, et societas pro stabilimento et propagatione eorundem Regnorum, et Dominiorum, conservationeque omnium Subditorum nostrorum facilius perfici, et perfecta perpetuo etiam conservari et permanere

possit, conclusum est, ut viventibus Nobis, et praefata fraterna Maiestate Serenissimi Domini Sigismundi Poloniae Regis, ac utriusque nostrum Haeredibus, et Posteritatibus legitimis, in istis Regnis per Electionem unanimem, atque concordem Regnicolarum regnantibus, ratione dictae Terrae Moldaviae, vel Woywodarum eiusdem nullae unquam differentiae, lites, vel discordiae inter Nos, et Regna nostra oriantur; sed Terra illa apud Nos et hoc Regnum, Sacramque Coronam et Regnum Hungariae maneat, ipseque Woywoda pro tempore constitutus Nos et Haeredes nostros pro Domino eorum cognoscat, et fidelitatis Homagium semper praestare debeat. Poterimus tamen Nos Reges et Haeredes nostri praedicti cum consilio, et consensu Dominorum Praelatorum, et Baronum, caeterorumque Regnicolarum, utrorumque Regnorum de concordia facienda super Terra, et Woywoda Moldaviae tentare. Ne praeterea deficientibus Heredibus nostris, quod Deus avertat, bellum aliquod proinde inter Regna suboriat, ita tamen, quod si ipsa concordia per Nos, et Haeredes nostros non finiretur, nullae propterea differentiae, et lites oriantur, sed hoc Faedus habeat robur. Interea vero temporis diuturnitas iuribus utriusque Regni nullum afferat nocumentum.

Item dum, et quando Nos, aut Regnum Hungariae, Haeredesque, et Successores nostri divina auxiliante clementia expeditionem aliquam generalem contra eosdem Turcos facere voluerimus, vel etiam si Imperator Turcorum, aut Tartarorum in persona veniret, vel Filios, aut Duces Tartarorum, vel Turcus Bassam aliquem cum omni sua potentia, et viribus suis contra Nos, et Regna nostra, Partesque sibi subiectas mitteret, ne praedictus Woywoda Moldaviensis, tam praesens, quam etiam futurus, post tot accepta beneficia a Nobis, et hoc Regno nostro Hungariae defensionis Christianae Reipublicae praesertim vero horum Regnorum desit, seque a ferendo auxilio quoque modo abstrahat: conclusum est, ut Nos Rex Hungariae ipsum inducere, atque cogere debeamus, ut penes Nos cum omni potentia sua, et totis viribus suis insurgat, qui si hoc pacto insurgere noluerit, aut se Nobis aliter qualitercumque rebellem ostenderit, vel etiam si propterea in tantum necessitas exigeret, ut talis rebellis Woywoda etiam de Regno, et Terra Moldaviae deturbandus, et expellendus esset, in tali casu praedictus Dominus Rex Poloniae Frater noster a Nobis superinde requisitus, Nobis ad hoc totis viribus suis, et omni potentia sua iuvare et auxiliari tenebitur, et hoc etiam inter Haeredes nostros servandum intelligatur. Item quia Nos praefatum Woywodam Moldaviensem, Successoresque suos in iustis suis limitibus, et Terris per eundem, ac praedecessores suos antiquitus possessis, et ad ipsam Terram Moldaviae pertinentibus tanquam fidelem nostrum, et Sacrae Coronae Hungariae, contra quoscumque defendere, et protegere debemus: si tamen idem Woywoda Terras dictae fraternae Maiestatis et Regni Poloniae, ac de iure ad ipsum et Terram suam non pertinentes occupare, vel aliter qualitercumque contra voluntatem nostram praefatae fraternae Maiestati bellum inferre ausu quodam temerario vellet, aut etiam Turcos, seu Tartaros in perniciem Christianitatis contra dictum Dominum Regem, et Regnum Poloniae induceret, et hoc evidenter ac probabiliter constaret, in hoc casu nolumus illi contra dictam fraternam Maie-

statem, sed potius eidem fraternae Maiestati contra illum auxiliari, et contra eundem Woywodam tamquam nostrum, et Regni nostri Hungariae rebellem, et Regni Poloniae hostem una cum praefato Domino Rege Poloniae, per Nos tamen prius super inde requisito, agere, atque eundem Woywodam Nos Rex Hungariae ad honestam, et convenientem dampnorum satisfactionem compellere volumus.

Item si contingeret, quod Woywodam, et Terram Moldaviae Imperator Turcorum, aut Tartarorum, vel ambosimul invadere, ipsiusque Terram occupare vellet, Nosque, et hoc Regnum viribus, et potentiae illorum impares essemus in hoc casu ipse Serenissimus Dominus Rex Poloniae per Nos requisitus cum omni potentia sua, et Regnorum suorum in auxilium nostrum ad defendendum dictum Woywodam insurgere, et venire debeat, ut eundem ab eorundem Imperatorum, et cuiuslibet eorum invasione, subiectioneque paribus, et coniunctis viribus liberemus. Quam primum tamen illud a manibus, et potentia dictorum hostium eliberaverimus, tenebitur ipse Dominus Rex Poloniae cum Universo Exercitu suo e Vestigio de illo exire, ac redire, et Regnum illud in pace, prout nunc est Nobis et huic Regno relinquere.

Item si in Turciam pro bono Reipublicae Christianae inter Nos Reges decerneretur generalis invasio, tunc qualitercunq; et per quamcunq; viam cum quantove Exercitu ipse Dominus Poloniae Rex Frater noster proficisci, et iter facere debebit; id communi consilio, atque deliberatione discernatur, qua habita ipse Serenissimus Rex Poloniae tandem proficisci, et se gerere debebit, et si aut veniendum aut mittendum Gentes suae Maiestati erit, Nos in tali casu providebimus per hominem nostrum specialem, ut commode taxato etiam commeatu venire poterit.

Item quaecunque castra, Civitates, et alia quaecunque loca in eiusmodi expeditione a manibus hostium recuperata fuerint, ad eadem Regna, et eosdem Dominos, ad quos antiquitus pertinuerunt, redeant, et revertantur, atque restituantur. Si vero prius aut ad Nos, et Regna nostra, vel eiusdem Serenissimi Domini Fratris nostri non pertinuerunt, sed de novo adempta fuerint, inter Nos aequali, iusta, et fraterna divisione pro magnitudine laborum, et expensarum ab eadem factarum dividi debebuntur. Si vero, aut Imperator Turcorum, vel etiam Tartarorum per se propria in persona veniret, aut Filii, sive Duces Tartarorum venirent, aut etiam Bassam aliquem cum potentia et integro Exercitu suo, causa occupandi Regnum nostrum Hungariae, vel Terras Transylvaniae, aut Moldaviae mitteret, aut Nandoralbam, vel aliquod Castrum finitimum notabile obsideret, ita quod sub illo moraretur, et pausaret, in hoc casu ipsa fraterna Maiestas cum Universo Regno suo Poloniae, et Universae potentia, semota omni excusatione insurgere debet, in auxilium Nobis, et huic Regno nostro Hungariae venire, aut prout Nobis, et Consiliarii nostris commodius, et utilius videbitur. Interea temporis dum ipse Turcus illic occupabitur, siquidem ut praefertur, Turcus venerit, ipse Dominus Rex Poloniae cum Gentibus suis alias partes Domini ipsius Turci hostiliter aggredi, aut aliquem locum obsidere, et in tantum urgere debebit, ut ipse Turcus Regnum nostrum deserere, et ad sua tutanda redire compellatur. Similiter

etiam si Imperator Turcorum, vel etiam Imperator Tartarorum, aut Filii, sive Duces eorundem per se propria in persona venirent, aut etiam Bassam aliquem cum potentia, et integro Exercitu suo contra Regnum Poloniae mitterent, ita ut illud occuparent, et in eo remanerent, vel Castrum Camenecense sive Leopolum obsiderent, ita quod sub illo morarentur, et pausarent, in hoc casu Nos quoque vicissim cum Universo Regno nostro Hungariae, totaque potentia, et viribus nostris, semota omni excusatione insurgentes in auxilium ipsius fraternae Maiestatis debemus venire, aut prout sibi, et Dominis Consiliariis commodius, et utilius videbitur. Interea vero temporis dum videlicet Turcus, siquidem Turcus venerit, illic occupabitur, cum Gentibus nostris alias Partes Domini ipsius Turci hostiliter aggredi, aut aliquem locum obsidere, et in tantum urgere debemus, ut ipse Turcus Regnum ipsius fraternae Maiestatis, et Dominia sua deserere, et ad sua tutanda redire compellatur.

Item si contingeret contra Terram sive Woywodam Transalpinum Turcum insurgere, et illud Regnum aut ad Officiolatus distribuere, vel penitus aliter quam nunc per se usurpare voluerit, ex tunc ipsa Maiestas fraterna, si per Nos requisita fuerit, praefato Woywodae subvenire Nobiscum una debet, prout communi consilio melius videbitur. Quo quidem Regno ab ipsis Turcis eliberato, tenebitur postea ipse Dominus Rex Poloniae cum Universo Exercitu suo quam primum de illo exire, et redire, et Regnum ipsum pacifice Nobis, et huic Regno Hungariae relinquere.

Si vero hostis quicunque alius quam Turcus, aut Tatarus Regna nostra, et partes sibi subiectas, vel eiusdem Domini Regis Poloniae Fratris nostri invaderet, Pars per alteram in tali casu requisita debet alteri Parti invasae, modo praemisso iuvare omni favore, consilio, etsi Regnum eiusdem protunc fuerit tranquillum, aliaque gravi necessitate eo tempore non premetur, etiam omni possibili auxilio adesse ut omnibus et praesertim hosti illi pateat, et innotescat Nos esse unum, et quod alter alterum deserere non intendit.

Item quod neuter nostrum Regum inconsulto altero aliquam Pacem vel concordiam cum Turcis facere debeat, sed simul illam habeamus, vel non habeamus.

Et Nos qui cum Illustrissimo Domino Venetorum una pronunc Treugas cum Turcis habemus, quam primum expirabunt pro novis ineundis, et disponendis simul cum praefato Fratre nostro Serenissimo, medio oratorum nostrorum laborabimus.

Et si alter nostrum altero inscio Turcos provocaret, aut bellum illis indiceret, ac inferret, in hoc casu alter alteri bella moventi succurrere non teneatur.

Item si aliquando contingeret qualicunque ex causa inter Nos, et subditos hinc inde nostros, aut ratione metarum, dampnorum, vel aliarum quarumcunque rerum aliquam differentiam, vel dissentionem suboriri, per hoc Pax ista perpetua inter Nos, et Dominia nostra facta, non intelligatur violata, sed quam primum per utrumque nostrum Regnum eligantur more alias consveto ad loca consveta certi probi homines, qui huiusmodi differentias videant, et solum Deum prae oculis habeant sub firmissimo Juramento iustitiam

inter Partes faciant, quemadmodum antiquitus semper observatum, et adhuc tempore Serenissimorum quondam Casimiri Poloniae Genitoris nostri carissimi, atque Mathiae Hungariae Regum felicitis reminiscendae Ordinatio facta fuit, ita ut nulla unquam occasio infringendae Pacis huius praestetur.

Item quod salva sint Jura negociatorum in utroque Regna antiquitus servata.

Item quemadmodum uterque nostrum, et Regno nostra invicem assistere, consiliaque, et auxilia contra hostes modo praemisso invicem praestare debeant, sic nullus nostrum Regum in dampnum, iacturam, molestiam, iniuriam, vel perturbationem alterius, et Regnorum suorum cum aliquo Principe, aut homine cuiuscunque Status, et Conditionis existente se confaederare, aut amicitias quocunque modo contrahere debeat. Quae omnia et singula suprascripta Nos Vladislaus Rex suprascriptus in omnibus Punctis, Conditionibus, et Articulis rata, et grata habentes in verbo nostro Regio promittimus, et pollicemur, pro Nobis, et Haeredibus nostris firmiter, et illaese observare, tenere, et adimplere, observarique, teneri, et adimpleri facere Literarum nostrarum, quibus secretum Sigillum nostrum, quo ut Rex Hungariae utimur, est appensum, vigore et testimonio Literarum mediante. Datum Budae feria Sexta proxima ante Festum Sanctae, et Individuae Trinitatis Anno Domini Millesimo quingentesimo septimo. Regnorum nostrorum Hungariae etc. Anno decimo septimo, Bohemiae vero tricesimo septimo. Et Nos Thomas etc. Sancti Martini in montibus Sacro Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyter Cardinalis Strigoniensis, summus et Secretarius Cancellarius Regius, ac Primas Regni Hungariae etc. Gregorius Archiepiscopus Colocensis, Sigismundus Varadiensis, Georgius Quinque Ecclesiensis Cancellarius Regius, Franciscus Tauriensis, Nicolaus Chana diensis, Joannes Vatiensis, Stephanus Nitriensis Ecclesiarum Episcopus, Bartholomeus Prior Aurane, Petrus Praepositus Albensis. Item Emericus de Peren Comes perpetuus Abawywariensis, et Regni Hungariae Palatinus etc. Joannes de Zapolia Comes perpetuus Terrae Scepusiensis, Petrus Comes de Bozyn, et de Sancto Georgio Judex Curiae Regiae etc. et Woywoda Transylvanus, Laurentius Dux de Wylat, Joannes Beryslo Regni Rasciae Despotus, Josa de Som Comes Themesiensis, et Partium Regni inferiorum Generalis Capitaneus, Blasius de Koska Tavernikorum Regalium Magister, Moyses de Brosla Curiae Regiae, Michael Paloczy Pincernarum, Emericus de Esii Dapiferorum, Joannes Podmanicki Cubiculariorum Regionum Magister, Benedictus de Bathian Thesaurarius Regius, Andreas Both de Bayna Regnorum Dalmaciae, Croatiae, et Sclavoniae Banus, Georgius de Panissa, et Emericus Thewrek de Huming Nandoralbensis Bani, Stephanus de Bathor Comes Zaladiensis, Joannes Bornemiza Castellanus Castri Bridensis, Osvaldus Korlaczki Castrorum Regionum, Thatka de Komaron Castellanus, et Comes Komaroviensis, Stephanus Thelegdy, Emericus, et Martinus Czobor Comites, de Bodrogiel, Franciscus Balassa de Biarmiath Praelati, et Barones, ac Procures praedicti Regni Hungariae penes praefatam Maiestatem gratiosissimi Domini Nostri Regis constituti praedicto Serenissimo Domino Sigismundo Regi Poloniae etc. promittimus, et pollicemur, quod Nos ad observandum praedictos Articulos Pacis, et mutuae intelligentiae eidem gratiosissimo Domino nostro Vladislao Regi, semper fideles

et sinceri Consultores erimus, Nosque eosdem Artículos pro perpetua quiete, et conservatione horum Regnorum quantum ad Nos attinet, et in Nobis erit firmiter observabimus sine omni dolo, et fraude.

Dogiel, Codex diplomaticus Regni Poloniae. I. 104—108. — După originalul investit cu sigilul regelui Vladislau și cu alte 18 sigile ale consilierilor sei.

CCCCCL.

1507.

1507. *Același tractat* după esemplariul oratorilor poloni.

Joannes Lubranski Episcopus Posnaniensis, Stanislaus de Chodecz Marscalcus Regni Poloniae, ac Leopoliensis, et Camenecensis Capitaneus, Joannes de Lasko Praepositus Posnaniensis, Cancellarius eiusdem Regni, et Christophorus de Schidlowiecz Dapifer Cracoviensis, Curiaequae Regis Poloniae Thesaurarius, et Capitaneus Siradiensis, Serenissimi Principis et Domini, Domini Sigismundi Dei gratia Regis Poloniae, Magni Ducis Litvaniae, Russiae, Prussiaequae Domini et Haeredis, etc. Domini nostri Clementissimi Oratores, per ipsius Maiestatem ad Serenissimum Principem, et Dominum, Dominum Vladislau eadem gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, etc. Regem, nec non Slesiae, et Luxemburgensem Ducem, Marchionemque Moraviae, et Lusaciae etc. Dominum colendissimum, in praesentiarum destinati, Universis quibus expedit notificamus: Quod cum omnis humanarum rerum, et privata, et publica actio jure quodam naturae in hunc finem dirigatur, ut hominibus prosit, et eorum commodis serviat, et opituletur, non immerito tamen primum sibi locum hac in parte vindicare videtur, quae publica appellatur, utpote quae auctoritate praestans, et quadam quasi Maiestate praedita, quidquid graviter, et constanter aggreditur, non dubitat eo studio eaque fide prosequi, ut in processu strenua, et in exitu magnifica et laudanda bonorum iudicio censeatur.

In primis autem ea fuerit potissima, et omni laude praedicanda, quae bonis Regibus peculiari quadam vi naturae indita est, ut mortalium paci, et otio prospiciat et suffragetur, ac demum inter eos diversis artibus amicitiam, fidem, et amorem conciliet, unde posthac omnium rerum, quae ad bene, beatique vivendum attinent, copia facile suppeditari solet; hinc Sacrarum rerum, et Religionis propagandae omnis cura, et sollicitudo suboritur, frequentesque fumant votis felicibus Arae, hinc etiam bonis, et iustis Rectoribus supra nominis immortalitatem, coelestis vitae praemium acquiri, et promereri omnium sapientum sententia perhibetur, ut eos non immerito, qui ita rebus his publicis, quibus praefuerunt, salutem, commodis, pacique, et otio consuluerunt, in Deorum numerum consecrare non dubitaverit antiquitas. His itaque rebus praedictis Serenissimus Rex noster Dominus Sigismundus persvasus, Senatu Regni sui non modo assentiente, verum etiam velut precum calcaria sponte

currenti, ut dicitur, admovente, cum plena potestate, et, scripto Mandato Nos ad hanc Sacram Maiestatem fraternam Hungariae misit, qui caeteris Regibus, qui Pacis artibus Populos sibi subiectos regere, quique effigiem iusti et legitimi Imperii referre student, speculum praebet et exemplar, ut apud posteros testatum etiam relinqueret, et germanitatis vinculum, ultro citroque sibi esse charissimum, et iisdem studiis cordi sibi esse de Republica Christiana bene mereri. Itaque cum sua Maiestate, sapientissimoque, et gravissimo inclyti Regni sui Hungariae Senatu, ea freti pietate ad has leges perpetuae Pacis, et amicitiae, ac societatis, et Faederis inter Maiestates eorum, et Maiestatum suarum Hungariae et Poloniae Regna, more Maiorum suorum, qui his Regnis, feliciter praefuerunt et hunc ordinem amicitiae et communis defensionis tenuerunt contra omnes hostes, quocumque cognomine censeantur, infideles, sive sint etiam Schismatici, sive Christiani, devenimus, cuius tenor in haec verba sequitur. Nos Vladislaus Dei gratia Hungariae, Bohemiae, Croatiae, etc. Rex, nec non Slesiae et Lucemburgensis Dux, Marchioque Moraviae et Lusatiae etc. memoriae commendamus tenore Praesentium significantes, quibus expedit Universis. Cogitantibus Nobis, animoque repetentibus quatenus elapsis retro temporibus Hungariae pariter ac Polonici Sceptri in summa Imperii moderanda fuerit Institutio, et quo ductu, quibusve artibus utriusque res domi, forisque concreverint, facile animadvertimus, plerosque quinimo ferme omnes, qui his potiti sunt Regnis Principes, singulari quadam amicitia, mutuisque officiis, ultro citroque fuisse devinctos, eamque copulam et secundis in rebus decori, ornamientoque, et si quid forte adversi (ut res sunt mortalium), evenerat, praesidio, ac levamento extitisse. Nullae enim stabiliores ad Regna propaganda opes comparari queunt, quam Rectorum eadem sentientium firma, indissolubilisque coniunctio. Quod si illos tam benivole inter se degisse accepimus, quos commodi duntaxat publici ratio, Regionumque vicinitas in fide, amoreque continebant, quo Nos tandem confaederationis nexu cum Serenissimo Principe Domino Sigismundo Poloniae Rege, ac Magno Duce Litvaniae etc. Fratrem germano nostro dilectissimo vinctos, consociatosque esse decet, ubi ad ea, quae superiores quoque Principes mirum in modum conciliarunt, tam arctissimum sanguinis vinculum accedit, ut reliquos inter Reges, Faedera, rebus urgentibus exposita, accersitaque, Nobis vero propinquitatis iure, legeque naturae quasi insita, et innata esse videantur. Cum autem per se ipsum satis validum, et velut inexplicabile sit germanitatis vinculum, ex ea tamen consuetudine, qua cum ipso Serenissimo Rege Sigismundo, dum hic praesertim apud Nos in Pannonia degeret, dulcissime, iucundissimeque fruebamur, tenacius quodammodo inhaesit, cum tali nimirum modestia, prudentia, integritate caeterarumque virtutum agmine fuerit circumseptus, ut Praelatorum quoque omnium, Procerumque nostrorum huius Regni animos, charitatemque in se converterit. Cui cum divina nuper Providentia Poloniae habenas regendas, ac moderandas tradiderit, operae pretium duximus, utrumque Regnum et locorum propinquitatem, et Principum concordiam, licet antehac etiam unitum, novis tamen Faederibus magis, magisque deinceps coniungere, ac devincire, ut alterum alterius ope, subsidioque munitum, plus in dies splendoris, incrementique capescat. Sic enim

longe expeditius et amicis, deque Christiano nomine optime meritis consulere, et hostium, eorundemq; infidelium vim, insidiasque quasi in commune propulsare licebit, Christianae denique Reipublicae, qua nihil antiquius, nihil carius esse decet, dignitatem, amplitudinemque pro virili tueri, ac defensare. Deo itaque ex cuius nutu Reges, Regnaque pendent universa, ineffabili sua clementia Nobis suffragante, inter Nos praefatos Vladislauum Hungariae, et Bohemiae Regem ab una, et ipsum Serenissimum Principem Dominum Sigismundum Poloniae Regem ab altera partibus, nostrosque Haeredes et Successores, cum Reverendissimo in Christo Patre, domino Joanne Lubanski Episcopo Posnaniensi, ac Spectabili et Magnifico Stanislao de Chodecz Mareschalco Regni Poloniae, Leopoliensique et Camenecensi Capitaneo, Joanne de Lasko Praeposito Posnaniensi, et Cancellario Regni eiusdem Poloniae, et Christophoro de Schidlowicz dapifero Cracoviensi, Curiaeque Regalis Thesaurario, et Siradiensi Capitaneo, Oratoribus et Consiliariis praefatae Maiestatis Poloniae cum pleno Mandato, plenaque, ac omnimoda facultate a sua Maiestate Universoque Regno, et Statibus Poloniae, in infra scriptis negotiis ad Nos missis ad Laudem et Gloriam inprimis Nominis sui Sancti, ac deinde pro Reipublicae Christianae salute, et defensione, proque statuum ac Regnorum, Terrarum et dominiorum, omniumque subditorum utriusque nostrum conservatione, incremento, et stabilimento, has Confaederationis, et Societatis perpetuae Leges, vestigiis Praedecessorum nostrorum Regum inhaerentes, infra insertis Articulis inscriptas; eo qui sequitur tenore sancivimus.

Imprimis conclusum est, quod Nos cum praefato Serenissimo Domino Rege Poloniae Fratre nostro charissimo quemadmodum antea semper, ita etiam deinceps in mutua ac fraterna charitate, atque intelligentia, et sempiterno amore vivamus, et similiter inter Regna, ac dominia nostra, praesertim Hungariae, et Poloniae, ac Magni Ducatus Litvaniae sit, et habeatur Faedus, Pax, et tranquillitas perpetua bonaque, et perfecta vicinitas. Et quod Nos contra quemlibet hostem cuiuscunque Status, dignitatis, et praeeminentiae, Paganum, Schismaticum, et Christianum, nullo excepto, seu excluso, Hungariae, et Poloniae, Regna Principatus, Terras, Dominiaque nostra, quae nunc divina favente Clementia uterque nostrum possidet, et possessurus est, ac quae ad Nos regnaq; nostra nunc pertinent, et in futurum pertinebunt, invadentem, invadereque volentem, iuxta conditiones infrascriptas, Nos, et Regna nostra se adiuvabimus, et auxilia invicem faciemus, demptis tamen et reservatis omnibus Confaederatis, et cum quibus Pacem pro nunc habemus, quousq; videlicet iidem in huiusmodi Pace, et Confaederatione Nobiscum permanebunt.

Item quod quotiescunque dabitur opportunitas, et Nos concordi, ac unanimi voluntate, assistente auxilio divino contra Turcos, aut alter nostrum seorsum contra Turcos, vel Tartaros generalem aliquam expeditionem facere voluerimus, seu voluerit, istud semper fiat cum consilio, et imploratione auxilii a sede Apostolica, atque caeteris Principibus Christianis. Itaque tale subsidium dum petendum erit, per communes Oratores petatur, ut omnia inter Nos unanimi voluntate agi, et tractari videantur.

Item quia ex parte Moldaviae, ac Woiwodarum eiusdem variae huc-

usque, et quidem periculosae interdum differentiae inter Serenissimos Praedecessores nostros Reges Hungariae, ac Poloniae extitere, postquam igitur Nos Duo Germani Fratres iisdem Parentibus editi, habenas Imperiorum eorundem Regnorum moderamur, utpote Nos Vladislaus Hungariae pariter et Bohemiae, ipse vero Serenissimus Princeps et Dominus, Dominus Sigismundus Poloniae, Patrio et avito Regnis Praesumus, et feliciter gubernamus, id, quod non absque divina dispositione factum esse credimus, quo omnis occasio futurae alicuius alienationis animorum seu discordiae inter Nos, et Regna nostra, vel etiam impedimenti, quod hanc Sanctam expeditionem, quam contra Turcos, ac alios infideles, et Crucis Dominice hostes oppitulante ipso deo facere intendimus, impedire posset, e medio tollatur quoque haec nostra, et Regnorum nostrorum conjunctio, intelligentia, et Societas pro Stabilimento et propagationem eorundem Regnorum, et Dominiorum, conservationeque omnium subditorum nostrorum facilius perfici, et perfecta perpetuo etiam conservari, et perennare possit, conclusum est ut viventibus Nobis, et praefata fraterna Maiestate Serenissimi Domini Sigismundi Poloniae Regis, ac utriusque nostrum Haeredibus, et Posteritatibus legitimis, in istis Regnis per Electionem unanmem, atque concordem Regnicolarum Regnantibus, ratione dictae Terrae Moldaviae, vel Waiwodarum eiusdem, nullae unquam differentiae, lites, vel discordiae inter Nos, et Regna nostra oriantur sed Terra illa apud Nos, et hoc Regnum, Sacramque Coronam, et Regnum Hungariae maneat, ipseque Woiwoda pro tempore constitutus Nos et Haeredes nostros pro Domino suo cognoscat, et fidelitatis homagium semper praestare debeat. Poterimus tamen Nos Reges, et haeredes nostri praedicti cum consilio, et consensu Dominorum Praelatorum, et Baronum, caeterorumque Regnicolarum utrorumque Regnorum, de concordia facienda super Terra, et Woiwoda Moldaviae tentare, ne praeterea deficientibus Haeredibus nostris, quod Deus avertat, bellum aliquod proinde inter Regna suboriatur, ita tamen, quod si ipsa concordia per Nos et Haeredes nostros non finiretur, nullae propterea differentiae et lites oriantur, sed hoc Faedus habeat robur. Interea vero temporis diuturnitas iuribus utriusque Regni nullum afferat nocumentum.

Item dum et quando Nos aut Regnum Hungariae, Haeredesque et Successores nostri divina auxiliante Clementia expeditionem aliquam generalem contra eosdem Turcos facere voluerimus, vel etiam si Imperator Turcorum, aut Tartarorum in Persona venerit, vel Filios, aut Duces Tartarorum; vel Turcos Bassam aliquem cum omni sua potentia et viribus suis contra Nos, et Regna nostra, partesque sibi subiectas mitteret, ne praedictos Woiwoda Moldaviensis tam praesens, quam etiam futurus post accepta beneficia a Nobis, et hoc Regno nostro Hungariae, defensionem Christianae Reipublicae praesertim vero horum Regnorum desit, seque a ferendo auxilio quoquo modo abstrahat, conclusum est, ut Nos Rex Hungariae ipsum inducere, atque cogere debeamus, ut penes Nos cum omni potentia sua, et totis viribus suis insurgat, qui si hoc pacto insurgere noluerit, aut se Nobis aliter qualitercumque rebellem ostenderit, vel etiam si propterea in tantum necessitas exigeret,

ut talis rebellis Woiwoda etiam de Regno et Terra Moldaviae deturbandus, et expellendus esset, in tali casu praedictus Rex Poloniae Dominus Frater noster, a Nobis superinde requisitus, Nobis ad hoc totis viribus suis, et omni potentia sua iuvare, et auxiliari tenebitur, et hoc etiam inter Haeredes nostros servandum intelligatur.

Item quia Nos praefatum Woiwodam Moldaviensem, Successoresque suos in iustis suis Limitibus, et Terris per eundem ac Praedecessores suos antiquitus possessis, et ad ipsam Terram Moldaviensem pertinentibus, tanquam fidelem nostrum, et Sacrae Coronae Hungariae contra quoscumque defendere, et protegere debemus, si tamen idem Woiwoda Terras dictae fraternae Maiestatis et Regni Poloniae, ac de iure ad ipsum et Terram suam non pertinentes occupare, vel aliter qualitercumque contra voluntatem nostram praefatae fraternae Maiestati bellum inferre ausu quodam temerario vellet, aut etiam Turcos, seu Tartaros in perniciem Christianitatis contra dictum Dominum Regem et Regnum Poloniae induceret, et hoc evidenter, ac probabiliter constaret, in hoc casu nolumus illi contra dictam fraternam Maiestatem, sed potius eidem Fraternae Maiestati contra illum auxiliari, et contra eundem Woiwodam tanquam nostrum, et Regni nostri Hungariae rebellem, et Regni Poloniae hostem, una cum praefato Domino Rege Poloniae per Nos tamen prius superinde requisito agere, atque eundem Woiwodam Nos Rex Hungariae ad honestam, et convenientem damnorum satisfactionem compellere volumus.

Item si contingeret, quod Woiwodam et Terram Moldaviae Imperator Turcorum, aut Tartarorum vel ambo simul invadere ipsiusque Terram occupare vellent, Nosque et hoc Regnum viribus, et potentiis illorum impares essemus: in hoc casu Serenissimus Dominus Rex Poloniae per Nos requisitus cum omni potentia sua, et Regnorum suorum in auxilium nostrum ad defendendum dictum Woiwodam insurgere et venire debeat, ut eundem ab eorundem Imperatorum, et cuiuslibet eorum invasione, subiectioneque paribus, et coniunctis viribus liberemus. Quam primum tamen illum a manibus, et potentia dictorum hostium eliberaverimus, tenebitur ipse Dominus Rex Poloniae cum universo Exercitu suo e vestigio de eius Regno exire, ac redire, et Regnum illud in Pace, prout nunc est, Nobis, et huic Regno relinquere.

Item si in Turciam pro bono Reipublicae Christianae inter Nos Reges decerneretur; generalis invasio, tunc qualitercumque, et per quamcunque viam, cum quantove Exercitu ipse Dominus Poloniae Rex Frater noster proficisci, et iter facere debeat. Id communi consilio, atq; deliberatione discernatur, qua habita ipse Serenissimus Dominus Rex Poloniae tandem proficisci, et se gerere debeat, et si aut veniendum, aut mittendum gentes suae Maiestati erit, Nos in tali casu providebimus per hominem nostrum specialem, ut commodè taxato etiam commeatu venire poterit.

Item quaecunque Castra, Civitates, et alia quaecunque loca in eiusmodi expeditione a manibus hostium recuperata fuerint, ad eadem Regna et eosdem Dominos, ad quos antiquitus pertinuerunt redeant, et revertantur, atq; restituantur. Si vero prius aut ad Nos, et Regna nostra, vel eiusdem

Serenissimi Domini Fratris Nostri non pertinuerint, sed de novo adempta fuerint, inter Nos aequali iuxta et fraternali divisione, pro magnitudine laborum, et expensarum ad eadem factarum, dividi debebunt.

Si vero aut Imperator Turcorum vel etiam Tartarorum per se propria in persona venirent, aut Filii, sive Duces Tartarorum venirent, aut etiam Bassam aliquem cum potentia, et integro Exercitu suo causa occupandi Regnum nostrum Hungariae, vel Terras Transilvaniae, aut Moldaviae mitteret, aut Nandorlbam, vel aliquod Castrum finitimum notabile obsideret, ita quod sub illo moraretur, et pausaret, in hoc casu ipsa fraterna Maiestas cum universo Regno suo Poloniae, et universa potentia, semota omni excusatione insurgere debet, in auxilium Nobis, et huic Regno Nostro Hungariae venire, aut prout Nobis et Consiliariis nostris commodius, et utilius videbitur. Interea temporis dum ipse Turcus illic occupabitur siquidem ut praefertur, Turcus venerit, ipse Dominus Rex Poloniae cum gentibus suis alias partes Domini ipsius Turci hostiliter aggredi, aut aliquem locum obsidere, et in tantum urgere debebit, ut ipse Turcus Regnum nostrum deserere, et ad sua tutanda redire compellatur. Similiter etiam si Imperator Turcorum, vel etiam Imperator Tartarorum, aut Filii, sive Duces eorundem per se propria in persona venirent, aut etiam Bassam aliquem cum potentia, et integro Exercitu suo contra Regnum Poloniae mitterent, ita, ut illud occuparent, et in eo remanerent, vel Castrum Kamieniec, seu Leopolim obsiderent, ita, quod sub illo morarentur, et pausarent, in hoc casu Nos quoque vicissim cum universo Regno nostro Hungariae, totaq; potentia, et viribus nostris, semota omni excusatione insurgentes, in auxilium ipsius fraternae Maiestatis debemus venire, aut prout sibi et Dominis Consiliariis commodius, et utilius videbitur. Interea vero temporis, dum videlicet Turcus, siquidem Turcus venerit, illic occupabitur, cum Gentibus nostris alias partes Domini ipsius Turci hostiliter aggredi, aut aliquem locum obsidere, et in tantum urgere debemus, ut ipse Turcus Regnum ipsius fraternae Maiestatis, et Dominia sua deserere, et ad sua tutanda redire compellatur. Item si contingeret contra Terram, seu Woiwodam Transalpinum Turcum insurgere, et illud Regnum aut ad Officiolatus distribuere, vel penitus aliter, quam nunc, per se usurpare voluerit, ex tunc Maiestas ipsa fraterna, si per Nos requisita fuerit praefato Woiwodae subvenire Nobiscum una debebit, prout communi consilio melius videbitur. Quo quidem Regno ab ipsis Turcis eliberato, tenebitur postea ipse Dominus Rex Poloniae cum universo Exercitu suo quam primum de illo exire, et redire, et Regnum ipsum pacifice Nobis, et huic Regno Hungariae relinquere.

Si vero hostis quicumque alius, quam Turcus, aut Tartarus Regna nostra, et partes sibi subiectas, vel eiusdem Domini Regis Poloniae Fratris nostri invaderet, Pars per alteram in tali casu requisita, debebit alteri parti modo praemisso iuvare omni favore, Consilio, et si Regnum eiusdem pro tunc fuerit tranquillum, aliaque gravi necessitate eo tempore non premetur, etiam omni possibili auxilio adesse, ut omnibus et praesertim hosti illi pateat, et innotescat Nos esse unum, et quod alter alterum deserere non intendit.

Item quod neuter nostrum Regum inconsulto altero aliquam Pacem, et Concordiam cum Turcis facere debeat, sed simul illam habeamus, vel non habeamus.

Et Nos qui cum Illustrissimo Domino Venetorum una pronunc Treugas habemus, quamprimum expirabunt, pro novis ineundis, et disponendis simul cum praefato Fratre nostro Serenissimo medio Oratorum nostrorum laborabimus.

Et si alter nostrum, altero inscio Turcas provocaret, aut bellum illis indiceret, ac inferret, in hoc casu alter alteri bella moventi succurrere non teneatur.

Item si aliquando contingeret qualitercunque ex causa inter Nos, et subditos hincinde nostros, aut ratione metarum, damnorum et aliarum quarumcunque rerum, aliquam differentiam, vel dissensionem suboriri, per hoc Pax ista perpetua inter Nos, et Dominia nostra facta, non intelligatur violata sed quamprimum per utrumque Regnum nostrum eligantur more alias consveto ad loca consveta certi probi homines, qui huiusmodi differentias videant, et solum Deum prae oculis habentes, sub firmissimo iuramento iustitiam inter Partes faciant, quemadmodum antiquitus semper observatum, et adhuc tempore Serenissimorum quondam Casimiri Poloniae genitoris nostri carissimi, ac Mathiae Hungariae, Regum felicitis reminiscantiae, ordinatio facta fuit, ita, ut nulla unquam occasio infringendae huius Pacis praestetur.

Item quod salva sunt iura Negotiatorum in utroque Regno antiquitus servata. Item quemadmodum uterque nostrum, et Regna nostra invicem assistere, consiliaque, et auxilia contra hostes modo praemisso invicem praestare debeant, sic nullus nostrum Regum in dampnum, iacturam, molestiam, iniuriam, et perturbationem alterius et Regnorum suorum cum aliquo Principe, aut homine cuiuscunque Status et Conditionis existente se confaederare, aut amicitias quocunque modo contrahere debeat. Quae omnia et singula supra scripta Nos Vladislaus Rex supra scriptus, in omnibus Punctis, Conditionibus, et Articulis rata, et grata habentes in Verbo nostro Regio promittimus et pollicemur pro Nobis, et Haeredibus nostris firmiter et illaese observare, observarique, teneri, et adimpleri facere. Harum nostrarum, quibus secretum Sigillum nostrum, quo ut Rex Hungariae utimur, est appensum, vigore et testimonio Literarum mediante. Datum Budae Feria Sexta proxima ante Festum Sanctae et individuae Trinitatis. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Septimo. Nos igitur qui supra dictam Pacem, et Amicitiam perpetuam supra scriptis modis et conditionibus inter Maiestates Regum, et Regna praedicta ipsorum, Legationis potestate, et Mandati publici Officio confecimus, acceptavimus, praesentibusque Literis bona fide promittimus et pollicemur, quod cum primum ad Maiestatem Domini nostri Regis revertemur, Literas suae Maiestatis Regiae mitemus, et hanc fidem, et obligationem nostram redimemus, terminum supremum eidem missioni diem Sancti Michaelis proximum assignantes, quibus hec omnia, quae ad huiusmodi Pacem, Amicitiam, Faederisque Societatem attinent, sua Maiestas confirmabit, tenereque, et adimplere perpetuo se obligabit.

In fidem autem et testimonium praedictorum appendimus Sigilla no-

tra praesentibus Literis nostris. Datum Budae Feria Secunda proxima post Festum Sanctae Trinitatis. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Septimo.

Dogiel, Codex diplomaticus Regni Poloniae. I. pag. 108—113. După originalul cu patru sigile.

CCCCLI.

1507. *Același tractatū de alianță*, încheiată între Vladislavă, regele Ungariei, și între Sigismundă, regele Poloniei, și care e resumată astă-felă în inventariulă archivei din Cracovia de la a. 1682: *Moldova* se se țină de regatulă Ungariei, ér *voivodulă Țerei-românești* se deă ajutoriulă regiloră din Ungaria și Polonia, cândă voră fi atacați din partea Turciloră ori a Tătariloră.

1507.

Inter Vladislaum Hungariae et Bohemiae et Sigismundum Poloniae Reges foedus perpetuum per Oratores Regis Poloniae Budae constitutum. In primis sancitur inter fratres perpetua amicitia, inter Regna perfecta vicinitas, societas contra omnes hostes, contra Turcam, si bellum gerendum erit, id, petito a Sede Apostolica et aliis Principibus auxilio communi et consilio, gereretur. Superstitibus iisdem Regibus et eorum prole masculina legitime in Regnum eligenda, Moldavia ad Regnum Hungariae pertineat; interim vero Reges de concordia ratione istius provinciae rationes inibunt, quo prospiciatur, ne extinctis Regum haeredibus, bellum ratione huius rei inter Regna oriatur. Diuturnitas temporis utriusque Regni Iuribus non afferat nocumentum. Palatinus Valachiae, Turcis et Tartaris Regna praedicta invadentibus, cum omnibus viribus suis resistere debeat, si quid contra Regem Poloniae moliretur, tanquam rebellis a Rege Hungariae habebitur. Si Turca vel Tartarus Moldaviam invadere vellet, communibus viribus illis resistendum, pulsus, Rex Poloniae Moldavia excedet. De bello contra Turcas suscipiendo, communicatis consiliis, statuendum; capta ex Turcis eius esse debeant, cuius ante erant, de novo vero adepta ex aequo dividantur. Turca vel Tartaro bellum contra aliquem Regem in persona sua movente, ambo Reges in personis suis illi resistant. De finibus Commissarii cognoscant; neuter Regum cum aliquo Principe in praeiudicium alterius foedus sanciat. Datum Budae feria VI. ante festum SS. Trinitatis anno MDVII.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 807.

CCCCLII.

1508. 1508. (Estrasü). *Vladislau*, regele Ungariei, dăruiesce voivodului *Radulü din Țera-românească* domeniulü Geoagiului-de-josü din Transilvania.

Uladislai II. Donationales, super Dominio Aigyogy in Comitatu Hunyad. pro Radulo Vajvoda Valachiae.

Innuit: Engel «Geschichte von Servien und Bosnien p. 453.

Transilvania. An. 1874. pag. 84. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCCLIII.

1508. 1508. (Estrasü). *Vladislau*, regele Ungariei, invită pe *Sașii* din Transilvania se fie gata, că în casulü, cândü va muri *Radulü, voivodulü Țerei-românești*, dênșii îndată ce vorü primi însciințarea comitelui din Timișóra, se plece asupra Turcilorü.

In festo B. Gregorii Papae. Uladislai mandatum, ut saxones in casum mortis Vajvoda Transalpinensis Radul ad requisitionem Josae de Som Comititis Temesvariensis insurgant contra Turcas.

Orig. in Tabul. Nat. saxonicae.

Meminit Eder in Felmer p. 178.

Fragmen. ex authog. edidit idem ibid. p. 303. in Nota.

Copiam vidimatam submitit G. M. Kovachich Palatino.

Transilvania. An. 1874. pag. 84. Din colecțiunea c. Jos. Kemény.

CCCCLIV.

1508. 1508. *Vladislau*, regele Ungariei, ordónă lui Ioșa Som, căpitanului din Timișóra, că îndată ce va muri *Radulü, voivodulü Țerei-românești*, dênșulü se între cu oștirea sa în Țera-românească, ca se prevină pe Turci.

Quum vereretur Vladislaus ne, si Radul, in literis regis adpellatus: Vajvoda partium regni nostri Transalpinarum, moriretur, Turcae in Valachiam

veniant; suoque lubitu Vajvodam creent, Josae de Som mandavit, ut simul ac mortem Radulîs compererit, cum exercitu in Transalpinam ingressus, Turcas praeveniat. Datum Budae in festo b. Gregorii Papae 1508. (12. Mart.)

Engel, Geschichte d. Moldau u. Walachey. I. pag. 191.

CCCCLV.

1508. *Vladislau*, regele Ungariei, scrie lui Emericu Czobor, nunțului său din *Țera-românească*, că de oră-ce voivodul de acolo a reposat, ér boierii voiesc se alégă de Domn în locul său pe fiul lui *Țepeșu*, astu-fel a dat ordinu căpitanului Ioșă Som, ca se intre cu trupele sale în *Țera-românească* și se dée ajutoriu Românilor de acolo, ca se alégă Domn pe fiul lui *Țepeșu*.

1508.

Egregio Emerico Czobor de Czobor szent Myhaly oratori nostro fideli nobis dilecto. Vladislaus — Jam audivimus hodie et certo ex nuncio fidelis nostri Magnifici Josae de Som — didicimus, Vajvodam Transalpinum esse mortuum; Thurcos ibidem cum ingenti exercitu et triplici quidem esse paratos, Boyarones vero et totam provinciam Transalpinam, ut ferunt, esse in magna spe et fiducia, ac in constanti fidelitate erga nos et sacram Coronam nostram, qui optant quendam filium Wayvodae Chypelles pro eorum Vojvoda. Propterea scripsimus praefato Comiti, ut ipse cum omnibus viribus Transsilvaniae ipsis Transalpinis succurrat, eosque ab aliquo Vajvoda et a Turcis omnibus modis defendat. — Intimavimus autem fideli nostro spectabili ac magnifico Vayvodae Moldaviae, ut et ipse gentibus, consilio, favore, praesidio eisdem auxilium ferat; hodie autem misimus ad spectabilem et magnificum Comitem Scepusiensem, qui filium Chypellews habet, ut eum huc mittat, quem subito cum omnibus viribus in Transalpinam mittemus. Quare des eis optimam spem, horterisque eos, ut in fidelitate permaneant, quia eos nullo pacto deseremus.—Datum Budae feria quinta proxima ante Dominicam Judica a. D. 1508.

Engel, Geschichte der Moldau u. Walachey. I. pag. 192.

CCCCCLVI.

1508.

1508. *Vladislau*, regele Ungariei, face cunoscută lui *Sigismund*, regelui Poloniei, că a scrisă *voivodului Moldovei*, ca se trăiească în pace și în relațiuni de bună vecinătate cu funcționarii și cu armata de la frontiera Poloniei, ér în ce privesce afacerile *Țerei-românești*, voivodul de acolo a murit și Turcii au adus și au pus ca voivodă pe *Michnea*, fiul lui *Draculea*, cu toate că după dreptă nime nu pôte se fie voivodă acolo, dacă nu e alesă cu învoirea regelui Ungariei, însă fiindă-că Michnea i-a scrisă pe sub ascunsă, că dânsul va îndeplini toate câte le cere regele Ungariei numai se nu-lă scôță din domnie, astă-felă fără se mai întrebuinteze armele, dânsul este pe deplină sigură de serviciile voivodului din Țera-românească.

Salutem et fraterni amoris feliciumque successuum incrementum.

Accepimus literas Mtis vre. redditas nobis XX. hujus mensis, quibus imprimis Mtas. vra. pro suo fraterno in nos amore et observantia vehementer cupit certior reddi, qua in valetudine sinus nos et liberi nostri affectatque nos cum isdem una feliciter valere. Deinde nobis statum et conditionem presentium rerum suarum contra Moscovitas perscribit simul etiam de quibusdam rumoribus fidelem nostrum, spectabilem et mgcum Bohdan, vojevodam Moldaviensem, tangentibus deque consilio ejusdem, quid videlicet in eodem negotio agendum esset, nos certificat requiritque etc.

Deinde ut primum litere Mtis. vre applicuerunt, scripsimus ad vojevodam Moldaviensem prout Mti. vre. visum est, his tamen verbis et forma usi sumus, ut etiam si secus esset, nihilominus moveat hominem, ut veniat ad bonam vicinitatem ac pacem cum officialibus et gentibus Mtis. vre., in confinibus suis locatis.

Non putamus tamen imperatorem Turcorum, prout nunc res Transalpinę se habent, quidquam contra vojevodam ipsum moliturum, id quod breviter ita Mtas. vra. habeat: dum his diebus vojevoda ex dictis Transalpinis seu ultra Montanis vitam cum morte commutasset et tam vojevoda ipse defunctus, quam omnes bojarones instar predecessorum suorum essent nobis et huic regno astricti fide et fidelitate et presertim, quod nullum vojevodam isti hic in medio ipsorum tolerarent, nisi qui sit de consensu et voluntate nostra electus, utcunque contigit, quod illi, qui circa littus et ripam Danubii dominia habent, territi subito adventu Turcorum, qui cum quodam filio Condam Dracule vojevode Michne vocato preter omnium opinionem supervenerant, coacti sunt illi adherere. Et Turci locato hujusmodi Michne in ipso vojevodatu decesserunt. Ad quem jam successive etiam ceteri adherere inceperunt. Nos habemus in Transilvania paratum exercitum nostrum et nullo pacto statuimus his conditionibus prefatum vojevodam ibi tolerare. Idem autem vojevoda novus assidue supplicat. Nam licet sit scismaticus, tamen magis videtur christianis favere et in secreto nobis se obtulit: velle omnia facere et majora etiam et strictius esse obligatus quam etiam sui predecessores, dummodo ipsum non ejiciamus. Nunc ergo arbitramur, cesarem Turcorum vereri, ne nos deturbemus et expellamus istum suum vojevodam, per ipsum premissio modo locatum, et

in hoc casu vellet ipsum juvare, non quod vellet contra eum ire vel impedire. Et hoc est quod orator Mtis. vre. in Tartaria dixit se obfecisse. Speramus tamen nos posse istud etiam sine armis componere adeo quod etiam, si predictus vojevoda isthic tolerandus erit, satis securi de ipso erimus et de servitiis suis. Quidquid tamen sit, nos non abjicimus etiam consilium, ut diximus, Mtis. vre., et e vestigio scripsimus ipsi vojevode Moldaviensi, ut se cum capitaneis et gentibus Mtis. vre. intelligat et se mutuo defendant. Cui etiam nos bonam spem auxilii in hoc casu obtulimus. Credimus tamen si nos vojevodam predictum in pace mittemus et res aliter bono modo componetur nec Tartari contra Moldaviam nec Turci in subsidium Transalpinensi vojevode sunt venturi. Hoc etiam duximus Mti. vre. perscribendum. Orator noster, quem, ut scit, ad Turciam missimus, nondum reversus est. De quo multum miramur; expectamus tamen ipsum reversurum in horas. Qui quam primum revertetur, reddemus Mtem. vram. de omnibus certiolem. Quam et bene feliciter valere et in omnibus prosperari vehementer optamus. Datum Bude XXI. Julii.

Acta Tomiciana. Tom. I. pag. 25—26. Cod. Opal. R.

CCCCLVII.

1508. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie lui *Vladislau*, regelui Ungariei, se nu se încredă prea mult în promisiunile de amicitie și de credință ale voivodului din *Țearomânească*, de-ăra-ce după cum i-au reportat spionii sei, voivodul actual al *Țerei-românesce* voiesce se introduce în țară armată turcească, legi turcesci și religiune turcească.

1508.

De querela vojevode Moldaviensis et ejus fugitivis colonis scripsimus nuper Mti. vre. rogamusque illam ita, ut antea quoque rogavimus, mittere dignetur suum nuncium, qui videat, quam injustum se gerat idem vojevoda adversum nos et subditos nostros, quippe qui repetit a nobis suos homines profugos cum nostros contra omne jus et fas retinere non vereatur.

Ea, que scribit nobis Mtas. vra. de rebus Transalpinis, vera omnia esse putamus, optamusque, ut ita se habeant, prout credit et sperat Mtas. vra. Timemus tamen, ne sub pretextu amicitie et fidelitatis, quam de se promittit novus ille vojevoda Transalpinus aliquid rerum novarum moliatur. Nam si vera sunt, que significata sunt nobis ab exploratoribus nostris, non caret idem magna suspicione, quin aliter se gerere velit erga Mtem. vram. et alios principes christianos, quam deceat et quam predecessores ejus consueverunt. Nunciatum enim est nobis, quod paratum habet apud se ex Turcia armatum militem legesque et ritus Turcicos in terra illa inducere conatur. Que omnia si quidem vera sunt, quantam perniciem rebus christianis, presertim autem his regnis nostris vicinis afferre possint, Mtas. vra. satis intelligere potest. Qua

propter, tametsi sciamus, Mtem. vram. sua consueta prudentia magnoque sui animi robore prospecturam, ne ea, que nos ventura timemus, aliquando eveniant, admonendum tamen illam duximus pro officio ac debito nostro fraterno: providere velit in tempore securitati suorum et aliorum vicinorum regnorum omnique conatu insurgat ad avertendum tam presens rei christiane periculum. Quibus autem modis et consiliis id aggredi debeat, habito maximo respectu ad Turcum, cui Mtas. vra. bellum inferre non potest, inconsultis aliis principibus christianis et presertim sibi confederatis. Id in reditu oratoris sui ex Turcia cognoscet Mtas. vra. consiliumque de hoc capiet opportunum. Item autem orator cum primum redierit rogamus Mtem. vram. dignetur de omnibus, que inde retulerit, quam primum nos reddere certiores. Quam et bene et feliciter valere desideramus eidemque nos sincero affectu commendamus.

Datum in castris I. Augusti.

Acta Tomiciana. I. pag. 28. Cod. Op. R.

CCCCLVIII.

1508.

1508. *Papa Iuliu II.* invită pe regele Ungariei se continue cu energie pregătirile de resbelu asupra Turciloru, și se îndemne și pe *voivodii cei forte bravi ai Moldovei și Țerei-românești*, ca se se ridice și dênșii asupra Turciloru, cari de astă dată se află implicați într'unu resbelu mare cu regele Persiei.

Carissimo in Christo filio nostro Wladislao Hungarie et Bohemie Regi illustri.

IULIUS PP. II. Carissime in Christo fili noster, salutem etc. Reddidit hodie nobis litteras tue Serenitatis dilectus filius noster Petrus tituli sancti Cyriaci presbiter Cardinalis Reginus, Regnorum tuorum protector, Bude quinta die presentis mensis Martii datas, quas utpote a Rege huius sancte apostolice sedis nostrique observantissimo filio fideique orthodoxe propugnatore, quem magni facimus et in visceribus gerimus caritatis, missas libenter legimus: in eis scribis de causa ad supplicationem Carissime in Christo filie nostre Beatricis Regine quondam Hungarie commissa cum commemoratione periculorum, que tam Regnis tuis quam Carissimj in Christo filii nostri Sigismundi Regis Polonie illustris, fratris tui germani, a Turcis, Tartaris Moscovitisque imminent, petisque, ut in eadem causa usque ad adventum oratorum tuorum, quos estate proxime futura missurus es, supersederi mandemus. Meminisse potes, fili carissime, quanta cunctatione usi fuerimus in commissione huius cause, et quotiens ad te scripserimus, priusquam committeretur: cum tamen Beatrix ipsa preces assidue ingeminaret, Regesque et Cardinales permulti rogarent, ut tandem misere et afflicte mulieris e culmine Regali deiecte misereremur, ac iusticiam, quam pro ministerio pastoralis officii nulli denegare debemus, ei ministrare

faceremus, non potuimus salva conscientia et honore nostro commissionem ipsam differre diutius: in ea tamen causa nihil precipitanter et alienum a iuris ordine fieri permittemus, prout ex literis ipsius Cardinalis studiosissimi honoris tui intelliges. In eo vero, quod cum tyranno Turcorum pacem ipse renovare nec volueris, nec permiseris, ut Sigismundus frater tuus predictus faceret, magnitudinem animi tui plurimum ac plurimum in domino commendamus: fecisti rem maxima laude dignam ac consentaneam pietati et sapientie tue Serenitatis, que dignitatem rei publice christiane privatis commodis suis semper duxit anteponendam. Nos ut a principio nostri pontificatus fecimus, non cessamus Reges, principes ac populos christianos ad expeditionem contra ipsum tyrannum Turcarumque immanissimam gentem suscipiendam impellere: quorum Regum et principum bonam partem in sententiam nostram traduximus, et si deus, cuius causa agitur, dederit, ut Carissimi in Christo filii nostri Maximilianus Electus Imperator Romanorum semper Augustus, et Ludovicus Francorum Rex christianissimus, ac Veneti, qui in mutuam offensionem arma sumperunt, monitis nostris paternis fidelissimisque consiliis obtemperantes pacem facient, sentient totus mundus et tua in primis Serenitas, nos nulli Romanorum pontificum predecessorum nostrorum voluntati et opere cedere in protegenda ac propaganda christiana republica; nam nec dispendiis ullis nec proprie persone, si opus erit, statuimus parcere. Sit igitur tua Serenitas bono animo, dilectosque filios nobiles et fortissimos viros Wayvodas Moldavie ac transalpine hortari non cesset, ut audentius perfidos Turcos gravi bello Regis Persarum implicitos sustineant et invadant. Datum Rome die XXVII. Martii 1508. Anno Quinto.

Ex Reg. orig. An. V. brev. lib. XXVIII. fol. 157.

Theiner, Mon. hist. Hang. II. pag. 576—577.

CCCCLIX.

1508. *Papa Iuliu II.* autoris    pe vicariul  general  al  c lug rilor  minor   din Ungaria, ca se pred e regelui Vladislau o parte din colectele f cute pentru restaurarea biserice  S-tului Petru, ast fel  ca regele Ungariei se p t  alunga pe Turci, cari au n v lit  asupra * re -rom nesc *.

1508.

Dilectis filiis Vicario generali, Custodibus, Guardianis ceterisque ordinis sancti Francisci fratribus per Hungariam constitutis.

IULIUS PP. II. Dilecti filii, salutem etc. Nuper pro reparanda sancti Petri de Urbe basilica Indulgentias per totum orbem christianum manus adiutrices porrigentibus misimus, et publicari eas ac predicari ubique mandavimus: quod quidem munus in Regnis ac dominiis Carissimo filio nostro Regi Hungarie subiectis vobis atque ordini vestro demandandum duximus, et circa col-

ligendas pecunias ordinem hunc statuimus, ut in singulis ecclesiis capse constituentur tribus munite clavibus sub trium virorum custodia conservandis, quorum (sic) unus per Fucaros fabrice predictae in Regnis Hungariae et Poloniae depositarios, alius per Regiam Maiestatem, tertius per Capitulum ecclesiae illius, in qua capsula fuerit, vel per fratres rectores vel quoscunque, si Capitulum defuerit, constituatur. Verum necessitatibus Carissimi in Christo filii nostri Hungariae Regis providere cupientes, qui contra Turchos Transalpinam nuperime invadentes auxilium nostrum imploravit, distributionem pecuniarum predictarum ita fieri iubemus, ut tertia tantum pars fabrice sancti Petri cedat, reliquae due in prefati Regis commoda et bellicos usus contra Infideles convertantur: capsulas autem predictas aut loculos sine presentia et consensu horum trium simul iunctorum aperiri, pecunias vel attingi aut aliter distribui, quam modo est expressum, sub excommunicationis late sententiae pena vetamus, cuius absolutionem nobis successoribusque nostris Romanis pontificibus, excepto mortis articulo, reservamus. Hortamur itaque vos ad commissa strenue peragenda, ad verbum dei una cum dictarum Indulgentiarum publicatione sancte predicandum, adeo ut per salutifera vestra monita et adhortationes fidelium animi ad pia opera, et quantum Basilice praefata instaurationi adiuvande, Turcisque longe a Valachia submovendis satis sit erogandum, moveantur, mandantes vobis sub pena eadem, ut predicta omnia inviolabiliter observetis, et quantum in vobis fuerit, observari curetis, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque. Datum Rome die XXVI. Septembris 1508. Pontificatus nostri Anno Quinto.

Ex Reg. orig. An. V. brev. lib. XXVIII. fol. 502.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 578—579.

CCCCLX.

1508.

1508. *Papa Iuliu II.* scrie regelui din Ungaria cătă de întristatū este, că *noulă tirană din Țera-românească* ajutatū de Turci a usurpatū domnia acestei țeri, și a comisū o mulțime de atrocități asupra creștinilor de acolo. Din această cauză pontificele concede regelui Vladislau două părți din colectele, ce s'au făcutū în Ungaria pentru repararea bisericei St-lui Petru, astă-felū că dănsul se pôtă alunga pe Turci departe de frontierele Țerei-românești.

Carissimo in Christo filio nostro Wladislao Vngarie et Bohemie
Regi illustri.

IULIUS PP. II. Carissime in Christo filii noster etc. Cum novum tyrannum Transalpine Valachorum provincie, Turchorum ductu atque auxilio immisum, crudeliter in christianos proceres crassatum esse, dominiumque ibidem usurpasse cognovimus, quo decuit merore animi confecti sumus, tum quod

tantum seivissimis bestiis in dominicum licuerit gregem; tum quod tuis ac Polonie Regnis pariter periculosum esse hunc motum novimus. Quamobrem suppetias Maiestati tue qua licet in presens mittere decernentes, instante presertim super hoc ac preces tuas humiliter porrigente dilecto filio nostro Petro tituli S. Cyriaci in Thermis presbitero Cardinali Rhegino, Regnorum tuorum protectore, de pecuniis pro fabrica sancti Petri de Urbe in Regnis dominiisque Maiestatis tue colligendis, tertia tantum parte ad fabrice ipsius necessitatem relicta, reliquas duas bellicis usibus deservituras ab eadem capi concedimus atque indulgemus, ut et modo cum fraterna Maiestate Carissimi in Christo filii nostri Sigismundi Polonie Regis in auxilium adversus rebelles et Tartaros fecimus: pro cuius rei executione indulgentias per Regna dominiaque tua publicari, ac per fratres minores predicari, capsasque in singulis ecclesiis poni mandamus tribus munitas clavibus sub trium virorum custodia conservandis, quorum (sic) unus per Fucaros, quos fabrice depositarios in Regnis Hungarie ac Polonie circa huiusmodi pecunias fecimus, per Maiestatem tuam alius, et tertius per Capitulum ecclesie illius, in qua capsula fuerit, vel per fratres aut rectores quoscunque, si Capitulum desit, constituatur, sine quorum omnium una iunctorum et consentientium presentia capsas loculosve aperiri, aut pecunias attingi aliterve omnino distribui, quam supra est expressum, sub excommunicationis late sententie pena vetamus, mandantes omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, prothonotariis, ceterisque prelatiis aut qualibet ecclesiastica dignitate fungentibus, nec non fratribus ordinis sancti Francisci ad huiusmodi predicationis publicationisque munus deputatis, ut predicta sub eadem pena inviolabiliter observent, et a ceteris pro viribus observari procurent. Hortamur autem Maiestatem tuam, quam maxime possumus, ut pellendis e Transalpina infidelibus strenuam operam navet: nos enim pro iniuncto nobis apostolatus officio, proque amore, quo tibi et fidelibus tuis afficimur, auxilium fere non remorabimur, et sane nisi principis apostolorum Basilica tota ferme corruisset ac magnis in reparationem egeret impendiis, quidquid emolumenti ex indulgentiis huiusmodi provenisset, Maiestati tue libere concessissemus. Verum alia via suppetias longe maiores affere conamur, et concordie inter Carissimos filios nostros Maximilianum Cesarem et christianissimum Francie Regem reducende insudamus, ut ea conclusa gloriosissimam et deo acceptissimam contra Infideles expeditionem omnium christianorum principum ope atque assensu ordiamur. Datum Rome die XXVI. Septembris 1508. Pontificatus nostri Anno Quinto.

Ex Reg. orig. An. V. brev. lib. XXVIII. fol. 504.

CCCCLXI.

1508.

1508. *Papa Iuliu II.* scrie de nou regelui din Ungaria câtă de întristat este, că *voivodul din Țera-românească* face toate după placul și după voința Turcilor, ér *Românii credincioși* au trebuit să se-și părăsescă patria și se emigreze în țări străine. Din această cauză pontificele invită pe regele Ungariei să continue cu energie pregătirile de război în contra Turcilor, așa ca să nu apară numai dânsul singur neinteresat în cestiunea aceasta, fiindcă toți cei alalți principii creștini și-au îndeplinit cu pietate datoria lor față de credința creștină.

Carissimo in Christo filio nostro Vladislao Hungarie et Bohemie Regi illustri.

IULIUS PP. II. Carissime in Christo fili noster, salutem etc. Etsi indies expectabamus oratores tue Serenitatis, qui nobis et huic sancte sedi obedientiam debitam deferrent, et aliquid certi ac definiti pro concordia in causa dotali clare memorie Beatricis quondam Regine Hungarie afferrent: non moleste tamen tulimus oratores ipsos a tua Maiestate retardatos fuisse, ut eorum opera, sic enim scribis, foris in rebus bellicis et domi in consultationibus uti posses. Proh dolor, quando ita accidit, ut Vaivoda Transilvanus is constitutus sit, qui omnia ad nutum perfidissimi tyranni Turcorum sit administraturus, et fideles Valachi proprias sedes relinquere et in alias migrare coacti fuerint, ut loca illa prius inhospita ipsi tyranno Turcorum propagare tyrannidem querenti magis previa sint! Cum insuper graves moles belli aliunde Maiestati tue et Carissimo in Christo filio nostro Sigismundo Polonie Regi illustri, fratri tuo germano, ut littere eius ad te et tue ad nos testantur, imminent, equidem oratorum ipsorum adventum nullius commodi nostri, sed tui honoris causa expectabamus, ne cum reliqui omnes christiani Reges et principes, etiam loca remotissima incolentes, huic pietatis officio cumulate satisfecissent, tu unus videreris cessasse, in quem ipsa sancta apostolica sedes fuisset liberalissima. Cuius liberalitatis ne nunc quoque expers esses, sed imminentibus periculis facilius occurrere posses, indulgentias pro fabrica beati Petri principis Apostolorum de Urbe concessas per Regna dominiaque tua publicari mandavimus, duasque tercias partes pecuniarum inde provenientium Maiestati tue bellicis usibus deservituras donavimus, una tantum eidem fabricae, que maiori impendio indiget, quam considerare possunt, qui eam non inspexerunt, servata, prout ex aliis litteris nostris intelliges. In causa dotali providendum erit Serenitati tue, ne ea indefensa remaneat: heredes enim Beatricis, qui plures sunt, iam nunc instare ceperunt pro illius prosecutione atque decisione. De qualitate nuntii ad Sophim pseudoprophetam mittendi, consilium tue Serenitatis vehementer probamus. Datum Rome die XXVII. Septembris millesimo quingentesimo octavo. Pontificatus nostri Anno Quinto.

Ex Reg. orig. An. V. brev. lib. XXVIII. fol. 467.

Theiner, Mon. hist. Hung. II. pag. 579—580.

CCCCCLXII.

1508. *Banii comitatului Severin* cercetază și judecă procesul dintre *nobilii români Ionu Feneșu* cu *Nicolae Novcia* și cu *Ladislau Fiatu* în privința unor moșii din districtul Mihadiei.

1508.

Nos Jacobus Gerliste de eadem Gerliste et Barnabas Bellaj de eadem Bella Bani Comitatus Zeoriniensis memoriae commendamus, tenore presentium, vniuersis, quibus expedit. Quod cum nos feria sexta proxima post festum diuini Beati Lucae euangelistae, anno domini millesimo Quingentesimo octauo more nostro solito Cum reliquis nobilibus huius Comitatus Zeoriniensis pro tribunali consedissemus: venerunt nostri in presentiam nobiles Joannes fenes de felseo Fenes, tanquam actor ab una, et Nicolaus Noucha de Szlatina et Ladislaus fiat de Jarmines ut in causam attracti partibus ab altera, Et ipse quidem nobilis Joannes fenes in hunc modum proposuit, nobiles domini Bani, post mortem genitoris mej, nescio quibus ducti respectibus, nobiles Nicolaus Noucha et Ladislaus fiat, possessiones meas quasdam in Comitatu Zeoreniensi et districtu nag' Mihald habitas et existentes, videlicet felseo Temysely, gradista, felseo et also stremba, et Chemernika uocatas, Cum omnibus pertinentys emolumentis et utilitatibus potentiali actu pro se se occupauerunt et de presenti occupant, habent, tenent et possident de quibus ius Iustitiamque a vestris Dominationibus ac Iuridicam sententiam pronuntiare et administrare postulo. Quibus auditis nobiles Nicolaus noucha et Ladislaus fiat in hunc modum responderunt. Nobiles domini Bani, liber est quid loquatur nobilis Joannes fenes, Sed nos ita dicimus, quod nos nulla sua bona possessionaria actu potentiali occupauimus, uerum bona illa prefata possessionaria, quae a nobis Iuridice rehabere postulat, nos non potentialj actu, sed aequo Jure possidemus, quod et probaturi sumus Coram dominationibus vestris, tam literis Serenissimi Regis Sigismundi, quam etiam reambulatorys, et Continuo prodixerunt literas reambulatorias et Donationales ac Statutionales literas Sigismundi Regis etc. in quibus manifeste constabat, quod prenotata bona possessionaria Sigismundus Rex dedisset atque donauisset Ipsi Nicolao noucha Anno domini millesimo quadringentesimo vicesimo octauo secundo die Andrae Apostolj Nos itaque uisis literis Donationalibus et statucionalibus Sigismundi Regis ac etiam reambulatorys, Emissis partibus litigantibus foras, Deum Imprimis eiusque iustitiam prae oculis habentes, Causa bene ventilata, literas tum Donationales et Statucionales Serenissimi Sigismundi Regis etc. tum etiam reambulatorias literas in uigore relinquendas et conseruandas duximus presertim cum prefatus nobilis Joannes fenes nullum firmum et probabile documentum pro tuenda sua causa adducere posset. Ac proinde prenotatos nobiles Nicolaum noucha et Ladislaum fiat in libero Dominio prenotatorum bonorum possessionariorum reliquimus eisque utendi fruendique plenariam potestatis facultatem concessimus tanquam bonis possessionarys auitis et paternis et cum omnibus earundem pertinentys et utilitatibus. In cuius rei maiorem firmitatem ac testimonium literas nostras Sigillo nostro solito munitas,

praefatis nobilibus Nicolao Noucha et Ladislao fiat dandum duximus. Actum in Orsoua die et anno prenotatis.

Pesty, A. Szörényi Bánság. III. pag. 153. Originalul pe chârtie în archiva familială a baronilor Fiáth de Ormenisă în comuna Aka din comitatul Vespriului.

CCCCLXIII.

1508.

1508. *Petru, comitele de Sancto Georgio și de Bozin*, Judele Curiei și voivodul Transilvaniei, scrie Capitulului din Alba Julia, că regele Ungariei Matia a dăruit în anul 1476 voivodului *Stefan din Moldova* castrul Cetății-de-baltă din Transilvania.

« Quod domino Palatino dictum extitisset, quodlicet alias Castrum, Küküllö vocatum, in partibus Transsiluanis in ipsam Dominam Actricem (Caterina Pongracz) per mortem et decessum quondam magnifici Joannis Pongracz de Dengeleg, Genitoris, ac Mathie, similiter Pongratz, fratris ipsius Domine Actricis uterini, in ipsam Dominam Actricem titulo pignoris iuxta regni consuetudinem pleno iure deuolutum et redactum extitisset, tamen olim Dominus Mathias rex statim post mortem et decessum prefati quondam Joannis Pongratz Patris Domine ipsius, circa annum videlicet domini millesimum Quadringentesimum septuagesimum sextum preteritum idem Castrum Küküllö a manibus quondam prefati Mathie, fratris dicte Domine Actricis, absque omni pecuniarum solucione et satisfaccione indebite et potencialiter abstulisset et tandem quondam Illustri Domino Stephano, Vajvode Terre Moldaviensis, tradidisset etc. etc. » (Datum) Kolosvár duodecimo die octavarum festi Epiphaniarum Domini predictarum anno eiusdem Millesimo Quingentesimo Octavo.

Archiv des Vereines für sieb, Landeskunde. N. F. VI. pag. 83. nota 50.

CCCCLXIV.

1508.

1508. *Nobilii* din Transilvania ceru dela regele Vladislau se le permită, ca se pôtă prinde și duce înapoi pe *iobagii*, cari fugind de pe moșiile dênșiloru, se așeșat în districtele săsesci ori pe moșiile statului. Regele Vladislau le răspunde, că de ôre-ce dênșii au luat și dus înapoi pe o parte din iobagii acestia, astu-fel se fie mulțămîți cu acestia, ér pe cei alați se nu-i mai ducă înapoi, fiindcă sunt necesari pentru apărarea cetăților întărite ale Transilvaniei.

C^o ppria dni Reg.

Wladislaus dei gracia Rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris Magnificis ac Egregys et Nobilibus Vniuersitati Nobilium parcium Regni nostri Transsiluanarum. Salutem et gratiam. Quamuis superioribus temporibus,

ad supplicationem et intercessionem uestram, annueramus vobis si bene recordamur. Vt illos Colonos et Jobagiones vestros, si qui a sex retroactis annis in medium Saxonum nostrorum aut alia bona nostra istic habita moraturi aduenissent, reducere et ad pristina eorum habitacula collocare possetis. Vosque iam de medio Fidelium Ciuium nostrorum Coloswariensium, certum eciam numerum talium colonorum exceperitis, et ad bona uestra reduxeritis, Supplicaueritisque nobis nuper tempore felicitis coronacionis Serenissimi Principis et domini domini Lodouici Regis filij nostri charissimi, medio Nunciorum et Orationum Vestrorum. vt eos quoque qui adhuc reducendi, restarent pari modo reducere possetis, de quo nos licet vobis relacionem eciam optatam dederimus et fecerimus, Considerantes tamen postea, tantam desolacionem ipsius Ciuitatis nostre in perpetuam ruinam eiusdem uergere, euscemodique desolacionem Ciuitatis nostre, non tam Incolis ipsius, quantum [sic] huic Regno et maxime partibus illis, que ex municionibus talium Ciuitatum maxime conseruari opportuno tempore possunt, fore nociuam et incommodam, contenti quidem sumus de his colonis, qui vt prefertur per vos iam de predictis bonis nostris reducti, ad bona Vestra sunt. Volumus tamen vt illi qui adhuc reducendi essent, preuys ex causis deinceps, non reducantur, Requirimus itaque fidelitates uestras. Eisdem omnino committentes. Vt illis colonis vestris quos iam vt prefertur reduxistis contenti esse et manere debeatis et plures de medio ipsorum Ciuium, aut aliorum bonorum nostrorum, deinceps non reducat, neque propterea eosdem vel ipsorum alterum; in rebus uel personis turbare sew dampnificare presumatis, Secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restituis. Datum Bude In festo beati Johannis baptiste. [jun. 24.] Anno domini Millesimo Quingentesimo octauo.

Jakab, Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez. I. pag. 316—317. Originalulă în archiva oraşului Clușă.

CCCCLXV.

1509. *Bogdană, voivodulă Moldovei*, trimite *Papei Iuliu II.* tractatulă de bună înţelegere şi de amicitie încheiată cu Alesandru, regele Poloniei, şi se plânge, că Sigismundă, regele Poloniei, nu voiesce se-î deă în căsătorie pe sora sa Elisabeta, pe care i-o promisese decedatulă rege Alesandru, cu tôte că dănsulă a restituită Poloniei tôte oraşele şi ţinuturile, ce le ocupase în puterea dreptului de resbelă. În urma acestei plângeri Papa Iuliu II. invită pe regele Poloniei, ca se împlinescă obligamentele, ce rezultă pentru dănsulă din tractatulă încheiată cu regele Alesandru, şi se trăescă în bună înţelegere cu Bogdană voivodulă, fiindă-că ar fi ună mare pericolă pentru creştinătate, dacă Bogdană voivodulă se ar ridica cu armele, ca se-şi lăe înapoi oraşele şi ţinuturile, ce le cedase Poloniei, ori s'ar alia cu Turcii.

1509.

Regi Polonie.

IULIUS PP. II. Carissime in Christo fili noster, salutem etc. Misit ad nos nuper dilectus filius nobilis vir Ioannes Bogdaminus Vayvoda Moldavie

formulam pactionis concordie inter clare memorie Alexandrum Polonie Regem, fratrem tuum germanum et in Regno immediatum predecessorem, ipsumque Ioannem inite ac firmate: et misit cum aliquali querela, quod sibi promissa de connubio dilecte in Christo filie nobilis adolescentule Elizabeth germane sororis vestre servata non fuerint, quamvis ipse omnia in dicta concordia contenta diligentissime observaverit, oppida et loca, que de Regno Polonie belli iure ceperat et tenebat, restituerit, et in benivolencia, fide atque obsequio Alexandri ac tui permanserit, permaneatque ac cupiat permanere, paratusque sit una cum dicta sorore tua catholicum Episcopum et alios ministros et officiales recipere iuxta formulam et capitula concordie antedictae. Sane quantum ex formula ipsius percipere possumus, omnia ab eodem Alexandro germano etc. predecessore tuo circumspecta et provisa fuerunt, que ad securitatem [et] Regni sui, puritatem catholice eciam fidei, utilitatem Reipublice christiane pertinere videntur, ne Vayvoda ipse, cui infidelium magnatum certatim connubia offerebantur, ut ad spurcissimos Turcos deficere, ac lassitudine et virium inbecillitate illis cedere cogeretur, nec satis conicere possumus, qua de causa tua Maiestas sororem tuam predictam eidem Ioanni Vayvode in matrimonium iuxta concordata tradere distulit ac differat. Cupimus tamen inter te et ipsum Vayvodam ob causas predictas perpetuam vigere concordiam, quocirca Maiestatem tuam hortamur in domino, ut que adimplenda ex formula concordie antedictae supersunt, adimpleat, proque sua prudencia singulari consideret, quam gravia pericula Regno suo inclito et toti christiane religioni imminerent, si ipse Ioannes Vayvoda, ut a tua Serenitate loca et oppida predicta, quod iure facere posse contendit, repeteret, quemadmodum se facturum scripsit, si ei a tua Maiestate non serventur promissa, [aut] ad perfidos Turcos, quod deus et salvator noster avertat, deficeret. Nos certe quidquid pro concordia vestra et avertendis his malis a nobis et hac sancta sede fieri poterit, paterna charitate omnique studio et toto cordis affectu facturi sumus. Datum Rome etc. die XII. Aprilis MDIX. Pontificatus nostri Anno Sexto.

Ex Reg. orig. An. VI. Arm. XXXII. Tom. XXI. fol. 217.

Theiner, Monumenta hist. Poloniae II. pag. 327.

CCCCCLXVI.

1509.

1509. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie lui *Vladislau*, regelui Ungariei, că după informațiunile primite de la căpitaniile ei de la frontiere, *Bogdanū*, *voivodulū Moldovei*, și-a adunatū o mare oștire, ca se năvălescă în regatulū Poloniei și se-i prădeze fortărețele și orașele.

Sigismundus, Rex Vladislao, Regi.

Ser. princeps etc. A capitaneis nostris, qui finibus regni nostri Moldaviam versus presunt, reddite sunt nobis littere, ex quibus accepimus, voje-

vodam ingentem exercitum coegisse omnique bellico apparatu eo animo se instruere, ut in regnum nostrum impetu facto subditos nostros depopuletur vel arces et oppida oppugnet. Paucis quidem ante diebus vojevoda ipse nulla a nostris lacesitus injuria per quosdam suos in fines regni excursionem facta, aliquot villas vastavit hominesque cum pecoribus abegit. Itaque verisimile est ipsum aliquid amplius moliri, quo nobis incommodet, nulla ratione habita ejusce ordinationis, quam proxime Mtas. vra instituere voluit de pace inter nos et ipsum vojevodam servanda. Nos quidem uti per mgcum. Osvaldum Charlaczki Mti. vre. mentem nostram aperuimus, volumus stare promissis, ut sc. mittamus consiliarios nostros, qui cum consiliariis Mtis. vre. convenientes de omnibus injuriis justo arbitrio decernant et componant, que inter nostros subditos et ipsius vojevode sunt facte. Sed si interim a bello nobis inferendo abstinere noluerit, Mtas. vra. dabit nobis veniam nec nos federum legis violatores censebit, si impetum ejus reprimendo, parem ei gratiam referamus. Commendamus nos Mti. vre., quam cupimus cum sua clarissima illustrissima prole diu feliciter valere. Ex Piotrkow. Aprilis.

Acta Tomiciana. I. pag. 38—39.

CCCCLXVII.

1509. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie lui *Vladislau*, regelui Ungariei, că după nouele raporte, ce i-au sosit de la căpitanii de frontiere, este adevărat că *voivodulū Moldovei*, și-a concentrat totă armata sa spre a face o invasiune în regatul Poloniei. Causa acestei inimiții, după cum a aflat dñsul de la Roma este, că voivodulū Moldovei s'a plâns la scaunul apostolic, că dñsul *Sigismundū*, regele Poloniei, nu voiesce se-i dee în căsătorie pe sora sa, cu toate că i-o promisese Alesandru, decedatul rege al Poloniei, că pentru scopul acesta voivodulū Moldovei a obținut o brevă de la Papa Iuliu II. și este foarte probabil, că dacă nu-i va împlini dorința, voivodulū se apeleze la arme. Regele Poloniei amintescă totu-o dată regelui Ungariei, că, în privința acestei căsătorii dñsul dase un răspuns negativ voivodului Moldovei, fiindcă așa ceruse însuși regele Ungariei, și rogă pe regele *Vladislau* se trimită un nunciu la voivodulū Moldovei, ca se-l înspăimînteze și se renunțe la resbelul, ce voiesce se-l încépa cu Polonia.

1509.

Sigismundus Rex Vladislao Regi.

Ser. princeps etc. Scripsimus alias literas significantes Mti. vre. ea, que vojevoda Moldavie moliri intendit adversus nos et regnum nostrum, et in ipso fere momento, quo cubicularius noster erat hinc discessurus, supervenerunt litere plures a capitaneis nostris Russie, in quibus significatum est pro certo, eundem vojevodam eo animo esse, ut cum exercitu, quem paratum habet,

incurrat hostiliter in regnum nostrum. Cujus motus causam vel pretextum hodie intelleximus ex literis ab Urbe nobis allatis. In quibus scribitur, quod per nuncium, quem apud sanctissimum dñm. hisce diebus idem vojevoda habuit, questus est contra nos, quod ei ill. sororem nostram in matrimonium dare negaverimus, cum tamen illa per ser. olim Alexandrum regem, germanum nostrum, sub certis conditionibus promissa fuerit. Obtinuitque breve ab eodem sanctmo. dño. ad nos, cujus exemplum missum est nobis et nos cum his Mti. vre. mittimus, ut ex eo ipsam rem clarius intelligat. Estque opinio verisimilis, quod idem vojevoda breve apostolicum nobis transmittet. Cujus votis si non satisfactum fuerit, procul dubio conabitur vim depromere et armis experiri. Notum autem est Mti. vre., quod in eo negotio nihil egimus sine consilio et voluntate ejusdem Mtis. vre. nec acturi sumus, sed et meminimus, quod in renovatione ultima federum et inscriptionum inter Mtis. vre. regnum Hungarie et hoc nostrum Polonie adjectum fuit, ut ipse vojevoda in quiete nobiscum et cum regno nostro esset ac retineretur. Quod nos ita futurum pro certo habentes, nihil putavimus ipsum acturum, quod esset Mtis. vre. voluntati et ipsis inscriptionibus contrarium; atque ideo de hoc motu ejus nihil suspicati sumus, ipse tamen, ut putamus, non contentus eo responso, quod illi de consilio Mtis. vre. dedimus ipsaque Mtas. vra. dederit in prefato matrimonio, parum reveritus Mtis. vre. imperium et federa atque inscriptiones inter hec regna factas, parat sicut scripsimus damna regno et subditis nostris inferre. Nos quidem etiam alias insolentias subditis nostris ab eo in vicinio illatas intuitu Mtis. vre. hactenus toleravimus, sed jam cogemur, si in ea temeritate perstiterit, modo quo necessarium erit illum compescere. Voluimus tamen hec prius ad Mtem. vram. perscribere et rogare illam velit difficultatibus, que inde sequi possent, obviare et mittere ad ipsum suum nuncium, qui eum deterreat et contineat a motu incepto. Nos enim cupimus omnem occasionem nobis dari, per quam Mtis. vre. desiderio complacere possimus in omnibus actionibus que et ad prefatum vojevodam et ad hec utriusque nostrum regna pertinent. Felicissime valere optamus Mtem. vram., quam dominus Deus in sua gratia et tutela semper conservet cum suis liberis, nostris clarissimis nepotibus, fortunetque eandem et regna ipsius in omnibus. Datum Cracovie XXIV Junii.

CCCCLXVIII.

1509. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie lui *Vladislau*, regelui Ungariei, că nu de mult i făcuse cunoscutū, că *voivodulū Moldovei* adunându-și armata are de gândū se atace Polonia, însă fiindū-că voivodulū Moldovei respândise faima, că dēnsulū i-și adună armata fiindū-că se teme de Tătari, și de altă parte fiindū-că însuși regele Ungariei i-lū asigurase, că se nu pōrte nici o frică din partea voivodului Moldovei, astū-selū dēnsulū au lăsatū ținuturile despre Moldova, fără nici o apărare, însă voivodulū după datina sa cea vechiă, în contra tractatelorū încheiate cu regii Poloniei, luândū trupe auxiliarii dela Turci și dela Tătari, a năvălitū asupra Poloniei, a impresuratū orașulū Camenețului și a devastatū satele și domeniile din vecinătate.

1509.

Sigismundus Rex Vladislao Regi.

Ser. princeps etc. Scripsimus Mti. vre. nudius quartus inter cetera significantes, quomodo a capitaneis nostris Podolie et Russie nunciabatur nobis, vojevodam Moldavie congregatis gentibus esse in armis velleque incursum in regnum nostrum de improvise facere. Quod nos nullo pacto credere poteramus habentes in prospectu et memoria inscriptiones et federa, que inter hec regna renovata et facta sunt. Accedebat ad hoc, quod idem vojevoda sparserat rumorem se ideo exercitum congregasse, quod metuebat Tartaros, qui jam in campis jacebant, terram suam ingressuros. Sed et confidentes in eo, quod Mtas. vra. per nuncios suos nobis intimabat, nihil nos debere metuere nostris dominiis ab eodem vojevoda, non tenuimus aliquos exercitus in illis terris pro defensione illarum, preterquam quod necessarium erat ad retinendum aliquem clandestinum et subitum incursum Tartarorum. Ipse tamen vojevoda more consueto immemor fidei et quarumcunque inscriptionum sine aliqua reverentia et Mtis. vre. et nostre id quod dolose perconceperat facere jam est aggressus. Hesterno enim vesperi accurrerunt nuncii, per quos significatum est nobis, eundem vojevodam junctis sibi Turcis et Tartaris obsidione cinxisse castrum et oppidum nostrum Camenecz et possessiones villasque vicinas igne vastare popularique, propter quod contra omnem nostram voluntatem et cogitationem cogimur, hac ejus perfidia et machinatione excitati, contra eum expeditionem facere et defendere subditos nostros atque injuriam tantam ulcisci. Quod ideo scribimus Mti. vre. ut intelligat, si quid gravius evenerit, esse nos extra omnem culpam hujus expeditionis quam in eundem vojevodam facimus etiam persone nostre non parcendo. Deus scit quod toleravimus ejus aliquas injurias causa Mtis. vre. et earundem inscriptionum inter hec regna nuper factarum, quibus penitus nec subditi nostri nec nos contravenimus. Et si idem vojevoda aliter diceret, aut commentiretur aliquid de nobis prout consuevit, Mtas. vra credat, illud esse falsissimum, quam rogamus summopere, dum adhuc aliquod temporis superesset ad afferendum remedium huic malo, velit via qua meliori intelligit ejus hanc temeritatem compescere. Quod si ita infrenis fuerit, rogamus eandem Mtem. vram. velit juxta vim earundem inscriptionum ipsum cohibere a tam nefario ausu et castigare sicut meretur, ut aliquando tandem a sua malicia et protervia consueta conquiescat. Non libenter profecto ad hanc

expeditionem nos accingimus reservare cupientes sumptus faciendos ad alia que majora, instant, sed sicut diximus et ut Mtas. vra. jam optime intelligit, necessitate cogimur. Valere optamus felicissime Mtem. vram. cum ejus liberis nepotibus nostris charissimis, eidemque nos toto animo commendamus. Datum Cracovie . . . Junii.

Acta Tomiciana. Tom. I. pag. 40.

CCCCLXIX.

1509.

1509. *Sigismundū*, regele Poloniei, trimite pe secretariulū seu Stanislaw Goreczki ca ambasadorū în Ungaria, ca se cêră dela Camera Ungariei ajutoriū în contra *voivodului din Moldova*, care a năvălitū asupra Poloniei. Camera Ungariei respunde ambasadorului polonū, că regretă fôrte multū invasiunea voivodului, și că este gata în conformitate cu tractatele încheiate, ca se dea Poloniei totū ajutoriulū de care are trebuință, însă crede, că înainte de tôte e mai bine, ca Ungaria se trimită unū ambasadorū la voivodulū Moldovei, ca se-lū dojenescă și se-lū invite se dea satisfacere Poloniei pentru tôte pagubele, ce i-le a făcutū, ér' până atunci Polonia se nu începă nici unū resbelū cu voivodulū Moldovei. Ungaria crede, că procedura acêsta este cea mai bună, ca nu cumva voivodulū Moldovei se chieame în ajutoriulū seu și pe Turci și pe Tătari, cari apoi vorū ataca Polonia din tôte părțile.

Stanislaus Goreczki, Secretarius, Orator, Sigismundo, Regi. De actis suis apud Vladislaum, regem, et apud senatum Hungaricum.

Ser. princeps et domine, dne. clementissime. Ut omnem seriem totius actionis mee Mtas. vra. clarius intelligat, volui inprimis perscribere, quibus verbis usus sim in hoc senatu Hungarico Mtis. vre. nomine, ad impetranda auxilia debita contra Valachum, quorum is est effectus.

Si apud ignotos homines res mihi gerenda esset, patres amplissimi, vosque ceteri clarissimi viri, quorum mores et prudentiam nulla ex parte exploratam haberem, pudor me ab incepto fortasse deterreret, quominus, quod cogito, expromerem audacius. Vereri enim subinde oporteret, ne cui suspicandi preberetur occasio, de re a veritate aliena me verba esse facturum, magisque privati alicuius odii causa inflammatum ad ea dicenda venturum, cum exponam perditissimi hominis nefaria scelera factaque crudelissima et ab omni prorsus humanitate aliena; sed cum apud vos, excellentissimi viri, munus mihi dicendi impositum est, quorum prudentia cum ceteris virtutibus conjuncta non uni regno, sed multis non solum vicinis sed et longo locorum intervallo remotis, ex rebus gestis perspecta est, et cum ab eo rege dicturus veniam, cujus probitatem, cujus in rebus agendis summam animi moderationem modestiamque et vere regalem prudentiam satis superque vobis cognitam esse non dubito,

et de eo item homine, cujus immanitas atque ad omne facinus vi nature a patre relicta audacia eque perspecta est atque illius regis virtus et modestia, jam omni timore sublato ita rem nudis verbis explicare curabo, ut nihil affingere videar, sed pro rei necessitate omnia fideliter enarrare. Majestas igitur domini mei, que in hoc inclyto regno agens priusquam ad fastigium regalis culminis evecta esset, multis et quidem firmissimis argumentis fidem et amorem vestrum experta est, id mox post adeptam paterni solii sedem curavit, ut illius amicitie fundamenta solidiori vinculo firmaret, que divinitus jacta tunc esse credidit, ut nunc demum regii hoc honoris culmine insignita, ista regna veteris amicitie mutuique amoris officii devincta tanto fortius conjungeret et coadunaret, quorum alterius pericula mox initium alterius discriminis portendere, imo vero palam adferre videntur. Quapropter, consentiente omnium vestrum voluntate, in eam devenit sententiam, ut sicut regum ipsorum animi naturalis amoris vinculo copulati sunt, sic etiam inter ista regna mutuus amor, paululum intermissus, vires pristinas resumeret et recuperaret, utque in omnibus actionibus et periculis mutuis, utriusque senatus et populi idem velle et idem nolle ab omnibus hostibus ex mutuis auxiliis cognosceretur, et quos sibi ipsis invicem non deesse in omnibus adversis cernerent, hos persequi et invadere procul dubio formidarent. Re itaque ipsa ex animi sententia utriusque regis et regni confecta, cum inter cetera, que hujus societatis et amicitie articulis et conditionibus continentur, de vojevoda Moldavie sic cautum est: quod nec quis alius hostis, ipso suggerente, terras regni Polonie invadere debeat, et si vel ipse invaderet, vel alium quempiam hostem ad invadendum subornaret, qua animadversione puniri ab utroque rege debuerit, iisdem literis est abunde declaratum. A quo, cum jam nihil tale impendere, ne minima quidem suspicio esset, — quod postea multis verbis oratoris regii, domini Osvaldi Charlaczki, fuit confirmatum, — cumque Mtas. dni. mei cogitationes suas alio convertisset, ecce, subito fama pervenit, quam deinde illorum literæ, qui primo impetu invasi sunt, confirmarunt, vojvodam ipsum ingenti apparatu belli terras Russie ingressum esse et omnia ferro et igne crudelissime vastare, arces et civitates obsidere et oppugnare, nec ullo crudelitatis genere abstinere, imo multo seivius in omne genus utriusque sexus hominum, quam solent Tartari, exercere: nam ne a sacris quidem violandis rapacitatem suam cohibere potuit. Quantum vero numerum hominum cum rebus eorum, quamque infinitos greges armentorum reliquique pecoris et equorum abegerit, facilis est conjectura. Omnia enim territoria, quorum pleraque nunquam antea vastata erant, usque ad Leopolim celeri cursu penetravit, ne ipsa quidem Leopoli obsidenda abstinendo. Et si hec omnia cum iniquitate et ignominia, quam Mti. dni. mei et regno intulit recte quis expendere et estimare volet, profecto ipse vojevoda cum sua terra non erit tanti, ut cum hac jactura conferri possit. Majestas igitur dni. mei non dubitat, Dnes. vras. supra dicta iniquissimo ferre animo, et ita dolere, ut cogitent, is latro, qui omnia divina et humana violavit, meritas penas scelerum persolvat, ad quod persequendum cum omnibus regni sui viribus, mercenario milite etiam conducto, jam proficiscitur. Vras. Dnes. autem rogat, ut pro debito federis et societatis nuper inite suam Mtem. adjuvare dignentur: nam ex fraterne Mtis. dni. Hun-

garie Regis responso accepit, vras. Dnes. omnino id esse facturam. Cum autem Mtas. ipsa dni. mei tantam injuriam consilio et auxilio vrarum, Dnum, uti par est, ulta fuerit, non erit ei minori gaudio vindicta, quam fuerit injuria dolori. Vris Dnibus. autem offert se cum omnibus fortunis et regnis suis non solum pro debito, sed, si quid etiam posset, supra debitum, ad omnia presto esse futuram, que huic inclyto regno decus et ornamentum ac commodum allatura esse cognosset.

Quarto autem post die vocatus in senatum, tale accepi responsum ex ore rev. dni. Cardinalis. Imprimis autem omnem vim legationis mee repetivit et post hac, quanto dolore ipsos omnes affecerit hec illata Mti. vre. et regno ejus a Valacho injuria, multis verbis exposuit, dignumque esse omnium ipsorum judicio dixit, ut pro tot malefactis debita ultio ipsi vojevode justaque pena irrogetur. Dixitque quemadmodum Mtas. dni. Hungarie regis, ipsis mandavit et quemadmodum ex vi federis et societatis nuper inite debent, velle se omnino Mti. vre. contra ipsum vojevodam auxilia ferre. Sed priusquam id executioni demandabunt, designaverunt oratores nunc ad Valachum ituros: dnum. vid. Charlacki et Barlabey (nomen ejus non bene memoria teneo, ex literis dni. Charlacki ad dnum. succamerarium Cracoviensem scriptis melius poterit sciri) ut primum edicant vojevode, quod ea, que fecit, contra jusjurandum et contra honorem suum fecerit, utque primum abmoneatur, ut pro his omnibus damnis que fecit, et pro injuria Mti. vre. illata satisfaciat, qui si id noluerit, quod omnino Mtem. vram. armis juvare contra ipsum vojevodam decreverunt. Interim autem rogant, dignetur Mtas. vra. ab armis se continere, donec predicti oratores ipsum vojevodam admonebunt de satisfactione. Et hoc propter multas causas fieri volunt. Adduxit autem inter alia istas causas, quod Valachus, qui jam omnia fortasse ultima experiri proposuit, posset in auxilium et Tartaros et Turcos accire, quorum alteri possent ex alia parte regnum sue Mtis. invadere, ipse vero, qui habet terram naturali situ valde munitam, quot posset Mti. vre. tot insidias struere, ut sit timendum periculum. Et in hoc loco ea, que annis superioribus et Turcorum imperatori et Mathie regi, ac tandem regi Alberto acciderunt, recensuit, multis verbis asseverans, semper bellorum exitus esse incertos, Martemque communem. Vehementer rogavit, totius Senatus, qui aderat, nomine, ut interim vra. Mtas. ab armis supersederet, donec iidem oratores, qui ad vojevodam mittuntur. ad vram. demum Mtem. ab ipso vojevoda recta pervenient, et interim ipsi se etiam ad hoc ipsum bellum comparabunt, qui, si nunc jam vellent etiam, ire non possent, nisi se ad hoc prius comparaverint. Fuit tandem inter nos, omnibus audientibus, longa super hac re disceptatio. Dixi ego; impossibile esse cum tantis exercitibus vram. Mtem nihil agendo in Russia manere, quam Valachus ita vastavit, queque a muribus anno superiore tantam calamitatem in segetibus accepit, ut si illic interim manebunt hi exercitus, necesse esset, ut magna pars intereat fame. Dixi ego etiam, quo pacto sub rege Alberto regnum Polonie supradictam cladem acceperat, sed nunc jam non commissuros, ut perfido habeant fidem.

Preterea dixi: Mtem. vram. Julium Cesarem talibus in rebus imitari velle, qui nunquam per tales silvas et per loca, in quibus possunt insidie strui,

duxit exercitum nisi prius pertentatis et bene iisdem locis exploratis, quod sub rege Alberto non fuit observatum. Ad extremum post multa alia verba dnus. Quinque-Ecclesiensis assurgens dixit ad me: Si quid interim Majestas regia faciet, donec veniant ad suam Mtem. nostri oratores, fiat in nomine Domini, utinam felicibus auspiciis. Dixit iterum dnus. Cardinalis: nos nihil aliud in hac re videmus, quod melius esset, quam ut utriusque regni armis Valachus opprimatur, si pro illatis damnis satisfacere nollet, et propterea, ne quid adversi accideret, quod Deus avertat, Mti. regie, si se ita sine auxilio nostro fortune in hoc bello committet. Nam optime speramus de victoria, ubi utriusque regni arma simul ei inferrentur; clades vero regni Polonie, quam Deus ab ipso avertat, mox esset etiam clades regni nostri. Ad finem, dum peterem, ut mihi scriptum detur responsum, dixit et dnus. Cardinalis et dnus. Quinque-Ecclesiarum: non esse opus ut scribatur, et ambo repetiverunt: hanc esse vim totius rei, ut Mtas. vra. supersedeat ab armis ad adventum oratorum ab eis nunc jam mittendorum, et si Valachus noluerit satisfacere, quod omnino debita auxilia contra eum sunt lataturi, et tandem adjecerunt: ex vi federis sic fieri debere, ut prius ipse Valachus admoneatur.

Eo vero die, quo primum fui auditus, post prandium ad dnum. Varadiensem fui accersitus, cum quo erat dnus Moyses, magister curie, et dnus. prepositus Albensis; dixeruntque, sibi a senatu fuisse injunctum, ut si quid amplius haberem Mtis. vre nomine referendum, ut coram eis aperirem. Ego ea, que prius dixi, breviter repetivi. Posthac dnus. eps., ne frustra, postquam convenimus, hic sedeamus, cepit agere multis verbis de isto bello et cepit alios hostes vicinos enumerare, quod melius esset et tutius per viam concordie rem istam proseguere, ususque dicto Terentiano, uti est disertus, omnia, inquit, prius tentanda sunt, quam armis experiare etc. Ego paucis tunc ei respondebam, quia veneram non premeditatus, ipse vero cum plena pharetra venerat et Moyses etiam interloquebatur. Hec omnia in terrorem enunciabat dnus. Varadiensis, ad que ego ita ei respondi: melius est, ut Valachus castigetur, nec est timendum, ut si ei vis inferatur, Turcos et Tartaros in perniciem Christianitatis adducat, quia si id poterit hoc non obstante faciet libenter et nunc; si potuisset, fecisset libentius per Tartarum hanc excursionem quam per se ipsum, quia tutior ipse esset, cum per alium tantam calamitatem regno Polonie quam per se intulisset. Sed neque potuit Tartarus propter istum alium Tartarum, qui nuper appropinquavit, sed nec si vellet facile posset, quia adhibetur diligens custodia non solum in finibus terrarum sed et in Caffa sunt mercatores, qui omnium rerum ordinem exploratoribus nostris aperire solent, ubi autem sentit Tartarus homines expeditos contra se, non facile se fortune committit, quia jam sepe vapulavit.

Item: quod attinet ad concordiam istorum omnium Tartarorum adhuc est aliquid, quod nos tueri potest, quia Mtas. dni. nostri habet captivum regem Tartarie Zavolensis, quem ad talem necessitatem servat, cujus pileum, cum primum Tartari ejus elevatum viderent, subito accurrerent et irent libenter, quocunque Mtas. dni. nostri vellet. Preterea vero ipse Zavolensis habet matrem et fratres tres in hac Tartaria Nohajensi, et si ad hoc ventum esset,

quod extrema tentari deberent, posset Mtas dni. nostri ex illa Tartaria No-hajensi quantum vellet numerum Tartarorum asciscere contra quemlibet hostem. Verisimile quidem est, quod Turcus cum isto etiam Tartaro communicet consilia sua, sentiens christianos principes contra se conspirare velle, ut per eum impediatur hanc sanctam societatem, si cum Precopensi eos in gratiam restituere posset. Sed ubi jam ad hoc ventum esset, posset Mtas. dni. nostri cum his duobus suis regnis accessum prohibere, quia dum ad nos venire volunt Tartari, coguntur navigare flumina, campos Tartaricos cum regnis nostris determinantia, que in certis duntaxat locis sunt pervia, propter riparum eminentiam. Non haberent igitur alium aditum ad regna christiana, rege nostro prohibente, quam quod in Thraciam trajicerent, ex qua demum iter planum in Pannoniam ac deinde in alia regna christiana eis pateret. Pontus enim Euxinus illic est navigabilis, per quem in Thraciam facilis transmissio esset.

Item: si Valachus pro tanto debito non sentiret vindictam, — que, ut inquit vester Aristoteles in *Ethicis*, est pars justitie, — non solum non errasse se existimando melior fieri non studeret, sed ad omne facinus perpetrandum multo fieret propensior. Est enim homo barbarus et ab omni civilitate alienus. Preterea vero dux Moscorum nuper icta federa rescindendi quereretur occasio, si cum illo benigne ageretur, que anno superiore propterea fecit, quod vidit Mtem. regiam forti animo sibi restitisse. Feritas enim horum Barbarorum alienam virtutem ex natura sua pro vitio solet metiri. Esset item preterea modus puniendi Valachum ex rupto federe quomodo Carthaginenses cum ultimo discrimine patrie sue Hannibalem puniendum recusarunt, dum factio Barchina eum Romanis dedere nollet, quem Hanno, princeps adverse factionis, dedendum censuit, dum a Romanis peteretur. Quid tunc postea secutum fuit, ad quidve devenerint Carthaginenses, quod fidefragum Hannibalem dedere nollent, vram. Dnem. scio non latere.

Item: quod dixit rev. Dtio. vra., ipsum Turcicam potentiam esse accitutum, si aliter rebus suis prospicere non posset, ad quid hoc vergeret, ipse aperte intelligit, quia primum se ipsum perderet, posthac utrique huic regno excidium afferret. Potius igitur principiis obstandum et is latro de illa terra exterminandus gensque sua in alia loca transferenda et ibi nova colonia feliciori sidere deducenda, que utriusque regni specula esset, ex qua Mahumetica rabies procul videri possit, ne quid non previsum obesse possit, cum nunc sit communis hostis receptaculum omniumque sentina malorum.

Omnes item querele Valachi, quas hic fecit de Mte. regia, mera sunt mendacia meraque impostura, et si quis secus probare posset, vitam perdere vellem.

In fine adjeci hec verba, Hec dixi, reverendissime dne., non tanquam orator, nam limitatam habeo legationem, sed ad ea, que hesterno vesperi reverendissima Do. vra. in collatione proposuit, volui, que venerunt in mentem, respondere.

Dominus Joannes Buczacski, quod jam credo ad notitiam Mtis. vre. pervenisse, Constantinopoli rediens, vitam cum morte commutavit, sepultus esse dicitur in Temeszvar, induciis tamen cum Turco factis.

Egi etiam hanc ipsam causam singulariter apud omnes, quemadmodum Mtas. vra. jusserat mihi, omnium responsa cum tali spe accepi qualis est demum publice data, quod sint omnino auxilia debita laturi. Subodoratus sum etiam quoad potui, sint ne Valacho futuri auxilio, uti multorum vulgarium est rumor; sed nusquam id futurum potui deprehendere.

De literis reversalibus nemo fecit mentionem, obiter tamen incidit earum mentio, cum loquerer cum dno. Quinque Ecclesiensi, narravique, apud me jam pridem eas esse, et nisi Mtas. dni. Hungarie regis in adventum suum huc distulisset missionem earum, quod jam misse fuissent, nihil contradixit.

Dominus palatinus Transsilvaniensis hic non erat. Rey cum literis vre. Mtis. ad eum est profectus, qui huc mecum venit, sperans eum fuisse hic venturum.

Post peractam legationem dnus. Cardinalis de Tartaro Nohayski ex me quesivit in senatu, et narraui eis omnia de Tartaris omnibus ita, sicut est in re. Tandem me gracie vre. Mtis. commendo. Dat. Bude.

Senatus regni Hungarie Mti. vre salutem annunciat, obsequia sua offerunt ad omnia parata, in quibus Mti. vre. servire et placere possent.

Acta Tomiciana. I. pag. 41—45. Cod. Op. R. Cop.

CCCCLXX.

1509. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie episcopului *Luca* din Varmia, că dânsul a ajunsă într'unu resbelū fôrte greu cu *voivodulū Moldovei*, care asediăză Cameneşulū şi a devastatū cu ferū şi cu focū mai multe oraşe şi sate ale Poloniei. Regele rógă pe episcopū se facă rugăciuni lui Dumneşeu pentru succesulū fericitū alū acestui resbelū în contra Românului, care a luatū în ajutoriulū seu pe Turci şi pe Tătari.

1509.

Sigismundus, Rex, Luce Epo. Varmiensi.

Reverende in Christo pater, sincere nobis dilecte. Incidimus in grave bellum, nihil tale opinantes a Valacho, infert enim nobis bellum, Camenecz oppugnat pluraque oppida et villas igne ferroque premit sevitque, nec sexui nec etati parcens; nos vero cum magno dolore ejus furorem sustinemus: nam ut imparati contra tantam vim et potentiam nostris subito casu oppressis succurrere non possumus. Sed, Deo favente, tandem et nostris succuremus et vindictam in hoste faciemus, consurgimus namque in toto apparatu et viribus regni. Vestra vero reverenda Ptas. cum suo clero supplicationes ad Deum faciat pro prosperis successibus nostris, nam actio hec non solum cum perfido Valacho est, sed etiam cum Turcis et Tartaris, quorum auxilia sibi adscivit. Jam, Deo favente, inter octo dies hinc aggrediemur, vra. autem Ptas. res Prutenicas, uti solet, prudenter moderetur, et ita provideat una cum magni-

fico palatino Siradiensi, ut omnia pacata sint. Consulentibus consiliariis regni mittimus ad magistrum ordinis sive ad suos regentes, sub absentia sua, hunc nostrum motum bellicum ipsis demonstrantes, hortantes eosdem, ut nobiscum pro debito suo veniant. Vestra rever. Ptas. videbit commissionem ad eos datam, eandem pro qualitate temporis juxta arbitrium suum emendet et expediat aliquem ex officialibus cum hoc notario nostro, eisdemque pro expensis det vel dari faciat e pecunia nostra. Quod si quid aliud occurrerit ad ordinem significandum, per eosdem oratores faciat. Raphaelem legamus ad sedem apostolicam, suadente cardinale Regino, ut tunc ibi custodiatur res nostra cum Cruciferis, quando reges illi, vid. Romanorum et Gallorum, cum summo pontifice convenient; conventuros enim proximo mense Bononie speratur. Brevis autem copiam obtenti per Cruciferos vre. Pti. exemplum mittimus, videturque nobis, quod non sit nobis nocivum, sed illud breve, pro quo laborantur, ut suspendantur a prestanda nobis obedientia, non fuit ipsis concessum. Affectamus igitur rever. Ptem. vram., quoniam ipsam resolutissimam preter ceteros in ista Prutenica actione novimus, scribat aliquid pro informatione ipsius Raphaelis, quod per celerem tabellarium post ipsum mittamus. Alia dicet is notarius noster. Vestra autem Ptas. reverenda, ut premissum est, consulat paci, patrie et commodo nostro; factura enim est rem sua voluntate dignam et nobis gratissimam.

Dat. Cracovie in crastino S. Margarethe.

Acta Tomiciana. I. Appendix. Nr. 23. pag. 33—34.

CCCCLXXI.

1509.

1509. *Oswaldū de Korlathkew*, comitele din Comaronū și *Varnava Belay*, banulū Severinului, adevărescū, că fiindū dēnșii trimiși și însărcinați de către regele și magnații Ungariei, ca se mijlocescă încetarea resbelului dintre regele Poloniei și *voivodulū Moldovei*, au mersū mai ânfâiu la regele Poloniei, care ca se împlinescă voința regelui Ungariei a și datū ordinū căpitanilorū de la frontieră, ca se înceteze ori-ce acțiune de resbelū până se vorū întorče dēnșii (ambasadorii Ungariei) dela Bogdanū voivodulū Moldovei.

Nos Oswaldus de Korlathkew Comes comitatus Comaroniensis, et Castellanus Castrorum Thata et Komaron ac Barnabas Belay Banus castri Zewreniensis et consiliary Serenissimi principis et domini Domini Vvladislai dei gracia Hungarie et Boemie etc. regis Domini nostri gratiosissimi. Significamus tenore presencium quibus expedit vniversis Quod nos per eundem serenissimum principem et dominum Dominum Wladislaum dei gracia Hungarie et Boemie etc. regem dominum nostrum gratiosissimum, dominosque prelatos et barones eiusdem regni Hungarie ad Serenissimum principem et dominum Dominum Si-

gismundum eadem gracia Polonie regem, magnum ducem Lituaniae, Russie Prussie-que dominum et heredem etc. dominum gratiosissimum cum plena facultate, et mandato, ad componendum differentias dirimendumque bellum inter maiestatem eius, et Spectabilem ac Magnificum dominum Bogdanum Voyevodam terre Moldauiensis, exortum, nec non ad tractandum et concludendum de pace et vnione inter eandem Maiestatem et ipsum dominum Bogdanum perpetuo firmanda, missi ac deputati, Cum venissemus ad eundem Serenissimum principem et dominum dominum Sigismundum Polonie regem, dominum nostrum gratiosissimum exposuissemus que eius Maiestati, vota ac desideria Serenissimi domini nostri Domini Hungarie regis et consiliariorum regni Hungariae, Maiestas sua et domini domini Polonie regis cupientes quemadmodum in alys, ita et in hac quoque re., placere et obtemperare voluntati fraterne maiestatis, ac prelatorum baronumque incliti Regni Hungarie, Statim omnibus sue maiestatis capitaneis commisit et precepit, vt ab omni accione belli cessaret, quousque nos a spectabili et magnifico domino Bogdano voyevoda ad eius Maiestatem reuerteremur. Et in premissorum omnium testimonium sigilla nostra sunt presentibus subappensa. Datum Leopoli, Sabbato ante festum sancti Martini proximo. Anno domini Millesimo quingentesimo nono.

Originalul cu două sigile pendente în arhivele generale de la Moscva. O copie fotografică procurată de D-Ń N. Kretzulescu în Biblioteca Academiei române. — S'a publicat cu mai multe greşeli în Acta Tomiciana. I. App. pag. 34.

CCCCLXXII.

1509—1510. Cronologia resbelului *Moldovei* cu Polonii.

1509-1510.

Chronica.

XXVII. Junii Valachi Camenecz obsederunt.

MDIX.

VI. Iulii Rohatin exusserunt, Raphael captus.

IV. Augusti rex Sigismundus ex Cracovia contra Valachos exivit.

XXIV. Augusti rex Leopoli venit.

IX. Septembris acies structe ad Gliniani.

XIV. Septembris acies ordinate ad Kuropatvinki.

I. Novembris dominus Charlaczki et Baylabasz Berla oratores Hungarici a Vladislao rege ad Sigismundum regem Leopoli venerunt, ut sisterent bellum Valachicum. Rex Sigismundus missis oratoribus suis; videlicet Joanne Laski cancellario; Stanislao de Chodecz marschalco; Georgio Krupski, castellano Belsensi; Petro Tomiczki, secretario, cum oratoribus Vladislai regis Hungarie videlicet Osvaldo Charlaczki et Berlay Balabasz ad Camenecz ad

pacem cum Valacho componendam, ipse rex Sigismundus ex Leopoli ad Cracoviam XVI. Novembris profectus.

XXVI. Novembris rex Cracoviam venit.

XXII. Decembris oratores Hungarici et Poloni congressi sunt cum oratoribus et bojaris Valachorum in campo, cum Tentull Logoffet, Tador, Isaac, Pitar, Ivanko.

XXIX. Decembris oratores Valachi venerunt ad Camenecz ad tractandam et ineundam concordiam et pacem.

MDX. XVII. Januarii facta est pax perpetua per oratores inter regem et Valachos.

XXVIII. Januarii Petrus Tomiczki cum dno. Krupski ex Camenecz in Valachiam profecti.

Acta Tomiciana, I. pag. 45—46, Cod. Op. R.

CCCCLXXIII.

1509.

1509. Nobilulă română *Ionă Becuș*, castelanulă castrului Hinedórei, adeveresce, că George marchisulă de Brandenburg și soția dñsului Beatrice Frangepană i-au predatū în mânele sale castrulă lorū propriu numitū *Hinedóra* din Transilvania dimpreună cu castelele dependente de castrulă acesta, Hațegū, Marginea și Mănăsturū, și se obligă a restitui castelele aceste dimpreună cu tôte aparatele și mașinele de resbelū ori-cândū i se vorū cere.

Ego Johannes Bekews Castellanus Castri Hwnyad ac Castellorum Monosthor, Morsyna et Haczak, Recognosco per presentes. Quod quia Ill^{mi} principes domini Georgius Marchio Brandemburgensis etc. ac domina Beatrix de Frangepan Conthoralis eiusdem domini mei graciousissimi Castrum ipsorum Hwnyad Castellaque Monosthor, Morsyna et Haczak vocata, cum suis omnibus et singulis Machinis ingenys et pertinencys, ad manus meas durante beneplacito ipsorum dederunt et in officium contulerant, vnde ego cupiens ipsos Ill^{mos} dominos, dominum Georgium et dominam Beatricem, dominos meos graciousissimos, de et super restitutione dictorum Castri Hwnyad, ac Castellorum Monostor, Morsyna et Haczak vocatorum, simulcum pertinencys cerciores reddere, promitto fide mea Christiana, etc.

Datum in dicto Castro Hunyadh feria tertia proxima post dominicam Letare: Anno domini Millesimo Quingentesimo Nono.

Pesty, Krassó vármegye története. III. pag. 484. Originalulă în archiva regală din Bavaria. Acta Brandenburgica. CCIV.

CCCCLXXIV.

1509. *Sigismundă*, regele Poloniei, aprăbă și ratifică tractatul de pace și de alianță încheiat cu *Vladislau*, regele Ungariei, la a. 1507, și care se raportează în special la *Moldova* și la *Țeara-românească*.

1509.

Sigismundus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Litvaniae, Russiae, Prussiaeque etc. Dominus et Haeres significamus tenore Praesentium quibus expedit Universis. Quia saepunumero audivimus, omnes illos Reges et Principes, qui usquam post homines natos creari caeperunt, immortalitatem nomini suo, decusque aeternum, et gloriam peperisse, qui Populos sibi subiectos non tam regnando, quam iuste, et clementer, atque cum summa animi moderatione in pace, et in bello regendo, omnibus rebus, quae ad bene, beateque vivendum pertinent, augere, et cumulare studuerunt, quique ita vitae suae cursum tenere voluerunt, ut et viventes, ac demum fato functi, et essent, et existimarentur digni, quorum Imperio parere, et obtemperare Universi non solum paterentur, sed etiam sponte appeterent. Ea vero comparari solent his artibus, quibus domi, forisque strenue exercendis publice florentes efficiuntur. Cum igitur post mortem Divi Regis Alexandri germani nostri carissimi, qui proxime ante Nos his Regnis praefuit quibus et Nos Superis iuvantibus nunc praesumus, communi omnium consensu, et voluntate ad nos summa Imperii eorundem Regnorum delata sit, ut pro tantis meritis grati animi voluntatem apud omnes homines testatam relinquamus, diu multumque cogitantes, ut tales Principes aliqua saltem in parte aemulari, et ab eis formulam vivendi mutuari possimus, id nostro potissimum insedit animo, ut imprimis Paci, et Otio ipsorum prospiciamus, ac demum pro virili nostra id demus operam, ut omni cura et studio caetera peragamus, quae commodo et ornamento sint ipsis undecunque futura. Maior autem opportunitas nulla unquam ad hoc paruit, quam ut Nos cum Serenissimo Principe Domino Vladislao Hungariae, et Bohemiae Rege, germano nostro charissimo, natu maiore, quem semper loco Parentis colere consuevimus, Regnaque item utriusque nostrum Poloniae et Hungariae, perpetuo, et indissolubili nexu amicitiae, et Societatis contra quoscunque hostes, quocunque censeantur nomine, coniungamus, et confaederemus, quemadmodum id ipsum etiam antiquitus inter ipsa Regna fieri Literarum Monumentis memoriae proditum est. Quam quidem amicitiam, Societatem, et Confaederationem iam superioribus his diebus opera, et industria Oratorum et Consiliariorum nostrorum, et Regni nostri, Reverendorum videlicet in Christo Patrum Dominorum Joannis Lubranski episcopi Posnaniensis, et Joannis Laski Coadiutoris perpetui Ecclesiae Gnesnensis Regnique nostri Cancellarii, Magnificique et Generosi Stanislai de Chodecz, Regni nostri Marschalci, Leopoliensis, et Camenecensis Capitanei, et Christophori de Szidlowicz Succamerari Cracoviensis et Siradiensis Capitanei, sincere Nobis dilectorum, cum pleno Mandato, a Nobis et toto Senatu Regni nostri ad ipsum Serenissimum Vladislau Regem, et suae Maiestatis Regni Hungariae gravissimum et sapientissimum Senatum missorum, divina Nobis ad id gratia suffragante, ex cuius nutu Reges et Regna pendere universa perhi-

bentur, sub conditionis infrascriptis confecimus. Imprimis itaque conclusum est, quod Nos cum praefato Serenissimo Domino Vladislao Rege Hungariae Fratrem nostro charissimo, quemadmodum antea semper, ita et deinceps in mutua, et firma charitate, atque intelligentia, et sempiterno amore vivamus, et similiter inter Regna, et Dominia nostra, praesertim Hungariae et Poloniae, ac Magni Ducatus Litvaniae sit et habeatur Faedus, Pax, et Tranquillitas perpetua, bonaque et perfecta securitas, et quod Nos contra quemlibet hostem cuiuscunque Status, Dignitatis, Conditionis et Praeminentiae, Paganum, Schismaticum, et Christianum, nullo excepto, seu excluso, Hungariae et Poloniae Regna, Principatus, Terras, Dominiaque nostra, quae nunc Divina favente Clementia uterque nostrum possidet, et possessurus est, ac quae ad Nos, Regnaque nostra nunc pertinent, et in futurum pertinenbunt, invadentem, invadereque volentem iuxta conditiones infra scriptas Nos et Regna nostra adjuvabimus, et auxilia invicem faciemus, demptis tamen et reservatis omnibus Confaederatis, et cum quibus Pacem pronunc habemus, quousque videlicet iidem in huiusmodi Pace et Confaederatione Nobiscum permanebunt. Item quod quotiescunque dabitur opportunitas, et Nos concordiae ac unanimi voluntate, assistente auxilio Divino Contra Turcos, vel Tartaros generalem aliquam expeditionem facere voluerimus, seu aliquis nostrum voluerit, istud semper fiat cum Consilio, et imploratione auxilii a sede Apostolica, atque caeteris Principibus Christianis, ita quod tale subsidium dum petendum erit, per communes Oratores petatur, ut omnia inter Nos unanimi voluntate agi et tractari videantur. Item quia ex parte Moldaviae, ac Waywodarum eiusdem, variae hucusque, et quidem periculosae interdum differentiae inter Serenissimos Praedecessores nostros Reges Hungariae, et Poloniae extitere, postquam igitur Nos duo germani Fratres iisdem Parentibus editi habenas inpraesentiarum eorundem Regnorum moderamur, utpote Nos Sigismundus Patrio et avito Poloniae, pariter et Litvaniae, ipse vero Serenissimus Princeps et Dominus, Dominus Vladislaus Hungariae, et Bohemiae Regnis praesumus, et feliciter gubernamus, idque non absque divina dispositione factum esse credimus; quo omnis occasio futurae alicuius alienationis animorum, seu discordiae inter Nos, et Regna nostra vel etiam impedimenti, quod hanc Sanctam expeditionem, quam contra Turcos, ac alios infideles, et Crucis Dominicae hostes opitulante ipso Deo facere intendimus, impedire posset, e medio tollatur quoque haec nostra, et Regnorum nostrorum coniunctio, intelligentia et societas, pro stabilimento et propagatione eorundem Regnorum, et Dominiorum, conservationeque omnium subditorum nostrorum facilius perfici, et perfecta perpetuo etiam conservari, et permanere possit; conclusum est, ut viventibus Nobis, et praefata fraterna Maestate Serenissimi Domini Vladislai Hungariae Regis, ac utriusque nostrum Haeredibus, et Posteritatibus legitimis ex parte masculina sanguinis nostri in istis Regnis per electionem unanimem, atque concordem Regnicularum regnantibus, ratione dictae Terrae Moldaviae, vel Waywodarum eiusdem nullae unquam differentiae, lites, vel discordiae inter Nos, et Regna nostra oriantur, sed Terra illa apud eundem Serenissimum Dominum Vladislaum Regem, Sacramque coronam et Regnum Hungariae maneat, ipseque

Waywoda pro tempore constitutus ipsum Dominum Vladislaum Regem, Haeredesque suos praedictos pro Domino eorum cognoscat, et fidelitatis homagium semper praestare debeat. Poterimus tamen Nos Reges, et Haeredes nostri praedicti, cum Consilio et consensu Dominorum Praelatorum, et Baronum, caeterorumque Regnicolarum utrorumque Regnorum, de concordia facienda super Terra et Waywoda Moldaviae tentare, ne propterea deficientibus Haeredibus Nostris, quod Deus avertat, bellum aliquod proinde inter Regna suboriat: ita tamen, quod si ipsa concordia per Nos, et Haeredes nostros non finiretur, nullae propterea differentiae, et lites oriantur, sed hoc Faedus habeat robur. Interea vero temporis diuturnitas Juribus utriusque Regni nullum afferat nocumentum. Item dum et quando Nos, aut Regnum Poloniae, Haeredesque, et Successores nostri divina auxiliante Clementia expeditionem aliquam generalem contra eosdem Turcos facere voluerimus, vel etiam si Imperator Turcorum, aut Tartarorum in Persona veniret, vel filios aut Duces Tartarorum vel Turcus Bassam aliquem cum omni sua potentia, et viribus suis contra Nos, et Regna nostra, partesque sibi subiectas mitteret, ne praedictus Waywoda Moldaviensis tam praesens, quam etiam futurus, post tot accepta beneficia ab ipsa Serenissima Maiestate, et Regno suo Hungariae, defensionis Christianae Reipublicae, praesertim vero horum Regnorum desit, seque a ferendo auxilio quoquo modo abstrahat, conclusum est, ut ipse Dominus Rex Hungariae ipsum inducere, atque cogere debeat, ut penes Nos cum omni potentia sua, et totis viribus suis insurgat. Qui si hoc pacto insurgere noluerit, aut se aliter qualitercunque rebellem ostenderit, vel etiam si propterea in tantum necessitas exigeret, ut talis rebellis Waywoda etiam de Regno, et Terra Moldaviae deturbandus, et expellendus esset, in tali casu Nos Sigismundus Rex Poloniae suam Maiestatem, per eam superinde requisiti, ad hoc totis viribus cum omni potentia iuvare, et auxiliari tenebimur, et hoc etiam inter Haeredes nostros servandum intelligatur. Item quia ipse Serenissimus Dominus Vladislaus Rex praefatum Waywodam Moldaviensem, Successoresque suos in suis iustis Limitibus, et Terris per eosdem, et Praedecessores suos antiquitus possessis, et ad ipsam Terram Moldaviae pertinentibus tanquam fidelem suum, Sacraeque Coronae Hungariae contra quoscunque defendere, et protegere debet: si tamen idem Waywoda Terras nostras, et Regni nostri Poloniae, ac de iure ad ipsum, et Terram suam Moldaviae non pertinentes occupare, vel aliter qualitercunque contra voluntatem suae fraternae Maiestatis bellum Nobis inferre ausu temerario vellet, aut etiam Turcos, seu Tartaros in perniciem Christianitatis contra Nos et Regnum nostrum Poloniae induceret, et hoc evidenter, et probabiliter constaret, in hoc casu non debet contra Nos sua Maiestas, sed potius Nobis contra illum auxiliari, et contra eundem Waywodam tanquam suum, et Regni Hungariae rebellem, Regnique nostri Poloniae hostem una Nobiscum, prius tamen per Nos superinde requisita, agere atque eundem Waywodam ipse Dominus Rex Hungariae ad honestam et convenientem damnorum nostrorum satisfactionem compellet. Item si contingeret, quod Waywodam et Terram Moldaviae Imperator Turcorum, aut Tartarorum, vel ambo simul invadere, ipsiusque Terram occupare vellent, sua-

que Maiestas et Regnum Hungariae viribus et potentiae illorum impares essent: in hoc casu Nos Sigismundus Rex Poloniae, per suam Maiestatem requisiti, cum omni potentia nostra et Regnorum nostrorum in auxilium suae Maiestatis, ad defendendum dictum Waywodam insurgere, et venire debemus, ut eundem ab eorundem Imperatorum, et cuiuslibet eorum invasione, subiectioneque, paribus et iniunctis viribus liberemus. Quam primum tamen illum Woywodam a manibus, et potentia dictorum hostium eliberaverimus, tenebimur Nos Sigismundus Rex cum Universo Exercitu nostro e vestigio de Regno eius exire, et redire, et Regnum illud, prout nunc est, fraternae Maiestati, et suo Regno relinquere. Item si in Turciam pro bono Reipublicae Christianae inter Nos Reges decerneretur generalis invasio, tunc qualitercumque, et per quamcunque viam, cum quantove Exercitu Nos Poloniae Rex proficisci, et iter facere debemus, id communi consilio, atque deliberatione discernatur, qua habita tandem proficisci et se gerere debemus. Et si aut veniendum Nobis, aut mittendum gentes erit, tum Sacra Maiestas Hungariae fraterna, in tali casu providebit per hominem suum specialem, ut commode taxato etiam commeatu venire possimus. Item quaecunque Castra, civitates et alia quaecunque loca in eiusmodi expeditione, a manibus hostium recuperata fuerint, ad eadem Regna, et eosdem Dominos, ad quos antiquitus pertinuerant, redeant et revertantur, atque restituantur. Si vero prius ad Nos, et Regna nostra, vel eiusdem Serenissimi Domini Fratris nostri non pertinuerunt, sed de novo adempta fuerint, inter Nos aequali, iusta, et fraternali divisione, pro magnitudine laborum, et expensarum ad eadem factarum, dividi debebunt. Si vero aut Imperator Turcorum, vel etiam Tartarorum per se propria in Persona veniret, aut Filii sui Duces Tartarorum venirent, aut etiam Bassam aliquem cum potentia, et integro Exercitu suo, causa occupandi Regnum Hungariae, vel Terras Transylvaniae aut Moldaviae mitteret, aut Nandorlbam, vel aliquod Castrum finitimum notabile obsideret ita quod sub illo moraretur, et pausaret, in hoc casu Nos cum Universo Regno nostro Poloniae, et Universa potentia semota omni excusatione consurgendo in auxilium suae Maiestati et Regno Hungariae venire, aut prout suae Maiestati, et Consiliariis suis commodius et utilius videbitur. Interea temporis, dum ipse Turcus veniret, Nos cum gentibus nostris alias partes Domini ipsius Turci hostiliter aggredi, aut aliquem locum obsidere, et in tantum urgere debemus, ut ipse Turcus Regnum illud deserere, et ad sua tutanda redire compellatur. Similiter etiam si Imperator Turcorum, vel etiam Imperator Tartarorum, aut Filii, sive Duces eorundem per se propria in Persona venirent, aut etiam Bassam aliquem cum potentia et integro Exercitu suo contra Regnum Poloniae, causa occupandi mitterent, et in eo remanerent, vel Castrum Camenecense, seu Leopoliense obsiderent, ita, quod sub illo morarentur, et pausarent, in hoc casu sua quoque Maiestas vicissim cum Universo Regno suo Hungariae, totaque potentia, et viribus suis, semota omni excusatione insurgendo, in auxilium nostrum venire, aut prout Nobis et Consiliariis nostris commodius, et utilius videbitur. Interea temporis dum videlicet Turcus (siquidem Turcus venerit) illic occupabitur cum Gentibus suis, alias partes Domini ipsius Turci hostiliter aggredi, aut aliquem locum obsidere, et in tantum urgere debet, ut ipse Turcus Regnum ipsum nostrum

et Dominia nostra deserere, et ad sua tutanda redire compellatur. Item si contingeret contra Terram, seu Waywodam Transalpinum Turcum insurgere et illud Regnum, aut ad officiatus distribuere, vel penitus aliter, quam, nunc, pro se usurpare voluerit, extunc cum ipsa Maiestate fraterna, si per eam requisiti fuerimus, praefato Woywodae subvenire debebimus, prout communi consilio melius videbitur. Quo quidem Regno ab ipsis Turcis eliberato tenebimur postea cum Universo Exercitu nostro quam primum de illo exire, et redire et Regnum ipsum praedictae Maiestati fraternae, ac Regno Hungariae pacifice, relinquere. Si vero hostis alius quicunque quam Turcus, aut Tartarus Regna nostra, et partes subiectas, vel eiusdem Domini Regis Hungariae Fratris nostri invaderet, Pars per alteram in tali casu requisita debebit alteri Parti modo praemisso invasae omni favore, consilio, et si Regnum eiusdem protunc fuerit tranquillum, aliaque gravi necessitate eo tempore non premeretur, et omni possibili auxilio adesse, ut omnibus, et praesertim hosti illi pateat et innotescat, Nos esse unum, et quod alter alterum deserere non intendit. Item quod neuter nostrum Regum inconsulto altero aliquam Pacem, vel Concordiam cum Turcis facere debeat, sed simul illam habeamus, vel non habeamus; et Serenissimus Dominus Rex Hungariae, qui cum Illustrissimo Domino Venetorum una pro nunc Treugas cum Turcis habet, quam primum expirabunt, pro novis ineundis et disponendis simul Nobiscum, et Nos cum sua Maiestate medio Oratorum nostrorum laborabimus; et si alter nostrum altero inscio Turcos provocaret, aut bellum illis indiceret, aut inferret in hoc casu alter alteri bella moventi succurrere non teneatur. Item si aliquem contingeret qualicunque ex causa inter Nos et subditos hincinde nostros, aut ratione metarum, damnorum, vel aliarum quarumcunque rerum aliquam differentiam, vel dissensionem suboriri, per hoc Pax ista perpetua inter Nos, et Dominia nostra facta, non intelligatur violata, sed quamprimum per utrumque nostrum Regnum eligantur more alias consveto ad loca consveta certi probi homines, qui huiusmodi differentias videant, et solum Deum prae oculis habentes sub firmissimo iuramento iustitiam inter Partes faciant, quemadmodum antiquitus semper observatum, et adhuc tempore Serenissimorum quondam Casimiri Poloniae, Genitoris nostri charissimi, et Mathiae Hungariae Regum felicitis reminiscentiae ordinatio facta fuit, ita, ut nulla unquam Occasio infringendae huius Pacis praestetur. Item quod salva sint Jura negotiatorum in utroque Regno antiquitus servata. Item quemadmodum uterq; nostrum, et Regna nostra sibi invicem assistere, consiliaque, et auxilia contra hostes modo praemisso invicem praestare debeant, sic nullus nostrum Regum in damnum, iacturam, molestiam, iniuriam, vel perturbationem alterius, et Regnorum suorum cum aliquo Principe, aut homine cuiuscunque Status, et conditionis existente se confaederare, aut amicitias quocunque modo contrahere debeat. Quae omnia supra scripta Nos Sigismundus Rex supra scriptus in omnibus punctis, conditionibus, et articulis, rata, et grata habentes, in verbo nostro Regio promittimus, et pollicemur pro Nobis, et Haeredibus nostris, firmiter et illaese observare, et adimplere, observarique, et adimpleri facere harum nostrarum, quibus Sigillum nostrum est appensum, vigore, et testimonio literarum medi-

ante. Datum in Consilio Piotrcoviensi generali prima die Aprilis Anno Domini Millesimo, quingentesimo Nono, Regni vero nostri Anno Tertio.

Ego Andreas Archiepiscopus Gnesnensis et Regni Poloniae Primas, Joannes Cracoviensis, Vincentius Vladislaviensis, Joannes Posnaniensis, Lucas Varmiensis, Erasmus Plocensis, et Mathias Premisliensis, Regnique Poloniae Vicecancellarius, Episcopi: Spytko de Iaroslaw Castellanus Cracoviensis, Nicolaus de Kamieniec Cracoviensis, Nicolaus Lubranski Calisiensis, Ambrosius Pampowski Siradiensis et Marienburgensis, Capitanei, Jaroslaus de Lassko, Joannes Nicolaus de Kretefow Junivladislaviensis, Stanislaus Kmita de Wisnicz Russiae, Otho de Chodecz Podoliae, Nicolaus Firley de Dambrowica Lubliensis, Stanislaus de Strzensko Plocensis, Prandota de Trzozana Ravensis, et Joannes Odrowanz de Sprowa Belsensis Palatinus, Joannes Zaramba de Kalmow Posnaniensis, Joannes Jaxanth de Brudzew Calisiensis Castellani, Joannes de Lassko Coadiutor perpetuus Ecclesiae Gnesnensis Regni Poloniae Cancellarius, Posnaniensis et Plocensis Ecclesiarum Praepositus, Stanislaus de Chodecz Marschalcus Regni Poloniae, Leopoliensis et Camenecensis Capitaneus, Janussius Latański Gnesnensis, Joannes de Przeramb Siradiensis, Andreas Zaim Lanciensiensis, Andreas de Oporow Brestensis, Stanislaus de Koscielec Junivladislaviensis, Jacobus de Srekluka Woinicensis, Andreas de Koscielec Visliciensis, Joannes de Kamieniec Leopoliensis, Nicolaus de Pidcza Premisliensis, Thomas de Bartniki Plocensis, Andreas de Radzieiowice Sochaczoviensis, Petrus de Niemiglowy Ravensis, Andreas de Cuthna Gostinensis, Stanislaus Kuropatwa de Lancuchow Chelmensis, Jacobus de Pothphilipio Camenecensis Castellanus, Christophorus de Szydlowiec Succamerarius Cracoviensis, et Siradiensis Capitaneus, et Stanislaus Zaroczk Curiae regalis Marschalcus, Praelati, et Barones ac Proceres praedicti Regni Poloniae apud Sacram Regiam Maiestatem gloriosissimique Domini nostri Regis constituti, praedicto Serenissimo Domino Vladislao Regi Hungariae etc. promittimus, et pollicemur, quod Nos ad observandos praedictos Articulos Pacis, et mutuae intelligentiae eidem gloriosissimo Domino, Domino Sigismundo Regi semper fideles, et sinceri Consultores erimus, et quod Nos quoque eosdem Articulos pro perpetua quiete, et conservatione horum Regnorum, quantum ad Nos attinet, et in Nobis erit firmiter observabimus, sine omni dolo, et fraude.

Dogiel, Codex dipl. Regni Poloniae. I. pag. 113—117. După originalul investit cu sigilul regelui Sigismund și cu alte 33 sigilă ale consilierilor sei.

CCCCLXXV.

1510. Orațiunea *episcopului Achile*, a legatului apostolică, prin care îndemnă pe regii și pe magnații Ungariei și ai Poloniei să se ridice cu *resbelă asupra Turcilor*. Amândoi regii răspund, că dâșii vor pleca la resbelă când vor merge și cei alaiți principi creștini, de-ora-ce numai singuri nu sunt în stare, ca să atace pe un înimic atâtu de înfricoșat. Totu o-dată dâșii cer subvențiuni materiale din partea scaunului apostolic.

1510.

Verba, quibus Achilles de Grassis episcopus Civitatis Castelli legatus apostolicus reges et proceres Hungariae et Poloniae in causa generalis expeditionis contra Turcas faciendae alloquutus est.

Cum multa in vestris conventibus ut plurimum agitari consueverint, Rex Serenissime, Reverendissimi Presules, invictissimi principes et proceres ornatissimi, quae ad communem humani generis salutem spectare videntur: in hoc vero ea nunc rerum magnitudo pertractari speratur, quae non solum ad Reipublice christiane dignitatem atque incolumitatem, verum etiam ad communis omnium imperii propagationem pertinere iudicatur. Quo factum est, ut Sanctissimus dominus noster Iulius secundus Pontifex Maximus me licet indignum, qui huic vestro interesset concilio, eiusque mentem et desiderium exponerem, Legatum huc ad vos transmiserit. Novit enim ille potentissimos Hungaros Reges et populos ad defendendam Rempublicam christianam, atque ampliandam ecclesiae dignitatem paratissimos semper extitisse, neque a Pontificum voluntate ullo unquam tempore ne transversum quidem unguem oberrasse: hinc in maximam descendit spes, ut vestro auxilio, ymo vobis auctoribus immanissimos christiani nominis inimicos, quod semper optavistis, possit facillime prosternere, atque ita prosternere, ut a terris penitus omnis eorum tollatur impietas. Quae sit igitur nostrae orationis futura materia, videtis, ut simili ad preclaram, necessariam saluberrimamque persanctissimam expeditionem in Turcos capessendam necessitate facilitateque universum christianum nomen excitari debere ostendamus. Verum ut oratio nostra vestros ad hoc suscipiendum bellum animos incendat, ut statim acceptis armis in hostem eatur, Deum optimum maximum precor, vobisque omnibus, antequam dicere ingrediar, Sanctissimi nostri Pontificis nomine salutem et benedictionem apostolicam elargior, ut sic ab ea orsus (†) auspicius nostrae orationis initium faciamus.

* Prius tamen quam de huiusmodi suscipiendi belli necessitate atque facilitate quicquam disseramus, aliud quoddam nobis se ultro dicendum offert, quod certe maximum atque incredibile huiusce negotii est fundamentum, quodque si amoveris, nichil magnum, nichil salutare deinceps poteris unquam efficere, omnia confundantur, perturbentur, deleantur, necesse est. Igitur qui volunt alienam domum irrumpere, concordēs inter sese atque unanimēs esse oportet: nam ubi fuerit concordia, licet vires sint exiguae, plus tamen efficietur, quam si vires essent maxime, verum discordia inter se disgregate. Quandoquidem concordia imperia e modicis orta principiis consuevit maxima reddere: hec eadem discordia puncto temporis everti, et in aliquo pergrandi conatu pessundari sepe videmus.

Idcirco Presules Reverendissimi, principes et procures ornatissimi, indissolubile quoddam esset inter christianos principes sancendum et cum glutino copulandum fedus, cuncta pretermittenda odia, inimicie delende omnes, sanctissimum illud Christi Salvatoris nostri verbum ab omnibus amplexandum: pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis; iam enim satis evaginatus ensis per omnem Italiam, perque universam christianitatem evagatus est, iam satis superque christiani sanguinis effusum, iamiam illa arma, que diu in vosmet ipsos absque ulla ratione, non tamen sine maxima strage debachata sunt, eo essent convertenda, unde laudem, unde gloriam, unde triumphos, unde etiam premia ab immortalis Deo essemus reportaturi. Sed quoniam vereor, bone Deus, tu tamen tua pietate tantam a tuis fidelibus calamitatem averte, ne assiduus inter nos exhausti bellis prede demur truculentissimo hosti: quoniam timeo, ne Italiam tot cladibus affectam, tot fortissimorum virorum militibus interfectis, tot magnificentissimis classibus amissis denudatam immanissimus ille hostis et nostri sanguinis avidissimus invadat, invasam capiat, captam diruat, et eo facilius ianua sibi admodum reserata, reliquum, quod superest, christianitatis penitus absorbeat.

Quapropter, pientissimi principes, miseremini animos non digna ferentes, tantum enim in vobis illius spes inclinata recumbit. Excitamini igitur, Hungari procures, et soli perpetuam tante rei vobis gloriam vendicate, ut sanctiende atque componende inter christianos pacis auctores vos fuisse omnis posteritas intelligat, sciatque vestra tantum opera e terrarum orbe impietatem omnem fuisse sublatam: quod facillime prestare poteritis, si enixe operam dabit, ut bella inter Serenissimum Romanorum Imperatorem Electum Maximilianum semper Augustum aliosque principes christianos ex una, illustrissimumque dominium ac senatum et populum Veneciarum partibus ex altera in Italia, prothdolor! non parum seviencia, vestra auctoritate, opera atque intervencione pace concordiaque sopiantur et terminentur: hoc ipsa omnis Italia supplex postulat, hoc christiani omnes flagitant, cogitant, obsecrant, hoc Sanctissimus pontifex noster summo desiderio desiderat, atque ad id, quo paterno decet affectu, vos admonet, hortatur, obtestatur.

Nunc breviter de belli necessitate dicamus. Bellum igitur hoc ita nobis necessarium videtur, ut omnino sit gerendum. Nam cum due sint cause, quibus excitati iuste bellum aliquod aggredi consuevimus, aut enim dum iniuriam prius illatam vindicare desideramus, aut dum periculum imminens propulsare cupimus, bella ultro inferenda esse censem: nempe autem duo hec, si recte animadvertere voluerimus in presenti negocio, supra quam dici potest, inesse perspiciemus: erat namque tota olim Asia christianorum dicionis, cum e quibus nescio tenebris Maumetanus ille hostis emergens cepit omnia ferro flammaque invadere, civitates diripere, Reges eicere, Imperatores expellere, brevisque totius Asie potitus in Europam quoque nostram transgressus est.

Hoc ego in loco premitto, procures, quantas calamitates, quantas strages christiano nomini intulerit, cuinam esset ocium tot Regum, tot principum, tot populorum cedes deplorare, quis unquam posset tot nobilissimas urbes ab immanissimo hoste funditus eversas defflere, quis Constantinopolis

vias christiano sanguine veluti quoddam flumen exundantes sine lacrimis memoraret, quis tam durus, tam ferreus invenietur, qui tot christianorum milia crudelissime in Salvatoris nostri contemptum trucidata posset siccis oculis enarrare? at tandem, proh dei immortales! considerate, christiani principes, quo nos animo esse decet, cum Christi Salvatoris nostri, quo nobis nichil clarius, nihil iucundius, nichil acceptius esse debet, tot sanctissima delubra atque templa violata, profanata, spoliata esse videmus. Nonne creditis tot interfectorum animas, ipsamque terram christiano sanguine madefactam ultrices manus expectare? Eya igitur, principes invictissimi, tot Regum cedes, tot populorum strages, tot Christi templa dirupta manu vestra potenti vestrisque, quibus vincere semper consuevistis, armis ulciscamini. Quid autem de imminente periculo dicendum est? Vos, quo viciniore estis crudelissimo hosti, eo etiam melius omnibus novisse debetis. Non enim ille solum Asia contentus, sed et magnam iam Europe partem occupavit, maiorem adhuc occupaturus, nisi temerariis ausibus illius obviam eatur. Quid quidem? si etiam pacem volumus, per eius perfidiam habere minime possumus, neque si ipse eam quesierit, ei credendum est, qui pacis, fidei Religionisque nostre inimicus inquietus, insaciabilis, regnandi cupidissimus, sanguinis christiani avidissimus, oras omnes sibi vicinas ferro flammaque devastat, maria omnia piratarum more decursitat, Illiricum, Dalmaciam Misiam, ceterasque regiones omnes quotidie depredatur, agros depopulatur, mares feminasque in captivitatem abducit toti iam imminet septemtrioni. Ergo cum tantum periculum omnium oculis observetur, perpetuo dormitent christiani, nunquam oculos attollent, ut fedissimam illam tempestatem iamiam appropinquantem et omnia devastantem respiciant? O nos cecos? dum inter nos dygladiamur, dum viribus nostris in hiis gerendis bellis, que nullam nobis possunt afferre gloriam, exuimur, dum in viscera nostra gladium convertimus, eo nostri augetur hostis potencia, ut sic ille tamquam leo rugiens circuiens, querens quem devoret, nos nichil tale suspicantes de improvviso sit invasurus. Quapropter tu optime maxime Deus, aperi oculos populi tui, ne semper obdormiant, ut errore cognito viam proprie salutis pariter agnoscant. Non desunt nobis ad expellendam ex orbe impietatem hanc vires, non arma, non copie, non classes, sed mens et concordia! hanc tu omnipotens Deus, si te ulla creature tue tangit cura, e celo nostris infunde pectoribus, ut imposito tantis calamitatibus fine hanc tandem aggrediamur expeditionem, qua ab hiis imminentibus periculis sine timore inimicorum nostrorum liberati tibi serviamus, nobisque quietem et salutem perpetuam acquirere valeamus. Ceterum ne quispiam inexpugnabiles forte hostium vires esse arbitretur, nichil facilius ex hoc bello victoria brevissime ostendam. Nam si Asianos populos, vires, arma nostris Europeis volumus comparare, facile cognoscemus, quanto prestanciores hostium potencia nostre sunt future vires. Quis nescit Asianos mollissimos atque effeminatissimos semper exitisse, maximos quidem et innumerabiles parant exercitus, omnique rerum copia ornatissimos, sed qui vix conspectis evaginatibus hostium gladiis turpissime in fugam vertantur: nichil unquam dictu dignum aut memorabile bello peregerunt. Cum enim ad manus ventum est, et gladio res peragenda, stare loco nequeunt, huc et illuc puerorum more pugnantes discurrunt, eminus sagitis eiacularantur,

que facile vel ab inermi repellantur, hostem impetunt, velitatio potius illa quam pugna nuncupanda est. At nostri Europei et eminus mille instrumentorum generibus dimicant, et cominus gravi armatura circumdati intrepide manus circumserunt. Insurget igitur tota Europa ducibus, armis, equis, classibus, machinis munitissima contra Asianas illas delicias. Sanctissimus Pontifex noster maximus non solum subsidium, copias, classes, verum etiam semet ipsum cum omnibus supremi ordinis sacerdotibus iturum, si opus fuerit, ultro spondet et pollicetur. Hunc Itali, hunc Anglorum, hunc Hispanorum, Sicilieque et Portugalensium Reges potentissimi proculdubio sequentur, Germani quoque et Galli eorum rebus nostra auctoritate, ut speratur, pacatis minime deficient. Sed quis Asiani molliciem Italicorum strenuitati, Germanorum fortitudini, Gallorum impetui, Anglorum ferocitati, Hispaniorum et Portugalensium robori audeat comparare? quis, ut de vobis tandem loquar, fortissimi proceres, vestra non solum arma, verum etiam aspectum non trepidabit? aut qui vobis ad perpetendos omnes milicie labores possunt inveniri aptiores? vos enim nullas novistis delicias, quibus humana corpora sepiissime enervare atque molestare consueverunt.

Omnes expertes estis molliciei, frigora, calores, ventos, aquas, pulveres sine ullo discrimine, cum res exigit, constantissime perferre ab ipsa puericia didicistis, non humi iacere, sub divo pernoctare durum vobis aut asperum videtur, que omnia certe non mediocrem victoriae spem cum Dei aiutorio ac magno christiane rei incremento nobis polliceri videntur, presertim cum (ut periti omnes illarum rerum uno ore affirmant) tyrannus ipse Turcorum, quod etiam ad spem victoriae non mediocriter pertinet, morbis et armis confractus non procul absit a morte, filiique eius, qui multi sunt, in paternos annos inquirentes, mortem senis expectaturi non videntur, sed de imperio inter se digladiaturi sint, quos discordiis et domesticis bellis sedicionibusque implicatos facillimum erit omni Europa et paterna ditione exuere: quapropter, Rex Serenissime, Reverendissimi et Illustrissimi Principes, cum necessitas ipsa hortetur, suadeat, impellat, cum periculum maximum, nisi hoc suscipiatur bellum, christiane Reipublice immineat, cum vires nostras hostium potencia validiores esse videamus, cumque victoriam, Deo duce, sperare habeamus, pulcherrimam hanc et gloriosam expeditionem aggrediamur, que nobis securitatem, gloriam et divicias speciosissimas, triumphos et premia sempiterna est allatura. Surgite igitur, proceres fortissimi, arma capite, vestrumque robur ut semper alias invictissimum esse ostendatis: surgite et accingimini gladio, sequimini, quo nos omnipotens Deus, eiusque in terris Vicarius Pontifex noster maximus vocat: surgite, inquam, et vestris invictissimis armis muniti, ite per ignavas gentes, famosaque Regna, et primo belli motu prosternite Turcos, quod ille nobis prestare dignetur, qui trinus vivit et regnat in secula seculorum amen: Dixi.

In eandem fere sententiam dictus legatus cum Serenissimo domino Sigismundo Rege Polonie egit, adiunctis paucis, que ad rem Prutenicam attinebant.

Responsum datum eidem legato per Cardinalem Strigoniensem, nomine Maiestatis Regie Hungarie, et per Sigismundum Regem Polonie.

Regia Maiestas dudum et semper desideravit, ut aliquando concordibus votis et animis Regum et principum christianorum fieret communis et generalis expedicio contra Turcum christiane fidei inimicum, et nisi aucta fuisset potencia Turci, prout est plurimum aucta, viresque Regnorum sue Maiestatis attrite non fuissent, erat in votis Maiestatis sue, eciam non expectatis aliis Regibus et principibus christianis, facere expeditionem contra eundem Turcum. Cum vero Sanctissimus dominus noster admoneat nunc Maiestatem suam ad suscipiendam eandem expeditionem, proponatque ceteros quoque Reges et principes christianos ad illam accessuros, Maiestas sua pro consuetudine maiorum suorum et sui Regni Hungarie offert se paratam ad suscipiendam ipsam sanctam et diu desideratam expeditionem, vultque illam inire, dummodo Sanctissimus dominus, compositis animis christianorum principum, qui mutuis inter se certant odiis, efficiat, ut illi quoque vadant ad eandem expeditionem: sola enim Maiestas sua cum viribus et potencia Regnorum suorum non sufficit ad invadendum tantum hostem, qui non nostro uni Regi, sed eciam pluribus Regibus simul est formidolosus.

Sed et memoria repetit Maiestas sua, quod cum olim principes christiani, suscepta generali expeditione contra prefatum hostem, non possent traicere in Greciam, prout ipsi postea dicebant, propter tempestatem maris, Serenissimus dominus Wladislaus Hungarie et Polonie etc. Rex, patruus secundum carnem Maiestatis sue, qui non expectatis aliis, solus opposuerat se Turco, periit cum Regno suo.

Ibit igitur Maiestas sua in prefatam expeditionem, cum alii quoque Reges christiani iverint, et sumministrentur Maiestati sue nervi belli, hoc est subsidium pecuniarium, quo tantum onus belli sustinere possit: attrite enim sunt nimium vires Regni Hungariae tam propter continua bella, tam propter mortalitatem, opusque est pecunia, que detur militi, quo abundat Maiestas sua.

Ad tractandum autem de prefata expeditione, quando et quomodo suscipienda sit, ac de subsidio pecuniario, tum aliis, que ad eam rem pertinent, mittet Maiestas sua oratores ad Sanctissimum dominum et sedem apostolicam, quanto celerius poterit.

Quia vero Reges et principes christiani nondum inter se sunt concordantes, nec deposuerunt arma suscepta, Maiestas sua interim, dum isti Reges concordant et se preparant ad prefatam expeditionem, decrevit facere breves inducias cum Turco, ut interim se preparet, et ne Turcus ob non susceptas cum eo inducias Regna Maiestatis sue invadat, et preoccupet expeditionem christianam contra se susceptam, et non existimet Sanctissimus dominus atque alii Reges et principes, quod eiusmodi inducias facere vellet Maiestas sua ob aliquam aliam quam predictam causam.

Decretum autem est in conventu Tatensi in Hungaria, ut accipiantur inducie cum Turco ad biennium aut triennium.

Similem eciam et in omnibus concorditer responsionem a Rege Polonie

accepit, dum fratres unanimes et dominia vicinitate coniuncta mutuam super omnibus haberent intelligenciam pactis et confederacionibus saucitam.

Ex Reg. orig. An. VII. Arm. XXXII. Tom. XXI. fol. 213.

Theiner, Monumenta hist. Poloniae. II. pag. 331—334.

CCCCLXXVI.

1510.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie lui Luca, episcopului din Varmia, că Turcii au alungat din Țera românească pe vovodul *Michnea*, și este de temut, că Ungaria se nu fie silită a începe resbelul cu Turcii mai înainte de ce scaunul apostolic va fi făcut totă pregătirile necesare.

. Turcus in Transalpina Muchna (Michno) vojevoda expulso alium sua auctoritate constituit et verendum est, ne Hungari cogantur prius bellum gerere, quam sedes apostolica parata sit.

Acta Tomiciana. I. App. pag. 35.

CCCCLXXVII.

1510.

1510. Fragmentul din inscripțiunea pusă pe mormântul vovodului *Michnea* din Țera-românească, asasinat în Sibiu de către sârbul Dumitru Iaksich.

Regnabam nuper multo cumulatus honore
Sede parentali splendida sceptrā gerens
Ante meam faciem provincia nostra tremebat
Me quoque finitimae pertimere plagae.
Praedonum fueram domitor, furumque flagellum
Justitiam rigide fortiter ense colens.
Christigenis volui sociata jungere signa.
Inque Byzantinos arma movere lares.
Jam mihi non vires, auri neque copia fulvi
Defuit, aut quidquid principis aula tenet.
Dum mea gens patrio pepulit me perfida regno
Turcarum immensa concomitata manu — Cibinium fugi etc.

Acastă inscripțiune a fost compusă de către Doctorul Ionu Salius.

Engel, Geschichte der Moldau u. Walachey. I. pag. 193.

CCCCLXXVIII.

1510. *Vladislaus*, regele Ungariei, primesce sub protecțiunea sa pe *văduva voi-
vodului Michnea* și pe *Mircea* fiul său, și invită pe comunitatea Sibiului, ca se le per-
mită a locui acolo, se-i trateze cu totă onorea, și se-i apere în contra ori și cui.

1510

Commissio propria Domini Regis.

Vladislaus Dei gratia Rex Hungariae et Bohemiae etc.

Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti. Scire vos volumus, nos Generosam Dominam relictam ac Vayvodam Myrche filium eius, et Agilem Szthoyka familiarem nostrum suumque socium et totam praenominatorum familiam in nostram regiam protectionem et tutelam singularem recepisse, cupereque et velle omnino, ut intra dominia ac in terris et provinciis nostris tuti, securi et sub bona tranquillitate permanere possint, id quod aliis litteris omnibus ceteris subditis nostris commisimus et mandavimus. Itaque fidelitati vestrae firmiter mandamus, quatenus eosdem, Dominam relictam et Waywodam Myrche ceterosque nominatos, totamque domum et familiam eorum pacifice, secure et absque ullo impedimento istic in medio vestri conservare, ac honorifice istic eos fovere, insuper vero contra quoscunque defendere et protegere, ac in bona et tranquilla securitate manutenere modis omnibus debeatis et teneamini, et aliquod nullo modo facere praesumatis. Ex Curia nostra Wyssegradiensi feria quarta proxima ante festum Pentecostes anno domini millesimo quingentesimo decimo.

Epigraphe: Prudentibus et Circumspectis Magistro civium ac Judici et Juratis civibus ac Senioribus totique Consulatui Civitatis nostrae Cibiniensis fidelibus nobis dilectis.

Ex autographo egomet transscripsi

Josephus Car. Eder m. p.

Engel, Geschichte der Moldau u. Walachey. I. pag. 194—195.

CCCCLXXIX.

1510.

1510. *Comitele Petru*, Judele Curiei și voivodă ală Transilvaniei, adevărește, că s'a prezentat înaintea sa *Ionuț Agotha*, ca reprezentant ală comunității Sibiului, și a declarat în numele întregului oraș, că *Michnea*, voivodulă *Terei-românești*, a fost asasinat de Dumitru Iaksich pe când eșia din biserica orașului, și că în urma acestei crime scelerate mai mulți oameni din oraș infuriindu-se s'au dus la cartierul lui Iaksich, unde l'au omorât pe dânsul și pe complicitii sei.

Nos Comes Petrus, Comes de sancto Georgio et de Bozyn, Judex Curiae serenissimi Principis domini Wladislai Dei gratia regis Hungar. Bohemiae etc. nec non Waywoda Transsilvanus et Siculorum Comes etc. damus pro memoria, quod nobis feria quinta proxima post festum beati Gregorii papae una cum nonnullis harum partium Transsilvanarum Nobilibus hic in civitate Cibiniensi constitutis et existentibus Joannes Agotha de Cibinio pro prudentibus et circumspectis Magistro civium, Judicibusque et Juratis civibus ac Consulibus et tota communitate civitatis ejusdem Cibiniensis cum sufficienti procurationis mandato nostram veniens in praesentiam per modum protestationis nobis significare curavit in hunc modum: Quod licet condamnatus magnificus Myhnye Waywoda Transalpinensis, ex quo idem per fugam has ad partes regni Transsilvanarum (sic) consequenterque civitatem Cibiniensem sese recepisset, juxta confederationes illas fidemque praefati domini nostri Regis, dominorumque Praelatorum et Baronum fidem et compromissum bona pace teneri et ab aliis quoque tueri debuerit: tamen quondam egregius Demetrius Jaxyth de consilio et unanimi voluntate egregiorum quondam Danchwl, filii quondam Czyppelews, et Albwysther Boyeronis Transalpinensis non curatis hujusmodi fide et compromisso Majestatis regiae, ceterorumque Praelatorum et Baronum nostraeque, sed et ejusdem suae propriae, (sic) quam alias nobis superinde fecerat, contraque libertatem atque compromissum modo simili ipsius civitatis Cibiniensis, dum et quando praefatus Myhnye Waywoda in festo beati Gregorii papae proxime praeterito ab ecclesia parochiali civitatis praetactae in suum hospitium redire habuisset, ex tunc praefatus Demetrius Jaxyth, assumptis secum nonnullis familiaribus et complicibus suis, manibus armatis et potentiarie in et ad ipsum Myhnye Wayvodam irruendo eundem dolose et fraudulenter atque ex praeconcepta malitia diris vulnerum (sic pro vulnerum) plagis affecisset, ipsumque nece miserabili interemisset potentia mediante: sed etiam ex post vulgares (sic pro vulgares) ipsius civitatis, sentientes tale opus nefandum in ipsorum medio patratum esse, quodam repleti furore, et eidem Myhnye Wayvoda compatiens more quasi ipsorum inordinato in et ad hospitium praefatorum Demetrii Jaxyth et Danchul Czypellews irruentes eosdem simul cum certis ipsorum familiaribus nece miserabili modo simili interemissent. Facta igitur huiusmodi protestatione praefatus Joannes Agotha in sua ac praefatorum Magistri civium, Judicumque et Juratorum civium et totius civitatis Cibiniensis personis, praetactum opus nefandum si juridice patratum sit anne, per nos ordine ju-

diciario revideri discutique et congruum superinde iudicium postulavit elargiri. Verum quia praefatus Myhnye Wayvoda per antefatum Demetrium Jaxyth et praeconcepta malitia ejusdem ac praefatorum Danchwl Czypellews et Albwysther consilio contra fidem praefati domini nostri Regis ac ceterorum Dominorum Praelatorum et Baronum regni Hungariae nostrumque salvum conductum et compromissum, ipsius etiam Demetrii Jaxyth fidem, quam nobis superinde solus ipse fecerat, praetactae etiam civitatis jura et libertates, praerogativas atque ipsorum siquidem Civium fidem, eidem Myhnye Wayvodae pollicitam asseveratur(?) mactatus et interemtus exstitisse, per hocque promissam fidem praefati domini nostri Regis, Dominorumque praelatorum et Baronum, nostrumque salvum conductum, solius etiam Demetrii Jaxyth fidem atque compromissum, et civitatis praetactae jura et libertates violasse, evidenti experientia atque aliorum viginti et unius civium ipsius Civitatis sacramenti depositione coram nobis super eo facta reperiatur manifeste, propter quod praefatus Demetrius Jaxyth simul cum praememoratis Danchwl Czypellews et Albwysther atque aliis ipsorum complicibus in hujusmodi nefandis ipsorum patris sceleribus contra praefatum Myhnye Wayvodam tamquam subdole et traditorie fraudulenter atque nequitiose processisse, et praemissae Majestatis regiae, nec non ceterorum Dominorum Praelatorum et Baronum fidem, nostrum siquidem salvum conductum et solius Demetrii Jaxyth compromissum ac civitatis praescriptae libertatem sed et etiam fidem processisse, (prorsus sic) et praefatum Myhnye Wayvodam miserabili atque turpissima nece interemisse, nobis ac ceteris regni Nobilibus nobiscum in iudicio et examine praesentis causae existentibus perspicue agnoscebatur. Eorundem igitur dominorum Nobilium quaesito et assumpto superinde consilio praematurum, (sic) memoratos Demetrium Jaxyth, Danchwl Czypellews et Albwysther, sed et ceteros ipsorum complices, tanquam fidei Majestatis regiae ceterorumque Dominorum praelatorum et Baronum, nostrique salvi conductus et assecurationis ac solius (sic) compromissi, nec non juris et libertatis atque fidei similiter ipsius civitatis Cibiniensis violatores, tanquam subdole et fraudulenter in suis actibus procedentes, traditores et rei publicae pacis turbatores, proprii siquidem honoris oblitos poenam et interitum juste atque digne ipsis injunctam atque commissam exstitisse decernen. et pronuntian. imo decrevimus et pronuntiavimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum loco et termino in praenotatis, anno Domini millesimo quingentesimo decimo.

L. S.

Lecta Correcta.

Literas has, utcumque soloecas et quibusdam locis hiulcas, primigenio exemplo, et quo *ῥηγεως* transcriptae sunt, prorsus consonare testor.

Josephus Car. Eder m. p.

CCCCLXXX.

1510. Sultanulă *Tătariloră* din peninsula taurică face o invasiune în *Moldova*, răpescce și duce în captivitate mai multă de 70,000 de ómeni. Românii i urmărescū, ér Tătarii de frică se aruncă cu grămada în Nistru, unde pierc fiulă împăratului tătărescū și se înecă mai multe mii de captivi.

Eo anno ad diem purificationis Sancte Marie indictus fuit conventus generalis regni in oppido Piotrkow. Ad quem antequam rex Sigismundus Cracovie exiret complures externe legationes Cracoviam ad eum convenerant. . . .

Venerant etiam legati a cesare Tartarorum de Thaurica, fedus antiquum, olim cum rege Casimiro servatum, renovari cum Sigismundo rege postularunt. Sed fidem tamen perfidi barbari non servarunt et damna in dominiis regiis furtim inferebant.

Eodem anno MDX iidem Tartari Thauricani, memores cladis sue apud Tartaros Nohayenses, eosdem magna et subita vi invadentes uno prelio devicerunt, predamque non solum equorum pecorumque sed mulierum ac puerorum tantam inde abduxerunt, ut patres ac mariti desiderio suorum multi relicto incolatu in Nohay secuti eos ad Thauricam se receperint et incolatum illic suum fixerint.

His prosperis successibus cesar Thauricanus inflatus, violato federe recens cum rege innovato Lithuaniam subita invasione ingressus est cum magno suorum exercitu. In qua prope Vilnam usque grassatus multam inde hominum et pecorum multitudinem, nemine resistente, abegit.

Mox et Valachiam invasit et in pluribus locis cladem effecit hominumque supra LXX milia abduxit. Cum vero iidem Tartari in reditu metu insequentium se Valachorum tumultuatim Thyram ammen tranare properarent, filius cesaris Petykirey cum multis Tartarorum millibus et cum plurimis captivorum aquarum vorticibus absorptus est. Interea eodem loci Kopacz campiductor Valachorum, collectis tumultuanter non multis suorum, Tartaros abeuntes assecutus pugnam cupidius quam prudentius cum multis commisit, a quibus undique circumventus, animose tamen pugnans victus et occisus est. Cecidere cum eo in hoc conflictu plus septingenti Valachorum, trecenti circiter fuga servati. Itaque Tartari plus ab aquis quam a Valachis afflicti cum preda ad Thauricam redierunt.

CCCCLXXXI.

1510. *Tractatulul de pace și de alianță, încheiată între Bogdanul, voivodul Moldovei, cu Sigismundul, regele Poloniei.* (După exemplariul regelui Poloniei).

1510.

Fedus inter Sigismundum, Regem et Bohdanum, Vojevodam Valachie,
in Mense Januario.

P. Tomicius secretarius regius fecit. (Op.)

In nomine Domini Amen. Nos Sigismundus, Dei gratia rex Polonie, Magnus dux Lithuanie etc. Significamus tenore presentium universis et singulis presentes literas lecturis seu audituris. Quia etsi longe anteactis temporibus inter Ser. reges Polonie et dnos terrae Moldaviensis fuerit integra certaue ac perpetua pax et tranquillitas; cum tamen nuper ortum fuisset grave et perniciosum bellum inter nos ab una et amicis nostrum mgcum. dnum. Joannem Bohdanum vojevodam, dnum. terre Moldaviensis ab altera partibus, videreturque idem bellum in dies plus crescere et augeri debere, non sine magno damno totius Christianitatis: Ser. princeps dnu. Vladislaus eadem gratia Hungarie et Bohemie etc. rex, frater noster charissimus, sciens et animo suo revolvens, quam magna atque innumera mala fieri possent in republica christiana, si tam atrox et grave bellum esset ulterius duraturum, quantaue preberetur occasio atque audacia Infidelibus et presertim immanissimis Turcis invadendi et occupandi dominia christiana: cum cognoscerent, quod vicini sibi dni. bella gerunt et discordant inter se invicem. De consilio universorum consiliariorum regni sui et sacre corone Hungarie, pro officio regis catholici et amore christiane religionis, cupiens ut pacati inter se principes christiani, concordibus votis et animis, converterent arma et vires suas contra Paganos in eorum exterminium et ruinam: misit oratores et consiliarios suos ad dirimendum et continendum hoc ipsum bellum mgcos. Osvaldum de Charlarkow, comitem Comaroniensem, castellanum castrorum Thata et Comaron et Barnabam Belay, banum castri Zewreniensis, cum plena et integra potestate, qui sua cura et diligentia effecerunt, quod arma utrinque sunt deposita atque exercitus et homines ex castris reducti. Nos deinde misimus in Camenecz consiliarios nostros sincere et devote nobis dilectos: mgcum. et rev. generosum et venerabilem Stanislaum de Chodecz, marschalcum regni nostri, Leopoliensem et Camenecensem capitaneum, Joannem de Lasko, coadjutorem perpetuum ecclesie Gnesnensis et regni nostri cancellarium, Georgium Krupski, castellanum et capitaneum Belsensem, et Petrum Tomiczki, juris pontificii doctorem, archidiaconum Cracoviensem, secretarium nostrum, cum sufficienti potestate et mandato simul cum prefatis oratoribus Ser. dni. Vladislai Hungarie et Bohemie etc. regis, fratris nostri amantissimi. Qui diu ac multum tractantes et conferentes cum consiliariis et bojaris mgci. dni. Bohdani vojevode, dni. terre Moldaviensis, a quo cum plena et sufficienti potestate erant missi: vid. cum dnis. Joanne Tentull, Logoffet, Thador capitaneo, Isaak capitaneo Novogrodensi,

et Ivancone Pitar. Medio eorundem consiliarorum fraterne Mtis. Hungarie, subque eorum presentia pacem perpetuam atque concordiam inter nos et mgcum eundem dnum. Bohdanum vojevodam fecerunt et firmarunt. Nos etiam similiter differentias et inimicitias inter nos et terras nostras et prefatum mgcum, dnum. Bohdanum, vojevodam, et terram ejus Moldaviensem exortas composuimus atque extinximus, componimusque et extinguimus tenore presentium mediante in vim pacis et tranquillitatis perpetue sub modis et articulis infra scriptis.

Imprimis de rebus ecclesie Rohatinensis, quecumque invenientur in veritate sive sint de auro sive de argento, sive sint vestes sacre et alia ornamenta, mgcus. Bohdanus vojevoda omnes debet restituere sine fraude et dolo.

Idem fiat de rebus aliarum ecclesiarum, ut quecumque invenientur utrinque restituantur.

Similiter et de campanis, quotquot reperientur ab utraque parte ut restituantur.

Item de binis literis, que sunt sub magnis sigillis date a Ser. olim principe dno. Alexandro, rege Polonie, fratre nostro charissimo, et a consiliariis ejus Mtis. mgco. dno. vojevode de sorore nostra illustrissima reginula Elisabeth, idem dnus Bohdanus vojevoda mittere illas debet in manus Ser. principis dni. Vladislai Hungarie et Bohemie etc. regis, fratris nostri charissimi, per suos nuncios et ejus matrimonii abhinc in posterum nunquam recordari debet, ita ut se id facturum promisit ejusdem Ser. fratris nostri oratoribus mgcis. Osvaldo Charlaczki et Barnabe Belay, bano Zewreniensi.

Item pro impensa, quam fecimus in exercitus nostros, qui profecti erant in terram Moldaviensem, bojari mgci. dni. Bohdani vojevode nullo modo quidquam dare voluerunt, sed rejecerunt in Ser. principem dnum, Vladislaum regem et dnos. consiliarios regni Hungarie. Nos etiam in eodem modo reposuimus in Ser. dnum. Vladislaum et dnos. consiliarios regni Hungarie.

Item de quodam Petro, qui se nominat filium vojevode et de omnibus Moldavis, qui de terra Moldaviensi fugerunt in regnum Polonie, si apud nos in terris nostris servari debeant nec ne, id etiam reposuimus in Ser. dnum. Vladislaum regem et dnos. consiliarios regni Hungarie.

Item homines captivi, qui sunt detenti in preliis et custodiis et quibuscunque in locis, nobiles, coloni et pauperes homines utrinque restitui debent.

Item nobiles, coloni, pauperes homines et cives cujuscunque nationis et lingue, qui sunt abducti, recepti de Rohatin, eos omnes mgcus. dnus. Bohdanus vojevoda Moldaviensis liberos dimittere debet cum omnibus eorum bonis, que secum habuerint.

Item omnes homines, qui sunt abducti de terris regni nostri Polonie et etiam de illo Pokucie parte terre litigiose, pro qua est nobis controversia cum eodem mgco. dno. Bohdano vojevoda, dimittere debet, a maximo ad minimum cum omni eo, quod penes se habebunt.

Item nos etiam Sigismundus rex Polonie etc. omnes homines de terra Moldaviensi receptos cujuscunque sint nationis et lingue a maximo ad minimum cum omni eo, quod penes se habebunt, dimittere debemus, et de regno nostro Polonie et de Magno ducatu Lithuanie.

Item damna, que utrinque sunt facta per ignem et predas, quantumcunque fuerint gravia et magna, utraque ex parte decretum est, ut neutra pars alteri parti in memoriam adducat.

Item de terra Pokucie, pro qua est differentia inter nos et mgcum. dnum. Bohdanum vojevodam ita ut antea pactum erat, reposuimus in Sere-
nissimum principem dnum. Vladislaum Hungarie et Bohemie regem et dnos. consiliarios regni Hungarie. Ita ut quemcunque diem prefinierit ejus Majestas, pro illo ipso die missura erit consiliarios suos, quos et quotcunque mittere dignabitur, nos etiam pro eodem ipso die et tempore quatuor consiliarios nostros missuri sumus et similiter dnus. Bohdanus vojevoda quatuor consiliarios suos mittere debet pro eodem ipso die et tempore. Iidem autem consiliarii regni Hungarie revisuri sunt et reformaturi prefatam particulam terre, ita ut fuit temporibus veterum Ser. principum regum Polonie et vojevodarum ac dnorum. terre Moldaviensis. Quod si aliqua partium predictarum in termino et die statuto non comparuerit, perdere debeat jus suum et causam, nisi quod Deus avertat, accadat tunc alicui partium aliqua magna gravis et notabilis injuria ac impedimentum, vel vis hostilis vel casus sinister dnorum. predictorum.

Item damna in hominibus et pecoribus facta in terris regni nostri et in terra Moldaviensi per subditos et milites mercenarios nostros simulque per servitores et subditos mgci dni. Bohdani, vojevode Moldaviensis, ab eo tempore, quo facte erant inducie inter nos et eundem dnum. Bohdanum vojevodam medio oratorum fraterne Mtis. Hungarie, ea omnia damna, quecunque juste et sufficienter probata fuerint, restitui debent et exsolvi et illi mali homines, qui eadem damna fecerunt, utrinque puniri.

Item si quando mgcus. dnus. Bohdanus vojevoda intellexerit de Turcis aut aliis hostibus, qui vellent vastare terras nostras, id nobis vel capitaneis castrorum nostrorum, qui sunt in limitibus, significare debet, neque consilium neque auxilium eisdem Turcis et aliis inimicis nostris et regni nostri Polonie prebebit occulte aut manifeste, sed pro posse suo erit illis inimicus, excepta regia Majestate et sacra corona regni Hungarie.

Similiter et nos Sigismundus rex, si quando presenserimus aliquod malum imminere mgco. dno. Bohdano vojevode et terre ejus Moldaviensi a quibusvis ejus hostibus, de hoc illum sumus reddituri certiore, neque consilium neque auxilium eisdem ejus et terre ejus Moldaviensis hostibus prebebi-
mus occulte aut manifeste, sed pro posse nostro erimus illis inimici, excepta regia Mte. et sacra corona regni Hungarie.

Item nullum inimicum nostrum, quicumque appellaverit se Dominum regni Polonie vel Magni ducatus Lithuanie vel aliarum terrarum nostrarum et veniret ad mgcum. dnum. Bohdanum vojevodam aut ad aliquos subditos ipsius, idem mgcus. dnus. Bohdanus et vojevoda et successores ipsius non debet suscipere neque locum neque victum illi prebere nec apud aliquem subditorum suorum. Sed talis homo ubicunque auditus et repertus fuerit in terra ipsius aut apud quemcunque subditorum ipsius: debet illum dimittere et expellere de terra sua, ut per nullum tempus maneat in terra ipsius. Similiter et nos Sigismundus rex nostrique successores nullum inimicum mgci. dni. Bohdani vo-

jevode quicunque se nominaret dominum terre Moldaviensis et veniret ad nos vel ad regnum nostrum Polonie vel ad Mg. ducatum Lithuanie et alias terras nostras vel ad aliquem subditorum nostrum abhinc in posterum non suscipiemus neque locum neque victum illi dabimus in terris nostris nec apud quemcunque subditorum nostrorum. Sed talis homo ubicunque auditus et repertus fuerit in terris nostris aut apud quemcunque subditorum nostrorum eum nos dimittere et foras expellere debemus de terris nostris ita, ut nullo tempore maneat sub dominiis nostris.

Item si contingeret, quod fugeret aliquis nobilis aut servitor noster ad mgcum. dnum. Bohdanum vojevodam aut in terram ipsius, vel apud quemcunque subditum ipsius abhinc in posterum, talis debet petere sibi pacem et gratiam a nobis per se vel per intercessionem ejusdem dni. Bohdani vojevode. Et si impetraverit sibi pacem et gratiam apud nos, erit illi tutum et securum redire ad nos, sin vero pacem et gratiam non habuerit, extunc mgcus. dnu. Bohdanus vojevoda illum non servabit, nec apud se nec in terra sua nec occulte nec manifeste. Idem si contingeret, quod fugerit aliquis nobilis sive servitor mgci. dni. Bohdani vojevode ad nos aut in regnum nostrum Polonie seu in magnum ducatum Lithuanie vel ad quemcunque subditorum nostrorum abhinc in posterum, talis debet querere pacem et gratiam a dno. suo Bohdano vojevoda per se vel interventu nostro. Et si impetraverit sibi pacem et gratiam ab eodem dno. Bohdano vojevoda erit illi tutum et liberum redire ad ipsum dnum. suum, si vero non dimittetur ei offensa, nos non debemus servare illum nec apud nos nec in terris nostris, neque manere permittemus occulte aut manifeste.

Item si contingeret ex aliqua permissione divina, quod Deus avertat, quod mgcus. dnu. Bohdanus vojevoda ab aliquo hoste potente, cui resistere non posset, exiret de terra sua ad regnum Polonie vel Magnum ducatum Lithuanie seu in aliquas terras civitates aut castra nostra: terre nostre erunt illi apperte et matri ipsius, uxori ipsius, pueris ipsius, sororibus ipsius, bojaris ipsius cum eorum conjugibus, cum subditis ipsius, cum servis ipsius et cum omnibus ad ipsum spectantibus venire ad nos et regnum nostrum Polonie seu Magnum ducatum Lithuanie aut ad civitates, castra ubicunque in regno nostro Polonie, aut Mg. ducatu Lithuanie morari volet, nosque tunc eundem Bohdanum vojevodam et matrem ipsius, conjugem ipsius, pueros ipsius, sorores ipsius, bojaros ipsius cum eorum uxoribus, servos et subditos ipsius diligere debemus ac in gratia et honore tenere eritque illi securum liberum et apertum de regno nostro Polonie seu Mg. ducatu Lithuanie viceversa recuperare patriam et terram suam Moldaviensem. Nosque in tali casu debemus illum juvare cum omni potentia et viribus nostris potentibus, ut possit recuperare eandem patriam et terram suam Moldaviensem. Et cum dnu. Deus adjuverit illum ut recuperet eandem ipsam hereditatem suam, terram Moldaviensem, erit illi liberum securum et apertum, sine omni damno exire de terris nostris cum matre sua, cum conjuge sua, cum liberis et sororibus suis, cum omnibus servis suis cum universo thesauro et omnibus rebus suis, quas habuerit iterum in patriam suam terram Moldaviensem.

Item mercatoribus de terris nostris et de Mg. ducatu Lithuanie libe-

rum esse debet et apertum ire in terram Moldaviensem et mercari, nec non in Turciam et terram Bessarabum seu Transalpinam solutis vectigalibus secundum antiquas leges et depositoria absque prejudicio vectigalium et depositiorum. Similiter mercatoribus de terra Moldaviensi liberum esse debet et apertum ire et mercari in terris regni nostri et Mg. ducatus Lithuanie solutis veris vectigalibus secundum antiquas consuetudines et depositoria sine prejudicio vectigalium et depositiorum.

Item justitia ministrari debet pro injuriis et debitis ab utraque parte.

Item mali homines utrinque puniri debent neutraque pars illos conservare debet in damnum et injuriam alterius.

Item si aliqui subditi nostri habuerint injuriam a terra et subditis mgci. dni. Bohdani vojevode, hi petere debent justitiam a capitaneis Chocimensi, Czarnoviensi et Sorocensi. Iidemque capitanei habituri sunt plenam potestatem ministrandi justitiam unicuique subditorum nostrorum. Similiter si qui subditi mgci. dni. Bohdani vojevode habuerint aliquam injuriam a subditis nostris, de Haliciensi et Podolie terris, hi petere debent justitiam a capitaneis Camenecensi et Haliciensi, qui habituri sunt plenam auctoritatem justitiam ministrandi omnibus subditis ejusdem dni. Bohdani vojevode, de omnibus hominibus, qui sunt in Haliciensi et Podolie terris.

Item si quando acciderit de aliqua injuria et differentia inter nostros et mgci. dni. Bohdani vojevode capitaneos, extunc tam nos quam idem dnus Bohdanus vojevoda mittere debemus consiliarios nostros, qui ejusmodi injurias et differentias componant atque utrinque justitiam faciant.

Item Ser. princeps dnus. Vladislaus Dei gratia Hungarie et Bohemie etc. rex, frater noster charissimus, omnes articulos supradictos tum et ipsam pacem perpetuam sic literis suis utrique parti dandis describet, ut totum id quod est conclusum et superscriptum utrinque teneretur et impleretur paxque ipsa perpetua teneatur inviolabiliter et eviterne.

Que omnia et singula superscripta nos Sigismundus rex Polonie supradictus juravimus et juramus, promisimus et promittimus pro nobis et successoribus nostris tenere implereque et observare firmiter, inviolabiliter, integre et illese sine omni fraude. Similiter juravimus pacem et concordiam perpetuam cum mgco. dno. Bohdano, vojevoda Moldaviensi et successoribus ipsius et terra ejus Moldaviensi tenere et observare firmiter, inviolabiliter, integre et illese, sine omni fraude et dolo sub nostro juramento et fide nostra christiana et sub juramento atque fide omnium archiepiscoporum, episcoporum et prelatorum spiritualium consiliariorum nostrorum nec non consiliariorum majorum et minorum. In quorum omnium et singulorum firmitus robur ac testimonium nostrum majus et consiliariorum nostrorum sigilla presentibus appendi mandavimus. XX Martii.

Acta Tomiciana. I. pag. 56—60. — Dogiel, Cod. dipl. R. Pol. I. 2. pag. 60c—610.

CCCCLXXXII.

1510. 1510. (Estrasă.) *Vladislan*, regele Ungariei, ordonă Saşiloră din Transilvania se ridice şi se plece, ca se deă ajutoriū *voivodului din Moldova* în contra Tătariloră.

Strigonii feria 2. prox. p. fest. Pentecostes. Uladislai mandatum, ad Saxones septem et duarum sedium, item Bistricienses et Brassovienses, ad quos Cubicularium suum Stephanum Aczel expedit, super insurrectione generali in Transilvania in adjutorium Vajvodae Moldaviensis contra Tataros. In hoc mandato dicitur: «Moldavia specialis Ramus Coronae Hungariae».

Orig. in Tabul. Nat. saxonicae.

Edidit Eder in Felmer p. 186. 187.

Copiam vidimatam submitit G. M. Kovachich Palatino.

Transilvania. An. 1874. pag. 84. Din colecţiunea c. Jos. Kemény.

CCCCLXXXIII.

1510. 1510. *Petru Tomiczki*, archidiaconulă Cracoviei şi secretariulă regelui Poloniei, trimisă că ambasadoră la Vladislau, regele Ungariei, amintescă în oraţiunea sa, că unele puncte din tractatulă de pace încheiată cu *voivodulă Moldovei* (anume cestiunea Pocuţiei) rămânendă se fie decise din partea regelui Ungariei, regele Poloniei rógă pe regele Ungariei se amâne decisiunea acestoră cestiuni până la venirea legaţiloră speciali ai regelui Poloniei, ér' până atunci se reţină la dēnsulă pe oratorii voivodului din Moldova, sēū se fixeze unū nou terminū pe cândū voivodulă Moldovei se trimită pe oratorii sei.

Legatio a Sigismundo Rege ad Vladislaum Regem Hungarie et Bohemie.

Eam legationem Petrus Tomiczki, archidiaconus Cracoviensis, secretarius obivit.

XII. Aprilis. Dnus. Petrus Tomiczki, Cracovia egressus est ad Hungariam cum legatione obeunda apud regem Vladislaum.

XXII. Aprilis. auditus est a Vladislao rege in Vissehrad. Postea idem dnus. Tomiczki non cito est expeditus a rege Vladislao sed diu retentus.

XII. Junii oratores Valachorum expediti sunt a rege Vladislao.

(Oratio Tomicii ad Regem).

. Preterea jam vra. s. Mtas. intellexit ex oratoribus suis, quidquid actum est inter Ser. dni. mei Mtem et vojevodam Moldaviensem et quibus conditionibus pax sit secuta et concordia, cujus quia nonnulli articuli reservati sunt ad arbitrium vre. s. Mtis., dnus. meus Ser. rogat plurimum, ut super eisdem

articulis arbitrium suum proferendum suspendere velit, usque ad adventum oratorum ejus Mtis, qui hec et nonnulla alia acturi sunt apud vram. s. Mtem.

Et quoniam ad eam rem necessaria est presentia oratorum vojevode Moldaviensis, velit vra. Mtas vel eos apud se retinere, qui nunc sunt apud eandem vram. s. Mtem. aut ipsi vojevode mandare, ut pro eo tempore, quos voluerit mittat, significando illi, quod etiam, si eos non miserit vra. s. Mtas. decernet id quod justum videbitur. In quo arbitrio rogat idem Ser. dnus. meus, dignetur habere benignum respectum ad dignitatem et decorem ejus Mtis et regni ipsius. Quod non dubitat vram. s. Mtem. pro suo consueto amore et justitia facturam.

Acta Tomiciana. I. pag. 61—64.

CCCCLXXXIV.

1510. *Petru Tomicski*, ambasadorul Țoloniei trimis Țu la regele Ungariei, scrie regelui Sigismund Țu, c Ța *voivodul Țu Moldovei* a trimis Țu un Țu nunciu special Țu la regele Ungariei, prin care se pl Țnge de nedrept ȚȚile, ce le sufere din partea Țoloniei, Țn contra tractatelor Țu de pace; c Ța Țoloniei fac Țu incursiuni Țn ȚȚinuturile Moldovei, i iau ȚȚmenii, vitele Ți-i devast ȚȚ satele.

1510.

Petrus Tomiczki, Archid. et Orator, Sigismundo Regi.

Serenissime etc.! Vojevoda Moldaviensis misit nuncium suum hodierna die ad hanc sacram Mtem. cum literis quibus queritur de multis injuriis, quas asseverat sibi et subditis suis inferri de regno et a subditis vre. Mtis. Queritur enim abduci sibi homines, pecora, jumenta; populari villas, predas et furta passim exerceri contra jusjurandum et concordiam nuper magno labore confectam, nominatque villas depopulatas et numerum hominum et jumentorum abductorum, prout id ex ejus literis plane cognoscet vra. Mtas., quas eadem Mtas. in suis inclusas mittit ad vram. s. Mtem. Et quoniam hec ipsa s. Mtas. mandavit mihi, ut ipse quoque de his scriberem vre. Majestati, que omnia quamvis hec s. Mtas. perscribat literis suis ad vram Mtem. literasque ejusdem vojevode inclusas mittat, ex quibus cognoscet Mtas. querelam hominis turbulentis, ego tamen volui etiam de his scribere vre Mti., rogoque illam humiliter: coercere dignetur temeritatem et nimiam licentiam paucorum atque providere pro sua prudentia, ne quidquam fiat in limitibus, unde pax et concordia labefactari posset. Solet enim ex parvis scintillis grandis nonnunquam flamma excitari.

Acta Tomiciana. I. pag. 70. Cod. Op.

CCCCLXXXV.

1510.

1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, autorisăză pe Petru Tomiczki ambasadorulū seu din Ungaria, ca se tracteze cu regele Vladislau despre cestiunile, ce suntū de controversă între *Moldova* și *Polonia*, și cari au rămasū, ca se le decidă regele Ungariei. Regele Sigismundū invită pe ambasadorulū său se fie cu atențiune, ca prin decisiunea acēsta se nu se facă vre unū prejudiciu drepturilorū Poloniei asupra țerei Moldovei.

Sigismundus Rex Petro Tomiczki, Oratori.

Venerabilis devote, nobis dilecte. Fuit hic apud nos nuncius fraterne Mtis. Ser. dni. Hungarie regis, prepositus Albe regalis, cujus adventum aliquanto ante nobis predixeras. Is inter cetera legationis sue contenta, illud precipuus magisque accurate egit, ut negotium constitute nuper pacis inter nos et vojevodam Valachie nunc, isthic non expectatis aliis oratoribus nostris, sub tuo nomine per regiam Mtem Hungarie terminari possit et inscribi. Cui nos ad reliqua omnia, ut queque res exposcebant, sub uno contextu summarieque respondimus. Ad id vero, quod tu ibi unus consentire possis in inscriptiones faciendas per regiam Mtem. Hungarie super ipsa pace inter nos dominiaque nostra et vojevodam Moldavie, respondimus ipsi nuncio: daturos nos tue Dni. per literas nostras prout jam presentibus damus mandatum et potestatem, expressius tue Dni. committentes, ut nostro nomine apud fraternam illam Mtem. agat, curet et cooperetur, quatenus tua Dne. presente Mtas. sua per literas suas, id quod concordia facta continet, nullis aliis oratoribus nostris expectatis, se pro vojevoda Moldavie nobis, successoribus regnoque nostris inscribat: quod ipse vojevoda successoresque sui concordiam ejusmodi et pacem perpetuo inviolabiliterque teneant, attamen studiose observet Do. tua, ne iste inscriptiones prejudicarent nostre ad terram Valachie justitie ac privilegiis novis ac veteribus, presertim juri ac justitie, quo ad terram illam per novas inscriptiones inter regna suspense: curandum quippe est tibi maximopere, ne quid in ea re abs te neglectum sit, neve quid vel indulgenter vel remisse agas, quam aut decus nostrum aut regni nostri equitas aut justitia exigere videatur. Credimus namque oratores vojevode ita isthic omnia acturos, ut nihil intentatum reliquerint curaturosque summa ope, quo pacto desideriorum studiorumque suorum compotes esse possint, quibus eorum conatibus tua Do. quantum maxime poterit, diligentissime vigilanterque occurrat.

Dat. Cracovie feria quarta XXII Maji proxime post festa Pentecostes.

CCCCLXXXVI.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, trimite anumite instrucțiuni lui Petru Tomiczki ambasadorului său din Ungaria, în privința cestiunilor de controversă dintre *Moldova* și *Polonia*, ce au ramasă se le decidă regele Ungariei. Regele Poloniei insistă, că *districtul Pocuției* se rămână anexat la Polonia; că voivodul Moldovei, ca autor al resbelului, se rebonifice Poloniei toate pagubele cauate, și se-i restituie mai multe mii de oameni, pe cari i-a luat din Polonia și i-a colonisat în Moldova. Totă-o dată regele Poloniei însărcinează pe Petru Tomiczki se ceară de la regele Ungariei un document secret, prin care regele Ungariei se declare, că deși dânsul a decis și regulat cestiunile de pace dintre Polonia și Moldova prin un document anume, dar cu toate acestea după sfatul prelaților și al baronilor sei dânsul declară, că actul acela nu are să prejudice întru nimic drepturile Poloniei asupra Moldovei.

1510.

Instructio Petro Tomiczki missa in Hungariam in negotio pacis Valachie.

Instructiones mittimus tue Dni. infrascriptas, pro quibus per secretas audientias absentibus Valachis erit sollicita, ut secundum eas negotia expediantur. Mittimus autem infrascriptam specialiter pro privilegio pacis inter regnum Polonie et vojevodam Valachie nuper composite. Videndum est imprimis per te, quod in privilegio Mtis. regie Hungarie non scribatur confirmatio, ne illud Hungarium regnum per hoc superioritatem quandam sibi in isto regno nostro Polonie inscribat: quia sicut sue Mtis. regie nomine oratores concordiam pacemque talem etc. tractarunt, sic Mtas. sua ratam gratamque habendo promittat aut saltem decernat, vel utrumque scribatur, quia videlicet promittat et decernat: quia vojevoda Bohdan successoresque sui pacem istam in omnibus punctis etc. tenebunt.

Item: instructionem infrascriptam damus quo ad Pokucie districtum in lite pendentem ac ad granicierum seu limitum decisionem.

Palam ratum habendum est quod regia Mtas. palam arbitrando pronunciet suam voluntatem atque decretum, quia suos consiliarios a. b. c. pro die S. Petri decernit, eligit et designat, qui definirent et sententiam ferrent inter regnum Polonie et terram Moldavię pro districtu illo in lite pendenti, quodque pro graniciębus et limitibus justitiam definiant ac etiam granicies innovent ubique inter regnum et Moldaviam receptis testimoniis privilegiisque visis, et ei parti territorii illius proprietatem perpetuam adjudicent, que per territorium illud possidere consuevit, presertim sicut tempore divorum Vladislai avi, Vladislai patru et Casimiri genitoris Mtis. regię Polonie, sic in presentiarum nobis ipsis regnantibus ad regnum Polonie tenetur ac possidetur, qui consilarii in premissis secundum Deum et justitiam decretum et definitionem facturi essent, tanquam arbitri. Tua vero Do. nomine Mtis. regię et regni Polonie promittat ratum firmumque perpetuo habere ex parte regię Mtis. et regni Polonie, quidquid tam pro terra, quam pro graniciębus, presentibus tamen utriusque partis consiliariis, tunc definitum esset.

Instructio ad Petrum Vojevodam in Curia Majestatis regie existentem ac ad
impensas resarciendas.

Palam dicendum est per tuam Dnem. etiam presentibus oratoribus Valachis: argumentum est notissimum ac tanquam recens, quia unus vir Valachus, familiaris olim Alberti regis, morte damnatus erat, instante olim Stephano vojevoda, nihil tamen utilitatis ex hoc excrevit: immo Stephanus insolentior erat factus, sic et de Petro esset etiam, si rejiceretur, nihilominus timendum esset, ne ex parte terre Valachie seu Moldavie differentie excitarentur nove; satisque superque erit, quod Mtas. regia Polonie promittere debeat, ut Petrum non servet, nec unquam mittet contra vojevodam Moldavie et in suum nocumentum, nihilominus vra. Mtas., cujus libero arbitrio delatum est, arbitrari pro eo dignetur quidquid vult, sic tamen, quod istud absque Mtis. regie Polonie levitate fieret. — Consimiliter pro damnis palam dicendum sic: justissime Mtas. regia Hungarie arbitrabatur, si vojevoda satisfactionem Mti. regie Polonie impendat, ex quo vojevoda bellum in se concitaret et ejus autor esset. Insuper nonnulla hominum millia in sua terra retinet de regno Polonie abacta, per quos colonias fecit sua in terra novas. Tamen et hoc quoque Mtas. regia Hungarie arbitrari dignetur, ut in eam est compromissum, confidit Mtas. regia Polonie tantum virtuti tam Mtis. regie quam dnorum. prelatorum et baronum regni Hungarie, quod sic arbitrari dignabitur, ut justum atque honestum esse noverit.

Instructio secretior ad privilegium pacis.

Si istud, ut supra scripsimus, pro voto nostro non esset concessum ac etiam si concessum esset ad minus, impetres apud fraternam Mtem. regiam, quod scribantur littere speciales breves sub appenso sigillo pro parte regni nostri, denturque nobis regnoque nostro sub isto effectu: quod licet tales vel tales literas scripserimus dederimusque inter fraternam Mtem. et regnum Polonie vojevodamque et terram Valachie super pace perpetua inter eos nomine nostro composita, tamen de consilio prelatorum baronumque regni nostri Hungarie statuimus decernimus et volumus, quod ejusmodi inscriptiones nostre prejudicare non debeant juri ac justitie inter regna pro terra Valachie ad futuram cognitionem nulla prescriptione imposita suspense.

Instructio secretior ad districtum et limites.

Non contradicendum est palam quidquam ut supra scripsimus. Regia Mtas. palam arbitrabitur commissarios ad arbitrandum et definiendum differentiam inter regnum et Moldaviam pro districtu et graniciebus decernendo, tamen rogabis et protestaberis, quod in absentia tui college palatini Lublinensis, qui pro festo S. Joannis venturus est, dies non designetur ad conveniendum com-

missariis utrinque, si istud evincere sic poteris. Item quod etiam absente, eodem palatino Lublinensi, nullam facultatem nullamque instructionem det illa Mtas. istis consiliariis ad arbitrandum pro districtu et graniciebus eligendis et designandis, sed potius regia Mtas. Hungarie promittat, quia, postquam palatinus Lublinensis veniet et afferet privilegia originalia super graniciebus, ac dum illa privilegia videbit Mtas. regia et dni prelati ac barones Hungarie, quia tunc primum mandabit Mtas. regia Hungarie, illis suis consiliariis, ad arbitrandum designatis, quod sic decernent limites et innovent inter regnum et Moldaviam, ut ista privilegia que dnus. palatinus afferet videbuntur continere.

Ad idem dicendum in secreta audientia.

Item quod sicut regnum Polonie esse consuevit tempore Casimiri regis in possessione districtus illius in lite pendentis, sic isti decernendi consilarii adjudicabunt arbitraria potestate, eum pertinere ad regnum Polonie, nam situatur in terris regni Polonie intra granicies et limites predictas. — Palatinus autem Lublinensis latius informabit qualiter Stephanus se intromittebat ad illum districtum.

Instructio secretior pro Petro.

Roganda est Mtas. fraterna regia, ut non decernat pellendum hunc Petrum de regno Polonie, ne vel Moscoviam vel Tartariam aut Turciam transfugiat et exinde posthac ad ista dominia excurrat: sed saltem in locis remotioribus a finibus Moldavie habendum, unde minime noceret vojevode, seu illa Mtas. moderetur hanc utriusque partis voluntatem cum ratione honoris et dignitatis Mtis. regie Polonie.

Instructio secretior pro damnis seu impensarum solutione.

Si satisfactio impensarum impossibiliter proponitur, petendum est summa instantia, ut Mtas. regia et dni consilarii Hungarie misereantur Christi fidelium per vojevodam Stephanum raptorum de regno Polonie et in colonias Moldavie locatorum quatenus in recompensam impensarum Mtis regie Polonie cogatur vojevoda ad illorum hominum et coloniarum restitutionem decreto arbitrario mediante. Alias quidquid ex virtute plus poterit tam Mtas. regia quam dni. consilarii Hungarie in hac parte arbitrari ratum sit.

Szkyczia oppidulum est in Moldavia, quod tantummodo incolunt homines de regno nostro abacti, isto mane venit ad nos occultus nuncius illorum de Szkyczia incolarum nomine nobis humillime cum obsecratione supplicando, ut liberaremus eos. Si autem evincere eos non possemus, intimarunt nobis, quia furtim fugere volunt, redireque ad regnum nostrum, etiam si uxores et pueros cum suppellectili relicturi essent. Referat istud Mti. regie tua Do. in

audientia privata, et quibus Mtas. sua mandabit referri, instabitque Do. tua; ut saltem istam unam coloniam arbitrando pro impensis Mtas. regia decernat nobis dari.

Script. Cracovie XXIII Maji.

Acta Tomiciana. I. pag. 71—74.

CCCCLXXXVII.

1510. 1510. Vladislau, regele Ungariei, ordonă nobilimei unguresci se se ridice, ca se dea ajutoriū *voivodului din Moldova* în contra Tătarilor.

1510. Feria secunda proxima post festum Pentecostes. Vladislai Regis Mandatoria, super insurrectione in Adjutorium Vajvodae Moldaviensis contra Tataros.

Kemény, Notitia hist. dipl. capituli Albensis Trans. I. pag. 203.

CCCCLXXXVIII.

1510. 1510. *Tratatul de pace, încheiat între Bogdan voivodul Moldovei, cu Sigismund, regele Poloniei*, după exemplariul dat din partea regelui Ungariei. Conținutul acestui tratat este următorul: *Vladislau*, regele Ungariei, trimite pe oratorii sei, Osvald de Korlathkew și pe Varnava Belay, banul Severinului, ca se mijlocescă încetarea resbelului și încheierea unei păci durabile între *Bogdan, voivodul Moldovei*, și între *Sigismund, regele Poloniei*. Oratorii Ungariei se întrunesc la orașul Cameneț cu oratorii Poloniei și ai Moldovei, și aici după multe desbateri și după multe greutatea se încheie în fine următorul tratat de pace: că Bogdan, voivodul Moldovei, se predă regelui Vladislau din Ungaria, toate scrisorile, ce le are de la decedatul rege Alesandru în privința căsătoriei sale cu Elisabeta, sora regelui, și pe viitor se nu mai facă nici o amintire despre căsătoria acesta; că Bogdan voivodul se libereze și se restituie Poloniei pe toți cetățenii și pe toți țăranii, pe cari i-a luat din Polonia și i-a dus în Moldova, de asemenea și regele Poloniei se restituie Moldovei pe toți omenii, cei a luat din Moldova și i-a dus în Polonia și în Litvania; că mai departe în ce privește teritoriul de controversă dintre Moldova și Polonia, cestiunea acesta s'o decidă regele Ungariei, care se trimite la un termen anumit pe consiliarii sei, și aceștia împreună cu patru consiliari ai Poloniei și cu patru boieri ai Moldovei se cerceteze și se decidă diferențele în privința acestui teritoriu, așa după cum a fost starea lucrurilor din vechime; că Bogdan voivodul Moldovei îndată ce va afla, că Turcii s'au alți inimi ară voi se prădeze țărele Poloniei se înștiințeze numai de cât pe regele Poloniei, s'au pe căpitani dela frontiere; Sigismund regele Poloniei se nu primescă în țera sa pe nici un inimic s'au rival al lui Bogdan voivodul și nici Bogdan voivodul se nu suferă în Moldova pe vre un inimic al regelui Poloniei; că întemplantu-se, ca Bogdan voivodul Moldovei, silit de un inimic mai puternic se fie constrins a părăsi Moldova, atunci țărele Poloniei cu orașele și castrele sale se fie deschise pentru d'ensul, pentru mama sa, pentru soția și

surorile sale, pentru boierii și pentru familiile boierilorū sei, și regele Poloniei se fie obligatū a-i da totū ajutoriulū, ca se pōtā recuceri ērāși tronulū Moldovei. Comercianții Poloniei se pōtā face comerciū liberū în Moldova, în Turcia și în țēra Basarabilorū, de asemenea și comercianții Moldovei se pōtā face comerciū liberū în țērile Poloniei și Litvaniei, avēndū fie-care parte se plătescā vāmile după legile vechi. La finele acestui tractatū Vladislau, regele Ungariei, decide punctele de controversă dintre Moldova și Polonia, ce au fostū rezervate decisiunei sale, și aprōbā întru tōte dispozițiunile acestui tractatū «întru cātū acelea nu prejudecā întru nimicū drepturile Ungariei asupra Moldovei».

Nos Wladislaus Dei Gracia Hungarie Bohemie Dalmacie Croacie Rame Seruie Gallicie Llodomerie Comanie Bulgarieque Rex, necnon Slesie et Lucemburgensis Dux, Marchioque Moravie et Lusacie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis, Quod cum hac proxima exacta estate inter Serenissimum Principem dominum Sigismundum Polonie Regem, et Magnum Lythuanie ducem etc. fratrem Germanum nostrum charissimum ab vna, parte vero ab altera, fidelem nostrum, sincere dilectum, Spectabilem et Magnificum Bogdanum Terre Moldaue Wayuodam, ex pacis tranquillitate, quam antea sepe inter ipsas partes, per speciales nostros oratores composueramus, exiciosum rursus Bellum ortum extitisset, et ad mutua Arma deuenissent vltro citroque Regna, Prouincie, Regiones, Dominia igne ferroque vastata et depopulata fuissent. Ne tantum Bellum, non solum predictis partibus et Regnis earundem, verum eciam toti Christianitati perniciosum, vltius serperet, ad grauiusque incendium euaderet, Memores usitate nostre clemencie, quam subditorum defectibus succurrere, tum vero omnes in vniuersum fouere et amplecti consueuimus, Memores eciam mutui, fraternique et indiuidui amoris quo perpetuo erga prefatum Serenissimum dominum Regem Polonie fratrem nostrum tenemur, Memores denique auiti illius Regni nostri Polonie, sed et predicti Regni nostri Moldaue quod Ramus Inclitus et fidissimus Sacre huius Regni nostri Hungarie corone existit, et cuius nos non exigua cura tenebat, nobis tunc in Regno nostro Bohemie feliciter agentibus, subito cum plena nostra auctoritate et facultate, ex communi fidelium nostrorum dominorum Prelatorum et Baronum nostrorum eiusdem Regni nostri Hungarie consilio, Oratores nostros Egregios Osualdum de Korlathkeu comitem Comaroniensem castrorumque nostrorum Thatha et Comaron castellanum, ac Barnabam Belay, Banum castri nostri Zewriniensis consiliarios nostros, fideles nobis sincere dilectos expediuimus et dimisimus, vt se inter prefatum Serenissimum Dominum Regem Polonie, fratrem nostrum charissimum, Regnaque et dominia sua et ipsum fidelem nostrum, Spectabilem et Magnificum Bogdanum Wayuodam Moldaue, suosque consiliarios et Boyarones, nostra regia auctoritate fulciti, nostro nomine interponant, ac tantum Bellum eiusque radices funditus euellant, ac omni studio diligencia consilio et labore eradicent et extinguant, Quiquidem dum in eiuscemodi legacione spacium octo Mensium absumsissent, multosque labores, expensas, multa denique temporis et Itineris discrimina, et varia incommoda hincinde, partim ad prefatam Serenissimam fraternam Maiestatem, partim vero ad predictum fidelem nostrum Wayuodam Moldauiensem profi-

ciscendo sustinuissent, adyissentque, tandem vtriusque partis communi consensu deliberantes, vt ad ciuitatem dicte fraterne Maiestatis Kamenycz appellatam, tam dicti nostri et ipsius fraterne Maiestatis quam eciam prefati Wayuode nostri Moldauiensis Oratores, infra in tenore literarum nominati, cum plena et omnimoda auctoritate et facultate dictum Bellum extincturi, Atque omnia damna Spolia et Iniurias qualescunque et qualitercunque inter dictas partes commissas, composituri, perpetuamque pacem firmaturi, predicti quidem Oratores ipsius Wayuode Moldauiensis, non tanquam ad locum ipsis debitum, consuetum seu communem, sed tanquam ad oratores nostros, per eos propterea requisiti et petiti conuenirent et congregarentur, vbi cum sic congregati fuissent, post multos tandem et pene innumeros labores ac curas, ex dei clementissimi gratia, cuius adiutorio cuncta felicem et diu duraturum sorciuntur exitum, Ad hos tandem perpetue pacis infrascriptos Articulos, inter partes ipsas dei gracia perenniter duraturos deuenerunt et condescenderunt, Quoniam autem Serenissimus princeps dominus Sigismundus, Polonie etc. Rex, frater noster charissimus et ipse fidelis noster Bogdanus Wayuoda Moldaue, quo magis ac magis pax ipsa confecta, inter eosdem dei gracia felicius, salutaris et quietius in perpetuam nostram, ipsorumque et omnium Subditorum nostrorum quietem, consolacionem, tociusque Relligionis nostre sancte commodum sine vlla dissensione et discordiarum aliquarum ortu durare ualeat, optarunt a Maiestate nostra, vt pacem et concordiam, sic per dictos vniuersos oratores et consiliarios, initam, confectam et dispositam, Atque in literas seu Articulos redactam, ac eiusdem omnes et singulas clausulas de verbo ad verbum literis nostris inserere eandemque nos quoque acceptam et gratam habere dignaremur, Quarumquidem literarum seu Articulorum tenor sequitur in hec verba: Imprimis, deffinitum est et conclusum, quod res Ecclesie de Rohatin de auro argento ac alia ornamenta, quecunque inueniri poterint, integre restituantur sine fraude et dolo, Idem fiat de rebus aliarum Ecclesiarum et campanis, vt quecunque reperirentur, vtrunque reddantur, Item et Magnificus dominus Bogdanus Wayuoda Moldauiensis binas literas sub appensis Sigillis quas habuit a Serenissimo olim Principe Domino Alexandro Rege Polonie et eius consiliarys datas super Matrimonio Illustrissime virginis et Reginule Elizabeth tradat in manus Serenissimi Principis et domini domini Wladislai Hungarie et Bohemie etc. Regis, ac per suos nuncios transmittat, eiusdemque matrimony nullam deinceps mencionem faciat, Ita vt se iam id facturum Magnificis dominis Osualdo Charleczky et Barnabe Belay Bano Zewriniensi est pollicitus, Item pro impensa quam Serenissimus dominus Sigismundus Rex Polonie fecisse dicitur in Milites Mercenarios quos miserat in terram Moldauiensem, Consiliary et Boyary domini Bohdani Wayuode nullomodo quicquam soluere voluerunt, vnde placuit id defferi cognitioni et diffinicioni Serenissimi domini Wladislai Regis et dominorum consiliariorum Regni Hungarie, Item de Petro qui se dicit Wayuodam terre Moldauiensis et alys qui de terra Moldauiensi fugierunt in Regnum Polonie, Si ibi seruari debeant nec ne, Id etiam placuit relinqui cognitioni et decisioni Regie Maiestatis, et dominorum consiliariorum Regni Hungarie, Item conclusum est, quod captiui qui in prelys et custodys vbicunque et quibuscunque in locis sunt capti Nobiles, Ignobiles, coloni et

pauperes homines vtrunque restituantur, Item quod dominos cives colonos et pauperes homines cuiuscunque nacionis et lingue, qui de Rohatin sunt abducti, omnes dominus Bogdanus Wayuoda liberos dimittat cum omnibus eorum rebus et facultatibus, quas secum habebunt, Item quod omnes homines recepti de terris Regni Polonie, et de illa parte terre litigiose, pro qua est controuersia Regie Maiestati Polonie cum domino Bogdano Wayuoda, Idem dominus Bogdanus Wayuoda liberos dimittat a maximo vsque ad minimum cum rebus omnibus quas habuerint, Item conclusum est quod similiter, Serenissimus Princeps dominus Sigismundus Rex Polonie, omnes homines de terra Moldauiensi in Poloniam seu in Lythuaniam abductos, cuiuscunque sint nacionis et lingue, liberos dimittat a maximo ad minimum cum omnibus rebus quas apud se habebunt, Item damna per ignem et predas facta, quevis utraque ex parte fuerint magna et multa, placuit tamen illa utrinque compensari, Ita ut eadem damna vna pars non repetat ab altera, Item de terra de qua est differentia inter Regiam Maiestatem Polonie et dominum Bogdanum Wayuodam Moldauiensem Ita ut antea quoque conuentum erat, placuit defferi cognitioni et diffinicioni Regie Maiestatis et dominorum consiliariorum Regni Hungarie, Ita videlicet ut eadem Maiestas statuatur partibus terminum, suosque oratores et consiliarios mittat quotquot voluerit, Regia eciam Maiestas Polonie mittat pro eodem termino, quatuor consiliarios suos, et dominus Bogdanus Wayuoda quatuor consiliarios et Boyaros suos, ydemque oratores et consiliary Regni Hungarie reuisuri sunt et cognituri de differentia eiusdem terre, ita ut fuit ab antiquo penes reges Polonie et Wayuodas ac dominos terre Moldauiensis. Et si aliqua parcium predictarum in termino statuto non comparuerit, perdere debeat causam suam, nisi quod absit accidat, alicui regum et dominorum predictorum aliqua gravis ac notabilis iniuria et impedimentum vel vis hostilis aut aliquis grandis casus, Item damna in hominibus et pecoribus post treugas quas fecerunt domini oratores Hungarie, inter Regiam Maiestatem Polonie et Bogdanum Wayuodam Moldauiensem, tam per subditos eiusdem Regie Maiestatis Polonie, quam per seruitores et subditos Bogdani Wayuode facta, quecunque iuste et sufficienter probata fuerint, redantur et exoluantur, et mali homines, qui eiusmodi damna fecerunt utrinque puniantur. Item si quando dominus Bogdanus Wayuoda intellexerit de Thurcis aut aliis hostibus, qui vellent populari terras Regni Polonie, Id Serenissimo domino Sigismundo Regi Polonie, vel capitaneis Castrorum que sunt in limitibus significare debet, quanto celerius poterit, neque consilium aut auxilium eisdem Thurcis aut alys inimicis Maiestatis sue et Regni Polonie prebebit nec occulte nec manifeste, sed pro posse suo erit illis inimicus, excepta Regia Maiestate et sacra corona Regni Hungarie. Similiter Serenissimus dominus Sigismundus Rex Polonie si quando intelliget imminere aliquod malum a quibusuis hostibus domino Bogdano Wayuode et terre eius Moldauiensi de hoc illum certum faciet, neque consilium neque auxilium eisdem hostibus prebebit, occulte aut manifeste, sed pro posse suo erit illi inimicus excepta Regia Maiestate et Sacra corona Regni Hungarie, item Serenissimus dominus Sigismundus Rex Polonie eiusque Maiestatis successores ab hinc in posterum nullum inimicum Bogdani Wayuode, quis se nominaret dominum terre Moldaui-

ensis, ad se vel subditos suos venientem suscipere debet, nec victum illi aut locum in terris suis, seu apud aliquem subditorum suorum prebere, sed illum ubicunque esse audierit aut invenerit in terris suis aut apud quemcunque subditorum suorum foras de terris suis dimittere et amovere debet, vt per nullum tempus maneat in dominys Maiestatis sue, Similiter dominus Bogdanus Wayuoda quemcunque inimicum Regie Maiestatis Polonie, qui nominaret se Dominum Regni Polonie venientem ad se aut subditos suos, non debet suscipere, nec victum illi in terra sua, seu apud aliquem ex subditis suis prebere, sed illum vbicunque audierit aut invenerit in terra sua, aut apud aliquem subditorum suorum, foras de terra sua dimittere debet et amovere, ut per nullum tempus maneat in dominio ipsius, Item si contingeret, quod aliquis nobilis seu servitor Regie Maiestatis Polonie fugeret ad dominum Bogdanum Wayuodam vel ad quemcunque subditum aut terram ipsius, talis querat gratiam apud eandem Regiam Maiestatem dominum suum, vel per se ipsum vel intercessionem eiusdem Bogdani Wayuode, et si veniam et gratiam apud eandem Maiestatem impetraverit, erit illi tutum et securum redire ad Maiestatem suam, sin vero gratiam non impetraverit, ex tunc dominus Bogdanus Wayuoda non debet talem seruare, nec apud se, nec in terra sua, nec oculte nec manifeste. Idem si fugierit aliquis nobilis seu seruator Domini Bogdani Wayuode ad Regiam Maiestatem et Regnum Polonie talis enim debet querere gratiam apud ipsum per se ipsum vel interuentu Regie Maiestatis Polonie, et si gratiam et veniam impetraverit, erit illi liberum et securum redire ad eundem dominum Bogdanum Wayuodam, sin vero dominus Bogdanus Wayuoda non dimiserit illi offensam, Regia Maiestas Polonie non debet illum seruare nec apud se nec in terris suis nec oculte nec manifeste. Item si accadat aliquo casu aut permissione diuina (quod deus auertat) quod dominus Bogdanus Wayuoda propter vim aut potenciam alicuius hostis, cui ipse resistere non posset, exiret de terra sua Moldauiensi ad Regnum Polonie, Terre Regie Majestati Polonie subiecte debent esse illi aperte, et matri vxori filys et sororibus ipsius et Bojaris ipsius et vxoribus Boyaronum ipsius, Ita quod ipse cum eisdem matre vxore filys et sororibus suis cum Boyaris suis cum vxoribus Boyarorum suorum, cum subditis et seruis, et omnibus qui eorum essent, venire possit ad Regiam Maiestatem et Regnum Polonie aut ad civitates, castra vbicunque in eodem regno consistentia, ibique manere, eademque Maiestas Polonie Dominum Bogdanum Wayuodam, matrem ipsius, vxorem, filios, sorores ipsius, Boyanes (sic) ipsius, una cum eorum vxoribus, omnesque subditos et seruos ipsius debet diligere ac in gracia et honore tenere et dare illi libere et aperte in terris Maiestatis sue viceversa patriam et terram suam Moldauiensem recuperare, Quo casu eadem Maiestas Polonie debet illi esse adiutorio cum omni sua potencia et viribus, vt eandem patriam et terram suam repetere possit, et cum dominus deus adiuuaret illum recuperare terram suam Moldauiensem, liberum esse debet illi et securum exire, patenter et sine quouis damno de terris Maiestatis sue cum matre vxore pueris sororibus suis cum omnibus Boyaris suis atque ipsorum vxoribus cum omnibus seruatoribus, cum omni Thezauro ipsorum et omnibus que secum ha-

buerint, et redire in patriam et terram suam Moldauiensem, Item mercatoribus de terra Regie Maiestatis Polonie et de Lythuania liberum esse debet et apertum ire in terram Moldauiensem, eciam in Thurciam et terram Bassarabum seu Transalpinam ibique mercari solutis vectigalibus secundum antiquas leges et dispositoria sine preiudicio vectigalium et depositoriorum, Similiter mercatoribus de Terra Moldauiensi liberum esse debet et apertum ire et mercari in terras Regni Polonie et in Lythuaniam, solutis vectigalibus debitis secundum antiquas leges et dispositoria sine preiudicio atque iniuria vectigalium et depositoriorum, Item et fiat iusticia pro iniurijs et debitis ab vtraque parte, Item malefactores et fures vtrinque puniantur, neutra pars illos conservare debet in damnum et preiudicium alterius, Item cum aliquis subditus Regie Maiestatis Polonie habuerit iniuriam de terra et a subditis vel aliquo eorum domini Bogdani Wayuode, is petiturus est iusticiam a capitaneis Choczinensi Czarnouiensi et Sroczensi, qui habere debent potestatem vnicuique subdito Regie Maiestatis Polonie iusticiam ministrandi, Similiter subditi Domini Bogdani Wayuode iniuriam passi a subditis Regie Maiestatis Polonie vel aliquo eorum, de Haliciensi et Podolie (sic) terris existentibus petituri sunt iusticiam ac (sic) capitaneis Cameneczensi et Haliciensi, qui habituri sunt auctoritatem iusticiam ministrandi omnibus subditis Domini Bogdani Wayuode de hominibus qui sunt de Halicziensi et Podolie terris, Item si quando contingat aliqua notabilis iniuria et differentia inter capitaneos Regie Maiestatis Polonie et Domini Bogdani Wayuode, tam Regi(a) Maiestas Polonie quam Dominus Bogdanus Wayuoda mittere debent suos consiliarios et oratores qui differentias componant, et iusticiam faciant, Item conclusum quod omnia supradicta confirmantur literis et juramentis tam Serenissimi Domini Sigismundi Regis Polonie, quam Domini Bogdani Wayuode Moldauiensis, Item quod Regia quoque Maiestas Hungarie omnes articulos superscriptos et in eis contenta, tum et ipsam pacem perpetuam sic literis suis vtrique parti dandis describat, vt ydem articuli omniaque conuenta et conclusa superscripta vtrinque implerentur, paxque perpetua inter partes teneretur, inviolabiliter euiterne, quos quidem articulos nos Iohannes Teutul logofieth Tador capitaneus Isaac capitaneus Nouohrodensis et Iuanko Pithar superscripti, vice ac nomine prefati Domini nostri Domini Bogdani Wayuode terre Moldauiensis acceptauimus et et (sic) approbavimus, acceptamusque et approbamus, tenore presencium mediante, promittentes in verbo nostro quod illos Magnificencia sua in omnibus eorum punctis, clausulis sentencys et capitulis uniuersis firmiter et inuiolabiliter obseruabit, In quorum omnium fidem et testimonium premisorum sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum in Camyenycz vigesima tertia Ianuary, Anno Incarnacionis Domini Millesimo quingentesimo decimo. Nos igitur, qui pacem et concordiam inter predictas partes totu affectu semper optauimus, attendentes eciam tam ex parte dicti Regni Polonie, quam eciam Regni Moldaue vt premissum est, nostra interesse, atque eorundem regnorum quietem et tranquillitatem, felicemque conservacionem ad nos multum pertinere, eandem concordiam et pacem, modo quo supra in tenore presencium literarum de verbo ad verbum insertarum, quatinus, iuri nostro quod in predicto Regno Moldaue habemus, non preiudicat, Acceptantes et gratam habentes, cupimus

ipsam, quo ad omnes eiusdem clausulas et articulos per predictas ambas partes earundemque successores perpetuo inuiolabiliter observari, Quia vero inter alios articulos prescriptos id continetur, vt si aliquando contingeret (quod Deus avertat) predictum fidelem nostrum Wayuodam, Moldaue per aliquem principem potentem, cui resistere non posset, cum consorte, filys ac Boyaronibus, omni- que familia et exercitu suo de predicto Regno Moldaue, siue ad Regnum Polonie, siue Lythuaniam, aut castra et quascunque terras, dicioni dicti Do- mini Polonie Regis subiectas, exire, quod terre fraterne Maiestatis sint illi, ac matri, vxori, et filys et sororibus, Boyaris et Boyarorum vxoribus et cum om- nibus ad ipsum spectantibus, aperte, et in tali casu teneretur ipsum Wayuo- dam iuuare cum omni potencia sua vt ipse Wayuoda possit recuperare ter- ram et regnum suum etc. Hunc articulum taliter duximus limitandum, quod videlicet huius modi auxilium dandum prefato Wayuode nostro, in predicto casu, per prefatum Dominum Regem Polonie, fiat semper cum consensu atque voluntate Regis et Regni Hungarie, preterea predictae partes hoc voluerunt, et medio dictorum oratorum et hominum suorum, mediantibus predictis literis ipsorum ordinauerunt, vt infrascriptos tres articulos, super quibus ad plenum inter se concordare non potuerunt, nos diffiniremus et determinaremus, Im- primis videlicet de quodam Petro, qui se nominat filium Wayuode, et de om- nibus Moldauis qui de terra Moldaue fugierint in Regnum Polonie, si vide- licet apud ipsum Dominum Regem Polonie, et nusquam in terris sue Maie- statis seruari debent, nec ne, quem quidem articulum, taliter duximus determi- nandum, quod ipse Dominus Rex Polonie, in iniuriam seu detrimentum prefati Wayuode Moldaue, pretactum Petrum, in Regnis suis non teneat, Illi vero aly qui de Moldauia vt prefertur auffugierint, ex quo non isto bello, sed antea ad Regnum Polonie vel terras suas venerunt, et iam domicilia ac mansiones istic fecerunt non teneantur redire, et libere istic remanere valeant, Secundus vero articulus est super impensis, quas prefatus Serenissimus Dominus Rex Polonie dicit se fecisse in exercitus suos, qui profecti fuerunt in terram Mol- dauensem et quas ab ipso Wayuoda Moldauiensi repetebat, Hunc taliter de- terminauimus, quod postquam eciam ipse Dominus Rex Polonie non exigua damna regno eiusdem Wayuode Moldaue intulit, ac se vindicauit, nos coope- rati sumus, et summis tandem precibus a fraterna ipsa Maiestate obtinuimus, vt ipsa huiusmodi vniuersas impensas, intuitu nostri indulgeret et ipsi Way- uode relaxaret, Quare vt pax ista eo firmiter et forcius inter partes obseruetur, decernimus eundem Wayuodam nichil soluere debere, sed penitus ab ea li- berum esse, Tercius articulus est de terra illa litigiosa, ratione cuius predictae partes ita concluderunt, quod ad reuisionem eiusdem nos ad certum terminum oratores nostros mittere dignaremur, et predictae partes similiter eorundem ora- tores mittent, Quem taliter diffinimus, quod ad hoc faciendum parati sumus, Ad quod autem tempus, et quos oratores mittemus, postea tam ipsi fraterne Maiestati quam eciam fideli nostro Wayuode Moldauiensi per literas nostras significabimus, Immo acceptamus et gratam habemus, Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante, Salvis tamen semper iuribus nostris et huius Regni nostri Hungarie super dicta terra Moldaue habitis. Datum in

arce nostra Thatha, feria quinta proxima post festum beatorum Viti et Modesti martirum, Anno domini millesimo quingentesimo decimo, Regnorum nostrorum Hungarie etc. anno vigesimo Bohemie vero quadragesimo.

Commissio propria Regie Maiestatis.

Originalul pe pergamenă în arhivele imperiale din Moscva. O copie fotografică procurată de D-lă N. Kretzulescu în biblioteca Academiei Române.

CCCCLXXXIX.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, cere ajutoriū dela *Bogdană*, *voivodulă Moldovei*, în contra Tătarilor din peninsula taurică, cari au intențiune se năvălescă asupra Poloniei.

1510.

Sigismundus, Rex, Valacho Bohdano.

Mgce. dne. amice sincere nobis dilecte. Cum nobis et Mgcie. vre. communis sit actio defensionis contra Tartaros propter amicitiam ac fedus inter nos constitutum, volumus significare Mgcie. vre., duos filios imperatoris Tauricani cum gentibus suis ex orda in campos erupisse et paratos esse, ut dominia nostra invadant, depredentur ac devastent. Providere volentes, ne nos damno afficiant, mandavimus subditis omnibus nostris tam regni quam Mg. ducatus nostri Lithuanie edicto publico, ut parati sint ad occurrendum hosti Mandavimus capitaneis nostris, ut Mgcie. vre., si in terram ejus hostes se converterint, et id vra. Mgcia. poposcerit, auxilia prebeant. Similiter ut iidem capitanei nostri, ubi opus fuerit, auxilio vre. Mgcie. utantur, quod eandem Mgciam. vram. facturam certo nobis persuademus, cum propter amicitiam nostram mutuam conservandam, tum propter fedus, inter nos ictum, retinendum. Itaque postulamus ab ea, ut ope sua nostros isthic adjuvet, idem vicissim a nobis habitura. Et si quid de paganis cognitum habet ut nobis significet, precipue vero an perseverant in edificando illo castro, de quo nobis vra. Mgcia. significavit. Que bene et feliciter valeat.

Datum Cracovie I Augusti.

CCCCXC.

1510.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie arhiepiscopului catolică din Gnesna, că Tătarii din Crimă dimpreună cu o trupă de Tătari turcesci au intențunea, ca se năvălescă asupra Poloniei, și se teme că pe Tătarii aceștia i-a așătată asupra Poloniei *voivodulă Moldovei*. Totă o-dată regele face cunoscută arhiepiscopului din Gnesna, că solulă Poloniei, care a fostă trimisă în Moldova, ca se cêră înapoierea ômeniloră, ce au fostă luați din Polonia și duși în Moldova, s'a întorsă fără nici ună rezultată, și în fine că ambasadorulă Poloniei trimisă în Ungaria n'a putută se obțină dela regele Ungariei ună actă separată, prin care regele se declare, că decisiunea sa în privința puncteloră de controversă dintre Polonia și Moldova n'are se prejudece intru nimică drepturile Poloniei asupra Moldovei.

Sigismundus, Rex, Joanni Laski, Archiepo. Gnesnensi et aliis
Epis. et Consiliariis.

Reverendissime in Christo pater, sincere nobis dilecte. Ne ignoret Ptas. vra., que hic agantur, paucis accipiat. Scripsit nobis capitaneus Camenecensis, quod terne custodie relatione edoctus sit, duos filios imperatoris Precopensis Orde cum gentibus suis ad Koczmyanka visos esse, quibus junxisse se feruntur mille sexcenti Tartari, qui sunt Turco subjecti. Veremur, ne dominia nostra bello adorianur, quod clandestine suggestiones Valachi fecisse deberent, cui nescimus quomodo sit fidendum, nam et nunc nuncius regis Romanorum apud eum est. Ne tamen incautos ac imparatos nos inveniant, mandavimus capitaneo Camenecensi, ut stipendiariis nostris et Podolitibus in tuto et commodo loco castra metetur. In terris etiam Russie edici fecimus, ut quilibet et equis et armis paratus sit. Restes etiam ad palatinos emisimus, ut illico exposcente necessitate contra hostem eant. Similiter Lithuanis mandavimus ut nostris auxilientur.

A Valacho Kiczanowski rediit, a quo non obtinuit reliquorum hominum nostrorum restitutionem. Culpavit enim, non esse sibi satisfactum in nonnullis rebus et presertim, quod, dum priores homines nostros liberos dimiserit, multi cum illis restitutioni non obnoxii, discesserint, et tamen promittit, velle se iusjurandum illibate conservare; mandavit autem suis omnibus: ut contra hostem parati sint et victualia ad octo septimanas habeant. Quid tamen preten-dat ambiguum habemus. Scribimus tamen illi, ut si necesse sit, subsidium nostris contra paganos prebeat. Significat etiam nobis, quod imperator Turcorum extremo vite morbo laborat, et quod inter filios ejus ambitio de imperio oritur. Dicit autem ei filio favere, quem secum aluit; alter vero, qui Trapezuntum possidet, jam sibi preparat viam ad imperium obtinendum, hanc vid. quod desponsaturus sit filiam filio Precopensis imperatoris. Ipse vero domicilium sibi ad manendum in Kylia delegit. Vicinitatem hanc Valachus exhorrescit et rogat, ut nos una cum Ser. dno, Hungarie rege mature super hac re consultemus ac prospiciamus. . . .

Ad solum Archiepum. additum.

Obtineri non potuit a Ser. rege Hungarie: ut caveret literis suis, quod decretum factum super tribus articulis ad eundem Ser. regem rejectis non prejudicaret in posterum juribus regni Polonie, quod regnum ipsum Polonie habet ad terram Moldaviensem, tum quia controversia de terra Moldaviensi finita seu suspensa esset per nova federa inter se regnorum, tum quia non videtur congruum: ut idem Ser. rex Hungarie fateretur in literis suis, quempiam alium quam se habere jus ad eandem terram Valachiam.

Acta Tomiciana, I. pag. 96—97. Cod. Op. R.

CCCCXCI.

1510. *Sigismundū*, regele Poloniei scrie lui *Ionū Lubranski*, episcopului catolică din Posnania, că regele Ungariei nu voesce se reguleze cestiunile de frontieră dintre *Polonia* și *Moldova*.

1510.

Sigismundus, Rex, Joanni Lubranski, Epo. Posnaniensi.

..... Scripsimus etiam Pti. Vre. quod Ser. dno. regi Hungarie non est visum: ut inter terras regni nostri Polonie et inter Valachiam fines disternerentur et idcirco suos consiliarios ad id exequendum designare recusavit. Et assentitur, ut eadem terra, sicut confecimus utamur, eandem habitatoribus et cultoribus ex arbitrio nostro instauremus. Non recusavit tamen sua Mtas. consiliarios ad eadem rem conficiendam mittere, si nobis ita expedire videbitur et id a Mte. sua posceremus. Quid ergo hac in re facere, aut quid ab illa Mte. poscere debeamus, Ptas. Vra. nobis consulat. Sed jam nequaquam pro festo S. Hedvigis dnorum. consiliariorum transitus illuc fieri posset. Perscribat etiam Ptas. Vra. sententiam suam pro quo tempore conventus in Kolo et in Szroda sint instituendi ut eos tempestive indicamus. Valeat feliciter Ptas. vra.

Dat. XIX Augusti.

Acta Tomiciana, I. pag. 99. Cod. Op.

CCCCXCII.

1510.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie nunciului seu din Ungaria, că nu pripe de loc, de ce regele Ungariei nu voesce, se se decidă odată *ceștiunile de frontieră dintre Moldova și Polonia*. Regele Poloniei autorisază pe ambasadorul său se insistă din nou pe lângă regele Ungariei, ca se trimită consiliari la fața locului, cari se decidă controversele de frontieră dintre Moldova și Polonia.

Sigismundus, Rex, Joanni Karnkowski nuncio apud Vladislaum Regem.

Venerabilis fidelis dilecte. Ser. dnus. Hungarie rex per nostros oratores, qui novissime apud ejus Mtem. fuerunt, renunciavit nobis: non videri sibi expediens et consultum designare et mittere suos consiliarios ad decernendum inter nos et Valachum de territorio Valachie contermino, de quo alias Valachus controversiam excitabat. Mirati itaque sumus, quare istud Mti. inconsultum videatur, cum multo melius esset omnes controversie occasiones amovere et tollere cum illis instabilibus hominibus, presertim quod in literis pacis inter nos inite specialiter ad hoc cautum sit, ne illi suspicentur prout moris eorum est: nos constitute concordie illudere velle. Opere pretium etiam nobis est in eisdem finibus arces constituere — quarum ipsi constitutionem, si a sua Mte provisum non fuerit, prohibere conabuntur, — ut ex eisdem commodior custodia habeatur conservande pacis. Hec igitur cum sua Mte. conferas, ut autem Mtas. sua designet consiliarios, qui veniant de finibus certum statum constituturi, aut ita Valachum componant, ut se amplius non ingerat ad infestandum subditos nostros, qui sua illic instaurare vellent, et ad impediendam earum arcium edificationem.

Erat quidem mentis nostre pro festo S. Hedwigis illuc ad eosdem fines componendos mittere, sed tempus breve et inopportunum est. Sed quodcumque tempus Mtas. sua ad id faciendum deputaverit, erimus contenti.

Datum II Septembris.

Acta Tomiciana. I. pag. 102. Cod. Op.

CCCCXCIII.

1510.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie lui *Bogdană*, voivodului Moldovei, că după informațiunile, ce le-a primită dela exploratorii sei, Tătarii au încălecat cu intențiunea, ca să facă incursiuni. Din această cauză regele Sigismundă rogă pe voivodul Moldovei, ca se dea ajutoriul căpitanilor dela frontieră, dacă Tătarii voră năvăli asupra Poloniei, etc.

Sigismundus, Rex, Vojevode Valachie, Bohdano.

Mgce etc. Confederationem inter nos et Mgciam. tuam ratam habentes et pactis satis facientes, significavimus Mgcie. tue de Tartaris, quos

exploratores, nostris in campis esse, nobis pro certo nunciarunt, ut Mgcia. tua securitati terre prospiceret, et postulavimus ab ea ut capitaneis nostris, si in terras nostras irrumperent, opem ferret; nostris etiam capitaneis mandavimus, ut etiam Mgcie. tue auxilia, ubique esset, preberent. Nec dubitamus, quin nostri necessitate poscente id faciant. Mgciam. tuam etiam petimus, ut nostris in necessitate auxilio suo subveniat. Et si quid certi de hostibus habet, velit nos et capitaneos nostros certiores reddere et modum ostendere, quo illis sit occurrendum.

Quod vero Mgcia. tua nobis scripsit cesarem Turcorum edificationem castrī cujusdam in perniciem tam nostrorum quam etiam Mgcie. tue et christianorum dominiorum cum magno animi dolore accepimus. Sed cum nullum consilium nobis Mgcia. tua significarit, uti ab illa per ejus nuncium Dratzam poposcimus, quid ea in re Mgcie. tue faciendum videtur, nos etiam siluimus donec maturo consilio cum Mgcia. tua et cum consiliariis nostris, statueremus qua ratione edificatio ista prohibenda aut impedienda esset.

Scripsit etiam Mgcia. tua nobis, quod justitia hominibus ejus a capitaneis non administratur. Nostri contra dignitarii et officiales, quod ad id designaveramus, scripserunt nobis: quod in preterito conventu, qui in Czerwone cum consiliariis Mgcie. tue est celebratus, ministraverint ultra septuaginta justitias quodque in eodem conventu certos articulos, quos nos ratificavimus, cum eisdem consiliariis Mgcie. tue constituerint secundum quos justitia utriusque deinceps ministrari et conservari debeat.

Scripsimus ad eosdem dignitarios et officiales nostros mandantes illis: ut omnino justitiam servant et faciant in partem Mgcie. tue et ejus subditorum. Mandavimus preterea eisdem dignitariis et capitaneis nostris, ut publico edicto proclamari faciant: ne quispiam fugitivos homines de terra Mgcie. tue suscipere audeat sub amissione vite. Sed et nostri similiter queruntur, quod Mgcia. tua, quae juxta obligationem et jusjurandum federis initia justitiae complimenta facere deberet, nullam adhuc justitiam fecit, nec homines nostros ex dominio nostro abductos, quos nostri nuncii viderunt, isthic in Valachia degentes, restituere hactenus curavit. Postulamus a Mgcia. tua, velit pro conservanda bona et tranquilla vicinitate ita ordinare: ut imprimis justitia ab ejus parte ministretur nostris, ex parte vicissim nostra nihil est, quod ad justitiam desiderari posset. Non debet egre fere Mgcia. tua, quod alie conventiones postea non sunt celebrate. Factum est id non sine causa necessaria. Magis enim necessarium fuit providere: ne Tartari, qui in campis erant, in ditiones nostras incursionem facerent quam conventionibus intendere. Cum itaque a Tartaris metus cessaverit, dignitarii et officiales nostri actionem justitiae ex mandato nostro aggredientur. Queritur etiam Mgcia. tua: quod servemus latronem quendam in despectum suum et contra pacta conventa. Ignoramus qui is sit latro: cum eum Mgcia. tua suo nomine non appellet. Sed certo sciat: nos nullum latronem fovere in perniciem et damnum Mgcie. tue neque cum stipendiariis nostris, qui contrarius esse deberet Mgcie. tue, in terris Russie sic fovemus sicuti is nuncius Mgcie. tue intelligere potuit. Nam nos servare pacem juxta pacta fe-

deris pro virtute nostra regia volumus, et benevolentia nostra Mgciam. tuam complectimur.

Dat. VII Septembris.

Acta Tomiciana. I. pag. 103—104. Cod. Op.

CCCCXCIV.

1510.

1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie lui Stanislau Lanczkoronski, căpitanului din Camenețu, că după informațiunile, ce le-a primitu dela *Bogdanū*, *voivodulū Moldovei*, și dela căpitanii din Litvania, fii sultanului din Precopu, voiescū se facă o incursiune in Litvania cu órdele lorū tătăresci. Din acéstă causă regele invită pe căpitanulū din Camenețu, că pentru apărarea frontierelorū, dēnsulū se se înțelégă cu Bogdanū voivodulū Moldovei. Totū-o-dată Sigismundū, regele Poloniei, scrie căpitanului seu din Camenețu, că voivodulū Moldovei, i s'a plānsū, că ómenii dela frontierele Poloniei facū invitări publice către locuitorii Moldovei, ca se emigreze în Polonia. Regele se miră de îndrāsnēla acestorū ómenī, cari de abia au scăpatū de urgia unui resbelū și acum atātă altulū asupra capului lorū, și astū-felū ordónă căpitanului seu din Camenețu, ca se restituie voivodului Bogdanū pe ómenii, cari au trecutū din Moldova in Polonia.

Sigismundus, Rex, Stanislao Lanczkoronski, Capitaneo Camenecensi.

Tam a mgco. Bohdano, vojevoda Valachie, quam a capitaneis nostris ex Lithuania significatum est nobis: quod filii cesaris Precopensis, qui adversus Tartaros Nohajenses profecti fuerant, reversi jam sint ultra nigram silvam, Boristene trajecto ad hanc partem versus nos equos suos convertant, unde metuendum est, ne subita invasione dominia nostra predentur ac devastent, majoremque esse suspicionem: eos in Lithuaniam sese conversuros esse. Sed tamen et vos habete isthic curam et custodiam de vobis; nam Lithuani utique in castris congregati; utinam autem sufficiant ad hostes propulsandos. Habeas intelligentiam cum Tworowski, ut parati semper esse possitis: ne quid damni ac levitatis hostis nobis inferat. Cum dno. etiam vojevoda Valachie intelligentiam habeto, nam ille id petit, quod et nos optamus, ut videlicet auxilia a nobis habeat, cum opus esset. Cui ferenda sunt pro viribus, ne destitutum se esse a nobis queri possit.

Conqueritur idem etiam vojevoda, quod sibi suisque nulla justitia ministratur, quodque nostrates publicas proclamationes faciunt in finibus Valachie, homines ex ejus terra evocantes, tanquam nos in proximo bellum contra eum movere deberemus, et quod homines finitimos ex ejus terra suscipiunt et eos restituere non curant. Demiramur hanc temerariorum hominum nostrorum stultitiam, quod nondum a priore bello respirarunt, et novo iterum excitando dant operam. Mandamus Fidelitati tue, curet omnino, ut justitia illis a nobis ministretur et servetur. Scribimus quidem vojevode: ut juxta pacta ac jusjuran-

dum propter conservandam confederationis utilitatem initia justitie a se ordiantur et homines nostros nobis restituat. Tua etiam Fidelitas denunciari faciat: ne quisquam sub pena capitis proclamationes ejusmodi facere, neve ulla damna vojevode inferre audeat, nec fugitivos ejus homines recipiat, et profugos ejus omnes illi restituat. Volumus et mandamus Sinceritati tue, ut pacem communem custodiat, nulli prevaricatori parcendo. Pro gratia nostra.

Datum VII Septembris.

Acta Tomiciana. I. pag. 104—105. Cod. Op.

CCCCXCV.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie palatinului seu din Podolia, că *Bogdană*, voivodulă Moldovei, s'a plânsă că supușii poloni așezați pe lângă frontiere facă proclamațiuni publice către țăranii din Moldova, ca se emigreze în Polonia, și violăză în modulu acestă noulă tractatū de pace, ce s'a încheiatū între aceste țări. Regele ordonă palatinului din Podolia, ca se restituie lui Bogdană numai de câtă pe locuitorii fugiți, ér pe cei ce voră veni de aci înainte se nu-i mai primăscă.

1510.

Sigismundus, Rex, Palatino Podolie, Otte de Chodecz.

Vojevoda Valachie per literas et nuncium suum questus est apud nos, subditos suos a nostris injuriis affici, precipue vero, quod ad eliciendos et educendos subditos ejus ex Valachia, proclamationes faciunt tanquam nos denuo bellum eidem Vojevode inferre debeamus, federe recens inter nos icto postergato, et quod homines ejus fugitivi a nobis suscipiuntur neque restituuntur. Que si hec ita se habent, non possemus ea nisi moleste ferre et in istos subditos nostros, pacis et federis violatores, ad penas procedere. Itaque cum ad vos isthic pertinet, et pacem custodire et temerarios istos homines pro officio vestro coercere, mandamus Sti. tue, ut pacem, ne violetur, custodias, justitiam ministres, fugitivos homines reddi Valachis jubeas et venientes suscipi vetes; idque publica proclamatione ubique denuncies, et si quispiam secus facere ausit ac id, tua Stas indignationem nostrum effugere non posset.

VIII Septembris.

Acta Tomiciana. I. pag. 105. Cod. Op.

CCCCXCVI.

1510. 1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie căpitanului seu din Camenețu, că a sosită la dănsul nunciulă *voivodului din Moldova*, spunându-i că Tătarii au încunjurat pe voivodulă Moldovei, și cere ca regele Poloniei se-i mērgă în ajutoriū.

Sigismundus, Rex, Stanislao Lanczkoronski, Capitaneo Camenecensi.

Generose fidelis, dilecte. Priusquam a te nuncius tuus cum literis tuis ad nos venit, misimus ad te cubicularium nostrum Dydoszycki, per quem significamus tibi nostram voluntatem de suscipiendis ac retinendis stipendiariis isthic nostris, quibus jam pecuniam mittimus per Vatzlav, notarium castrensem. Is te de mente nostra quid faciendum sit plane edocebit. Certum est securitas a Tartaris incerta est, quamdiu Borystenem versus non desunt. Volumus ut per exploratores de eorum statu ac positione certior fias.

Est hic apud nos nuncius vojevode Valachie, per quem nunciat nobis quod a Tartaris circumventus sit et damno affectus, et ob id coacto in castro universo populo suo paratus est contra hostes, eorum insidias formidans, nos quoque monet, ut parati simus et si fieri posset, ut ad Leopolim appropinquemus. Indolemus quidem tanto ejus damno, tamen hoc tempore non aliter eum possumus juvare nisi per te, alia namque de hoc deliberatio suscipienda est, quomodo conjunctis viribus huic tam perfido hosti resistamus. Laudat autem te iste Vojevoda propter justitiam, quam administras et observas, de quo et nos sumus contenti, sed queritur: quod ab illa parte, ubi est palatinus Podolie justitiam non habet, immo vero predationes inde non cessant, et nisi emendatio facta fuerit, aliter de hoc ordinare cogemur.

Cracovie III Novembris.

Acta Tomiciana. I. pag. 121.

CCCCXCVII.

1510. 1510. Scrisórea regelui Poloniei către *voivodulă Moldovei* în privința Tătarilor, cari aū făcută incursiuni în Moldova.

Sigismundus, Rex, Vojevode Valachorum.

Dolenter admodum ferimus damnum hoc, quod illi Tartari dolose intulerunt, eo quod cupimus vre. Mgcie. omnia felicia eque ac nobis ipsis. Et quoniam timebamus estate preterita, ne vel dominia nostra vel Mgcie vre. invaderent, mandaveramus capitaneis terrarum nostrarum Russie: ut parati essent, quo simul cum vra. Mgcia., ubi opus esset communibus hisce hostibus resisterent et tum quoque ob eam rem exercitui nostro Lithuanico versus hanc partem, ubi scivi-

mus hostes esse congregatos et vra. Mgcia. idem etiam nobis nunciabat, appropinquari fecimus. Tartari etiam ipsi eodem tempore, quo et vre. Mgcie. dominia, alio exercitu eam partem Lithuanie invaserunt, que videbatur esse secura. Probatur nobis: quod Mgcia. vra. suadet: ut aliter consulamus securitati dominiorum nostrorum. — Consulemus itaque ut intelligentiam opportunam et efficacem cum vestra Mgcia. capiemus. Constituimus pro festo Sanctorum trium regum conventum generale in Piotrkow. Interea tamen vigilandum est nobis, ut hac hieme tuti simus. Idcirco mandamus capitaneis terrarum nostrarum Russie, ut parati sint et cum intelligentia vre. Mgcie. hosti venienti resistent. In eodem etiam conventu constituere intendimus de cesare Zawolhensi, quem captum tenemus, et cum consilio vre. Mgcie. id de eo faciemus, quod utile videbitur.

Scripsimus etiam Ser. regi Hungarie fratri nostro, ut et consilio et auxilio suo nos et vram. Mgciam. adjuvet. Mandavimus etiam capitaneis nostris, volentes tranquillam vicinitatem cum vra. Mgcia. conservare, ut inscriptionem confederationis nostre ita exacte observent pacemque et justitiam colant, ut ne in minima quidem re ab ejus observatione discedant. Et si secus per quempiam commissum aliquid fuerit, certa sit Mgcia., quod is severe punietur. Vra etiam Mgcia suis inhibeat, ut ab inferendis injuriis abstineant. Et homines nostros, quos adhuc tenet in dominio suo, liberos dimittat ac restituat, ut pactis federis satisfiat, utque ab utraque parte bona et tranquilla vicinitas conservetur, unde utriusque nostrum subditi majori studio se ad invicem amantes alacrius contra hostem communem mutuo sese defendere curabunt.

Dat. Cracovie III Novembris.

Acta Tomiciana. I. pag. 121.

CCCCXCVIII.

1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie episcopului din Varmia, că în scurtă timp are se vină la dânsul un orator din partea Turciei; că de asemenea vor veni oratori «distingși» și din partea *Moldovenilor*, ca se tracteze despre începerea unei expediții comune asupra Tătarilor.

1510.

Reverendo in Christo pater . . . Sunt apud nos oratores Tartari Precopensis pacem nobiscum poscentes, quam obsidibus datis roborare promittunt.

Venturus est etiam ad nos orator Turci hoc triduo, venturi et Valachorum insignes oratores, acturi sine dubio de inferendo bello Tartaris . . .

Cracovie 10 Novembris.

Acta Tomiciana. I. pag. 122. Cod. Op.

CCCCXCIX.

1510.

1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie palatinului seu din Podolia, că *Bogdanū*, voivodulū *Moldovei*, i s'a plânsū, că dēnsulū—palatinulū Podoliei,— în contra tractatului de pace de curēndū încheiatū nu voiesce se pună capetū diferitelorū prădări și incursiuni, ce le facū locuitorii Podoliei pe pământulū *Moldovei*, și nici nu voiesce se pună frēu locuitorilorū sei, ca se nu mai amăgescă pe locuitorii *Moldovei* se emigreze în Podolia, promițēndu-le diferite libertăți. Din acēstă causă regele *Sigismundū* ordonă palatinului din Podolia se facă dreptate voivodului din *Moldova* și supușilorū sei, se interdică prin edicte publice în căpitănatulū seu, că locuitorii Podoliei se nu mai facă incursiuni în *Moldova*, și nici se mai amăgescă pe locuitorii *Moldovei*, ca se emigreze în Polonia.

Sigismundus, Rex, Palatino Podolie.

V ojevoda Valachie et per nuncium et per literas rogat, obnixē : ut a subditis nostris erga ipsius subditos pacem in finibus servari faciamus et ut mandemus, ne quis nostrorum subditos ejus fugitivos contra foedus ictum audeat suscipere ac fovere, immo ut inhibeamus : ne quis subditos ejus audeat ex ejus terra promissis ullis libertatis elicere; et laudat generosum Stanislaum Lanczkoronski, capitaneum Camenecensem, quod et pacem observat et justitiam sibi suisque administrat, tuam vero Stem. accusat, que neque justitiam facit, nec predationes ex Podolia nec evocationem subditorum ex Valachia inhibet hoc presertim tempore, quo ille subditos suos in exercitum contra Tartaros cogit. Queritur autem acerbe ex capitaneatu tue Stis. evocationes et illectiones subditorum suorum fieri. Quod si ita est, offendit nos supra quam dici potest. Nam nos nolumus, ut sive Stis. tue sive cujuspiam alterius temeritate fides nostra in suspicionem veniat et pacta conventa pacis temerentur. Mandamus itaque tue Sti. : ut justitiam ipsi Vojevode et ejus subditis quoties opus fuerit ministret et per publicas proclamationes omnibus in suo capitaneatu edicat. : ne predationes in Valachiam faciant et subditos Valachie ullis modis pelliciant nec apud se conservent. Transgressores vero ex prescripto ordinationis severe puniat. Volumus enim, ut pax firme et absque dolo servetur. Quod si secus fecerit, idque certo cognoverimus, certa sit tua Stas., quod adeo severe in eam animadvertemus, ut aliū postea in faciendis imperatis nostris obsequentiores sint futuri.

Cracovie V Novembris.

D.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie castelanului seu din Cracovia, că *voivodul Moldovei* voiesce se-și resbune asupra Tătarilor, pentru incursiunile, ce le au făcut în Moldova, și astă-felă cere, ca regele Poloniei cu armata sa se-i vină în ajutoriu până la Leopole, dar fiindă-că trebue se se distingă bine, dacă e mai favorabilă pentru Polonia de a primi pacea, ce o îmbiă Tătarii, se-și de a merge împreună cu Românii asupra lor, de aceea dănsul, castelanul, se-și deee părerea, care cale este mai bine s'o urmeze Polonia.

1510.

Sigismundus, Rex, Castellano Cracoviensi.

Apparet ex literis, Vojevodam Valachie in metu esse a Tartaris, cupere eum tamen ulcisci illos ob eam cladem, quam illi in ejus dominio intulerunt, quemadmodum id cognoscet tua Stas. ex copia ejus literarum ad nos scriptarum. Petitque a nobis ut Leopolim veniamus. Necessarium igitur erit bene deliberare an pacem a Tartaro oblatam et obsidibus firmandam suscipere an conjunctis viribus cum Valacho vindicte in Tataros operam dare debeamus. Super quo tua Stas. diligenter secum deliberet et utrum horum suscipiendum sit nobis declaret. Oratores sui ad nos veniunt fortassis ob eam rem: ut nos in hos hostes excitent.

Cracovie V Novembris.

Acta Tomiciana. I. pag. 123.

DI.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie episcopilor poloni întruniți în sinod, că *Bogdană*, *voivodul Moldovei*, a trimis la dănsul pe Isac vistierul ca orator, însoțit de interpretul Dracea, și conținutul legațiunii voivodului este următorul: că în timpul când domnia în Polonia repozatul rege Casimir, atunci era o deplină înțelegere între Polonia și Moldova, și ambele țeri prosperau, dar după mórtea regelui Casimir dușmanii ambelor state semănând discorde între Moldova și între Polonia amândouă țerile au început se suferi, și cutezanța inamicilor a crescut așa de mult în cât ei atacă acum în continuu Moldova și Polonia. Oratorul Moldovei amintesc regelui Poloniei despre incursiunea Tătarilor, și-l rógă se delibereze cum ar trebui înfrénat cu puteri comune acest inamic, care nu respectă nici un jurământ, și căruia nu trebue se i se încredă nimene.

1510.

Sigismundus, Rex, Episcopis in Synodo congregatis.

Reverendissimi ac reverendi in Christo patres sincere nobis dilecti, Orator magnifici Joannis Bohdani, Vojevode Valachie, Isaiko Swisternik una cum interprete Dracza venit ad nos. Legatio ejus hec continet videlicet: quod tunc

fuit bonus status istorum dominiorum, cum serenissimus pater noster Divus Casimirus cum Stephano vojevoda, patre suo, bonam amicitiam inter se servabant et mutuam intelligentiam habebant. Sed quum non Deus, qui omnia bene disponit, sed seminator discordiarum diabolus inimicitiam injecerit, facta est non parva jactura boni status utriusque domini ita, quod hostibus aperta est via ad perniciem utriusque et audacia illis major succrescit. Meminitque idem orator damni Vojevode a Tartaris illati, rogans ut consilium iniremus, quomodo perfidus hic hostis auctus viribus retundi ac reprimi communibus viribus nostris posset, nunc maxime cum imperator Turcorum mala valetudine languescat. Declaravitque nobis quod huic Tartaro nulla fides haberi debet, apud quem jusjurandum nihil est. Consulit autem idem Vojevoda, ut cesarem istum Zawolhensem, qui apud nos detinetur, juramento obstrictum liberum dimittamus ad campos propinquos Tartaro Precopensi. Cui quidem cesari Zawolhensi sic dimisso vellet vojevoda Valachie, accepto similiter ab eo juramento, adjungere quingentos Tartaros apud se in Valachia existentes, qui ipsi sunt pars exercitus ejusque cesaris Zawolhensis. Sperat enim ipse Vojevoda Valachie, si huic cesari Zawolhensi dimisso hi ipsi quingenti Tartari adjecti fuerint et tam Valacho quam a nobis adjutus in campis jaceret cum aliquanta manu bellatorum, quod omnes sui, qui apud cesarem Precopensem sunt, mox ad eum, uti ad dominum suum, reverterentur. Suadet etiam nobis ac rogat ut interea vires paremus, quibus imperator ipse Precopensis debilitari ac profligari possit, oratque per amicitie et foederis sanctitatem: ne eum deseramus atque ut daremus operam, ut Serenissimus rex Hungarie nos ambos adjuvaret. Sed legatio hec Vojevode contraria est ei negotio, quod cum cesare Precopensi suasu et consilio vestro transigere proposuimus. Remittimus tamen oratorem ipsum Vojevode cum bona spe ad dominum suum, ut illum in federe et conjunctione nostra confirmemus ac retineamus. Et in proximo conventu deliberabimus, utram viam ingredi securi debeamus et tum demum Vojevodam de instituto nostro certiores reddemus.

Tartaros autem oratores si videbitur vris. Ptibus. consultum etiam retinebimus, quamvis sumptuosum sit tantam turbam hominum et equorum tam diu alere.

Mittit etiam Valachus oratorem unum ad ducem Moscorum repetitum ab eo — uti nobis orator retulit — res post sororem suam derelictas ac ut eundem ducem adversus Tartaros in subsidium sibi commovere posset. Cui quidem oratori Valachico nos etiam nostrum nuncium adhibebimus: ut quantum possibile est non ignoret quidnam iste illic agat. Certum est, vojevodam nunc esse cum exercitu in finibus suis incursionem hostium alteram timentem, cui in auxilium nostri capitanei profecti sunt. Faxit Deus: ut in hoste vincendo proficiant. Sed certe nobis consulendum est bene et exquisite: ne hec tanta moles hostilis belli in nos recidat.

Cracovie IX Novembris.

DII.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie lui Stanislau Lanczkoronski, căpitanului seu din Camenețu, că *voivodulă Moldovei*, i s'a plânsu de nou, că locuitorii din ținutul Camenețului amăgescă pe supușii Moldovei, ca se emigreze în Polonia. Regele ordonă căpitanului seu, se aibă grijă, ca se respecteze dispozițiunile tractatului de pace, și se pedepsescă pe cei, cari voră lucra în contra.

1510.

Sigismundus, Rex, Stanislao Lanczkoronski, Capitaneo Camenecensi.

Vojevoda Valachie per oratorem suum laudavit te, quod in administranda justitia probe te geris. Que res valde nobis grata accidit: quod ut deinceps facias te hortamur et presertim ut provideas, quo a parte Colonie et Tismentza etiam justitia servetur et tranquilla vicinitas; questum est nobis enim nomine Vojevode, quod ab ea parte multa fiunt damna ejus subditis, et quod dum ipse cogit exercitum contra Tartaros, per terrigenas illius districtus nostri, subditi ejus Valachi evocantur et recipiuntur ad libertatem. Quod si ita est iniquum est. Quam ob rem adhibeas curam diligentem, ut omnia juxta pacta federis observentur ac fiant, et contravenientes cohibeas.

Mittimus pecuniam stipendiariis nostris. Mittimus mille florenorum pedibus Camenecensibus 500 videlicet in parata pecunia et 500 in panno. Volumus autem: quod isti stipendiarii non alibi teneantur quam in istis necessariis locis, in quibus nunc sunt, curetque tua Fidelitas quam maxime etiam cum intelligentia vojevode Valachie, ne hostibus ad nos pateat aditus et ad dominia nostra. Pro gratia nostra.

Cracovie XV Novembris.

Acta Tomiciana. I. pag. 124. Cod. Op.

DIII.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, răspunde la legațiunea regelui *Vladislau* din Ungaria, prin care acesta i face cunoscută, că va da ajutoriă *voivodului din Moldova*, ca se pună capetă incursiunilor și prădărilor, ce le facă Tătarii în țera Moldovei.

1510.

Sigismundus, Rex, Vladislao, Regi Hungarie.

Serenissime princeps et domine, frater germane charissime et honorandissime.

Joannes Rachenbergk, aulicus et nuncius noster, rediens a Majestate vestra, non solum adtulit nobis responsum ad legationem nostram sed et vi-

cissim alteram legationem nobis a Mte. vra. retulit, que plane indicat, quam moleste ferat una cum consiliariis suis eam calamitatem, que adeo crebro regno nostro et magnifico dno. Joanni Bohdano, vojev. Valachie a perfidis ac spuriissimis Tartaris inferri consuevit et novissime preter solitum illata est. Nam iidem hostes perfidi dimisso exercitu, quod nunquam alias facere consueverunt, fortasse occasionem nacti, quod exercitus nostri propius se ad loca contulerunt, ex quibus et regnum facilius tueri potuissent et Vojevode commodius auxilia prestarent, uno simul tempore et Lithuaniam et Valachiam populabantur; sed Lithuaniam in ea parte, a qua exercitus longe distabat. Verisimile autem est, quod ea Tartari faciunt ex suggestione Turci, quippe qui confederationibus Christianorum, quas derident, adversus nos irritantur et majorem prede partem cum Tartaris sortiuntur: ut et Vojevode exitium pareretur et Turci ac Tartari in nostram et Christianorum perniciem Valachiam in potestatem suam redigant. Significavit itaque nobis Majestas vestra, regia per Rachenbergkum, quod vellet cum consiliariis suis operam dare, quo hec vis Infidelium et Vojevode et nobis communis viribus regni Hungarie relevetur. Quoniam autem hec Mtis. vre. oblatio uti magni momenti est apud nos et bene sperare nos jubet, ita agimus illi et habemus summas gratias. Que si effectum habuerit, devincet nos sibi, regnumque nostrum Mtas. vra. ad similem succursum sibi regnoque suo. Certum habemus, Ser. rex, eosdem hostes preda ad Tauricam missa, in campis nostris cis Borystenem hiberna acturos et in nostra aut Vojevode dominia per flumina congelata invasiones facturos. Equi enim eorum ut ipsi Tartari incommoditatum omnium sunt patientissimi. Eam igitur ob rem cogemur cum magno incommodo nostro invigilare, ne ab his canibus damnis afficiamur. Et ne estate futura vi magna invadant nos, instituimus conventum regni nostri Piotrkovie ad diem S. trium regum agere, ubi consultabimus qualis sit in estatem futuram defensio constituenda et quemadmodum vojevoda Valachie ab impendente sibi calamitate servandus sit. Credimusque quod communicato consilio et re constituta cum ipso vojevoda, accedente vre. Mtis. auxilio promisso, et imprimis assistente nobis divina gratia hostem reprimemus. Qui tamen propter longam distantiam et campos latissime patentes non facile opprimi potest, presertim quod preda duntaxat contentus pugnam declinare consuevit.

Significavit etiam nobis Mtas. vra.: quod decreverit oratorem suum mittere ad Moscovie ducem propter ipsius vojevode negotia, precipue vero ut ab eodem duce uti christiano principe obtineri possit, ut ad bellum adversus Tartaros gerendum socia arma jungat. Postulatque vra. Mtas. ut cum ejus ac vojevode oratorem nostrum etiam una mittamus. Licet oratores nostri ad Moscum designati in procinctu jam sint, ob certas necessitates Magni Ducatus nostri Lithuanie tamen morem gerentes vre. Mti. tantisper illos a profectione continebimus, donec orator vre. Mtis. huc adveniat, quem citra moram ad nos mittere dignetur Mtas. vra., quandoquidem et orator vojevode ad Moscum designatus hic expectabit. Sed caute erit illic hec legatio obeunda, ne dux Moscorum federe cum Tartaro consociatus, ea, que cum eo agentur, illi prodatur, ne Tartarus his exagitatus citius quam nos parati essemus, rabiem in

nos suam effundat. De quo tamen oratores ipsos ut expedire videbitur instruemus. . . .

Inter cetera retulit nobis Rachenbergk nomine vre. Mtis. et postulavit, ut Valachum in gratia nostra servemus utque secundum pacta federis fines utrinque in pace et justa vicinitate servemus. Mirati sumus vehementer, quod non potius Valachus nobis gratias egerit, quam ejusmodi delationibus vanis nos accusaret. Omnia ex nostra parte ita observantur uti pacta conventa sunt, id quod idem Vojevoda per suum nuncium, qui proxime apud nos fuit etiam agens gratias testatus est. Et stipendiarii nostri in ejus necessitate, qua a Tartaris premebatur, juxta desiderium suum auxilium ei tulerunt et tandiu secum commorati sunt, quamdiu expediri sibi censebat. Restant adhuc quidem nonnullae controversie inter nostros et illius subditos componende ex parte terre Haliciensis, sed conventus, quem nostri capitanei ad hoc designati cum capitaneis illius statuerunt, teneri non potuit propter excursionem Tartarorum. Cum primum tamen tempus commodum erit, convenient et complanabunt procul dubio, dummodo etiam ipse, uti pactum est, homines nostros restituat. Vre. Mtis. est ei mandare: ut deinceps in restituendis nostris hominibus non sit difficilis.

Cognovimus etiam ex eodem Rachenbergkio, quod per nuncios Vojevode accusati sumus apud Mtem. vram. et ejus consiliarios, quod foveremus Petrum assertum vojevodam Valachie prope fines Valachie, qui conniventibus nobis magna damna ipsi Vojevode inferret. Sciat vra. Mtas. futile id ac vanum esse, jampridem enim prefatum Petrum in complacentiam Mtis. vre. removimus procul a finibus Valachie, nec meremur, ut hec nobis culpa impingatur, cum nos a pactis et a dignitate nostra non discedamus. Oramus Mtem. vram., ut talibus ejus delationibus fidem nolit adhibere. Cupimus Mtem. vram. cum serenissimis ejus natis felicissime ac diutissime valere.

Cracovie XVIII Novembris.

A P P E N D I X.

Reddite sunt nobis literae a nuncio nostro ab imperatore Precopensi redeunte, quibus nobis scribit, imperatorem illum indignationem concepisse contra vojevodam Valachie, decrevisseque hac hieme omnibus eum viribus aggredi et vastare, admonetque idem nuncius noster: ut et nos nobis caveamus. Hec eadem et vojevoda ab exploratoribus suis fidelibus cognita habet capitaneisque presidiorum nostrorum in Russia et Podolia significavit, rogans: ut parati sint ad subsidium sibi ferendum. Quibus etiam nos mandamus ut, cum necessitas fuerit, opem ei ferant. Vre. autem Mti. curandum est, ut ipsum in hac necessitate ejus non deserat, sed efficaciter adjuvet. Nam si neglectus fuerit, veremur ne de ipso actum sit. Et sic totum pondus mali in nos et demum in vestram Mtem., quod Deus avertat, devolvatur.

Crac. XVIII Novembris.

DIV.

1510.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie palatinului seu din Rusia, că *voivodulă Moldovei* s'a plânsă de nou, că dănsul, palatinulă Rusiei, i turbură supușii, și nu respectă pacea încheiată cu Polonia; că voivodulă Moldovei a făcută plângerea acésta prin mijlocirea regelui Ungariei, care a și intervenit, ca se nu i se mai facă nici o neplăcere. Astă-felă regele Poloniei ordonă palatinului seu, ca se pună numai de câtă capătă Incursiunilor, ce le facă ómenii sei în Moldova, fiindă-că altă-cumă tractatulă de pace are se se considere ca violat.

Sigismundus, Rex, Palatino Russie.

Tametsi nuper scripsimus tue Sti., quod vojevoda Valachie de illa queritur, quod ipsa tua Stas. non advertendo ad pacem inter nos et vojevodam constitutam subditos ejus turbet et turbari permittat et justitiam requirētibz non administret, tamen et Ser. rex Hungarie hec eadem per Rachenbergk significavit nobis, hortando nos : ut hujusmodi inquietationes cohiberemus. Acerbo ferimus animo, cum hec nobis de illa deferantur, nec si vera sunt patrari ab illa volumus, nam jusjurandum hac re violari presumitur. Quamobrem mandamus tue Sinceritati : ut eos omnes, qui mandata nostra transgrediuntur in suo capitaneatu coerceat et cohibeat omnino, ne invasiones et abductiones hominum vojevode fiant. Quod si quis aliter facere ausus fuerit, extrema severitate eum puniri curabimus. Volumus omnino, ut pax per omnia integre servetur.

Crac. XVIII Novembris.

Acta Tomiciana, I. pag. 127. Cod. Op.

DV.

1510.

1510. *Sigismundă*, regele Poloniei, scrie episcopului din Cameneț, că plenipotențiarii sei au stabilită astă-felă condițiunile de pace cu *Bogdană* voivodulă : că *Pocufia* se remână sub administrațiunea Logofetului din Moldova.

Sigismundus, Rex, electo Episcopo Camenecensi.

A consiliariis nostris, qui cum Joanne Bohdano vojevoda Valachie pacem tractarunt, intelleximus, quod pactum sit : ut interea, donec de finibus inter regnum et Valachiam decernatur, Logoffet utatur villis in Pokucie consisten-

tibus et ideo tue Sti. mandamus : ut ad easdem villas se nequaquam ingerat ne quid adversus conditiones pacis delinquatur. Pro gratia nostra.

Cracovie XVIII Novembris.

Acta Tomiciana. I. pag. 127. Cod. Op.

DVI.

1510. *Sigismundū*, regele Poloniei, scrie lui *Bogdanū*, voivodului *Moldovei*, că nunciulū sultanului tătărescū din Precopū a sositū la dēnsulū și i a declaratū, că voința neștrămutată a sultanului tătărescū este, ca se năvălēscă asupra Moldovei și armata sa s'o pună în castre la Suciava.

1510.

Sigismundus, Rex, Joanni Bohdano, Vojevode Valachie.

Magnifice sincere nobis dilecte. Orator vester Isajko, capitaneus Novogrodensis, qui nuper apud nos legatione functus est, sine dubio bonam erga vos voluntatem nostram et affectum amicū plane vobis declarabit, exponet etiam, quantopere desideremus et vos et dominia vestra quīeta ac tuta a Paganis permaneant. Post discessum autem a nobis oratoris vestri, significatum est nobis a duce Constantino, campiductore Mg. Ducatus Lithuanie, nuncium nostrum ab imperatore Precopensi rediisse et nuncium ejusdem imperatoris secum adduxisse, ex quo cognovisset, quod ipse imperator intendit omnino hostiliter invadere dominia vestra et ea devastare. Cum primum autem hoc intelleximus, curavimus istud oratori patefacere et literas ad nos scriptas legere, ut idem vos nomine nostro precustodiret. Scripsimusque mox dno. duci Constantino et Stanislao Lanczkorski, capitaneo Camenecensi: ut, cum res poposcerit, auxilium vobis ferant. Heri autem venit ad nos idem nuncius noster una cum nuncio imperatoris Precopensis et explicaverunt nobis: eam esse immutabilem voluntatem imperatoris, ut vos et dominia vestra invadat et exercitum suum, ut ipse prenunciat, ad Soczawem collocet. Que res non mediocriter nos permovit, cupimus enim, ut dominia vestra pacata et secura permanerent. Sed inter alia que nobis idem imperator significavit, hoc etiam intimari jussit: quod vra. Mgcia., cum post fedus jam inter nos factum petiisset ab eo adversum nos auxilia, responderit nunciis vestris: se esse nobis amicū et ob id nullo modo auxilium contra nos daturum. Sed quoniam vra. Mgcia. declaravit, se esse inimicū nostrum: ideo ex hac causa bellum contra vos gerere vellet. Tametsi non credamus, vos istud contra fedus et jusjurandum fecisse immo vero credimus ipsum, istud confixisse: ut inter nos discordiam poneret; tamen volumus: ut consideretis quam insecurem et periculosum utrinque nobis esset non servare inter se fidelem amicitiam, e diverso vero: quam utile sit ambobus nobis cum hostis ipse communis intellexerit et re ipsa experiretur, nos servare inter se firmam amicitiam habereque intelli-

gentiam mutuam et consociationem ad firmam et stabilem contra illum defensionem. Volentes autem: ut ipse imperator certo cognoscat, nos cum Mgcia. vra. fidelem amicitiam et constantem habere et omnes discordie causas submovisse et voluntaria oblivione delevisse, scripsimus ei, ut certe sciat, vram. Mgciam. esse nobis amicum et monuimus illum, ut abstineat a bello vre. Mgcie. inferendo. Verum cum ille nec fidem nec amicitiam servare norit: vestra Mgcia. provideat dominio suo, ne ab hoc hoste maligno aliquid ei malum inferatur. Deliberandum nobis erit et constituendum, quibus consiliis et viribus, Deum omnipotentem in auxilium assumendo, resistamus ei ut dominia nostra salva conservemus.

Cracovie XXVI Novembris.

Acta Tomiciana. I, pag. 127—128, Cod. Op.

APENDICE

DOCUMENTE SLAVONE

REPRODUSE DIN

MONUMENTA SERBICA DE MIKLOSICH

DIN

MATERIALY DLA ISTORII VZAIMNYCH OTHNOŠENIJ ROSSII, POLŠI, MOLDAVII, VALACHII I TURCII
DE ULANICKI ȘI DIN ALTE PUBLICAȚIUNI

CU TRADUCERÎ LATINE ȘI CU NOTE

DE

DR. EMIL KALUŽNIACKI

PROFESSOR DE FILOLOGIA SLAVĂ LA UNIVERSITATEA DIN CERNĂUȚI
MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE.

1707-1710 1000

DVII.

1451. *Ladislaus, Stephani, ducis sancti Sabbae et voyevodae Bosuensis, filius, 1451.*
pacta perscribit, quae cum Ragusinis contra patrem suum confecit et quibus praeter
multa alia id quoque promittit se potestate impetrata Ragusinis Conavlias redditurum
subditisque suis, tam Vlachis quam Serbis, liberam mercaturam cum Ragusinis
concessurum.

На насъ штыца и сина и светаго дѣха аминь. Милостно воживъ ми
 господинъ князь Кладисавъ, сынъ почтенюга и възможного господина херцега Сте-
 пана, сына господина князя Бѣкица Хранища, санишала и разминшала в памети мовой
 сръчане и почтене любви и велике приязни, кое имаше мои прѣвни и родители
 мои с почтенѣмъ княземъ и властеман почтенюга града Дѣвровника, вѣлюблюще
 князя и властеле Дѣвровачке за свою братню и за сръчане зване приятеле свое а
 градь Дѣвровникъ за почтенѣ и ззданѣ кѣсѣю свою, а тои себи и своимъ послѣд-
 нимъ в виеке да имъ е темелито, како сѣ тои познахъ и видихъ по любовниехъ
 и крѣпциехъ и по велицѣхъ ротахъ, кое мѣю собомъ вѣхъ по писмѣхъ зчинили и
 стврдили, и видѣли, да толнке любви и приязни склада и роте нашъ родитель, не
 гледае г богъ ни к правди, погрднѣ велике роте и записе, кое наши стари и родите-
 лѣ и шны сами с великомъ любовомъ и тврдиномъ вѣхъ зчинили, вѣдъ свега тоган на
 мане донде, и все потвори князъ и властеманъ Дѣвровачцианъ, и са више врезъ
 инедне правде наче ни за инеданъ ззрокъ князя, властею града Дѣвровника зчини-
 нимъ рать и размире, и створи велике щете в котарѣ нихъ, жегѣе кѣе и трѣе
 винограда и планиюе нихъ иманьа и всака ина зла чинѣе нимъ, како годн мо-
 гаше, и настоее за наприда всакимъ занамъ протива нимъ, конимъ могаше, и по-
 енде, ззи нимъ жѣиѣ нихъ Конавли протива богъ и правди и протива записомъ
 почтенихъ неговѣхъ старѣхъ и нега самого, а за то ми речени господинъ князь
 Кладисавъ, санишала г богъ и к правди, и да в богъ естъ всако зпованне а не в
 кривини ни в єдномъ свѣтовномъ госпощѣ, видѣе велике тврдине и роте по
 писмѣхъ, кое вѣхъ зчинили наши почтени прѣвни и наши родителие князъ и влас-
 теломъ града Дѣвровника, воее се, да такове клетви и роте не падѣ вѣхъ насъ
 и нашихъ послѣднихъ и не хотеѣ, да толканъ любава, милоща и склада на мане
 донде, сложихъ и стврдихъ и в всемъ зстановити мѣю нама и почтенимъ кне-

зомъ и властелии града Дѣбровника брацтво и единство, складъ и приязанъ крпиковъ и всѣмъ, како се и записиу моею нашими старими и нима ѡздръжи, и толико боле и напридакъ живити моею нама, колико богъ и причиста допѣсти. И ѡще ѡ речени господинъ князь Бладисавъ, да колико мани допѣсти господъ бога моѣи, да на всѣ мою силъ бѣдъ и да самъ дръжанъ настоѣти повратити и ослободити князъ и властеломъ града Дѣбровника жѣнъ Конавацкѣ са всѣми своими правилами и разложи правилами ѡнако и како имъ се и писмиу ѡздръжи, кою жѣнъ родитель нашъ врезъ разлога и правде ѡзе и поскѣ нимъ. Паче и савише ѡбѣтѣю и хоѣшъ, да имъ самъ дръжанъ реченъ жѣнъ Конавацкѣ ѡда всакога иногъ, тко би имъ хотиу дати кою годи забавѣ, да самъ дръжанъ ѡа вранити, крпити, помагати, како прави и срѣчани приѣтели ихъ. И ѡще ѡ речени господинъ князь Бладисавъ, допѣстивше мани господъ богъ стѣпити и госпоцтво, хоѣшъ и ѡбѣтѣю любежанье и срѣчание ѡздръжати и крпити правѣ любава и приязанъ з братиомъ мовомъ и кнезомъ и властелии почтеного града Дѣбровника, видеѣ, да нашъ родитель безъ ѡзрока и кривине реченого княза и властела ѡчини имъ велике чтеѣ, тогачи ради, хотеѣ нимъ намѣрити такоѣ чтеѣ и ихъ ѡдобриволити противъ намъ, ѡбѣтѣю и хоѣшъ ихъ почтити и даровати земле котара нашего на краице ихъ котара, како да наши и ихъ приѣтели намъ похваляе. И ѡще мни речени господинъ князь Бладисавъ записѣю, хоѣшъ и тврѣшъ, да, допѣстивъ мани господъ бога госпоцтва, да иѣсамъ воланъ ни да могъ никадарѣ забранити ни ѡставити ниѣдне мое люди, ни Блахѣ ни Горьбѣ, свободно ходити и Дѣбровникъ тръговати тако соли како ине тврѣе и все ине свое после свободно ѡправляти. Паче ни ине господе люди да иѣсамъ воланъ прико нашего котара ѡставити ни вранити ходити свободно своими тръзи и с инѣми своими ѡправали и Дѣбровникъ. И ѡще мни господинъ князь Бладисавъ ѡбѣтѣю князъ и властеломъ града Дѣбровника, да миръ ни тройбѣ не могъ ѡчинити с херцогомъ Стѣпаномъ, родителямъ нашимъ, врезъ коле и хотѣнина княза и властелъ града Дѣбровника. И ѡще мни господинъ князь Бладисавъ ѡбѣтѣю и записѣю и и всѣмъ тврѣдимъ, да иѣсамъ воланъ да могъ ѡчинити гавелъ ѡтъ продаѣ соли нигдирь и всѣмъ нашемъ котарѣ разма ѡда ѡнихъ, гди сѣ наредила господа стара прѣва Босанска и Горьпска, а тои естѣ едно на Дривнухъ а дрѣго и Дѣбровникѣ, третие и Которѣ, четвѣрто и Зети и светога Горьба на Бояни. И ѡще мни господинъ князь Бладисавъ ѡбѣтѣю князъ и властеломъ града Дѣбровника, видеѣ велике тврѣдине и роте, коѣ по писмиу бѣхъ ѡчинили наши почтени прѣви и наши родители князъ и властеломъ града Дѣбровника, коѣе се, да такоѣ каетви и роте не падѣ врѣхъ насъ и нашихъ послѣднихъ, и не хтеѣ, да толиканъ любава и милоѣа на мене донде, сложихъ и ѡтврѣдихъ и и всѣмъ ѡстановитиу моею нама с почтенимъ кнезомъ и властелии града Дѣбровника брацтво и единство, складъ и приязанъ крпикѣ и всѣмъ, како се и записиу моею нашими старими и нама ѡздръжи, и толико коле и напридакъ живити моею нама, колико богъ и причиста допѣсти. И ѡще хоѣшъ ѡа речени господинъ князь Бладисавъ, да, колико мани допѣсти господъ бога моѣи, да на всѣ мою моѣи и силъ бѣдъ и да самъ дръжанъ настоѣти за Конавацкѣ жѣнъ ослободити ю, како и речено згора. И ѡще мни господинъ князь Бладисавъ ѡбѣтѣю князъ и властеломъ града Дѣбровника, да ни за волю ни за страхъ цара Тѣрскога ни краля Угорскога ни краля Арагоньскога ни за еднога господара ни господе и чловѣка, кои

ви на свѣтъ вѣн, колю нїедно размиръе зчинити кнезъ ни властеломъ града Дѣ-
бровника ни ѡ нихъ которъ ни ѡ иноу иманїю него с ними признавати ѡ всемъ,
како се ѡ више реченихъ записихъ здръжи. И на все више речено, що се здръжи
ѡ вомъ записъ, ми речени господинъ кнезь Владисавъ ротихъ се и заклехъ се
кнезъ и властеломъ града Дѣбровника богомъ живимъ щемъ и синомъ и дѣхомъ
светимъ и причистомъ богородицомъ майкомъ неговомъ и четири евангелисти и
два на десетѣ апостола вѣрхови и седамъ десетъ избранихъ божїихъ и всѣми све-
тими и светицами божїими, да самъ по себи ни по монахъ властелихъ ни по монахъ лю-
дехъ ни по едномъ дрѣгомъ чловѣкъ, кой годи се на свѣтъ може рећи, нїедномъ хи-
тростию да вѣдъ излѣсти кнезъ и властеломъ иза всего, що годир се ѡ вомъ
записъ згоръ здръжи. Ако ли вѣхъ таа господинъ кнезь Владисавъ по себи али по
монахъ властелихъ али по монахъ людехъ али по дрѣзихъ излѣзавъ ис-писма али из
рота више реченихъ али кон(о)мъ годи хитростию, да више речене роте и клетви
падъ вѣхъ и мога штанка, и да самъ причестанъ Юди, кой кога изда на кръсть
Жвднемъ, кон зпниахъ: пропни, пропни! и шнимъ, кон мѣ тръновъ винаць на главъ
сталиахъ. И по-ви нѣтъ зчинихъ таа речени кнезь Владисавъ шѣи клетвѣ, доколи
ми годи речени кнезь и властелъ Дѣбровачци чине правъ признавъ и правъ по-
моу ѡ всемъ, како ми сѣ шѣтти, да имъ нѣ на всемъ на вомъ стати правомъ.
Писанъ ва лѣта рожаства Христова ч и ѡ-ста и н и прѣво лѣто, мѣсеца августъ
ѣ данъ, ѡ Дриналевъ. И шѣи листъ писахъ мовомъ рѣкомъ.

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Dei gratia nos do-
minus princeps Ladislaus, honorati magnificique domini ducis Stephani, qui
domini principis Vucci Chranichii filius erat, filius, recordantes et in memo-
riam sibi reducentes sincerum et probum amorem magnamque amicitiam, quā
decessores nostri et parentes cum honorato principe et proceribus honorandae
urbis Ragusii iuncti erant, amantes quoque principem et primores Ragusinos
sicuti fratres sincerosque ac fidos amicos nostros urbemque Ragusium sicuti
gratiosam et caram domum nostram (atque id et nobis ipsis et successoribus
nostris semper in memoria esto nos ea omnia ex officiosis firmisque scriptu-
ris et magnorum iuramentorum formulis, quas illi inter sese communicaverant,
cognovisse) videntesque, quomodo pater noster dei et veritatis ratione non
habita magnisque iuramentis et scripturis, quas decessores nostri et parentes
nec non is ipse libentissime praestiterant et confirmaverant, despectis a tanto
amore et amicitia et concordia et iuramentis discessit omniaque ea, quae prin-
cipi et primoribus Ragusinis promissus erat, violavit, et quomodo insuper sine
lite ulla et culpa ex parte principis et primorum urbis Ragusii bellum iis et
discordiam intulit inque regione eorum damna magna perfecit domos iis in-
cendens, vineas destruens, bona rapiens multaue alia, quae vel ipse struxit
vel alios strui impulit, mala attendens, et quomodo denique contra deum et
veritatem et contra colendorum decessorum suorum eiusque ipsius scripturas
pagum Conavillas rapit, — idcirco nos, dictus dominus princeps Ladislaus,
deum ac veritatem respicientes, praesertim cum fiducia in deo solo, non autem
in iniuria vel in dominatione huius mundi collocanda sit, videntes porro fir-

mitates magnas et scripturas sponsionum plenas, quas colendi decessores nostri et parentes principi et primoribus urbis Ragusii dederunt, et timentes, ne non talia iurairada et sponsiones in nos nostrosque successores cadant tantusque amor et amicitia et concordia ad minimum reducantur, inter nos et honoratum principem primores Ragusinos fraternitatem et concordiam composuimus, confirmavimus constituimusque, concordiam et amicitiam firmissimam respectu omnium, quae litteris inter eos et decessores nostros communicatis continentur. Quae concordia volente deo et purissima virgine etiam posthac inter nos vivat et augeatur. Item nos dictus dominus princeps Ladislaus, si nobis deus potestatem donabit, omnibus viribus nostris conabimur pagum Conavlias, quem pater noster sine ratione ulla et iure cepit et possedit, principi et primoribus urbis Ragusii cum omnibus iuribus et pro lege valentibus rationibus secundum litteras eorum restituere ac liberare. Pollicemur insuper et volumus et debemus dictum pagum Conavlianum ab alio quocunque, qui iis impedimento esse tentaverit, tueri et firmare eosque adiuvare, uti probus sincerusque amicus eorum. Item nos dictus dominus princeps Ladislaus, si nobis dominium impetrare deus concesserit, volumus et pollicemur maximo cum favore et sinceritate probum amorem et amicitiam cum fratribus nostris, principe et principibus honoratae urbis Ragusii, et sustentare et stabilisare. At cum pater noster sine culpa ulla et iniuria ex parte dicti principis et domini damna magna iis intulisset, idcirco illa damna compensare iis atque eos nobis amicos reddere cupientes pollicemur et volumus in honore eos habere et donare iis terram regionis nostrae in confinio regionis ipsorum sitam, ob quam rent et nostri et eorum amici nos laudent. Item nos dictus dominus princeps Ladislaus litteris nos ad id obstringimus volumusque ac constituimus, ut, si favente deo dominium impetrabimus, neve libertatem neve potestatem habeamus homines nostros, *Vlachos* Serbosve, impediendi, quominus Ragusium petant ibique tam salem quam aliam mercem emant et quos voluerint commissarios dimittant. Quin etiam aliorum dominorum homines, qui per regionem nostram iter facere voluerint, non impediamus quominus cum mercibus aliisque negotiis suis liberi Ragusium petant. Item nos dominus princeps Ladislaus pollicemur principi et primoribus urbis Ragusii nos sine permissione et consensu eorum cum duce Stephano, patre nostro, neque pacem neque treugam inituros. Item nos dominus princeps Ladislaus pollicemur et litteris nostris nos ad id obstringimus nos sali, qui venditur, in regione nostra alia vectigalia non imposituros, praeter illa, quae iam veteres Bosnae ac Serbiae domini imposuerant et quorum primum Driviis, secundum Ragusii, tertium Cotari, quartum Zetae apud sanctum Sergium in Boiana penditur. Item nos dominus princeps Ladislaus magnas firmitates et sponsiones videntes, quas decessores nostri et parentes principi et primoribus urbis Ragusii dederunt, et timentes, ne non talia iurairanda et sponsiones in nos nostrosque successores cadant tantusque amor et amicitia ad minimum reducantur, inter nos et honoratum principem et primores Ragusinos fraternitatem et concordiam et firmissimam amicitiam composuimus omniaque ea, quae litteris inter decessores nostros et eos communicatis continentur, confirmavimus et ratificavimus. Quae amicitia

favente deo et purissima etiam posthac inter nos vivat et augeatur. Item nos dictus dominus princeps Ladislaus omnibus quae nobis deus concesserit opibus conabimur pagum Conavlias, uti supra dictum est, liberare. Item nos dictus dominus princeps Ladislaus pollicemur principi et primoribus urbis Ragusii nos propter imperatoris Turcorum sive regis Hungarici sive regis Aragonici seu alius cuiusdam regentis vel domini vel hominis voluntatem aut metum neque bellum illis illaturos neque regionem et facultates eorum vexaturos, sed potius fautores illis in omnibus, quae supra dictis continentur litteris. Atque in omnia ea, quae supra scripta sunt hisque litteris continentur, nos dictus dominus princeps Ladislaus iuravimus ac spondimus principi et primoribus urbis Ragusii per vivum patrem et filium et spiritum sanctum et per sanctam et purissimam deiparam, matrem eius, et per quattuor evangelistas et per duodecim summos apostolos et per septuaginta electos dei et per omnes sanctos sanctasque dei nos neque per nos ipsos neque per primores nostros neque per homines nostros neque per quemcunque alium hominem, ut cunque nomen ei esset, ab iis, quae illis praefatis litteris continentur atque principi et primoribus Ragusinis praestita sunt, discessuros. Si autem ego dictus dominus princeps Ladislaus vel per me ipsum vel per primores meos vel per alios quosdam a supra dictis litteris meis et sponsionibus dolose discesserim, hae supra dictae sponsiones et iuramentum in me meamque progeniem cadant simque socius Iudae, qui deum cruci tradidit, atque Iudaeorum, qui clamarunt: affige, affige eum cruci! nec non eorum, qui ei spineam imposuerunt coronam. Qua sponsione ego dictus princeps Ladislaus tamdiu obstrictum me existimabo, quamdiu praefatus quoque princeps et primores Ragusini probam mihi amicitiam et probum auxilium respectu omnium, quae mihi promissi sunt, praestabunt; tunc et ego ipsis omnia ea rite praestabo. Scripta est tabula Drinalevii anno post Christum natum 1451, mensis augusti 15 die. Scripsi autem hanc tabulam manu propria¹⁾.

1) Haec tabula apud Miklosichium, Monumenta Serbica etc., sub No. CCCLIX expressa talique annotatione instructa est: «A tergo: Poueglia de Vladissau, fiol de cherzech Stiepan. Manu recenti: Vladislavo, figlio di herzeg Steffano, promette, qualora succedesse alla reggenza, di restituire ai nobili Ragusei tutta la contea di Canali, che fu conquistata da suo padre 1451, agosto 15. Sigillum pendens: сн печать князя... Origin. membran. in c. r. archivio Viennae. Служен. 132.

DVIII.

1452.

1452. *Alexander, Moldaviae voyevoda, a legalis Casimiri, Poloniae regis, invitatus, una cum proceribus Moldavicis promittit se die destinato Camenecium vel Sniatynum vel Colomeam venturum ibique dicto Poloniae regi sacramentum fidei praestaturum, si quidem dictus Poloniae rex adventum suum decem hebdomadis ante nuntiaverit quattuorque dignitarios suos miserit, qui Alexandro voyevodae et proficiscentibus secum proceribus Moldavicis comites se darent¹⁾.*

Милостию вожию мы Александръ воевода, господаръ земли Молдавской, знаменито оузавлаши не тымъ-то нашимъ знаменитымъ листомъ каждымъ добромъ, кто коли на немъ оузритъ либо его чтоучи оуслышитъ, гдѣжъ того кому боудетъ потребизна, оже до насъ приехали съѣтъ оу посолство панове и рада наяснѣйшего освещенного пана нашего короля Казимира, короля Полского и великого князя Литовского и Жемойтского и нынѣ, а на нынѣ приехали съѣтъ: панъ Предворъ с Конецьполя, панъ Съдомирскій и староста Перемышлскій, и панъ Іанъ Кмита з Бижнича, панъ Ливовскій, и посолствоваши къ намъ отъ нашего милостивого пана короля его милости и отъ пановъ рады корѣны Полской и жадали насъ, авыхомъ имали понти передъ нашего милостивого пана и пана Казимира, короля Полского, и авыхомъ передъ его милостию повинный годъ оуднаши, мы и панове наши и рада наша и оуш. подданыи наши, подлѣгъ обычаю, тако естъ голдовалъ дидъ нашъ и пакъ и отецъ, а панъ нашъ король его милостъ авы насъ миловалъ и опасоувалъ отъ нашихъ непріятелевъ, тако свои голдовники и свои присныи и подданыи. Я мы и с нашими паны и радюю ничего оу томъ не хотпили, але к томъ ради есмю пристаи, авыхомъ наяснѣйшимъ панъ нашимъ милостивомъ Казимировѣ королевѣ его милости повинный годъ оуднаши подлѣгъ старыхъ обычаевъ передковъ нашихъ. Яле коли панъ нашъ король его милостъ приближитъ ся до Рвской земли, а мы имаемъ передъ его милостъ выѣхати на выименованное мистце, либо до Каменца, либо до Снатины, а далне до Коломые, отъ тыхъ трехъ мистъ гдѣ боудетъ панъ нашѣмъ людо, а мы тамъ и с нашими паны имаемъ поѣхати и обычай оуднаши. Яле наяснѣйшій панъ нашъ король его милостъ передъ его милости приѣханиемъ к томъ выименованномъ мистцю отъ тыхъ трехъ мистецъ имаетъ его милостъ насъ обыслати десѣтми недимами передъ тымъ, авыхомъ знаши готов и были на тотъ день и на именитое мистце. Яле коли тыми часы оусхочемъ поѣхати передъ нашего милостивого пана приѣхати, а нашъ наяснѣйшій и милостивый панъ имаетъ насъ глѣйтовати своими чотырма великими паны и радцами и съ короуны, кторыижъ мы тыми часы пождаемъ, авы насъ мирно глѣйтовали и паны наши и слѣги наши не нашей граници до нашего милостивого пана короля его милости и пакъ отъ нашего пана ажеле пакъ до нашей граници. Я такижъ нашъ милостивый панъ имаетъ намъ тотъ милостъ оуказати и оуднаши, кторою оудналъ отецъ его милости, стары король невожчикъ, дидови нашимъ и братъ его милости отцевѣ нашимъ, а мы пакъ имаемъ его милости вѣрно и знаменито слѣжити и корѣни Полской, такожъ вылъ обычай передковъ нашихъ. Я коли бы панъ нашъ милостивый, король его милостъ, обыслалъ насъ, авыхомъ того какими лици не хотили пополнити подлѣгъ словоу и того записъ,

але выхонѣ стѣвнѣли не имѣючи котороу смирѣнѣю волеѣтъ, бже того не дай, алебо которѣю налогоу из которой стороны, абы то было знаменито и панѣ нашемъ королевѣи его милости и паномѣ ради его, але выхонѣ мы нашею доброю волею оудѣлали, не имѣючи которѣю прикрѣстѣ тако выше пишемѣ, тогда нашѣ милостивый панѣ, король его милостѣ, имѣетѣ насѣ казнити и карати тако непослѣшники приказанна пана своего. Я нашѣ милостивый панѣ, наисейшій король Казимирѣ, отѣ сихѣ часокѣ имѣетѣ его милостѣ насѣ ласкаво милувати и о-коронити и опасти и мирѣ и покой оудѣлати отѣ нашихѣ неприятельѣ поглы евопани и мечемѣ своимѣ и радою и оуспани добрыми оучинки, тако оуспимѣ до-врымѣ подданикомѣ земламѣ своимѣ, такѣ имѣетѣ и намѣ его милостѣ отѣ сихѣ часокѣ оудѣлати. Я мы пакѣ сявоуемѣ при нашей чти и при вѣрѣ Хри-стианской здержати и пополнити подадѣтъ того нашего сявоу и записѣ без листи и без хитрости, такожѣ оуспакомѣ статочномѣ христѣианнѣ присаждаѣтъ бога милувати и сираведливостѣ оуховати, тако подѣ присагою нашею, котороюжѣ самѣ господство-ми присагалѣ и свѣты хрестѣ цѣловалѣ, на оуспи сявоу и вышписаны рѣчи. Я мы такожѣ оуспи панове и рада Молдавска сявоуемо подѣ нашею присагою под-дѣтъ сявоу и присаги господара нашего воеводы, твердѣчи и полмѣчи оуспи тотѣи вышписаныи рѣчи, и печати нашии привѣсили еси кѣ томѣ-то листѣ на потвер-женнемѣ тымѣ-то вышписаннымѣ рѣчамѣ. Пис. оу Герцкомѣ трѣгоу вѣ лѣто 7022 а мѣсѣца септ. кѣ день.

Dei gratia nos Alexander voyevoda, terrae Moldaviae dominus, no-
tum facimus hac insigni tabula nostra optimo cuique, qui eam inspiciet vel
lectam audiet, quando id cuidam opus erit, venisse ad nos legatos et eosdem
dominos consiliarios serenissimi ac illustrissimi domini nostri regis Casimiri,
regis Poloniae, magni ducis Lituaniae et Zmudiae aliarumque, et quidem do-
minum Predborium de Conieczpole, dominum Sandomiriensem et castellanum
Premisliensem, et dominum Ioannem Cmitam de Wisnich, dominum Leopoliensem,
nomineque gratiosi domini nostri, regis serenissimi, dominorumque consiliario-
rum coronae Poloniae petivisse a nobis, ut ad gratiosum dominum nostrum
ac dominum Casimirum, regem Poloniae, accederemus et eius maiestati debi-
tam fidei sponsionem praestaremus—nos et domini nostri et consilii nostri et
omnes subditi nostri, quem ad modum eam avus noster posteaque pater noster
praestabant, sub qua condicione et dominus noster, rex serenissimus, nobis
fauturus sit et adstaturus contra inimicos nostros, sicuti talibus, qui in eius
obsequium iuravimus et eius imperio subiecti sumus. Quam petitionem com-
probantes, nos et domini et consilarii nostri serenissimo domino nostro, gra-
tioso Casimiro regi, libenter debitam fidei sponsionem secundum antiquos an-
tecessorum nostrorum mores praestare parati sumus. Ut primum dominus noster
rex serenissimus, terrae Rossicae appropinquaverit, obviam eius maiestati ve-
niemus in locum destinatum, sive Camenecium seu Sniatynum seu ipsam Co-
lomeam. Quicumque horum locorum domino nostro placuerit, nostrum erit il-
lorsum venire et sacramentum praestare. Verum tamen et illustrissimus dominus
noster, rex serenissimus, decem hebdomadis prius, quam ad unum ex memo-

ratis tribus locis pervenerit, nuntiare nobis adventum suum obligatus est, ut sciamus et praesto adsimus die et loco destinato. Atque si tunc temporis gratiosum dominum nostrum adire voluerimus, nostri illustrissimi domini erit quattuor dignitarios suos, quos nominaverimus, nobis obviam mittere, ut nobis et dominis nostris famulisque salvum dent conductum inde a limitibus nostris usque ad nostrum gratiosum dominum, regem serenissimum, et postea a nostro domino usque ad limites nostros. Similiter et gratiosus dominus noster praestabit nobis et donabit eandem gratiam, quam pater eius maiestatis, iam mortuus superior rex, avo nostro et frater eius maiestatis patri nostro donabant, sub qua conditione et nos cum eius maiestati tum coronae Poloniae fidelis optimaque servitia praestabimus, sicut mos erat maiorum nostrorum. Si autem gratiosus dominus noster, rex serenissimus, nuntiaverit nobis, ut die et loco destinato praesentes adsimus, et nos id facere recusaverimus et tali modo sponsionem et litteras istas, nec morbo mortali (id quod deus avertat) nec necessitate aliqua coacti, violaverimus et domino nostro, regi serenissimo, et dominis consiliariis eius manifestum fuerit nos id ex libidine, non vero ex necessitate ulla, ut supra scribimus, fecisse, tunc gratiosus dominus noster, rex serenissimus, poena nos afficiat ut tales, qui mandato domini sui non paruerint. Quamdiu autem id non contigerit, gratiosus dominus noster, rex serenissimus Casimirus, amicus nobis maneat, defendat nos et muniat, inimicos nostros per legatos suos ad servandam pacem admoneat, gladio et consilio suo nobis adstet omniaque ea, quae in gratiam aliorum fidelium subditorum et terrarum suarum facit, in gratiam quoque nostram faciat. Quae omnia supra scripta per honorem nostrum et fidem Christianam et secundum sponsiones, quas maiestas mea osculata sancta cruce praestitit, sine fraude et dolo et cum plena officiorum erga religionem Christianam et deum notitia servaturos nos et impleturos pollicemur. Simili modo et nos, omnes domini et consilarii Moldavici, pollicemur et iureiurando id confirmamus nos omnia, quae supra scripta sunt, secundum sponsionem et iusiurandum domini nostri voyevodae servaturos et expleturos. In cuius rei maiorem auctoritatem sigilla quoque nostra²⁾ huic tabulae appendimus. Scripta est tabula in oppido Seretho anno 6961, mensis septembris 23 die.

1) Contextus Slavicus huius tabulae apud Ulanicium, Матеріалъ etc., sub No. 72, summa eius apud Dogielum, Codex diplomaticus etc., pag. 601 et apud Rykaczewscium, Inventarium etc. pag. 137 exstat. Cum Dogielus tum Rykaczewscius dictam tabulam minus recte anno 1453 tribuunt.

2) Praeter ipsius voyevodae sigillum, quod est formae minoris, sigilla quoque Michaelis logothetae et Costeae Stanovicii aliorumque 9 procerum Moldavicum, quorum nomina Ulaniccius non adfert, exstant; 3 horum sigillorum violata sunt.

DIX.

1454. *Idem Alexander una cum proceribus suis proficitur invitavisse se nonnullos dominos de provincia Rossica iisque praesentibus spopondisse fore, ut, sicut rex ipsi, ita ipse regi et coronae Poloniae contra Tataros aliosque hostes, qui terram Roscam vel Podolicam invaserint, assistat et certum Andream Truscovicium nec non alios legis violatores, qui in terram suam migraverint, reddat*¹⁾. 1454.

Милостію вожію мы Александръ воевода, господаръ земли Молдавской, и съ нашими паны: панъ Дѣма Браевичъ, панъ Станчулъ прѣкалакъ, панъ Петръ прѣкалакъ, панъ Данчулъ прѣкалакъ, панъ Косте Дановичъ, панъ Шандръ логофетъ, панъ Козма вистѣричъ, панъ Петръ постельникъ, панъ Иванко Браевичъ, панъ Бѣхта комисъ и инші панове земли Молдавской, знаменито чинимъ и с сѣмъ аистомъ кѣсѣмъ докрьмъ, колижъ комѣ того боудетъ потребъ кизна, ижъ есмо просили велеможныхъ паны и шляхотини пановъ ради королевской, то есть: панъ Андрей Ондръковичъ изъ Игровка, воеводъ и староста оуезъ земли Рѣской посполитой, панъ Іанъ чашичъ Галицкого, пана Мѣжила старости Снатинского и Коломыйского, пана Бартоша изъ Азловца, староста Подолска, пана Павла столника Лвовского, пана Миколаша з Голы Горъ, подстоли Лвовскы, пана Штибора изъ Кмишева, сѣдя Лвовскы, пана Свинки изъ Поморанъ, пана Подола, подкомори Подолского, пана Зигмонта, сѣдя Подолского, пана Іана Баговского и инші панове Рѣщи, иже мы слюбемъ и слюбимъ есми сажити королю его милости и с(ва)той корбни. Боже того не дай, ажебы коли имала неволю земля-короля его милости Рѣскаа и Подолскаа отъ Татаръ или боудъ отъ какихъ не-пріятелі, а мы слюбемъ и с нашими паны помочъ давати и сами своимъ жи-вотомъ потагити и со оушими нашими силами, колко того боудетъ потребно. Я боже того не дай, колибы стала какаа налога на Александра воеводу, а онъ штоки не искалъ нишю сторонѣ, але щобы пришолъ до королевской земли, а король его милостъ и съ оушими своимъ паны што(бы) емѣ помочъ даатъ на оуш его не-пріятелі, не вынимючи никого. Я такожъ коли бы вышолъ Андрей Трѣшковицъ или боудъ какой ишкодникъ поксты до нашей земли, а мы штокъ выхонъ нѣхъ выдали. Тое оусе вышписанное слюбемъ здержати и пополнити при наши чти и Христіанской вѣрк. Пис(анъ) оу Баниловѣ въ лѣто 7248 днѣ...

Dei gratia nos Alexander voyevoda, dominus terrae Moldaviae, cum nostris dominis: domino Duma Braevicio, domino Stanciulio capitaneo, domino Costea Danovicio, domino Sandrone logotheta, domino Cosma vestiario, domino Petro cubiculario, domino Ivancone Braevicio, domino Buchta comite, aliis dominis terrae Moldaviae, notum facimus hac tabula nostra optimo cuique, cui ea opus erit quando, invitasse nos magnificos et nobiles dominos et eosdem regios consiliarios, et quidem: dominum Andream Ondrovosium de Igrovoi, voyevodam et castellanum totius terrae Rossicae, dominum Ioannem, pincernam Halicensem, dominum Muzilonem, castellanum Sniatynensem et Colomeiensem, dominum Bartosium de Iazłowiecz, castellanum Podoliensem, dominum

Paulum, dapiferum Leopoliensem, dominum Nicolaum de Gole Gory, subdapiferum Leopoliensem, dominum Stiborum de Visnioy, iudicem Leopoliensem, dominum Svincam de Pomoriany, dominum Podolecium, subcamerarium Podoliensem, dominum Sigismundum, iudicem Podoliensem, dominum Ioannem Bagovscium, alios dominos de provincia Rossica iisque praesentibus pollicitos nos esse ac polliceri semper nos serenissimo regi sanctaeque coronae servituros. Atque (id quod deus avertat) si terra serenissimi regis Rossica vel Podolica a Tataris vel aliis quibus hostibus oppressa fuerit, cum nostris dominis pollicemur nos ei auxilia laturos ipsique comminus ad bellum profecturos cum omnibus nostris, quae necessariae erunt, opibus. Similiter si (quod deus avertat) necessitas aliqua in Alexandrum voyevodam irruerit, ne alium socium quaerat sibi, sed terram serenissimi regis petat, atque serenissimus rex obligatus erit cum omnibus suis dominibus auxilia ei ferre contra omnes ad unum hostes. Insuper si Andreas Truscovich vel alius legis violator in terram nostram emigraverit, nostrum erit eum reddere. Quae omnia supra scripta servaturos nos expleturosque per honorem nostrum et per fidem Christianam pollicemur²⁾. Scripta est tabula Banilovii anno 6963, die ³⁾.

1) Contextus Slavicus huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 77 expressus est.

2) Quamquam in tabula ipsa sigillorum mentio non fit, tamen Ulaniccio teste dictae tabulae sigillum voyevodae et 8 sigilla procerum Moldaviensium appensa sunt. Ex his sigillis tantummodo sigillum voyevodae exstat.

3) Sequitur vacuum spatium ad inscribendum diei numerum et mensis nomen destinatum, sed nec posterius adimpletum.

DX.

1451 — 1451—1454. *Ioannes Buciaczcius de Litvinov in gratiam reddit cum cancellario Moldavico Michaeli promittitque ei se unam partem, quas ei debet, 50 marcarum quinque hebdomadis post festum dei parae, alteram partem quattuor hebdomadis post festum natiuitatis Christi redditurum¹⁾.*

А се мы панъ Іанъ Боуцацкій нсѣ Литвинова визнавамъ то сямъ лнстомъ напнмъ каждомъ добромъ, ктожь-то намъ оузоритъ или его оуслышитъ чтоучи, аже што коли еси и мали межн нами мерзачкѣ не паномъ Миханломъ, канцлѣремъ Александра воеводнымъ, и мы еси приходни предъ княгиню Панаши воеводиною и предъ нхъ нами Молдавскии, предъ паномъ Бравичемъ и предъ паномъ прѣкалавомъ и предъ паномъ Бытолгомъ и предъ паномъ Шандромъ и предъ паномъ Костею Дановичемъ и предъ паномъ Денисомъ, и еси елири-ли са и сътоканин са и оуск мерзачки еси пѣстали мнѣ са и не наемъ твохъ мношоднихъ дѣлъ и мерзачокъ поминати на вѣки, али наемъ вѣтъ и сло-вѣмъ нсѣ паномъ Миханломъ оу вѣрной прннзнии до нашего живота... А такъ же на томъ еднанню еси отстаи панъ Миханъ пятадесять гривень или еси

и слюбнѣи запалати нѣмъ Мѣхѣла по матцѣ Кожій оу патѣ недѣлкѣ ѣ гривен, а тридесѣтъ гривенъ имѣемъ запалати по рожецкѣ Христорѣ за чотыри недѣли. Я коли быхѣмъ того не попоминѣи и не запалати нѣмъ Мѣхѣла на тоты дни кнѣзенинскихъ, а мы сѣ поддаемъ, аже вы оузалѣ оу имѣемъ имѣнни, оу Карловѣ, патѣдесѣтъ воловъ, а воземши волю, имѣетъ на насъ свои пѣназѣни правитѣ предѣ королевѣ, а мы противѣ емъ не имѣемъ ништо молвити. Я коли быхѣмъ молвилѣ, то быхѣмъ молвилѣ противѣ нашей чти. На то есми дали нашѣ листѣ и печать нашу привѣсили къ сѣмъ нашимъ листѣ. Оу Самборѣ мѣсеца августа оу третій день.

Nos dominus Ioannes Buciaczczius de Litvinov profiteamur hac tabula nostra optimo cuique, qui eam inspexerit vel lectam audiverit, habuisse nos olim odium in dominum Michaëlem, cancellarium Alexandri voyevodae. Sed nunc praesente principissa Eliae voyevodae praesentibusque dominis Moldaviensibus: domino Costea Danovicio et domino Denisio (= Dionysio) iniimus pacem ac concordiam cum eo atque omnes invidias deponentes earum immemores esse volumus in saecula pollicemurque in firma amicitia nos cum domino Michaëli usque ad obitum nostrum mansuros.... Qua occasione statuimus quoque debere nos domino Michaëli quinquaginta marcas, quas domino Michaëli ita soluturi simus, ut quinque hebdomadis post festum deiparae ei viginti marcas repraesentemus et circa quattuor hebdomadis post Christi nativitatem marcas triginta. Quod si non tenuerimus neque domino Michaëli eius pecuniam dictis diebus repraesentaverimus, permittimus ei, ut in villa nostra Carlov quinquaginta boves sumat et praeterea de pecunia lege agat nobiscum apud regem neve nos ei id exprobreemus. Si autem ei id exprobraverimus, honorem nostrum violaverimus. In cuius rei memoriam praesentem tabulam nostram dedimus eique sigillum nostrum ²⁾ appendimus. Sambori mensis augusti die 3 ³⁾.

1) Contextus Slavicus huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 85 expressus est.

2) Hoc sigillum Ulanicchio teste nunc quoque exstat.

3) Quoniam Michaël, de quo hic agitur, in tabula praeiacente cancellarius Alexandri voyevodae dicitur hicque Alexander ab a. 1451 ad a. 1454 regnavit, idcirco et dictam tabulam inter annos 1451—1454 posuimus. In tabula ipsa anni non fit mentio.

DXI.

1454.

1454. *Stephanus, sancti Sabbae dux et Bosnae magnus banus, in gratiam redit cum Ragusinis hacque occasione promittit se ipsis quae ex utraque parte adhuc fuerint iniurias et inimicitias non exprobraturum, sed potius antiqua constituta culturum, ad quae constituta id quoque pertinet, ne Ragusinis, qui bairorum munus obierint, in limitibus dicti Stephani a subditis eius, tam Vlachis quam Serbis, impedimentum aliquod fiat¹⁾.*

† ѿ всеможна силоу прѣсвѣтагоу дѣху, вожє славиѣ ва троѣцѣ, ва ѿтѣцѣ же рѣкѣ и снѣсѣ и светилѣ дѣхѣмъ, прѣсвѣта троѣце нераздѣлѣнна, слава тебѣ, нже ва намѣ твоє все вѣршимоу, и тобою вѣдржимоу землю и владѣнѣ, коє є намѣ богѣ даю, смирисмоу ѣ нашоу паметѣ, колицѣмъ милосердѣмъ богѣ люди неравѣ чловѣчѣс, посла свога единогоу сина ѣ велицнѣхъ мѣсѣхъ, да своє изжави из грѣха, и по вѣскрѣсеню, када хотѣ вѣзѣти на небесе, да сѣдѣть ѿ деснѣ ѿтѣца, вожаставномъ речѣю рече мнѣстѣломъ своимъ: мирѣ даю вамъ, мирѣ ѿставѣ намъ вамъ. Мии господинѣ Стѣпанѣ, воживомъ мнѣстѣноу херцѣгъ светога Гаве, господарѣ Хѣмски и приморски, кнѣзь Дрински, велики воевода Босански и веѣ, дамо на видѣнѣ вѣнемъ и всакомъ, комъ се достоѣн, и прѣд кога ки се годѣ изнесав ѿви нашѣ листѣ ѿтворѣнѣ ѿгледати, а сѣ нашоу печатѣю законитѣмъ, како догоше госпоцтѣсѣ ми ѿдѣ мнѣго почтенѣго кнѣза, властѣи и все ѿпѣни властѣи Дѣвровачнѣхъ почтѣнии властѣи и поклѣсарѣ, кнѣзь Марѣе Растиѣи и кнѣзь Жѣпанѣ Бѣниѣи и кнѣзь Андѣрѣшко Покалевиѣи, договарає се ѿ довромъ мирѣ и почтенѣи приазнѣи и потвѣрѣнѣи вѣснѣхъ записа и повѣла, коє сѣ имали сѣ нашоу родитѣли и ѣ госпоцтѣвомъ-ми до ѿвоган размирѣи, коє размирѣи мѣсѣ нашоу вѣснѣмъ неприѣтѣль вожѣи и чловѣчаски, сѣ кога размирѣи мнѣдна користѣи ннѣи ннѣи еднѣи странѣи ми доѣгой пачѣ цѣта и маѣшина, а ми господинѣ херцѣгъ Стѣпанѣ и снѣове ми, кнѣзь Бладисавѣи и кнѣзь Блатковѣи, смирѣи доѣврѣи и почтенѣи приазнѣи, кою сѣ имали нашоу родитѣлѣи сѣ мнѣгоу почтѣнѣмъ сѣ славиѣнѣмъ господинѣмъ кнѣзомъ Бѣкѣцѣмъ и сѣ славиѣнѣмъ господинѣмъ Сандаѣмъ, вѣнѣшнѣмъ великимъ воеводѣмъ Босанскимъ и веѣи, и сѣ кнѣзомъ Бѣкомъ и ѣ госпоцтѣвомъ-ми сѣ кнѣзомъ и властѣи Дѣвровачнѣи, да толики любаѣи не вѣдѣи потѣпѣта наѣи вѣзѣи мнѣи и наѣрѣдаѣи и волѣи, и кише речѣнии поклѣсарѣи довровоѣномъ примѣише и мнѣстѣиво сѣ довровоѣисмоу и потвѣрѣисмоу и потвѣрѣѣисмоу всакоє записа и повѣлѣи, коє сѣ имали и коє имѣю кнѣзь и властѣи Дѣвровачѣи до данѣшнѣго днѣи ѿдѣ нашоу родитѣлѣи, мнѣгоу почтенѣго и гласнѣго споменѣтѣи господинѣи кнѣза Бѣкѣи и славнога господинѣи Сандаѣи, вѣнѣшнѣи великога воеводѣи Босанскога и веѣи, и кнѣза Бѣка и госпоцтѣва-ми, да вѣдѣи тѣрѣда и крѣпка, тѣмѣлна и непокоѣѣенѣи рѣкѣи вѣѣкома аминѣи. А за крѣпѣсти мира сѣган и любѣи и доѣврѣи приазнѣи да вѣдѣи ѣ вѣиѣи вѣзѣи ѿпоѣгѣора и зѣи волѣи ѿдѣи люди властѣи Дѣвровачнѣхъ али ѿдѣи нашоу сѣи сѣи властѣи Дѣвровачнѣхъ, довровоѣисмо сѣи ѿдѣи вѣѣисмоу сѣи властѣи Дѣвровачнѣи довровоѣи и еднѣи сѣи, да всако вѣиѣтѣкоу чловѣчѣи или проѣиѣтѣи крѣки, коѣи сѣи ѣи ѿвѣи рѣтѣи вѣиѣнѣи, и всаѣи рѣи и вѣиѣиѣи и зѣи рѣи и хотѣнѣи зѣи, коѣи сѣи вѣиѣи мѣсѣи нашоу сѣи властѣи Дѣвровачнѣи и мѣсѣи людинѣи госпоцтѣва-ми сѣи людинѣи властѣи Дѣвровачнѣхъ, и всеи пѣиѣи и цѣтѣи, про єи вѣиѣи

ниаа една страна дрѣгой ѡдъ почела рати до тройбе, кою е госпоцтва-ми зчинилоу с кнезѡмъ и властели Дѣбровачцими, како се здрѣжи ѡ записиѣхъ едне стране и дрѣге, ѡкои ѡблаубисмоу тои мѣшъ совоу еднѡсрѣдноу и добровѡлноу примисмоу и благословисмоу и такои велѡмоу и зановиѣдалоу, да ниткоръ не може ни смие зпоменѣти ни искати крѣви ни ние ѡсвѣте ни вражде ни ѡ едно врѣеме, докла свѣтъ естѡи: тко ли се ѡврѣте сии потворити, да е госпоцтвѣс-ми невѣранъ, и да се разаспе до корнѣнаа. Такоѣ да не вѣде призма ѡдъ госпоцтва-ми ни ѡдъ нашихъ люди ниедноу Дѣбровчанинѣ, него кой е чимъ дѣжанъ, да тай плаѣа. И тако нѣмъ потвѣрдиѣхъ и потвѣрѣюю, да ниѣхъ трѣговци и ниѣхъ людѣхъ хѡде слѡводноу приеко рѣсага и по рѣсагѣ госпоцтва-ми са всацѣмъ трѣгоу, плаѣае праве царине, кое сѣ прѣко плаѣали за врѣмѣнъ нашихъ родитѣль и за мене до рати, не бо се ниеднога хѣда ни ѡдъ когаръ, тко не би изванъ волѣе и послѣха нашего. Ако ли би се када згодилоу госпоцтвѣс-ми размирѣти се с кнезѡмъ и властели Дѣбровачцими, чега боу не дай, тѣи ратѣ ниеднѣ да не хѡемоу ни можемо зчинити, не приповиѣдѣше и не ѡповиѣдѣше по нашихъ поклицариѣхъ кнезѣ и властѣлоу ѡ Дѣбровникѣ, ѡдъ тоган днѣ, по коле вѣдемо ѡповиѣдѣти, до три мѣсеце ни зчинити нѣмъ кварѣ, ниѣхъ градѣ ни ниѣхъ рѣсагѣ ни ниѣхъ людѣмъ ни ниѣхъ иманѣю. К тоу да не имамоу ни хѡемоу посегнѣти ни единѣмъ хѣднему на ниѣхъ трѣговце ни на ниѣхъ иманѣа ни на ние ниѣхъ люди, кои би се нашии ѡ рѣсагѣ и ѡ власти нашей, ни конѣмъ би се згодилоу прѣко нашего рѣсага минѣти за врѣеме више речѣноу ѡдъ три мѣсеце, докла годѣ би се испратили и средили са всѣмъ благоу ниѣхъ изъ земле госпоцтва-ми ѡ Дѣбровникѣ, и ниѣднѣ кѣдѣ би коуѣ волѣа поѣи, да нѣмъ не вѣде ниеднаа заврѣтица ни заваа ни ѡдѣнѣтъа блага ниѣхъ до речѣнога рока. Такоѣ тко се годѣ зговори Дѣбровчанинѣ али трѣговацѣ Дѣбровачки за понесѣнѣ карвана али кога годѣ понѣса, да га ние волѣанъ сврѣѣи дрѣги, ни Блахъ ни Срѣкинѣ, до мѣста, докла се ѡни вѣде нанѣиу, тко е из нашего рѣсага понѣсѣникъ, а сѣсѣа е нашѣ: тко ли би се нашѣмъ зрвати товарѣ коуѣмъ послѣеми али зарѣчитѣ до мѣста зговорѣнога, докла е зговорѣноу, да платѣ госпоцтвѣс-ми ѣ дѣкѣтъ. На все више писанноу, речѣноу и ѡвѣтованноу ми господѣни хѣрцѣгъ Стѣпанъ и сѣнове ми, кнезѣ Владисавъ и кнезѣ Блаткоу, и властѣле нашии, воевода Сладѡе Семковѣнѣ, кнезѣ Радѣчѣ Стѣпковѣнѣ, воевода Иванѣшъ Блатковѣнѣ, воевода Маркоу Грѣбровѣнѣ, кнезѣ Радѡванъ Кардѣнѣ, кнезѣ Рѣжѣрѣ Дѣвѣнѣ, кнезѣ Накау Дражѡвѣнѣ, кнезѣ Райкоу Приѣчиѣнѣ, кнезѣ Юрай Чѣмерѡвѣнѣ, кнезѣ Ъскманъ Юговѣнѣ, рѣтисмо се и заклѣсмоу на светѡмъ еванѣльѡу вознеми и на часѣноу и животворѣцѣмъ крѣстѣ госпоѣнѣ речѣнѣмъ кнезѣ и властѣлоу и всѡи ѡпѣнѣкѣ Дѣбровачкой и ниѣхъ ѡстанѣкѣ ва господѣа бога всѣдрѣжитѣа и ва прѣчѣстѣхъ вѡгородѣнѣхъ и ва ѡ избранѣнѣхъ вѡжихъ и ва тѣ и ѣ ѡтацѣхъ свѣтиѣхъ иже ва Никоѣ и ва все свѣте ѡдъ вѣка боу згодѣвиѣ, да ѡвои наше згора писанно и ѡвѣтованноу речѣнѣмъ кнезѣ и властѣлоу и всѡи ѡпѣнѣкѣ вѣдѣаго града Дѣбровника и ниѣхъ ѡстанѣкѣ и ниѣхъ послѣдѣнѣмъ, како се згора пише, вѣкѣ вѣкоуа на манѣ не имѣа прѣти ни се потворити ни за еднѣ стѣварѣ на землѣ ни за страхъ ни за благоу ни за ниеднога господѣина ни за ниеднога ниога чѡвѣка колю, изложѣнѣ вѣлкога господѣара господѣина цара Тѣрѣкога Мѣхѣметъ вѣга. И ако би ми вѣла запѡвѣдѣа више речѣнога цара Тѣрѣкога ратѣ нѣмъ зчинити кнезѣ и властѣлоу Дѣбровачцимъ, да ниесамъ волѣанъ ни моуѣ, не

припоридаѣше имъ князь и властеломъ Дѣржавичемъ проко тоган по монхъ по-
кансарихъ, и припоридаѣше имъ оуа толе до три мѣсеца да имъ нисамъ воланъ
ниедного счинити злѣа ни ниедне цѣте нихъ рѣсарѣ ни нихъ трѣговичемъ ни нихъ
людемъ, како е више реченоу. И докла намъ годѣ князь и властеле и вса вишн-
наа Дѣржавичка стон на сконхъ допрнехъ и почтеннехъ оуѣктнехъ и записнехъ, како
намъ се сѣ оуѣктоуаа и сѣ оуѣктъ записали, да се не може ни хоѣе потворити
више реченоу записанке, казда потрѣбѣше сва писма и повеле, коѣ сѣ имали
и имали сѣ нашими родителѣи и зѣ госпоуствоуемъ-амъ князь и властеле Дѣржавичи
до данашнега сѣ оуѣктъ твѣрѣаѣ днѣ. Писанъ ка лѣта рождества христовѣа чѣснѣ
лѣто, мѣсеца априла і данъ, сѣ нашему граду Невомъ. По заповѣди прѣсѣрѣаѣа
господина херѣга Стѣпана сына дѣаѣ Радивой Довриничеа.

○ magnifica vis sanctissimi spiritus, gloriose deus in trinitate, in
patre dico et filio et spiritu sancto, sanctissima et indivisibilis trinitas, gloria
tibi, in cuius nomine omnia perficimus et quā terram et dominium a deo no-
bis data tenemus, reduximus nobis in memoriam, quam magna esse debet
misericordia et amor dei erga naturam humanam, si unicum filium suum magnis
tormentis tradidit, ut homines liberaret a peccato et post resurrectionem, quando
iam ascendere voluit coelum, ut ad dextram patris sederet, haec divina apos-
tolis diceret verba: do vobis pacem, pacem relinquo vobis. Nos dominus Ste-
phanus, dei gratia sancti Sabbae dux, dominus Chlumensis et quae ad mare
sita est terrae, princeps Drinae, magnus Bosnae dux, aliarum, notum facimus
universis et singulis, quorum id intererit et quibus has litteras legitimo sigillo
nostro munitas inspicere appertas contigerit, venisse ad nos honestissimi prin-
cipis et primorum et totius comunitatis Ragusinae honoratos primores et eos-
dem legatos, principem Maroë Rastichium et principem Zupanum Bunichium
et principem Andrusconem Bobalevichium, ut de bona pace et honesta ami-
citia et confirmatione omnium litterarum et edictorum agerent, quae cum de-
cessoribus nostris et dominatione nostra ad hanc usque discordiam communi-
caverant, quam discordiam dei et hominum inimicus inter nos seminavit et a
qua nec una nec altera pars commodum habet ullum, sed potius damna de-
trimentaue. Itaque nos dominus dux Stephanus et filii mei, princeps Ladi-
slaus et princeps Vlatco, bonam respicientes honestamque amicitiam, quā de-
cessores nostri, et quidem honoratissimus celeberrimusque dominus princeps
Vuccius et celeberrimus dominus Sandulius, magnus Bosnae banus, aliarum,
et princeps Vuc nec non nos ipsi cum principe et primoribus Ragusinis iuncti
erant, cupientesque, ne tantus amor obteratur, sed eo magis exaggeratur, ex
libero praefatorum legatorum et nostro consensu pacta confecimus, quibus
constituimus, ut omnes litterae et edicta, quae princeps et primores Ragusini
ad hunc usque diem a decessoribus nostris, et quidem a honoratissimo et ce-
leberrimae memoriae domino principe Vuccio et celeberrimo domino Sandulio,
magno Bosnae bano aliarumque, et a principe Vuco et a nostra dominatione
acceperant, dura, firma, constantia inamovibiliaque essent in saecula saecu-
lorum amen. Quae pax et amor et bona amicitia ut eo magis firmarentur

neve a hominibus primorum Ragusinorum vituperarentur aut nostris, cum primoribus Ragusinis unanimiter constituimus, ut omne homicidium et sanguinis profusio, quae bello durante facta essent, nec non omnia vulnera, caedes, mala facta aut consilia, quae inter nos et primores Ragusinos atque inter homines dominationis nostrae et homines primorum Ragusinorum extitissent, omniaque latrocinia et damna, quae ab initio belli ad treugam, quam dominatio nostra cum principe et primoribus Ragusinis iniit, una pars alteri intulisset, in oblivionem adducerentur neve sanguis vel vindicta vel hostilitas vexarentur unquam, quam diu hic mundus stabit. Si quis autem inventus fuerit, ut ea, quae ibi scripta sunt, violaverit, infidelis ille erga dominationem nostram existimetur et usque ad radicem obteratur. Item ne dominatio nostra neve homines nostri Ragusinum quendam circumveniant, sed quod quis debuerit, repraesentet. Permisimus iis insuper et permittimus, ut mercatores alique homines eorum liberi per regionem dominationis nostrae cum quavis proficiscantur merce legibus constituta vectigalia pendentes, quae prius quoque, tempore decessorum nostrorum et nostro, usque ad bellum pendebant, nihil mali metuentes ex parte eorum, qui voluntate et oboedientia nostra non sunt exempti. Atque si dominationi nostrae distrahi cum principe et primoribus Ragusinis contigerit, bellum iis inferre nec volumus nec debemus, priusquam id principi et primoribus Ragusinis per legatos indixerimus nostros. Sed et eo tempore, quum iis bellum iam indictum fuerit, tribus mensibus a die, quo indictum fuerit, nullum iis detrimentum inferemus neque eorum urbi nec regioni nec hominibus nec facultatibus. Item pollicemur nos neque mercatores neque horum mercatorum facultates neque alios homines eorum, qui in nostra terra et dominio inventi fuerint vel quibus hoc praefato trium mensium spatio per regionem nostram proficisci contigerit, persecuturos, donec cum omnibus facultatibus suis Ragusium petiissent. Si quis autem alium locum petere voluisset, ad dictum temporis spatium neque impedimentum aliquod nec moram nec rapinam perferat facultatum. Item si Ragusinus quidam vel mercator Ragusinus ad portandam mercem vel onus quoddam se obstrinxerit, Serbo *Vlachove*, qui baiulus de regione nostra est nobisque oboedit, non permissum est, ut eum in petendo loco constituto impediatur. Si autem inventus fuerit, qui aliqua vi mercem laeserit vel, ut ad locum constitutum portetur, impediverit, dominationi nostrae 50 ducatos exigat. In quae supra scripta, dicta, promissa nos dominus dux Stephanus et nostri filii: princeps Ladislaus et princeps Vlatco, et nostri primores: dux Sladoë Semcovich, princeps Radich Stepovich, dux Ivanis Vlatcovich, dux Marcus Gregurevich, princeps Radovan Vardich, princeps Ruzir Duvcich, princeps Paulus Drazoievich, princeps Raico Pribcich, princeps Iurai Cemerovich, princeps Raico Pribcich, princeps Iurai Cemerovich, princeps Ivan Vardich, dux Ravich Pribislavich, princeps Vucman Iagovich, iuravimus spopondimusque praefato principi et primoribus et toti communitati Ragusinae successoribusque ipsorum per sanctum evangelium divinum et per colendam et vivificam crucem divinam et per dominum deum omnipotentem et per purissimam deiparam et per quattuor evangelistas et per duodecim summos apostolos et per 70 electos dei et per 318 sanctos patres Niceanos et per

omnes sanctos, qui deo placuerant a saeculis, nos ea, quae supra scripsimus praefatoque principi et primoribus et toti communitati liberae urbis Ragusii et ipsorum successoribus promissimus, neque minuturos unquam neque propter aliquam rem huius terrae vel propter metum vel propter commodum vel propter domini cuiuspiam aut hominis voluntatem, excepto magno domino, Turcorum imperatore Mechmed bego, violaturos. Sed etiam si fuerit, ut a praefato Turcorum imperatore mandatum acceperimus bellum principi et primoribus Ragusinis inferre, ne libertatem neve potestatem habeamus id faciendi, nisi prius per legatos nostros principi et primoribus Ragusinis id indixerimus. Ceterum et post bellum indictum ne tribus mensibus, uti supra dictum est, neque iis ipsis nec regioni nec mercatoribus nec hominibus ipsorum detrimentum ullum inferamus. Et quamdiu princeps et primores et tota communitas Ragusina bonis honestisque promissionibus suis stabunt ac scripturis, etiam nos praefatas litteras nostras, quibus tabulae et edicta a principe et primoribus Ragusinis cum decessoribus nostris cumque dominatione nostra usque ad diem praesentem communicata in universum confirmantur, violare nec volumus nec debemus. Scripta est tabula anno post Christum natum 1454 mensis aprilis die 10 in oppido nostro Novo²⁾. Ex mandato illustrissimi domini ducis Stephani scriba Radivoi exaravit.

1) Haec tabula apud Miklosichium o. c. sub No. CCCLXXI expressa est talique adornatur adnotatione: «A tergo: 1454 die X. aprilis. Privilegio de cherceg Stipan e de li soi foli, fato la paxe. Sigillum. Origin. membran. in c. r. archivio Viennae. Сюмон. 144.

2) De hoc oppido cf. Daničević Рјечник из књижевних старина српских II, pag. 171.

DXII.

1454.

1454. *Petrus, Moldaviae vojeyvoda, in concione cum vojeyvoda Rossico Ondrovo-sio sub Chotino habita in praestandum fidei sacramentum iisdem conditionibus atque decessores eius se obstringit profiteturque se regis Poloniae amicae, principissae Moldaviae Mariae, oppidum Sereth Olchovetiumque cum omnibus horum oppidorum redditibus ratione compensationis pro Chotino oppido dedisse et confirmavisse*¹⁾.

Милостію вожію мы Петръ воевода, господарь земли Молдавской, визна-
вемъ нѣтъ тымъ-то нашимъ лнствомъ оушамъ-то добрымъ, кто на тотъ лнстъ
оузритъ алнво его чтѣчи оуслышитъ, гдѣкъ того комѣ воудетъ потребизна, оже
мы не нашими паны не Молдавскими приехали есми подъ Хотин на границу
господаря нашего королевѣу его милости и тоу-то снимали есми не нашими ми-
лыми приятелми, не полскими паны, не панѣмъ Ондровошемъ, воеводѣу Рсе-
кимъ, гетманѣмъ королевскимъ, и съ иными паны и чешники Полскими и радою коро-
левскою его милости и тоутъ передъ нхъ милостію есмо сиюкили и правдоу свою оука-
зали мы и съ нашими паны и съ оусю Молдавскою землею, авыхомъ иной сто-

роны жадной не имали, але акмихомъ до нашей смерти господаревн нашемъ Казимировн, королевн его милости, саджилн и свѣтлой корѣнкъ Полской и вѣрно и чесно и спрavedанко и съ оусею нашею землею тымъ-то обычаемъ, iako первѣйшн воеводы Молдавскн и наши передковѣ слѣуживали вѣрно и знаменито, такъ и мы слѣуживемъ и подданногомъ саджити вѣрно и знаменито господаревн нашемъ, королевн его милости, и свѣтлой корѣнкъ Полской до нашей смерти. И наипервое слѣуживемо и подданногомъ, коли насъ позоветъ господарь нашъ, король его милостъ, на оурученое мнѣще, гдѣ первѣйшн воеводы коу голдѣ хожевали, а мы на тотъ день и на тое оурученое мнѣще имаемъ поставитиса предъ его милостию и его милости голдовати и покороу чинити поддѣтъ обычаю передковъ нашихъ и переже насъ кыкшнхъ воеводъ Молдавскнхъ, и голдовавшн его милости, а мы имаемъ вѣрно и знаменито его милости слѣужити и койско его милости на помочъ давати на которѣю сторону его милостъ намъ повелитъ послы своимъ алико листы своимъ насъ окнилетъ, iako нашъ милостивы нашъ, а мы имаемъ саджити и посылати и давати на жадного его милости неприѣтеля поддѣтъ обычаю передковъ нашихъ. И отъ сего часоу и отъ сего дне слѣуживемо милостъ вогоу и господаревн нашемъ королевн и свѣтлой короуин Полской, акмихомъ каждому королевскому приѣтелеви приѣтелъ, а неприѣтелеви неприѣтель до моей смерти, жадного по вымѣслючи. И такожь даемъ и подтверждаемъ матери нашей, великой княгини Марин, тетцѣ королевской, Черницѣй торгъ и с мытомъ и с манны и съ оуснми доходы, што есъ к томъ торговн, и Олховицъ и с манны и с Татары и съ ловничалин и съ оуснми доходы, и то имаемъ еи милости отъ сего часоу держати непорѣшено измнпоу за Хотинъ, докола и нашъ посолъ нсходитъ до господаря нашего, до короля его милости, и мы сами и с нашимъ животомъ воудемъ передъ его милостию, iako выше на томъ листоу провладѣемъ, тогда што намъ его милостъ повелитъ и чинъ насъ его милостъ пожадетъ, iako нашъ милостивы госдарь, а мы тое имаемъ оучинити поддѣтъ милосердиа господарского и поддѣтъ моци нашей. То оуе вышписанное слѣуживемо здержати при нашей чти и при вѣркъ Христіанской и пополнити вѣрно и статочно поддѣтъ того нашего листоу и мы и верныи напове наши. А на воанѣю крѣпость томъ оусемъ вышписанномъ и печатъ нашихъ и печати кодръ нашихъ велѣли есми прикѣснити к селѣ unseremъ листоу. Писанъ оу Хотини къ лѣто 7228 мѣсѣца окт. 5.

Dei gratia nos Petrus voyevoda, dominus terrae Moldaviae, notum facimus hac tabula nostra optimo cuique, qui eam inspexerit vel lectam audiverit, quando id opus erit, venisse nos cum nostris dominis Moldaviensibus ad Chotinum in finibus domini nostri, regis serenissimi, et habuisse nos ibidem cum dilectis amicis nostris, dominis Poloniae, et quidem cum domino Ondrovosio, voyevoda Rossico, generalissimo regis serenissimi, cumque aliis dominis ac dignitariis Poloniae et consiliariis regis serenissimi concionem, in qua praesentibus illis dignitariis cum nostris dominis totaque terra Moldavica polliciti sumus nos alium dominum non habituros, sed usque ad vitae nostrae finem domino nostro Casimiro, regi serenissimo, et illustrissimae coronae Poloniae cum tota terra nostra fideliter et probe et honeste, quem ad modum

priores voyevodae Moldavici et antecessores nostri, servituros. Id nos pollicemur et in id nos obstringimus erga dominum nostrum, regem serenissimum, et erga illustrissimam coronam Poloniae usque ad vitae nostrae finem. Inprimis autem pollicemur, cum nos dominus noster, rex serenissimus, ad locum destinatum, quorsum priores voyevodae ad praestanda iuramentum venire solebant, vocaverit, nos die et loco destinato coram nos oblaturus, in obsequium eius maiestatis iuraturus, verecundiam nostram secundum maiorum nostrorum et priorum voyevodarum Moldaviensium mores declaraturus. Et quando iam in obsequium eius maiestatis iuraverimus, nostrum erit eius maiestati fidelia eximiaque servitia praebere, eius maiestati, quorsum nos per legatos vel litteras suas, uti dominus noster graciosus, citaverit, auxilia ferre, contra unumquemque hostem eius secundum maiorum nostrorum mores assistere et servire. Pollicemur insuper dilecto deo et domino nostro regi et illustrissimae coronae Poloniae nos ab hoc tempore et hoc die cuilibet inimico eius inimicos usque ad vitae nostrae exitum fore. Donamus quoque et confirmamus matri nostrae, magnae principissae Mariae, regis amatae, oppidum Sereth cum vectigali et molis omnibusque redditibus huius oppidi nec non Olchovecium²⁾ cum molis et Tataris et iure venandi omnibusque redditibus compensantes eius serenitati³⁾ tali modo Chotinum. Quamquam interim legatus modo noster ad dominum nostrum, regem serenissimum, abit, tamen et nos ipsi eius maiestatem comminus aspiciemus, sicut supra scribimus, et quae nobis eius serenitas, uti dominus noster graciosus, tunc mandaverit, libenter ea faciemus secundum iudicium domini et pro viribus nostris. Quae omnia supra scripta nos et fideles domini nostri tenere pollicemur per honorem nostrum et per fidem Christianam praestareque fideliter et honeste secundum hanc tabulam nostram. Inque maiorem auctoritatem omnium supra scriptorum sigillum nostrum nec non sigilla procerum nostrorum⁴⁾ huic tabulae appendi iussimus. Scripta tabula Chotini anno 6963, mensis octobris 6.⁵⁾

1) Contextus Slavicus huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 75, summa eius apud Dogielum I, pag. 602 et apud Rykaczewscium pag. 138 exstat. Cum a Dogielo tum a Rykaczewscio tabula minus recte ad a. 1455 refertur. In summa Rykaczewscii etiam hic error occurrit, ut oppida Sereth et Olchovecium in ea Siemroczo et Targowisko appellentur.

2) In tabula Alexandri voyevodae ex anno 1421 (cf. huius editionis vol. I, part. 2, Num. 659) hoc oppidum Volochovecium nominatur.

3) I. e. principissae Mariae.

4) Quae sigilla Ulanicchio teste nunc quoque exstant, sigilla procerum valde violata.

5) Secundum Ulanicium o. s. c. etiam octobris 1 legi possit.

DXIII.

1456. *Idem Petrus profitetur mandavisse se ex unanima metropolitae et consiliariorum suorum sententia Michaëli Iogothetae, ut ad Turcos iret ipsisque, si meliores condiciones assequi non potuisset, pro pace componenda annum tributum duorum millium ducatorum offerret* 1).

1456.

Мы Петръ кривода, з кожїю милостію господарь земли Молдавской, с паны радою Молдавской а и съ нашіимъ митрополитомъ, кирь Θεоктистомъ, и съ всьми паны отъ велика даже и до мала радши есмь и много подѣлали межъ собою о згнєніи и погнєніи земли нашей, щожъ съ всьхъ сторонъ имаемъ, а найвѣше отъ Тѣрковъ, иже наврши и верѣтъ по кѣакосъ разовъ и просѣтъ з насъ даны дѣк тисѣчи Згорьскыхъ златъ. Ино мы недѣжъ выхѣмъ дати ей, а коренити сѣ намъ никакъ, занѣжъ помочъ и подпору жадной не имаемъ ни отѣмъ, какъ предци наши наѣли, а недавни намъ, сами соѣкъ возмѣтъ, какъ и дѣмъ краи жоны и дѣти кратей нашихъ. Того дѣмъ радши есмь всь послодъ подѣкти соѣкъ неколю, какъ мочи имемъ, и похланти соѣи головѣ томѣ поганствѣ, найти и дати намъ, на що мочи имемъ ихъ зпросити, дѣмъ аче и сѣ Богъ ашамъ самѣлетъ, авьхѣмъ тижъ могли отъ Бога помочъ наѣкти и стороны свои наити, какъ и наши предци наѣли. Протожъ зрадивши то всь послодъ, просили есмь нашего воѣкринна пана Мѣханаа логодѣта, авь пошѣлъ до Тѣрковъ подѣкти наши тѣгѣтѣ, зѣкѣши Бога на помочъ, и зчинити намъ миръ, какъ въ наша землѣ не гибла далѣ. Мочи иметъ ли ниже що, такъ и дѣро, а пакъ ли не мочи иметъ съ того зпросити, а вынѣкти тогда дати и тотъ дѣк тисѣчи златъ Згорьскыхъ, авь намъ зпокой вѣмъ, авь землѣ наша далѣ не гибла. И словѣши есмь и словѣмъ с силѣ нашіимъ листомъ панѣ Мѣханаа логодѣтѣ, авьхѣмъ не спѣстили жаднаа слова на него николи, авь въ пакъ могли никто на него рѣчи, аже онъ томъ данъ зчинилъ, занѣжъ мы его всь послодъ послали и тотъ данъ дати по нашей неколи. И на то листъ нашъ дали есмь панѣ Мѣханаа логодѣтѣ и съ всьми нашіими паны и радою Молдавскою подъ нашъ печать и подъ печати всьхъ воѣмъ нашихъ, авь онъ съ всьмъ сердцемъ нашего зпокой дѣк ходилъ. А панѣе наши по имению : а найпервы митрополита нашего кирь Θεоктиста, а пана Братила, пана Дѣлѣ Браевича, пана Лазора, пана Станѣла, пана Манѣла, панъ Иванъ Балчанъ, панъ Оана Пѣнтѣчи, панъ Козма Шандровичъ, панъ Хѣдко Щиворъ дворникъ, панъ Петръ прѣкалакъ, панъ Петръ логодѣтъ, панъ Хѣдко Крѣцѣвичъ, панъ Мойка и братъ его панъ Тоадѣръ, панъ Гѣманъ, панъ Костѣ Орѣшъ, панъ Костѣ Давовичъ, панъ Шендрика Толочка, панъ Лазѣ Питикъ, панъ Андришко, панъ Іонъ Бѣчѣмъ, панъ Микъ Кралъ дворникъ, панъ Тоадѣръ Дѣлѣвичъ, панъ Мѣхѣла Старѣстичъ, панъ Гѣна Хотинскѣ, панъ Болѣосѣ постѣлникъ, панъ Романъ Хѣдичъ, панъ Іацко Хѣдичъ, панъ Нѣашко Хринковичъ, панъ Пѣк вѣстѣарникъ, панъ Каско Лѣвичъ, панъ Хринко Лѣвичъ, панъ Данѣчѣла Кѣкѣжичъ, панъ Нѣлъ Кѣмѣмъ, панъ Нѣашко Зѣтекли, панъ Драгѣславъ, панъ Нѣгой и братъ его панъ Братѣла, панъ Гремѣна, панъ Норка, панъ Гѣзѣранъ колѣнѣ, панъ Мѣхѣла столѣникъ, панъ Ганѣдѣ спатаръ, панъ Нѣгрѣла дворникъ, панъ Драконѣ чанѣникъ, панъ Зѣанко, панъ Дѣла Мѣкачъ, панъ Дѣла

Галбинуъ, панъ Косте Цолнчу, панъ Петру Сръвекъла, панъ Микъла снатара
и панъ Жсрж Олкницъ, и наши писари: панъ Тоадеръ Проданъ и панъ Добръла
и панъ Кръстк и панъ Евананъ и панъ Соакманъ и нны сск. Я Стецко писалъ
ѣ Насадъ. Къ акто, зидд.

Dei gratia nos Petrus voyevoda, dominus terrae Moldaviae, una cum
dominis consiliariis nostris Moldaviensibus nec non cum nostro metropolita,
domino Theoctisto, cumque omnibus dominis, tam maioribus quam minoribus,
consilia inter se communicavimus deliberavimusque de oppressione et damnis,
quae terrae nostrae ex omnibus partibus inferuntur, praecipue autem ex parte
Turcorum, qui, etsi iterum ac saepius tributum exigebant, denuo duo millia
aureorum Hungaricorum tributum a nobis exposcunt. Quae duo milia cum con-
ferre nequeamus neque auxilium aliquod vel praesidium, uti maiores nostri, ha-
beamus sciamusque fore, ut, si recusaverimus, ipsi ea exacturi sint, sicut ad
hoc usque tempus faciebant, mulieres quoque et liberos fratrum nostrorum
capietes, decrevimus igitur ad unum omnes illam oppressionem hoc modo
minuendam, ut, submittentibus nos illis paganis, collaturi simus iis expostulatam
pecuniam, donec dilectus deus miseritus erit nostrum et nos, uti maiores nostri,
tam ipsius dei quam sociorum praesidium recuperaverimus. Proinde nos ex
unanima omnium sententia petivimus a nobili nostro, domino Michaëli logo-
theta, ut migraret ad Turcos et deo ipsum adjuvante oppressionem nostram
minuere efficereque conareretur, ne terra nostra protinus detrimentum acci-
peret. Quod si de dicta summa detrahere aliquid potuerit, detrahat, sed si id
perficere nequiverit, depromat et det illa duo millia, utinam pacem habeamus
nostraque terra libera sit posthac a detrimento. Qua tabula nostra polliciti
sumus insuper pollicemurque domino Michaëli logothetae neque nos mala verba
ei dicturos neque postea tales fore, qui eum vituperaturi sint, quia tributum
exegit, praesertim cum nos ad unum omnes decrevimus, ut iret illumque tri-
butum exigeret. Atque ut toto animo de pace componenda ageret, dedimus
nos et omnes proceres et consilarii nostri Moldavici domino Michaëli logo-
thetae litteras sigillo nostro et sigillis procerum nostrorum munitas. Qui pro-
ceres nostri sunt: imprimis metropolita noster, dominus Theoctistus, dominus
Bratul, dominus Duma Braevich, dominus Lazarus, dominus Stanciul, dominus
Manoil, dominus Ivan Balcian, dominus Oana Pintece, dominus Cosma San-
drovich, dominus Chodco Stibor iudex, dominus Petrus capitaneus, dominus
Petrus logotheta, dominus Chodco Creczevich, dominus Moica et frater ipsius
dominus Toader (= Theodorus), dominus Goian, dominus Costea Oris, domi-
nus Coste Danovich, dominus Sendrica Tolocsa, dominus Lazea Pitic, domi-
nus Andrusco, dominus Ion Bucium, dominus Mic Cral iudex, dominus Toader
Dulceevich, dominus Michaël Starostich, dominus Sina Chotinscius, dominus
Bolboszea cubicularius, dominus Romanus Chudich, dominus Iaczeo Chudich,
dominus Ivasco Hrincovich, dominus Elias vestiarius, dominus Vasco Levich,
dominus Hrínco Levich, dominus Danciul Cnieshcín, dominus Neag Chimpean,
dominus Ivasco Ustecli, dominus Dragoslav, dominus Negoî et frater ipsius

dominus Bratul, dominus Ezerean comes, dominus Michaël dapifer, dominus Gangud spatarius, dominus Negril iudex, dominus Dracose pincerna, dominus Zeanco, dominus Duma Micach, dominus Duma Galbin, dominus Coste Czo-lich, dominus Petrus Sravescul, dominus Micul spatarius, dominus Georgius Olincze, nostri scribeae: dominus Toader Prodan, dominus Dobruł, dominus Carstea, dominus Vulpas, dominus Soliman, ceteri omnes²⁾. Scripsit autem Steczco Vaslui anno 6964³⁾.

1) Contextus Slavicus huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 79, summa eius apud Rykaczewscium pag. 139, attamen hoc cum errato exstat, ut oppidum, quo tabula scripta sit, non Vaslui, sed Sociavia nominetur.

2) Secundum Ulanicium tabulae primitus nunc non praesentia 9 sigilla appensa erant.

3) Quod autem mensem et diem adtinet, quibus tabula scripta sit, notemus necesse est, ut haec temporum ratio accurate statui non possit. Rykaczewscius ut 5 iunii, Ulaniccius ut 15 iunii legamus commendat.

DXIV.

1456. *Mechmed, Turcorum imperator, testatur promisisse sibi Moldaviae voyevodam Petrum per Michaëlem logothetam annum tributum duorum millium ducatorum, quod tributum si tempore praescripto exegerit, pacem habebit.*¹⁾ 1456.

Тѣсра. Од великого господара и великого амира, свѣтанъ Мехмедъ бѣга, племенитомъ и андромъ и свакой чест и хвала достойнохъ Иоанс Петръ²⁾, воеводъ и господинъ Моровлахне³⁾, любима Херстинина, да приеме племенство-ти. Послаа си покансара сновага и колѣринъ, Мухсла логодета, и при еамъ рѣчи господнствоу, колико е повѣдалъ, нѣ ако кени послаати харацъ две хилядъ двѣхъ злати господствѣ-ми в свакомъ годици. Тако и да вѣдъ миръ севершенъ, и томъ срокъ ставити с за три мѣсѣци. Ако доди на тѣхъ глѣхъ, тако и да вѣде миръ севершенъ съ господствѣ-ми; а коли не доди, то и ви знате. И когъ те вѣсели. Мѣсѣца окто-бра е в сарханъ бѣгане.

Signum sultani. A magno domino et magno emiro, sultano Mech-med bego, nobili et sapienti et omni honore ac laude digno Ioanni Petro, voyevodae et domino Maurovlachiae, benignam salutem. Misisti legatum tuum, nobilem Michaëlem logothetam, et cum eo verba, e quibus intelligo exactu- rum te maiestati meae annum tributum duorum millium aureorum ducatorum. Sit igitur pax composita inter nos et temporis spatium, intra quod illud tri- butum solvi debet, tres menses constituentur. Quibus elapsis si tributum ac- cipiem, pacem tenebo, si vero id non accipiem, quae vos expectant, scite. Atque deus solatio tibi esto. Mensis⁴⁾ octobris 5 in sarchan beglie.⁵⁾

1) Contextus Slavicus huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 81 exstat.

2) Hoc nomen in loco eraso scriptum est.

3) Primitus, Ulaniccio teste, Оурулахъ legebatur.

4) Tametsi annus, quo tabula scripta sit, non notetur, cum in ea ad argumentum tabulae proxime praecedentis revocetur, dubitari nequit, quin annus 1456 huius quoque tabulae proprius sit.

5) Haec vocabula haud dubie aedem quandam Constantinopoli sitam designant, attamen situs et con- dicio eius nunc destinari non possunt.

DXV.

1456.

1456. *Petrus Moldaviae voyevoda, Leopoldis et ceterarum, quae sunt Poloniae regis, urbium mercatoribus saluum dat conductum petestatem concedens in terris suis libere neque ullo impedimento a magistratibus aut a privatis obiecto negotiandi ac se paratum esse adfirmat privilegia, quae a suis decessoribus habcant, in univcrsum eodem atque illos more confirmare.* *)

А[и]а[о]стїю в[о]жїю [м] Петръ воєвода, господарь земли Молдавской, чинимъ[ъ] знаменито нс[ъ] сѣмъ листомъ[к] каждому двору[м], комен[к] того комен вѣдѣтъ потрѣкѣзна, вже саювѣмъ и саюкни еси и даемъ и дали еси сѣмъ листъ[ъ] наш[ъ] нашимъ[ъ] прїателемъ, сѣмъ вѣнцемъ нс[ъ] Анкока и ѡт[ъ] оусей земли господарь нашего кролк его милостя и оусли[ъ] доврнать людемъ. И гайтѣмъ намъ сѣмъ нашимъ[ъ] листомъ[к], правимъ[к] и Христїанскимъ гайтвомъ[к], яко же на сѣмъ свѣтѣ стоитъ[ъ], на тѣ, акы намъ добро, волю и слободно прїнхати до нашей земли съ сѣмъ своимъ трѣговаткани продавати и кѣновати. А мыто правое запаативши, а ѡт[ъ] нас[ъ] и ѡт[ъ] нашихъ[ъ] коаръ или ѡт[ъ] нашихъ[ъ] мытникоръ[ъ] жадна крѣда ни шкодѣ акы не имали. И пак[ъ] кы намъ добро, волю и слободно и засѣ похати съ сѣмъ своимъ трѣговаткани безъ[ъ] никоторого закарѣ и безъ[ъ] никакою шкодѣ. И пак[ъ], коли до нас[ъ] прїидѣтъ[ъ], а мы намъ вѣдѣмъ наши листы ил[ъ] дати по тѣхъ[ъ] листы, про намаютъ[ъ] ѡт[ъ] нашихъ[ъ] вратїи, ѡт[ъ] Стефана воєвод[ъ] и ѡт[ъ] Петра воєвод[ъ], [и] по томъ ж[е] ѡбичаю. Тоѣ вѣсѣ кыше писаниѡе саювѣмъ намъ на нашѣ дшнѣ и на нашѣ кѣрѣ с[ъ] нашимъ[ъ] митрополитомъ[ъ] и с[ъ] нашимъ[ъ] наны здержати и пополити подадѣтъ[ъ] сего нашего листѣ, при нашей чти и при Христїанской кѣрѣ. безъ[ъ] лѣсти и безъ[ъ] вѣскѣи хитрости. А на то естъ кѣра г[о]с[по]д[ъ]а[и]н, кыше писаннаго Петра воєвод[ъ], и кѣра вѣскѣхъ[ъ] коаръ нашихъ[ъ], великыхъ[ъ] и малыхъ[ъ]. А на кошиѣ потвержденїи томъ кѣсемъ кыше писанномъ кѣткан еси и нашѣ печатъ прирѣкнети к[ъ] сѣмъ листѣ нашимъ. Пис[анъ] ѣ Гючакъ к[ъ] лѣто 5122, м[ѣ]с[ѣ]ца ген[варя] ѿ.

Dei gratia nos Petrus voyevoda, terrae Moldaviae dominus, notum facimus hac tabula nostra optimo cuique, cuiuscunque ea scire intererit, nos spondere spopondissequē dare dedissequē hocce privilegium amicis nostris, omnibus mercatoribus Leopolditanis atque mercatoribus ceterarum urbium domini nostri et regis serenissimi omnibusque hominibus bonis. Atque hoc legitimo Christianoquē syngrapho saluum iis conductum damus, quibus, sicut est ubique terrarum, liberis incolumibusque liceat cum omnibus mercibus in terram nostram venire emereque ac vendere. Et cum portorium legibus constitutum solverint, ne a nobis ipsis neve a primoribus nostris neve a portitoribus nostris ullam iniuriam detrimentumve accipiant. Sitque ipsis bonum, liberum apertumque remigrare cum omnibus mercibus eorum sine ullo impedimento detrimentove. Si autem iterum in terram nostram venerint, parati sumus iis litteras denuo dare secundum privilegia, quae a nostris fratribus habent, Ste-

phano²⁾ et Petro³⁾ voyevodis, eodemque atque illa more. Atque omnia, quae supra scripta sunt, per fidem animamque nostram una cum metropolita ac primoribus nostris nos servaturos et perfecturos spondemus secundum has litteras nostras per honorem nostrum et fidem Christianam, sine fraude et dolo. Quam in rem fidem interpono maiestatis meae, Petri voyevodae, de quo supra dictum est, atque fidem omnium procerum nostrorum et maiorum et minorum. Quo autem magis ea omnia, quae supra scripta sunt, confirmentur, his litteris nostris sigillum quoque nostrum appendi iussimus.⁴⁾ Scriptae sunt litterae Sociaviae anno 6964, mensis ianuarii die 15.

1) Contextus Slavicus huius tabulae, versione Polona et notis adornatus, tunc primum in libello, quod Dokumenta Moldawskie i Multańskie z archiwum miasta Lwowa, wydał E. Kałuźniacki, inscribitur et uti volumen separatim e tomo VIIo editionis, quae Akta grodzkie i ziemskie intitulatur Leopoli 1878 apparuit, sub No. *VI expressus est.

2) Ad quod hic revocatur, Stephani diploma, in supra memorato libello meo sub No. *IV descriptum est.

3) De quo hic agitur, Petrus voyevoda, nisi is esse potest, qui secundum Letopisięte ęterrei Moldovei, ed. Cogalniceanu, Iași 1852, I, pag. 111-112, anno 1449 regnavit.

4) Hoc sigillum nunc quoque exstat et ita inscriptum est: ПЕЧАТЬ ПЕТРА ВОЕВОДЫ = Sigillum Petri voyevodae.

DXVI.

1457. *Idem Moldaviae voyevoda petitioni Muzilonis Buciaczii et Bartosii Iazloveczii satisfactorus tradit ipsis proditorem Levum et socios eius pactaque perscribit, quae cum dictis dignitariis confecit.*¹⁾ 1457.

М. Ё. мы Петръ воевода, господарь земли Молдавской чинимъ знаменито..., оже прииан до насъ прѣлатели наши милы: панъ Мѣжило Бѣчацкаго, староста Сѣктинскы и Коломыйской и Коропцкы, и панъ Бартошъ изъ Язловцѣ, староста Подолскы, жалоуѣчи свои жалость и свои смерть, що сѣ стала на нѣхъ дѣти и вратѣи. и нишкѣдъ отъ нѣкоторыхъ зрадцѣвъ и злодѣѣвъ, а на насъ отъ никакогоу Лѣва и отъ его дрѣжинѣ, що прииан были подъ королевскимъ городомъ Сѣктинъ и, оучинивши намъ тѣю жалость и нишкѣдъ, а онъ сѣ оувернѣлъ до нашей земли Молдавскѣю не тыми то лихѣдѣйци. Ино мы оузрѣвши нѣхъ жалость и просахи правдѣ отъ насъ, а мы оучинили еси намъ правѣю правдѣ не нашими панкы и дали еси намъ того истого зрадцѣ Лѣва с тѣми то лихѣтниками, и оучинили они надъ нами помста, якожъ то право намъ оуказали. И оузрѣвши нашѣ правѣю правдѣ, аже мы еси вѣрны прѣтел господарѣи нашимъ, королевѣ его милости, и слѣгѣ, а они за то намъ сѣювали и сѣювали листомъ своимъ, аже мы не вѣдемъ ниѣкли жадное присловіи ани мерзавки отъ господарѣа нашего, кролѣ его милость, за тотѣ лихѣтники; ачъ бы сѣ пакъ и пригодила нѣкотораа слова отъ кролѣ отъ его милость, аѣ отъ его пановъ, вѣдъ отъ кого, на насъ аѣ на земли нашей, тогда сѣювати намъ панъ Мѣжило за то за все

отмолвити за насъ. А мы еще словили намъ мстити на ихъ воровъ, що мочь мѣмъ наиболше доѣхнѣти. Дрѣгое пакъ тижъ оучинили есмо намъ краснѣю правдѣ, выхъ съ намъ оубериши ишкодѣ иказали есмо вернѣти все, що коли сѣ знайдѣтъ лицемъ оу нашей земли кѣд оу кого. А чего вы сѣ лицемъ не знаиша по нашей земли, а они инають того ожидати до подовного часѣ, такожъ понапрѣдъ инаемъ сказати, али и дотолѣ инаемъ сѣ причинити гдѣ що мочь мѣмъ доѣхати отъ ихъ ишкоды, тоѣ инаемъ намъ вернѣти. Ко сѣ есмо инали на то подѣ присѣгою. И о инѣю ихъ ишкодѣ, що инають и кѣлко съ намъ не оубернѣтъ. За тоѣ за все отложил есмо день подовный и нареченный на свѣтого Филиппа тѣмъ обвиняемъ, ажѣ они инають стоати и радити господа реки нашемо, крѣпек его милоствѣ, и на то стоати оучимъ раздумѣти и оучими своимъ рѣчи и оумисломъ съ оучими своимъ прѣтелами, како вы могли найпервое з Пожіемъ помощемъ и радою своею оучинити намъ миръ и покой отъ Пасаравъ и отъ Оугоръ и отъ Тогтокомановичъ, тако выхѣмъ имѣли совѣтъ покой съ тѣмъ съ всихъ стрѣнъ, яко выхѣмъ могли злы люде показити, а правый покой оучинити и сами оу нашемъ покоѣ быти оу нашей земли. Тогда инаемъ звати до насъ нашего милого отцѣ и прѣтелѣ пана Мѣжила и оучинити емѣ правдѣ кожѣю на тѣхъ оучихъ, комѣ имѣтъ они винѣ дати, такожъ на листохъ глѣнтовныхъ стоитъ, и инаемъ намъ заплаатъ всю заплаатити, такожъ намъ право скажетъ и на кѣмъ станѣтъ. А да того часѣ и до того днѣ ажъ выхъ сѣ пакъ не могло намъ стати такого мирѣ и такого покоѣ, тако выхѣмъ могли намъ тоѣю спрѣдливостѣ оучинити, а они оуже инають и дрѣгы день напредъ оложити, коли сѣ пана иосвоѣ оузнѣтъ, подовникъ вы сѣ намъ право стало, а дотолѣ не инають намъ, ни наемъ нашимъ ничего оупоминати ни словемъ, ни оучинкомъ и ни жадными рѣчами. И тижъ словѣемъ намъ дати и поставити и дали на граници оу Хотини и оу Черновской волости два панкы спрѣдливыхъ и именованныхъ, которы имѣтъ они межѣ нашими панкы Молдавскыми выкирати, авы единъ былъ намъ старостою Хотинскимъ а дрѣгъ Черновскимъ оуставчикомъ, авы оуже тѣ панове наши держали спрѣдливостъ с ними на обѣхъ стрѣнѣ, авы оуже они имѣли ихъ остерегати отъ оучихъ крѣдѣ, какъ сами себе, а они тижъ бы имѣли заѣкъ остерегати панове наши и опасовати, какъ сами себе, авыхѣмъ оуже могли тижъ двѣ земѣ держати с обѣхъ стрѣнъ за едно в мирѣ, в ласци и спрѣдливости, тако вы сѣ оуказали мѣхы люди с обѣхъ стрѣнъ, а правы вы могли сѣмъ тѣмъ пак с обѣхъ стрѣнъ. И тижъ инаемъ с вашей милости и наши панове такѣю спрѣдливостѣ дрѣжати меж нами и земѣми, яко выхѣмъ могли злодѣевъ именованныхъ ако лицемъ иѣткихъ вишали на обѣхъ стрѣнѣ. И тижъ словил нам мѣлы отцѣ, панъ Мѣжила, быти каждомъ нашимъ непрѣтелю непрѣтелѣ; а кторы бы наш непрѣтел оутѣклъ на ихъ стрѣнѣ или злодѣй, того инаетъ вѣснѣти ако намъ назадъ выдати. Такожъ и мы инаемъ чинити непрѣтелемъ королевскимъ и ихъ, ако тѣмъ злодѣемъ, кторымъ до нашего земли проидѣтъ. А тижъ о ишкоды оубогыхъ королевскихъ и мѣста королевского казали есмо оучимъ людемъ воротити, кто що вѣдетъ врагъ; а кто не оубернѣтъ, а мы казали старосткы нашимъ право чинити тѣмъ оубогимъ, кторымъ вѣдетъ правомъ доѣхати, томѣ инаетъ съ ишоде его заплаатити там, ано опѣтъ инаетъ быти наложено к томѣ то оуреченномъ дню выписанномъ. Ино они тоѣ видѣвши и оурѣзавѣвши, ажѣ есмо истинны прѣтел и сѣмъ вѣренъ быти и сѣмъ

жити господарски нашимъ, королеви его милости, и прияти подавгъ старыхъ записовъ, и оузрѣвши они, аже есми им оучиниша правдъ свѣдѣю и хочем с ними за едно приѣтецки сердечно быти, а они пакъ под то съ поддавали ирисѣгою своею и съ своею вѣрою Христіанскію быти намъ вѣрныи и сердечныи отецъ и приѣтел и радити насъ къ нашему докромъ и довозагати намъ противъ каждаму нашему неприѣтелю сами своимъ животомъ или людьми своими и приѣтецами подавгъ своею мѹцци найкошій. И тижъ ачъ бы съ намъ пригодилъ нѣкотораа пригода ако натискъ къ отъ кого, того вѹгъ не дай, выйти намъ изъ нашей земли, тогда намъ и крѣпнии нашей и паномъ и слѹгамъ нашимъ на мѣста ихъ отворена и мѣста ихъ, города: Пѣчагъ и Коропецъ и Сѣктинъ и Коломыжа, и вездѣ намъ на мѣста его и доходы отворены и незаворонны, какъ намъ самимъ оу нашей земли, доколку дастъ вѹгъ привернется намъ доврое къ нашей земли, тогда они пакъ съ почестіемъ и довротою насъ и наша крѣпниѣ и наши паны и слѹги отпровождити безъ шкода [и] безъ забавы, іако нашего милого отцѣ, съ чинамъ коли къдеи на мѣсти. Тое все вышписанное словѣемъ задержати и помолнити подавгъ того нашего листъ при нами чти и вѣрѹ Христіанской безъ лѣсти и хитрости. А на потвѣрженіе томъ въ сѣмъ вышписанномъ и нашъ печать ирисѣхѹемъ къ сѣмъ листъ нашему. Пис. оу Сочавѣ въ лѣтѣ 7496 мѣсѣца апр. 4.

Dei gratia nos Petrus veyevoda, dominus terrae Moldaviae, notum facimus hac tabula nostra etc., venisse ad nos amicos nostros gratiosos, dominum Muzilonem Buciaczcium, castellanum Sniatynensem et Colemeensem et Coropieczensem, et dominum Bartosium Iazlovezcium, castellanum Podoliensem, deplorantes dolorosam mortem liberorum et fratrum suorum et damna ipsis ab aliquis proditoribus et malis hominibus illata, et quidem a quodam Levo eiusque comitibus, qui, postquam prope Sniatynum hunc dolorem et haec damna iis intulerant, nostram terram Moldavicam petierunt. Itaque nos, cum deplorantes illos et ius petentes vidimus, satisfacimus iis una cum dominis nostris iisque hunc proditorem Levum et malos socios ipsius tradidimus, ut poenam ab iis repetant secundum leges, quas habeant. Et cum nos iustos esse fidosque amicos et servos domini nostri, serenissimi regis, vidissent, polliciti nobis sunt litteris suis dominum nostrum, regem serenissimum, neque nobis exprobraturum illos improbos neque nos odio suo persecuturum pro illis. Si autem rex serenissimus vel domini eius exprobraverint nobis aut terrae nostrae illas res unquam, fidem habemus domini Muzilonis ipsum nos excusaturum esse. Atque nos ex nostra parte polliciti sumus fore, ut inimicos eorum, quos quantosque poterimus, infestemus omneque furtum, quod in terra nostra realiter inventum erit, adiudicamus eis reddamusque. Quod autem in terra nostra non inventum neque praesto fuerit, id ad tempus idoneum reicimus et interim omnibus viribus nostris contendemus, ut ea, quae iis rapta sint, secundum promissionem nostram reddantur. Similiter et aliam quamcunque noxam, quam habuerint et quae iis non reddita fuerit, ad diem sancti Philippi, uti nobis idoneum et inter nos constitutum, reicimus idque sub condicione, ut illi domino nostro, regi serenissimo, eiusque amicis instent suadeantque totum ani-

num totasque cogitationes suas ac mentem ad id appellere, ut favente deo et iis conciliantibus pacem ex parte Bassaraborum et Hungarorum et Tohtocomanoviciorum aliorumque omnium habeamus eaque nos tuente improbos homines iudicio persequi et in terra nostra tranquillitatem et bonam disciplinam restituere possimus. Tunc nos dilectum fratrem nostrum et amicum Muzilonem ad nos invitabimus atque eo praesente, ut nos litteris nostris obstrinximus, ius dicere iubebimus omnibus, quos accusaverint illi, et secundum iudicis sententiam noxam omnem illis de pecunia rei restituemus. Si autem ad hoc usque tempus et hunc usque diem pacem et tranquillitatem, qualis necessaria sit, ut illis dictam iustitiam praebeamus, non recuperaverimus, alium diem, etiam nobis idoneum, ad iustitiam comparandam constituent, interim autem tam nos quam dominos nostros nec verbo nec facto nec alio modo obtundant. Insuper promittimus nos duos dominos iustos ac insignes, quos ipsi ex dominis nostris Moldaviensibus elegerint, Chotini et in districtu Cernoviciensi exposituros iisque tamquam castellanis perpetuis, Chotinensi et Cernoviciensi, mandatu-
 duros, ut utroque iustitiam exerceant contraque omnia damna eos ut semet ipsos tuantur. Ex contrario et illi dominos nostros uti semet ipsos tueri et munire obligati erunt, nam tali solum modo utramque terram, et regiam et nostram, communiter possidebimus et in utraque terra pacem et gratiam et iustitiam stabiliemus efficiemusque, ut improbi homines utrobique poenam peccati luant hominesque probi utrobique in otium se conferant. Quin etiam ex communi vestrum et dominorum nostrorum consensu constituimus, ut ad iustitiam in terris nostris stabiliendam fures, qui uti tales noti vel in flagranti capti essent, utrimque suspendio traderentur. Estque nobis pollicitus dilectus pater noster Muzilo velle se cuicumque inimico nostro inimicum esse; si autem quivis inimicus noster vel fur in partes eorum perfugerit, se talem hominem suspendere vel nobis tradere obligatus est. Similiter et nos inimicos regis et fures, qui ad nos perfugerint, tractabimus. Quod autem damna, pauperis de terra regis et eius oppidis illata, adinet, omnes subditi nostri instituti sunt, ut rapinas, quas fecerint, reddant; si qui autem non redderint, dicti pauperi eos in iudicium vocant atque nostri capitanei ius iis dicant et damna, sed tunc primum die ad hoc destinato et supra scripto, restituere iubeant. Cum itaque nos amicum verum fidumque servum esse vidissent, qui domino suo, regi serenissimo, servire et secundum pristinas litteras favere et sanctam iustitiam amicitiamque colere paratus esset, etiam ipsi iusiurandum nobis praestiterunt fore, ut dominus Muzilo fidus et benevolus pater ac amicus nobis sit, inmo nobis bona consilia det proque viribus suis, sive ipse seu per amicos suos, nobis contra unumquemque hostem nostrum assistat. Item si nobis casus aliquis vel oppressio aliqua ex parte quacunque contigerit atque nos idcirco, quo deus avertat, e terra nostra migraverimus, tunc nobis et principissae nostrae et proceribus et servis nostris bona et oppida eius: Buciach, Coropez, Sniatyn, Colomea aperta sint nec non potestatem habeamus redditibus eorum tamquam propriis, in terra nostra, fruendi. Si autem favente dilecto deo terram et potestatem nostram recuperaverimus, cum honore et benevolentia nos et principissam nostram et dominos et servos nostros, uti olim patrem nostrum,

cum omnibus, quae secum habebimus, sine detrimento ullo ac mora exportent. Quae omnia supra scripta tenturos nos et adimpletuos secundum hanc tabulam nostram per honorem nostrum et fidem Christianam, sine fraude et dolo pollicemur. In quorum supra scriptorum firmitatem sigillum quoque nostrum²⁾ appendimus huic tabulae nostrae. Scriptum Sociaviae anno 6965 mensis aprilis 1.

1) Contextus Slavicus huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 84 expressus est.

2) Hoc sigillum nunc quoque exstat atque Ulaniccio teste formam minorem praebet.

DXVII.

1456. *Idem Moldaviae voyevoda mercatoribus Leopoltianis eadem dat commercii iura et libertates atque decessores eius, sed paulo accuratius definita, inprimis quod ad merces attinet, quae institoriae vocantur, atque statuit, ut portorium, quod ad id tempus Teginae solutum fuerit, inde ab eo tempore Lopusnae solvatur.*¹⁾ 1456.

М[и]л[о]стїю в[о]жїю мы Петръ воевода, господарь земли Молдавской, знаменито чиним[ъ] ис[ъ] тым[ъ]-то нашим[ъ] листомъ вѣсѣмъ, кто на тот[ъ] листъ оузрит[ъ] а либо его чтоучи оуслышит[ъ], гдѣж[ъ] того комоу боудет[ъ] потребизна, вже пришии перед[ъ] насъ нашии приятелее, боургаре Ликовскїи, и припесни великое привиліе, цю имают[ъ] от[ъ] нашего отца, Александра воеводы, и просили нас[ъ]. Авыхом[ъ] намъ мыта полехчили, якож[ъ] намъ стоитъ оу томъ старомъ привилїи. Ино мы, дорадившесѧ ис[ъ] нашими паны и радою, и лїшили есмо их[ъ] на томъ правѣ и потвердили есмо намъ того права, как[ъ] маю-т[ъ] ходити по нашей земли их[ъ] коупци свободно и котормы[ъ] обычаеми маюут[ъ] мыта платити от[ъ] своего товара: Поченши, гдѣ ес[ъ] головное мыто, на складѣ оу Гочавѣ, от[ъ] соўкна от[ъ] гривны три гроши. А от[ъ] крамных[ъ] рѣчей, што соўтъ розманты, поченши: полотно, бархаты, початое соўкно, ножи, ногавици, косы, подсы и ины дровны рѣчи, цю сѧ зовоут[ъ] крамны рѣчи — от[ъ] того от[ъ] оусега авы платили оу Геретѣ мыто от[ъ] гривны три гроши. А коли имоут[ъ] коупити Татарскїй товар[ъ] оу Гочавѣ: илї шолкы, илї камхи, илї тевники, илї телиани[ъ], илї Грецкїй клас[ъ], илї ингбир[ъ], а они авы платили от[ъ] гривны три гроши. А коли имоут[ъ] коупити Татарскїй товар[ъ] оу иных[ъ] торгох[ъ] наших[ъ], а они там[ъ] имоут[ъ] дакати, гдѣ коупат[ъ], от[ъ] гривны два гроши, а на головномъ мытѣ оу Гочавѣ от[ъ] гривны три гроши; та авы санил[ъ] продати, комоу любит[ъ]. А што ес[ъ] Ликовское полотно и Немецкое²⁾, то ес[ъ] крамны рѣчи, авы платили оу Геретѣ от[ъ] гривны три гроши. А кто идет[ъ] до Ликова, на головномъ мытѣ оу Гочавѣ от[ъ] скотины вдни[ъ] грош[ъ], а от[ъ] конькы по шест[ъ] гроши, а от[ъ] каждого конѧ по шестѣ гроши, а от[ъ] сто вѣлицъ вдни[ъ] грош[ъ], от[ъ] сто лисницъ десѧт[ъ] гроши, от[ъ] сто овчин[ъ] соўраны четѣри гроши, от[ъ] сто кожи пагнѧчнх[ъ]

два гроши, ѡт[ъ] сто кожи скотихъ[ъ] пѣнадесят[ѣ] гроши; то мыто Сочавское. Я кто идет[ъ] до Татарской стороны, ѡт[ъ] дванадесѣт[ѣ] кантарѣ, што сѣ важит[ъ], оу Сочавѣ ѡдин[ъ] рѣбѣл серекра, оу Йском[ъ] торгоу тридесѣт[ѣ] гроши, а оу Лапоушном[ъ] ѣ. гроши, а оу Билогородѣ пол[ъ] рѣбѣл серекра. Я кто не идет[ъ] на Билгородѣ, а ѡн[ъ] акы дал[ъ] оу Лапоушном[ъ] Билгородское мыто, колко имал[ъ] дати оу Билогородѣ. Я оу Тигинѣкѣчѣоу акы не давали ничего. Я на сторожи ѡт[ъ] каждого воза по ѣи гроши. Я кто имет[ъ] погнати скотъ до Татаръ, на головном[ъ] мытѣ оу Сочавѣ ѡт[ъ] каждой скотины по четири гроши, оу Йсеухъ[ъ] два грош[и] [и] оу Лапоушном[ъ] ѣ. грош[и]. [Я] ѡт[ъ] сто ѡвѣць оу Сочавѣ шѣстѣдесѣт[ѣ] гроши, оу Йсеухъ[ъ] тридесѣт[ѣ] гроши [и] оу Лапоушном[ъ] тридесѣт[ѣ] гроши. Я што было мыто оу Тегинакѣчѣоу, то мы сказали, акы там[ъ] ни гроша мыта не было, але оу Лапоушном[ъ] акы то то мыто было. [И] то есть мыто тым[ъ], цю идоут[ъ] до Татаръ. Я поставы соўкна не мають[ъ] ихъ[ъ] продати на складѣ оу Сочавѣ; а оу иныхъ[ъ] торгоухъ[ъ] нашихъ[ъ] не мають[ъ] волю продати ихъ[ъ]. Я ис[ъ] тымѣ иннази волю имѣ торговати по оусим[ъ] нашимъ[ъ] тѣрѣгом[ъ], што имѣ люко боудет[ъ]. Я до Оугоръ[ъ] и до Басарабъ[ъ] волю имѣ вывозити соўкна. Я кто повезетъ соўкно до Басарабъ[ъ], дати имет[ъ] на головномъ мытѣ оу Сочавѣ ѡт[ъ] гривны три грош[и], а на краѣ оу Паковѣ два грош[и] ѡт[ъ] гривны. Я што привезетъ ис[ъ] Басарабъ[ъ]: илѣ перѣць; илѣ каковоу, илѣ коуд[ъ] цю — оу Паковѣ ѡт[ъ] ѣи кантар[ъ] пол[ъ] рѣбѣл серекра, и на головном[ъ] мытѣ оу Сочавѣ ѡт[ъ] ѣи кантарѣ, што сѣ имѣют[ъ] важити, ѡдин[ъ] рѣбѣл серекра. Я кто имет[ъ] повезти соўкно до Быстрици и до Оугоръ, оу Сочавѣ ѡт[ъ] гривны три грош[и], оу Бани ѡт[ъ] гривны полтора гроша, а оу Молдавици ѡт[ъ] гривны полтора гроша. Я коли сѣ коротитъ ис[ъ] Оугоръ[ъ], оу Молдавици ѡт[ъ] каждого терѣха по два грош[и], а оу Бани ѡт[ъ] каждого терѣха по два грош[и]. Я кто имет[ъ] повезти соўкно до Брашова, на головном[ъ] мытѣ оу Сочавѣ ѡт[ъ] гривны по три грош[и], оу Паковѣ ѡт[ъ] гривны полтора гроша, оу Тѣтроуш[и] ѡт[ъ] гривны полтора грош[и]. Я коли сѣ имѣют[ъ] коротити, ѡт[ъ] каждого терѣхоу оу Тѣтроушѣ по два грош[и] [и] оу Паковѣ ѡт[ъ] терѣхъ по два грош[и]. Я кони, што соут[ъ] по три гривны, свободно имѣ; но Оугорскѣи кони свободно имѣ, хотѣ за ѣ. златыхъ[ъ]. Я оу котором[ъ] торгоу имѣт[ъ] ихъ[ъ] коупити, ѡт[ъ] каждого конѣ по четири грош[и], а оу Сочавѣ ѡт[ъ] каждого конѣ по шѣст[ъ] грош[и], а оу Геретѣ ѡт[ъ] конѣ два грош[и], а оу Черноуцѣхъ[ъ] ѡт[ъ] конѣ по два грош[и]. Я кто поведет[ъ] кони а либо кобылы до Каменца, што было имѣ дати оу Геретѣ, то имѣть дати оу Дорогони, а што было дати имѣ оу Черноуци, то имѣть дати оу Хотинѣ; тако[жѣ] есть мыто ѡт[ъ] кобыл[ъ], тако и ѡт[ъ] коней. Я кто имет[ъ] коупити скот[ъ] илѣ вараны илѣ оу Паковѣ, илѣ оу Романовом[ъ] торгоу, либо оу Бани, а либо оу Немцѣ, а либо оу иныхъ[ъ] торгоухъ[ъ], коуд[ъ] гдѣ оу нашей земли, не надѣбѣ нигдѣ мыта дати, лише там[ъ], гдѣ коупит[ъ]; и возмет[ъ] печат[ъ] ѡт[ъ] мытника. Я оу которомъ торгоу имет[ъ] коупити, там[ъ] имѣт[ъ] давати ѡт[ъ] скота ѡдин[ъ] грош[ъ], а ѡт[ъ] десѣт[ъ] ѡвѣць ѡдин[ъ] грош[ъ], ѡт[ъ] десѣт[ъ] свиный ѡдин[ъ] грош[ъ], ѡт[ъ] сто кожи скотѣихъ[ъ] десѣт[ъ] грош[и]. ѡт[ъ] сто кожи агнѣчѣихъ[ъ] ѡдин[ъ] грош[ъ], ѡт[ъ] сто кожи ѡвчѣихъ[ъ] соўранныхъ[ъ] два грош[и]; та идоутъ на головное мыто, на Сочавѣ. Я то то мыто Татарское, цю было оустановлено оу

Билонгородѣ, а мы то то мыто Ливовчаномъ[ъ] втпоустили, абы не давали ни пиназа, хотѣ вт[ъ] тисач[ъ] коп[ъ], хотѣ воуд[ъ] там[ъ] Татарскій царевич[ъ], хотѣ не воудѣ. Я оу Геретском[ъ] торыгоу вт[ъ] краминх[ъ] авы сѣ платило вт[ъ] гривны по три гроши, яко и выше пишем[ъ]. Я штоколи идѣт[ъ] ис[ъ] нашей земли черес[ъ] Гочавоу на Герет[ъ], то колко мыта давали оу Гочавѣ, того половина имаютъ давати оу Геретѣ — вт[ъ] оусего, и вт[ъ] кож[и] и вт[ъ] коланы и вт[ъ] шкчин[ы]; то вс[ъ] мыто Геретское. Я оу Черновци вт[ъ] ф8рманского воза мыто четири грош[и], а вт[ъ] 8рменского воза шість грош[и], вт[ъ] коней а либо вт[ъ] ковыл[ъ] по два гроши. Я на перевози вт[ъ] воза, илѣ вт[ъ] Немцких[ъ] илѣ вт[ъ] 8рменских[ъ], по четири гроши; але коли имѣт[ъ] возити поромомъ. Я коли воудѣт[ъ] лед[ъ] а либо имѣт[ъ] ходити оу врод[ъ], тогда [на] перевози ни гроша да не дадѣт[ъ]; [и] то вс[ъ] мыто Черновское. Я оу Черновцех[ъ] возы не трасти, але коупецъ авы дал[ъ] свое право, аже не имаетъ заповѣданы товаръ на своемъ вози: коуници, серебро, воскъ, а либо кони добры земскіи. Я имает[ъ] сѣ поставити цина соукноу оу Гочавѣ, яко во Авовѣ. Я Ливовчане, цю имоут[ъ] ходити до Браилова а либо до Кііи по рымѣ, на крайнем[ъ] мыти оу Бакони, а либо оу Брладѣ имает[ъ] давати мыто вт[ъ] гривны по полтора гроша; а вт[ъ] воза рыкоу не занимати. Я там[ъ] возмет[ъ] печат[ъ], та прїидѣт[ъ] словодно до Гочавы, та дастъ головное мыто оу Гочавѣ вт[ъ] гривны по три гроши; а вт[ъ] воза рыбы не брати. Я на Герети имѣт[ъ] давати вт[ъ] гривны по полтора гроша; а рыбы вт[ъ] воза не брати. Я оу Черновци мыто вт[ъ] воза, яко вст[ъ] оуставлено; а рыбы не брати. Я коли Ливовчане привезоутъ соукна а либо воуд[ъ] какій товаръ, а оу них[ъ] никто гвалтом[ъ] ни вдин[ъ] локот[ъ] без[ъ] пиназей и без[ъ] их[ъ] коли авы не могли оузати — ни мытникъ, ани воарин[ъ], ани мы сами, Я коли воудѣт[ъ] намъ надоби илѣ соукно илѣ инаѣ торговля, илѣ много илѣ мало, а мы а либо наши мытники авы торговали и, занятоу дилавши, и надобное оузали. Я Ливовчане, цю имоут[ъ] сами прїносити серебро же[же]ное вт[ъ] Оугор[ъ], вт[ъ] того серебра воудѣт[ъ] ли нам[ъ] надоби, а мы авыхом[ъ] коупили готовыми пиназми; а што встанѣт[ъ], то намъ словодно вывезти ис[ъ] земли. Я Моунтѣнскій воскъ и Оугорскій намъ словодно ис[ъ] земли вывезти. Я мыто оу Баконѣ а либо оу Брладѣ а либо оу Пани вдин[ъ] грош[ъ], а оу Гочавѣ вт[ъ] каменѣ вдин[ъ] грош[ъ], а оу Герети вт[ъ] каменѣ вдин[ъ] грош[ъ]. Я Оугорскіи коуници словодно намъ вывозити, а мыто имоут[ъ] платити на крайнемъ мыти оу Пани а либо оу Баконѣ вт[ъ] гривны полтора гроша, а Гочавское мыто вт[ъ] гривны по три гроши, а оу Герети вт[ъ] гривны полтора гроша. Я вт[ъ] тых[ъ] коуниц[ъ] воудѣт[ъ] ли намъ надоби, а мы коупили[ъ] за готовы; а встанокъ словодно намъ вывезти. Я еше есми дали Ливовчаном[ъ], авы держали соби вдин[ъ] домъ торговским[ъ] шкычаемъ оу Гочавѣ. Але оу томъ домѣ авы корчмы не держали, ани іатки, ани вровара. Я пак[ъ] ли вы хоти[ъ] держати тоты рѣчи тот[ъ], цю имѣть жити оу том[ъ] домѣ, а он[ъ] авы тагнуѣл[ъ] ис[ъ] мистомъ в оу си[ъ] рѣчех[ъ]. Я то есмо оучинили коупцемъ Ливовчаномъ господара нашего, короля Польского, Роуской оусей земли и Подолской. Я то мы, што есмо выше писали, словбемъ намъ вѣчно здержати и пополнити без[ъ] лести и без[ъ] хитрости на вѣки вѣчныѣ — мы и наши намѣстники — николи непорочено, при нашей чти и при нашей вѣрѣ, подлоут[ъ] Хр[и]стїанского права. Я на то свѣдкове, най-

вышлаа рада королевская: пан[ъ] Николай Предвор[ъ], пан[ъ] Гоудомирскій, што был[ъ] тыми часы оу нас[ъ] оу посолствѣхъ ѡт[ъ] нашего пана, ѡт[ъ] корола, и пани панове и рада Молдавская: пан[ъ] Доума Браевич[ъ]; пан[ъ] Станчоул[ъ]; пан[ъ] Петръ, канцлеръ; пан[ъ] Байчан[ъ]; пан[ъ] Доума Браевич[ъ]; пан[ъ] Косте Данович[ъ]; пан[ъ] Козма Шандрович[ъ]; пан[ъ] Циборъ, дворникъ; пан[ъ] Петръ, прѣкалава; пан[ъ] Данчоулъ, прѣкалава: пан[ъ] Микоуло, постелник[ъ] — и пакъ панове и радци Ливовскіи, што тыми часы оу нас[ъ] были и с[ъ] нами тотъ рѣчь еднааи, на нѣхъ: пан[ъ] Елиак[ъ]; пан[ъ] Фридрих[ъ]; пан[ъ] Никел[ъ] Яврик[ъ]; пан[ъ] Юнь; пан[ъ] Цорим[ъ] Баркъ; пан[ъ] Прокон[ъ]; пан[ъ] Коуницъ; пан[ъ] Мартин[ъ] Боуфъ; пан[ъ] Каспаръ; пан[ъ] Миско, писарь. А на болшее потвырженіе томѣ оусемѣ выше писанномѣ вѣлѣли есми нашимъ вѣрномѣ паню Петръ, логофетоу, писати и печат[ъ] нашоу привѣстити к[ъ] томѣ нашемъ листу. Пис[алъ] Тадоръ Продановичъ оу Гочавѣ к[ъ] лѣт[ѣ] 5193, м[ѣ]с[ѣ]ца юн[і]а 8 д[н]я.

Dei gratia nos Petrus voyevoda, terrae Moldaviae dominus, notum facimus hac tabula nostra omnibus, qui eam aspexerint vel lectam audierint et quorumcunque hoc intererit, venisse ad nos amicos nostros, cives Leopolitanos, atque magnum privilegium, quod a patre nostro, Alexandro voyevoda, habeant, attulisse orantes, ut portorium sibi minueretur, sicut illo vetere privilegio constitutum esset. Atque nos primoribus nostris ac senatoribus nostris in consilium adhibitis idem ius iis esse volumus et statuimus, ut mercatores eorum in terra nostra eadem qua adhuc libertate mercaturam faciant et portorium pro mercibus solvendum posthac quoque hoc modo solvant: Incipientes a loco, ubi telonium est principale, mercatores Leopolitani in foro venalium Sociaviensi pro panno ternos grossos pro selibra solvere debent. Pro rebus institoriis in quibus variae res numerantur, veluti linteum, holosericum, pannus, cui prior pars deest, cultri, femoralia, falces, cingula, aliae res parvulae eiusdem generis, quae institoriae vocantur, pro iis omnibus rebus in telonio Serethensi pro singulis selibris grossi terni solvendi sunt. Si autem mercem Tataricam Sociaviae emerint: sericum, piper, camuchas (= texta sericaria), coria subtilia, tus, liquorem acidum Graecum, zinziberum, item ternos grossos pro singulis selibris solvant. Si autem mercem Tataricam in ceteris oppidis nostris emerint, ubi eam emerint, binos grossos pro singulis selibris et in telonio principali Sociaviensi ternos grossos pro singulis selibris solvant atque eam ad libitum vendere iis liceat. Quod autem ad linteum Lituanicum et Germanicum attinet, id in rebus institoriis numeratur et mercatores Leopolitani pro eo ternos grossos pro singulis selibris Serethi solvant. At qui Leopolim proficiscetur, in telonio principali Sociaviensi pro pecude singulos grossos, pro denis subus singulos grossos, pro denis ovibus singulos grossos, pro equa senos grossos, pro equo item senos grossos, pro centenibus pellibus albis singulos grossos, pro centenibus pellibus vulpinis denos grossos, pro centenibus pellibus ovillis canis quaternos grossos, pro centenibus pellibus pecuariis quinos denos grossos, id quod est portorium Sociaviense. Qui autem in Tatariam proficiscetur, pro duodenis centenariis ponderis Sociaviae singulos rublos argenteos,

Iassis tricenos grossos, Lapusnae item tricenos grossos, in Civitate Alba dimidium rublum argenteum solvat. Qui autem per Civitatem Albam non proficiscetur, portorium Civitatis Albae, i. e. quod in Civitate Alba solvendum erat, Lapusnae solvere debet, et Teginae abhinc portorium non solvatur. Et custodibus pro singulis carris duodeni grossi solvantur. Qui autem pecus in Tataros agere voluerit, in telonio principali Sociaviensi pro pecude quaternos grossos, Iassis binos grossos, Lapusnae binos grossos solvat et pro centenis ovibus Sociaviae sexagenos grossos, Iassis tricenos grossos, Lapusnae item tricenos grossos. Quod autem ad portorium attinet, quod antea Teginae solvebatur, statuimus, ne inde ab hoc tempore ne grosus quidem solvatur, sed ut illud portorium sit Lapusnae. Quod telonium iis inprimis est constitutum, qui ad Turcos proficiscuntur. At fasces panni mercatores Leopolitani in foro Sociaviensi vendere debent, in ceteris enim oppidis imperio nostro subiectis illum venum dare iis non licet. Pecunia autem, quae illa merce vendita parata erit, per omnia nostra Moldaviae oppida negotiari et quodcunque eis placebit emere licet. In Hungariam et Bassarabiam pannum exportare eis licet nullo impedimento a nobis obiecto. At qui pannum suum in Bessarabiam importabit, in telonio principali Sociaviensi ternos grossos, Bacoviae, in confinio, binos grossos pro singulis selibris solvere debet. Et pro iis, quae ex Bessarabia advexerit, inprimis pro pipere, lino xylino, aliis eius modi rebus Bacoviae pro duodenis centenariis ponderis dimidium rublum argenteum, in telonio principali Sociaviensi pro duodenis centenariis ponderis singulos rublos argenteos solvat. Qui autem pannum suum Bistriczam aut omnino in Hungariam importare voluerit, Sociaviae, ut fieri solet, ternos grossos pro singulis selibris, Baniae sesquigrossum, Moldaviczae sesquigrossum solvat. Et ex Hungaria rediens Moldaviczae binos grossos, Baniae binos grossos pro fasce solvat. Qui autem pannum Brasoviam importabit, in telonio principali Sociaviensi ternos grossos, Bacoviae sesquigrossum pro singulis selibris solvat. Et Brasovia redeuntes mercatores Leopolitani Totrusae binos grossos, Bacoviae binos grossos pro fasce solvant. Quod autem ad equos attinet, nullo impedimento obiecto eos exportare possunt, sed eos solos, qui sunt ternis selibris, Hungaricos autem equos etiam eos, qui sunt centenis nummis aureis. Et quo in loco eos emerint, ibi pro singulis equis ternos grossos, Sociaviae senos, Serethi binos, Cernoviciis binos solvant. Quicumque autem equos suos vel equas Camenecium duxerit, quod Serethi solvendum erat, idem Dorohunii solvere, quod Cernoviciis solvendum erat, Chotini solvere debet. Et portorium equarum idem est atque equorum. Quicumque autem pecus aut arietes vel Bacoviae vel Romani vel Baniae vel Nemecii vel in ceteris oppidis imperio nostro subiectis emerit, nusquam ei portorium solvendum est nisi quo loco ea emerit. Quod si acciderit, literae sigillo obsignatae a portitore sumantur. Quo in loco autem ea emerit, pro pecude singulos grossos, pro denis ovibus singulos grossos, pro denis subus singulos grossos, pro centenis pellibus agninis singulos grossos, pro centenis pellibus ovillis canis binos grossos solvere debet et per telonium principale Sociaviense proficiscatur. Quod autem portorium Tataricum in Civitate Alba constitutum erat, id omne Leopolanis remisimus et statuimus, ne

ibi ne nummulum quidem solvant etiam pro sexagenis milibus, seu eo tempore Tatariae imperatoris filius ibi erit seu non aderit. Et Serethi pro mercibus institoriis posthac quoque, ut supra diximus, terni grossi pro singulis selibris solvantur. Quae autem ex terra nostra Serethum exportabuntur, dimidiam partem eius, quod Sociaviae pendebant, Serethi quoque solvere debent mercatores Leopolitani — pro omnibus rebus: et pro pellibus et pro lana et pro coriis ovillis. Hoc est portorium Serethicum. Atque Cernoviciis pro carro Germanico portorium quaterni grossi, pro Armenico seni grossi, pro pecude singuli grossi, pro denis subus singuli grossi, pro equo itemque pro equa bini grossi sunt solvendi. Et in traiectu et pro Germanicis et pro Armenicis carris quaterni grossi solvuntur, sed si tantum carrus scapha maiore traicitur. At si flumen glacie est astrictum vel vado transiri potest, pro traiectu ne nummus quidem solvitur; atque hoc est portorium Cernoviciense. Cernoviciis autem carri ne perquirantur, sed satis erit, si mercator fidem suam interposuerit in carro suo mercem se non habere declarandam: pelles melis, argentum, ceram, equos bonos in terra educatos. Et pretium panni Sociaviae idem constituatur atque Leopoli. Leopolitani autem, qui Brailam vel Chiliam piscium emendorum causa proficisci voluerint, in telonio, in confinio sito, Bacoviae vel Berladi, sesquigrossum pro singulis selibris solvant; pisces autem de carro (scl. portorii loco) ne auferantur³). Quo in loco litteris sigillo obsignatis acceptis libere usque ad Sociaviam ibunt et in telonio principali Sociaviensi ternos grossos pro singulis selibris solvent; pisces autem de carro ne auferantur. Serethi pro singulis selibris sesquigrossus solvatur; pisces autem de carro ne auferantur. Cernoviciis pro carro piscium pleno idem portorium atque pro carro cuiuslibet mercis pleno solvant; pisces autem ne auferantur. Si autem Leopolitani pannum vel quamlibet mercem secum advexerint, ne quis vi, gratuito, illis invitis ne unam quidem ulnam ab iis sumat, neque portitor neque nobilis neque nos ipsi. Ac si nobis aut panni aut alius cuiusdam mercis minore maioreve copia opus erit nos vel portitores nostri de pretio cum iis convenire eoque soluto, quod opus erit, sumere debemus. Item argentum liquefactum, quod Leopolitani ipsi ex Hungaria advexerint, si id nobis opus erit, ab iis nummis praesentibus emere possumus; quod reliquum erit, exportare iis licet. Montanicam quoque et Hungaricam ceram e finibus nostris exportare iis licet, ea tamen condicione, ut in telonio, in confinio sito, Bacoviae vel Berladi vel Baniae, singulos grossos, Sociaviae et Serethi item singulos grossos pro quovis favo solvant. Pelles autem melis Hungaricae ea condicione exportare possunt, ut in telonio, in confinio sito, Baniae vel Bacoviae, pro singulis selibris sesquigrossum, Sociaviae ternos grossos, Serethi sesquigrossum solvant. At illas quoque melis pelles, si nobis opus erunt, praesentibus nummis ab iis emere possumus, ita ut eas solum exportare iis liceat, quae reliquae sint. Praeterea Leopolanis domum suam mercatorum more Sociaviae habere concessimus ea tamen condicione, ne in illa domo cauponam aut lanienam exerceant neve cerevisiam coquant. At si, qui illam domum administret, rerum, quas dixi, mercaturam facere voluerit, cum urbe id transigat. Atque id mercatoribus Leopolanis fecimus, ut civibus domini nostri, Poloniae regis totiusque terrae Rossicae et Podolicae. Om-

nia autem ea, quae supra diximus, nos semper servaturos spondemus, nos progeniesque nostra, neque ea unquam laesuros, per fidem honoremque nostrum, secundum sanctum ius Christianum. Cuius rei testes fuerunt: summus consiliarius regis, dominus Nicolaus Predbor, dominus Sandomiriensis, qui tunc temporis legatus a domino nostro et rege ad nos venerat, atque nostri proceres et consilarii Moldavani: dominus Duma Braievich, dominus Stanciul, dominus Petrus cancellarius, dominus Baician, dominus Vana Pintich, dominus Costea Danovich, dominus Cosma Sandrovich, dominus Stibor iudex, dominus Petrus capitaneus, dominus Danciul capitaneus, dominus Nicolaus cubicularius, denique domini ac patres Leopolitani, qui illo tempore apud nos erant atque rem nobiscum transigebant, quorum sunt nomina: dominus Bilic, dominus Fridrich, dominus Nichel Abric, dominus Iunius, dominus Czorim Barc, dominus Procopius, dominus Cuncze, dominus Martinus Burea, dominus Caspar, dominus Miszco scribe. Quae omnia supra scripta ut eo magis rata fierent, Petro, fido logothetae nostro, mandavimus, ut has litteras scribendas sigillumque nostrum ⁴⁾ appendendum curet. Scripsit autem Theodorus Prodanovich Sociaviae anno 6964, mensis iunii die 9.

1) Contextus Slavicus huius tabulae, versione Polona et commentario instructus, tunc primum in supra memorato opuscula meo, quod Dokumenta etc. inscribitur, sub No. *VII publici iuris factus est.

2) In exemplari primo ииимецког legitur.

3) His verbis etiam concurrentes loci in tabula Alexandri senioris ex anno 1407 (Dokumenta * II) et in tabula Stephani senioris ex a. 1434 (Dokumenta * IV) explanantur.

4) Quod sigillum nunc quoque exstat et ita inscriptum est: ПЕТРЪ ВОЕВОДА ГОСПОДАРЬ ЗЕМЛИ МОЛДАВЕКОИ = Petrus voyevoda, dominus terrae Moldaviae.

DXVIII.

1457—1504. *Stephannus, Moldaviae voyevoda, Michaëlem cancellarium in gratiam recipit et potestatem ei dat libere in patriam revertendi* ¹⁾. 1457—1507.

М. Б. мы Стефанъ воевода, господарь земли Молдавской, свидомо чинимъ..., аже слоувоуемъ и слоубили есмь и даемъ и дали есмь сес нашъ листъ глйтовъный правымъ Христианскимъ глйтомъ, якожъ на всѣмъ свѣтѣ стоитъ, нашемъ вѣрномъ волѣриноу, паню Михаилю логодетю, свободно и довроволю и безъ нѣкотороу заваки емъ к намъ прити, съ всѣми своими братиамы и слоугами и съ всѣми, кто коли с нымъ прійдетъ, и съ всѣми своимъ именнемъ, що коли иметъ имити при себи, занюжъ тѣ есмь простили и оувес гнѣвъ и мёртвечькоу есмь отпустили отъ оушего нышего сердца. И не нимаемъ оуспомякнути ни коли на вѣкы до нашего живота о миноведшихъ рѣчехъ и члѣнѣчкохъ, але хочомъ тѣ миловати и оу великой чты и ласцѣ держати, равно с нашими вирнимы и почесными водами. И села твоа отнини оуса есмь тебе воротили, але к

намъ прійди, какъ оуделашъ намъ тогѣ сажжѣ, що ми есмы наказали к тоби. Тое все вишеписаное слоубоуемъ тоби здержати и пополнити подлоугъ сего нашего листѣ при нашей чти и Христіанской вѣри безъ лъсти и въсѣкой хитрости. Я на то есть вѣра и дѣша господства=ми, више писанаго=ми Стефана воеводи, и вера и дѣша бодр нашихъ: вѣра и дѣша пана Козма Шандровича, в. и д. п. Оана Жоулича, в. и д. п. Петра паркалава, в. и д. п. Елайкоула паркалава, в. и д. п. Гоана дворника, в. и д. п. Петра Понича, в. и д. п. Исана постелиника, в. и д. п. Станимира вистидорника, в. и д. п. Збѣри столника, в. и д. п. Тадора чашника, в. и д. п. Иоана комиса и в. и д. всѣхъ бодр нашихъ Молдавскихъ, великихъ и малыхъ. Я на болшее пѣтвръженіе всѣмъ више писанномъ вѣлѣли есмы нашимъ вѣрномъ панъ Добрышъ логодетъ писати и печать привѣсити к семъ листъ нашимъ. Пис. 8 Бакѣвъ сеп. гл.

Dei gratia nos Stephanus voyevoda, dominus terrae Moldaviae, notum facimus hac tabula nostra etc., permisisse nos nostro fido et nobili domino, Michaëli logothetae, per hunc probum et Christianum et tamquam in toto mundo instructum conductum, ut libere et sponte et sine ulla mora ad nos perveniret cum omnibus fratribus et servis et comitibus et facultatibus suis, quascunque haberet secum, quia veniam ei dedimus et quae iram ac odium nostrum excitabant de toto corde nostro condonavimus. Neque res praeteritas obicere tibi volumus unquam in saecula usque ad exitum nostrum, sed potius in amicitiam te recipiemus et magno honore et gratia, sicuti fidos et honorificos proceres nostros, te afficiemus omnesque villas paternas tibi reddemus. Veni igitur ad nos, ut primum quod tibi mandavimus officium absolveris. Quae omnia supra scripta servaturos nos impleturosque tibi pollicemur secundum hanc tabulam nostram per honorem nostrum et fidem Christianam, sine fraude et dolo. In qua re fides nititur et anima maiestatis meae, supra scripti Stephani voyevodae, et fides et anima procerum nostrorum, et quidem: fides et anima domini Cosmae Sandrovici, fides et anima domini Oanae Zulicii, fides et anima domini Vlaiculi capitanei, fides et anima domini Goiani iudicis, fides et anima domini Isaiae cubicularii, fides et anima domini Stanimiri vestiarii, fides et anima domini Sbierae dapiferi, fides et anima domini Taderi pincernae, fides et anima domini Ioannis comitis, fides et anima omnium procerum nostrorum Moldaviensium, maiorum et minorum. Inque maiorem probationem omnium, quae supra scripta sunt, nostro fido domino Dobrulo logothetae scribere et sigillum²⁾ appendere huic tabulae nostrae iussimus. Scriptum Bacovii septembris 133).

1) Contextus Slavicus huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 90 expressus est.

2) Hoc sigillum Ulanicchio teste nunc quoque exstat.

3) Quoniam Stephanus, tabulae nostrae auctor, ab a. 1457—1504 regnavit et alia argumenta, quae accuratiorem annorum computationem comprobaverint, non sunt praesto, idcirco dictam tabulam in summa, quam ei praemittimus, inter annos 1457 et 1504 reiecit. In tabula ipsa, ut ex tabulae conclusione patet, anni non fit mentio.

DXIX.

1460. *Idem Stephanus cancellarium Michaëlem in gratiam recipit, villas ei et facultates omnes restituit permittitque, ut patriam libere et sponte et sine mora petat*¹⁾.

1460.

Милостию вожією мы Стефанъ воевода, господарь земан Молдавской, знаменито чинимъ не скѣмъ листомъ нашимъ каждымъ добрымъ, кто намъ вѣритъ или его чтоусть вѣлишитъ, колижъ того комъ потребизна вѣдетъ, оже даемъ и даи еси сѣ листъ нашъ и слѣвоуемъ и слѣвили еси нашимъ вѣрноиъ и почесноиъ бояринъ, панъ Миханъ логодетъ, и глейтѣмъ и глейтовали еси его правимъ глейтомъ Христіанскимъ, щожъ на всѣмъ свѣтѣ стоитъ, іако да естъ емъ свободно и доброволно и бези которой забави к намъ пріити до его правію и вирѣнію слѣжвоу. Я за никотори невспомѣнныи рѣчи, щожъ колижъ сѣ стали в Багаравѣхъ или вѣдъ гдѣ, вѣдъ в которыхъ днѣхъ или часѣхъ, тии рѣчи и ни жаднѣю лерѣзечѣ не имаемъ вѣспомѣнѣти николи на вѣкы вѣчныи до нашего живота, ни ми сами ни пакъ бояре наши, але хочѣмъ его милувати и в чести и в великой ласцѣ держати равне с нашими вѣрными и почесными бояре. И сѣла именовна твои вѣк еси тои коротили, на що имѣшь поставити привилии не права. Тоѣ вѣе више писанное слѣвѣюмъ панъ Миханъ логодетъ здержати и пополнити подѣлѣгъ сѣго нашего листъ при нашей чѣсти и Христіанской вѣри, безъ лѣсти и вѣрѣкой хитрости. Я на то естъ вѣра нашего господства, више писанного Стефана воеводы, вѣра митрополита нашего, куръ Теоктиста, вѣра бояръ нашихъ: вѣра пана Елайкѣла, вѣра пана Гоіана дворника, вѣра пана Ходка Щивора, вѣра пана Иліаша Модрѣза, вѣра пана Станимира вистиѣрника, вѣра пана Гакиша спатарѣ, вѣра пана Краснише постѣлника, и вѣра вѣсѣхъ бояръ нашихъ, великихъ и малыхъ. Я на болшѣю крѣпость вѣклѣи еси панъ Доврѣлъ логодетъ писати и печать привесити к сѣмъ листъ нашимъ. Пис. Тома в Соучавѣ въ лѣто 7944 (юнь?) вѣ.

Dei gratia nos Stephanus voyevoda, dominus terrae Moldaviae, notum facimus hac tabula nostra optimo cuique, qui eam inspiciet vel lectam audiet, quando id opus erit cuicunque, dare et dedisse nos hanc tabulam nostro fido et honorifico magnato, domino Michaëli logothetae permisisseque ei per hunc probum et salvum et tamquam in toto mundo instructum conductum, ut libere et sponte et sine ulla mora ad nos perveniret probumque ac fidum servitium suum reciperet. Quod autem memoratu indignas res adtinet, quae Baiaraviis vel alio quodam loco contigerint unquam, harum rerum et huius odii immemores esse volumus in saecula saeculorum usque ad exitum nostrum, nos et proceres nostri. Quin etiam in gratiam eum recipere et colere et observare volumus, sicuti alios nostros fidos ac honorificos proceres. Sint tibi quoque villae et omnes facultates tuae restitutae, super quas legibus constituta privilegia adtuleris. Quae omnia supra scripta domino Michaëli logothetae servaturos nos expleturosque pollicemur secundum hanc tabulam nostram per honorem nostrum et fidem Christianam, sine fraude et dolo. In qua re fi-

des nititur maiestatis nostrae, supra scripti Stephani voyevodae, fides metropolitae nostri, domini Theoctisti, fides procerum nostrorum, et quidem: fides domini nostri Vlaiculi, fides domini Goiani iudicis, fides domini Hodci Stibori, fides domini Eliae Modrusi, fides domini Petri Ponicii, fides domini Isaiae Nemeccii, fides domini Stanimirii vestiarii, fides domini Szachisi spatarii, fides domini Crasznisii cubicularii, fides omnium procerum nostrorum, tam maiorum quam minorum. Inque maiorem firmitatem domino Dobrulio logothetae scribere et sigillum nostrum²⁾ huic tabulae nostrae appendere iussimus. Scripsit Thomas Sociaviae anno 6968, iunii (?) 12.

1) Contextus Slavicus huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 86 expressus est.

2) De hoc sigillo Ulaniccio teste tantummodo fragmentum superest.

DXX.

1460. 1460. *Idem Stephanus mercatoribus Leopoliensibus iura ac privilegia ab decessore ipsius, Petro voyevoda, impetrata exceptis paucis modificatisve confirmat statuitque, ut telonium Teginense, quod dictus Petrus Lapusnam transtulit, restituatur*¹⁾.

Милостію кожїю мы Стефанъ воевода, господаръ земли Молдавской, чинилъ знаменито ис тымъ-то нашимъ листомъ къскм, кто на тот лист оузрит а либо его чтоучи оуслышит, где же того комоу вѣдет потребизна, вже пришли перед нас наши прѣателиве, боуругаре Ливовскїи, и принесли привилїе великое, що имають ѡт оуйка нашего, покойника Стефана воеводи, и ѡт оусих нашихъ предковъ, и просили нас, абыхомъ имъ мыта полѣхчили, іакже имъ стоить ѡу томъ старомъ привилїи. Ино мы, дорадивши сѧ ис нашими пань и радою, и лишили есмы ихъ на томъ правѣ и подтвердили есмо имъ того права, какъ мають ходити по нашей земли ихъ коупци свободно и добровольно и котормы обычаємъ имають мыта платити ѡт своего товара: Поченши, где есть головное мыто, на складѣ оу Гочавѣ, ѡт коупна ѡт гривноу три гроши, а ѡт краинныхъ рѣчей, що соут розманти рѣчи, поченши: полотно Литовское а Кросенское и моудрое, и ѡт вархатъ, и ѡт початого соукна, и ѡт ногавици, и ѡт харса, и ѡт ножи, ѡт кичи, и ѡт серпи, цинковини рѣчи, миси, коневци, полси покочини, цивки, шафранъ, шапки, пазжнаа железа, корди, мечи и ѡт инши рѣчи дробныхъ, щожъ ко крамоу слоухаютъ, а ѡт того ѡт оусего щовы платили оу Герети мыто ѡт гривноу три гроши. А коли имоутъ коупити Татарскый товаръ или заморскый оу Гочавѣ: или темнянъ или Грїцкы кѣсѣ или иневиръ, а они абы платили ѡт гривноу три гроши мыто. А коли имоутъ коупити Татарскый товаръ оу иныхъ трѣгохъ нашихъ, а они имоутъ тамъ давати, где коупатъ, ѡт гривны два гроши, а на головномъ мытѣ оу Гочавѣ ѡт гривны три гроши; та абы тотъ [то]варъ смирѣ продати, комоу любитъ. А кто идетъ до Лвова, на головномъ мытѣ оу Гочавѣ ѡт скотыны а грош, ѡт десятъ свини а грош, а ѡт десятъ овенъ еще ѡдинъ грош, а ѡт конъ или ѡт кобылоу

по шести гроши, а ѡт сто вѣлицъ ѡдин грош, ѡт сто лисици ѣ грош, ѡт сто ѡвчин соранныхъ четири гроши, ѡт сто кожи лапѣчѣи два гроши, ѡт сто кожи скотыхъ ѣ гроши; то мыто Гочавское. А кто идетъ до Татарской стороны, ѡт двѣнадцѣти кантарѣи, що сѣбѣ важитъ, оу Гочавѣ ѡдин роубли серебра, оу Искомъ трѣгоу ѣ гроши а оу Лапоушномъ ѣ гроши, а оу Быломъ городѣ пол роубли серебра. А кто не идетъ до Белогорода, а ѡи авѣ далъ оу Лапоушному мыто Былогородское, колко ималъ давати оу Быломъ городѣ. А оу Тигинѣи да платѣтъ, какже исперва платили мыто, тымже ѡбичаемъ и теперь имаютъ платити. А на сторожоу ѡт воза по вѣ гроши. А кто иметъ погонати скотъ до Татаръ, на головномъ мытѣ оу Гочавѣ ѡт каждой скотинѣи мыто Гочавское по четири гроши, оу Исѣхъ ѣ гроши, оу Лапоушномъ ѣ гроши, ѡт ста ѡвѣцъ оу Гочавѣ шѣдѣсѣтъ гроши, оу Исѣхъ ѣ гроши, оу Лапоушному ѣ гроши. А поставѣи соукна имаютъ ихъ продат[и] на складѣ оу Гочавѣ, а оу иныхъ торгохъ нашихъ не имаютъ волю продати ихъ. А не тими пѣнѣзми волю имѣи торговати по оушимъ нашимъ торгомъ, що имѣи любо воудѣтъ. А до Оугоръ и до Басарабъ и до Келню и до Тоурковъ волю имѣи вывѣсти соукна. А кто повезетъ соукно до Басарабъ, дати иметъ на головномъ мытѣ оу Гочавѣ ѡт гривноу три гроши, а оу Романова трѣгоу и оу Баковѣ и оу Яжѣда и оу Поутною и оу Баслоуѣи и оу Берладѣи и оу Текоуци ѡт воза ѣ златѣи. А що привезоутъ ѡт Басарабъ или ѡт Тоурковъ, или перецъ или баволноу или воудъ що, оу Баковѣи и Романовѣи трѣгѣи и оу тыхъ крайшнихъ трѣговъ ѡт воза по два златѣи Тѣрскихъ, а на головномъ мытѣ оу Гочавѣ ѡт ѣи кантарѣи, шо имоутъ сѣбѣ важити, ѣ роубли серебра. А кто иметъ повезти соукно до Быстрици и до Оугоръ, оу Гочавѣ ѡт гривны три гроши, оу Бани ѡт гривны полѣфтора грош[а], а оу Молдавици тымже полѣфтора грош[а] ѡт гривны. А коли сѣбѣ воротитъ не Оугоръ, оу Молдавици ѡт каждого терѣха по ѣ гроши, а оу Бани тымже ѡт каждого терѣха по ѣ гроши. А кто иметъ повезти соукна до Брашѣва, а оу головномъ мытѣ оу Гочавѣ ѡт гривны по три гроши, оу Романова трѣгоу и оу Баковѣи и оу Тѣтроуши ѡт воза по ѣ златѣи. А коли [сѣбѣ] имоутъ воротити, ѡт каждого терѣха оу Тѣтроуши по ѣ гроши, оу Баковѣи ѣ гроши ѡт терѣхъ. А конѣи, що соутъ по трѣи гривны, свободно имѣи и Оугорскимъ конѣи свободно имѣи, хотѣи за ѣ златѣи. А оу которѣи торгоу имоутъ ихъ коупити, ѡт каждого конѣи по четири гроши, а оу Гочавѣ по шѣстъ гроши, а оу Герети ѡт конѣи по ѣ грош[и], а оу Черновѣцѣхъ по ѣ грош[и] ѡт конѣи. А кто поведетъ конѣи или кобылѣи до Каменѣцѣи, що было имоу дати оу Геретѣи, то иметъ дати оу Дорогоуѣи, а що было имоу дати оу Черновѣци, то иметъ дати оу Хотинѣи; такожъ естъ мыто ѡт кобылѣи, ѣко и ѡт конѣи. А кто иметъ коупити скотъ или бараны или оу Баковѣи или оу Романова трѣгоу или оу Яжѣда или оу Бани а либо оу иныхъ трѣговъ вѣдъ гдѣ оу нашей земли, не надѣѣи ни гдѣ мыта давати, лише гдѣ коупитъ, и вѣзметъ печатъ ѡт мытника. А оу которѣи трѣгоу иметъ коупити, тамъ иметъ давати ѡт скота ѣ грош, ѡт десѣтъ ѡвѣцъ ѣ грош, ѡт десѣтъ свинѣи ѣ грош, ѡт сто кожи скотѣи ѣ гроши, ѡт сто кожи лапѣчѣи ѣ грош, ѡт сто кожи соранныхъ ѣ гроши, та идоутъ на головное мыто на Гочавѣ. А тогѣи мыто Татарское, що было оустановленно оу Быломъ городѣ, а мы тогѣи мыто Ливончанѣи ѡтпоустѣили, авѣи не давали ни пиназа хотѣи ѡт тѣсѣча коп, хотѣи воудъ тамъ Татарский царѣвичъ, хотѣи не вѣдъ. А оу Геретскомъ трѣгоу ѡт крамныхъ авѣи сѣбѣ платѣло ѡт гривны по три гроши, ѣко и выше пишѣмъ. А што коли идѣтъ изъ нашей земли черѣсъ Гочавѣи на Геретъ, та колко

мыта давали оу Гочавѣ, того половина imajuтъ дати оу Герети wt оуеого, и wt кожи и wt волны и wt вечин; то естъ мыто Геретское. А оу Черноуци wt фюрманского воза мыто четири гроши а wt Эрменского воза шестъ гроши, wt скотинны а грош а wt кони а либо wt кобылы по ѣ гроши. А на перевозы wt воза, или wt Немецкых или Эрменских, по четири гроши, але коли имоут возыти поромом. А коли вѣдет лед или имоут ходити оу врод. тогди перевоза ни гроша да не дадоут; то ест мыто Черновское. А оу Черноуцех возы не трасти, але коупецъ авы дал свое право, аже не имеет заповѣдані товаръ на своемъ возы: коунищи, серебро, воскъ а либо кони докры земскии. А имат еа поставити цина соукни оу Гочавѣ, тако во Лвовѣ. А Лвовчане, що имоут ходити до Бранла или до Келеи по рыбоу, на крайних мыта, оу Бакоеѣ или оу Берладѣ, imajuтъ давати мыто wt гривны полтора гроша; а wt воза рыбоу не заимати. А там возмет печат та приидет словодно до Гочавы та даст головное мыто оу Гочавѣ wt гривноу по і гроши; а wt воза рыби не врати. А оу Черноуци мыто wt воза, тако ест оустановлено; а рыбоу не врати. А коли привезоут Лвовчане соукна а либо воуд какы товаръ, а оу них никто гвалтом без пенѣзей ни один локот авы не могли оузѣти, ни мытник ани коарин ани ми сами, але, коли коудетъ намъ надобы или соукно или инаа торговаѣ, или много или мало, а мы а либо наши мытники авы торговали и, заплаотоу дилавши, надобное оузати. А Лвовчане, що имоут сами приносити серебро женое, wt того серебра коудет ли нам надобы, а мы авыхом оу них коупили готовыми пинѣзми; а що встанет, то имъ словодно вывезти ис земли. А Моунѣнскый воскъ и Оугорскый намъ словодно ис земли вывезти, а мыто³⁾ оу Бакоеѣ а либо оу Берладѣ а либо оу Бани один грош, а оу Гочавѣ wt каменѣ а грош и оу Геретѣ тиж а грош. Оугорскыи коунищи словодно имъ вывозыти, а мыто имоут платити на крайнем мыты, оу Бани а либо оу Бакоеѣ, wt гривны полтора гроша, а Гочѣвское мыто і гроши wt гривноу, а оу Герети полтора гроша. А wt тых коунищи воуд ли нам надобы, а мы коупим за готовых пинѣзы, а встанок словодно им вывезти. А еще есми дали Лвовчаном, авы держали совы один дом торговским обычаемъ оу Гочавѣ, але оу том домоу авы корчмоу не держали ани гатки ани бровара. А пак ли бы хотиа держати тоты рѣчи тот, що имет жити оу том домоу, а он авы тѣгноуа ис мистомъ w оуеих рѣчех. А то есмы оучинили коупцем Лвовчаном господара нашего, корола Полского, Роуской оусей земли и Подолской. А то мы, што есмо вам писали, сюбжеамъ им вѣчно здержати и пополнити без лѣкети и без хитрости на вѣкы мы и нашы налѣсныкы, николи непороушено, при нашей чти и прі нашей вѣрѣ, подлоуг Христїанского права. А на то свѣдкове: наш митрополит и рада королевская: пан Халецкый и пан Паговскый, що оу том часоу были оу нас оу посолствѣ wt нашего пана, wt кралѣ, и наши панове и рада Молдавская: пан Доума Браевич, пан Станчоул, пан Влайкоуа, пан Голан дворник, пан Хотко Щиборъ, пан Косте Данович, пан Томѣ Кинде, пан Мик Крал, пан Петр Поинич, пан Яв, пан Лазл, пан Исана Немецкый, пан Стецко Дѣмѣкоуш, пан Козмица, пан Боухт[а], пан Фет Ион, пан Сакын спатаръ, пан Юга вистниарник, пан Красныи постырник, пан Тадор чашник, пан Звиарѣ столник, пан Ион комис, и пакъ панове вѣргаре и радци Лвовскыи, що тыми часы оу нас были и с нами тотѣ рѣчь едали, на нѣк: пан Климентъ, пан Ми-

хал, пан Петр и пан Нимантъ Мис писаръ. Я на болшее подтверженіе томъ въ-
семъ выше писанномъ велики есмь нашимъ вѣрномъ паню Доброулови, логодетю,
писати и печат нашю привѣсти къ сему листу нашему. Оу Соучавѣ, писа Ше-
фла в лѣто 7114, мѣсца юліа 7.

Dei gratia nos Petrus voyevoda, terrae Moldaviae dominus, his lit-
teris nostris notum facimus omnibus, quicumque eas aspexerint vel lectas au-
dierint et quorumcunque hoc intererit, venisse ad nos amicos nostros, cives
Leopolitanos, atque magnum privilegium, quod a patruo nostro, iam mortuo
Stephano voyevoda, omnibusque decessoribus nostris habeant, attulisse oran-
tes, ut portorium ipsis minueremus, sicut illo vetere privilegio constitutum
esset. Atque nos primoribus ac senatoribus nostris in consilium adhibitis idem
iis esse volumus et statuimus, ut mercatores eorum in terra nostra eadem
qua adhuc libertate mercaturam faciant et portorium pro mercibus solvendum
posthac quoque hoc modo solvant: Incipientes a loco, ubi telonium est prin-
cipale, mercatores Leopolitani in foro venalium Sociaviensi pro panno ternos
grossos pro selibra solvere debent. Pro rebus institoriis autem, in quibus variae
res numerantur, veluti linteum Lituanicum et Crosnense et subtile, holosericum,
pannus, cui pars prior deest, femoralia, lanificium, cultri, falces maiores et mi-
nores, res e plumbo alba factae, patellae, hirneae, cingula nuda et nummis
bracteatis exornata, tubulae, crocus, pilei, cultri aratrorum, gladii sinuati et
vulgares, aliae res parvulae eiusdem generis, quae institoriae vocantur, pro
iis omnibus rebus in telonio Serethensi pro singulis selibris grossi terni sol-
vendi sunt. Si autem mercem Tataricam vel transmarinam Sociaviae emerint:
sericum, piper, camuchas (=texta sericaria), subtilia coria, tus, liquorem aci-
dum Graecum, zinziberum, pro omnibus his rebus portorium ternos grossos
pro singulis selibris solvant. Si autem mercem Tataricam in ceteris oppidis
nostris emerint, ubi eam emerint, binos grossos pro singulis selibris, in telo-
nio principali Sociaviensi ternos grossos pro singulis selibris solvant, atque
eam ad libitum vendere iis licet. At qui Leopoli proficiscetur, in telonio
principali Sociaviensi pro pecude singulos grossos, pro equa senos grossos,
pro equo item senos grossos, pro centenis pellibus albis singulos grossos, pro
centenis pellibus vulpinis denos grossos, pro centenis pellibus ovillis canis qua-
ternos grossos, pro centenis pellibus pecuariis quinosdenos grossos; id quod est
portorium Sociaviense. Qui autem in Tatariam proficiscetur, pro duodenis cen-
tenariis ponderis Sociaviae singulos rublos argenteos, Iassis tricenos grossos,
Lapusnae item tricenos grossos, in Civitate Alba dimidium rublum argenteum
solvat. Qui autem per Civitatem Albam non proficiscetur, portorium Civitatis Al-
bae, i. e. quod in Civitate Alba solvendum erat, Lapusnae solvere debet. At-
que quod prius portorium Teginae solvebant, id nunc quoque ibidem solvant.
Et custodibus pro singulis carris duodeni grossi solvantur. Qui autem pecus in
Tataros agere voluerit, in telonio principali Sociaviensi pro pecude quaternos
grossos, Iassis binos grossos, Lapusnae binos grossos solvat; pro centenis ovi-
bus Sociaviae sexagenos grossos, Iassis tricenos grossos, Lapusnae item tricenos

grossos. At fasces panni mercatores Leopolitani in foro Sociaviensi vendere debent, in ceteris enim oppidis imperio nostro subiectis illum venum dare iis non licet. Pecunia autem, quae illa merce vendita parata erit, per omnia nostra Moldaviae oppida negotiari et quodcunque eis placebit emere licet. In Hungariam et Bessarabiam et Chiliani et Turciam pannum exportare eis licet nullo impedimento a nobis obiecto. At qui pannum suum in Bessarabiam importabit, in telonio principali Sociaviensi pro singulis selibris ternos grossos, in foro Romani, Bacoviae, Azudii, Putnae, Vaslui, Berladi, Tecuciae pro carro binos aureos solvere debet. Et pro iis, quae ex Bessarabia vel Turcia advexerint, imprimis pro pipere, lino xylino, aliis eiusmodi rebus Bacoviae et in foro Romani et illis extremis teloniis pro carro binos aureos Turcicos, in telonio principali Sociaviensi pro duodenis centanariis ponderis singulos rublos solvant. Qui autem pannum suum Bistriczam aut omnino in Hungariam importare voluerit, Sociaviae, ut fieri solet, ternos grossos pro singulis selibris, Baniae sesquigrossum, Moldaviczae sesquigrossum solvat. Et ex Hungaria rediens Moldaviczae binos grossos, Baniae binos grossos pro fasce solvat. Qui autem pannum Brassoviam importabit, in telonio principali Sociaviensi pro singulis selibris ternos grossos, in foro Romani et Bacoviae sesquigrossum, Totrusae pro carro binos aureos solvat. Et Brassovia redeuntes Totrusae binos grossos, Bacoviae binos grossos pro fasce solvant. Quod autem ad equos attinet, nullo impedimento obiecto eos exportare possunt, sed eos solos, qui sunt ternis selibris, Hungaricos autem equos etiam eos, qui sunt centenis nummis aureis. Et quo in loco eos emerint, ibi pro singulis equis ternos grossos, Sociaviae senos, Serethi binos, Cernoviciis binos solvant. Quicumque autem equos suos vel equas Camenecium duxerit, quod Serethi solvendum erat, idem Dorohunii solvere, quod Cernoviciis solvendum erat, Chotini solvere debet. Ac portorium equarum idem est atque equorum. Quicumque autem pecus aut arietes vel Bacoviae vel Romani vel Baniae vel Nemecii vel in ceteris oppidis imperio nostro subiectis emerit, nusquam ei portorium solvendum est nisi quo loco ea emerit. Quod si acciderit, utile est litteras sigillo obsignatas a portitore sumere. Quo in loco autem ea emerit, pro pecude singulos grossos, pro denis ovibus singulos grossos, pro denis subus singulos grossos, pro centenis pellibus pecuariis denos grossos, pro centenis pellibus agninis singulos grossos, pro centenis pellibus ovillis canis binos grossos solvere debet et per telonium principale Sociaviense proficiscatur. Quod autem portorium Tataricum in Civitate Alba constitutum erat, id omne Leopolitani remisimus et statuimus, ne ibi ne nummulum quidem solvant etiam pro sexagenis millibus, seu eo tempore Tatariae imperatoris filius ibi erit seu non erit. Et Serethi pro mercibus institoriis posthac quoque, ut supra diximus, terni grossi pro singulis selibris solvantur. Quae autem ex terra nostra Serethum exportabuntur, dimidiam partem eius, quod Sociaviae pendebant, Serethi quoque solvere debent mercatores Leopolitani pro omnibus rebus: et pro pellibus et pro lana et pro coriis ovillis; hoc est portorium Serethicum. Cernoviciis autem pro carro Germanico portorium quaterni grossi, pro Armenico seni grossi, pro pecude singuli grossi, pro denis subus singuli grossi, pro equo itemque pro

equa bini grossi sunt solvendi. Et in traiectu et pro Germanicis et pro Armenicis carris quaterni grossi solvuntur, sed si tantum carrus scapha maiore traicitur. At si flumen glacie est astrictum vel vado transiri potest, pro traiectu ne nummus quidem solvitur; atque hoc est portorium Cernoviciense. Atque Cernoviciis carri ne perquirantur, sed satis erit, si mercator fidem suam interposuerit in carro suo mercem se non habere declarandam: pelles melis, argentum, ceram, equos bonos in terra educatos. Et pretium panni Sociaviae idem constituatur atque Leopoli. Leopolitani autem, qui Brailam vel Chiliam piscium emendorum causa proficisci voluerint, in telonio, in confinio sito, Bacoviae vel Berladi, sesquigrossum pro singulis selibris solvant; pisces autem (scl. portorii loco) de carro ne auferantur. Quo in loco litteris sigillo portitoris acceptis libere usque ad Sociaviam ibunt. In telonio autem principali Sociaviensi terni grossi pro singulis selibris solvantur; pisces autem de carro ne auferantur. Serethi pro singulis selibris sesquigrossus solvatur; pisces autem de carro ne auferantur. Cernoviciis pro carro piscium pleno idem portorium atque pro carro cuiuslibet mercis pleno solvant; pisces autem ne auferantur. Si autem Leopolitani pannum vel quamlibet mercem secum advexerint, ne quis vi, gratuito, illis invitis ne unam quidem ulnam ab iis sumat, neque portitor neque nobilis neque nos ipsi. Ac si nobis aut panni aut alii cuiusdam mercis maiore minoreve copia opus erit, nos aut portitores nostri de pretio cum iis convenire eoque soluto, quod opus erit, sumere debemus. Item argentum liquefactum, quod Leopolitani ipsi ex Hungaria advexerint, si id nobis opus erit, ab iis numis praesentibus emere possumus; quod reliquum erit, exportare iis licet. Montanicam quoque et Hungaricam ceram e finibus nostris exportare iis licet, ea tamen condicione, ut in telonio, in confinio sito, Bacoviae vel Berladi vel Baniae singulos grossos, Sociaviae et Serethi item singulos grossos pro uno favo solvant. Pelles autem melis Hungaricae ea condicione exportare possunt, ut in telonio, in confinio sito, Baniae vel Bacoviae, pro singulis selibris sesquigrossum, Sociaviae ternos grossos, Serethi sesquigrossum solvant. At illas quoque melis pelles, si nobis opus erunt, praesentibus nummis ab iis emere possumus, ita ut eas solum exportare iis liceat, quae reliquae sint. Praeterea Leopolitanis domum suam mercatorum more Sociaviae habere concessimus ea tamen condicione, ne in illa domo cauponam aut lanienam exerceant neve cerevisiam coquant. At si, qui illam domum administret, rerum, quas dixi, mercaturam facere voluerit, cum urbe id transigat. Atque id mercatoribus Leopolitanis fecimus, ut civibus domini nostri, Poloniae regis totiusque terrae Rossicae ac Podolicae. Omnia autem ea, quae supra diximus, nos semper servaturos ac sine dolo et fraude in aeternum perfecturos spondemus, nos progeniesque nostra, neque ea unquam laesuros per fidem honoremque nostrum secundum sanctum ius Christianum. Cuius rei testes fuerunt: metropolita noster et regis consilarii: dominus Chaleczchi et dominus Bagovszchi, qui eo tempore legati a domino nostro et rege ad nos venerant, immo procures et iidem consilarii nostri: dominus Duma Braievich, dominus Stanciul, dominus Vlaicul, dominus Goian iudex, dominus Chotco Scibor, dominus Costea Danovich, dominus Thomas Chinde, dominus Mic

Cral, dominus Petrus Ponich, dominus Alb, dominus Lazea, dominus Esaias Nemeczchi, dominus Steczco Damacus, dominus Cosmicza, dominus Buchta, dominus Fet Ion, dominus Szachis spatarius, dominus Iuga vestiarius, dominus Crasznis cubicularius, dominus Tador pincerna, dominus Sbiara dapifer, dominus Ion comes, denique domini cives et patres Leopolitani, qui tunc temporis apud nos erant atque rem nobiscum transigebant, et quidem: dominus Clement, dominus Michaël, dominus Petrus, dominus Nimant Mis scriba. Quo autem magis ea omnia, quae supra scripta sunt, confirmentur, fido domino nostro, Dobrulio logothetae, scribere et sigillum nostrum⁴⁾ huius tabulae nostrae appendere mandavimus. Sociaviae, scripsit Sceful a. 6968 mensis iulii 3.

1) Contextus Slavicus huius tabulae, versione Rumunica instructus apud Hasdeuum, *Archiva istorică* II, 171—76, excerpta nonnulla in supra memorato opusculo meo, quod *Dokumenta etc.* inscribitur, sub No. *VIII expressa sunt.

2) Hoc vocabulum in exemplari primo bis scriptum est.

3) Etiam vocabula: «мытѣ» in exemplari primo bis leguntur.

4) Hoc sigillum nunc quoque exstat, sed tam violatum est, ut inscriptio et emblemata internosci non possunt.

DXXI.

1462.

1462. *Idem Stephanus condiciones perscribit, quibus se in obsequium regis Casimiri et coronae Poloniae obstrinxit*¹⁾.

Во имя божіе аминѣ. Къ вѣчной памяти той-то рѣчи. Колижъ всего прироченія постатъ своего передкѣ видѣ на быванна наследовати, протѣжъ и мы, ижъ инша звѣрѣта роздумѣ и смысломъ проходимо, отъ родителей нашихъ обычаекъ цютами ошлѣхтеныхъ и похвалныхъ отстѣповати не имаемо. Я днѣ того мы Стефанъ, воевода и панъ земли Молдавской, знакомя чинимъ тымъ-то листомъ, котрымъ потрѣбно естъ посполнто, въскмъ и каждымъ особно, такъ и нынѣшнимъ и такъ и потомѣ вѣдѣчимъ того листа знаемость имѣючи, яко, хотѣ[чи] счасной памяти велиможныхъ пановъ предкѣв нашихъ воеводъ Молдавскихъ, на имѣ Александра и Іліаша и Стефана и Богдана, отцѣ нашего, воеводы Молдавского, обычаемъ и степеніемъ насандова[ти] и тижъ ихъ вѣры пилной заслѣгы къ найяснѣйшой зъ вожной памяти найяснѣйшихъ княжатъ и пановъ крѣюмъ Полскихъ, на имѣ къ найяснѣйшемъ и къ найвышшемъ панѣ Бодиславовѣ, отцо, и дрѣгомъ панѣ Бодиславовѣ, сынѣ его, крѣюмъ Полскимъ, и зчиненнымъ и сказаннымъ правымъ и вѣрнѣ наследованнымъ и прилюбленнѣмъ посвѣчити и потвердити, авы, яко тын-то передковѣ прореченніи и прѣманнымъ крѣюмъ Полскимъ и свѣтой корѣнѣ наставичной и вѣчнѣю вѣрностъ и вѣтавичностъ сказанѣ на иншіи певныи рѣчи и сѣюванныи и именованыи себе достаточнѣ и свои потѣмъ вѣдѣчи записали и заоквазали, такъ и мы зъ Божной воли ихъ власного дѣдичеванія поживами ихъ воли вѣрнымъ насандо-

ванемъ послѣхати зажды вини еси. Але колижъ наипачѣйшее княжа и панъ Казимиръ, кроль Полскый и далей панъ нашъ наипачѣйшій, насъ недавно захованю, здержаню чистой, тавной вѣры а певной его освѣщености и сватой его корѣнъ Полской напоминая и тажъ къ наследованю стѣпенюмъ тыхъ-то нашихъ предковъ зпоминалъ и приводилъ, дилъ которой рѣчи мы, хотачи его освѣчености и сватой корѣнъ в прореченнѣю и с полности вѣры нашей звѣстити, вызнаваны тѣмъ-то листомъ на его освѣчености и сватой его корѣнъ прореченной прѣзъ обвѣзанны присагы нашей и з дотѣкненемъ сватого хреста и прѣзъ его цѣловане быти повинни и обвѣзаны къ держаню зполна чести и вѣры нашей къ вставичной сажжѣ и тижъ помочи пристайности, а то подѣ обычаемъ тижъ выможеннѣмъ на долѣ писаннымъ. Наиперво, ижъ никого иного за пана нашего реченного пана нашего, Казимира кроля, и сватой корѣнъ Полской не хотимъ имѣти ани сажжити. Тижъ отъ сего часъ и на потѣмъ далши часы сиюемъ томъ панъ Казимиръ кролю и сватой его корѣнъ Полской чистоа правъ вѣръ ховати и все доброе ховати, панована и чти ихъ и пожиточности ихъ на всахъ мѣстахъ днати и правовати, а николи не имаемъ быти в ради а лико в выможъ прѣзъ са а лико прѣзъ кого иного, где бы реченного Казимира кроля и корѣны его непожиточне а лико злочество было бы можно а лико правовано а лико ихъ всахъ противности, котори пришли къ нашему вѣдомъ, имемъ вставично выстерегати и тижъ ихъ противко каждомъ неприателви ихъ пристати и помагати в вѣстенъ парсѣнъ, колкоротъ коли бы было потребизна. Тижъ не имамъ ани хотимъ некоторыхъ земель а лико панствъ, мѣстъ а лико холдѣнъ прѣзъ коли и прѣзъ особного произволеніа реченного пана нашего короля и корѣны его кторымъ коли обычаемъ отдалѣти, ачъ бы была который отдаленный, тыхъ закъ празискати хочемо и имамъ. Я далей сиюемъ и мамо день и мѣсце, кторымъ намъ кроль его милость намѣни и скаже, его освѣчености и его корѣнъ прѣреченной обычаемъ иншихъ предковъ нашихъ земли Молдавской оловати [и] вѣры нашей холдѣнокъ дати, а тамъ король его милость имаетъ насъ листы и манстатъ вѣсего потвердити. Накъ ли бы тотъ день такъ намѣненный намъ землѣмъ нашими Молдавскимъ нѣкотора потребизна знакомта, тако вака а лико война с Татары а лико иншихъ неприатели а лико парсѣнъ нашей немочъ а лико инша котора потребизна намъ пригодна сѣ, а то бы наипачѣйшемъ кролю его милости и сватой его корѣнъ, а то бы его посломъ было тавно, на инши часъ подовный имаетъ его милость день и мѣсце отложити з мощю и без порѣшна нижшного листъ и присагы нашей привимѣненной, а то з особна вымѣнивши, ижъ король его милость и его корѣна свата имаетъ на предѣлаимѣненное тотъ день и мѣсце двома а лико трема мѣсцѣма окѣстити. Я далей сиюемъ, ижъ вѣскъ посполито и особ листы и записы и обвѣзана и твердости речныхъ предковъ нашихъ, воеводъ Молдавскихъ: Александра и Иліаша и Богдана и иншихъ, кторымъ сѣ проимѣнномъ Владиславъ, кролю Полскомъ, и дрѣгомъ Владиславъ, сынъ его, записалъ сѣ и обвѣзалъ сѣ подѣ честню и вѣрою нашею без лѣсти, без израды с полностию здержимъ и заховано. И такижъ потверждаемъ и далей сиюемъ и овѣчаемъ, ижъ есть было старыи записы а лико завезана пригодло бы сѣ намъ зчинити, кторымъ [бы] были а лико на потѣмъ могли бы быти а противкъ панъ нашему кролю и сватой его корѣнъ

Полскоу, тоты запнем змаркмо тым-то листомъ, скажено и змороно чинимъ, вырѣкаючи от сего часъ на потомъ жадной мощи не имѣти ни твердости. На тыхъ-то рѣчехъ твердость къ сему листу и печать нашъ казали если привѣсити. Пис. 8 88чарѣ в лѣто 7190 аѣксанда мрт. 6 день.

In nomine domini amen. Ad aeternam huiusce rei memoriam. Cum totius naturae figura faciem originis suae imitare soleat, neque nos, qui reliqua animalia mente et ingenio superamus, mores parentium nostrorum virtutibus et laude exornatos relinquere debemus. Proinde nos Stephanus, voyevoda et dominus terrae Moldaviae, palam facimus hac tabula nostra qui ea indignerint vel eius notiam habuerint unquam universis ac singulis, praesentibus ac futuris, immitavisse nos non solum felicitis memoriae magnificorum dominorum antecessorum nostrorum, voyevodarum Moldaviae, et quidem: Alexandri, Eliae, Stephani et Bohdani, patris nostri, mores, sed etiam fidem ardentemque fervorem ipsorum erga illustrissimae memoriae illustrissimos principes et dominos reges Poloniae, inprimis autem erga illustrissimum et altissimum dominum Ladislaum, patrem, ergaque alterum dominum Ladislaum, filium, hoc fine ostentavisse, ut manifestum esset iuramentum, quibus illi praefati antecessores nostri dictis regibus sanctaeque coronae Poloniae in fidem aeternam inque alias res cum semet ipsos tum posteros suos obstrinxerunt, nos quoque, ex voluntate dei successores ipsorum, obstringere. Cum autem illustrissimus princeps ac dominus, rex Casimirus, nos admonuisset, ut vestigia antecessorum nostrorum implentes claram et manifestam certamque fidem eius serenitati et sanctae coronae Poloniae praestaremus, propterea nos, quo serenissimum regem et sanctam coronam Poloniae de supradicta fide nostra certiores faciamus, profiteamur hacce tabula nostra, in quam rem nos etiam iuramentum et tacta osculataque sancta cruce obstrinximus, obligatos nos esse eius serenitati et sanctae coronae supra dictae plenam fidem et perpetua servitia auxiliaque praestare idque sub condicionibus, quae infra scriptae ac nominatae sunt. Inprimis praeter dictum dominum nostrum Casimirum et sanctam coronam Poloniae alium dominum neque habebimus neque ei serviemus; huic domino Casimiro regi et sanctae coronae Poloniae nunc et postea sinceram rectamque fidem et quae ei convenient bona servabimus; eius dominationem, honorem, commodum custodiemus et defendemus; consiliis et conspirationibus, in quibus res dicto Casimiro regi et coronae eius alienae vel perniciosae tractatae fuerint, neque ipsi neque per alium quempiam aderimus, sed potius de omnibus rebus adversis, quorum notitiam impetraverimus, perpetuo eum praemunemus; contra omnes inimicos, quoties id opus fuerit, propria persona adstabimus ei et succuremus; neque terras nec dominia nec oppida nec vasallos aliquos sine speciali dicti domini regis et coronae eius consensu in nostras partes trahimus, si qui autem defecerint, recuperare eos tenebimur. Item pollicemur nos die et loco a serenissimo rege designato eius serenitati et supra dictae coronae more antecessorum nostrorum Moldavien-sium fidei et obsequii sacramentum praestatueros ibique agnoscentes nos so-

lemnes litteras a rege accepturos. Si autem hoc die nobis vel terrae nostrae Moldaviae magna necessitas aliqua, prout bellum vel pugna cum Tataris aliisve inimicis nostris, vel morbus aliquis vel quaequam alia necessitas contigerit idque illustrissimo ac serenissimo regi et sanctae coronae eius per legatos ipsius cognitum fuerit, tunc eius maiestas salvis hisce litteris et condicionibus supra dictis alium nobis diem et locum designabit facietque, ut hic dies et locus duobus vel tribus mensibus ante in nostram notitiam perferatur. Item pollicemur nos universas singulasque litteras, scripturas, obligationes, promisiones dictorum antecessorum nostrorum, Moldaviae voyevodarum: Alexandri, Eliae, Bohdani, aliorum, quibus se praefato Ladislao, regi Poloniae, alterique Ladislao, filio, obligaverunt obstrinxeruntque, per honorem et fidem nostram sine fraude et dolo impleturos servaturosque. Si autem inter has antiquas scripturas vel obligationes tales quoque fuerint, quae nunc posteave domino nostro regi obessent, tales scripturas hacce tabula nostra tollimus inanesque facimus et declaramus eas ab hoc tempore neque auctoritatem aliquam nec valorem habituras. Quae ut rata fierent, huic tabulae nostrae sigillum quoque nostrum²⁾ appendi iussimus. Scripta est tabula Sociaviae anno 6970 mensis martii 2 die.

1) Contextus Slavicus huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 91, summa eius apud Dogielum I, pag. 603 et apud Rykaczewscium pag. 139 exstat.

2) Hoc sigillum Ulanicchio teste nunc quoque praesto est.

DXXII.

1462. *Idem Stephanus pacta perscribit, quae mediantibus dignitariis Poloniae, et quidem Stanislao de Leopoli et Muzilone de Cameneczio et cneso Lanca, cum rege Casimiro et corona Poloniae confecit, promittitque se certos Sadi-Achmedi filios, qui sibi in manus incederunt, neque liberaturum neque alii cuidam nisi regi ipsi vel dignitariis Polonis traditurum¹⁾.* 1462.

Милостію вожію мы Стефанъ воєвода, господарь земли Молдавской вызнаваем и тавно чинимъ съ тымъ-то нашимъ листомъ и знаменитымъ и Христіанскимъ мансатомъ, кто коли на тѣ записъ оузрѣтъ а лико его чтоучи оуслышитъ, гдѣжъ того комѣ воудѣтъ потревизна, аже мы сиювоуемъ и сиювни тсмо и оеаоуемса оу то господарю и панюу нашему оеацценомъ и найяснѣйшему Казимирови, королеви Полскомоу и великомоу князю Антоескомъ и Рѣскомъ и найвышесмъ княжати Прѣскомъ и Жомойтескомоу и нмхъ, аже авыхомъ его милости верни и справедливн были и мы и съ оусими паны и землею нашею до нашей смерти и свѣтой короуни Полской подлоугъ старыхъ оычалеъ переже насъ вывнхъ господаревъ Молдавскихъ и пакъ подлоугъ нинѣйшихъ записовъ и сиювокъ, што съ конали межи нами и межи королевскими паны и чесники, передъ паномъ Анковскимъ, паномъ Станиславомъ, старостою Галицкимъ и передъ паномъ Каминацкимъ, паномъ Моужиломъ, старостою Гнатинскимъ и Коломыйскимъ, и передъ княземъ Ланкою, королевскимъ писаремъ. И

пакъ тоты истины Сѣди-Ахматови сынове, что соутъ нинѣче по вожіи милости оу нашихъ роукахъ и не дробими темники и оулань, а мы имамъ ихъ твердо и статочно держати оу твердой и оу вѣрной роуцѣ и николи на волю ихъ не поустити ани выдати ихъ на иноую ни на одну сторону и ни оу одному роукоу, ни до Литвы ани до Басаравъ ани царевнѣ Ажъ-Гериеви ани до Тоурковъ ани до Оугоръ, лише коли насъ о то найпервей королъ его милость обышлетъ а люко тежъ напоменетъ, а мы авыхомъ ихъ дали оу роуци пановъ и господаревъ нашихъ напасенѣишемоу, королевнѣ его милости, и паномъ его короуни Польской, а на иноую жадную сторону ихъ не выдати, іако и выше пишемъ и оуноминяемъ. А панъ и господарь нашъ, королъ его милость, и корѣна авы намъ полнили и здержали подлоугъ слюбовъ и записовъ, што сѣ записовали и конали межъ нами и межъ тыми-то трима великими и королевскими чесники, што ихъ проавляемъ оу вышнемъ писмени. А пакъ ли выхомъ того оусего не полнилъ пановъ и господаревъ, королю его милости, и короуникъ подлоугъ слюбовъ и записовъ и присаги наши и пановъ нашихъ, если выхомъ тыхъ-то Сад-Ахматовичювъ и сыными темники и оулань не выданъ, тогда нашъ королъ его милость не имаетъ намъ ни къ чюмъ виненъ быти и можетъ намъ своихъ записовъ не держати, которыи имамъ подъ королевскою завишеною печатю. А мы имамъ то, оусе полнити и дилати по воли пана и госдара нашего, короля его милости, и по воли свѣтѣмъ корѣны при нашей чти и при вѣрѣ Христіанской безъ жадного оумыслиннѣа и нагабанѣа, безъ лести и хитрости, до нашего горла и до нашей смерти. А на вошую крпость и потвержинне томоу оусемъ выше писанномъ и печать нашу привисанъ есми къ томъ-то нашемъ листу. Писанъ оу Гочавѣ къ лѣто, 5160 мѣсѣца мар[та] 6 дне.

Dei gratia nos Stephanus voyevoda, dominus terrae Moldaviae, profitemur et palam facimus hac tabula nostra hocque insigni et fideli et Christiano chrysobullo cuique, qui hanc scripturam inspiciet vel lectam audiet, quando ea cuidam opus erit, polliceri et pollicitos nos esse domino ac domino nostro, illustrissimo et serenissimo Casimiro, regi Poloniae, magno duci Lituaniae et Rossiae, summo principi Prussiae, Zmudiae, aliarum, nos una cum omnibus proceribus nostris et terra eius maiestati et sanctae coronae Poloniae usque ad obitum nostrum fidos et probo animo affectos fore secundum antiquos qui ante nos fuerunt dominorum Moldaviae mores, immo secundum praesentes scripturas et iurairanda, quae inter nos et dominos dignitarios regis: dominum Stanislaum de Leopoli, capitaneum Haliciensem, et dominum Muzilonem de Camenecio, capitaneum Sniatynensem et Colomeensem, et cnesum Ioannem Lancam, regis scribam, comunicata sunt. Quod autem certos Sadi-Achmeti filios adtinet, qui nunc favente deo una cum aliis captivis et equitibus in manibus nostris sunt, illos nos firmiter et stabiliter firma et fida manu tenebimus neque eis libertatem dabimus unquam neque eos in manus alius cuiusque trademus, sive Lituorum seu Bassaraborum seu Ash-Gereii imperatoris seu Turcorum seu Hungarorum, excepto rege serenissimo, cui, si nuntios ad nos miserit et nos de ea re admonuerit, trademus eos pariter ac dominis et

et coronae Poloniae. Atque in manus alius cuiusdam eos non trademus, uti supra scribimus et notificamus. Similiter et dominus noster, rex serenissimus, et corona impleant nobis et teneant accomodantes se ad iurairanda et scripturas, quae inter nos et illos tres magnos dignitarios regios, quos in superiori parte huius tabulae nostrae nominamus, data et communicata sunt. Si autem id, in quod me iurairanda et scripturae et sponsiones tam nostrae quam procerum nostrorum obstringunt, non praestiterim illosque Sadi-Achmeti filios una cum reliquis captivis et equitibus non tradiderim, tunc et noster rex serenissimus scripturas, quae in possessione mea inveniuntur et pendente sigillo regio instructae sunt, ne teneat. Quae omnia implebimus et praestabimus accomodantes nos ad voluntatem sanctae coronae per honorem nostrum et fidem Christianam sine ulla dubitatione admonitione, sine fraude et dolo usque ad exitum nostrum. Inque maiorem firmitatem et auctoritatem omnium, quae supra scripta sunt, sigillum quoque nostrum²⁾ appendimus huic tabulae nostrae. Scripta tabula Sociaviae anno 6970 mensis martii 2 die.

1) Contextus Slav. huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 92, summa eius apud Dogielum I, pag. 603 et apud Rykaczewscium pag. 140 exstat.

2) Hoc sigillum Ulanicchio teste nunc quoque praesto est.

DXXIII.

1462. *Metropolita Moldaviae Theoctistes cum omnibus consiliariis Stephani voyevodae in obsequium regis Casimiri et coronae Poloniae iurat¹⁾.* 1462.

Бѣ нмѣ отца и сына и свѣтого дѣха аминѣ. Я се мы Теоктистъ, митрополитѣ Молдавскій, и съ оуслии доуховными и пакѣ и свѣцкими паны Молдавскими, и богатыми и оубогими, со оусєю радою господарѣ нашего Стефана воеводы, вожію милостію господарѣ земли Молдавской, и старою и молодою, и съ оуслимѣ посполкствомѣ вѣзнавами и павно чинимѣ не тымѣ-то нашимѣ вернымѣ и справедливымѣ и Христіанскимѣ записомѣ, кто коли на тотѣ листѣ оузритѣ алико его чтоуци оуслышитѣ, аже мы сювоуемѣ и записоуемѣ съ господаревѣ нашемѣ милomoу, освѣщеномѣ и велевномоу и велевномоу Казимирови, королевѣ Полскомоу, великомоу князю Литовскомоу и Роускомоу и найвышнемоу князю Проускомѣ и Жемойтскомѣ и иныхѣ, и свѣтой короуни Полской, абыхомѣ мы не имали николи на вѣки отстоупити и отхилити съ отѣ нашего милого господарѣ, отѣ корола его милости, и отѣ свѣтой корвны Полской. И имаемѣ держати нашего милого господарѣ, Стефана воеводѣ, на то, абы вѣрнѣ и похилнѣ коу господаревѣ нашемоу, королевѣ его милости, и къ свѣтой корвни Полской, и имаемѣ емѣ на то оуставно радити, іако господаревѣ своемѣ милостивомоу, абы тымѣ обычаемѣ былѣ и держал съ, іако и передковѣ его, старкии воеводы Молдав-

скін, и не тыхъ обычаевъ его милость абы николи до смерти и не вышолъ и с нами посполоу. Я панъ нашъ, король его милость, корѡна имаетъ подли насъ стати, а найвыше подли нашего господаря, Стефана воеводы, подлоугъ оучинковъ старыхъ обычаевъ и пакъ нинѣйшихъ записовъ, а мы имаемъ его милости и короуни свѣтой вѣрни быти и справедлен и с нашимъ милымъ господаремъ, Стефаномъ воеводоу, и с нашею братнею и дитми до нашей смерти. И слоужоуемъ когоу и господареви нашему, королеви его милости, абыхомъ мы много господаря соки не шоукали, ани поднимали кромѣ господаря нашего много, короля его милости, и дитокъ его, а иноу ни одноу и з господаремъ нашимъ воеводоу абы не слоужили ни мы ани дити ани братиѡ наша николи на вѣки. Я коли бы, воже того не дай, не достало намъ господаря нашего, Стефана воеводы, а мы не имали ни жадного держатисѡ до нашихъ горѣ и до нашей смерти господаря мимо волю того пана нашего милостивого короля и короу, абы они намъ милостивы были и подли насъ стали по старымъ обычаемъ, тако стоать сими разы подли Стефана воеводы. Я безъ королевской воли и когомъ даныхъ дитокъ его ничего не имаемъ чинити, токма ихъ милость абы насъ оу добрыхъ обычаехъ держали и подли насъ стали. Тоѡ оуе выше писанное слоужоуемъ записавлемъ здержати и полнити господареви нашемъ, королеви, и сыномъ его милости и корѡни подаѡтъ того нашего листоу и присагъ нашихъ при нашей чти и при вѣри Христанской, безъ лести и безъ жадной хитрости. Я на болшее потверженне и крѣпость томоу оуеому выше писанномуу и печати наши привисили есми ик сѡмоу листоу нашему. Ис. оу Гочавѣ въ лѣто 7290 мѣсеца мар. ѿ день.

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Nos Theoctistes, metropolita Moldaviae, cum omnibus tam ecclesiastica quam civilia munera administrantibus Moldaviae dominis, divitibus et pauperis, cumque omnibus consiliariis domini nostri, Stephani voyevodae, dei gratia domini terrae Moldaviae, maioribus et minoribus, cumque toto populo profitemur et palam facimus hac nostra fida et recta et Christiana scriptura omnibus, qui eam inspicient vel lectam audient, polliceri et promittere nos nostro dilecto et illustrissimo et magnifico Casimiro, regi Poloniae, magno duci Lituaniae et Rossiae, summo principi Prussiae, Zmudiae, aliarum, et sanctae coronae Poloniae nunquam nos a dilecto domino nostro, rege serenissimo, et sancta corona Poloniae defecturos et destituros. Quin etiam dilectum dominum nostrum, Stephanum voyevodam, impellemus, ut fidem et obsequium domino nostro, regi serenissimo, servet, suadebimusque ei semper sicuti domino nostro gratioso, ut mores priorum suorum immitet et observet neve hos mores, quorum nos quoque studiosi esse volumus, relinquat. Similiter dominus noster, rex serenissimus, et corona domino nostro, Stephano voyevodae, nobisque secundum pristinos mores et scripturas hodiernas adstent, atque nos eius maiestati et sanctae coronae Poloniae una cum domino nostro, Stephano voyevoda, et fratribus nostris et liberis fidem et honestatem servabimus. Pollicemurque insuper deo et domino nostro, regi serenissimo neque nos alium sibi dominum praeter dilectum do-

minum nostrum, regem serenissimum, et liberos eius quaesituros neque alii cuidam nec nos nec dominum nostrum ac voyevodam nec liberos et fratres nostros servituros Si autem, quod deus avertat, dominus noster, Stephanus voyevoda, obierit, alium dominum contra voluntatem domini nostri, regis serenissimi, et coronae usque ad mortem nostram non agnoscemus, atque illi gratiam nobis donabunt suam et adstabunt nobis secundum antiquos mores, prout nunc Stephano voyevodae adstant. Neque sine regis et donatorum ei a deo liberorum consensu aliud quidque faciemus, si cupimus, ut ipsi nobis benigni sint et nos adiuvent. Inque omnia supra scripta iureiurando nos obstringimus pollicemurque nos ea domino nostro regi, eius maiestatis filiis, coronae secundum hanc tabulam et iuramenta nostra per honorem nostrum et fidem Christianam sine fraude et dolo servaturos impleturosque. Quae omnia supra scripta ut maiorem vim ac auctoritatem haberent, sigilla quoque nostra²⁾ huic tabulae nostrae appendimus. Scripta Sociaviae anno 6970 mensis martii 2 die.

1) Contextus Slav. huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 93, summa eius apud Dogielum I, pag. 603 et apud Rykaczewscium pag. 139 exstat.

2) Ulaniccio teste tabulae 11 sigilla appensa erant et etiam nunc reperiuntur.

DXXIV.

1463. *Stephanus, Moldaviae voyevoda, mercatoribus Leopoliensibus saluum dat conductum polliceturque se ipsis antiquas litteras, inprimis autem litteras proprias ex anno 1460, si eas adportaverint, confirmaturum adimpleturumque*¹⁾. 1463.

М[и]л[о]стнѣю к[о]жѣю мы Стефан[ъ] воевода, господарь земли Молдавской, свѣдомо чиним[ъ] снмъ нашим[ъ] листамъ каждому добромъ, кто на нем[ъ] възрит[ъ] а либо его чтѣши слышит[ъ], коимъ[ъ] того коимъ бѣдетъ потребизна, иже словем[ъ] и словили есми и даем[ъ] и дали есми сс[ъ] наш[ъ] листъ гл҃ейтовный, правый, Христианскый, цюж[ъ] на всем[ъ] свѣтѣ стоит[ъ], панъ бѣрг[ъ]мистръ и сс[ъ] паном[ъ] и чесником[ъ] [и] радц[ъ]м[ъ] и сс[ъ] кѣщам[ъ] з[ъ] мѣста Ливовского, великим[ъ] и малим[ъ], приятелем[ъ] нашим[ъ] мн[и]мым[ъ] на то, како да ес[ъ]т[ъ] нм[ъ] волно и свободно и сс[ъ] кѣщам[ъ] прійти к[ъ] нам[ъ] до нашей земли съ сс[ъ] своими торговач[ъ]ми и товаром[ъ] кѣповати и продавати кѣз[ъ] некоторой забавы и шкоды. Я мнѣ да платят[ъ] ѡт[ъ] своего товара и торгован поддѣг[ъ] того листъ привиланого, цюж[ъ] есми нм[ъ] дали и записали. И коли к[ъ] нам[ъ] прійдете, а вы до нас[ъ] прінесите тот[ъ] листъ привиланый, цюж[ъ] нм[ъ] дае[ъ]т[ъ] ѡт[ъ] наших[ъ] предков[ъ], а либо тот[ъ], цю есми вам[ъ] ѡт[ъ] нас[ъ] дали и записали, а мы тот[ъ] листъ ѡсмотримъ, а мы вам[ъ] хочем[ъ] здержати поддѣг[ъ] того нашего листъ привиланого, цю есми вам[ъ] дали и записали. То е вѣсе выше писанное словем[ъ] нам[ъ] здержати и пополнити поддѣг[ъ] сего нашего листъ, при нашей чти и кр҃к Хр[и]стианской, без вѣс[ъ]кой хитрости. Я на то е[ъ]тъ вѣкра г[о]с[по]д[ъ]ва[ми] и вѣкра вожд[ъ] наших[ъ],

великихъ[ъ] и малыхъ[ъ]. Я на великую крепость томъ въсемъ книже писанномъ великанъ есмь писати и нашъ печать завѣстити ихъ[ъ] сямъ листъ нашемъ. Пис[анъ] въ Аскомъ трѣхъ в[ъ] лѣто 5105, м[ѣ]с[я]ца ген[варя] 16.

Dei gratia nos Stephanus voyevoda, terrae Moldaviae dominus, notum facimus hac tabula nostra optimo cuique, qui eam inspexerit vel lectam audierit vel cui id opus erit, spondere nos et spopondisse, dare et dedisse hunc saluum rectumque ac Christianum conductum, sicut est ubique terrarum, domino praefecto omnibusque dominis dignitariis et senatoribus et mercatoribus Leopoltanis, maioribus ac minoribus, dilectis amicis nostris, ut liberi incolumesque cum omnibus mercibus facultatibusque suis ad nos in terram nostram veniant ibique sine ullo impedimento detrimentove emant vendantque. Atque portorium secundum privilegium solvant, quod ipsis dedimus conscripsimusque¹⁾. Si autem iterum ad nos venietis illudque privilegium adportabitis, quod a decessoribus nostris habetis, vel illud, quod vobis nosmet ipsi dedimus conscripsimusque, parati sumus, hoc privilegio inspecto, servare vobis omnia, quae vobis dicto privilegio dedimus conscripsimusque. Atque omnia, quae supra scripta sunt, nos servaturos vobis et perfecturos spondemus secundum has litteras nostras per honorem nostrum et fidem Christianam sine fraude ulla ac dolo. Quam in rem fidem interpono maiestatis meae et fidem procerum nostrorum, maiorum ac minorum. Quo autem magis ea omnia, quae supra scripta sunt, confirmentur, scribi hisque litteris nostris sigillum nostrum²⁾ appendi iussimus. Scriptae sunt hae litterae Iassis anno 6971 mensis ianuarii 25.

1) Contextus Slavicus huius tabulae tunc primum in supra dicto opusculo meo, quod Dokumenta etc. inscribitur, sub No. *IX expressus est.

2) Ad privilegium revocatur, quod a. 1460 datum est inque praeiacenti volumine sub No. DXX exstat.

3) Hoc sigillum nunc quoque exstat et ita inscribitur: ПЕЧАТЬ СТЕФАНЪ ВОЈЕВОДА = Sigillum Stephani voyevodae.

DXXV.

1466.

1466. Gregorius, archiepiscopus Leopoliensis, et proceres Polonorum Moldavorumque, qui communi concilio ad Chotinum die sancti Francisci anni 1466 interfuerunt, profitentur, nisi Casimirus, rex Poloniae, et Stephanus, Moldaviae voyevoda, aliter decreverint, placuisse sibi, ut ad componendas res in hoc concilio nondum confectas hebdomade post diem sancti Georgii praeterita anno sequenti commune concilium haberetur¹⁾.

Еъ свѣтъ въ д[ѣ]ни свѣт[о]го Францишка в[ъ] лѣто 5105 снемъ посполиты земли манстатъ господарѣ кролѣ его милость, Рѣскихъ[ъ] и Подолскихъ[ъ], и Молдавскихъ[ъ] на вол[ѣ]нсмъ мѣстѣи под[ѣ] хотиним[ъ] был[ъ] и сталь и чинень, на которого соймъ кончаніе и дѣланіе и рѣженіе и справленіе насчитавѣи-

иій ѡ возѡ ѡт[ъ]цѡ кнѣзь Григоріе, божіею милостію и свѣтой ц[ѣ]ркве Навок-
ской архіепископѣ, и також[ъ] велеможны панове: пань Станиславъ с[ъ] Ходча, вое-
вода земли Рѣской, посполитой староста Галицкы, и пань Михайло Бѣчачскы,
воевода Подол[ъ]скы и староста Гниѣтинскы и Коломыйскы и Коропецкы, и прѣ-
наѡсвѣщеншы кнѣжа и велеможны господарь нашъ крол[ъ] Казимиръ, з[ъ] кога
милости крол[ъ] Полскы и великы кнѣзь Литовскы и Рѣскы и Прѣскы и ниших[ъ]
линогых[ъ] земля господарь, и також[ъ] велеможны панове: пань Блайкѡль и пань
Боанъ староста Хотинск[и] и пань Шендрика Дорогѣнскы и пань Юга вистѣар-
никъ, панове и рада господарѡ Стефана воеводы, божіею милостію господарь земли
Молдавской, из[ъ] дрѣгой стороны, сътъ свѣсланы и налѣцены и наманены, лежи
которыи паны пань Миколой Гримало, вожь господарѡ кролѣ его милости, ѡ-
собно быль съсланы, абы ѡсмы[ъ] сторонам[ъ] была справедливость, абы ѡдно
смотрѣль. На которѡмъ свѣмѣ тоты панове съ [ѡ]бѡх[ъ] сторонѡ ѡдною волю
тѣтѡж[ъ] на томѣ мѣстыцѡ под[ъ] Хотинемъ, аж[ъ] бы была вожіа воля и гос-
подарѣ кролѣ его милость и господарѣ Стефана воеводы на то, и дрѣгы снемъ
посполиты ѡ тыжд[ѣ]нь по свѣтомѣ Юрїи найблизшимъ положили и визволили
и ѡставили на томѣ свѣмѣ ѡсѣ рѣчи, ѡ которыи сѣ не могли изгодити про-
меж[ъ] собою, которы сѣ давали пред[ъ] посолством[ъ] черес[ъ] велеможного пана
Йна Рытвынского, маршалка королевства Польского посполитого, до велеможного гос-
подарѣ Стефана воеводы, господарѣ земли Молдавской, ѡт[ъ] господарѣ кролѣ
его милость, и ѡсѣ ниши имають быти ѡжжены, великы и малы, и також[ъ] ко-
торыи бы сѣ ѡзновили по сем[ъ] свѣмѣ. Я естли бы господарѣ кролѣ его милость
того свѣмѣ на тотѣ д[ѣ]нь по свѣтомѣ Юрїи ѡ тыжд[ѣ]нь не произволил[ъ], але
бы его милость ни д[ѣ]нь пред[ъ] тым[ъ] або по томѣ положилъ томѣ-тѡ свѣ-
мови, тогда его милость имаетъ господарѡ Стефана воеводѡ своими послы або
листи своими ѡбѣслати и д[ѣ]нь положити и налѣкнѣти и паны свои съслати, а
там[ъ] ѡсѣ рѣчи ѡмають быти проведены и ѡжжены и доконаны. Писан[ъ] под[ъ]
Хотинем[ъ] ѡх[ъ]торѣмъ ѡ д[ѣ]нь.

Sabbatis die sancti Francisci anno 6975 habebatur concilium publi-
cum inter teras maiestatis domini regis serenissimi, Rossicam et Podolicam,
et terram Moldavicam in castris ad Chotinum, quod concilium ut conficeretur,
regeretur, pararetur, honestissimus in deo sacerdos Gregorius, dei gratia et
sanctae ecclesiae Leopoliensis archiepiscopus, nec non illustrissimi domini: Sta-
nislaus Chodeccius, palatinus terrae Rossicae, generalis capitaneus Haliciensis
et dominus Michaël Buciacius, palatinus Podoliensis et capitaneus Sniatynen-
sis, Colomyiensis et Coropieczensis, ablegati serenissimi principis et magnifici
domini regis Casimiri, dei gratia regis Poloniae, magni ducis Lituaniae, Ros-
siae, Prussiae aliarumque multarum terrarum domini, una ex parte et dominus
Vlaicul, dominus Boian, capitaneus Chotinensis, et dominus Iuga camerarius,
consilarii Stephani voyevodae, dei gratia domini terrae Moldaviae, altera ex
parte missi, commendati et designati sunt, inter quos dominos dominus Nico-
laus Grimalo, dux domini regis serenissimi singillatim missus erat, qui id so-
lum videret, ut omnibus partibus ius tribueretur. Quo in concilio hi domini

утримque communi consensu hoc loco ad Chotinum, siquidem deus et dominus rex serenissimus et dominus Stephanus voyevoda id comprobabunt, alterum concilium commune hebdomade post diem sancti Georgii praeterita constituerunt et probaverunt omnesque eas res huic concilio assignaverunt, de quibus inter se non potuerunt consentire, inprimis eas, quae fiebant ante legationem ab rege serenissimo ad illustrissimum dominum Stephanum voyevodam missam, quam illustrissimus dominus Ioannes Rytvinscius, mareschalus generalis regni Poloniae, administraverat, et omnes alias res magnas parvasque diiudicandas easque, si quae concilio iam confecto extitissent. Quod si dominus rex serenissimus hoc concilium in eum diem post sanctum Georgium hebdomade praeterita non comprobaverit, sed alium diem antea vel post huic concilio constituerit, tum serenissimi regis erit ad dominum Stephanum voyevodam legatos suos vel litteras mittere, diem statuere et memorare proceresque suos mittere, ut ibi omnes res proferantur, diiudicentur perficianturque. Scriptum ad Chotinum mensis octobris die nono²⁾.

1) Haec tabula hic primum apparet. Exemplar primum Mosquae in archivo ministerii, cui rerum externarum credita est cura, invenitur.

2) Huic tabulae sigillum maius Stephani palatini cum iam nota inscriptione nec non alia duo sigilla, quorum inscriptiones in exemplari photographico non elucet, appensa sunt; alia duo sigilla nunc frustra quaesiveris.

DXXVI.

1468. 1468. *Stephanus, Moldaviae voyevoda, suo totiusque populi sui nomine in obsequium Cacimiri regis et coronae Poloniae iisdem condicionibus, quibus antecessores ipsius, praecipue autem grandis Alexander voyevoda, se obstringit*¹⁾.

Бѣ намъ отца и сына и дѣха свѣтаго, тройца свѣтаа и нероздѣканнаа, штожъ есть добрый початокъ и конецъ коу каждому и справедливомъ пожиткоу оуѣккой двои Христѣанской. Я сетъ мы Стефанъ воєвода, милостію вожію господа дари земли Молдавской, визнавамы и оузавалямы ис тымъ-то нашимъ скетлымъ и справедливымъ и миле выписанымъ манстатомъ каждомуу добромуу, и доуховномуу и свецкомуу, и великомуу и маломуу, кто коли на тотъ нашъ верный листъ позреть а либо его чтоуци оуслышитъ оу каждыи потребный часы, аже мы и слыкоуемъ и слывили есми ис нашимъ отцемъ доуховнымъ митрополитомъ и съ оусимъ доуховенствомъ и пакъ и съ оусими нашими ланы, и старыми и молодыми, и съ оусею нашею верною радою Молдавскою и съ оусими нашими поддаными и съ оусимъ посольствомъ Колоской земли паноу и паноу и господаревъ нашемуу, напасиѣишемуу и наймилостивѣишемуу Казнаиревъ, милостію вожію королевъ Полскомуу, князю Литовскомуу и Жемойтскомуу и Роускомуу и Проускомуу и штожъ есть найвышій дѣдичъ и панъ и господарь и ин-

ишимъ многимъ землямъ, и свѣтой короуиѣ Полскои и оуслимъ і архивискоупомъ и вискоупомъ и оуслимъ прелатамъ и оуселюу доуховенствоу и пакъ оуслимъ чes-никомъ и паномъ радѣ Полскои, авыхомъ мы ихъ милости верни и подьдани были на веки тымъ обычаемъ, іако соуть были и передковѣ наши, дидъ нашъ стары Александръ воевода, и съ оуслими своимъ паны и Молдавскою землею и были оу-силены и покорни коу свѣ[кти]ымъ переже бывшимъ королямъ и короуиѣ Полскои, такъ и мы имаемъ быти и дити наши и оуси подданыи наши на веки векома, и не имаемъ совѣи иныхъ жадныхъ сторонъ шоукати ани комоу оусклонитиса ани поддатиса, кромѣ пана нашего наймилостивѣйшего, короля его милости и короу-ны Полскои. И коли боудетъ пана нашего короля приказанне и боудетъ потрек-наа хвила и часъ, авыхомъ его милости помочъ и послоушенство оуднаати боудъ на которою сторону, а мы имаемъ оуднаати подлоугъ приказанна пана нашего и пакъ подлоугъ моци нашей подлоугъ старыхъ оучинковъ, іакоже есть былъ изъ века оуставъ передковъ нашихъ, старого Александра воеводы, дидъ нашего, и земли Молдавскои. И исъ того не имаемъ его милости вымолвитиса ани ко-роуиѣ Полскои ни оу чемъ, але имаемъ ихъ милости верни и пиани быти, іакожъ выше пишемъ. И такижъ имаемъ быти каждомуу королевскомуу приателю приа-теле быти, а неприателемъ королевскомуу имаемъ быти неприателе, жадного не вынмоуючи, ни погана, ни Христіанина, ани жадной пареоуны. И такожъ коли дастъ милы Богъ та пріедетъ панъ нашъ, король его милость, своимъ исчиснымъ прие-ханнемъ на Роускіи стороны и на именованаа мистца, до Каменца алибо до Ко-ломьин али пакъ до Гнѣтина, а его милость имаетъ насъ обмыслати, а мы и-маемъ до его милости поехати, іако до пана нашего наймилостивѣйшего, и имаемъ его милости покороу и голдъ оуднаати подлоугъ старыхъ обычаевъ. И такожъ безъ вѣданныа и безъ рады и наоуки пана нашего, короля его милости, и короу-ны ничего не имаемъ починати ани валчити ни на однуу сторону, але оу ихъ милости наоуки и рады имаемъ жадати, а панъ нашъ, король его милость, и короуна Полскаа имаетъ насъ миловати и оу чти держати оу каждыхъ ласкавыхъ и верныхъ оучинкохъ и членкохъ, іако держали и миловали переже насъ бывшего дидъ нашего, старого Александра воеводу, и имаютъ насъ остерегати и оборонити съ оуслихъ сторонъ и отъ каждого на свѣти изыка и отъ Тохурковъ и отъ Та-таръ и отъ Оугорства и отъ поганина и отъ Христіанина и отъ коуждой пареоуны, кто боудетъ противко намъ и противко земли нашей и противко под-данымъ нашимъ. Я панъ нашъ наймилостивѣйшій король и короуна имаетъ насъ оборонити и остеречи и послы своимъ и ороужиемъ своимъ и войсками своимъ, и боудетъ ли намъ оуслино, боже того не дай, тогда и самъ панъ нашъ най-милостивѣйшій, король его милость, и самъ своимъ животомъ подан насъ имаетъ стати, ани комоу насъ и землю нашу не выдати николи на веки векома. И та-кожъ ни одинъ нашъ неприателъ, што сѣ назоветъ господарскимъ именемъ, авы не ималъ жадной ласки и поживленна ни оу дворѣ пана нашего, короля его ми-лости, ани оу короуиѣ, але имаютъ гонени и казнени быти, іако на нихъ слоу-ши. Тое оусе выше писанное и выименованное имаемъ издержати и полнити под-лоугъ того нашего верного листоу при нашей чти а при вѣркѣ Христіанскои, безъ лести и безъ жадной хитрости на веки. Я на волююу крѣпость и потверженне

ТОМОУ ОУСЕМОУ ВЪШЕ ПИСАННОМОУ И ПЕЧАТЬ НАШОУ ЕСМО ПРИВЪСНИИ КОУ СЕМОУ ЛИС-
ТОУ НАШЕМОУ. ПИСАНЪ ОУ БОЧАРЪ ОТЪ ИДАНА ВЪ ЛѢТО 7176 (6976) МЪСЦА ЮЛІА
КЪ ДЕНА.

In nomine patris et filii et spiritus sancti, trinitatis sanctae et in-
divisibilis, quae initium est et finis cuiuscunque rectam salutem petentis a-
nimae Christianae. Nos Stephanus voyevoda, dei gratia dominus terrae Mol-
daviae, profitemur et significamus hac illustri et proba et gratiosa tabula
nostra optimo cuique, clerico et laico, maiori et minori, qui hanc fide
dignam tabulam nostram inspexerit vel lectam audiverit, quando id cuicunque
opus erit, polliceri et pollicitos nos esse una cum patre nostro spirituali, me-
tropolita, toto clero, omnibus dominis nostris, senioribus et iunioribus, omnibus
nostris fidelibus consiliariis Moldavicis, omnibus subditis, toto populo terrae
Valachicae, domino ac domino et gubernatori nostro, illustrissimo ac gratio-
sissimo Casimiro, dei gratia regi Poloniae, magno duci Lituaniae, Zmudiae,
Rossiae, Prussiae, summo heredi et domino et gubernatori aliarum quoque
multarum terrarum, sanctae coronae Poloniae, omnibus archiepiscopis, episco-
pis, praelatis, toti clero, omnibus dignitariis et dominis consiliariis Polonicis
fore, ut fidem eis et oboedientiam, quem ad modum maiores nostri, praecipue
autem avus noster, Alexander senior voyevoda, cum omnibus dominis totaque
terra Moldavica prioribus regibus et coronae Poloniae, praestemus in aeternum
neve alii cuidam, nisi domino nostro, benignissimo et augustissimo regi, et
coronae Poloniae, submittamus nos et tradamus. Si autem dominus noster rex
necessitate aliqua apparente mandaverit nobis, ut eius serenitati auxilio venia-
mus contra hostem quemcunque, nostrum erit mandato domini nostri pro vi-
ribus nostris et secundum priorum nostrorum, inprimis autem grandis Alexandri
voyevodae, avi nostri, et terrae Moldavicae pristinos mores satisfacere. Neque
nos de ea re apud eius serenitatem excusabimus, sed fideliter et diligenter
serviemus, ut supra scribimus. Erimus quoque cuique amico regis amici et ini-
mico regis inimici neminem excipientes nec paganum nec Christianum nec
quampiam personam. Si autem dilectus deus permittet, ut dominus noster, rex
augustissimus, feliciter partes Rossicas et praesertim locos designatos, nempe
Camenecium vel Colomeam vel Sniatynum, attingat et de ea re certiores nos
faciat, obligati erimus ad eius serenitatem, prout ad dominum nostrum beni-
gnissimum, venire eiusque serenitati obsequii et fidei sacramentum secundum
mores antiquos praestare. Quin etiam sine domini nostri, regis augustissimi,
et coronae scientia et consilio et instructione neque incipiemus quid neque
bellum ullum suscitabimus, sed ab eius serenitate instructionem consilia-
que expetemus. Atque dominus noster, rex serenissimus, et corona Polo-
niae diligent nos et observabunt, prout diligebant et observabant anteces-
sorem et avum nostrum, grandem Alexandrum voyevodam, adiuvabuntque
et defendent nos contra omnes huius mundi gentes: Turcos, Tataros, Hun-
garos, paganos Christianosve, et contra quampiam personam, quae nos vel
terram nostram vel subditos nostros infestaverit. Item dominus noster, rex

serenissimus, et corona praesidio nobis erunt et nos defendent legatis et armis et exercitibus suis. Et si, quod deus avertat, oppressio magna in nos iruerit, tunc dominus noster, rex serenissimus, ipse nobis adstabit neque nos vel terram nostram alii cuique tradet in saecula saeculorum. Quae omnia, quae supra scripta et specificata sunt, servabimus et implebimus secundum hanc rectam tabulam nostram per honorem nostrum et fidem Christianam, sine fraude et dolo in saecula. Atque in maiorem firmitatem et auctoritatem omnium eorum, quae supra scripta sunt, sigillum quoque nostrum²⁾ appendimus huic tabulae nostrae. Scripta est tabula Sociaviae ab Adamo anno 6976, mensis iulii 22 die.

1) Contextus Slav. huius tabulae apud Ulaniecium o. s. c. sub No. 95, summa eius apud Dogielum I, pag. 603 et apud Rykaczewscium pag. 140 exhibetur.

2) Hoc sigillum Ulaniccio teste nunc quoque exstat formamque maiorem praebet.

DXXVII.

1468 *Idem Stephanus, Moldaviae voyevoda, ad preces Polonorum regis Michaëli logothetae, eius fratribus, officialibus saluum dat conductum atque praeter donum in Sereto partem quoque bonorum restituit* 1). 1468

Милостію кожїю Стефан[ъ] воєвода, господаръ земли Молдавской, знаменито чиним[ъ] псам[ъ] листомъ нашим[ъ] въсам[ъ], кто намъ вѣрит[ъ] а либо его чѣдчи вѣкаинитъ, колиж[ъ] того коли вѣдетъ потребиши, вже даемъ и даи есмь и сиюземъ и сиючили есмь и гайтземъ сим[ъ] нашим[ъ] правым[ъ] и Христианским[ъ] листомъ и гайтом[ъ] наших[ъ] вѣрных[ъ] и почтеных[ъ] вождь, на намъ: пана Михайла логодета и врата его, пана Дѣмѣ и сїю иншо его братію и сїи их[ъ] мала до велика. Я такоже коли мы послали наши вѣрны вождь и наших найвышю радѣ: пана Станчла, прѣкалака Бѣлоградскаго, и пана Тоадера Продановича, нашего писарѣ, до господарѣ нашего, кролѣ его милость, а панъ нашъ наймилѣйшій, крол[ъ] его милость, просил[ъ] нас[ъ] черес[ъ] ты наши паны, прѣз[ъ] пана Станчла и прѣз[ъ] пана Огдѣра Продана, так[ъ], авѣхом[ъ] простили пана Михайла логодета и врата его пана Дѣмѣ и сїи их[ъ] иншю братіи и сѣдѣ[ъ]. И затым[ъ] еше до нас[ъ] прислалъ пан[ъ] нашъ кролѣ его милость свои послы и свои паны на намъ: пана Дѣвка з[ъ] Бѣшова, пана Бѣлзкого и пана Станислава с[ъ] Танчина, подкоморного Холмского, такыж[ъ] нас[ъ] просачи господарѣ наш[ъ], крол[ъ] его милость, авѣхом[ъ] простили пана Михайла и врата его пана Дѣмѣ и инших[ъ] сѣих[ъ]. Я мы подадѣ[ъ] прозвы кролѣ его милость и подадѣ[ъ] прозвы панѣх[ъ] его милости и подадѣ[ъ] прозвы митрополитов[ъ] наших[ъ] и затым[ъ] и панѣх[ъ] наших[ъ], великих[ъ] и малых[ъ], а мы есмь простили пана Михайла логодета и пана Дѣмѣ и инших[ъ] братіи и сѣдѣ[ъ] их[ъ] ѡт[ъ] сего нашего певного с[ъ]рдца. И не имаем[ъ] имъ вѣспомѣнѣти никаких[ъ] ѡт[ъ] мимомѣдних[ъ] рѣ-

чей и мерзачкы, що противко нам[ъ] стояли, николи ни ѿ чем[ъ] на в[ъ]кы. Але тако
 зр[я]т[ъ] с[ъ]с[ъ] нашъ лист[ъ], так[ъ] тым[ъ] часом[ъ] щокы до нас[ъ] съ зснм[ъ]
 пришаи вез[ъ] всего страхъ и вез[ъ] всего зсълмаша, а мы радо хочем[ъ] их[ъ]
 милувати и ѿ чти и ласи держати кшню с[ъ] нашими вриками воары и чест[ъ]
 введем[ъ] им[ъ] дати поспол[ъ] с[ъ] наши пани. И дворъ пана Мих[ъ]слов[ъ], що
 естъ на Герети, и к[ъ] том[ъ] ѿ селы: Прѣтоноши и Гнценци, если им[ъ] их[ъ]
 верншли. А коли зр[я]не их[ъ] справедливѣю сльжжѣ, а мы им[ъ] кшню введем[ъ]
 ворожати. А на то е[с]т[ъ] в[ъ]кра господства-ми Стефана коведы, и с[ъ]на господ-
 ства-ми Алѣсандра, и в[ъ]кра и д[ъ]ша митрополита нашего, кур Феоктиста, и в[ъ]кра
 и д[ъ]ша воаръ наших[ъ]: в[ъ]кра пана Станчсла, в[ъ]кра пана Калейсла, в[ъ]кра пана
 Гоана, в[ъ]кра пана Исана дворника, в[ъ]кра пана Тома Кынде, в[ъ]кра пана Звиары,
 в[ъ]кра пана Евхти, прѣкалава Келійского, в[ъ]кра пана Явсла, прѣкалава Немецкого,
 в[ъ]кра пана Сакиша спатарѣ, в[ъ]кра пана Югы вистпарника, в[ъ]кра пана Пашка по-
 стелника, в[ъ]кра пана Негрилы чашника, в[ъ]кра пана Д[ъ]кы столника, в[ъ]кра пана Нага
 комиса и в[ъ]кра в[ъ]сѣх[ъ] воаръ наших[ъ] Молдавских[ъ], келнких[ъ] и малых[ъ]. А на
 ишлии крѣпость том[ъ] в[ъ]сѣм[ъ] выш[е] писаном[ъ] велѣли есмы паны Томак лог[ъ]-
 дет[ъ] писати и наиш[ъ] печат[ъ] прикѣсирти к[ъ] сѣм[ъ] нашим[ъ] лист[ъ]. Писан[ъ] ѿ С[ъ]-
 чавѣ в[ъ] лѣто 7105, юл[іа] к[іи].

Dei gratia nos Stephanus voyevoda, terrae Moldaviae dominus, no-
 tum facimus hac tabula nostra omnibus, qui eam inspicient vel lectam audient,
 quando id cuidam opus erit, dare nos et dedisse, polliceri nos et pollicitos
 esse salvosque nos facere hac vera et Christiana tabula nostra ac conductu fi-
 deles et honorificos proceres nostros: dominum Michaëlem logothetam²⁾, eius
 fratrem dominum Dumam omnesque alios fratres eius et officiales, tam maiores
 quam minores. Nam cum fideles proceres summosque consiliarios nostros: do-
 minum Stanciulum, capitaneum Belgradensem, ac dominum Theodorum Pro-
 danovicium, scribam nostrum, ad serenissimum regem et dominum nostrum
 misimus, carissimus dominus noster, rex serenissimus, rogavit nos per illos do-
 minos nostros: dominum Stanciulum et dominum Theodorum Prodanum, ut
 domino Michaëli logothetae, eius fratri domino Dumae omnibusque aliis fra-
 tribus et officialibus eius veniam daremus. Misit insuper dominus noster, rex
 serenissimus, legatos proceresque suos: dominum Dobconem Bysovcium, Belzi
 possessorem, et dominum Stanislaum Tancinscium, subcamerarium Chelmensem,
 iterum nos rogans, ut domino Michaëli, eius fratri Dumae omnibusque aliis
 veniam demus. Itaque nos rogantibus serenissimo rege et proceribus eius, nec
 non rogantibus metropolitae et proceribus nostris, tam maioribus quam mino-
 ribus, domino Michaëli logothetae, domino Dumae omnibusque fratribus et of-
 ficialibus ipsorum veniam de toto sinceroque corde nostro dedimus neque iis
 res praeteritas aut taedium nobis seditione ipsorum allatum obiecturi unquam
 sumus in aeternum. Qua propter ut primum hanc tabulam nostram videbunt,
 statim ad nos cum omnibus, quae eorum sunt, sine ullo timore et dubio re-
 vertantur, atque nos libenter eos excipiemus, honore et gratia, quâ fidos pro-
 ceres nostros, afficiemus sicutque alios proceres nostros tenebimus. Simul red-

dimus ipsis quae ad Seretum est domini Michaëlis domum vicosque duos, quorum alter Pratonosii, alter Onczescii appellatur. Si autem sincera ipsorum officia videbimus, reddemus ipsis paullatim alias quoque possessiones ipsorum ³⁾. In qua re fides nititur maiestatis nostrae, Stephani voyevodae, fides filii maiestatis nostrae, Alexandri, fides et anima metropolitae nostri, domini Theoctisti, fides et anima procerum nostrorum: fides domini Stanciuli, fides domini Vlai-culi, fides domini Goiani, fides domini Isaiae iudicis, fides domini Thomae Chinde, fides domini Sbiarae, fides domini Buhtae, capitanei Chiliensis, fides domini Sachisii spatarii, fides domini Iugae vestiarii, fides domini Papconis cubicularii, fides domini Negrili pocularii, fides domini Lucae dapiferi, fides domini Neagi comitis, fides omnium procerum nostrorum Moldaviensium, maiorum et minorum. Quae omnia supra scripta ut magis rata fierent, domi-num Thomam loghothetam scribere et sigillum nostrum ⁴⁾ huic tabulae nostrae appendere iussimus. Scriptum Sociaviae anno 6976, iulii 28 die.

1) Contextus Slavicus huius tabulae apud Ulanicium sub No. 96 exstat.

2) Cf. notam alteram tabulae DCXCI in volumine I, parte 2 huius editionis.

3) Hae possessiones, quae et quantae fuerint, ex tabulis DCLXXXVII, DCLXXXVIII et DCLXXXIX in volumine I, parte 2 huius editionis nec non ex tabulis ab Ulaniccio sub No. 52, 54, 55, 56, 59, 60, 62, 66, 70, 73 et 76 emissis patet.

4) Hoc sigillum (minus) nunc quoque exstat, sed eius inscriptio in praeiacenti nobis exemplari photographico non elucet.

DXXVIII.

1470. *Idem Stephanus eidem cancellario honores et villas omnes restituit per-mittitque, ut patriam libere et sponte et sine mora petat* ¹⁾. 1470.

Милостно вожню ми Стефанъ воевода, господаръ земи Молдавской, чи-
нимъ знаменито не екавъ листомъ нашымъ въскъмъ, кто намъ възритъ а лико
его чѣсчи въскъмъ, колѣжъ того комъ вѣдетъ потребизна, оже даемъ и дами
(sic) еси сес нашъ листъ почесномъ колѣрнѣ, намъ Мухъсѣ логофетѣ, на то:
върѣши листъ господарова-ми, а ти прѣйди къ намъ възъ некоторой колѣзни и
въскъмъ, заиѣжъ тѣ еси престили и въскъ гнѣвъ еси токѣ отиѣстили отъ
въсего нашего сердца, але въскъ хочемъ держати и сѣ вѣанкой милости и ласцѣ
держати и чти равно сѣ нашимъ найвышшимъ колѣрѣ, и не имаемъ тови въпо-
минати о милосединѣхъ рѣчехъ до нашего живота. И отинки сѣ еси токѣ въер-
иѣли, на намъ: Негоици и Конѣици и Прѣтъиѣши и Калѣскѣкѣ. Тоѣ выше пи-
саное сѣиѣмъ еси въдержати и посполити до нашего живота подѣлѣ сѣиѣ нашего
листе и заиѣсѣ при нашей чти и въскъ Христѣанской. А на то естъ въкра и
дѣша господарова-ми и въкра и дѣша нашего митрополита отъ Гвчакѣ, кирѣ
Теоктиста, и въкра и дѣша митрополита господарова-ми отъ Романова трѣга,
кирѣ Тарасѣ, и въкра колѣрѣ нашѣхъ: въкра пана Станѣюла, въкра пана Клай-

кѣла, старосты Хотинского, вѣкра пана Гоіана, паркалава Келійскаго, вѣкра пана Исаіи дворника, вѣкра пана Яака, паркалава Нѣмецкаго, вѣкра пана Папка Келійскаго, вѣкра пана Фети, паркалава отъ Нова града, вѣкра пана Годи спатарѣ, вѣкра пана Югы вистнарника, вѣкра пана Негрила чапника, вѣкра пана Юги постелника, вѣкра пана Лѣки столника, вѣкра пана Нѣга колнса и вѣкра вѣскѣхъ волкрѣ нашихъ, великихъ и малихъ. Я на колнсію крѣпость толѣ вѣсемѣ више писанномѣ велѣли есми нашимѣ вѣрномѣ волкринѣ, панѣ Томѣ логофетѣ, писати и нашѣ печати прикѣнти икъ семѣ листѣ нашимѣ. Писанѣ ѡ Долнѣмѣ трѣмѣ въ лѣто ,сіѣон, мѣсѣца аѣг[ста] 1.

Dei gratia nos Stephanus voyevoda, dominus terrae Moldaviae, notum facimus hac tabula nostra cuidam, qui eam inspiciet vel lectam audiet et cuidam id opus erit unquam, dare et dedisse nos honorifico et nobili domino Michaëli has litteras nostras, quae ita leguntur: Ut primum conspicias litteras maiestatis meae, veni ad nos sine ullo timore et dubio, quia veniam tibi dedimus et omnia, quae iram nostram excitabant, de toto corde nostro condonavimus. Magnum quoque tibi favorem et gratiam et honorem, prout summis proceribus nostris, tribuimus neque res praeteritas usque ad obitum nostrum obiciemus. Restituimus tibi insuper paternos vicos: Negoiescios et Conczescios et Pratonusios²⁾ et Valesecum. Quae omnia supra scripta pollicemur servaturos nos et impleturos ei usque ad obitum nostrum secundum hanc tabulam et scripturam nostram per honorem nostrum et per fidem Christianam. In qua re fides nititur et anima maiestatis meae, fides et anima metropolitae nostrae Sociaviensis, domini Theoctistis, fides et anima metropolitae mei Romanensis, domini Tarasii, fides procerem nostrorum, et quidem: fides domini Stanciuli, fides domini Vlaiculi, capitanei Chotinensis, fides domini Goiani, capitanei Chiliensis, fides domini Isaiae iudicis, fides domini Albi, capitanei Nemeczensis, fides domini Pasconis Chiliensis, fides domini Feti, capitanei de Foro Novo, fides domini Bodae spatarii, fides domini Negrili pincernae, fides domini Iugae cubicularii, fides domini Lucae dapiferi, fides domini Neagi comitis, fides omnium procerum nostrorum, maiorum et minorum. Inque maiorem comprobationem omnium eorum, quae supra scripta sunt, nostro fido dignitario, domino Thomae logothetae, scribere ac sigillum nostrum³⁾ huic tabulae nostrae appendere iussimus. Scripta est tabula in Foro Inferiori anno 6978, mensis augusti 10.

1) Contextus Slav. huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 97 exhibetur.

2) In tabula, quae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 76 expressa est, hic vicus Pratonosii (Прѣтънонн) appellatur, quod mihi rectius esse videtur.

3) Ulaniccio teste tabulae sigilla 3 appensa sunt, sed accuratius non designantur.

DXXIX.

1478. *Idem Stephanus, a rege Polonorum Casimiro per legatum Dobconem Bielscium monitus, promittit se fidei sacramentum, in quod se iam litteris obstrinxit, etiam praesenti regi praestaturum, si dictus rex Colomeam venerit ipsique adventum suum sex mensibus ante nuntiaverit*¹⁾. 1478.

Милостию вожею мы Стефанъ воевода, господарь земли Молдавской, знаменито чиниашъ нѣтъ тымъ-то напашъ листомъ каждымъ довромъ, що коли на намъ сзрѣтъ а либо его чѣсчи слышнѣтъ, колижъ того комъ боудеть потребна, оже сдѣлаемъ и сдѣлаи еси и овицахомъ яснѣишомъ и освѣщеномъ господаревн нашемъ милост Козимирокъ, з кога милостию кролевъ Полскомъ и великомъ кнѣзю Литовскомъ и дѣдичю Рѣскомъ и кнѣжата Прѣскомъ и Жоймойцкомъ и и-нѣмъ многимъ земацѣмъ господарь, на то: Икоже еси вли сдѣлаи и освѣцаи и записали и пережъ сего господаревн нашемъ милостивомъ, кролѣ его милости, аныхомъ сѣ съ его освѣщенной милостъ видѣли и годдоваи мы и съ сими нашими коары подабѣтъ старого обича, також и сими рази по жадаию и по рѣчи господарѣ нашо милостивого, кролѣ его милости, що коли къ намъ прислаать по его милости крѣпкого и шакѣютнего посла, по на на Довѣка изъ Биншотъ на на Бѣлскаго, а миле пакъ сдѣлаемъ и овицахомъ господаревн нашемъ милост, кролѣ его милости, аныхомъ мы на то године и на тѣй часѣ, що коли намъ его освѣщеною милостъ издѣлакетъ по его милости посломъ пережъ того дне и пережъ нашего соймъ за з мѣсецъ и на мѣсцѣ с Коломыи, аныхомъ сѣ съ его милости видѣли и годдоваи мы и съ нашими Молдавскими коары подабѣтъ старого обича, такоже и кыше пишемъ. Тое кѣсе кыше писанное сдѣвоуемъ и овицахомъ господаревн нашемъ милостивомъ, кролѣ его милости, здѣржати и вѣнѣланити подабѣтъ сего нашего листъ и записъ при нашей чти и при Христѣанской вѣра вѣзъ лѣсти и вѣзъ кѣсѣкой хитрости. Я на то естъ вѣра господарева-ми, кыше писанного Стефана воеводы, и вѣра кѣсахъ воаръ нашихъ Молдавскихъ, великихъ и малыхъ. Я на кыше потврѣженѣ томъ кѣсемъ кыше писанномъ и нашъ печатъ при-вѣснхомъ къ сѣмъ листъ нашемъ. Писанъ с новымъ градѣ отъ Романова трѣга къ лѣто 7213, мѣсеца ген[варя] кѣ.

Dei gratia nos Stephanus voyevoda, dominus terrae Moldaviae, notum facimus hac tabula nostra optimo cuique, qui eam inspiciet vel lectam audiet et cui id opus erit quando, pollicitos nos esse et promisisse illustrissimo ac serenissimo domino nostro, dilecto Casimiro, dei gratia regi Poloniae, magno duci Lituaniae, heredi Rossiae, principi Prussiae, Zmudiae, aliarum multarum terrarum domino, quod sequitur: Sicuti iam prius benignissimo domino nostro, regi serenissimo, polliciti sumus promissimusque nos eius serenitati una cum omnibus proceribus nostris secundum priorum mores fidei sacramentum comminus praestatueros, ita nunc quoque ad petitionem et instructionem domini nostri benignissimi, regis serenissimi, per eius serenitatis fidum ac nobilem legatum, dominum Dobconem de Bysov Bielscium, nobis allatam nos accomo-

dantes, dilectissimo domino nostro, regi serenissimo, libentissime pollicemur pollicitique sumus fore, ut hora et tempore ab eius illustrissima maiestate destinato et per eius serenitatis legatum sex mensibus ante hunc diem et ante concionem nobis nuntiato Colomeae eius serenitatem comminus aspiciemus fideique sacramentum secundum priorum mores, prout supra scribimus, praestemus. Quae omnia supra scripta pollicemur et polliciti sumus benignissimo domino nostro, regi serenissimo, secundum hanc tabulam nostram et scripturam servaturos nos et impleturos per honorem nostrum et per fidem Christianam sine fraude et dolo. In qua re fides nititur maiestatis meae, supra scripti Stephani voyevodae, fidesque omnium procerum nostrorum Moldaviensium, maiorum et minorum. Et in maiorem comprobationem omnium eorum, quae supra scripta sunt, sigillum quoque nostrum²⁾ huic tabulae nostrae appendimus. Scripta in foro novo oppidi Romani anno 6987 mensis ianuarii 22.

1) Contextus Slav. huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 89 exhibetur.

2) Hoc sigillum Ulanicchio teste nunc quoque exstat.

DXXX.

1484.

1484. *Idem Stephanus fidei sacramentum, regi et coronae Poloniae praestitum, cum toto populo suo reficit*¹⁾.

Еъ намъ кожѣ аминѣ. Къ вѣчной пачѣти милостію кожѣю мы Іоанъ Стефанъ воевода, господаръ земли Молдавской, знаменито чинимъ ис снѣмъ нашимъ листомъ каждымъ докромъ въсѣмъ. кто намъ вѣритъ а лико его чѣстн слышитъ: Изволеніемъ кожѣмъ мы есмо господаръ земли Молдавской слободѣли съ есмѣ, ажъ вѣхмо принѣли на окичай предковъ нашихъ, іако вѣмѣи и предковѣ нашии всею вирою и сѣвжкою и ласкою наженѣишимъ князѣмъ нашимъ королевѣмъ и славной корѣни королевства Польского вѣдѣчнѣи вѣмѣи сами и землѣ Молдавская и тоты вси поддании всею подданности занисовали и къ едне счинили, тымъ же обвинѣмъ и мы вѣдали. Не хотѣчи мы и землѣ наша отдалити съ отъ повинности и подданности предковъ нашихъ, видѣчи и знаючи ласкѣи и доброволіи наженѣишаго князѣа наша Казимира, королевѣ Польского и великого князи Литовского и Жимойтского и дидича Рвского и Првского и иныхъ, которою ласкою насъ и сыновъ нашихъ и землю Молдавскую и всѣхъ подданныхъ вѣзѣмъ подъ свою королевскѣю и корѣни Польской обрѣмъ. а мы его милости и его корѣни славной Польской съ вѣмѣи нашими радѣиши воеарми и съ вѣмѣи подданными земли Молдавской годѣи вѣдали есмо, поддаваячи съ и съ землею и съ нашими подданными и съ всею вирою и в послѣишности поддаемъ едъ его милости и по немъ вѣдѣчнѣмъ королевѣи и свѣтой корѣни Польской. Знаемъ листомъ слобѣдемъ мы и наши сынове и потомъ вѣдѣчи и вси воеаре и подании нашии крою его милости и потомъ вѣдѣчнѣмъ королевѣи и корѣни Польской къ всею вирою и сѣвжкою и послѣишнѣмъ и ни жадного иного наша не искати ани намѣти ани възнавати ани иного нико-

торомъ прѣстѣновати ани голдѣ сѣдлати, тѣкмо наиснѣйшомъ панѣ Казимирови, кролю его милости, и потомъ вѣдѣчимъ королевѣ и корѣни Полской, ани его милости кролю и потомъ вѣдѣчимъ и корѣни Полской и землѣмъ и панствомъ его милости помагати головою нашею и людьми и моцами нашими противъ каждаго непріателя кроля его милости, такыжъ и нашимъ, и радити сказати съ явно и кыти пріателемъ его милости пріатель, а непріателемъ его милости непріателъ кыри и право, противъ его милости и корѣни Полской и землѣмъ и панствомъ его милости и ны съ единымъ человеккомъ сего свѣта николи не кыти ани которѣи ричи имати ани записи сѣдлати противъ кроля его милости и корѣни Полской. И такожъ естан вѣдомъ мы имали которѣи ричи а либо записѣ а либо присѣгѣ съ которымъ человеккомъ противъ его милости и корѣни Полской и землѣмъ и панствомъ его милости, тоѣ все казимо и сморѣмо не силѣ нашими листомъ. А тижъ слѣжемо николи его милости и потомъ его вѣдѣчимъ и корѣни Полской и землѣмъ и панствомъ его милости противити съ а либо ко-роуѣи вѣкѣ и неплѣзны сѣдлати ани набчати, ни явнѣ ани потай. А тижъ ни жадного непріателя кроля его милости и корѣни Полской и землѣмъ и панствомъ его милости не имамо держати ѡ нашей земли. А естан вѣдемо слышати и видати некоторое непріателство отъ которой стороны на кроля его милости и потомъ его вѣдѣчи и корѣни Полской и землѣмъ и панствомъ его милости, имамо его милости дати виданіе. А такожъ ни с кымъ не имамо ни жадной вѣки починати ани покой сѣдлати съ вѣз виданіа кроля его милости и потомъ его вѣдѣчимъ и корѣни Полской. Тоѣ все кыше писанное словесемъ и присѣгаемъ здержати и исполнити подѣгѣ сего нашего листа на вѣкы вѣкомъ при нашей чти и при нашей Христіанской вѣркѣ. А на то естъ вѣра и дѣша кыше писаннаго господства-ми и вѣра и дѣша сыновѣ нашихъ и вѣра и дѣша дѣти нашихъ радныхъ, и великихъ и малыхъ. А на величїе крѣпость и потвержденіе томѣ кѣ-семъ кыше писанномъ и печать нашу и печать дѣти нашихъ радныхъ при-вѣсали есми к семъ листѣ нашимъ. Пис. ѡ Коломни в лѣто 7111 мѣсѣца сен. 11 днѣ.

In nomine dei amen. Ad aeternam rei memoriam nos dei gratia Ioannes Stephanus voyevoda, dominus terrae Moldaviae, notum facimus hac tabula nostra optimo cuique, qui eam inspiciet vel lectam audiet, quod sequitur: Dei gratia nos dominus terrae Moldaviae id semper in animo habebamus, ut mores priorum, qui in fidem et obsequium et gratiam illustrissimorum principum, dominorum regum, et celebris coronae regni Poloniae semet ipsos et terram Moldaviae et omnes subditos obstrinxerant huncque obsequium litteris et factis comprobaverant, assequeremur. Cum igitur neque nos neque terra nostra ab obsequio et observantia a prioribus nostris praestita discedere paravíssemus, et illustrissimus princeps et dominus Casimirus, rex Poloniae, magnus dux Lituaniae Zmudiaeque, heres Rossiae, aliarum, gratia et benevolentia sua nos afecisset eaque gratia ductus nos et filios nostros et terram Moldavicam et omnes subditos nostros in regis et coronae Poloniae fidem recepisset, nos eius serenitati et celebri coronae Poloniae una cum omnibus ad senatum pertinen-

tibus proceribus et omnibus subditis terrae Moldaviae sacramentum fidei praestitimus eiusque serenitatis et qui postea erunt regum et coronae Poloniae tutelam accepimus. Et pollicemur hac tabula nostra nos et filii nostri et successores et omnes proceres et subditi nostri serenissimo regi et qui postea erunt regibus et coronae Poloniae nos eis fidem et servitia et obsequium praestatu-
 ros, alium dominum nec quaesituros nec habituros nec agnituros nec alii cuidam adstaturos nec in talis obsequium iuratu-
 ros, sed illustrissimo tantum domino Casimiro, regi serenissimo, et eius successoribus et coronae Poloniae et terris et dominiis eius serenitatis capite nostro, hominibus, opibus contra unum quem-
 que hostem regis serenissimi et nostrum adstaturos, sincere consilia ei suasu-
 ros, omnibus eius serenitatis amicis fidos et rectos amicos eiusque serenitatis inimicis inimicos futuros, contra eius serenitatem et coronam Poloniae et eius serenitatis terras et dominia cum nullo homine huius mundi societatem initu-
 ros vel res aliquas habituros neque contra serenissimum regem scripturis nos obligatu-
 ros. Si autem transactiones aliquas vel scripturas vel iuramenta cum quopiam homine contra eius serenitatem vel contra coronam Poloniae vel contra eius serenitatis terras et dominia inierimus, ea nos hac tabula nostra fracta et extincta esse declaramus. Pollicemurque insuper nos eius serenitati et suc-
 cessoribus ipsius, coronae Poloniae, eius serenitatis terris ac dominiis neque obstatu-
 ros neque bellum vel inimicitiam eis illatu-
 ros, manifeste aut occulte, neque inimicum ullum regis serenissimi, coronae Poloniae, eius serenitatis terrarum dominiorumque in terra nostra tenturos. Si autem perceperimus im-
 mineri serenissimo regi vel successoribus ipsius, coronae Poloniae, eius serenitatis terris ac dominiis inimicitiam aliquam, nostrum erit, eius serenita-
 tem de hac re praemunire. Neque sine conscientia serenissimi regis et succe-
 sorum ipsius et coronae Poloniae bellum incipiemus nec pacem vel foedus iniemus. Quae omnia supra scripta pollicemur et spondemus servatu-
 ros nos et impletu-
 ros secundum hanc tabulam nostram in saecula saeculorum per ho-
 norem nostrum et per fidem Christianam. Atque in eo fides est et anima supra scriptae maiestatis meae, fides et anima filiorum nostrorum et consiliariorum, maiorum ac minorum. In quorum omnium supra scriptorum maiorem firmita-
 tem ac robur sigillum nostrum et sigilla omnium procerum nostrorum²⁾ huic tabulae nostrae appendimus. Scripta tabula Colomeae anno 6993, mensis sep-
 tembris 16 die.

1) Contextus Slav. huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 100 expressus est.

2) Ulaniccio teste tabulae nunc quoque sigillum voyevodae et 13 sigilla procerum Moldaviensium ap-
 pensa sunt.

DXXXI.

1498. *Alexander, magnus Lituaniae dux, notum facit omnibus officialibus suis se legatis Stephani, Moldaviae voyevodae, saluum conductum dedisse statuissetque, ut dicti legati tantummodo 40 comites, terrigenas Valachicos, secum habeant atque iter suum, versus et retro, per Braslavium, Vinniczam, Coreczium, Dubroviczam, Pinscium faciant*¹⁾. 1498.

Княземъ нашимъ, паномъ и воеводамъ и старостамъ и наикѣстникомъ нашимъ и тиѣшномъ и кенмъ заказникомъ по нашемъ государствѣ, по великомъ княжествѣ Литовскомъ. Тыми разы присылалъ и писалъ къ намъ Стефанъ воевода, ижъ хочеть пословъ своихъ послати до брата и тѣста нашего, до великого князя Ивана Басильевича, а до своего свата, и писалъ и всказалъ намъ, просачи и жадалъ насъ, абыхмо тыхъ его пословъ казали черезъ наши земли до вровольно проѣстити. Ино мы на его жадање то вчинили и приказемъ вамъ, которыхъ онъ пословъ своихъ пошлетъ до великого князя Ивана Басильевича, итвомъ есте тыхъ его пословъ и съ нхъ сѣгали добровольно проѣскали по нашемъ государствѣ, по великомъ княжествѣ Литовскомъ, почавши отъ границы, отъ Браслава, тою дорогою на Винницъ, на Корнцъ, на Дѣбровницъ, на Пинескъ, на границъ Московскю, и заса отъ великого князя Ивана Басильевича тыхъ его пословъ и съ нхъ сѣгали абы тожъ добровольно есте проѣскали черезъ наше панство тоюжъ дорогою ажъ до границы Колошской. И маеть онъ съ тыми своимъ послы послати люди, сѣгъ зъ старшинами, только серокъ, а вольшъ вы не выло. И тежъ абы зъ нхъ людьми съ чѣжнхъ земля межн его людей, межн Колохъ, никого не выло. И тежъ нашего дворянина приставомъ дали есмо тымъ его посломъ, маеть онъ съ тыми его послы ѣхати черезъ наше панство до границы Московской и заса отъ границы Московской тоюжъ дорогою до Колошской границы. Писанъ 8 Енльни Юна 18 днѣ, индикта 1.

Principibus nostris, dominis, palatinis, castellanis, vicariis, iudicibus, universis officialibus imperii nostri, magni ducatus Lituanici. Misit litterasque nobiscum communicavit Stephanus voyevoda, quibus nos certiores fecit velle se legatos suos ad fratrem et socerum nostrum eiusque amicum, magnum ducem Ioannem, Basilii filium, expedire²⁾ atque oravit nos et petivit a nobis, ut illis legatis liberis iter facere per terram nostram permittamus. Itaque nos petitioni eius obsequentes mandamus vobis, ut quos ille legatos ad magnum ducem Ioannem, Basilii filium, miserit, liberos eos una cum servis ipsorum per imperium nostrum, magnum ducatum Lituaniae, transmittatis inde a limitibus, qui Braslavii incipiuntur, via, quae per Vinniczam, Coreczium, Dubroviczam, Pinscium porrigitur, usque ad terrae Moscoviticae fines. Sitque illis legatis et servis ipsorum permissum a magno duce Ioanne, Basilii filio, eadem via per terram nostram usque ad Valachicos fines redire. Atque legatis illis tantummodo 40 servi, iam cum praefectis ipsorum, adiungi possunt, nequaquam plures. Sintque hi servi indigenae Valachici, non aliarum terrarum homines. Ы

unus nobilis noster comes horum legatorum erit et prosequetur ipsos per totum imperium nostrum usque ad terrae Moscoviticae et rursus usque ad terrae Valachicae fines. Scripta est tabula Vilnae iunii die 18, indictionis 1.

1) Contextus Slavicus huius tabulae in tomo I. libellorum, qui Акты относящіеся къ исторіи западной Россіи собранные и издаваемые археограф. комиссією, С. Петербурга 1846, inscribuntur, sub No. 159 expressus talique adnotatione instructus est: Изъ Литовской Метрики (IV, 139) хранящейся при правительствующемъ сенатѣ въ С.-Петербургѣ. Въ заглавіи: Гл҃еитъ дань въ Вильнѣ, данъ Иванъ Владыка.

2) De quibus hi legati agere debebant res instructione eorum continentur, quae in Акты, относящіеся къ исторіи зап. Россіи I, No. 161 et (rumunice) in Archiva istorică Hasedui I, 1, No. 101 expressa est.

DXXXII.

1499. 1499. *Idem Stephanus pacta perscribit, quae mediante Hungariae et Bohemiae rege Ladislao cum rege Poloniae Ioanne Albrechto eiusque fratribus, Alexandro et Sigismundo, confecit*¹⁾.

Есть намѣ вожіе дѣламы. Мы Іо Стефанъ воевода, вожію милостию госнодарѣ земли Молдавской, знаемо чинимъ и явлено изъясняемъ с тѣмъ нашимъ листомъ въсѣмъ поснолитымъ, кто на немъ върытъ или чтоучи его слышитъ, каждому доверному, коинкому потребна вѣдетъ, яко коли отъ давнего а преминѣлаго часѣ иѣкатораа неприязнь и знаменитаа негода и вѣлка была межи нами и межи наипаснѣйшимъ кнѣжатемъ паномъ Іаномъ Олбрахтомъ, зѣ вожіей милости кралемъ Польскимъ и наивышшимъ княземъ Литовскимъ, Рѣскимъ, Прѣскимъ и инымъ паномъ и дѣдичемъ. И тѣмъ часы его милости више реченній кралѣ, за волю и на причинѣ наипаснѣйшего кнѣжате пана и пана Владислава, съ той же вожіей милости кралѣ Угрьскаго и Чѣскаго, брата его милости наипаснѣйшаго, намъ въси мерзачки и шкоды и кривды, которіиже есмо его милости часѣ преминѣлаго зчинили, отпоустили и покоуй вѣчний намъ и сыномъ нашимъ и вогаромъ и ихъ сыновъ сыномъ и земли нашей Молдавской и подданнымъ нашимъ оставили о тѣмъ въси више писанній кторѣи-колке и инымъ шкоды и мерзачки и кривды презъ насъ и презъ наши поддани и его милости преминѣланхъ часовъ алиже до сего дне зчиненныхъ. Такъже и межи нами и межи пререченымъ наипаснѣйшимъ паномъ Іаномъ Олбрахтомъ, кралемъ Польскимъ, и освѣщоннымъ кнекати: панемъ Александремъ, великимъ княземъ Литовскимъ, и кнежатеи Жигмонтомъ, братію его милости наипаснѣйшій, и нашими потомъ воудѣчныи изъ обѣхъ сторонъ имаетъ быти покоуй и муръ вѣчный. Такъ иже и отъ тѣхъ ликетъ и на вѣтомъ тако мы и тако и наши дѣдичи потомъ воудѣчи в земли нашей Молдавской, имаетъ кыти и пановати на припави часы цѣло и безпечне презъ нагакашіа пререченныхъ кралѣ его милости и князѣ Александрѣ, князѣ великого, и князѣ Жигмонта и дѣтей ихъ милости и потомъ вѣдѣчныхъ ихъ и подданныхъ. Мы пререченный Іо Стефанъ воевода съ сыномъ нашимъ Богданомъ воеводою и съ въсѣми нашими архіепископи і епископи и съ въсѣми паны радными и съ подданными нашими присѣгаемъ и словоуемъ

найснѣжнѣйшому кнѣзятю панѣ Іанѣ Олбрахтѣ, кралю Польскому, и пререченнымъ кнѣзятемъ Александрѣ и Жигмонтѣ, братіямъ его милости, и подданнымъ ихъ презъ кога живаго и матуки вожжи и подъ нашею вирою Христіанскою и нашего сына, Богдана воеводы, и вѣсѣхъ архіепископовъ і епископовъ нашихъ и вѣсѣхъ пановъ нашихъ радныхъ, ижѣ отъ тыхъ мѣстъ напередъ съ прѣреченнымъ найснѣжнѣйшимъ панемъ Іаномъ Олбрахтомъ, кралемъ Польскимъ; и изъ братіамъ его милости, Александромъ и Жигмонтомъ, и съ вѣсѣмъ паны ихъ радными и съ вѣсѣмъ подданными ихъ и изъ землѣмъ ихъ преречены мерзавчкы и шкоды и инши которіи-колле шкоды и кривды, подъ которымъ-колле часомъ оучиненныхъ ажѣ до нынѣшнѣго дне. Я мы нааемо имѣти и ховати вѣчній и непопрѣнимый и незламанный миръ и покоуі. Я имъ и ихъ потомъ воудѣчимъ протикъ вѣсѣмъ непріателемъ съ вѣсною моцью и силами нашими и землею нашею Молдавскою, колико воудѣмъ мочи, радни и помощи быти мамъ завжды, колико вѣдетъ наша моцъ. Такожъ и пререченный найснѣжнѣйшій Іанъ Олбрахтъ, краля Польскій, и братіа его милости: Александръ, великій князь Литовскій, и Жигмонтъ и дѣти ихъ и потомъ вѣдѣчи ихъ насъ, Стефана воеводу, и дѣти наши и дѣти дѣтей нашихъ и подданныхъ нашихъ и землю нашу Молдавскую отъ вѣсѣхъ непріателѣй нашихъ съ каждой стороны мечемъ и радою и людами и съ вѣсною ихъ милости моцею завжды во ихъ милости мочи вѣдѣтъ коронити и потомъ воудѣчнхъ нашихъ имають коронити. Такожъ словоуемо мы Стефанъ воевода и дѣти наши и подданныи наши пререченому найснѣжнѣйшому кралеви его милости и пререченнымъ его милости братіямъ и подданнымъ ихъ, авыхолю клян пріателемъ ихъ пріатели, а непріателемъ ихъ непріатели завжды. Такожъ и пререченный краля его милость и преречены его милости братіа и съ вѣсною ихъ радою и подданными ихъ намъ, Стефанъ воеводи, и дѣтемъ нашимъ и дѣтемъ дѣтей нашихъ и королямъ нашимъ и подданнымъ нашимъ и землямъ нашей Молдавской имають быти пріателемъ нашимъ пріатели, а непріателемъ нашимъ непріатели завжды. И такожъ жадного непріателѣ нашего, который-колле непріателѣ нашъ хотѣлъ бы назвати съ господаремъ нашей земли Молдавской и вѣдноуѣтъ бы краля его милости или с пререченныхъ братіахъ его милости или с пререченныхъ братіахъ его милости или с подданныхъ ихъ милости или воудѣ с кого, которіи присаѣхаютъ къ корѣни Польской. Я выше реченный краля и братіа его милости и потомъ вѣдѣчи ихъ не имають такового человекка пріимити, ани мѣстца ани жадного поживанія ани ласкѣ нигде да не имають смѣ давати с ихъ земляхъ, ани с кого отъ подданныхъ ихъ, але такового человекка, гдѣ вѣчуютъ и изнайдѣтъ оу ихъ земляхъ или воудѣ с кого отъ ихъ подданныхъ, а ихъ милости мають его вѣгнати и вѣпсѣдити прочъ изъ ихъ милости земляхъ, авѣ не меншамъ ни жадного часоу подъ ихъ панкетвомъ, ни вѣвно ани потаемо. Такожъ и мы пререченный Стефанъ воевода жадного непріателѣ краля его милости, который колле непріателѣ его милости хотѣлъ бы назвати съ господаремъ землямъ его корѣни Польской и который бы пришолъ до насъ или до подданныхъ нашихъ или вѣдѣ до кого, которіи присаѣхаютъ нашего госддарства, мы не имаемъ такового человекка пріимити, ани мѣстца, ани поживанія нигде не имаемъ смѣ давати с нашей земли а анѣ вѣдѣ с кого отъ подданныхъ нашихъ, ани такового человекка, гдѣ съ вѣчуютъ и изнайдѣтъ с нашей земли а анѣ

вѣд оу кого отъ нашихъ подданныхъ, мы да имамъ его въгнати и въи-
дѣти прочъ нѣтъ нашей земли, абы не мешкалъ ни жадного часъ подъ нашими
панствомъ, ани явно ани потаеино. Я пакъ ажъ съ прилѣчитъ, та повѣгнетъ
нѣкоторій бояринъ или слѣга крѣль его милости до насъ или вѣдъ гдѣ до на-
шей земли или до нашихъ подданныхъ, тотъ бы ималъ одослати сѣ до своего
господарѣ, до крѣль его милости, просѣчи сови миръ самъ презъ сѣ а лико презъ
нашъ причинъ. И простила бы его крѣль его милость, емоу бы словодно и добро-
вольно вернѣти сѣ до своего господарѣ, до крѣль его милости; пакъ ли не ималъ
бы прошеніа, намъ не держати его ни ѿ насъ ани гдѣ ѿ нашей земли не меш-
кати емоу, ани явно ани потаеино. Я пакъ ажъ съ прилѣчитъ, та повѣгнетъ
нѣкоторій нашъ бояринъ или нашъ слѣга до крѣль его милости или до прере-
ченныхъ его милости братіахъ или вѣдъ гдѣ до ихъ милости земляхъ или до
ихъ подданныхъ, тотъ бы ималъ одослати сѣ до насъ, до своего господарѣ, про-
сѣчи сови отъ насъ миръ самъ презъ сѣ а лико презъ причинъ крѣль его ми-
лости. И мы простили быхъмо его, емѣ бы словодно и добровольно вернѣти сѣ до
насъ; а пакъ не ималъ бы прошеніа отъ насъ, а крѣлеви его милости не дер-
жати его ни ѿ себе и нигдѣ ѿ его милости земляхъ не держати его ани мешкати
емѣ, ни явно ани потаеино. И такожъ словемъ намъ найнаскѣйшій Іанъ Олбрахтъ,
крѣль Полскій, и пререченій его милости братіа и потомъ вѣдѣчи ихъ, естан
бы сѣ пригодило съ которого допущеніа воеже, воеже того не давай, нѣтъ бы
мы отъ нѣкоторого непріятелѣ мощного, которому бы мы отпереты не могли,
та въидѣмо нѣтъ нашей земли лико до Угоръ а лико до ихъ милости королевства
Полскаго, тогда ихъ милости земли да сѣтъ отворени намъ, Стефанъ коеводи,
и кнѣгини нашей и дѣтемъ нашимъ и бояромъ нашимъ и кнѣгинямъ ихъ и
нѣтъ подданными нашими и съ слѣгами нашими и скорбомъ нашимъ и съ въ-
семъ, що присаждаетъ насъ, принѣти до ихъ милости и до ихъ милости земляхъ
и ликстахъ и замкохъ, гдѣ колае ѿ предреченномъ королевствѣ ихъ милости воу-
демъ хотити мешкати, и тогда крѣль его милость предреченій и братіа его ми-
лости пререченій имали бы насъ, Стефана коеводѣ, и кнѣгнню нашу и дѣти наши
и бояре наши и съ паніама ихъ и въскми нашими слѣгами и подданными на-
шими милувати и въ ласцѣ и въ чти держати. И да естъ намъ словодно и
добровольно изъ ихъ милости земляхъ опетъ выти и добывати нашу очизнъ,
землю Молдавскѣю, и тогда крѣль выше писанный и съ его милости братіа и
потомъ вѣдѣчи ихъ имаютъ намъ помочи съ въсею ихъ мощею и силами ихъ
мощиамъ, абыхъмо добывали опетъ засѣ нашу очизнъ, землю Молдавскѣю. И
коли намъ когъ поможетъ та доведѣмъ засѣ нашу очизнъ, землю Молдавскѣю,
а тогда намъ, Стефанъ коеводи, да естъ словодно и добровольно и отворенно и
безпечне и безъ жадной шкоди въйти нѣтъ ихъ милости земляхъ и съ нашими
дѣтми и съ въскми нашими бояре и съ ихъ паніама и съ въскми нашими
слѣгами и съ въсемъ нашимъ скорбомъ и съ въсемъ нашимъ, що вѣдемъ и-
матъ, опетъ до нашей очизни, до земли Молдавской. Я такожъ мы, Стефанъ
ковода, словили емо и словемъ прѣреченомъ крѣлеви его милости и прѣрече-
ныма братіама его милости и ихъ потомъ воудѣчили и ихъ милости земляма,
нѣтъ николи жадной шкоди и прикази счинити не имаемъ, ани счинкомъ ани
радею, ани явно ани потаеино; ачъ естан дорозовѣмъ какое зло отъ какихъ

ихъ милости неприятельвъ, мы имаемъ имъ дати знати. Я такожъ преречений
 краля его милость и съ преречеными братіями его милости сиюкии намъ, Сте-
 фанъ воеводѣ, дѣтемъ нашимъ и дѣтемъ дѣтей нашихъ и земли нашей Мол-
 давской, нѣтъ нигде и николѣ намъ ни жадной шкоди ани враженія а либо не-
 приязни не имаютъ намъ сдѣлати ани счинкомъ ани радю, ани тѣмъ ани
 потаено; а если бы дорожѣмъ съ которой стороны отъ какихъ нашихъ непри-
 телей какое зло, або шкоди а либо прикаженія, а ихъ милость тогда намъ и
 дѣтемъ нашимъ и земли нашей Молдавской тоѣ имаютъ намъ все сказати и
 оновѣсти. Я пакъ коли захочетъ найяснѣйшій Владиславъ, краля Угорьскій и Чѣс-
 кій, господаръ нашъ ласкавій, и преречений найяснѣйшій Іанъ Олбрахъ, краля
 Полскій, и преречений братіа его милости и счинать войска и изъ всякую помо-
 щію пойдѣтъ сами своими парсѣнами и съ сими своими моцями и землями
 и силами на Тврецкого чѣсарѣ и на его земли, и тогда найяснѣйшій Владис-
 лавъ, краля Угорьскій и Чѣскій, господаръ нашъ ласкавій, имаетъ бы протѣ че-
 ресъ Басаракскую землю и тѣда перевозити сѣ чересъ Днѣй на земли Тврецкого
 чѣсарѣ, а пакъ найяснѣйшій Іанъ Олбрахъ, краля Полскій, и съ прѣрѣченою
 братію его милости тогда имаетъ бы перевозити сѣ такожъ на земли Тврецкого
 чѣсарѣ чересъ Днѣй ани в бродѣ, иѣ сѣ зоветъ Овдичица, а либо порозѣмъ
 ни сѣ оба пререченіи краляе и нѣ съ пререченою братію ихъ милости и нѣ съ
 нами, пререченымъ Стефаномъ воеводою, покоуда сѣ имъ и намъ вѣдетъ ви-
 дити найполюбнѣй и найпожиточнѣй, тѣда перевозити сѣ, мы тогда Стефанъ
 воевода са своею парсѣною и съ всею нашею моцью и землею нашею Молдавскою
 и зъ ихъ милостями обличне вѣдѣмъ ехати на Тврецкого чѣсарѣ, лише коже
 того не давай, вѣдемъ ли тогда в которой немочи, та немочи мѣмъ сами ехати
 за едно съ ними, онъ бы тогда имаетъ ехати за едно съ ними сынъ нашъ,
 Богданъ воевода, и съ своею парсѣною и съ всею своею и нашею моцью ни
 кого мы изъ ихъ милости пошлемо. Я пакъ до того времени и до того часѣ
 найяснѣйшій внише писаніи краляе: Владиславъ, краля Угорьскій и Чѣскій, и Іанъ
 Олбрахъ, краля Полскій, и Александръ, князь великій Литовскій, и князь Жиг-
 монтъ тако сиюкии намъ, Стефанъ воеводи, оборонити насъ завжды и землю
 нашу, землю Молдавскую, отъ чѣсарѣ Тврецкого и отъ его войски и завжды
 подати насъ и нѣ съ нами стати и помочи намъ давати противъ того Тврецкого
 чѣсарѣ и противъ его войске. Я такожъ мы, Стефанъ воевода, до того часѣ коли
 всашинамъ о ихъ Тврецкомъ на земли а на панства найяснѣйшихъ пререченыхъ
 пановъ краляевъ, Угорьскаго и Полскаго, и пререченыхъ ихъ милости братіахъ,
 тогда имъ окомъ краляемъ и братіямъ ихъ имаетъ дати вѣдати и сказати,
 како мочи мѣмъ найкорзо, ани жадной ради ани помочи Твркомъ не имаетъ
 дати, вѣнѣвши, коли бы нѣкотора моцъ або сила Тврецкого чѣсарѣ або его
 санжакъ або его подданныхъ пришла бы и насъ поневолила бы соби на помочъ
 и были выхотъ намъ на помочъ вѣзъ нашей коли; а съ того вѣкра наша и вѣкра
 нашего сына, Богдана воеводи, и вѣкра нашихъ коларъ и покой стокмленій жад-
 нымъ окичаемъ ани не килъ зламать, и не имаетъ въ томъ быти виновати,
 а Твркомъ, колико вѣдѣмъ мочи, быти намъ неприятелѣ. Я такожъ вѣнѣмъ отъ
 земляхъ пререченаго краля его милости Полскаго и великаго князя Литовскаго
 вѣзде по нашей земли Молдавской да есть имъ свободно и добровольно и отко-

рено ходити и торговати, заплативше правое свое мыто по старомъ законѣ и по старомъ складѣ. И такожъ король его милости и князь великій Литовскій да imajuтъ лишити кѣпцемъ нашимъ вездѣ по земляхъ и панствомъ ихъ, авы ходили и торговали свободно и добровольно, заплативше правое свое мыто по старомъ законѣ и по старомъ складѣ. И такожъ про дило и про кривды границамъ отъ оныхъ сторонъ мы имамъ лишити на старостахъ Хотинскихъ и Черновскихъ и на потомъ вѣдѣчнхъ старостъ Хотинскихъ и Черновскихъ на то, естан бы съ пригедило нѣкотороу подданному или вѣдѣ кому отъ земляхъ короля его милости и предреченыхъ братіямъ его милости воудѣ коже кому котораа кривда и шкура отъ подданныхъ нашихъ или воудѣ отъ кого отъ нашей земли, а таковій, комъ воудѣтъ кривда, да имаетъ жадати справедливости отъ старостъ Хотинскихъ и Черновскихъ, а старости Хотинскіи и Черновскіи да imajuтъ моцъ надъ каждымъ отъ подданныхъ нашихъ, имаючи кога предъ очима, авы счинили каждому справедливость людямъ отъ земляхъ короля его милости и предреченыхъ братіямъ его милости. И такожъ нашимъ подданнымъ, кому съ пригедитъ кривда отъ подданныхъ короля его милости и отъ его милости земляхъ, то такожъ да имаетъ жадати справедливости отъ старости Каменецкого, а староста Каменецкій тыжъ авы имаетъ моцъ отъ своего господаря, отъ короля его милости, надъ каждымъ отъ подданныхъ короля его милости счинити справедливость людямъ и подданнымъ нашимъ, имаючи кога предъ очима. И коли съ пригедитъ нѣкотораа знаменитаа кривда а низгода межъ старостами, тогда мы имамъ дати знати королю его милости, а король его милости такожъ имаетъ намъ дати о томъ знати, тогда имамъ съ оныхъ сторонъ послати своихъ пановъ, авы таковой рѣчи досмотрян и справедливость оучинян. И тыжъ нѣкоторыхъ пановъ авъ которыхъ подданныхъ нашихъ съ оныхъ сторонъ ихъ дакъ розни или сказы, авы тѣи въси выше писаніи наши еднаніа и прозваніа не imajuтъ быти зламаны или престѣпленіи. О те въсе выше писанное мы кимъ писанній Іо Стефанъ воевода, божію милостию господарь земли Молдавской, на тѣи словы и присѣгмы, що выше пишемъ, о вѣсахъ рѣчехъ и работахъ и записовъ на наше право и на нашъ вѣрсъ Христіанскію словесемъ послодъ и съ сыномъ нашимъ, Богданомъ воеводою, и съ вѣсѣми архіепископи и епископи и вѣсѣми нашими коіари радными и съ вѣсѣми нашими подданными и съ вѣсѣми, кто насъ прислѣхаютъ, найяснѣйшому Іанъ Олбрахтѣ, краю Польскому, и братіямъ его милости, князю Александрѣ и Жигмонту, и вѣсѣмъ дидичемъ ихъ и подданнымъ ихъ моцна и непорѣшнне и незламано и неѣраженно имамъ дрѣжати и наполнити мы и такожъ въси наши подданіи такъ здержати и наполнити вѣзъ вѣсѣкого хитрѣкнства и вѣзъ жадной зрады и вѣзъ вѣсѣкой хитрости. И на волююю крѣпость и потвържденіе сталоу вѣри нашъ печать кошою и печать сына нашего, Богдана воеводи, и печати архіепископовъ і епископовъ и печати коіаръ нашихъ радныхъ великан есмы привѣснти къ сему листу нашему. Писано оу Хрѣловѣ въ лѣто 533, а своего господарства лѣтъ 11 и на трето лѣто текѣщее, мѣсеца июля 11.

Мы Георгіе, архіепископъ Гоучавскій и земли Молдавской, Пасиліе, епископъ доанѣй епископін Романова трѣга, Іоанніе, епископъ Радковской епископін, Іонъ Тьохутъ логотетъ, Дѣма Блайкоуловичъ парѣкалакъ, Болдору дворникъ,

Хрѣманъ паркалавъ, Шефюлаъ прѣкалавъ, Дѣма Прѣдѣвъ паркалавъ, Тоддеръ и Нигриаъ, старости Хотинскіи, Еремѣа и Драгоше, паркалавоуе Неміцкїи, Шандоръ, прѣкалавъ Новоградскїи, Лоука Яркоури Гоучаскїи, Іонъ Грѣмазъ, староста Черновскїи, Іванко и Ілекса, прѣкалави Орхїйскїи, Косте, паркалавъ Гороцкїи, Къланъ съѣтаръ, Исакъ вистѣрникъ, Дѣмша постелникъ, Могила чашникъ, Іонъ Фрѣнтинъ столникъ, Петрика комисъ, нанове рада земли Молдавской, съ прѣдреченнымъ велиможнымъ Іо Стефаномъ воеводоу, вожію милостію господаремъ земли Молдавской, господаремъ нашимъ ласкавнымъ, тѣ на тотъ часъ оу Хрѣлоуцъ боудчимъ, сложили емо и сложюемъ подъ вѣроу нашею Христїанскою посполоу съ прѣдреченнымъ господаремъ нашимъ и въси рѣчи више писанніи въ вѣсахъ словахъ више писанномъ найяснѣйшомъ панѣ Іанѣ Олбрахтѣ, вожію милостію крѣпви Полскомоу и инымъ, и пререченнымъ его милости братїямъ, князю Александрѣ и Жигмонтѣ, и тыжъ и вояромъ и подданнымъ ихъ въсе мощне а непорѣшенно дрѣжати и ховати вѣзъ вѣсѣкой лѣсти и зради. Я на вѣрѣ више писаннихъ рѣчей печати нашии и съ печатію прѣдреченаго велиможнаго господарѣ нашего Іо Стефана воеводи, господарѣ земли Молдавской, къ пишѣишемъ листови привѣсенти велѣан емо.

In nomine dei amen. Nos Ioannes Stephanus, dei gratia dominus terrae Moldaviae, notum facimus et publice profiteamur hac tabula nostra universis et optimo cuique, qui eam inspexerit vel lectam audiverit vel qui ea indigerit unquam, superioribus et praeteritis temporibus certam inimicitiam et insignem discordiam et bellum inter nos et illustrissimum principem dominum Ioannem Albrechtum, dei gratia regem Poloniae, summum ducem Lituaniae, Rossiae, Prussiae, aliarum dominum ac heredem, fuisse. Sed nunc eius serenitas, supra dictus rex, monente ac mediante illustrissimo principe, domino ac domino Ladislao, eadem dei gratia Hungariae et Bohemiae rege, eius serenitatis germano dilectissimo, omnes nobis offensiones et damna et iniuria, eius serenitati temporibus praeteritis illata, dimisit et pacem perpetuam nobis et filiis nostris et proceribus et filiis filiorum ipsorum et terrae nostrae Moldavicae et subditis nostris concessit, nulla neque supra dictorum neque aliorum quorumcunque damnorum et offensionum et iniuriarum, quae vel nosmet ipsi vel subditi nostri temporibus praeteritis eius serenitati intulissemus, ratione habita. Debet igitur inter nos et supradictum serenissimum dominum Ioannem Albrechtum, regem Poloniae, et serenissimum principem dominum Alexandrum, magnum ducem Lituaniae, et principem Sigismundum, eius serenitatis fratres dilectissimos, et ex utraque parte successores nostros pax esse et tranquillitas perpetua ita, ut nunc et postea tam nos quam heredes nostri et successores in terra nostra Moldavica integri et securi et sine quapiam vexatione ex parte supradictorum principum, et quidem regis serenissimi et principis Alexandri, summi ducis Lituaniae, et principis Sigismundi et eius serenitatis liberorum et successorum et subditorum, vivamus dominemusque. Proinde nos supra dictus Stephanus voyevoda cum filio nostro, Bohdano voyevoda, omnibus archiepiscopis et episcopis, omnibus dominis consiliariis et subditis nostris iuramus et

pollicemur serenissimo principi, domino Ioanni Albrechto, regi Poloniae, et supradictis principibus, Alexandro et Sigismundo, fratribus eius serenitatis, et subditis eorum per vivum deum et matrem eius et per nostram et filii nostri, Bohdani voyevodae, et omnium archiepiscoporum et episcoporum et omnium dominorum consiliariorum nostrorum fidem Christianam nos nunc et postea cum supra dicto domino, serenissimo Ioanne Albrechto, rege Poloniae, et eius serenitatis fratribus, Alexandro et Sigismundo, et omnibus eorum senatoribus et subditis et terris, supra dictarum et aliarum aliquarum offensionum et noxarum et iniuriarum, quae iis ad hunc usque diem intulissemus quando-cunque, ratione non habita, perpetuam ac inamovibilem infractamque pacem et tranquillitatem habituros et servaturos iisque et successoribus ipsorum contra omnes hostes cum universa potentia nostra et opibus nostris et terra nostra Moldavica pro viribus nostris et quantum in nobis situm erit succursuros et adstuturos. Similiter et supra dictus serenissimus Ioannes Albrechtus, rex Poloniae, et eius serenitatis fratres: Alexander, magnus dux Lituaniae, et Sigismundus et liberi ipsorum et successores nos, Stephanum voyevodam, et liberos nostros et liberos liberorum nostrorum et subditos nostros et terram nostram Moldavicam ab omnibus inimicis nostris, quicumque fuerint, gladio et consilio et gentibus totaque eius serenitatis potentia semper pro viribus suis tuebuntur et defendent. Item pollicemur nos Stephanus voyevoda cum liberis nostris et subditis supra dicto regi serenissimo eiusque serenitatis fratribus et subditis nos amicis eorum semper amicos, inimicis inimicos futuros. Similiter et supra dictus rex serenissimus et eius serenitatis supra dicti fratres cum omnibus senatoribus et subditis eorum nobis, Stephano voyevodae, et liberis nostris et liberis liberorum nostrorum et proceribus et subditis nostris et terrae nostrae Moldavicae pollicentur se amicis nostris semper amicos, inimicis inimicos futuros. Item quempiam inimicum nostrum, qui se appellaverit dominum terrae Moldaviae, si in manus serenissimi regis sive supradictorum fratrum eius serenitatis seu subditorum eius serenitatis seu eorum, qui coronae Poloniae oboediunt, incedisset, talem hominem supra dictus rex et supra dicti fratres eius serenitatis et successores ipsorum ne suscipiant neve domicilium neu victum neu gratiam ei in terris suis vel apud subditos suos praebeant, sed talem hominem, ubi auditus vel repertus fuerit, sive in terris sive apud subditos suos, amoveant expellantque e terris eorum serenitatum, ne ullo tempore in dominiis eorum maneat, nec manifeste nec occulte. Simili modo et nos, Stephanus voyevoda, nullum inimicum regis serenissimi, qui se dominum terrarum coronae Poloniae appellaverit, si ad nos vel subditos nostros vel alios quosdam, qui dominio nostro oboediunt, pervenisset, talem hominem neque suscipiemus neque domicilium nec victum ei in terra nostra vel apud subditos nostros dabimus, sed talem hominem, ubicunque auditus vel repertus fuerit, sive in terra nostra sive apud quempiam subditorum nostrorum, amovebimus et expellemus de terra nostra, ne ullo tempore in dominio nostro maneat, nec manifeste nec occulte. Item si contigerit, ut aliquis homo nobilis aut servus regis serenissimi ad nos vel terram nostram vel subditos nostros profugisset, remittatur ille ad dominum suum, regem serenissimum, et quaerat pacem sibi ab eo vel ipse vel nostro

interventu. Et si rex serenissimus veniam ei dabit, liberum ei esto et securum ad dominum suum, regem serenissimum, reverti; si autem veniam istam non impetraverit, nos illum neque apud nos ipsos servemus neque permittamus, ut usquam terrarum nostrarum habitet, nec manifeste nec occulte. Similiter si contigerit, ut aliquis homo nobilis vel servus noster ad serenissimum regem vel praefatos eius serenitatis fratres vel eius serenitatis terras quascunque vel subditos profugisset, remittatur ille ad nos, dominum suum, quaeratque sibi pacem a nobis vel ipse vel interventu regis serenissimi. Et si ei veniam dabimus, liberum ei esto et securum ad nos reverti; si autem veniam a nobis non impetraverit, rex serenissimus neque eum apud se ipsum servet neque ei concedat, ut usquam terrarum suarum habitet, nec manifeste nec occulte. Pollicitusque est nobis insuper serenissimus Ioannes Albrechtus, rex Poloniae, cum supra dictis eius serenitatis fratribus et successoribus ipsorum, si nobis ex aliqua permissione divina, quam deus avertat, contigerit, ut propter aliquem hostem potentem, cui resistere non potuissemus, de terra nostra in Hungariam vel in eius serenitatis regnum Poloniae migraverimus, fore, ut eorum serenitatum terrae nobis, Stephano voyevodae, et principissae nostrae et liberis et proceribus nostris cum uxoribus ipsorum apertae sint et ut potestatem habeamus cum nostris subditis et servis et thesauro et omnibus, quae nostra erunt, ad eius serenitatem et eius serenitatis terras, oppida, arces perveniendi et, ubicunque in praefato regno eius serenitatis nobis placuerit, domicilium habendi. Atque supra dictus rex serenissimus et eius serenitatis supra dicti fratres tunc temporis nos, Stephanum voyevodam, et principissam nostram et filios nostros et proceres nostros cum uxoribus ipsorum et omnes servos et subditos nostros diligenter et in gratia et honore nos habebunt. Sitque nobis liberum ac securum eius serenitatis terris egredi et patriam nostram, terram Moldavicam, recuperare, atque rex supra dictus et supra dicti fratres eius et successores ipsorum in recuperando patriam nostram, terram Moldavicam, tota potentia et opibus suis nos adiuvent. Et si favente deo patriam nostram, terram Moldavicam, recuperabimus, liberum nobis esto et securum et apertum et sine ullo damno et rixa eius serenitatis terris egredi et cum principissa nostra et liberis nostris et omnibus nostris proceribus et uxoribus ipsorum et omnibus nostris servis et universo thesauro aliisque, quae nostra erunt, in patriam nostram, terram Moldavicam, reverti. Quin etiam nos, Stephanus voyevoda, polliciti sumus et pollicemur praefato regi serenissimo et eius serenitatis fratribus et successoribus et terris nunquam nos eis damnum nec detrimentum aliquod illaturos nec facto nec consilio, nec manifeste nec occulte. Si autem intellexerimus immineri eis a quibusdam inimicis eorum mali aliquid, nos eis id significabimus. Simili modo et praefatus rex cum praefatis fratribus suis pollicitus est nobis, Stephano voyevodae, et liberis nostris et liberis liberorum nostrorum et terrae nostrae Moldavicae nunquam se nobis nec damnum nec offensionem nec inimicitiam aliquam illaturos nec facto nec consilio, nec manifeste nec occulte. Si autem intellexerint immineri nobis a quibusdam inimicis nostris mali aliquid id nobis et liberis nostris et terrae nostrae Moldavicae significabunt narrabuntque. Item si quando serenissimus Ladislaus, Hungariae rex et Bohemiae, do-

minus noster graciosus, et praefatus serenissimus Ioannes Albrechtus, rex Poloniae, et praefati eius serenitatis fratres expeditionem struxerint et favente deo cum omnibus opibus et terris et gentibus contra Turcorum imperatorem eiusque terras ipsi profecturi sint tuncque temporis serenissimo Ladislao, Hungariae regi et Bohemiae, domino nostro gratio, terram Bassarabicam transire contigerit, si porro tunc temporis et serenissimus Ioannes Albrechtus cum praefatis fratribus suis terras imperatoris Turcorum petens Danubium traicere voluerit sive vado, quod Oblucicza²⁾ nuncupatur, seu, ubi ambo reges supradicti cum supradictis fratribus eius serenitatis et nobis, Stephano voyevoda, conferentes, statuerint melius et commodius esse, ut traiciatur, etiam nos, Stephanus voyevoda, cum tota potentia et terra nostra Moldavica una cum eorum serenitatibus contra Turcorum imperatorem praesentes proficiscemur. Si autem, quod deus avertat, tunc temporis infirmitate aliqua detenti fuerimus ita, ut ipsi proficisci cum eis non potuerimus, filius noster, Bohdanus voyevoda, adstare eis ipse cum omnibus opibus suis et nostris tenebitur vel is, quem cum eorum serenitatibus mittemus. Sed et ad hoc usque tempus et ad hanc usque horam serenissimi supra dicti reges: Ladislaus, Hungariae rex et Bohemiae, et Ioannes Albrechtus, rex Poloniae, et Alexander, magnus dux Lituaniae, et princeps Sigismundus, nos, Stephanum voyevodam, et terram nostram Moldavicam a Turcorum imperatore eiusque exercitu semper nos defendent nobisque adstabunt, immo auxilium nobis dabunt contra Turcorum imperatorem eiusque exercitum. Similiter et nos, Stephanus voyevoda, si ad hoc usque tempus de expeditione Turcorum in terras et in dominia praefatorum serenissimorum dominorum, regum Hungariae et Poloniae, et praefatorum eius serenitatis fratrum perceperimus aliquid, id nos utrique regi fratribusque eius serenitatis, quanto citius poterimus, nuntiabimus et significabimus neque consilia nec auxilia Turcis praestabimus, excepto hoc eventu, si Turcorum imperator vel eius dignitarii vel subditi magnis eum opibus venissent et nos ad danda sibi auxilia coëgissent, quo casu illis auxilia contra voluntatem nostram praestitissemus. In tali autem casu cum fides nostra tum fides filii nostri, Bohdani voyevodae, et fides procerum nostrorum et concordia inter nos facta ne frangito unquam neve nos ob id in culpa simus, nam nos semper et pro viribus nostris Turcorum inimici manebimus. Item mercatoribus de terris tam supra dicti Poloniae regis quam magni ducis Lituaniae liberum esto ad arbitrium at aperte meare et mercari ubicunque terrarum et dominiorum nostrorum soluto legali vectigali secundum antiquum morem et antiquum constitutum. Simili modo et rex serenissimus et magnus dux Lituaniae permittebunt mercatoribus nostris, ut ubicunque terrarum et dominiorum suorum meent et mercentur secure et ad arbitrium soluto legali vectigali secundum antiquum morem et antiquum constitutum. Quod autem iniurias adtinet, quae in limitibus utrimque fieri solent, eas nos capitaneis Chotiniensibus et Cernoviciensibus, qui nunc sunt et postea erunt capitanei Chotinienses et Cernovicienses, ita committemus, ut, si facta fuerit iniuria seu damnum aliquod alicui subdito vel alii cuipiam de terris regis serenissimi et supradictorum eius serenitatis fratrum ex parte subditorum nostrorum vel alius

cuiusdam de terra nostra, is, cui facta fuerit iniuria, ius sibi petat a capitaneis Chotinensibus et Cernoviciensibus, qui capitanei Chotinenses et Cernovicienses potestatem habebunt deum sibi ante oculos ponentes cuique homini de terris regis serenissimi et supra dictorum eius serenitatis fratrum ius reddendi. Similiter, si cuipiam subditorum nostrorum facta fuerit iniuria a subditis regis serenissimi seu eius serenitatis terris, is etiam ius sibi petat a capitaneo Camenecensi isque capitaneus Camenecensis a domino suo, rege serenissimo, potestatem habeat deum sibi ante oculos ponens ius cuique hominum ac subditorum nostrorum reddendi. Si autem aliqua iniuria insignis acciderit et capitanei inter sese dissentierint, nos id serenissimo regi significabimus atque rex serenissimus nobis indicabit vicissim et uterque nostrum proceres suos celebriores mittet, ut hanc rem recognoscant et ius reddant; atque differentiae et iniuriae, quae inter utrosque dominos vel subditos nostros contigerint, supra dictas concordias et amicitias nostras ne frangant neve violant. Item nos, praefatus Ioannes Stephanus voyevoda, dei gratia terrae Moldaviae dominus, ex priorum sponsionum et promissionumstrarum sententia per legem nostram et fidem Christianam pollicemur una cum filio nostro, Bohdano voyevoda, archiepiscopis et episcopis nostris, omnibus proceribus et iisdem consiliariis nostris, omnibus subditis nostris et omnibus, qui nobis oboediunt, serenissimo Ioanni Albrechto, regi Poloniae, eiusque serenitatis fratribus, principibus Alexandro et Sigismundo, eorumque successoribus et subditis nos et omnes subditos nostros omnia, quae supra scripta sunt, inamovibilia et infragibilia et inviolabilia tenturos impleturosque sine ulla fraude et prodicione et dolo. Quae perpetua fides nostra ut magis rata et comprobata esset, sigillum nostrum et sigilla archiepiscoporum, episcoporum, procerum et eorundem consiliariorum nostrorum huic tabulae nostrae appendi iussimus. Scriptum Charlovii anno 7007, mei domini anno 43, mensis iulii 12.

Nos Georgius, archiepiscopus Sociaviae et terrae Moldaviae, Basilius, episcopus inferioris dioecesis Romanae, Ioannicius, episcopus dioecesis Radoviciensis, Ion Tautul logothetes, Duma Vlaiculovich, Herman capitaneus, Toader et Negril, capitanei Chotinenses, Ieremias et Dragosius, capitanei Nemeccii, Sandra, capitaneus Civitatis Novae, Lucas Arbure Sociaviensis, Ion Grumaz, capitaneus Cernoviciensis, Ivanco et Alexius, capitanei Orcheienses, Costea capitaneus Sorociensis, Calnau spatarius, Isaacus vestiarius, Dumsa cubicularius, Mogila pincerna, Ion Fruntes dapifer, Petrica comes, domini consilarii terrae Moldaviae, cum praefato Stephano voyevoda, dei gratia domino terrae Moldaviae, domino nostro gratioso, tunc temporis hic Charlovii praesente polliciti sumus et pollicemur per fidem nostram Christianam una cum praefato domino nostro nos omnes quae supra scriptae sunt res in omnibus articulis supra scripto serenissimo domino Ioanni Albrechto, dei gratia regi Poloniae aliarumque, et supra dictis eius serenitatis fratribus, principibus Alexandro et Sigismundo, nec non proceribus et subditis eorum firma et inamovibilia tenturos servaturosque sine prodicione et dolo. Quae supra scriptae res ut ratae essent, sigilla nostra una cum sigillo praefati potentissimi domini nostri,

Ioannis Stephani voyevodae, domini terrae Moldaviae, huic tabulae nostrae appendi iussimus 3).

1) Contextus Slavicus huius tabulae apud Ulanicium o. s. c. sub No. 105, summa eius apud Rykaczewscium pag. 143 exhibetur.

2) Apud Rykaczewscium minus recte Obloszyca legimus.

3) Praeter voyevodae sigillum, quod formam maiorem praebet, Ulaniccio teste, 26 sigilla procerum Moldaviensium exstant, 7 eorum violata.

DXXXIII.

1504—1506. *Proceres Moldaviae: Ioannes Tautul, Isaacus, Iwanco, quibus mandatum erat, ut cum rege Polonorum Alexandro agerent de sorore eius Elisabetha, Bohdano, Moldaviae voyevodae, uxore danda, ea, quae de hac re placuerunt, conscribunt.*

Мы Іван[ъ] Тѣстоуѣ[ъ] логофетъ и Ісак[ъ] вистерник[ъ] и Іванко писар[ъ], послы господара нашего милостивого Івана Богдана воеводы, вожію милостію господара земли Молдавской, посланныи коу найяснѣйшомѣ кнѣжатию панѣ и панѣ Ялѣксандру, з[ъ] вожіи милости кралою Полскомѣ, великомѣ князю Литовскомѣ, Рѣсскомѣ, Прѣсскомѣ и иных[ъ] панѣ и дидичевѣ, шросити и зеднати найяснѣйшю кнѣжню панню Ялжентоу, королевнѣ Полскю, сестрѣ кралѣ его милости, авы ей милость была господаревѣ нашемѣ господа, и такѣю есми зморѣ зчинили съ выше реченым[ъ] кралем[ъ] его милостію и съ зсми его милости радами, иже тоу-то предреченнѣю королевнѣ, сестрѣ кралѣ его милости, выше реченомѣ нашемѣ милемѣ господаревѣ Іванѣ Богданѣ воеводѣ его милости мають[ъ] дати, авы емѣ была жена и господа земли Молдавской. Я про то крал[ъ] его милость мает[ъ] шсвенни свои послы послати до нашего господара Богдана воеводы на свѣто свѣтых[ъ] вѣрховных[ъ] апостолѣ, Петра и Павла, аво рихлей в[ъ] такых[ъ] рѣчах[ъ] и в' иных[ъ] рѣчах[ъ] его милости, которыи послове наменем[ъ] кралѣ его милости шт[ъ] господара нашего зѣкли бы записы, іакое и как[ъ] великое вино шт[ъ] нашего господара воеводы его милости королевна ей милость имала бы и которым[ъ] швычаем[ъ] въ своей Римской вѣрѣ имает[ъ] хована быти. Которыи послове кралѣ его милости съ нашим[ъ] господарем[ъ] коекою его милостію змовляючи, ден[ъ] и мѣсто назнаменѣют[ъ] и запишѣт[ъ] так[ъ] іак[ъ] бы то найворзо и свѣшно могло бы быти. Я на то тын-то послове кралѣ его милости свои іак[ъ] бы кралевскыи господаревѣ нашемѣ воеводѣ его милости, а подарѣ наш[ъ] воевода свои королевѣ его милости листы дадѣт[ъ], на который ден[ъ] и мѣсто того малженства зѣчненіе мает[ъ] быти и доконати сѣ, на который ден[ъ] и мѣсто крал[ъ] его милостѣ, если подобно вѣдет[ъ], для сестры его милости и господара нашего почѣстности шчекнстѣ вѣдет[ъ], на который ден[ъ] и мѣсто черес[ъ] его милости послы положеныи. Я если крал[ъ] его милостѣ сам[ъ] бы не мог[ъ] прѣхати, тогда прелаты доушвныи и скитскыи панове съ найяснѣйшею кралвиною ен милости послати мает[ъ] и вси рѣчи, шож[ъ] на доконаніе малженства

потребизна вѣдет[ь], маєт[ь] зчинити. Тыж[ь] тыи-то послове краля его милости съ господарем[ь] нашими[ь] воеводою змаваѣти вѣдѣт[ь] и записы ѡт[ь] него взати, иж[ь] бы господарь наш[ь] воевода его милостѣ и вѣси подданныи его милости тѣю-то найнаиѣишю кралевнѣ, сестрѣ краля его милости, въ чѣти и в[ь] достоинствѣ и волности ховати вѣдѣт[ь] и над[ь] тым[ь], иже бы господарь наш[ь] воевода в' земли своей мѣла' бы вискѣпа вѣри Римской и его бы и косцел[ь] Римскый в[ь] земли своей помножил[ь] бы. Завѣжды бы тиж[ь] господарь наш[ь] воевода его милостѣ той-то королевни ей милости полѣки и едно вѣри Римской каплани, ѡрѣдники и сабгы ѡкоего стада ховати вѣдѣт[ь], с[ь] которыми бы она свое звыклое и почѣстное посполитованіе имѣла бы. Которыиж[ь] то ей члѣди ѡкоего стада господарь наш[ь] Богдан[ь] воевода и вѣси подданныи его, которые вызнавають[ь] Грѣцкю вѣрѣ, або доуховнии свѣтскыи прелатове Русскыи не могли бы еи ѡ Римской вѣри нагакати, али ѡвѣсем[ь] господарь наш[ь] воевода с[ь] поволностію и з[ь] ласкою и милос[ь]рдіем[ь] допѣтити ей Римскѣ вѣрѣ вызнакати и множити, а иное, що сѣ дотычет[ь] господара нашего воеводи и подданных[ь] его, складают[ь] на доуха свѣт[ь]ого. Я вшакож[ь] зѣжды господарь наш[ь] Богдан[ь] воевода до свѣт[ь]ого ѡтца папѣжа сам[ь] ѡ себе або с[ь] послы краля его милости, коли сѣ час[ь] подаст[ь], послати имает[ь] и ѡповѣсти сѣ, иже для ѡброны Христїанской своєю парѣбною и своими мѡцями, коли бы сѣ погода нишкѣдика згодила, имает[ь] чинити прѣтивкѣ поган'ствѣ, а на имѣ коли бы сѣи княжата Христїанскїи тоуж[ь] хотѣли чинити. Яле ижебы тоє малженство не внимал[ь] кто, не вѣз[ь] причины пожитѣч'ной рѣчи Христїанской хвалебною зчинено, имает[ь] господарь наш[ь] воевода кралеви его милости и вѣси подданныи его мир[ь] вѣчный и прїязност[ь] и прилежност[ь] и ѡброны злѣченїе с[ь] кралем[ь] его милостію записати, на чем[ь] краля его милостѣ господаревнѣ нашемѣ воеводи, а господарь наш[ь] воевода кралеви его милости з[ь] обох[ь] сторон[ь] ѡсѡбеныи листы сови дадѣт[ь] подлѣг[ь] изеднанїа и докончанїа краля его милости послов[ь], которые посилает[ь] до нашего господара Богдана воеводи. Я до того часѣ, з[ь] обох[ь] сторон[ь] абы были не прѣгаваны, али ижебы безпѣч'не справѣли малженство, имает[ь] господарь наш[ь] воевода розѣлыными своими зчинки зчинити, ижебы того лѣта визды жадной ѡт[ь] Татар[ь] не было бы з кралевѣх[ь] землѣх[ь], али бы их[ь] господарь наш[ь] воевода ѡвернѣл[ь] подлѣг[ь] всей своей мѡци. Я если бы их[ь] ѡбращати не мог[ь], тѣгды зѣжды малженство мало бы сѣ доконати подлѣг[ь] наших[ь] змовах[ь], що с[ь] кралем[ь] его милости з моволисмо, и тиж[ь] подлѣг[ь] змовах[ь] послов[ь] краля его милости, которые имает[ь] послати до господара нашего воеводи его милости. Я ѡ иных[ь] рѣчах[ь], которые кралю его милости прѣтивны або шкѣдины господарь наш[ь] воевода вѣдал' бы, имает[ь] краля его милости либо гет'манныи старости его милости ѡбослати и ѡстеречи. И иныи рѣчи господарь наш[ь] воевода по своей доброй воли зчинит[ь], которые на прїятелѣ и пана Христїанского прислѣхают[ь] для посолитого довра королев'ства Польского и земли краля его милости так[ь] так[ь] бы чинити мѡла[ь] за себе и за свою землю. Такжеж[ь] и иныи вѣси рѣчи в[ь] листы вичныими межи кралем[ь] его милости а межи господарем[ь] нашими[ь] воеводою его милости зпишѣт[ь], а нинишый список[ь] так[ь] замыкаем[ь], иж[ь] гды прѣреченыи вси рѣчи з[ь] обох[ь] сторон[ь] пополнат[ь] сѣ, краля его ми-

лостѣ и рада его милости хотятъ[ь] и ѡбѣщуютъ[ь], ижемы тоѣ малженство до-
ведено было до конца. Я про то мы послѣе вышше писанныи вздан есми листы
выше писанныи именемъ[ь] господара нашего милостивого Івана Богдана коеводы,
которыи з[ь] обохъ[ь] сторонъ[ь] мають[ь] быти здержаны и пополнены, а мы на
свѣдченіе в'сѣхъ[ь] р'кчей выше писанныхъ[ь] тотъ[ь] листъ[ь] наш[ь] крѣпче его ми-
лости дали есми и к[ь] немѣ печати наши прикрѣпи есми. Данъ[ь] в[ь] Любани
мѣсца мар[та] ѿ, 8 понедѣльникъ[ь] по кр[е]стопоклоніи.

Nos Ioannes Tautul logothetes, Isaacus camerarius, Ivanco scriba, le-
gati domini nostri illustrissimi Ioannis Bohdani voyevodae, dei gratia domini
terrae Moldaviae, missi ad serenissimum principem dominum ac dominum A-
lexandrum²⁾, dei gratia regem Poloniae, magnum ducem Lituaniae, Rossiae,
Prussiae aliarumque terrarum dominum et heredem, exoratum et impetratum,
ut serenissima princeps domina Elisabetha, reginula Poloniae, soror illustris-
simi regis, uxor esset domini nostri, cum serenissimo rege supra dicto et cum
omnibus eius senatoribus pacti sumus, ut hanc supra dictam reginulam, soro-
rem illustrissimi regis, carissimo supra memorato domino nostro darent, quae
eius uxor esset et domina terrae Moldaviae. Itaque vult serenissimus rex ad
dominum nostrum Bohdanum in diem, sanctis summis apostolis Petro et Paulo
sacrum vel maturius de his et de aliis rebus legatos suos mittere, qui legati
nōmine serenissimi regis a domino nostro tabulas accipiant, in quibus per-
scriptum sit, quale et quantum donum a nostro domino palatino illustrissimo
serenissima reginula sit acceptura quaque ratione suam fidem Romanam sit
servatura. Qui legati serenissimi regis cum illustrissimo nostro domino pala-
tino collucti diem et locum constituent et perscribent, quo modo ea res ce-
lerrime et iure fiat. Atque in huius rei testimonium hi legati serenissimi regis
litteras suas tamquam regias domino nostro voyevodae illustrissimo dabunt³⁾ et
dominus noster voyevoda suas litteras serenissimo regi dabit, ut indicetur, quo
die et quo loco coniugium futurum sit et perficiatur et quem in diem et quem
in locum rex serenissimus, si qua fieri poterit, ut honore augeat sororem se-
renissimumque dominum nostrum, ipse venturus sit, postquam eius serenitatis
legati diem et locum constituerint. Quod si rex serenissimus ipse venire non
poterit, praelatos et sacerdotes et procures profanos cum illustrissima reginula
mittet et omnia, quae ad perficiendum coniugium opus erunt, faciet. Item hi
legati serenissimi regis cum nostro domino voyevoda pactionem facient et ab
eo litterarum documenta accipient, ut dominus noster, illustrissimus voyevoda,
et omnes eius cives hanc serenissimam reginulam, sororem serenissimi regis,
in honore et dignitate et libertate habeant, et ut dominus noster palatinus in
sua terra episcopum doctrinae Romanae habeat et non solum eum, sed etiam
ecclesiam Romanam in terra sua augeat; deinde ut dominus noster illustris-
simus palatinus huic serenissimae reginulae medicos et doctrinae Romanae sa-
cerdotes, praefectos muneribus et ministros utriusque generis semper sustentet,
quibuscum sit ei quotidiana et honesta consuetudo; neve hos eius utriusque
generis domesticos dominus noster Bohdanus voyevoda aut qui ei oboediunt

Graecam profitentes confessionem aut sacerdotes profanive procures Rossici propter Romanam confessionem vexent, sed ut dominus noster voyevoda indulgentia, gratia, amore ipse eam profiteri Romanum confessionem atque augere sinat, cetera omnia, quantum pertinent ad dominum nostrum civesque eius, spiritui sancto permittens. Ceterum utique erit domini nostri Bohdani voyevodae ad sanctum patrem pontificem Romanum vel ab se vel cum legatis serenissimi regis occasione data legatos mittere pollicerique se pro fide Christiana ipsum cum suis opibus tempore opportuno oblato contra paganos profecturum, praesertim si omnes principes Christiani idem facere voluerint. Sed ne quis hoc coniugium non sine causa utili rebus Christianis et laudabili contractum improbet, dominus noster palatinus omnesque eius cives serenissimo regi et pacem sempiternam et amicitiam et officiosam voluntatem et defensionem una cum rege suscipiendam pollebuntur, quod ut ratum sit, serenissimus rex domino nostro voyevodae et dominus noster voyevoda serenissimo regi utrimque singulares litteras sibi dabunt secundum ea, quae legati regis, quos mittet ad dominum nostrum Bohdanum voyevodam, statuerint perfecerinque. Ad id autem tempus ne utrimque vexentur, sed ut tuto coniugium comparare possint, erit domini nostri voyevodae prudenter factis providere, ne quam incursionem hoc anno in terras regias Tatari faciant, sed ut dominus noster voyevoda omnibus suis opibus eos propulset. Quod si eos propulsare non poterit, tamen coniugium perfici necesse erit secundum nostras pactiones, quas cum rege serenissimo fecimus et secundum pactiones legatorum serenissimi regis, quos ad illustrissimum dominum nostrum voyevodam missurus est. Si quas alias res dominus noster voyevoda cognoverit serenissimo regi adversas vel damnosas, eius erit serenissimum regem vel capitaneos eius generales certiores de iis rebus facere et praemonere. Alias quoque res dominus noster voyevoda libera sua voluntate perficiet, quae amico et domino Christiano conveniunt ad communem imperii Polonici et terrarum serenissimi regis salutem, tamquam sibi ipsi patriaeque suae faciat. Ceterum omnes aliae res in litteras supremas¹⁾ inter serenissimum regem et dominum nostrum voyevodam compaciscendas relatae erunt, hasce autem litteras ita concludimus: Si supra enumeratae omnes res utrimque perfectae erunt, rex serenissimus eiusque senatus volunt ac recipiunt hoc coniugium confectum iri. Quod ut teneretur, nos supra scripti legati supra memoratas litteras nomine illustrissimi domini nostri Ioannis Bohdani voyevodae sumpsimus, quas litteras ab utrisque teneri et perfici necesse est, nos autem ipsi, ut omnes supra scriptae res comprobarentur, hasce litteras nostras regi serenissimo dedimus et sigilla²⁾ nostra appendimus. Datum Lublini mensis martii decimo sexto die et simul feria secunda post exaltationem crucis.

1) In Inventario omnium et singulorum privilegiorum etc., pag. 141, haec tabula ad annum 1506 refertur. Sed cum in tabula ipsa annus non sit notatus, praetuli eam inter annos 1504 et 1506 reicere, idque eo magis, quod alter pactionis auctor, Bohdanus voyevoda, tunc primum anno 1504 Moldaviae dominus extitit, et alter pactionis auctor, Alexander rex, anno 1506 iam mortuus erat. Ergo tabula non prius quam anno 1504 exente et non serius quam die 10 februarii anno 1506 acta et data est. Quae tabula hic primum apparet.

2) Hic Alexander inter a. 1501 et 1506 regnavit.

3) Ex condicionibus pacis inter Sigismundum I, Poloniae regem, et Bohdanum voyevodam interventu

Ladislai, Hungariae regis, factae colligi potest tales litteras et alias quasdam, quae infra supremae vocantur, dicto Bohdano re vera datas fuisse. Fertur autem qui ad rem spectat eius pacis locus in Codice diplomatico Dogieli I, pag. 607 (cf. etiam Acta Tomicana I, pag. 57) his verbis: «Item de binis litteris, quae sunt sub magnis sigillis datae a serenissimo olim principe domino Alexandro rege Poloniae, fratre nostro carissimo, et a consiliariis eius maiestatis magnifico domino woiewodae de sorore nostra, illustrissima reginula Elisabeth, idem dominus Bohdanus woiewoda mittere illas debet in manus serenissimi principis Vladislai, Hungariae et Bohemiae etc. regis, fratris nostri clarissimi per suos nuntios et eius matrimonii ab hinc in posterum nunquam recordari debet ita, ut se id facturum promisit eiusdem serenissimi fratris nostri oratoribus, magnificis Oswaldo Charlaczki et Barnabae Belai, bano Zevreniensi.»

4) Cf. notam proxime praecedentem.

5) Utrum haec sigilla nunc quoque exsistent, ex exemplari photographico, quod solum mihi praesto erat, colligi non potest.

DXXXIV.

1504 — 1504—1517. *Bohdanus, Moldaviae voyevoda, certiorum facit praefectum patresque Leopoltanos pecuniam, quam aerario Moldaviae Antonius quidam, respective praes eius Cosnar debuerit, vi ex Bartosio quodam, Martini Leopoltani filio, exactam esse oratque, ut magistratus Leopoltanus curet, ne quod detrimentum ille Bartosius ex ea re capiat¹⁾.*

Бѡгданъ воєвода, в[о]жю м[и]л[о]стю г[о]сп[о]д[а]р[у] земли Молдавской, пишем[ъ] пану в[о]сг[л]авителю и с[в]ем[ъ] радцам[ъ] старшим[ъ] Лѡвским[ъ], прѣ- телем[ъ] нашим[ъ] м[и]лам[ъ], даем[ъ] Нашей М[и]л[о]сти знати, аж[ъ] нищѣ, коли бил[ъ] пан[ъ] Исак[ъ] митник[ом] [к]ъ Г[е]рц[е]вским[ъ], а он[ъ] с[ъ]к[ъ] им[ъ] порѣк[ъ] Кос- нара²⁾ в[ъ] Лѡв[а] за Янтонѣм[ъ] тиж[ъ] от[ъ] Лѡва за ѿз. злат[ы]х[ъ] Згрѣских[ъ], или по ѿз. аспра за ѿ Згрѣск[и]х[ъ], так[ъ] ходят[ъ] на мито. Но пан[ъ] Исак[ъ] прислал[ъ] до нас[ъ] нашии листи, а наша М[и]л[о]ст[ь] ни жадѣсправд- ливост[ь] естѣ емѣ не вдиали. Я затим[ъ] он[ъ] ходил[ъ] в[ъ] нас[ъ] в посол- ство до краля и принес[ъ] до нас[ъ] лист[ъ] в[ъ] краля, а мы ни тогда естѣ емѣ заплатѣ не вдиали. Но ми есмо велики и приколили пана Исака логофета, аби нам[ъ] врал[ъ] тоти пинкзи в[ъ] кого вѣдет[ъ] мочи. Но он[ъ] тими рази нашел[ъ] Гартѣша, с[ы]на пана Мартина в[ъ] Лѡва, та нам[ъ] врал[ъ] в[ъ] него тоти выше писании пинкзи, ѿз. злат[ы] Згрѣски, але с[ъ]е по ѿз. ас- пра, так[ъ] ходят[ъ] на мито. Прото наша М[и]л[о]ст[ь] рачте вдиати справедли- вост[ь] мышчанинѣ в[ъ]шемѣ Гартѣшѣ, с[ы]нѣ пана Мартина, аби с[ъ]к[ъ] емѣ вдиала заплата в[ъ] того Коснарѣ³⁾, аби не бил[ъ] шкоден[ъ]. Но и наша М[и]л[о]ст[ь] знаете, аж[ъ] бил[ъ] нам[ъ] дваже[н] тотъ Коснар[ъ]. И пан[ъ] Исак[ъ] присла- л[ъ] до нас[ъ] М[и]л[о]ст[ь] ѿ крат[ы] и нашими и с[в]оими листи⁴⁾, и жадѣсюсправедливост[ь] не имал[ъ] ани заплаты. — Ис[а]но и Хрѣл[ъ]в[ъ] г[и]р[ар]иѣ бѣ.

Nos Bohdanus voyevoda, terrae Moldaviae dominus, litteras mittimus ad dominum praefectum omnesque urbis Leopoli senatores et primores, amicos nobis gratissimos, certioresque facimus Amicitias Vestras iam tum, cum dominus Isaacus portitor Sociaviensis esset, Cosnarum²⁾ quendam Leopolta-

num pro Antonio quodam, item Leopolitano, praedem fuisse et, si id opus esset, in octoginta septem nummos aureos Polonicos solvendo se obstrinxisse atque ea condicione, ut secundum rationem aerariam, qua in teloniis utuntur, pro singulis nummis aureis Hungaricis quinquageni septeni aspri solverentur. Atque iis rebus fisus dominus Isaacus primum per nostras litteras Vos oravit, ut illam pecuniam exigeretis, sed Amicitiae Vestrae ius ei non reddidistis. Quare ipse legatus noster ad regem profectus litteras Vobis ab eo attulit eadem atque nos mandantes, sed Vobis ne tum quidem postulata eius facere atque pecuniam debitamolvere visum est. Itaque domino Isaaco, qui interea logothetes factus est, mandavimus potestatemque dedimus, ut nobis illam pecuniam a quolibet exigeret. Atque nunc Bartosium quendam, domini Martini Leopolitani filium, comprehendit et ab eo octoginta septem nummos aureos Hungaricos, quos supra dixi, exegit, sed item secundum rationem aerariam, qua in teloniis utuntur, pro singulis nummis aureis quinquagenos septenos aspros. Velitis igitur, viri amplissimi, civi Vestro Bartosio, filio domini Martini Leopolitani, ius reddere atque curetis, ut ab illo Cosnaro pecuniam recipiat neve ullum detrimentum capiat. Vos enim ipsi, viri amplissimi, haud ignoratis illum Cosnarum debitorem nostrum fuisse, quia et dominus Isaacus ter a Vobis per litteras et nostras et suas id petivit, nihilo minus tamen ei neque ius neque pecunia est reddita. Scriptum est Charlovii mensis ianuarii die 15 3).

1) Contextus Slavicus huius tabulae versione Rumunica instructus in Archiva istorică Hâsdeu I, 7 versione Polona instructus in dicto opusculo meo, quod Dokumenta Mold. i Mult. etc. inscribitur, sub. No. * X expressus est.

2) Hâsdeu I. c. nomen proprium Cosnar nomen appellativum esse existimat et per coșcariū vertit.

3) Quamquam sigilli mentio non fit, tamen tabulae ipsi sigillum minus Bohdani voyevodae impressum talique inscriptione adornatum est: ПЕЧАТЬ ІОА́ННА БОГРОДА И ГНЬ = Sigillum Ioannis Bohdani voyevodae et domini.

· E M E N D A N D A .

Pag. 304. linia 3. de josă octvagesimo *în locă de* octrogesimo.
· 357. · 3. · · 1494 · · · 1498.
· 563. · 6. *de susă* Regna nostra · · · Regno nostra.

